

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

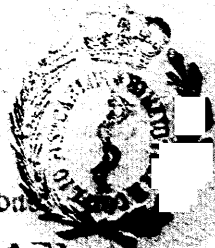
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Josephus Bassuch
Prima pars practice in chirurgia.

**Practica in arte chirurgica copiosa
 Joannis de vigo Julij. ij. Bon. Mar.
 Continēs nouē libros infra scriptos.**

Primus:	De anatomia chirurgo necessaria.
Secundus:	De apostematibus in vniuersali et particulari.
Tertius:	De vulneribus in vniuersali et particulari.
Quartus:	De vlceribus in vniuersali et particulari.
Quintus:	De morbo gallico: et dislocatione iuncturarum.
Sextus:	De fractura et dislocatione ossium.
Septimus:	De natura simplicium et posse eorum.
Octauus:	De natura compositorum: et est antidorarium.
Nonus:	De quibusdam additionibus totum complementibus.

Sum gratia et privilegio.

¶ **E**um ipse ornatissime Lector: iā diu nihil editū esse in p̄fessione Chirurgica in-
spiceres: permultaq; in essent a Modernis veluti p̄spiciationibus adinuenta.
Que sepe numero magis egorātib⁹ cōferre vel experientia cōpertus est: q̄ que
olim verusitioses illi p̄ma auxilia posuerūt: siue em̄ etates ⁊ nature: siue ip̄a et
rerū oim̄ p̄plexiōes p̄mutent: vt pulcherrime Cōciliator exōrit: p̄plura sunt. a
maiorib⁹ medica descripta ingenta q̄ si nūc sub eis dē pōdere: mēiura ⁊ q̄litate
admissitrent: certe par̄ aur nō multū p̄desse p̄perim⁹. Eam ob rē ingeniosissī-
me Lector Joannē de Uigo Ligurē Julij. q̄. Pon. Mar. chirurgici p̄larē et
insignē vīc⁹ adeo rogauit obrestar⁹ sum: vt qd̄ d̄ chirurgia cōposuerat dignū
et refertissimū op⁹ ad publicā v̄nitatē: ad nepotū cōmoditatē: ad suū: ad amicorū: ad patrie laudē
et gloriā: in lucē tandē eiderit: imprimēdumq; Recurans. ac diligentissī Impresorib⁹ Stephā-
no de Lorenzo: ac Herculi bononi. credidit. P̄ habebis itaq; Lector egregie op⁹ fateor modernū: s̄
in quo nihil a sentētis maiorū diuerſitur: nihil fere qd̄ ad rē ipsam faciat intracū relinquatur: ha-
bebis doctrinā singulārē: habebis deniq; opus: adeo cultū ⁊ consummatū: vt cū illo: siue amicorū:
siue diuitiarū copiam: siue laudē ⁊ gloriā velis: sis oīa vberime cōsecuturus. Qd̄ quidez oēs (nisi
fortasse sint inuidi ⁊ malinoli) extollet ac plane admirabunt. Nā vt cetera q̄ hinc dignissime inue-
nies omittam: noui certe ac p̄p̄ diuinū quendā ordinē in cōponendis auxilijs inſpicies: q̄ lōge ma-
gis huic nostre rēp̄santi salutaria ac cōsentanea q̄ vlla alia facillime experieris. Sed nolo huius
aurei libri singulas p̄tes vltius percurrere. In illo em̄ vberiora reſcellētia oīa q̄ vel a me scri-
bi: vel abste credi possent facile reperies. Nec forasſe minus hic noster Joannes toro legeſ in or-
be q̄ diuin⁹ ille cōterane⁹ suus Simon Benueſi. q̄ in exponēdis simplicia naturāstantiū excelluit
P̄ Quisquis itaq; hunc libū penes se habuerit siue multū: siue mediocriter erudit⁹ fuerit: siue co-
las vrbē: siue nauiger: frugem hinc p̄fectā admirabilem ⁊ gloriā q̄ maximā a dipiscetur: ha-
bebit⁹ gratia breuitatis omittam. Reliquū est: vt. D. tua persuadeat se sibi de me tū posse polliceri:
qui demum hec nostra secula tam sublimi opere plurimum exornauit. Vale.

¶ Joannes de Uigo Benueſis Reuerēdissimo domino dño Wendinello
S. S. R. E. Tituli Sancte Sabine presbytero Car. de Sanlis Felicitatē.

¶ **Q**uāntum tibi debeam Reuerēdissime Dñe in mediū afferre vellē: mihi quidez
p̄fectorum oratorum eloquētia esset necessaria: tanta est etenim magnitudo tuorum
erga me beneficiorum q̄ nulla vnq; eorū memoriā delebit obliuio. Quamobrē mihi
iam dudum cogitanti quidnā a me pro tuis erga me beneficijs dignum: memoria
p̄stari posset: eueſtigio succurrit equisumū ac cōsentaneū esse vt op⁹ qd̄ de arte
chirurgica ex antiquorū ⁊ modernorū monumētis: vna cū nostra experientia diutur-
na nup̄prime edidi: tuo nomini dedicarē. Suscipiat igit. D. tua munus sui clientis
eo animo: eaq; hilari fronte ⁊ ea qua deniq; a me illi tradiſ charitate: nostrumq; hoc mōnuscūlū
complectat ⁊ foueat: ne opus sine patrociniū relinquat. Nam quemadmodū auctori operis illam
semper beneficia: p̄ficiamq; fu ſe conſtat: ita etiam operis ipsius in posterum acerrimam fau-
tricem fore non dubito: cum ad opus tuendum nonnullis de causis ap̄torem ⁊ promptiorē te vno
neminem esse cognoscam: tum propter continuam familiaritatem in qua semper tecum a teneris
annis domesticusq; tuis versatus sum: tum qd̄ domus Saulea imedicozū ⁊ bonozū virozū semp
amatric⁹ fuit. P̄ Idcirco cum huius indyēre domus. D. tua Reuerēdissima merito expledo: r̄deus
ac etiam cōteraneorū omnium refugium exiſtat: nō dubitavi sub p̄ccione alarū tuarū his: tē-
poribus de p̄fessione iā dicta pro cōi hoīm v̄nitatē ad scribendū animū intēdere. Sed hec hactē-
nus: tametsi multa in me beneficia abste collocata cōnumerare hic possem: que cū oibus sint mani-
festa gratia breuitatis omittam. Reliquū est: vt. D. tua persuadeat se sibi de me tū posse polliceri:
quāntum cognoueris a me posse p̄stari. Valeat demū illa quaz deus diuinus ad vota cōſeruet.

Quantū non parua
librorum copia et an-
tiquorum et moder-
norum Arabice La-
tine Greceque lingue
de chirurgia tracta-
tium fere per totum
terrarum orbem si-
mi mi Aluisi inueni-
tur: tamen cum essem
in Romana curia Anno Milleſimo quin-
gentesimo tertio: ad Chirurgicum mun-
dum deputatus ſe. R. Julij. ij. Mo. Mar. a nō
nullis amicis rogatus: et quodāmodo im-
pulsus: ut aliquid de chirurgica ſciētia cō-
ponerem: non potui non in medium ad-
ducere quoddam opusculū in chirurgicā
arte quod copioſa nuncupatur: pertra-
ctans vti omnium egritudinum corpori
humano euenientium curationem: penes
rheoricam et practicam prout antiqui mo-
derniq; doctores in eorum ſcripturis ſecu-
ri ſunt. Quam quidem artem perſpicua
prudensq; veritas: primo adinuenit:
deinde profecto ſagax et ingenioſa poſteri-
tas ſedulo et accuratiſſime imitando dili-
gentius excoluit et dilucidauit: quo ſanita-
tem magnorum vulnery et vlcery: ac
nonnullorum morborum homines cano-
nice conſequi poſſint. Cum itaq; ſanitas
humani corporis ſit ad bene beateq; viuē-
dum accommodata. igitur de hac facultate
ad ſcribendum me appuli: adducendo
inſuper præter antiquorum ſecrēta eorūq;
dicta in curatione vniuſcuſq; morbi no-
ſtras curationes quas proprijs nomini-
bus ſepenumero elaborando experti ſu-
mus. Et quia omnium habere memoriā:
q̄lin nullo penit̄ errare porius diuinitati:
q̄ humanitati aſcribendum eſſet et in mul-
tiloquio peccatum non deſit: et in ſilentio
non cadat reprehenſio prauę fermocina-
tionis: vili tamen ſemper iudicā in qua
nis facultate quonem habere: q̄ tacere
et eo maxime quia in omni conſtructione
ſemper nonnulla melioramenta ſequunt̄.
Curabo inſuper prolixitatem ſermonis
ēuitare immo paucioribus verbis verita-
tem omnium curationum vniuſcuſq;
morbi adducere. Saudent enim ſemper
breuitate moderni. ¶ Dominus itaq; cor-
poreū dirigat: et labia mea aperire digne-

tur: ut poſſim vtiliora pro humano gene-
re pronunciare: et ad bonū deducere finem:
ſupplicās ſemper vniuerſis doctoribus: et
in arte chirurgica magiſtris: qd ſi opus eſt
ad eorū manus peruenerit: quod mea di-
cta corrigant: imo paruo ingenio pauper-
culeq; doctrine peniā pſtare dignent̄. Adul-
tis etem de cauſis hęc pñis opia pñiciā
libentiſſime aggereſt̄ ſūti: ppter cōem ac-
etiā perpetuā chirurgicorū poſt hec eueni-
tiū vtilitatem: ſū propter pietatem egrorū
tiſ et amicorū preces (ut pcedim) ſū de
niq; ut id qd plerūq; proprijs manibus
elucubratione aſſidua: deo dāte proprioq;
ingenio in lucem deduximus: illud idē in
ſumū atq; inuaniū non redigereſt. Unde ſi
qd forte malinōlēria daci: nixus fuerit me
accuſare de aliqua re hui⁹ operis: profecto
ſippo. Sal. Alii. R. ſiſm. Alii. et nōnul-
los alios veteres quos imitatus ſum: accu-
ſabit. Similiter quoq; expoſitores eorū dē
probatiſſimorū viros cōdēnabit. Nā oīa
q̄ inſcripta ſunt ex predictorū monumē-
tiſ modernorū practiciſ vſu habita fre-
quentiſſime a me pbara ſunt. Et qd additi
eſt præter antiquorū et modernorū ſecrēta il-
lud equidem a me rōne et experientia lon-
ga comprobatiſ ſunt. At ſi emuloſ nōſtro
rū omnino aliq; me ex abſdanti librorū
conſtructione increpare voluerit: vtiq;
increpato apud prudentiſſimos iuſtiſ
moſq; homines erronea inaniſq; habebi-
tur. vñ neceſſariū erit eos laudare qui an-
tiquorū et modernorū monumēta ſecuti ſunt
diminuta augendo et ſupflua moderando
Et ſi (ut inquit Plato) null⁹ ſit liber: q̄ ab
aliqua reprehēſione ſaluari poſſit: tñ hoc
opus non emulit: non ſophiſticit: ſed ami-
cis et beniuolis: ac etiam illis qui ad veras
practicam morborū curationē aſant com-
poſui: vituperationem etenim libris nō
deſſe: ut Sal. ij. de virtutib⁹ naturalibus
capit. vltimo teſtaſ. non nona ſed vetuſtiſſi-
ma reſeſt. ¶ Sed anteq; ad principale p-
poſiti accedamus nō alienum eſt qd ſit
la neceſſaria multiq; vñlia vñiciq; chi-
rurgo chirurgie operā nanare volē ptra-
ctare. ¶ Et in primis dicendū eſt qd ſit chi-
rurgia: vñ dicatur. cuiuſmodi: quorūq; eius
ſpēs ſint. quāſi debeat eſſe chirurgus: que
vilitas ſit ſuiſ libit: queq; inſerit: cā in
tentio: ordo tractandi: et deniq; libritum
luſ. ¶ Chirurgia itaq; eſt ſciētia docens
modū et qualitate opandi in carne: neruo
et oſſe hōis laborantis. pñis chirurgicorū

Plato.

Sal.

Uideſſa

Chirurgia.

Prohemium.

manibus. Vel ut aptius declare. Chirurgia est postremum infirmis medicinis: cuius instrumenta sunt tria videlicet dieta. potio et chirurgia: quibus solentur medicis morborum causas valet subuenire. Dieta itaq; ut attestatur Gale. medicorum lucerna in commento regiminis acutiorum: est primum instrumentum medicine. Dicit enim Gale. q; si possumus hominem per dietam curare non curemus cum aliqua portione. Tandem sententiam ponit nobilis Damas. in suis amphorismis dicens. Si poterit medicus hominem in sola dicta sanare nunq; ad potionem et ad chirurgiam transire debeat. ¶ Chirurgia autem dicitur a chyros grece quod est manus: et agia quod est actio: unde chirurgia. i. quasi operatio manualis: quia eius perfectionem huiusmodi chirurgie in manuali operatione consistere manifestum est. ¶ Ceteri chirurgie species sunt due: restem adducendo iohannicum. yz. Una que nos docet modum operandi in membris mollioribus seu mediocribus. Alia que docet modum operandi in membris duris. In membris mollioribus et mediocribus sicut in carne: neruo: chorda: pñiculo: et huiusmodi. In duris vero sicut in osse atq; cartilagine. ¶ Dicitur insuper qualiter debeat esse chirurgus. Chirurgus autem d; esse adolescens aut salte adolescens propinquus: ac etia facundia plenus. Facundia etenim chirurgum gratioze reddit quoniam qui sunt affabiles tempore debito confabulari sciunt de his que vnusquemq; patientem delectat blandisq; verbis egrum semper cōsolado spemq; salntis augendo: facilius persuadent: que infirmis vtiliora sunt. Siq; si dus atq; honestus: quia honestas et fidelitas in patientis animo future valitudinis sanande bonam gignunt opinionem. Quamobrem filii mihi Alusi in pumis te admoneo: q; si quis se manib; tuis fideliter commiserit recte ac diligentissime ipsum procures: nullo pro mudi thesauro venenum nec mortiferas exhibeas medicinas: nec citam quemquam avaricia aut odio derelinquas: quatenus negligentia vel tua culpa non pereat ne tu infidelis hominidi in posterum (vt bonus Desue refert) pari pena vel eterno supplicio crucieris. Insuper manu strenua nec vnq; intremescant: acri oculo tuo potentia et clara animo intrepidus immisceris suas operationes in corpore humano: vtiliter excecendo

nec clamore patientis minus facere q; necesse est: nec plures res desiderare. Immo omnia audacter agat: non secus ac si nullus ex vagitibus alterius affectus oriatur et nō minus sinistra q; dextra manu promptus esse debet hec enim omnia (vt inquit Cel. libro septimo sue chirurgie.) ad idoneum pertinet chirurgum. Debet insuper (vt inquit Aliab. in commento primo) loca peritorum chirurgicorum frequentare: quatenus eorum operationes inspicere possit: easq; in memorie mandare: non nisi vtilissimum esse. Quas de re admoneo te vt omni cura et assiduo studio persequaris illorum doctrinam: qui in arte chirurgie magnopere claruerunt: continua namq; et assidua medendi exercitatione ac summa adhibita diligentia facillime evades peritus. Preterea accommodate conueni vnumquemq; chirurgum literis esse munitum: nam sine literis neminem puto ad plenum hanc artem comprehendere posse. Ideo benedixit ille noster optimus Simon Sennensis in vltimo fere sui prohemij: non est tam parua humana conditio: vt e manus incuria vitia nostra pendere debeat. Alterius debet esse ingeniosus: quia (vt inquit Damas.) Ingenium naturale medici adiuvat artem et natura regentem: licet sit cum paruo artis fundamento. Innaturale autem contrarium facit. Debet insuper esse munitus varijs et diuersis instrumentis preparatis ad hanc artem Chirurgie perficiendam: nam sicut ars suum optimum finem habere non potest sine artifice suo idoneo et proportionata instrumenta habentem: ita et chirurgus in corpore humano suas operationes exercendo. Huiusmodi quidem operationes non potest ad bonum et quodammodo indolorosum deducere sinez nō sit talis chirurgus predicta prius instrumenta bene apta habuerit: velut nouacula: flebotomij seu lancetam: acus: tenacula: et similia ad vsu chirurgie pertinentia. Et infra scripta vnguentorum genera secum ferre debet: videlicet vnguentum mixtum: quod consistit ex vna parte vnguenti apostolorum et alia vnguenti egyptiaci descriptioe Aui. confecti. Vnguentum similiter egyptiacum in forma solida vnguentum basilicum descriptione. nō sit. Mundificatum de melle rosato si militer descriptione nostra. vnguentum magistrale cum succo solatri et plantagi

Gale.

Damas.

Un de.

Partes eius.

Qualis chirurgus.

Desue.

Cel.

Aliab:

Simon.

Damas.

Instra et

Angueta

Aui.

nis qđ sparadrappū nuncupaf. Unguen-
tum quoq; caphorati in forma liquida:
qđ pofficus fei de turia vocaf. De qbus
oib; deo dare in Antidotario noſtro vna
cū nōnullis alijs ſecretis noſtris tibi ple-
nioriē notitia dabo. ¶ Deniq; intentio no-
ſtri opuſculi fuit ſolutionē continuitatis
continui atq; ſupflui benefici chirur-
gie ſanare. Cōtinui itaq; ſolui interduz
ſcalpellādo: aliqñ vrendo vel veſicādo: ſe-
penumero ſtobotomiā faciēdo: ſeparatū
iungitur cōſolidādo vultura: fracturaz:
z diſlocationē reſtaurādo. Supflui ſimi-
liter remouet qñ incifione vel medicami-
ne acuto ſcrophule: nodi: caro ſupflua z
currentes curſu eaz integre extirpētur.

Caſa inten- ¶ Cauſa intentionis ſimiliter fuit: rū pp̃
tionis. raritate trāctāti verā atq; modernam
ois curatiōis egritudinū viſum pp̃er

Utilitas. noſtre ſenectutis ſolanū. ¶ Utilitas etiā
fuit ſolutionis continuitatis cōtinui atq;
ſupflui facilis curatiōis: vt certa habea-

Titulus tur notitia. ¶ De titulo quoq; z ordie tra-
ctandi modo diceſ. ¶ Titul' itaq; huius li-
bri (vt p̃dixim') Copioſa in Chirurgia no-
minatur. In nouē ſermonibus ſiue libris
diuiſa z vt facilius inueniri poſſit qđ i ea
ſumma cōtineat vniuſcuuſq; libri pp̃ia
capitula ſeriatim deſcribā. In primo ſer-
mo erit de anathomia q; ſine ipa nihil fe-
re boni mihiq; recti chirurgus pſicere po-
teſt: prout capitulo p̃hemiali de anatho-
mia demōſtraſ. In ſcđo loq̃mur de apo-
ſtematib; vniuerſaliter z particulariter
a capite vſq; ad pedes. In tertio ſimiliter
de vulnerib; dās vobis modū curandi et
eorūde accidētibus ſuccurrēdi. In quar-
to quoq; de vlcereb; particulariter z vni-
uerſaliter a capite vſq; ad pedes. In qñ-
to de morbo gallico z iſticuraz dolorib;. In
ſexto de fractura z diſlocatione. In ſe-
ptimo de natura ſimpliciū z eoz poſſe. In
octauo ſermone dicem' ſub forma Anti-
dotarij de reſolutionis maturatiuis reper-
cuſiſ: ſimplicibus z cōpoſitis: ac nōnul-
nullis alijs ſecretis noſtris ad vſuz chirur-
gie neceſſarijs. In nono de nōnullis addi-
tionibus pro operis complemento.

¶ Finis p̃phetij.

¶ Cap. f. De vniuerſali Anatomia ſub
breui ſermone valde vtile z neceſſariū ad
vſum Chirurgie. In quo multa vidēda

ſunt: vcz q̃ ſint vtilitates anatomie: z vñ
diceſ: qđ ſit neruus: qđ chorda: z vñ oſian-
tur qđ vena: qđ arteria: qđ os: z qđ carri-
lago. Quidē us eſt inſup oſſum maſculo-
rum z neruorum numerus totius huma-
ni corporis.

Eſtante

Sal. medicor; mo-
narcha. ix. § vilita
re particular. c. pe.
Quatuor ſunt vti-
litates ſiue, cōmodi-
tates doctrine ana-
tomie. Vna eſt: ad
dei potēcie demon-
ſtrationē. Scđa ad p̃culaz panētiū co-
gnitionē. Tertia ad futuraz diſpoſitionū
corpis p̃noſicationē. Quarta z vltima
ad egritudinū curationē. Quobz nō ſo-
lū chirurgicoz: verū etiā z medicos p̃ſiſ
eos p̃ſcire: anatomia cōdecentiſſimū eſt.

Sal.

Utilitas
anato-
mie.

¶ Naſignarus anatomie: vt Albuc. teſtaſ
nō euacuaf in e' operatiōe ſup humano
corpe vcz incidendo: vrendo: ſuēdo: z mul-
tas opatiōes faciēdo: qñ cadat in erro-
rē quo interſcit homo. Nā ignorās eā mul-
tatiōes incidēdo neruū p vena tāgi. Et p
p̃terea cōſimiles ſunt ad inſtar maloz co-
quoz incioz carniū coſa principib; in
ſuis comēſtiōib;. De qb; dicit Sal. in. ij.
terapēcie q̃ nō ſm articulos carnes ica-
dūt: ſed terūt quaſſant: vel diuellūt. Seq̃
tur igit q̃ neceſſariū eſt medicis p̃ſertim
chirurgicis anatomia ſcire: qđ iſup chirur-
gici penit' i anatomie ſciētia deficientes
ad ſimilitudinē artiſciū artē ſuā ignorā-
tiū poſſunt i medijs deducī. Ois em arti-
ſex tenet ſcire naturā z ſubiectū i q̃ opa-
tur. Aliter ſo operando errat. Cuz ergo
chirurg' ſit artiſex ſanitati: cōpijs huma-
nideō tenet ſcire naturā z cōpſionem
ipſi'. z p̃ p̃ns anatomia vniuſcuuſq; cor-
poris particule. Cōfirmat quoq; p̃ ſimile
teſtante m̃rico de ermiſſa uilla lib. f. ſue
chirurgie: qd eodem mō opaf cec' in ligno
z chirurg' in humano corpe anatomiam
ignorās. Nā cec' ſciēſ lignū ſepenum-
ro erro-
rē cōmittit accipiendo d ligno plus
vel min' q̃ ſit neceſſe. Similic; mō etiam
p̃tingit chirurgū errare penit' anatomia
ignorādo. ¶ Anatomia aut eſt ſciētia re-
cta qua ſingularim mēbra hūani corpis
incifioe diuidunt. Et p̃pterea d: ab ana-

Albuc.

Sal.

Quid eſt
anato-
mia.

a. iij

Liber. I.

Inquisi- grece qđ est rectus: et tomos qđ est diuisio
no eius. inde pteca quāsi mēbroz diuisio. ¶ **Inqui-**
Sui. rit pteca Anatomia duob' modis (vt in-
qđt Sui. de caulacio vir vnic' singulari i
arte chirurga.) Vno mō ppter libroz do-
ctrinā: qđ mod' 13 lit valde vniu'siūmi
nus pfecto nō est ita sufficēda narrādū
ea qđ solū sensib' 7 oculati fide cognoscūt:
vt Auer. j. colligit dicebat. Et nos abbre-
uiam' loqđ de anatomia nūi ppter hoc qđ
imaginatiua est breuior in illis: 7 parua in
pparatiōe eaz rerū qđ in ipsa existūt. Scđo
mō idagat anatomia p corpoy mortuorū
experientia quā accepim' i corpib' nouiter
mortuis madatō pncipis p decollatiōez
vel suspēsiōez: videmus anatomā saltez
mēbrozū interiorū officialiū: cutis: carnis:
musculoz: 7 multaz venarū: multorūqđ
neruoz: pfectum penes anatomā optimi
Mōdini: de ea celeberrime scripsit: rēpaz
sepenumero fecit. Cū situato corpore mor-
tuo in bāco. ex ipso qđ mor' iubet electiōes
fieri. In prima quidē de mēbris nutritiuis
qđ citi' d: putrefactionē peniebāt. In scđa
de mēbz spūalib'. In tertia de mēbz aia-
tis. In quarta de extremis anib' rōn' corpis
finē anatomie faciēdo tractauit. ¶ Et in qđ
libet mēbro scđm opinionē cōmētoris.
Alexādrini 7 oim anatomizātiū vtr nouē
vidēda sūt. vcz ppositiō: sba: pplexio: quā-
ritas: numer' 7 figura: colligāna. actus: et
vtilitas: 7 qđ morbi 7 eo pnt accidere: qđ p
anatomie sciam cognoscēdo. pnotificādo.
atqđ curādo medic' possit opulari. Et p
pterea i corpibus simiaz potētiū 7 aliorū
aiāliū bon' 7 optim'. Sal. ad noticiā ana-
tomie puenit. Et non fecit sicut nōnulli. qđ
pungēdo anatomā demonstrare conati fue-
rūt. ¶ Quid igit ē corpus hūanū? P R. hū-
anū ē qđ illud de quo fit sermo i tota me-
dicina. Est insup vna machina rōne deo-
rata ex varijs 7 diuersis mēbris pfecta: de
mēbris. qđ oibz feriatū dicim'. ¶ De cā. m. itaqđ qđ
mēbrū seu corpis humani ptecula auctori-
tate Sal. j. de vtilitate pncipaliū. est quod
dā corpus qđ ex toto nō est separatū nec
alteri cōiunctū. Aui. aūt lib. j. sui canonis
dicit qđ mēbra sunt qđā corpa qđ ex prima
cōmixtiōe humorū generant. Quedā aūt
mēbra sunt simpliciā: 7 qđā pposita. ¶ Si
plicitia sunt numero. 7 vcz neruus: carnila-
go: os: vena: arteria: pāniculus: ligamētū:
corda: cutis exterior: 7 caro: pferri qđ ouis in
capite virge: 7 iungula. Ungues insuper

pili: 7 pignedo: iter illorū gñā cōnumera-
ri pnt: 7 nō sint ppta mēbra: s3 pōni sup
finitates. Tñ fuerūt a natura pducta ad
vtilitatē tornati corpis hūani: sicut alia
mēbra. vt a Sa. g. tegni demonstrātū fuit. **Sal.**
¶ Et cōiuta sūt. In pmiēdo piloz vtilitatē
loqmur aucte Raf. dicēt. Et qđ nā sup
caput capillosos fuit ad expurgandum
supfluitates toti' capitis p eoz porositā-
tes: sicut laboratores terrarū seminātes
lupinos: vt ab eis male. herbe. ext. rēpētur:
Alia ē rō fuit: (vt sup' dicitū) vt hō-
mines 7 mulieres decorarēt natura itaqđ
ipoz frigidoz. siccior alijs. simpliciū 7 cō-
positis indicat. ¶ Neruus pteca ē mem-
brū simplex cui' officiū ē. vt inqđt Aui. ce-
ter' pncipalis toti' hūani corpis sensus rō-
mō tribuere ac cerebro sumptos: optone fri-
gidā 7 siccā h3. ¶ Cōsequēter seqđ 6 mus-
culorū: qđ est mēbrū ppositū ex neruo: liga-
mētō: eoz vtilis: carne ipz replente: 7 pā-
niculo cooperiēte. Et 6 muscul' ad siliū
dinē muris: ita 7 Aui. li. j. Muscul' insup
nō differt a Lacerio: nā muscul' ad siliū
dinē muris: 7 laceri' ad silitudinē laceri.
Sūt qđē abo a talia ad vtrāqđ pte sub-
tiliora pferri hūsus caudam. In medio hō-
sūt grossiora: ita sūt musculi 7 laceri. Et
ppea i eodē loco sūt carnosī. 7 qđ ad illā p-
te iter pposita mēbra pnterari pnt. Et qđ
ad eoz capita: qđ sūt neruosa 7 pāniculosa
7 valde sensibilia i nūero simpliciū mēbro-
rū determinari pnt. Quapropt de muscul'
iusta est snia. Sal. p totū de vtilitate pte-
culariū. Dicit ei p'at' vir ppositū muscul'
lus ppter ē. vcz neruis talysca: carne im-
plēta pāniculo cooperiēte. ab eo em oīū
nir cordet ligamētā rōtūda: rōi rēdūt vtr
sua iūcturā p duos v' tres digitos aplia-
tur 7 dilatant: iūcturā fortit ligando ad
modū pāni dāna ei motiōne. Et cū iū-
ctura ligamētū dū ligata fuerit: exerefit
extra iūcturā p'at' redigunt i cordā et
ordine aūdicto vtr aliū musculū faciūt 7
hūsus alā rēdūt iūcturā ipam iterū ligan-
do. Et sic pcedēdo nō celant ligādō vnu
sculādo iūcturas monēdo: donec ad vtri-
mas puenierit pteculas. ¶ Quoz muscul'
rū: vt iqt Aui. li. j. c. d. anatomia, musculi
loz cōpler ē nūer'. ccccxxj. ¶ Oīa pte-
terea sūt mēbra simpliciā ceter' durio-
ra sensus carētia pter dētes: (vt iqt Aui.)
Et ppea sunt sublietacula: ceterarū pte-
cularū totius hūani corpis: sicut insuper

Sal.
De pite

De neru-
uis.
Aui.
De mus-
culis.

Aui.

Sal.

Numer-
eorum.
Aui.
De oīibz
Aui.

Recliora & frigidiora. Quædā hō corp⁹ a nā
pducta p defēsiōe mēbroꝝ nobiliū vt cra
nēū ad defēsiōē cerebri: ossa pector⁹ docti
æstaz ad defēsiōē nuce spūaliū mēbro
rū. Sūt sūt oīa ossa grossiora & corp⁹ extre
mitand⁹ pleniora. tamen aliquando cūz
rotūditate emineti: r. aliqñ cū pcauitate.
Quē hō sunt qd pcauitate pcedēti iſtiture
eor⁹ nō sunt facit dislocatiōis qz pcauita
tes recipiūt bucellas: ossiū receptiōe con
grua. Sūt r. rotūditates ossiū intrāt pca
uitas pdictas itroitu pcedēti fec⁹ aut seq
tur qñ rotūditates nō sunt bñ intrātes: p
pterea qd pcauitates nō sunt recipiētes.
Quāobrem⁹ vt inqñ Aui. Ad ppositū no
strū. c. de dislocatiōe vlt. De hoib⁹ qd az
vnt qd sunt panti dislocatiōi. qm pcauita
tes ossiū iūcuraz nō sunt p fūde. Jō bu
celle q igrediūtur eas nō sunt intrātes. & a
facili cā dislocāt. Sūt itaqz ossa toti⁹ hu
mani corp⁹ s3 Aui. f. sui canonis nūero
ccxlviii. pter ossa s3amina & os laudein
q fundat ligua. ¶ Cōsequēter d corda: q
vt sup⁹ dictū fuit oīū vel poti⁹ descēdit a
musculo: q sapit naturā neruoz: qz d eis
vna cū pāniculis pfecta est vt habet a
Sal. p toti⁹ d vtilitate pculaz. Et p p
ea ei⁹ sintomata sūt s3ia sintomata bñ
neruoz iux̄ illū Jpo. pñcturā neruoz d cor
darū sūt tenātos sedtur spasm⁹. Naz sic
tenātes: siue corde sūt media iter ligamē
tū rneruū: ita ligamētū ē mediū inter ner
uū. r os. ¶ Post cordā seqtur de ligamēt⁹
Ligamēta ei⁹ sunt duplicia. Alter⁹ qz or
tū h3 a cordis vt superior de musculo a
Sal. fuit assignatū h3 Jriā opinionem te
neat Sni. c. d anatomia neruoz ligamēto
rū r cordaz. Dicit em̄ oīa ligamēta totuz
h3e ab ossib⁹ qd i rei vītate salua pace tā
n viri ei⁹ opinio a rōne z auctate multū ē
allena. Alter⁹ hō ab ossib⁹ suā h3 natiui
tate: vt p Aui. c. d ligamēt⁹. z. c. de solone
pñuitat⁹ neruoz pbat. Dicit ei⁹ ppar⁹ vir
loco pallegaro d neru⁹. Nā sic neru⁹ disco
opt⁹ ē dignior: ceter⁹ mēbru⁹ vt fiat allenia
tio i eo. Ita ligamēta q oīū ab ossib⁹ vcz
a pcauitatib⁹ iſtitureaz: sūt figuraz digni
or vt opesitup ea cū medicamē forti qñ di
cēdo Aui. qd cū ista mēbra. i. ligamenta
enemētia ab ossib⁹ sint mēbra iſcibilia.
hac de cā vult ppar⁹ vir qd possim⁹ pperi
vnaquāqz forte medela pp eoz iſcibilita
tē. ppea s3dit aui. qd ligamēta q cōri
nūā cū lacernis sūt iter vtrasqz res. Jdē

asserit aliab. li. q. c. d assignatiōe ligamen
toꝝ r cordaz. pānicul⁹ sūt ē d natura ner
uoz. Et h3 ei⁹ nocumētū z lesio nō sit tā
piculi sic ē neru⁹: tñ pp ei⁹ sensibilitatē le
sio scīz ē eo nō sit piculo indicat. Cartila
go pte rea ē qñ d natura ossiū: tñ mollior
osse: facta fuit isup ad ossiū supplementū
z ad decorationē mltaz pculaz corp⁹
bñant: vt d palpebz. nā s3ozaurib⁹ manife
ste vñ. Et ppea solo pñuitat⁹ facta in ea
iux̄ Jpo. s3iaz p viā pñe itē dōis restauro
tionē nō recipit. Inqñ ei⁹ ppar⁹ vir: cū dē
suz fuerit os āt cartilago: aut maxille te
nues: aut pñuitū. i. caput h3 genece crescit
nec pslunnā. f. p viam pñe inētionis.

De venis z arteria.

¶ Venas vnt ē sāguis receptaculū: h3is
natiuitatē ab epate. Arteria qz vas san
gatis pūalis ēē vt iō a corde oīū p3 h3e.
Et qñ vt h3 a Sa. rvi. d vtilitate pñu
laz: qd vene ab arteriis nō differat qñz
ad eaz pñcipia: qz vene vt sup⁹a dictū
fuit ab epate pcedūt. Arteria hō a corde
tñ nulla arteria qñ toto corp⁹ reperit tñ
vena: h3 ei⁹ qñ in residuo corp⁹ cōiōnē et
pñctionē cū ipis venis: in aliqd⁹ tñ loca
vena ab arteria separari videt vt in bra
chiōz pparulo z in rete mirabili.

De cute.

¶ Cut⁹ itaqz corp⁹ velamētū q pma pti
cula occurrit ad anatomī faciendā ppea
dico qd ē velamē pfectū r pceptū villis si
ue filis neruoz venaz z arteriaz minu
taz p defēsiōe z retētiōe sensus. Cui⁹
due sūt spēs: vna q cooperit mēbra: r rrin
seca. Altera h3 iproprie ponat: tñ ē panni
culus tegēs interiora mēbra sicut almo
catum oīūz r pānicul⁹. tegēs cerebrū pleu
ra r hmoī.

De carne.

¶ Caro i trib⁹ diuidit spēs. vcz glādu
la: musculosa: r s3mplex. Si plex hō in ca
pitē virge r gignis sūt inter dētes sūt re
perit. Glādula aū seu nodosa respit in
māmillis z emūcrois: r de his ē caro te
sticuloz. Tertia ē musculosa: q p totum
corp⁹ vbi ē mor⁹ liq⁹ r electū r ppi: r cū
istis mēbris simplicib⁹ pñuerant pñuedo
vngues z pili: q nō mēbra: s3 supfluitates
nācupant: sunt ito ad vtilitatē corp⁹ bñ
pducere: vt in scō regni demonstratur
¶ Illoz aū mēbroꝝ simplicū d qd⁹ su
peri⁹ sigillat⁹ dictū fuit: qdā sunt sperma
tica: qz a spmate suā h3 natiuitatē. Et p
pterea solo continuitatis facta in eis: per

a uū

Aliab:
De pāni
culo.
De carri
lagine.

Jpoc.

De venis
z arterijs

Salenū

De cute.

De carne

Sperma
tica.

Aui.

Aui.
Numer⁹
ossium.
De corda

Sal.

Jpoc.

Deliga
mentis.
Sal.
Sui.

Aui.

Aui.

Liber. j.

vis prime intentionis non restaurat: sed per
mediū eterogeneū. i. p. p. s. s. c. o. d. e. v. e. l. u. t.
sunt ossa et oia alia membra de p. d. i. c. t. i. s.
¶ Quod vero sunt sanguinea: ut caro p.
guedog: quarū solum continentur per
vis prime intentionis celeberrime effici:
q. r. e. g. e. n. e. r. a. n. t. u. r. : et consolidationem reci-
piūt. ¶ Iterum quedam eorum sunt frigi-
de et sicce nature intra gradū suos velut
ossa: cartilagine: p. h. i. l. i. g. a. m. e. t. a. : vene et p. a.
niculi. ¶ Cuiusmodi calide et sicce nature ē:
h. i. s. t. i. s. n. a. t. u. r. a mēbroz simplicia: q. n. o. i.
uenit aliqd mēbrū simplex calidū et sicce
ip. a. c. u. t. e. n. a. c. u. t. e. v. t. h. r. a. S. a. l. u. d. e. c. o. p. o.
n. i. b. : c. v. i. t. n. o. s. o. l. u. s. ē. m. e. d. i. a. h. i. a. n. a. z. p. r. i.
c. u. l. a. z. s. z. ē. t. o. n. i. s. d. e. g. n. a. t. i. n. e. z. c. o. r. r. u. p. t. i. u. e.
¶ Calida et h. i. s. t. a. mēbra sunt caro et
spūs vt i. s. z. Auer. h. i. s. i. n. c. o. l. l. i. g. e. r. : z. h. i. u. d. i. t. a.
r. e. s. n. a. t. u. r. a. l. e. s. i. c. e. d. ū. t. i. s. t. a. v. i. a. ¶ Medulla
pierea et flagma: z adēps: ac p. g. u. e. d. o. f. r. i.
g. i. d. e. z. h. i. u. d. i. t. a. n. a. t. u. r. e. i. n. d. i. c. a. n. t. u. r.

Cap. ij. De mēbris cōpositis.

¶ Iste superius de simplicibz mē-
bris: nūc sub breui cōpēdio de
cōpositis dicēdū ē. ¶ Mēbra
r. a. g. c. o. r. p. o. s. i. t. a. i. n. t. o. i. a. q.
a simplicibz cōponunt. Et p.
p. r. e. a. v. i. d. e. n. t. ē. s. e. e. t. e. r. o. g. e. n. e. a. z. i. a. l. i. a. i. p. e.
c. i. e. d. i. u. i. d. i. p. o. s. s. u. n. t. Nā in mēbris consi-
milibus quelibet ipoz pars non seruat
rationē totius: quāobiz vocantur mem-
bra organica: z. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. a. i. s. t. a. i. e. i. n. s. t. r. u.
m. e. n. t. a. ē. s. e. v. i. d. e. n. t. u. r. v. t. f. a. c. i. e. s. m. a. n. u. s. c. o. r.
e. p. a. r. g. s. Et i. s. z. S. a. l. u. d. e. v. i. l. i. t. a. t. e. p. r. i. c. u. l. a.
r. u. c. f. i. n. a. d. i. x. i. t. q. d. n. a. t. u. r. a. i. d. o. n. e. o. s. m. o. r. e. s.
p. s. t. r. u. i. t. a. d. v. i. u. e. r. s. a. s. c. o. r. p. o. s. p. i. c. u. l. a. s. z. a. i. e.
h. i. u. t. e. s. ¶ I. s. t. o. r. u. m. a. ū. t. mēbroz quedā sunt
p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. a. z. q. d. a. n. o. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. a. s. u. n. t. v. e.
l. u. t. c. e. r. e. b. r. u. s. c. o. r. e. p. a. r. z. t. e. s. t. i. c. u. l. i. Nō p. r. i. c. i.
p. a. l. i. a. h. o. s. ū. t. o. i. a. a. l. i. a. p. r. i. e. r. s. i. m. p. l. i. c. i. a. v. e. l. u. t.
o. c. u. l. i. n. a. s. a. u. r. e. s. c. a. p. u. r. f. a. c. i. e. s. c. o. l. l. u. i. b. r. a.
c. h. i. a. c. o. r. a. c. r. u. r. a. e. t. n. i. b. e. ¶ De cōp. l. e. r. i. o. n. e.
a. ū. t. e. t. n. a. t. u. r. a. d. i. c. i. t. o. r. mēbroz p. r. i. c. i. p. a. l. i. s.
i. n. s. u. c. c. e. d. ē. n. i. c. d. i. s. t. i. c. i. e. d. i. c. e. t. ¶ Et sic com-
p. l. e. n. s. ē. s. t. f. e. r. m. o. p. r. i. n. a. c. d. e. o. d. u. c. e. c. u. i. u. s.
n. o. m. e. n. s. i. t. b. e. n. e. d. i. c. t. u. m.

Cap. iij. De Anatomia capitis: et mēbroz contentoz et continentz.

¶ Añti. c. de Anatomia sim-
pliciu et cōpositoz mēbroz
satis dictum est. Similr q. d. s. i. t.
anatomia: z. v. i. d. i. c. a. t. : q. d. n. e. r. a.
t. u. s. q. u. i. d. m. u. l. t. i. c. u. s. : q. d. s. i. c. d. e.

alij: put i rubrica cōtinet. Desnceps de
capitis anatomia dicēdū ē. ¶ Circa quā
partē nouē sūt vidēda: de q. b. p. Alexan. De sinu
capitis. Aui.
¶ Undeiz insup vidēda sunt i ossa capitis
s. m. Aui. i. n. s. u. o. c. a. n. o. n. e. l. i. b. i. s. c. d. e. a. n. a. t. o.
m. i. a. c. a. p. i. t. i. s. ¶ Et i p. m. s. de e. i. s. s. i. t. u. a. n. o. e.
Nā caput hois nō sūt s. i. t. u. a. t. i. i. n. s. u. p. i. o. r. i.
p. r. e. p. p. t. e. r. n. a. r. e. s. n. e. c. p. p. r. e. r. a. u. r. e. s. n. e. c. p.
p. r. e. r. o. s. n. e. c. p. p. r. e. r. c. e. r. e. b. r. u. m. n. e. c. p. p. r. e. r. s. i. n. u.
s. e. n. s. u. v. t. Aui. t. e. s. t. a. t. a. ū. t. e. S. a. l. i. p. r. i. n. c. i. p. i. o.
t. e. r. t. i. s. s. u. i. c. a. n. o. n. i. s. S. z. p. p. t. h. i. u. t. e. v. i. s. u. ā.
¶ Et rō est: vt cū oculi sūt custodes totius
c. o. r. p. o. s. i. a. l. o. g. e. p. o. s. s. i. n. t. v. i. d. e. r. e. z. p. o. n. s. n. o. c. i.
u. a. c. o. r. p. o. i. e. u. i. t. a. r. e. I. n. s. u. p. f. u. e. r. ū. t. a. n. a. t. u. r. a.
p. r. e. a. t. e. r. i. o. r. i. o. c. u. l. i. s. i. t. u. a. t. i. u. r. v. t. p. o. s. s. i. n. t. m. e. d. i. a.
t. e. n. e. r. u. o. o. b. t. i. c. o. i. p. s. i. v. i. s. i. b. i. l. i. t. e. r. e. c. i. p. e. A. l. i. a. i.
s. u. p. rō s. u. i. t. : q. d. a. d. o. c. u. l. o. s. p. e. o. s. d. e. n. e. r. u. o. s.
d. e. t. e. r. u. n. t. s. p. e. s. v. i. s. i. b. i. l. e. s. a. d. s. e. n. s. u. m. c. o. m. u.
n. ē. nā i. p. s. i. n. e. r. u. i. o. c. u. l. o. z. c. o. p. o. s. i. t. i. o. n. e. i. g. r. e.
d. i. u. n. t. : v. t. i. v. i. d. e. b. i. t. A. l. i. a. q. u. o. z. s. u. n. t. r. a. t. i. o.
v. t. o. c. u. l. i. m. o. r. t. i. r. e. c. i. p. e. p. o. s. s. i. n. t. a. s. c. o. p. a.
r. i. n. e. r. n. o. r. u. m. c. e. r. e. b. r. u. i. s. Et i. s. t. i. s. d. e. c. a. u. s. i. s. n. a. t. u.
r. a. c. a. p. u. t. i. a. l. t. i. o. r. i. l. o. c. o. s. i. t. u. a. t. i. u. r. Et i. n. h. o. c.
a. p. p. a. r. e. t. i. n. u. a. m. e. r. ū. s. i. t. u. a. t. i. o. n. i. s. z. p. o. s. i. t. i. o. n. i. s.
c. a. p. i. t. i. s. O. s. s. a. c. a. p. i. t. i. s. p. i. e. r. e. a. s. m. p. p. h. i. l. o. s. z.
p. a. r. s. c. a. p. i. l. l. i. s. p. l. e. n. a. c. o. n. i. n. e. s. m. e. b. r. a. a. i. a. t. a.
z. h. o. c. ē. s. t. i. n. u. a. m. e. r. ū. m. a. n. i. f. e. s. t. u. m. ¶ C. o. n. s. e.
q. u. e. r. e. t. s. e. q. u. i. t. c. o. l. l. i. g. a. n. a. v. i. d. e. r. e. nā a. b. i. p. o.
c. a. p. i. t. e. o. ē. s. z. L. a. c. e. r. i. z. M. u. s. c. u. l. i. a. d. c. o. l. l. u. i.
f. a. c. i. e. t. o. r. a. r. e. d. e. n. t. e. s. p. r. e. d. ū. r. : z. a. d. i. p. s. m.
c. o. l. u. m. p. l. ā. r. a. n. t. e. m. o. u. e. n. t. p. r. e. d. i. c. t. e. p. a. r. t. i. c. u.
l. e. z. t. o. r. u. m. c. a. p. u. t. ¶ Q. uā. t. i. a. s. q. u. o. z. o. i. l. e.
c. a. p. i. t. i. s. ē. s. t. m. a. i. o. r. i. s. c. a. p. a. c. i. t. a. t. i. s. : q. d. c. e. r. e.
b. r. u. i. i. n. h. o. i. b. s. ē. s. t. m. a. i. o. r. i. s. q. uā. t. i. t. a. t. i. s. q. i. n.
c. e. t. e. r. i. s. a. i. a. l. i. b. u. s. ¶ C. a. p. i. t. i. s. s. i. m. i. l. r. f. o. r. m. a.
ē. s. t. r. o. t. ū. d. a. a. d. m. o. d. ū. s. p. h. e. r. e. q. d. v. t. i. n. q. u. i. t.
S. a. l. u. i. j. s. v. i. l. i. t. a. t. e. p. r. i. c. u. l. a. z. c. p. e. f. o. r. m. a.
r. o. r. ū. d. a. i. t. e. r. c. e. t. e. r. a. s. f. o. r. m. a. s. z. f. i. g. u. r. a. s. ē. s. t.
m. i. n. p. a. s. s. i. b. i. l. i. s. : z. e. nā m. a. x. i. m. a. a. c. c. a. p. a. c. i. t.
s. i. m. a. o. i. m. h. a. b. e. n. t. i. u. s. e. q. u. ā. l. e. p. i. m. e. r. ū. s. u. i. t. ē. t.
g. i. b. b. o. s. a. i. n. a. n. t. e. r. i. o. r. i. z. p. o. s. t. e. r. i. o. r. i. p. a. r. t. e. v. t.
i. j. r. e. g. n. i. a. S. a. l. s. u. n. t. d. e. c. l. a. r. a. t. i. u. s. ¶ C. o. p. o. s. i. t.
i. n. i. p. o. m. e. b. r. o. p. n. t. c. o. ū. g. e. r. e. p. o. s. s. u. n. t. i. t. a. g. a.
a. c. e. r. e. b. r. o. e. u. e. n. i. e. n. t. e. o. ē. s. e. g. r. i. t. u. d. i. e. s. o. c. u. l. o. z.
n. e. r. u. o. r. u. m. c. a. t. a. r. r. a. l. i. u. m. z. s. i. c. d. e. a. l. i. s. p. u. t.
i. n. s. u. i. s. p. p. r. i. s. c. a. p. i. t. i. s. d. e. e. g. r. i. t. u. d. i. n. i. b. e. u. e.
n. i. e. n. t. i. b. a. c. a. p. i. t. e. i. a. n. t. i. q. u. o. z. s. c. r. i. p. t. u. r. i. s. f. a.
c. t. u. s. ē. s. e. r. m. o. N. u. m. e. r. u. s. i. s. t. r. p. n. i. a. e. i. s. c. o. g. n. o.

Ossa ca-
pitis.
Colligan-
tia.

Quantia
tas esse.
forma
capitis.

Cōposi-
ta no capis
nes capis
na.

Nūerus
partium

Liber. I.

facilliorē h̄ret descēssū. Cūq; p̄dicat p̄m̄icu-
lus ab eis dē venis pulsantib; & q̄enis p̄fect⁹
fuerit. P̄ Itē ad inicē p̄iugū tordie iā di-
cto aliū coponit p̄m̄iculi fatis lenē sub
nile q̄ p̄am̄i dūq; totū cerebrū tegit: qd cū
p̄fectū: p̄m̄i cerebrū descēssū h̄nt p̄dicte
vene & arteria ei vitā & debitū nutrimētū
ac sp̄m̄i cordalē d̄ferēdo. Et p̄pterea quā
tō magis de ipso sp̄m̄i iuenit in cerebro rāto
magis digerit & formā etalē suscipit. ¶ Ce-
rebrū h̄o ps ē medullaris i trib; ventricu-
lis diuisa. Quorū vn⁹ ē i pre anteriori ma-
ioris q̄ntitatis ceteris ventriculis. Scōs in
p̄temedia. Terti⁹ q̄ntum⁹ in pre posteriori
ri caput suū facit residētē. & iō fm̄ Gal-
liniā ē imaginatiōis cogitantiāz mēorie
fundamētū. Sutr ē Raf. li. ad almā. c. 3.
anatomia cerebrū. dicit ip̄s ē fontē sensus
et mor⁹ volūtarij. P̄ Nūca h̄o ē sic flui⁹
ab eo manas. P̄ Nervi h̄o q̄ ab ea p̄cedūt
sūt sicut riuuli ex flumīe egrēssū. Inq̄ p̄fa-
r̄ v̄m̄fōi h̄o. i. cerebro cū aliq̄d acciderit
i p̄edimētū: cit cōe cū riuul. i. sei⁹ nervis.
qd si nervis ip̄is aliq̄ supuerit lesio nō
semper erit cōis cū fonte: imo p̄p̄a locor ad
q̄ ip̄i riuuli dirigūt. P̄ Cerebrū p̄tērea fuit
sē ab e & medullar; & fatis lenis fride et
hūide nature: q̄ natura ē ab alijs diuersa
medullar; q̄ nō fuit p̄tēta vt nutriti cranesi
S; pot⁹ vt dōdūm⁹ dicit: cerebrū d̄tineat
et seruet ab eo. p̄tērea iuuamētū eius
fuit vt sp̄m̄i vitālē sua p̄ptōne valeat cōre-
perare vt aialis sp̄us efficiat. P̄ Dixim⁹
supi⁹ cerebrū tres h̄re ventriculos: q̄z āte-
rior & posterior fm̄ opinionē fere oīz Ana-
tomizātū i medio sunt diuisi. vcz i dextra
& sinistra pre & p̄tērea eorū sūt vndiq; p̄di-
ctis p̄m̄iculis inuoluntarij dē tedētes & de-
scēdētes vsq; ad basim: q̄b; p̄m̄iculis & pa-
rietib; dextera ps h̄m̄i ventriculi diuidit a
sinistra. In ahriorē pre q̄ dē ventriculi locata
ē fantasia q̄ ē rētiua sp̄ez a sētib; p̄icu-
lariū receptariū. In posteriōri h̄o angulo
h̄m̄i ventriculi ē imaginatiua. q̄ eaz sp̄ez
est apphēsiua i fantasia rētiāz: & eas app-
hēdēdo pponēdo vt. dōdēdo h̄m̄i alserēdo
hoc ēē albūz illū nigrū. Quāob̄re i medio
ventriculi p̄dicat vget sēfius cōis q̄ apphēsi-
uus ē sp̄ez dilatat a sensib; p̄icularib;. Et
p̄tērea ad illū locū dirigūt & terminat
Et p̄ hoc ex h̄m̄i manifestant iuuamētra
h̄m̄i ventriculi q̄ sūt vt imaginatiōi suae
fantasie sensuiq; cōi d̄seruiat: p̄duc⁹ fuit
insup. ordie p̄dicty vt oib; organis sensu-

De pia
matre.

De cere-
bro.

tius sensū tribuat & sp̄m̄i alē vt p̄ eū sen-
tire valeat. Quapropter manifeste appa-
rēt ex eis nocumēta q̄ i p̄dicto ventriculo &
anteriori cerebro p̄tingere p̄nt. Nā in ipso
p̄nt oēs egritudines q̄nariē caripellu solū
rio p̄tinuit: mala cōplo. Nā si in p̄m̄iculo
eruterit: dolor ab eis car; vt emigraneus
Sitr; mō ē p̄t pari egritudines: velut
apa calidū: vt frigidū. Si cal; & i p̄m̄icu-
lis exis sirsē. Si h̄o frigidū liargia d̄t. Si
h̄o in suba cerebrū repiat: pessimū & mortū
ferū. apa nā cupat. P̄ p̄t isup i eo supue-
nire egritudo cōpositiōib;. Que si est opi-
lās in totū. Aut ē sba va porosa p̄ngine &
schotomā cat. Si h̄o fuerit. h̄m̄i alis tūc
aut suporant paralēsiz h̄m̄i ab ea seq-
tur. Si alit fuerit i totū opilās ventriculos
siml cū sba cerebrū aut ventriculos immo
appoplexiz q̄nabit. ¶ Ulteri⁹ cerebrū i q̄
ruor diuidit p̄tes. In ahriorē & posteriorē
p̄tē dextrā & sinistra. In ahriori em̄ pre vi-
get sāguis. In posteriōri ssa. In dextera
colera. In sinistra melācolia. Et p̄tērea
ps anterior cerebrū ceteris est calidior.

¶ De secundo ventriculo.

¶ Cūsa sede & statione p̄mi ventriculi cere-
bri & cōplōne ei⁹: vili iuuamētis q̄ oriunt
ab eo & morbis q̄ i eo p̄nt p̄tingere. De scōo
ventriculo dicendū est. P̄ In fine itaq; p̄mi
ventriculi duo repiunt sbe q̄ faciūt addita
mēta ad istar duarū nariū hois adinuicē
cōiūctaz. Que q̄dēz nares hūic ventriculo
sūt sicut culcitra & itatio sup q̄ extēdit ex
tēside lōgitudinali q̄n imaginata suscipit
postmodū h̄m̄i sicut h̄m̄is subterraneus
Et p̄p̄a ad similitudinē verm̄is sc̄z est
eius sba. Et hoc facit q̄n h̄m̄is eētina co-
gitat sup apphēsiua & determinans: q̄nq;
plata sit snia. Deinde itēz extēdit q̄n ven-
triculo posteriori p̄tingit res declaratas.
P̄ Itē isup due sbe. Una ē sicut h̄m̄is ru-
bei color; extēdit fm̄ lōgitudinē h̄m̄i bilis
& extēsbilis: & p̄tērea h̄m̄is dicta ē. Alia
h̄o ē sicut ancha. & q̄n elōgat claudif. an-
cha. & eodē tpe claudif ventriculus ystera
postremā p̄tē scōo ventriculo ānerā & cōis-
ctā. Sutr q̄z p̄ncipiū scōi ventriculi claudif
Et hoc fuit a natura ordiatū vt sp̄es de
vno ventriculo ad aliū trāstū nō h̄ant q̄n
h̄o vult a cogitatione desistere & a sensu
exterior opatiōib;. Cū itaq; h̄m̄is ille h̄
h̄m̄i seq̄ h̄m̄i anche dilatario ad hoc vt
sp̄es trāstū habeat de vno ventriculo ad
aliū q̄n h̄o cogitationē iscedit. Vtriculo⁹

De pia
matre.

ad medi⁹ est sat⁹ grad⁹ et log⁹ et trāstū fa-
cit de p^{rio} ad vltimū. nā vtriq⁹ ē p^{ri}ngu⁹. Et
p^{ro}pterea ē organū duar⁹ h^uitū. v^{er}o cogita-
tue q^u h^uz p^{ro}ponere et diuidere h^ubal⁹ copula
et ex^ono aliud ferre. Et in scōa medietate
huiusmodi ventriculi est existimantia de
cernens insensata ex sensatis.

¶ De tertio ventriculo.

¶ Tertio aut⁹ ventriculus cerebri in poste-
riori p^{te} capitis suū h^uz sedē. Et est in sub-
stantia duriora a^{li}q^uo ventriculis. Ideo ner-
ui q^u ab eo p^{ro}cedunt mediantē nucha eius
vicaria durioris sunt nature. Quāob^{re} in
parie interiori h^umoī ventriculi nō fuit a na-
tura p^{ro}ductū velamē q^u p^{ri}am⁹ d^uz sic fue-
rūt aliq^u duo ventriculi q^u inter⁹. p^{ro}dicto vela-
mine fuerūt inuoluti. Et hoc nō aliam ob-
cā^um nūll⁹ p^{ro}pterea q^uer⁹ tuba (vt sup⁹ dixi-
mus) est satis fortis et cōdēsa et ex se cōser-
uabilius. Suba hō alioq^u duor⁹ q^u melior ē
iō eodē velamine a natura fuit p^{ro}sum p^{ro}-
cōseruatōe eorū dē tube. Fuit insup⁹ figu-
re pyramidalis vt in basillio loco intas p^{ro}-
nūciatas a scōo ventriculo recipe valeat et
ferre p^{ro}feret illas: velut capilla thesauri
cōseruantia. Et quor⁹ cōp^{ro}lo frigide et sic-
ce nature indicat. Cōp^{ro}lo hō scōi calide et
humide nature. Et in extremitate insup⁹
h^umoī ventriculi et p^{te} pyramidalis nucha
duob⁹ p^{ro}aniculis cerebri inuoluta p^{ro}cedit:
et p^{ro}foramē ossis basillaris inferius descēdē
dovadit p^{ro} mediū spōdiliū donec ad spine
extremitatē attingat. Est insup⁹ medulla-
ris et eiusdē tube cum cerebro. Et p^{ro}pterea
similhomata nuche (vt inq^u Ba.) sunt silita
similhomatibus cerebri. ¶ Scidū est etiā
q^u paria nervor⁹ sunt septē q^u a cerebro im-
mediate originant⁹: p^{ri}mū lōgitudinē ei⁹. Et
triginta p^{ro} mediū nuche. Unū quor⁹ est si-
ne societate et orū h^uz i fine offerri siue cau-
de: (vt ponit Aliab. sermone scōo p^{te} p^{ri}mi
libri sui de regal⁹ dispōe.) Ulteriori i extre-
mitate p^{ri}mi et scōi ventriculi infer⁹ descen-
dēdo terminat⁹ q^uddā rotūdū foramē q^u
a nōnullis lacuna nūcupat⁹. In cuius me-
diatate est p^{ro}ia p^{ro}forano ad palatū tēdens
ad q^u trāstū via directā a mediō ventriculo
p^{ro}cedit: et directē ad colatōnū v^{er}o foramē
in medio ossis basillaris a natura creatū.
Idcirco natura erit superfusurates cere-
bri purgarentur. v^{er}o scōi et p^{ri}mi ventriculi
iuxta lacunaz p^{ro}forant⁹: vt inq^u Sul. p^{ro}a.)
p^{ro}aniculū grolūm et durū q^u dura m^{re} d^uz vt
sup⁹ fusurates eorū dē scōi et p^{ri}mi ventriculi

(vt d^uctū est) expurgari valeat. Silitū mō
p^{ro}dict⁹ p^{ro}aniculū p^{te} anteriori cerebri sub
osse frontis a natura fuit p^{ro}forat⁹: vt eodē
foramine sup⁹ fusurates: p^{ri}mi ventriculi per
carūculas nāsi purgēt⁹. Alia insup⁹ fuit
ro: q^u p^{ro}foramē h^umoī opario h^uitū. odorā-
bilis p^{ro}ficet⁹. Et circūquaq^u h^umoī lacte-
ne inueniunt⁹ eminētē rotūdū satis magne
(vt inq^u bon⁹ Wōdin⁹) p^{ro}terate ad subli-
tationē venar⁹ et arteriar⁹. Et p^{ro}pterea in
infima p^{te} eiusdē lacune p^{ro}foramē eius
sunt eminētē carnis magne cū rotūditate
ad sublietādū venas et arterias ascenden-
tes a rete mirabili ad p^{ro}dictos ventriculos.
Ideo manifestant⁹ glādūle eminētē: iux-
ta rete mirabile q^u d^uz ad sitilitudinē renis:
quia rete contextū est venis pulsantibus
tātūmō. (vt Guido demonstrat. c. de ana-
tomia venarū et arteriarū.) Dicēdo q^u in
aliquib⁹ locis sepa⁹at⁹ vena ab arteria: vt in
medio brachiōz et in rete mirabili manife-
stat⁹ eius separatio. Et hoc q^u p^{ro} anoto-
mia cerebri m^{re}. ¶ Cap^{ro}lm. u^{er}o De anatō-
mia gutturis et partium eiusdem.

¶ Idem in precedenti sermone
sufficienter de anatōia capitis
Deinceps de anatomia faciei
collorum: gutturis: et p^{ri}mi
earū dē vidēdū est. ¶ Et in p^{ri}-
mis scidū ē q^u i extremitate guttur⁹ duo
sunt meat⁹: p^{ri}mi quor⁹ cōstitutes p^{ro} ad
stōdachi trāstū faciū: meri siue isophā-
g⁹ d^uz duob⁹ tumicis cyillis p^{ro}fect⁹ ē q^uru⁹
vna est p^{ro}stūsi nervosa i p^{te} intrinseca p^{ro}-
gus osis palato. Altera q^u p^{ro}stūsi ē carno-
sa et lacertosa q^u in p^{te} exteriori existit cōti-
nuat⁹ cū pellicula stomachi. Alter hō mea-
tus q^u aer ad pulmōnē trāst⁹erit trachea si-
ue arteria nūcupat⁹. ¶ Deat⁹ q^u dē q^u meri v^{er}-
cat⁹ sup⁹ q^uq⁹ spōdiles colli retro possit⁹ est
q^u dēinde infer⁹ descēdēdo vadit donec p^{ro}-
forat⁹ diafragma. Ab eo postmodū q^u dāz
orū corp⁹: (vt inq^u Ra. li. 6. Almā. c. de ana-
tomia osis) q^u dōdachi nūcupat⁹. Est aut⁹
guttur p^{ro}ncipiū dictor⁹ meatū cū quadā
vacuitate siue spacio i quo due amigdo-
lōnē: vna i p^{te} dextera collocata et alte-
ra i sinistra. Et sunt create s^uz. Aut. carno-
se et nervose vt fortiores fiant. Et p^{ro}pterea
earū dē inuamētū est: q^u v^{er}o p^{ro}stūsi cibo et
potu vt subintrēt meri et adiuvēt aerē in-
grediētē apud epiglōtū. Epiglōtū aut⁹ est
qdā eminētia a natura i capite trachee si-
ue arterie p^{ro}ducta. Et est h^umoī trachee q^u

Wōdin⁹.

Guido.

Sale.

Allab.

Sul. De
dura m^{re}

Alicen.

Liber.j.

cooptio: ad hoc vt hora cōfēctōis z por-
aliqd pter aerē subitrare neqat. Et p p-
ea videm⁹ li aliqd pter aerē igreditur an-
gustiosa tuss p paululū tēporis ex pmo
veratur. Et in hoc cognoscitur eius inua-
mētum: q pāncula ista tantummodo a
natura fuit ad attrahēdum aerem z ex-
pellēdum ipsum fm nature necessitate.
Inuenitur ad diuersas formandas vo-
ces. P In anteriori parte gule. (vt dixim⁹)
est trachea annulis cartilagineis cōfecta
gradatim annexis. ligamētis habēs enā
pānculum satis durum in parte interio-
ri ligantē z coniungentē pdictos anulos
vnū post aliū. Sūt insup valde rugosi. p
sertum in parte intrinsecā coniungūt cū
meri: tñ i cōiunctiōe eoz sunt aliquātulū
defectui. P Cōfectū aut ē meri ad modū
cāne. Cui⁹ pars quarta scdm lōgitudinē
eius esset āputata. Postmodū talis defe-
ct⁹ cāne a natura subtili pellicula. neruo
sa cooperit⁹ pmeri cib⁹ aliqñ grossius nō
habeat phibitionē trāsitus ad stomachū
viā cedēdo sua mollicia. P Est aut meri p
dictū cōpositū venis pulsantibus z dēnis
neruisq veniētibus a sexto pari neruoz
q imediate a pte anteriori cerebri oriunt.
In latere pterea dextro z sinistro p dicitē
cāne sunt qdā vene grosse organice q gula-
degi dicūt: sub qbus arterie magne sunt
situate. Et pterea incisio eaz z punctu-
ra est valde suspecta: vt pz pliderātū ppi-
quitatē z affinitatē quas hñt cū epate z
corde. Interdum enim vt aiserunt practi-
cantes z ego sepe numero vidi a quacūq
parua punctura vel incisione presertim
venarū pulsantium homo per viā sus-
focationis statim moritur. P Uuula limi-
liter non sine vtilitate ingenti a natura
fuit pducta: nam est mēbrū spongiosum
rare nature: pendens ppēdiculariter ad
modū grani pineoli: iuxta epiglōtā i pte
superiori gutturis inter vnā z aliā amig-
dālā suā hz sedē. Et pterea sua spōgio-
sitate facit ad recipiēdas supfluitates
cerebri: factū est etiam hoc membrum ad
vocem modulandam.

Capitulum.v. De mandibz
lis et dentibus.

Dentes.

Entes fm cōmunē opinionē
oim qui faciunt professionē
anatomicā numero trigi-
tadu. Quorū aliqui sunt in
cisorij in parte anteriori oris

ad incidēdū. Alij sunt canini: qui vocant
vulgo oculoz dētes. Alij vero sunt mola-
res: z dicunt molares: q comesta tritūrat
z frāgūt quēadmodū mole triticū fran-
gūt. Et pterea actio eoz pma vocat di-
gestio. P Istoz pterea dēntū sexdecim in
superiori mandibula inserunt q quattuor
decī ossib⁹ cōponunt⁹ qm cōpositio oculū
ta est. Et pterea de cōpositiōe z separa-
tiōe eoz mētiōē nō faciem⁹. Sufficiat
ergo chirurgicū scire q p vno osse i opatio-
ne manuali supponat. Que qdē mādibu
layndiq a quodā pānculo regit a pte an-
teriori frōtis veniēte q pericranēū dī. Ad
sequētē a tertio pari neruoz cerebri: et
ab aliqua pte quarti z qnti z ex scōo pari
neruoz nuche: z tertij simul cū venis z ar-
terijs. pellis a natura p totā faciē fuit p-
ducta. Et pterea nerui igredientes hāc
pōsitiōē veniētes ex mēbris pdictis. vcz
cerebro z nucha causant sensū z morump
totā faciē. P De cōsitiōe itaq hui⁹ loci qñ
ter sit pcedēdū. c. de exitura grosse cunis
plenarie locuti sum⁹. P Scidū est insup
q dētes supioris z inferioris mādibula
gāt cū ligamētis z pānculis pcedētib⁹ a
pānculo z neruis antedictis. Inferior
hō mādibula duob⁹ ossibus ē pposita et
versus mētū vnū vnione seratii versus
partē supiorē ab vtrāq pte cū supiorib⁹
mādibulis suā facit iunctiōē. De quaz
dislocatiōe suo p pmo. c. mētiōē faciem⁹.

Capitulum.vi. De lingua z au-
ribus.

Ingua vtiq est mēbrū valde
necessariū ad diuersas corpis
vtilitates i ore a natura pdu-
ctū de sui natura spōgiosū et
carnosūz neruis z eoz villis
lacertis: venis: arterijsz ligamētis pfectū
z i osse laude radix eius iplātata est z li-
gamētis ligata. Nerui aut q in lingua cō-
tinent a sexto pari neruoz cerebri sensus
recipiūt: motiōē vero a septimo pari ner-
uoz cerebri. P Sub lingua pterea sūt due
vene situate: q manifestant qñ aliquo in
strumēto subleuat lingua: quaz incisio
plurimū tuat ad diuersas gutturis pas-
siones: vt i. c. de cura squinatē z cura apo-
stematis lingue optime declarat. fuit in
sup tale mēbrū pncipaliter in esse produ-
ctū ad loquētiā pncipiandū. Ad cibū per
spaciū ipis i ore gubernādā. Et ad gu-
stū. Et hoc ad vtilitatē medicīne: q per

Numero
dentium.

De lingua

Sal.

gustū habem⁹ cognitionē: (vt Sal. testat^r) multoz simplicium. Ideo natura ad ipm mēbrū nervos gustatuos dixerint a quarto & sexto nervoz pari. ¶ Alterius dixim⁹ linguā ipsam esse lacertiosam ex nouem lacertis pcedentibus ab osse laudi formi et ab additōe sagittarij. ¶ (Viginti infra p. sub lingua carnes glāduose. In quibus duo parua officia existit saluam expurgantiā ad modū collatorū. In extremitate mā dibulari a parte superiori in dextrā & sinistra situate sunt aures: iuxta ossa verruallia fundata super os perosum perforatū et durum. Et est de osse mēdoso: ab extra aurium vsq³ ad predictam ossis perforationē: habent multas inuolutiones in trā su intrus procedēdo donec attingant qñzum par nervozū cerebz: virtute cuius potentia audituina a natura aurib⁹ data fuit. Et propterea predictus nervus fuit concavus ordinatus: vt omnes sonos melius audierit. ¶ In circūquaq³ vero aurium & mā dibularum extremitate producta est cartilago faciens aures predictas. In quarum radice vene arterie nervi vili panniculū & ligamenta circulariter sunt producta. Ideo incisio huiusmodi loci debet esse ad istar semicirculi. Et de hac incisioe optimū dixerim fuit. c. de extura grosse gūis. ¶ In parte autem dextera subsequenter & sinistra colli inueniuntur post aures vene orum ab epare manifeste habentes.

Sub quibus sunt arterie procedentes a corde: que ascendendo versus caput per commissuras ad cerebrū ingressum faciūt propriū utilitatē narrataz. c. de anathomia panniculorum cerebz. Quapropter cum earum complerent officium de utilitatibus predictis super cerebro & eius panniculis: uerum descendendo. versus aures aliquam partem materie spermaticę ducunt: via renū vsq³ ad testiculos. ¶ Et propterea nonnulli tenent q³ incisio facta predictarum venarum sub aures in cisione totali est causa prohibitiōis generatiōis humane. Similiter quoq³ quasi in eadem regione colli due ceruices productę sunt: vna in parte dextera colli alia in sinistra: quarum fundamenta in ossibus capitis sunt plātata. Et propterea de natura ligamentū quia inferius ab viroq³ latere spine descēdēdo procedit vsq³ ad eandem dorū: dicitur longe ceruices: quia sunt quies & cula. et omnium nervozū venientium a nucha.

Capitulum. vij. de anathomia spondilium.

Spondilis itaq³ est os perforatum faciens spinam sine dorsoz per cuius foramen nucha: vt alias dictū fuit) a primo ad vltimum suū facit transitum. ¶ Ha bet insuper spondilis varia additamenta ascendentiā & descendentiā & succēssive spondilis ligamentis altera alteri ligatur: donec ad vltimas partes spine ligandū perueniant ad modum tritremis carine. ¶ Est autem ordinatio ista aliqua in parte rāq³ optima nuche tutelaz: & ex lateribus vniū cuiusq³ spondilis: prout. c. de anathomia cerebz dictum fuit exunt nervi tendētes ad dexteram & sinistram partem corporis de quozum numero in predicto. c. cōmemoratum fuit. ¶ Sunt pterea partes dorsis spondilium quatuor: (vt testat^r Ga. xij. & vij. de utilitate particularium.) prima est collium. Secunda spondilis. Tertia lumbi. Quarta & vltima os sacrum. Prima pars septem constat spondilibus. Secūda duo decim. Tertia quinq³. Quarta sex spondilibus finitur: de musculis & nervis colli dicetur suis proprijs capitulis de nervozum et musculorum distributione.

Capitulum. vij. De anathomia & figura oculorum.

Um oculi ad vsum vite mē pime conferant & dulcedinē eius magna cum diligētia de eozum natura dicendū est vt cognita eozum dispositione morbis eozūdem medicus possit opulari.

De situ itaq³ eozum omnibus est manifestum. Sub frōte ideo a natura duo oculi fuerunt ordinati: vt totum corpus a vasis & diuersis extrinsecis nocuentis tueretur. Sunt etiam tanq³ custodes viridarij Membra sunt insuper ex septe tunicis tribusq³ humoribus confecta. Et propterea in hūc modū eozū cōpositionem describā. In primis a parte anteriori cerebz procedunt duo nervi cōcavi venientes a primo pari nervozum cerebz: q³ cum a cerebro se questrantur: statim aliquantulū coniunguntur adinūcē quasi casualiter: sicut vnicā concavitas ex duob⁹. Deinde in exitu eozū

Oculi.

prohibitiō generatiōis ē incisio.

Nervi
optici.

Sui. pla.
2° dōdin^o.

Primatu
nica.
Scda tu
nica.

Tertia
tunica.

Aranea
tunica.

Uvea tu
nica.

Cornea
tunica.

Coniuncti
natunica

separant a craneo z duobus pāniculis ce
rebrū inuoluunt seu velant: z vocant^r ner
ui optici: z in eoz pncipio vident^r esse cere
bri substantia anterioris vtricularū. P^r Et q
superius dictū fuit q in loco vidiōis z cr
uciationis eoz duabus cōcauturibus fa
cta est vna: fm Sui. pla. in 2° dōdin^o. bono
mē. in hac sciētia pānica z theorica pñifi
mus dicit predictos nernos in cruciatione
eoz cōcauos esse vt eis fiat locus cōis: ad
hoc vt spēs vnius reitcepta a duob^o o
culis z delata p duos nernos ad vnitatē re
deat: z vna res videat^r non duē: s; vna si
cut h; . P^r Et quilibet eoz cōis craneū egredit^r
ad propriū oculū terminat^r pāniculū du
rū z grossum faciēdo: qui scilicet dicit^r.
Pr Deinde ab eodē neruo alⁱ sequit^r pāni
culus qui secū dīna tunica appellat^r: z dē
secū dīna: q; succedit primā tunicā. Et in
sui sitūatione amplectitur humore vitresc
oculū. Pr Deinde succēditur sequit^r tertia tu
nica que retina nūcupat^r. Et hoc nomē nō
aliā ob cām sibi impositū fuit nisi propter
ea q; h; figurā retis que tunica in se reti
net z cōprehendit medietatem humoris.
P^r Cōsequenter ab ista tunica retina alia
tunica. que aranea dē generat^r ad similitu
dinē tele aranee facta q in se cōprehendit
aliā medietatē humoris cristallini. Et p
pterea facit rotunditatē q; tunica retina.
Pr Subsequenter post dictam tunicam se
quitur alia tunica vvea vocata: q; in eius
aspectu z dispositiōe ad istar tunicę vvee
facta est. In medio cuius tunice siue pā
niculi natura pforatur: que pforatio pupil
la dicta est: que quidē pupilla dilatatur z
stringit iuxta necessitatē: z ad hoc etiā di
latat^r stringit in hūore cristallino vt vir
tus visus pñiciat. Cōprehēdit etiā in se p
dicta tunica totū humore albugines p
defensione z cōseruatione dicti cristallini
humoris q est necessarius i eo. Pr Alterius
fuit iterū necessariū vt alia tunica gharē
que cornea dicitur. vt humor albuginens
per foramen vvee exitū nō haberet. P^r Et
dicta est cornea siue cornus pānicul^o ad
similitudinē: quāz t; cū cornu lucido: que
tunica suū h; oritur a pāniculo scilicet
duro. P^r Et ppterea fuit durus z grossus
a natura pductus: vt vna cū septima tu
nica que cōiunctina dicit^r: rorum oculū fir
miter z cōdecēter ligat^r z amplecterent^r
ppter ni gredinē siue pupillā: que quidē
cōiunctina a pāniculo coopiente craneū
suam h; natiuitatē. P^r Et sic apper inuā

mentū incisionis vene sup fronte in decur
sum materiu venientū a capite z cere
bro ad oculos ppter cōpositionē pñofati
pāniculū q vt alias dictū fuit. c. de anat
omia cerebri. neruis: venis: z arteriis confe
ctus est. Alterius ad oculos p foramē cra
nei dirigunt^r nerui a scdo pari neruo: ce
rebrū dantes eis sensum z morū quib^o no
tabiliter sentiūt res sibi nociuas.

Capitulu. ix. de thorace.

Ho de figura z anathomia fa
ciēt oculos colli spondiliū ner
uorum z nuchę de thorace nūc
videndū est. Mico igitur q
thorax siue pectus membroru
spiritualium est statio. In qua quidē par
tes nonnullę sunt cōtēte z alię cōtēnen
tes. Continentes ptes sunt quatuor. Pri
ma est curis. Scda caro musculosa. Ter
tia māmille. Quarta z vltima ossa. P
tes aut cōtētes sunt nouem. vcs. cor pul
mo: panniculi: ligamenta: nerui: vene: arte
ria: meri siue isophagus: trachea siue ar
teria. Et primo ab ossibus est incipiendū.
P^r Cōpletur igitur thorax septē ossibus in
quoru extremitate vget cartilago. Et in
parte quidē supiori thoracis sita est pñis
in qua furcula gule firmat^r: inferius vero
versus os stomachi cartilaginē h; satis
lenem. Et propterea iacet super os stoma
chi ista etem ossa predicta adinuicē cōgre
gant^r per modū appositionis quibus
septē ossibus predictis septē vniunt^r coste
ab vtraq; parte z ab vtroq; capite cū spō
dilibus cōiungunt^r que coste sunt amphya
ctuose seu curue z vocant^r pprie loca costa
rū. In terminatione quarū a parte ante
riori vocat^r pectus. z spondiliū vero par
te lateris costarū cōpletarū dicitur. Et pro
pterea cōplete dicitur. Cōsequēter post
septē predictas sequitur quinq; etiā ab
vtroq; latere que mēdose dicunt^r z in par
te posteriori cū quinq; coniungūt^r spon
dilibus. In anteriori vero parte cū lacer
tis ventris suū faciūt punctionē: q; in par
te predicta nō habet vbi cū ossibus appo
diēt^r propterea dicitur mēdose siue fal
se: quia in loco coniunctionis. laceratū
sunt valde plicabiles: ideo cedunt quasi
vt: venter cedit.

Thorax.

Partes
cōtēnes

Partes
cōtēte:

De musculis pectoris.

Sūt itaq; musculi pectoris s; An. opi

ntione. viij. quorū qdā cōcant collo: quidā
diafragmati: quidā costis: quidā dorso: qdā
spatulis & humeris: quidā deniq; sunt
pprie musculi thoracis. Quatr̄ ab̄ sit cu-
tis & caro musculosa satis est manifestus.

De Mammillis.

Māmille sunt mēbra cōposita ex carne
rara & alba glāduosa: ad q̄ ner-
ui complures a cerebro eueniunt vene ab
epate ad ea etiā dirigunt. Similiter arte-
rie, a corde ad predicta mēbra transmi-
tuntur. Et p̄pterea euz̄ prenomina-
tis mēbris maximam tenet colligantiam.

De particulis continentibus.

Inmisitq; remoto thorace ab̄troq;
latere instrumento bene incidenti & caute
ne anathomia mediantem denasset a cor-
de tanq; omniū membrorum duce summa
cum diligentia incipiendum est.

Cor equidem pinealis est figure & caro
eius est valde dura: lacerosa: preferrim
in radice sua: naz̄ eius radix siue basis est
plurimum lacerosa & ligamentis duris &
nervis confecta ipsam circumdantibus. a
quibus cor non tangitur nisi tantum in
eius radice. Et p̄pterea vi nonnulli asse-
runt sapit naturam cartilaginis. P̄fuit
p̄pterea eius caro dura producta: vi non
a facili nocimento veraretur. Nam si ra-
ra fuisset caro mollior homo fuisset breui-
or vite: quia a quacūq; facili causa ex-
tra naturā ei euenienti ratione sue ingen-
tis nobilitatis homo deficeret. Et p̄pterea
optime dicit Aui. cor non patitur solu-
tionem continuitatis durante vita in eo.
P̄fuit p̄pterea in medio pectoris: situa-
tū tanq; membrum omnium principalissi-
mum tanq; princeps in eodē loco colloca-
tum: sicut Rex in medio suorum populorū
collocari solet: non declinando ad aliquā
partem iuxta Gal. sentia. Tamen Ras.
libro ad Almā. c. de anathomia siue, figu-
ra cordis. dicit eius rotnabilem partē ver-
sus sinistram partem aliquāliter declina-
re. Et p̄pterea in sinistra parte sentitur
magis pulsatio q̄ in dextra p̄pterea ortū
arterie in sinistra parte determinatum.
Habet insuper iuxta opinionem eiusdem
Ras. duos magnos ventriculos: vnum
videlicet in dextra: alterum in sinistra p̄-

te situatos. In medio quorū adest capsu-
la: aliquantulum superius collocata: et
panniculis nervosis circumdata: que ab
eodem Ras. terminus ventriculus vocatur.
In dextro autem & ventriculo duo continē-
tur foramina: quorum alterum natura or-
dinavit vi vene ab epate ortum habētes
intus ingrediendo transitum faciant ad
eundem ventriculū sanguinē deferendo:
super q̄ insup foramiē res reperiunt pan-
niculi: (inq̄ Ras.) quorum incessus licet Ras.
defois incipiatur intus tamen finitur.
et hoc totum fuit vi reflectatur illud qd
ingreditur. Aliud vero vene est foramen
qd̄ etiam est os qd̄ ab eodē ventriculo cū
pulmone continuat: qd̄ quidē os q̄ suis sit
vene non arterie: tamen eius tunice sunt
grosse & satis pisse. & p̄pterea a multis ana-
tomistis: (et asserit Ras.) vena: arteria di-
citur. Arteriarū aut. tunice sunt durioria
substantie & spissioris corporis q̄ sunt ve-
narū tunice. Qd̄ congrue natura ordina-
uit cū vilitate humani corporis non pa-
ua: q̄ arterie continue mouent vita durā
te ex quarū motu: si contingerit eas disrumpi
pius penditū sequeretur homini q̄
disruptio aliarum venarum. Super ipso
quorū ore a q̄ predicta vena. ortū habet
res collocatur panniculi: quorum in cel-
sus licet interius oriatur foris tamē finit.
Et hoc ipsa natura ordinavit vi reflectā-
tur ad id qd̄ a corde egreditur. In sinistro
autem ventriculo duo reperiuntur forami-
na: quorum vnū est os a quo magna pro-
cedit arteria: a qua omnes arterie totius
humani corporis origine trahunt. Insup
super eodē esse tres panniculi situantur
quorū incessus licet interius incipiat foris
tamen finitur: ad hoc sit vi rñdeant & re-
flectantur ad id qd̄ a corde egredit de spi-
ritu & sanguine: qui qd̄em sanguis a natu-
ra diuidit̄ protinus per totā cordis substā-
tiam: quantitate temperata ressiduum ve-
ro sanguinis ad cordis nutrimentū dele-
gatur. & subtiliat in ipsa cordis substā-
tia et ad foueā mēdiā a natura dirigunt. In
qua calefactionem: digestionem: subtili-
tationem: & depurationem recipit. Cūq; pu-
rificatus fuerit ad sinistram ventriculū
transmittitur in quo de ipso sanguine pu-
ro sit spiritus generatio: quidez spūs est
subtilior: clarioz purior: oibus corpib⁹
a quatuor elementis generatis. Aliud au-
tem os vene satis amplū ad pulmōnem
tendens: quo foramine aer a pulmōne ad

Aui.

Rex.

Galenus

Ras.

eorū transmittitur. In quo quidē foramine enā duo tantū reperiunt pāniculi. In celsus quoq; deforis incipit intus hō finitur: qđ pius & gloriofus de^o ordinavit vt apri exprompſiant ad recipiendū & conducendū aerem debitiū ad eos ventilandū. In sinistro quoq; ventriculo alia inuenit arteria que vnā tantū h̄z tunnicam: que a nō nullis arteria venalia nuncupat: sanguinem subtilē ad pulmonem transmittendū: per cuius substantiā diffundit: ad hoc vt ex ipso subtili sanguine nutriatur: duo quoq; habet additamenta ad similitudinem parue aricule: quorū alterū in parte sinistra viget. Alterum vero in pte dextera ortum habet.

De pulmone.

Cannula

Pulmo est membrum rare substantie & spongiosum talligatum cum mediastino panniculo cooperiente. cor. ne ab ossibus pectoris tangatur. habet insuper cannulam de qua facta est mentio. c. de anathomia. ois que quidem cannula in diuersa partibus per pulmonem distribuitur: vtilitas namq; huiusmodi cannule vna cum pulmone fuit: vt per ipsum pulmonem aeris frigidi hominem circumdantis fieret attractio: donec per sinistram cordis auriculam veniret ad suam fumosam caliditatem temperandam hora dilationis cordis: inde fumosa; cordis superfinitate susciperet. Quāobrem aeris frigiditas ordine iam dicto causata fuit valde necessaria: q; aer naturam hominis circūdās in operatione cordiali spiritus ingentis frigiditatis reperit: sine cuius tēperamēto p fumosam ringentem caliditatē cordiales animalis spiritus suffocaretur. Et q; aer circūdās nos non erat adeo pur^{us} sicut humanus spiritus consentaneū & necessariū fuit q; per membrum transiret rarum vt valeat ipsum aerem ab omni impuritate clarificare. Et propterea ad hanc intentionem natura anbelitum ordinauit.

De diafragmate.

Rassa.

Diafragma est vñs de membris cōtentis in pectoris concanitate. Cui^{us} principis a capite incipit thoracis (vt iquit Rassa). Inferius ad vtrumq; latūs ex transuerso descendendo porrigitur: donec ad duodecimās spondiles dorſi continuatur: & pāniculus in sua terminatione valde musculosus separans membra spiritalia a nutritiis: habens colligantiam cum cerebro mediantibus nervis. fuit pterea ordi-

naum. diafragma. vt sua continua motione cor euentare valeat: quemadmodum folles fabrorum qui in eorū apertura aerem suscipiunt ad ignem ventilandū & in clausura illum igni prestant. Et pterea duabus de causis solutio continuitatis facta in eo restaurari non recipit: quārum vna est ratione. sue continue motionis. Altera vero ratione sue ingentis nervositatis & subtilitatis.

De mediastino.

Mediastinus est pāniculus qui in substantia assimilatur diafragmati diuidēs pectus fm longitudinem. Et propterea diuidit pulmonem per medium & alligatur spōdilibus dorſi pulmonem ipsum suspendendo. Et iuramentum huiusmodi diuisionis fuit q; si lesio accideret in vna parte non communicaretur toti. Et hoc quātū de mediastino. De ligamentis autē facta fuit mentio in sermone de anathomia cordis. Similiter quoq; de trachea arteria & de meri capitulo de anathomia ois plenarie locuti sumus.

De pleura.

Pleura est panniculus valde sensibilis tegens costas: & est vehementer subiectus apostemati. Et propterea quando apostema generatur in eo: pleuresis dicitur. Et hec puto tibi sufficere pro anathomia thoracis nam membrorum contentorum q; cōtinētium.

Capitulum decimum de anathomia ventris & partium eius contentorum & continentium. Cap. x.

Enter duobus modis accipit vno mō sicut stomachus sine meri. Alio mō put est regio a statio cōtinens mēbra nutritiua. Sciendū est insup q; pres cōtinentes sunt velut mirach & siphac: tum ad partem anteriorem: quāntū vero ad posteriorem partem sunt ossa quinq; spondilū. Cutis: carolacertosa. Mirach autem ex quatuor partibus constare videtur: videlicet ex cute: pinguedine: panniculo carnosior: musculis qui a corde oriuntur. Siphac autem vnus tantum est panniculus valde durnus & villis: nervis: ligamentis confectus adherens toti mirach quemadmodum parieres muris adherentes. Et propterea magnā est differētia inter mirach & siphach: mirach em est par-

Mirach

**Membra
cōtenta.**

ficula cōposita ex iā dictis: quarum vna ab altera potest separari. Siphac autem non q̄ quo ad eius substantiam membrū est simplex sicut ⁊ alijs pāniculi sunt. Mēbra p̄terea cōtenta sunt septē. Primum est jirbus. Scdm̄ intestina. Tertiū stoma-
chus. Quartū epar. Quintus splen. Sex-
tum mesenterium. Septimū ⁊ vltimū re-
nes. De vesica autē ⁊ figura matricis: de
anatomia ancharum ⁊ partium earū
dem tractabitur.

De stomacho.

Diximus in cap. de anatomia oris me-
ri stomachū suam habere originem in ex-
tremitate oris. Similiter ipsum retro in
collo inferius descendere super eius spō-
diles donec diafragma perforet: sup̄ quo
diafragmate ligatus existit: vna cum qui
busdam pāniculis spodiliūz post cuius
perforationem ⁊ ligationem dilatur: ⁊
ab eo deinde quoddam oritur membrum
quod stomachus nuncupatur ad partem
sinistram pars per declinās. Et p̄terea
os stomachi declinat aliquo modo ad par-
tem sinistram. Eius hō fundus ad dextrā:
quōbtem ipsūz inspiciedo videbis quasi
formā habere ad instar cucurbitae rotūde
habētis collū longū in superioꝝ pte. In-
ferius aut̄ alterū collū pducit: qd̄ cū inte-
stino duodeno suā facit cōiunctionē. Et
p̄terea istud collū principium intestino
rum siue postonariū vocatur: q̄ post q̄ ci-
bus in stomacho congregatus ⁊ cōduc-
tū fuerit per meri cōrabitur ⁊ claudit adeo
q̄ ex eo aliqd̄ exire nō valeat: donec diges-
tio in totū sit celebrata: postmodū aperi-
tur: sic apertus remanet: donec qd̄ in sto-
macho existit ad intestina trāsmittatur.
Stomachus quoq̄ versus partem dorsi
aliquantulum dilatur: cum spondilib⁹
⁊ visceribus ligatur firmis ligamentis: a
quibus firmiter detinetur: ⁊ fortitudo li-
gationis ⁊ sustentationis interiorum oīz
facta fuit a natura: p̄terea nobilitas
⁊ necessitas postulat. Stomach⁹ p̄terea
tribus tunicis consistere videtur. (vt in-
quit Ras.) vna quarum habet villosūm.
longitudinem stomachi trāsuersaliter
Alia aut̄ habet villosūm latitudinē in-
trātes. Tertia hō vltima est illa q̄ h̄z vil-
los suos obliq̄ ⁊ trāsuersaliter per stoma-
chum distribuitos: de quorū iuuamentis
si sigillatim diceremus longa esset narra-
tio. Aliabbas tñ lib. tertio siue theoricē. c.
de assignatione stomachi dicit stomachū

duabus tunicis esse compositum.

De epate.

Epar vtiq̄ in dextro latere sub costis
superioribus versus posteriōrē partēz lo-
catus est. Est membrum carnosum rarif-
sime tñ substantie quasi ad similitudinē
sanguinis coagulati. Et tñ enī penularum
ex quinq̄z vt plurimū penulis. Similiter
in parte intrinseca est cōcaus: extra hō
gibbosus qd̄ a natura fuit ordinatum: vt
stomachū ipsūz amplecteretur. A pte hō
diafragmatis reperitur magis ei⁹ gibbo-
sitas manifesta ⁊ ligaturā inuenitur liga-
mentis continuatibus epar cū pāniculo
super ipsūz existente. Et eius p̄terea cō-
cauitate nempe quedā oritur: cānula que
epatis porta dicitur. Et est vna vena que
generatur de eius interioris materia sper-
matica. Ista enim vena in varias ⁊ di-
uerfas separatur partes: a qua septem
oriuntur vene: aut vt nonnulli asserunt
octo: ⁊ scdm̄ Ras. infinite oriuntur vene a
predicta porta excentes ad modum radi-
cum arborū. Et vnaqueq̄ earum tandiū
in multas separatur partes: donec fere
innumerabiles partes recipiat: ex quib⁹
diuisiombus quedam sunt tēdentes vsq̄z
ad finem stomachi: quedā vero vsq̄z ad
duodenum: ⁊ multe ad ieiunūz intestini
diriguntur: ⁊ sic trāsuūz faciunt per in-
testina donec ad intestinum rectum per-
uenerint: que vene sic in diuerfas partes
minutissime distribuit meseraice dicitur.
Officium autem huiusmodi venarūz me-
seraicarum est deferre ad epar totaz: chi
li bonitatem ⁊ succositatem: que quidem
porta venalis cum suis radicibus predi-
ctam bonitatē per totam epatis substan-
tiaz distribuit. A gibbositate quoq̄z inter
epatis oritur vena que concaua siue chi-
lis dicitur: que vna cum radicibus ieiun-
is alijs venis obuianibus totum sangui-
nem ab epate generatum educit. Ipsaq̄z
superius ⁊ inferius se ramificando san-
guinem predictum causa nutriendi per
totum corpus distribuit: vbi tertia ⁊ quar-
ta perficitur digestio. Alterius (vt inquit
Gal.) secundo de virtutibus naturalib⁹
capitulo penultimo. et in quarto de vili-
tate capitulo quinto. In epate per deco-
ctionem tres sunt substantie: due videlz
superfluitates ⁊ vna naturalis sicut ex
musto in vegete per ebullitionē sunt tres
substantie.

De intestinis.

**Postona-
rium.**

Porta.

**Mesera-
ice.**

Galenus

Intestina itaq; sex tantum numerantur quorum tria superiora sunt valde gracilia. Alia vero tria sita ab umbilico infra grossa duntur: quae duobus tunicis confecta esse reperiuntur. quarum altera intus epistens habet viscositatem. quandā sibi adherentem ad similitudinem calcis nigro adherentis. De gracilibus autem intestinis primus est quod in inferiori stomachi ore continuari videtur duodenum siue portanarium nominatum: et vocat duodenum. quia est longitudinis duodecim digitorum. Secundum autem intestinum ielatum dicitur. quae duo intestina existunt inter cetera et in longitudinem corporis sparguntur: orificia tamen per quae epatis nutrimentum vehitur: plura sunt in isto intestino ielato: q̄ in alijs de quibus in anatomia epatis dictum fuit. Tertium vltimum intestinum gracilium inuolutū dicitur: quia pluribus inuolutionibus cōtentum esse videtur. Quorum autem triū intestinoꝝ magnitudo cum magnitudine portanarij equalis reperiuntur. Quartum intestinum monocolium dicitur condecens amplitudinis et capacitatis vni tantum habens foramen ac si esset sacculus vel marsupium. Et propterea dicitur monocolium: q̄ solum habet os per qd illud quod vna hōia ingreditur: alia egreditur hōia. Cuius sedes in latere dextro reperiuntur. Quintum intestinum colon nuncupatur. Cuius principium in latere etiā reperiuntur dextro quod per latitudinem ventris extenditur: donec ad sinistrum latus porrigatur. Sextum deniq; et vltimum intestinum ab anatomistis rectum nominatur. Cuius officij est sua amplitudine stercore omnium intestinoꝝ colligere et adunare quemadmodum in vesica adunat vna. In extremitate quoq; huiusmodi intestini terminatur anus: super quo quidam musculus reperiuntur. Cuius munusmentum est eripere stercorem prohibere: donec desiderium ad sit quod ipsum soluat. Quinq; praeterea in extremitate ani vene fuerunt a natura productae: vt per eas sanguis melancolicus grossus totius corporis euacuaretur. Et propter ea emoroidales appellantur.

Portanarium.

Jeianū.

Inuolutū

Monocolium

Colon

Rectum.

Emoroidales.

De splene.

Splen quidem in eius figura est membrum longū. Cuius statio in sinistra parte ventris reperiuntur: quibusdam ligamentis ligatū: quae continuantur cū pāniculo

super eo situato: quod quidē mēbrum ab vna parte cū stomacho cōtinuatur ex altera vero cū colitis mendosiss. Ab eodem splene duo oriuntur pora: quorū vnus ad os stomachi porrigitur: aliter ad epatis cōcauitatem suam transillum facit.

De felle.

Fel vtiq; sup epar locatum esse reperiuntur duos habes poros: vñ quorū ad epatis cōcauitatez tendit: iter aūr in varias partes diuiditur ad superiora intestina et fundum stomachi tendentes.

De renibus.

Renēs ab vtraq; parte spōdiliuz circa epar sunt situati quorū dexter altiore tenet locū vniuersi quibz ipsorū duobz collis cōtētus est: quorū vñ a latere in quo situatū est ad magnā venā in gibbositate epatis existēte porrigitur. Alterum vñ inferius descendēdo vadit: donec cum vesica mirabilem faciat coniunctionē. Ista autē ad vasa q̄ ad vesicā descendūt pari vniūde sunt qui ementoria dicuntur.

De mesenterio.

Mesenterium est membrum: cuius substantia componitur ex panniculis: choridis et ligamentis a natura ordinatū cū predicta compositione vt intestina condecēti ligatione ligare valeat: et de seposita et pingui substantia confectum fuit: vbi sunt spōdiles cum mollibus: qualia sunt intestina et cetera viscera sine medio non coniunguntur: et in molle a duro nō patiatur. Est insuper in eius vacuitatibz membrum valde glādosum. Cuius officij est loca glādosa hmoi mēbrū adiuuare: fuit quoq; a natura ordine antedicto ordinatum: vt venas meseraicas sustentare valeat: fuit etiā pingue emolite: glādulis plenum: vt humiditate sua feces intestina humectare possit: intelligendū est q̄ predictum mēbrū in parte superiori magis glandulosius reperiuntur. In quo frequenter cōgregatur melancolia: propter propinquitatem quam habet cum splene. Et propterea melancolia mirachia causatur in eo.

De zirbo.

Vltimū cōtentoz mēbroz de quibz restat sermōne facere zirbū appellat: cretū pāniculū duabz tunicis subtilibz et densis: varq; arterijs venis et pinguedine non parua pfectū. Cui officij est stomachi et intestina coeperire et calefacere. vt hñ. nūq; de vtilitate. c. viij. et ei⁹ origo ē a pāniculo

Modus. carnosus (vt inquit Mondinus) q̄ alliga.^o est dorso iuxta diaphragma. Et p̄pterea apparet q̄ si predictus cursum exira venirez exierit ex aliqua percussione: ea facili causa corrumpitur propter pinguedinem ipsius. Quamobrem in isto casu prudentissimū medicū est (vt Gale. testatur) ipsum in loco superiori alterationis ipsius ligare. Deinde abscissa paricula altera infra ligaturam ferro condecens cauterizare vt. lissimum esse: ne sanguinis emoto: agia se quatur.

Cap. xi. De siphac et de duobus didimis ab eo descendētibz. In quo etiam de testiculis dicitur.

Mo in doctrina precedenti de membris contentis videndū est deinde de membris continētibz in ventre. Et primo de siphac dicendum est. Est autē siphac panniculus satis durus cuius origo ab inferiori pellicula diaphragmatis manifestatur qui quidem panniculus inferius versus dorsum descendit: vbi stomachus et intestina suspenduntur. In parte vero inferiori ventris suaz facit terminationem. Et ipso autē siphac duo deinde generantur didimi: qui descendunt sup̄ os pectinis donec continuantur cū testiculis: eos subtili pellicula circūdātes: per quos etiā didimos vene et arterie transitū faciunt ad ipsos testiculos a quibus nutrimentū materia spermatica ad ipsos testiculos transmittit: p̄ illos quoq̄ didimos ascendit a testiculis duo ramuli venarum q̄ vasa spermatica dicunt qui bus etiā vasis sperma a testiculis ad virgā deferit. Testiculi autē inter membra principalia connumerant: nā faciūt ad generationē humanam. Et propter hoc apparet inuamentū eorū et forma: q̄ sunt rotundi et sitis etc. Sunt etiā mēbra glāduosa et carnis albe et valde sensibilia p̄pter cōstatem et colligantiam quam habet euz partibz nervosis. Ista omnia comprehenduntur a panniculo carnosio lacertoso: q̄ mirach dicitur. Sunt autē musculi mirach ventrie: fm̄ Ra. octo a natura creati ad corroborationem ventris. Et cū hoc etiā testis. Sal. Iuuant ad expellendū sup̄fluitates alioz mēbroz: quoz duo sunt longitudinales a cupeo stomachi incipiendo procedunt ad ossa pect. nā. Duo sūt eorū sunt lauridinales a dorso precedentes: et se per

medium ventris quasi forma cruciale intersectantes ad angulum rectū terminant. Similiter modo sunt quatuor transueriales: quoz duo a costis lateris dextri suā habent natiuitatem: et tendentes ad sinistram partem ossium anchorum et pectinis. Alij vero duo a sinistris costis faciūt originē: et versus partem dextrā ditorum ossium se per medium ventris cruciātes. Quid autē sit curis et pinguedo omnibus satis manifestum est.

Cap. xij. De figura hge vesice et mificis.

Cap. xij.

Virga est membrū valde lacertosum nervosū et multis ligamētis cōpositū plenum venis et arterijs et plurimū caernosis. Et p̄pterea eius caernositates recipiunt venositatem in pulsantibus. Venis generata: ex qua sequit erectio virge q̄ p̄cipissimus d̄ ligamenta autē faciētia ad cōpositionē virge ab ossibus femoris suam trahunt originē: m̄rui vero ad eādem cōpositionem ingredientēs ab infima parte nuche oriūtur. Et propterea virga est plurimū sensus et valde extensibilis. Simulter etiam vene eius eueniunt a vena descendēte ab epate. Arterie quoq̄ procedunt ab arteria descendēte a corde in regionem vbi predictę vene et arterie bifurcantur ad duas anchas et ad virgam veniunt: et sunt ille vene et arterie: maiores et ampliores in ista particula: et in ra dice lingue q̄ in aliqua alia particula totius corporis quantitas eiusdem. Est in super vt plurimū quantitas vnus palmi quemadmodum et collum maricis est. Et sic apparuit eius quantitas. Apparet similiter substantia et colligantia eius. nā (vt dictum fuit superius) est plurimū nervosa: et ratione nervorum habet colligantiam cum nucha et vesica. Ratione autem venarum et arteriarum habet colligantiaz cum corde et epate. Apparet etiam figura q̄ est longa. Apparet etiam numerus partium eius. Apparet quoq̄ eius positio: et extremitas que est caro simplex vocatur prepuccium. Apparet etiam vilitas eius q̄ facit ad gharionē nature humane. Apparet deniq̄ cōpositio: q̄ rōne nervorū ligamentoz et venarū frigida et sicca iudicatur. Vesica p̄pterea est vine receptaculum cuius māslo inter anū et femur manifesta repitur duabz tunicis cōfecta. In cuius ore

Ligamēta virge.

Didimi.

Vasa spermatica.

Musculi mirach. Raf. Gale.

Liber. i.

vcz in principio collivescere quidam repe-
 riuntur musculi ipsi collu stringentes et
 phibetes involuntaria exitu vine ex vesti-
 ca donec desideriu addit vt ipsam vnam
 emittat. Ceteru a renibus ad vesicā duo
 bus collis vna conducti q emontoria nū
 cupant q cū ad vesicā attingunt vnam ex
 pred. cis tunicis pfoat. Deinde iter duas
 ipsius vesice tunicas transiit faciunt: do-
 nec ad collum eius pueniant. In quo loco
 aliā pfoat do tunicā ad vesicē cocanitatez
 descensum faciunt illuc vnam conducen-
 do. Matrix ptecea collocata est inter vesti-
 cāz itellinuz rectuz in altiori loco tāq ve-
 fica. Est aut plurimū nervosavt in tempo-
 re necessitatis extensionē et amplāz formā
 suscipiat. Est insup non multum fortibus
 ligamentis ligata z plurimū nervosa: (vt
 dictum fuit) ad hoc vt tpe partus rōne do-
 loz vltra necessitatem ampliari non va-
 leat. Et ppterea fuit sili nervosa vt me-
 li⁹ colligi z constringi possit: predicta autē
 matrix in se duos continet ventriculos q
 ad vnum osificum terminant: duo quoq
 habens additamenta: quorum nomina
 marris coxna dicunt: post que addita-
 mēta testiculi collocantur qui sunt mine-
 res in longitudine z in latitudine latiores
 viroz testiculi: a qbus spma de marris
 concavitae descendit. In matrice etiā col-
 lum invenitur qd in mulieris vulvam por-
 rigit: qd quidē collū est in muliere sicut in
 viro virga. In virginibus aut vulue osifi-
 cū strictū z rugosum invenit. In qbus ru-
 gis etiā quinqs inveniuntur z conterunt
 vene. Et ppterea qn corrūpantur pdicte
 venule ad rupturam pueniunt: z dilatan-
 tur ruge: quamobrez planū est q in pgnā-
 tib⁹ os marris intm vt constringi: q ac⁹
 intus ingredi minime valeat. Tuncq aut
 hōz pariedi adveniunt: vel aliquid ferui
 nocimenti quod causet abortu: tunc pre-
 dictuz os adeo ample dilatatur: vt infan-
 tis corpus egressum habeat cuius infan-
 tis gñatio ex spermate perficitur z ex san-
 guine menstruo nutritur z incrementum
 sumit. Musculorum aut forma citius com-
 pletur q formae formae. Ferui quoq que-
 dam continuantur vene ad matricem ve-
 nientes ipsūqz nutrites donec ad pfe-
 ctam formāz: tempus pariedi perue-
 rit: quo tempore retinacula quibus fetus
 cum matrice alligatus extiterat fori mo-
 tione dirumpitur: ex qua fori motione
 maturus sequitur partus.

Emontoria.

Matrix.

Cap. xix. De distributione z nu-
 mero ossium et musculorum secundū vna
 quamq partem totius corporis.

Primus. c. i. de anatomia mē-
 bpoz simpliciu fm Aui. q of
 sa copiosissimā sunt numero
 ceterū pter ossa stamina z
 fm opinionem eiusdē Aui. q
 musculi totius corporis sunt nūero. cccc.
 xxxi. Tamē Raf. auctoritate Gal. nō con-
 numerat nisi. cccc. xxxi. Diximus etiā. c. de
 anatomia cerebri z nuche septe esse paria
 nervorum q a parte anteriori cerebri origi-
 nem ducunt z triginta paria q originātur
 a nucha z vna sine societate q outur in fi-
 ne ossari: (vt ponit. Aliab. sermone. ij. par-
 tis primo libro de dispositione regali) vt au-
 tē nostruz cōnumemus sermone a distilla-
 ne ossium z distributione eozū incipiemus.
 Et primo fm Raf. Capitis ossa sunt nu-
 mero. xxxvi. exceptis dentibus vcz sex eozū
 rum q pprie capitis ossam faciunt. Et p-
 ptecea ab eodē Raf. dicuntur ppria ossa
 capitis. Et vnum qd in arabico Alguate
 di dē quod est fundamentū z sustentacu-
 lum: vt alias dixim⁹ doctorum sex ossium.
 Uterius ab eodē Raf. cōnumeramus est
 c. de forma ossū capitis quoddā aliō ma-
 gnū os existens in parte posteriori sub cra-
 neo qd inter ipsū cranesi z mandibula su-
 periozem situatum est: a quo diminutio q
 in ossūz invenitur figuris completur qd.
 Alguatedi dē. Consequenter in superiori
 māndibula: iuxta Raf. sniam loco pallega-
 to sunt quedam ossa numero. xiiij. z toridē
 in alia pte māndibule. Sunt ptecea ossa
 facientia spinā et dorsum numero. xxx. vt
 c. de anatomia spondiliū fuit demonstra-
 ti. De ossūz autem forma que sunt sub col-
 lo hic connumerare incipiemus. Duo sunt
 q furcule dicunt. Sunt etiā ossa spatulaz
 z pectoris de quibus plenarie locuti sum⁹
 c. de anatomia thoracis. Sili ossa manūz
 z femozūz pedum: ossa hō furcularūz in
 parte exteriori gibosa sunt. Interioris vero
 concava ad modum arcus: quozum capi-
 ta humerum capitibus continuātur: que
 adiutoria dicuntur. Alie vero: extremita-
 tes earundem furcularum continuantur
 summitati pectoris vbi pizis gule cōsistit.
 Spatule ptecea que a partibus dextera
 et sinistra supponuntur sunt late: quibus
 extremitatibus cartilaginosa capita con-
 tinuantur. In alijs vero extremitatib⁹ ea-
 rundēz quibus furcula appropinquatur.

Aui.

Raf.
Gal.

Aliab.

Raf.

Raf.

Raf.

Raf.

Ossa dor.

Spatule

Ossa pe-
ctoris.

sunt rotundi iuxta quas partes dexterā et sinistram viget pectus quam caput adiutorij ingrediuntur. Ossa pectoris quoque ut capitulo de anatomia thoracis fuit demonstratum sunt septem et in suis extremitatibus sunt cartilaginosa: quibus ossibus continuantur: rōe thoracis principio et eius terminatione ibidem optime dictum fuit. De costis similiter mendosis et completis in presenti sermone non fit mentio cum de eis in preallegato. c. plena rie locutus sumus. In vnoquoque latere sunt sunt numero. xij.

Cap. xiiij.

Cap. xiiij. De ossibus brachiorum manuum coracii tibiariū et pedum.

Rachiorū equidem duo sunt ossa que adiutoria vocantur et sunt exterius aliquantulum gibbosa. Interius cum aliqua li concavitate reperiunt: quorum capita spatularum pectus ingrediuntur. videlicet dextrum dextro. et sinistrum sinistro. Alii vero capita. cum cubito continuant. videlicet dextrum dextro et sinistro sinistro. In quo cubito viget rotula ad instar instrumenti aquam haurientis. Et propterea natura ordinavit cōcauitatem predictam ut extremitates superiores foris facillime eas ingrediantur et ut fortiter ligamentis desineantur ab ea. A cubito similiter vsque ad manus rascetā. duo intendunt forcia: quorum minus in superiori parte brachij suaz ifacit residentia. Aliud vero quod inferius est: maius nominatur: quorum extremitates versus rascetā sunt cum additamentis quibus persciantur iuncture existētes inter predicta additamenta et iuncturas. Rascetā quoque cuiuslibet manus octo. ossibus constare videtur. quorum quatuor duo: bus ordinibus disponunt. Et alia quatuor in longitudine sunt adinuicē cōnexa. Et quia ista ossa sunt duriora: ideo videtur carere medulla: et figura eorum aliquantulum curva epistat. Ad hoc ut rascete figura apta et cōcina proueniat. post rascetam sequitur pecten. qui ex quatuor. ossibus cōponitur: que cum rascetā ossibus foribus ligamentis ligantur. Pectinis similiter ossa cum ossibus digitorum coniungunt et in quolibet eorum tria reperiuntur ossa quorum vniūque altero ordine iam dicto continuantur. Sunt itaque omnia totius brachij

Rascetā

Pecten.

chij ossa numero. xxx. primus videlicet est adiutorium duo sunt forcia brachij: in rascetā man⁹ sunt octo: pectinis quatuor: quindecim denique digitorum quing⁹: os vero pollicis natura ordinavit: cōiunctū cum extremitate foris superioris amplius et fortibus ligamentis ad hoc ut alios digitos adinuicem firmiter desinere et coniungere possit: factum est in super ordine et ligamentis iam dictis pro eius continua motione. Ossa præterea coracii et pedis sunt numero. xxvij. s. m. mundi. quorum primum est os coracii quod in parte exteriori est aliquantulum gibbolum. Interius foriatum: versus partem superiorem habet bucellam siue rotunditatem magnam que vertebrium dicitur quod pectus anche ingreditur: ista iunctura est ligata ligamentis valde fortibus: propter eius continuum exercitium ambulandi. Extremitates quoque huiusmodi forcia maioris cōcauitatem ingreditur ex duobus forciibus tibiis: horum autem duorum forcium initium est agerū vsque ad calcaneum ubi protendendo terminatur: alterum autem eorum in magnitudine longitudo minus est quod in parte exteriori tibiis reperiuntur. Maius autem est illud quod in parte domestica anteriori tibiis collocatur: ut nocumētis exterioribus melius resistere valeat et ut etiam tibia meliorem et pulchriorem formam recipiat. Præterea forcia istorum in suis extremitatibus cum calcaneo coniunguntur: a quibus coracii et tibiis tertia oritur iunctura. Prima est iunctura anche. Secunda genu super qua iunctura os rotundum et cartilaginofum situm est: quod a quibusdam oculis vocatur. A nonnullis vero rotula. Tertia vero calcanei: os præterea nauicula nuncupatum calcaneo coniungitur: in parte vero inferiori cum quodam osse coniungitur: quod arabice achib dicitur quibus ossibus predictis rascetā pedis continuatur: que tribus ossibus constare videtur: cuiusmodi rascetā pectinis continuatur: qui quing⁹ ossibus completur. Consequenter pectinis digitorum ossa continuantur: que in quolibet digito tria reperiuntur ossa præterea in magno in quo duotantū inveniuntur.

Capitulum decimum quintum de musculis totius corporis.

b. iij

Primus aks q musculi qui in toto humano corpore reperiuntur esse numero. ccccxxxi.

Est autem musculus membrum compositum ex carne: nervo: et ligamento: et villis carne implente et panniculo cooperiente. fm Sale. et Raf. sententia et est motus voluntarij instrumenti: quorum corpora secundum diversitatem membrorum: prout necesse est diversificatur: vñ si vellemus distinguere oēs musculos: pfecto pñs opus cū parua utilitate augeretur. nā impossibile esset vt musculorum forma membrum nostris et legitijs sermonibus insignat seu declararetur quēadmodum de ossibus declarati sunt vñ sciēdū ē q musculi magnū mōuentē membrū sunt magni corporis formati: et cōtra: quapropter ad motionē magne inextingue magniq; mēbrū varij et diversi musculi sese invicē adiuvāt. Et propterea musculi corā mōuentē sunt valde magni. Illi autē palpebras et labia mōuentes graciliter subtilis sunt corporis: quapropter omne mēbrū quod mōvetur motione voluntaria hz musculū a quo mōvetur: musculorū autē quidam sunt qui habēt officiū extendendi mēbrū et quidā ipm contrahēdi: qui autē habent figurā seu offiū prehēdendi mēbrū in parte domestica situati sunt: qui vero ipm extendendi virtutē hñt in parte siluestri mēbrū resident. Et propterea musculi q in parte domestica brachij reperiūt interius trahit curvat manus. Cōtrarij hō ē a musculo situato in parte brachij siluestri. nā trahēdo exteri man⁹ extēdit ad prez exteriorē. Idē p intrinsecam incisionē man⁹ sequitur destructio mor⁹ musculorū et nervorū stringentiū manū. per incisionē autē extrinsecā man⁹ nervorū. s. musculorū sequitur destructio extēnsiōis ipsi⁹. Si vero lesio fuerit ab viroz latere equaliter membrum inter illos duos grad⁹ remanebit: qz nec domestica: nec siluestri parte fieri pot. Mor⁹ itaq; voluntarij q in corpore humano reperiuntur sunt vt infra. vñ musculi capitis et colli. q dñs caput z collū mōventur sunt. xxiij quoz aliq; caput mōvent ad partē in quo originē hñt. Alij autē mōvēt collū simul cū capite: Alij caput sursum mōvēt. Alij anteri⁹. Alij posteri⁹. Alij ad dextrā. Alij ad sinistrā caput mōvent. In facie autem musculi. xlv. reperiuntur: ex quibus natura. xxiij. ad oculos delegavit p eoz et palpebrarū motione. Ad mādibulas sñr

ab eadem natura. xij. fuerūt musculi distributi p eaz motione. Reliqui vero partes faciei q volūtario motu mōventur noveztantū musculis fuerūt cōtēte: quoz vii. sub extremitate toti⁹ frontis situatus. est cuius officiū est vt magna apertio oculorū papebrarū ab eo efficiat. In extremitate autē nariū duo sñr musculi sunt situati: quoz auxilio nariū extremitates mōventur. Alij quoz duo sunt oris superius labiū mōventes. Alij hō qui inferius oris labiū mōvēt: reliqui vero duo iporū sunt q marillā dextrā et sinistrā mōvēt. Musculi autē linguā mōventes: prout dictum fuit c. de anatomia lingue sunt novē: mōventes gulā et epiglottū sunt numero. xxiij. Ad vñā quāq; spatulē motionez septē reperiuntur musculi. Ad vñāquaq; ipsi⁹ pie sunt musculi. xiiij. adiutorij mōventes. In adiutorio sñr quatuor ex hys coniunguntur musculi: quoz duo interius existentes brachium versus partem domesticā curvant do contrahunt. Alij vero duo in parte silvestri situati ad officiū extēnsiōis brachij ordinati fuerūt. Sunt pterea in singulo brachio musculi. xvij. situati. Et de bus. x. in parte silvestri brachij sunt positi. Alij hō. viij. in parte domestica collocantur quibus dignus pollex man⁹ motionez extēnsiōe z curvationem seu plicationem: (vt superi⁹ dixim⁹) suscipit. In vñāquaq; deniq; manu et ab vñāquaq; sñr pie. vñ domestica siluestri. xviij. musculi sunt collocati: a quibus digiti versas auricularē et pollicē intus et extra ordine iā dicto mōventur. Pro pectoris autē motiōe. cvij. musculi ordinantur: quorū alij sunt ad dilatandum pectus a naturā cōstituti. Alij hō ad ipsū stringendum: sunt sñr musculi dorsūz mōventes: xlvij. In ventre quoz a capite inferioris thoracis vsq; ad ossa femoris tendentes: (prout dictum fuit. c. de anatomia ventris) musculi. viij. reperiuntur: qualiter autem hi musculi pervētre fuerint a naturā ordinati optime in c. preallegato declaratum fuit. In viroz autem testiculis quatuor sunt musculi reperiētiotidem in virga ipsam mōventes et ei erectionem prestantes: vnus sñr in collo vesice reperiuntur musculus: cuius officiū est collū vesice constringere donec desiderij adsit ei⁹ vñā solvendi. In longaone quoz. iij. musculi sunt cōstituti tenētes ani officiū strictum ne ster⁹ extra voluntatē exire valeat. Successive

Musculi lingue.

Musculi pectoris.

Musculi dorsū.

Musculi virge: et testiculorū.

Musculi capitis et colli.

Musculi faciei.

Musculi deinde in natibus. xrv. reperiuntur musculi
narium et liquorum a uisio coxe mouentur. In co
corarum xlv. similiter. xrv. reperiuntur a superioribus

De mus- musculi qui inferius porrigendo cruribus
culis cru morionem prestant. Super cruribus pie
rū et pe- tera ad morionē pedis et quorūdam di
dū. gitorū eius. xviij. musculi fuerūt a natu
ra cōstituti. Et vt similiter reliqui pedis
digiti mouerentur. xxiij. super pede fuerūt
musculi cōstituti. De musculis haec tenus.

Cap. xvj.

Capitulum xvj. De nervis.

Cerebro et nucha eius vicia
riat suo proprio. ea dictum
fuit nervi suam trahunt ori
ginem. Sunt itaque nervi (vt
alias dictum est) membra sim

Quid est plicita sensum et motum ceteris particu
neruus. lis corporis tribuentia: quorum septem
sunt paria que immediate a cerebro ori
ginem ducunt: et triginta paria (vt asse
rit Raf.) vnus nervus sine societate: q
hoc modo cōnumerantur. videlicet septē
a septem spondilibus colli suam: sumunt
natiuitatem. xij. aut a. xij. spondilibus dor
si procedunt. Similiter paria. v. nervorū
oriūtur a quinq; spondilib; catbini. Et alia
tria ab offe alophauis: et alia tria ab alo
phos procedūt. Ab alophos autē extre
mitate oriūtur nervi qui sine socio reper
iuntur: nervorum autem spondiliū colli pri
mum par a primo colli foramine spondi
lis prime exiit: quod versus caput ten
dendo per capitis musculos diffunditur
fm aut par orem habet a foramine qd
inter primam et secundam colli spondilez
inuenitur per totā capitis cutem spargit
dane ei sensum siue tactus. Siliq; modo
etia dirigūt. per totam faciem et colli con
iunctionem faciendo cū musculis partū
predictarum eis motū et sensum preben
do. Consequenter sequit̃ tertium par a fo
ramine quod est inter secundam et tertiam
spondile: qd quidem in duas partes diui
ditur: pars vna eiq; ad musculos mo
uentes maxillas transmittitur. Alia ad
musculos ambarū spatularū dirigūt. Et o
dec; modo inter tertiam et quartā spondilē
a foramine eueniēt ab hmoi spondilibus
quartū oriūt par i duas pres diuisus qua
rum vna ad musculos dorsū posteriores
transmittit. Alia vero anticus dirigūt et

Raf.

per musculos segregatur. Quintum insu
per par inter quartam et quintā spondilē
exiit habet qd in tres partes diuiditur.
Prima ad diaphragma delinat. Secūda
ad musculos caput et colli mouētis diri
gitur. Tertia et vltima spatularū muscu
lis porrigit. Sextū quoq; par inter quina
m et sextā septimam spondilē Septimū
deniq; inter sextā et septimā spondilē fusi
bz orem. Octauū similiter inter septimā
et octauā spondilē pcedit: vbi spondiles col
li suam faciunt terminatiōē. Nervi autē
qui ab ante dictis omnib; paribus oriūt
quidā ad musculos colli et capitis dirigū
tur: quidāz similiter ad musculos diagra
maris et dorsū porrigūt. Et his qui ab
octauo pari pcedūt: nullus enim eorū ad
diaphragma peruenit: tñ qdam eorū: vide
licet octauū paris ad adiutorū et ad bra
chia et manū tendūt. Sextū quoq; paris q
dam partes ad spatularū musculos per
ueniunt: qdam vero adiutoria tendūt ea
mouentes. Et qdam similiter partes ser
ti paris ad superiores partes ad intioz
dirigūtur sensum et motū eis prestantes
Septimū idem similiter paris quedā par
tes ad quosdā musculos q in adiutorio re
periunt dirigunt. Alij sunt hmoi paris q
ad brachium porrigūtur ipsum mouētēs
Alij vero qui per cutem adiutorū spargū
tur et sensum prebentes. Octauū insuper
paris quedam partes sunt que per bra
chioz cutem diffunduntur ei sensum
deferendo. Alie quoq; partes ad brachio
rū musculos proterendūt. manibus sensus
et motū tribuendo. Nonū preterea par in
ter octauam et nonam egreditur spondi
lem: a qua spondile dorsū spondiles origi
nem trahunt. Cuius paris partes super
costarum musculis diuidit. Alie autē
partes huiusmodi sunt: que p dorsū mus
culos spargūt. Reliquæ vero pres eius
dem paris ad manus descendendo per eadē
diuidit sensum et motū notabilem pre
stando. Decimū itē par iter nonā et deci
mam spondilē suam hz natiuitatē qd in
duas pres diuidit: quarū vna trāsmittit
ad adiutorū cutē ei sensus tribuēdo. Alia
vero ps in duab; diuidit prib; vna quaz
dirigūt ad costarū musculos interiores cor
poris et p musculos pectoris diffundit. Re
liq; hmoi spatularū p dorsū musculos se
gregat et ordinatā dicto pcediunt: et diui
duntur nervi liquozū parium succēdē
tium vsq; ad decimū nonum. Vigēsimū

b iij

Libe.r.f.

quidem par primū est: cuius nervi ab inferioribus docti spondilibus egrediuntur orem habens inter decimānonam et vigesimā spondilem. Similiter modo etiā inter quinq; succedentes spondiles quinq; etiam nervorum paria oriuntur. Quidā vero eorum nervi aliqui alijs procedendo ad musculos tendunt ventris et per eos in varias partes dividuntur. alij vero nervi ad musculos diriguntur super lumbos existentes. Reliqua autem pars triū parium coniunctionem facit cum nervis qui a cerebro oriuntur: a duobus quoq; paribus sub tribus existentibus rami quā plures nervorum oriuntur qui ad crura descendendo procedunt vsq; ad pedum extremitates. Viginti autē quinq; paria nervi sunt qui a primo trium ossium alio hauri procedunt. A secundo vero trium ossium par. secundum nervorum euenit. A tertio similiter tertium par nervorum procedit. Ista autem tria nervorum paria omnibus nervis iuxta Ras. opinionem miscentur. qui ab inferioribus docti originantur: quorum magna pars ad pedes porrigitur motum et sensum eis dās. Reliqua vero pars simul cum nervo carenti parti immiscetur et ad virile membrum musculosoq; anit et collum velice et ceteras circumiacentes partes eorundem diriguntur sensum et motus partibus prebendo. Et hoc quantum pro anatomia nervorum nuche.

Ras.

Ca. xvij.

Cap. xvij. De distributione nervorum cerebri.

Primum itaq; par nervorum cerebri ad oculos dirigitur: vtdictum fuit cap. de anatomia oculorum faciens duos nervos qui obici dicuntur ceteris nervis grossiores habentes orem ab anteriori parte ventriculi cerebri: qualiter autem versus oculos procedunt optime dictum fuit loco preallegato. Et sciendum est: qd dexter tendit ad dextram partem: et sinister ad sinistram: horum autem inuicem tria sunt. primum qd spiritus visibiles ad oculos dirigantur. Secundum qd species visibiles ab oculis ad communem sensum deferantur. Tertium qd ab eis omnes oculorum tunice preter coniuctum procedant. Secundū quoq; par nervorum ad oculos dirigitur et ad com-

positionem musculorum eorum dans eis voluntarium motum. Tertium similiter par in plures dividitur partes. Alia earum ad faciei partes dirigitur eisdem sensum et motum prestando. Alia vero pars ad linguam dirigitur ei gustum tribuendo prout Auic. testatur. Reliqua vero pars cum quarto pari coniungitur: que descendendo inferius versus diafragma per foramen ingressionis venę subeunt ad stomachum et viscera diriguntur eisdem sensum tribuendo. Et exinde (v r Mondinus refert) nervi reuerſi ui producantur quamquam Auic. tenet qd hi nervi a tertia parte paris sexti procedant qui sunt proprie nervi loquēle. Reliqua autem pars eisdem quarto paris ad palatum descendit ei sensum prestando. Quintum insuper par versus ossa petrosa dirigitur sub aures reperta a quorū foraminibus gñant quidam paniculi auribus auditum prestantes tanquam eorum instrumenta. Sextum preter ea par in tribus dividitur partibus: vna quarū ad gule musculos tendit. Alia ad spatularum musculos diriguntur. Tertia que maior ceteris invenitur partem ad viscera ordine iam dicto in tertio pari descendendo porrigitur partim ad musculos epiglottales tendit: quorum musculorum capita sunt ad superiora que epiglotti cartilaginem eleuant. Caneq; epiglotti pertransierit spaciū ab eis nervus ascendens ramum ad musculos cymbalares fistulā claudentes veniunt et nervi reuerſi dicuntur et vocis productivi. Reliqui vero ramorum per diafragma pectus: cor: et pulmonem diffunditur: et associantur eidem parti que ex pte tertia terti paris ad viscera descendit. Septimum deniq; par a parte posteriori cerebri originez ducit qd ad linguam porrigitur eidem motum voluntarium prestando. Auic. tamen tenet ipsum par a termino communium habere existens inter cerebrum et nucham et ab eo dicit duo paria nervorum cerebri in anteriori parte originem habere. Tertium similiter dicit a termino comuni procedere quod est participans de anteriori et posteriori parte cerebri. Reliqua vero quatuor a posteriori pte cerebri oriuntur. Et hoc quantum pro distributione nervorum nuche et cerebri.

Auic.

Mondin. Aut.

¶ Finit liber primus de Anatomia.

Incipit liber Secundus. De apostematibus. Et capitulum primum de flegmone et quot eius species sunt: in quo celeberrime diffinitio apostematis tractatur: et quot mo dis accidit flegmon humano corpori.

Flegmon

quidem est apostema calidum ex sanguine genitum dolore intolerabili cum ardo re: pulsatione: tensione rube dine cum cutis elevatione atque loci inflammatione circa

etiamque sepe et sepius habens herisipilas et est etiam cum duricie non parua: et propterea non cedit tactui nisi forte facta suppuracione. Est insuper subzubeus flegmonicum apostema ad purpureum tendens colorem cuius due sunt species scilicet verum apostema flegmonicum et non verum et verum quideus est illud quod generatur ex benigno sanguine licet (vt inquit Auic.) raro sit quod ex vno humore apostema tantummodo generetur. Non verum vero triplex est secundum triplices humores adiuuices modo quo inferius narrabo possint immisceri: nam si sanguis cum colera immiscetur sanguine vincenti flegmon herisipilades nuncupatur: si cum flegmate vincenti flegmate yndimia flegmonides dicitur. Si cum melancolia: melancolia vincenti sephiros flegmonides nominatur: si colera interposita fuerit cum sanguine colera vincenti herisipila flegmonides dicitur: et sic sequitur de alijs quia vincenti semper datur denominatio. Preterea vt completa de apostemate notitia habeas expediens est deinceps quid sit apostema declarare.

Apostema itaque est vni antiquis innominatum scripturis: morbus compositus ex triplici morborum genere in vnam magnitudinem aggregatis. videlicet ex mala complexionis: compositione et continuitatis solutione. Et propterea optime dicebat medicorum lucerna in quarto de ingenio fantasizans quod apostema est morbus mutans membrum de sua naturali qualitate ad id quod est preter naturam dico mutans membrum in mala compositione in mala complexionis et in continuitatis solutione: vel vt lucidius declarat auctoritate Aliabatis sermone octauo partis prime sui libri

de regali dispositione cum dicit apostema est tumor: preter naturam in quo materia aliqua repleta et distendens est aggregata. Sed vt vltius hec scientia declaratur: superuacaneum quidem non est scire quot apostematis tempora sunt. Itaque vniu'saliter apostematis quatuor sunt tempora: principium videlicet: augmentum: status et declinatio: principium quidem cognoscitur per suus egritudinis initium. Augumentum per accidentium incrementum declaratur: status cognoscitur ob magnorum accidentium permanentiam que nec augentur nec minuantur: declinatio est quando omnia accidentia alleuiantur. Et scias insuper vnumquodque istorum temporum in se tria tempora continere: vt in proposito de augmento videlicet principium augmenti medium augmenti et finem augmenti. Vltius diuimus quot modis flegmon possit accedere esse declarandum. Flegmonem itaque corpori humano euenire posse duobus modis manifestum est. Vno modo a causa primaria. Alio modo a causa antecedenti: a causa primaria potest esse corpore existente mundo et repleto: verum a causa antecedenti semper efficitur flegmon ex superabundantia humorum: et ideo necessario inuenit corporis repletionem. Cause autem flegmonis a causa primaria euenientes sunt tres primarias scilicet: vt est in cilio vel viceratio aut fractura vel vlcera que sunt in membro sensibili quod sua sensibilitate plerumque causat dolorem et attrahunt materiam ratione doloris et communitatem loci: quibus attractis retinentur in locis vacuis: et sic sepe numero apostema generatur et loca ista sunt: vt plurimum loca emuntorioz. Cause autem antecedentes sunt multiplices videlicet humoralis repletionalis et compositionalis. Terminatur autem apostema quattuor modis. Primo modo per viam resolutionis. Secundo per viam suppuracionis. Tercio per viam purrefactionis. Quarto vltimo per viam indurationis. primum quidem modum terminationis apostematis declarat Auic. fen. ij. c. ij. de curatio apostematis flegmonici dicens: et tu quidem scis illud quod rarificatur. i. resoluatur: quam pulsatio incipit in intentionem et inflammationem in sedationem: hoc quod dicit Auic. est contra mentem Ras. nam Gale. quarto de ingenio fantasizans vbi celeberrime tangit accidentia coar

Sa'nbris apostematis quatuor sunt tempora.

Cause primarie.

Cause antecedentes.

Aliab.

Aliab. Ras. Gale.

Ali.

Flegmonides.

Aliab.

Signade
mōstrāia

Quā mate
ria resol
uitur.
Sale.
Aui.

Aui.

Scōz mo
dum.
Aui.

Aui.
Tertium
Aui.

gumentia resolutionem vniuersumque apo
stematis caliditatem q̄ sedatio doloris in
flammationis atq; pulsationis est cū ma
nifesta diminutio apostematis. Ista om
nia sunt signa demonstrantia resolutio
nem perfectam apostematis calidi: et pro
pterea augmentatio pulsationis: (vt in
quit Aui.) in preallegato loco non est si
gnū resolutionis apostematis: hic tamen
vnum est norandum q̄ per pulsationem
nō debemus intelligere pulsationem pul
satuam vt verba Aui. sonant: immo de
bemus intelligere pulsationem pruritūā
quia quando materia resoluitur subtilia
tur et ad naturam vaporis ipsa materia
proportionatur: que quidem causat pruri
tū in apostemate calido: (vt inquit Sale.
quanto de accidēte et morbo) et ideo isto mo
do nō intelligitur Aui. per pulsationem pul
sationem arteriarum que fit ratione cali
ditatis: nec etiam intellexit per pulsatio
nem: pulsationem causatam ex inflama
tione humorum et suppuratione eorum. vt
plerūq; cōtingit causari ipsa pulsatio. S3
intellexit per istam pulsationem: pulsatio
nem icrigatūā: quia aliter contrariare
tur sibi ipsi in loco preallegato: nam pulsa
tio in apostemate calido per ipsummet ar
guit suppurationem et sedatio inflamma
tionis arguit resolutionem ipsius: multis
in locis etenim inquit Aui. de pulsatione
dicens cum videris pulsationem plurimā
aut duriciem prolongatam cum caliditate
tunc existima qd apostema sit in via ge
nerationis saniei. Secundum etiam mo
dum terminatōis apostematis declarat
Aui. ibidem dicens: et tu scis illud quod
supponitur p̄ additionem pulsationis et
loci caliditatem ac incrementum vtriusq;
Declarat insup Aui. in predicto loco ter
tium modum terminationis apostematis
dixit enim Aui. et tu scis illud qd putrefit
propter digros difficultates et tenebrosita
tem loci ac vehemētiā tensionis: et ideo
cum videris apostema esse magnum et cū
dolor: si modo dolor videtur minorari et
calor ruborq; membri versus viriditatem
et nigredinem declinare: tunc dicas illud
apostema iam ad manifestam corruptio
nē cārepositam dauenire. Quam quidem
corruptionem plerūq; vidimus contine
gere duabus de causis: vna quidem ali
quando ratione materiei multe: interdu
ratione pauce materiei et maligne. Alte
ra quidem solet ista corruptio: euenire ex

indebita applicatione medicaminum: re
percutientium in principio apostematis
calidi administrantium: vel ex nimia reso
lutione auxiliorum: resolutionum in tem
pore augmenti apostematis calidi et val
de calidi. Ratione quidem materiei mul
te solet euenire ista corruptio i apostema
te calido: nam materia aliquando existit
te multa a natura regulari nō potest nec
via resolutionis: nec via suppurationis: vn
de necessarii corrumpitur ipsa materia et
facit membrum corrumpere. Et ideo su
per hoc optime dicebat Auienna dicens
et mala est que non tendit ad declinatio
nem nec aggregat saniem: sed huiusmodi
quidem perducit ad mortem membri et
putrefacit ipsum hoc quidē accidit mul
toriens propter apostematis magnitudi
nem et multitudinem materiei ipsius: et
multorē fit illud videlicet causatur hec
corruptio ex malignitate materiei si apo
stema fuerit parū. pater q̄ qualiter ista
corruptio potest causari in apostemate: tū
ratione materiei multe: tum etiam ratio
ne materiei pauce et venose. Secundas
rio causatur ista corruptio ex nimia reper
cussione administrata in tempore aug
menti apostematis calidi videlicet in si
ne ipsius: hoc non est mem̄ fed. d. Aui. c.
de cura slegmonis dicentis. Accidit quan
doq; ex applicatione repercutientinū red
ditus materiei ad membra principalia.
Interduq; accidit vt inducitur apostema
nonnunq; contingit vt incipiat membrum
tendere ad viriditatem et nigredinem: v3
corruptionem membri. Vidimus etiam eue
nire istam corruptionem ex indebita ad
ministratōe maturantium in apostema
te valde calido. verbi gratia apostemate
existente valde calido: si quis veller ipsū
maturare maturatuo calidē humide cō
plexionis: dubiū esset: ne caliditate sua at
traheret materiam ad locum multam ex
qua necessario materia existēte calidacau
satur dolor: vehemens: vnde ipsa mate
ria non potest a natura regulari via sup
purationis. Et sic de necessitate ipsa mate
ria corrumpitur in membro que putrefa
cta putrefacit ipsum. Et ideo Aui. fere in
calce preallegati capituli docet nos entra
re incommēsis p̄dictis circa maturatiōē
talīs ap̄anis: dicit em̄ et de ap̄anib; calidis
egētib; saniofitate est vt emplastrē caput
eoz psilio et circumquaq; cum erunctis
quasi dicendo q̄ de necessitate dum, mate

Aui.

Aui.

Aui.

ria fuerit valde calida: videlicet sanguis cum cholera pro eius maturatiōe erit necessarium procedere cum frigidis et humidis sicut est emplastrum confectum cū decoctione maluarum psilij et violarum secundum artem celebrata ex farina ordeoleo violato et viello oui cum preno minaris folijs de omnibus secundum artem faciendū emplastrum. Quarto et vltimo terminatur apostema per viam lapidatiōis: et hoc nonnunq̃ accidit applicatione nimis resoluentium resoluendo subtilem hūiorem et grossum relinquendo et indebita ac longa applicatione repercussentium: et sic completa est doctrina presens capituli de apostemate calido via theoricæ deo dante. Cuius nomen sit benedictum.

Cap. ij.

¶ Capitulum. ij. de curatione flegmonis a causa primitiua euientis.

In precedenti capitulo plenè diximus de apostemate flegmonico: quotq̃ ei⁹ species sint et quot modis accidat hūano corpori quidue apostema sit et quot modis terminetur. In presenti vero capitulo eorum curationes sufficienter describam. Diximus itaq̃ quod flegmon accidit duobus modis: vno modo corpore existente pleno et alio existente mundo. Cui⁹ ergo eius aduentus inuenitur corporis mundificationem tunc. (vt inquit Auic.) curandum est applicatione tantummodo mollificantium et resoluentium sicut est emplastrum quod cōstat ex farina tritici cum aqua et oleo. quod si obuiat repletioni: tunc necessarium est ante administrationem localium purgationem faceret ideo bene dicit Auic. Cum ergo flegmonicum apostema inuenitur corporis repletionem: caue ne illud tangat medicamine molliuio quoniam inquit attraheretur ad ipsum super quod resoluatur ab eo: ideo op⁹ facere purgationez euacuando materiam per flebothomiaz et vtrius solutionem si illa indiget: hoc cū factū fuerit: possumus canonicè et mollificantiā et resoluentiā administrare: q̃ facta euacuatiōe materiei per flebothomiaz et vtrius solutionem si fuerit necessarium: ite inquit ipsam curationem esse proximam curationi flegmonis cuius causa prima

tina inuenit corporis mundificationem idest curatio flegmonis euientis a causa primitiua corpore existente pleno facta purgatione (vt superius dictum est) eadem est curatio cui⁹ curatione illi⁹ apostematis: cuius causa primitiua inuenit corporis mundificationem: verum solū differit in hoc: quia non indiget tanta repercussione in principio sicut indiget illa: minus in flegmone obuianti corpori repleto etiam dico facta purgatione: et ratio ē quia corpore existente pleno non ita potest euacuari beneficio purgationis quin semper non habeat transmittere humorem ad locum apostematis: quod ita non sequitur de corpore mīdo. Et propterea Auic. in preallegato loco: vbi dicit q̃ si obuiat mundificationi tunc non est necessarium curare apostema nisi cum molliuio et resolutiuo quasi dicens: q̃ in curatione apostematis inueniens corporis mundificationem non indigemus repercussione pro eius curatione sed resolutione cum aliquali mollificatione: vel facias sic et melius erit: dico semper flegmone tendente in viam resolutionis et foliorum maluarum crysolurum ana. 20. i. radicū alree aliquantulum contritse lib. i. omnibus decoctis in aqua sufficienti in decoctione arte et igne fiat emplastrum cōm farina ordeacea fabarum tritici furfuris bene triturati sufficienter ad ignem inuicem bulliundo vsq̃ ad spissitudinem et solidam formam. Addendo in fine cocture olei rosari camomillini a. 3. ij. et mediam croci parum: vel etiam aliter facias et melius erit. R. medulle panis triturati lib. i. brodi⁹ carnis viruline vel castrati seu galline in quo decoctē sint radices alree et capita liliorum infundatur medulla panis in huiusmodi brodio feruent: deinde exprimitur forti expressione et postmodum piserur in mortario et cui⁹ medulla ipsa bene pistata erit: addantur immediate olei camomillini rosati ana. 3. ij. olei de lilio pinguedinis galline buri ana. 3. vj. decoctionis supradicte quantū sufficit: et iterum ad ignem bulliant agitando cum spatula vsq̃quo formam accipiat solidam et cum eobis in die flegmonicum apostema emplastretur. Itē inuenim⁹ non parua efficaciaz in isto remedio

Auic.

Emplm.

Auic.

Auic.

*Emolliencia applicari vbi repleto
et attrahere facere*

Linimen
tum.

in resoluendo vniuersumque apostema cali-
dum ab omni causa et loca nervosa co-
fortando et dolore mirabiliter mitigando
cuius hec est forma. R. radicem altee re-
centis lib. i. capiti liliorum albor. 3. iij. ca-
momille mellilori an. 20. f. fursuris. 20. f.
decocte oēs in aqua sufficienti vsq; ad per-
fectam cocturam exprimant et tantummo-
do incidantur radices altee et liliorum ca-
pita: deinde pistentur et cribellentur. cri-
bellatio vltima et subtili cui cribature ad-
dant infrascripta. R. olei rosati camomil-
lini anetini de lilio an. 3. ij. medulle cruris
vituli et vaccarum pinguedinis gallinace
an. 3. ij. cere albe 3. i. 2. f. carnis pomosi co-
coctum sub panis. 3. iij. 2. f. dummodo ha-
beri possint liquefacta oīa ad ignem cum
predicta cribatura bullant semper cū ba-
culo agitando per dimidium hore lento
igne. 3. iij. etenim emplastrum sepe tunc
repperi sumus in resoluendo vniuersum-
quodque calidum apostema et habuimus
pro magno secreto a magistro nostro Joā-
ne de bernardis: quem, nostra tēpestas
in ciuitate nostra ceteris practicantibus
eiusdem ciuitatis semper primum locū ob-
tinuisse fuit manifestum. 3. iij. nāq; em-
plastrum cū superioribus excepta prima
huius recepta plerūq; expertus sum ex in-
uentione nostra nostrisq; prenotatima
gistris et mihi et egrotantibus bene successus
et multa deniq; amice remedia in mediū
possem adducere q; grana breuitatis con-
tinet: cū vel q; in resoluendo caute quod li-
ber apostema et cū punitur antecediti
genitū vniuersumquodque istoz supradictoz
remediorum ceteris remedijs prestare inue-
nimus. ¶ Cū ergo cognoueris flegmonez

Linimen
tum.

tendere in viam maturationis qd de faci-
li cognoscatur per signa et indicia matura-
tionem coarguentia: sunt ista testem; ad-
ducendo huius dicentē cum videris: pulsa-
tionem plurimā: aut duriciē prolongatā
cum caliditate tunc existima qd apostema
sit in via maturationis pfecte: maturetur
statim altero istorum remediorum. R. folio-
rum maluarum et violarū ana. 20. f. radi-
cum lingue bouine tenelle et recentis. 3. ij.
radicum altee. 3. iij. decoquantur omnia
in aqua sufficienti vsq; ad perfectā coctu-
ram: deinde bene expresse ad aqua incida-
tur subtilissime et pistentur: postmodum cri-
bellentur cribellatione subtili quārum
rerum decoctione cum farina ordei addē-
do parum linose et fenugreci pisti fiat em-
-

huius.

plastrum solidum addēdo in fine olei co-
munis. 3. ij. butiri. 3. ij. pinguedinis porci
ne sine sale 3. ij. et mediam vitellam trium
ouorum positurum statim cum auferuntur
ab igne: quo facto iterum cum supra
dicta radice cribellata adinuicem misceā-
tur et fiat emplastrum in bona forma.
3. iij. enim emplastrum sepe tunc ex-
pertus sum pro maturatione vniuersum-
quodque calidi apostematis. Verum si expediens
fuerit fortior maturatione maturatione ista
qua ego vti non auderem nisi necessitate
vigente et facta quodāmodo suppuratio
ne loci in predicto emplastro addant in-
frascripta. R. farine linose fenugreci me-
dulle panis crudi et bene fermentati. 3. i.
et. f. ficum siccarum numero. iij. lima-
ciarum numero. v. emplastri superius or-
dinati. 3. ij. misce et in mortario pistādo
fiat emplastrum bulliēdo ad ignem vni-
ca ebullitione: de quo super capite aposte-
matis tantummodo apponere consueui
maturatione fere facit: et hoc totū ad ar-
trahendam materiam ad summam
apostematis et ad cutē subtiliādam po-
nendo semper desuper magnam peciam
emplastri maturatū superius nominati
facta prius in hora applicationis empla-
stri crebra applicatione panis infusi in de-
coctione ista. R. foliorum maluarū et viola-
rum radicū altee an. 20. f. fursuris. 20. f.
decoquant in aq; sufficienti vsq; ad cōsum-
mationē duarū partū ex tribus: deinde
collent et fortiter exprimant cui addatur
parum farine ordeacee butyri recentis olei
cōis. an. 3. ij. vitella duoz ouoz et iterū
bulliat vni ca ebullitione: nāq; Arzi-
vir magne auctoritatis i arte chirurgica
li q; crebra applicatio cōsimilis decoctio-
nis dixit: multum conferre et resolutioni
apostematum: et maturationi eorum se-
dando dolorem et materiā ad cutem pro-
curādo: maturato deniq; apate locū ape-
riēdo est in cuius apertione nōnulla do-
cumenta obseruāda sunt. primo q; aprio
semp d; fieri i loco maturiori. Secūdo in
loco decliniori ad hoc vt materia facilius
expurgari possit. Terrio q; iciso semp d;
fieri iuxta longitudinē musculorū: neruo-
rū chordarū atq; venarū. Quarto debe-
mus facere incisionē sū pilorū natūrita-
tem et incellum rugarū. Quinto q; in tpe
incisionis existēte materia magna ipsam
materiam nō debemus extrahere totali-
ter in vna vice ne vitiū debilitet. Sexto

Curatio
flegmōis
tēdētis in
via matu-
rationis.
huius.
Linimen
tum.

Arzi-
vir magne auctoritatis i arte chirurgica
li q; crebra applicatio cōsimilis decoctio-
nis dixit: multum conferre et resolutioni
apostematum: et maturationi eorum se-
dando dolorem et materiā ad cutem pro-
curādo: maturato deniq; apate locū ape-
riēdo est in cuius apertione nōnulla do-
cumenta obseruāda sunt. primo q; aprio
semp d; fieri i loco maturiori. Secūdo in
loco decliniori ad hoc vt materia facilius
expurgari possit. Terrio q; iciso semp d;
fieri iuxta longitudinē musculorū: neruo-
rū chordarū atq; venarū. Quarto debe-
mus facere incisionē sū pilorū natūrita-
tem et incellum rugarū. Quinto q; in tpe
incisionis existēte materia magna ipsam
materiam nō debemus extrahere totali-
ter in vna vice ne vitiū debilitet. Sexto

Linimen
tum.

Arzi-

et vltimo semp incisso facienda sit iuxta
quãtitatem materiei vt puta si materia
fuerit magna incisso facienda est magna
si parua pua est faciẽda. Vltimus noran
dũ est iuxta sniam Aui. q. si apa fuerit
magnum et cũ maxima cutis elenatione
et cognoueris ipsum iã peruenisse ad per
fectas exirurã: tũc prudẽtissimi chyrgi
cũ est locũ decliuiorẽ z maturiorẽ incidere
deinde sinistrũ digitũ indicẽ itromittere
debes et torã cauernositatẽ cũ eo attenta
re talis apostematis: deinde iterũ cũ gar
meo debes siue cũ falsa torã cauernosita
tem consequi: dũm hoc fieri possit absq;
neruorum et venarũ lesione. Similiter di
co de apostemate rotundo q. nisi fieret in
cisso in loco decliuiori et maturiori ad simi
litudinẽ capitis lune noue periculũ esset
aut de fistula: aut de lãga curatiõe. Aui.
tũ in isto loco iubet facere binã aut trinã
incisionem. Ego em̃ expertus suz vtrãq;
incisionem z honorẽ meliorẽ reportauĩ ex
illa ad istar capitis lune q. ex altera. No
tandũ est insuper q. capita hmoi incissio
nis debent determinari in loco superiori
et medius incisionis siue lune in loco infe
riori: et ratio est q. mater. a faciliõr modo
expurgat facta operatione hmoi apo
stematis semper obseruatis predictis do
cumẽtis impleat locum lichino vel tincta
madefacta cũ albumine z vitello oui qui
bus nõ nisi vitillimũ esset addere modicam
partẽ olei rosati quo facto in sequẽ
ti die pcedendũ est digestiũ qd cõstat ex
vitello oui cũ modico terebẽtine si locus
nõ fuerit dolorosus: si fuerit dolorosus ad
dere oleũ rosati loco terebẽtine in dige
rendo cũ sedatione doloris presentaneuz
remediũ erit et digestiõe ista per quatuor
dies est procedendũ: celebrata digestiõe
locus mundificatũ cũ mundificatiũ de si
rupõ rosato corpe existẽte colerico et apo
stemate in loco sensibili enientienti que lo
ca sunt neruosa et loca inguinum cuius
mũdificatiũ forma talis est. R. sirupi ro
sati. 3. ij. terebentine. 3. iij. bulliant omnia
simul vnica bullitione: deinde statim po
natur vitellum vnus oui recentis et ab
igne immediate auferatur: ne oui vitellũ
decoqueretur addendo farine ordeĩ bene
cribellate. 3. j. et. 3. croci parum. Item. R.
eterit fontẽ mundificatiõ mellis rosati
collati. 3. ij. terebentine clare. 3. iij. succi
apũ: succi plantaginis ana. 3. mediam bu
lliant simul vsq; ad consumationẽ succi deĩm

ci. deĩn de colletur cui collature addatur
farine ordeĩ vel tritici loco ordeĩ farine. 3.
x. boliarmenici subtilissime puluerizati.
3. 5. minũ. 3. ij. croci. 3. j. misce et omia ad
inuicem incorporando fiat mundificati
uum: et nota amice mi q. plerumq; locus
non põt mũdificari ob applicationem hu
iusmodi mundificatiũ tãtummodo mũ
dificatione bona prout sepius vidimus
cõtingere in magnis flegmonibus et ex
turtis in quibus sanies vltra debitum mo
ram fecit: quia sepenumero mihi necesse
fuit ad grauiora cõscendere mundificati
ua vel ad puluerem nostrũ carnis super
fluẽ remotiũ sine dolore: vel ad vnguen
tum egyptiacum vel mixtum omnibus cũ mixtũ
super tinctam applicatis quorum hec est
forma. R. vnguentũ egyptiacũ descriptio
ne nostra. 3. j. vnguentũ apostolorum. 3. j.
et mediam misce z vocatur vnguentum
mixtum. Item. R. floris eris. 3. ij. mellis
rosati. 3. ij. et. 3. Aluminis roche. 3. iij. aq.
plantaginis. 3. iij. bulliat ad ignẽ oĩbus
bene trituratis: et secũdũ artem fiat v
nguentum solidum semper agitando cum
baculo: et signum perfecte cocture est quã
do videtur ampulas causare: et istud vo
catur vnguentum egyptiacum nostre in
uentionis ordinatum. Istud enim vngue
tum et puluis et vnguentum mixtum su
perius prenotinarum super tinctam ap
plicatum et positum mirabiliter munda
ficant vnanquãq; vlcationem cauẽ
nosam: et reccitant insuper omnia vlce
ra maligna et corrosiua: cõsumunt etiam
carnem vinctuosam superfluum atq; cal
losam facta mundificatione loci incarna
tur locus sub ista forma. videlicet. R. mel
lis rosati. 3. ij. terebẽtine. 3. iij. bulliat pa
rum: deinde addatur turis. 3. j. 2. 3. murre.
3. iij. croci. 3. j. aloes epatici sanguis dra
conis ana. 3. ij. 3. farine fennigreci farine
hordei bene crebellate ana. 3. 3. farco col
le. 3. j. et. 3. Misce et omnia adinuicem in
corporentur: de quo semper ponatur sup
tincta tantũmodo et filis. Super petia ve
ro ponatur de isto vnguento. R. diaquilo
nis albi sine gũmis lib. 3. sepi vaccina z ca
strati ana li. 3. terebẽtine. 3. viij. medulle
crurũ vaccarum. 3. 2. 3. olei rosati lib. 3.
et. 3. structi siue piguedinis porcine lique
facte. 3. x. litargiri aurei. 3. ix. minũ. 3. ij.
picis naualis. 3. vi. succi plantaginis li. 3.
bulliant oleũ z pinguedo ac medulla cũ
succo vsq; ad consumationẽ succi deĩm

Aui.

Aui.

Nota.

Mundifi
catium.

Alind.

Unguen
tum.Mũdifi
catium.Unguen
tum.

Liber.ij.

de exprimaturn cui expressioni addantur reliqua. deinde cum cera alba sufficienti arte et igne fiat cerotum satis solidū semper cū baculo agitando et vocatur vnguentum basilicum magistrale ex inuentione uostrā nobilissime operationis. Itud est vnguentum valet contra omnia vlcera presertim ab exitura et apostemate secuta Signi vero perfecte cōture predicti vnguenti est quando acquirit formam satis solidam et nigram. Valet etiam cōtra vlcera tibiurum. Vltimus lauerit locus cū ista de coctione ad locum cicatrizandum. R. vini nigri aque cineris ana. lib. i. aque plantaginis. 3. viij. rosarum foliorum oliuarum siluestrium mirulorum granorū et foliorum eius ana. 20. b. d. aulustiarum ana numero. v. Aluminis roche. 3. f. terenda terantur grosso modo deinde bulliant simul vsq; ad consummationem tertie partis: postmodum colentur qua colatura locus lauerit: itam locum panis ericcando quofacto ponatur pecia vnguenti suprascripti cum suis filiis bene carpinatis: et posita super officio vlcera rionis tantus. Et sic deo dante completa est doctrina curationis flegmonis eueniētis a causa pūmitina. Cuius nomen sit benedictum.

Lotio.

**Cap. ter
sium.**

**Cap. tertium de cura flegmonis a
causa antecedenti. geniti.**

Uperius sufficienter memini de curatione flegmonis eueniētia a causa pūmitina. In presentivero capitulo q̄ breui⁹ potero de cura flegmonis mentionez facere de reuēdico flegmo

**Intentio
nes cure
tue.**

nis a cā antecedeni geniti in curatione itaq; talis flegmonis quinq; intentiones requirūt: quarū prima est vitam ordiare. Secunda materiam antecedente adequare seu digerere. Tertia materiaz digestionem purgare. Quarta coniunctam materiam remouere. Quinta et vitima est accidentia corrigere. Prima quidem intentio completur administratione sex rerum nō naturalium veritatem ad frigiditatem sicut sunt aer potus cibus somnus inaniitio et repletio ac animi accidentia. cibus sit in primis diebus panatella amigdola ra cum modico zucari in aqua decocto vel i brodio pulli si eger fuerit obilis aut

**Sex res
non natu
rales.**

debilis ratione morbi: aut de sui natura et completionē vel fieri facias ferculum et opia farina ordeii aut spelte aut græ facit ex ordeo confuso ponendo semper cum eis de amigdalīs confusis vel de semine communi: et erit melias cum sucharo fino. Comedat etiam ante prandium videlicet in principio mensē cicore radice m vt eius folia aliquantulum decocta interpolando etiam aliquando lactucam eodem modo decoctam. poma etiam et pira sub prunis decocta cum sucharo vtiliter dantur in fine comestionis. pomum granatum insuper summpere valet in isto casu isto modo confectum. R. granorum pomi granati dulcis. 3. vi. granatorum pomorum acetosorum granorum. 3. f. et mediaz suchari albi grauissimi seu triturati desuper in hora comestionis. 3. f. misce et vttere omni hora moderate tamē quia aliquando stomacho nocet. Itēz vinum granatorum in isto casu nō nūl vtilissimum est: potest etiam dari in potu vinum album optime limpharum et medio cris ymoistatis et maxime in corporibus debilem habentibus naturam et flegmaticam complexionē. Tolerantur aliquādo transactis primis diebus carnes pulvine caprine atq; vituline et lactande tantum. Secunda intentio completur ad ministrandē istius digestiui. R. sirupi acetosi de fumo terre de lupulis ana. 3. mediam aquarum endiuie lupulorum sumi terre an. 3. i. misce sumpto isto sirupo per tres dies. pro complemento tertie intentionis purgetur pariens purgatione ista R. casie diacoprelicōis ana. 3. vi. electuarij rosati Mesue diaprunis solutiui ana. 3. i. cum decoctione storum et fructuum cordialium. fiat potio curta addendo in fine. 3. f. et mediaz sirupi violati. Quarta intentio cōpletur per administrationem localium domesticite repercutientium exceptis casibus cōditionatis in quibus nullatenus repercutiua debent administrari. Primus casus est quando materia est venenosa. Secundus quando est in locis emontorijs. Tertius quando est per viam terminationis. Quartus quando est materia cum subita derinatione. Quintus quando est materia grossa. Sextus quādo est inculcata et lapidata. Septimus quādo est in corpore nō purgato. Octauus quando est a causa pūmitina vt puta ab aliqua contusione:

**Scda in
tentio.**

**Tertia i
tentio.**

**Quarta
intentio.**

**Casus re
percutiua
formi
dantes.**

tunc percussiva non conveniunt nisi in prima die (et considera causas) sicut sunt albumina ouorum cum oleo rosato et mirino conqualata de quibus tria genera a me sepe numero cum veritate experta tibi immediate describas: quorum primum auriliorum est. R. albumina duorum ouorum olei rosati vnguenti rosati ana. 3. i. et mediam succi pistaginis vel solatrii. 3. vi. conqualatis omnibus adiuuicem more linimentis locus apostematis cum panno lineo emplastratur. semper non frigidus sed tepidum. Secunda forma hec est. R. vitella trium ouorum cum suo albumine olei rosati olei violati lactis mulieris ana. 3. i. et media omnia adiuuicem coqualentur et repida applicentur: prout superius dictum est. 3. ita enim magis v3 transacto principio principii. Tertia autem forma est ista. R. foliorum maluarum et violarum ana. 20. j. et rosarum hordei integrarum ana. 20. j. seminis citoniorum 3. 5. decoquantur omnia in sufficienti aqua vsq3 ad perfectam cocturam. Deinde colentur et foriter exprimantur et omnia bene contrusa cribellentur cribellatone subtili cui cribantur addantur olei rosati. sm. receptas 20. 3. iij. vnguenti rosati. 20. 3. j. et cere albe 3. ij. liquefacta ad ignem iterum bulliant cum predicta cribatura per quartam partem vnius hore lento igne cum baculo semper agitando deinde auferatur ab igne et statim addantur farine hordei bene cribellate 3. 6. vt tunc super penam more in superiori receptis annotato. 3. ita enim emplastrum vt patet considerandum ingredientia magis valet in fine principii q3 in principio principii in medio principii: vt scias q3 vtiliter potest applicari in principio augmenti huiusmodi emplastrum. Ista tria genera emplastrorum uia lentim in oibus apostematibus calidis potissime in his in quibus eorum speratur resolutio: et in quibus facta fuit vltis purgatio dico ea valere a principio vsq3 ad augmentum apostematis: in augmento apostematis tunc dentis in vltis resolutionis percussiva debent immisceri cum mollitiis: nam vt inquit Aui. quanto magis apostema videtur procedere in augmento: tanto necessarium est super percussiva addere vim mollificantis: hoc q3 dicit hic Aui. quasi videtur esse contra mentem omnium doctorum: et presertim Ras. et Gale. qui dicunt q3 in augmento apostematis duo sunt

consideranda: v3 futurum fieri et factum pro remotione itaq3 facti indigem3 resolutione. pro prohibitione fieri percussione indigemus: et ideo patet qualiter factum delectur non medicamine mollitino sed resolutino: et futurum fieri prohibetur: percussivo medicamine. verum in hoc iudicio meo Aui. melius omnibus istis considerant magis particulando curationis modum. 3. atq3 autores dicit enim quod in augmento debent esse mollitia: et ratio est quia in augmento materia slegmonis et applicatione percussiuorum est indurata et quodammodo in carcerata: et propterea debent administrari talia que emolliant et teneant materiam et rareficient peccos habilitando materiam ad perfectam resolutionem equaliter et paulatim et non subito quia aliter faciendo resoluere tur subtilis et grossus relinqueretur. huiusmodi talia autem sunt resolutina mollitina: quare si ponerentur in augmento resolutina ericantia resoluere tur subtile et grossum relinqueretur. mitigat insuper talia mollitina dolor sicut dicit Aui. et propter hoc q3 paulatim et moderate resolutum mitigantia sunt doloris q3 ita non faciunt resolutina caliditate et complexionis nam sua caliditate attraherent materiam ad locum et causarent dolorem: sic ergo tunc in augmento statim conueniunt mollitina resolutina In fine vero conueniunt resolutina ericantia: videlicet in declinatione apostematis: nam vt inquit Aui. et apud finez et statum et vltimitatem magnitudinis et additionem sue vltimitatis fac vincere mollitiam et fac ea pura: denotat hic Aui. vltima q3 quodlibet apostema habet vt in procedenti capitulo dictum est quattuor: remota videlicet principium: augmentum: statum et declinationem: inquit nobis insuper ibidem vnumquodq3 istorum habere in se tria tempora itaq3 in pre supradicta ostendit quibus medicaminibus procedendum est in statu slegmonis dicens et apud finez et statum. i. apud principium statum: et vltimitatem sue magnitudinis. i. apud medietatem et additionem sue vltimitatis. i. apud finem statum: tunc fac vt tunc mollitiam super percussiva et hoc q3 dicit ad principium et medium statum inquit et fac ea pura. s. in fine statum quia tunc materia apostematis totaliter fluxa est et alterata: tunc temporis aliquantum remissa est mala complexio: et ideo op3

R percussivum.

Aliud.

Aui.

Aui.

Aui.

Aui.

Aui.
Ras.
Gale.

solum resolvere et mollificare: et propter hoc medicamina debent esse pura mollitia: diximus preterea unquodque istorum temporum in se habere tria tempora ut in proposito de augmento videlicet principium augmentum medium augmentum et fine augmentum ergo principium status participat cum fine augmentum: medium status habet suum verum esse finis vero huiusmodi status concitatur cum principio declinationis et sic intelligendum est de alijs temporibus. In statu vero ipsi apate existente inviam resolutionis invenimus humore illa valere. R. radicum altee caputur lilij camomille melliori an. 3. j. posita camomilla et melliloto in facculo decoquant omnia in aqua sufficiet usque ad integram cocturam: deinde exprimentur radices et confundantur post modum per cribellum cribellentur cui cribature additis omnibus infrascriptis arte et igne fiat cerotus ad formam emplastri. R. olei camomillini olei de lilio. ana. 3. ij. s. diacuilonis albi yfopii cerori Gal. an. 3. j. pinguedinis gallie: pinguedinis anserine an. 3. x. cere albe. 3. j. s. Item. R. medulle panis infuse in decoctione camomille: melliori fenugreci radicum altee radicum lilij. an. 20. j. liquiritie munde. 3. j. fursuris. 20. j. s. deinde exprimatur ipsa medulla panis et incorporetur bulliendo ad ignem cum infrascriptis simplicibus. R. olei rosati de lilio: de camomilla. ana. 3. j. butyri. 3. x. croci. 3. j. vitellorum ouorum positorum qui immediate auferunt ab igne vel sic. R. diacuilonis albi. 3. ij. medulle crurium vituli et bouine an. 3. vj. olei rosati camomillini de lilio an. 3. j. cere albe quantum sufficit ad ignem de oibus fiat cerotum secundum artem in bona forma addendo in fine farine ordeacee et fabarum bene cribellate ana. 3. j. Quinta intentio que est accidentia corrigere sic compertur. Accidentia quidem que in illo apostemate solent contingere sunt ista vix principii corruptionis cancrenosae et dolor vehemens hoc plerumque accidit inquit Aui. propter nimiam repercussionem. Dicit empiricus rusyr capto de cura flegmonis sen tertiam primam tractat. Et qui cadit superfluitas infrigidationis fortasse producit ad corruptionem membri et corruptionem humoris conficti in apostemate et tedit apostema ad viriditatem et nigredinem. id est ad corruptionem cancrenosam: tunc subiungit et dicit. Si ergo timueris aliquid de hoc videlicet

ne eveniat aliquid de corruptione: predicta tunc emplastra locum cum farina ordei et volubili et in quo est mollificatio. consequenter subiungit dicens si vero apparerit aliquid de hoc tunc scarifica locum et excoxia ipsum et non expectes collectionem et illud est quoniam vides illud quod effusum est plurimum valde et fortasse movetur membrum. Pro prohibitione itaque huiusmodi corruptionis quando aliquid timueris de ea corruptione verissimum est locum emplastrare cum emplastro confecto ex farina ordei in decoctione altee et oleo communi addendo parum de croco nam illud emplastrum mollificat aperiendo poros cum aliqui callefactione membri infrigidati et propterea isto modo remouet illud nocuum tum quod potest accidere ex applicatione infrigidantium. Ceterum si apparerit aliquid de hoc vix de predicta corruptione: tunc pro eius remotione expedientissimum est locum scarificare scarificatione profunda: si locus fuerit carnosus et corruptio multum profundaretur in membro. P. Si vero corruptio fuerit pauca et superficialis et in loco nervoso: tunc scarificatio debet esse lenis: hoc celebrato locum lauare ex aqua baurachina vel cineri non nisi expedientissimum erit. (ut inquit Aui.) in preallegato loco: immo non oportet expectare collectionem nec maturationem materia existente multa sed necessarium est totam corruptionem illam ex vnguento egyptiaco de scriptioe nostra: deinde locum emplastrare cum emplastro habente virtutem resolutivam et emolliuam cum aliqui excoctione cuius talis est forma. R. farine lentis ordei fabarum orobi an. li. s. in decoctione altee et arte et igne fiat emplastrum solidum cum sapa sufficienti addendo olei rosati olei camomillini ana. 3. ij. Si vero ista corruptio fuerit superficialis et non profunda multum: tunc sufficit locum scarificare scarificatione leni: deinde ipsum lauare cum lino in quo cocti sunt lupini: postmodum emplastrare locum cum farina ordei et volubili in quo est mollificatio. Itaque pro remotione doloris considerandum est: an ipse dolor causetur a mala coctione calida: an a materia concitata: nam si a mala coctione ipse dolor videtur causari: tunc statim pro eius sedatione succurrendum est altero istorum duorum auxiliorum. R. foliorum maluarum et violarum ana. 20. j. foliorum iusquiami. 20. medius oibus inuolutis in pecia madefacta

Resolutivum.

Emplm.

Quinta intentio.

Buicem.

Aui.

Linimentum.

Remouere et doloris

Emplm
notabile.

et decoctis sub cinere ignito inciduntur
et possuntur addendo olei rosati bene odo-
riferi olei violati ana. ʒ. i. vnguenti popu-
leonis vnguenti rosati ana. ʒ. i. cere albe. ʒ.
x. misce et ad ignem fiat emplastrum: vel sic:
ʒ. foliorum maluarum violatarum ana. ʒ. ii. q.
pomorum numero. vi. i. seminis citoniorum
ʒ. iii. fenugreci ʒ. i. camomille. ʒ. ii. medullam
radicum altee lib. ʒ. decoquantur omnia
cum aqua sufficienti deinde expressa inci-
sa et pilata cribellentur cribellatione vi-
tina: cut addatur medulle panis albe in
fusa in decoctione rerum predictarum lib. ʒ.
farine ordei farine fabarum ana ʒ. ii. olei
rosati olei violati ana. ʒ. i. ʒ. ii. pinguetis
galline sine sale ana. ʒ. i. ʒ. ii. vitellatrum
ouorum recentium immediate positorum
quando aufertur ab igne: quia aliter de-
coquerentur et non facerent bonam formam
emplastri decoctionis predictae quantum
sufficit ad incorporandum farinas: et ite-
rum arie et igne fiat emplastrum quod sum-
me valet in sedatione doloris apostema-
tis causati a materia conculcata: et nota
quod valet contra vnumquemque dolorem ca-
lidum vniuscuiusque apostematis aliquale-
ter resoluendo: dico etiam illud valere co-
tra podagram calidam. Sedat insuper
dolores emoroidarum eas mirabiliter re-
soluendo et super eadem decoctione sus-
fumigando: et denique mirum in modum
in ernia humoralis mitigando eius doloris
et materiam notabiliter resoluendo. Et sic
completa est curatio istius apostematis
flegmonici tendentis in viam resolutionis
tantummodo. consequenter sequitur
tractare de eo flegmone tendenti in viam
mutationis. ¶ Cum ergo cognoueris apo-
stema incidere in viam maturationis per
indicia et accidentia maturationem coar-
guentia: statim maturetur apostema eisdem
remedijs administratis de quibus sum-
marie in precedenti capitulo locuti sumus:
deinde facta maturatione que cognosci-
tur per lenitates loci: ac etiam ob sedatio-
nem doloris: testem adducendo Auicenna-
dicentem cum videris lenitatem quan-
dam et sedationem doloris sunt signa ma-
turationis perfecte: tunc incidatur apo-
stema semper tradita documenta de inci-
sione vniuscuiusque apostematis in preceden-
ti capitulo obseruando: facta postmodum
incisione digeratur locus et mundificetur
incarnetur et sigilletur eadem regula: eisdem
auxilijs: de quibus etiam in predi-

cito capitulo tibi plenam noticiam dedi-
mus. Et sic deo dante completa est cura
tio flegmonis a causa antecedenti eueni-
entis tam illius tendentis in viam resolu-
tionis quam illius tendentis in viam matura-
tionis. Cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. iij. De herisipila.

Cap. iij.

¶ In superioribus capitulis
tas de essentia flegmo-
nis et etiam de eius cura
nitione satis dictum est. In
presenti vero tractare co-
nabor de colerico aposte-
mate quod herisipila nu-
cupatur. herisipila itaque est calidum
apostema ex sanguine colerico causatum:
cuius hec sunt signa. videlicet dolor cum
ardore et inflammatione loci: et non cum
multa elevatione quia eius materia non
multum profundatur: et ideo (vt inquit
Auicenna) vera herisipila est passio curis.
Est insuper cum caliditate vehementi et
cum febre maioris quam in flegmone cum mi-
nori tamen pulsatione: est etiam cum do-
lore pungenti et moridenti et non ita exte-
rius sicut in flegmone et vt plurimum ac-
cidit herisipila in facie incipiendo a le-
poris nasi: deinde diffunditur per totam
faciem. Accidit etiam vt plurimum in vul-
neribus a medico male tractatis vel ab
infirmi inobedientia et nolentis medico-
rum precepta assantimque consilia serua-
re: est etiam cum rubeo colore ad citrinia-
tatem tendente: et scias quod porissimum si-
gnum cognitionis herisipile est destru-
ctio rubedinis quando compungitur cum
digito herisipila: nam quando compun-
gitur digito mox euanescit eius rubedo
et cito redit: hoc accidit ratione sue sub-
tilitatis materiei. Possem preterea rabi de-
clarare quot species herisipile reperiri-
tur: quorundam modis generantur nisi plene-
rem in capitulo de cura flegmonis dedi-
semus: quare pro complemento doctrine
huiusmodi capituli ad capitulum preal-
legatum de flegmone semper pro tua ne-
cessitate recursum habeas: et multa ne-
cessaria: multumque vtilia tam in theoria
quam in practica ad vsum presentis capitu-
li reperies.

Aui.

herisipi-
la in vul-
neribus a
male tra-
ctatis.

Aui.

Capitulum. v. De cura herisipile. Capi. v.

N curatione herispile
quattuor habentur inten
tiones. Prima est ordina
tio. Secda digestio ma
teriei antecedentis. Terc
tia remotio materiei pium
te. Quarta accidentium

Prima in
tentio.

Enema.

Sirupus.

Nota de
flomia.

Linimen
tum.

correctio. Prima intentio completur ad
ministracione rerum tendentium ad fra
gidu et humidum. vi sunt aer et cibus
quibus caliditati materiei contrariatur.
Cibus itaqz sit ex farre panatella ordeo
confuso et in aqua omnibus decoctis cuz
amigdolus in semine communi et nullare
nus cuz brodio qz laborantes tali passio
ne summpere euntare debet pingua sal
ta calida et acuta: vinu etiam non nisi vi
lissimum esse dimittere in isto morbo: vi
liter namqz datur lactuca in isto casu: bo
rago cucurbita porulaca et oia ingros
santia sanguinem. Eligat insuper hi qui
patiuntur herispilam aerem frigidu res
cificantiu cu expressione folioz salicis vio
lari atqz rosari: teneat viterius ventrez
largu cu isto enemate. R. folioz malu
ru et violarum ana. 20. ij. ordei surfuris
ana. 20. i. seminis croniozum. 3. ij. buliat
in aqua sufficienti secundum artem vsqz
ad consumptionem tertie partis: deinde
in decoctione fiat clistere olei violari ad
dendo 3. ij. mellis violari. 3. ij. vitellia duo
rum ouorum salis parum digeratur ma
teria cum isto siruppo: pro complemen
to secunde intentionis. R. siruppi viola
ri rosati ex infusione siruppi de lupulis
ana. 3. f. aquarum violarum lupulorum
ana vncia vna et semis misce sumpto isto
siruppo per quattuor dies purgetur ipa
tiens purgatione ista pro complemento ter
tie intentionis. R. castie diaphanis non so
lutiui ana 3. medii manne electe. 3. i. reu
barbari fini secundum artem in infusio
ne. 3. i. cu decoctione flouuz et fructu co
rdialium fiat potio curra addendo in fine
3. f. mediam siruppi violari et nota qz fle
borrhonia no couenit in isto casu nisi fue
rit herispila flegmonides. In sequenti ve
ro die assumptione medicine regula ge
neratissima est clistere lenituum facere:
deinde locus epitimerur cum isto dome
stico resolutum. R. albumina trium ouo
rum olei rosati. Me. 3. u. vnguenti rosa
ri. Me. succi plantaginis vel solatriana.
3. i. vnguenti Sale. vnciam vnam et me
diam omnia adinuicem conuassentur et

locus herispilatus emplastretrur: qz sum
mopere valet in isto casu. Item Recipe fo
liorum maluarum et violarum ordei mla
di ana. Manipulum vnum omnibus de
coctis cum aqua sufficienti pistentur et
cribellentur: cui cribature addantur semi
nis croniozum muscilaginis psili ana
vnciam vnam et mediam olei violari ro
sari populeonis vnguenti rosati ana vnciam
vnam. Misce et in morario pium
beo fiat linimentum liquefactis lique
faciendis cum modico cere albe est enim
medicina bona omni tempore in isto casu
Item Recipe olei violari olei rosati ana
vnciam vnam vnguenti gali. dragmas
sex misce fiat linimentu in morario ipsi
bi. vel facias sic. Recipe olei rosati et vio
lari ana dragmas sex albumen vnius oui
omnibus simul conuassentis cum vncia
vna succi plantaginis cum oleo tepido
tota herispila epitimerur. Item oleum
violari summe valet in herispila. Alie
rius vnguentum rosatum. Misce in isto
casu est magna medicina secundum euz
et ego sepe exprus suz ipsz et mihi et goro
tibus bene successum est. vide igitur in an
tidotario prefari viri: quia ipsum summe
laudare reperies predictum vnguentum
in remotione herispile: vel facias sic et vi
lissimum erit. Recipe olei rosati vnguen
ti rosati olei violari sandalorum alboruz
dragmas duas succi plantaginis succi
solatri ana. 3. i. et mediaz muscilaginis
psili maluaruz et violarum ana varias
quattuor buliant omnia simul vsqz ad co
sumptionem muscilaginis: deinde cuz ce
ra alba sufficiet fiat cerotu molle quod
omni tempore in herispila est medicina
magna. Quarta intentio que est acciden
tia corrigere sic completur. Si modo acci
dituqz sua ingenti caliditate locus ad vl
cerationem deuenerit vscatione loci pre
cedenti prout sepius vidimus continge
re: et hoc testatur Auicenna dicens. Et
quandocqz sua virulencia vscat: tunc lo
cus epitimerur et isto linimento. Reci
pe olei violari olei rosati ana. 3. i. vnguen
ti rosati. 3. i. mediaz succi plantaginis succi
sempuine an. 3. mediaz litargiu aureliar
geti an. 3. r. tutie. 3. ij. ceruse. 3. vi. In coe
ctione vnguenti modus iste obseruandus
est. vtz mineralia oia in morario psilli
posita cu pistello ducuntur ponendo gutta
vnaqz de oleis et modo de succo: sic facien
dum est donec omnia adinuicem bene in

Anguētū

Anguētū
Medue.

Anguētū

Quarta
intēto.

Aui.
Aui men
Linij

coportent addēdo camphore drachmā. i.
 ʒſiud namꝫ vnguentum eſt mirabilis
 operations: videlicet vlceri fornicoso z yra
 lento ac vlceri heriſpiliato. Accidit ali-
 quando dolor vehemens ꝫ preferim in he-
 riſpilia flegmonides. pro cuius ſedatione
 recurrēdū eſt ad capitulum de cura fleg-
 monis in quo ſunt adnotata aliqua auxi-
 lia doloris ſedatiua poſita pro comple-
 mento: quarie intentionis: quare illuc re-
 curre in tua neceſſitate: vnam tantum
 formam vnius auxilij nunc tibi deſcri-
 bam. Recipe: ſoſorum. maluarum viola-
 rum ordei ʒʒ. i. ſeminis citoniorūz ſemi-
 nis pſilij. ana. ʒ. ꝫ omnia decoquantur in
 aqua ſufficienti ꝫ pter pſillum bulliēdo
 vſqꝫ ad conſummationem terre parne:
 deinde ponatur pſillum ꝫ iterum bulliat
 vnica bullitione qua facto conquaſcentur
 omnia ſequelrando pſiliuz ab omnibus
 alijs rebus ꝫ propter ſui venenoſitatē quaz
 tinet in parte interiori ꝫ olei violati. ro-
 ſati vnguentis roſati ana. ʒ. ꝫ et mediaz
 lactis mulieris. ʒ. ꝫ. quo facto cum eo mo-
 re liminenti locus doloroſus epithima-
 tor: reſtenim in ſedatione doloris inflam-
 mationis ꝫ punctiōis magna medicina
 Si vero heriſpilia ad duriciem duxerint
 ꝫ ſepe contingit reſoluendo ſubtilem et
 groſſum humorē relinquendo vel ſubtili-
 lem ingroſſando tunc molliſcitur ꝫ reſol-
 uatur duricies ꝫ heriſpilia cauſata cum
 applicatione iſtius emplatri ꝫ olei viola-
 ri et roſati ꝫ pinguedinis galline et bu-
 rryi. ana. ʒ. ꝫ. ſepi capretini vitulini. ana. ʒ.
 ꝫ et mediam melle crurium pſilij. ʒ. i. mu-
 ſcullaginis altee maluarum viti. ana. ʒ.
 vi. bulliant omnia ſimul vſqꝫ ad conſume-
 nationem muſcullaginis: deinde addans
 ror litargiry auri. ʒ. iij. cere albe quantum
 ſufficiat poſtmodum arte et igne fiat ceru-
 tum molle. ꝫ enim mirabile in reſoluen-
 do vnamquamqꝫ duriciem ab heriſpilia
 cauſatā. ꝫ nota amice ꝫ magna eſt dif-
 cordia inter doctores in curatione apoſte-
 matis cholerici: nam Auicenna in princi-
 pio iubet infrigidantia ponere cum ſtipiti-
 citate non parua: dicens ꝫ ſtipiticas in
 principio debet vincere frigiditatem et in
 ſtatu frigiditas debet eſſe maior ſtipitrica
 re intelligit Auicenna ꝫ frigiditas medi-
 cine in ſtatu non debet eſſe maior frigidita-
 tate medicine que conuenit in principio.
 Sed debet eſſe maior ipſa frigiditas in

statu siccitatis. Rasis enim videtur contrariam tenere opinionem: nam circa curam eius etiam in puncto siccitatis admittit refrigerantia medicamina frigida et humide complexionis et non siccitatis ut facit Auenenna in loco prescripto. Repercussum itaque apostematis cholerici restem adducendo Rasis debet esse frigida et humide complexionis nisi herisipila reperitur cum vlcere quia licet ratione materiei ipsa medicina deberet esse frigida et humide complexionis. Ratione tamen vlceris debet esse frigida et siccior pro curatione talis herisipile vlcerata in istiusmodi capitulo presentaneum remedium scripsimus. Scias etiam amicum sepeu mere expertum fuisse viamque curationem medicinarum simplicium in principio et statim (prout iubet Auenenna) in curatione talis apostematis et curatione humectantium cum frigiditate et aliqua licet ericatione: et tamen semper veritatem asperiendo pro infirmi vtilitate inuenimus vtiliorem opinionem Rasis siccioris Auenenne. Et ideo in ordinatione auxiliorum nostro pro curatione huius apostematis: vti pater considerari ingredientia omnia sunt refrigerantia cum aliqua humectatione et non expoliantur ab aliqua parua resolutione: et scias amice quod medicamina applicata in isto apostemate pro resolutione eius non debet esse calide et sicce complexionis: sed frigide et humide cum aliqua licet ericatione sicut est farina ordei lentum rofarum maluarum et oleum rofarum de omnibus arte et igne faciendo emplastrum. Resoluit enim apostema cholericum mitigando dolorem et malam complexionem inflammationemque loci remittendo. Ideo vidimus plerumque ipsam herisipilam trahi malignari atque incedi. solummodo applicatione olei camomillini licet Auenenna dicat ipsum esse oleum benedictum resoluens sine attractione. Quia propter aduerse circa curationem huiusmodi apostematis cholerici: quia prosequendo ea que scripta sunt in antiquorum libris sine bona consideratione sepe deceptus remanebis sicut ego nonnumquam mansi. Notandum est etiam quod Doctores in cura vere et pure herisipile non faciunt mentionem nisi de curatione statim et principii: et hoc non aliam ob causam nisi quia materia est tante subtilitatis quod

Kafis.

Erice.

Rafis.

Zuf.

Opi. Ra.
mag. lau
datur.

**Oleica
momilli-
ni.
Quicn.**

Unguētū
mirabile.

Linimen-
tum.
Psilium.

Cerotus.

**Magna
discordia.**

Qui.

Zui.

pro eius resolutione frigida ⁊ humida cū pauca exiccatione sufficiunt pro eius resolutione ⁊ reperculsiōe. Hec sunt que in me dium me auxilij volui pro sufficienti cura tione huiusmodi cholericis apostematibus.

Cap.vj.

Capitulum.vj.de formica.

In superiori capitulo de apostemate cholericis q̄ ad theoricam ⁊ practicā oportuno sermone quod herissipila nūcupatur. In presenti vero q̄ breuius potero de formicoso apostemate mentionem facere conabor quorū eius species sunt. Formica itaq̄ est pustula parua seu pustule que egrediuntur in summitate cūis ex quib⁹ se penumero oūtur apostema purū id est inflammatio seu herissipila cuiusduē sunt species videlicet formica ambulatiua ⁊ formica corrosiua: ambulatiua quide⁹ est illa que ambulat sine corrosione: corrosiua vero quia corodit ⁊ semper ambulat corrodendo. Ex quo patet q̄ quelibet est ambulatiua ⁊ non quelibet corrosiua: si eius materia fuerit cholericā pura: tunc formica ambulat sine vlcatione: si vero fuerit materia adusta sic ambulando vlcera: ⁊ si fuerit multū subtilis: resoluitur absq̄ vlcatione. Signa quidē talis parue pustule sunt ista. Primū signū sumitur a colore. Secundum a figura. Tertium a punctura. Color namq̄ eius est declinās ad citrinitatem. Secundum signū est ab eius figura. Nam figura est iara ⁊ caput eius acutum. Tertium signum est punctura: nam eius punctura est ac si quis punctus esset a formica: ⁊ dicitur formica: quia qñ oūtur causat in loco mordicationez ad instar puncture formice ⁊ nota (vt inquit Aui.) capto de formica militari omne apostema in cute ambulatiuum qđ latitudinē non habet est formica.

Signa.

Aui.

Capitulum.vij.de cura formice.

Cap.vij.

Insuperiori capitulo sufficiēter quid sit formica: q̄q̄ eius species sint ⁊ omnia signa formice coarguentia: nunc vero vtilē doctrinam de curatione formicarum tradere decreui. Mico igitur q̄ in curatione earum quattuor requiruntur intentiones. Prima quarum est vite ordinatio. Secunda est adequatio seu diges-

Intentiones cura tue.

stio materiei antecedentis. Tertia purgatio ipsi⁹. Quarta ⁊ vltima est remotio materiei coniuncte. Prima quidem intentio cōpletur exhibēdo egrotanti ea que sunt ad frigidum ⁊ humidum declinantia pro eius cibo ⁊ potu: comedat ergo patiens panatellam farrum grūc oia in aqua decocta vel in brodio parui pulli alterato cū lactuca ⁊ modico ordeī mundi quibus fer culis non nisi vtilissimū est addere bucelam vnam amigdalorum excoctatā vel tantum de semine cōmuni bene cōfuso cū modico zuccari albi. Item tolerantur in isto casu in primis diebus in predicto brodio lactuca borago endinia dōsticia portulaca blitcs ⁊ spinacia: in potu vero toleratur vinum granatorum vel eius locopi num aquosum paucē vinositatis bene limphatum. Secunda ⁊ tertia intentio sic cōpletur per assumptionem infrascripti sirupī. R. sirupī violari acerosi de succo ed. anie añ. 3. iij. aquarum endinie lupulorum ⁊ violarū. añ. 3. i. sumpto isto sirupo purge tur patiens hac portione sumpta in auro ra. R. electuarij lenitiui casie añ. 3. f. rosati. De. 3. iij. cum aqua endinie lupulorū fiat portio curta addendo in fine sirupioz lati. 3. i. f. vel facias sic. R. feni capni 3. iij. electuarij de psilio. 3. ij. f. diacaptoliconis diapruni non soluturi. añ. 3. v. misce ⁊ fiat portio. Si vero fuerit corrosiua digerat sic R. sirupī de fumo terre acerosi de lupulis añ. 3. f. aquarum fumiterre lupulorū bu glosse. ana. 3. i. sumpto isto sirupo sumat hanc medicinam. R. casie nouiter extra cre diacaptoliconis. ana. 3. i. f. cōfectionis amech. 3. iij. cum aqua de fumo terre fiat portio addendo sirupī violari. 3. i. f. Quarta intentio que est materiam coniunctam remouere cōpletur administratione infrascriptorum localium quorum p̄cia forma est ista. R. pomum vnum granatū acerosū lenitum ordeī mundi argnoglōsse. añ. 20. i. radicū lapacū acuti. 3. iij. lupinoz 3. ij. decoquantur omnia cum aqua sufficiens ⁊ modico aceti vsq̄ ad ordeī crepaturam omnibusq̄ collatis ⁊ fortiter exp̄sis piscentur ⁊ cribellantur cribellatiōe vltima: deinde bulliant in caciola semp cū baculo agitando per quartam partē vni⁹ hore: postmodum addantur olei mirrini olei rosari ex oliis immaturis. ana. 3. f. ce re albe. 3. x. ⁊ fiat de omnibus compositio ⁊ ret inter formam empl̄i ⁊ cerori. 3. Iusd emplastrum amice mī in resoluendo vna

prima in tentio.

Secda. iij intentio.

Desue

Quarta intentio. Emplm.

quamq; formicam etiam corrosiuam pre-
sentaneum auxilium est: vel sic. ꝑ. olei rosa-
ri vnguenti populeonis. ana. 3. ꝑ. olei mir-
tini. 3. ꝑ. succi plantaginis succi solatri.
ana. 3. ꝑ. aluminis roche. 3. ꝑ. balanstiaruz
20. ꝑ. seminis rosarum. 3. ꝑ. radicum lapa-
ci. acuti. 3. ꝑ. aceti. 3. ꝑ. bulliant omnia sta-
mul vsq; ad consummationem succizace-
ti: deinde ducatur in mortario plūbi per
horam addendo liqhargij aurei et argē-
ti. ana. 3. ꝑ. ceruse. 3. ꝑ. iucie. 3. ꝑ. Et nota
q si cognoueris maioreꝝ exiccationē esse
necessariam: vtiliter addantur diachme
ꝑ. scone ferri bene trituriati floriseris. 3. ꝑ.
ꝑ. et tantum de calce decies lauta: istud
namq; emplastrum tantam habet prero-
gatiuam super vnaquaꝑ formica q; ra-
ro est quin ipsa resoluatur ab eo. Si mo-
do contingerit ipsam non resoluti altero
istorum duorum: sed videatur ipsa mali-
gnari vlcerari atq; ambulare: tunc pro-
cius mortificatione inuenimus ista duo
presentanea remedia. primum videlicet
ꝑ. arsenici auripigmenti. ana. 3. ꝑ. succi
plantaginis succi solatri: succi caulium
ana. 3. ꝑ. succi corticum nucis si inueniri
potest: 3. ꝑ. vel loco eius celidonie: et oia si
mul bulliant in caciola enea vsq; ad con-
summationem integram succi: deinde tri-
turetur in mortario vltima trituratione
addendo camphore secundum artem tri-
turate. 3. ꝑ. opij. 3. ꝑ. secundum remediū
est. ꝑ. arsenici auripigmenti. ana. 3. ꝑ. om-
nibus bene trituriatis bulliant cum pinta
vna litiūꝝ cū quo caput lanetur vsq; ad
consumptionem duarum partium ex tri-
bus: addendo aque rosate. lib. 6. 2 iterū
bulliant vnica ebullitione. In applicatio-
ne itaq; dictorum auxiliorum talis est ob-
seruandus modus videlicet abluatur. lo-
cus formice vlcerate cūz panno bene car-
pinato et ad modum plumacioli confecti
et madefacti in huiusmodi decoctione et
in loco vlcerationis dictum plumaciolum
bis vel ter esset applicadū ista enīꝝ aqua
habet infallenter virtutem et propieta-
tem remouendi et interficiendi maligni-
tatem vlcerationis: in omni formica cau-
sate: eandem etiam proprietatem et vim
dicimus in puluere superius ordinato in
loco sub hac forma applicato videlicet
lauro prius loco ex aqua ordeacea vel ro-
sata immediate desuper spargatur pul-
uis: non abstergendo locum ab aqua:
quo facto per duas vices vel per vnam si

cognoueris malignitatem vlceris esse in-
terferam: quod de facili cognoscitur ꝑ
pter loci tumefactionem: statim procura-
casus eschare et remotioneꝝ doloris atq;
inflammationis cum isto remedio. ꝑ. fo-
liorum maluarum et violaruz. ana. 20. ꝑ.
et in aqua sufficienti bulliant vsq; ad per-
fectam cocturaz: deinde expressis atq; pi-
slatis omnibus cum farina ordeacea in
decoctione arte et igne fiat emplastrum
solidum: addendo butyri olei dulcis. ana.
3. ꝑ. vitella duorum ouorum posita imme-
diatē quando aufertur ab igne: scias im-
ter cetera remedia istud emplastrum prin-
cipatum obtrahere in sedatione doloris
causati a forti medicamine: vtiliter etiaz
embrocatur locus cum panno madefa-
cto in tali decoctione calida ante applica-
tionem emplastri: remota eschara cura-
tur vlcus cum vnguento suprascripto de
liqhargio et succis herbarū: vel cum vñ-
guento de minio scripto in antidotario
nostro: vel de turia habito in eodem loco:
pulsis quoq; carnis superfusae remouitꝝ
sine dolore in remotione malignitatis vl-
cerum magnam in isto casu habet prero-
gatiuam. Multa deniq; remedia amice-
mi pro curatione formice ab antiquis do-
ctoribus et modernis commemorata in
medium potuissē adducere. In quibus
cum paruam inueniunt vilitatem: ea
quidem pretermisimus et tantum ea scri-
psimus in presenti capitulo que inueni-
mus vera cum honore nostro et infirmi
vilitate sicut in omni capitulo ꝑcedere
intendo.

Cap. viij. de formica miliari.

Cap. viij.

Isto sufficienter sermone
de formica corrosiuā et
ambulantia: restat vidē-
da tertia species formice
que miliaris nūcupatur
et dicitur formica milia-
ris ad similitudinem mi-
li et est parua pustula in colore et parui-
tate ad instar milij. Et ideo habet vñaz
eminētiā paruam consimilem directe
milio. Generatur insuper ista formica ex
materia cholericā: et aliquando mixta cū
flegmate: interdum cūz melancolia ꝑpro-
pterea est ista formica tardioris resolutio-
nis ceteris formicis. Hoc totūꝝ accidit ex
admixture melancolie et flegmatis: q

quidē hūiores sunt igrossatiz inobediētes resolutioni ⁊ aliquando militaris formica per aduersionem melancholie et cholere efficitur vicus corroluū quod est. diffi- cillime reductionis: vt patet considerati naturam humorum facientium formicaz militarem cuius talia sunt signa. videlicet coloreius tendens ad aliqualez citrinita tem ratione cholere. Aliquando habet in se aliquam albedinem fuscā. Secundū signum est quia ista formica magis in- nenitur intus q̄ alie formice propter in- terpositionem quam habet cum humo- ribus grossis: generatur quasi semper in- ter carnem et pellē: et tamen in pelle osē dit pustulam parūam ad istar militū ⁊ sub ista pustula (vt inquit Brzi.) vir magne auctoritatis i faculitate chirurga. Inter carnem et pellem concūctus satis notas bilis inuenitur. Tertiū signūz est q̄ ista formica vt plurimum est cuz parua inflā matione loci. hoc accidit ratione flegma- tis admixti cum ea.

Scdm si-
gnum.

Brzi.

Tertium

Cap. ix.

Ca. ix. de cura formice militaris.

Oratio militaris formice tri- bus cōpletur intentionibus: quarū prima est in ordinatio- ne vite. Scda in purgatione materie antecedētis ipa pri- eritente digesta per assumptionē digesti ui. Tertia in remotione materie coniun- cte per applicationem localium. Prima intentio et secunda complentur vt supra dictum est in capitulo de cura formicarū quare illuc recurrit si opus erit addita ⁊ his duabus intentionibz ista humorū di- gesticione et purgatione. ⁊. sirupi de fumo terre maiors sirupi aceroli s̄ succo lupu- loz. ana. ʒ. s̄. aquarū fumiterre lupulorū ēdiuie. an. ʒ. i. sumpto isto sirupo p̄ aliq̄ dies purgetur purgatione ista. ⁊. diaca- ptolicomis diafinicōis. an. ʒ. iij. p̄fectionis amech. diapirni nō solutiū. an. ʒ. iij. cum decoctioe scolopēdrie capillorūz veneris polipodij folliculorūz sene epurimi florū ⁊ fructus cordialium fiat portio curta ad dēdo. ʒ. i. s̄. sirupi violati mensurando sp̄ eratē ⁊ fortitudinē cū debilitate infir- mi. ʒ. iij. vtiliter daf. ʒ. i. istaz pillularum ⁊. pillularū aggregatarū pillularū de fumo terre. an. ʒ. i. agarici troiscati. ʒ. iij. turbith pparati. ʒ. i. cum sirupo aceroso formentur. pillule ad instar acieris. Sūt

Prima in-
tentio.

Sirupus

Pille va-
de unles.

eniz appropriare. vt patet consideranti ingredientia in isto casu enacuāt ē. ma- teriem subtilē ⁊ grossā. Tuicē. enā dicit Aui. ʒ. aq̄ aquā casei cū scamonea valde esse profi- lactis. Nota. cū in euacuando materiā facientē vnā- quaqz formicā. Et nota q̄ loco dicte aq̄ casei sepe numero infra scripā medicinaz experti sumus: et qua nobis et egrotanti bus bene successum est. ⁊. conferue rosa- rum et buglosiarum. ana. ʒ. iij. scamonee vtilissima in primo preparate vel cū pasta ʒ. iij. tur- bith pparati. ʒ. i. s̄. succi rosarū. ʒ. i. zuc- carini. ʒ. i. s̄. mīce et sumat de eo pa- tiens bucellā vnā ad instar magne casta- nee in auroa: est em̄ medicina magna in euacuando materiā facientē formicā vel pl⁹ vel minus capiat de ea paries s̄ eius fortitudinē ⁊ debilitatez ⁊ et nō sit contentus vnica purgatione sed purgef pluribus. Tertia intentio que est materiā coniunctam remouere accomodate cō- pletur ad ministracione localium: de qui bus diximus in capitulo de cura formica rum: quare pro sua necessitate illuc recur- res: subiungemus insuper aliqua necessa- ria remedia in presenti capitulo pro cura- tione militariū formice que in p̄allegato capitulo non reperiuntur: quozū prima forma pro remotione malignitatis ipsius vlcerationis tam maligne q̄ corrosiue et ambulatiue talis est. ⁊. floriz eris alumi- nis roche mellis. ana. ʒ. i. aque rosare aq̄ plantaginis succi celidonie. ana. ʒ. i. arse- nici albi et bene pisti. ʒ. i. bulliant omnia simul ad ignem: et secundum artem fiat vnguentum semper cum baculo agitan- do. Signum vero perfecte cocture est q̄ cāri vidēt āpulle. ʒ. iij. ⁊. succi celidonie: succi plātaginis et solari succi corticis mu- cis. ana. ʒ. i. calcis cum aqua extincte. ʒ. i. ceruse. ʒ. i. auripigmenti arsenici. ana. ʒ. i. floriz eris. ʒ. i. omnia prius bene pi- stata bulliant simul vsqz ad consumma- tionem succi. Deinde contendantur et in mortario triturentur trituratione vlti- ma ad dēdo cāphoze. ʒ. i. lapidis emati. ʒ. iij. Et nō q̄ iste puluis mirabilē proga- tiuam in remotione corrosiōis maligni- tatis et ambulatiōis vniuersusqz vlc- eratiōis ab omni formica causare. Inter- secta eius maliginitate cura casum efcha- re eo mo quo in superiori capitulo plena- rie locuti sumus: deinde mundifica locūz ipm qz incarna ⁊ sigilla put ibidez dictūz ē. Ad eandē intentionēz mirū in modū

Aui. ʒ. aq̄

Nota.

Defectio
vtilissima

Tertia i-
tentio.

Signum

Nota.

valet pulvis corrodens malā carnem sine dolore cuius ordinatio capitulo de medicinis corrosivis nri antidotarij descripta-
betur. Deniq; si contigerit formicam curari non posse curatione antedicta: tunc nonnisi virilissimum est cerorum nostruz quod summe valet contra morbum galli cum in brachijs et tibijs administrare cuius officij est amice mī et crede mihi vna quancq; materia antecedentem facientez vlcera corrosiva virulenta atq; maligna et que eorum cursu currunt penitus eradica-
re et ipsam materiā per os educendo vel per secessum vel per multos sudores. Et scias memuita malignarū genera vlcera nonni curasse presertim a morbo gallico euenientium et que earum cursu currunt applicatione huiusmodi ceroti que vncq; beneficio alterius medicine alteriusq; remediū curari non potuerunt. Quamobrem si necessarium tibi fuerit pro curatione huiusmodi morbi de dicto ceroto noticiā habere: recurre vel ad antidotariū nostrū: vel ad capitulū de morbo gallico quibus in locis tibi deo dante de eodem pleniorē noticiam dabo.

¶ Cap. x. de igne persico et pruna.

Cap. x.

Auienc.

Ec duo noia: vt inq; Aui. sen. iij. trac. cap. de igne persico et pruna: fortasse absolute pnt accipi sup oēs pustulā locū vesicantē ipm q; adurentē: ac si ab aliquo ignis cauterio pcesserit talis vlceraatio adustio atq; vesicatio escharosa. Et nota q; iste pustule nō differunt nisi in magis et minus: oēs creti sunt genite a materia venenosa et corrosiua: vtz ignis persicus est minoris malignitatis q; pruna: ideo pruna est difficilioris resolutionis et exicationis: vt testat Aui. ibidē q; ignis persicus: et ratio est q; materia prunae est magis grossa q; materia ignis persici: ideo ignis persicus est coloris tēdētis ad aliqualem rubedinē purpureā: color: quidē prunae est magis declinans ad fuscū colorē seu nigrum tendens et d; pruna ad similitudinē prunae: et ignis persicus ad similitudinē flāme ignis. Signa itaq; prunae sunt ista vtz nigredo radicis cum inflammatione loci tēdente ad aliqualem rubedinē. Radix quidē ignis persici est semper cum aliquali rubedine

nec i pruna ē rāta eleuatio quāta in igne persico: et non est mirum quia eius materia sapit naturam melancholicam cuius officium est non multuz ad summū eleuare. Inuenitur vltimus cum aliquali maiori rigiditate ac si fuisset serpigo vel imperigo: et propter hoc eius tumor non appareret multum eleuatus: quia vna pars eleuatur et altera deprimatur. Item pustula eius est magis inflāmata in circuitu q; in igne persico. Signa quidem ignis persici hec sunt: primo quia eius pustula est magis eleuata q; pruna sed nō est tante adustionis: et est cum crassa: aliquando cū vesicca et inflammatione loci sed non tanta quanta in pruna: et est: etiā cū pruritu satis notabili: quārum curā in sequenti capitulo q; breuius potero tibi describam.

Signa.

¶ Capitu. xj. de cura ignis persici et prunae.

Cap. xj.

Uratio itaq; ignis persici et prunae in quatuor intentionibus consistit: quarum prima est in vite ordinatione. Secunda in materiei antecedentis digestionem et purgatione. Tertia in bona materiei coniuncte gubernatione et ipsius remotione. Quarta est in accidentium correptione. Prima quidem et secunda intentio complētur eadem doctrina de qua in capitulo de cura herispile locuti sumus. Tertia quidē intentio que est materiei gubernatione ipsamq; remouere completur administratione localis facta prius vniuersali purgatione vtriusq; contrariā opinionē teneat Arzi. et nonnulli moderni: quo facto epiritmetur loc⁹ ex isto peculiari auxilio. In primis diebus iuxta doctrinā celeberrimi Nico. florentini. c. de igne persico. R. succi foliorū caulis succi plātāginis añ. ʒ. iij. salis ʒ. ʒ. bulliāt simul vnicā ebullitione: et cō loco epiritmet q; pecia madefacta d; super apposita in hmoi succo. Itē. R. ad eandē intentionē pomigranati integri mero. q. vñi quoz dulce et aliud acerosus sit et itegri bulliāt cū aceto et aq; ordeacea vsq; ad perfectā cocturā cū manipulis duob⁹ lentius et tantū dē plātāgis: deinde expressa pisetur et per cribellū cribellentur cribellatioe subtili cui addantur infra scripta. videlicet carnis pomoz citoniorū sub prunis cocto

Pila intentio. Tertia intentio.

Arzi. Epitima peculiare nicoli.

Aliud remediū ex inuentione nostra.

rum si haberi possunt: vel loco eorum po-
morum apiozum. 3. iij. olei rosati ex oliuis
immaturis olei mirtini. ana. 3. ij. cere al-
be. 3. i. 2. 6. et iterū lenio igne liquefactis
oleis cum cera cuz cribatura supradicta
bulliant per dimidium cum predicta car-
ne pomorum: quo locus emplafretur: est
enim mirabilis medicina in principio: et
per totum augmenti tempus. Item. 8.
ordei mundi lentium fabarum ana. 20. f.
arnoglosse. 20. f. balaustiarum rosarum
ana. 20. f. sumach granorum mirtillorū
ana. 20. f. gallarum lentiozum. 3. f. iterū
da terantur grosso modo: deinde bulliāt
cum sufficienti aque quantitate vsq; ad
ordei et lentium crepaturam: deinde for-
titer exprimantur: pistentur et cribellen-
tur: quo facto bulliant iterum ad ignem
vsq; ad consumptionem humiditatis ei⁹
cribature: cui addantur olei mirtini olei
rosati ex oliuis maturis ana. 3. duas fari-
ne ordei: farine lentium ana. 3. f. 2. iterū
ad inuicem bulliant vsq; ad spissitudinem
semper cum baculo agitando. Istud em-
plastrum summopere valet in isto ca-
su et potissime in augmento. Item. aliud
emplastrūne arnoglossa a Gal. in. ix. tera-
pentic habito et ab Auicen. 8. arnoglos-
se. lentis panis fursurei añ. partes equa-
les gallarum tinctorum numero. x. que
ab Auicen. adduntur. et omnibus cum
aqua bullitis. et optime trituratis cū suf-
ficienti quantitate olei rosati ab ignem
fiat emplastrum. Aliud Auicen. quod vi-
cet valere in pncipi. et augmento 2 statu.
8. granatorum acetosorum numero duo
bulliant in aceto 2 pistentur et fiat more
emplastri cum quo locus emplafretur.
Et nota quod sepe numero ipsum exper-
tus sum: 2 sic de vtroq; pomo granato in
istomet. c. possum: 2 presertim emplastrū
Aui. 5. pomo granato fortit: tamē maiore
inuenimus vtilitatē in emplastro nostro
de duobus pomis granatis 2 alijs ingre-
diendis cum maiori etiam infirmi secu-
ritate q̄ in illo de pomo granato simplici-
ter cum aceto: 2 hoc iudicio meo non aliā
ob causam euenire nisi quia materia exi-
stente venenosa non ita incarceration ob
applicationem predicti emplastri q̄ alte-
rius de pomo granato. simpliciter cū ace-
to: quare considera causas 2 aduerte cir-
ca applicationem vniuscuiusq; fortis re-
pimentis medicaminis in curatione hui-
usmodi morbi. Item. 8. succi plant a-

ginis succi solatri succi semperuine ana.
3. f. foliorum maluarū 2 violarū decocta-
rum 2 cribellarū. 3. iij. carnis pomorū
cribellate 2 sub prunis prius decocte. 3. f.
et f. vnguenti populeonis vnguenti rosa-
ti olei rosati ana. 3. ij. 2. f. ponatur oia in
mortario plumbi ducendo cū pistello per
horam cū predictis cribaturis addendo
litargirij aurei 2 argenti ana. 3. ij. Et no-
ta q̄ erit melius anteq̄ ponatur cribatu-
ra ponere litargirium cū vnguentis tam-
tummodo: deinde ducatur cū pistello p̄li-
beo ponendo modo guttam olei 2 modo
de succo. 2 sic faciendo donec totaliter suc-
cus 2 oleum ingrediantur. Ultimo loco
ponatur malua cribellata cuz pomo. Et
nota amice mi q̄ ista est. medicina magna
ex inuentione nostra. sanat em mirabili-
ter prunam et ignem persicum mūgan-
do dolores eorumq; vlcera domesticæ eric-
cando. Valer insuper in omni tempore hu-
iusmodi morbi magis tame n in statu et
declinatione et quo maxime materia exi-
stente interfecta. Itē. 8. chimolee. 3. i. 2
f. succi plantaginis 3. ij. vnguenti popu-
leonis 3. ij. litargirij aurei et argenti añ.
3. ij. 2. f. ceruse. 3. i. boliarum terre sigi-
late calida laute añ. 3. vi. pinguedinis por-
cine cū aqua rosata: laute 2 liquefacte. 3.
iij. omnia ponantur in mortario p̄liū 2
sub ingenio et forma datis insuperioze re-
cepta ducendo per duas horas cū pistel-
lo fiat linimentum: est etiā mirabilis ope-
rationis in isto casu habēs eandē intēti-
onem: superius cū maiori tamen erica-
tione. Item. 8. foliorum maluarū 2 vio-
larū ana. 20. f. ordei mundi. 20. f. pomo-
rum apiozum vel acetosorum numero. x.
bulliāt omnia in aqua sufficienti vsq; ad
ordei crepaturā deinde pistatis 2 cribel-
latis iterū bulliant in caciola parumper
deinde addantur olei rosati olei violati
añ. 3. ij. pinguedinis galline cere albe añ.
3. i. 2. f. 2. iterū bulliant vnica ebullitione
quo facto aufertur ab igne 2 tantum cū
baculo agite: donec tepidū fuerit. Quar-
ta intentio que est accidentia corrigere cō-
pletur prout dictum est in capitulo de for-
mica: quare si acciderit ignem, persicum
seu prunam escharari malignari atq; vl-
cerari ad presertim capitulum recurre in
quo pleniorē noticiam pro complemen-
to quartę intētionis reperies adnotatā
videlicet in calce p̄nomiatī capitulī qua
notabile auxiliū scripsimus ad escharā

Emplm
de arno
glossa.

Aliud em
plastrum
de arno
glossa.
Galē 2
Auic. c. f.

Aliud.
Auicē.
Nota.
Aui.

Linimen-
tum.

Nota.

Nota.

Linimen-
tum.

Quarta
intentio.

remouendam vlcercum malignitatem eo-
rumq; corollionem auferendā: quare ista
duo capitula alternata videantur.

¶ Capitulum. xij. De vescicis et infla-
tionibus.

Hereticus in corpore huma-
no ex humorum cholero-
rico ebullitione et presertim
subtilius euenire solent ve-
sicæ aquositate plene quæ-
dammodum accidunt sepe nu-
mero ex aliqua aque fer-
uentis coctura: ex qua quidem ebullitio-
ne cholere generatur ipsa materia sub cu-
te penetrans carnem ratione sue rarita-
tis quare acutè spissa retinetur et sic efficitur
aquosa vesicatio. Inflationi autem se-
quitur ex humoribus magis grossis: et ideo
in loco aquositate reperitur quedā viru-
lencia aliquando ad instar loture carnis
sanguinolente. Et propterea ista inflatio vi-
detur magis profundari quæ vesicæ. unde
huius facit capitulum intitulatum de vesicæ
et inflationibus: differet etiam vesicæ ab infla-
tione. quia vesicæ materia reperitur inter-
cutem hypemalem et veram. curem.

Hui.

¶ Capitulum. xij. De curatione vesicæ
et inflationum.

Curatio vesicarum et inflatio-
num tribus intentionibus
completur. prima est iordina-
tio vite. Secunda digestio ma-
teriei antecederet purgatioq;
ipsum. Tertia materiei coniuncte remo-
tio. Prima quidem et secunda intentio cõ-
pletur: prout dictum est in. c. de cura he-
rispile: quare pro tua necessitate ibidem
recursum habeas. Tertia intentio que est
materiei coniunctæ remouere cõpletur per
administratione localium scias amice q; lo-
calia q; valent pro curatione ignis psci ca-
nonice possunt administrari in cura vesica-
rum inflationū. Sed q; ne videar me fru-
stra in hoc capitulo laborasse quedā vtilia
auxilia in eo describā: quorum primum est
R. orde mundi. M. i. fumiterre. M. f. mal-
uarum. M. i. et f. lentis. M. ij. ꝑ pocrisodos
acacie añ. 3. f. bulliant oia simul cū aqua
fabroz vsq; ad integrā cocturā orde: dein
de pistatis et cribellatis addant infuscri

prima et
secunda in-
tentio.

Tertia
intentio.

pra. R. olei rosati olei myrtini ana. 3. q. co-
re albe. 3. r. sepi vitulini. 3. iij. omnia liqu-
facta ad ignem bulliant per dimidium
hore semper cum baculo agitando et mo-
re emplastri locus emplastretur quod mi-
rum in modum valet fere omni tempore
pro curatione vesicari et inflationum. 3. r.
R. medulle panis. 3. iij. arnoglosse lentis
balaustiarū rosarum ana. M. i. foliorū
maluarum et lactucarum añ. M. f. deco-
quantur omnia in aqua sufficienti: deinde
pistatis et crebellatis cū farina ordeacea
bene cribellata ana quantum sufficit: fiat
emplastrum solidum addendo olei rosati
3. q. pinguedinis galline. 3. i. pyrellæ trium
ouorum quādo auferitur ab igne laxis ca-
prini. 3. q. et de eo more emplastri locus em-
plastretur: matrat et frangitur quāquamq;
vesicæ et inflationem cum sedatione dolo-
ris et purgatione aquositate: deniq; si ve-
sicationi seu inflationi contingat vlcera-
ri: malignari et escharari quod sepe vidit.
tunc pro remotione istorum ad capm de
cura formice corollione recursum habeas
in quo multa auxilia sufficienter sunt de-
scripta pro huiusmodi morbo. 3. r. R. suc-
ci plantaginis succi solatri: succi lactuca-
rum ana. 3. q. olei rosati. 3. iij. pinguedi-
nis porcine pinguedinis vituline ana. 3.
q. et f. omnibus bullinis et collatis vsq;
ad consummationem succi addantur in-
frascripta. R. litargirū aureū argenti. 3. q.
minij. 3. r. boliarmeri terre sigillate. añ. 3.
f. tu cie preparate. 3. vj. ceruse. 3. i. bulliant
iterum ad ignem cum predicta collatura
semper cū baculo agitando donec migrā
accipiat formā addēdo de cera alba quā-
tum sufficit de oleo rosato si opus fuerit.
In fine ꝑ cocture addatur camphore se-
cundum artem triturate. 3. i. nazistud vn-
guentum sanat mirabiliter vesicæ et infla-
tionem vlcera tam et malignatam interfe-
cta prius eorum malignitate.

Emplm
vitulini

Unguenti
notabile.

¶ Capitulum. xij. De essere.

ca. xij.

Pusilla est pustula p-
ua quasi ad modum
sic: differt tñ a vesti-
ca quia ab ea vesicæ
egredit qdā aquosita-
tas: ab essere qdā ele-
uas carnositas sicut
accidit a vespis pun-
ctura vel a fricatione.

Trac. 1.

Balneus 3
singulare

Ref:

Nota.

CaB.rv:

Capitulum. xv. De cura essere.

Uratio istius morbi duabus: completur intentionibus: quarum prima est vitam ordinare. Secunda materiam antecedentem facientem effere euacurre

Prima intentio que est vi
completur propt dictum est
cosmica.quare illuc recurre
tio completur per enacna
s peccantis: si fuerit sana
tur materia fumendo hunc
upi. de fumo terre de succo
simplicis ana. ʒ. f. aquarū
rum: fumerit ana. ʒ. i.
o per .iij. dies purgetur
a. f. casse. ʒ. electuarij ro
f. vls in ʒ. iij. uirtu virt
um decoctione coi fiat po
ʒ. i. f. sirupi violari.
um est fumere quotidie ʒ.
ripi vini de pomo grana
f. lib. ij. granatorum aceto
rum. pmo granatorum suis
rem folliculis dimidentibus
tem hmoi granorū: zucca
ententur oia simul: deinde ex

primantur forti expressione: est enim in isto
casu medicina magna et experta sumēdo
ex ea modo quo supra. Et nota qd vinum
predictum cum zuccaro ad serenum posi-
tum vigoretur eius generositas in soluen-
do. Balneum verum conueniens in isto
morbo rerum aperientium est illud. R. fo-
lium maluarum et violarum fursuris
ana. ʒ. iij. ordei mundi. ʒ. iij. r. f. pomor-
um acetosorum numero. ʒ. fabarū. ʒ. ʒ.
i. zuccari. ʒ. iij. bulliant omnia in aqua
sufficiens vsqz ad consumptionē tertie
partis ⁊ cum ea totū corpus lauet in bal-
neo tepido. Item. R. flos violarum flo-
rum buglosse boraginis ana. ʒ. f. lupulo-
rum endiuie capitum vinearum capilloz
veneris ana. ʒ. f. febessem iniubarum or-
dei mundi. r. ana. ʒ. iij. bulliant omnia se-
cūdm artem ⁊ in decoctione dissoluiatur
cassie. ʒ. f. diacaptoliconis. ʒ. i. tamarin-
do. ʒ. iij. electuargi de pilulo. ʒ. i. r. f. omnia
bus ad inuicem dissolutis addat. ʒ. f. siru-
pi violati ex infusione. ʒ. ista enim est medi-
cina magna contra efflere experta materia
existente sanguinea. Ceterum si materia
fuerit admixta cu3 flegmate grosso ⁊ bau-
rachino tunc purgetur patiens prius di-
gerendo materiam cum isto sirupo. R. si-
rupi de fumotere maioribz in pulvis aceto-
si ana. ʒ. f. aquarum fumiter capillorū ⁊
veneris endiuie ana. ʒ. i. misce sumpro
isto sirupo per sex dies viūssimum est, pa-
tientem purgare purgatione ista. R. cassie
diacaptoliconis ana. ʒ. vi. confectionis
amech. ʒ. iij. r. f. vsqz ad. iij. cum decoctione
capillorū veneris gallurici politrici adia-
thos polipodij quercini et flosium ac fru-
ctuum cordialium bulientium secundum
artem fiat potio curta addendo. ʒ. i. et. f.
sirupi violati. ʒ. ista enim medicina vt pri-
us consideranti ingredienda purgat vitramqz
materiā videlicet subtilē ⁊ adustā grossam
⁊ baurachinas: vel facies sic. R. pillulaz
aggregatarum agerici troischati ana. ʒ. i.
i. turbid preparati. ʒ. i. formentur pillu-
le cum vino granatozom ad instar cicieris
et abbeuentione earum est ana. ʒ. i. vsqz
ad. ʒ. i. et. f. iuxta patientis virtutem: et su-
mātur in auroz. Et nota qd doctores an-
tiqui et moderni pro curatione huiusmodi
egritudinis de localibus nullam fere
mentionem fecerunt. hoc quidem enenit
qd enacuata materia antecedenti materia
pūctā ex facili medicamēta resoluit. Et p-
pterea antiquoz yeshigia psequēdo i pnt

Medicína
saluberri
ma.

Côfectie

Nota.

Prima in
tentio.

Scda in-
tentio.

Purga
110.

Unu gra
natoz val
de viue.

capitulo pauca locustia describere curabo
vñū tamen non possum non in mediū ad
ducere in quo non paruum inuenim⁹ vti
litatem ad inferendum pruritum et pu-
stulas resoluendum. R. vnguenti Gal.
buriri recentis loti decies cum aqua o-
leacea ana. ʒ.ij. succi limonum vel citruli
ʒ.ij. aque rosate ʒ.ʒ. litargiri aurei ʒ. vi.
olei rosati ʒ. ij. misce et in mortario plum-
bi secundum artem fiat linimentum dedu-
cendo per dimidiam horā cum pistello ad-
dendo carnis pomorum coctorum sub pu-
tis cribellate ʒ. ij. pinguedinis galline re-
centis et liquefacte pinguedinis anserine
ana. ʒ. vi. et iterum ducantur in predicto
mortario omnia adinuicem per tertiam
partem horę.

Cap. xvi.

Cap. xvi. de cancrena et differen-
tia que est inter cancrenā aschachil-
los et esthiomenum.

Cancrena itaq; est non p. car-
ne peuit⁹ mortua sed adhuc
moiente et motura habens
aliquantulum sensus in se cū
colore nigro intolerabili cum
ardore et cum cute tendenti ad liquidum: et
dicitur cancrena quasi ad cancri similitu-
dinem nā sicut cancer corrodendo et pu-
trefaciendo adiacentem particulā mādū
cat ipsam. Ita etiam et cancrena facit. As-
chachillos autem est integra priuatio sen-
sus qui erat in cancrena: et dicitur ascha-
chillos ab echa arabice quod latine est cor-
ruptio et chillos grecs quod latine est nu-
trimentum unde aschachillos id est corru-
ptio carnis et nerui vsq; ad ossa sana cū
toto nutrimento eorum. Esthiomenus id est
hominibus hostis est confirmata adu-
rsio humorum nutrientium spirituum sim-
plicium membrorum compositorumq;
in quibus est: et dicitur esthiomenus ab
erp e quod est hostis et menus quod est ho-
mo unde esthiomenus id est hominibus ho-
stis perambulāt ergo eius corruptio esthi-
omenica super membrum corrodens inca-
pransq; ipsum quædammodum ignis per-
ambulat super arida ligna: vt inquit Al-
bu. est insuper quedam corruptio peram-
bulans de ente in non ens et viuere viuē-
tibus est: ista enim corruptio generatur
ex altera ratione causarum. Primo ratio-
ne prohibitionis spirituum vitalium ad
particulam euenientium. Secundo ex cor-

ruptione complexionis membri egrotan-
tis. Tercio ratione vtriusq; ista corru-
ptio prohibitionis spirituum vitalium pos-
sunt euenire multis de causis. aliquan-
do a causā primitiua: et aliquando a cau-
sa antecedenti. A causa primitiua accidit
in magnis contusionibus et fracturis. In
contusionibus quidem quia aliquando
medicus pcedit cum rebus nimis infri-
gidantibus. quare ingrossatur materia:
et sic causant putrefactionem vel oppilla-
tur vie et pori quibus natura delegat nu-
trimentum et vitam ad membrū. Cū pro-
pter eorū opilationē spiritus vitalis ad
membra transire nō potest ex quo necessa-
rio membrū corrūpitur. Accidit et ambula-
tibus per iniuriam: causatur etiā ista prohibi-
tio ppter nimiam fricturā prohibentē spiri-
tum vitae ad particulā transire vt se-
pe vidimus in refectione fracture ossi-
sum crurium: coxarum et diachiorum.
Vidimus etiā euenire ab aliqua indiscre-
ta immoderata applicatione medicami-
nis acuti velut sunt medicamina in quib-
us ingreditur arsenicus realgar et huius-
modi. vidimus etiam euenire applicatio-
ne stupefacientium et infrigidantium lo-
calium: cā antecedenti quidē accidit sepe
numero ab aliq; venenosa pustula a me-
dico nō bene tractata in primis diebus:
vt pleriq; vidimus euenire ex carbuncu-
lo et antraxe: vidimus etiā euenire istā p-
hibitionē spiritus ex corruptione membrū par-
ticularis ex magnis apatibus slegmoni-
cis et forunculosis in quibus sepe et sepi⁹
gignitur materie grosse tūdose ad instar
nerui semiputrefacti quib⁹ cōtingit sepe
numero porositates et meatus oppilari:
et sic oppilatione ista nutrimentum vitæ
ad membrū transire nō pot: vñ membrum
putrefcit putrefactione ad mortē tenden-
ti. Vidimus euenire istā mortificationem
putrefactionēq; membrū in extremitatibus
egrotantis quodūq; qui diut⁹ febre la-
borauerit antiq; et satis acuta instanti q-
eoz corpa adeo arefacta et macrefacta re-
māserūt qd extremitates tibiariū interdū
tpe ppter hyemali ad tantā infrigida-
tionē: cōgelationē sen stupefactionē defe-
ctu caloris naturalis redactæ sunt: vt mē-
brū ipm ppta caliditate naturali puari
esse videret: et tñ h membrū quod ad tantū
videretur frigidissimum: patiens nihilo-
minus multum conquerebatur de ma-
gno dolore et loci incēdio: ac si nō ipso ignis

Albu.

naturalis adfuisse: hoc quidem temporibus nostris vidimus evenire nullo precedenti dolore nullaque tumefactione nulla insuper lividitate ac nigredine loci (viscose in cancrena evenire) in quadam nobili muliere in ciuitate Senensi. saluagina de grimaldis nuncupata que post longam firmitatem in lapsum predictæ corruptionis incidit: et sic manifestus est vnicuique morbus. Insuper ex ista prenominate antecedenti causa raro: sed aliquando tamen corruptionem putrefactionemque prenominatam posse accidere propter vnam causam trium: (vt inquit Auicenna.) videlicet propter causam corruptentem: complexionem membri et spiritum animalem existentem in ipso: aut propter aliam causam prohibentem ipsum spiritum: virales transire ad membrum: aut propter aliquid congregans vtrasque intentiones quæ admodum accidunt (vt superius diximus) ab aliqua medicina locali et corrosiua et ab aliqua pustula venenosa: corruptentis membrum a sua naturali complexionem spiritumque animalem qui in ipso est destruentem. Infantumque spiritus vitalis de legatis a natura pro conseruatione caloris naturalis membri existente loco mortificato et escharato: ad ipsummet membrum transire non potest: et sic de necessitate simul et semel sequitur prohibitio spiritus vitalis venientis ad membrum et mortificatio seu corruptio complexionis ipsius membri cum corruptione spiritus vitalis qui in eo membro reperitur. Si modo ista corruptio potest evenire in membro altera istarum causarum trium a fortiori propter ambas causas. Et sic completa est doctrina presentis capituli via theoricæ deo dante cuius nomen sit benedictum.

Huius

Cap. xvij

De cura cancrene aschachilos. et estiomeni.

Abita in precedenti capitulo sufficiens doctrina via theoricæ differētijs tractanti que est inter cancrenam aschachilos et estiomenum. In presenti vero capitulo mentionem facere decerni de curatione earum. In curatione itaque istarum trium egritudinum ex quo ad invicem non differunt nisi finis magis et

minus: quæ vna est via ad alteram cum doctrina presentis capituli subuenire intendit. Cõpletur. itaque earum curatio tribus intentionibus. Prima est ordinare vias. Secunda materia antecedentem purgare. Tercia materiam coniunctam et corruptam remouere: et locum sanum a corruptione cõseruare. Prima quidem intentio que est vitæ ordinare cõpletur. prout dictum est in. c. de apostemate cholerico quæ illuc recurrit. vñ tibi dico quod in casu isto potest tolerari breuium cum oleribus et ferculis in ipsomet ca. descriptis. Secunda intentio cõpletur administrando in primis diebus fletibus omnia et vena cõ vel epatica prout oppositæ parti lese: deinde digerat materia sumendo in auroza hunc sirupum tepidum. R. sirupi acetosi simplicis: sirupi de succo endiuie: o fumo terre ana. 3. f. aquarum sumittere buglosse lupulorum ana. 3. f. sumpro isto sirupo per quattuor dies purget panes purgatione ista minorantia. R. case diacaproliconis ana. 3. f. cum decoctione florum et fructuum cordialis fiat portio curta addendo. 3. f. et 3. f. siruppi violati: hoc totum dico vñ modo videatur egrotanti egritudo ista inducias prestare materia existente minorata transactis duobus diebus assumptionis minoratius preordinati non nisi vñlissimus erit patientes euacuare sumendo hanc portionem educentem materiam peccantem cuius talis est ordinatio. R. case fistule diacaproliconis ana. 3. vj. electuarij rosati. Me. 3. f. cum decoctione cõ fiat portio curta addendo. 3. f. et 3. f. tamari dorz et siruppi violati. 3. f. Tercia intentio que est materiam coniunctam et corruptam remouere pariterque sanam cõseruare a putrefactione sic cõpletur. In primis cum videris locum ac nigredines tendere: tunc statim nulla melior curatio est quam ipas nigredines diuersis scarificationibus scarificare diuersorum modorum et punde cum applicatione etiam sanguifugarum in circuitu corruptionis cancrenose: deinde locum laua rebus lixiuio in quo decocti sint lupini in bona quantitate vsque ad crepaturam lupinorum: nam vt inquit Gal. et Auic. c. de lupinis viri eorum est potentissime eradicare vñ quodque vlcus cancrenosum: et ego sepe vñero expi sũ ista decoctione in isto casu vñb: et egrotantibus successus est cum applicatiõne thynghuēti egyptiaci descriptione nra facta prout lotiõ decoctiõs pte

Pra intentio.

Secunda intentio.

Minora tunc.

Medicatio

Tertia intentio.

Decoctio lupinorum

Nota
egyptiaca
cum.

dicta impleatur: deinde locus putrefaci
et denigratus cū predicto vnguento egyptiaco cui⁹ talis est forma. ℞. floribz eris alluminis roche mellis ana. ʒ. ij. aceti albi decoctionis supradicte. videlicet lupinorum cum lixio decoctorū ana. ʒ. ij. et ʒ. bulliant omnia simul ad ignem et em arrem fiat vnguentum. ʒ. habet enim virtutem auferendi dyuina quāq; corruptionē in cancrena et aschachillos repertam prohibet etiam hoc vnguentum partem sanam ab omni corruptione: et ideo eius officium est.

Quicquid.

Defensiuum.

Quicquid (ut inquit Quicquid.) malam corrodere et bonam conseruare: quibus omnibus duobus indigemus in curatione ista. Ut illic insuper applicatur istud defensiuum super partē sana tantūmodo cuius hec est forma. ℞. olei rosati ex oleis immaturis olei mirtili ana. ʒ. iij. succi plāraginis et solatri aʒ. ʒ. ij. bulliat omnia si multosq; ad consumptionem succi: deinde coloratui colature addantur cere albe. ʒ. ʒ. ʒ. farine fabarum farine lētium farine ordeī bene cribellare ana. ʒ. ʒ. ʒ. sandalorum omnium ana. ʒ. ʒ. ʒ. bolliarmani bene trituri ana. ʒ. ʒ. puluis mirtillozū granorum et foliorum eius ʒ. ʒ. liquefacta iterum cera cum oleis omnia aduincem in corporentur et fiat defensiuū in bona forma addendo vel minuendo de oleis predictis si opus erit. Et nota amice quistud est mirabile confortatiuum in egrotatiōe ista. Nam ipso applicato super partē sanam: ut pater consideratū ingreditia habet virtutem ita confortandi locū: quod non amplius possit recipere materiam extraneam cum hoc etiam habeat prohibere ambulationem huiusmodi corruptionis locum confortando cum aliquali resolutione et exiccatione: vltius vtilissimū est etiam cum applicatione preallegati vnguenti egyptiaci super locum corruptum magnam peciam ponere infra scripti emplastrī. ℞. farine fabarum farine orobi farine lentium farine lupinorū ana lib. ʒ. f. aceti ablinū. ʒ. ʒ. falis. ʒ. ʒ. cū fapa sufficiens et parum lixiū ad ignem fiat emplastrum solidū: cuius officium est cōseruare mirabiliter membrū a putrefactione putrefactumq; domesticē resolvere et exiccare. Et nota q; fapa que ingreditur ipsum non sinit ipsum exiccare sed facit ipsum semper permanere super membrū tractabile: ideo maiorē efficaciam inuenimus in ista ordinatiōe q̄ in illa in qua

non ingreditur nisi lixiū: istud enim emplastrum plerūq; expertus sum cū bono re et vtilitate. remouet etiam escharaz ab egyptiaco causam cū aliquali sedatione doloris: est etiam notandum qd istud vnguentum egyptiacum vna cum alijs predictis tōtius debet applicari quonē cognoueris corruptionē cancrenosam atq; aschachillosam esse remoram quod de fascili cognoscitur propter presentiam bone carnis remotionēq; fetoris: verum si non contrigerit istam corruptionem non posse remoueri hac via: tunc non nisi vtilissimū est totam corruptionem cādenti feramento decoquere aut transire ad aquā cum arsenico decoctam vel ad puluerem ista duo remedia sunt descripta in capitulo de cura formice corrosive quare illuc recurre: loco itaq; existente mortificato et ab omni corruptione remoro in primis pcurandū est casum eschare cū arungia buryo vel cū vno ex illis emplastris habitis in capitulo de cura slegmonis p ei⁹ maturatione: quo facto locus mundificet cum isto modifi catio. ℞. terebentine clare. ʒ. iij. mellis rosati collati. ʒ. ij. succi plāraginis succi apij ana. ʒ. ʒ. bulliat omnia simul vsq; ad consumptionē succi: deinde auferantur ab igne addēdo infra scripta: videlicet statim vitella duorum ouorū farine ordeī farine fabarū bene cribellare ana. ʒ. ʒ. croci. ʒ. ʒ. est em in isto casu p mundificatione medicina magna vltimūq; expertus sum mundificato loco pcerationis incarnetur isto incarnatiō cū aliquali adsterfio. ℞. mellis rosati collati. ʒ. ʒ. terebentine clare. ʒ. ij. bulliat vitella ebullitiōe addēdo farine ordeī farine frumentī farine fenugreci aʒ. ʒ. iij. turis mirrhe aʒ. ʒ. ʒ. sarcocolla aloes epatici bñ puluerizati aʒ. ʒ. ʒ. celebrata incarnatione sigillet seu acatritet loc⁹ sub ista forma Si caro fuerit aliquātulū vncuosa pro eius remotione vtilissimū est. ponere vnguentū mixtū qd constat ex vna pte vnguenti egyptiaci et duab⁹ vnguenti apostolorū aliqñ interponēdo alumen roche cōbustū semper ponēdo sup loco more vnguenti infra scriptū vnguentū. ℞. sepi castrati sepi vituli sepi bouini sepi irami aʒ. ʒ. iij. terebentine. li. ʒ. pinguedis anserie. ʒ. ʒ. iij. litar giry auri et argēti. ʒ. iij. minū ceruse aʒ. ʒ. decoquatur oia semper cū baculo agitando cū cera sufficienti fiat vnguentum satis solidum: cui⁹ vtilitas est vnamquāq;

Mundific
carum
magistra
le optimū

Incarnati
uum.

Vnguentū
mixtū
vna
ctuose re
moniuū.

Vnguentū
ad cl
catritan
dum.

Emplastrum
p
hibēs pu
refactio
nem.

ulcerationem ad sanitatem reducere prius remota ipsius malignitate et corruptione. Ceterum nonnulli vtilissimum est ante applicationem dicti vnguenti lavare locum ulcerationis ista aqua. R. vini albi aque plantaginis lincij ana. 3. vj. rosarum. 20. f. balaustiarum 3. f. mirabolani citrini. 3. f. f. mellis rosarum 3. vj. aluminis roche. 3. si terenda terantur grosso modo: deinde bulliant vsq; ad consummationem tertie partis deinde coletur et cum eo locus ulcerationis lauetur: ista eremum aqua sum mopere iuuat ad introducendam cicatricem in omni ulceratione. Multa denique remedia amice mihi in medium possem adducere pro curatione istarum duarum egritudinum sicut inuenimus multos doctores fecisse. Sed tantummodo ea que vera et a nobis experta et vtiliora reperimus cum honore nostro et egrotantium vtilitate descripsimus. vltimo loco si ista corruptio transire videtur ad esthiomeni dispositionem que vt superius diximus corruptit membrum in quo talis reperitur dispositio instantum quod ossa etiam dicuntur vicarij: tunc statim pro eius curatione succurrendum est sequestrando a sano totam partem corruptam noua cura bene incidenti: deinde os terra secandum est: quo facto candentis ferro os et totam partem corruptam seu vbi aderat corruptio optime cauterizetur deinde percurandum est casumeschare locumq; mūdificando: incarnando et cicatrizando: prout dictum est superius in cura cancrum et aschachillos in phil. c. Valer quoq; summo opere defensiuum superius dictum applicando ipsum super parte sana: potest etiam remoueri hec corruptio per medicamina acuta superius prenommata. Sed i cura esthiomeni magis laudo actuali cauterium q̄ potentiale. Notandum tamen semper est quod in curatione quo ad medicamina causifica vniuscuiusq; istarum trium dispositionum ipsamet medicamina acuta semper debent administrari iuxta infirmi fortitudinem et debilitatem eius iuxta etiam membri complexionem: sicut in rusticis et oculis qui non suserunt forte medicamen cum euident sit ista duo membra de facili suscipere putrefactiones. et iuxta etiam morbi fortitudinem. Corpore ergo existente debili et egritudine non existente furiosa et in membro delicate complexionis facillimeq; putrefactionis tunc

medicamina acuta debent esse domesticæ mordicationis. et contra. Nam vt inquit Cornelius in primo sui propheti. Item perantem autem morbi qualitatem vehemini: mediocre autem mediocri debemus remedio curare. eandem sententiam habemus ab Aui. et ab Hippocrate. dicit enim Aui. Hippocrates. Ad vltimas enim egritudines vltime curationes sunt necessarie ad perfectionem et contra. Et sic completus est sermo presentis capituli cancrum aschachillos atq; esthiomeni curarum deo dante: cuius nomen sit benedictum.

Corneli.

Aui.

Hippoc.

Ca. xviij. de carbunculo et antraxe. Ca. xviij.

Arbunculus itaq; est pustula parua venenosa locum communiore in primis vesicam deinde escharam facit qualis ab aliquo ignis cauterio vel feruenti aqua euenire solet. est etiam cum dolore intolerabili et ardore in circuitu semper magnum habens incendium. Que quidem pustula testem adducendo constat. aliquando est rubra vel citrina: interdum viridis seu liuida nonnulla nigra: et vnaqueq; istarum iuxta R. as. sententiam libro ad Alim. ca. de carbunculo est crinalis seu mortalis propter eorum venenositatem: verum ista que est rubra vel citrina est salubrior viridi et viridis nigra: et propterea et nigra pustula carbunculosa (vt inquit Aui.) non euadit aliquis licet contrarium sepe in tempestate nostra videam. Iste etiam pustule videlicet carbunculi et antrax pedes antiquos et modernos adiuuicem non differunt nisi secundum magis et minus: nam antrax mehercule: (vt inquit Guil. placentinus) nihil aliud est q̄ carbunculi: magnatui: cui debita statim non fuerit applicata auxilia. vnde eius color primo mutatur in viridem de rubro deinde in nigrum et qua quidem mutatio p̄terit locus ad corrositatem maximam et mortificationem membri euenisse videmus. Multipli cancrum insuper iste pustule tempore pestilentie vel in regione pestilentiali: (vt inquit Aui.) et iste sunt magis suspecte ceteris propter earum contagionem vel quod accidunt plurimum in locis remonioribus aut quod eueniunt per viam terminationis ad crissim: nam omnis crissis semper est bona premonitorium. Dicit aut carbunculi

Raf.

Nota.

Aui.

Guil. pla

Aui.

Nota dif
finitione.

Nota.

Carbunculus. cuius quia membrum in quo reperitur facit ipsum rubescere. calefcere atq; tumescere cum non parua caliditate erodere strenuo ac si carbo ignitus possit esset super membrum. Antrax dicitur ab antro q; interiora querit vel ab antrope grece latine pruna seu ignis carbonis sicut pruna seu carbo ignitus. (vt superius diximus) postus super membrum ipsum corrodit et mortificat itaq; antrax facit. Et nota q; antrax est pustula maligna in circuitu habens quasdam venulas admodum iridis cirrinas aliquando. Interdum rubescit nonnunquam virides vel nigras: cuius magnitudo in principio vt plurimum quantitate lentitudo non excedit cum cuspe interius sita intolerabilibus angustis et accidentium intensissima sentiat cum ponderositate grauedineq; loci: ac si in loco magni pondus plumbi habuisset. est etiam cum somni profunditate. De carbunculo autem antrax vna cu de pestifero bubone qui comitatur febrem pestilentialem et veram pestem capituli speciale immediate post illud describere curabo. Patet ergo differentia que est inter carbunculum et artoim siue antracem et qualiter adinuicem non differunt nisi scdm magis et minus. His itaq; habitis non nisi vtilissimu est ad istorum quinq; signa seu pronostica deuenire. Primo notandum est q; si carbunculus apparuerit deinde sine infirmia alienatione delirescat ipsius infirmi erit perditionis signu. Secundo si locus in quo fuerit carbunculus exicari videtur sine rationabili causa: mortem propinquam significat iuxta sententiam Hippocratis pronosticoru primo: vbi dicit si in egro corpore fuerit antrax vel carbunculus siue precesserit siue egrum superuenierit opus est attendere q; si exicatus fuerit locus eius vel colore viridem vel citrinum vel liuidum preulerit proximam mortem significat. Tercio si in directo cordis vel stomachi fuerit vt plurimum erit mortale. Quarto pronosticandus est quando accidit carbunculus in locis emontoribus propter facilitate quam habet transmittendi materiam venenosam ad eoru principalia membra semper mortalis indicatur. Quinto et vltimo q; inter cetera emontoria cordis emontorium de perditione infirmi magis suspectum est: et ratio patet consideranti naturam et venositatem huiusmodi materiei: natura etenim vniuersumq; materiei venenose sem-

per est aggredi cor: tanq; ceterorum membrorum ducem totius humani corporis. Et sic deo damne completa est doctrina pestis capituli via theoricæ cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. xix. de cura carbunculi et artoim.

Ca. xix.

N curatione carbunculi et artoim quinq; requiruntur intentiones: quarum prima est vitam ordinare. Secunda materiam antecedentem purgare. Tertia conuinciam remouere.

Quarta aerem habitationis quotidie recrificare et cor intrus et extra notabiliter confortare. Quinta accidentia corrigere. Prima quidem intentio compleretur administratione rerum non naturalium ad frigidum et siccum declinantium vt sunt aer: porus. &c. Comedat ergo patiens ea que dicta sunt in ca. de cura herispile vt sunt lactuce oreadesce pisanas: vinu gratiorum etiam vtiliter datur: omnia etiam acria: vt sunt limones aggregata et huiusmodi vtiliter super ferculis administrantur. Similiter conceditur bodium parui pulli etiam in primis diebus et carnes eius alterate cum aggregata. deinde cum semine comuni confuso et amigdolis ac medulla panis bene fermentati. Vinum etiam bene limphatu et mediocri vinositatis quod sapinaturam vni granatoru: hoc tantu dico corpore existente debili et morbo existente furioso cum accidentibus malis: nam vt inquit Auicenna. capitulo de febribus pestilentibus. Illi qui viriliter agunt in comedendo fortasse euadunt: tanto eminenti periculo tante egrotationis: conclusiue autem regatur habens carbunculum et antracem: quemadmodum regatur hi qui morbo pestilentiali laborant. Secunda autem intentio que est materiam antecedentem purgare compleretur per vtrius solutionem: ac per fieborrhemias fiat ergo statim fieborrhomia cum peruenierit ad curationem istam semper enemate precedenti ex parte: vbi carbunculus innentur et nullatenus ex opposita parte sicut nonnulli asserunt ipsam esse faciendam respicientes magis piculu attractiois materieru ad piculu lesam venenosarum: q; transiri

prima intentio.

Auicenna.

Secunda intentio.

Nota.

Nota.

Nota p
nostica.

3ppo.

earū dē venenosarum materierū sup mē-
bra principalia z male agūt tenentes hāc
opinionem tessem adducendo do. Anto.
gainerum virum celeberrimum in arte
medicinali. Dicit enim in arte bubonis
pestiferi et de carbunculo flebothomiam
ipsam nullo modo esse faciendam: nisi ex
eadem parte z nullatenus tardanda: na z
cum natura ab hac venenosa materia mē-
brum aliquod principale infectum esse p
fensierit: mor sanguinem illum toxicatum
tanq̃ ab ipsa natura alienum z rebellem
ad eius emontorium mandare conatur.
Quamobrem si feceris flebothomiam co-
piosam: put etate viruteq̃ consentienti
fieri dz duo magna nature iniuamenta se
queretur. Primum q̃ talis toxicatus san-
guis trahitur a principali versus ei⁹ emō-
torium qd etiā natura facere conabatur
Scdm q̃ si ipsam flebothomiam feceris
copiosam: (vt superius dixim⁹). Ipsa qui-
dem natura aliqñ ab hac materia veneno-
sa deoneratur. vt deinde talis corruptio
super membrum extendere non valeat.
P. Et p̃pterea cauendū est semp ne aliter
vel alio modo q̃ ṽdictum est fieri facias
flebothomiam. Nam si in emontorijs ce-
rebrī apothema bubo vel carbunculus re-
peritur: verbi gratia fuerit in parte de
stra et basilicam vel cardiacam flebotho-
maueris sinistram sanguinem illum ad
corvel ad epar attraheres toxicatum. Si
ṽo fuerit in subasella dextra z cardiacā
flebothomaueris sinistram: ad partem sa-
nam venenum attraheres. Si in inguini-
bus z basilicam incideres q̃uis a loci mi-
nera sanguinem euacuaueris: versus th
ipsum epar sanguis attraheretur tori-
catus qui versus eius emuntorium a na-
tura mittebatur. P̃ Incide ergo sciatricā
vel sapphenam. quia attrahendo summo-
pere naturam inuabis. P̃ Ex quibus pa-
ter q̃ in isto casu errorem committere in
flebothomia plerumq̃ ausat infirmi p-
ditionem. ¶ Notandum est insuper q̃ si
propter infirmi debilitatem aut propter
eius etatem aut propter aliam legitimā
causam cum securitate infirmi non pos-
sit fieri flebothomia: tunc loco eius pro-
emuntorijs cerebri vtilissimum erit super
collum ventosationes ponere cum pro-
funda scarificatione. pro emuntorijs cor-
dis quidem super spatulas easdem facere
ventosationes. Pro emuntorijs vero
epatis super nates et coras. P̃ Patet er-

go qualiter semper flebothomia et in
cunq̃ tempore facienda est in parte lesa
propter preallegata iniuamenta: et vita-
tionem nocumen predicti. P̃ Facta flebo-
mia digeratur materia. Si morbus egro-
tanti dabit indicia sumat sirupum in-
frascriptum. R̃. sirupi acetosi de succo
endiuiæ de fumo terre: vel acetosi simpli-
cis ana. 3. semis aquarum enduiæ bu-
glosse lupulorum ana. 3. vñ misce. ¶ Si
pro isto sirupo per quattuor vel sex dies
sumat patiens in auroza hanc positionem
R̃. casie diacaptoliconis ana. 3. v. electua-
rii rosati 2 De. 3. li. 2. f. cñ decoctione fiorū
z fructus cordializ fiat potio curra: ad-
dendo. 3. j. z. f. sirupi violan. ¶ In sequē-
ti die assumptiōis medicine vtilissimūz
est clistere lenitiuum fumere. ¶ Mate-
ria existente furiosa si per signa cognoue-
ueris non esse carbunculum sed antracē
tunc statim minoranda est materia nū-
la precedente digestionē: hoc q̃ antrax
nullas egrotanti dabit indicias facienti-
um in humorib⁹ digestionē. Et ideo optime
dicebat Ipo. digesta medicari mouere
nō cruda nisi expediat. ¶ Et nota amice
q̃ quattuor sunt casus in quib⁹ nō nisi vti-
lissimum est semper purgationem antece-
dere digestionē humorū. Primo vcs quā-
do materia est multa. Secūdo quādo est
furiosa. Tercio quādo est venenosa vt in
antracē z omnibus egritudinib⁹ a mate-
ria venenosa euenientibus. Quarto z vl-
timo quādo egritudo videtur causari ab
aliquo membrorū nobilium cum notabili
eorū lesione. vt plerūq̃ accidit in pestilen-
tia quādo a membro nobili ad eius emū-
torium multotiens videtur carbunculus
vel bubo generari per viam permutatio-
nis. Materia existente minorata ad dige-
stionem humorum peccantium deueniri
potes. Et deinde ad eorum solutionem.
P̃ Purgatio valde conueniens in antracē
hec est. R̃. casie diaprunis nō solutiui dia-
captoliconis ana. 3. f. confectiōis amech
electuarii de pilulo ana. 3. j. z. f. cum deco-
ctione flocum z fructus cordializ in qua
decocta sit terebentine diptami ana. 3. j. et
scabiose acetose succi granatorum ana. 3.
f. fiat potio curra addendo. 3. j. et. f. siru-
pi violati.
¶ Tertia intentio que est materiam con-
iunctā remouere completur admissa
fatione. localium tam in parte sana q̃ egra.
¶ Cum ergo medicus cognouerit carbū-

Anto. gai-
nerius.

Flebotō-
mia.

Nota.

Dige stio.

Enacua-
tio.

Clistere.
In marea
ria furice
sa.
Minora-
tio.

Ipo.
Nota.

purgatio

¶ Tertia
intentio.

- Cel.** culum vel antracoz esse in egritate per si-
gna 2 indicia coarguens carbūculū: tūc
(vt inqt Cel.) nulla melior curatio ē ad eo-
ruz malignitatē interficiendā cū fiducia
salutis q̄ protinus ip̄m candēti ferro de-
coquere paritē vicariā fere capiendovsq̄
ad paritē sanaz. Aut aliquo medicamine
caustico ip̄m perfectissime cauterizare: in-
tantū q̄ circūlū ab eo medicamine acuto
causari videat. Causatio em̄ circuli in car-
bunculo ē potissimū signū terminationis
sue venenositatis. (vt asserit Arzi.) ¶ Ca-
uendū rñ ip̄ est q̄ partes circūiacētes et
flegmonizantes ab ista cauterizatione nō tā
gant: q̄ sequeret detrimentū abq̄ inuamē-
to dolore sup̄ picula causando. Nazj vt
inqt Sa.) nullū dabit inuamētū qd̄ in se
nocuētū h̄z: immēsus dolor nāq̄ causa-
tus ab applicatiōe medicamī acuti su-
per picula sana cū euidentissima est attra-
hendū materiā ad locū sine aliquo inua-
mēto: remotionis malignitatis carbuncu-
li. Immo est cā addendū malignitatē ma-
lignitatis: cū dolor sit sicut ventrosa attra-
hens materiā ad locum. ¶ Sed vt te ad
actū practicū reducā: nōnūq̄ vtilissimū ē
ordinare modū 2 formā auxiliorū quib⁹
pcedendū est in curatione ista. ¶ In pri-
mis ponat sup̄ piculā sanā istos defensī-
uoz. R. olei rosati olei mirritani. an. ʒ. ij. suc-
ci plātāgis 2 solari aceti albi. ana. ʒ. j. f.
bulliat oīa adinuicē vsq̄ ad succi p̄sum-
mationē deīn addat cere albe. ʒ. j. sanda-
loz oīz ana. ʒ. j. boliarmeni terre sigillate
ana. ʒ. f. coralloz alboz 2 rubeoz ana. ʒ.
j. misce ¶ Sup̄ p̄e qd̄ egrā administrā-
re ēplastrū de farinis cū sapa 2 parū lixi-
uī cōfecti. c. de curatione cācrene 2 ascha-
chilos vna cū infra nominandis corrosi-
uis donec cognoueris carbūculū 2 antra-
cis venenositatē intersectā ēē mirū in mo-
dū inuasse pcepimus. ¶ Et cauterizetur
carbūcul⁹ mō q̄ supra vcz aliqñ euz igne
corpore existente robusto 2 in locis nō ner-
uosis: cū cauterijs portentialibus in-
cipiēdo semp̄ a leuiorib⁹ vcz cū vnguēto
egyptiaco descriptione nra habito in. c. de
cura fornice corrosiue: vel cum vnguen-
to egyptiaco in quo ingreditur virtus ar-
senici ibidē habito: vel cū troscico nostro
de minio habito in antidotario nro. c. de
medicinis corrosiuis: vel cū ruptorio de li-
xiuio descriptione nostra habito in eodez
loco ¶ Aliū rñ notandū est aī: applicatio-
nem istaz medicinarū acutarū vtilissimū
- est scarificare carbūculū scarificatione
profunda super loco tātūmodo eschara
to cū applicatione in circū quoq̄ sangui-
sugarum: deinde locū aq̄ baruchina cas-
sida vel lixiuio lauare. hec quidē scarifi-
catio profunda inuat ad duo. Primo ad
attrahendā materiā torcularā ab interio-
ri ad exteriorē paritē. Scdo q̄ medicina
caustica inr⁹ posita per scarificationē me-
lius 2 cin⁹ sua potest agere operationem
vt p̄z cōsiderāti. Eschara epistēte fracta
2 rupra sistr applicatio medicinē causticē
inuat ad duo. Primo ad attrahendā
materiā venenosā a principali mēbro
ad eius emuntoriū si in euntorio talis
inuenitur morbz attractiq̄z perimi. ¶ De
inde pcurā dū ē casus eschare cū admi-
nistrandē butiri calidi 2 pinguedis por-
cine vel cū administratione titius ēplatri
R. farine ordeī farine tritici. ana. ʒ. ij. cū
decoctioe maluarū violaz 2 radicū altee
fiat emplastrū solidū addēdo butyri pin-
guēdis porcine liquefacte an. ʒ. ij. vitella
duoz oīoz positū qñ auferit ab igne 2
iterū cū p̄dicta radicez folijs bene pistat⁹
2 cribellatis ad inuicē misceantur. ¶ Stud-
em̄ emplastrū magis pcurat casus escha-
re in sola die q̄ butyri 2 pinguedo in tri-
bus mittigat et dolore causat⁹ a medi-
camine acuto: mirabiliter resolut mare-
riā existentē in carbūculo. ¶ Deinde remo-
ta eschara mūdificet loc⁹ cū isto mūdifica-
tino domestico p̄ tres dies. R. terebē-
tine clare. ʒ. ij. sirupi rosati. ʒ. j. mellis rosati.
ʒ. f. bulliat oīa ad ignē vnica ebullitione
ponēdo vitellū vnius oui qñ deponit ab
igne: farine ordeī bene cribellate farine
tritici. ana. ʒ. vj. Misce 2 adinuicē bene in
corporent cū spatula. ¶ Ista em̄ domestica
mūdificatio v3 summopere in primis die-
bus q̄ raro est quin carbūcul⁹ in remotio-
ne eschare nō sit cū dolore taliquali inflā-
matione loci. Et id vt p̄z cōsiderāti ingre-
diētia: h̄mōi mūdificationi h̄z virtutem
mūdificandi locū cū aliquali sedatiōe do-
loris. ¶ Quo facto procedendū est cū for-
tiori mūdificatione cuius hec est compo-
sitiō. R. terebēntine clare. ʒ. iij. mellis ro-
sati. ʒ. ij. farine ordeicee bene cribellate. ʒ.
j. f. succi ap̄i. ʒ. q. f. oīa misce bullitas ad
ignē vsq̄ ad succi cōsumationē deposita
to ab igne ponatur farina ordeacea om̄ia
adinuicē cū spatula incorpōrādo do-
nec tepidum fuerit. ¶ Stud em̄ mūdifica-
tiū summe laudatur a Suidone de cau-

Scarifi-
catio.Em p̄m
eschare re-
monuiz.Mundifi-
catino do-
mestica.

Fortius.

Suido.

liaco: et vere si. D. theozici epi. P. M. si
 difficultatē loco incarnet: sigilliter modo q
 in superioribus capis dictū est: v. cap
 tulo de curatione flegmonis: et formice cor
 rosive. ¶ Notandū est q ego nō posui cu
 rā resolutiuā huius morbi: ppterā q sp
 terminatur morbo: iste p viā putrefactio
 nis et suppuracionis. Nec etia: descripsi
 eius maturationē cū attractione sicut do
 ctiores antiqui et moderni fecerūt. Nec: et
 maturationē cū caliditate et humiditate q, con
 uenit in maturatione vniuersi: q, calidi
 apatis. Hoc nō aliā ob causam peregi ni
 si q materia exite venenosa et maligna
 ac quodāmodo intus vicerata medica
 mina humida applicata sunt cū addēdi
 putrefactionē et putrefactioni. et maligni
 tatem malignitatem. vt inquit celeberrim
 frāsc. de pedemate. c. de curatiōe antra
 cis. Eodēq mō dico de medicaminib⁹ ni
 mis attrahētib⁹ et maturationib⁹ q, sua ni
 mia attrahētiōe materiā exasperari facit
 et magis incēdi ac malignari. vt inquit do.
 Theodor⁹. c. de curatiōe antracis. Pro
 pterea in medijs potissimū multa adduce
 re remedia. Sed q: in eis parā inueni
 mus vtilitate: ea liberrimē ptermisim⁹
 et curationē nostrā scripsim⁹ quā sepe ex
 periri sumus. ¶ Quarta quidē intētiō q
 est cor confortare et locū habitacionis ex
 malo aere in bonū transmutare sic cōplef.
 P. Irroretur itaq camera egrotantis cum
 aqua aceto mirta: ponendo etiā de salici
 bus rosas (si tps aderit mirta cānis capi
 rib⁹ vinearū et alijs refrigeratiuis aeris
 Cōfectio P. Postmodū cōfortetur cor plerūq in
 frascriptā cordiale cōfectionē sumēdo.
 R. cōserue rosarū buglossarū ana. 3. iij. san
 dalorū oīm añ. 3. i. corallorū alborū et ru
 beorū añ. 3. i. 2. f. fragmetorū oīz. 3. ij. siru
 pi de succo acetosē et acetositate citri rosa
 ti et ifuside añ. 3. i. 2. f. m. p. cerde auref.
 P. Ab extra quidē cor confortetur cū isto
 epitimate in forma ceroti. R. olei rosati
 vnfancini vnguētū rosati. 3. iij. cere albe
 3. i. 2. f. aceti rosati. 3. ij. 2. f. aq. rosare. 3.
 ij. bulliat oīa simul pter cerā vsq ad cō
 summationem aceri et aq: deinde iterū li
 quefactis cū cera ad ignē addantur in
 frascripta. R. sandalorū oīm ana. 3. ij. co
 rallorū alborū ruborū añ. 3. i. 2. f. croci. 3.
 f. oīb⁹ adinuicē incorporatis fiat cerotū et
 mox emplastri ponatur sup corde pecia
 magna: et em mirabile pfortariū cordis
 ex inuentione nostra et qd sepe numero cū

honore et vtilitate experti sumus. P. Simi
 liter cōuenit valde aquā rosatā cū aceto
 et odoriferū vinū odorare miscēdo cāpho
 rez croci ana parum. Opere precū etiā
 est in primis dieb⁹ egrotantē clamorib⁹
 et verbis delectabilibus vt vigilātem reti
 neas. Et parū dormiat vt detrahāt ma
 teria ad exteriora et nō reuocet ad interio
 ra: nā vt inquit Sal. medicorū lucerna:
 somnus et vigilie cū reuocatione caloris
 natural⁹ cū humorib⁹ interi⁹ exteri⁹ fiūt
 Et proinde tota die vigilare et presertim
 hora noctis prima a qua natura multū
 puenit puocari ad somnū nō nisi vtiliss
 mū est. P. dectissimū etiā medicū est ego
 tantē verbis et persuasioneb⁹ cite salutis
 sue egrotationis cōfortare. ¶ Quinta in
 tentio q est accidentia corrigere sic cōple
 tur. ¶ Accidit aliq tremor cordis in isto
 morbo vomit⁹ sincopis febrib⁹ intensā do
 lor in loco et incēdiū maximū ac vici⁹ ma
 le morigerandi. P. Pro remotione itaq
 cordis tremoris cōplef. sic sumat patēs
 in auroa cōfectionē istā. R. coagulati edi
 agni pulli ceruini vel vitulini añ. 3. ij. 2. f.
 vini odoriferi. 3. ij. testiculorū gallox deco
 ctorū cū aq. buglosse et aceri parū tritū san
 dalorū. 3. i. 2. f. 3. uccari rosati. 3. v. oīb⁹
 cōfusi adinuicē ad ignē scdm artē cū si
 ruo rosato et acetositate citri fiat cōfectio
 De q sumat patēs in auroa coctearū
 cū vino odorifero addēdo pulpe caponis
 3. iij. et fragmetorū oīz. 3. i. 2. f. P. Iunat
 etiā summopere in isto casu fricandō do
 lorosas extremitates ligandū ad mini
 strare. P. Si fr applicatio ventosarū in na
 tibus et coris vtilit ad ministrare. P. Lau
 tionē etiā earū cū decoctione camomille
 absinthij rosarū sicados squināri roxifma
 rini et saluie vini et q mellis mirū imodū
 iunare inuenimus. ¶ Pro remotione fe
 bus regendū ē cū curatiōe febrib⁹ pestilē
 tialis. ¶ Eius vici⁹ quidē et dolor et incē
 diū q solēt enuēire i isto casu curātur seu
 remouentur curatione habita. c. de igne
 persico et formice. P. Et sic deo dātē cō
 plecta est doctrina presentis capituli cura
 tionis curatiue carbunculi et antracis.
 Cuius nomen sit benedictum.

Capitulū. x. De curatiōe car
 bunculi bubonisc⁹ pestiferi et ar
 toim qui comitantur febrem pe
 stilentialem et veraz pestem. Et
 de cura vere pestis.

Nota.

Frā.

Throdo.

P. Quar
 ta intentio

Cōfectio

Epitima

Nota.

Sal.

P. Quinta
 intentio.

Cōtra tre
 morē cor
 dis.

Cōfectio

Cōtra fe
 brem.
 Cōtra vi
 cus.

Quinceps tā pestis q̄ apatum
pestilentialium cura est pōnen-
da. Quibus equidē vtz 2 apo-
stematib⁹ pestilentialibus et
pestifero morbo contagioso.

Nisi in breui detur auxilium in vanū pfe-
cto laboraret nā hic morb⁹ rapax ita velo-
citer suā operationē agit in humano cor-
pore: q̄ si intra paucas horas cōfirmatus
fuerit: morb⁹ iste cōtagiosus nullā deinde
respicies mīam nullq̄s curationē statim
quod rapit deuorat. ¶ Quid ergo faciēdū
est in curatiōe ista p̄ter q̄ id qd dicit Gal.
medicorum lucerna dicit em̄ Sale. fortis
egritudo fortitatz veloci curatur reme-
dio. ¶ In curatiōe itaq̄ istarum egrorati-
onum quattuor intentiones requirunt.
Prima est yta ordinare. Scōda materiam
peccatē euacuare cū aliquo medicamine
habēti bezardicā virtutem. Tertia cōfo-
tare cor camerāq̄s etiam q̄tidie et bono ae-
re munire. Quartamateriam cōiunctam
euacuare ipsamq̄s acutus medicaminib⁹
statim interficiendū dummodo fuerit car-
bunculus vel antrax: quia vt inquit Sui-
dode cauliaco. vir magne auctoritatis in
arce chirurgica carbunculi debent igniri:
bubones vero maturari.

Sale.

Intentiones.

Suidode
cauliaco.Prima
scōda et ter-
tiatio.

Nota.

Cauterizatio.

¶ Prima quidem intentio scōda tertiane
cōplentur put dictum est de uratiōe car-
bunculi et antracis extra pestilentia eueniē-
tium antecedētis capiti. ¶ Tūc tñ notan-
dū est q̄ vnum de conuenientioribus pestē
habentibus est cōmoditas duarū camera-
rū in q̄bus quotidie vt in p̄cedēt. c. dictuz
est spargat aqua cū aceto et alijs ibidē de-
scriptis. Insuper quotidie lignis odoriferis
ignē facere multū inuau: sicut sunt cipsesti
tuniperi rosmarini lauri saluie miri sti-
chadosz silia. ¶ Et nota amice q̄ in dictz
duab⁹ cameris vna die. t̄yna altera in alia
iacere dz. Nā istā recitificationē aeris isto
modo ordinatā: miri in modū in curatiōe
pestis inuenisse cognouimus cū securita-
te astantium medicorūq̄s ingredientium.
¶ Insuper l̄ in superiori capitulo quo ad
p̄nominatas intentiones satis dictū sit
tamen aliqua necessaria multumq̄s vtilia
in curatiōe carbunculi et antracis a peste
euenientium non p̄termittam. ¶ Cum
ergo cognoueris esse pestilentialem car-
bunculum statim sine aliqua temporis in-
termissiōe cauterizetur carbunculus cau-
terizatione profunda vel aperto carbun-
culo cum siebothomo in medio loci escha-

rati. Deinde intus ponere vnum ex nos-
tris troscis de minio quātita t̄isvni⁹ gra-
ni pineoli vel amigdale cum peciola desu-
pervnguenti egyptiaci in quo ingreditur
virtus arsenici nonnisi vtilissimum erit.

¶ Scias insuper q̄ ista duo remedia sup-
carbunculo modo quo supra applicata in
carbunculo et antraxe principatum obren-
t. ¶ Carbunculo mortificato casus es-
chare pcurandus est cum sedatiōe dolo-
ris desuper ponendo istud emplastrū. R.
foliorum maluarum et violarum capitum
lilij. ana. ʒ. ii. radicem althee lib. s. omni-
bus decoctis cum aqua pistans et cribella-
tis in decoctione cum farina ordei tritici
linole et fenugreci ana quantum sufficit:
deinde arte et igne fiat emplastrum solidū
addendo buryū pinguedinis porcine. asf.
ʒ. ii. vitella trium ouorum recentium pos-
sitorum quando deponitur ab igne croci.
ʒ. i. ¶ Et nota q̄ hmoi emplm̄ pōt appli-
cari tēpore applicatiōis vniuscūq̄s me-
dicine acute. Et rō est q̄ non sinit tātum
doloem causari super membrum: nec per-
mitti multam materiam attrahere multā
ad locum: immo doloem causari mi-
rabilit̄ mitigat: materiamq̄s ad locum
attractam insensibiliter resoluit et ad exi-
tum preparat per osificum vlcationis
escharose. ¶ In parte q̄ dēfana videlz in
circum carbunculi semper vtiliter ponit
defensum annoratum in p̄cedēt. ca.

Nota.

Remotio
escharae.

Nota.

¶ Vitellum etiam oui cum tantum de sale
trior modico herbe scabiose consolidēz
maioris et minoris optime adinmicē pista-
te et incorporate more emplastri mirum in
modum carbunculo et antrax op̄tulat̄
¶ Similiter quoq̄ in isto casu multum in-
uat ministrare vesicatorium in pulsb⁹ bra-
chiorū carbunculo ep̄fēre in subasellis
in caniculis: in inguibus eueniēti carbū-
culo. ¶ Tuus hec est forma. R. ap̄j risi. ʒ.
i. seis viarboze. ʒ. s. cataridari. ʒ. s. oia ad
inmicē cōrū dant cōrūfione vltima cū mo-
dico lenat̄ acen. deinde ponatur in locis
p̄dictis ad q̄trātē fucaiole. ¶ Remota
eschara locus m̄dicand⁹ est incarnand⁹
atq̄ sigilland⁹ eisdem auxilijs in p̄cedē-
ti. c. annoratis et descriptis: id in necessitas
te illuc recurrere quia ea que in eodem ca-
pitulo commemorata sunt: possunt accom-
modari pro supplemento p̄sentis.
¶ Restat autem de bubone aliqd dicere.
¶ Bubo aut̄ pestilentialis facta vesicatiōe
put dictū est in locis p̄dictis ma turetur

Vesica-
tum.P. Cur
buboni

Liber .ij.

Tractatus .j.

applicatiōe infraſcripti emplī. R. capitūz liūz radicū altee. añ. li. j. ⁊ decoctis in aqua piſtent cū vncīs duabꝫ ſicūſ ſiccarūz pin gūnz nucleozum nucis. ʒ. f. arūgie porci nis lib. f. in decoctione cū farina ſenugreci liñoſe tritici fiat emplm addendo butyꝝ ʒ. iij. vitella duozꝫ ouozꝫ. ʒ. iij. R. ⁊ erit for tius maturatiū capitiꝝ aliozꝫ ʒ. iij. cepe albe vel rube ſi nō repiant albe ʒ. vij. ra dicū liūz altee. añ. ʒ. iij. decoctis alio ʒ. ce pa in furno ⁊ reliqꝫ in aqua piſſentur oīa ſubtiliſſime adinuicē addēdo i. lib. f. emplī ſuperius notati arūgie porcine ʒ. iij. tiria ce. ʒ. i. ¶ Et nota qꝫ ante applicatiōē hñ inſimul emplī multūz cōfert per tertiam partē hore ſup bubone ponere pecias ma defactas in decoctione alteez liūz in aqua parum farine tritici butiri ⁊ olei oliarūz dulceium bulliant vnica ebullitione. ¶ Bu bone maturato incidatur ferro vel igne vel potētiſſi canterio ſecūdum quod me lius tibi videbitur. ¶ Deinde eiꝫ vlcus cir ca digeſtiōē mūdicatiōē ſicarnatiōē atqꝫ cicatrizationē eiſdē auxilijs pcuran dom eſt: de quibus plenarie in ſuperiori capitulo locuti ſumus: quare pro ma neceſſitate eodem ſemper recurrere potes. ¶ Viſa curatiōe carbūculi: antracis ⁊ bu bonis peſtiferis comūſtatū febꝛe peſtile niale vꝛꝫ peſſe. Reſtat annotare curatio nē vꝛꝫ ⁊ breuē ferociffime peſtis. Quam quidē curatiōē hñōi peſtis p admīſtra tiōem infraſcripti electuarij ⁊ ordinis af ſumpcionis eiꝫſdē in forma poculi ⁊ pillu larū ꝛc. multotiōē expꝛi ſumus cū magno honore ⁊ vtilitate non pua. ¶ Quis hec eſt forma ⁊ ordo quo pcedēdū eſt cū opatiōi bus ſuis vꝫ electuarij cōtra peſtē nobiliſ ſime opatiōis materiā venenoſam a prin cipalibꝫ ad eoz emōtoria trāſmittendo edictū p me magꝫ Joānē de Vigo impre ſentiarj Julij pape. ʒ. Chirurꝝ ʒ. f. gra uozum iuniperi garoſiloꝝ nucis muſcate radicū enule. añ. ʒ. j. ariſtologie longe ⁊ rotūde gētiāne. añ. ʒ. iij. ſeiſopotulace rad icūis de ozonici ſeminiꝝ acetofe ben al bi ⁊ rubei. añ. ʒ. f. ſpodij de canna oſſis de corde cerui ligni aloes coralloꝝ oīm: raſu re eboris baccharj lauri maſticis. añ. ʒ. iij. rute. ʒ. v. nucū ſicūſ ſiccarj dactiloꝝ paſſu larj. añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ij. ⁊ f. terebētie cardi bñdicti dipiam. añ. ʒ. i. ⁊ f. ſeminiꝝ cōiūz ſmigdalarij dulciū pineaz anellanarum añ. iij. ⁊ f. Cinamomi liqꝛicie. añ. ʒ. ij. aga ricj tꝛeciſcan. ʒ. ij. ⁊ f. pencedā. ʒ. j. terre

ſigillate boliarmenti. añ. ʒ. x. cōiādroſū p paratoꝝ mumi. ana. ʒ. ij. ʒeduarie. ʒ. vj. cāphore. ʒ. j. ſperū triſi. ſandaloz ſperū diarodonis abbanis. ʒ. j. corticū citri ſemi nis citri fragmentoz. añ. ʒ. iij. muſci. ʒ. j. et f. tamarindoz. ʒ. vj. tiriaſe metridani. añ. ʒ. ij. ⁊ f. folioꝝ ermolini. ʒ. j. ⁊ f. oīa teran tur ſubtiliſſime. Deinde cū infraſcripto ſi rupo magiſtrali fiat electuariꝝ bone for ma. R. acetū roſatiāqꝫ roſate ſcabiōſe ace toſe bugloſſe. añ. ʒ. vij. roſaz rubeaz ſan daloz oīm añ. ʒ. f. boliarmenti terre ſigilla te terebētie dipiam. añ. ʒ. vj. folioꝝ er molliū ſine albi. ʒ. x. ſirupi de ſucco ace toſe de acetofitate citri de ribes de grana tis añ. li. f. ſucci ſcabiōſe ſucci apij ⁊ radi cibus ⁊ folijs ſucci ſeniculi: ſucci rute ſucci portulacē ſucci granatoꝝ acetoforum ſucci pomozū acetofozū ⁊ limonū añ. ʒ. iij. ⁊ f. bulliāt oīa ſimul cū zuccharo ſufficienti ſecūdum artē ⁊ fiat ſirupꝫ bone forme. ¶ ʒ. iij. pillule ad pſeruādū hoiez a peſtilē tia ſupreme opatiōis qꝫ capiunt in aurota ſemel vel bis i hebdomada ad quā tātē ʒ. j. cū modico acetū roſatū ⁊ tātūde aqꝫ ace toſe ⁊ alijs ſingulis diebꝫ vnā pillulā ad inſar ciceris eadē hora capiedū quāꝫ pil lularum hec eſt deſcriptio. R. pulueris ſu perius bezardici. ʒ. j. et f. aloes epatici. ʒ. iij. mirrhē. ʒ. j. ⁊ f. croci. ʒ. j. de oibꝫ cū ſiru po magiſtrali ⁊ electuario p̄dicto. añ. ʒ. iij. ſum ſufficit fomentꝫ pillule ad modū ciceris. ¶ ʒ. iij. tem. R. cōſectiōis amech electuarij ro ſati. Meſue. añ. ʒ. j. diacapholicōis diapꝛi nis nō ſolutū. añ. ʒ. j. f. electuarij magi ſtralis ſiue ʒ peſtē pnotati. ʒ. iij. miſce et erit electuariꝝ ſolutū. ¶ ʒ. iij. d. aut curā di hoiez peſte veratꝫ hic eſt. ¶ In primis eſt cognouerit hō ſe peſte itoriciatū eſſe ſta tim ⁊ ſine mora ſumat infraſcriptū ſingu lare remediū. R. cepa duo alba ⁊ concava ea in ſupiori pre: deinde ponat in fouea. ʒ. j. electuarij noſtri nō ſolutū quō facto de coquantur in furno vꝫqꝫ ad perfectam co cturam: perinde ac ſi eſſent manducanda deinde piſſentur aliquantulum et expꝛi mantur: cui expꝛeſſioni ſine colature ad datur. ʒ. ſemis electuarij vltimi ſolutū nominatiſſe manne electi. ana. ʒ. f. cuz aqua acetofe ſcabiōſe. añ. quantum ſuffi cit: fiat poculum breue. Quis officiꝫ eſt materiā venenoſam a principalibꝫ mēbris mor ad eozum emōtoria trāſmitte re eamqꝫ per ſudorem ac per ſecceſſum mi rabiliſter purgare. ¶ Et nota qꝫ quanto a

Nota.

¶ Cura peſtis.

Electua rium.

Sirupus magiſtralis

Pillule.

Electua rium ſolu tiuum.

Ponoma giſtrale.

Nota.

mus capietur poculum predictum tanto melius erit immo debet capi sine aliqua precedenti digestionem. Et tunc est quod talis egrotando non prestat inducias egrotanti. Immo (ut superius diximus) nullam in curatione misericordiam prestat: quod statim suffragit patientem. Et si erit necesse poculum reiterare: fac semper iuxta tenorem virtutis patientis. Item ad eandem intentionem valet summopere sumere grana tria pulueris nostri lori cum aqua rosata incorporata. cum. 3. f. succari rosati: et fiant boli tres cum succaro albo: nam iste pulvis pronocat interdum sudorem: aliqui vomitum: sepulsum fecerunt cum educatione matri rierum peccantium. Et iste pulvis vocatur precipitatus. Et super poculo subsequenti die potest dari hic sirupus qui summe vult in isto casu. R. sirupi acetosi de acetositate citri de succo endiuie an. 3. f. aquarum endiuie acetose buglosse. ana. 3. j. misce. Potio. P. Sumptio sirupo per quatuor dies viliissimum est hanc potionem sumere. R. mane electi diapruni non solutini. an. 3. j. casie. 3. f. cum aqua endiuie acetose violarum fiat potio curata addendo. 3. j. f. sirupi violati. Pro pfortatione etiam cordis interdum sumere de pfectio cordiali habitum in superiori. c. viliissimum est. Item viliiter datur tiriaca fina cum modico electuarii nostri magistralis bezaardi cum sirupo acetoso de acetositate citri ad quantitatem castanee an prandium per sex horas pferuat em a pestilencia et ipsam curat vna cum prenominatione auxilii. Item iuuat summopere fricationes in principio extremorum et administratione clisterium lenientium. Denique quo ad regimen sex rerum non naturalium non secus tractandi sunt hi qui peste laborant quem admodum dictum est in precedenti capitulo. Et sic deo dante completus est sermo presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Ca. xxi. De significatione pfecte maturationis excurarum et earum incisione penes viam antiquorum put euenire possint a capite usque ad pedes: et de breui et vera curatione earum.

Exitura.

Exitura itaque est quelibet apostematum in qua sanies aggregata et collecta repitur ex adiutorio medicinarum suppositorum causam et cum na

ture adiutorio. Et tunc multiplices sunt species. Quedam sunt que vocantur cammarate seu canrine alio nomine: et in istis quando efficitur incisio inueniuntur sanies in vno loco et in alio caro mala: deinde de sub predicta carne continetur alia sanies: et ideo iste vocatur exitura cammarate propter earum absconsones et cauernositates que sequuntur in istis exituris vna post aliam. Alia species est que vocatur albir: id est topinaria: et ista plerumque videmus euenire in capitibus puerozum. Et eniam alia species que in capite exitur que apud modernos talpa nuncupatur: et istam sepe vidimus cum ossis corruptione euenire ut testatur Guil. de salic. 3. Iud genus exiture etiam cum ossis corruptione euenire vidimus in egritudine nouiter in tempestate nostra reperta fere per totum mundum qui morbus gallicus appellatur. Alie autem omnes absolute vocantur exiture. Nam alia calida: alia frigida: et alia mixta reperitur de quibus aliter describere non curabo: quod (ut inquit ille bonus noster Guido de cauiliaco) de nominibus non est curandum: dummodo rectas intentiones curaturas habeamus. Et signa itaque pfecte maturationis vniuscuiusque exiture sunt ista: testem adducendo Bucennam dicentem. Cum videris lenitatem quandam et sedationem doloris et pulsationis tunc existima quod spem pfecte sit maturum. Et larum est ergo quod sedatio doloris in apostemate calido in signum maturationis pulsationis febris est cum loci lenitate. Quadam. Ista omnia sunt signa denotantia apostema ad pfectam exituram deuenisse. Et exiture vero calide hec sunt signa. P. Prima quod medicinarum adiutorio suppositorum ad aggregationem saniositatis cito euenit. P. Secundum signum est quando locus inuenitur multum rubicundus. P. Tertium signum est eminentia apostematis quando est valde elenata in forma acuta pincali. P. Quartum est per dolorem intensum: quia tunc est signum quod materia est magis acuta. P. Quintum signum est per febrem quia ad exituram calidam semper necessario sequitur febris: et eo maxime circa generationem eius saniositatis. Et exiture vero frigide hec sunt signa. P. Primum quando materia multum repugnat maturationi propter defectum sue frigiditatis: quia omnis citra maturatio tam ex parte candidatis

Species

Guil. de saliceto.

Guido de cauiliaco Signa.

Qui.

Signa exiture.

Signa exiture frigide.

materie q̄ ex parte caloris naturalis me-
bit: et medicine sanioſtatis introducere
adminiſtratione non efficitur niſi a cali-
do et humido: vt eſt Gale. iij. de inge-
nio ſanitaris. ¶ Secundū ſignū ſumitur
per albedinē loci. Nā locus tarde ad ru-
bedinē euenit: immo nō accidit rubedo
niſi in longo tēpore: q̄ materia. non obe-
dit digeſtioni: ideo vt plurimū eſt in eo-
pra maturatiōi. ¶ Tertium ſignū ſumi-
tur a tumefactione et eminētia loci. Nā
in apate ſeu exitura a materia frigida ge-
nita non apparēt multū eminentie eleua-
te immo porius quedā planicies. Et ra-
tio eſt quia materia exiſtēte groſſa de ſui
natura eſt querere locum depreſſum et nō
ſupremū. ¶ Quartū ſignū ſumitur a do-
lore: nā dolor qui eſt in eo ſemper eſt pau-
cus. ¶ Quintū ſignū ſumitur a febre: nā
febris raro eſt q̄ inueniat in iſta exitura
frigida. ¶ Sextum ſignum ſumitur a cō-
plexione egrotantis. Nā laborātes exitu-
ra iſta pro maiori parte cōplexiōis phleg-
maticæ et melancholicæ indicantur. ¶ Cū
ergo videris exitura groſſe cuius in qua
via medicinarū maturantiū non ſperat
eruptionem non excuſatur quin iſta p-
fozetur concedēt perforatione. Et in-
tra antiquorū doctrinam inquit em̄ Anti-
lus. Si exitura fuerit in capite inciſio ſit
equalis. ¶ Et ſic cum radice. nativitatis
pilorum et nullatenus tranſuerſa ne pili
in ſuo ortu cooperiant eam. Dixit ēt quā-
do eſt locus ei⁹ occultus tunc pforatio ſit
lata. ¶ Et ſi in naſo acciderit: perforetur
equalis: vt iuxta longitudinē naſi. ¶ Si
fuerit ppe oculū: aſſe debet perforatio ad
inſtar capitis lune noue: faciēdo ſemp ca-
dere tortuoſitate lune inferius. ¶ Si aut
acciderit in māribus: incidat equalis in
ciſione: propter cōpoſitionē equalē huius
modi loci. hoc verificatur ex corporib⁹ ſe-
num qñ ſunt macilēti. ¶ Poſt aures vero
pfozetur equalit. ¶ In ſachia autē cubiti
manus et digiti ac inguia oia perforētur
in longitudine. ¶ Inquit ēt idē Anilius
Et ſi fuerit exitura ppe coras pfozet per
foratiōe rotūda q̄ rotūda pforatio ē obli-
qua: et apphēndit de longitudine corporis
cū aliquantū latitudine ipſi⁹. Subiungen-
do idē Anilius: nā cū locus iſte nō per-
fozet rotūde nō eſt incōueniēs vt aggre-
gantur materie ex quib⁹ ſepenumero ſi-
ſtula poſſit gñari. ¶ Exitura quoq̄ que i
quo aut pfozetur pforatiōe ad ſimilitudinē

lune noue. ¶ In latere vero et coſtis inci-
ſio eſt faciēda iuxta longitudinē coſtarū.
¶ In teſticulis aut iuxta yrga equiter iſcio ē
faciēda ſz longitudinē. ¶ Inq̄t em̄ preſa-
tus vir: ſim⁹ attēti vt inciſio ſequatur ſi-
gurā loci exiture quāto mag⁹ poterim⁹.
¶ Core aſit et adiutoria in longitudinē ſp
incidant. Aduertēdū tñ ſemp eſt ne fiat
inciſio neruorū villoz venarūq̄ cordaz
¶ In cruribus trib⁹ pfozet ſim longitudi-
dinē. ¶ In lacertis vero vētris et dorſo ac
ſuballeſis pfozet perforatiōe capiēte la-
titudinē: mēdiū ne fiat in ea ſinuer q̄ ſi
ſtula generari valeat. ¶ Facta apertio-
ne exiture reſeruat ſiſ documentis auno-
tis. c. de cura ſiegmōis. circa em̄ inciſio
nē impleat loc⁹ ſi nō fuerit timor de: emo-
roſagia ſanguinis licito facio de veteri
pāno lineo: vel de veteri dōdice: vel de ſtu-
pa leni madefacta cū albumine oui et vi-
tello eius conquaſſans: cū modico olei
roſati: ſz phibeat a buño oīs poſitio hu-
meſtanonia. c. deſiſſide exiturū. ¶ De
inde digerat loc⁹ cū digeſtione facta ex te-
rebēntia clara: cū vitello oui p tres vel q̄-
mor dies vel loco terebēntie olei roſati
et erit. magis ſedatiūz doloris. Ponēdo
ſemp cū iſta digeſtione emplm̄ infraſcri-
ptū. R. farinē ordei farinē fabaz: et ſiſ
farinē tritici. añ. ʒ. iij. cū decoctione malua
ſum arte et igne fiat empl⁹ ſolidū adden-
do in fine cocture olei roſati olei ſcamo-
milini. añ. ʒ. ij. butyri olei cōis. añ. ʒ. i. et ſ.
vitella duoz ouoz poſitoz mō q̄ ſupra
in ſuperiour⁹ capis plerūq̄ dictū fuit.
Iſtud em̄ empl⁹ in iſto tpe mirabilr iu-
uat dolorē ſedādo: digeſtione pcurādo et
materiā ad ouſiciū vlceraſiōis attrahē-
do: et phibet ne labia cruda efficiāt. ¶ Ce-
lebrata digēdo vlc⁹ mūdiſicādi eſt. De in-
de incarnandū. Poſtmodū ſigillandū
eadē regula auxilioz. c. de cura ſiegmō-
nis ammorata: quare illuc recurre.

Facta in
ciſione.

Digeſtio.

Emplm̄

Cap. xxiij. De forunculo et ei⁹ curatione.

Forunculus eſt ap̄a parua: vt
plurimū a ſanguine groſſo
genitū cū dolore circa ma-
turationē eius ſatis intēſo
et pulſatiuo: eſt inſup ſere
cū oibus accideñtibus phleg-
monici apoſtematis. ¶ Unū tñ poſſimū
ſignū hz qd nō repitit in phlegmone. Et
hoc qdem ſignū eſt q̄ in ſui eruptione que

Forunculus

Signum

Incisio.

Mod⁹ in
cidendi.

Nota.

Intentio
nes.p[ri]ma int[en]t[io]
tio et scda
Tertia
intentio.Matura
rium.

Cathaplasma.

Absterium.

ut plurimū sequitur sine ferro videtur ab ipsa erupitio emanare q[ua]da materia grossa ad inslar nerui putrefacti. ¶ Et nota q[uo]d si nō adhiberet remedia opportuna esset de facili de forūculo ad carbūculū irā fire. ¶ Circa itaq[ue] curationē huius forūculi tres requirunt intentiones. Prima est ut tam ordinare. Scda materia antecedentē purgare. Tertia coniunctam remouere. ¶ Prima intentio et scda cōp[er]itur pur dictum est in. c. de cura flegmonis. ¶ Tertia intentio que est materia coniunctā remouere sic cōp[er]it. v[er]o p[er] administrationē localium maturantium: q[uia] istud ap[er]ta semper euenit ad maturationē et nunc ad resolutionē. ¶ Maturariū quidem optimū hec est forma. R. capitum lili albi. ʒ. iij. radicu bugiosse tenelle. ʒ. ij. folioz maluarū et violarū añ. ʒ. iij. oib[us] in aqua decoctis et expressis pistent opime. Deinde in decoctione p[re]dictarū rerū cū farina tritici et ordeī fiat empl[us]m solidum ad ignem addendo in fine cocture butiri. ʒ. ij. olei dulcis. ʒ. iij. pinguedinis porcine. ʒ. ij. et ʒ. vitella duoz ouoz croci. ʒ. i. deinde cū p[re]dicta rerū pistatura adinuicem incorporetur de eo more emplastri calidi applicet. ¶ Faciendo semp in hora mutationis huius emplastri crebris pannilini applicationē madefacti cū isto cathaplasmate liquido. R. lib. iij. decoctiois p[re]dictę farine ordeī tritici añ. ʒ. i. ʒ. f. olei cois butiri arungie porcine liq[ui]factę añ. ʒ. ij. ouoz vitella n[ost]ro. iij. bulliant oia simul p[re]ter ouoz vitella vsq[ue] ad cōsummatonem quarte partis: deinde addantur dicta vitella ouoz. Ista em[en]t euaporatio per peciā calidā sup forūculo administrata mirū in modū iuuat in disponendo materiam ad festinā maturationē et exitum ipsius p[er]curando dolorē mirabiliter sedat. ¶ Cū ergo videris forūculū ipsū ad maturationē deuenisse et materiam grossam et trūbosam purgari: tūc cū p[re]dicto emplastro nō nisi vniūsimū est adiuvare absterfione pōne de peciā quam sup orificiū forūculi infra scripsi absterfui. R. terebēntine clare. ʒ. ij. ʒ. f. mellis rosati. ʒ. i. succi ap[er]i. ʒ. iij. bulliat oia simul vsq[ue] ad succi cōsummatonem: deinde addant farine ordeī farine tritici farine fabaz. ʒ. ij. et ʒ. f. croci. ʒ. f. vitellū vniū ouit recentis. Istud nāq[ue] mūdificatiū cū applicatione dicti empl[us]mi v[er]o summo p[er] purgatiōe materiei grosse in forūculo genite. ¶ Seda.

to dolore et inflammatione loci et aliquantulum loci erit materia grossa purgata: p[re]cedendū est pro integra sanatione eius cū administratione vnguenti infra scripti. R. Diaphis albi sine gumis. ʒ. ij. terebēntine clare pinguedinis porcine añ. ʒ. ij. ʒ. f. litargirū auri et argēti minij añ. ʒ. v. ce ruse. ʒ. i. olei rosati. ʒ. i. f. et ad ignem semp cū baculo agitādo fiat cerorū in bona forma addēdo de cera alba quātam sufficit. Signū vero p[er]fectę cocture est q[uo]d accipit formā nigrā. Ista est nostra brevis curatio quam sepe numero experti sumus nobisq[ue] et egoratibus bene successum est.

Diaphis

¶ Tractatus secundus secūdi libri de apostematibus frigidis in generali continens capitula. xij.

¶ Cap. primum De apostematibus frigidis.

X humori

bus autē frigidis in quacūq[ue] p[ar]te humana corporis solent accidere ap[er]ta diuersarum qualitatū in qualitate q[uo]d in quantitate et tā in cōpositione q[uam] in simplicitate. ¶ Simplicia autē ap[er]ta frigida sūt sicut glādule scrophule nodi sephiros vndimia cācer vērosus apostema et aquosum. Quedam istorū aliquādo per aduersionem efficiuntur composita ut plerūq[ue] accidunt in cancro et in sephiros. Nonnūq[ue] aliqua istorū etiam efficiuntur cōposita per admixtionem humorū ut accidunt in vndimia. Generantur autē ista apostemata dura. videlicet scrophule et que eorum cursu currunt ex flegmate grosso vel ex melancholia indurata. Aliquando quedam generantur ex flegmate subtili sicut sunt ap[er]ta vndimiosa. Aliquando ex flegmate subtili aquoso et generatur ap[er]ta aquosum et idropis. Aliquādo ex flegmate vaporoso generatur apostema ventosum. Generātur insuper aliquādo et eo maxime in pueris quoddam genus exiture frigide in qua reperitur materia ad istar succi laganardi: q[uo]d multoties eueniunt ad generationem saniofitatis absq[ue] dolore et pulsatione et sine loco mutato. d iij

Liber.ij.

Trac.ij.

Unicn.

Nota.

tionem in suo colore. Quod est contra mentem
 Auic. ut in superioribus capitulis dictum
 est. Dicit enim Auic. Et scias de apertibus
 in exterioribus in quibus non fit purgatio
 nunquam generant san. em. Et nota hic q
 ego intelligo de apostemato calidis tan
 tummodo q (ut superius diximus) vidi
 m multa aperta frigida ad exitura et ad
 sanem devenisse absq dolore et pusulatioe
 P Itaq sigillatim deo dante in pnti tra
 ctatu de curatione istoru ra via theorice
 et practice velle finone describere curabo.

Undimia

Capitulum secundum de undimia.

Undimia itaq testē adducen
 do Gale. rug. terapeuticę est
 apostema flegmaticum in co
 lore album in tactu molle. si
 ne caliditate et maxime quā
 do est purum. P Qualiter efficitur com
 positum istud apostema satis dictū fuit.
 c. de apostematib flegmaticis. qre illuc
 recurrit. P Et verū quidem et simplex apo
 stema undimiosum generatur ex flegma
 te naturali: quod ut inquit Auic. prima
 pmi. c. de humoribus non est nisi sanguis
 diminute decoctus. P Est insuper cū pau
 co dolore: et maxime qñ causa tur a causa
 antecedenti. Aliqñ. (ut inquit Auic. istud
 apostema cōtingit causari a causa pmi
 nua et tunc non euacuatur illud aposte
 ma a dolore lz sit de raro cōtingenti qv
 undimis euenerit a causa pminua et ratio
 est qz raro accidit apostema flegmaticuz
 ex causa pminua. sed vt plurimū rōne
 doloris: humores qui concursum habent
 ad locū iesum non sunt frigidi sed calidi
 qz instrumēta nature qdous intēra est suc
 currere mēbro leso ab aliqua percussione
 sunt veluti sanguis spūs et cholera ex qui
 bus non frigidum sed calidū generat apa
 Et nota q possimū signus vere et sim
 plicis undimie est facilius causatio fouee
 per digitorū pressurā. quod ita non sequi
 tur in eleuatione: qz ipsa causatur a mate
 ria magis grossa et vaporosa. Et ideo vt
 inquit prefatus Auic. vt plurimum eius
 causa est a vapore flegmatico: et tunc ipsa
 und. mia dicitur de genere eleuationis: id
 est de genere apostematis ventoli per ele
 uationem. P Ceterum terminatur vt plu
 rimū istud apostema per viam resolutionis.
 Et raro facit sanem et maxime quā
 do a medico fuerit bene tractatum: put

Signatio
 eius.
 Auic.

Signa.
 Auic.

Nota.

Unic.

Terminatio.

immediate post istud capitulum de cura
 ratione ipsius leniorem noticiam describā.
 P habet enim quatuor tempora. videlz
 principium augmentū statum et declina
 tionem. P habet insuper fieri istud apo
 stema a causa pminua antecedenti et cō
 iuncta. A cā pminua velut casus percus
 sio malūq regimē. Causa antecedens
 est repletio humoris flegmatici. Causa ve
 ro cōiuncta est hūor flegmaticus in loco
 apostematis cōiunctus atq aggregat.

Tempora.

Causa.

Capitulum tertium de cura undimie.

Oratio apatis mollis cōplef
 quatuor intentionib. prima
 intentio cōpletur p vie ordinā
 tionē. Scōa per materię ana
 redētis purgationem. Tertia
 per materię cōiunctę resolutionē. Et vt
 plurimū istū apa resoluit (vt asserit Mo
 crores et antiq et moderni) per administra
 tis et obute administrādis. Quarta cōple
 tur per accidētū correctionē. C prima q
 dem intentio cōplef debito regimie sex re
 tū nō naturalū vt sunt aer cibū por et c.
 Lib itaq et potus undimie euenerit a
 cā antecedēti sit declinās versus calidū et
 siccū. Cōcedat ergo patiens carnes caltra
 ti potū assatas qz elixatas: sint carnes
 castrati vituli galinarū caponū et animum
 in arborib degenū et nō in aq. Quid enā
 vtilit daf mediocri limphatu: dūmō sit
 albū et odoriferū. ffercula enā er decocta
 in bro. lio carnis dñt fieri ex riso panatella
 la grue et hmoi. Legumina oia pter cica
 ra cūctā i isto casu. Sitr qz radices: pter
 bauciā feniculū petroselinū. qz oia ista vi
 luer tolerāt. C Scōa intentio est: materia
 antecedentē digerere ipamq digestā eūare
 sic cōplef. P In pmtis digerat materia su
 mendo hunc sirupū. R. sirupi de succo en
 diuie opumella cōpositi de duabus radi
 cibz añ. 3. f. aquarū feniculū scabiosę ci
 coree añ. 3. f. misce. P Supra isto sirupo
 per quatuor dies purgetur patiens pur
 gatione ista. R. casie diacaprolicomis añ.
 3. vi. electuarij inde maioris diastico
 mis añ. 3. f. et f. cum decoctione comunit
 fiat potio curta addendo. 3. f. et semis siru
 pi violari. P Item ad eandem intentio
 nez vtiliter administrant pillule hermo
 dactilarū vel fenidag. quantitas eoz. 2. 3. f.
 P Ceterum interdum fumere buccellam
 vnā optime casie añ prandū p qrtū vni

Intentiones.

P prima
 intentio.

P Scōa
 intentio.
 Digestio.

Potio.

Pillule.

hore non nisi vtilissimū erit. Vel facias sic
 R. agarici troscian pulularum feindaz ag
 gregatinaz. añ. 3. i. cū aq feniculi forme-
 tur pulule qñq. ¶ Tertia intentio q est ma-
 teria cōiūctia remouere cōplet administra-
 tione localis. ¶ Undimā naq a cā ante-
 cedēti eueniēt (dūtaxat repiat sine dolore
 z sine interpositiōe humorū calidox) in p
 mis dieb⁹ nō nisi vtilissimū est totū mebru
 illūtre ex ista vncōie. ¶ R. olei camomilli
 ni olei anetini olei mirrini rofati ana. 3. ij.
 nucū cīpīsi absinthij camomille anetini qui
 nanni stichados. añ. 20. f. iterēda terātur
 grosso modo: deinde bulliat cum sufficiēti
 quātitate optimi vini odoriferi vsqz ad cō
 summationē medietatis vni: deinde cole-
 tur z iterū bulliat predicta colatura cum
 predictis oleis z parum aceti vsqz ad con-
 summationē tot⁹ colatur: hoc facto cuz
 cera alba sufficiēti artez igne fiat linimē-
 tum addendo in sine litargij aurei z ar-
 gēti. añ. 3. ij. boliameni. 3. i. z. f. ¶ Et no-
 ta amice q an applicationē hūmōlimimen-
 ti expedissimum est locum vndimiosuz
 lauare ex tūa decoctione trāsactis primis
 dieb⁹ itib⁹ sue naturitatis. R. camomille
 rosaz mirrillorū absinthij stichados. añ.
 20. f. balaustiaz nucū cīpīsi. añ. 20. f. et
 f. squinanti saune rozis marini. añ. parū
 salis aluminis roche. añ. 3. i. z. mellis. 3.
 ij. bulliant par⁹ oīa simul tritura tis tritū-
 radis cum sufficiēti quantitate optimi li-
 quij cōfecti ex cinere quercino z lignoz vi-
 tis z parum aceti qd⁹ liquiuz nō sit nimis
 forte vsqz ad cōsummationē tertie partis
 ¶ Et nota amice q ista duo remedia accō-
 modate administrahnt in principio vsqz ad
 augmētum. Et insup addēdo parū fursu-
 ris z saponis z galliū in hūmōi decoctione
 mirū in modū valeat in statu z declinatōe
 hūmōi apatis. ¶ Queri⁹ accipe spōgiā sa-
 tis tenuē z istē amplū vndim⁹ q totū vndi-
 miā valeat amplexu z deinde in p̄dicta de-
 coctiōe mādēfactā z bēnda cōdecēti fascia
 tāsummo p̄ore iuuale r̄pim⁹. Nā (vt inq⁹
 Aut.) in spōgia viget z vir⁹ resolutiua et
 vir⁹ epicacūia qd⁹ duob⁹ idigem⁹ inq⁹ in
 curatiōe vndimie. Itē ad idē z fort⁹ erit
 linimētum. R. olei anetini camomillini de
 lillo. añ. 3. ij. rutaz. 3. i. nucum cīpīsi nu-
 mero. 3. ij. saune. 3. ij. ciperi. 3. i. calcis in aq
 extincē. 3. vi. aluminis roche. 3. i. z. f. vini
 odoriferi ciatum vni; aceti albi. 3. i. cōtū-
 dēda cōtundant grosso modo: deinde bul-
 liant oīa simul vsqz ad cōsummationē

vini deinde coletur cui colatur⁹ addatur
 de cera alba qñm sufficit: litargij a. ei.
 boliameni. añ. 3. i. misce z fiat linimētū
 ¶ Si modo cōfigerit ipsam vndimā esse
 cū dolore cōsiderā modū est: an a cā p̄miti-
 ua an a causa antecēdēti euenire ipsa vū-
 dimia. ¶ Si a causa p̄mitiua fuerit: necē-
 sarium est aliqd⁹ auxilium administrare
 cui⁹ officium sit dolorē sedare z materiam
 resoluere cū aliquali epicacūiōe cui⁹ forma
 talis est. R. farinē fabaz farinē ordeis fari-
 nē lentum fursuris bene triturati añ. li.
 f. cum sufficiēti sapa z parum de coctiōis
 altee ad ignē fiat emplastrū solidū addē-
 do in sine cocture olei rofati camomillini
 mirrini. añ. 3. ij. z. f. 3. iud etem emplastrū
 vt p̄z: considerant ingred. etiā habet vir-
 tutē sedādi dolorē cum aliquali resolutio-
 ne epicacūiōe atqz loci cōforatione. Vel fa-
 cias sic. R. radicum altee lib. ij. decoctaruz
 in aqua z cribellataz iterū bulliat p̄dicta
 cribatura ad ignē parumper addēdo olei
 mirrini olei camomillini. añ. 3. ij. cere albe
 3. i. z. f. farinē fabaz recentis z cribellatē
 farinē ordeis. añ. 3. i. et. f. misce et oīa bñ in
 corporent z fiat mixtura ad instar ceronē
 et em⁹ p̄ntaneū remediū in isto casu. ¶ Cle-
 rū si fuerit ipā vndimā cū dolore a cā an-
 tedēti cāta: tñc necēssario ipā vndimā
 erit. aut flegmonides aut herispilades.
 Nā si fuerit herispilades: tunc statim ne-
 cessarium est sedare dolorē z remouere he-
 rispilā qz nisi sedato dolorē z remota he-
 rispila vndimianō pōt. remoueri: z est ra-
 tio qz ea q valent in curatiōe hē vndimie:
 sunt calide z sicce cōplexiōis. Calida añt
 z sicca nō cōueniūt p̄ remotiōe herispile
 minusqz cōueniūt in sedatiōe doloris ab
 ipā herispila z flegmōe causari. Et idē (vt
 inq⁹ Gale.) medicorū lucerna qñ duo mor-
 bi adinuicē p̄iungunt. Intentio medici dē
 vacare p̄ncipaliori sine cui⁹ curandō alter
 sanari nō pōt respectū tñ semp habendo
 alterū morbum nō negligere in curatiōe
 eorū. ¶ Quarta quidē intentio q est acci-
 dētia corrigere sic cōplet. ¶ Accidētia qui-
 dem q solent euenire in isto casu sunt: ista.
 vcs p̄urit⁹ cū maxime qd⁹ curatiō euenit
 ab aliq⁹ solutiōe cōmunitatis vel ossiū fra-
 ctura seu dislocatiōe: vel qz aliqñ cōtingit
 illud apostema sanari: z sit de raro contin-
 gent: vel qz accidit dolor p̄pter interposi-
 tiōē humorū calidox. ¶ Si ad sanificē eue-
 nerit: maturet cū emplastro de maluaūis
 habito in. c. de cura flegmonis cui non nūl

P Tertia
intencio.
Quinto.

Nota.

Lorio.

Nota.

Spōgia.

Aut.

**Linimen-
tum.**

Empla.

Aliud.

Gale.

**P Quarta
intencio**

Liber.ij.

utilissimam est addere fenugrecum ⁊ lino-
sam. P^{ro} remotione itaq; doloris ⁊ heri-
spile aut flegmonia in yndimia causati
statim subueniendum est cum administra-
tione istius remedij. P^{er} folioz malua-
rum ⁊ violarum. añ. 20. f. radicum lingue
bouine 3. q. radicum altee lib. 6. seminis ci-
toniorum. 3. iij. ordet m undi. 20. ij. bullat
omnia simul cum aqua sufficiens vsq; iad
ordet crepaturā: deinde expressis incidant
scdm latitudinē: deinde pistent ⁊ cribellē-
tur cribellatōe subtili cui cribellature ad-
dant olei rosati fm receptam olei mirrini
olei violati atq; camomillini. añ. 3. q. pma-
guedinis galline ynguētī rosati Mesueyn
guenti Sal. ana. 3. f. sepi vitulini edini seu
capretini. añ. 3. i. z. f. iterum ad ignē om-
nia aduincum prumper bullāt: deinde
cum cera alba sufficēti fiat cerotum mol-
le addendo in fine cocture farine fabarū
bene cribellate ⁊ recentis farine ordet. añ.
3. i. Istud namq; cerotum in isto casu est
medicina magna: nam vt pr3 considerāti
ingredientia habet virtutem sedandi do-
lorem: ⁊ remouendi herispilam cum con-
fortatione loci ⁊ aliquali resolutione mate-
rie facientis yndimiam: q^{uo} oibus p^{er}o
gatiuis p^{re}nominaus indigemus p^{ro} cura-
tione talis yndimie. ¶ Sedato dolore ⁊
inflāmatioe herispile vel flegmōis causa-
ti: tunc p^{ro} remotione yndimie pcedendū
est cū resolutione domestico: habenti locū
confortare cum aliquali confortatōe epic-
catione ⁊ resolutione ac yncuoistatis exa-
minatione. In quantum q materia antea-
dens p^{re}sertim cholericā ⁊ sanguinea nō
valeat ad cōiectam transire: ne iterum re-
ciditum faceret dolorem faciendū: iterū
locum inflammando cui⁹ talis potest esse
forma. P^{er} ynguētī rosati Me. ynguētī
Sal. añ. 3. iij. olei rosati completi olei mir-
rini. añ. lib. 6. olei camomillini olei anetini
añ. 3. ij. sepi agni seu capretini vitulini. añ.
lib. 6. succi solari ⁊ folioz mirtilorum ⁊
granotuz ipsi⁹ omniū aduincum pistato
rumequali portione. 3. iij. decoctiois altee
lib. 1. bulliant omnia simul vsq; ad cōsum-
mationem decoctionis ⁊ succi deinde ad-
dant infrascripta: postmodum cum cera
alba sufficiēti fiat cerotum in bona for-
ma. Et signum perfecte cocture huiusmo-
di ceroti est cum videris ipsum formaz ac
quisiuisse nigram vel similem nigro. Et
sunt ista. R. litargirij aurei ⁊ argentei be-
ne trituri ana. 3. iij. boliarmeni. 3. f. z. f.

Cerotus.

Mesue.

Cerotus.

Tractatus.ij.

ceruse. 3. f. tucie preparate. 3. vj. calcis lore
⁊ decies extincte. 3. f. Istud cerotum ami-
ce mi in isto casu sepe numero expertus
sum vna cum antedicto auxilio p^{re}sertim
in domino. d. meo Reuerendissimo Car-
dinali alexandrino qui diutius laborauit
yndimia complicata cum apostemate vē-
toso necnon cum apostemate cholericō.
Et fuit ab inguine in duobus cruribus ⁊
tibis vsq; ad pedes. Et hec curatio fuit
cum honore ⁊ vtilitate solutionis centum
octoginta ducatorum aureorum de ca-
mera. Et insuper (vt superius diximus)
plerumq; ex hac curatione ⁊ lucrū ⁊ ho-
nozem repozauimus resolutū enim mate-
riam flegmonicam facientem yndimiam
cum aliquali epicacatione ⁊ loci confortatōe.
In quantum q materia calida ⁊ acu-
ta (vt superius diximus) faciens aliquan-
do dolorem interdum pruritus nonnūq;
inflāmationem herispilando non possit
ad coniunctam transire et est cum res-
olutione venostatis. ¶ Apostemate ma-
turato ad incisionem oportet deuenire.
Deinde locus digerendus est mundifican-
dus et incarnandus eisdem auxilijs de
quibus in p^{re}allegato capitulo vtilem ti-
bi dedimus sermonem. ¶ Si pruritus ac-
ciderit succurrendum est liniendo mem-
brum cum isto linimēto. R. olei rosati olei
mirrini ynguētī populeonis ana. 3. ij. yn-
guētī rosati vel loco eius Sal. infrigida-
tū. 3. ij. z. f. succi plātaginis ⁊ solari añ.
3. ij. bulliant omnia simul vsq; ad consum-
mationem succi: deinde ducatur in morta-
rio plumbi cum pistello per duas horas
omnib⁹ prius colans addēdo immedia-
te litargirij aurei et argentei ana. 3. ij. z. f.
boliarmeni. 3. f. ceruse. 3. iij. camphore. 3.
f. Istud namq; linimentum ad auferen-
dum ynumquemq; pruritum inter cetera
remedia principatum obtinere inuenim⁹.
¶ Alterius si modo ad duriciem transire
videretur: p^{er} eius mollificatiōe resolutioneq;
recurrendum est ad capitulum de curatio-
ne sephiros.

Cerotus.

Linimen-
tum.
Sal.

Capitulum quartum de nodis.

¶ Si diu testē adducēdo Nodi. sūt
duelberij christi habentes fla-
ue burfam pāniculosam in p-
te interiori: in qua continetur
materia: aliqñ ad instar casti.

Nodi.
Aut.

nee semis masticate: aliquando materia reperitur ad similitudinem mellis. et tunc melinus vocatur: quando vero continetur materia ad instar castaneæ apud nonnullos lugia nuncupatur. Interdum reperitur in pñcto nodo materia ad similitudinem musculaginis altee. Aliquando cum sanio sitate corrupta. Nonnunq̃ inuenitur nodus tñtmo do carnositate plenus: et tunc carnosus vocat. Aliud et gen⁹ nodi super nervo tantummodo reperit̃ q̃ nodatio ab Añic. appellatur: et sic pñz differentia que est inter nodum et nodationem nã nodus in carne: nodatio vero in nervo est. ¶ Oriuntur itaqz nodi vt plurimũ in locis nervosis et iuncturiosis: et moventur hinc inde qđ ita nõ sequitur in nodatione: nodatio enim semp̃ remanet fixa. Ex istis etenim tribus signis sumitur argumentum cognitionis inter nodum et nodationem. ¶ Generant̃ etiam isti nodi a causa primitiva comuni: et a antecedenti. Primitiva quidem peluiticus percussio maiusqz regimen: nam ex causa primitiva videlicet ex casu et percussione nodi aliquando efficiuntur. Causa autem antecedens faciens nodum est humor grossus phlegmaticus ad locum debile a natura argumentum: qui propter loci debilitatem subit̃ et phlegmaticus humor resoluitur: indigestus vero et grossus reingitur: sic ex eo generantur nodi. Causa autem coniuncta est ipsa materia que continetur in loco. ¶ Et nota amice qđ de nominibus non est curandum: dũ modo rectas curationes habeamus huiusmodi egrotationis.

¶ Capitulũ. y. de cura nodi.

Intēdēs

Ura nodi tres habet. intentiones. Prima est viã ordinare et hoc vt humor generet benignus et malus destruat. Scđam materiam antecedēte purgare. Tertia materia coniuncta removere. ¶ Prima quidē intentio cōpletur cū bona vite ordinatio quo ad cibũ et potum. ¶ Comēdat̃ ergo hĩ qđ nodo laborat carnes castrat: potius assatas q̃ elixatas: sñt carnes vitulinas gallinarũ pul- torum perdicũ et fasianoz: tam assatas q̃ elixatas. In bodio aut̃ earũ vtiliter in isto casu decoquũtur petrosilinũ feniculum et panatella. Legumina quoqz

P̃ prima intentio.

oĩa pñt. cicera dimittere valde cōueniēs est. Ferula et oĩa ex pasta cōfecta in isto casu necessario auferantur. Unũ enĩ me diocruet limpharũ odoriferũ et mediocr̃ vinositatis: oĩ pñt vtiliter cōcedi tur. ¶ Se cunda intentio qđ est materiã antecedēte purgare sic cōplet̃. ¶ In primis digerat materia p aliquos dies sumēdo hoc dige stium. R. opimellis simplicis sirupi de duabus radicibus mellis rosati añ. 3. yf. aquaz fenicali cicoree et fumiterre ana 3. j. misce. ¶ Sũpro isto sirupo purgat̃ pa tiens purgatioe ista. R. diacaptoliconis 3. j. electuarũ idi maioris diafinicōis ana 3. j. cū decoctioe cōi fiat pñto curra addē do. 3. j. f. sirupivoli. ¶ R. sũmope inuat̃ iterdũ sumere bucellã vñã stomacho re. iuno cōfectiois ifrascripte. R. diacaptoli conis. 3. j. mellis rosati 3. j. diaturnbit. 3. j. f. agarici troiscati. 3. j. zuccari quantum sufficit: fiat confectio addendo parum zinziberis. ¶ Tertia et vltima intentio que est materiam coniunctam removere perficitur ex vno modorum quatuor: in frascriptioz. Primus modus est per viã resolutionis. Secundus per viã pressu re facte cum lamina plumbea et ligatione concedenti. Tertius per viã incisionis. Quartus et vltimus per viã alicuius caustici securi. ¶ Nodus autē mellin⁹ facta prius mollificatione loci cū applica tione diaquilonis magni plerumqz resolu itur resolutione vltima ligando desup fortiter lamina plumbea. ¶ Vel (vt sũp rius diximus) facta mollificatione nodi vtilissimum est temptare fracturam hu iusmodi nodi chistis compiendo forti ter pollicem tuum super nodo naz ex fra ctura chistis multoties sequitur resolu tio nodi mellini. ¶ Si modo contigerit nõ posse resolui necessariũ est nodum fm lon gitudine incidere: caute tñne chistis: frã gatur in hora incisionis: qđ (si possibile est) integrã extrahere bonum est vna cū ma teria in ea exsistente. Nam si aliqua pars hmoi chistis remaneret: iterũ nod⁹ in pñ stinum statum rediret. Quobrez necesse est (ne recidiam facere valeat) totum no dum intus implere egyptiaco vnguento descriptioe nostra. Vel loco egyptiaci po narur quantitas vnius grani pineoli: vbi chistis permãserit trofici nostri beminio cum infallenter totum nodum cum sua chisti eradicabit. ¶ Hoc pacto procuran dum est ad casum efscare cuz butiro vel

P̃ scđa intentio. Digestio.

purgatio

Tertia intentio.

Resol u tio.

Fractio.

Incisio.

Casus
extirpare.

digestino ex vitello oui cū terebēntina clara cōfecto. ¶ Deinde locus est mundificand⁹ incarnandus et cicatrizand⁹: prout sepius in superiorib⁹ capitulis de eisdē auct⁹ ihs tibi pleniorē noticiā dedimus. ¶ Po test etiam fieri eadem curatio de nodo in quo continetur materia saniosa similis castaneis masticatis. Idem dico de nodo in quo continetur materia saniosa. De nodo autem carnos⁹ et nodoso aliam habemus curationem.

Cura no
dicarnosi

¶ In curatione itaq; nodi carnos⁹ facta purgatione: et adhibito bono regimine prout superius dixim⁹: ad ei⁹ extirpationē necessarium est deuenire. De super cū cautela administrando aliquod causticum medicamē cū talis est forma

Extirpa
tio.

℞. lib. j. capiteili siue lixiij cum quo efficitur sapo ⁊ si fuerit lixiij cum quo efficitur vocatur magistra que est ex primis guris que egrediuntur extra vas melius erit.

Caustici
notabile.

Utriuoli romani. 3. j. salis armoniaci. 3. ij. aluminis roche. 3. j. f. bulliant oīa simul in caciola enea vsq; ad p̄sistū dūz salis

Modus
applicadi
caustici.

¶ Modus quidem applicandi tale causticum vna cum alijs infra dicendis: nūc de scribitur quemadmodum fecimus anno 1506. in curatione cuiusdam nodi vlcera in carnos⁹ ad instar magne castanee Sanctissimi dñi nostri Julij pape. ij. qui tunc temporis laborabat nodo carnos⁹ et vlcera to in manu dextra sue Sanctitatis inter annularem ⁊ auricularem digitum quo an no ciuitas Bononiensis ad deuotionem ecclesie p̄ sanctitates suas reducta fuit. Talis itaq; nodus fuit a principio cui⁹ figura rotunda durus ⁊ fusc⁹ coloris quasi ad si similitudinē ciceris: perseverauit predictus nodus per sex mēses absq; dolore et sine aliquo in crementō ac sine aliqua medella. Tandē in itinere Bononie vcz in ciuitate Castellana nod⁹ p̄dict⁹ ex se incepit vlcera siue aliqua interpositione alicuius localis medicaminis: ex quo preter sanguinē m̄grū cū materia virulenta nihil emanabat. Un⁹ ppter primā uinationē necesse fuit nobis cū medicorū sue sanctitatis cōsilio nōdū ip̄m nodū paliare vsq; ad ciuitatē foeliū. Nō potuimus tñ nodū tot biādictijs gubernare quin ad magnā vlcerationē dolorosaz deueniret cū augmento tante carnositate excedentis quantitatē magne castanee. Incepim⁹ ip̄m nodū extirpare modo ⁊ forma infra scriptis. ¶ In primis applicauim⁹ vnguē tū egyptiacū cuius officij est corrodere

Nota.

malā carnē ⁊ bonā conseruare: vt inquit Aui. in. c. de curatione cācrene: qđ quidē egyptiacū nō potuit deponere nec extirpare carnē superfluas super nodo genitā: sed causabat dolozē maximū. Et il lud quod de predicta carnositate vna die deponēbatur sequēti vero die quidē a natura generabatur. Et ip̄s egre ferebat applicationē hmoi egyptiaci ppter dolozē quē sibi causabat. ¶ Ego vero vidēs sanctitatē suā leuiora ⁊ secura medicamina pati nō posse quasi ab eius curatione desperatus opere precij fuit mihi ingenium noue medicatiois indagare: tū ppter ei⁹ impatiētiam vloci neruositatē: nū ppter tāti p̄cipis nobilitatē. ¶ Tandē ex inuentione nra ordinauim⁹ istud remediū in forma fili pāni linei carpinati vcz. ℞. fili carpinati pāni lini bñ veteris. 3. ij. medulle panis bene cocti albi ⁊ bñ frumēta ri. 3. ij. sulmari bene triturati. 3. f. aq. plā taginis aq. rose añ. lib. j. decoquant oīa in vase eneo ⁊ bulliāt vsq; ad cōsummatiōē duarū pñū ex trib⁹: deinde expriman⁹ filat⁹ siccant⁹ in furno mediocriter calido quo facto iterū carpinent⁹ ⁊ reseruent⁹ in vase linceo sigillato. Cū isto remedio intra mēsesz totā carnositatē eiusdē nodi radiceus absq; magno dolore extirpauimus nō sine magna admiratione astantiū et medicorū sue scitatis ⁊ preferim⁹ Magistri Archangeli de Ciuitate Senaz medici eiusdē scitatis q̄ nullo pacto p̄sensum suum p̄stitit q̄ talis nodus via incisionis extirparet⁹: adducēs textū Auicē. c. 6. cū ra nodi dicētis. Glādulas q̄ sunt filas ar silac ⁊ sunt spēs nodi si tibi possibile ē ex here extrahe sicut arsilac dūmō unde nō fiat nocumētū neruo aut membro vlico fac. Et si fuerit in manu vel pede vel loco cū neruis cōsilio ⁊ choridis: sic nō possumus extrahe ip̄m. q̄ nō ēēt mirū si lipa tiente cāretur spasm⁹ ex illa ejectione. Im mo tota intētio tua sit ipsum mollificare atq; resoluerē applicatione laminis plūbei fasciati ⁊ ligati aliqū pressura alicui⁹ plumaceoli. ¶ Mod⁹ itaq; applicatiōis p̄dicte filie talis fuit. Accepimus parū de eiusdē filectis cū salina madefactis ⁊ sup nodo ac carnositate supflua posuimus: deinde iterum desuper vnguentum refrigeratiuum de rutia: applicando in circuitu defensionem de litargirio habito in antidotario nostro. Et sic predictum remediū reiterando donec cognouimus

Remediū
proprium
notandū

Magr
Archang
gelus.

Modus
applican
di.

oem supfluitatē totāq; malā carnē fuisse remota. Qd p pſentia bone carnis z ſenſu ei⁹ de facili cognouim⁹. Cābat nāq; eſchāra magna qū ſine doloze occasione iſtū remediū que facili auxilio repellebat. ¶ Remota tota carnoſitate ex abundanti cautela iterū ne iterū caro gñaret ſup ſua i loco vnguentū mixtū habitū ca. de cura ſlegmonis cū ſilis ſup loco applica uim⁹ vlcera tiōis. ¶ Interdū ſup ei⁹ de ſile ctis poſuim⁹ abſterſiuū de melle roſato. ¶ Ultimo ſo loco vlc⁹ cū vnguēto de mi nio ſigillauim⁹ locū vlcera tiōis qñdie la uādo cū aqua allumioſa. Et ſic deo dāte doctrina iſta ſeritas ſua penitus libera re maſit q die iſgreſſus ē Bononia. ¶ Ceter⁹ ſi mō pūgerit nodū carnoſum nō ē vlcera tū ſic in cura ei⁹ ſic pcedendū ē. ¶ In p̄mis ponat pecia cuiuſdā vnguētū reſtri geratiui z aliquantulū tenacis velut yn guentū de ceruſa coctū in medio pforata pforatiōe ad ſitundine nodi h̄mōi: q pfo ratio cadat ſup nodo: deinde ponat ad quātitatē magne lēricule dicti rupioz de lixiuo cōfecti. Quo factū iterū ponat alia pecia vnguētū refrigeratiui p̄dicti. Deinde liget locus vt medela p hōiā iñ rema neat. Nā iſtū rupiozū ſeu cauſticū ei⁹ do na magra ſeu lixiuo p̄fectū h̄z vim z po tentia iſta hōiā frāgēdi vñquēq; ad no dū vſq; ad ei⁹ vñſum. Quapropter hoc pacto p ei⁹ itēgra extripatiōe neceſſariū eſt trāſire ad troſicū de mimio: ponendo interdū loco troſicū ſilectū nſam remota uā carnis ſupflue ſaliua madefactā (vt ſuper⁹ dixim⁹.) Aliqñ applicet egyptia cū deſcripſe nra. ¶ Remota penit⁹ car noſitate locus mundificāduſ et acatrizā duſ ē: (vt ſupius dictū eſt.) ¶ Uterū ſi no dus fuerit nodofus: nullaten⁹ pcedēdū eſt cū medicamibus cauſticis: ne ad cāce roſitatē nodus iſte pueniret: vt plerūq; vi dimus. Et ſidera cām. vcz q loco exiſte te neruoſo z doloſo z materia exiſte dura et groſſa: ſi applicarent medicamina cauſtica p eius extripatiōe (cū eoz natu ra ſit malā cōplexiōe in locū introducē di) dubiū eēt ne ad cācerofitatē p̄nomina tā trāſiret. ¶ Immo in curatiōe h̄mōi no di cū reſolūtiōis domeſticis: eis q ēt nō expoliant ab aliq mollificatiōe pcedēdū eſt. Quoz tal pōtē ē for⁹. Re radicu altee decoctē z cribellate. 3. iij. olei d lilio olei camomilli. olei roſ. añ. 3. j. p̄nedia gal line z aſerine olei amigdalārū dulcū añ.

Cura mo di carno ſi non vlc eratū.

Cura mo di nodof

3. vi. ſepi vitullini medulle cruriū bouine añ. 3. x. terebētiue clare. 3. j. z. f. diaſionis albe ſine gūmis. 3. ij. litargiri auri. 3. ij. z. f. oia bulliat ad ignē cū baculo agita do donec forma acceperint aliquantulū ni grā. deinde addat d cera alba quātū ſuffi cit z fiat cerorū molle. ¶ Cū ſumope i ca ſu i ſto doloze ſedādo z duriciā molliſcan do cū aliqñ reſolūtiōe. ¶ Uterū ſi vider⁹ nodatiōe iſtā crancroſitatē minarūc nōn iſ vñſiſſimū ē bullire cū p̄nomiato ce roto. 3. ij. ſucci plātagis colari z rāſidū de ſucco ſolarri vſq; ad p̄ſamatiōe ſucci ad dēdo cāphore. 3. j. tucē. 3. vi. ¶ Vltra alia remedia deo mihi pcedēt i caplo de cu ratiōe ſephiro annoſauū q ad vſq; cura tiōis nodatiōis p̄dicte vñſr accōmodant quare illuc recurre neceſſitate vigente.

¶ Cap. vi. vniuerſale in quo breuiter z di ſtincte tractabit de vera cognitiōe oim excreſcentiarū ſlegmaticarū que ſub no mine apoſtematis accipi poſſunt.

Cap. vi.

Antecedētib⁹ capituloſ duo bus plenarie quo ad theoricā z practicā de oī gñe nodorū et nodatiōe dictū eſt. In p̄mi hō caplo de ſcrophulis z oibus ex creſcētis currētib⁹ curſu earū vñſe do crina tradere decreuimus. ¶ In p̄mis itaq; veniēdo ad cōſideratiōe earū. Oia iſta naſcētiarū gñā repiunt a ſtare groſ ſo enenire vcz ſcrophule glandule bubo narta bocium ſephiroſ lupia z teſtudo. Scrophula nāq; ē dubeler durā h̄s na turā materia vt plurimū ſtatica groſſa genita: z multū idurata. ¶ Et laborātes vt p̄m tali paſſione ſunt corpa eoz q gu loſitatē h̄nt. Sūt inſuper hi q ſtare ſunt repleti. Et q vtunt regimie h̄mōi ſtati corz gñatiuo. ¶ P̄nt aſit gñari in quacūq; corpis preſer vt p̄m leari aduent⁹ repe riū in collo in ſubaxillis z iſguimb⁹. ¶ Co canſ aſit ſcrophule apō nōnullos a ſcro pha q aial guloſuz z ſtaticum eſt z iō in porcis gñant ppter eozū guloſitatē in co meſtis z bibitis. ¶ Diſſerūt itaq; ſcrophu le a guloſis in multis. ¶ P̄mo diſſerūt in numero. Nā ſcrophule ſemp ſūt ples pē dentes vna poſt aliā ad inſtar vuarū ra cem in ſupficie cutis. Et nō puant in to tiſ a doloze. Et iō dicit Aul. Et oñs can cerant ſcrophule. Hoc qdē accidit p̄p do lozem: q dolo: in oī materia dura z ſtūū ex ſignis coarguētib⁹ cancroſitatem.

¶ Scro phula

¶ Scro phulofi.

Loca: ea rum.

¶ Scro phulayñ dicitur. Quō dif ferūt ſcro phule a glāndulis

Glandule vero sunt pauci numeri: dolo-
re carētes in tactu fati tractabiles. Scro-
phule aut sunt magis dūre. P dnt ē scro-
phule a glādul in radice earū. qz hnt ra-
dicē magis fixā qz glādul: r iō min⁹ mo-
uent i tactu de loco ad locū. Glādulē em
mouēt adeo facili ac si eēnt i corpe separte
et ppea repit in corpe nō hnt radices neqz
pncipiū suū: seu vestigiū radices r hac
de cā facili mouēt. P Testudo hō differt
ab oib⁹ nā ipsa ē de gne exitura: magna
rū r acceptit nomē a loco vbi nascit. Ple-
rūqz vidim⁹ ipaz ad sanie euenire at hūo
ralis est. In sup est mollis de sui na āplā
r latā hōs emineniā qñ cū dolore corpis
naturalis dicta ē ppterea ad silitudinez
testudis. P Uterū si nascit i collo boūi ap-
pellat. P Si i capite testalpa. P Si i resu
culis ernia fistulosa r carnosa nūcupat.

Testudo

Bocium.

Talpa.

Lupia.

Natta.

Cause p
mutuoz.

Species
scrophus:
laram.

Quicn.

Bubo.

P Uterū si nascit i collo boūi ap-
pellat. P Si i capite testalpa. P Si i resu
culis ernia fistulosa r carnosa nūcupat.
P Lupia hō ē ad istar pui lupini. Naz
ei⁹ figura ē rotunda: satis mollis in istu-
ris r locis neruosis r oculoz palpebris vi-
dim⁹ suū hnt oritū. P Natta em ē emine-
magna carnosa ad instar carnis natice:
diuersas hnt formas: aliqñ ad silitatem
melonis: nōnūquā ad quantitatē magne
cucurbitē. hys sup diuersa nota hz qz plu-
ribus i locis possit gnari put de testudie
dictū fuit. Uterū de nobis nō ē curandū
dūmō rectas intētiōes curatiuas hēam⁹
P hnt etiā fieri oia ista gna nascentiarū
ex cā primitiua añcedenti r cōiuncta. Pri-
mitiua est qdē velut a malo vite regimie
sui cibi r potus. Añcedēs est hūo: pluri-
mus r flaticus iā ericatus. Cōiuncta est
ipse hūo: in loco colicet⁹. P Scrophularū
etern aliq sunt dolorose cū aliqñ calidita-
te r rubedine: nō in istū dūre: r ille plerūqz
aut via resolutiua curant: aut via suppo-
ratiua ad sanationē pducit. Aliqñ aut
sunt magne antiqz cū infiltratiōe neruo-
rū r venarū malū hntes colorē. Tūc ab
eaz curatiōe fugiēdū ē qz vidim⁹ eas ple-
rūqz cācerari. Et ppterea dicit Aui. vt su-
pra. Et qñqz cancerant scrophule. Eadē
qz hō r de glandulis r oib⁹ alijs qñ cuz
pāctis accidētibz repiunt. Et alterna-
tim videant eaz curatiōes eorūqz signa
qñ sunt mala. P Bubo seu fugile temp in
locis emōtorijs suā hnt naturā: Cui⁹
signa sunt ista. vcz duricies ad simi itudi-
nem scrophularū: est in sup multum infil-
trata r radicata vt plurimum sine chisti.
P Cap. vj. de curatiōe scrophularū: glan-
dularū et omnium currēnum cursueaz.

Lādularū scrophularūqz cura.
ratio r oiz exercēctiaz cōsi-
milē hntū naturā r formā qz
tuoz in tētibz pñct. Pñct
cū dūto vite regimie qd ad ci-
bū r potū. Scōa ē materiā pñctā remoue-
re resolutiōe medicamie. Tertia materiā
añcedētē etiare. Quarta r vltia ipam ma-
teriā pñctā remouere manuali opatiōe vt
alicui⁹ causis applica⁹ si p viā resolu-
tiōis r moueri si possit. P Pñctā qdē itēno-
r 2. pñctē fieri put dictū ē. c. d curatiōe no-
di. P Cōueniēs est egrū in istocāu famē
pati qñtis possit. Et se cauet a sanie nau-
seantia. Qz teneat caput suū eleuatum.
Nec vnqz dormiat sup facie suā: nec sup
genua: vtilissimū ē et i isto cāu se cauere a
pñctā locutiōe r resu curat. P Pro pñctā
mēto scōe intētiōis digerāt mā sic. R. oxi-
mell cōpositū sirupi d scicados mell ros.
añ. 3. p. aqz scabiose ēdiūe d fumo fere añ
3. i. misce. P Sūpro siru⁹ p aliqñ dies pur-
get patiēs purgatiōe ista. R. 3. j. diacap.
diañ. electuarij idi maior⁹ añ. 3. j. cū dco-
cione cōi fiat potio curta addēdo sirupi
vio. 3. j. p. P Trāsacta hēdōda p assum-
ptionē hmoi medicie p eradicationē mate-
rie añtis vtilissimū ē qd iē aurore fume-
re vnā ex pilulū istascrip⁹ vcz p dies. xl. ex
cepz dieb⁹ i qb⁹ lūa nouitate agit. R. eu-
forb⁹ 3jz berz turbitz succi radicū. Qrios
agarici añ. 3. j. r oib⁹ trituratz formēt pil-
lu. cū pñcto succi. xl admodū dicerz sūt. n.
mirabiles i isto casu. P Qz i sero añ dor-
mitionē fumere bucellā istascrip⁹ pfectio-
nis nōnūl vtilissimū erit. R. mell ros. siru-
pi d scicad. añ. 3. iij. zuc. 3. iij. agarici. tro-
ciscari. 3. p. sal gēme spice cina⁹ galgē añ
3. j. garioñi macz añ. 3. j. polipo. 3. j. p. ele-
ctuarij di maior⁹ 3. j. p. turbit ppati. 3. j.
pipe. lōgi. 3. j. d oib⁹ cū vino cronoz fiat
pfectio. Dosis ei⁹ ē 3. p. est em mirabilis
malā cōplexione flaticū vniuscuiusqz cer-
poris recificādo r grossū educēdo C Ter-
tia intētiō q est materiā cōiunctā remoue-
re cōpōt administrā localū foris resol-
utiōis qz aliqñ mollit⁹ qz forz talē p-
R. muscalagis altze fenu⁹ linose sicūqz
fiteaz li. j. olei cōis olei de lilio olei camo-
añ. 3. j. ping. vdis gallie pinguedis anse-
rine pinguedis porcine liqfacte terebēti-
ne clare sepi castraz liqfacti añ. 3. j. p. li-
tar⁹ aurei bñ triturati r cribellati. 3. viij.
bulliāt oia simul vsqz ad cōsumptionē
succī seu muscalaginis: deñ cū cera noua

Prima in
tenno.
Scōa in
tenno.
Digello
purgatio

Radica-
tio.

Tertia in
tenno.
Cerotuz.

sufficienti fiat cerotū satis viscosus addēdo armō galbanū dissolutū a ceto an. 3. i. iros recens z tritū tritura vltia. 3. i. f. oia coquant ad iunctū fiat cerotū ad modū diaq lōis: est em̄ medicina magna in resoluēdo vūāquā z scrophulā z excresecētia ffractā 3. itē. 3. diaq lōis albi diaq lōis magni sop. hūide. an. 3. i. isopi cerotū Gal. 3. r. succi iros. 3. f. succi afodiloz. 3. i. mucilagis altee. 3. iij. bulliat oīa sū vīg ad cōsummationē mucilagis deinde addant tere clare. 3. vi. cere albe quātū sufficit z fiat cerotū. 3. itē. 3. galiera oppel aromonia. 3. f. decoctiois iros. 3. ij. aceti albi. 3. ij. f. dissoluant oīa ad iunctū bulliat vīg ad psummationē succi et decoctiois deinde addant olei de lilio tere clare cere albe. an. 3. iij. et itez bulliat vnica ebullit iōe addēdo iros pūti. 3. ij. 3. itē. 3. radici lūij. 3. iij. semis nasturcū iros iōi sū lantudine an. 3. i. bulliat cū aq sufficiēti vsq ad crepaturā semis nasturcū. Deinde expmāt z pūstē q facio i mucilagine rez p dicitay cū fursure tritura igne parie fiat epīm cū sapa quātū fuerit mucilago. 3. itē et epīm ē potēti sūm i resoluēdo scrophulā dūm nō sūdo lososa z suspecta cancerositatis. 3. Ad idē armō z galbanū ābo dissoluta cū aceto quibz addio parē terēbēne subtilis z tūm de masticē bñ gūmo parūq iros optē trituri olei de lilio piguedis gallie. an. 3. iij. vltio loco oīa reducta ad formā ceroti arte z igne oīb glādulis z scrophulis p sentaneū remediū est. Etey si cōingar scrophulas via resoluēti resolu nō posse immo si videris eas tēdere in viā maturatiōis vt plerūq vidim: tūc adiunare maturatiōez nō nisi vltimū sūm ē. Maturatiū scrophulay tale pōt ēē. 3. radici altee capiti lūij. an. li. f. decoctiois duobz i aq sufficiēti: deinde pūstaz z cribellatis addantur. 3. iij. nuclei allioz sub pūnis de decoctoz z rātundē de cepa alba eodez mō decocta olei d lilio buryū. an. 3. ij. piguedi māporcinēz aseritae. an. 3. ij. f. q fctō i decoctioe altee cū saria tritici fenugrecilino se ad ignē fiat epīz solidū addēdo qñ auferat ab igne vitella duoz ouoz z tritū oīa ad iunctū i coposētur: maturat em̄ mirabilē scrophulā in viā suppositiōis tēdē rez. Et nō q diuini pcedere cū epīastro p dicto ad hoc vt tota duricie glādulay z scrophulay puerat i sanie an loci aptio nē sūm opēiū a scroph. 3. 3. Loco ex hie: maturatoz duricie glādulay z scrophulay in

sanie puerfa tūc loc⁹ aperiēd⁹ ē cū ruptorio de capirello: eodē ordine de q in c. de cura nodi dixim⁹. Vel ē sapiend curio fle borhomo: seu gāmanth vel igne in electio ne patiēns dū mō fieri possit absq nerno rūz venay lesioe. 3. facta apertione loci pro eius modificacione digestione incarnatione atq cicatrizatione non secus pcedendum est ac in puallegato. c. de curatione nodi dictum est. 3. Quarta intentio q ē materiā cōiunctā manuali operatione remouere sic plet. Si cōtingeret ipaz scrophulā seu glādulā via resoluēti resolu nō posse: nec via maturatiū mammarī nō posse: tūc vt ad pfectā sanationē puenire possim⁹ ad manualē opationē seu chirurgiā trāsire necessariū ē: dūm hoc fieri possit absq manay venay incisione. 3. Laute itaqz icidat scrophulā glādulē in lōgitudine incipiendo ab extremitate ad extremitatē: parū pl⁹ superficiali incidēdo cutē: donec puenierit ad manifestā carnositate scrophulosā glādulosā. Deinde vnguibz grossoz digitoz z spatamie ordiatovndiqz totā scrophulā totāq glādulā cauti chirurgici excarnare z euellere solēt. 3. ppter in sūb⁹ exercēdis viri expū z exercitatiū ēē mltū cōfert. 3. Vnū tñ sit tibi mēte tenendū q scrophula exi te in loco magnay venay z in eis insilata: vt puta in gula vel i collo. tūc cōsulo tibi ab eius curatiōe ēē desistendū. 3. fct⁹ ex toto ei⁹ excarna statim⁹ p futurā dz fieri vniū pūti: in loco declinaciōi sp pūti oī⁹ mittendo. Deinde curare curā vulnerū recentiū: qre sic faciēdo egrotantibus z mihi bñ successuz est. Que quidē curatio talis fuit. postea intus digestio per 14. dies mūdificauimus. Deinde locū cum abster suo de melle rosato incarnauimus. post modū cū eodem abster suo in quo ingreditur myrrhaz aloes vltio loco sigillauimus locum cū vng de minio. Si forte aciderit q aliq ps carnositate hūmō glādule z scrophule i loco remāserit: tūc p eius extir⁹ ad pēipitātū nrm est nece⁹ trāsire: aut ad egyptia dīscī nra: aut ad granū vniū arse vel sublimati iter hūmōi carnez supliūā scro⁹ atqz glā⁹ tūmō possit. 3. Modus applicatiōis talis remediū ē (vt p fertur) icidat scro⁹ a me⁹ fere vīg ad radice cū insitō hñte cuspidē acutā z iapraz ad pforandū vel incidendū vt lacerā z pba. Deinde in foramine ponat de arse 3. sol. mat vel de troisco de minio ad qñ

facta apertione.
Apertio.

Quarta intentio

Incisio scrophulay.

Nota.

Blind.

Blind.

Emplm.

Cerotū.

cura scrophulayq maturat

Emplm

Nota.

nus grani frumēti reitēdō tōtōs: q̄o
tiens fuerit nece^m p̄nominata auxilia: dō
nec cōsuēt^r scrophulā v^r glādulā eē exir
pat ā. Et aliqñ b̄ ista for^r z curatiōe. ite
grāi n vno frusto tota scrophula eē h̄itū.
P̄tēc sū q̄ i mediū adducere volui p̄ cu
ratiōe scrophulaz glandulaz q̄ puto deo
dāte tibi sufficere cui^r nomē sit b̄ndictū.

¶ Capitu. viij. de apostemate schli
rotico quod sephiros nuncupatur.

Ab ita in precedēti caplo de
curatiōe scrophularū z que
earum cursu currunt sufficiē
ti doctrina. In p̄ntiō sermo
ne ipsi est ad illud gen^r apos
tematis qd sephiros noīat

p̄rātre. ¶ Sephiros itaqz testē adducē
do Aui. fen. iij. c. xj. tractatus ij. de aposte
matib^r duris. Est apostema durū indolo
rosum: z eo maxime qñ est purū. Et iō b̄
dixit p̄fatus vir. Et purū qd est illū cui
nō associat dolor nec sensus. Immo si re
perit in eo sensus z dolor parū: tūc nō se
phiros purū s; ipurū ē. ¶ Cui^r due sunt
spēs: purū v; z nō purū: nō purū duplex
est. v; aut cācerosum: aut nō cācerosum.

Nō cācerosus iterū est duplex: aliqñ in
terpositū est apostema durū cui^r alio gñe
apostematis pura cū perisipila vel flegmo
ne: z tūc necessariū h̄z dolorē causare: z iō
est faciliōis curatiōis via resoluētiū cete
ris. H̄z ē sensum in se z causat aliqū dolo
rē tangēdo ipm vel nō tangēdo. Et tñ nō
est cācerosum: qd est cōtra mentē z iūi q̄
tener illud esse cācerosum apostema qd in
fienit cū dolore z sensuz h̄re de p̄ se z p̄ ac
cidēs. Inuenit insup scda spēs apostema
tis durū nō purū nō cācerosi aliqūe sensū
h̄ntis v; in tāgēdo tñ: z istud ē sephiros

recipit curatiōē via resoluētiū cū difficul
tate tñ. Subsequēter repit sephiros nō pu
rū z cācerosus cui^r signa sunt ista. v; do
lor p̄gitiū^r pulsatiū^r z inflāmatiū^r in
circuitu h̄ntis venulas plenas sanguie me
lācholico. ¶ Et propterea ad meliōrē ve
rificatiōē nostri sermōis peregreie di
xit Aui. eodem capitulo. Dixit enim. Et
quādoqz canceratur sephiros. Et propin
quitas sephiros ad cancerum elongatio
eius ab eo est p̄m multitudinem inflāma
tionis: et paucitatē eius z apparentiam
pulsationis in eo: et occultationē ei^r etiā
apparenā venarū in circuitu ei^r z occul
tationē earū. Nā in sephiros canceroso
adest multitudo inflāmatiōis: adest ē

multitudo pulsationis: z multitudo pun
ctiōis cū venis (vt super^r d̄ ximus) in cir^r Raf.
cuius sanguine melācholico plenis. San
dem inīaz habemus a Raf. libro sui cō
tinentis. c. de apostematē z schlirotico vbi
dicit. Et quotienscumqz cum apostematē
schlirotico inueniuntur: accidentia apos
tematis calidi sicut dolor pulsatio infā
matio et oīa alia eis attinētia: tunc illud
apostema de genere cancerorum esse dīcē
dum dicit. P̄ patet ergo qualiter ad hoc
v; sephiros sit cācerosum necessarium: est
ipsum inueniri cū accidentibus p̄nomin
natis. Et propterea circa hoc notandum
est p̄m quod concipitur ex verbis Aui.
lib. i. fen. ij. capitulo de egritu dimibus cō
positis q̄ cancer et sephiros adeo sunt p̄
pinqui q̄ non differūt differētijs substan
tialibus eo quod vtrūqz sit ex eadem rā
dicali materia. Sed tantum differunt in
quinqz accidentibus inseparabilibus sus
perius p̄nominatis: videlicet pulsatio
ne: inflāmatiōe: punctiōe: dolore acu
to: et venarūz apparentia. Et propterea
nisi caute tractaretur istud in sui curatio
ne de facili posset in cancerū transire. Nā
(vt inquit Aui.) In habēdibus symbolijs
facilis est transi^r de vno ad aliū. P̄ gñā
tur aut illū ad aliqñ ex flegmate grosso
et ē color declinā^r ad albedinē. Aliqñ ex
melācholia naturali: z tūc est color decli
nans ad aliquale p̄sbeitatē. Gñat etiā
aliqñ ex vtroqz h̄ior v; flegmate z me
lācholia: z tunc color est inter vtrūqz v; z
albedinē et p̄sbeitatē. P̄ Quatr aut effi
ciū cōpositū: h̄z fati^r dicitur sit caplo de apa
te in generalit^r v; mag^r elucescat doctri
na p̄ntis capli noniū. vñlissimū esse puro
iterū describere quatr efficiū cōpositū cū
alijs apatis^r. Nā (vt in p̄nominato) ca.
dixim^r) apata efficiunt cōposita isto mō
v; si flegma iterpositū fuerit cū cholera
ipso flegmate vincēt sephiros flegmoni
des ē. Et sic intelligendū est breuiter lo
quēdo de alijs h̄ioribus qz vincēt semp
datur denominatio. ¶ Deniqz cause h̄mōi
apatis sunt tres. v; primitiua: s̄ncedēs
et cōiuncta. Primitiua quidē est regimē
oē fatis z melācholice gñatiū. Antece
dens ē ipse h̄ior flegmatic^r et melācholi
cus in corpe multiplicatus. Cōiuncta hō ē
ipse h̄ior melācholicus et flegmatic^r in loco
apatis cōgregat^r. P̄tēc sū q̄ in mediū via
theodice me adduxisse volui: que puto tibi
deo dāte sufficere: cui^r nomē sit b̄ndictū.

Aui.

Briso.

Cōpos
tio.

Cause.

Species.

Durus.

Auicē.

Capitulum. ix. De cura apostematibus schilironici.

In pcedēti caplo via theoricē plenarie locuti sumus de apostemate schilironico quozq; eius spēs sunt. In pſentivero de eius curatio ne doctrinaz sufficientē de ſcribere conabor. In curatiōe itaq; hu iuſmodi apoſtematis quattuor requiruntur intentiones: quarū p̄ia eſt viā ordinare. Scda materiā aſcēdētēz digerere ipamq; digeſſā cōpetētē euacuatione euacuare. Tertia eſt coniunctā localib⁹ au pilis remouere. Quartaz vltima eſt accidentia corrigere. Prima quidē intētiō p̄fici cū bona regiminis adminiſtratiōe quo ad cibū poſiti. Utant itaq; hī qui tali laborāt apate oibus cibarijs hñib⁹ boni generare ſanguinē ⁊ non groſſum. Velut ſunt carnes vituline caprine: illa citates: caſtrati vnius anni gallinarū per dicum pulloz atq; faſtianoz: ac etiā oīm auium in arboribus degentiū in iſto caſu vtiliter cōceduntur. Aues p̄tērea aquarice ⁊ groſſa corpora hñtes velut ſūt grues anſeres ⁊ hñi ſunt in iſto caſu oīno vītandē. Uaccarū quoq; carnes porcorū ⁊ p̄rioloz ceruorū leporū ⁊ q̄ eorū curſu cur ſūt: p̄tērea q; generāt ſanguinē melancholicum ⁊ groſſum in iſto caſu vtiliter prohibetur a medico parū infirmo. P̄terum accommodate conceditur infirmo in brodio vituli carniū p̄nominatarum ex oleribus decoquere velut ſunt la cruca bozagobilitis ēdiuia meliſſa: petroſilium in pua q̄ſitate. ſerculū ēt in eodē brodio cōfectum ex panatella farre: grue ⁊ riſo vtiliter conceditur. Oua inſup forabilia ⁊ quoquō decocta p̄ferim bozaginata in iſto caſu vtiliſſima ſunt. Lentes p̄tērea ⁊ oīa legumina humorē groſſum ⁊ melancholicū generātia: et caules oīm ignerum ac piſces valloſi ⁊ oſtracha prudētiſſime a medico ſunt enitanda ⁊ ab infirmo dimittenda. Et ſcias q; non niſi vtiſſimum eſt ſe cauere ab oibus piſcibus p̄ter hñtes colorē rubeum ⁊ degeneres inter lapides ſeu ſcopulos maris niriidi: et corpa pua hñtes. Fluuiatiles cācri nihilo min⁹ in iſto caſu p̄cedunt. Deniq; oīa q; ſanguinē groſſum hñt gñare: vt habetur a Gal. tercio de interiorib⁹ oīno ſunt relinquēda. Uterius vniū mediocriſ vniōſiſ ratiſ optiē lipharūz albi ⁊ odoriferi p̄ti-

liter p̄ceditur. Ita animiq; exercitiū forte. Uſileq; ſupplue in iſto caſu minime ſunt bone. Immo bonū ē ſemp in oibus operationibus ſuis vt moderate viuatur. Iſta oīa ſere poſiūt a Gal. in cōmēto illius amphiſimi qui nutritur copioſe ⁊ velociter ⁊c. Iſiſ (vt ſupius dixim⁹) in oibus ſuis opationib⁹ nihil melius eſt q̄ honeſte ⁊ hilar: vira viuere. Scda intentio q̄ eſt materiā aſcēdētēz digerere cōpletur p̄ aſſumptionē iſtius digeſſini. R. ſirupi de duab⁹ ⁊ radicib⁹ mellis roſati colati ſirupi acetofi ſimplicis. añ. ʒ. ʒ. aq̄ rum fumiterre bugloſſe endiuie añ. ʒ. ʒ. P̄ ſūpio iſto ſirupo p̄ oīe ant decē dies purget patēis purgatiōe vta. R. diaca: p̄oliconis caſſe añ. ʒ. ʒ. ſdiaſi: uiconis. ʒ. ʒ. ʒ. agari: c troſiſcati. ʒ. ʒ. cū decoctiōe epitimi ſene polipodij ſcolopēdrie ſloz: fructū cordialiū fiat poſio breuis addēdo ſirupi violati. ʒ. ʒ. ʒ. P̄ ʒre aliqñ ſumere iſtas pillulas p̄cedēti digeſtiōe ſirupi p̄dicti optimā vtilitatē hēre inuenim⁹. R. agari: c troſiſcati. ʒ. ʒ. pillulaz aggregariarū pillulaz ſenidaz maioz añ. ʒ. ʒ. miſce et formētur pillule quozq; cū aq̄ vite. P̄ ſimiliter quoq; nō parua vtilitatē inuenim⁹ inter dū in aſſumptionē iſtius electuarij. R. agari: c troſiſcati. ʒ. ʒ. i. turbit p̄parati. ʒ. ʒ. folliculoz ſene epitimi. ʒ. ʒ. ſpeciez diaro: donisabatis. ʒ. ʒ. mirabolanoz chebulorum embulicorū ⁊ belliricorū. ana. ʒ. ʒ. cū zucaro ſufficiēti ⁊ ſirupo de fumo: terre fiat electuariū i morſellis ſcōz artē quo ſyat patēis ſemel in ebdomada ad q̄ſitatem nucis p̄cedēti (vt ſuperi⁹ dixim⁹) digeſtiōne. Et ſcias q; in iſta materia medic⁹ nō debet eē cōtentum vltra nec bina purgatione: nec eē d̄z p̄cedere purgatiōe foris phar: maci. Immo prudētiſſimi medicieſt in oī materia melancholica ⁊ groſſa (vt inquit ⁊ Deſue. c. de melancholia auctoritate Gale.) nō exquiſite euacuare: ſed modera te ⁊ paulatine ſemper procedere. Inquit enim p̄ſeſtatur vir loco p̄allegato. Et Canon quidē eſt in egritudinibus melancholicis vñ o bis vt nō ſemel ſed per iter nulla faciāmus euacuationē talem habētem tēperie: vt natura poſſit regulare euacuationē: nō aſſue euacuatō naturā. P̄ pillule etiā de lapide lazuli in iſto caſu laudantur a Doctozibus. Tertia intentio que eſt materiā cōiunctam remouere cōpletur adminiſtratiōe localis domeſtice reſoluentis cū reſolutione ⁊ molificatiōe

Intētiōes

P̄ prima
intētiō.P̄ Scda
intētiō.
Digeſtiō.

Purgatio

Pillule

Electuarium.

Nota.

Deſue.

Canon.

P̄ Tertia
intētiō

Nota.

Trac.iij.

In statu.

**Tura du
riciei.**

greci et linose ana. **M. ij.** caput vni⁹ castra
 ti et pedes eius duos pedes vituli et medie
 tatem capitis eius oia prius aliquantulis
Ceroti et decoctio. contrita decoquantur in aqua sufficiēti vsq;
 ad ossiū a carne separationē: deinde pisle
 tur tantūmodo altea et cribellet cui criba
 ture addatur olei de lilio de camomilla de
 anero. **3.** sopi hīde **3** sopi ceroti **Sale.** tere
 bentine clare ana. **3.** s. f. pinguedinis gal
 line anatis atq; anserine ana. **3.** i. dia qui
 lonis magni. **3.** ij. cū cera alba sufficiēti de
 omnibus cū p̄dicta cribatur arte et igne
 fiat cerotū molle. Qd̄ quidē in cerotū sum
 mopere vj in mollificando vñquāq; dū
 ridem lapidosaz semp̄ in prius locū fōmē
 tando cū pectis maderatū in hmoi deco
 ctione. **¶** Uerū si modo cōgigerit locum ad
 sanositatem deuenire maturef locus apo
 stematis marmarino de malua iusto habi
 to in antidorario nostro. **¶** Deinde incidat
 locus semper obseruatis documentis ha
 biris in. c. de incisione apatis gñali. **¶** De
 inde locus digerendus est mūdificandus
 incarnandus atq; cicatrizādus eadez do
 ctrina habitū in pallegato. c. **¶** Deniq; si
 contingeret ipm̄ apa transire ad cancro
 sitatem p̄ sui curatione quides regendum
 est curatione cācri de quo deo dante vñle
 doctrinā in subsequenti caplo tradere in
 tendo. **¶** Et sic deo dante completa est do
 ctrina curatiua apostematū duri: cuius
 nomen sit benedictum.

Capitulum. x. de cancro

Cancer.

Cancer vt inquit Auic. lib. iij.
 fen tertia. de cancro est aposte
 ma melancholicum de melan
 cholia adusta adustione cho
 lere: et non a pura seculenta (si
 cur inquit **Binus.**) **¶** Melancholia qui
 dem adusta faciens cancrum duobus mo
 dis aduritur. Uno modo per adustionem
 cholere subtilis: qm̄ cholera rubea aduri
 tur: vnde eius subtilis resoluitur et spissum
 terrestres ipsius adustum remanet: hec
 quidem melancholia vocatur melancholia
 maligna adusta per adustionē chole
 re (vt superius diximus). **¶** Et hunc modū
 adustionis melacholie tetigit **Auic.** cum di
 citur melancholia adusta a materia cho
 lerica. Alio modo potest esse adustio melā
 cholie. Alio modo per adustionem melan

cholie naturalis: naz quādo melancholia
 naturalis miscetur superflue cuius cholera
 tific illa melancholia naturalis vt plurimū
 aduritur admixtione materie: cholericæ ad
 mixte cum. supradicta melancholia: ex
 qua melancholia adusta subistomodo cō
 uenientissime potest generari cancer parui
 doloris: et parue vlcerationis. **¶** Est insup
 apostema parui corporis a principio: vt
 plurimum rotunde figure. Aliquando ad
 similitudinem cicoris. Interdū ad simili
 tudinem fabe a principio ortus sui repe
 ritur. **¶** Est etiā cancer durus fusci coloris
 dolorosus in circuitu: et vñis plenus san
 guine melacholico. **¶** Cuius due sunt spe
 cies vcleratus cancer: et non vcleratus. **Species**
 Nā in pncipio sui ortus: (vt inquit **Auic.**)
 est occulte dispositionis: et secundū pluri
 mum in primis diebus sui ortus esse eius
 ambigunt: deinde in posterum manifestā
 tur signa ei⁹ apostematū cāceroli. **¶** Auic.
 cē in particula ista, docet nos cognitionē
 cācri qm̄ incipit apparere aciem nos do
 cet ipsum cognoscere: qm̄ est in principio: et
 etiam qm̄ est confirmatus p̄ sua signa con
 firmationis superius p̄nominata sicut
 est dolor: et c. **¶** Et ita facit **Sale.** xij. de in
 genio sanitatis. Dicit enim **Sale.** eandem
 rōnem habere debemus comparatiue ad
 cognitionem nostram de cancro in p̄ncipi
 pio qualem habemus de nascētis terra
 rum: vt de oleribus eorum seu herbis: o
 ium generum: nam dum herbe nascuntur: et
 adhuc parue existunt: difficilis est earum
 cognitio. quare sicut ipse herbe dum sunt
 tenelle etatis non cognoscuntur a malis
 herbariis et indoctis. Ita et eodem modo
 cancer in principio sui ortus ab ignorantē
 chirurgo non cognoscitur. **¶** Cancer qui
 dem distinguitur fm̄ tres modos. **Distin**
 guitur autem fm̄ cause diuersitatem: aut
 fm̄ temporis diuersitatem. **¶** Distinguitur
 autem secundum diuersitatem cause
 quoniam alius fit ex melancholia: que me
 lancholia aliquando efficitur adusta per
 adustionem melancholie naturalis: et iste
 cancer est tardioris vlcerationis et parui
 doloris ac pauci incrementi. Qui vero effi
 citur ex melancholia adustione cholere
 est vehementis malicie et velocioris cor
 ruptionis ac doloris vehementioris. **¶** Pro
 pterea quia (vt inquit **Auicenna** in pri
 mo libro capitulo de humoribus) ipsa p̄e
 allegata melancholia est detestabilior et
 vehementioris malicie et corruptionis
 et q

Species

Auic.

Sale.

Distin
canci.

Auic.

Liber.ii.

ceteris speciebus melancholie. Hoc quidē accidit ppter sui vehemētē mobilitatez ac etiam acuitatem ⁊ caliditatem eius: q̄ bus quidē de causis inducit predicta melancholia in isto apostemate fortiora accidentia et vehemētiōra q̄ prima species melancholie p̄nominatē. ¶ Distinguit ēt fm̄ diuersitatem membrorum. Nam alius sit in mēbris mollibus sicut in carne. Alio vero in mēbris mediocribus ⁊ confimilibus que mēbra sunt sicut nervi corde et ligamēta. Alius vero in duris sicut in ossibus atq; cartilagine. ¶ Tertio et vltimo modo distinguit secundū diuersitatē temporis. Quoniam alius est recens: alius antiquus. Antiquo quidē cognoscitur p̄ tempore diuersitatem: ⁊ magnam liuiditatē ⁊ nigredinē loci: ac etiā p̄ magnam labioꝝ duriciē atq; vlcēris magnitudinē. In istum q̄ etiā pueri egritudinē istam cognoscunt p̄o malo et detestabili morbo. ¶ Cancer propterea a modernis ⁊ iunioribus doctoribus tārummodo distinguitur fm̄ diuersitatem speciez: fumendo denominationē ei⁹ a loco. Nam fm̄ qd̄ eius ortus pluribus in locis potest cōtingere plura sibi sortitur nomē. Nam si in facie vcz a mento supra oriat talis egritudo a p̄fatis modernis doctoribus noli me tangere nuncupatur. Vterq; si in inferioribus partibus vcz in coris ⁊ tibis reperitur: egritudo ab eisdem lupus vocari consuevit. In ceteris vero corporis particularis dicitur ipsum morbus esse cancerū. ¶ Assignat in sup̄ aliā differentia ⁊ qualitatem cōplexionis eoz. Nam dicunt q̄ cācer lupus sit de cholera magis ignita q̄ noli me tangere. ¶ Th̄ de ista p̄allegata modernoz diffictio ne in antiquoz scripturis nullā inuenim⁹ ab eis factam mētionē. ¶ Cancer itaq; d̄ ⁊ nōiatur tali nōie cancro propter vnā duarū rerū fm̄ Aut. vcz. Aut propter suā talitatē cū morbo cui accidit talis egritudo: quē admodū tenacitas cācri cū eo qd̄ venatur. Aut d̄ cancer propter formā suā quā habet rotundam: ⁊ pluri mū cū dolore ⁊ egressione venarū q̄ sunt sicut pedes eius: canceri in eius circuitu. ¶ Ite etiā cancer: (vt inquit Ras. lib. ad Almanforē) egritudo est in qua maxima est fatigatio. ¶ De differentia deniq; que inuenitur inter cancerū ⁊ sephiros plena rie locuti sumus capitulo de sephiros v̄ia theoricē: quare p̄ tui necessitate illuc recur re. Cūm est q̄ cancer vt plurimūz oritur

Trac.ii.

per viam inceptions. Sephiros quidem p̄ viam consecutionis. ¶ Et sic deo dante completa est doctrina presentis cap̄i v̄ia theoricē cuius nomen sit benedictum.

Cap.ii. De curatione cancri.

¶ In precedenti capitulo v̄ia theoricē de cancro et eius speciebus satis dictū est. In presenti vero cap̄o de eius curatione tam eradicatiua q̄ paliatiua vtilem sermonem describere tēp⁹ est. ¶ In curatione itaq; h̄mōi apostematias quattuor intentiones necessarias esse inuenimus. Prima quidem intentio perficitur ordinatione boni regiminis videlicet quo ad cibum ⁊ potū. Sc̄ba cōsistit in regulatione ⁊ digestionē materiē antecedētis. Tertia est materiā antecedentē digestam pharmaco competenti euacuare. Quarta est materiā coniunctam medicamine domesticē resolutionis atq; loci cōfortationis remouere. ¶ Prima quidē ⁊ secunda intentio cōpletur prout dictū est in c. de cura sephiros: quare illuc recurere necessitate v̄gent. ¶ Tertia itētiō q̄ est materiā antecedēte digestā euacuare cōpletur administratio ne infra scripti sirupi. R. sirupi de fumoterre sirupi de succo acetose buglossati. añ. 3. s. aquarū fumiterre buglosse capillorū veneris. añ. 3. s. misce. ¶ Sumpto tali sirupo p̄ decē dies purget patiens purgatione ista. R. electuarij lenitiui diacapoliconis añ. 3. v. confectionis amech. 3. iij. cū decoctione florum ⁊ fructū cordialiu mirabolanoꝝ chebuloz atq; emblicoꝝ fiat portio beuis. ¶ Et nota q̄ (vt i cap̄o de cura sephiros dictū fuit.) Non debes cōtēteri p̄ purgatione materiē melancholicē vnica ipsius euacuatione. Nec debes procedere forti pharmaco: q̄ vt ibidem dictū est auroxitate Gal. qñ materiā est melācholica paulatine digrendo debes ipsam euacuare. Quāob̄e bonus ⁊ optimus Mesue cū de euacuatione materiē melancholicē tractauerit auctoritate Gale. dicit cap̄o de melancholia hanc pulcherrimā iniam habitam in cap̄o de cura sephiros verba eius sunt ista. Et canon quidē est in egritudinibus melancholicis vt non bis nō se mel: sed p̄ interualla faciamus euacuatiōnem. Ita habentem temperiem vt natu

Intentio
nes.

¶ Prima et
secunda
intētiō.
Tertia in
tētiō.
Digessio.

Integratio.

Nota.

Gal.

Mesue.

Gale.

Noli me
tangere.

Quare d̄
cancer.
Ruken.

Ras.

ra regulat euacuationē z nō aſit euacua-
tio naturā. Sequitur igitur piſta verba
q̄ melius eſt in hac materia multiplica-
tio numeri q̄ quantitas. Preterea multa
auxilia in digerendo z purgādo materiā
facientē ſephthos: ex quo ſere vna eadem
eſt materia cuſ cācro: accōmodate illius
huic caplo p̄ tua neceſſitate p̄nt attribui
quāre illuc reſurre i tua neceſſitate. P̄hu-
ius etiā opinioſiſinuenitur Aliabas. Di-
cit enim z non ſis cōtentus vnica euacua-
tione in purgādo materiā facientē cācrū:
ſz ſepe z ſepi⁹ purgare te oportet p̄no-
minatā materiā: donec totaliter cognoue-
ris ipſum melācholici humore facientē
cancer eſſe euacuātū. P̄ preterea accō-
modate aliquando in iſto caſu: (vt inq̄t
Gal. ſecundo ad glaucone z An.) ſlebo-
thomia poſſit tolerari. P̄ Inſuper cōuenit
interdum purgatio iſta. R. folliculorum
ſene epirimi añ. 3. j. cōfectionis amech. 3.
j. iulebviolati roſati ex infulſione atq; bu-
gloſati añ. 3. ſ. ſeri capimi. 3. j. miſce z be-
tur patiēti auroza: nā iſta purgatiō ſca-
ſummpere valet in iſto caſu dico p̄i⁹ fa-
cta purgatione vniuerſali antedicta.

Aliab.

Gale.

Quarta
intentio.Reſoluti
ua.

Cerotū.

Alind.

Allacura

Quarta quidē intentio que eſt materiā
cōiunctā remouere cōpletur adminiſtra-
tione localitū lento more ac domeſtice re-
ſoluentiū. Et eo maxie dico ea valere can-
cro nō exiſte vlcero. P̄ Quorū p̄mi talis
eſt forma. R. olei roſati onſancini olei vi-
olati añ. 3. j. vnguenti roſati vnguētū po-
puleonis añ. 3. x. ſucci plātagis z ſolarri
añ. 3. ſ. decoctiōis maluarū violarū altee
ſeminis citoniorū pſilij decocte ſm artem
lib. j. ſepi vituli. 3. iij. medulle crurū vitu-
li bouini pinguedis anariſolei camomili-
ni añ. 3. j. decoquātur oīa ad ignē z bul-
liāt vſq; ad cōſummationē ſucci z deco-
ctionis: deinde coletur cui colature addā-
tur diaquilōis albi. 3. iij. litargij aurei
bene triturati. 3. iij. tucie alexādrine. 3. x.
z iterū cum cera alba ſufficiēti arte zigne
baculo agitādo fiat cerotū molle. Nam
vt p̄i⁹ conſideranti ingreditur: iſtud ce-
rotū ſummpere valet in iſto caſu reſol-
uendo materiā et locum confortando
eum aliquali mollificatione. P̄ Item ad
eandē intētionem. R. olei roſati. 3. j. olei
violati. 3. j. pinguedis vituli. 3. x. ſucci plā-
taginis et ſolarri añ. 3. j. oīa bulliant ad
ignem vſq; ad ſucci cōſummationē: de-
inde colent z ducant in mortario plūbi p̄
duas horas. C̄terū ſi cācer iſte fuerit in

principio ortus ſui corpore exiſtente forti
ipſos apoftemate exiſtenti in loco cuius
eradicatio fieri poſſit ſine incifione ma-
gnarū venarū magnorūq; neruorū: via
incifionis atq; cauterizationis eius inte-
gra curatio efficeretur. Nā (vt inq̄t Ali.)
accidit cācer in q̄busdā oris. vq; in q̄bus-
dā regionibus corpis ſeu extremitatibus
mēbroz. vt ſanetur incipiens. C̄ſirma-
tus vero nō. Et multotiens quidem ac-
cidit cancer interius occultus: et tunc eſt
rectificatio in eo: rectificatio que in eo eſt:
eſt vt non moueatur medicamine forti:
quoniam ſi mouere tur fortalle perduce-
rer ad ſeſtimam mortē. Et ſi dimittatur
ipſuz apoftema cancroſum et non curāſ
medicamine forti: fortalle prolongāſ ſpa-
ciū eius vitē cum quadam ſalute paleſ-
do ipſum. P̄ Planus eſt ergo auctoritate
omniū antiquorū cancerum antiquatuz
z malignatuz cōratione vera. videlicet in
ciſione vel cauterizatione a medico mini-
me curari poſſe. P̄ Proprie quod dicebat
Albu. De cācro. Quando vero antiqua-
tus z cōfirmatus erit: tunc non oportet
vt appropinquetur ei. Inquit enim ego
non potui ex eo ſanare neminem nec viſi
quēquā añ me q̄ puenierit ad id. P̄ Ubi
iuſta ē ſentētia ippocrati. vi. aphoriſmo
rum dicit em. Quibuſcūq; cācri abſcon-
diti ſunt hos non curare melius eſt: nā
curati id eſt incifi vel decocti citraſpēunt
non curati. l. paleati longū tēpus viuūt.
C̄ Caute preterea circa cācri incifionem
procedendum eſt vt inquit Ali. Nā niſi
eius incifio radicū fieri poſſit nullo mō
facienda eſt: q; plerūq; inducit cācrū ad
ſeſtimam vlcerationem z malignitatē ei⁹.
P̄ Uerum ſi talis morbus fuerit ſatis tra-
ctabilis in principio ſue natiuitatis (vt ſu-
perius diximus) parui corpous: parueq;
vlcerationis: tū tali p̄ articula corpōz q;
a medico per viam incifionis eradica-
tio ei⁹ poſſibilis eſſe videatur: tunc prudēt
ſimū chirurgici eſt facta prius vniuerſali
purgatione per ventris ſolutionē cācrū
cōpetenti ac etiā p̄ ſlebothomiā (vt ſu-
perius dixim⁹) ipſum cācrū incidere z ex-
tirpare cum omnibus ſuis venis eradica-
tus. Deinde purgato eius ſanguine me-
lancholico incifio predicta viſuſimū eſt
ipſum locum candenti ferro decoquere:
partem viciatā penetrando vſq; ad par-
tem ſanam. Nā vt inquit Ouidius) iſta
cū prius tempanda: ſed immedicabile
e iij

Alien.

Albu.

Modus
me de

Ouidius

vulnus Ense recidenduz est: ne pars sin-
cera trahatur. P hoc celebrato pcuran-
dum est casum eschare buryo z axun-
gia vel cū infrascripto emplō z erit meli⁹
R. decoctionis altee maluarū z violarū
lib. ij. farie ordeī quātū sufficit ad incor-
porandū cū dicta decoctio: deī ad ignē
bulliāt vsq; ad spissitudinē addēdo olei
rosati z violati añ. 3. ij. vitella duoz ovo-
rum croci parū. Istud em̄ emplm̄ est mī-
tigatiuū: vt p̄t3 s̄siderātū ingrediētia mol-
litur z resolutiua materiēū que sunt in
circuitu infractūe ppter carterizationez
z anctionē. Est etiā cū aliquali pfortatio-
ne loci. ¶ Et nota q; in quocūq; tempore
istius morbi foris humectatio est pericu-
losa de malignitate humoris melancholi-
ci: cū ipsa humiditas: vt habet p̄mo me-
thecorū lit mater omnium putrefactio-
nis. 3. gigit ppter hāc causā magis pla-
cet mibi pcurare casuz eschare admini-
strandū emplastrū predictū q̄ cū buryo z
axungia rōnibus p̄dictis. P̄ deinde remo-
za eschare locus mūdificādus est admi-
nistrandū istius domestici mūdificatiui
R. terebentine clarissime lore cū aqua or-
deacea. 3. ij. olei olifancini sirupi rosati
ex infusione añ. 3. f. succi plātaginis suc-
ci solatri añ. 3. ij. succi ap̄ij. 3. ij. bulliant
oīa simul vsq; ad cōsumationē duarū
p̄tū ex trib⁹ dictorū succoz. Deī colet
z immediate addatur vitellū vntus oui re-
centis farine ordeī: farine lentū bene cri-
bellatez recentis. añ. 3. f. croci. 3. f. Misce
istud em̄ mūdificatiuū mūdificat locū si
ne mordicatione cū absterfione z epica-
tione ac loci cōfortatione. ¶ Et nota q; in
quocūq; tēpore istius ap̄ans gnatua car-
nis minime cōueniūt. Nec etiā fortiora
absterfius z epicātia casē cōplexionis de-
bent ap̄udenti chirurgo administrari.
Immo vnguentū z linimētū in curatione
ip̄lius cāci vlcerati debēt ēē frigide z sic
cōplexionis: velut vnguentū magistra-
lia de mineralibus et succis herbarū cō-
fecra z ducta diu in mortario plūbi cuius
virtus in hac dispoſitione summe lauda-
tur ab Aui. z fere ab oībus modernis et
antiquis doctoribus quoz formas aur-
uoz z recepras nōnullas nō possūz nō in
magistrale. mediū tibi adducere. P̄ vnguentū itaq;
magistrale ex inuētiōe nostra nobilissī-
me op̄ationis curās vlcera maligna cāce-
rosa corrosua z q̄cūq; cursu currūt p̄i⁹
dico p̄hibere z p̄curare sup̄ius descri-

ptis a medico suis loco et tpe cōsumptis
cuius talis est forma. R. vnguentū rosati
descriptio Desue. 3. ij. vnguentū populeo-
nis. 3. ij. 2. f. olei murini olei rosati ex oli-
nis imaturis añ. 3. ij. sepiuini. 3. ij. suc-
ci plātaginis solatri añ. 3. ij. 2. f. succi rē-
puit gallitrici pollicitici cimmarum rubi
añ. 20. f. matriillie acetoselle añ. 20. f.
terenda terātur cū dicta pinguedie vntu-
li: deinde simul permaneat: per diē natu-
ralem z bulliāt oīa simul vsq; ad cōsum-
mationem succi. Deinde coletur cui cola-
ture addatur de cera alba quātū sufficit.
Postmodū auferatur ab igne semp̄ ba-
culo agitādo donec repidū fuerit. Quo
facto addātur litargiri auri z argētei
bñ triturari. añ. 3. ij. plūbi vnti. 3. f. ceruse
3. f. tucie alexādri ne puluis cācrop flui-
dialiū in furno desiccatoz añ. 3. x. cāpho-
re. 3. ij. lapid⁹ semasi. 3. ij. misce. Et si du-
ceret p̄dictū vnguentū in mortario plūbi
vntissimū esset. P̄ 3. item ad eādem itentio-
nez. R. olei rosati ex oliuis imaturis. vn-
guētū rosati añ. 3. f. 2. f. succi plātaginis suc-
ci solatri la cruce portulace añ. 3. ij. lithar-
giri auri z argētei añ. 3. f. tucie alexādri
ne. 3. f. de oībus f3 artē ī mortario plum-
bi ducendo per diē fiat linimētū. Est em̄
mirabile ad p̄hibēdū augmētū cancri
cū sedatione doloris. Uz ē vlcerato z nō
vlcerato. P̄ Uel facias sic. R. muscillagis
plūbi z citonior. 3. f. 2. f. succi cōiādroz vt
loco eius succi acetosē. 3. f. olei rosati. 3. f.
ij. litargiri auri z argētei 3. ij. tucie. 3. ij.
ceruse. 3. f. plūbi vnti. 3. ij. vitellū vntus
oui recentis lactis mulieris 3. v. op̄ij gra-
na. iij. cāphore grana. ij. misce et in mor-
tario plumbi per medietatē diē ducēdo.
P̄ 3. aliqñ lauare locū vlcerationis cā-
cerose ex infrascripta decoctioe summo
pereuuare videtur. R. aq; rosate aq; sola-
tri aq; plātaginis añ. 3. ij. mirabolani citri-
nibalaustiarum añ. 3. ij. aluminis roche
3. f. pistata p̄uie pistada: deinde bulliant
omnia vnicā ebullitione. Deinde coletur
et lauatur locus sepe et sepius. P̄ 3. R. olei
rosati olei murini ana libram semis
sepi vitulini atq; vaccini. ana. vncias qua-
tuor succi plantaginis z solatri ana. 3. ij.
omnia adinuicem bulliant vsq; ad cō-
summationem succi: deinde coletur: cui
colature addantur litargiri auri z argē-
tei. ana vncias duas ceruse bolarmeti
terre sigillare min⁹. añ. 3. f. 3. item ad ignē
semper baculo agitādo cum cera alba

Desue.

Linimen-
tum.

Alind.

Decoctio

Vnguentū

Nota.

Nota.

Aui.

Vnguentū
magistrale.

sufficienti fiat cerotū molle addēdo in fla-
ne cocture campore. 3. i. 2. signū pfecte co-
cture est qñ videris ipsum acq̃siuissē colo-
rem nigrū aut simile nigro. Itud vngue-
tū sup̃ pecia in vicerato est medicā ma-
gna. ¶ Alterius simodo. contigerit post
incisionem cancri vel cauterizationē eius
aliquā malignā malam vel superfluam
carnē superiōi q̃ de sui natura indigeat
remotione: pro cuius extirpatione 2 remo-
tione nullo cum alio auxilio procedendū
est: p̃ter q̃ cum puluere nostro de mer-
curio condito nobilissime operationis cor-
rodente vñāquāq̃ materiā corrosiuam
malignā: 2 vñāquāq̃ carnem sup̃flūā la-
biāq̃ ostracosa atq̃ callosa nullū egrotā
tū causando dolo: hoc q̃ tibi assero de
puluere isto videtur quasi incredibile: ex
quo hactenus 2 antiquorū 2 modernorū
scripturis neminē inuenimus posuisse ca-
pitulo de medicinis corrosiuis aliquā me-
dicinā corrosiuam posse carnē corrodere
sine dolore sicut facit puluis noster p̃eno-
minat⁹ de quo deop̃are in antidotario no-
stro cum ibidē de medicinis corrosiuis tra-
ctauero longam et plenam ordinationem
tibi describere conabor. ¶ Et sic deo dan-
te completa est doctrina p̃sentis capiti:
cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. xij. De apostematibus
ventosis.

Apa ven-
tosum.

Apostema hūore flegmatico 2 me-
lancolico gñat ṽtositās
grossa que admittit cū hu-
miditate flegmatica solet
gñare quoddam ap̃a ven-
tosum per eleuationē q̃
(vt inq̃t Aui.) assimilatur
eluationi id est ap̃ati molli. Et ideo quo
ad eius curationē 2 ei⁹ signa currit cursu
ip̃sius id est curatur curatione ṽndimie.
Et quasi cognoscitur per eius signa: sicut
dictū est ibidē capitulo de ṽndimia. ¶ Nā
inter cetera vñū est quod comprimendo
digito istud apostema ventosum per ele-
uationē videtur ab eo causari fouea sicut
in ṽndimia h̃ nō tanta. Cum vero aliq̃
memb̃ū a grosso vapore tantū videt apo-
stemari. hoc quidē apostema ventosum
per inflationē ab Aui. nuncupatur. Cu-
ius signa sunt ista. Nam comprimendo
ip̃sum digito nō videtur ab eo causari fo-
uea sicut facit in eleuatione: immo impellit

tactū digiti: nō remanet ibi impulsio nec
fouea: 2 ratio huius est: nā inflationē ṽto-
sitas est separata ab eo loco in quo stat sed
est aggregata adiuicē in vno loco. Et p̃-
pter hoc impellit ip̃mentē sicut facit pi-
la magna vento plena q̃ cōprimatur ab
aliquo. Et ideo istud ap̃a (vt inquit Aui.)
h̃z vicissitudinariā accessionē 2 recessionē
¶ Et scias q̃ aliq̃ rōne loci 2 rōne mul-
titudinis ṽtositatis grosse in aliq̃ mē-
bro cōgregate vbi de facili possit aggrega-
ri multitudo ṽtositatis: tūc mem̃b̃ū q̃
cū manu percutitur videt resonare sicut
timpanus. Et ideo bene dixit Aui. Et for-
tasse percutit p̃cussionē manus. Et p̃prie
q̃ ipsa ṽtositās inuenit spaciū ad q̃d ip̃a
possit aggregari: nā q̃ ṽtositās aggrega-
tur in magna quantitate in aliquo spa-
cio vacuo exēdit id spaciū nimis ad mo-
dum ṽtositatis timpani. Unde si percuti-
tur sonat (sicut super⁹ dixim⁹) vt timpan⁹
¶ Et p̃prie optime cōnumerat loca
ista ab Aui. in quibus cauteri solet
ista resonatio rōne aggregationis ṽtosi-
tatis predicte inquit. Et p̃prie q̃ inuenit
spaciū ad quod aggregatur. s. sup̃dicta
ventositas: sicut stomachus 2 intestina 2
q̃d est iter p̃niculos circū dātes ossa 2 in-
ter ossa circū data lacertis: q̃ in omnibus
istis locis est vacuitas in qua pōt aggrega-
ri ventositas etiā in spacio circū dante
chordas. ¶ Alterius scias q̃ aliquādo ac-
cidit tanta ventositatis multitudo in ali-
qua ex iuncturis magnis q̃ sepe numero
facit ipsam iuncturam a proprio loco exi-
re 2 ipsa ṽtositās remanet in loco et a fa-
cili remedio non resoluitur. hoc quidem
accidit propter sp̃litudinē 2 p̃pter gros-
situdinē suā: 2 p̃pter sp̃litudinē eius q̃d
cōtinet eā: cōstructionē poroꝝ. ¶ Et ideo
bene dixit Aui. Et fortasse ipsa ṽtositās
nō resoluit spaciū. inon resoluitur nec in-
cluditur inter spacia vacua. Sed supple
aliq̃ subtiliat. i. separat mēbra cōiuncta: 2
resoluit ea id est dislocat ea: 2 gñat in eis.
videlicet mēbra iuncturosis: id quod fa-
cit necessariū est disrumpere. id est disloca-
re iuncturā a sua ip̃pria sede: (vt sup̃e-
rius dictū est.) Quamob̃re ṽdimus ple-
runq̃ ventositatē istā aggregatā in tan-
ta quantitate q̃ comprimendo ipsam ap̃a
ventosum digitis vñū eleuando 2 alteris
cōprimēdo videt causari sub cure h̃mōi
apostematis ventosis p̃ inflationē: quedā
inudatio inter digitū 2 digitū. ṽcz de vno
e iij

Aui.
Nota.

Aui.

Aui.

Nota.

Aui.

Aui.

ad alium ad modū redditionis sanioſi
tatis. hoc quidem vidimus etiam cōtin
gere in ſephiros cancroſo in apoſtema
tibus ventofis per inſationē ſūcturaru
magnarū. ¶ Et ppter ea ſup hoc plene lo
cutus eſt Aui. capitulo de apoſtemate vē
toſo. Inquit em̄ z quādoq; exiſtimat hō
q̄ ſuper membrum eius ſicut genu ſit apo
ſtema indigens perforatione quare per
forat ipſum z egreditur ventofitas tātu
z Et ideo medicus exiſtimat q̄ in illo apo
ſtemate ſit ſanies indigens perforatione ra
tione mūdationis predictę z tamen poſt
inſationem ſactam vt ſupra nō videt̄ exi
remiſſi ventofitas tantūmodo z nō ſanies
ſicut exiſtimabat medic⁹. Quare in iſtis
caſibus ſupradictis aduertendum eſt cir
ca inſationem faciendam: q̄ aliter facien
do ſepe deceptus eris: ſicut z aliꝝ decepti
plerūq; fuerunt. ¶ Et ſic deo dante cō
pletus eſt ſermo preſentis capli via theo
rice: cuius nomen ſit benedictum.

¶ Caplm. xix. de cura apoſtematis
ventofi per inſationem.

Uperius in precedenti ca
pitulo via theorice plena
rie locuti ſumus de apoſte
matibus ventofis. In pre
ſenti vero fermone de eorū
curandis vtilē doctrinā de
ſcribere conabor. ¶ In cu

ratione itaq; talis apatis ventofi per in
ſationē quatuor intēriones puto eſſe ne
ceſſarias. Prima eſt vite ordinario vt hu
mor: q̄ ſi eſt benign⁹ z mal⁹ deſtruat. Scda
eſt materiā aſcedentē partim digerere et
partim carminare. Tertia materiā aſce
dentē digeſſa eſſe. Quarta eſt accidenti
bus q̄euenire ſolēt i iſto caſu ſuccurrere.

¶ Prima quidē intentio que eſt vitam or
dinare completur adminiſtratione boni
regiminis prout dictum eſt in capitulo de
vndimia: quare illuc recurre.

¶ Secunda intentio que eſt materiā ana
tecedentem digerere completur ergo tan
tū hunc ſirupum per hebdomadā exhibē
do. R. ſirupi de duabus radidibus mellis
roſati añ. 3. vj. aquarum feniculi capillo
ri veneris ſcabioſe añ. 3. j. ¶ Sūptō: iſto
ſirupo modo quo ſupra purgetur patiens
pugatione iſta. R. diacaptolicōis. 3. j. dia
ſtiuconis. 3. f. cum aqua feniculi z de ſu
moterre fiat porio breuis addendo diaci

mini. 3. f. ¶ Item confert aliquando dare
tiriacam cum modico diacimini ieiunans
do ipſam per ſeptem horas. ¶ Et q̄ iſta
ventofitas cauſatur ppter errorem male
digeſtionis. 3 deo vtiliſſim⁹ eſt ipſam vir
tutem digeſſinam confortare cum aroma
ticis ſpeciebus de diacimino z diacalamē
to. ¶ Vel cū tragea iſta. R. cinimi carui ani
ſi maratri baccharū lauri añ. 3. f. liquiri
cie galāge zinziberis albi añ. 3. ij. piperis
longi cubebatū garioſſorum ſeminis ru
te añ. 3. j. aniſoſū feniculi dulcis cōiādro
ruz añ. 3. j. z. f. zuccari tabar̄et lib. ij. cina
momi 3. v. de oibus puluerizatis pulueri
zandis fiat tragea de eo ſumendo coctear
vnum cū modico vini odoriferi ventofita
tem enim mirabiliter reſoluit z carminat
¶ Et ſcias q̄ purgatio in iſto caſu ſupra
ſcripta plurim⁹ valet. ppter ea q̄ mate
ria q̄ apta nat̄a eſt vētoſari eſtatur et nō
ampli⁹ vētoſat. ¶ Vel purgare potes patē
tem cū alio ſolutino pur tibi videat. ¶ Vt ſu
pra tenorē infirmi z loci in quo gñatur ta
lis vētoſitas vt loci illi euacues z cōfor
tes iuxta poſſibilitatē tuā manu ſemp te
nēdo virtutē illi⁹ mēbū q̄ talis repit vē
toſitas et pſertim ſi fuerit in ſtomācho.

¶ Tertia intentio que eſt materiā conſi
ctam remouere cōplect adminiſtratiōe lo
calium reſoluentium cum carminatiōe.

¶ Et primo inuenimus ſummopeneſta va
lere. R. olei camomillini anetini o rui de
lilio ana 3. j. laurini. 3. f. cere albe. 3. vj.

¶ In limbo loco apatis predicto limimen
to applicetur ſpongia actualiter calida
maſeſacta i apozimare iſto. R. camomil
le meliloti aneti añ. 20. j. feniculi dulcis
aniſoꝝ añ. 3. f. cumini. 3. ij. ſurfuris faba
rū aliquātulū fractaz añ. 20. j. z. f. milij.
20. ij. bulliat oīe ſil cū liq̄iūio ſufficiētē z
vino nigroviq; ad pſſimationē terne ptis

Iſta etem ſpōgia p̄dicto ordie applicata
in iſto caſu ē medicia magna. ¶ Itē i iſto
apaynctuoſuz fuerit i genuel i aliq̄ alia
iuncturazū corporis magnarū vt d̄ melio
ribus eſt vt applicet. 3. iunct̄ emplm̄ nobi
liſſime opationis eſt materiā vētoſaz car
minādo ac reſolūdo. R. medulle panis
ſurfuracū lib. f. farie fabarū: farie orobi
añ. 3. vij. camomille meliloti bñ tritura
ti ſurfur añ. 20. f. cū decoctione ſupradī
ctarum anodiarū ad ignē fiat eptm̄ ſoli
dū cū tm̄ de ſapa addēdo in fine cocture
olei camomillini anetini de lilio añ. 3. ij.

maſſe z applicet more emplm̄ ſup loco apo
ſtematis.

Nota

¶ Tertia
intentio.
Lumen
tum.

Spōgia.

Emplm̄.

Auicē.

Intentio
des.

¶ Prima
intentio.

¶ Scda
intentio.
Digeſtio.

¶ Purga
tio.

De apostematibus. Fo. XXXVII.

- Aliud.** Hemato. P. Itz ad eandē intentionē inuenimus emplm̄ infrascriptū summoque valere presertim in dolore antiquo a quonq; materia frigida in genu causata. R. stercoz caprini bñ triturati. 3. iij. camomille melliloti aneti. 2na. 2D. f. furfuris bene triturati. 2D. f. farine fabarū farine lētiuz añ. 3. iij. farine oioib. 3. ij. cū sapa sufficere r̄ lixiuio barbitonzoisvinosq; nigro sp̄is fō fiat emplm̄ solidus ad ignem addēdo olei camomillini aneti. añ. 3. ij. P. Et si vis ipm̄ meliorem carminationem habere loco non existente inflāmato et multum doloroso: q; sepe numero (vt inq̄t. Aui.) inuenitur cum inflammatione loci z dolore nō paruum bonum est vt addant cimini. 3. v. feniculi dulcis coriādroz. añ. 3. ij. olei ru tacei. 3. i. f. s. 3. Istud namq; emplastrum amice m̄ in isto casu plerumq; expertus sum cum honore nostro z vtilitate nō parua. P. Item. R. farine fabarū. 3. iij. furfuris bene triturati. 2D. f. cū sapa ad ignem fiat emplm̄ solidū addēdo olei camomillini aneti. añ. 3. ij. olei rosari violati. añ. 3. ij. 2. f. hoc quidē emplm̄ scias multū valere qñ apa fuerit cū dolore intento z inflammatione loci. P. Itz ad eandē intentionem inuenimus em̄ in modum valere istud emplm̄ cū sedatiōe doloris atq; etiam carminatione materiae ventose cui⁹ hec est forma. R. camomille melliloti aneti añ. 2D. f. furfuris. 2D. f. fenugreci itegriz linoz añ. 3. iij. coriandroz feniculi dulcis. añ. 3. vi. altee. lib. 6. bulliant oia simul cū aqua sufficenti. Deinde in decoctione cū farina fabarū fiat emplm̄ solidū addēdo olei rosari violati mirraniz camomillini. añ. 3. ij. anetini. 3. ij. 2. f. P. Itz in eadē decoctione potest fieri emplastrū cū medulla panis furacei tantummodo z oleis prenomina- tis erit enim magis sedatiuum doloris.
- Nota.** Et nota q; auxilia applicata in huiusmodi apostemate semper debent manuteneri calida: nam frigiditas actualis nocet summo opere ventositati. C. preterea si modo contigerit ventositatem grossam in regione intestinorum vel ventris generari: tunc pro summo z peculiari remedio ad sedandum torsiones z dolores a ventositate grossa causatos expri sum⁹ istud auxilium cui⁹ talis est formula. R. camomille melliloti aneti. añ. 2D. f. paritarie furfuris añ. 2D. f. 2. f. feniculi dulcis folioz eius z granorū anisoz z coriandroz. añ. 2D. f. cimini parz squināti stichados añ. parū cineris ramosi viris z ficus. 2D. f. milij. 2D. ij. bul liāt oia simul cū aqua sufficienti z parū vini albi odoriferi vsq; ad consummationē terre partis. Ingenium etenim admini- strationis istius auxilij est vt accipiatur si- cū nota.
- Aliud.** Filii cruenti.
- Nota.** L. mimen- tum.
- Decoctio.** P. Item conuenientissimē loco sili prenomi nati administretur cum dicta decoctione modo quo supra spōgia ampla. P. Itz ad ministrare vesicā botinā plenam supra dicta decoctione actualiter calida: mirum immodūz inuare percepimus colica laborantem a materia ventosa. C. Et scias q; administratio istorū eis debet faciedō cre- bā mutationē parui temporis. C. Quarta P. Quarta vltima intentio que est accidentia corri- gere cōpletur administratione localū do- mesticē resoluentiū cū doloris sedatiōe.
- Accidia.** P. Accidentia quidē que solent euenire in isto apare sunt dolorz istatio loci. 2. alia qñ solent euenire dolores vehementes z in- flāmatorios loci. presertim hoc quidē acci- dit qñ istud apa in loco iuncturoso et a cā primitiua causari videtur. P. Et iō super hoc optime dicebat Aui. capitulo de apo- stemate ventoso. Dicit em̄. Et in eo qd acci- dit ex inflatione lacertorū ppter attritio- nē q; aliquñ accidit eis opz vt alienetur ab eo apostemate ventoso a cā primitiua cau- sato medicine valde calide z acutene resu- giant mēbra ex eis z terant. Immo qñ me- dicant cum resolutiuis: tunc misceatur cū eis aliqd de sedantibus dolorem. Et ratio est q; qñ egritudines sunt cōposite z cum aliquo prano accidenti cōplicate: sicut est dolor: medicamina earū mixta diuersaz rerum debent habere virtutem. P. Eandē etiā opinionem tenet Sal. ruij. de ingenio sanitatis capto de apare ventoso. P. Qua- propter regulam generalissimam habem⁹ ab Aui. libro primo sen. quarta capto vlti- mo. Quādo plures egritudines adinuicē coniungunt: tunc in curatione illarum in- cip. endum est in qua existit vna rrum p- prietatum. Nam vna est qd non potest sanari antequam aliasanetur. Exempla- gratia: quando apostema est iunctum cu⁹

vlcere: tunc incipiendum est a curatione apostematis: quia vlcus non sanatur nisi prius sanetur apostema. Alia est quoniam vna egritudo sit causa alterius. Tertia et vltima est quod alia sit maior et molestior altera. Modo in isto apostemate venoso per attractionem lacertorum causato necessario ad inuicem habentur egritudines et accedens egritudo quidem sicut apostema venosum et attractio est insuper vnum accedens sicut dolor. Istis itaque omnibus ad inuicem complicatis restem adducendo Sal. incipiendum est a curatione illius de quo magis videtur oriri suspitio. Planus est ergo dolor esse principalior et egritudine suspectior: licet sit accedens. Per morionem itaque eius prius insistendum est circa administrationem locum non tamen alterum morbum neglegendum. Ergo medicamina que debent applicari in tali casu: ut superius plerumque dictum fuit debent esse domesticæ resolutionis. Et non debet spoliari ab aliqua loci confortatione. Cuius talis potest esse forma. R. camomille mellionis anethi rosarum ana. ℥. j. foliorum maluarum foliorum absinthij ana. ℥. j. et f. surfuris ℥. ij. bulliant oia simul cum aqua sufficienti. Deinde pistentur et cum medulla panis et farina fabarum in decoctione arte et igne fiat emplastrum solidum addedo olei rosati mirrini camomillini atque anethini ana. 3. ij. Misce iterum cum predicta pistatura. Est enim in isto casu in sedando dolore cum resolutione medicina magna. Per ceteris sedato dolore convenientissime possunt administrari oia auxilia: et ingentia superius descripta: pro complemento terre intentionis. Per sic deo dare completa est doctrina. presentis capiti: licuius nomen sit benedictum.

¶ Tractatus tertius secundi libri de apostematibus frigidis et calidis in particulari a capite usque ad pedes continens capitula. xvij.

¶ Capitulum primum in quo continetur curatio omnium pustularum generationum apostematum: atque omnium generum ex crescentiarum in capite euentium: preteritum de aqua in capitis puerorum: et de talpa et topinaria passione: et de pustula carbunculosa.

In capite

itaque tolent accidere multa infirmitates quoniam aputa calida et frigida: saniosa: aquosa et glaudulosa: nodo sa ex quaque causis et indicij et superiori bus capitis bona po

apata in capite na scentia.

Nota:

Nota:

Desue.

Nota:

Cura tal pe.

test huius notitia. ¶ Unum in hoc tamen obseruari oportet preceptum. Est quod talia aputa propter commixturas et proprietates quas habent et cerebro nunquam debet medicaminibus apocriticijs epinimari. Immo si calida fuerint aputa preteritum sanguinea maturantur maturatione tradita capto de cura flegmonis. Deinde celebrata maturandone incidat aputa in loco maturiori incisione triangulari vel ad similitudinem capiti lune noue. Deinde loco digerendum est mundificandum incarnandum cicatrizandumque put in pallegato. cunctum est. ¶ Verum si aputa huiusmodi loci fuerit colericum: pro eius curatione succurrendum est cum doctrina tradita in. c. de cura herispile: que pro necessitate tua illuc recurrit. ¶ Unum tamen semper notare debes: quod circa administrationem locali non debes pedere cum tanta infirmitatone ratione nobilitatis loci quanta procedendum est in: descripta cura in preallegato capto. Ego enim statim modo solus suum linire herispilem capitis ex oleo violato cum interpositione vnguenti rosati Desue. de quorum applicatione et mihi et egrotantibus semper bene successum est. ¶ Unum preterea notandum est circa purgationem materiez calidarum de appropriatis ad membrum cum communitate sui iuuamenti est electuarium de succo rosarum pillule de fumoterre pillule de mirabolanis. Istas omnia euacuant a capite materiam calidam. Ad frigiditas autem passiones valent pillule de iera coctæ et auree. ¶ Ceterum solent aliquando oriri in capite glaudulæ: nodo: pro quorum curatione est recurrendum ad eorum capta superiori sermone descripta. ¶ Ceterum si contrigerit in capite talpa aut topinaria oriri: igitur de precepto Rogerij. Lafranci et nonnullorum modernorum melius sit ipsam paliare. Tamen ego vna cum petro de Arillataviro magni precepti in arte chirurga prius omnibus vniuersalibus administratis duxerat virtute consentienti lando et consulo viliissimum esse hanc curationem tractare quemadmodum tractat fractura cranei. ¶ In primis Incisio:

itaq; incidendus est locus ubi talis inuenitur egritudo incisione triangulari aut cruciali fm q' meli' tibi videat. Et si possibile fuerit incisio d3 esse tante quatitatis q' valeat totis os corruptum a carne deiegere. ¶ Deinde a pudenti & ingenioso chirurgo raspatio bñ incidēti & alijs oportunis instrumentis vtilissimū est ipam corruptionē auferre. ¶ Deinde si possibile erit sine lesiōe pāniculorū cerebri dico vtilissimū esse ipm os cādenti ferro cauterizare. Et q; supra durāmem/solet curi ex tali dispositiōe ēt in circuitu vlceraōis sup pūcula carnosā caro hūida mollis atq; vinctuosa p cur' re moriōe cū securitate sup inuamēti iuuenim' mirabilē & diuinā h're progatiuā applicatiōe nri pulueris de mercurio cōfecti. Cuius officiū est remouere vñāquāq; carnez supflua & vinctuosam absq; aliq; dolore & lo ci nocumēto. ¶ Itē ad eandē intētiōē cū mūdicatiōe domesticā & aliquāli incarnatiōe post h'mōi pulueris applicatiōē cōmodatē administrat istud vnguentū sup fila & sup pecias. Itē terebēntine clare abietici añ. 3. iij. mellis rosati colati. 3. ij. z. f. succi pīstraginis succi apij succi candelarēe mi noxii añ. 3. vi. vini odoriferi duoz vel triū annorū ciarū vnum bulliat oīa simul vsq; ad cōsummatiōem succi & vini. Deinde colet cū colature addant farinē ozdei bñ cribellate. 3. x. croci. 3. f. sarcocolle mirre añ. 3. ij. misce addēdo in fine aque vite. 3. f. omnia simul incorporando. ¶ Istud em absterſiuum in isto casu est medicina ma gna. ¶ Itē vnguentum de minio habi tum in antidotario nostro etiam in isto ca su conuenientissime potest administrari eo maxime tēpore estiuo. ¶ Itē interdū (maxime qñ intentio erit in causa cicatri zād.) vtiliter administratur infraſcript^o puluis. Itē aluminis cōbusti. 3. f. rosarū mirrosū videlicet foliorū eius tantū añ. 3. f. hermodactilorū. 3. f. f. boli armeni. 3. vi. mirabolani citrini. 3. iij. omnia subri lissime pulueriscentur. ¶ Deniq; si inuene ris istam topinariam et talpam non esse vlceraatā immo intendentem in viā exitu re tūc statim maturef cū aliquo magi strali maturatiuo. ¶ Deinde facta matu ratione incidendus est locus in loco matu riori. Et si non inuenieris os esse corru ptū digeratur locus cū digestiōe de tere benti. ¶ Deinde mūdicetur loc' zincar nē & sigillet' put supradictū est vcz eisdē aurilq;. p̄terea solet. etiam in capite

euenire testudo que est eminētia sat am pla colozis albi tractabilis & mollis chis tium hñs sicut nodus. ¶ p̄o cui⁹ curatio ne nulla melior curatio reperitur q̄ locuz incidere incisione. cruciali & ampla qua totam eius chistim enellere possit. ¶ Et quia aliquando propter fluxum sangui nis predicta chistis non potest euelli tpe incisionis. ¶ Itur eo casu impleatur loc⁹ aut vnguentū egyptiacū descriptione nra: aut troscico nostro de mimio: aut liniaf cū ruptorio de capitulo de quibus vbius deo dāre in antidotario nostro mētiōem faciemus. Deinde remota chistivle⁹ eius tractandum est curatiōe superius de scripta. ¶ Ulterius solet etiā in capiti⁹ puerorū euenire apā aquosūz cuius cau sa vt inq̄t Guil. placēt⁹ nō fit nisi ab hy cē. miditate mensurali aquosa quā natura mulierū & natura ipsius pueri nō potuit regulare ppter malā qualitatē ipsius hu miditatis: vnde natura nō potuit ipsam aquā transmittēre & expellere ab ipo capi te. Et hec q̄dem aquositas aliqñ ponit se inter cranē & cutē q̄ aliqñ tantā eleuariō nē facit q̄ digitorū tactu medicus nō pōt ppendere nec sentire ipm os: interdū trās mittit a natura ipā adſitas iter siphacē rebit: os vcz iter durāmfēz & cranē. Et hec q̄des aquositas ē difficilioris curatiō nis: & cū maiori piculo q̄ prima. ¶ In cu ratione itaq; istius aquositas pauca au xilia & remedia a doctorib⁹ cōmuerant Nam Guil. et Lāfrancus q̄ securus est eū curat ipsam aquā administratiōe olei camomillini anetini in quib⁹ sit hñs furfuris: nōnulli iubēt aperire locū in di uersis locis cauterio punctuali q̄bus pau latine dicta aquā extrahendo & nō subito exiccāt eā. Desuper etiā ponendo lanam in predicto oleo infusam. ¶ Ego enim de scribam curatiōem nostram h'mōi apos tematis quam sepe numero expus sum et mihi & egrotāti bene successum est absq; alia incisione. Et hec semper fuit cura tio nostra. ¶ Itē camomille mellitiorū aneti. 20. semis stichados miraliorū gra nozum et foliorū eius rosarum ana. 20. panipulum vāum nucum cipressi nume ro decem furfuris fabarum ana 20. panipulum semis bulliant omnia simul cum vino nigro ex aqua cineris ramosū vitis vsq; ad cōsummatiōem mediētatis: deinde coletur et cum spongia satis am pla et tractabili ac tenui madefacta in

De cura testudis.

Nota.

Guil. pla cen.

De aqua i capiti⁹ puerorū.

Curatio aquosita tis.

Linimen tum.

huiusmodi decoctione et aliquantulum expressa epurimetur capot: vbi est predicta aqua per quartam partem hore vna ponendo et alteram leuando facta enapozatione predicta linieb locus ex infra scripto liminet. Iterum reponendo spongiam predictam in dicta decoctione madefactam: et fortiter expressam. Et sic remouendo spongiā de ser hore in ser hore infra paucos dies isto modo curabunt: cuius linimenti talis est forma. R. olei camomillini rosati mirrim. an. 3. f. de spica. 3. f. olei anetini. 3. f. f. furfuris. 3. p. camomille melliloti aneti. Stichados squamanti ana parum nucis cinisli numero. ij. terenda terantur grosso modo deinde bulliant cum ciato vini odoris feri duorum annor vsq ad consummationem vini. Deinde coles cui colature addatur croci. 3. j. cere albe. 3. j. et iterum bulliant parum. Et nota qd istud linimentum in desiccando dictam aquam cum resolutione et confortatione loci semper producit mirabilem effectum. ¶ Deniq si in capite contingat oculi pustula vel carbunculuz: tunc per eam curatione est in superiori. c. vbi de carbunculo ad pleni tractatus est. ¶ Unus pter ea vtilissimu notare debes circa auxiliorum administrationem. Et est qd cum summa diligentia per debet cōseruare mēbrū in sua naturali cōpōne: na3 (vt inqt Suidode cauliaco. Quatuor sunt a quib3 sumit vera in dicatio curationis vniuscuiusq3 egroratio nis. ¶ Primo qdē sumitur actus curatio nis a cōplexione mēbrū: nā calidiora mēbra calidioribus: siciora sicioribus humidiora humidioribus iudigent auxilijs p suā cōseruatione. Sicut enim passio quantum ad curationē elus indicat contrariū ita etiā particula suum simile: vt habet quinto terapētic. Carnosiores itaq3 breuius indigent excicari rōne sue humiditatis. Verū siciores longius et hoc ratione siccitatis sue. ¶ Scdo sumitur actus curationis eiusdē a cōplexione totius corporis. nā aliqua corpora sunt rare texture: aliq sunt spisse. Et ideo aliter medicāda sunt corpora rara alia spissa: nā raritudo arguit facilitatē educationis: spissitudo vero difficultatem educationis arguit. Et ideo Aui. c. ij. fen. ij. vbi de humiditatibus in locis frigidis et calidis loquitur: dicit qd humiditates in locis frigidis fortiores sunt et maioris audacie et melius digerētes. Et ratio est quia virtutes eorum fortiores sunt. Quapropter contrarium sen

tat vbi loquitur in alio capitulo de humiditatibus in locis calidis: nam isti tales facilius soluntur: alij vero difficulter. Ex hoc secūdo modo cōuenientissime potes notare regionē: de qua quidem regione ad hoc propositum tangit celeberrime Cor. celsus in prohemio libri primi. vbi dicit differre quoq3 pro natura locorum genera medicine. Aliud enim opus esse Rome. Aliud in egypto. Aliud in Gallia. Nam si morbos de cause generaret que vbiq3 eadem essent: remedia quoq3 vbiq3 esse eadē debuissent. Planum itaq3 est rationibus preallegatis circa curationem membrorum et secundum diuersitatem temporis et varietatem complexionis membrorum et varietatem regionum ac secundum plasmationem membrorum necessarium esse varia et diuersa medicamina ad ministrare. ¶ Tertio preterea sumit actus curationis egritudinis a virtute et complexionē medicine et sensibilitatis membrū. Nam membra sensibilia velut sunt oculi panniculini nervi atq3 piam3 grauiora et acutiora medicamina non patiuntur. Membra autem que sensu sunt priuata velut sunt ossa et ligamenta que ab ossibus suam habent nauitatem: pro remotione eorum grauiora medicamina sustinere possunt. Quamobrem optime dicebat Auen. capitu. de solutione continuitatis nervorum. Dicit enim: nā3 sicut neruus discooperus est dignior ceteris vt fiat alienatio in eo. Ita ligamenta que oriuntur ab ossibus sunt figurarum digniorum vt operetur super ea cum medicamine forti. ¶ Quarto et vltimo sumitur actus curationis morbi a plasmatione mēbrū seu positione: qd aliqua membra ponuntur in superficie: nonnulla sunt in profundo situata. Nam situata in superficie indigent medicina leni. Que vero in profundo existūt forti medicina curantur. Et ratio est anteq3 ei3 operatio ad profundū locū attingat maxima pars sue operatio nis euāescit. Et propterea oportet qd in tali casu medicina sit potens et penetrās. ¶ His itaq3 omnibus superius habitis morborum nominibus: notanduz tamen quod morbi interdum accipiunt suam denominationem a membris in quibus generantur: vt puta si materia phlegmatica fuerit in capite et ab ea generetur apostema saniosum: tunc ratione loci a doctoribus talpa inscupatur etiam si il

Nota.

Nota.

Suidode cauliaco. De quibus sumit curatio.

Aui.

Cor. celsus

Piam3.

Auen.

De nobis

Nota.

lamet ad oculum transfret imaginatio-
nem et obthalmiam faceret flegmaticā. Si
ad gulam squinantia. Si ad manus circa
gram. Si ad pedes podagra. Si ad totā
tibiam vndimā. Et sic etiam de alijs hu-
moribus dicendū est. Et sic deo dāte cō-
plera est doctrina morborū predictōz pñ-
tis capiti cuius nomen sit benedictum.

¶ Cap. ij. de apatibus oculorum: ca-
lidis et frigidis: et eorū curationib⁹.

Antecedēti. c. satis dictū est
de oibus apatibus et pusillis
et nonnullis alijs morbis qui
in capite contingere pñt. In
pñti vero sermone tps est tra-
ctare de apostemate oculoz quod obthal-
mia a doctoribus nuncupatur. ¶ Obthal-
mia nāq; (vt habet a Gal. i. de accidenti
et morbo) est flegmon coniunctine: et ipsi⁹
coniunctine ppria est passio ex se oculi a sit
fm accidens est egritudo. et in hoc oēs cō-
cordant doctores qd (vt superius dictum
est) obthalmia sit apostema coniunctine.

¶ Varsq; insuper et ingentibus casibus
in oculis corpis humani naturaverari so-
let: qui cū magnā prē ad vire vsum et dul-
cedinē cōferat magna cū diligentia sunt
custodiēdi et eoz morbi curandi. ¶ Cause
preterea obthalmie non differunt a causis
aliorum apatum vniuersalibus et particu-
laribus. Nisi ppter ea qd hñores seu reu-
mata magis a capite deriuantur in obthal-
miam: qm in apostemata aliorū membrorū.
¶ Vterum ex causis primitiuis ex quibus
vt plurimum oritur talis egritudo quib⁹
etiam multum solet irasci atq; augmēta-
ri sunt: sicut fumus vent⁹ puluis sol acui-
tas rerum oculis ingredientis omnia ista
nocent oculis: et quo maxime corpore exi-
stēte pteroculo. ¶ Obthalmia preterea est
duplex. Nam vna est parui sinthomaris
habet em parua inflammationem par-
uamq; rubedinē cū humectatione aliqua
li. Et ideo eius actio est in supficie oculi: et
ista ab Aui. conturbatio vocat. Alia est
que inuenitur magis profundare sub stā-
tiam oculi: in qua albedo oculi cum ma-
gna rubedine aliquando coopit pupillā.

¶ Signa itaq; obthalmie a materia san-
guinea genite sunt ista. videlicet oculorū
caliditas: rubedo cum inflammatione eo-
rum et venarū: consuetudine plenitudo: gra-
uitas in toto capite: presertim in tempore

bus et supercilio palpebrarū sippitudo
ac lachrymarum caliditate vincenti: et re-
liqua signa: pport in capitulo vniuersali
de apostemate sanguineo dicta sunt.

¶ Vterum si ex cholera fuerit causata ob-
thalmia: tunc signa eius sunt dolor inflam-
mationis acuitas et rubor in oculo igneus
est. Adest etiam lachrymarū multitudo
que aliquando tāte cadiditate existunt qd
excoriant angulos oculorū: cum depilla-
tione palpebrarum. Et ppter ea intra oculo
lumen sentit pariens puncturam et mordica-
tionem cum asperitate: ac si res harenosa
vel puluerulenta iduc cecidisset. Est
etiam cum caliditate frontis et grandine
persus eius cū paucitate enā lipimdis
in oculo. Et hoc ppter siccitatē materiei.
¶ Et flegmate a sit signa sunt ingens in-
flatio cum parua inflammatione et rubedi-
neloc: paucio vero dolore ac lachrymarū
exuberantia pauca. Est tamen cū graue-
dine totius oculi: et partium eius.

¶ Et melancholia quoq; signa sunt pau-
citas rubedinis et caliditatis tumor et hu-
miditas est paucissime quantitas. Est in
super colore fusco et oculorum grauedi-
ne non parua et partium eius.

¶ Obthalmia pterea quatuor hz tpa quē
admodum et cetera habent apostemata.
principiū. vcz augmentū: statum et decli-
nationem. Et vniquodq; istorū etiā in se
tria opere cōtinet: vt alias dictū est. c. de
apate flegmonico vtriū ppositio d augmē-
to. vcz principium augmenti medium au-
gmenti. et finem augmenti. Quapprop-
ter scias amice vtilissimū esse bñ notare ista
quatuor: tpa et tria cuiuslibet eorū vt exin
de possis cōuenientissime suis tpiibus ad-
ministrare administranda. ¶ Notandū
est etiam qd aliqui obthalmia causata est p
cōmunitatē: inter dū per essentia. Quādo
per essentia causat a capite pcedit: tūc
ipsa obthalmia capitalis vocat. Quod de
facili cognoscitur per grauedinē capitis
et dolorem ipsius. Insuper si in ea inueni-
tur rubedo et calefactio frontis cūz dolo-
re et pulsatione et tempora cum extensione
et venarū plenitudine ac inflammatione lo-
ci. Ista oia arguunt obthalmiam a gingi-
ua matre euenire. Vterum si predicta acci-
dentia non adfunt. Immo sit cōtinu⁹ sit
tus sternuatio et puritus in naso et pala-
to scias ipsāz propter rē intrinsecam cau-
sari: nā si fuerit stomachalis reperitur cū
nausea et vomitu stomachum turbanti.

P Signa
vria.

P Signa
flegmati-
ca.

P Signa
melancho-
lica.

P Tpa
obthalmie

Nota.

Obthal-
mia.

Cause.

Spēs.

P Signa
sanguinea

Nota.

¶ Alterius sciēdū est q̄ plerūq; ophthal-
mie habent paroxysmos & periodos sequē-
tes anologiam et materia ē qua sunt se-
cundo de differentiis febriu. Et ita sentit
Auicē. 3.ā fm Sordoniū ophthalmia
nō est negligenda in sui curatione: q̄ si ma-
lepractatur mala relinquit accidentia: ve-
lut sunt corneæ rupturæ pannus macula
tediose curationis ac pupille vlceraio.

Intētio
res.

¶ Est etiam ophthalmia fm modernos &
antiquos doctores morbus contagiosus
quia de facili transit de vno ad alterū ocu-
lum. ¶ Pro cuius itaq; curatione sex intē-
tiones hñtur: quarū prima in ordinatiōe
boni regiminis cōsistit. Scōa in digestiōe
nē materiei peccatū. Tertia in purgatio-
ne materiei digesse. Quarta in phibitiōe
et diuersione materiei catarrhalis a capite
ad oculos euenientis. Quinta completur
administratiōe localium diuersorū fm
quod diuersa habet tēpora morbus iste.

Prima
intētio.

Sexta & vltima cōsistit in remotione acci-
dentium. ¶ Prima quidem intētio que
est vniū ordinare materia existēte cali-
da cōpletur a ministratiōe sex rerū non
naturalium vertentiū se ad frigiditatem
et siccitatē vel humiditatē fm qd natura
humoris postulat. Nā si materia fuerit
frigida regatur patiens in eis sex rebus
nō naturalibus: prout in superioribus ca-
pitulis de apostematibus locuti sumus
videlicet si fuerit materia flegmatica po-
test haberi recursus ad capitulum de cu-
ratione vndimie. Pro cōplemento istius
prime intentionis. Si melancholica ad se-
phiros. Si cholericā ad herisipilā. Si san-
guinea ad flegmonem. ¶ Aduertendum
tamen est q̄ in isto casu comestio lactuce

Lactuca

non est inuatiua: licet concedatur in cura-
tione herisipile et flegmonis. ¶ In primis
itaq; diebus in materia calida vtilissimū
est egrotantem a carnibus & vino se absti-
nere: et ab omnibus cibariis habentibus
materiam grossam & vaporosam genera-
re. Sufficit ergo ei tantummodo pana-
rella cum zuccaro aut fariola cum eodē
aut grue aut femula cum semine commu-
ni. Potus eius sit aqua oadeacea aut aq̄
simpliciter decocta cum bucella panis et
bibatur cum zuccaro aut iulep violato.
Unum interdum granatorum etiam in
primis diebus in isto casu vtiliter conce-
ditur vsq; ad augmentum. In statu ve-
ro & declinatione vinum odoiferum me-
diocriter limphatū vtilissimū esse dicim⁹

¶ In obtalmia quidē a materia grossa et
frigida cāra potio vini odoiferi: immo il-
lius qd sapit naturā dulcedinis ad ppo-
siti facit: testē adducendo 3pocrate di-
centem. dolores oculorum meri potio 2c.
¶ Scōa & tertia intētio que est materiā
peccantez digerere ipsamq; digestā ena-
cuare sic cōpletur. ¶ Materia nāq; existē-
te cholericā digerat cū sirupo violato ro-
sato ex infusione buglossato cōfecto cū aq̄
buglosse violatū & endimie. ¶ Vterū si ma-
teria fuerit sanguinea: sic digeratur. 3. si
rupi de fumoterre buglossati rosati ex in-
fusione añ. 3. f. aquarū fumiterre buglos-
se endimie añ. 3. f. ¶ Si modo ex hūiore fleg-
matico vel melancholico ipsam obtal-
miam gnari cōtingit: digeratur materia
sub ista forma. v3 si humor fuerit flegma-
ticus digestiū erit tale. 3. sirupi de dua-
bus radicib⁹ mellis rosati acetosi simpli-
cis añ. 3. f. aquarū feniculi buglosse endi-
mie añ. 3. f. ¶ Si humor fuerit melanco-
licus digerat isto digestiū. 3. sirupi de

Scōa
intētio.
Digestio

Purga-
tio.

epitimo de fumoterre violati añ. 3. f. aq̄-
rum fumiterre violatū buglosse ana. 3. f.
¶ Sumpro isto sirupo per hebdomada 3
¶ Si materia fuerit cholericā purget pa-
tiens purgatione ista. 3. māne electe. 3. r.
diaprunis nō solutū. 3. v3. cum decoctio-
ne flozum et fructuum cordialium fiat
potio breuis. Addendo sirupi violati. 3.
3. f. Vel facias sic. 3. electuarū lenitiui ca-
lle añ. 3. v3. electuarū rosati Me. 3. f. cum
aq̄ endimie & de fumoterre fiat potio ad-
dēdo sirupi violati. 3. f. ¶ Si materia fue-
rit sanguinea: purgetur patiens admini-
stratione istius purgatiōis. 3. vnam cōfectionis
amech. 3. f. manne electe vel loco manne
electuarū lenitiui. 3. f. cum decoctione ca-
pillorū veneris sene epitimi scolopēdie
politrici polipodij prunorum cū aqua bu-
glosse decocta fiat potio breuis addendo
sirupi violati. 3. f. ¶ Si flegma fuerit in
cā: purgatio valde cōueniens erit ista. 3.
diastimonis casle añ. 3. v3. cū decoctione
cōi fiat potio addendo sirupi violati. 3. f.
¶ Valent quoq; in istis duabus specie-
bus obtalmie pillule de iera cum agarico
pillule aggregatiue. ¶ Et nota q̄ raro

Nota.

contingit obtalmia ex vno humore tantū modo gham. Ideo si humores fuerint ad iniuicē cōplicati tu etiā debes tuā digestiōnez purgatiōnez secundum q̄ humores adinuicē sunt cōplicati varijs ac diuersis in tentiōibus ordinare. ¶ Quarta intentio que est materiam catarralem diuertere: ipsamq̄ p̄hibere ne ad oculos eueniat sic complet. ¶ In primis materiam existēte calida diuertatur materia faciendo flebotomia ex vena cephalica lateris oppositi egrotantis oculi. Deinde in sequenti die virtute consentienti et etate conuenientissimi fieri potest ex eodem latere vene predictę hoc vsq̄ ad augmentum. ¶ In statu vero et declinatione interdum ad euacuandā materiā cōiunctā precedenti vniuersali purgatione vtilissimū est venā frōtis incidere. ¶ Eodemq̄ modo etiā aliquas li diuersas euacuatiōne materiei cōfiscite valer sumopere applicatio sanguisugarū sub auribus. ¶ Valer insup mirū in modū auctoritate antiquoz et modernoz preferim. Gal. quando materia fluxerit a capite ad oculos p̄ venas incidere venas tempozum. Quō aut̄ incididēbent celeberrime tangit modū optimū de. quare ad prefatū virum pro tua necessitate recurre. Licet de hac venarum incisione paruum aut nullam inuenierim vtilitatem. ¶ Et nota q̄ si materia fuerit cholericā parua interdum loco flebotomie subuenimus applicationē ventosarū super spatulas. Aut applicatione sanguisugarū sub auribus. ¶ Et h̄ vt oēs fereasserūt doctores (preferim de f.) flebotomia in quacūq̄ specie obthalmie mirum in modum conuenire: tamen materia existente cholericā at me lacholica reuerētius vt habetur a Gentile et a multis alijs auctorib⁹ de hac materia tractantibus veniendum est ad sanguinis extractionem. ¶ Primo prudentissimi medici est ne ad vnā alteram duarū infirmitatum peruenias (vt inquit Aui.) loco flebotomie (vt superius diximus) scarificationē administrare. ¶ Alterius si corpus fuerit cacochymū flebotomiam mandato doctorum facere debes et vena cōmuni vel epatica lateris oppositi oculi egri: vel et saphena eiusdē lateris. Deinde in sequenti die et vena cephalica lateris oppositi. Et sic successiue flebotomia diminuendo ne virtus nimis debilitetur facere potes flebotomiam de cephalica eiusdē. ¶ Preterea diuertat materia fa-

ciendo quotidie fricatiōes et ligatiōes in extremitatibus membrorum ante prandium et cenam per duas horas cū applicatione etiam ventosarum. ¶ Eodem modo valet lotio extremitatum: cum ista de coctione cuius talis est forma. R̄ aque citreri libras decē vini odoriferi aque pluvialis ana pintas vel bocalia. vj. camomille mellilori aneri saluē. rosmarin ana. xj. coriandorū sicados ab sinib⁹ squinantiana. parū mellis lib. s. decoquatur oia vsq̄ ad cōsumationē medietatis. ¶ Valer etiā applicatio ventosarum quodidie administrata sup spatulas et natibus sine extractiōe sanguinis. ¶ Cōfer ē applicatio istius vesicatorij sup collo ad ministrati. R̄. medulle parvis bene fermentati crude. ʒ. ij. cantaridarij. ʒ. ij. aceti. ʒ. j. oia adinuicē cōfundant p̄ abscissis alis et capitibus et in mortario pistādo de oibus fiat fugaciola. que applicet sup collo ipsam ligando q̄ mirabiliter p̄ purgationē adstratis diuertit materiā a capite ad oculos fluentē. ¶ Pro phibitione nāq̄ materiei catarralis a capite a oculos currētis vniuersali purgatiōe p̄cedenti cōplect administratione istoz triū pharmacoz ¶ primū est valde domesticū. R̄. albumina triū ouoz aque rosate farine fabarū an. ʒ. ij. olei rosati onfancini ʒ. ij. terre sigillate boli armenia. ʒ. ij. oia aquasentur adinuicē et ponant sup fronte mox emplastr. ¶ 2°. R̄. olei rosati onfancini olei mirrini an. ʒ. ij. aceti albi. ʒ. ij. bulliat oia simul vsq̄ ad cōsumationē aceti. Deinde addatur farine fabaz. ʒ. ij. folioz mirri bene puluerizati rosarū an. ʒ. ij. boliarmeni terre sigillate an. ʒ. ij. et s. sandaloz oim an. ʒ. j. et s. turis aloes an. ʒ. j. misce et fiat cerotum cū cera alba sufficiēti. Istud enim cerotum super fronte positū plurimū valet materia existente calida sine ture et aloē. Si fuerit frigidatus et aloē cōuenientissime administratur. ¶ Ceterum inuenitur aliquando obthalmia p̄ferim a materia grossa cum dolore capitis frontis et temporū plurimū gratiatio. Ideo repercutissus apposita sup fronte in isto casu cum aliquali euaporatione et calidā resolutione mirum in modum inueniuntur. ¶ Cōtrariū h̄o vidimus et applicationē tantummodo repercutientis. Quē admodum experiri sumus in oculo dextro Reuerētissimi dñi mei Cardinalis vultu araf. q̄ diuini laborauit morbo obthalmico a

Vesicatorium.

Prohibitiō fluxus.

¶ Quar-
ta intentio

¶ Diuisio.

¶ Gale.

¶ Nota.

¶ De fuc.

¶ Gentil.

¶ Aui.

materia grossa & catarrali a capite ad es-
dem oculū fluenti: & ut arbitrar sum? vna
cū medicis qui in eius curatione affuerūt:
materia q̄ causauit oblatiā fuit ex mate-
ria grossa & a morbo gallico genita. Et p-
terea repercutiua frigida administrata
sup̄ fronte parū aut nihīl inuasse cognoui-
mus. Immo necessariū fuit materiaz rep-
cutere cū aliquali resolutione & loci cōfor-
tatione. ¶ Cuius talis fuit forma. R. camo-
mille mellilori. fenugreci rosaz. mirtilloz.
a. j. 2d. f. squinanti absinthij ana parūm

Emplm. Decoquant oīa cū aqua & vino vsq; ad cō-
summationē medietatis: deinde in deco-
ctiōe cū farina fabaz & lentū fiat empla-
strū solidū. Nā istud emplm. sup̄ frōte ap-
plicatū: ut p̄z cōsiderātū ingrediētia ma-
teria existēte grossa: hz virtutē ipsam re-
soluendē: & mitigādī dolorē cū cōfortatiōe
& retētiōe materierum ad oculū fluenti.

Aliud. ¶ Cel facias sic. R. olei mirrini rosati & ca-
momillini. a. j. 3. ij. fabaz. 3. iij. fur-
furis bene tritūratū. 3. i. rosaz. mirtilloz
a. j. 3. f. boliarmē terre sigillate. a. j. 3. vj.
sandalozum. m. ana. 3. i. cere albe. 3. x. ad
ignē cuz sapa sufficiētī fiat mixtura ad in-
star ceroti. ¶ Et nota amice q̄ hz ab Aui-
de oblatiā sup̄ frōte dēnant oīa reme-
dia in q̄bus ingredit̄ oleum. Tā mē ego se-
pē numero expertus sum in infrascripta re-
media in q̄bus predicta olea ingrediuntur
z mibi & egrotantibus bene successum est.

Nota. ¶ Quinta intentio cōplet administratiōe
localium diuersoz modozū: put diuersa
tpa habet ista egritudo (ut superius dixi-
mus). ¶ In principio itaq; materia existē-
te calida: albuminis ouī aliquantulū de-
coctū: deinde cū modico aq̄ rosate cōquas-
fatū: parū rucie p̄parate mirū in modūz
aq̄s extr. rucis p̄p̄pressionē aliquantulū
& tepidā & in oculo positam inuasse percepi-
mus. ¶ Adfert ēr summopere in princi-
pio sief albi sine opio p̄ tres dies vel qua-
tuor cū aq̄ rosata dissolutū p̄ frictionem
cū cote barbitōsoum ore quo sup̄radictū
est intra oculū positi p̄sentatū remediū
est. ¶ Et nā cū istis duobus auxilijs positi
sub p̄mīs decoctis. deinde pistatū: et
cribellatū cū modico aq̄ rosate mixtū pa-
rūz lactis mulieris vitelloz. vni? oīi re-
cētis oib; & deinde adinuicē parū decoctis
more emplastrū sup̄ oculo ipsiū dolorē

**¶ Quin-
ta intentio**
In princi-
pio.
Albumē
out.

**¶ In augu-
mento.**

angumētū vsq; ad vltimū ipsius iuueni? Aqua vñ
infrascriptum auxilium vehementer va-
lere cuius hec est descriptio. R. aque ro-
sate. 3. vj. seminis citoniorz. et ad ignem
bulliant in vase vitreo vsq; quo formam
accipiat muscullaginosam. deinde colet
cui collature addātur sief albi sine opio
3. ij. lactis mulieris lacrtis puellā. 3. f. tu-
cie preparate. 3. i. f. zuccari candi de siru-
po rosato. 3. i. oīa misceantur adinuicem
deinde colētur cum pecia lini & in vase vi-
treo reseruētur. ¶ Et nota si vis q̄ dicta
aqua habeat maiorē locū mūdicatiōē
adde in ea. 3. i. mirabolanti citrini. ¶ Versū
si inuenieris locum esse vehemētē inflā-
matū: adde capthore. 3. i. quia mirabili-
ter inflāmatiōē sedat. ¶ Ceterum in sta-
tu augmenti et sine ipsius et per totum tu.

Nota. Aqua de
dei.
Lac rucis

Emplm. ¶ Item in eodem tempore super
oculo gratia sedandi dolorē z materiaz
resoluendē cōiunctam ac commodatē mo-
re emplastrū intra duas pecias lini vete-
ris administrat medulla panis infusa in
aqua rosata & tantū de aq̄ endiuie. ¶ Alte-
rius etiam in eisdez temporibus vehemē-
ter. vj. emplastrum de pomo superius no-
minatū. ¶ Possem p̄terea amice mī quā
plima remedia a doctoribus antiquis et
modernis descripta in medium adduce-
re quo ad curationem horum duorum tē-
porum istius morbi: sed quia parua iant
fere nullam in eis vtilitatem inuenimus
Ideo prout serpensiero in supioribus ca-
pitulis tibi polliciti sumus: ea tantum de q̄-
bus scripsimus et scripturi sumus vera in-
uenimus cum honore nostro et vtilitate
egrotantium nō parua. ¶ P̄terea trans

Nota.

¶ In sta-

Aqua de
dei.

Lac rucis

Emplm.

De po-
mo.

Remedi-
um vtile.

acto augenti tempore inuenimus vilitatem magnam in isto auxilio aliquantulum tepido et intra oculum posito: cuius talis est forma. R. sarcocolle nutritie cum lacte mulieris. 3. f. aloes epatici cum aqua rosata loti. 3. ij. si albi sine opio tucie parate ana. 3. f. gariofilorum. 3. f. zuccari candi de sirupo rosato. 3. ij. aque rosate 3. ij. vini albi odoriferi mediocriter vinestratis. 3. f. p. terenda terantur subtiliter ad instar alcoli: deinde vino calefacto et aqua rosata oia adinuicem misceantur: et ponantur in vase vitreo semel in die agitando: vt eius virtus vigoreretur. Et nota qd si dicta aqua post duos dies per peciam non raro colaretur deinde residuum eius in pecia ad modum bugastie alligasti filo. et in hmoi vase colitur postmodum postum valde vtilissimum erit: na in hora medicationis colirio aliquantulum prius tepelfacto cōprimendo bugastiam p̄nominatam intra oculi donec et ipso colirio tres vel quattuor gutte egrediantur summo pere inuasse reperi. P̄ Ad eandē iniectionem cum resolutione materiei cōiuncte et confortatione visus: sepe numero experti sumus cum honore nostro et vilitate egrotantium nō parua infra scriptum auxilium. R. fenugreci ter loti cū aqua oideacea. 3. ij. melliloti foliorū feniculi dulcis vel loco eius seminis eiusdem ana parum aque rosate. 3. ij. aque feniculi. 3. ij. omnia decoquantur in vase vitreo bulliendo vsq; ad cōsummationem tertie partis: deinde coletur cui colature addant zuccari candi. 3. ij. sarcocolle nutritie (vt supra dictū est) tucie añ. 3. j. omnia adinuicem misceantur et vtere modo quo supra. P̄ Alterius accommodate vna cum istis duobus remedijs: super pra nominatis super oculo administrantur simul et eadē hora crebris faciēdo enaporationem ista duo infra scripta auxilia. P̄ Primi talis ē descriptio. R. foliorū feniculi melliloti añ. 20. f. rosaz sticados camomille ana parum fenugreci loti (vt supra). 3. f. oia bulliāt cum sufficiēti quantitate aq; feniculi et t̄arundez aque rosate parūq; vini albi odoriferi vsq; ad tertie partis consummationē deīn colet et cum spōgia subtili madefacta in hmoi calida decoctioe sup oculo añ applicationē colirij et postea p multas vices actualiter calida applicetur. P̄ Scōz vero auxilij tale est. R. melliloti furfuris añ. 20. f. camomile rosaz añ. 20. f. foliorū feniculi. 20. j.

f. sticados parū oia incidant subtilissime et de his fiant sa oculi duo satis leues: deinde bulliant cum aqua feniculi et vino odorifero vsq; ad tertie partis consummationem qui actualiter calidi super oculo modo quo supra applicentur. Nam ista duo remedia applicata vt dixim⁹ mirum in modum nobis p̄stiterūt inuamē resolutionis materiam grossam subtiliando mirabiliter cū confortatione virtutis visus. P̄ Ipec sunt amice mi que sufficienter cum maximo honore nostro pro curatione obraltmie a materia calida eueniētis sepe numero experti sumus. P̄ Restat modo quā breuius potero sermonem facere quantum pro cōplēmento quinte iniectionis circa administrationē localū obraltmie eueniētis a materia grossa. P̄ Obraltmia itaq; a materia grossa genita. vtz flegmatica aut melancholica s; admixto flegmate cū melancholia: aut melancholia admixta flegmati in principio propter curationē sic p̄cedēdū est pri⁹ in (vt superius dictū est) facta vniuersali purgatione. P̄ In principio ergo per tres vel quattuor dies procedendum est cū immixtioe intra oculū istis colirij actualiter calidi. R. aque rosate feniculi ana. 3. j. lactis mulieris. 3. ij. zuccari candi de sirupo rosato. 3. f. f. vel albi albi sine opio: misce et fm artē fiat colirij in eodē tempore super oculo. P̄ Ad eandē intentionē vs; pomuz sub prunis decoctū et cribellatū. Deīn cū modico aq; rosate vitello oui parūq; croci et aliquantulū ad ignem oibus decoctis. P̄ Deīn more emplī sup oculo applicādo inuat mirabiliter in sedādo dolore et graue dinē toruius oculi. P̄ Valent in sup ista duo remedia in p̄dicta obraltmia vsq; et p̄ torti augmētī tps. P̄ Ad idē etiā valer in p̄cipio albumē oui aliquantulū sub prunis decoctū: deinde cōrūsi cū 3. i. aque rosate et 3. i. z. f. aque feniculi et tantūde aque fioruz mirtilorum tucie. 3. f. oibus adinuicem conuassatis simul per duas horas permanēdo deinde fortiter per penam expi mendo mirabiliter vs; in principio hmoi obraltmie. P̄ Valēt in sup mirum in modum in augmento grana sedādo dolore qui est in oculo et super cilio ipsius medulla panis infusa in brodio gallinarum vel brodio carnis sine sale intra duas species super oculo actualiter calida posita. P̄ In statu vero et declinatione accommo date int⁹ et extra administratur infra scri

Nota:

P̄ Cura obraltmie a materia grossa.

P̄ In p̄cipio. Colirij.

Pomuz.

Emplm.

Albumē oui.

P̄ In augmento.

In statu et declinatione.

f

Nota.

Aliud remedium.

Primum remedium.

Scōm remedium.

pta auxilia. **P**rimitalis est forma. **R**e-
aque feniculi aque rosate ana. **3. ij.** vini
odoniferi aque eufragie ana. **3. ij.** turie. **3.**
j. aloes epatici gariofilorum ana. **3. 6.** far-
cocolle nutritie cū lacte mulieris. **3. ij.** zuc-
cari cādi de sirupo rosato **3. f.** omnia ad
inuicem subtilissime terantur trituratione
ultima. Deinde misceantur cum predi-
cro vino et aquis omnibus prius aliquan-
tulum calefactis. **E**rvtere eo more quo su-
pra in quinta intentione obthalmie calide
curatiua dictū fuit. **P**runat etiam ad eā
dem intentionē decoctio fenugreci mellis-
loti feniculi dulcis recentis cōfecta cū suf-
ficienti quantitate feniculi aq̃ zuccari can-
di de sirupo de duabus radicibus. bulliē-
do vsq̃ ad consumptionem terrie par-
tis addendo in fine cocure: vini albi odo-
riferi ad quantitate terrie partis decoctio-
nis huiusmodi. **E**t iterū bulliant vnica
ebullitione. Deinde coletur z vtere ea in-
tra oculū aliquātulum tepida. **I**sta enīz
aq̃ vt patet cōsiderāti ingrediētia: habet
mirā virtutē in subtiliādo materiā gros-
sam ipsaq̃z subtiliatz mirabiliter resol-
uendo cuz sedatione doloris z loci virtu-
tisq̃z vniuse confortatione. **P**rius super
conuenientissime ab extra pnt administrari
illa duo auxilia habita in superiori quin-
ta intentione. **P**rimū. s. in forma spōgie
P Aliud vero in forma faculi: quare pro
pria necessitate illuc recurre. **P**rius enim
etiā aquā viridē descriptione nostra ma-
gnā habere efficaciam in dedinatione ob-
thalmie a materia flegmatica causata:
ipsam materiam remouendo que benefi-
cio aliarū medicinarum exiccātiū z resol-
uentiū remoueri non poterat. Cui⁹ talis
est ordinatio. **R**e. aque rosate aque fenicu-
li an. **3. ij.** aq̃ eufragie aque celidonie ana
3. ij. vini albi odoniferi z clari. **3. ij.** z. f. far-
cocolle: vt supra nutritie flozis eris. an. **3.**
j. aloes misceatur adinuicē prius aquis et
vino calefactis vsq̃ ad feruorē ebullitio-
nis. **P**rius nota q̃ ista aqua mundificat
vnaq̃zq̃z materiā grossā in oculis gen-
tā cū totius oculi clarificatione ab oī ru-
boze a materia grossa causato. **S**exta in
ultima intentio que est accidētia corrigere
cōpletur administratione localis diuer-
sōz modorū: secundū q̃ diuersa accide-
tia in isto casu possunt z solent accidere.
Accidentia etenim que in isto casu ori-
ri solēt sunt ista videlicet dolor vehemēs
presertim a materia calida: vlcera: pu-

pille corneae atq̃ cōiunctine: maculaq̃z ea-
rum partiū: necnō retentiō saniofitatis in
ter corneā et cōiunctinā. **P**rius remotio
ne itaq̃ doloris a materia calida causari
si supradicta remedia de pomō z alijs in
remouendo dolore istum nō contulerit:
necessarium est vt fere omnes et antiqui
et moderni asserunt doctores: ad opiatz
medellaz deuenire cuius talis semp no-
stra fuit ordinatio. **P**rius muscillaginis
feminis citoniorū z psiliū confecti cū aq̃
ordeacea. **3. ij.** lacis mulieris puellā par-
turientis sief albi cum opio. **3. ij.** misce
et secundū artē cuz cote barbitonfozis fiat
collirium. Applicationē cuius aliquātū-
lum tepidā doloris sedationē prestasse
reperimus. **S**edato dolore procedēdū
est: suis omnibus in rēporibus cū auxilijs
superius annotatis. **P**rius etiam sedato
doloze per hāc viā decoctio fenugreci cū
aqua rosata et aq̃ ordinā vt inqt Aui.
capitulo de obthalmia in resolutione ma-
terie coniuncte et sedatione doloris: deco-
ctio hmoi fenugreci ad prenominate in-
tentiones est medicina vltima. **S**i mō
contigerit pupillam corneam aut cōiunc-
tinā et aliqua cā antecēdēt vlcera: pu-
dentissimi **C**hirurgici est mor cū aliquo
experto medicamine hmoi vlcera: nō sē-
ue macule opitulari. Cuius talis potest es-
se forma. **R**e. aque rosate aque foliorū mir-
ti. an. **3. ij.** zuccari cādi de sirupo rosato. **3.**
ij. turie: preparate. **3. ij.** f. sief de psilbo. sief
albi sine opio an. **3. ij.** teredā terātur sub-
tilissime ad similitudinē alcolphol: deinde
aquis aliquātūl calefactis oīa adinuicē
misceatur. **I**sta est aqua mirū in modū
valet a duersus vlcera: nō a materia ca-
lida cām materiā grossā abstergēdo
subtilēq̃ exiccādo. **E**t hec fuit intentio
gloriosissimi **S**ale. in curatione oīm vlcera-
tionū. vtz q̃ sicut asserit **P**rius vir de **S**ale.
generantur supfluitates in vlcereb⁹ vna
grossa: z altera subtilis. **I**ta etiā a pūdē-
ti **C**hirurgo debet auxiliā ordinari q̃ duas
habet prognatias. vtz vna i exiccādo ma-
teriā subtilē: z aliā in abstergēdo grossā z.
Et nota q̃ si vis dictā aquā maiorē ha-
bere epicaciationē et mūdificationē: conue-
nientissime cū ea addatur tertia pars aq̃
viridis nostre pnominate. **P**rius addi dī
accomodate z in vlcera: nōbus de preno-
minatis particulis: z eo maxime loco non
existere multū doloroso: nec inflammato
materia ēt existere grossa predicta aq̃ vi.

Aqua.

Decocctio

**Alia re-
media.**

**Aqua vi-
ridis.**

Nota.

**Sexta in
tentio.**

**Acciden-
tia.**

Opiata.

Decocctio

**Cura
vicerano-
nis.**

Nota.

ridis actualiter calida administrata.

¶ Denique de sanie retenta q̄ plerūq̄ inuenit inter corneā & coniunctiā immediate post doctrinā p̄ntis capituli de remotione & curatione ipsi⁹ famosi⁹ statim capitū sp̄ale deo mibi cōcedente describā. **¶** Et sic deo dāte cōpleta est doctrina p̄sentis capituli oīm specierū obthalmie via theorice & practice i ciuitate Bononien⁹. 1510. Die vero. 24. No uemb⁹. Cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulū. iij. De sanie retenta et generata inter corneā & coniunctiā.

¶ Lerumq̄ vt vidim⁹ in obthalmia p̄ferim a materia calida solet sanies generari & retineri inter corneam & coniunctiā. Cui nisi statim succuratur ipsam euaporando exhalando & euacuando applicatione alicuius medicaminis domesticæ maturationis: nō esset mirū si oculus deueniret ad pessimā & difficilem curationē vlcerationē p̄nicipiū p̄nominati: si nimis materia tardaretur ad exhalandum in predicto loco. Nec esset etiā mirum q̄ pupilla veniret ad vlcerationem aut q̄ ocul⁹ ex toto euacuaretur ab h̄sione fluo c̄phalino. Ut ergo ista nō eueniant: prouidentissimi chirurgi est aliq̄d auxilium ordinare. **¶** Cuius officium sit in procuracione aperiōnis cui sedatione doloris inter. committurā q̄ cadit inter corneā & coniunctiā. Cuius talis est ordinatio. **¶** R. fenugreci. ʒ. ʒ. ordi mundi. ʒ. ʒ. seminis citoniorum. ʒ. ʒ. radicū altee aliq̄tūlū cōtuse radicū lingue bouine añ. ʒ. ʒ. bulliāt oīa simul cum paruo pullo bñ loto & aqua sufficēti & sine interiorib⁹ vsq̄ quo formā acquirat muscilaginosa. De inde colet q̄ sepe & sepi⁹ intra oculū actua liter calido medicus vtatur: etiā interdū cum additiōe modici zuccari si nō misit vtilissimum erit. **¶** Cui⁹ si modo contigerit p̄dictū locū ad manifestā eruptionē puenire nō posse materia existēte supposita nō erit excusatio q̄n loc⁹ fieboi homo pua aperiōne aperiat. **¶** Et aduertendū est q̄ aperiō cadat inter p̄dictā coniunctiā si possibile fuerit oīa faciēdo cum dextertate. Quo facto procedendum est cum muscilagine p̄nominata p̄ duos dies addēdo deinde parū zuccari cādi de sirupo rosato & tñ de zuccaro fino. **¶** Et siq̄ videris sanie mūdicatā esse: qd̄ de facili cognoscit

¶ Cura opatiōis sedatiōis doloris. Muscila go.

¶ Flebotomia.

p̄ sedationē doloris & clarificationē zonis oculi p̄cedēdū est cū isto auxilio. Cui⁹ talis est ordinatio. **¶** R. aque rosate aque mirtillo⁹ vel loco eius plāraginis añ. ʒ. ʒ. aq̄ feniculi vini albi odoriferi añ. ʒ. ʒ. sarcocole nutriti cū lacte mulieris tūne p̄parata añ. ʒ. ʒ. zuccari cādi de sirupo rosato. ʒ. ʒ. mirabolani citrini. ʒ. ʒ. sief albi sine opio: sief de thure añ. ʒ. ʒ. ʒ. oīa admuicē tritura⁹ vltima trituranōe & fm artē fiat colirium quo procedēdum est donec loc⁹ sit mundificatus & in carnat⁹. Ultimo loco p̄ integra cicatrizatione addant⁹ in eodē colirio. ʒ. ʒ. sief de plūbo. **¶** Et nota amice in tempore maturatiōis gratia sedatiō dolorē & p̄curatiō materia ad exitū conuenientissime potest administrari sup̄ oculo emplm de pomis habitū in caplo de obthalmia. **¶** Debent insup̄ ista oīa administrari vltima facta purgatione: put in p̄cedenti caplo tibi de oibus pleniorē doctrinā dedimus. **¶** Eodemq̄ modo in curatione pustule macule siue apostematis euenientis in pupilla p̄cedendū est quemadmodum & in corneā & coniunctiā dictū fuit immediate. **¶** Si maior tamen celeritas et leuitate curationis remedij p̄cedēdum est in curatione pupille a morbis p̄nomiat⁹ tis p̄pter nobilitatē visus q̄ in curatione corneæ & coniunctiæ. **¶** Et sic deo dante via practice cōpleta est doctrina p̄sentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulū. iij. De ardore & purritu q̄ euenire solent in oculorum angulis: & de eorum curatione.

¶ Oculorum angulis a materia catarrali baurachina solet purritus euenire cum ardore ingenti & aliquali vestigio lippitudinis: p̄ferri⁹ circa nocturnam horam.

¶ Pro quorū curatione p̄missa tñ cōcedēti purgatiōe materiei antecederis celeberrime administrant⁹ ista duo ifra scripta auxilia ex inuentione n̄ra ordinata. **¶** Primum talis est ordinatio. **¶** R. aq̄ rosate aq̄ plantagininis añ. ʒ. ʒ. rutie preparate. ʒ. ʒ. ʒ. aq̄e flozum mirtillozum. ʒ. ʒ. ʒ. foliorū semperuine. ʒ. ʒ. albuminum ouorum recentium aliquanulū decoctum sub primum numero. iij. sief albi sine opio. ʒ. ʒ. semis camphor. ʒ. iij. calefactis aquis vsq̄

f ij

Coliriz.

Nota.

Cura pustule seu macule.

Primum auxilium

ad feruorem earū. Oīa triturent adinuicē deinde permaneāt simul p̄ quatuor horas: postmodū collectur fortiter exprimēdo deinde in vase vitreo bene obturato collectur. Et vitre eo in angulis coloruz: q̄ in remouēdo ardorē cū puritu incēfīno vni cum 2 p̄sensaneum remediū est. ¶ Uerum si cognoueris absterfionem in isto casu fore necessariam propter lippitudinis multiplicationem: cū ista aqua p̄cedere nonnisi vtilissimum erit cū additione modici zucari candi de sirupo rosato. ¶ Scdm̄ remedium qd̄ conuenit etiā in qua: unguis materia: in cuius operatione mirabilis videbis etiā nulla facta euacuacione qd̄ videt esse cōtra mentem oīm doctorū. Tamē cū p̄nēs vadit dormitū tangendo cū digito angulum oculi guttā t̄m̄ proficiendo infallēter infra hebdomadā ab oī ardore libera bitur. Vidim⁹ etiā infra tres dies interdū ab infrascripta aqua posita (vt superius diximus) die 2 nocte dictū ardorem integre fuisse remouit. Cuius talis est forma. R. aque rosate vini albi odoriferi medicis vīnosistans añ. 3. iij. mirabolani citri ni tritūti añ. 3. i. 2. f. tucie. 3. ij. bulliāt simul vsq; ad consummationē tertie partis: de inde immediate addātur florīs eris. 3. ij. camphore. q. ij. deinde referuet in vase vitreo bñ obturato. ¶ Et nota amice q̄ ista aqua in isto casu inter cetera medicamina obtinet principatum et (vt ita dixerim) ei⁹ virtus toto auro emi non posset. ¶ Ceterū vt videatur canonicē operari vtilissimum erit materiam antecedentem purgare: p̄cedenti tamen digestiōe humorū. ¶ Qd̄ si materia fuerit cholericā cum aliquali adustione: digestiō fiat cū sirupo rosato ex infusione violato nensfarino acetoso simpliciter aquis violarūz endimē acetose 2 cur su earum currentibus. ¶ Si vero materia fuerit grossa baurachina digerat cū mel le rosato sirupo acetoso simpliciter de fumo terre simplici: cū aquis fumiterre buglos se endimē 2 capillozum veneris. ¶ Sumpto isto sirupo scdm̄ q̄ natura humorum postulat purget paries purgatiōe ista. ¶ Materia itaq; existenti cholericā pōt esse talis purgatio. R. electuarij lenitini aut loco ei⁹ diapennis non solutū. 3. vi. casie fistule. 2. ij. electuarij rosati 2 p̄es. 3. ij. f. cū decoctiōe florum 2 fructus cordialium fiat porio breuis addēdo sirupū violari. 3. i. 2. f. Si ē ad eandē intencionē conuenientissime sumat ante diē p̄ tres vel quatuor horas

pillulaz assagereth. 3. i. ¶ Uterū si materia fuerit grossa baurachina fiat purgatio s̄ hac forma. R. diacapsiliconis diaphanicois añ. 3. iij. casie. 3. i. cū decoctione polipodij capilloz veneris flori 2 fructus cordialium fiat porio breuis addēdo. 3. i. sirupū violati. Ad eandē etiā intencionē valent pillule de fumoterre minorū pillule de iera cū aggarico. ¶ Et est vñs huic curatiōi conueniens solūmodo p̄cedēte purgatiōe admixturare super fronte cerorū nostrū habitum caplo de cura obthalmie phibituum materiez a capite ad angulos oculorū euenientium: quare pro tua necessitate ad prefatū caplū recursum habeas. ¶ Et hec de mūnere puto tibi sufficere p̄ p̄nēs morbi curatiōis: cuius nomen sit benedictū.

Cerom 3.

¶ **Capitulum. v. De apostemate angulorū oculi qd̄ ab Auicē. algarab nuncupatur.**

Olet nōnunq; ab aliqua materia catarrali a capite ad angulorum oculi concantates defluere materia: q̄ ibidem retēde facile sanatur: nisi q̄ti die extraheretur in parte exteriori anguli digito cōprimēdo: nō esset mirum si locus ille ad flegmonicā apostemationem perueniret. ¶ Ut ergo obuiet tali apationi vtilissimū esse cōsulo intra oculū istud nobile colirium administrare: cuius officij est materiam in loco existentem purgare cū loci cōfortatione: cuius talis est ordinatio. R. aque rosate vini albi añ. 3. ij. mirabolani. 3. i. aloes epatici. 3. i. 2. f. sarcocollē s̄ie de memute tucē p̄parate. añ. 3. ij. terēda terātur: vltia trituratione ad similitudinē alchoso: deinde oīa ad diuinitē mices tur prius aquis 2 vino calefactis 2 eo vtes re guttā in oculo proficiendo. ¶ Uerum si locus ad apostemationem predictā pueniret: vtilissimū est locū emplastrare ex emplastro infrascripto cuius talis est forma. R. carnis pomorū sub prius decoctis 3. iij. foliorū maluarū decoctaz in aq̄ dulci. 2. ij. pistent ista duo adiūctē 2 cribellētur: cui cribatur addāt pax farinē oīdea cee 2 vitella trīs ouorū butiri recētis. 3. ij. 2 iterū ad ignē scdm̄ artē fiat emplm̄ solidū ponēdo semper p̄ ouorū vitella q̄si aufert ab igne. ¶ Istū em̄ emplm̄ vt p̄z cōsiderāti igne diētia: h̄z virtutē maturādi locum 2 resoluendi si natura tenuauerit maturatiōnem.

Colirij.

Emplm̄.

Scdm̄ rilium.

Nota.

Purgatio.

Inciso.

cum doloris sedatione. ¶ Quod si videris locū istū maturationi propinquare: quod de facili cognoscitur per rubedines: duriciemq; loci cū pulsatione prolōgata cum cuncta elenatione in eadē vndatione sano sitas: cognita per digitōz pressuram in eodē tpe vñ cōprimēdo z alteri eleuando sic statim locus in loco maturiori et decimiori flebothomo incisione pua aperiendus est. ¶ Deñ loco exire sine aliqua ossis corruptione eius vlc^r curādū est: curatione habita. c. de cura phlegmonis: qz in eodē capitulo optimū modū descripsi mus digerēdi: mundificādi: incarnandi atq; cōsolidādi: p curatione ylcationis hmoi. vñ tñ addere ppositū qz in tpe mū dificationis pōt loc^r mūdificari absq; oculi turbatione ponēdo in vlere ter in hebdomada partū de puluere nostro carnis male absq; dolore remouio: de quo in an ditorario nostro deo dāte optimā doctri nā ipsū cōponēdi describā. ¶ Verum si loc^r iste fuerit vlceraus cū ossis corruptione: necesse erit ad grauiora z viteriora pro remouio talis corruptiōis medica mina cōscendere: de qbus optimā mērio nem. c. de curatione fistule hmoi loci facie mus in libro terio qre illuc recurre pro tua necessitate. ¶ In isto casu insuper se penumero summoq; v3 capitis euacuatio qñq; cū pilulis de iera cū aggarico: z qñq; cū pilulis assegeret. Summoq; v3 in auroza sumere mel rosatū z sirupuz rosatū ex infusione. Et aliqñ mirabola nū citrini in calia cōditū interpolādo. ¶ Hec sunt amice mi q in mediū addu xisse volui p sufficiēti z breui curatione istius morbi deo permittente: cui^r nomē sit benedictum.

¶ Cap. vi. De apatibus calidis: z pustula carbunculosa euenientibus in supercilio et oculorum palpebris.

¶ Cura
flegmōis
in super
cilio.

¶ In supercilio z palpebris vi dum^r oiri apata cata flegmo mica siue, forūculosa aut pu stula carbunculosa z p. cura tione quarū in pñi capto q termoe potero breuiori singulariz oportu na remēdia describā. ¶ Cū itaq; videris apa phlegmonici in supercilio oiri: pcedenti vltima purgatione (prout superi dictuz est. c. de apate phlegmonico in vni uersali) nulla melior est medicina etiam

nulla pcedēti repucssione qz prout^r eius maturationē aut resolutionē parare administrandē i frascripti epistoli. ¶ P. folioz maluarū z violariū añ. 20. q. car nis pomoti sub prunis decoctoz. 3. iij. decoquātur malua z viola cū. 20. j. videri in aq sufficiēti vsq; ad perfectā cocturāz Deinde pistent z cribellētur cui cribatur re addātur farine ordei 3. j. z. f. buryū. 3. q. pinguedinis galline recēta. 3. j. Et uerum ad ignē bulliēdo cū sufficiēti quāti tate hmoi decoctionis fiat emplm solidū addēdo in fine coctur eyuella triū ouoz partūz croci. ¶ Istud em emplastrū ami ce mi h3 virtutē potētissimā: v3 p3 conila derāt ingredientia maturādū vñ quēq; flegmonē z forūculū p3maz resolūandū: si natura resolutionē tēaret absq; attra ctione materiēti ad locū. ¶ Cū ergo co gnoueris pdictū locū ad maturationem peruenisse: locū aperiedus est flebotho mo incisione pua. De cuius notitia nōi pleniorē dedimus sermonē. c. de incisione exiture grosse cuius quare pro tua necessi tate illuc recurre. ¶ Elebata hmoi inci sione loc^r digerēdus mūdificādus incar nādus atq; sigillādus est eisdē auxilijs de qbus plenarie locuti sum^r in pnomina to. c. ¶ De carbūculo dico rone nobilitat locū: quo ista egritudo nullas vt plura mū panē iducias: nil meli^r ē qz p3 carbū culum cādentē ferro debita mētura z oculi custodia interficere: aut loco cauterij fa cta prius concedētī scarificatione z loci cū lixio lozione supplendū est cū appli catione egyptiaci descriptione hui. conse cū. Cui^r officiū est malā corrodere et bo nā cōseruare carnē. Sēper in circuitu de fēlūū v3 boloarmeno ministrādo. hūo in c. d. cura oblatine. ¶ Dorificatio carbū culo: qd de facili cognoscitur per aliena tionē accidētū z apparetū circuli pcarā d^r est casus eficare cūz administrāone in frascripti empl^r. P. folioz maluarū z violarum añ. 20. j. radicū altee lingue boui ne añ. 3. q. seminis citonior. 3. q. pomotuz numero. iij. decoquantur oia in aqua suf ficienti vsq; ad perfectā cocturā: deinde in decoctione cū farina ordei oibus prius trituras et cribellatis ad ignem fiat em plastruz solidum: addēdo vutella trium ouoz buryū. 3. iij. ¶ Et nota qstid em plastrum remouet elcharam et malaz cō plexionem que est in circuitu carbunculi dolorem casumq; elchare magis procu f iij

Emplm.

Aperitio.

Incarna
tio.Cura car
bunculi.Unguentū
egyptia
cum.

Emplm.

Nota.

rando in vna die (locū escharatū quoti-
die buryo calido linitio in hora medel-
le) q̄ faciāt cetera medicamina in pluri-
bus dieb⁹. ¶ Remora eschara p ei⁹ mun-
dificatione incarnatione et sigillatione p
cedendū est curatione habita .c. de cura
carbūculi de qua in superiori. c. in primo
libro dicitur vbi de carbunculo plenarie
locuti sum⁹: quare p tua necessitate illuc
recurre: q̄ plurima et optima auxilia p
curatiōe p̄sent⁹ morbi in ipso. c. sunt de
scripta. ¶ Qualit̄ aut̄ debeat fieri in isto
casu tam per ventris solutionē q̄ etia⁹ p
flebothomū in p̄nominato. c. doctrinā
tradidi sufficientissimam.

Purga-
no.

Capitulum. vii. De ordeolo.

Ordeol⁹ semp̄ orit̄ a mate-
ria benigna sanguinea.
Accidit̄ sup̄ i extremita-
te palpebrarū: cui⁹ corp⁹
quātitatē grani frumen-
ti aut ordeī vt plurimum
nō excedit. Nā sicur egri-
tudo a pauca et benigna causata. mate-
ria. Ita etiā a facili curat̄ auxilio. ¶ In
principio itaq; pro maturatiōe ei⁹ usq; atq;
est procedendū cum a ministratiōe in-
frascripti emph. ¶ S. passulaz. 3. i. folio
rū maluarū ⁊ violarū ana. ʒ. ss. pomorū
numero. iij. oīa decoquāt̄ in aqua suffi-
cienti vsq; ad perfectā cocturā. Deinde
exprimant̄ et pistent̄ ⁊ cribellent̄ cū cri-
brature addant̄ vitella duoz; ouoz; bury-
ri farie ordeī. añ. 3. s. croci parū. Et itez
bulliā tynica ebullitiōe. ¶ Itud em̄ empla-
strum maturat̄ rumpit et purgat cū seda-
tione doloris. ¶ Ad eandē intētiōē cum
forti maturatiōe. S. carnis pomorū sub
pinnis decoctoz; 3. iij. passularum mun-
daturarū sine arilis. 3. vi. oīa pistentur
cribellentur aduincem cui⁹ cribrature ad-
dantur. 3. i. et media farine tritici lactis
mulieris buryi recētis añ. 3. s. misce ⁊ ad
ignem lentum stat̄ emplastrū solidū ⁊ ad-
dendo in fine cocture vitellum vni⁹ outi.

In pri-
cipio.

Blind.

Diaqlon

¶ Ultimo loco facta apertione hmoi⁹ or-
deoli elapsis duobus diebus: conuenien-
tissime pro integra purgatiōe ipsius ad
ministratur diaquilon album sine gūmis
descripiōe nostra: de quo deo dante in
antidotorio nostro mentionē faciemus
¶ Et hec puto tibi sufficere pro curatiōe
p̄sentis morbi.

Capitulum. viij. De nodo palpe-
brarum.

N palpebris plerūq; solent contingere nodi
a materia flegmatica
aut melāscholica causa-
ti qui interdū sunt car-
nosi. Nonnunq; in eis
cōtinetur materia sani-
na. vtz adinstar castas

¶ Modi
denū.

nec seminā ducate. Plerūq; hi nodi sunt
meilint: q̄ in eis reperit̄ materia ad mel-
lis similitudinē. ¶ Pro quoz; curatione
vniuersalibus canonib⁹ obseruatis nulla
melior curatio est (dūmodo p̄ administra-
tiōē resoluentiū habita. c. de cura nodo-
rū in generali resoluī nō possim⁹) q̄ p viā
incisionis p̄mlantudinē. Inm q̄ ei⁹ ma-
teria cum tota sua chisti extrahi possit.
¶ Cū si cōtingeret in tpe incisionis predi-
ctā chistim remoueri nō posset: ipsaz; remo-
uere cōsueuim⁹ aut cū immisiōe vngūē
ti egyptiaci parue quātitatē: aut cū fri-
catione ruptoz; nostrū de capite illo con-
fecti ponendo super ipsum cum maxima
oculi cautela: exierit maxime nodo in p̄-
te interiori palpebre. ¶ Nā si nodus fue-
rit in parte exteriori prius euersata palpe-
bra cū spatulim. aut alio perforato inci-
dat̄ mō quo supra cū flebothomo. Deīn
extrahatur id qd cōtinetur in eo. Postmo-
dū cū stilo bōbace inuoluto ⁊ ilinito cū p̄
dicto ruptorio int⁹ vndiq; fricetur sic cū
illa fricatiōe permanēdo p̄ symbolū vni⁹
Deinde locus statim cū aqua ordeacea
atq; rosata lauādu⁹ est pluribus lotio-
nibus. ¶ Hec sunt q̄ in mediū deo dare ad
durissē volui circa curationē p̄ntis mor-
bi: cuius nomē sit benedictum.

¶ Cura
nodoz;
Incisio.

Capitulum. ix. De polipo enien-
ti in naso.

N naso plerūq; a materia
catarrali flegmatica at me-
lāscholica supflua caro oriri
solet q̄ a doctorib⁹ ⁊ antiq; ⁊
modernis polip⁹ nuncupat̄.

¶ Polipus.

¶ Polipus nāq; testē adducēdo Auiet.
Rasiz lib. ad Almā. c. de polipo ē duplex
¶ Cancerosus videlicet durus adherēs
parietibus narium late figure in sua se-
de fusci coloris sine humiditate vt plu-

rimū dolorosus fetid⁹ ⁊ eo maxime si fuerit vlcera⁹ facies nalis aliquid tūme factū in sumitate sua tumefactione tēdēti ad aliquale liuiditate: etiā cū aliquali indignatione nali in pre exteriori. **P** Ali⁹ nō est qd est rubi vel albi coloris tractabilis pendēs gracilis i sua radice absq; dolore atq; fetore cū humiditate non pua. **C** Cuius curatio scā cōdecēti purgatiōe materie catarrhalis a capite eueniētis cū pilulis de iera cū aggarico aut cū assumptio ne pillularū cochiarū ⁊ assareth scā etiā stomia: (vt inq; Ras.) ex cephalica itegre efficit cū administratione auxiliorū moridi canthi. Aut efficit p extirpationē cū instrumentis ferreis ⁊ cauterizatiōe actuali cauterio radicitus cauterizatiō cū instrumento argēteo canulato. **P** Medicinē etiā que hnt vim extirpandi dictū polipū cū securitate sunt sicut: ruprosū de capitulo: vnguentū egyptiacū in forma solida descriptione Aui. **P** Item facta extirpationē cū tenaculis aut aliquo instrō icidēti aut cū ligatione fili ad consumendā radicē eius v3 summopere puluis noster carnis sup flux sine dolore remotius. Valer etiā ⁊ sit cū aliquali dolore vnguentū mixtum qd cōstat ex vna pre vnguentū egyptiacū et alia vnguentū aporū. **P** Ultimo loco pro sua cicatrizatione puluis qd cōstat ex vna pre tucie alexadrine talia terre sigillate ⁊ rīm de alumine roche cōbusto. Ad eandē intentionē v3 insup vnguentū de tucie de descriptione nra. **C** Versū si p dicitū polipū p sua signa p nōminata cancerosum esse cōgnoueris: prudētis medicus est ipsū cura tione eradica tione nullaten⁹ p medicamina acuta tentare: imo (vt inq; Ras.) in pnotiato loco ip3 palliare medicamib⁹ blā diuini meli⁹ ē qd eradicare. Ipso em̄ extirpe canceroso esset ipm exasperare vtiā egrotantis abbenitare: nā (vt inquit Aui. auctoritate Hippocratis) Accidit cancer in qbusdā hōis vt sane f incipiēs cōfirmat⁹ vero nō. Et multotiens quidē accidit cancer interius: occultus et tunc est rectificatio in eo que rectificatio est vt non moueat medicamine acuto: nec cum instrumento ferreo: qm si moueret fortasse egrū ad festinā mortē perduceret: si dimittat et pcedat curatione palliatua fortasse p longatur vita egrotantis cū salute quada. **I**ta etiam sentit Ras. in preallegato loco. **C** Curatio itaq; palliatua perficit administratione auxiliorum infrascriptorum:

P Cura.
purga.
tio.
Fieboro.
mia.

**Extirpa.
tio.**

Medicē.

**Consum.
ptio radi.
cis.**

**Cicatri.
zatio.**

P Cura.
tio pallia.
tina.

P p̄mū est qd sepe sepius abluatur locus cum sero caprino cū additione parū succari: aut cū decoctiōe ordeacea in qua ingrediat vīrnis lennū per decoctione et plantaginis ⁊ solatri cū modico succari candi. **I**ste em̄ lotiones lauant purgātq; materiei acuitatē remittunt. **P** Deinde facta hmoi lotione summopere v3 insud linimentū intrus postū: cuius talis est descriptio. **R.** olei rosati onfancini. **℥. iij.** vnguenti rosati vel loco eius vnguenti Sal. **℥. ij.** succi plantaginis ⁊ solatri añ. **℥. viij.** litargirū aurei ⁊ argētei añ. **℥. j.** ⁊ mediaꝝ tucie alexadrine. **℥. p.** ceruse. **℥. p.** bulliant succi simal cū oleo ⁊ vnguento predicto vsq; ad cōsumptionē succosū. Deinde colentur addendo cere aibe. **℥. vi.** Et iterum bulliant vnica ebullitione addendo retis quarū ingredientū sigillatim vnā post alteram et oīa in mortario plūbeo simul ducendo p horas duas. **I**ltimo loco addatur cāphora fm artē triturare. **℥. ij.** **P** Ad eandē intentionē v3 oleū de vitellis onoz cū maxima doloris sedatione ipm diu⁹ ducendo in mortario plūbi. Et si cū ipso adderet parū litargirū aurei ⁊ argētei parū tucie alexadrine ⁊ tantūdeꝝ de lapide emaritis cum modico succi plantaginis ⁊ solatri: fieret vehemens efficacia cū ericacatiōe ⁊ prohibitiōe putrefactionis. **A**ddendo in fine parum de cāphora erit magis inflammationis sedatiuū. **E**t nota qd si iste polipus fuerit vlcera tus vlceratione nō multū locū inflāmate atq; malignat⁹: locus nō fuerit dolorosus ac cōmodare crede mihi amice mi: pro remotione malignitatis ⁊ corrosiōis ipsius pōt administrari puluis noster remoti⁹ carnis superflue sine dolore: semp secū imponendo vnguentū nostrū de tucia p nōminatū. **I**ste em̄ puluis est nobilissime operationis: vnāquāq; carnē superflua sine dolore auferendo. **P** Alterius inuenimus in qd casu nō parū vtilitatē infrascriptū auxiliū in for⁹ hōis habere. **R.** pomi grati acetosi ⁊ dulcis nūero. **℥. mirabolani citrini. ℥. p.** foliorū plāragis ⁊ solatri foliorū oliuarū siluestriū caude eqne añ. **20. p.** cōsolide mioris tertiā pte vni⁹ manipuli succari tabaret. **℥. ij.** sape. **℥. ij.** oīa terant subtilissime: deī bulliāt vnica ebullitiōe pmanēdo sū p horas. **xij.** Deī colent⁹ fortiter expmēdo: ⁊ itē ad ignē bulliāt vsq; ad mell⁹ spissitudinē ⁊ tēte eo cū licinio tractabilē itra nares appositū. **v3** die q nō

Ablutia.

Linimen.
tum.

Oleū de
vitellis
onozum.

Nota.

Puluis.

Liquor.

Liber. ii.

Trac. iiii.

Acta.

ponitur pulvis predictus. ¶ Alterius notandum est qd in predicto loco oriuntur carnositates que sapiunt naturam emorroidalem qd ab oibz doctoribus antiquis et modernis emorroides narium vocantur. Que curantur curatione polipini non cancerosi habita in presenti capitulo. ¶ Et sic deo dante completur est sermo presentis capituli tam via theoricis qz practice: cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulum. x. De ardore et incendio ac rubedine qui solent oriri in extremitate nasi intus et extra ex alio quo paruo apostemate.

Cura.

Sta egritudo semper a materia cararrali calida gharri videtur. ¶ Pro cuius curatione concedenti purgatione precedenti. vtz cum casia et diacapsolcone conuenientissime subuenitur. Et

Decoctio

cum administratione auxiliorum infra scriptorum maturatur. ¶ Quorum primum est in forma decoctionis: cuius talis est ordinatio. R. foliorum maluarum et violarum ordet mundi an. 20. f. radicum lingue bouine. 20. f. seminis citoniorum. 3. ij. pomorum dulcium numero. iij. oibz decoctis clisus sufficienti quantitate bodij carnis non salite: vel loco eiusdem aqua pluuiati vsqz ad perfectam cocturam: deinde fortiter exprimantur et ipsa intra nares actualiter calida sepius efficiantur. Ista enim decoctio summopere valet pro predicti morbi maturatione: dolore sedando: materiamqz ad exitum preparando cum remotione inflammationis. ¶ Insuper ad eandem intentionem mirum in modum inuenimus valere infra scriptum emplastrum: cuius hec est forma. R. foliorum maluarum et violarum an. 20. f. ordet mundi. 20. f. z. f. passularum. 3. ij. bulliant omnia cum aqua sufficienti vsqz ad crepaturam ordet deinde pisentur et cribellentur cui cribatur re addant iterum pomorum decoctum sub prunis. 3. ij. butiri recet. 3. f. z. f. olei amigdalarum dulcium olei violati an. 3. f. z. iterum ad ignem bulliendo fiat emplastrum solidum addendo in fine vitella duorum ouorum quovtatur. Istud enim maturat et rumpit sine attractione materiem ad locum. ¶ Rupto apostemate: put dictum est capitulo de ostiolo: pro eius purgatione procedendi est cum applicatione diaquildis albi descripti

ptione nostra. ¶ Et sic deo dante completa est doctrina presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulum. xi. De apostemate frigido et calido sanioso et non sanioso intra aures euenienti. Et de eius cura.

Incipit in antecedentibus duobus capitis satis locuti sumus de dolore puenienti ex apostemate et vlcere auris: et de apostematebus euenientibus sub radice auris per viam terminacionis et cetera. ¶ Ad plenioris doctrinam presentis libri capitulo de apostemate iam dictis nunc describere decreui. ¶ Premissa ergo vniuersali purgatione premissos bono vite regimine put natura humoris apostematis postulari: curatione eorum auxilium localium incipiamus. ¶ In primis ergo materia existente calida curas apostemata in principio si non fuerit per viam terminacionis ponendo oleum rosatum vnfacium bullitum cum vino granatorum et parum croci vsqz ad spissitudinem. ¶ Si vero remissionem fuerit in resoluendo oleum rosatum copletum simul cum camomillino et oleo amigdalarum dulcium simul oibus bullis cum modico vini et parum croci vsqz ad consummationem vini intus. Deinde tepidum et compositum inuamentum resolucionis prestat cum se datioe doloris. ¶ Ab extra insuper in eodem tpe cum eadem medella. ¶ Emplum de melliloto vtiliter administrat. ¶ Si vero apostemata ad maturationem peruenire cognoueris: auxilia maturatiua annotata in his duobus capitis prenominationis hic pro hac intentione conuenientissime possunt administrari: quare per tua necessitate illuc recurre. ¶ Maturato deinde loco loci apertus idolorum et sine lesione pitule neruose possit dico si per se cum adiutorio medicinarum ad erupcionem non puenit. ¶ Pro curatione deinde de vlceris in oibus suis intentionibus vtz digestionem: mundificationem et cetera procedendum est. put. c. de vlceribus auris dictum. ¶ Ceterum si apostemata frigida fuerit. ¶ In principio cum oleo camomillino et spica procedendum est. ¶ Deinde si maior inietio: adfuerit et resoluendo cum oleo de lilio et anetino cum ebullitione vermium terrestrium cum modico vini et parum croci vsqz ad consummationem vini intra aurem nullam pedatur desuper emplum de melliloto ponendo. ¶ Si vero ad maturationem peruenit: emplum

Cura.

In materia prima existente calida. Oleum.

Emplum. Maturatiua.

Apertio.

Cura vlcis. Wateria existente frigida. Oleum.

Emplum.

Cepe.

de cepis albis ordinatū: vt infra cōueniē
tissime admittat. **℞.** cepe albe decocte
sub prunis circiter li. f. capitū liliōz alborū
eodē mō decoctoz. **℥. iij.** butiri recētis. **℥. iij.**
olei amigdalaz dulcis pinguēdinis gal
line anserine anatine añ. **℥. vi.** vitella triuz
ouoz. **℥. de oib⁹** cū farina fenugreci cū pa
rū camomille et mellilori triturati ad ignē
cū decoctiōe altee fm artē fiat emplm soli
dū: maturat em frigidū apā auris cū seda
tiōe doloris. **℞.** Loco maturato curatiōe añ
dicta in apate calido pcedat. **℞.** Unum m
non est permittēdū et est q multa auxilia
p maturatiōe et resolutiōe in vtrazq mare
ria dicta fuere in preallegatis caplis q ad
has curaciones possunt reduci quare et.
℞. Et sic deo danie completa est et.

Nota.

℞. Capituli. xij. De dolore causato i
parte interiori auris: tam ab aliquo
apostemate calido: q̄ etiā ab aliqua
vlcatione huiusmodi loci.

Cura.

Olet nōnunq̄ rōne p̄lime
sensibilitatis loci ex aliq
apate: et eo maxime in tpe
sue maturatiōis dolor cau
sari vehemens. **℞.** Pro cui⁹
remotiōe caneb⁹ vnuer
salib⁹ obseruatis: prout so
perius dictūz fuit de curatione apatis in
ghali nulla melior medicina est q̄ locū bis
in die ex infra scripta decoctiōe suffumiga
re. Cuius officiū est locū maturare cū ma
xima doloris sedatione pparādo materiā
ad exitūz. **℞.** Materia itaq̄ existēte calida
suffumigiū debet esse tale. **℞.** folioz mal
uarū et violarū ordēi mūdi radicū altee
añ. **℥. i.** fursuris mellilori añ. **℥. f.** pomo
rū apioz vel loco eoz pomoz dulcium ali
quātulū confractoz numero. **iiij.** seminis
citronoz. **℥. ij.** bulliant oīa simul cū sufficiē
ti quantitate aque vsq̄ ad cōsummatiōne
medietatis. **℞.** Tandē intencionē inuenit
habere istud limmentū: cui⁹ forma est ta
lis. **℞.** olei de vitellis ouoz olei amigda
larū dulcis olei violati añ. **℥. ij.** butiri recē
tis. **℥. f.** limaciariū excocticarū nūero. **ij.**
vermū porcelioniū numero. **xij.** croci. **℥. ij.**
sape. **℥. f.** decoquant oīa ad unicē cū. **℥. f.**
radicū altee aliq̄natulū cōtuse vsq̄ ad cō
summatiōne sape et vt ereo mote limmē
tū: tūc actualiter calido. **℞.** Itē inuenim⁹
pro eius maturatiōe cū sedatione doloris
infra scriptū emplastrū maximā habere ef

Suffumi
gare.Linimen
tum.

Emplm.

ficaciā sine materie ad locum attractiōe.
℞. Et nota q̄ supradicta auxilia admini
strant pro sedatiōe doloris causati ab alia
qua vlcatione: cui⁹ talis est forma. **℞.** se
pomoz sub prunis decoctoz. **℥. iij.** medul
le panis infuse in brodio pulli expresse. **℥. ij.**
butiri recētis. **℥. ij.** pinguēdinis galline
recētis. **℥. f.** oīa simul bulliat in fine cocu
re addant vitellaz duoz ouoz parūz cro
ci. Istud nāq̄ emplastrum amice m vtra
maturatiōne mirabiliter dolorē sedat eru
pionēq̄ apostematis pcurādo. **℞.** Et de
inde vlcus facta erupitiōe ipsi⁹ curādū est
cū infra scripto limmēto qd̄ experti sum⁹
cum honore nostro et vilitate non parua in
quadā vlcatione causata ab vno paruo
apostemate in parte interiori auris depē
tre per viā terminatiōis ad chysim San
ctissimi dñi nostri. d. Julij pape scōi vj eo
tpe q̄ psonaliter e Roma ad Bononiensem
Ciuitatē se trāstulit. Et in quoyoluit ffer
rariēsem Ciuitatē ad ecclesie deuotionēz
reducere: cui⁹ talis fuit ordinatio. **℞.** olei
de vitellis ouoz. **℥. ij.** mellis rosati colati. **℥. ij.**
misse et vt ereo cū lichinio act nastr cali
do: purgavit em̄ eius sanioisatē cū mūdi
ficatiōe et integra loci sanatiōe. **℞.** Et nota
q̄ si in isto casu maior mundificatio fuerit
necessaria: cōuenientissime cū prenotato li
quore addat tertiā pars farcolle lore ter
cū aqua ordeacea. **℞.** De vlcere nāq̄ hmoi
loci cum de eius curatiōe in libro de vlceri
bus in ghali tractanor: capitū spāle tibi
deo dāte scribere conabor. **℞.** Et sic dei mu
nere cōpletus est sermo presentis capituli
cuius nomen sit benedictum.

Nota.

Nota.

Cura
vleris.Cura pa
pe Julij.

Nota.

℞. Capituli. xij. De apostematib⁹ cali
dis auris frigidis sub aurib⁹ euenienti
bus. Et de eorum curatione.

Ubi aurib⁹ solēt euenire apo
stemata saniois vel non sanio
sa. Aliqñ p viā terminatiōis
ad chysim. Interdū ex super
abundantiā humoz a capite
euenientiū. Quoz curatiōne breuioz ser
mone quo potero sigillatim describere cu
rabo. **℞.** Et ergo videris locum apostema
tum esse apostematiōe per viāz termina
tiōis ad chysim: statim considerādūz est
an illud apostema per suisigna cōcomitā
tia sit in viāz maturatiōis vel resolutiōis.

Cura.

Resoluti
nū in fri. nis. **¶** Quid si in viam resolutionis esse videtur procedendum est pro eius resolutione ad ministracione istorum auxiliorum infrascriptorum. Quorum primi talis est ordinatio.

¶ R. radicū altee lib. f. camomille meliloti fenugreci. **℞.** j. bulliant oīa simul cū sufficienti quantitate brodi carnīs sine sale vsq; ad perfectam cocturam: deinde in decoctione cum medulla panis pri⁹ oībus expressis pistatis incisis et cribellatis ad ignē iterum fiat emplm solidū: addendo olei camomilini olei anetini añ. **℥.** ij. butiri pinguedinis galline añ. **℥.** j. vitella duoz ouoz et actualiter calidū super loco moie emplī applicet. Resoluit em vnamquāq; materiāz durā cū sedatione doloris. Et eo maxime ipsa materia existēte mixta cū humoribus frigidis. **¶** Ceterū si materia videtur esse a pdominio calida: sic non sic est procedendum est cum fortiori resolutione q; materia existēte calida pro eius resolutione procedēdū est cū debiliōri resolutione

¶ Cuius talis potest esse ordinatio. **℞.** foliū maluarū. **℞.** j. radicūz altee lib. f. oībus decoctis cum sufficienti quantitate supradicti brodi: deinde pistentz cribellentz: modo quo supra: postmodum in decoctione cum farina ordeī fabaz tritici añ. **℥.** ij. ad ignē fiat emplastrum solidum: addēdo olei camomilini pinguedinis galline butiri añ. **℥.** j. f. croci. **℞.** j. vitella duoz ouoz et super loco actualiter calido vtere modo quo supradictū est. Ista duo auxilia resoluit nō repugnādo: maturationi si natura tētare vellet maturationem.

¶ Quamobrē si videris apostematā predicta applicatione resolutentium resolut non posse: immo tendere in viam maturationis persigna maturationem coarguentia: statim materia apostematis grossa zmixta existēti: pro ei⁹ maturatione cum infrascripto auxilio erit procedendum. **¶** R. capitū lilij albi radicūz altee añ lib. f. omnibus cum aqua sufficienti decoctis: incisis et cribellatis igne et arte: deinde cū sufficienti quantitate farine fennegreci linose et tritici in decoctione fiat emplastrum solidum addendo butiri pinguedinis porcine liquefacte añ. **℥.** ij. et in fine cocture tria ouozum vitella: et iterum moie quo supra actualiter calido vtiatur. **¶** Et nota q; si cum. **℥.** j. huiusmodi emplastri adderentur limaces numero ij. cum fuscis corticibus ficus pingues numero iij. passularumq; **℥.** f. deinde omnia adinuicem bñ contrisū. Illū sup apo

¶ stematis summitatem applicando. videlicet cum iā appropinquauerit maturationi ad cutem subtiliādam: eius eruptionem procurandā mirummodū inuasit per cepim⁹. **¶** Ceterius si contigerit apostema a predominio humorum calidū esse: nō sic fortī maturationi procedendum est. **¶** Sufficit ergo pro illius maturatione in decoctione decoquere farinam ordeaceā atq; triticeā donec ad formā reducatur emplastri cui addendo sufficientem quantitatē butiri pinguedinisq; porcine vtilissimum fore percipimus. **¶** Item ad eandē intentionem cum maturatione et sedatione doloris generalissima regula est locum in die sepe et sepius et supradicta decoctione vel consimili cum parum de farina tritici et butiro recenti adinuicem parum decoctis vitiare cerebra embrocatione: apostemate maturato deniq; in loco maturiori aperiri debet. **¶** Qualiter autem aperiri debeat locus iste vna cum ceteris locis a capite vsq; ad pedes tibi optimaz doctrinam tradidimus capitulo de eritura grosse cutis quare pro tua necessitate tam istius loci q; ceterorum locorum toti⁹ humani corporis ad prenominatum capitulum pores habere recursum. **¶** Celebrata incisione pro curatione vlcis procedendum est eisdem auxilijs annotatis in capitulo de cura flegmonis in generali. **¶** Ceterum si apostema causatum fuerit a materia catarrali: et causa antecedentiz non fuerit per viam terminationis ad chylisim pro eius resolutione et maturatione procedendum est quasi eisdem auxilijs resolutionis et maturatiuis superius annotatis. **¶** Unum tamen est menti tenendum (vt inquit Gale.) q; licet ista apostematā que sub aurib⁹ auri solēt sunt de genere flegmonis que et ab ipso et a cello parotides nuncupantur: tamen in principio sue curationis non vtimur in eis flegmonis intentionibus. Sed contrarijs attractiuis et resolutiuis vtimur. Hoc non aliam ob causam fit: vt Auicenna quarta primi capitulo de medicamentis apostematum. Inquit enim in loco preallegato ad propositum nostrum. Si vero membrum apostemolusum membri principalis emunerozius fuerit: nullatenus erit ei applicandū aliquid quod refrenet nullo vnq; tempore. Non ideo q; repercussium non sit medicamentum apostematum in principio: quoniam illud est proprie ipsorum

Embrocatio.

Embrocatio.

Nota. Gale.

Aut.

medella. Sed quia volumus apostemata emunctoria medicari. Immo studium semper ad hoc impendere vt ea angumen- temus et materiam ad ipsa attrahamus. Et non curamus si malicia in membro au- gumentata fuerit. Sed solum curamus de eo quod membro principali melius esse videatur. Si non cum alijs et presertim quā- do est per viam terminationis ad chylum: (vt inquit prefatus vir) saltem cum vento- sis et emplastris attractiuis. Quapropter voluit ibidem Auicenna vt malicia in mē- brum cadat ignobile cum principali con- sulerit membro. Ita vt semper studium impendamus in attrahendo materiam ad membrum ignobile: et facere vt ipsum membrum apostemetur: et apostema ma- gnificetur. Inquit. Nam si materiam re- frenaremus rediret ad membrum princi- pale et perueniremus inde ad illud videli- cet ad dispositionē deteriore[m] prima quā medicaminibus emendare non possemus. Et quinta tertiū capitulo vigesimoquin- to de apostematibus eueniētib[us] in ra- dice auris: super hac attractione cum ven- tosis et medicaminibus nimie attractio- nis dicit q[uo]d tāummodo tribus in casibus applicari debent. Primo quando materia videtur alienosa. Secundo quando ri- metur et aliqua applicatione medicami- nis apocruſcit quod materia apostema- tis intus non delitescat. versus membru[m] principale. Tercio et vltimo, per viam ter- minationis. Materia tamen existente mul- ta et cum subita deriuatione: quando sit cum dolore vehemēti in principio eius aduentus. videlicet per totum tempus principij: in isto casu ventose et medicami- na nimie attractionis essent multum no- cūa: attrahendo materiam ad locū mul- tam: addendo dolorem dolosi febre[m] in- super augmentando. Sufficit ergo (vt inquit prefatus vir loco preallegato) ma- teriam euaporare decoctione reru[m] anno- dinarum et administratione emplastroꝝ resoluentiu[m] de quibus latius superius dictum fuit. Et demum vt experientia nobis sepe numero demonstrauit: male et inordinate agunt medici et chirurgici q[ui] iubent istum locum nulla precedenti ma- turatione candenti ferro aperiri et indis- ferenter omnibus in temporibus fortis attractionis pedere medicamine. P[er] 36 inquit ibidem Aui. q[uo]d si illud apostema velocioris fuerit aduentus et attractionis

vt si fuerit cum subita deriuatione et eius materia fuerit multa atra nara, multum ad locum lesum flueret: tunc dimitte eam secundū naturā suā. Hoc non aliam ob causam vt non faciat medicamen[ti] sua in genti attractione euēire dolore vehemē- tem in loco quo febris dupliciter et p[er] viā suffocationis (vt plerūq[ue] vidimus) hō nō suffocetur. Immo loco attractionis op[er]e vt sis contentus cum eo quod mollificat et resoluit resolutione domestica. presertim si ille fuerit dolor vehemēs. Inquit et si eius initium fuerit cum dolore veba- menti sis contentus eius materiam euapo- rare cum aqua frigida. P[er] Gentilis tamē intellexit exponēdo tertiū Aui. cu[m] calida aqua: et non frigida. Et ego dico si aqua predicta fuerit decoctio[n]is maluarū vio- larum orde[i] mellilori erit conuenientior et maioris operationis in sedando dolo- re. Et in isto casu flebotomia diuersina conuenientissime administratur in princi- pio: vt ipse inq[ui]t loco p[re]allegato. dicit em. Oportet vt minores materia[m] et flebotomia si ipsa fuerit necessaria. P[er] 3 deo (vt su- perius diximus) pessime et irregulariter et absq[ue] ratione procedunt indocti medi- ci in isto casu omnibus in temporibus medicaminibus attrahentibus: qua attractione aliquando tanta materia ad lo- cum producit quod a natura vt ple- runq[ue] vidimus: nec viā murationis: nec suppositionis vnq[ue] potuit regulari: et sic necessario vidimus ipsam materiam cor- rumpi in membro aut ipsa penitus lapsi dari. Cūq[ue] ad murationem peruene- rit administratione maturantium de qui- bus superius plenarie locum sumus: il- lus aperiendus est. Deinde facta aper- tione et sanguine suppresso intus et extra per tres vel quatuor dies procedendum est cu[m] medicaminibus que habeant ma- teriam fluxam facere. Deinde pro eius mundificatione: incarnatione et cicatr- izatione procedendum est curatione an- notata capitulo de cura flegmonis in ge- nerali. Et sic deo dante completa doc- trina presentis capituli. Cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulū. xliij. De apostemate gingiuarum calido et palati.

Trac.iii.

CUTS:

Istud ap̃a sepe a materia calida catarrall generat̃ in gingiuis: sepiusime h̃o ex do lore ⁊ dentium putrefacto me illud euenire solet. ¶ Sꝫ quod h̃c sit p̃missa con decenti purgatione mate riei catarrallis antecedentis p̃m humoris erigentis nil magis preferant̃ nil deniqꝫ vtilius q̃ infra scripti auxiliꝫ administratio. ¶ Cuius offi. cū est cum sedatioe dolo ris locum ad festinā suppositionē procurare Cui⁹ forma talis est. ¶ R̃. sicū siccarum pinguium bacillorū añ. numero. iij. pas sularum. 3. j. iubarum numero. xx. ordei mundi aliquantulum fracti furfuris añ. 20. j. radicū lingue bovine. 3. ij. Bulliat̃ omnia simul cum sufficiētī quatitate bro diꝫ carnis aut gallinarū sine sale vsqꝫ ad cōsummationē duarū partium ex tribus. Deinde eppumant̃ focū expressioe. Et ite rū cum modico zuccari bulliat̃ vsqꝫ ad cō summationem tertie partis. Deinde vte re ea sepe ⁊ seꝫ sua actualiter calida: tenē do ipsam in ore: aut cū bōbace: aut cū pec cia madesacta sup loco dolenti maturat̃ mirabiliter cū sedatione doloris. ¶ Maru rato apothemate locus sagittella est aperit̃ deus. Deinde p̃cius mūdificatioe ⁊ incar natione sufficit sepe locū cūz melle rosato ṽsitare. Ceterū si locus mūdificatioē pos set applicatioe melle rosati nō erit excoꝫ satio quin applicet̃ super liciū tpe cōgruo vnguentū egyptiacū/ cui⁹ officium est vñū quemqꝫ locū amala ⁊ corrupta carne mū dificare bonā semp conferuando. Deinde mel rosatū cū lino parūqꝫ sarcocolle erit de cōuentioribꝫ. ¶ Et sic deo dātē. etc.

20 Datura
gümm.

l ius est qđ prin⁹ ipam vuulā suspendere
pulvere qđ colliat ex vna pre piperis zona
bus mirabolanoz curmoz. Quod cano
nice bis in die faciendū est. ¶ Insup mix
in modū iuuat añ cenā z prādū submer
gere pedes z brachia in decoctione reruz
cōfortantiū cū vino z aqua celebrata in
hmoi decoctio. e loca lauāda. ¶ Confe
runt etiā ventosiones sup spatulis cus
scarificatione. ¶ Tale insuper mirū in
modum stupā aliquatulum arsa z super
thure suffumigata deinde acutaliter, ca
lide in summitate capitis applicata. ¶ Ce
rum si ista relaxatio vuule a materia ca
rarrali calida cautata fuerit statiz pmissa
a enacuatio p vtrius solutione: ac etiaz
per flebothomiā vne cephalice virtute
cōsentiente locuz epithimāduz: gargari
zandusqz est cū ifrascripto gargarisma
te. x. iij⁹ talis est cōpositio. R. ordi mun
di. x. j. lentius. x. f. rosarū sumach añ.
tertiā sentiu. j. murillorū granorū
et foliorū olinarū siluestriū añ. parū. Bul
liant oīa simul cū sufficienti quantitate aq
vsqz ad cōsumationē duarū partū ex
tribus diebus: deinde colet cū colature
addātur acen albi z. iij. sirupi rosati. z. ij.
f. et iterū bulliat vñca ebullitioe. ¶ Istud
em auxiliū remouet vñaquanz malā cō
plexione calidā locūcōfortāda z nō expo
liatur ab aliquid resolutione z hoc rōne o
dei. ¶ Ad eādem intentionē vj summo
pere vinum duorum granatorū cū tantū
dem aqz rosate atqz plātaginis partūqz
acen sirupi rosati. ¶ Deinde si videris di
ctam vuulm non posse ad suum locū re
staurari administratione antecedentiū
auxiliorum. Immo ipam tendere in viā
aliciuz corruptionis: vltimū et expedie
tissimū remediū est cū securitate locuz
corruptionis crebra fricatione fricari eggy
pnaco vnguento desfrictione. Auic. cōfe
cto. Nō ppter hoc polponendo gargari
zationē gargarismatis superi⁹ pzeallegati.
Remouet em vñquāqz carnē corruptā
bonā semp pferuāda. ¶ Qđ si videris ex
applicatione predicti vnguenti vna cū alijs
auxilijs annotatis pdictā corruptionē re
moueri non possēti nulla erit epculatio
qn dicta vuula radicitus exirpetur vsqz
ad corruptionē eius ipsaz penitus incidē
da: z deinde loci corruptionis cādēt ferro
decoqre: aut eisdē loci cū alliguo canterio
pōtēntiali canterizare. nec em opatio fuit
et antiquoz z modernoz pferitiz. Bibac.

**Elenatio
Lono.**

Uentose.
Srupa.

**Cura ei
amare
ria cali
fūo.**

Barga.

**Uinfgra
nato.**

**Ad corrup-
tionem.**

Fricatio.
Quicn.

**Extirpa-
tio.**

Alb:

Tools.

Cap. xv. De casu vuule: z de corrup-
tione z inflammatione ipsius.

**Egritudi
nes eius.
Cura ei⁹
a materia
fleg.
Pillule.**

Vitula vt asserunt anatho
miste est mēbra spōgioſa
a natura ppter duo cre
tum quoz pūmū est vya
leat modulari voīz. scōz
factū fuit ad totū capū
supplinitatē recipiendā. ¶ Vitula nāqim
terdū a materia flegmatica relaxat non
nūq; a materia calida corūptū inflāmā
tur atq; relaxat. ¶ Pro curatioe itaq; ca
sus vitule a materia flegmatica causati
pmissa cōdecēti purgatioe vcz assumptio
ne pillularū de iera cū aggarico: nū me

Nota. Et nota q materia existere calida pro eius purgatione convenientissime conceduntur pillule assareth: electuarium de succo rosarum cum diacapolicone sama rindorum quantitate sufficiens. Zuvat etiam cassia cum supra nominatis electuariis. Quorum talis potest esse ordinatio. R. cassie diacapoliconis an. ʒ. ʒ. electuarij de succo rosarum. ʒ. ij. ʒ. p. cum aqua endivie et acetose sirupi violati. ʒ. i. ʒ. f. fiat portio brevis. **Dieta.** Dieta insuper in isto casu presertim in primis diebus summe habet locum. Regatur itaq hi qui tali laborant morbo quemadmodum dictum fuit capitulo de herisipila si materia fuerit calida Uterum si frigida fuerit: regatur patiens prout dictum fuit cap. de cura vndimie. Et hec puto tibi sufficere deo dante pro curatione presentis morbi: cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. xvj. De apostematibus faucium: et duarum amigdalarum: et de eorum cura.

AData faucium.

Leramus fauces et gutturus amigdale a materia catarrali per viam defluxus a capite enuenti apostemari solent. Pro quarum breui curatione premissa concedenti purgatione materie peccatis v3 per ventris solutione et p siebothomia vene cephalice virtute consentienti vel scarificatione cum ventosis super spatulis administrat: premissaq; die ta quo ad cibum et porum: put in superiori bus capitulis dictum est vi natura humoris postulat: convenientissime complet administratione quorundam localium infra scriptorum. **In principio itaq; conueniunt ea que virtutem habent repersussiva domestica: veluti est medicamen qd constat ex vna parte aque rosate et duobus granatoz vini medijs aceti rosati. Ad eandem intentionem v3 decoctio ordeacea in qua sirparum sumas bulliri: cui etiam addendo diamorionis paululum. Istud em mirabiliter repercutit materiam cum loci corruptione. Et v3 per totum augmentum ipsius: in statu declinatione: apostemate tendenti in via resolutionis valent oia ista auxilia. Gargarisma autem istud plurimum v3 i statu quo ad resolutionem apostematis. R. ordeis mundi pasularum dactilorum an. ʒ. ʒ. bulliant oia simul cum aqua**

sufficienti vsq; ad consummationem medietatis: deinde collatur: cui collature addatur mellis rosati. ʒ. ij. sirupi de duabus radicibus. ʒ. ij. et iterum bulliant vnica ebullitione. Valet insuper cum applicatione infrascriptorum auxiliorum materia diuertendo per ligationem extremam frictionem earundem necnon per lotionem earum. Valet etiam mirum in modum ad interceptum capitis reuma applicatio stupe in capitis summitate aliquantulum arse et super thure suffumigare. Valet etiam in isto casu et in relaxatione vniuersu spendere capillos in summitate capitis suspensione vehementi (vt inq; xpus.)

Uterum si istud apostema non videtur posse resolui via preallegata: immo ipsius tere in via murationis. Intra et extra pro eius domestica maturandis administrantur infrascripta auxilia. Ab extra itaq; in forma emplastri talis erit ordinatio. R. pomori sub prunus decoctum. ʒ. viij. butiri. ʒ. ij. pinguedinis galline. ʒ. i. ʒ. laetis mulieris. ʒ. ij. farine ordeis bene triturate. ʒ. i. Itaq; ad ignem bulliant vsq; ad spissitudinem ad dendum sine cocture vitel la duorum onoz. Istud enim emplastrum amice mi sub gula in loco amigdalarum calidum applicat: mirabiliter maturando dolore sedat. Intus vero in forma decoctionis inuenim? istud summopere valeat. R. ficuum siccarum dactilorum an. n. ʒ. ʒ. passularum. ʒ. i. radices altee. ʒ. ij. ordeis mudi surfuris an. ʒ. ʒ. seminis citoniorum. ʒ. ij. iunibarum numero. ʒ. ʒ. oia decoquantur: cum sufficienti quantitate brodi galinarum non saliti vsq; ad consummationem duarum partium ex tribus: deinde collectar prius fortiter exprimendo: cui collature addantur zucari. ʒ. ij. mellis rosati. ʒ. i. et f. Et iterum bulliant vnica ebullitione et vtere acualiter calido gargarizatio ipm Istud em gargarisma amice mi amigdalarum apostema mirabiliter maturat. cum sedatione doloris. **Aparte deniq; maturato locus sagittella aperendus est: deinde eius vlcus mundificandus cum aqua ordeacea cum melle rosato mixto. Et sic deo dante completa est doctrina presentis capituli via theorie et practice: cuius nomen sit benedictum.**

Qsi maturatur.

Ab extra

Ab itus Gargarisma.

Qsi est maturatum.

Capitulum. xvij. De apostemate gutturi siue de squinatia et eius curatione.

Liber.ii.

Tractatus.iii.

**Apa. gut-
turis.**

Cor. cel.

A gutture per viâ reuma-
tus a materia catarrali apa-
plerung solet gñari. Qd a
doctozib⁹ sñnantia nñcupa-
tura Cornelio vo cello an-
gina sz. Noob⁹ etem perni-
ciosus est. Interdū em per viam suffoca-
tionis intra. xij. horas patientē expedit.

Ipo.

Aliqñ in secūda. Plerūq in quarta. nō
nūq in septima perimit. Cñ Ipo. in. v.
amph. dicit. Quibuscūq squinātia ad cā
nam pulmonis cōuerit in septē dieb⁹ mo-
runt. Si vero hos effugerint empici sunt

**Squinā-
tia.**

Squinantia itaq est apostematō gut-
turis phibens transitū aeris ad pulmo-
nem cibiq ad stomachum sine quozū cō-
moditate vita humani corporis diutius
permanere non potest.

**Spēs est
pūma.**

Cuius spēs sñm Gale. medicorū lumen
sunt quatuor quarū. Pūma est cū dolo
re ingenti: z nō apparet aliqd vestigiū tu-
mesactionis nec intus nec extra: sed eius
in lacertis intrinsecis cognoscit per diffi-
cultatem transglutidōis z anhelit⁹. Et ista
spēs (vt superius dixim⁹) vt plurimū itra
quarum diē interficit patientē. Et ista et
em specie patiens emittit linguā: os insus
per apertū tenendū hz anhelit⁹ succeden-
tem ad similitudinē canis sub estu solis
fangari: hec nāq squinātia pro maiori pte
cōtinet in parte intrinseca epiglottis: et id
ab Aui. ista squinātia canina nñcupatur
P Scōa spēs est q in lacertis intrinsecis
manifestat versus spōdiles. Intñ q ipa
qñ lingua aliquo insito cōpūmif rāsimō
intrus versus fauces z amigdolas mani-
festat tñc factio eiusq rubedo: nulla tu-
mesactiōe appareti in pte exteriori. Ista
dōes spēs nō est ita crualis sicut pūma.

**Tertia.
Quarta.**

P Tertia spēs manifestat int⁹ z extra et
est semp diuturnior aliq. P Quarta z vlti-
ma est q suā nauitātē oñdit tantūm in
pre exteriori: ideo est tutioris curationis
ceteris.

**Terminā-
tio est.
Pūma.**

Terminat pte rea sñnātia scōz
vnū trīs modos. P Primoz p resolutiō-
nē insensibilē. nā materia aliq pauca et
subtili existit: z eo maxime facta vniuersa
liet particulari fletib⁹ homia: z condecen-
ti gargarismate adhibito: curatur paritēs
ex tali morbo: q materia euata. illd qd re-
mansit plerūq insensibiliter a natura re-
soluit. P Scōo terminat p viā suporatio-
nis. Et sic nūq pōt terminari istud apa-
ad sanē cōuertendo in quatuor dieb⁹ et
eo. maxie materia existente grossa vel mul-

ta. P Tercio z vltimo terminat squinā-
tia p viā pmutacionis ad aliā piculā. In-
terdū terminat ad pecc⁹. Nōnūq ad ca-
put sepiissime ad stomachū. Si ad pecc⁹ z
materia habeat digressum vsus cor: acci-
dit tremor cordis: et accidit valida tuiss.
Si ad pulmonē tendit: etia cū difficultate
anhelinus est. Vterū si ad caput pmutio-
nem rōnis facit. Si ad stomachū accidit
nausea cū vomitu stomachum turbante.

Cois etem pmutatio apatis pfocatiui
ad pnomiata loca est malaresse ad dūce-
do Aui. Cur pmutatiōis signū ē qñ oīa
signa que pcellerunt subito delinsecit cū
notabili lesiōe pncipalioris picule. **C**Si
igna mala in squinātia sunt ista. vcz fe-
bris valida. Nullus tumor. Nullusq ru-
bor: interi⁹ apparēs. Etia denegatio scis
et cibi ad suos meatus. Interdū etiā lin-
gua faucesq cū rubore intumescent. Mor-
insup nihil significat: imo vident nari-
loq: facies pallida oculos hincinde mouē-
do. Ad q signa plerūq singultus sequit.
Ista qdem vt pñ sunt cōia signa mala q
sequuntur ad illud apā male terminatiōis
Ista etem vltima terminatio semp est de-
terior ceteris z valde piculosa. Sñat pte
rea ista egritudo aliqñ a materia sangui-
neā: interdū a colera: raro autē a flegmate
gñari videtur: rarissimeq a melischolia.

Signa itaq sanguis. nec squinātie accō-
modare possunt haberi ex signis habitis
ca. de cura flegmonis in gñali. Tandem
rōnē de ceteris alijs hñoribus quo ad co-
gnitionem eorum per sua signa prout de
vnoquoqz apostemate fecidum quatuor
humores in superioribus capitulis plena-
rie locuti sumus habere possumus. **C**Ue-
niendo deinceps ad eū curationē dico q
pro eius curatione quinqz intentiones re-
quiruntur. Pūma est vitam ordinare. Se-
cunda materiam antecedentem partim
dinertere partim euacuare. Tertia mate-
riam coniunctāz remouere. Quarta locū
mandantem confortare. Quinta vltima
accidentia corrigere. **C**Pūma quidem in-
tentio completur administratione sex re-
rū nō naturalū de quibus: latius dicat⁹
est cap. de de apate calido in gñali. P pro
suis itaqz comestionib⁹ z potu. (vt inquit
oprim⁹ Mc.) in primis dieb⁹ fumar aquā
zuccaricū idromelle. Deinde successeue ad
aquā lentū ex corticat⁹ z ordet cū iuleb
violato aut rosato: ex infusione q sitim re-
mouet acuatē z inflammationē remittē

Tertia.

**Permuta-
tio.
Aui.**

**Signa.
mala.**

Sñatio.

**Signa
sanguis. et
aliarum.**

Curatio.

Intēdēa.

**Pūma
intēnio.**

do. Deinde paulatine ad decoctionem ci-
cerum cum aqua ordeii erit veniendus. Post
modum accommodare ad sorbitionem farine
fabarum et ordeii ac furfuris: oibus in aqua
decoctis: virtute effulcente foris in brodio
pulli denarii: oebili effulcente cuius additio
ne optimellis et zuccari. Ultimo loco ventar
ad ouorum vitella sorbilibus cum sufficienti
quantitate brodij pulle. Et sic paulatine
manum dilatando in sua comestione et po-
tu denuenire potest donec ad pislum sta-
tum perueniat. Unum pretere granato-
rum cum aqua ordeacea parumque zuccari in
potu in primis diebus vultus conceditur.
Est enim potius apostematia medella loci
confortando cum aliquali domestica reso-
lutione et cum phoceria mirabiliter extin-
guit caliditate feruoreque loci apostemari
prohibet etiam corruptionem cibi existen-
tis in stomacho (viniquit. Auer.) quibus
oibus indicem? in curatione ista. ¶ Scda
intentio que est materia antecedentem eua-
re partimque diuertere sic completur admi-
nistratio vniuersalis purgationis per
bothomiam et ventris solutionem. ¶ Tercia
pletur in super subita administratione: fri-
cationum ligationum extremis et crebra
veteris applicatione: super spatulis et super
collo sine scharificatione etiam si opus fue-
rit cum scharificatione. Hoc omnia festinan-
ter faciende sunt quia talis egritudo nullas
patitur inducias. ¶ 3. gigitur cum ad hanc
pueneris curationem virtute etateque consen-
sient corporeque existente plectorico venarum
basilicam lateris oppositi enemate prece-
denti statim incidere debes. ¶ Deinde ve-
ro ad. xij. horas accommodare nullo praedic-
ti sint homate ex vena cephalica eiusdem
lateris minutio fieri potest. ¶ Deinde pro
euacuatione materiei coniuncte ut oes et
antiqui et moderni asserunt doctores fle-
bothomia vene que est sub lingua presen-
taneus remedium est: hoc totum dico virtute
toleranti. Nonnulli etiam magna existente
plectorica flebothomia in principio facit
de saphena. Deinde successiue veniendo
venit ad flebothomiam venarum lin-
gue. ¶ Mirum in modum pretere cum
notabili diuersione materierum de loco ad
locum conferri submergere nitas vsque ad
genua et brachia vsque ad cubiti in hac ca-
lida decoctione: cuius talis est descriptio. R.
eamomille melliloti sicados rosarum ana
20. ii. furfuris. 20. ii. rois marini abstin-
thy saluie an. 20. j. squinati parui bulliat

oia simul cum sufficienti quantitate aqua plu-
uias et in de vino odorifero vsque ad ter-
tie partis consumptionem. Ista balneario
more quo supra diximus bis in die istum
calida quantum eger sufferre possit mirabili-
ter opitulatur squinatia laborantibus hu-
mores ab egorant loco ad infimas par-
tes trahendo. ¶ Alter us minoratur ma-
teria antecedes per ventris solutionem far-
maco copetentis put natura humoris po-
stulat. ¶ Materia itaque sanguinea est
facta per sanguinis minutionem: (prout su-
perius diximus) statim nulla precedenti di-
gestionem corporis euacuandum est euacuatione
ista. R. casie manne electe an. 3. j. tamari-
doris. 3. j. cum decoctione florum et fructuum
cordialium oia simul dissolueno fiat po-
tio brevis cui addere sirupi violati. 3. j. f.
nonnisi vtilissimum erit. ¶ Quod si materia
a predominio colerica esse videtur ante fle-
bothomiam vultus in isto casu administra-
tur istud minorarium cholere. Deinde
securus ad nominatam stomiam denuenire
potes. Cuius talis est forma. R. manne
electe. 3. x. diaphanis non solui. 3. vi. cum
decoctione florum et fructuum cordialium
confecta ex aqua violarum et solari fiat
potio brevis addendo sirupi violati. 3. j.
f. ¶ Quod si sanguis fuerit admixtus
cum multitudine flegmatis tunc ac-
modate exhibentur pillule cochie. vel de
iera cum aggarico. Aut loco pillularum
purgetur materia egrotanti hanc exhibe-
do purgationem. R. casie diacalico-
nis ana. 3. f. diasticonis. 3. iij. cum deco-
ctione florum et fructuum cordialium fiat
potio addendo sirupi violati. 3. j. f. Enema-
mata quoque suppositoria in eodem tem-
pore resatis acuta summe ad propositum faci-
unt. ¶ Tertia quidem intentio que est ma-
teriam coniuncta remouere completur ad
ministrationem diuersorum localium secundum
diuersa tempora habet morbus iste. ¶ In
principio ergo huiusmodi morbi nulla pre-
cedente elatione administratio parna-
cularitatis alicuius repulsus fortis sem-
per est suspecta. Fortasse enim reumatiza-
tionem faciendo in loco materiam incar-
cerando erit causa maioris doloris et conse-
quenter attractionis multarum materierum
ad locum. Ut ergo hoc non eueniat more
quo supra corpus ante applicationem
localium non parum reperiussionem ha-
bentis euacuandum est. ¶ Sed quia amice ista
est egritudo que nullas patitur inducias.

Purga-
tio.
In san-
guinea.

In coler-
ica.

In fleg-
matica.

P Tertia
intentio.
In prima
capio.

¶ Scda
intentio.

Flebo.

Liber.ii.

Trac.iii.

Ideo etiam ante vniuersale purgatione ce-
lebretrime in principio huiusmodi morbi admi-
nistrare infra scriptus gargarisma. Cuius
officium est loci confortare cui sedatio est extin-
ctione caliditatis materierum: et cum hoc etiam
non expoliat ab aliqua parua et domestica
resolutione illius materie que sub forma cois-
ta reperit. Et hoc ut materia antea de-
ad coisctas non eueniat. Tunc talis est for-
ma. R. aq. ordeide cocte vsq. ad ordeide cre-
patur. lib. s. vini granatorum dulcium et ace-
rosozum ana. ʒ. ij. sirupi rosati ex infusioe. ʒ.
ij. bulliat simul vnica ebullitioe. ¶ In prin-
cipio itaq. secuta euacuatioe corporis (pro-
ut superius dictum fuit) ad grauiora et for-
tiora reperschina descendere possumus. In
hoc enim bonus optimus. Mesue in quacumq.
specie squinate in principio summopere
laudauit gargarizare aqua rosata cui mo-
dico aceti. ¶ Ad eandem intentionem vs. infra
scriptus gargarisma. R. pomorum acetosorum
numero. iij. sumach. rosarum. an. ʒ. s. semi-
nis citroniorum. ʒ. ij. oia bulliat cum aqua suf-
ficieti vsq. ad consummatione medietatis
addedo vniuersorum granatorum an. ʒ. ij. dia-
monis. ʒ. ij. dianthi. ʒ. ij. uerum bulliat
vnica ebullitione et vtere q. mirabiliter vs.
a principio vsq. ad principium augmenti.
¶ Itē vs. ut supra mirabiliter illud garga-
risma. R. aq. rosate. ʒ. ij. vini granatorum dul-
cium et acetosorum. ʒ. ij. agrestis. ʒ. i. aque so-
lari aque platisaginis. an. ʒ. s. rosarum su-
mach ana parū succi pomorum dulcium et ace-
rosozum an. ʒ. ij. succi forborum nespilorum si in-
ueniri possit an. ʒ. ij. sirupi rosati. ʒ. ij. diamo-
nis. ʒ. ij. bulliat oia vsq. ad consumma-
tionē tertie partis et vtere ut supra. ¶ In
augmento pitecia huiusmodi apertis medicami-
na reperschina debet esse mixta cum aliqua
li resolutione. Cuius gratia exple talis potest
esse ordinatio. R. rosarum sumach. an. ʒ. s.
ordeide pululaz. an. ʒ. s. sicus sicaz num-
mero. vj. iunbarum numero. x. oia cum aqua
sufficieti decoquantur vsq. ad psummatio-
nem tertie partis addedo diamonis. ʒ. iij.
mellis rosati. ʒ. ij. s. ¶ Et nota q. si fleg-
ma fuerit vincetis accomodate addat au-
rillum nominaris in oieo tpe parū ali-
mina aceti parūq. croci. ¶ Valer insup
ad eandem intentionē cui sedatioe doloris et
confortatione loci gargarizatio casie cui aq.
solari et platisaginis. ¶ Valer quoq. sum-
mopere cui sedatione et gutturis lenitione
lactis capini aliquantulum tepidi gargaris-
ma. ¶ Iunat deniq. mirum modum infra scri-

pta gargarizatio. R. brodii pulli quāti-
taria sufficiētis ordei. 20. f. feminis ci-
nion. 3. ij. radicū lingue bouine. 3. iij. fi-
coz siccaz numero. iij. liquiricie. 3. i. 3te-
rum bulliāt vsqz ad cōsumptionē tertie
partis: addēdo diamorionis mellis rosati
diamucum ana. 3. i. 3terum bulliant pa-
rum. ¶ 3ti fiata vero apotematē tendē-
te in viam resolutionis accomodate re-
soluta administrantur: quozū forma ta-
lis est. R. radicū altee. 3. iij. sicūz siccaz
numero. x. papularum. 3. ij. furfuris. 20.
f. ordei. 20. f. liquiricie. 3. x. nidi irundinis
lib. f. puliozum irundinis si inuentri pos-
sit numero. iij. aut loco eozū capianē de
siccais seu cōditis cū pauco salis nume-
ro. ij. oia adinuicē decoquantur: rō brodio
carnis castrati aut gallinarū vsqz ad cō-
sumptionē tertie partis addēdo mell ro-
satū. 3. ij. succari rubei. 3. x. f. croci. 2. f. si
rupi de duabz radicibz. 3. x. Et si materia
fuerit a predominio grossa: vitiliter in ea-
dē recepta addatur oximellis simplici.
3. ij. f. ¶ Et nota qd si in eadē cōpositiōe
decoqueret stercus canis cū modico vini
granatorū dulcium mirabiliter valeret in
declinatione huiusmodi morbi. ¶ Verū
si predicta squinātia in viam maturatio-
nis tendere videtur prudentissimū medici
est statim eius maturationem intus & ex-
tra medicamine maturationis procurare.
¶ Emplastrum itaqz nobilissimū opera-
tionis diuino enim miraculo vnamquāqz
squinātiā in parte exteriori admini-
stratum maturando aut resoluendo ter-
minare facit. R. radicū altee lib. f. mal-
uarum ter violarum ana. 20. ij. marubij.
20. f. caputū liliorum alborum. 3. iij. fi-
cum siccarum. 3. ij. dactilorum. 3. iij. ni-
dum vnum irundinis decoctis omnibus
in aqua sufficiēti vsqz ad perfectam co-
cturā pilatis incisā & cribellatis in deco-
ctione deinde cū farina seminis lini fenu
greci ordei atqz tritici sufficiēti ad ignē
fiat emplastrum solidum: addendo bury-
ri. 3. iij. pinguedinis galline anatis olei
violati ana. 3. f. z. f. croci. 2. f. vitella triū
quozū quādo auferuntur ab igne: 3terum
cū supradicta cribatura immiscendo fiat
emplastrum. ¶ Ad eandem intentionem
mirabiliter v3 emplastrum de pomis cō-
fectum. c. de apostemate amigdalorum: &
preferim materia existēte calida: quare
pro tua necessitate illuc recurre.

In statu.
Maturat-
ivum.

Nota:
Siercus
canis.
Ab extra

Empty

Empties.

De apostematibus. FoxLiX.

Sarga. pro maturatione vniuersiusq; squinatie cū decoctione rerum predictarū cū zucca ro rubeo et parū sirupī violatī. ¶ Valer quozq; summo pere cūz sedatione doloris gargarizatio lactis vaccini seu caprini cum iule violato et parū zuccari. ¶ **Matura** apare. turato apostemate locus subtili ingenio aperiendus est. Quidā em̄ medicorū iussit squinaria maturā intromittēdo per os cā delam cere satis tractabilē aut loco eius porrū. Quidā insuper iussit inglutire frustum carnis bouine bene alligatū violent ad exteriorē partē extrahendo. Non nulli insuper conati fuere locū apostematous aliquo instrumēto videre: deide in loco maturiorē incidenti instrumēto curuato in summitate existenti ad modū ynagulis autē de rapina videntū a medico aperiendū est. Quo facto loc⁹ mūdificandus incarnadus atq; sigillad⁹ est: put in fra docebo. ¶ pro eius ergo mūdificatione accommodate administratur decoctio siccum passularum ordeī cum melle rosatum admixto. ¶ Similiter pro eius incarnatione cum decoctione antedicta administratur cūm sarcocolla parumq; thuris. ¶ pro eius sigillatione decoctio ordeī lētiūm rosarū foliorū et oliuarum oīm in aqua decoctorum parūq; aluminis addēdo sirupī q̄q; rosarū vtilit administrat. ¶ **Quarta** intentio. ¶ Quarta quidem intentio que est membrum mandans confortare: copletur administratione istius pulueris in summitate capitispositi: administrando: deide stupatam lini aliquatulum combustaz et thure suffumigatam: nam per applicationem istotum duorum auxiliorum potē tissime caput confortatur: reuma eius insuper intercipiēdo. Pulueris talis est descriptio. R. rosaz absinthij añ. ʒ. i. thuris masticis. ana. ʒ. ij. calami aromatici. ʒ. ʒ. squinaria sicados ana parum. ¶ **Quinta** intentio. ¶ Quinta et vltima intentio q̄ est accidens: na corrigere p̄plex administratione grūdam localis. ¶ Accidētia etem q̄ solent euenire in isto casu de q̄bus sit faciendā mentio potissime sunt duoz: vcz dolor: vchēmēs suffocatio cū difficultate anhelis. ¶ pro sedatione itaq; doloris gargarizatio coctae: ac lacte vaccino calido cū siru. de papauere: parūq; olei violatī: et parū croci inter cetera medicamina principatū obtinere videt. ¶ Administratio quoq; cucurbitę sub mēto summo pere opūulat laboranti squinaria vt iquit Cel. cap. de

angina) Illud quod strāgular: suffocatq; hoīem ad exteriorē p̄tes reuocādo. ¶ Ad eandē intētionē nōnulli z antiquoz z modernoz iubēt iponi ventosaz super collo sine scarificatione. ¶ hec sunt q̄ in mediis me adduxisse volui pro sufficienti curatione ist⁹ ferocissimi morbi tā via theoriz ce q̄ practice loquēdo z finē iponēdo deo dante: cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. xviij. De apostematibus. colligule z partium earum.

Aleria catarrali sepiissime colligula solēt apari apate calido aut frigido: at mixto. Calido autēz apate loca ista apant vixim p̄ conatez in pueris in capite ruptura vel crusta vel plaga labocantibus: quare intra paucum spaciū aut ad maturationem aut resolutionē deuenire solent. ¶ Signa preterea istoz apatū accomodate p̄nt (vt longā euitemus sermocinationē) videri añcedēti i doctrina captoz libri vniuersalis de apatibus: quare pro tua necessitate illuc recurre. ¶ Curatio itaq; istoz apatū vniuersalis canonibus obseruatis de vtrius purgatione zc. put dictū fuit doctrina p̄allegata p̄pletur administratione localium diuersoz. ¶ In principio aut materia exite mixta cū aliquatū duricie liniatur locus oleo camomillino calido de lilio sil cū pinguedine gallinaz parū anatis pinguedine de supponēdo lanā succidā optime carpina tā. ¶ At si cala materia esse videat: cum oleo rosato calido violatoq; et parū olei camomillini: ac pinguedinis galline more quo supra: super loco procedendū est: ¶ Tersi si apā fuerit in collo vel gula pue roci: ex vna de p̄notariis crassius causa tū: loc⁹ solimodo liniatur cū oleo rosato calido violato z parū olei camomillini: p̄ duos dies. Deinde si videris ip̄z apā, tendere in viā resolutionis: tūc cū domestica resolutione p̄cedendū est. Cui⁹ grā exempli talis potē ordinatio. R. medulle panis infuse in decoctioe maluarum camomille melliloti z altee circiter lib. j. deinde optie pistata dicta medulla: cū p̄dicta decoctione icorporata ad ignē cū oleo camomillino rosato parūq; buriy bulliat vsq; ad spissitudinē solidā: addēdo in fine vitella duoz onoz croci. ʒ. i. quo fa-

Apate colligula.
Signa apatum.
Cura.
In principio.
Exemplum.

cto statim auferatur ab igne. Istud enim emplz filii mi cū maxima securitate resolunt apā nō repugnādo maturatiōi. ¶ Si vero versus maturatiōē tendere uideret tunc p eius maturatiōē procedēduz est prout dictū fuit. c. de cura p phlegmonis.

Maturatio. ¶ Maturato apate locus apiendus est: iuxta doctrinā traditā. c. de exitura grose cutis. Quare illuc recurre q uidebis. c. necessariū z pulcherrimum de incisione ymuscuiusq pncule a capite vsq ad pedes. Sicut modo ē p ei' digōne: mūdificatiōe: incarnatiōe: sigillatiōe: nō secus pcedēdu ē q ordinatū fuit. c. predicto de phlegmōe. ¶ Tñ ad p̄p̄oriē necessitatē hic maturatiū apat' describā h̄mōi loci: talis ē forma. R folioz maluar' z violar' añ. ʒ. i. capiti lili' albi. ʒ. iij. om nib' cū brodio gallinar' seu carnis decoctis sine sale deni cū medulla panis i decoctione infusa exp̄sa z pistata ad ignem fiat emplz cū buryo sufficiēti z oleo cōi bulliēdovsq ad spissitudinē solidā addēdo tris uozz vitellā: quo facto cū supra dicta pistura miscēdo ad ignē fiat emplz z vtere: q mirabilē maturatiōē nō repugnādo resolūtiōi. ¶ Si vero materia facies apā fuerit catarralis z calidā: tñ vna z eadez quasi curatiō ē cū antedicta curatiōe p maturatiōē z resolūtiōē eius. ¶ Uerū si apā fuerit a materia grossa et mixta cū calia z adfuerit inrētiō resolūtiōi tñ p ei' resolūtiōē auxiliū infra scriptū p̄sentaneū remediū erit: cui' talis est ordinariū. R. radicū altee decocte z cribellate lib. f. olei camomillini anetini añ ʒ. ij. olei rosati pinguedinis anatis añ. ʒ. i. olei de lilio. ʒ. x. diaq̄lonis albi gūmati ʒ. iij. z f. medulle cruriū vituli z vaccar' añ. ʒ. vi. sepi vaccini. ʒ. iij. cū cera alba sufficiēti ad ignē ʒz artē m fiat cerotū nec nimis molle: nec nimis durū: q mirabilis ē resolūtiōis ymuscuiusq materiei dure: cū securitate de nō attrahēdo materiam ad locū. ¶ Ad eandē inrētiōē v3 emplz de mellilicoz: v3 erā diaq̄ulon magnū: l3 nō cum itā securitate attractionis materierū ad locū. ¶ Uerū si istud apā ad sanie tēdere uideret: sic maturandū ē. R. capiti lilioz alborū radicū altee. añ. lib. p. decoctis in aqua pistatis z cribellatis deinde in decoctione cū farina fenugreci linose atq tritici ana quātum sufficit ad ignē fiat emplz solidū: addēdo buryi pinguedinis porcine liq̄facte añ. ʒ. iij. z f. vi

tella buoz uozz misce cū dicta cribaturā incorporādo fiat emplz. ¶ Apate maturatiōe incidatur. Deinde digerat' tres vel quatuor dies. Postmodū mūdificet' cū mūdificatiōe de apio: aut cū mūdificatiōe de sirupo rosato descriptione nostra. ¶ Facta mūdificatiōe locus in carne cū mūdificatiōe de melle rosato de sarcocolla p̄p̄ neruositatē loci. ¶ Et deniq si fuerit necessariū p hac inrētiōē z ceteris alijs intentionibus recurre ad caplm superi' allegatū. ¶ Unus tñ nō est p̄termittēdū: v3 q sanies nō d3 diuini' in apostematibus permanere: ppter nobilitatē multoziū neruozū ligamētoz et venarū existentū in isto membro. ¶ Et sic deo dāre p̄p̄ta est doctrina curatiua apostematū loci et partū p̄nominatarum cuius nomen sit benedictum.

Qñ ē maturatum.

Nota.

¶ Finit tractatus tertius. Incipit quartus.

¶ Tractatus quartus de apostematibus mamillarum habens capitula. iij.

¶ Cap. p̄mū de apate calido mamillarū.

Mille

a multz de cāis apostemari solent apostemata calido. Interdum etiā apostemant' cū p̄mitiua. v3 a pugilo baculo atqz idumēto rū p̄lura. Aliqñ a cā aſcedēti: v3 a supabūdātia hūoz calidoz: z lac' coagulationē. ¶ Curatio itaqz tal' apat' calia coagulationē lac' cā: ca nonib' vltibus obseruat' vigēte necessitate p̄p̄ta administratiōe localis mōllicatiū cū resolūtiōe pua vt materia nō trahat' ad locū: qz iste loc' tali apate apatus nō gaudet repulsu medicamēti ppter lactis coagulationē exītez in venis mamille. ¶ Igit' euaporatiua domesticar' aptiua venarū cū sedatiōe doloris sūme in isto casu puenire repi ēt in p̄mis diet'. ¶ Mollitiū ergo multū peculiare cū sedatiōe doloris: venarū mamille ap̄tiōe cū aliquā resolūtiōe in p̄mis dieb' tale inuenim' ēē pueniēs. R. folioz maluar' et violar' añ. ʒ. i. ordeī mūdī. ʒ. f. folioz

Apostemata mamillarū

Cura.

Mollitiū

Qñ ma: turatur.

Qñ ma: turatum.

Matura tuum.

A mate: ria calida

A mate: ria grossa

Cerorum

Emplm.

Qñ ma: turatur.

Emplm.

apij. florū camomille ana. ʒ. iij. bulliat oia
 fil cū aqua sufficiēti cū ʒ. iij. bulliat oia
 tis z tāndū olei violati vsq ad cōsumma
 tionē duaz partū ex trib⁹. deinde loc⁹ suf
 fumigetz cū petijs calis cataplasmet. Ul
 timo loco cū butyro z oleo violato p̄dictis z
 decoctis tota mamilla linat. Deinde ver
 sus gula suspēdat lineo suspēso. Itē
 enī auxiliū resoluū dolorē sedādo. Lac⁹
 coagulatū ad eritū pparādo. ¶ Ad ean
 dem intentionē cū fornori resoluōe istud
 vʒ. ʒ. sarsuris tritūratū. ¶ Ad camomille
 ʒ. iij. mellilori bñ tritūratū. ¶ Ad farine fa
 barum. ʒ. iij. olei camomillini anetini ro
 sarū ana. ʒ. iij. pinguedinis galline olei
 violati añ. ʒ. iij. cū sapa sufficiēti de oibus
 fiat emplm solidū addēdo croci. ʒ. iij. vel fa
 cias sic⁹ est pbatū. ¶ Loco nō eritē inflā
 mato. ʒ. sapa mellis ana. ʒ. iij. cū farina
 ordeī sufficiēti ad ignē fiat emplm solidū.
 ¶ Stercus ēē capnū cū melle decoctū lac
 epurgare facit. ¶ Itē farina fabarū z tē
 riū decocta cū limbo z sapa ac parū mēre
 cū oleo mirrino atq onfacino deinde ista
 medella māmille impōstra lactisericatio
 nem potēt effectu p̄stare. ¶ Ad eādē in
 tentionem medulla panis infusa in hmoi
 decoctione deinde cū p̄dicto oleo z butyro
 cū virellis ouoz parijs croci ad ignē fm
 artem faciēdo emplm cum quo tota mā
 milla empla streetur. Et si intēno fuerit cū
 maior resoluōe cū p̄dicto empla addā
 tur farine ordeī farine fabarū añ. ʒ. iij. ca
 momille mellilori pisti. añ. ʒ. iij. ¶ Cū si
 istud āpa ad maturatiōē euenire videt.
 Qd de facili cognoscit p rubedinē loci cū
 pulsatione duriciē plōngata tunc inatu
 tes āpa maturatiūo infra scripto. ʒ. folio
 rū maluarum z violarum añ. ʒ. iij. radicū
 altēe ʒ. iij. oibus decoctis in aq pistatis
 z cribellatis in decoctione cū farina trinci
 z ordeī fiat emplm addēdo butyri recentis.
 ʒ. iij. pinguedinis porcine liquefacte. ʒ.
 iij. virellis duoz ouoz positū qū au
 fertur ab igne. Et ierū cum p̄dicta cri
 batura miscēdo fiat emplm z vtēre qz mi
 rabilis est operatiōis in matū. ando. Et
 si āpa fuerit valde calm vʒ cholericū cū
 admixtione sanguinis tūc p̄cius matura
 tiōe maturatiūo frigide z humide cōple
 xionis pcedendum est cuius descriptionē
 z receptū in calce capli de cura phlegmo
 nis videre potēs quare illuc recurre in ne
 cessitate. ¶ Et qz amice interdum vt ple
 rūs vidim⁹ hmoi āpa multū repugnare

maturatiōi p̄sertim qū est in circuitu ca
 puelli māmille mulierē vebemeter infestā
 do ingētib⁹ dolorib⁹. fabēt aliqui in mulie
 re z infamā z mliam pducētib⁹ vt sepe
 numero vidimus in tepestare nostra in nō
 nullis mulieribus rati apate laborantibus
 Quare cum magna sagacitate (qū de hoc
 est dubi⁹) locus maturandus est z aperit
 dus vt fumositas lactis z materie q ver
 sus cerebrum rapit p ouisū aptionis ex
 purgari valeat ap̄gnē faciēdo ad mīlar
 lūne noue cum sagittella vel falce z erit me
 li⁹. Deinde p̄ eis digēte z mundificandē vt
 in aīcedē caplo p̄cedēdm est. ¶ Et no
 ta q in die incisionis ppter duriciē q solet
 seq in spōgiositate māmille z materiā hu
 moralē q adhuc in forma pincta remāse
 rit in māmilla viliūsimū est vsq ad p̄ci
 cā mundificatiōē super māmillam em
 plm molitūm cum resoluōe imponere
 vt materia p̄dicta ab eo resoluat z ipsam
 duriciē molificet. Cui⁹ grā exempli talis
 semp fuit ordinatio nostra. ʒ. medullā pa
 nis infusam in decoctiōe altēe deinde cū
 butyro oleo rosato z camomillino ad ignē
 fm artē cum p̄dicta medulla z parū deco
 ctiōis p̄dictē fiat emplm solidū addē
 do vitella duoz ouoz croci parum. ¶ Itē
 ad eādē intentionē. ʒ. folioz maluarū
 z violaz añ. ʒ. iij. camomille rosarū añ.
 ʒ. iij. oibus decoctis in aqua pistatis z cri
 bellatis in decoctione infundat medulla
 panis lib. j. deinde optime pistata ad ignē
 cum supradicta cribatura z parum deco
 ctiōis p̄dicte fiat emplm solidū addē
 do olei rosati. ʒ. iij. olei camomillini butyri
 ana. ʒ. iij. vitella duoz ouoz vtē
 re qū est mirabile in resoluendo z dolore
 mitigando z ego plerūqz expertus sum
 illud cum honore z utilitate egrotantū
 ¶ Itē ad eādē intentionem valer fari
 na fabarum farina ordeī more quo supra
 in decoctione decoctē z alijs reb⁹. ¶ Unū
 tamen circa administratiōem auxiliūz
 notandum est qz tenta nō debet esse ni
 mis longa ne dolorem causare valeat.
 Sed debet esse cancellata de plumbo
 aut de argento fabicata: aut de radice
 diptami examinata: aut de folio caulis
 ad vmbriam aquantulum eīccata: vel
 facta de cucurbita epiccata ad solem
 gratia comedendi: et ista est tenta ceteris
 p̄stantior. ¶ Vltim⁹ si ad vltēri
 rem mundificatiōem necessarium fue
 rit transire vltra antedictam tunc accom

Aliud for
nias.

Nota.

Emplm.

Emplm.

Aliud.

Qsi mā
turatur.Matura
tiuum.

Aliud.

Nota.

Cura.

Nota.

Alia.

modatissimi erit tēta prius salina ma des
facta ⁊ puluere nro inuolutū in orificiū vl
cerationis imponere qz mirabiliter mūdi
ficat materā māmille expurgādo. ¶ Cūqz
Intentio incarnandi adfuerit quod facili
me cognoscit p doloris sedationē ⁊ mino
rationē materiei ⁊ p resolutionē ⁊ tumefa
ctionis loci: tunc intus imponat cum tēta
istud incarnatiuū. ꝑ. mellis rosan. ꝑ. f. re
rebentine. ꝑ. v. sarcocolle bñ triturare. ꝑ. ij.
thuris. ꝑ. f. et. f. miscet et vtere qz hmoi loci
est mirabilis incarnationis. ¶ Deinde fa
cta incarnatiōe māmillarū que cognoscit
per erythmā materiei ad modū moscillaginis
altē in parua quātitate ab officio vlce
rationis: ad cicatrizationē trāseandū est. Cu
ius gēa exēpli talis pōt esse ordinatio. ꝑ.
balanstriarū mirabolani cirrini aluminis
roche cōbusti añ. ꝑ. f. terre sigillate boliar
meniañ. ꝑ. f. miscet. ¶ Qd ēt aluminosa pdu
cit operationem pulueris antedicti. ¶ Et
nota a die mūdificationis q sup pecia vsqz
ad optimā cicatrizationē loci: vtilissimum
est ponere ynguentū de minio descriptiōe
nra pluribus in locis ordinatum ⁊ in anti
dotario nro ordinandum. ¶ Et qz amice
post sanitationē māmille intus non par
ua durities remanere solet: p cuius reso
lutionē cautiissime procedendum est: ne ad
sephiros cancerosum pducat: quare p
hmoi resolutionē ⁊ mollificationē. Cerotuz
mollitium est resolutionē domestica de
scriptionē nostra ordinatum in nostro
antidotario ⁊ est diaquilō mag strale qd a
commodate administrat: qz sine attractio
ne vnāquāqz māmillarū duriciē resoluit.
¶ Præterea si āpa ex superabundātia hu
moz causari videt: tunc facta vniuersali
purgatiōe in pms diebus cū aliquali rep
cussione pcedere potes velut est repcussū
nū de oleo rosato cū albumine oui parū qz
fucci plātaginis cōfectum. ¶ In augmen
to similiter cū maior resolutionē et reper
cussione pcedendū est. ¶ Reliquum vero
curationis vñ in antedicta curatiōe de coa
gulatione lactis pcedendum est. ¶ Simi
liter etiam si apostema ab vna de causis
primitiuis antedictis causatum fuerit: cu
ratur coratiōe slegmonis enēmētis a can
sa primitiua. Et fere in eius cura procedē
dum est: prout superius in prima cura pre
sentis capituli dictū fuit. ¶ Et sic deo dā
te completus est sermo presentis capituli
quius nomen sit benedictum.

¶ Capitulū. ij. De apostemate fria

gido māmillarum.

Curatio. ¶ Curatio istius apostematis
canonibus vniuersalibz ob
seruatis de purgatiōe cōple
tur i pms diebz admministra
tione istū vinctiōis qua tota
māmilla linif. ꝑ. olei camo
millini anetini rosati añ. ꝑ. f. olei b lilio olei
de semine lini olei amigdalaz dulcisi pin
guedinis galline añ. ꝑ. f. cere albe ꝑ. x. ad
ignē fiat linimētū. ¶ Facta loci linitiōe vti
lissimū est sup loco iponere lanā succidaz
carpinatā aut stupā canapinā ēt bñ carpi
natā. Ista itē auxilia resoluit cū aliqū cō
fortatiōe. ¶ Et si maior resolutio fuerit ne
cessaria: cerotū ordinatum capto de āpare
colli sume ad ppositū facit. ¶ Si hō istō
āpa via resolutiū resolut nō possit: imo
in viā maturatiōis tēdere videat: tūc ma
turet cū eplo magistralibz maluanisco ⁊
farina seminis lini fenugreci alijs rebus
pluribz in locis ordinato. ¶ Deinde matu
ratiōe celebrata loc⁹ mō qd supradictū fuit:
aperiēdus est. ¶ Pro cui⁹ postmodū dige
stione mūdificatiōe incarnatiōe ⁊ sigillari
one nō secus fere pcedēdū est quēadmodū
in aſcedēti. c. dictū fuit. ¶ Similic⁹ mō
dico ēt esse pcedēdū: p mollificationē ⁊ re
solutiōe duriciē: pū ibidē dictū fuit: qua
re illuc recurre p tua necessitate. ¶ Et sic
deo dāte cōpleta est doctrina pntia. c. r. c.

Curatio.

Linimen
tum.

Ceroti.
Qñdyma
turari.
Emplm.

¶ Cap. ij. De apostemate duro mā
mellarum quod sephiros cancerosuz
nuncupatur.

¶ Doctrina priā de āparibus
via theoric ⁊ practice tracta
tuz est de sephiros ⁊ oibz eius
spēbz. In pnti hō capto de se
phiros canceroso describere pu
tam. ¶ Et itaqz sephiros in māmilla can
cerosuz durities i gēz colozis fucci in mā
milla fixa: q nullo pacto hinc inde mouetur
Iraſcit plerūqz faciēdo recidina: qz qñqz
aliquātulū meli⁹ se hz postea: idē ab heb
domadā deterior: efficiē ⁊ in loco sepūlime
herisū pilā cōmouēdo a pūctiōibz: inflāma
tiōibz ⁊ pulsatiōibz mulier tali morbo labo
rās vehemētissime vexari solet pmissiōes
abhorēdo. Fibricula quoqz minime vaca
re videt. Et iterdū i circuitu āparis vene
sanguine melācholico plene manifestant.

Sephi
ros in mā
milla.

Cura.
Cōsiliuz.

¶ Curatio itaq; istius cācerosi sephiros cōpletur accōmodatissime curatione cōsiliū cuiusdā nobilis mulieris sephiros cāceroso laborātis. Cuius p̄siliū tenor ē descriptio talis est. ¶ Vidimus excellentissimē doctor q̄ libentissime informationem quā ad nos misisti de casu egrotationis cuiusdā mulieris de familia cēturiona q̄ vt asseris iā per biēnium in mamilla apostemate canceroso laborauit cōplexionis cholericæ a p̄dominio annoz quinquaginta vel circa. Et breui & docto sermōe vidimus qd in ea cōtinebat. Vidim⁹ em̄ in p̄mis p̄ ei⁹ curatione p̄bitatē vestram q̄ op̄itē & canonicē circa administratiōem sex rerū nō naturalīū laboratē: put vni cuiq; prudētī viro in arte medicinali conuenit in curauimus cuiusq; morbi. Vidim⁹ p̄terea cognitiōē habita cū circa flebothomiā faciendā: & qualr excellētia tua circa digōnē materiæ & ipsius purgatiōē procehit. Vidim⁹ deniq; quid hucusq; actuz fuit circa localisū administratiōē. Quib⁹ tūsbene dicitis ordinatis licet fere nihil addendū sit ut cura istius nobilis mulieris magis elucetcat: nō nisi vtilissimum esse arbitror in medicina adducere qd sentia p̄ curatiōē h̄mōi egrotatiōis. ¶ Circa quā iudico q̄tuor p̄ficia: necessario ēē tanquā & describēda. Quoz p̄misi erit de morbi essentia. Scdm̄ de flebothomia faciēda: an flebothomo an alio igenio. Tertis de purgatiōis modo. Quartū vltimū quibus localibus vere & canonicē sit procedendū. P̄missa ergo materiæ peccatiū digōnē cū administratiōe sex rerū nō naturalīū. ¶ Circap̄mū punctū de morbi cēntia est insisistēdū. Cū eius cognitio sit potissimā p̄curatiōis: iuxta illud Gal. dicētis. Impossibile est egritudinē sanare: nisi p̄ nōneris eā nā sine eius cognitiōe parū medic⁹ egrotanti suis medicinis p̄ficere videtur. ¶ Sumēdo ergo argumentū ab accidenib⁹ q̄ adfunt mixto casu: vereor p̄dictā muliēre ap̄ate vero cāceroso minime laborasse: q̄re vt scribis. Et si p̄dict⁹ morb⁹ fuerit dolorosus et duruset deniq; vlcērat⁹ & herisipilar⁹ tamen nunq̄ in circuitu apparuerit venę sanguine melancholico plene. Et cū hoc etiam nulla in eo mala apparuerit coloratiō secundū quod tua mihi retulit scriptura: quia de necessitate ad hoc q̄ talis egritudo sit cancerosa: oportet q̄ ista duo p̄allegata signa adeflent in eo: qm̄ cō

Puncta.

Circap̄mū.

Gal.

cer vt omnes et antiqui et modern⁹ asserunt doctores: p̄sertim Aul. est ap̄a me lancholicum in principio sui octus parui corporis: rotunde figure: aliq̄ ad ciceris similitudinē: interdum ad quātitatem fabę fuscū coloris durus: dolorosus. Et ideo vt inquit p̄fatus vt in principio sue naturas ambigitur esse eius: qm̄ vero antiquarus vlcērat⁹ & facillimē cognitiōis esse videtur: vcz per incrementū suoz accidētis: & apparentiā venarū in circuitu circūq; q̄. Et p̄pterea iudico egritudinē suam potius esse firmatā capitiū de apostemate schloronico fortasse tendētī in viā cācerositatis: q̄ dicere ip̄am verū pati cācrum per viam inceptiōis. ¶ Circa scēdū de flebothomia faciēda dico q̄ attēta longitudine morbi: & cōplexione valde cholericā & sanguinea vt asseris & etiā attēto fortasse ipsam diutius verari anie accidenib⁹ cū debilitare & defectu appetitus: qui non p̄t aliquo mō nō esse in nobili subiecto p̄pter lōgitudinē morbi. Et oib⁹ illis de causis cōsiliū meū esset vt nō p̄uocarentur mēstrua per flebothomiā venę saphene. Sed, potius laudarem summpere vt p̄dicta mēstrua suo debito tpe p̄uocarentur cū aliqua lōtione facta in tib⁹ & coris cū rebus p̄uocatiuis ea. Loco vero flebothomię applicatiōe sanguisugariū venis emorroidalib⁹ mirummodum iuuare percepi⁹. Juxta illud Aul. dicētis. Euacuatiōem sanguinis emorroidarū a cancro: lepra: scabie et multis alijs morbis (quozū denominatiōē breuitatis gr̄a cōticescā) corpus humanū perseuerare. Jgitur in isto casu tui⁹ & magis ad p̄positū ē a venis emorroidalib⁹ sanguinē extrahere q̄ venā saphenā icidere. Habem⁹ em̄ scēdū p̄mī aptiōnē sanguinis emorroidarum oib⁹ egritudinibus melācholicis mirabiliter optulari. ¶ Circa tertium quidem cōtinēs modum purgatiōis est vt mātēriarēistente melācholica: morboq; cronico paulatī digerēdo: materia ei⁹ dē morbi peccās concedenti pharmino domestice solutiōis purges. P̄ocetiaz sentire videtur optimus Desneaucoritate Sa. c. Desne. de melancholia. Inquit em̄. Et canon q̄ Canon. dem est in egritudinibus melācholicis: vt nō semel non bis: sed per internallaciāmus euacuatiōē habētē reperie vt natura, regulē euacuatiōē: nō autē euacuatiōi naturā. hui⁹ sentia opiniois inue

Aul.

Circasēcundum.

Aul.

Circatertium.

Desne. Canon.

s iij

Liber.ij.

Trac.iiij.

Aliab. nitur Aliab Inq̃t p̃fatus vir. Nō flacon
tentus vnica euacuatione in purgādo ma
teria facientē cancrū. sed sepe 2 sep̃ pau
latim digerēdo materiā ipsam purgare
op̃. Sequit̃ igit̃ q̃ meli⁹ est procedere in
purgatione h̃mōi morbi pharmino debil
solonis q̃ eradicatione ipsaz materiā pur
gare. & euacuare. Et cū infrascripto augi
lio cuius gr̃a interpl̃tari p̃t esse ordinatio
R. casie añ. ʒ. vj. p̃fectionis amech. electua
rū de psilio ana. ʒ. ij. cū decoctōe florum
2 fructuū cordiaū foliulox p̃sene epitimi
polipodij capilloz veneris gallitrici poli
trici fiat porio brevis. Ista porio vt p̃z cō
sideranti ingrediētia euacuat materiā
peccantē. P̃ Ceterū ne materiā mala i cor
pore aggreget. vtilissimūz esset interdum
hanc porionē interpl̃tari. R. foliculox. se
ne. epitimi ana. ʒ. ij. p̃fectionis amech. ʒ. ij.
diacaprolis m̃anē electe. añ. ʒ. ʒ. iuleb
violari buglossari añ. ʒ. vj. sepi caprini. ʒ.
ij. misce effiat porio q̃ erit valde vtilis in
purgādo materiā peccantē. ¶ Circa quar
tū vcz quib⁹ medicaminib⁹ localibus p̃ce
dendū sit in curatione istius morbi. Dico
q̃ rōne loci 2 rōne materie grosse indurare
q̃ multis aduertēdū est circa administra
tione in frigidatū ne forte sua ingēti in
frigidatione replicatōe in carceraret ma
teria ipsam magis lapidando. ex qua in
carceratione possent accidere mala acci
dentia. sicut dolor ap̃aq̃ cholericū. vt ple
2 ang⁹ vidimus enenire in tali dispositiōe
ex rēstione alicuius materie. ¶ Ut ergo
ista euitent. nō nisi vtilissimūz erit proce
dere cum aliquo medicamine domestice
exiccationis. ip̃m non expoliādo ab aliq̃
li mollitina resolutione loci p̃fortatione
cuius talis p̃ore est esse ordinatio. R. olei ro
sati olei violari vnguētū Sal. añ. ʒ. ij. pin
guedinis vituli pinguēdinis anatis olei
amigdalaz dulcis añ. ʒ. ij. muscillagis al
tee 2 psilij ana. ʒ. ij. muscillaginis semisci
tonioz. ʒ. ij. Omnia simul decoquantur
vsq̃ ad p̃sumationē muscillaginis. De
inde colent̃ cui colature addantur succi
plātaginis succi solatri ana. ʒ. ij. Et iterū
bulliāt vsq̃ ad succoz cōsumationē ite
ruz collādo. Deinde cū cera alba sufficiē
ti fiat cerotū molle. Ad dēdo ṽfine lithar
gij auri 2 argēti. añ. ʒ. ij. tucie alexan
drine. ʒ. i. cēphore ʒ. arie triuratur. ʒ. i. 2
ʒ. farne ordeacee. ʒ. i. 2 ʒ. misce semp̃ ba
culo agitādo donec repidum fiat. Istud
ergo cerotū (vt p̃z p̃sideranti ingredien

tia) h̃z virtutē remittēdi adustione chole
re cū sedatiōe doloris. locū p̃fortādo. nec
spoliāt ab aliqua mollitina resolutione do
mestica. quibus oibus indigē in ap̃ate
duro etiam tendenti in viam cancerosita
tis. P̃ Et quoniam iste locus erit paratus
herissilā suscipere. Igitur pro ipsius re
mōtione si cōtigerit ipsum locum ad p̃e
dictā dispoitionēz deuenire. p̃e. remōtione
vtilissimūz erit totā mamillā ex infrasc̃ri
pro empl̃stollinire. Cuius talis p̃t esse or
dinatio. R. ordei m̃di. ʒ. ij. lentii. ʒ. ij.
maluaruz violaz ana. ʒ. ij. 2 ʒ. rosarum
plātaginis solatri añ. ʒ. vj. oia adinuicē
decoquātur in aqua vsq̃ ad ordei crepa
paturā. deinde p̃sentur 2 cribellentur vl
tima cribellatiōe. cui cribature addātur
carnis pomoz dulcis sub p̃mis decocto
ctoz lib. ʒ. olei rosati odoriferi olei violari
añ. ʒ. ij. vnguētū Sal. ʒ. i. 2 ʒ. Et iterū cū
cera alba sufficiēti fiat cerotūz molle. qd
erit inter formā empl̃i 2 ceroni. Exinguit
em̃ oēm feruorē cholere. nō pirariādo vl
ceratiōē 2 duriciē. (vt p̃z p̃sideranti ingre
diētia.) ¶ Ulteri⁹ ṽz ad eādē intētiōē to
tā mamillā illinire ex linimēto infrasc̃ri
pro in mortario pl̃bi diut⁹ deduco. Cō
stat em̃ ex duab⁹ p̃tib⁹ olei rosati onfanci
ni 2 vna olei violari. r̃stātundē de oleo. de
vitellus ouoz. P̃ Sap̃ ṽtēre p̃iera r̃stū
modo administrari p̃t tucia alexandrina
p̃ius vlcere lauto ex ista p̃stanea lotione
cuius talis est ordinatio. R. ordei m̃di lē
tiū folioz plātaginis añ. ʒ. ij. gallitrici
politrici añ. ʒ. ij. mirabolanoz citrinoz
ʒ. ij. bulliāt oia cū sufficiēti quantitate aq̃
plātagis 2 solatri. addēdo in fine sirup̃
rosati. ʒ. ij. Et iterū bulliāt vnica ebullitiō
ne. deinde coletur. h̃ec em̃ sunt probatissi
me doctoz q̃ in mediū me adduxisse volui
p̃ curatione palatiū p̃ntis morbi. corre
ctatū tñ melioris indicij tñ semp̃ me sub
mittēdo. Vale 2 me cōmendatuz habeas
Et sic deo dāte cōpletus est sermo. p̃ntis
capituli. cuius nomen sit benedictum.

Linimen
tum.

Aliud.

Aliud.

Aliud.

¶ Cap. iij. De duricie mamillarum
non cancerosa.

¶ Mamillis vt in primo capi
tulo relatus fuit. post sanatio
nem ap̃atum solet nō parua
remanere duricies. q̃ h̃z in ei⁹
initio ad sephiros reduci non
possit. tñ nisi a solerti chirurgo p̃ ei⁹. mol.

lificatione et resolutione cura specialis ad ministratur: non esset mirum quin predicta durities ad sephirostransiret. Quapropter cerotaria multa attractione hñtia in isto casu non habent locum. ¶ 3. igitur cerotum magistra de maluanis et alijs ordinatur.

Cerorum
magistra.

Blind.

c. de apostemate colli accommodare admittitur in isto casu: quia miraculose mollescit vnaquam duricie paulatine resoluitur. ¶ Item ad eandem intentionem. R. diaquilonis albi gummi. 3. ij. pinguedinis galline: medulle crurium vituli et vaccarum ana. 3. vj. olei amigdalorum dulcium burya recetis ana. 3. v. olei camomilini anetini de lilio añ. 3. f. pinguedinis anatis pinguedinis anserine ana. 3. vj. f. musciclaginis altee et seminis lini lib. f. liquefactis omnibus ad ignem: omnia cum predicta musciclagine bulliat leni igne vsq; ad consummationem musciclaginis: deinde colat postmodum cum cera alba sufficiens fiat cerotum in bona forma. ¶ Cerorum de emplastris conuenientioribus per hac intentione. Inuenimus risus decoctum vsq; ad spiritum sinez in brodio pingui caponum vel gallinarum ceterarumq; carnum pinguium deinde pistatis et cum burya sufficiens oleo et camomillino incorporatis. Item in aciola bulliendo parum addendo vitella duorum onorum croci. 3. f. mirabiliter duriciem mamillarum mollescit. ¶ Ad dulci panis quoq; in decoctione altee decocta in predicto brodio: deinde pistata cum oleo rosato camomillino anetino et pinguedine anatis ana. 3. f. deinde ad ignem cum modico huiusmodi decoctionis more quo in antecedenti recepta dictum fuit bulliat donec emplastrum addendo in fine vitella trium onorum croci. 3. f. et vires quia mirabilis est operatio. ¶ Et sic deo dante completa est doctrina presentis capituli: cuius nomen in secula seculorum sit benedictum.

Emplm.

Blind.

¶ Finit tractatus quartus. ¶ Incipit quintus de apostematibus.

¶ Tractatus quintus de apostematibus pectoris costarum spine dorsii et ventris partiumq; earum. Continens capitula. viij.

¶ Capitulum primum de apostematibus pectoris et costarum diafragmate supra.

Regione

pectoris atq; costarum apara calida sicut cere ris in locis humani corporis frigida etiam nasci solet. 3. ita etiam apara interdum euenit a causa

primitiua. Aliqñ a causa antecedenti. Si vero a causa primitiua carni videntur: tunc curatio eorum potest extrahi a capitulo de cura flagmonis a causa primitiua eneiens: quia ut plurimum talia apara sunt calide nature: et ex sanguine aut chylora generantur. Unde serie cuiusdam casus qui inuestigata nostra conuigit in Cuius are generis loco dicto marassi tibi narrabo. ¶ Homo quidam ruralis dicti loci: dum die sederet super vno muro: quidam eius filius annoz. iij. vel circa: versus patrem hilari vultu de currendo et cide patri obuiando ambo casu primitiue et muro in terram ceciderunt cum maxima patris iactura. Accepit enim regione costarum percussione enormem. Quia de causa loci ad magnam puenit apationem. Et circa eius maturationem validissima febris exarsit. Unde necesse fuit locum incidere: costarum longitudinem. Et feci in sectione fari apara: quia apara erat magnam et penetrans. Et quia in sectione diuersis vicibus magna materiam spiritus effusa fuit. Deinde vna die hora medicationis sit et semel per osificum perarationis percellit et per os natura purgavit sanie in magna spiritus. Et tunc cum locis in masticationibus et incarnationibus se pocuit: de quo plenarie loquimur de vulnere penetrante in pectore: dei munere eide viro lxxi erat senili pstituto pstinat sanitate restitui. De quo casu valde admirari fuit excellens medicus Jacobus Sbaroia.

A. c. p. l. m. i. u. a.

Casus.

A. c. l. a. s. i. a. c. e. d. e. n. t. i.

A. p. e. r. t. i. o.

Matura.

Empy.

Nota.

g. iij.

multitudinem vidimus ad exitum puenimus
lā ad exteriorē pte manifestando tumefa-
ctionē. Itaq; chirurgi nō multū i arte chi-
rurgicali expri frequentissime ei⁹ collectio
nē ignorāt: quare in isto casu viro experto
opus est. Quapropter ad verificationē q
tale apā factū sit exitura: aut q teo sit fa-
cta collectio sanioſitatis p maiori pte ne-
cessario aduerſit in maturatiōe ei⁹ infra
scripta signa. Itē granedo loci cū ponde-
roſitate ſine tumefactione: z eo maxime ſi
fuerit penetrās: vt plurimū ſine rubedine
loci egra febricula raro vacare pſcribunt
atq; ſonū cū difficultate capiēdo. Et ſi a
prudētē z experto chirurgo loc⁹ doloroſus
copiama digito fortiter ſiml ſemel: ſi col-
lectio ſanie ſcā fuerit in loco: qdā fovea
ſn loco digitorū preſſure vt plm remane-
bit. Interdū inſup ſentit pulſario quedā
ſm relationē infirmi. P Itē cūq; p ſigna
pdicta z bonā chirurgici extimationē co-
gnoueris illud apā ad exiturā deueniſſe:
incidaſ loc⁹ pfunde: z ſm lōgitudinē co-
ſtarū: vt dictū fuit: iux quantitatē mate-
rie iux. Si materia fuerit multa z ſinū ſa-
tis amplū habuerit: tūc iſto āpla eſſe dz
Si pauca nō fuerit materia pauca efficiat
apno. Et nota q in principio vice nō per-
mittitur de ſanie multū ei⁹ extir: ne virt⁹
debilitet. Immo ſtatim loc⁹ ſtringēdu ē
cū ſupatis z licinū albumine oui z eius
vitello illinitis. Deinde in ſequēti die ſi
vulnū fuerit penetrās nō ſecus pceden-
dū eſt pro ei⁹ curatiōe quēadmodū dicet
de vulnere penetrātū in pectore: qre p tua
neceſſitate illuc recurſus habeaſ. qz ibidē
multa neceſſaria pro curatiōe pntis mor-
bi deſcribent. Si ſi nō inueneris illud nō
penetrare: tūc digeraſ locus cū digeſtino
de terebēntina p tres vel quatuor dies. De
inde digone celebrata locus mūdiſcetur
cū mūdiſcatino de melle roſato: z tere-
bentina vel mūdiſcatino de apio. Ad
uerſo d q ſi apā multas herit cauernās
aſi icarnationē loci oēs cauerne ſi opus
fuerit cū vnguento aploz ſup tincta aut
egyptiaco aut vnguento mixto aut lotionē
de lypino cū pulnere nſo de mimio cōfecto
carnis ſupſue remotio integre mūdiſci-
cent: deinde p eius icarnationē z ſigilla-
tione pcedendū eſt eiſdē auxilijs in ſupio-
ribus capſis pro iſtis ſtentidibus anno-
tatis. Similiter modo ſi apā acciderit
in pte anteriori pectoris dico eſſe procedē-
dum prout dictum fuit ſuperius de cura

apoſtematis in regione coſtarum euenien-
tis. P Et ſic deo dante cōpletus eſt ſermo
pntis capſis: cuius nomē ſit benedictum.

Cap. ij. De apoſtemate doſſi ſine
ſpine calido z frigido.

poſtema iſt⁹ loci propter nō
bilitatē nuche z neruorum ab
ea ortū habentis ſumma cū
diligentia curandū eſt qz non
ſine periculo a doctis ibi in-
dicatur. Curatio iſtus eſt: canonibus
obſernatis vniuerſalibus. Si apā fuerit
calidūz vtile eſt locū illinire cū oleo camo-
millino roſato atq; violato per duos vel
tres dies. Deinde ſi videris apoſtema
in viam reſolutionis tēdere: tūc pro eius
reſolutiōe pcedendū eſt auxilijs reſolu-
tiuis annotatis. c. de apate colli. Simi-
liter modo etiā dico eſſe pcedendū p ei⁹
maturatione auxilijs ibidem annotatis.
Facta deinde maturatiōe nō multū cō-
pleta: locus ſm lōgitudinē incidaſ iuxta
quantitatē materie: vt in aſcedenti ca-
pſo dictū fuit. Deinde locū digerēdo per
tres vel quatuor dies cū digeſtino de tere-
bēntina z oleo roſato calido parūz croci:
reliqui curatiōis. c. de cura ſiegmōis ca-
piendū eſt: qre pro tua neceſſitate illuc re-
currere. Tūc ſi materia faciēs apā fue-
rit frigida: tūc liniaſ loc⁹ iſraſcripto lim-
mēto trib⁹ vel. 4. dieb⁹. olei camomilli-
ni anetini roſati de liſto ana. 3. ſ. f. olei de
ſpica. 3. ſ. cere albe quantū ſufficit z fiat li-
nimentū addēdo croci 3. f. cū q loc⁹ liniaſ
lanam ſuccidā deſup ponēdo. Vt fa-
cias ſic z erit cū maiori reſolutione. Re-
me-
dulle panis inſuſe in decoctiōe rerū reſol-
uentiū velut cotiandri camomille mellilo-
ti aneti altee parti origani z ſquināti pa-
rūz ſichados oib⁹ in aq z vino deco-
ctis: deinde cū oleo roſato camomillino: z
anetino cū predicta medulla madaſceta
in eadē decoctione poſtmodū piſtata fiat
emplaſtrum ſolidūz ſm artem addendo
farine fabarum. 3. iij. Ad eadē mē-
tione v3 ſpongia madaſceta in eadē de-
coctione: z inſuper loco cōdecēti ſtrictu-
ra faſciato. Si vero cognoueris apoſte-
ma via reſoluentium reſolui nō poſſe: ſic
maturatiōis iſraſcripto maturetur. Re. ca-
pirum liliorum alborum. 3. iij. radicial-
tee lib. f. omnibus decoctis in aqua: cum
de piſtatis z cribellatis in decoctiōe cum

apā doſſi

Cura ca-
lidi.

Cura: fri-
gidi.
Linimen-
tum.

Emplm.

Spōgia.

Matura-
tium.

Nota.

Nota.

farina tritici fennigreci et seminis lini fiat emplum solidum: addedo butiri pignudimis porcinæ añ. 3. iij. croci. 3. i. viella trisi oño rum. ¶ Et nota qd istud apa d3 aperiri in ter maturitate et cruditate: ne ad nuchā et eius nervos materia penetrare valeat.

Nota.

Facta in cisione.

Cura dif ficilis.

¶ Facta in cisione digeratur locus cum digessio de terebēthina et vitello oui per tres dies. Deinde in cereris algis intentionib3 put dicruz fuit capto de apate gule pcedē dum est: quare illuc recurrit. ¶ Ad dam so lummodo qd si vulnus vel vlcus attigerit locu3 neruosuz et nuchā: si fuerit cui3 corru ptio ossis: l3 cura videatur desperata: tñ p possea raptoris cōdecētib3 p cura of lis corrupti mūdificet: et nō igne ppter pe riculuz ne nucha vel nervi tāsātur. Deinde p peculiari mūdificatione oleum de vi tellis ouoz et melle rosato parumq3 sarco colle et mirrhe ad pposituz facit. Si vero loc3 efficiat cauernosus mūdificet cu3 lo tionibus et algis ingentis in antecedentib3 capitulis annotatis. ¶ Et sic amice cōple ta est doctrina p̄sentis capituli deo dante: cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. iij. De dolore spine.

A mātē ria calida

¶ Dolor a materia calida in re gione spine causatur: tñc cum oleo rosato onfancino: et parum olei camomillini actualiter ca lido locus liniatur. ¶ Si vero dolor fuerit a mala cōplexione sine mate ria calida tunc oleuz rosatus onfancinuz convenientissime administratur. Spōgia insup super loco administrat3 pū3 mada facta in decoctione rosaruz ordei se mule mirtillozum folioz ei3 et granoz sandalo rūq3 alborum parum huic dolori cōferre pcepimus. ¶ Uterū si p̄dicat3 dolor a mate ria frigida causari videt3 facta prius capi tis purgatio p assumptione pillulaz de iera cuz agarico et sine quib3 esse nolo añ. 3. f. aut cuz pillulis aggregatis simul cū agarico trociscato añ. 3. f. loc3 dolorosus i frascripta vñctione calida yngat. R. olei de camomilla de lilio de aneto de spica añ. 3. f. squānā absinthij stichados camomille ana parum vini odosiferi cāstij. f. vermiuz terrestrum lotozum cum vino. 3. f. oia ad ignē bulliant vsq3 ad consumationē vini: deinde coletur cui colature addant olei apertionis. 3. yf. croci. 3. f. cere albe. 3. y.

A mala cōplone.

A mate ria frigi da:

Uñctio.

¶ Et iterū bulliāt parū et fiat linimentuz. ¶ 3iē ad eandē intētiōē valet olea lillioz alboz simul cuz oleo camomillino: parūq3 rosati cōpleti. ¶ 3iē spōgia ifrascripta de coctione madafacta et sup loco calida ipso ista mirabilr inuāt in sedatione hmoi do lozis. R. camomille melliori aneti rosarū añ. 2. v. stichados absinthij squānā sanctu ci matricarie ana par. bulliāt oia in aqua sufficiētē: et parū vini odosiferi vsq3 ad con summationē tertie pris et vtere: (vt superi3 dixim3) qz mirabilr dolorē sedat. ¶ Eodēq3 mō dico ista auxilia valere p remotionē do lozis a mala cōplexione frigida sine mate ria causati. ¶ Et sic deo dante puto hec ti bi sufficere. p̄remotione oim isoz doloruz cuius nomen sit benedictum.

Linimen tum.

Spōgia.

Capitu. iij. De apostematib3 ven tris et partium eius.

¶ Apostemata ventris nō sine in genij diligētia a bono chirur go in eozuz curatione tractari debēt. Interdū em malis atq3 varijs accidētib3 patientē af figūt: p̄sertim circa maturationē et marie eoz apatū quozum ou3 circa vmbilicū ter minatur. ¶ Curationisq3 apatuz calidoz et frigidorum ventris canonib3 vniuersali b3 obseruatis. Si calidū fuerit apa: p ei3 repercussione resolutione atq3 maturatio ne accōmodatissimū est ad captm de cura flegmōis recurrere qz ibidē inuenies multa necessaria et pulcherrima auxilia p intētiō nibus supradictis. ¶ Si hō apa ad matu rationē puenierit: et fuerit i circuitu vmbili ci: tñc incisso faciēda est iuxta formā capi tis lune noue. In ceteris hō locotioni3 ven tris incisso faciēda est iuxta doctrinā tra dictā. c. de exitura grosse cutis: qre illuc re currit. ¶ Et qualiqui inuenit materia hmoi apatis vsq3 ad locum iestitūz penetrare tunc p ei3 curatiōe pcedēdū ē eisdē auxi lijs vq3 lorib3 et poculis anoraz capto de vulnere vētris penetratū: qre ad eundē lo cum p̄tūa necessitatez p hac itētiōe recur rare potes. ¶ Uter si ista materia nō videat3 tur penetrare: tñc ppter maximā sensibili tatē loci sup̄ta a ligamēt3 et vyl ac musculo rū capiz in circuitu vmbilici tminant3: lo cū i p̄mis dieb3 digerat3 cū oleo onfancino calido rosato et digessio de vitell3 ouoz cū eodē oleo pfecto et parūq3 croci. ¶ Iterum si patiens robuste fuerit nature: digestio

Apatayē tris.

Curatio.

Calidoz

Liber. ii.

Frigidus

¶ Capitu. v. De apatib⁹ inguinum.

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

Tractatus.v.

Emp'm:

Nota.

Incisio.

maturatione alia emplastra fuerint necessaria ad capitulum de cura flegmonis recensum habeam. **I**nfacta maturatioe apostematis locus incidatur in loco maturiori et decliniori incisione aliquantulum lunalium iuxta latitudinem ventris. Deinde locus cum albumine oui et eius vitello ad inuicem conuassatis impleatur cum tenta non multum longa. Deinde in sequenti die procedatur si locus fuerit valde sensibilis et dolorosus vt in corporibus cholericiis aliquando esse solet et materia acuta existente cum digestiue de oleo rosato onfancino et vitellis onorum: vel cum digestiue de terebentina et vitellis onorum parumque croci loco non multum doloroso existente.

Mundificatio.

P Celebrata digestione quod cognoscitur per presentiam bone sanitatis loci mundificetur mundificatio de sirupo rosato descriptione nostra corpore existente cholerico vel cum mundificatio de melle rosato corpore existente flegmatico. **E**t nota quod a die incisionis per quatuor vel sex dies conuenientissime administratur cataplasma mitigarium doloris cum resolutione et mollificatione: cuius talis semper fuit ordinatio nostra. **R**. $\frac{1}{2}$ farine ordeii farina faba $\frac{1}{2}$ an. $\frac{3}{4}$ iij. cii decoctioe maluarum et violarum aut loco decoctionis decoquantur in brodio pingui vsq; ad spissitudinem solidam: addendo olei camomillini $\frac{3}{4}$ j. et olei rosati $\frac{3}{4}$ j. vitella duorum onorum croci. $\frac{3}{4}$ j. et vtere quod mirabilis est operatio. Resoluit enim materiam coniunctam humoralem cum sedatione doloris materiam suppuratam ad exitum propriam. **E**t si dolor vulneris: vt plerumque vidimus multum infestauerit patientem propter malignitatem et sensibilitatem labiorum cuius signum est quod a loco vlcusantis ad instar loture carnis emanare videtur: quanta caliditas malignitatis est quod vbi tangit excoriatur et vlcera. Quod obrem in casu mihi sepe videri fuit necessarium rema penitus auferre et loco tunc ipone lotionem pluries die administratam: cuius talis fuit ordinatio. **R**. $\frac{1}{2}$ ordeii mundi rosarum an. $\frac{1}{2}$ j. foliorum plantaginis. $\frac{1}{2}$ j. sumach lenis an. $\frac{1}{2}$ j. seminis citoniorum. $\frac{3}{4}$ j. cum aqua sufficienti bulliant vsq; ad consummationem medietatis. Deinde sepe respiciantur loci: quia delectabiliter acuitatem materiei ipsam mitigando. et desuper cerotum nostrum de minio sine gumis imponere. **C**eterum si predicta malignitas et labiorum incendium et corrosio eorum via

Nota. Cataplasma.

Lotione coarctante.

antedicta corrigi non possunt: tunc presentaneum remedium erit puluere nostrum carnis supflue remotionem intra vlcem imponere. Ita quod et labia ab eodem tegantur. **E**t nota quod iste pulvis more quo supra impositus teratur aut quater in hebdomada mira immo vt ita dixeris miraculose potest et vnde ad hanc malignitatem auferendam huiusmodi labia maligna et obstrata etiam deponendo. Et tandem debet dictus pulvis ad ministrari donec cognoueris malam carnem malignitatem malorum labia vlcera penitus esse remota: semper supra pecia vnguentum de minio administrando vsq; ad finem cure. **S**i vero inuenieris labia obstrata multum indurata: ita quod a dicto pulvere consumi non possint: tunc necessario venientium est ad rupturam de capitulo descriptione nostra ordinatum in antidorario nostro: quod limendo cum eo quantum labia vlcera intra dimidium hore penitus ea amputabis. **R**emota denique malignitate vlcera et a carne mala labiorum obstrata mundato vlcere: locus aliquantulum mundificetur aut cum mundificatio de apio: vel de melle rosato: cuius talis potest esse ordinatio. **R**. terebentine clare. $\frac{3}{4}$ j. mellis rosati. $\frac{3}{4}$ j. bulliant parum: deinde addat farina ordeii quantum sufficit ad spissitudinem: facta mundificatione per eius incarnationem in antescipto mundificatio addantur sarcocole. $\frac{3}{4}$ j. sulphuris mirre an. $\frac{3}{4}$ j. Deinde incarnatione celebrata sigilletur locus cum lotionem aque aluminose et fila carpinata de pecia lineae vnguentum de minio supra scripto. **E**t sic deo dante copleta est doctrina presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Nota.

Mundificatio.

Cap. vi. De aposte inguinis siue exitura que solet euenire in febribus chronicis per viam terminatiois: vt plurimum ab epate ad dictum locum: materia humoris apatis transmissa aut propter sanguinem coagulatum in ventre a natura ad eundem locum transmissum. Et hoc in vulnere in ventre penetrat.

Lstud apia sempervitens ad exitura: quare proutissimi chirurgi in isto casu semper maturacionem aliquam attractionem adiuuare. **E**t nota quod aliqui istud apia peruenit ad exitura: tunc ex quo eius materia per maiorem partem perit in loco interiori ventris. **S**ic per cognoscitur per quod in loco sit completa col-

Nota.

lectio saniei viro in hac cura expro indige mus. ¶ Cum igit ad collectionē saniei lo cus iste puenit: ica dā pfunde in stro cur uo subtili ingenio vsq; ad locū saniostrat; pducēdo ipm. Uel apiatur candenti ferro in stro pscutali. Deinde culterat: p posse tñ oīno adueriēdū est q; nerul ab ipo cau terio nō tangant. Deinde locus cauteriza tionis: p apionis i pleat albumine oui cuz suo viurello cōquassato r modico olei rosa ti. postmodū in sequēti die cū buryto rvi tellis ouoz in loco cauterizationis ad re mouenduz casum eschare tpe opportuno pcedēduz est vel cuz digestiū de terebēti na cuz viurellis ouoz: si aprio facta fuerit cū ferro. nō ignito. Ultimo loco p eius mūdi ficatiōe incarnatiōe r sigillatiōe curatiōe iā dicta in pcedēti. c. pcedēdū est. ¶ Et sic deo dante cōpleta est doctrina pitis capli cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. vij. De apostemate virge.

Apa hge

¶ Plurimū apata virge a ma teria cala gñari solent. Quare in eoz maturatiōe propter cō tinuuz fluxuz materiez ad locū r stationē venientuz calidi tatis r loci eiusq; exercitiū ad festinā ma turatiōe cuz maxima facilitate pueniūt. ¶ Itē canonib; vltibus obseruatis in pncipio vtilissimū est torā virgā illinire albu mine oui cuz suouitello pquassato cuz oleo rosato r parū succi plātaginis paululūq; lactuce sup; peccine ponēdo defēssū ifra scriptū. R. olei rosa ti. ʒ. ij. cere albe. ʒ. ij. boli armeni. ʒ. ij. misce. ¶ Si vero in viāz maturatiōis trāscis duob; vel tribus dieb; cū antedicta medella tēdere videat; sic sic maturet. R. folioz maluar; r viola ri in aq; decoctaz. añ. M. ij. deinde eppres sis pissent r in decoctione cū farina ordea cea fiat empl; solidū: addēdo olei viola ri buryti. añ. ʒ. ij. vitella duoz ouoz. r cū pdicta pistaturamiscez vt ere q; maturat cū sedatiōe doloris. ¶ Deinde apate ma turato fm lōgtitudinē virge incidat apa in loco maturatiōis. ¶ Reliquū hō. curatio nis capiēdū est. c. de cura phlegmonis: q; re illuc recurre. ¶ Si hō apa frigidū fue rit: put dictū fuit. c. de aparib; frigidis pro eius maturatiōe pcedatur. Si q; mō facta incisione p digestionē mundifi catione incarnatiōe r cicatrizatione ad

Cura.

Linimen
tam.
Defensiuum.
Maturatiuum.

Incisio.

predicū capitulum recursum habeat. ¶ Et sic deo dante completus est sermo presentis capituli. r.

Cap. viij. De pustula carbunculosa q; oīri solet inter pellē r prepuciū virge.

Sta pustula p maiori parte causata in hoib; cor. si habē abus; cū muliere feda habēte vuluā ulceratā. vlcere pu arido vel maligno: vel q; fue rit nouiter menstruata. ¶ Pro cuius curatione canonibus plures iam dictis vni uersalibus obseruatis nulla melior cū ratio est q; p prius locum pustulatum cū denti ferro decoquere cauterio oliuati. Uel locum eius scarificare scarificatione profunda in medio eschare vna tñ scari ficatione: qua vnicū focamē efficiatur. ¶ Deinde in predicto focamē ponat vñs extrocisais nostris de mīmo vel vnguenū egyptiacū descriptione nostra cū additiōe arfenici in forma dura cōfectū i ista duo auxilia. predictā pustulā mirabilr in terficiunt. Cuius signū est: q; ei; maligni tate intersecta in circuitu pustule circuli causari videt. ¶ Deinde pro remotiōe eschare vt cetera adusta vlcera curantur. ¶ Cūq; tñ nō ptermittit; q; albumē oui cōquassatū cū oleo rosato r succo plantagis vel solarri in pua quātitate: r cū eo to tā hāgā liniēdo pñtaneū remediū ē. ¶ De sensu: etiā possit in añcedēti ca. sup; peccine: addita pecia mādēfacta aceto r aq; rosata in defensione materiūm ad locū venientium opitulatur. Et q; solē vt ple runq; vidimus ad hāc pustulā sequi duo accidentia valde timorosa et tediose cura tionis: velut fluxus sanguinis validus corruptioq; ligamenti virge. Ita q; eius corruptio ambulando transiū facit vsq; ad peccinē adeo q; multotiens pro eius remotione in hac cura coactus furincide re virgam incisione longitudinali vsq; ad prenominatū locum. Et deinde acuta li cauterio predictum ligamentum purri dum amputauit. Et isto modo deo dante semper de huiusmodi casu honorem et vtilitatem consecutus fui. ¶ Similiter modo etiam pro curatione fluxus san guinis predicti quando per multa inge nia habenda capitulo de cura fluxus san guinis ipsam restringere nō poteris: ne cessarium erit pellē incidere vsq; ad locū

Pustula in prepucio.

Cura.

Incisio.

Scarificare.

Nota.

Linimentum.

Defensiuum.
Contra putrefactionem.

Contra fluxum sanguinis.

emorfagia sanguinis. Et h' opatio ista p
sanitate introduce da sit fas deturpis in
hoie & difficilis. it' vt h' a Gale. ix. r. r. re
rapetice: g'ritudo q' nō h' p'eter vna viā
ad salutē h' difficilis atq' ardua sit. cūli-
bet egrotā v'elut nō h' op'z q' pillā tra-
seat & et in oib' casib'. P' Quo scō cōdecē
ti medella sup'vena postea pcedendū est.
P' Cū si p'dicta emorfagia sāguis fuerit
cāra ab aliqua putrefactione: icarna-
tiua nō cōueniē: t'mo necessariū est locū
putridū mūdificare: aut cū vnguēto egypti-
aco d'scriptioe nra: aut igne aut pulue-
re nro carnis male remotio. Et si nō fue-
rit sufficiens p' ei' mūdificandō troscifi
de minio in pua quāitate postitū maximā
p'roganā h'z i isto casu. P' Uerū si p'dicta
emorfagia videat' causari: nō q' loc' pu-
tridus & imundus sit: sed q' forte remora
eschara pustule medella cōdecēti applica-
tiōe & stricture ppter locū ineptū appli-
cari nō pōt tūc dico q' isto mō incarnati-
ua sūmope cōueniē: q'ū exēpli grā talis
pōt esse ordiatio. R. aloes epatici thuris
sarcocole añ. 3. ij. fre sigillare boliarmoni
litargiri aurei & argētei ana. 3. ij. mirhe.
3. i. pili leporis minutissimē incisi. 3. i. 2. f.
farine volatilis: farine fabaz. farine len-
tūi farine ordēi añ. 3. ij. misce & desup pul-
uerizetur: & cū albumie oui cōq'assato: cū
sufficiēti quāitate h'mōi pulueris lincia
cū eo illinita desup fasciatur. P' Sāguie
sup'pso siue restricto locus iterū purifice-
tur cū mūdificatio de apio. cui' talis est
ordiatio. R. terebēntine clare. 3. r. mellis ro-
sati collati: sirupi rosati ex infusioe añ. 3.
vj. succi ap'ij succi plantagis añ. 3. ij. bul-
liant simul parum. deinde addātur fari-
ne ordēi bene cribellate. 3. vj. oib'z prins
colans sarcocole. 3. i. croci. 3. i. P' fctā mū-
dificatione loci pro eius incarnatione: si
in predicto mundificatio addātur thu-
ris. 3. i. aloes. 3. ij. mirhe. 3. i. erit sufficiens
medella. P' pro eius demiq' cicatrizatione
cū infra scripto puluere pcedendū est. R.
litargiri aurei & argētei ana. 3. i. tucie. 3. f.
boliarmoni terre sigillate ana. 3. i. f. mira-
bolani citrini aluminis roche cōbusti añ.
3. ij. misce & vtēre q'. P' hac intēdō mira-
bilis est operatio. P' Solet insuper vl-
tra predicta duo signa adhanc pustulaz
magna sequi inflāmatio inter caput vir-
ge & eius pellem. Intantum q' in circui-
tu pustule materia retinetur venenosa: q'
venenositate sua pellē tangendo ipsam.

corruptit et penetrat vsq' ad partes et
teriozem itaq' q' caput virge extra fora-
men predictum exire videt'. Quare in ei'
curatione necessarium est totā pellem. cir-
culariter amputare. Deinde si qua corru-
ptio cancrenosa remaneret candenti fer-
ro ipsam decoquere vtilissimum erit: aut
loco eius vnguento egyptiaco illinire. Re-
liquū vero incisionis pellis digestio de
vitellis onorum cū oleo rosato aut terebē-
ntina pcedendū est. Deinde pro mundifi-
catione loci & ceteris alijis intentionibus:
p'out dictū fuit superius pcedendū est.
Et sic deo dante completus est sermo p'ce-
sentis capituli: cuius nomē sit benedictū.

¶ Capituli. ix. de calefactiōe & caro-
lis qui solent enenire iunioribus in-
ter pellegi & prepunū virge.

Dispositiōes iste p maiori par-
te ppter coitum calide mulie-
ris nouiter mēstruate (vt su-
perius dictū fuit) solent acci-
dere. P' Quob'z pro earū re-
mōtione pauciorib' verbis pertranseam.
P' In primis itus p tres vel quatuor dies
pcedant cū isto linimēto. R. olei rosati. 3.
ij. succi plantagis. 3. vj. litargiri aurei et
argētei añ. 3. v. tucie. 3. ij. ceruse. 3. ij. plū-
bi vli. 3. i. de oib'z f'z arde fiat linimētū
in mortario plūbi cū quo locus liniat'. Ne-
rum si caroli via ista extingui nō possint
tūc mortificent cū puluere nro carnis ma-
le remotio: aut vnguento mixto: deinde
cum predicto vnguento pcedatur: aut
cum vnguento de minio siue gummis loa-
cū semper lauando cū infra scripta aqua.
R. aque plātaginis aque rosate añ. 3. ij.
sief albi siue opio. 3. ij. misce & fiat collūti-
et vtēre q' est mirabile. P' Linimētū etiā
confectum in antecedenti capitulo de al-
bumine ouo oleo rosato & succa presenta-
neum remedium est super totam virgam
cum pectus administratū. P' Et sic deo dā-
te completus est sermo p'fentis capituli
cuius nomen sit benedictum.

Linimen-
tum.

Mundifi-
catium.

Aliud.

¶ Tractatus sextus. De apostema-
tibus testiculorum h'z capitula. viij.

¶ Capitulum primum. De apostemate
calido testiculorum ex osi sine burse eoa-
rum: et vocatur hermia humoralis.

Puluis
sanguis
frictio

Mundifi-
catium.

Ecari-
catium.

Curatio.

Flomia.

Curatio

istius apatis perfici-
tur in principio per
fustibothomiam vene-
repanice ex brachio
ptis opposite. Sur-
nonnulli q in pncipio
corpe existente ple-
croico ubi fieri fle-

borthomiam minoratua eiusde lateris: de
inde in sequenti die lateris oppositi. In
statu ho ad euandū materia coāctia ex
sophena eiusde lateris. Et a p verris so-
lutione cū casta 2 diacastolicoe: puta añ.
3. f. electuarij rosar. 3. q. 2. d. oib⁹ cū aqua
endiuie fiat potio. P. Sistr pñat⁹ eius cura-
tio administratiōe localis diuersor. P. In
pncipio ergo istare magna loci inflāmano
ne 2 caliditate albumē out cū suo vitello
coq̄sistat cū oleo rosa. parles succi plāta-
gis p duos vl tres dies sup loco admini-
strati pñatēu remediū est. P. Itē ad ean-
dē intentionē cū aliquali resoluēde v3 in
fractipriū emplm. R. rosarū camomille
melliloti maluar. añ. 2. f. bulliant cū aq̄
sufficienti vlsq ad cōsummatiōē medie-
tatis. P. Deinde in decoctiōe cū farina fa-
barū ad ignē fiat emplm solidū addēdo
olei rosarū anetini camomillim añ. 3. i. mi-
sce et vtēre: q in isto casu ē mirabilis opa-
rionis. P. Itē. R. folioz iusqami. 2. f. 2. f.
folioz maluarū. 2. f. i. oibus in aqua deco-
ctis: deinde pistatis in decoctiōe cū faria
ordeacea 2 fabarū fiat emplm: addēdo
olei rosarū. 3. q. camomilini. 3. i. misce cū
supradicta pistatura. Et fiat emplm qd
resoluit vnāquans duriciē testiculorū a
materia calida causatā inflāmatiōē lo-
ci sedandor: 2 dolorē mitigād. Et sepe nu-
mero illud exprus suz in isto casu: 2 mihi
et egrotātib⁹ bñ successum ē. Un Aui. ca.
de iusqamib⁹. dicit q potentissime testicu-
lorū duriciē resoluit. P. Ad eandē inten-
tiōē cū maior resoluēde. R. folioz cau-
li nigroz: rad. cū altee camomille añ.
2. f. i. corādroz. 3. f. oia decoquant cum
brodio pingui aut galinarū vel carnū.
Deinde in decoctiōe cū faria fabarū 2 ci-
cerū fiat emplm solidū. addēdo olei camo-
millini anetini añ. 3. q. rosarū. 3. i. croci. 3. i.
cimini (si locus nō fuerit multū inflāma-
tus. 3. f. 2. f. 2 vtēre q in resoluēdo cum
aliquali carminatiōe ventositatis singu-
lare remediū est. Et q istud apā aliqñ

per viā resolutiōis terminari nō pōt: imo
videt velle maturari: qre p eius matura-
tione sic pcedendū est. P. R. folioz malua Matura
rū violaz añ. 2. f. i. radici altee capiti li-
tiq albi añ. 3. q. oib⁹ in aq̄ decoctis pistat⁹
et cribellatis cū faria ordeacea 2 decocto
ne fiat emplm solidū: addēdo bunri. 3. q.
vitella duoz quoz olei oliuaz bulciū. 3. f.
er. f. misce 2 cū supradicta cribatura fiat
emplm. P. Et si maior maturatio fuerit ne-
cessaria addant cū pñat⁹ emplm: farine
semis lini 2 linole. P. Facta maturatiōe
apiat loc⁹ iuxta lōgritudine bursē. Laure
tū ne nerui aut testiculi pñant. P. Deinde
p ei⁹ digōne: mūdificatiōe: icarnatiōe 2 si-
gillatiōe pcedēdū est: pur. dictū fuit. cō-
apate virge. P. Et nota q ea q valet 2 co-
memorata sunt. c. d. apāb⁹ mamillaz ca-
lidis. hic ē valere vident: quare ista duo
capla alternatis videant: suppositoria qz
acuta (vt inq̄r Aui.) in isto casu sūme vaie-
re vident: materiam a loco egrotanti ad
alias pres. diuertēdo. P. Et sic deo dante
cōpletus est sermo presentis capituli 2c.

Emplm.

Aliud.

Aliud.

Aui.

Emplm
resoluti-
uum.

Capituli. ij. De apostemate, frigi-
do testiculorum.

Ura apostematis frigidi
est vt purget corp⁹ ab hu-
more peccat⁹: tante digerit Cura.
do materia cū ista digesti-
uo. R. sirupi de succo endi Digesti-
ue de duabus radicibus uum.

simplicis añ. 3. q. agrū fumiterre baglos
se capillorū veneris añ. 3. i. P. Sūpro isto
sirupo sumat patiens hanc medicinā. R.
calle diacastoliconis. 3. v. f. diastimidis. 3.
ij. cū decoctiōe florum 2 fructuū cordia-
lum fiat potio breuis addēdo sirupio
lati. 3. i. f. q. Deinde curatio cōplet⁹ ad-
ministratiōe localium. P. In primis vn-
garur loc⁹ oleo camomillino anetino. 2 ro-
sato 2 pinguedis galinacie. Deinde loc⁹
emplastret infra scripto emplm. R. farine
fabarū lib. f. medulle panis. 3. ij. oibus
cū decoctiōe resolutiua f. altee melliloti
anetini pinguedis anatis ana. 3. i. 2. f. c.
mini. 3. i. 2. f. P. Si nō administrand⁹ di-
ctorū auxiliorū videat⁹ resolui nō posse
imo tale apā maturatiōe appeteret: c
maturet locus matura suo infra scripto.

Apertio

Nota.

Aui.

Portio.

Localis.

Emplm.

Matura rium. **R.** capiti liliory alboy 3. iij. radicū altee. 3. iij. folioy caulū nigroz. 20. j. maluar. tā idem: oibus in aqua decoctis pistentz in decoctioe cū farina tritici seminisumi fenu greci de oibz equali porcioe fiat emplm solidū: addēdo butiri. 3. iij. **¶** Maturato loco inadat mō iā dicto in ancedēti capto. Similiqz mō digerā: mūdificet z incarnet loc: ac sigillet: put dictū est capto de apa te virge. **¶** Et sic deo dāte cōpler: est pmo phtis capitulicū: nomē sit benedictum.

¶ Caplm. iij. de duricie que solet accidere in oseo testiculorum.

Otingit sepe uero in oseo testiculorum et in testiculis duricies gñari post terminationez apatū calidiori z frigidori huius loci. **¶** Pro cui⁹ mollificatione z resolutione accommodatissimū est ad ministrare ea q̄ cōmemorata fuerūt in capitulo de duricie mamillarū. Et etiā cerotū ordinatū capto de apate colli de malua nisco z alijs rebus queniētissime p̄ intēio ne mollificandi cū resolutione administratur: quare illuc recurre. **¶** Et hec puto tibi sufficere p̄ curatiōe predicta: deo dante cuius nomen sit benedictum.

¶ Caplm. iij. De hernia ventosa.

Enia ventosa cura? cano nibus vniuersali⁹ obseruans put dictū fuit capto de apate ventoso z capitulo de vndimia. **¶** Perficif etiam hec curatio ad ministratiōe localium diuersorum. **¶** In primis procedendum est cū oleo camomillino anetinoz. **¶** Et si ista nō valēt: addantur oleū rutaceū z de cherui. **¶** Ad eandē intēioez cū maiori resolutione et incarnatione vti sitatiayz infra scriptū emplastrū. **R.** farine fabaz farine orobiz farine cicera: fursuris triturrati añ. 20. j. oia decoquantur cū sapa z parū liquūz barbitonforis vsqz ad spissitudinem solidam: addēdo olei camomillini anetini añ. 3. ij. cumini. 3. f. laurini. 3. vj. misce z tere: qz in isto casu mirabiliter cōuenit. **¶** 3. iij. camomille mellilori. anetini fursuris bene triturrati añ. 20. j. farine fabarū lib. i. cumini coziandroz feniculi dulcis añ. 3. f. stercois capri bene tri-

turrati. 3. iij. de oibus cū sapa sufficiēt et vino nigro fiat emplastrū solidū: addēdo olei camomillini anetini añ. 3. ij. laurini. 3. vj. z tere qz plerūqz in isto casu magnū honorē z vtilitatē adepti sum. **¶** 3. iij. z tere melius in forma ceroti olei camomillini anetini añ. 3. iij. rutacei. 3. j. cū cera alba sufficiēt fiat cerotū: addēdo camomille mellilori anetini bene triturrati ana parū min⁹ coziandroz ana. 3. j. f. farine fabarū quātū sufficit: z fiat cerotum.

¶ Uerū si prigerit hernia ventosa in pueris lactantib⁹ accidere tūc p̄ ei⁹ carminatione sic pcedendū est. **R.** farine fabarū 3. iij. vini nigri quātū sufficit z ad ignēz de oibz fiat emplz solidū: addēdo in fine cocture olei camomillini anetini añ. 3. j. z f. cumini parū. Et iterū bulliant vnicā ebullitiōe. **¶** 3. iij. olei camomillini anetini cū modico cere albe ad ignē linimentum faciēdo in isto casu sufficit cū ipso linimento transire. **¶** Et nota qz in quacūqz testiculorū egritudine cū suis medellis necessariū est trāsire bursam ad superiorē partē suspēdēdo. Et hec puto pro hac curatiōe tibi sufficere. **¶** Et sic deo dante cōpleta est doctrina presentis capitulicuius nomen sit benedictum.

¶ Caplm. v. De hernia aquosa.

Otingit sepe uero bursam hernia testiculorum a pari a materia aquosa. **¶** Slegmatica aquosa z subtilia superioribus mēbris velut ab epare per didamum ad eū dē locū transmissa. **¶** Quare vñ de meliorib⁹ cū q̄b⁹ intēdū in curatiōe ista est mēbrum mandās rectificare: p̄ferum circa eius hūitē digestiū: qz vndimia hydropisis z hernia aquosa vñ p̄tm nō eueniūt (vt asserūt doctores) nisi ex erore male digōnis epatis. Ergo in primis et añ oia mēdri mandās est cōfouanduz vt bonā digōnez z seq̄strationē facere valeat. **¶** Sumat sp̄ariens hūc sirupū. **R.** sirupi de succo endiuie. 3. j. sirupi de cicorea. 3. f. aquarū endiuie. 3. ij. buglosse. 3. j. misce z vtratur per bedomadā. **¶** Unde purgetur purgatiōe ista. **R.** manne electe. 3. j. diacaproliconis. 3. f. reubarbari. 3. ij. in aqua endiuie infusi: deide in decoctione florum et fructuum cordialium fiat portio. Pillule quoqz de reubarbaro z de assageret ad hanc intensionem conue-

Cerotuz.

Emplm.

Linimentum. Nota.

Cura.

Digestio.

Purgatō

Pillule.

Localia. nientissime administrant. **U**ltimus ad medicamina: localia: veniendo dico q si egritudo fuerit in principio eius sanatio possibilis est. **P**rimis ergo cum infra scripto emplō procedendum est. **R.** farinē lentum farinē fabarum farinē ordei. añ. lib. s. omnia bulliant cū litiuo barbitonſoris & ſapa ſuff. cienti viſq ad ſpiffitudinēz & tere. **P**reterit erit maioris efficacie. **R.** roſaz balauſiaruz nucum cipeſſiañ. **M.** ſ. farinē fabarum farinē orobi. añ. **z.** iij. ſtercoz capini. **z.** iij. cū ſapa & litiuo ad ignē fiat emplm ſoliduz. **P**reter ſpongia infula in decoctioe roſarū balauſiarum nucū ci preſſi aluminis roche calami aromatici coſecta cum vino ſtipico & litiuo cōdecenti ligatura ſuper burſa teſticuloruz. faſciata in iſto caſu mirabilem hēſic perogatiuam.

Aperio. **C**ſi hō hernia antiqua eſſe videat: tunc dico q nulla melior medicina eſt q̄ bis in anno videlicet in Tere et Autumno ſiebo rhomo dictam: aquam extrahere. **E**t loc⁹ aptiois eſt in latere oſei iuxta medietatē burſe vel parū infra. **S**igna autē hernie aquoſe cognoscunt: q̄ locus ad tumefactionē puenit paulatinē. **C**ognoscitur iſtu⁹ p aliqualem grauedinem loci & p claritatē loci transparentem: qñ medicus reſpicit locum lumine paru oſſeſio ad oppoſitam partē burſe ſui medici. Similiter etiā cognoscit: q̄ tangendo locū cum digito ſentitur: alioq̄ preſertim qñ eſt magne quantitatis inter digitum & digitū mūda tio quedā. **E**t ſic deo dante completa eſt doctrina hernie aquoſe curatiue: cui⁹ nomen ſit benedictum.

noſa rariſſime et cum difficultate curat. **C**ognoscunt etiā ſigna per tactum: quia tangendo ſentitur res dura ſuper teſticulo cum aliquali mollicie intus: et mobilitate teſticuli. **C**ognoscuntur etiā per loci grauedinem et dolore aggrauatiuz. **E**t deniqz per adminiſtrationē localium rariſſime curationē adiuvantiū. Quidā em̄ hāc herniā nervalē appellāt. **I**nterdum verrucoſaz habētē carnoſitatē ad modū verruce ſup teſticulo. **E**t dicitur nervalis qñ eſt adherēs teſticulo et didimo. **C**u ratio itaqz hernie cōfirmate preſertim cūz vlcere oſei viſqz ad ſubſtantia teſticuli: vt dicitur doctores antiqz & moderni p viā reſolutionis impoſſibiles eſt. **C**anonibus ergo obſeruatis vniuerſalib⁹ de dieta et regimine vite in e⁹ conſeſione & potu et purgatione: prout dictum fuit. c. de aſpate duob⁹ lib. ſ. de aſpatebus. **I**nciſio faciendā eſt iux⁹ doctrinā teſticulorū. **S**ul. pla. vel ſm modū traditū ab **A**lbuca. c. d. hernia carnoſa. **P**reter modū eorū eſt vt fiat inciſio cū raſorio vel alio iſtro ſup burſa viſq ad ſubſtantia teſticuli. **D**einde teſticulū et videat: an in teſticulo ſciz ſit corruptio vel nō. **P**ſi nō p poſſe conare totā carnoſitatem a teſticulo cōdecēti inſtro & dñ cū penitus reſtrahere. **D**einde ad pxiū locū teſticul⁹ reducat. **P**oſtmodū ſuaſ locus & vt cetera vulnera curent qñ ericātib⁹ pſertim & carnantib⁹. **P**ſi hō cognouer⁹ corruptionē factā eē in teſticulo: tūc liget didimus & in pre inferiori ligature amputet: deinde didim⁹ cauterizet. **R**eliqū hō curatiōis dñ fieri curatione iā dicta ſup⁹ aut curatione crepature facie viā inciſionis. **E**t nota qz habemus vñ ſpēm hernie q nō recipit curationē nec p viā reſolutionis nec iſſionis nūc q̄ maximo. **E**gro tantis piculo. **I**git qñ ad ſupiorē curatiōnē puenieris prudentiſſimi chyrurgici eſt ante q̄ ad manuale operationē accedat de egrotantis periculo aſtātib⁹ & cōſanguineis pronostiſci facere. **C**ſunt itaqz ſpēs hernie. **P**riā vñ hūoialis. **S**cōda ad ſa. **T**ernia carnoſa. **Q**uarta varicoſa. **Q**uinta zirbalis. **S**exta & vltima teſtinalis. **Q**uidā ē addit nervalē & verrucalē. **Q**uapropter i⁹ hernia teſtinalis & zirbalis nō poſſunt cōſumerari i terapoſtemata ſicut alie hernie: ſi p maiori facilitate inueniēti capta de oib⁹ ſpēb⁹ hernie infra deſcribā caplm de cura hernie teſtinalis q̄ a doctozib⁹ crepatura nūcupat.

Cōra.

Incisio.
Sul pla
Albuc.

Nota.

Ser sunt
spēs here
nie.

Hernia
carnoſa.

Huſe iſti⁹ hernie ſemp ſunt p viā terminationis ad aſpateſticulorū burſe: aut ad aſpate hūoiale teſticulorū. **E**t hoc accidit ppter lōgā morā materiē exiſtis in aſpate ptingit ſubrilē reſolui & groſſam pmanere: quare inuiſcat p dicta materia groſſa ſuper teſticulo q̄ teſticulo adherēdo ipz corrupti: & tandē producit mollicie ad carnoſitatē & diſpoſitionē durā: q̄ hernia carnoſa a doctozib⁹ nūcupat.

Cauſe. **C**auſe preterea iſtius diſpoſitis in. c. de aſpate calido oſei & teſticuloz deſcripte ſūt quas i neceſſitate reuide. **S**igna inſup talis hernie habētur p diuturnitatē morbi: quia in viā inciſionis vera hernia car-

Triplex
crepatur
ra.

Cap. vii. de crepatura.

Reparatur in antiquis
modernis inuenit scriptu
ris triplex est. Prima quod
relaxatio seu molicatio.
Et hoc accidit quando si
fac molicatur sup ingui
ne cu aliqui relaxatione

ab aliqua vrositate grossa: aut ab aliq
de causis causantibus rupturam: de quib
sigillatim inferius mentionem faciemus
Et hec hernia siue crepatura relaxatio
parua nuncupatur: quia super inguinem
paruum tumefactione ostendit. Quan
do vero predicta relaxatio incrementum
acceperit: ita q supra inguinem notabile tu
mefactione manifestauerit admodu ouit
tunc crepatura no completa vocat. Si
vero predicta relaxatio intrin augmentet
descendendo q intestina in buriaz descē
derint: tunc talis crepatura copleta vocat.

Cae cre
pature.

Cae itaq crepaturā gñantes inter
dum sunt pūmitiue: taliaq antecēdes
Pūmitiue quidē sunt: velut casus ab
alto cadēdo: aut percussio supra pectine
a re confudenti velut baculo pugillo: pe
deg: ita ducto. Pñcedēs vero vt pīm p
dicta rupturā causat ab humorib⁹ gros
sis phlegmaticis: vōtosis a mēbus supe
riorib⁹ nutritiuis ad eūdē locū trāsmis
Et hoc accidit vt pīm a malo regimine vi
te humoris grossi: vōtosi generatiue tū
sis pteera valida: pedūq frigiditas vna
cū ingētib⁹ vaginib⁹: vt plerūq faciūt cā
tores pdicatores: a legētes i scholis i struē
tes pueros iudices ac sonātes i strā: q
vulgariter pisari tūsa dñr. Ista oīa fa
ciūt ad generatiōes crepature. Si t⁹ q⁹
pñgit fieri crepaturā curretib⁹ v salie
rib⁹ fortiter ac ex terra onera brachis
elēnātib⁹. Qliso igit de oībus spēbus
crepaturae et eaz cūis rēps est deinceps
p viā ericatiōis: vglutinatiōis: curatiōe
trādere. Curatio itaq rupturē no com
plere: v coplere vsq ad etatē annoz: trigē
ta v vltia pñfic regimine pticulari et vlti.

Cura.

Regimen
vlt.

Ute aut regimē coplet bono vite regimie
in sua cōsuetudine: v potu bonoz humorum
generatio. Uta ergo patēs bonis carni
bus: pot⁹ affatis q elixatis cū: coriandro
feniculo: foris dulci desup puluerizatis.
Et carnes rāsimō sint castratiui⁹ anni
vituli: ed: pullos gallinaz caponū. Et si
buria patiens tolerauerit carnes affatio
rū pducit: aut in pratis: v collib⁹ degētiū.

In isto casu vlti cōcedunt. Oia pteera
quoquoq decocta cū modico maiorane
parū cinamomi in isto casu tolerantur.
Perculi et iā botaginati cū solis cōsolida
de maioris: v parū petrosili parūq mē
te maiorane. Cū omis v sine omis in bro
dio carnis pdictaz egrotati puenientissi
me exhibet. Ritus et iā v farrū panatella
gratuzata aut grue in eodē brodio sigil
tiz decocta interdū in isto casu tolerātur.
Cumq pteera v esse medicatis vino sita
tis: do: i ferū medicorū limphatū bona
aqua vcz aut fontis aut pbatē cisterne.
Dz insuper esse tuncur medicorū: vcz
nec valde rubetū: nec valde albu qd citri
num vel ceretū nūcupat. P Cōpletur in
super hec curatio regimē: v i purgatio
ne habetē virtutē mater: a peccatē eua
cuare: cū pfortatione mēbu mandantis.
P In pūmis capiēdo p hebdomadā hūc
sirupū. R. sirupi de duabus radicib⁹ si
ne aceto: de cicoza v el loco eius de succo
endiuē añ. 3. vj. aquarū endiuē fumiterē
re capilloz venenis añ. 3. j. z fumas in au
roza tepid⁹. P Sūpro sirupo purgef
patēs purgatiōe ista. R. diacaproliconis. 3.
vj. diaphaniconis. 3. iij. f. reubarbari in infu
sione. 3. j. misce cū decoctione communi
fiat potio breuie.

purgano

Digesti
uum.

purgati
uum.

Regimen
particula
re.

Decoctio
ad crepa
turam.

Nota.

P particulare vō regimē pple ad mīstra
tiōe localit. P In pūmis ergo abasit pīt
sup inguine si fuerit copleta reducantur
intestina v z i r⁹ vltus supiorē partē ad
sedē suā. Deinde liget frustū spōgie finis
sime ad quātitatē crepaturae: parū plus
cū bacali a bono artifice fabricato made
facie in infra scripta decoctiōe. R. vini ni
gri stipici lib. iij. rosaz balaustiaz fol. o
rū mirtilloz v granos eius sumach: fo
lioz plātaginis i ppericōis: marrisilīne
añ. 20. j. radicū cōsolidemāioris: v minoris
v earū folia añ. 20. f. radicū altee. 3. q.
Et nota q dz altea q in alis elenat se
v maluauiscus: q cōglutinat: nucum cū
si numero. xij. hyppoquiūtidōs. 3. f. a
minisroche 3. q. aceti rosati. 3. q. f. licij. 3.
iij. mirrhe thuris añ. 3. v. glauini pificum
3. j. bulliāt omnia simul cum vino pdicto
vsq ad consummatiōē medietatis: dein
de coletur cum spongia super crepaturā
v brachali modo iam dicto. Et hoc per
hebdomadam bis in die permurādo me
deliam predictam. Cum tempore isto vti
lissimū est iacere in lecto. P Quo facto ve
rū vsq ad. xv. dies vltia aūdictos: quidie

q

Puluis
ad crepa-
turam.

semel i die tñs puluerizet loc⁹ ⁊ suffami-
getur cū p̄dicta decoctione. Et deinde pul-
uerizato puluere infra scripto spongia de
superi ligitur more quo supra dictū fuit.
Lui⁹ pulueris talis est ordinatio nostra.
℞. thuris masticis murrhe ana. ʒ. ij. aloes
sanguis drachonis: sarcocolle mummie. añ.
ʒ. i. f. boliarment terre sigillate. añ. ʒ. ij. f.
dragagani triturati cādidi glutinis pi-
sciuz ana. ʒ. i. f. balaustiarū nuci cypressi:
mirabolani citrini hypostiquidos ana. ʒ.
iij. laudani bene triturati. ʒ. ij. f. oia subti-
lissime puluerizent et fiat puluis. Ite emiz
puluis in isto casu mirabilis ē opationis
p̄re relaxatā stringēdo desiccādo ⁊ cornu-
sido cū incarnatioe loci nō pua. ¶ Trā-
sactis his dieb⁹ cū medella p̄dicta loco spō-
gie ⁊ decoctionis p̄cedendū est cū infra-
scripto ceroto sup corio extēso: ⁊ deinde bra-
chiali ligato: ⁊ de hebdomada in hebdo-
madam ipm permutādo. Et isto mō vsq;
ad dies. xl. p̄cedēdū est diebus p̄teritis co-
putatis: cui⁹ ceroti forma talis est. ℞. pul-
ueris anedicti. ʒ. iij. succiradicū cōsolide
maioris ⁊ minoris. ʒ. r. terebētine clarissi-
me. ʒ. ij. f. olei masticis iolei onfancini añ.
ʒ. iij. olei de terebētina: zmirini. ana. ʒ. f.
lithargiri aurei et argentei ana. ʒ. vi. sepi-
terici. ʒ. v. bulliāt dicta olea cū lithargi-
rio ⁊ parū aceti rosati vsq; ad cōsumma-
tionē aceti forti igne: deinde itez paululū
bulliāt cū succo cōsolide: postmodū ad-
dantur terebētina ⁊ itez parū bulliāt nō
ita forti igne semp baculo agitādo: ⁊ cuz
cera alba puluis suprad: ctus immediate
iponatur ⁊ f. at cerotū factū solidū: qd ce-
rotū plerūq; experti sumus in isto casu cū
honore nro ⁊ utilitate nō pua: quā cum eo
mō iaz dicto p̄mos sanauit. ¶ Uisa cura-
tione crepare via ericātū ⁊ cōglutinā-
tū. Mōdo curatio via incisionis describē-
da est. Et iʒ ista curatio p̄ incisionē facie-
da p̄cedētis chirurgici sit. vñ inq; Guid⁹
de canliaco ipsam dimittere vna cū extra-
ctione lapidis in vesica ⁊ curatioe catara-
ce manuali operatione vagabūdiz pegri-
nātib⁹ chirurgio hāc curam exercētib⁹
vniūsum est. Tāne ad ampliōrē doctri-
nā p̄sentis tractatus ⁊ satisfactiōē so-
ciū meoz totiusq; vulgi hāc curatiōē
tractare decreui. ¶ Et in primis ad ma-
nuale operationē veniēdo. p̄ius corpo-
re euacuato p̄ vētris solutiōē ac etiā per
enemata: struetur patiens super banco ca-
pitē inclinato ad terrā. Deinde ligatis ma-

Cerotum.

Alia cu-
ra.

Guido.

Cura pin-
gionis.

nibus ⁊ pedibus ac sub assellis ad predi-
ctum bācum. Intestina deinde manibus
ad proprium locū reducatur vna cū testi-
culo. Deinde abrasis pilis super toto pe-
ctine loc⁹ in latere pectinis versus inguē
vsq; ad testiculū: statim incidendus est in-
cisione a qua testiculus foras exire valeat
postmodū iterū si intestina sunt intra di-
dimum ad superiōrē partē duobus digi-
tis reducantur. Quo facto stringat didi-
mus aliquātuū dilatatus in latitudine
in medio cuiusdā instrumēti ad modum
rostri gruis. Deinde suatur filo incerto
sutura qua vestes suntur a sartorib⁹: aut
liget filio p̄dicto. Deinde amputet didim⁹
sub sutura p̄ spaciū vnius digiti. Deinde
cauterizet loc⁹ acnali cauterio vsq; ad lo-
cum future didimivel ligatiōis eiusdem
exclusiue. Subsequēter loc⁹ carnosus di-
mittendo fili extremitatez extra vulnusz
orificiū concedēs in loco basiori. Deinde
reliquis curationis in. c. de solutione conti-
nuitatis lumen dū est. ¶ Et nota qd ista
curatio nō debet fieri laborantibus tussiva-
lida. Nec cōualescētib⁹. Nec hoibus mul-
tos annos hñtib⁹ p̄sertim excedētib⁹ an-
nos. lx. Nec etiā tpe magni frigoris ingen-
tisq; estus. Nec etiā debet hec curatio fie-
ri nisi prius affantibus infirmi ⁊ eius con-
sanguineis p̄notificū fiat a medico de pe-
riculo. Ista ergo curatio eligēda est tpe ve-
ris aut autūni. ¶ Et sic deo dante cōpleta
est doctrina p̄sentis capituli: cuius nos
men sit benedictū.

Nota.

Cap. viij. De apate ani.

Hæmorrhoida cuius loci vt p̄m
fuit a dolore emorroidali ⁊ a
materia calida ⁊ corrupta a
membris nutritiuis ad eun-
dem locū transmissa: quādoz
rem sepiissime immo quasi semp terminā-
tur p̄tā supporationis. ¶ Curatio itaq;
hui⁹ apatis facta euacuatiōe corporis
in primis dieb⁹ p̄ vētris solutiōē ⁊ per fle-
borhomiā vene basilice corpore existente
plectonico eiusdē lateris vsq; ad augmen-
tū. In statum vero lateris opoliti est facien-
da fleborhomiā. ¶ Cōplet itaq; ista cura-
tio a dmin: stratiōe localit⁹: nō multū repa-
cūtiū: nec nimis maturātiū. De nimia
em̄ repcūsiōe timēdū ē ne materia intus
icarcere: etiā facta purgatiōe añdicta qd

Apate ani.

Cura.

istud apha plurimum non efficit in istoloco p paulatina materiei coctione: imo potius p via: vt ita dixerim deruationis. Similiter quoque denumia maturacione tunc dux esset rone loci putrefactione facillime suscipiens: seu qe proprius est putrefactione accipere sua caliditate et humectatione medicamina nimie maturacionis loci ad putrefactione pduceret. ¶ Quare in pmissis vnguat loci oleo rosato onfancino et parti olei camomilini et mirini. Deinde sup loco ponat album ouis aquassatu cum suo vitello et oleo rosato parti violati: paululicq vnguenti rosati addendo croci. 3. i.

Si maturatur.
Emplm.

¶ Uerū si cum pdicto medicamine apavide tur oinoiēdere ad maturacione: tunc maturat loci maturatio infra scripto. R. folio rō maluarū violat. añ. 20. i. radici altee capitū lilij albi añ. 3. iij. oia decocta in brodio vel aqua pluviali pissent et cribellent: deinde in decoctione cum farina tritici fiat emplm solidū: addēdo olei violati butyri recentis añ. 3. ij. vitella duorū ovorū. 3. iij.

Emplm.
Inciso.

istud emplm maturat statim sine attractione cum sedatione doloris. ¶ Apha maturato maturacione non multum completa locus incidatur incisioe ad instar capitis lune nove. ¶ In reliquis vero pro eius curatione prout iam dictum fuit in superioribus capitulis: vtz pro eius digestionē: mundificatione incarnatione etc. procedendum est.

¶ Et quia solet istud apostema fistulam generare penetrantem et non penetrantē inestimum reclin ratione sue magnitudinis vel quia ratione malignitatis materiei vel quia chirurgicus steterit per multum tempus ad aperitionem faciendum: idcirco quando istud acciderit pro earum curatione: in non penetrante recurrendum est ad capitulum de fistula. In penetrante vero ad capitulum de fistula anni necessarius est transire. Ideo pro tua necessitate illuc recurte. ¶ Et sic deo dante completus est sermo presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

¶ Tractatus septimus. De apostematibus spatularum vsq ad manus et partium earum: habens. c. v.

¶ Capitulum primum de apostematibus frigidis et calidis saniosis et non saniosis spatularum.

Starum

Apha spatularum.

Juncturarū apostemata solerti ingenio ingentisq diligētia ppter periculum amissionis moras ipsarū a bono chirurgo curanda sunt.

¶ Unversalibz igit

Cura.

canonibus obseruatis de purgatione febri homia et regimine vite: corū sic pficitur curatio si non fuerint calida in principio administracione localū domestice resolutionis. Velut vncio cum oleo rosato onfancino decoctione vermis terrestris: qe summe vtz in principio loca neruosa cōsolādo cū sedatione. ¶ Itē ad eādē intencionē et vtz vtz ad pncipiū augmētū. R. olei rosati cōpleti olei onfancini añ. 3. ij. olei camomilini. 3. x. vermis terrestris lotorū cū vino. 3. i. s. croci. 3. i. vini odoriferi. 3. vj. camomille melliori añ. parum: bulliant omnia simul vsq ad cōsummationē vini. Deinde foris colent et cū cera alba sufficiēti fiat linimētū et vtire locū liniedo et desup lanā succidā ponēdo. ¶ Et notat q si cū isto linimēto addrens radicū altee decocte et cribellate 3. iij. i. resoluēdo cū cōfortatione et doloris sedatione vsq ad finē augmētū phtanē re mediū eēt. ¶ Si hō apata videret dēdere vīā maturacionis et fuerit phlegmonica curent maturacione apartū sanguineorū. Si mixta curatiōe mixta curāda sunt. Si cholericā: p eorū curatiōe et maturatiōe: cholericā curant: quare p hac intencionē accommodatissimū est recursum pte ad capm de maturatiōe phlegmonis et curatiōe herispile. ¶ Notandū est vñ. Qd nō admittis si plerūq minto te p supplemento curatiōis alicuius intēdō ad alia capla: qe multis de causis hoc faciōtū qe plerūq vñ capm adiunat alteri: ppter lōgā sermocinationē enitādā. Sander em vt in phemio nō dictū fuit breuitate moderni rum deniq quia hoc facit ad vtilitatē legētū hunc libū: qe plerūq legendū vñum c. ad alterum te trāsmittēdo p aliqua tua necessitate ipm qe legendū doctiōe reddit. ¶ Demū maturato loco incidatur nō expectandovltimā maturatiōe. Nec etiā apha te erite crudo non est incisio faciēda: nā multum profundando ferruz in membro nerui rangerentur. Sequitur igitur q ista incisio dē fieri inter cruditatē et matura-

Linimentum.

Nota.

Nota cū vtilitate.

Inciso.

Digestio. tionem vez nec multū crudū: nec multum maturū apā esse dō. P facta incisione digeratur locus cu3 digestiōe de cerebērina 2 vitellis ouoz addēdo olei ipsericonis. 3. p. P In ceris hō intētionib⁹ p earum curationē nō incommōdū ē: timorilissimū auxilij annoratis. c. de solone cōmunitatis neruo3 pcedere. ¶ Tamē huic curationi vni addere pposui idēst q a die incisiōis vsq ad pfectā digestiōnē loci multū ad ppositum facit administratio sup loco infrascripti emplī: cuius talis semp fuit ordinatio nra. R. folio3 maluarū folio3 altee 2 radi cum ei⁹ añ. 20. j. camomille melliloti ana. 20. p. oia decoquant cū sufficiēti quātitate aque vsq ad cōsummatiōnē medietatis: deinde in decoctione cū farina fabaz 2 oz dei aut loco eoz cū medulla panis ad ignē fiat ēplm solidū addēdo olei rosati camomillini cū ebullitiōe vermiū terrestrū añ. 3. ij. vitella duoz ouozum croci. 2. j. 3. stud emplm locū digerēdo materiā ad exitū pparat cū sedatione doloris: qbus oib⁹ indi gemus in curatione ista in pmiis diebus. ¶ Ceterū si apā istoz loco3 frigida esse vident: tūc facta euacuatiōe opetēti ordinaro3 bōo3 vite regimie. put. c. de vndimia dictū fuit: vngat loc⁹ in pmiis dieb⁹ cum oleo camomillino anetino de lilio atq rosa 2 deinde lana succida bñ carpinata desuper ponat. Et si resolutio maior necessaria fuerit: cū emplis resolutiōibus pcedendum est: velut emplō de sapo 2a farina de scriptiōe nra ordinato capto de neruis 2 capto de cura vndimie: vel cum emplō de rebus anodiniis magfali. ¶ Cū si apāta hmoi via ista viderent nō posse resolutiōe iēdere ad maturatiōnē: tūc maturef loc⁹ maturatiuo magfali de maluanisco 2a farina multo3ies in affidentibus capitulis ordinato. Deinde facta apertione digerat locus mundificet. Et in reliq3 intētionibus p eoz cura modo iā dicto in cura apātum calido3 pcedendū est. Duo tñ huic curationi addēda sunt. Vni vez q in emplō applicato tempore digestiōis vitellissimū est interponere farinam fabarum 2 in decoctione modicum liniū. Alterum vero est q in mundificatione si necesse fuerit pores accedere ad vnguentū egyptiacum mixtum cum vnguento apostolorum vel ad puluerem nostrum carnis male remotiūm. hoc totum dico faciendum esse dummodo medicamina debilitē mundificationē locum 2 vim in hac intentione non

habuerint. P Et hec puto sū mi carissime dei munere pio hac curatione tibi sufficere: cuius nomen in secula seculorum sit benedictum.

¶ Capitulū secundū. De adiuto rj: 2 brachiozum apostemate.

apostemata istoz loco3 nō sunt tam periculosa sicut apostemata spatularū. Et ratio quia ista loca nō tāte sunt neruosi: nec etiam in regione iuncturā sicut sunt pdicta. Immo sunt plurimū carnosā 2 musculosā. Ideo sunt facilius resolutionis et maturatiōis q̄ que in locis neruosis 2 iunctuosis eueniūt. ¶ In principio ergo si apostemata calida fuerit locus liniendus est cum oleo rosato calido 2 cera alba cu3 oleo liquefacta: cui addere parum boliarmeni parumq croci nō nisi vitellissimū est. P Ad eandem intentionem. R. albumina duozum ouozum cum suis vitellis: olei rosati onfanci olei rosati completi odoriferi ana. 3. ij. succi plantaginis 3. x. oia conq̄aferuntur ad unācem addēdo farinē: ordei farine fabarum ana. 3. vi. misce 2 vere desuper more emplī q in principio dolor sedat cum ali qua resolutiōe materie flure 2 loci cōfortiōe nemateria añs ad cōfectā trāsire valeat. ¶ Si hō ista nō valēt: s3 oimodo maturari velledent: maturent sic. R. folio3 maluarū 2 violaz añ. 20. ij. capitū lilio3 alborū. 3. ij. oia in aqua decocta pistent et cribellent: deinde cū farina tritici fiat emplm: addēdo butyri. 3. ij. pinguedinis porcine. 3. j. f. Et si vis q habeat maiorē maturatiōē addant farine fenugreci 2 seminis lini. P facta maturatiōe incidat loc⁹ fm longitudinē satis profundē si materia fuerit pfunda. Deinde iplaceat lictiūs cu3 albumine oui 2 ei⁹ vitello illimitis desuper stupatas in eadē medella madesactasponēdo. Deinde locus cū vitellis ouoz 2 cerebērina vsq ad pfectā digestiōnē digeratur. P postmodum mundificetur vlc⁹ mūdisicatiuo de apio vel de melle rosato: cu3 talis potest esse ordinatio. R. terebentine clare. 3. j. semis mellis rosati. dragmas. vi. omnia bulliant parum vnicā ebullitiōe: deinde addantur vitellum vnius oui recentis: croci. 2. j. farine ordeī cribellate.

Apā adiuto3.

In principio.

Liniendum.

Maturatiuum.

Incisio.

Mundificatiuum.

Aliud.

3. mediam misce et vtere sup tincta: qz mū
dificat cū mortificatione parua. ¶ Uel fac
cias sic. 3. mellis rosati strupi rosati añ.
3. i. terebēthine clare. 3. r. bulliāt parū cum
3. i. succi plāraginis: deinde addant farina
e ordi et fabarū bene cribellate añ. 3. 6.
sarcocole. 3. i. croci parū. ¶ Et qz ista lo
ca ppter spissitudinē carnis et musculorū
et aparū magnitudinē plerūqz in cauerno
sa vlcera solent cōuertire: quare pro ei⁹ mū
dificatione auxilia debiliōra mūdifican
tia pro eorū mūdificatione nō sufficiunt.
3. dicitur in isto casu p sufficiētī mūdifica
tione opereprecū ē ad caplm de cura ca
uernosorū vlcerū trāsire: quare p hac in
tentionē et illuc recurre. ¶ Celebrata pierca
mūdificatione loci accomodate possēt ad
ministrari alterū quorūvis de duob⁹ mū
dificatiuis aſſidictis: quib⁹ et addita sint
infraſcripta. 3. thuria. 3. i. mirrhe aloes
añ. 3. i. 2. 3. misce qz mūdificādo paulatim
incarnat. ¶ Deniqz loco incarnato vn
guētū de mīto qd semper est administran
dum a principio mundificationis vsqz ad
pfectā ſigillationē: et pulvis etiā magistra
lis dicamur: in superiorib⁹ caplis or
dinatus vlcus potētiſſime ad cicatricē p
ducit. ¶ Alterū 3. aparū istarū parū fri
gida eſſe v. denſ v. plerūqz dictum fuit
in antea dentibus capirulis pro eorū re
ſolutione et maturatione eiſdem auxilijs
reſoluitur et maturatiuis procedendum
eſt. ¶ In ceteris vero intentionibus ſa cta
maturatione et incisione loci antedicta cu
ratōe accomodate debetur. ¶ Et sic
deo dāte cōpletus eſt ſermo preſentis ca
pituli: cuius nomen in ſecula ſeculorum
ſit benedictum.

¶ Capitulum. iij. de apostematibus cali
dis manuum et digitorum.

Aparū
digitorū.

Sta aparū cū magna dili
gencia a medico curanda
sunt ppter vtilitatez. ſui ex
erarij qz appellat organū
organorū: quo cetera fabri
cant organa: eſt etia mem
brū valde ſenſibile et apum ppter ei⁹
ſenſibilitatem dolores vehementes ma
gnasqz leſiones cauſare.

Cura.

¶ Quāobrem in curatione aparū calido
ri iſtius loci vniuerſalibus canonib⁹ ob
ſeruatis: varia ac diuerſa auxilia requi
runtur 3. quod diuerſa tēpora iſta aparū

habent.

¶ In principio itaqz vngat locus cū oleo
rosato onſancino 3. parū olei violati (ſi cho
lera fuerit cū ſanguine) liquefactis cū mo
dico cere albeſparūz croci parūqz ſanda
loz oim et paululū boliarmenti qz mirabi
lis eſt opanonſin principio. ¶ Uel facias
ſic. 3. olei roſati cōplet onſancini ana. 3.
ij. lactiſ mulieris. 3. 6. ſucci plāraginis. 3.
vj. albumina trium ouorūz cuj ſuis vitel
lis: oſia conquaſſentur adinuicē addendo
farine ordi. 3. i. bulliāt vnica ebullitiōe
et cum pecijs calidis actualiter applicent
Et iſta valēt vsqz ad tempus augmenti.
¶ In augmento vero cū repercutionis mol
litina domeſtice reſolutionis conueniūt.
Immo (v. inquit Aui. c. de apare ſangu
neo.) quāto plus aparū viderur in principio
incrementūz augmenti accipere et verſus ei⁹
finem trāsire: molliſſima reſolutiua debet
vincere virtutē repercuſſiuorū. Et verba
eius ſunt iſta. capitulo de phlegmone. Et
quāto plus additur aparū in augmento tāto
plus adde vim molliſſicantium. Cui⁹ gra
tēpli talis pōt eſſe ordinatio. 3. roſarūz
maluarū añ. 3. i. oib⁹bus in brodio pingui
decoctis piſtatis et cribellatis in decoctio
deinde cum farina ordi et trinci fiat. em
plaſtrū ſolidū: addendo olei roſati camo
millini añ. 3. ij. vitella duorūz ouorūz croci
3. i. ¶ Itud ergo emplm. v. ppter pſiderati
ingredientez eſt em virtute molliſſima reſo
lutiua cū aliquali repercutione: quibus
duab⁹ intentionib⁹ indigemus p curatiōe
iſtius aparū in tēpore augmenti. ¶ In ſta
tu vero aparū tēdere in viā reſolutiōis ta
le pōt eſſe reſolutiuū. 3. medulle panis
decocte cuj decoctione camomille mellito
ri altee vsqz ad ſpiſſitudinem: addendo
olei camomillini anetini ana. 3. i. ſemis
olei liliorū alborū. 3. vj. croci. 3. i. mi
ſce et vtere: quia mirabilis eſt operationis
in reſoluendo.

¶ In declinatione vero v. iſtud emplm. 3.
diaſſilonis albi. 3. ij. ſepi hyrcini: olei de li
liorū decoctione camomomilla añ. 3. vj. terebēthine
clare. 3. ij. ad ignē cū cera alba ſufficienti
ſarcerorū addēdo croci. 3. 6. farine faba
rū. 3. r. ¶ Uel ſi curatiōe aſſidicta aparū
iſta videant nō poſſe reſolui: oimodo oimodo
maturari: tūc maturēt cū empto 3. mal
uis et violis: farina ordeacea et alijsā plu
rib⁹ in locis deſcripto. ¶ Deinde celebra
ta maturatione locus apiendus eſt 3. lō
gitudinem nervorū: et caute ne nervi rāgan
b ij

In prin
pio.
Defenſi
uum.

Aliud.

In aug
mento.

Aui.

Emplm.

In ſtatu.

Reſoluti
uum.In decli
natione.
Emplm.Matura
tio.

Aperio.

Digestio

Empm.

tur: quo facto impleatur locus albumine oui coquassato cū suo vitello & parti croci. ¶ In sequenti vero die cum digestiue de terebentina digestionem procura ponendo vsq; ad tres vel quatuor dies a die incisionis infra scriptū emplm. R. farine ordei lib. 5. & istundē farine fabaz decocte vsq; ad spissitudinē solidaz in decoctione maluarū violaz camomillaz & parūz altee addendo in fine cocture olet camomillini rosati añ. 3. ij. vitella duoz ouoz croci parū istud em emplz amice curribiliter: dolozē sedat pres ē duras resoluēdo & mate riā ad exitū pparādo. ¶ Pro incarnationē pterea & aīus intētionē in curatiōe isto rū apātū in qbus facta fuit incisiō: nō se cus procedendum est q̄ iam pluries cō memoratū ē i supioribz capis locoz nē uoloz velur spatule cubiti & hmoi. ¶ De nīq; si apata frigida esse videant saniosa & nō saniosa: p̄ opoz cura currendū ē ad curationē apātū frigidoz: de qbus locis su periorē dictū ē: sicut spatule & c. que dicta sūt i curatiōe apātū frigidoz cubiti spa tūle colli spinez & dorsi hic celeberrime vi dent valere. Jō nō opz reiterare q̄ ibi de scripta sunt: p̄ nō tuaneccitate illuc re curre. ¶ Et sic deo dātē ppletus est sermo p̄ntis capituli: cuius nomē sit benedictū.

¶ Ca. iij. de apātibus scleroticis digito rum manuum et pedum.

Apata di gitorz sclerotic.

uertunt i venenū aliquz: & sua venenositate os & ligamētū ledit: immo frequentissi me os corripit añ carnē & ligamentum si cut facit v̄rositas spinez ipsa v̄rositas causē ab humore calidissimo.

Cura.

¶ Curatio itaq; istoz apātū tribz intētiō nibus pplet. Prima in sui cōfessione & po tu bonoz humorū gñatiuis. Scda in pur gatione materie peccāte. Tertia in ad ministratiōe localis. ¶ Prima intētiō q̄ est v̄rā ordinare in sua cōfessiōe & potu sic pplet. ¶ Comedat panēs optimas car nes autū pullos & gallinaz: & etiā q̄ drupe dū: sicut carnes castrati vituli edē & hmoi. Bues tñ aquaricas et paludinas vitare dz. Sed in arboribz pratis & nemoribz de

gentes vtiliter concedunt. Carnes insup grosse humorē grossūz phlegmaticū & me lancholicū gñantes: oīnō v̄rā de sunt. Si militi dicode carnibz boniū pecudis por cinis bufaliez earū cursu currēbz: quas etiam carnes potius assatas q̄ elipatas panēs cōdat. ¶ Pro scda pterea intētiō ne q̄ est materia peccāte euacuare cōplef purgationibz virtutē habēbz corpus a materia peccāte euacuare erate & virtute p̄sentēbz. Cuius exēpli ḡra talis pōt esse ordinatio. R. diacapoli comis 3. f. diaphi comis 3. f. misce & cum zuckaro fiant boli. Prius tñ capiēdo p sex dies hūc sirupūz. R. sirupi acetosi cū duabz. vj. sirupi de duabz radicibz cū aceto: sirupi de sica dos mellis rosati colati añ. 3. iij. aquarū itam capitoliz ve. añ. 3. ij. misce. Itē ad eandē intētiōē medicamē in isto casu est valde peculiare: purgās materiā pec cāte paulatīe. R. sirupi de sica dos: siru pi violati añ. lib. 5. mell rosati. 3. ij. turbit pparati. 3. iij. agarici troiscan. 3. x. poli podij querim. 3. vj. folliculz fene. 3. i. oia subtilissime p̄uierizētur: cū zuckaro al bo ad ignē parū bulliēdo fiat electuaris addendo piperis logi & rotūdi cinamomi añ. 3. ij. anisoz. 3. i. f. ¶ Et nota q̄ dōsis eius debet esse fm eratē & virtutē patien tis. Sit ergo quantitas medij colearis vsq; ad vñz & sumat in aurozai ipsum ieiū nādo p sex horas: & vjz in purgandis oibz humoribus frigidis mirabiliter.

Scda.

Sirupus

Tertia intētiō.

Resoluti um.

Cerotum

Decoctie

¶ Tertia demq; intētiō pplet admistra tiōne localis sic fit: & vjz p̄ cedat cū resol uentiōbz & mollificābz v̄ p̄lm: imo quasi semp vidimz v̄ nōnulli restant hmoi apa ta ad saniositātē puenisse. ¶ Resolutiūz itaq; tale pōt ē. R. radicū altee. 3. iij. ra dicū irios. 3. i. oibz i aq̄ decocti pulsat & cri bellaz cū infra scriptis rebz fiat cerotū. R. diaqlon albi gūmati. 3. iij. p̄guediagalli line p̄guedis anat. añ. 3. f. olei camomil lini de lilio añ. 3. vj. olei anetini d spica añ. 3. v. vsq; ceroti. 3. x. misce ad ignē ol v̄ liq̄ facit cū sup̄ dicta cribatur: itēz pa rū bulliēdo cū cera vñca sufficiēt fiat ce rotū qd i isto casu vñcū ē remediū. ¶ Ap plicatio ēt spōgie post hmoi cerotū vjz i in fra scripta decoctioe madesacte ide sup lo co fasciare. R. vini nigri li. f. lixiūz barbi tōsois li. iij. aceti. 3. ij. radicū altee. 3. iij. irios. 3. i. f. camomille melliloti anetani ana 20. f. furfuris aluminis roche añ. 3. f. mel lis. 3. x. stercois capni. 3. i. bulliat oia sū

vsq; ad cōsummationē terrie prius: deū co-
lent ⁊ vtere more quo supra dixim⁹: q; in
isto casu pñtantiū remediū est. ¶ Quam
si cōtingit ista apata resoluiōe ādicta
ad resolutionē puenire nō posse. Immo
poni videant velle maturari maturē
pur cetera apata frigida iuxta auxilia in
supicibus caplis annotata. Deinde loc⁹
apiēdus est cauterio actuali vel portēnali
vel ferro bene scidēti: 3. rōne materiei nō
sit ita cōueniens. Deinde vulnus sicut cere-
ra adustayulnera cū molliuiss curandū
est. ¶ Et si os corruptū fuerit: p ei⁹ cura-
tiōe pcedēdū est curatiōe tradita. c. de os
si corruptiōe. ¶ Remota ossis corruptiōe
p ei⁹ icarnatiōe mūdificatiōe sigillatiōe
procedendū ē put in supiorib⁹ caplis plu-
ries dictū fuit. Anguētum tñ egyptiacuz
mixtū cū vnguēto aptoz in isto casu est
optimū mūdificatiū. ¶ Incarnatiū q; 3
desamocolia ad itentionē incarnādi sin-
gulare est. pro sigillatiōe atq; puluis cica-
trizatiū cū vnguēto demidi ⁊ lotionē
aque alluminoſe optimū remediū est. ¶ Et
sic deo dante cōpletus est sermo pñt. s. zc.

Anguētū

¶ Cap. v. De apostemate digitorum qđ
panariciū nuncupantur.

Panari-
cium.

anariciū vtiq; ē āpa calidis
sime nature venenosuz intm⁹
q; sua ingēti venenositate et
caliditate corrūpit neruuz: ⁊
aliqui os dolorē clamosū atq;
acutissimū ⁊ validā febē ge-
nerando. Et aliqui (vt inquit Guil. pla.)
patientem iterficat. Et ego plures vidi ex
isto morbo vtiā cū morte cōmutasse. ¶ Ca-
non itaq; in curatiōe istius apatis est: vt
in prin⁹ facta sfomia basilice brachij dñi
factaq; esatione corporis tñz electuario
succo rosari ⁊ cōsecronis amech ac cassia
vel diacapolicone in pñcipio sūpiciōis
emprīm. solidū: procedat: quorū prima for-
ma talis est. R. duo gñā granatorū inte-
grorū decoctorū in decoctione ordeī ro-
sarum balaustiarū sumach. Deinde om-
nibus pistatis ⁊ cribellatis ad ignē cū fa-
rina lētiū ordeī ⁊ fabaz parūq; decoctio-
nis pñctē cū hmoi cribatūra ad ignē fiat
emprīm solidū: addēdo olei rosationfanci
ni olei mirini añ. ʒ. i. ʒ. croci. ʒ. i. ¶ Vel fa-
cias olei. R. farine lentū farine ordeī fari-
ne fabarū añ. ʒ. i. mirabolani citrini. ʒ.
i. gallarū tinctoz ʒ. ʒ. bulliant oia cū

Guil. pla.

Canon.

Emprīm.

Blūd.

vino granatorū ⁊ parū aceti rosati vsq;
ad spissitudinē solidā: addēdo olei ro-
sationfanci. ʒ. ii. ¶ Et nota q; si ista auxi-
lia viderētur conferre huic morbo. Ita q;
pñsent sedationē doloris: tūc cū eis trā-
seundū est. ¶ Si vero dolor indies post
applicatiōem eorum augeri videretur: tūc
statim ad maturatiūm de maluis ⁊ vio-
lis far. neq; ex dei omnibus fm artem in
huiusmodi decoctiōe decoctis cum bury-
ro ⁊ vitellis ouozum emplastrum facien-
do recurrendū est: quod per duos dies
super loco applicetur. ¶ Deinde nulla me-
lior medicina est q; prius cādenti: ferro
locum aperire fm longitudinē in sum-
mitate digiti. Ista enim cauterizatiō itz
q; non sit secuta maturatiō loci completa
plerūq; digitiū cōseruat nō fiat corru-
ptio in neruo ⁊ ossē: cū hoc interdum do-
lorē sedat. ¶ Et q; aliqui sunt nōnulli qui
hmoi cauterizatiōem repudiant ⁊ ipam
pati nōlunt. Ideo in istis necessarium est
vitiq; vltiori maruratione procedere.
Quare celebrata maturatiōe locus ferro
bene incidenti aut ruporio de capitulo
materia existente ad summam cutis
aperiendus est. Deinde mūdificet locus
vnguēto egyptiaco mixto cum vnguēto
apostolorū aut cū puluere nostro cor-
rosiuo: vel cum troscico nostro de minio si
opus fuerit. Ultimoloco purificetur lo-
cus post administratiōem corroderiū
cum melle rosato vel cum absterſiuo de
apio. Incarnetur deinde locus seu vlcus
cū puluere incarnatiuo: cuius talis est or-
dinatio. R. aloes epatici. ʒ. ii. mirrhē thū-
ris sarcocole ana. ʒ. i. misce. Et si adderen-
tur terebentine clare. ʒ. v. mellis rosati co-
lati. ʒ. ii. vtilissimū erit. Demum sigillet
locus puluere nostro sigillatiuo cū lono-
ne aque aluminosē ⁊ vnguēto de minio
de quibus omnib⁹ in anridotario nostro
licet de eis pluribus in locis securi simus
mentionem faciemus.

Nota.

¶ Tractatus octauus de apostematib⁹
ancharū corarū tibiarū ⁊ parū eae-
rūdem: etiam de apostemate epatis sfo-
machi ⁊ de scrophulis ⁊ fugil assellarū
habens capitula. viij.

¶ Capitulum primū de apostemati-
bus ancharū calidis vel frigidis sa-
niosis et non saniosis,

b iiij

Liber.ii.

Postemata

Spa an-
charum.

istaru partium quedam sunt in partibus exterioribus procedentibus velut fusticorum burse inguinis anus z virge quorum locorum egritudines aposte in supioribus caplis comemorate fuerit vna cu earum curatione. De his vero q in ptibus corine tibus eueniut hic tñ erit sermo. ¶ Cura tio itaq istoz apatu ta calidoz q frigidorum no differt a curatioe coī alioz apatu de qbus in antecedēbus caplis plenarie locuti sumus. ¶ Idcirco si sunt frigida: pro eorum maturatione z resolutione put frigida curent. Similiz mo si calida: vt calida. ¶ Si vero ista apata ad maturationē peruenerint incidunt: mundificent et incarnent: vt in ceteris intentionibus vsq ad pfectā sigillationē z iuxta doctrinam traditā in pnenotatis caplis pcedē dū est. ¶ Unū tñ no omittā q in cognitiōe sanici in loco gñate aut no generate viro expro opus est ppter spissitudinē musculorū z carnositate plurimū loci. ¶ Ideo bonus Guil. pla. in tēpestare sua vt ipse pluribus in locis carnositas retulit aduersus alios medicos tenētes corā ipm apā nō esse saniatū maximū honore cū nō parua vtilitate reportatur: coram pnenominatis medicis incisionē faciendo profundā manib⁹ suis magnā quantitātē saniososistatis in loco reperit. ¶ Et sic deo dāte cōpletus est sermo presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

¶ Cap. ij. De apostematib⁹ calidis et frigidis coxaru genuū z tibiaru.

Spata co-
xarum.

Postemata istorum locoru in eorum curatioe nihil habent propriū a curatioe spatule et cubiti z adiutorij ac brachiorū. ¶ In oibus ergo suis intentionibus curentur hmoi apata curatione ibide tradita. Solū in vno vident differe: q ista loca nō indigent exercitio siue deambulatione: immo quies quantū sit possibile necessaria est. ¶ De genu aut tumorē antiquo z venoso hūorali z aquoso in infra scripto capitulo specialis fiet mentio. ¶ Et sic deo dāte completus est sermo presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Cura.

Tractatus. viij.

¶ Capitulū. iij. De tumore genu.

Enu plerūq solet apari apā Tumore calido sanioso vel non sanioso aut frigido vteroso humorali vel aquoso. ¶ Si calidū fuerit: curat curatione tra Cura es dita de apate cubiti calido ludi. vel frigido: q ibide inuenies me de eorū curatione plenarie locutū fuisse. quare p Cura fri tua necessitate illuc recurre. ¶ De curatione aut frigidi apatis nūc sermo facien dus est. ¶ In primis scā euatione corporis ordinatoz regimine: prout natura hūoz postulat: narrare decreui quedam auxilia que cū honore z vtilitate expti sumus. ¶ Et priō si tumor fuerit antiquus z non multū durus. ¶ Empm de stercore capiti cum pusca que d: aquarū et recētib⁹ vniachis cōfectū z farina ordeacea in dolore genu antiquo z tumefactione (vt inq panderarius ca. de stercore capuno) pñtanē remediū est q inq z miras sumus. quō z cū quāta celeritate hō ille cū hmoi emplo sanatus fuit: q dicit⁹ laborabat in genu tumore z dolore antiquo. ¶ Ego aut maiorē vtilitatem reperi fere in oib⁹ tumorib⁹ genu in infra scripto emplo. ¶ Farine fabarū farine ordeae ana. ʒ. iij. far furis bene tritū. ¶ ʒ. ii. stercore capiti tritū. ¶ ʒ. i. lib. camomille melliloti tritū. ¶ ʒ. i. lib. lino z sapa sufficiēti de oib⁹ fiat empm solidū addēdo olei camomillini anetini an. ʒ. ij. ¶ Istud emply etē resoluit vniūquēq tumorē vterosum genu etiā cū resolutione materiei hūoralis et sedatioe doloris. ¶ Et si fuerit hūoral materia frigida cū admixtione materiei calide: loco lino vtilissimum est ponere decoctionē altee muscilaginofam. ¶ Spōgia quoq madefacta in decoctione rariū resolutionē z carminantiū: vt infra cōtinetur. ¶ v. q sup genu cōdecens fasciatura in isto casu miraz hz virtutē. ¶ Multa etiā in medijs possem tibi auxilia describere in hac curatioe a doctoribus comemorata: que breuitatis grā z pauce vtilitatis conicecā. ¶ Si vō apā aquosum esse videtur: pro eius desiccatione recurre ad caplm de curatione hernie aquose q ibi dem vtilem doctrinam inuenies vtiliaq auxilia pro hac curatione. ¶ Et sic deo dāte completa est doctrina presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulū. iij. De apostematibus.

pedum calidis et frigidis: et de auxilijs facientibus cadere vngues corruptos: et de carne superflua nascenti in partibus dextra et sinistra vnguis: ac de incisione capitulis vnguium corruptarum.

Curatio apatis illius loci non differt a curatione ita calidi et frigidi apatis habita. c. de curatione apatis manus et digitorum. **G**it p tua necessitate in curatione istius apatis capitulum prenotatur et reuideri et iuxta eius doctrinam procedere debes. quia ista ambo membra sunt nervosa et iustitiam plena: et oia ibidem descripta ratione materiei et ratione completiois membri ad hanc curationem conuenientissime possunt administrari. **E**t omni propterea sepe videri vngues digitorum manus et pedis in locis descriptis in rubrica comminari: quare curatio multum necessaria est. **T**u quod exercitium ambulandi prohibet si fuerit in pede. Si in manu: exercitium quotidianum dolore non parum causando. **Q**uod ob hoc si vnguis fuerit valde corruptus in coronam lateribus eius cum ylcera deo fati antequam nulla alia medicina contulerit in recitanda: tunc non nisi expedientissimum est totam vnguem vndique raspatorijs attenuare seu sublimare. Deinde scarpo bene incidendi pluribus in locis vnguis subtili ingenio profectus. Postmodum per tres dies mollificet locum mollificatione ista. **R**. foliorum maluarum et violarum. **M**. j. decoctum in aqua pistet et cribelletur de coctioe cum farina tritici et predicta cribatura ad ignem fiat emplastrum solidum addendo carnis pomorum sub prunis decoctorum. **I**. iij. pinguedinis galline anatis olei violati butyri an. **I**. vi. misce et vtere more emplastri tepore iam dicto. **Q**uo facto applicetur in frascriptum emplastrum. **R**. apud rissu recetis subtilissime pistati. **I**. j. canaridarum ablanis capribus. **A**. iis. **I**. j. fermenti de farina tritici. **I**. j. misce et admodum coarctetur optime pistado fiat admodum emplastrum cum pecia vitatur super vnguem tantum et parum plus et cum hoc persevera donec cognoveris carnem hunc vngue corruptam esse deinde per curas casum vnguis cum empla de malis mollitissimis superius ordinatis. **U**el cum butyro calido. Removet vngue locum cum aqua ordeii et zuccaro lauetur: et vnguentum de minio de super applicetur per quatuor dies. Deinde capellum de cera nova odorifera coactum et parum olei rosati paululim

tereberit: vtile remedium est super vnguem impositum: quia vnguis naturam suam procurat. **E**t si predictus vnguis tantum corruptus fuerit in vno vel ambobus lateribus et cum carne superflua amputet vel medica mine acuto extirpet: vbi in primis cum pulvere nro carnis superflue remotione sine dolore aut cum spogia aliquantulum coarctata procedendum est. Si vero ista non valeret: ad rupturam nostram de capitulo vel trociscis de minio necessarium est transire. Quo facto foris ce subtilis aculei sine pungere bene incidendi vnguis versus ad extremitatem corruptionis eius integre incidat. Deinde cum vnguento de minio et lotionem viri spicis decoctionis rosarum mirtilorum atque aluminis ac pulvere nro cicatrizarum locus sigillandus est. **H**ec semper in isto casu fuit curatio nostra: quam sepius experti sumus cum honore et utilitate non parva. **E**t hec puto tibi sufficere per curationem per nos. c. deo date: cuius nomen sit benedictum.

Cap. v. De apostemate calido et frigido in exteriori et interiori parte stomachi contingenti.

Apostemata istius loci sunt valde timorosa peritum in parte interiori secum existunt: quod vero in parte exteriori secum moris sunt parva. **S**i ista sunt calida et frigida apostemata de quibus in libro primo de apostematis in vltimo plenarie locuti sumus. **U**niversalius itaque canonice observatis de purgatione febriothymia vtere regimine in sua comestione et potu. **S**i apostemata fuerint calida et in exterioribus partibus: tunc cum resolutionis huiusmodi aliquale confortantius loci huiusmodi in primis diebus procedendum est: quod per exemplum talis potest esse ordinatio. **R**. olei camomillini. **I**. j. f. olei rosati odoriferi completi olei citroniorum an. **I**. vi. misce et ad ignem cum cera alba fiat linimentum addendo corallos oim an. **I**. j. f. alabastri sandali albi et rubri an. **I**. j. misce vtere more linimenti quod mirabilis est operationis locum domesticum confortando: et non spoliatur ab aliqua resolutione. **E**t nota quod iste locus ratione principalitatis stomachi epatis: ut nonnulli asserunt medicamine fortis repercurionis non indiget. **A**d eandem intentionem vterit cum maiori resolutione. **R**. olei camomillini anetini an. **I**. j. olei rosati completi olei abstinati an. **I**. j. ad ignem cum cera alba sufficienti fiat linimentum

Apa stomachi.

Signa.

Cura.

Linimentum.

Nota.

Aliud.

Mollificatium.

Emplm.

Vnguentum

addendo croci. 3. j. cinamomi. 3. f. vtere more quosupra. Et si vis q habeat maiorem resolutionem cum aliquali mollificatione addatur emplō predicto altee decoctis et cribellare. 3. ij. passularum cōstritay. 3. j. ¶ Quod si cōgierit apata predicta curatio antedicta resoluū nō posse tunc maturentur maturatio isto. 3. folioy maluy et violarum añ. 20. j. carnis pomoy apioy vel dulciūvel citonioy sub prunis decoctō rū. 3. ij. passulay. 3. ij. absintij. 20. f. in aq decoctis decoquēdis cum farina oideacea pri⁹ pistatiz cribellari. Et decoctio ad ignem fiat emplm solidū addēdo olei violati. 3. j. olei amigdalay dulciy: pinguedinis galline añ. 3. vij. vitella duorū uoyz croci. 3. j. butyri. 3. x. deinde cum pdicta cribellatura et pomoy carne oia adinuicē miscendo fiat emplm. ¶ Daturato apate locus fm longitudinē incidēdis est: et nulla tenus iuxta stomachi latitudinē faciēda est incisio in isto loco. ¶ Loca deinde digestiūo de terebēntina vitellis uoyzū et parū croci digerēd⁹ est. Et si loc⁹ fuerit do lotosus et vlnus valde sensibile est oleo rosato onfacino calido in predicta digestiōe accommodate procedi potest: qz digerit cum sedatione doloris. ¶ Celebrius digestiōe locus mundificetur mundificatiōe ista. 3. sirupi rosati mellis rosati ana. 3. vij. terebēntine clare. 3. ij. f. succi apij succi absintij succi plātaginis succi caude equine añ. 3. ij. bulliant omnia parū simul lento igne deinde addantur vitellū vni⁹ oui: farine ordeī bene cribellares. 3. x. croci. 3. j. farcolle. 3. ij. pro⁹ eius deinde incarnatione si antedictio mundificatiō adderentur thuris. 3. ij. mirrhe mastice añ. 3. ij. presentaneum remedium esset. ¶ Demū sigillef vlcus vnguento de minio nostro lorionez aque aluminose ac puluere nostro cicatri zatino iam pluries cōmemorato. ¶ Ulcerius si ista apostemata fuerint in parte interiori: rungeoy curatio nihil hz propium p maturatiōe et resoluōne ac p ceteris inentionib⁹ a curatiōe iam dicta. Differt tñ circa eoy purgatiōe: qz in infusca apata hmoi membra pharmaca fortiora nō toerant. Quamobrem et digestiōem et purgatiōem eorum ordinabo humorū peccatium. Cuius gratia exempli pro digestiōe netales semper fuit ordinatio nostra materia erisente calida. 3. sirupi rosati ex infusione sirupiviolati: sirupi de lupulis añ. 3. f. aquarum buglosse lupulorum añ. 3. j.

et. f. misce. ¶ Digesta materia purgetur purgatiōe infra scripta. 3. f. māne electe diacapoliconis añ. 3. v. cum decoctioe florum et fructus cordialium fiat potio brevis addēdo sirupiviolati. 3. j. f. ¶ Curatio aut apata stemata frigidorum materia erisente frigida est vt digeratur materia digestiūo in frascripto. 3. f. sirupi de duobus radicibus de succo endiuie: mellis rosati añ. 3. iij. aq rum capilloz veneris buglosse absintij añ. 3. j. muce. ¶ Sumpto isto sirupo p hebdomada purgetur paries purgatiōe ista. 3. f. casie diacapoliconis añ. 3. vij. diasticonis 3. j. f. cum decoctione iam dicta fiat potio brevis addēdo sirupi violati. 3. j. ¶ In parte vero extrinseca procedendum est vinctio nibus et linimentis anodinis locum confortantibus vt infra. 3. f. olei camomilini anetini añ. 3. j. olei de spica de citonij de laudano ana. 3. iij. olei de terebēntina. 3. j. cum cera alba sufficienti fiat linimentum addēdo croci. 3. j. thuris mastice añ. 3. j. ¶ Item ad eādem intentionem cum maiori resoluōne et mollificatione. 3. f. olei camomilini olei de absintio olei nardini siue spice ana. 3. x. olei de citonij et rosati ana. 3. vij. pinguedinis galline pinguedinis anatis olei de lilio ana. 3. f. matricarie añ. 20. f. antos squinati ana parum calami aromatici cinamomi añ. 3. i. mente ro mane paululum omnia simul bulliant cū ciato vno vini odoriferi vsqz ad consumationē vini: deinde colent et cū cera alba sufficiēti fiat cerotū: addēdo croci. 3. f. et vtere mō q supia: qz mirabiliter dolorē sedādo apostemata istius loci frigida resoluit. ¶ Et quia plerumqz ista apata nō terminantur p viā resoluōis: sed p viā maturatiōis. Ideo p eorum maturatiōe cum infra scripto emplō pcedendū est. 3. f. radi cum altee capitum liliorum alborū añ. li. 3. passularū mundatarū. 3. iij. matricarie absintij añ. 20. f. squinanti parū oibus de coctis in aqua carnum pinguis pistent et cribellent. Deinde in decoctione cū farina tritici fiat emplm solidū addēdo butyri. 3. ij. pinguedinis galline. 3. j. vitella duorum uoyz croci. 3. j. ¶ Nota qz istū emplm maturat clicōfortatiōe rōne squinati absintij et matricarie. ¶ Daturato apate modo quo supra de apostematibus calidis istius loci faciēda est incisio. ¶ In ceteris autem intentionibus vsqz de digestiōe loci mundificatione et non secus hic procedendum est sicut ibidem est processum.

Purgatiuum.

Cura frigidorum: Digestiuum.

Purgatiuum. Abextra

Linimentum.

Cerotū.

Maturatiuum.

Nota.

Maturatiuum.

Incisio.

Mundificatio.

Sigillatō

Cura interioris.

Digestiuum.

dam alia singularia auxilia in medijs ad-
ducere. Et primo ad duriciem epatis mol-
liscenda et resoluenda v3 mirabilr infra-
scriptum cerotũ descriptione nostra ordi-
natum cuius talis est forma. R. radicũ al-
tee decocte ⁊ cribellate lib. f. passularũ in

Cerotum
singulare
epatis.

brodio pulli decoctaz ⁊ cribellataz. 3. iij.
carnis citonior sub prunis decoctoz vel lo-
co eoz aploz. 3. iij. olei camomillini aneti
ni. 3. ij. olei de b-sinthio olei de citonij olei
amigdalariũ dulcium ana. 3. vi. olei rosati
ꝛviolati pinguedinis anatis pinguedinis
galline añ. 3. j. bulliant oĩz simul in deco-
ctione camomille melliliori mariscarie al-
tee vsqz ad cõsumationẽ decoctiois: de-
inde colentur cui colature addantur diaquilo-
nis gũmati. 3. iij. f. vsqz ceroti Sat. 3. j. f.
miscet ⁊ cũ cera alba sufficiẽti fiat cerotũ:
addẽdo croci. 3. j. sandaloz alboz ⁊ rubeo-
rũ añ. 3. j. P. U3 etiam istud cerotũ ad sple-

Aliud sple-
nis.

nis duriciem resoluendam. P. Tẽ aliud re-
mediũ peculiare ad ipsũ splenis duriciẽ re-
soluendũ. R. radicũ altee. 3. iij. capitũ lilij
albi. 3. ij. radicũ lingue bouine. 3. i. f. oĩb⁹
decoctis i brodio pigui capponũ gallinaz
vel aliaz carniũ. Deinde p̃satis ⁊ cribella-
tis addantur cribature olei de camomilla
olei anetini añ. 3. ij. f. olei de capparis. 3. vi.
pinguedinis galline pinguedinis anatis
añ. 3. x. pinguedinis viruli. 3. ij. f. medulle
crurium viruli. 3. j. butiri. 3. iij. foliorum ru-
te. 20. f. folijs rotis marini folioz apij añ.
tertã partẽ viniũ. 20. aceti citium vñum
decoctionis antesc̃ipte. lib. ij. Et iterum
bulliant: pinguedinis olea ⁊ medulla vsqz
ad cõsumationẽ decoctionis ⁊ aceti: dein-
de cũ cera alba sufficiẽti p̃dicta cribella-
tura ⁊ diaquilone ad ignẽ fiat cerotũ in
bona forma: addẽdo croci. 3. j. f. ⁊ tẽre su-
per splene moze ceroti. Et sic sũt mi cõple-
ta est doctina presentis capituli deo dante
cuius nomen sit benedictum.

¶ Cap. vi. de scrophulis veniẽtibus sub
asillis inguinibus ⁊ eamũ fugile.

Scrophulez fugile plerũqz in
istis locis euenire solẽt vñ p
earũ curatiõe ea q̃ in proprio
capto de curatiõe scrophula-
rum scripta sunt huc reduci
pnt. Quare p tua necessitate illuc recur-
re. Nihilomin⁹ nũc tibi beneẽ curatiõis
modũ fugilianarrabo: v3 vñ pfozẽ i me-
dio fugilis sat p̃funde. deinde ponatur

in foramine de arsenico grana duo: qz mi-
rũmodũ mortificat totũ fugile aliquã-
do carnositatẽ totũ cĩ eius chisti vnica
vel bina applicacione separare facit: idẽ
facit sublimatũ. Deinde mortificato loco
cũ auxillis pcuratibus casuz efchare p-
cedendũ est. P. Sũt enã duo esse ponẽs
dũ in cura scrophulaz. Trociscũ de mi-
nio qz eadẽ vsqz virtutẽ in hac intẽtione.
¶ Fugile preterea vñ p̃m accidit in sub-
asillis materia grossa phlegmatica. Et
est tumefactio valde dura coloris corporis
fira in p̃fundo in tactu immobilis pauci
doloris. Interdũ ad sanie veniẽdo. P. U-
terius aliqz curauim⁹ ipsũ fugile p̃ce-
ratũ aliquo spatũmine illimito cum pul-
uere nostro illũ quoridie segregãdo a bo-
na carne vsqz ad fundũ eius in circuitu:
deinde cũ tenaculis satis tenuibus ⁊ be-
neincidentibus ⁊ concanitatẽ habentibus
ad instar colearium integre extirpa-
uimus. Et si forsitan post extirpationẽ
cĩ predicto instro aliqz extranei remane-
ret: vtilissimũ erit vt p̃terqz fecimus illũ
mundificare vel potius extirpare: desup
puluerizandũ trociscũ nostrũ de minio
vel de puluere nostro carnis superflue re-
monuo supius p̃notatũ vel extirpet illud
ruprozio nostro de capiteulo. P. Et sic deo
dante completa est doctrina presentis ca-
pituli: cuius nomen sit benedictum.

¶ Finit liber scõus magistri Joannis de
vigo Genueñ. de apatibus in vniuersali
et particulari a capite vsqz ad pedes. Ad
laudem omnipotentis dei.

¶ Incipit liber tertius de vulneribus.

¶ Incipit tractatus primus libri tertij de
vulnerib⁹ a capite vsqz ad pedes habẽs
capitula. xxij.

¶ Cap. primum de vulnere carnosoz ⁊ de
cõi disputatione vulnerum in generali ⁊
eorũ cura.

Vlnus filii mi vñ
antiqz et
modernis repitur scriptu-
ris dicimus esse solutiõe
continuitatis recentem ex
recenti tempore factã. Et
facta est solutio continuitatis sanguino-
lenta: et non cum putrefactione in parti-
bus mollibus p̃sertim. Nã solutio conti-

Vlnus

Sal. nunitatis ponit ibi a Sa. prio de egritudine et simphomate p gñe q est cōis morbo sim plicib⁹ pncipalib⁹ cōpositis. Uer tñ mag⁹ pprie simplicib⁹ vñ pñdicta solo esse q cōpositi: vt scōo r tertio colliger Auer. resta tur. Reliq⁹ vñ ponunt p dñia recētis. vul neris sanguinolēti. Absq⁹ putrefactione: ab dñia vlcēis qd cū putrefactione exi stit. In pñb⁹ em mollib⁹ ponit ēt ad dñia fracturaz. q in mēbris duris ptingere so lent. Et pp hoc dicebat Jānicus i diffini tiōe chirurgie vt i phemio nro allegatur fuit q erat duplex. vcz in mēbris mollib⁹ velut in carne neruo musculo et humilimo di. In duris vero intellexit in ossibus.

Jannici⁹ Spēs aut solonis pñunitatis suas sua mūr dñias a trib⁹ reb⁹. pñio ad naturā p ticularē i qbus fuit vt i tertio techñi hñ a Sal. inq⁹ em qdā vulnera sūt i pñb⁹ cōs silitibus: qdā i organicis. Que hō i pñibus pñtib⁹ euēniūt: qdā insūt pñb⁹ mollib⁹: q dā i duris: qdā in mediocrib⁹. In mollib⁹ aut qdā i carne: qdā in pignēdie. In dur⁹ hō qdā in ossis sba: qdā i iūcturis. In me diocrib⁹ isup qdā sunt q accidūt i neruis et ligamētis: qdā i arterijs r venis. Que inorganicis pñgūt: qdā sunt q i pñcipa libus accidunt: vt corde cerebro r epate: q dā i feruientib⁹ eisde mēbris pñcipalib⁹: vt trachea arteria meri vesica r silitib⁹: q dā i nō fūientib⁹ eis vt aure octo r naso.

Cause solu Cause pñreavniūscuiusq⁹ solonis cōi nunitatis recētis resē adducēdo Aliabba tē hñmōe qñto dispōnis regalis sunt: ab oi re r insūo inaiator: velut ense sacculo telo baculo lapide r alijs cōsilit. b⁹ istis hñmōi hñnt⁹ potētia. Aut cātur pñdicta solutio pñunitatis a reb⁹ aiatis velut a veneno rū aialij punctura atq⁹ ferarū morsura et cornū atq⁹ pedū pcussioe. De causis aut solonis cōtinuitatis saniose cū de vlcere in gñali tractauero: ibidē tibi pleniorē dabo noticiā. Uiso sufficiētī sermone su pius de oibus spēsbus solutiōis cōtinuita tis q pōt accidere simplicibus r cōpositis mēbris. Uiso insup de causis oim vulne rū. Quidēda est mōeoz diuisio penes ipo rū essētiā. Nam solutio pñunitatis alia est q simplicivocat: alia cōposita dicitur. P simplex solutio cōtinuitatis est illa q est absq⁹ depñitiōe sbe pñcile cui accidit pñdicta solutio. r iō pro eius curatiōe vna indigemus insitiōe. vcz vñione pñi solu tarū cū vñicū genus passionis tm sibi exi stat. Alterā hō q cōposita est cū depñitiō

ne sbe esse dico. Et pñterea i curatiōe ei⁹ due itētiōes curariue necessarie sūt. Una quaz i gñatione sbe depñite cōsistit. Alte ra hō est restauratiō sbe pglutinare sen sigillare medicamib⁹ opportunis. r demū gñat⁹ loquēdo dico q cūq⁹ vulnera cōs posita esse dicant qñ eisde alijs associat si ne cui⁹ remōitiōe pñdicta vulnera sanari nō pñt. Sūt itaq⁹ velut vulnera r iustitia eo q sunt apōsa. Sūt ēt cū solone pñmi nñeri et iō i eoz curatiōe via pñe itētiōis nō est pcedendū i pñis dieb⁹ q: oē cōtusul vul nus (vt inq⁹ Sal.) necessariū ē putrefieri Sal. et in sanie pñerri. iō i curatiōe istoz vulne rū i pñis dieb⁹ digestiua nēcia sūfcedat em dolorē nocitiū a iuuariuo sepando. eodēq⁹ mō dico vuln⁹ alterari ab aere cē traciādi. Sūt itaq⁹ vulnera cōposita do lorosa apōsa alterata ab aere r oia i qb⁹ aliqd ēt naturā pñnet velut sagitta fru stū ligni ossis r cōsilia q a natura i travul nus manuteneri nō pñt. Itoz aut vulnez carnosoz qdā sunt suspiciatū: oē facili cu rant remediō: q vulnera simpliciā sola li gatura sanant: qdā hō sūt pñfunda. Et de pñfundis vulneribus carnosis: qdāz sunt hñ longitudinē mēbrz: quedā hñ lōgri tudinē ip⁹. Que hō hñ lōgitudinē euēniūt facilius sunt curandi euēniūt hñ latitudinē. Istoz ēt vulnera qdā sunt: vt supius dicū ē) a re incidēti cāta vt ense r cōsilit insūto apro ad incidēdiū: qdā hō a re pñdēti euēniūt velut lapide backo rei re cōtusiōne cānte. qdā isup cāri vidēt a re pñgēti velut telo sagitta r silitibus pfo rationē cāntibus. Ceterū solonis cōtinui tatis in carne p viā pñe itētiōis vt oēs er antiq⁹ r moderni asserunt doctoros res tauratio fieri pōt. In osse hō nisi p viam scde itētiōis ei⁹ restauratiō nō efficiat vcz p por sarcoidē. Uerū in ossibus pueror et ifantiū duabus de causis p viā pñe in tentionis eoz pñerāt restauratiō: quaz p ma est ossis teneritas: alia est vñus spma tis in eis remanētis. P De neruis aut ve nis r arterijs dixerūt qdā medicor q nō sanant via pñe itētiōis: immo via inten tionis scde restaurant sicut r alia faciūt. Nōnulli vero dicūt q hoc nō euēni nisi solū in arterijs. Hoc etiā attestat Sal. Di cit em. multi medici crediderūt impossibi le esse sbe arterie pñsolitari: r fortitudo probatiōis eoz erat consideratio r experi mentū. r Oñsideratio hōz: vna ex duabus arteriarū tunicis cartilaginosa esse vidē

Cuz ergo ita sit: offiū extremitates ⁊ car-
tilago nō recipiūt incarnationē. Expimētū
aut q: nō ē viā incarnationē. P In hoc em
Sal. eis dīcēdo dixit q: aliq: arterie in
carnant cū expimētū ⁊ rōne. Expimento
hō q: iā dixit multas arterias solidatas
fuisse sicut illa q: ē sub basilica ⁊ caput ar-
terie ipis ⁊ cruris. Rōne aut qm os est ex-
tremitas i duritie iō nō recipit incarnatio-
nē penes viā pme itentōis pferitū i era-
te satis matura. Quid autē fieri possit in
osse pueror satis supius dictū fuit. Arte-
rie hō ⁊ vena sunt iter vītūz vcz iter car-
nē ⁊ ossa. Jō incarnatione eius p viā pme in-
tentionis potis est. ¶ S3 añq: ad curatio-
nē vtem ⁊ picularē pueniam? vtilissimū
ē aliq: nēcia in forma documentū narrare
P primum etiam documentū est qd vulnere
exite p fundo q digito iura vuln? tēran-
dū ē an ossis frustū aliq: ab osse sit? sepa-
rū qd indolose p posse subuli igenio ē
hā: secus em faciēdo verā vulneris in-
carnationē ⁊ sigillationē ipēdret. P Se-
cūdu documentū est q si supus sanguis
fuerit in loco ⁊ vehemēs q statim oī igen-
io: put suo ppro: ca. diceēt opite restriga-
tur. Qerū si emorolofagia sanguis fuerit p
ne qñtatis: dico q nullo mō restringat q:
(vt inq: Au.) Et fortasse fluxus sanguis
ē vulnere qñtate ipata eidē vulnere cō-
ferre vt: apationē loci febrē opilationēq:
pibēdo. Tandē opionē 13 Sal. medi-
corū lucerna lib. de igenio sanitatis inq:.
Nā si ē vulnere manauerit sanguis qñ-
tate cōdecet: vuln? ⁊ circūstāne ei? arcū
uicine aduētū apatis minoris erunt timo-
ris. Sāguis ḡ i pua qñtate ē vlnere ema-
nās nullo mō rōnib? phabuis restrigēd?
est. Qñ tñ vltra modū p dicitū a vlnere sū
guis emanare vt cū vite hoīs sit thesaur?
folert ingenio magnaq: sagacitate restrin-
gendus ē. Jō i curandō vulnerū gñalissi-
ma vtilissima regula est sanguinē restrin-
gere mō supius obseruaro. P Tertiū vñq:
documentū est q vulnera qñto citius fieri
possit ne ab aere alterent labia eorum cō-
decet sumra vñant. Cauēdo tñ p posse
q sanguis coagulat? intra labia vulnere
nō remaneat q dolore carne possiet ad pu-
trefactionē veniēdo ⁊ incarnationē pobi-
bere. P Quartū documentū qd est n.enti-
tenendū ⁊ executioni mandandū q i vul-
nerum labijs nec pilus nec puluis nec ali-
quod vinctuosum ingredi p mittas q: et
peram ⁊ perfectā vulneris prohiberet cō-

solidationem. In loco tñ decliniori vulne-
re existente profundo ossium dimiren-
do nō nisi vtilissimū est: q ponēdo in p dī-
cto officio unctā cū digestiūo de vitellis
ouorū ⁊ terebēntina cōfecto duobus nozā-
bil: unabit. p dīo ad purgandū humidit-
tatem ⁊ sanioitātē totius profunditatis
vulnerandis. Iunabit scō ad sedationē
doloris ⁊ phibitionē apai: spām materiā
ex eodem officio purgando: qbus omni-
bas indigemus in cura: iōe oīm vlnērū p
fundorū. P Quintū ⁊ vltimū documentū
est q facta vñone labioz futura cōdecē-
ti: puncti eius possit scēra diē penitus ause-
rant ⁊ nō dimittant vt nōnulli precipiūt
velut Argilata vsq: ad decimū diē. mū-
ta em mala vt plerūq: experientia nobis
demonstrauit in retardanda punctioz
remotione: q: aliquando sanie generant
inqualibet eorū punctura: ⁊ lic plerūq:
vidim? valius dolorosum apōsumq: em
ci. Vt ergo vulneribus hoc nō eueniat in-
tertia vel quinta vel sexta die ad plus pū-
cti totaliter auferantur. Et loco eoz vul-
neris labia adinuicē conseruant si opus
fuerit administratione pecie mcollato de
cuius magisterio. c. de vulnere faciei tibi
deo dante pleniorē noticiā dabimus
quare pro tua necessitate illuc recursum
habere potes. Veniēdo ergo ad curatio-
nem vulnerū carnosorum dico q in eorū
curatione quatuor requiruntur intentio-
nes. Prima in vite regimie cōsistit. Scōda
in corpis purgatiō. Terna in localis ad-
ministrationē. Quarta ⁊ vltima in accide-
ntiuz prohibitiōe ⁊ remotione. ¶ Quantū
ad primā intētiōē corpore exite co. erico
⁊ sanguineo: dico q vtilissimū est saltem
vsq: ad quartā diē an vñq: ad septimā ne
cessitate vrgente egrotantē a carnis et
vino ⁊ alijs sanguine copiosum gñantib?
abstinere. In flatibus vero ⁊ melancholi-
cam habēbus cōpersionē enā in primis
diebus vñi ⁊ carnis cōdecere accomoda-
tissimū est in isto casu. P Jatur male vñ-
do doctē agunt hi chirurgici q oibus vul-
neris diuisiō dicitur tenuissimā ac si febrē
cōtinuā paterent exhibent. Cū em suo
debito tpe vulneratis cōcessum (vt phias
ferūt) qm materia est ad carnē in vulnere
bus carnosus gñandā. Quāobz opite di-
cebat ad propositū nostrū excellētissimus
Arnaldus de villa noua q festinatio cō-
solidationis vulnerū nō nisi a sanguine
pauce aquositate effici. igit qd em deo

Primum
documen-
tum.

Scōm.

Tuicē.

Tertio.

Quartū.

Quintū.

P cura
vulnerū
carnosoz

P prima
intentiō.

Arnaldus
de villa
noua.

rius: est in istis vulneribus carnosus. q̄ depauperare naturā sanguine q̄ depditū resārat: solita vniunt ē cōcaua vulnera carne replent. Et demū dico vna cū Sal. q̄viniū quasi oib⁹ vulnerib⁹ cōueniēs est. Interi⁹ hō sumptū bonū gñat sanguinē. Exteri⁹ hō administratū desiccāt mundat q̄b⁹ duob⁹ indigem⁹ in curandevulnē rū. Est isup q̄i artiter nature. Idcirco dico: quicqd̄ alij cāter: q̄ ois bona curatio vulnēz in duob⁹ cōsistere videtur z in his duob⁹ vnusq̄sq̄ chirurgus curās vulnera fōē habeat. In illo p̄moz p̄ncipaliter in cū p̄ potētia mors z vita cōsistit q̄ pcutit z sanat. Sc̄ario in natura. Nā cum natura abiq̄ nutrimento sanguinis boni gñatiuo tāin puis q̄ in magnis vulnerib⁹ nihil p̄fecte valeat opari. Iḡit cibaria laudabilia z boni chimi gñatiua infirmo ministrari opz: hoc vī natura sit sufficiens ad carnis gñationē: vulneris conglutinationē: z conmutatōis solōnem p̄fectissime reducēdā. Iḡitur quis ignorat q̄ medicina ista nō sit carnis materia: cū notabiliter humiditatē desiccet z humectet nimis desiccata: ifrigidet sup calefacta z calefacta ifrigefacta: q̄ propter diligentissime necessarius est corpis cōplōnem agnoscere ad hoc vti scias an habeat carnē tenerā humidā an siccā: vuln⁹ em tenelli corpis desiccare necessarius est p̄pter suā humiditatē. Uerū in corpib⁹ ip̄is p̄pterea q̄ sicca medicamina q̄ ad morbū z nō q̄ ad cōplōnē naturālē mēbz q̄ sciciora sciciorib⁹ idigent medicaminib⁹ magis desiccatiua necessaria sunt tenera em corpora: sicut sup dictū fuit sunt velut corpora puerorū crescētū: mulierūq̄ eunuchorū. Sicca vero sunt laborātium z itinētiarū. Idcirco cōsiderādum est q̄ si corpus siccō cōplexionē habuerit absolūte: vcz rōne p̄seruationis cōplexionis naturalis sicca sibi p̄fert medicina. P̄ Sed q̄ qdā mēbz sciciora sunt sicca ossa laceri vcz capita eorū z nerui. Ideo cū in eis acciderint vulnera vel fractura eorū medicamina sciciora eē debet. In humidioribus vero mēbz minor desiccatio necessaria est. Un Sal. in mulierib⁹ z infantibus z hmōi habētib⁹ natura: vt in c. devulnere neruorū optie declarabit sola terebēthina vī p̄ctari. P̄ Clarū ē q̄ q̄libet medicina vulnēz incarnatiua d̄ ē ep̄icatiua excedere aliquātnis p̄plōnē naturālē mēbz. Uerū eius ep̄icatio d̄ esse pl⁹ vel minus s̄z naturā mēbz in quibus p̄dicta

cta vulnera accidere solēt. Quappi quodū siccitas debeat ēē mēz incarnatiua vulnēz: q̄stū debeat supare siccitate natura lē mēbz cū de medicaminib⁹ carnē gñantib⁹ purgationem vulnera tractauerit: certiorē reddā. Qd̄ autē medicina tua min⁹ calefaciat seu desiccet ifrigidet seu humectet vltra necitatē hoc d̄ p̄fiderare nō ē p̄ier rōnē qd̄ de facili cognoscit p̄ mutatiōnē vulnēz in colore. P̄ Iḡit si videris vuln⁹ ēē rōne calefactū dicas medicinas tuas fuisse maiorē ep̄icatiōis z caliditatis q̄ fuerat necesse z c. Id calefacta vulnera opz ifrigidare. Infrigidat̄ ē ea vnguētū d̄ incia: vnguētū de cerusa decoctū vnguētū de cerusa i forma liq̄da cum succo plātāgis z solatri vnguētū ē albi cāphorati. P̄ Calefactū isup vulnera ifrigefacta vnguētū basilicū: vnguētū de resina pini de q̄bus oib⁹ in auditorio nro deo dante tibi plenā noticiā dabo. Sc̄da q̄dem intērio q̄ est corpus ēēare cōplect ad ministratiōne purgatiōis vti. vcz p̄ ventris solōnem z per s̄ebotomiam nullo d̄ dicente s̄mthomate: erat q̄ consentiente. P̄ Uerū loco s̄ebotomie fricationes ligationes extremitatū z vtiōsatiōes a p̄tēria vni⁹ administrant. P̄ Et q̄ varie sunt corporis cōplexiōis nō purgatiōes a medico debēt ordinari s̄m exigentiā z naturā vni⁹ cuiusq̄ corporis: q̄re de hac vti corporis purgatiōe plenarie locuti sum⁹ phib⁹ in locis. vcz in lib. 5 ap̄at. bus in gñali z in doctriā etiā solōne cōtinuitatis neruorū z c. p̄prio de purgatiōe lib. ix. q̄re pro tua necessitate ad p̄dicta loca recurras. Tamē pro p̄p̄tiori necessitate nunc describam peculiariē medicinam. S̄. manne electe vel loco eius diaprunis nō solutini. z. v. diacapitolonis. 3. v. reubarbari infusi cū aqua endinie. s̄m artē. 3. j. electuarū ro. Mesue. 3. q̄. misce z cum decoctiōe cōmuni fiat portio brevis. Ista purgatio euacuat sanguines z cholam a q̄bus vulnera solent ap̄ari. Terna intērio q̄ cōsistit in administratiōe localis completur isto modo. P̄ In p̄: mis cū ad vulneratū pueneris prius obseruatis supius descriptis documētis: vuln⁹ usq̄ p̄fundū fuerit cōdecēti sutura q̄ filo cera illinito labia vulnēris adinuicem cōiungant: cauendo q̄ inter p̄ctū z punctū hmōi suture non sit distantia plus vno digito. Deinde vulnus vino lauandū est cū ebullitiōe rosarū. Desup ponēdo post ebullitiōē vini pul-

Unguentum
infrigidatum.
Unguentum
calefactum.

Sc̄da in
tentio.

P̄ Tertia
intentio.

pulvis. nerē rubeū suture pseruatiū z labioꝝ vul
neris incarnatiū. cui⁹ talis fuit ordinatio
nra. R. terre sigillare boliarmeni añ. 3. vj.
thuris malicis sarcocolle ana. 3. ij. f. mir
rhe aloes ana. 3. i. f. dragagari pisti sangui
nis draconis añ. 3. i. farine ordeī farine fas
barū añ. 3. f. misce. P. Itē mīrū in modū v3
terebētinā in pūmis diebus posita cū pēi
cro puluere incorporata: v3 qv3qz ad qrtuz
diem qz vniendo labia vulneris futurā cō
feruat. P. Itē lotio vulneris quotidiana op
tima aqua vite desup. Deinde aspergēdo
de infra scripto puluere mirā h3 virtutem
z eo maxime in forma ceroti applicato de
Ceroti. super cerotum infra scripti: cui⁹ talis est
ordinatio. R. mirrhe 3. ij. aloes epatici. 3.
iij. thuris. 3. ij. misce z fiat pulvis. Itē ce
rotum de minio. c. de fractura cranei ordi
nādum valde in isto casu ad ppositum fa
cti. C. Et qz in documētis supius allegatis
dictum fuit qz tincta est necessaria in ossi
ficā vulneris: multis de causis ibidē cōtra
meratis. Itē si post digōnē vulneris neces
saria fuerit: ipi⁹ mūdificatio viliūsimū est
ponere infra scriptum mūdificatiū cū rin
ra. R. mellis rosati. 3. ij. terebētinē clare. 3.
ij. succi ap3 succi plantaginis añ. 3. f. bul
liant oīa simul parum: deinde addant fa
rine ordeī optime cribellate farine fabaz
añ. 3. f. croci. 3. f. sarcocolle. 3. i. f. Et si cū p
dicto mūdificatiū adderet pulueris ru
bei supra scripti. 3. f. mirrhe oprime. 3. i. f.
erit optimum incarnatiūm vulnerrum.
Quarta z vltima intentio que consistit
in remotione accidētium sic cōplet. P. In
pūmis sciendū est qz accidētia que solēt
in istis vulnerib⁹ euenire sunt: sicut apa
dolor: febrisqz. Ideo ad phibitiōnē eorūz
oprime atredēdū ē: qm̄ rectā vulneris cu
rationē ipediū: quare (vt inq̄t Aut.) vni
de melioribus cū quibus intēdimusin cu
ratione vulnerū est vt phibeat eorū apo
stematō. C. Phibēti itaqz apatiōnē vul
nerū fricationes ligatiōes z alia superi⁹
annotata ingenia. phibēt insuper e⁹ ad
uctus in circuitu ponēdo defensū infra
scriptū. R. olei rosati olei mirri añ. 3. iij
cereale. 3. i. f. farine ordeī farine faba
rū añ. 3. vj. boliar. neni terre sigillate. ana
3. f. sandaloz oīm: sanguis draconis añ.
3. ij. liq̄facta cera cū oleis ad ignē reliqua
incorporent adinuicē. C. Ceterē remouent
febrē q̄cūqz auxilia qz virtutē h̄nt auferē
dī apatiōnē dolorē sedādo: cū potissima
cā febris sit dolor z apatio p̄dicta. Itē re

motio eorū est curatio z febris z vulnera
tionis. C. Pro itaqz doloris remō: dēz ap
tis iā redētis in viā maturatiōis qz resō
lutiōis ipsius eisdē auxiliis pcedendū ē doloris.
de quib⁹ lat⁹ dicitū fuit. c. d. cura phlegmo
nis. C. Alterius si caro mala in vulnere or
ta fuerit p̄cium mūdificatiōe ad p̄lega mūdifi
tum. c. trāsire pores. Itē fuit semp cura: ca
tio nostra quā multo dēs exp̄ert. fuit. cū
honore nostror⁹ egrosiatiū vilitate nō par
ua. P. Et sic deo dātē completa est doceri
na p̄ntis capli vulnerēz carnosorū curati
uum: cuius nomē sit benedictum.

Capitulū. ij. De fluxu sanguinis
et de eius cura.

Curatio est vt in antiquorū z
modernorū libris reperit, san
guine a vena et altera duarū
causarū emanare: quarū vna
a cā p̄mīna orū habere vi
deatur a p̄o a cā atri euenire manife
stū est. Emorofagia qdē sanguis a cā an
cedenti orū habes triph̄ accidit. v3 aut
per refudatiōnē venarū: aut qv̄enaz oi
ficia aperiri: aut qz ab aliqua materia
acuta venenosa corripitū seu mōdican
ti vene corrumpant. P. Sed qz sermo no
ster hietantissimō itendit tractare de cura
fluxus sanguis in vulnerib⁹ vlcibusqz
euenientis. Itē circo caplm̄ de cura eius
sub breuioꝝ cōpendio quo potero imp̄
nariū ordinabo. C. Sciendū est p̄terea qz
aliqui emorofagia sanguis e vulnere eua
niens est pauca: iterdū mediocri: nōnūqz
fortissimā esse videt. C. Sciendū qñ p̄dicta
emorofagia pauca z mediocri esse videt
itē a facili remedio restringit: qz signum
est qz vene nō sunt valde magnę. P. Alterū
si sanguis a vulnere vltra modū egerit z
cognoueris vuln⁹ sitū esse in loco magna
rum venarū aut arteriarū: tunc statim
solerti ingenio z magna cū diligentia san
guinis restrictiōi vacandū est: cum san
guis (vt phī asserunt) sit homis vite the
saurus sine quo vita pmanere nō potest.
C. Signū infus qz sanguis pcedat ab ar
teria h̄ p exitū sanguis ad purpureū co
lorē tendentē: qz etiā cum saluū exi
tum facit. Contrariū enim faciunt vene
et sanguis venarū nō est ita subtilis sū
cut sanguis arteriarū: immo aliquan
tulū magis grossus z rubicūdus. C. Alte
rius vnum est norandū in supradictis qz

Fluxus
sanguis.

Emoro
fagia.

Nota.

Signum
sanguis
arterial.

Nota.

Emorofagia fuerit cū aliquali putrefa-
 ctione et tam p multos dies ſpūs ſanguis
 emanauerit, dicit i pauca ſignate: tūc nō
 ſine mortis periculo iudicada eſt: vt ple-
 riſq; vidimus de parua emorofagia ſan-
 guinis manus pedes et brachij qm multo
 tiens Aut teſtante ad hanc emorofag: aq;
 ſequit̃ accidētia mala. velut ſpaſm⁹ ſin-
 gult⁹ permittit rōis: ex quibus matura
 mors neceſſario enenit. q arguit ſpiritus
 animales multum eſſe euacuatos. P De
 emorofagia aut enenit a mēbris interio-
 ribus velut ab epate veſica remb⁹ et hie
 nō eſt ſermo. ¶ Curatio. ſilur⁹ ſanguis
 duplex eſt intēno. vtz picularis et vni-
 uerſalis. ¶ Intēno vero vtz cōplet per
 corporis euacuationē: et adminiſtrationē
 regimisi ngroſſiſſis ſanguinē: et ſup p fric-
 ationē: et diuerſiōes in tria pre factas.
 P pro ſuo cibo nāq; et poti lētes riſuz far-
 ri grue atonia lacruca portulacay nitr cō-
 cedat. Et demū oēs fructus cū ſupricita-
 re ad ppoſiti facit. Pro potu etiam aq;
 frigida cū iuleb violato: et roſato cū maris
 vtilitate pcedit egrotāt: q ſanguinē in-
 groſſando ſitū auertit et optimū alterati-
 uū eſt humoy. Aquatē ordeacea eodem
 mō cōcedi pot. P Corp⁹ pterea euacuatur
 ſi dū nullo pōdicere ſint homate faciēdo
 fleborhonia ex pte oppoſita ſtrictioni cū
 p vna diametri ſitū: vtz de dextra manu
 ad ſiniſtrā. Si itq; mō qn eſt in capite a p-
 te dextra fleborhonia faciēda eſt de pe-
 de eiūſdē lateris. Eodēq; mō qn eſt in ſi-
 niſtro latere: de ſiniſtro pede ſiōia d3 ſie-
 ri. Et hec eſt ſnīa Sal. auctoritate hypo-
 po. ¶ Oſert ſummope egrotātē hoc dige-
 ſtiū ſumere alteratiū et ingroſſatiūm
 ſanguis. R. ſirupi violati. 3. i. ſirupi roſa-
 ti. 3. i. P. aquaz violaz acetoiſe portulace añ
 3. i. miſce. ¶ Oſerua inſup roſaz violati
 cū magna vtilitate cōceditur. P Diuerſi-
 ſiones inſup fieri debēt. a pte contraria:
 vtz p ligandōes fricandōes et vtoſationē
 ſine ſcarificationē: inter dū cū ſcarifica-
 tione. Submergere quoq; pdicta loca lo-
 ca ſiati ligatione et fricatione factis in aq;
 plurimū calida et in eodē rēpoze membrū
 a quo emanat emorofagia aqua frigidif-
 ſima et aceto roſato irroſado et madefacit
 do pannis calidam madefactis ſcilicet aq;
 et aceto in diuertendo ſanguinem ad con-
 trariam partem plurimū inmaſſe percepi-
 mus. ¶ Menſoſa etiā applicata ſuper epa-
 te ſine ſcarificatione. Et teſticuli cum al-

bumine oui aqua roſata et aceto illini
 ad ſanguinis reſtrictionē plurimū valet.
 ¶ Intēno vero picularis pro curatiōe
 emorofagie ſanguis in vulnerib⁹ et viceri-
 bus ppletur ad miniſtrationē localis di-
 uerſoz modoz ſm q diuerſe intēſiones
 neceſſarie ſunt in eius curatiōe. ¶ In pri-
 mis pſiderādū eſt an emorofagia ſanguis
 nō fuerit cū putrefactione: an ſine. Nāq;
 ſi ſine putrefactione eſſe videt̃ vulnere
 exite p fundo nulla cū deperdinōe ſub-
 ſtāte: tūc nō niſi vtiliſſimū eſt ſtatim vul-
 nus profundē ſuere: vt labia ipſuſ ad in-
 uicē ptingātur: p poſſe tñ q intus de mā-
 re ſanguis nihil aut parum remaneat.
 Deſup deñ ponat cū albumine oui pul-
 uis infraſcript⁹. R. farine fabaz farine
 lētiſſ: farine volatilis añ. 3. i. ſanguinis
 drachonis thuris añ. 3. i. f. murre aloes
 añ. 3. i. terre ſigillate boliar. gipi añ. 3. i.
 f. pilli leporis minutifſime inciſi. 3. vj. tele
 aranee fraſtrati inciſe. 3. iij. ſpōgie maris
 aliquantulū torrefacte ſeu aſſe et piſtate.
 3. iij. 2. f. coralloz ſandaloz oim añ. 3. i. f.
 ſucci lingue paſſarine: ſucci cōſolide maio-
 ris añ. 3. v. draganti piſti. 3. v. albumi-
 na duoz ouoz recentū. ¶ Et nota q cū p-
 dictis albuminib⁹ ſufficiat ponere pdicti
 pulueris. 3. i. et dōbaciſ arſi. 3. i. P. Mod⁹
 aſt applicatiōis iſti⁹ eſt q intus terra
 ſpargat de ſupradictis puluere cū albu-
 mine oui. Deñ impleat vuln⁹ cū licinſis
 et bucellis de ſtupa fabricatis et aceto et aq;
 madefactis: deſup pō pdecēti ligatura et
 plumaceolis oprie liget loc⁹ q: ligatio lo-
 ci cū pdecēti pſura plurimū vtz in iſto ca-
 ſu vt ſepenumero experiētia nobis demō-
 ſtrauit. P Iuuat etiā plurimū ponere p di-
 ctam medellā cū digito ſup oriſicio vene:
 paulatī deſup cōprimēdo ſeu pſtingēdo
 ita tñ vt nihil doloris egrotāt inferat te-
 nēdo medicinā cū digito ſup vena aliquā
 tuſū. Deinde liget (vt ſupradictum fuit)
 hoc em agēdo iuuat ad duo. p^o q: ſan-
 guinē ſtinet pphibet. Scōdo q: pſtrictio ſa-
 guie inter dū gutta ſanguis ſup foramine
 vene coagulati ſole: quare dura efficitur
 ita q viā opilat: ſcilicet pphibet ſanguinis
 egreſſum: hoc pter ſup accidit foramine ve-
 ne paruo et anguſto exiſtere. P Inſuper ne-
 ceſſe eſt aliq; venaz aut arteriam totali-
 ter incidere vt earum introitus fiat in pa-
 funditate membri intantuz q a carne va-
 leant cooperiri: ſic iſta via plerunq; re-
 ſtringitur abſq; matre ſanguis. P Si itq;

P Intēno
piculari.

Nota.

p^o q: ſan-
guine
magis

Curatio.

Intēno
vltio.
Dieta.

Euacuatio.

Sal.
Hypo.
Sirupus

Diuerſio

Modus ligandi

modo est necessarium est aliqui ligare venam
preferunt arteriam: quia ipsa ligata locum a
cuius incarnatur remedio. **Modus** autem liga-
tionis earum aliqui efficitur intrinsece do-
actu subvina de super filio strigendo cum faci-
litare aut liget vena ipsam excoriat de
de in superiori capite cum filo optime strigat
Item in isto casu et venam cadenti ferro caute
resare dumodo ab his nervorum lesione hoc
fieri possit presentem remedium est. **Uterus**
si contigerit emoragiam esse cum putrefactio-
ne: tunc necesse est administrare medicami-
na virtute habita mordicantia carnem ama-
le remotionem cum aliqui incarnant. **Uterus**
gratia exephi talis sunt ordinatio nostra.
Item aloes perian mirrhe an. 3. ij. thuris sar-
cocolle draganti mummy terre sigillate ana
3. f. p. gipi. 3. f. pulveris carnismale remo-
tioni quod vocat apud archimista precipitari
3. r. misce cum albumine oui: quod mirabilis est
operationis: materia et carne mala remouet
de locum mirabiliter incarnando et facit
operationem ynguendi egyptiaci absque dolo-
re. **Modus** autem applicationis istius medel-
le quod ponat itera longa donec medela
attingit locum vene. **Item** enim remedium
amicum plurimum vix in emoragiam cum do-
lore et apate coplicata: quia ipsa emorosa-
gia fuerit locum putrefactione cum dolore aut
apate: tunc administrare medicamina
mordicantia et incarnantia cum mordica-
tione non parua plerumque maioris est derri-
mentum mordicatione sua in attrahendo mate-
riam ad locum quam iuuamenti restrictionis san-
guinis. **Et** propterea merito istud medicamen-
tum potest medicamen nobilissime operatio-
nis in isto casu: quod multum ad locum car-
nem mirabiliter corrodit malam locum incar-
nat: quod caro mala phibet vene incarnatio-
nem. **Item** ad eadem intentionem cum maiori
efficacia quod vnaquamque emoragiam cum pu-
trefactione restringit. **Item** pulveris antedicti
carnis male remouet. 3. ij. trosciti de mi-
nio. 3. ij. thuris aloes an. 3. f. boliarmoni
terre sigillate an. 3. ij. vtere more iam dicto
quod eius operatio credet mihi divina in isto
casu esse videt. **Uterus** transactis duo-
bus vel tribus diebus cum administratione istius
medelae accomodate administrare medici-
cina incarnantia in ipsa intentione anno-
tata. **Item** ad eadem intentionem. **Item** virioli
rubificati. 3. ij. thuris masticis aloes sarco-
colle an. 3. f. precipitari. 3. vj. misce et vtere
more iam supra. **Item** et mirabilis est operatio-
is 3. f. sit
cum aliqui mordicatione ratione virioli. **Et**

Remedium
linguare ad
fugum san-
guinis cum
putrefac-
tione.

Nota.

est hoc et est eschara est tardioris casus pro-
pter ingrediendi vitrioli quod quidem retardat
tunc plim prodest Spogium et 103 aliquam
lum arsam et in forma sicce intus admini-
strata donec attingit ossibus vene plim
iuuasse percipim. **Uterus** si modo contigerit
hac via emoragiam restringi non possit: ne-
cessario cadenti ferro canterget locum vene
cum profunda eschara. **Aut** loco ipsius cau-
terizationis troscitum nrm de minio supra
venam positum ad modum tincte mirabilem
efficaciam quod qui nil supradictum cur rece-
pta in antidotario nro de dante dicitur sum
Et nota quod tpe administrationis istius me-
dele cotrosiue loco exstet doloroso admini-
strent aurilia doloris mitigantia israfaci-
pta. **Item** farine lenitiam farine fabarum
ne ordiet an. lib. f. cum decoctione altee tpa-
rum luxuriam ad ignem fiat emplastrum solidum
ad decoctionem ro. onfati. olei mir. an. 3. ij. cro-
ci. 3. f. **Uel** facias sic. **Item** olei miri. olei
rosani. an. 3. ij. cere albe. 3. f. f. croci. 3. f.
sandalorum oim. 3. i. et ad ignem fiat linimen-
tum. **Item** ad eadem intentionem. **Item** pomi
granati dulcis et acerbi an. numero. q. ro-
sarum lenitiam an. 20. f. oia decoquantur cum
licinio et aqua deinde pistentur et cribellentur
cum cribature addantur farine fabarum
fuerit lenitiam an. 3. ij. xerum bulliat usque
ad spissitudinem: ad decoctionem olei rosani olei
miri an. 3. f. **Item** ad eadem intentionem
de farina cuius talis est ordinatio. **Item** farine
fabarum farine orobi farine lenitiam an.
lib. f. cum licinio sufficienti xparum aceti ad
ignem fiat emplastrum solidum cum sirupo rosa-
to sufficienti. **Item** hoc puto tibi sufficere pro
curacione fluxus sanguinis et vulnere et
cere emanantis tam in recenti vulnere quam in
putrefacto. **Item** Et sic deo dante completa est
doctrina presentis capituli cuius nomen
sit benedictum.

Nota.

Linimen-
tum.

Emplastrum

**Cap. iij. de vulnere capitis et ab incisio-
ne quod prouocet causato usque ad terminum
alimocati.**

Dentem a reincidentem et
denti solet caput vulnerari pro
quorum curacione sub breui ser-
mone vtriusque vulneris in pri-
mo capitulo modum describem.
Uulnera n. capitis usque ad
pericranes a reincidentem facta curacione alio-
rum vulnere curant. **Item** p admi-
nistracione exiccati. **Item** Accomodate igit. san-

Vulnera
capitis.

**Cerottu d
beronica.
Nota.**

Gal.
Digeni-
nam.

Fractura cranei.

accidit a casu & p[er]cussione a re contum[er]i
facta. Accidit insup[er] ex illo modo p[re]sentat
nate c[on]fusione os frangi cu[m] de p[er]fice os
sis p[ri]me & sc[on]de tabule. 3m[us] q[uod] ex v[er]te
tabule intrinsece egerunt frusta sp[er]is seu
aculei duram matre p[er]cussit. Et signu[m]
est q[uod] immediate sequunt[ur] ad puncturā ip
sius accidentia malayelut apoplexia scho
romia & mēb[er]is sp[er]is. 3m[us] d[icitu]r amissio
loq[ue] & multa alia accidētia a quibus pa
ci liberantur: nisi statim manuali operatio
ne os de p[er]fice m[us] & p[er]cussus p[er]iculu[m] re
moveatur. Vidimus insup[er] os capitis fran
gi fractione a re incidit[ur] casuata: velut a b
ense cuttello & alio instrum[en]to ad inciden
dum ap[ro]. Vidimus deniq[ue] os capitis fra
cturam accipere a re p[er]cussit sicut sagita
ra lancea & alio simili instrum[en]to ap[ro] p[er]
forationem causare. ¶ Quādoq[ue] scias, vt
inquit Aut[us], q[uod] aliqui accidit p[er] viā contu
sionis vt os[er] non cutis frangat[ur]: & hoc ur
erate fatis matura. 3n pueris v[er]o duos
vel trius annos vidimus os plicari cu[m]
cute simul: sicut accidit in vaslis & instrum[en]t
tis eneis. Tamē[n] in circuitu c[on]fusione os
sis in superficie vidim[us] os reparat[ur] acci
pere: & de ista c[on]fusione p[ro]p[ri]a cap[itu]m facie
mus. Vidimus etiā viā c[on]fusione p[ro]p[ri]e
os aperiri in parte intrinseca ossis: quād
modum manifeste & oculata fide vidimus
lesione causari in oppidis in parte intrin
seca ab instrum[en]to dicto l. bombard[is]. 3ta
cōgit aliq[ui] os frangi in parte intrinseca
sine aliqua lesione p[ri]me tabule ossis cap
itis. ¶ Signa aut[em] fracture cranei sunt ista
v[er]o vomitus in hora p[er]cussionis. V[er]o mul
to luminu[m] ad oculos venientiu[m] vertigo &
et aliaq[ue] oculor[um] obsecratione. Hora in
sup[er] p[er]cussionis vt plurimum in terrā cadē
do. 3ta et[er]m accidētia q[ua] adfunt in p[ri]m
is diebus cu[m] vulnere capitis: arguunt
veritatē fracture. Multa p[re]erea accidētia
de fractura cranei a doctozib[us] modernis
tantūmō cōnumerant p[er]fertim a Guidone
& Petro de Arislarā q[ui] plura[m] h[ab]et 3
cipit. ¶ Sunt itaq[ue] ab eisdē nouē p[ri]ma
rata: v[er]ut illud nō posse vidēre lumen: il
lud insup[er] de fractio[n]e nodi paliarum
in tradentes. Illud quoq[ue] de percussio[n]e chor
dule nodare & detente inter dentes patien
tis & manum egeritis & de alijs quozum
de nominationem gratia breuitatis conice
scam. 3ta etenim accidētia super[us] ab an
tiq[ui]s annotata solē euenire in p[ri]a die oia
aut maior pars eor[um] in quacūq[ue] notabili

Twice.

P Signs
fracture
crane.

Guido es
per us de
ar34.

fractura ex qua sanguis sup durā matrem
in debita quantitate ceciderit. ¶ Quam si
fractura fuerit cum lesione pāniculorū ce-
rebri substantia ipsi necessario cū pñotatis
accidentib⁹ erūt accidentia supra notata vcz
apoplexia ischoromia. verrigo: mēbroz su-
por: febuis cōtinua immediate sequetur
cū rigoub⁹: nares quoq; z aures qñq; san-
guine purgant. Substantia super medul-
laris ex vulnere emanare videtur: z eoma-
time qñ lesio cerebri fuerit cum amplovul-
nere. Et nota amice q aliquādo acciden-
tia fracture cranei causantur (vt inq̃r) Cel-
sus craneo non exiſſēte fracto. Inq̃r raro.
sed aliquando itā accidit vt os integrū re-
maneat: rursus vero ex aliqua vena fracta
sanguis sup cerebri mēbrana diffundit: q̃
cōcretus ibi corrumpitur: vñ dolores ma-
gnos magnāq; inflāmatōnez accidētia
adeo p̃ssima z seua mouet a quib⁹ nemo
liberatur. Ita p̃erea accidentia fracturā
cranei arguunt aliqñ in primis dieb⁹ ma-
nifestant fm totum aut fm maiorē partē
eorum. Et interdum vidimus ea euenisse
in tpe putrefactionis sanguinis ingressi p
ossis figuram sup durā matrē. Et nota q̃
hoc nō cōingit nisi ppter paucitatē frac-
ture z paucitatē sanguinis. Nā qñ san-
guis ē venat⁹ ceciderit sup durā matrē in
notab⁹: quātitate cū fractura ossis nō pua
necessario p̃dicta accidentia in primis die-
bus vel saltem intra septimū diem in esta-
te: in hieme intra decimū manifestantur
¶ Quam si os fuerit fractum fractione par-
a triangulari seu capillari z miserit versus
durā matrē paucissimam sanguinis quā-
titatē: dicoq; primis diebus nullū acciden-
tium istorum manifestabitur: nec aliqd ex
illis a Guidone z Petro de arillara supe-
rius cōmueratis. Ergo sequitur q os sit
fractum z superius annotata accidentia
nō manifestent in pncipio sed in posteruz
tm manifestabunt. Et cuz hoc etiā in isto
casu vidimus enenire accidentia predicta
leno modoz: ideo mitiora remissioraq; q
aliqui medici nō multū in arte chirurga ex-
p̃ert: arbitrari fuere sup̃dicta acciden-
tia aliūde causari q̃ a vulnere. ¶ Quob-
obrem ad inuestigādum vnamquam par-
uam fixuram: statim amice mi non nisi vti-
lissimum erit: (vt inquit Aui.) z illud idem
asserit Cel. capitulo de curatione caluarie
dicens oporet considerare percutientem
z rem cum qua sit percussio: an a longe fac-
ta fuerit: an ab alto causetur casus: an cū

ira: an re incidenti: an contudenti vel
pungenti: an fuerit percussio cum aliquo
medio impeditenti: an ab agenti libero
vcz absq; secunde persone impedimento.
Nam plerumq; per hanc bonam inuesti-
gationem fixura occultis prudenti medico
efficit manifesta. Quapropter si quis gra-
uiter in capite percussus est z mala iudicia
secura sunt: vt inquit Cel. licet ab ea
parte in qua cutis discissa est: rima non
reperitur non incommoduz tamen est p-
te altera considerare nunquid locus mol-
lior sit z tumeat: eumq; aperire si quid os
scissum reperiretur. Os enim fractum nisi
succursum sit granibus apostematōni-
bus afficit difficilisq; imposterum tracta-
tur non parua laborantis iactura. Inter-
dum enim vt inquit prefatus vir solet
euenire vt altera parte fuerit ictus: al-
tera vero os sciderit. ¶ In quacumq; ergo
contusione cum dubitatione fracture tu-
tus est in primis diebus vuln⁹ ampliari.
Nam vt inquit prefatus vir. Neq; em ma-
gno negotio cutis sanescit etia q; frustra
incisa fuerit. Etiam parū supra dixit pro
inuestigatione occulte figure: at si tū ne-
quid rima manifesta est attramentus scri-
ptorum super os induendum: deinde id
scalpo detrahendum est: nigriciem em con-
tinet si quid scissum est. Tandem etiam in
uestigationē habemus ab Aui. capitulo
de cura fracture cranei dicēte. Et si amas
vt sit infusio humiditatis nigr: sup os fac
deinde fricationē dōz si finiri donec nullū re-
maneat vestigiū ipsius nigredinis: aut fri-
catio nō dōz finiri fm Dini donec nullū re-
maneat vestigiū figure offēse ppter ap-
plicationē talis nigredinis. ¶ Visis modo
istaz oim fracturaz signis et accidentibus
earūde restat nūc quo breuior potero ser-
mōe i mediū adducere curationē faciēdā
vniuscuiusq; dicaz fracture: manuali
operatione. ¶ Cura itaq; fracture cranei
duplici modo efficit. Uno mō via incisōis
z ossis expiratz: os seu elenatōis. Alio mō
via exiccationis z incarnationis. ¶ In p̃i-
mis ad curationē: veniēdo manuali opera-
tione. Dico q cū fueris vocatus ad hmoi
curā fracture: nulla melior operatio erit q̃
protinus si vniū non fuerit amplū: ipm
ampliare nonacula incidenti cruciali vel
triangulari incisōne: donec os fractū seu
dubium in conspectu z manifestū propa-
lo pateat. ¶ Aduertendo tamē q hora in-
cisōis predictę per craneum yugibus

Cel.

Cel.

Dura ma-
ter.

Aui.

Dinus.

Guido et
petro de
arillara.

Curs.

Nota.
Aui.
Cel.

Cel.

Facta in
cissione.

integre ab osse remoueat: ne hora fricationis ossis ab instris ferreis dilaceretur. Frictio enim (vt inq̃r Cel.) huiusmodi p̃miculū generat dolores magnos magnasq̃ inflammationes: febres insuper commouendo. ¶ Celeberrata incisioe prius caput abrafo prudenter et cauti chirurgici est super osse imponere licinium vino mado factū aliquantulū expressum et tepidum. Reliquū vero vulneris impleat licinijs eplumaciolis de stupa albumine oui illinitis. ¶ Et si emorofagia sanguinis fuerit in loco: sic cū albumine oui accommodate additur puluis restrictiuus cū pilis leporis minutissime incisissponendo predicta licinia inter angulū et angulum. In tantum q̃ die sequenti hora remotionis prime medelle labij vulneris reperiantur ad exteriorē partem reuerberata. ¶ Quo facto si si pura siue fractura fuerit penetrans vsq̃ ad latus intrinsecum necessarium est fricationem facere os remouēdo seu extripādo vsq̃ ad duram matrem. Administrando in primis raspatoria ampla veniendo succursus vsq̃ ad minima. Aduertendo succum opore q̃ frictio rope ratio predicta nullo modo tāgar commissuras ne ex fricatione et raspatione facta super p̃renominatis comissuris fieret casus dure matris super cerebro. ¶ Remoto osse rasparioꝝ seu carratoris superius annotatis vsq̃ ad vitreā secunde tabule remoueat vitrea in primis cū leua aut argentea aut ferrea bene fabricata. Deĩ vndiq̃ lentacula tranula instrumētis ab omni asperitate et aculeis predictę expirationis remouentur. ¶ Hoc completo habeas paruum frustum sindonis bene lenis et odoriferi est ad similitudinem folij rosmarini: aut loco sindonis peciaꝝ lini optime limpidas ac leuē: deinde madafacta cum oleo rosato onfancino actualiter calido ponat predicta pecia argentea p̃ba inter durā matrē et os: ponēdo insuper de p̃dicto sindone in dicto oleo eodē mō madafacto ad quantitatem qua os de crucis cooperiri valeat. ¶ Hoc cōpleto impleat vuln' licinijs illiminatā digestio cōfecto de vitellis ouorum oleoꝝ rosato onfancino parūq̃ croci desup insup ponēdo peciam ampliā h̃mō digestiui. ¶ Et nota q̃ loco digestiui transacta die sc̃da a die eluationis ossis miraculose (vt ita dixerit) in digerendo m̃dicatō de dolore sc̃da super pecia et limicā inueniuntalere yngu-

tum infrascriptū descriptione nostra ordinatā: q̃d vnguentū baliuū capitale vocatur. Et audeo dicere inter cetera vnguentū in primis diebus maxime obnare principatū. ¶ Olei rosati ʒ. vi. olei mastice ʒ. ii. pinguedinis viruli pinguedinis porcine. añ. ʒ. iij. folioꝝ plantaginis maris siue betonice pipinelle piloselle floꝝ rosmarini añ. x. oia adinuicem conqualsentur et bulliāt cū ciato viniodor: feri vsq̃ ad cōsumationē vini: deĩ colentur. Postmodū addāt infrascripta. R. mastice gummi eumi resine p̃māñ. ʒ. i. lib. thagiri auri et argēri añ. ʒ. ii. m̃mij ʒ. r. ruzē ad ignē bulliāt baculo agnādo donec acquirat colorē nigrū: deĩ addāt terebēntine clarissime. ʒ. iij. cere aibe quā rā sufficiat et fiat cerotū molle. ¶ Ad hanc intētionē et ʒ. vnguentū de m̃mo in fine presentis capituli ordinatū. ¶ In circuitu huius vulneris linicō cū defenīo facto ex oleo rosato boloarmeno et parū cere albe. ¶ Et nota amice q̃ cum ista medella vtilissimum est transire vsq̃ ad securitatem apatis. Nam propter ebullitionem factā in humore propter operationem factam cū instrumentis ferreis: vt sepe numero experientia nobis demonstrauit: ē tutum vsq̃ ad predictū tēpus cerotaria seu medicamina attractua experiri. Et nonnulli antiquoꝝ et modernorū doctorum contrariā teneāt opinionē. ¶ Inquit enī super hoc Aul. c. de curatiōe fracture crane. Et cū feceris illud scilicet fricationē tuā: tūc administra puluerē capitalē sc̃d fiat tibi. ¶ Dinus tamē vir magne auctoritatis in arte chirurga cōmentādo terruz Aul. p̃allegatū significauit predictum puluerem nō esse administrādū nisi trasacto periculo ap̃is. ¶ In hac p̃terea curatiōe summo opere iuuat fili mi Aluixne sepe et sepi hāc operationē a magistris in chirurgia expertis laboare vidisse. Quā obrem nō solū tibi proderit in hoc: sed in ceteris operationibus summo opere iuuabit te bonos et idoneos frequētare practicares: vt de hoc enī in p̃ohemio nostro auctoritate Aliabans te attētiore fecimus. ¶ Ceterū trasacto quarto vcz a die eluationis ossis procedendū est cum infrascriptis medicaminib'. ¶ In primis ponēdo sup durā matrē mō quo p̃mā possiū meliā istō domesticū m̃dificatū cū conforatiōe dure matris. ¶ Cuius talis erit ordiatio. R. terebēntine clarissime abies

Unguentū
mirabile

Aliud.

Defensiuum.
Nota.

Aul.

Dinus.

Nota.

Mundiff
castium.

3. f. olei rosati onfancini. 3. f. mellis rosati colati. 3. iij. croci. 3. f. grane finissime. 3. f. vini odoriferi. 3. iij. bulliāt oīa simul vsq; ad consummationē vini addēdo seminis ipericonis. 3. ij. riteruz bulliāt vnica ebullitione: deinde colent. Et viere: quia mirabilis est operatio. P. Ad eandē intentionē v3 mel rosatum collatū summo pere in isto calu. P. Si r quoz cū securitate maiori 3 cū melle rosato melius est trāsire cuz isto liquore. R. sirupi rosati ex infusione. 3. r. floz 2 folioz ipericonis: flo riorūsmarinigrane finissime ana parū: terebēti. 3. iij. vini odoriferi. 3. ij. bulliāt omnia simul vsq; ad cōsummationē vini: deinde colentur qz mirabilis est operatio nis. ¶ Notādū ē insuper q si facta rāspatione ossis inueneris sanguinē alteratū seu putrefactū 2 corruptū: ita q sit dubium de aliqua leſione pāniculi: tūc po natur immediate mel rosatū facto spiracu lo in osse: cū pauca qūitate olei onfanci ni: si alteratio pāniculi fuerit pua. Uez si sanguis fuerit manifeste sub osse sania: r cū alteratio manifeste talis panniculi: tūc ponat mel rosatū simplr. P. Oſeque ter ponat desuper cerotū in eodē tpe am pli cū forma infrascriptū nobilissime ope rationis: materiā mirabiliter subtili attra ctione ab interiori parte ad exteriorē: ma trahendo ē cū notabili loci cōfortatione mundificatione 2 incarnatione. Cuius ta lis est ordinatio. R. betonice matris filue: ipericonis millefolij pilosele añ. 20. ij. ro rismarini saluie cētauree maioris 2 mino ris añ. 20. f. consolide minoris. 20. f. f. te rebēti. 20. f. clarissime lib. iij. olei rosati odoriferi ex oliuis maturi lib. f. f. mastice. 3. iij. resine piri recētis gumī elimi. 3. iij. P. Mo dus aſit cōponēdi dictum cerotū: talis est Incidantur in primis subtilissime herbe pistentur: deinde cū reliquis ad ignē liq factis adimittē baculo optime incoporen tur: addēdo vini odoriferi lib. iij. 2 bulliāt ad ignē vnica ebullitione. postmodū po natur in caſeola ad solem per hebdoma daz quoridie baculo parū agitādo. Quo facto iterū ponatur ad ignē in diuersa caſe ola bulliūdo vsq; ad consummationē vi ni Deinde foritier coletur p flammā seu canapacium ipsū. Et iterū cū cera al ba sufficiēti ad ignē fiat cerotum in bona forma. hoc cōpleto malexat cerotū in pu mis cū lacte caprino pelyaccino: r cū lica

co herbarum supradictarū: vltimo loco cum aqua vite. ¶ Et nota q si i mediera te talis ceroti apponeretur modicū de di ctis herbis subtilissime incisis 2 pistatis cerotum esset in suplatiuo. Et isto modo erunt penes te duo genera cerotozū vñ cum herbis talud sine. ¶ Conſerit in sup mirumimmodum trāfacta quarta de cia die supata deſuper administrare deco ctione infrascripta infusa. R. vini nigri lib. iij. rosaz mirillozū abſinthij ana 20. f. balaustiarum. 20. f. squinā parūz nūcū cipeſſi numero. xij. roſmarini ipericonis rubei tinctoz grane finissime ana 20. f. mellis. 3. ij. Cereā terantur groſſo modo: deinde bulliāt vsq; ad consumma tionē tertie pris. postmodū colentur. Et actualiter calide adminiſtrent (vt ſupra dictum fuit.) ¶ Unū in hoc notādū est q pecia seu fruiū ſindonis debet poni itra duram matrem 2 craneum a die remotio nis ossis vsq; ad integrā expurgationē sanguinis 2 fanioſitatis que erat sub osse 2 incarnationem dure matris cuz craneo Appli catio eſt huiusmodi ſindōis intra os 2 duram matrem ſanuat ad duo. pto ad expurgationem fanioſitatis 2 sangui nis in gressu sub osse: hoc cum facilitate duram matrem depūmēdo abſq; aliqua leſione ipſius ab osse inferius. Secundo modo inuat ne ex morione et pulſatione ipſa dura mater ledatur ab aliqua ossis aſperitate. ¶ Decima qrtā die tranſacta pro ſufficienti incarnatione dure matris cum craneo ipleat vulnus ex isto incar natiuo. R. terebentine clare. 3. ij. mellis ro ſati 3. f. vini odoriferi. 3. iij. ipericonis: be tonicę pipinelle centauree maioris ana 20. f. Contrundenda contundantur. Deſi de omnia miſceantur ad inuicē 2 bulliāt vsq; ad consummationē vini. Deinde for titer colentur canapacio spſſo. Cui cola ture addant itez terebentine clare. 3. f. mellis rosati. 3. iij. mirre. 3. ij. ſarcocolle aloesepatici añ. 3. f. croci. 3. f. ſarie ordeī bene cribellare. 3. ij. ſemis. ¶ Uez si pte rit ſuper vulnere carnem ſuperflūam ge nerari: tunc pro eius remotiōe vñliſſimū est ponere vnguentum mixtum: aut alia men de rocha combuſtum: aut puluerem noſtrum carnis ſuperflue remonuium ſa ne dolore cuius deſcriptio i āndotario no ſtro. c. de medicis corroſiuis mētiōē fa ciem. ¶ Et ſi ſup durā marrē carnē ſup flūā seu vñctuoſā gñari contigat applica

Mel roſa tum.
Liquor.

Nota.

Cerotum

Mod' fa ciendi ce rotum.

Nota.

Decoctio

Nota.

Incarna tiuum.

tio pulueri hermodactiloz iter cetera cū
 securitate obinet pncipatū. Tandē q
 rogatiūa tenet spongia aliquantulū arsa
 Celebrata in carnatiōe sigilletur locus
 ponendo vnguentū de minio de quo men
 tionem faciem⁹ in sine pñtis caplū: pul
 nerē istum. R. bolliarment. ʒ. ꝑ. alumis ro
 che cōbusti. ʒ. ij. balaustiaz mirilloz mi
 rabolani citrini añ. ʒ. i. ꝑ. Cōfert qz cūz
 eis auxilijs vcz añ applicationē eoz semp
 licet lauare vino nigro in quo sint bullire
 rose mirtus balaustie parunqz aluminis
 ꝑ ꝑec semp fuit curatio nostra quā sepe
 nsero expi sumus cū honore nostro ⁊ vti
 litate egrotantis. Et qz amice mīra sunt
 infusa cōmemorata in antiquoz ⁊ moder
 norū scripturis velut sunt trapanozum
 gha malea ferrea infusa. molinellū ⁊ mul
 ta periculosa infusa ab eis dē cōmemorata
 ad hanc operatiōē faciendā: tñ ea tñ in
 mediū adducimus quoz opatio absqz pe
 riculo egrotantiū efficit. Quapropter sup
 hoc optime dixit Aul. c. ꝑrio d. fractura
 cranei. Operatio autē que fit cū ferris tra
 pants ⁊ instrumentis ferreis pñeōianis in
 hac cura ꝑpter eoz maliciā moderni vi
 tuperarūt. Ulterius vīsa operatiōe p
 manualē operatiōē ac ꝑ medicamina lo
 calia. Modo vtilissimū est videre qd agen
 dum quo ad dierā hmoi fracture quo ad
 effusionē corporis quo ad ꝑhibitionem
 āparis ⁊ multoz accidentiū quo ad aerē
 sue habitatiōis: quo ad pronostici cōmu
 merando. Insup nōnulla documēta ob
 seruanda cōsiderādaz ante mā manualē
 operatiōē pñeōiatē fracture. Die
 ra itaqz vulneris capitis cū fractura os
 sis debet a medico satis tenuis ordinari
 vīsz ad securitatem āparis. Comedat
 ergo patiens panatellam amigdalatam
 vel cum zuccaro decoctā in aqua tantuz.
 Uerum si patiens debilis fuerit aut cōua
 lescentē conceditur brodiū parui pulli al
 teratum ordeo. ꝑferculum etiā de farre
 vel factum cum grue vel medulla panis
 gratulati confert vī supra. Claret quoz
 post assumptionem cibi sumere bucellam
 optime codognate ne vapores cibi ad ca
 pur ascendere valeant. Potus insuper
 eius sit aqua ordeacea cū zuccaro vel iu
 leb violato si patiens fuerit cū febre. Aut
 aqua simpliciter decocta cū infusione bu
 celle panis cū zuccaro potata vel iuleb
 violato. Vinum interdum granatorū in
 primis diebus vīlīter conceditur: eo mā

tīme virtute exsistente debili. Transacta
 vñdecima accommodate concedit ⁊ pul
 lum ⁊ vinum mediocriter limphatum.
 Uerum post decimā quartam diem dicere
 vīlīter administrat vī melior: fiat icarna
 tio dūrematris cū carne euenienti ab ossis
 spongiositate. ʒgitur vīlīter cōceduntur
 animalū interiora et extremitates eoz
 sicut pedes vituli castrati ⁊ eorum capita
 Rīsum quoz eodē tēpore ad ꝑpositū fa
 cit in ꝑdicto brodio decoctum. Aduer
 tendo tñ qz comesta ⁊ bibita nō sint iuxta
 faciatē appetitus: nē em deter⁹ in isto
 casu ⁊ oī tēpore qz superflū comedere et
 vīnū supflue bibere. ʒlā vī inq. Aulic.)
 Et nō accidit āpa in siphac cerebri nisi ꝑ
 pter vīnā causari qñqz vī. ꝑpter mul
 tudinem vīni ⁊ cibi. Aut ꝑpter aerē iō
 dicit ꝑfatus vir: caue a frigore etiam in
 estate. Aut ꝑpter aggrauatiōē tentā
 rum seu medelle. Aut ꝑpter os eminen
 s aut ꝑgens durāmatrē. Aut ꝑpter rem
 occulram. Quod si cū āpris fuerit mani
 festa tunc seps āpa cū suo cōtrario. ꝑ Ue
 ruz si fuerit cū occulta stude in separatiō
 ne eius inuestigādo rem occulā. ꝑ Sier
 go cū eius fuerit potanovini ⁊ multitudine
 cibitunc subtilia regimen eius. ꝑ Si fue
 rit os eminen⁹ ⁊ pungens: tñc stude in re
 morione eius. ꝑ Si fuerit similr ꝑpter
 aggrauatiōē tentariū ⁊ medelle: ita
 tim auferas eas. Et si fuerit ꝑpter fri
 g⁹ seu ꝑpter aerē calefacias camerā igne
 et caput egrotantis sepe ⁊ sepius pānis
 calidis visitando. ꝑ Pro remotiōe ergo
 āparis dūrematris cōueniēssimē admi
 nistratur infra scriptum emplastrum: cu
 ius talis est ordinatio. R. radicū altee lib
 ꝑ. camomille mellilioni ana. ʒ. ij. rosarum
 ʒ. ʒ. Bulliant oīa simul cum sufficiēti
 quantitate aque vīsz ad cōsummatiōē
 medietatis. Deinde in decoctione cum fa
 rina ordei bene cribellata fiat emplm̄ so
 lidum. Addeō olei rosati cōpleti. ʒ. ij. ꝑ.
 olei camomillini. ʒ. ij. ꝑ. croci. ʒ. ij. vitella
 duozū ouozū positozū qñ auferi ab igne
 Istud em emplm̄ resoluit cum sedatiōe
 nō contrariandō maturatiōis si natura
 maturatiōē tentare voluerit. Et nota qz
 plerūqz pringit durāmatrē vulnerari seu
 dilaniari ab aliquo frusto ossis: tunc
 tim ꝑ eius vñione administrat desup pul
 uis iste. R. colofonij. ʒ. iij. mirbe aloesma
 sticis añ. ʒ. i. croci sarcocole añ. ʒ. ʒ. misce
 et ꝑtere mō qm̄ mō supra qz mirabilr iuuat

Pulueri
catrizari
us.

Aul.

Reliqua
cure.

Dieta.

Potus.

Aul.
Cae āpa
tis dūre
matris.Cura
āparis dū
rematris

Emplm̄.

Nota

Puluis
aduersus
dūrema
tris vñio
nem.

Nota.

¶ Et in sui habitatione vix esse semp callidus pfectum in hyeme: vñs puatus ac luce vsq ad vigiliam primam die. ¶ Et nō q hora medicandis pfectum in pñis diebus supra capite nō est incōmodū infirmencū plenu prunis lignoz ignis detinere vearū calor versus vultus reuerberet.

Prohibi-
tio apas

¶ De phibitiōe pterea apas et spasmī aq dē cū dū cū eoz phibitiō sit de melioribus cū qd intēdū in curatiōe ista. ¶ Prohibet itaq apa materiā de loco ad locū attrahēdo. Et hoc fit p flōmiam de uerilius et vena cephalica scā p fricatio nē et ligandē exremitatū vērō sandēs cū scarificandē pñt fieri: et maxie hūte et era te nō patientibus siccior homia: ventrē qz largū tenēdo cū suppositiōis et clisterijs: ita q quōdie habeat beneficiū ventris.

Cantela
ne spasmus
venar.

¶ Et ergo etiā spasmus nō eueniat vñlī simū est nuchā illinire oleo camomilino anetino et pinguedine galline locum sepe et sepius pñas cephalicis vñlī tando. Virretum etiā pelle agnina cōfectū pferit in defensioe frigos caput.

Pronosticatio.

¶ De pñostico aut amice mi noli in dicitū facere de morte vel salute p pulsū nē c p vñā: qz sepe fallit opinio. Sed fac iudiciū per sanie exñtē in loco: et accidētia q adsunt in vñlīnere. Nā hi moriunt q i isto casu pñiunt ad amissionē loq: cū ericacione vulneris et depreessione labioz et ues: os insup tabescit et oculi tumescit. Eger vero cibū abhorret rigoribus cruciā. Deinde paralisis ex latere opposito supuenit. Et spasmō quoz plerunqz vexant q ex isto vulnere moriuntur. Membra na insup cerebri suū natura lem amittit modū ad limiditatē et nigredi nem tēdens. ¶ Et nota (vt inq Paulus) q nigredo que accidit i dura matre si nō remoueat applicacione mellis rosati mortem attestat futuram: q significat tale psumptiōne calozis naturalis ipius.

Paulus.
Nota.

¶ Sup hoc notādū est q iterdū nigredo vt causari in pñis diebus ab aliquo sanguine retēto sup duramatre: aliq ab ali qua conuulsione facta in pñito pñiculo plerunqz etiā vidimus ipsam cāri ab ali qua medicaminum tinctura. Ista em egritudo a quauis cā de pñicte cāta non ita suspecta est sicut illa q videt ab aliq putrefacōne causari. ¶ Signa bona in isto casu salutē coarguētia sunt ista. vcz dō labioz digelto cū albedine offensa naturali nō aridi sed aliquantulū humidi. Et cuz hoc etiā mēbzane siue dure matris morio.

Signa
salutis.

sen pulsatio assidua esse videt. Eger pter ea quo ad cibū et potū bñ se hz. Caro insup q iter durā matrē et os ouirubei coloris existit. Pñes qz post quartādecimā a febre penitus vacare videt: et insup bone mētis. ¶ Deniqz fili mi carissime anteq ad operatiōē manuale puenias non tate debes ifra scripta documenta q etia a doctoribus in isto casu cōnumerantur. ¶ Pñio et an oia ne pñermitas d pñculo et corā assantibus et infirmi cōsanguineis pñestari: vt si eger ad malū conuerteret nō dicat q sū cū morientis sed potius salutis ei cui salutē attribues. Nā talis narratio medicū extollit cū honore et vilitate infamiā vulgi euittād. ¶ Scdm est vt nō fiat opatio in eoz: cū hūte debilis esse videt. Nā pñ Sal. auctoritate pñocra tis amphorizimoz scdm inq. Ubi est indigentia nō opz laborare. i. debilitas virtutis. ¶ Tertium documentum est vt supra alias dictū fuit: q in operatiōe studeas enitare cōmīllaris: timēdo em d casu dure matris sup cerebro: ex quo ipsa alligat a pñictis cōmīllaris. ¶ Quartū est: vicanas quantum potes te a plenilunio tpe tue opationis: hoc totū dico tpe nō repugnantē. Et rō est q tali tpe opatio est inspecta. Et hoc nō aliā ob cām nisi ppter ea qz cerebri tpe plenilunij augmentat et ad craneū appropinquat vt hī tertio de diebus ceticidis. ¶ Quintū est de remoriōe et dilatione ossis. Remotio em ossis saluo iusto ipedimēto semp fit in loco decliniori: vt faciliōr mō materia purge. ¶ Sextum qd notare debes de quantitate eleuationis ossis. Et in hoc nos docuerunt Paulus et Sal. quantitate eleuationis ossis. Inquit. Nō opz vñāquāqz remouere fixurā longitudinale: et maxime qñ extēditur extēsiōne plurima. Sufficit ergo tñ modo expira tiōne facere i loco decliniori. Uerū si os fuerit depñsum seu cōminutū: si necessariū est q totū auferat. ¶ Septimū documentū q si os debeat extrahi tpe pugnet effectū cū oleo rosato molificet ad hoc vt idoloze et faciliōr mō extrahatur. ¶ Octauū documentū est q quanto citius poteris de operatiōe te expedias maxime in cōpreessione et punctiōe panni colorum. qm mox sequuntur apara accidētia mala. ¶ Nonū documentū est q opatio tua in estate conetur et expeditat intra tra septimū: et in hieme intra decimū. Uerū quanto citius facta fuerit: tanto meli.

Documē
ta.
Primum

Scdm.

Sal.
Ippo.

Tertius.

Quartū.

Quintū.

Sextum.

Sal.

Septimū.

Octauū.

Nonum.

Aui. et securi? ne eueniant accidentia mala. Su per hoc em inquit Aui. Cum ergo verificata necessitas extendendi. i. os fricadi aut incidendi aliam partem ossis aut extra huiusmodi pura si fuerint alij frustra ossium pligentia duram femur: tunc festina operatio ne nec expectes cōplēmentum gnationis fa nieri: nā hoc qdē cōplēmentum gnationis fa nieri tolerat: nisi ubi nō est pāniculus noia tus mater qz punctura? putrefactio talis panniculi in dispositione facit euenire ac cidētia mala. ¶ Cūsa deni 13 curatiōe ma nuali operatiōe facta: vidēdū est breuiter deiceps curatiōne fracture cranei via exic cationis et incarnatiūm qz via curatiōis ab antiqz et modernis rangit pferitiz ab Aui. c. de plaga et incisione cutis capitis lib. iij. Et a Celso fere in medio capiti de curatio ne caluarie: attēstat auctoritate antiquoz. Aui. in loco pallegato auctoritate quozum dā antiquoz intellexit et voluit qz medica mina delicatius debeat administrari fa cta ossis eleuatiōe: et nō digestiua medica mina et sedatiua doloris: sicut. c. pprio de fracture cranei administrari iussit. Et hoc nō est mirū qz ossa teste Gal. et pānicul? cō plonis sicce indicant. Dicit em Celsus qz antiqz via exiccationis et incarnatiōis multi sanabant imo plures qz via incisionis et ele uationis ossis. ¶ Ut ergo breuiter pstringā pōnā breuiorē qz potero sermone curatiōne fracture cranei via exiccantiūm. P. premis sa ergo purgatiōe dicta fricatiōe extremi tati: et alijs de qbus supius lat? dictū est. Impleat vuln? in pms ex infra scripta aqz Deide puluere imediate ordiato. Postmo dū coopiat vuln? ampliori pecia infra scri pto ceroto de minio. Aut loco ipi? accōmo date administrat cerotū nrm de beronica nobilissime opationis in pma cura ānora tū. P. Descripio aque pnoiāte talis est. R. aque vite. ʒ. x. mirrhe. ʒ. i. aloes. ʒ. ij. croci ʒ. i. sarcocolle thuris ana. ʒ. ij. misce. Itēz pulueris supranotati talis erit descriptio R. aloes epatici. ʒ. i. ʒ. i. mirrhe. ʒ. ʒ. ʒ. i. sarco colle thuris massicis ana. ʒ. ij. misce et fiat puluis. P. Adeandē intentionē et laudari ab Aui. iij. quartū. c. xij. de curavulnez al sciheregi. i. que sunt i capite puluis infra scriptus. R. aloes epatici mirrhe olibani sanguinis draconis ana. ʒ. ij. ¶ Ceroto de minio talis erit forma. R. olei rosati odozi feri. ʒ. x. olei massicini. ʒ. ij. pinguedinis castri pinguedinis vituli ana lib. ʒ. i. litar giri auri et argēci an. ʒ. iij. minij. ʒ. ij. vi

ni odoriferi cisti vni. Bulliant oia simul baculo agitandoin primis lēto igne et in fi ne igne augmētādo donec acqrat colorem nigrum aut similem nigro addēdo in fine cocture terebēntine clare lib. ʒ. massicis. ʒ. ij gumme elimi. ʒ. i. cere albe qstūm sufficit bulliēdo iterum vnica ebullitiōe et vtere modo quo supra. ¶ De dieta propiterea si corpa fuerint cholērica tenelleqz etatis et delicare: cōplōnis cūā ordinata dieta ēt in hac vltia curatiōe in primis dieb? vul nerū capitis cum fractura et sine fractura viliissimum esset transire. P. Et si vulnera fuerint in corporibus rusticis robustis et phlegmaticis cōplōnis: etiā in primis die bus vinum odoriferum mediocris vinosi tatis et merum in isto casu camvilitate cō ceditur vt experientia nobis sepe numero demōstrauit. ʒ. sicut cholericior et alijs adiciens cōplōnibus: nō esset cūā vni et dieta pdicta exhibere. Eodēqz mō in rusti sciscorpoib? et alijs pdictis cōplōnib? vni carneqz subtrahere: ac si febre cōtinuā pa terent: errare in hac curatiōe teste theo doro. c. de medicinis gnantibus carne in vulnerib? maxime vidēret. ʒ. indifferen ter in ciuitate nostra qdā magi Zenenalis in oi etate et cōplone ac oi tpe oibus labo rantibus capitis vulnerib? cum fractura cranei vel sine fractura semp cōcesserit vi num et berbimā dictā. Qd in rei ditate ab oibus est reprobatum. Presertim a Celso in pmo sui phemij dicere. Illud vnuqz mi nime ignoret opz qz pluribus egritudin ius bus pluribusqz cōplōnibus vna. tū nō vī sufficere medicina. P. Sequit ergo qz hec vltima curatio tantū vt mihi locuz tenere vbi vulnus fuerit cū fractura aut cū inci sione ossis exite cū manifesta et ampla fla gura aut apitide: p qdā apitide et fixurā p dicta aqua et puluis liberū possent habere ingressum. P. In ceteris vero casib? pri ma curatio iam dicta semp fuit mihi dila ta. P. Et sic filii mi doctrina presentis capi tuli continet vtramqz curatiōem cranei fracture: quas sepe numero experti sumus cūz honore et vilitate non parua. P. Et sic deo dante completus est sermo pēsentis capiti: cuius nomen sit benedictum.

Dieta.

Curatio.

¶ Cap. v. de cōmotiōe cerebri casu can sata et curatiōe eius. Et de cura contusio nis facie in capinbus pueror cū ossis de pressione absqz lesione cutis.

Viso in predicti caplo sermo-
ne sufficienti de cura vulne-
rum capituli cū fractura. In
pñtvero sermone ipsi est de
inceps curationem de com-
matione cerebri & de conta-
sione euenienti in capiti⁹ puerorū tractare
¶ Contingit itaq; aliqñ hominem a casu
magnū accipere percussione^m absq; cutis &
ossis fractura. In qñ q ex cerebri cōmotio-
ne aut fractura alicuius vene parue pñi-
culorū cerebri causant accidētia quē admo-
dū causari pñtēnt in magno capiti⁹ vulne-
re cū fractura cū ueni. Quapropter in tpe
isto in vrbē Romana anno scđo. S. D. M.
D. Julij. Liguris pape. q. C. uulsa in cly-
ti comitis Julostrillimi Ducis Ubinariis
curā assumpsim⁹ qd dum p'ponē scī ange-
liequitaret: ex equo in terrā cecidit: ter quo
casu magnam in capite percussione^m suscepit
sup lapide marmoreo: et qd per⁹ fuerit: ne
diare equ⁹ addēdo afflictione^m afflicto suo
capite percussione^m magnā in comitis pñcti
capite reuerant. Ita pambab⁹ percussio-
nibus homo ille in terrā prostrat⁹ remāsit
absq; aliqñ motiōe acsi quasi mortu⁹ fuisset
apoplecticus statim factus fuit: a naribus
quorū & auribus sanguinem purgabat: ca-
put insup totum tumuit tumefactioe ma-
gna oculi deinde palpebre & facies tumue-
runt cum limiditate ppter sanguinis effu-
sione^m. Quōdēz multi medicorū Romane
Curie Chirurgorūq; ad hanc curationēz
vocati fuerūt. Qui oēs cū pulsū patiens
tetigisse. ut pñstico rñmo in manib⁹ pbro-
rū reliquerūt. Fundātes se sup illo ampho-
risimo dicēti. pposituri solo pñstico pbris
sunt reliquēdi. ¶ Ego enā ad hāc curationē
ne supuocā⁹ prius pmissa ptestatiōe de
eius periculo: curauim⁹ hōiem curatiōe in-
frascripta: qua dei munere cōualuit: vñq;
in hodiernū diē viuit licet aliquātrūlū me-
morā & loquela depaupatus remāserit.
¶ In primis itaq; capite prius abrafo: in-
frascripto ceroto caput totū vsq; ad collū
coopernuim⁹ more emplim⁹ talis fuit or-
dinario. R. fursaris erican⁹ & trituratū tri-
turatiōe vitima lib. f. farine fabarum. 3.
viij. rosarū mirtilloz granorū & folioz ei⁹
añ. 3. j. camomille melliloti añ. 20. j. stica-
dos squinatiā ana tertiam partem vñm. 20.
coziandroz aniroz añ. 3. vj. beronice mris
silue aneti ana. 20. f. absintij. 20. f. oibus
trituratū vi supra cum fursure & fapa suf-
ficiēti parumq; vini maluanā vel eius lo-

co vini odoriferi: bulliat oīa vsq; ad spissi-
tudinem solidam ad addēdo in fine cocture
olei camomillini anetini rosati atq; mirri
ññañ. 3. ij. r. f. cere albe. 3. ij. croci. 3. j. f. r. ite-
rum bulliat vnica ebullitiōe agitatō deim-
de cū baculo donec tepidū fuerit: addēdo
calami aromatici bñ puluerizati. 3. r. Nu-
cham insuper quotidiē vñxim⁹ oleo camo-
millino anetino & piguedine galline & oleo
costino. Istud em cerotū mirabilis est ope-
rationis in isto casu. Item ad eandē mñtē-
tionem v3 infrascriptū emplm⁹ delicati-
uum humiditatis sub craneo rerente cum
cōfortatione cerebri & aliquali resolutione
R. fursaris bene trituran. 3. iij. farine lē-
tium. 3. ij. rosarum mirtilorū & folioz gra-
narum eius añ. 3. j. calami aromatici. 3.
j. f. camomille melliloti añ. 20. f. nucum cī
pressi numero. vj. prius oibus trituratū &
optime cribellatis cū vino nigro & fapa suf-
ficiēti ad ignem de oibus fiat emplm⁹ soli-
dum: addēdo olei rosati olei camomillini
ana. 3. iij. cere albe. 3. ij. f. thuris mastici-
as añ. 3. iij. mirrhē. 3. ij. liquefactis oleis cū ce-
ra oīa misceant adinuicem & fiat mixtura
q̄rit iter formā empl⁹ & ceroti. ¶ Et nota
q; p sua cōstītiōe & potū vsq; ad. iij. diem
biodiū gallinarū cū succaro rati fino nil
aliud assumere possunt. ¶ Trāfacto. xij. q
ad cōmēstione^m & potū meli⁹ se habuit. In-
cepit em cōsumū pulli accipe & granatoz
vñm cū aq simp⁹ decocta & parū zuccarū
fini. Et sic sine aliquo sermōe trāsluū vsq;
ad. xx. diē ita q; ppter accidētia seu secū-
ta imēdiate post casum nulla facta fuisse
borthomia nulla q; ventosarū scarificatio.
Vñ quotidiē materiā a capite diuertere
pcurauim⁹ administratiōe vñtosarū sine
scarificatiōe in spatulis & natib⁹ multarū
fricationū & ligationū extremitatū. Admi-
nistrandū quotidiē enema infrascriptum:
q; naturaliter nullū habebat corporis be-
neficiū: cui⁹ talis fuit forma. R. decoctiōis
maluarū & violarū fursaris añ. 20. j. deco-
cte cū capite castrati quantūz sufficit p cū
stere: olei violati butiri añ. 3. ij. virellā duo-
ruz ouoz: falsi parum hierepigre Galeni
benedicte simplicis ana. 3. f. ¶ Uerum. si
accōmodate possunt laborantes tali casu
in primis deibus fleborthomari & ventosa-
ri cum scarificatione: atq; purgari purga-
tione habēti respectu ad caput velut sunt

Emplm
delicati-
uum.

Nota.

Casus.

Cura.

Emplm
capitale.

pillule de sera cum aggaricorum pillule cocie. **P**er hec puto auxilio dei tibi sufficere pro curatione comotionis cerebri atque fractio nis: venarumque paniculorum ipsius.

**De cōtu-
sione cap-
tis: puero-
rum.**

De cetero autem tempus est sermonem fa- ciendi de curatione contusionis euenientis in capitis puero: cum depreffione ossis absque lēione cutis et fractura scēde tabule. In pīa vero tabula cōtingit os aperiri siue creparurā accipere: ut in antecessū capitulo dictum fuit. **I**n curatione itaque talis contusionis res requiruntur intēnes. Prima est vitā egrotantis ordinare: Scōda locum contusum ab apate tueri. Tertia et vltima locū contusum pro possibilitate resoluere et os ad suū locū reducere. **P**riā quidē intēnio complet sic. **P**ro suis ergo comestione et potu debet prentari in primis diebus panatella in brodio parui pulli cōfecta aut grue in eodē brodio: vinū etiam granatorū dulciū cū aqua limphatū vtiliter conceditur. **E**t si patiens fuerit debilis multū prudētissimi chirurgi erit propter defectum etatis in primis diebus pullū et vinum bene limphatū cōcedere nā virtus te deficiente nulla valet curatio.

**Intentio-
nes.**

**Prima in-
tentio.**

**Scōda in-
tentio.**

**Tertia
intentio.**

Scōda quidē intentio q̄ est locū ab apostemate tueri. completur administratione fricationum et exprimitur: et enī administratōe vsq; ad principium tertij diei istū medele. **R**. olei rosati olei mirtini camomilini añ. 3. ij. ouorum cum albuminibus et vitellis numero. ij. oibus adinuicē cōquasat cū farina ordeacea et fabarū parūq; mirtillozū bullitis adinuicem vnica ebullitione fiat admodum emplastrū: quo sup loco contusionis quotidie vtatur. **E**t si puer fuerit lacrans nō nisi vtilissimū erit lactantem mulierem purgare purgat: de satis domestica vcz. ex manua calia adia capitolicone. In circuitu insuper cōtusionis ponendo defensum commemoratū c. de fractura cranei. **I**n Tertia et vltima intentio que est locum contusum resolue- re ofq; depreffum ad suum locum reducere completur administratione auxiliorū infra scriptorum: quorum prima hec erit descriptio. **R**. olei mirtini olei rosati olei absinthij añ. 3. ij. olei camomillini 3. ij. pulueris rubei restricti 3. r. farine fabaz. 3. f. farsuris bene triturati. 3. f. nucū cipei- si bene triturati. 3. r. calami aromatici. 3. vj. camomille absinthij mirtillozū grana- torū et foliorū eius ana. 20. f. cimini 3. f. cere albe. 3. f. p. omnibus adinuicē tri-

turatis trituratōe vltima cū sapa suffi- cienti ad ignē fiat emplū solidū. **P**rius em̄ emplj vt p3 cōsiderāi ingredia: **E**mplm. habet virtutem resoluendi et carminandi sanguinem cum cōfortatione loci. **P**riā propter si contigerit sanguinem quē sub cute via ista carminari non posse: nec res- solui necesse erit quotidie administrare spongiam madefactam in decoctione in- fra scripta cuius talis est forma. **R**. vini nigri. lib. ij. linūi barbitonforia. lib. 3. f. nucum cipei si aliquantulum triturataz numero. 1. mirtillozū rosarūz absinthij ana. 20. f. aluminis roche. 3. f. coctandorūz cimini calami aromatici añ. 3. ij. Bul- liat oīa simul vsq; ad consumationē ter- tie partis: dei de quotidie ligeret desuper spōgia madefacta in ea: q; mirabiliter re- soluit et desiccatur sanguinem extraneatū in quacūq; capitis contusione ad suum locum os reducendo. **E**t item mirum im- modum transacta septima cerotū infra- scriptum os reducit ad suum locum: cui talis est ordinatio. **R**. mastici terebentine añ. 3. f. gūmi eleni. 3. r. colosone refine pi- ni recēt. añ. 3. f. armoniaci. 3. ij. succi bēro- nice succi consolide minoris maioris añ. 3. f. succi apij. 3. vj. vini odoriferi lib. v. bulliant oīa simul vsq; ad cōfirmationē succorum et vini. Deinde fortiter colentur Cui colature addant cere albe oleiq; ma- sticini añ. quantū sufficit et fiat cerotū in bona forma. Deinde maleteretur cum vino odorifero in primis: postmodū cum lacte vaccino. **I**studem cerotū est mirabilis et domestice attractionis cū loci cōfortatio- ne. **E**t Deniq; si cōtingat sanguinē in cōtu- sione coagulātū resoluī nō posse admini- stratione localitū: sic scarificatio pfunda iterdū excusat laborē resolutionis. **E**t si ista valēt necessario loc⁹ a piend⁹ est: dei- de digerēdus mūdificādus i carnādus et cicatrīsādus aux. ihs annotatis. c. de vul- nere cōtusuō. **E**t Tercū si cōtingerit istā cō- tusionē euenire in capitis etatis satis mature: tūc si cū p̄dicta cōtusionē p̄ signa cognouerit os fractū eē: tūc fiat loc⁹ icida- tur i cūde tradita in añ. c. **E**t os deinde tricanādū est vsq; ad lat⁹ irinfecsi: si fue- rit necesse reliquū vero curatōis in palle- gato cap. sumere potest. Quāobz vt inq̄t **Aut. c. de fractura cranei.** multonēs acci- dit vt sc̄ndat cranei et nō cūns imo apē- tur. **I**dest locus hora p̄tusionis tumefit tumefactōe apōsa ppter sanguinē eue-

Emphm.

Spōgia.

Cerotum

**Scarifi-
catio.**

**Apertio
loci.**

Incisio.

**Nota.
Aucen.**

natum in p̄dicta cōfusione. Inq̄t. Cū ergo occupatio sit in curatiōe ap̄aris idest tume factiōis p̄dicte ⁊ nō puenit ad plagā idest ad curatiōē fracture: fouasse accidit vt putrefacti os desub̄ vtq̄ in ueritima tabulaz ⁊ durāmarē generat putrefactio: q̄re accidit ante sanitatē idest an̄ resolutionem h̄mōi tume factiōis: ⁊ post resolutionē ip̄ egritudinis male: sicut sunt febres tremor cordis ⁊ destructio rōis ⁊ alia p̄silia eis: vñ necessarii est vt statim incidat loc⁹ ⁊ erbi beat ei curatio vere cranei fracture. Aliaz istam habem⁹ dicentiē: ⁊ accidit acciden tia mala p̄notata ante sanositatē interdū q̄ post sanositatē. P̄ Et sic deo dāte cōple ta est doctrina p̄sentis capituli: cuius nō men sit benedictum.

Capitulum. vi. De vulneribus fa-
ciei ⁊ partium eius.

Uuln⁹ in
facie.

Curatio.

Prima in
sentio.

Secūda
intentio.

¶ In vulnere faciei nulluz im
miner p̄culū mortis. Nā p
viā prime intētiōis plerūq̄
vulnera istius loci sanātur
⁊ eo maxie qñ sunt sine de
perditioē substantiē: ⁊ absq̄
cōfusiōe ⁊ nō multū profun
da. ¶ Curatio itaq̄ vulneris faciei trib⁹ itē
tionib⁹ cōplet. Prima cōplet vñone par
tiū solutarum. Scdā partes vñtas cōser
uādo. Tertia subtilē regimē in p̄mis die
bus administrādo: vt loc⁹ ab ap̄ate tnea
tur. ¶ In p̄cipio ergo p̄ cōplemēto p̄me
intētiōis p̄cedere p̄iusloriōe vulneris
vini decoctiōis rosarum parūq̄ thuris
statim vulnus cum decenti sutura fuen
dum est. Aduertendo q̄ inter punctum
⁊ punctus sit parua distantia vt labia vul
neris melius a sutura vñant: nullū orifi
ciū dimittēdo: vt pua deīn ⁊ pulcherrima
fiat cicatrix. Quo factō loc⁹ coopiat pectis
illinitis ⁊ albumine ou: p̄fuso cū oleo rosa.
onfācino. ¶ Deīn in p̄olemēto scdē inten
tiōis sequēti die situat p̄cie iuxta vulne
ris lōgitudinē ⁊ p̄titudinē duoz digitoz
illinitē seu emplāte infra scripto auxilio.
Cui⁹ talis ē forma. R. mastic pulueriza
tis sanguis draconis añ. 3. i. f. thurs. 3. i. dia
gāi p̄sti. 3. iij. boliar. 3. iij. f. farine volatilis
farine fabaz añ. 3. i. ⁊. f. albumē vñi
ou: aq̄ ro. 3. f. oia mīcant ad mīncem et
fiat corp⁹ ad modū paste q̄ vñat vt supra
dictū est. Ip̄o cōpleto itēz desup reueran
tur p̄cie sup vuln⁹ tñ madescente cū p̄di

cto albumie oui oleoq̄ rosato limēdo eas
cū plumis horatiz p̄dicto albumie. T̄er
tia p̄o die auferat p̄dicti ⁊ loco eoz fuit
pecie icolate ⁊ postre cū supradicta pasta
q̄ suturata sit ad silitudinē hic designatā.

¶ Osequēter vñq̄ ad quīa diē p̄cedēduz
est cū supradicta medella. ¶ Et nota q̄ p
hāc suturatā p̄esaditūcē p̄seruat absq̄
dolorē: r̄isto mō vulneris cicatrix efficit
pulcherrima. Quāob̄z si aliq̄ dubitatio
fuerit de retētiōe humiditatis in profundo
vulneris cū hac sutura ip̄az interdū rela
xādo tui iuris erit p̄dictā sanie quotidiē
ex vulnere exaltare: ⁊ sic via ista vulnus
nobilitissime particule restaurat absq̄ ap
plicatione tinte. ¶ Transacta deinde diē
q̄nta accōmodate sup vulnere admistra
tur infra scriptū vnguentū. R. olei rosati
olei mirtini añ. 3. i. terebētine clarissime.
3. iij. pinguedis vituli liquefacte. 3. i. ma
sticis. 3. i. f. vini odoriferi ciatum vñi ro
sismarini millefolij plantagis consolide
minoris centauree maioris añ. 3. f. bul
liant oia sup vñq̄ ad cōsumationē vñi deīn
collet canapatio spisso: postmodū cū ce
ra alba sufficiēti fiat cerotū in dōa forma
ipsum deinde maledādo cū lacte vaccino
Istud enim vnguentum amice mi mira
biliter sanat vulnera faciei bonā relinq̄
do cicatricem. ¶ Ad eandē intētiōē va
let mirabiliter vnguentum de minio descri
ptum. c. de fracture cranei. ¶ Tertia ⁊ vl
tima intentio quē est vitam ordinare com
pletur sic. ¶ In p̄mis ergo diebus vtq̄ ad
quartā diem patiens cōtentari debet pa
natella amigdolata aqua ⁊ zuccaro con
fecta. Aut loco eius grue aur spelta. Aut
ferculo quod constat ex farina ordei aqua
et zuccaro. zuccarum insuper violatum
⁊ rosarum cum aqua vñlitr concedit
tur loco srupt. ¶ Digestiūm insuper
tale potest esse. R. sirupi rosati ex infusio
ne. 3. i. sirupi endiuie. ⁊. f. mīscē cū aqua
endiuie buglosse fiat sirupus. ¶ Sumpto
isto sirupo per quatuor dies purget pa
tiens purgatione ista. R. māne electe. 3. f.
electuarij lenitui. 3. vj. cum decoctione
communi fiat potio addēdo sirupi viola
ti. 3. i. semis. p̄o eius potu aqua simpli
citer decoctā cum zuccaro fino aur inleib

Nota.

Unguen
tum.

Tertis
intentio.

Signum

Purgati
uum.

Scarifi-
catio.

Cura
no vulne-
rum nasi
aurium &
palpebra-
rum.

violato ad ppositū facit. P Scarificatio-
nes insup spatulaz cū applicatiōe vento-
sarū vtiliter ad diuertendū materiā in p-
mis diebus administrant: scōmia quoq;
vene cephalice coispose exsistit sanguineo &
plectorico in isto casu magnā pber vtilita-
tē diuertēdo em materiā corpus enacuat
Ceteris vulnera nariū & auris celeberri-
me curant curatiōe antedicta. Differt tñ
eorū curatio in hoc q; futura nō ēz ita cū
tō auferri sicut superius dictū est: q; pro-
pter locū iēptū i colatura asidicta i hmoi
locis administrari nō pōt. P Eodēq; mō
eis dēq; auxilijs supius descriptis curant
palpebrarū vulnera. Ceterū si vñ fuerit in
suba oculi accommodare pto sufficienti me-
dela admiſtraſ colirij pfecti ex albumine
oui cum aqua rosata & sief albo sine opio
vsq; ad quartā diem. P Transacta quar-
ta vcz vsq; ad septimū pfecti ex albumine
rosata cum albumine oui & sief albo sine
opio parumq; aloes epatici loti cū aqua
rosata & parum sarcocolle. P Transacta
septima die vulnus incarnandū est admi-
nistratiōe istius colirij. R. aque rosate. ʒ.
ʒ. vini odoriferi. ʒ. ʒ. sief de tūpure. ʒ. ʒ. i.
sarcocolle aloes epatici zucari candi añ. ʒ.
ʒ. misce & scōm artē fiat colirij. ʒ. ʒ. istud
colirij (vt piz cōsiderāt ingredientia) vir-
tutē hz incarnandi locū cū aliquali mūdi-
ficatione. P Demū locus sigillādu est ap-
plicatione istraſcripti colirij: cuius talis
est forma. R. aq rosate. ʒ. ʒ. sief de pū-
bo. ʒ. ʒ. tucie prepatē. ʒ. ʒ. mirabolani ci-
trini. ʒ. ʒ. albumē vni⁹ oui aliquantulū de
cocti: oia pūndant simul p diē naturālē
pmanēdo: deide fortiter colent & itra ocu-
lum ponat sepe & sepi⁹ gutta vna: q; mira-
biliter locū ad cicatrizationē pducit. P Ul-
terius si prigerit sup vulnere dolorē enemi-
re: pro ei⁹ sedatiōe admiſtraſ lac puelle.
P Ad eandē intentionē valet colirij albi
dissolutū in mussellagine seminis citoniu
rū cū aqua rosata cōfectū. P Et sic amice-
mi completa est doctrina pñtis caplideo
dante: cuius nomen fit benedictum.

Capitulu. viij. De vulneribus colli
et gulle: de eorum cura.

Vulnera istarū pñtis multis de
causis sunt valde timorosa
nū ppter emorofagiā sangui-
nis: nū pp cōcarenationē ner-
uorū atq; chōrdarū eaz: pñtis

tuz deniq; ppter nuchā. P Pro quoz ita
q; curatiōe eisdē vulnerib⁹ cū pñtis imō
subuenire itendo. P Cōgrit itaq; sepe
mero loca pñtiata vulnerari a re pūndē-
ri: velut baculo lapide & alijs siliib⁹ pñsio-
nē cānnibus. Interdū a re icidenti velut
ense cutello & oī alio siliū cōgrit aprio ad in-
cidendū: plerūq; insup cōgrit a re pñti
vulnerari velut leio sagita lācea & ab oī
alio insisto aprio ad pfoandū. Quāobz
curatio vulneris a re incidēti cāti isto pñ-
ditur mō. P In primis ergo vuln⁹ colli cō-
sidera si fuerit cū lesiōe anche an sine le-
sione ipsius. Nā si sine lesiōe fuerit statim
vulnus suendū ē in loco tñ decliniori oia
ficiū relinqūdo. Deinde vulnere exsistē p
fundovtilissimū erit pcedere digestiū ex
terebētina & vitello oui parāq; croci pfo-
cto ponēdo temp nūctā digestiū cū oleo
rosato calo aut oleo ipericōis: & hoc vsq;
ad quartā diē: vñ quousq; manifesta vul-
neris digestio appebit. In circuitu hō po-
nendo defensiū ex oleo rosato doloarme
no parūq; cere albe confecto. P Cūq; sa-
nies i loco gñata fuerit digestiua oīno p-
hibenda sunt. Et loco eoz vñ admi-
straſ mūdificationiū istraſcriptū. R. terebē-
tine clarissime. ʒ. ʒ. mellis rosati. ʒ. ʒ. succi
plantagis & apñ añ. ʒ. ʒ. bulliāt siml vni-
ca ebullitiōe addēdo vitellū vni⁹ oui im-
mediate qñ auferat pigneſarie ordei cū
cribellate. ʒ. ʒ. croci. ʒ. ʒ. Et nota q; si
huic mūdificationi adderēt mirrhe. ʒ. ʒ.
thuris. ʒ. ʒ. & tantūde sarcocole fcaūmūdi-
ficiatiōe vulneris eēt optimū ipsiū icarna-
tiū. Pro eius deniq; sigillatiōe & cicatriza-
tiōe cōueniētiſſime admiſtraſ vngūē-
tum de mīmo descriptione nra habiti. c.
de fractura crāni. P Ad eandē insup in-
tētiōē valet stupate madefacte cū vino
ibidē descripte. P Cūq; si vuln⁹ fuerit cū
lesiōe nuche & neruoz; chōrdaz; colli vñ
nariū ipsius fm q; varie sunt vulnēz ipēs
varie debēt esse curatiōes. Nā si nuchā le-
sa esse vñ: vñ curatiōe a nūctā: a necessa-
riū est spasmū futurū prohibere: eius se-
dationi dolorē pñm vacare. Et hoc ppter
accitua mala q; solēt accidere ad icitiōē
nuche & neruoz; hmoi loci. Nā vñ iqt Sa-
linthomata nuche sunt sista linthomata
b⁹ cerebri. P Prohibitiō itaq; spasmū fu-
turi efficit vñctiōe qñdiana dorsū spineq;
ex oleo camomullino anetino & pinguedie
gallice cōfecta cū ebullitiōe vermiū ter-
reſtriū, vñctus nuche preterea curatur

Vulnera
colli & gu-
le.

Salte.

Liber. iij.

Tractatus. j.

Oleū ma-
gisfrale.

ipm aliquarūlū aprū dimittēdū cū sedatione doloris admiſtratione iſtus nobiliſ ſimi liquoris. R. olei roſati onſancini. 3. j. olei de terebēna. 3. j. terebēne clariffime. 3. j. ſmīſ terreſtriū locoꝝ cū vino. 3. j. f. maſticis. 3. ij. ſloris roſiſmarini. 20. j. ſemis ipiconis. 20. j. cētauree maioris ⁊ minoris miſiſſoij ſinogloſſe ana tertiā partēz vni⁹ 20. plantagis ſive quāq̄neraie. 20. f. croci. 3. f. vini odoriferi ciatū vnum bulliant oīa ſimul vſq̄ ad cōſummationē vini de inde colent canapario piſſo addēdo olei ipericonis. 3. j. f. ¶ Et nota q̄ ſi in menſe 20. diū poneret ad ſolē per menſem cū mo dico ſemis ipericonis ipm ſemē de hebdomada in hebdomadā pmutando oībus neruoz vulneribus eſſet medicamē valde vtile. ¶ Super vulnere inſup nuche cū p dacta yncione vtiſſimū erit iſraſcripti vnguentū miniſtrare. R. olei roſati camomillini añ. 3. ij. pinguēdis galline. 3. ij. ſe pi vituli ſepi caſtrati añ. 3. ij. olei magiſtis añſcripti. 3. j. f. vel loco eius olei de terebēna vermiuz terreſtriū locoꝝ cū vino 3. ij. cētauree maioris ⁊ minoris pimpinel le millefolij añ. 20. f. vini odoriferi ciatūz vni⁹ bulliāt oīa ſimul vſq̄ ad cōſummationē vini. Deinde foriter colent cui locature addat liargirū aurei ⁊ argētei añ. 3. j. minij. 3. vj. maſticis. 3. xij. reſine pini co loſonē picis naualis añ. 3. f. p. diaſionis albi ſine gūmīs. 3. ij. f. 3. terū baculo ſem per agūdō bulliāt in pnis forti igne donec dolorē acq̄rant nigrū aut ſilem nigro deinde cū cera alba ſufficiēt fiat vnguentū in bona forma. Qd apud me dicit vnguentū baſilicū inſagrale ex iuentide nra ordinatum. ¶ Dieta inſup in iſto caſu dicit eſſe tenuis vſq̄ ad ſecuritātē apatis. ¶ Come dat ergo paties in pnis diebus panatellam amigdolātā cū zaccaro aut ſercuſi ex ſpelta odeo aut ſemula aut medulla panis gratulata eodē modo cōfecta. Uterius pot⁹ ei⁹ ſi paties fuerit ſi febre ſit aqua odeacea cū zaccaro vel iuleb viola to. aut ſimp̄r decocta cū iuleb aut zaccaro. Frictiones quoq̄ extremitatū ⁊ ligationes quotidie in pnis diebus añ prandium ⁊ cenā vtiliter admiſtrant. Eodēq̄ modo adminiſtraſ ſtoma aut ſcarificatio ſpatulaz cū venoſis. ¶ Deinde ſi cōtigit gulam vulnerari cum iuſſione venarum ⁊ leſione trachee arterie prudētiſſimi medicierit futura concedenti ⁊ profunda ſanguine ſtringere. Admiſtrando

Nota.

Unguentū magiſfrale.

Dieta.

inſuper ea oīa remedia ſuis loco ⁊ tpe añſcripta. ¶ Stringat itaq̄ ſanguis admiſtrandō iſt⁹ medele (ponēdo ſemp̄ nū i loco dēliuioꝝ ma defactā ſupradicto oleo magrale de ipicone.) Cuius tal eſt forma R. albumina duoz ouozum pili leporis minutiffime iſci. 3. ij. pulueris rubei ſive pulueris reſtrictiū ſanguis. 3. vj. thuris mirrhe aloes ſarcocole treſſigillare añ. 3. ij. ſarie ſabaz. 3. vj. dragagā. piſti ſāguis diacōis añ. 3. ij. f. miſce oīa ſiml agūdō et fiat pfectio admodū em̄p̄r qd cū ſupis aq̄ ⁊ aceto roſato iſuſus ſup loco admiſtretur ⁊ ſtrictē iſegur nullo p̄dicenti ſim thomate. ¶ Et nota q̄ ſi retardaret ad remouēdū medellā per duos vltres dies et maxime nulla ſanguis emotoſagia apparente nōmīſ vtiſſimū erit. ¶ In ceteris ergo vcz pro eius mundificatione incarnatione ⁊ ſigillatione pcedendū eſt curatiōe ſupius annotata. ¶ Ceterum ſi p̄dicata vulnura facta fuerit are cōtudenti vel pungētū iſraſcripto mō curant. ¶ In p̄n mis p̄miſſa vlt purgatione per ſtoma ⁊ er ventris ſolutione ſtatim ſi vulnus fuerit a punctura cauſatū ſine piculo incifo nis venarū vtiſſimū erit ipm ſalce amphiare. Deinde loco aliquid cauterizare ſambucino oleo. Vel loco eius oleo cōi cū ebullitione vermiū terreſtriū. Et ſic vſq̄ ad ſep̄mū pcedendū eſt. ponēdo deſu per vnguentum noſtrū magrale baſilicū. Deinde curat vulnus eiſde anriūz p ei⁹ mūdificationē ⁊ incarnatione ſupius annotatis. Vulnus pretereacōruſuſ curat ad miniſtratione digeſtū in pnis diebus cōfecti ex terebēna vtiſſimo oul parūq̄ croci. Deinde facta digeſtione pro ei⁹ mūdificatione ⁊ incarnatione ac ſigillatione nō ſecus pcedēdum eſt q̄ ſupius dictum fuit. De leſione aut meri atq̄z trachee arterie aliquid eſt dicēdū. ¶ Curant itaq̄ eoz vulnura curatiōe antedicta vcz ſutura paritū ⁊ incarnatione earum. ¶ Duo tñ cōmemoranda ſunt nō cōmemorata ſuperi⁹. ¶ Ab extra ⁊ intus ppter difficultatē anhelitus ⁊ difficultatem tranſiūtiēdi cibū et potū tpe noſtro multoꝝ exp̄ti ſumus cum digeſtione et loci mundificatione i parte exteriori iſud iſraſcriptū auxilium cuius talis eſt ordinatio. ¶ R. radiciū altee decocte in aqua ⁊ vino bene cribellate lib. f. pinguēdis galline liquefacte olei roſati olei camomili añ. 3. ij. ſe pi vituli ſepi caſtrati liq̄facti añ. 3. ij. re-

Oleū ipe-
ricon.

Nota.

Vulnus a re pūge-
ti vel cō-
tudenti
factum.

¶ Vuln⁹
meri extra
chee.

Ab extra

rebutiue clarissime. 3. iij. f. farine ordei bñ
cribellare. 3. ij. f. croci. 3. i. ad ignē scōmar
te fiat ad modū emplastrī. Quo sup gola
vtrut more emptat q locū m rabuliter mu
dificat cū fedarice doloris āhelitū faciliū
do. ¶ Ad eandē insup intētiōē v3 intrus
istud gargarisma. R. ordei mūdū. 20. ij. ro
sarū. 20. f. passulorū iunubarū añ. 3. f. i. l.
quirice mūde. 3. p. bullā. i. oia simū cū aq
sufficiēt v3 p ad psumationem tertie p
tis addendo mellis rosā. 3. ij. siurpi rosa
ti. 3. iij. 3. vterū bullat vnicā ebullitiōē ad
dendo enā penidiox. 3. ij. deinde colent et
gargarizet sepe 7 fepius in d eaq doloris
sedatiōē mirabiliter p̄sitar cū mūdifica
tiōe loci: viā cibi e pot⁹ apertioē āhelitū
faciliūdo. ¶ Et sic deo dante cōpletus est
sermo p̄ntis capite curi nōmē sit b̄dictū.

¶ Capl'm. viij. Devulnere causato in
spaula z humeris: z eius cura.

Altera istay partiu ppter col-
ligantia multa neruoz venien-
tium a cerebro z nucha ei⁹ vi-
caria non sine moris periculo
sunt brachioz iunctura in eoz
fatu et mortu a doctoribus in-
ferisq⁹ em a facili cā apostema⁹
inter loci sensibilitatem attrahi-
tūq⁹ ad pñicta loca vulnerata rō-
s doloris materie multae q⁹ ad
gestionem beneficio medicinali
funtur: necessario in loco reuma-
ticiōdo sup⁹ partucula ne ruuma-
loresq⁹ spumosos generabunt.

Cura.

Salenus

Anteiores

Prima

Intentio.

Esca.

fuit. c. de vulnere colu. 7. Guil. ¶ Secda in-
tento q̄st corpus euacuare completur aut
ministrat̄ione flebotomie brachij opposi-
ti loci vulnerati. Insup accomodate in
principio minoratur materia corporis et
cassa aut m̄ans aut electuario de cassa et
dia capitolone aut electuario de bacilla

aut al. Jo. l'offimilibus; q' prudenti medi-
co melius videbitur iuxta patientis com-
plexiones expedire. ¶ Confert preterea p-
pter febrem q' sepe numero accidit in istius
vulnere; propter ebullitione humoru-
z eoz digestionē et ne bulliā nec ad locū
fluat egrotatē hunc sirupum multus die-
bus sumere. R. sirupus rosarū ex infusione. ʒ.
i. sirupi de succo endive. ʒ. ii. aquaz endi-
vie lupulorū violarū añ. ʒ. i. misce. ¶ Et ter
ita infeno q' ē loca administrare ordie
isto cōpletur. ¶ In pumis si vuln' fuerit
ampli' pcedēti ʒ pfunda futura (caute in-
ne nervū pugas solutas ptes vnae. In
loco it' decliniori apitū onctū dimittere).
¶ Quo factō p duos dies infuso p plera-
tione future rlabioz vulnere pcat de in-
frascripto pulvere cui' talis est ordiano.
R. thuris fanguis dracolis mummie farine
ordie bene cribellare añ. ʒ. i. aloceparati

P/Ternia

PQuarta
ta intêrio
prohibi
no vulne
ria.

Sedatio
doloris.

De frigore frigore an ab humore q̄ sint in viā matura-
tionis. ¶ Nam si a frigore causari videtur
statim liniatur locus in circuitu cū oleo ca-
momillino anetino et rosato pinguedine
galline parumq̄ cere aibe applicando de
super lana succidā actualiter calidā: r̄ p̄-
nis calidis sepe et sepius locū visitādo. Ad
eādē etiā itētiōē v̄z oleū de vitellis ouozū
intus positi. Maior quoq̄ oleum nostrum
magistrale intus positi traditū. c. de vula-
nere colli et est cum ebullitione vermiū ter-
restrium et multarum herbarū. ¶ Uterū si
dolor ab aliqua materia retēta causari vi-
detur: pro sedatiōe eius in pre exteriori vi-
liter administrat̄ istud emplm̄. R̄. radicū
altee. lib. i. furfuris. 20. ij. camomille mellis
loti añ. 20. i. oibus prius decoctis in aqua
sufficienti cū farina ordeiz fabaz añ. 3. r.
in decoctione fiat emplm̄ solidū addendo
olei camomillini anetini rosati añ. 3. ij. pi-
gdedis galline. 3. i. vitella duoz ouoz cro-
ci parū. ¶ Uel facias sic. R̄. medulle panis
isuse in brodio carnis gallinaz aut castra-
ti vel virnū lib. i. deinde deinde prius exp̄s-
a et pistata ad ignē cū oleis et alijs in ante
cedenti recepta annotatis igne et arte fiat
emplm̄ solidū. ¶ Si si fuerit ab aliquo hu-
more existēti in viā suppoziōis remouea-
tur administratiōe istū emplm̄. R̄. deco-
ctiois altee ordeiz furfuris camomille mel-
liti lib. ij. medulle panis quātūz sufficit.
Deinde cū oleis et alijs superi⁹ annotatis
fiat emplm̄: q̄ mirabiliter dolore sedat cū
maturatiōe aut resolutionē materiei cōmū-
te si natura tētare vellet resolutionē. De-
niq̄ si contigerit istis vulneribus spasmū
superuenire summopere ad propositūz
facit vinctio anodina tradita cap. de vul-
nere colli totam spinam actualiter calida
illinare. Eodēq̄ modo confert mirūmmo-
dum pro remotione spasmū ante prandii
balneū olei ingredi cum ebullitione rerū
anodinariū: velut sunt camomilla mellis-
lorum anetū rosmarinūz salnia nepita
sticados quinnanū absinthii origanūz
herba sancte marie. Eodēq̄ modo valer
balneū aque dulcis et partiū vini odoriferi
parūq̄ mellis confectum. ¶ Et sic deo dā-
te completa est doctrina presentis capitu-
li curatiua vulnerum istarū partium:
cuius nomen sit benedictum.

**Capitulum. ix. De vulneribus ad-
iutorij brachij reorū iuncturis vul-
nerati.**

Vulnera istaz partū seu isto-
ruz mēbrioz multas de causis
valde timorosa sunt: nō sine
mortis periculo: etiā q̄ a bo-
no medico benetractent: vt
a doctorib⁹ antiq̄ et moder-
nis iudicatur: itē ppter magnā concate-
nationē multoz neruoz nobilium: ruz de-
niq̄ propter magnūz musculoz cōposi-
tionē quoz capitibus (vt h̄r a Gal. per to-
tum de vritate particularū) vna iunctu-
ra alligat cū altera. quāob̄ cūz ista mē-
bra satis adinūcē conueniant: ideo eozū
vulnerib⁹ presenti sermone pulcherrime
subuenire intendo. ¶ In curatione itaq̄
istoz vulnerum quattuor requiruntur
intentiones. Prima est vitam ordinare.
Sc̄sa corpus repletūz esare. Tertia eoz
vulnus medicaminib⁹ oportunitis suo de-
bito tpe ad sanitatē reducere. Quarta est
vltima cōsistit in prohibitōe multoz acci-
dentium et remotione eoz. ¶ Prima qdē
intētiō q̄ est vitā ordinare: pari mō cōple-
tur prout dictū fuit in supioribus capis.
Unū tñ cōmēorandū est: q̄ in p̄mis dieb⁹
virtute existēte debili vel eger in sanitate
multū cōsueuerit gustare vini: vel q̄ fue-
rit nobilis et delicate cōplētiōis: granato-
ruz vini cū zuccaro et aq̄ decocta limpha
ruz eidē egrotūz vtiliter cōcedit. ¶ Sc̄sa
qdē intētiō cōplet administratiōe ista-
scripte purgatiōis. ¶ Corpore nāq̄ exstēte
cholericū purgetur sic. R̄. manne electe. 3.
vi. diaprunis non solutū. 3. f. electuarij
rosati. 20. 3. i. reubarbari. 5. ij. cū deco-
ctione coi fiat potio addēdo sirupi viola-
ti. 3. i. f. ¶ Corpore vero sanguineo exstēte
tēto mō purgetur. R̄. casie v̄ loco ip̄ius
electuarij lenitū. diacaptoliconis añ. 3.
vi. Electuarij rosati Nicolai. 3. i. f. cū aq̄
endiuię fumiterre lupuloz añ quantum
sufficit: fiat potio aq̄ dēdo sirupi violati
3. i. Uterū si corp⁹ fuerit flegmaticū: et si an-
dum est cū diacaptolicone casia et electua-
rio de dactilis. ¶ Eodēq̄ mō si fuerit me-
lancholicū purgeſ cū diacaptolicone et cō-
fectione amech. Et de decoctione insup po-
lipodij folliculoz sene epitimij florūz et fru-
ctū cordialiu cōfecta. ¶ Uterū in oibus
vulnerib⁹ vt in supiorib⁹ capis locuti su-
m⁹: summopere cōfert ista scriptū digestū
ordinatū. R̄. sirupi buglossati de succo en-
diuię rosati añ. 3. f. aquarū endiuię lupu-
lorū buglosse añ. 3. i. Cōfert quoq̄ (et est re-
gula generalissima) virtute et erare cōfer-
re.

Timor
vulnerū
istorū mē-
briozum.

Salen⁹.

¶ Intēti-
ones cu-
rationis.

¶ P̄ta in
tentio.

Secūda.
purgatiō
cholericū

purgatiō
sanguiei.

Purga-
tio melā-
cholicū.

Digesti-
um.
stomaci.

tientibus nullosq; paradiēti in thomare
flebor homia facere brachij oppositi vul-
nerati loci. Aut loco flebor homie scarifi-
cationes fieri possunt spatulaz enatiū cū
sanguinis extractiōe in debita quantitate
Venier quoz quoridie aut beneficio ene-
matis alicuius suppositioz iū largus eē oz
fricatio sup extremum summe ad p-
positum facit materiā a loco egrotati ad
infimas partes deriuando.

¶ Tertia
intentio.
In vulne
re amplo

¶ Tertia quide inierio q̄ est locum vulne-
rati curare: diuersi modo cōpleť fm qđ di-
uersa vulnera eisdē mēbris accidere pnt.
¶ Nā si vulnus fuerit amplū in muscu-
lo magnō adiutorij: totali incisione p̄di-
ctus musculus incisus fuerit: cuius signū
erit q̄ in man^u iunctura mox cadat natu-
ralem motū amittēdo: statim futura p̄de-
centiz p̄funda filo duplicato z cera illini
to p̄tes solute reducēde sunt ossifici am-
plum in loco decliniori dimittēdo. De in-
de futura per duos vel tres dies cōferue-
tur ponendo desuper puluerem nostrū su-
ture cōseruatiū z labioz vulnez vniri
uuz: habitū. c. de vulnere colli. Si iūz mō
intus z extra procedendū est eadem dige-
stione mundificatione incarnatione et si
gillatione p̄out ibidē lauius continetur.

Defectus

¶ In pte in superiori propter venarū am-
plitudinem z meatus ac vias latas: vili-
ssimum erit p̄o defensiōe ap̄atis loci infra
scriptū defenāum administrare descri-
ptione nra ordinari. R. olei ro. olei mirri
ni añ. 3. iij. olei camemillini. 3. ij. farie fa-
barū farie ordei añ. 3. i. bolus armeni terre
sigillare añ. 3. vi. sandaloz oīm. añ. 3. ij. ro-
saz mirtilloz añ. 3. i. f. cere albe. 3. f. f. ace-
ti ro. 3. iij. succi plātagis succi lactuce suc-
ci solatri si inueniri pnt añ. 3. f. liq̄factis
oleis cūcera cū p̄dictis succis bulliat vni-
ca ebullitione oīa ad vnicē miscēdo z fiat
ad modū empticū vtrūq; in superiori
p̄nula ampliori pecia. Itē em auxilij
amicē mltz p̄z cōsiderāū igrediētia h̄rē
bz p̄foradi locū ne materia añis recipiat
ab ea. Et cū hoc ē nō expoliatur ab aliq̄
domestica resolutione. Et breuiter oībus
vulneribus in prohibitione ap̄atis crede-
mibi est medicina magna. **¶ Tersi** si p̄di-
ctum vulnus fuerit fm longitudinē mem-
bz causati: tūc p̄o eius p̄nosifico nullū
āt parū immet periculūz. Sufficit ergo
vltia auxilia super^{ius} annotata: p̄ ei^{us} vnto
olei ligaturā ex duob^{us} capitis in carnati
nā administrare. Tenēdo in sp̄ ossificiuz

ap̄si in loco decliniori vulneris via supe-
rioribus caplis ānotata. **¶ Et** si in p̄di-
cto adiutorio vuln^{us} p̄nigerit a re p̄gēti re
lo ense sagittarū h̄mōi accidere. Cōsiderā
dūcēt ē an leso accidit super musculo
a dicto: qđ in tēpēstate nostra vidim^{us} in
pluribus hoībus propter latitudinē in
cisiōne musculi manū suū naturalē motū
amississe (p̄t superi^{us} dixim^{us}). Nam si vul-
nus fuerit satis amplū sola digestio vitel-
lioui z olei rosati calidi sufficiť vsq; ad p̄-
fectam vulneris digētiā: in reliquo h̄e cur-
rationis ap̄lus p̄cedendū est auxilij in
superiorib^{us} caplis p̄terq; annotatis. Si
miliq; mō si vuln^{us} fuerit adeo intricum q̄
de aliq̄ reumatizatiōe z dolore magno du-
bitetur: tūc nō sine rōne aliq̄liet ap̄liad^{us}
est eo mō dicto. c. de vulnere a re p̄ngēti
cāto in collo: q̄ facto p̄t ibidez dixim^{us} in
dicta curatione procedendū est.

¶ Vulnera p̄tera brachij extra iunctura
rum cubiti z manus enemiētia antedicta
curatione curentur. **¶ De** vulnere a fir cu-
biti z man^u accuratissime z magna cū di-
ligētia nūc faciēdus est sermo. Nā vulne-
ra istarū iuncturaz sunt valde periculo-
sa. magis tamē in p̄edomestica q̄ in sil-
uestri: p̄pter magnaz venarū magnozq;
neruoz multitudinē. Ad q̄ loca accidere
solent dolores imēsi: magnēq; ap̄atis
z sanguine emoragias nō paruas. Quib^{us}
mediantibus p̄terq; rigores febres sp̄as-
mus singultus permittitq; rōnis causā
tur. Ut ergo p̄dicta accidiētia in istis vul-
neribus prohibeantur: vnicē doctrinā p̄o
ip̄orum curatione tradere decreuimus.

¶ In curatione itaq; istoz vulnez vltia
intētiōes superius annotatas due intē-
tiones requiruntur. p̄ima i administrā-
tione p̄sentaneoz localij p̄sistit. Scōave-
ro in prohibitione z remotione accidiētiū.
¶ In p̄mis si vuln^{us} fuerit amplū z in la-
titudine membz: tunc statim stude in re-
strictiōe sanguis: vt motus partium solu-
rati. Et hoc per labiozū futurā satis p̄-
fundam cum cautella in ne nerui p̄ngā-
tur in decliniori loco ossificium dimitten-
do: deinde desuper p̄cedendū est eadēz
medella eodēz ingenio quibus in caplo
de retētiōe fluxus sanguinis vulneri gu-
le processum fuit. **¶ Vulnus** deinde vsq;
ad diē quartaz infra scripta medella me-
dicetur. R. olei de vitellis onozum: 3. vi.
olei rosati onfancini terebentine clare añ
3. ij. croci. 3. i. vini odor. feri. 3. f. f. seminis

In vulne
re a re p̄pū
gente.

Vulnera
brachij.
Vulnera
cubiti et
manus.

In tēdēs

In vulne
re amplo

Oleū ma
gistrāle.

In vulne
re longo.

hypericonis floris rosismarini añ. 20. mastice. 3. ij. succi plātaginis. 3. i. lactis mulieris. 3. f. sepi vituli. 3. r. olei sabbini. 3. f. olei rosati odoriferi. 3. f. f. vermili terrestris lotoz. cū vino. 3. r. bulliant oīa simul lento igne vsqz ad psummationē vini i suc cō deinde coletur vt ere itra vuln°. (pro ut in superioribus caplis dictū fuit.) **Cerotū.** ruz in pte extrinsecā vsqz ad administratur in frāscriptū cerotū. 3. f. olei rosati violati camomillini añ. 3. ij. sepi vituli lib. 6. pin guedinis porcine. 3. ij. pinguedinis galline medulle crurii vituli añ. 3. f. vermili terre stris lotoz. cū vino. 3. ij. butyri recentis. 3. f. f. muscillaginis altee lib. 1. bulliāt oīa si mul vsqz ad consummationē muscillagis lēto igne deinde coletur canapatio spisso cui colature addantur lithargiri aurei 2 argēti añ. 3. ij. f. minij. 3. vj. ruz cū cera alba sufficienti ad ignē vt multoties in su periorib⁹ caplis dictū fuit. fiat cerotū. ad dēdo in fine cocture terebēthine clarissime 3. ij. f. mastice. 3. f. 2 iterū bulliant vnica ebullitione. 3. f. sō em vnguentū amice mi ē mirabilis operatiois digerēdo vulnera dolorē sedat subtili attractioe materiam vulneris purgādō qbus oibus indigem⁹ in curatioe vulner⁹ neruoy. **Trāsa** quarta et septima intus cū predicto oleo magrali nō nisi viliūmū erit nullo ptra dicte synthomate pferriū dolore 2 apate imiscere parū mellis rosati parūqz sirupi rosati. **S**uccellus deinde p eius mūdi ficatione incarnatione 2 sigillatione non aliter pcedendū est qz in superiorib⁹ capi tulis de mūdificatione 2c. locuti sumus. **D**e phibitione 2 remotioe spasmizapa tis similiter procedatur. (put sepius supe rius dictū fuit.) quare pro tua necessitate ad capl⁹ de spatulaz vulnerē recursū habere potes. qz ibidē multa auxilia mul tūqz vtilia ad vsū pñis capli in omni bus suis intētionib⁹ curatiuis annotata reperiuntur. **Q**uo vero ad sedationem doloris 2 apatis remotionē 2 quo ē ad si tuationē mēbri aliqua necessaria 2 vtilia sunt cōmemorāda. **N**am si materia fa ciens dolorē calida esse videatur medulla panis i fusa in brodio gallinaz vel carnis exp̄la. deñ. cū oleo rosato vitellizqz onoy incorporata. addēdo tātundē olei camo millini parūqz croci demū ad ignē bulliē do vsqz ad formā solidā mūdiūmodum. doloris sedationem pstat in neruoyz vul neribus apostematib⁹. **A**d eandem intē

tionem 2 medulla panis eodē modo rei sed simplicibus cōfecta cū lacte vaccino **E**mplm quozqz anodiniū simplicium cum leuamēto securitatis loci vunerari sūmopere 2 cui⁹ talis est forma. **R.** rad i cū altee lib. 6. furfuris camomille mellio titāñ. 20. i. ordei lentii ana. 20. f. seminis lini. 3. i. parutarie. 20. f. oīa cū aqua suffi ciēti vsqz ad consummationē medietatis bulliāt deinde cū farina fabaz ordei pa rumqz camomille 2 mellioni pisti fiat em plastrū solidū addēdo olei camomillini añ. 3. ij. croci. 3. ij. vitella duoy quozum. **I**stud empl⁹ mirabiliter dolorē sedat ma teria solūdonec ab aliqua domestica ma turatione spoliatur si maturationē natu ra tentare voluerit. **E**t nota qz si mate ria faciens dolorē fuerit valde calāctific p sedatione ipsius doloris. **E**mpl⁹ cōfectū ex farina ordei 2 fabarū in decoctione or dei maluarū 2 violaz cū sufficienti quatita te olei rosati 2 violati parūqz croci cum duobus onoy vitelliz 2 ignē bulliēdo vsqz ad spissitudinē solidā plurimum iua uas pcepim⁹. **U**ter si p dicta loca apati ptingat apate vndimoloz sit de raro cō tingēt. p eius remotione viliūmū est lo cū emplare i frāscripto emplastro. **R.** fur furis bene triturati. 20. ij. farine fabarū lib. 6. farie lentii. 3. ij. camomille pistie. 20. f. cū sapa sufficienti parūqz lixiij bulliāt vsqz ad spissitudinē solidā addēdo olei ro. mirtini añ. 3. ij. olei camomillini. 3. f. **E**t ad eādē intētiōē 2 faria fabaz de cocta cū lixiūo barbitoz vsqz ad spissi tudinē addēdo olei rosati. mirtini ane tini añ. 3. f. f. boli armeni. 3. ij. aceti parū **U**aler quozqz summope spongia i fusa in hac decoctioe. **R.** camomille mellioni ane ti ana. 20. i. radici altee. 3. ij. coriādroz. 3. ij. alumiis roche. 3. f. nucum cypressi nu mero. vj. cū lixiūo barbitonforis sufficiēti bulliāt vsqz ad cōsummationem tercie partis vt ere eo mō quo dictū fuit. c. de cura vndimie. **E**t i ciaz qz multa cerosa 2 empl⁹ p curā vndimie in eodem capi tulo descripta sunt quē ad vsū 2 curatiōis istius vltime intētiōis plurimū faciunt qre p tua necessitate illuc recurre. **Q**uā tum deniqz ad mēbri situationem si vul nus fuerit cuz incisione ossium conceden tibus assellioz ligaturis membrū erecta 2 naturali forma regatur. **T**abula quozqz si lesio fuerit in manu vel brachio fulcra supatis 2 pannis ad longitudinem a cua

Cerotū

Unguentū

Emplm
sedatiuū
doloris.

Emplm
anodini.

Nota.

Emplm
materiei
calide.

Emplm

Nota.

Simatio
mēbri.

bito vsq; ad extremitatem digitorum sub manu ⁊ brachio situata ⁊ ligata erit valde utilis. ¶ Et sic amice mi cōpleta est doctrina p'sentis capli deo dante: cuius: nomen in secula seculorum sit benedictum.

¶ Capitulum. x. De vulneribus thoracis: ⁊ eorum cura.

Vulnera thoracis.

¶ Ontingit sepe numero pectus vulnerari a re pūgēti velut lācea sagitta ⁊ siliis insitis pforatidēz causantibz. Interdū a re incidēti velut ense ⁊ alio siliis. Quāobīz vulnera thoracis qdā sunt penetrātia vsq; ad latus inrinfecū: qdāz tātmōdo superficialia sunt ⁊ nō penetrātia. De penetrantibz vero quedā sunt cū lesione membrorū p'etiorū: ⁊ quedam sine eorūz lesione. Istoz insup vulnerum penetrantiū ⁊ nō penetrantium: quedam in parte anteriori causantur: quedam vero in p'etiori. Que vero in posteriori parte eueniunt tam penetrantia q̄ nō p'iculosiora sunt: multis de causis his in parte anteriori causatis: sunt magis periculosa: tum ppter multitudinem magnarum venarum atq; arteriarū per longitudinē dorsi trāsientium habentium: tum ppter nervorū multitudinem a nucha descendentiū ⁊ nobilitatem ipsius nuche tum ppter pñiam ligamentorū nobilium coligationem cū corde hñtium: tum deniq; ppter p'pinq;atē mediasteni pāniculi ⁊ diaphragmatis. Nā quedam istoz membrorū etiā q̄ vulnus hñmōi loci nō sit penetrans: tñ nimia k'sione eorūz vulnus plerūq; exitiale reddūt: qd sic non accidit in vulnere in anteriori p'etio causato absq; ipsius penetrantione. ¶ Signa itaq; penetrationis hñmōi vulneris absq; lesione membrorū intrinsecorū sunt ista. Gressio aeris ⁊ vulnere: difficultas anhelit⁹: dolor cū aliquati pōderositate ⁊ grauedine vulnerati loci circa mēdosas costas. Cognoscit insup vulneris penetratio p applicationē bombacis optime carpinan sup ouicium vulneris ⁊ applicationē pue candele accēse: nā si eger naribus ⁊ ore clausis aerem pectore cōpūmū flāma hñmōi candelē velāri videt ac si in tortū extingueret: eodēq; mō accidit de corone. ¶ Signa p'eterea vulneris cordis cognoscunt p emanationē sanguinis nigri ⁊ vulnere: ⁊ p su-

dorē frigidū extremitatumq; frigiditatē. Cognoscit insup q̄ ad eius lesiones satis q̄ p'muz matura mors euenire solet. Et enim (vt inq; Aui.) ⁊ nōnulli antiquoz durante vita in eo solutionē cōtinuitatis p'ati nō pōt. ¶ Signa insup vulnerationis pulmonis hñtur p sanguinē spumofum: p continuam tussim: p difficultatem anhelitus per dolorē in lateribus existentē. ¶ Signa deniq; lesionis diaphragmatis ⁊ mediasteni ⁊ cognoscuntur p anhelitus difficultatem: p continuā tussim: punctiones: igrā uedine dolorē loci circa costas mēdosas: ⁊ insup q̄ ad eius lesionē sequuntur febres ⁊ permixtio rōnis: q̄ nullo vnq; tpe bñficio medicinali remouent ⁊ cum docēreger in comestione ⁊ potu indies deterius se habet. ¶ Citius signa q̄ sanguis ingredit⁹ q̄ est intus ad putrefactionem puenit cognoscūt ex fetore anhelitus p continuam in firmi inquietudinem ac per f'bris incrementum ⁊ alioz accidentium superi⁹ naratorum: nā vt habet a Sal. vi. amphoriz morum. Si in ventrem sanguis p'et natū rā cffundat: necessario ipsē ad putrefactionē puenit: quibidem putrefactus dolorē magnos febres grauedinēq; loci gñare solet. ¶ Et nota sup hoc q̄ accidentia superius annorata solēt cōcomitari putrefactionē p'dictā: nā fz qd maior ⁊ minor quātitas sanguinis putrefacti in p'dicto loco extiterit maior etiā ⁊ minor accēdētia ab eo causari vident. ¶ Deniq; habita sufficiēt' nōcia p signa de penetrantione istius vulneris vsq; signis de membrorū intrinsecorū lesione. Tempus est deinceps sub breuiorū quo potero sermone curationem vulnerum penetrantium huiusmodi loci ⁊ nō penetrantium describere. ¶ Uerū anq̄ ad principale ppositū accedamus vñssimū esse arbitror: discōdiā q̄ reperit in curationē hñmōi vulneris inter doctores mōdernos commemorare. ¶ Multi etenim in curationē vulneris penetrantis iubent statim vulnus claudi. Intus vero ⁊ extra cū medicaminibus ericandibus pro eius incarnatione procedere. fundātes se q̄ mīcissime clauderet vulnus aer intus versus cor ingressū haberet. Similit' mō spiritus vitales ad exteriorē partē exhalarentur: qd fieri nō sine magno egrotantis dispēdio potest. Nōnulli p'eterea iubēt vuln⁹ apertū, derinere: immo si nō esset amplum et apertum ad purgationē sanguinis: dicunt aliquis iter ipm ferro ampian-

Aut.
Signa
pulmōis.

Signa
diaphrag-
matis.

Signa pu-
tridi sangui-
nis.

Sal.

Nota.

P'curat

P'discō-
dia aucto-
rum.

Multū.

Nōnulli.

Signa pe-
nerrantio-
nis.

Signa
cordis vul-
nerati.

Liber.iii.

Tractatus. f.

dum esse. Fundātes etiā se q̄ nisi p̄ officiū
vulneris bñfici medicinali. vt infra pate-
bit) euacuaretur sanguis intus ingressus
& materia ab eo genita membra interiora
corrūperent: tandē talia generaret acci-
dentia que in posterū a medico emendari
nō possent. Ut ergo hōi in cōueniētiā a-
pylūre diuerſat: vcz ppter reſectiōē talis sū
s guinis. ¶ Iudicio qdē mō multis de cau-
sis tutū esse dico in curatiōe istū vulneris
deſineare ad latū illorū q̄ iubēt vulnū aper-
tum detinere q̄ ipm claudere: vt alij dixē-
runt. Hoc in primis dico q̄ tum rōne vulgi
q̄ si eger ad malū cōuerteret dicunt illud
processisse propter sanguinis intrinſecū in
carteratiōē & putrefactiōē. Et lz male
dicant veritate rñ dicit. Tertiā ppter ſi-
ne illaudabilem (vt plerūq̄ vidimus.) vcz
aut deſistula ppetua aut de egrotatiōe mor-
te. Et hoc totū euenit ppter putrefactiō-
nē cauſatam ab ipſo ſanguine in capſa
s coagulato: & inde putrefacto. ¶ Redem-
do ergo ad ppoſitum curatiōis noſtre: di-
co q̄ curatio vulneris penetrātis hōiolo
ci quorū cōpletur intētiōibus. Prima eſt
p̄te ordinatio. Scdā materiā aſcedētem
purgare. Tertiā ſanguinē intus ingreſſus
bñfici medicinali ad exteriorē partem ex-
purgare. Quarta & vltima eſt ſanē ab ipſo
ſanguine cauſatas mundificare. Ipſaq̄
mundificatio loci incarnare. ¶ Quantum
ad primā & ſcdā intētiōē nō ſecus pce-
dendū eſt (prout ſepe & ſepius in ſuperiori-
bus capis dictum fuit). Tū quo ad diēſ
hec ſunt cōmemorāda vcz ſi patiens val-
de debilis fuerit & cū accidenib⁹ virtutez
p̄ſernētibus in tali caſu vident⁹ & alia natu-
rā & virtutē cōſortantia accomodate con-
cedunt. ¶ Inſuper ppter anhelitus diffi-
cilitatē q̄ in vulnere penetranti accidere ſo-
let in ſerculis egrotantiū accomodatiffi-
mū eſt decoquere radicē petrosilij & feniculi.
¶ Et pro confortatione cordis & ſtoma-
chi ad diſto parum cinamomi & aliquātu-
li croci vtiliffima eſt. ¶ Inuat etiā mirum
immodū ad facilitatē aſhelitū & purgatio-
nē materie catarrhalis q̄ plerūq̄ euenire ſo-
lēt i iſto vulnere hāc tepidā decoctiōē fre-
quentiffime in primis dieb⁹ ſumere cur⁹ talis
eſt ordinario. R. ordei mīdi. ʒ. i. radici⁹
lingue bouine ʒ. ij. liquiritie mīder aliquā-
tulū: cōt. rē. ʒ. z. feminū communium ʒ. ij.
iubardij paſſularium añ. z. x. peridicorū
rum. ʒ. ij. ʒ. z. zuccari candi de ſi. apo. de dua-
bus radicib⁹ ʒ. z. zuccari ſini ʒ. iij. bulliat

oia simul cū sufficienti aqua pluviali vsqꝫ
ad crepaturā orderi deinde colentꝫ evatur
more qꝫ supra qꝫ mirabilis valz. ¶ De purga
tione qꝫ similis in p̃mis diebus accommodata su
num.
mare pōt eger hāc purgationem: & m̃ane
electe. ¶ 3. electuāqꝫ lenitum diacapolico
nis añ. ¶ 3. cum decoctioe supra dicta fiat
potio bienis Digestum. p̃terea vtile in
eodē tpe tale est. ¶ 3. si rursuꝫ rosati & violati
er infusione añ. 3. vi. aquarum enduime
lise bugiosse ana. ¶ 3. ¶ Transactis vero
diebus septem vsqꝫ ad octavam diem pro
sua comestioe & poru vltra narrata in hac
intentione in superioribus capitulis vtiliter
conceduntꝫ caro ṽvini odoriferuꝫ & optime
limphatum in eodē tpe cum aqua: in qua
aliquāzultum coriandorum et cinamomi
fit decoctum. Carnea insuper si aliqua fe
bris in egrotantisuspicio fuerit & intentio
fuerit in purgatione sanioſitatis debent ef
se pullosum gallinazꝫ edoꝫ & vituli lacta
rum in aqua elixare. ¶ In brodio etꝫ pro suo
ferculo p̃nt decoqꝫ panatella risum & grue
ac farrum. Similiter quoqꝫ cū eodem bro
dioꝫ boragine petrosillo melissa bugiossa
lactuca simul cum blitis ferculū facere ac
commoꝫatum est. ¶ 3. gustu & vulneris vtili
tate. ¶ 3. siꝫ interiori ericandi sanie ad fue
rit mūdicāqꝫ vulnus. tūc p̃notate car
nes meliores sunt assare & elixare tꝫ in co
pore egrotantis minorēzꝫ humilitatē g̃na
re habeat. Quae insup in arboribꝫ degētes
& pratis nō aquaticis eodē mō decoctꝫ vti
liter cōcedunt. ¶ Et qꝫ nōnulli dicūt docto
res in isto vulnere qꝫ cibaria debēt esse au
stera & cōglutinosa seu stipica: hoc t̃mō
dofineelligendū est celebrata sanguinis et
sanioſitatis purgatione. Nā in p̃mis die
bꝫ si ea cōcederent: esset intꝫ sanguinē cō
gelare & retinere difficultatemqꝫ anhelitꝫ
augmentare: qđ esset maximū inconueniē
ia in isto casu. ¶ 3. qꝫ eodēzꝫ mō medicamina
ram in parte exteriori & interiori in p̃mis
diebus austera nec cōglutinosa minime ef
se debent. ¶ Flebothomia quozꝫ a latere
opposito virtute cōfentiēter scarificatio
nes super nates: fricationes ligationesqꝫ
extremis ut ad p̃hibitionem apostema
tis in p̃ncipio administrate p̃limū iuuasse
cognouimus. ¶ Enema etiam in isto casu
cum aliqui virute carminādi ventositatē
& resoluēdi sanguinē summopere con
ferat. ¶ Tertia quidezꝫ intentio que est san
guinem intus congelatum per officium
vulneris epurgare compietur sic. ¶ 3. In qꝫ

Contra
dolozeu.

mis ergo cū ad hanc curationē pueris:
et per signa de penetratiōe vulneris certi-
ficatus fuerit: statim omni ingenio conce-
riat sanguis intus ingressus ad ossificū
vulneris transitū habeat. hoc quidē ce-
leberrime efficitur p artificialē corporis sus-
tū: per suspensōe corporis pedibus su-
periorib⁹ eleuatis: et demū per apodiamē-
ta: quibus ossificū vulneris in loco declinuo-
ri manuteneri valeat. hoc quidē situatio
amice seruit duob⁹. p̄cio ad purgationē
sanguinis intus ingressi. Scdō inuati q:
sanguis qui e vulnere recenti emanare
soler intus cadere nō pot. Ista sunt execu-
tioni, mādāda p̄ferti in prima die: et de-
inde pro posse patiēs super vulnere iacere dō.
P̄ Sūt etiā nonnulli q: oze sanguine⁹ ad
exteriozē partē fugat: qd nō sine rōne agē-
dū esset: dūmodo acuta non comederint.
P̄ Quo facto si vlnus fuerit nimis am-
plum: ita qd de nimia spiritūū exhalatio-
ne dubitet: accomodate administrat par-
tis futura: cōdecēs in ossificū relinqdō
ex quo sanguis et sanies purgari valeant:
iuxta vulneris penetratiōē. Deinde vul-
nere mundificato toto posse a sanguine ip-
so prima visitatione iponatur tinta de stu-
pa aut pecia albumine oui illinita aut vi-
no madesacta in extremitate amplaz: q:
cantella ligata ne intus cadat: et casu ca-
deret: ipsaz ad exteriorē partē extrahi va-
leat. P̄ Nec vltio pacto medicus presumat
prima visitatione in vulnere restrictiūz
puluerē administrare: (vt inquit Albuca-
sis) ne intus versus cor: cōpingeret seu sā-
guinē deriuaret: et q: si hoc accideret p̄vis
suffocationis statim eger periret. P̄ Ceterū
si certiores facti essemus quod sanguis
intus non remaneret: aut q: intus per viā
vulneris non intrauerit: vulnus ipsum
prima facie suendū: in primis diebus in-
carnatiuis p̄cedendū esset. P̄ Sed q: acci-
dit in crani fractura de qua sanguinis
quāritate p̄uaz fractura nulla i primis
diebus per signa haberi potest certitudo.
Ita in casu isto nullā sanguinis intus in-
gressi certitudinē habem⁹. Tortius est er-
go apertū ossificū detinere q: clausum (vt
superius dictū est.) P̄ Ceterum die sequē-
ti vsq: ad septimū infundatur vulnus cū
tinta madesacta oleo rosato calido prius
illinita digestio de terebēthina cū ouoz
vitellis partib⁹ croci. P̄ In circuitu etiā
ponendo defensium confectū ex oleo ro-
sato odorifero cū bolarmeno et partib⁹ ce-

re albe. Et q: amice in primis dieb⁹ do-
lores magnē circa latera accidere solent
difficultas anhelitus et valida tussis. Iō
accomodate a dministratione infra scriptū
empli descriptione nostra confecti p̄no-
minatis accidentibus subueniunt. Car-
p̄ talis est ordinatio. R. camomille mellillo-
ti aneri ad sinthū ana. M. i. furfuris epic-
cati et trituriati. M. ij. et medium farine fa-
barū farie ordai farine lentis ana. lib. s.
rosaz. M. s. oib⁹ trituratis cū sapa suf-
ficienti et parūz vini odoriferi arte et igne
fiat emplm solidū: addēdo loc rosati. ʒ.
iij. camomillini anetini an. ʒ. ij. cere albe
ʒ. ij. et s. itez oleis cum cera hq: factis ad
ignē bulliant vnica ebullitione addēdo
croci. ʒ. ij. Istud em̄ emplm filii mī vt p̄z
p̄siderāti ingredietia virtutem h̄z vnū-
quēq: dolorē sedādi cum resolutione elo-
ci confortatione: sanguinē et materiā ad
exteriozē p̄e purgationi habilitando.
P̄ Cum autē eger ad tertium aut quartū
puerit die: et nullo sibi subornate seu ac-
cidēti malo adueniente velut spasmo dif-
ficultate anhelitus cordisq: tremore et
passens in dispositionib⁹ bene se habeat:
tunc iudica (vt inq: Albuca) tale vul-
nus salubre esse. P̄ Quapropter in primis
diebus pro resolutione et purgatione san-
guis vsq: ad septimū diē vlt detur
egrotāti puluis infra script⁹ cūz iuisaquis
sic ordinatus. R. reubarbari. ʒ. s. rubee ri-
torum mume an. ʒ. i. terre sigillate. ʒ. s.
aque scabiose aque buglosse vini granato-
rum ana. ʒ. i. M̄lta p̄erea pocula cūz
vino cōfecta et simplicia in caliditate ele-
uatis in isto casu a doctoribus in primis
diebus conceduntur velut poculum in q:
ingrediuntur gariofilata et rubea tintoriū
et. que in rei veritate multis de causis nō
sine egrotantis periculo exhibentur: cum
propter febrē: tum propter difficultatem
anhelitus: tum etiā propter tussim: quib⁹
omnibus p̄dicta oculara fide cōtrariā-
tur. P̄ Immo in principio conferunt de-
coctiones et confectiōes pectorales ve-
lūt diadraganum diapenidiūz hoc ma-
gistrale infra scriptum. R. penidiorūz zuc-
cari candi de sirupo violato. ana. ʒ. i. p̄-
neoz amigdalariū dulcis seminum com-
munium ana. ʒ. iij. diadragāni. ʒ. s. misce
et cum sirupo violato fiat loc addēdo suc-
ciliquiricē. ʒ. s.
Quamobrem si locus ad manifestā sa-
nositatem peruenerit. Dico q: p̄ eiusmū

Albuca.

Nota.

P̄ Quar-
ta intēio

Albuca.

Defens-
ium.

**Suil. pla
centi.**

**Lorio in
primis.**

Decocctio

Suipica

Sui.

dificatione & purgatione in cōplemēto
quarte intētionis necesse est ad crebram
lotionem loci devenire. **P** Et 13 sū in isto
casu multe lotiones reperiuntur a docto-
ribus ordinare sicut illa **Suil. placētini** &
alię lotiones q̄ cōstāt vino cū ebullitiōe
irios lupinorū mirrhe & ceterorū quorū de-
nominationem brevitatīs gratia contice-
scā. **J**udicio tñ q̄dēmo. **v**t expiētia nobis
sepenumero dēmonstravit duab⁹ de cau-
sis predictę lotiones nō sine egrorātis di-
spēdio a natura tolerant⁹: vcz tū propter
stationem caliditatis h̄mōi loci: tum pro-
pter loci infāmationē q̄ sequitur tēpore
putrefactionis sanguinis. **I**n primis er-
go pro mūdificationē sanositatis cū remo-
tione male cōplexionis loci infāmati fre-
quenti lotionē locū lavimus: cuius talis
est descriptio. **R.** ordeī mōdi lentis añ. 3.
q̄. rosarū. 20. f. caude equine. 20. f. cum
aqua plātiginis & aqua pluviāli parūq;
vini granatorū bulliant vsq; ad cōsum-
mationem tertie partis: deinde addātur
zuccari rubei. 3. q̄. sirupi rosati ex infusio-
ne: 3. iij. croci. 3. f. iterū bulliāt donec ad
quātitatē trium librarū reducantur: q̄
deinde siringa intus bis in die in notabili
quātitate eficiatur patientem huc & illuc
volvendo tot demum vicibus lauetur lo-
cus donec aqua mīda egrediatur: qua
lotione pluribus diebus procedendus est
P Cuius patiens febre vacare videtur:
locūq; vlcerationē mala cōplexione re-
ctificatū ēē cognoueris: & pro parte saniez
minoratā ēē videas: tūc accommodate i de
coctione predicta addāf mellis rosati. 3.
iij. **U**lterius cū sanies in totū mundifi-
cata fuerit: tunc ad suipicas lotiones
replexationes trāseundū est: quarū gra-
tia exēpli talis potest esse ordinatio. **R.** ro-
sarū. balaustiarū. cimarū rubi. mirtilloz. su-
mach añ. 20. f. hypoquīdidos mirabolani
citriñi añ. 3. q̄. mellis rosati. 3. iij. cuꝫ aqua
plātiginis vino granatorū sufficiēti bul-
liāt vsq; ad cōsummationē tertie partis:
q̄ intus in debita quātitate more quo su-
pra dictū fuit siringa p̄giēatur. **E**t hec
fuit intentio. d. **A**n. lib. iij. c. de curatiōe vl-
cerum pectoris penetrātium. **I**mmo inq̄t
Necessarium est aliq̄n cum instrumento
curuo qd siringa nuncupatur saniem ipsā
sam de interiori ad exteriorē partē extra-
here. **S**imilq; modo etiam in eodē tē-
pore (dummodo patiens nulli non grāve
tur) si sanies fuerit exiccata seu mundifi-

cata per os conceduntur in forma deco-
ctionis: ac etiaꝫ in cibarijs suis ea que sū
ptica & solidat. nā virtutē habet: velut ter-
ra sigillata cum succo citoniorū sumach
hypoquīdidos rosa. balaustia. et similia.
Huiusmodi enī suipica egroranti exhibi-
ta tpe exiccationis & incarnationis vulne-
rum penetrantius p̄ciosus sunt iunariua.
Sanāterem ea & solidant a parte inte-
riori. Quapropter dicit **Gal.** super hoc q̄
to de ingenio sanitatis. Que igitur adiu-
uant interiora vulnera p̄ter nullum no-
cumentum erunt: sicut hypoquīdidos ba-
laustia flos malorū granatorū galla cor-
tex malorū granatorū terra sigillata succo
sumach aqua rosata acatia & silia. **H**ec
omnia pectoris vulnerib⁹ penetrantibus
opitulantur. **I**n super in parte exterio-
ri super vulnere dū interior stat in abster-
gendo & mundificando saniez applicatio
infrascripti absterfui summopere vꝫ: cu-
ius talis fuit ordinatio nra. **R.** mellis ro-
sati collati. 3. iij. terebēntine clare. 3. iij. suc-
ci apij. 3. i. bulliāt oīa simul parūper: deī
de auferātur ab igne: & statim addantur
duorū onorū viresla farine tritici optime
cribellate. 3. iij. farine fenugreci farine or-
dei añ. 3. iij. croci. 3. i. **I**stud enī absterfi-
unt mundificat sanie q̄ attractione nō
parua. **A**d eandem intentionem acco-
modate cum maiori tamen attractione
administratur cerotum nostrū descriptū
capitulo de fractura cranei. **S**imiliter q̄
q̄ dū intentio fuerit in conglutinatione
et exiccatione seu sigillatione vulnerū ce-
rotum de minio in eodem capitulo de fra-
ctura cranei annotatū pulcherrime ap-
plicatur quia eodem tempore medicamina
tam interiusq; exterius administrata:
velut sunt pocula lotiones & vnguenta su-
ptica esse debēt. **U**terum si tale vulnus
(vt iquit **Albucasis**) in sua sanatione res-
tardetur per multos dies: tunc scias q̄ iā
in fistulam conuersum est. **E**t hec fistula
est vna ex his que raro sanationē seu con-
solidationē recipiūt. **T**ēpore tñ nro sa-
nauim⁹ multosq; saniez purgarum effūz
intra pectoris p̄cavitātē diuini sp̄s effūz
vlceratiōis fistulose via ista. **I**n primis
lavi intus cū administratiōe lotionis in-
frascripte. **R.** mell rosati. 3. iij. cimarū
rubi foliorum oliuarum siluestrium ana.
20. f. balanitarum corticum granatorū
ana. 20. f. lentum tantūdem caude equi-
ne. 20. f. croci. 3. i. omnia cū lixiuo ramo

Salenti

Absterfui

Cura. 30.

rum vitis ⁊ siccu parūq; vini granatorū
bulliāt vsq; ad cōsumationē tertie pns
deinde colent ⁊ vtere q; mirabil v3: inuāt
insuper sup vulnere imponere vnguētuz
de munto descriptum in c. pnotato: per os
summopere inuāt pocula ericantia et
purgācia sanie: velut est poculū descriptū

Desue.

ab optimo Desue in distinctione. xi. vbi de
emplis atq; vnguētis mentionem fecit.
Rubrica em hmoi poculi sic incipit. vcz
mixtura ad vulnera sananda. R. garion
late radicū artemesse pipinelle camomil
le pentafilon herbe violarū herbe veteris
caulia rubei canapis renate oiz an. 20. f.
rubee tintoz quātū est reliquū oim bul
liant: hec oia in vino sufficienti vsq; ad cō
sumationem medietatis: deinde colent
cui colatire addant tertiat ps mell: ⁊ ite
rum bulliant parū: deinde iterū colentur
et vsui refertur dohis eius est in aurore. 3.
iij. cū aqua capillorū veneris ⁊ scabio
se. P. Et nota q; istud poculū factū loco vi
ni durante febie cū aqua capillorū venerū
scabiose ⁊ granatorū vino in tali vulnere
vulnere cōcedit. ¶ Quibus etem celebra
tis: duo vtilissima documenta in curatio
ne talis vulneris commemoranda sunt.

Nota.

¶ Unum est vt rēpore visitationis tue seu
hora medicationis tāta sit breuitatis quā
ta esse pōt: ⁊ cū cauteilla camere abigne
calefacte: multitozū q; pannorū calidoz eo
dē tpe circa vulnus applicatoz: hoc torū
dico ne aer inrus penetrare valeat: ⁊ si pe
nerret nō frigidus sed calidus sit. ¶ Alio
documentū est q; semp fm signa supius
annorata debes pronosticationē facere
astātibz istim de salute ⁊ piculo ipsius
m in quacūq; leſione mēbrozū cōtentoz
partis intrinsece: pter leſionē cordis ⁊ cu
ra rōnabili nunq; desistere de bes: eo quia
multoties natura cū suis bonis insisit oc
culte operatur: ⁊ que medico sepe nune
ro impossibilia vident. ¶ Et sic dei mune
re cōpleta est doctrina via theozice ⁊ ipia
ctice vulnerū pectoris penetrantiū ⁊ non
penetrantiū: cuius nomen sit bñdictum.

Vulnera
ventris:

Vulnera vētris penetrātia nō
sine parētis piculo ⁊ doctori
bus iudicant pteriz qñ sunt
cū leſioe mēbrozū cōtentoz.

Solei itaq; loc⁹ iste plerūq; a

re icidenti vulnerari: velut ense cultello ⁊
alibz infiris apus ad iactedū. Interdū
insup vulnerat ipa picula ⁊ re pungenti
velut lancea telo stilo ⁊ alio sūi insito pfo
rationē cāne. Quāobz cū ad hāc curam
accesseris: mōniti vtilissimū est regione lo
ci cōsiderare. Cōsiderandū ē insup an vul
nus fuerit cū leſioe alius⁹ mēbrozū cōten
toz. Et hoc per signa discurrendo. ¶ Si
gna itaq; leſiois stomachi hñtur: q; eger
per sputamina sanguinē mittit: p orificiū
vulneris chilis seu abus exire viderit.

P Signa
stomachi

¶ Signa pterea leſiois itestmoz cognor
scunt p dolorē ⁊ rōſioēz i vētre toto. Sñt
cognoscunt p exiū stercoz ⁊ mēre p exi
tū zirbi ⁊ itestm extra vultus ipso vulne
re exite amplo. ¶ Signū vltimus q; leſio
sit in gracilibz itestmū sumit ⁊ loco: nā
vultus est ab ymblico supra. ¶ Vltimū si
leſio ad intestina grossa puenit: vultus
necessario erit ab ymblico infra: intestina
em vt. c. ppter de anathomia itestmū
dixim⁹ auctoritate Rasis libro ad Alimā
loze fex tñ sunt qñ tria supiora sunt gra
cilia: alia vō tria inferiora gñta nūcupant.
¶ Signa aut vulnerē in substantia epatis
causati habent pteriz sanguis rubei p
dolorē loci vulnerati circa partē dextrā et
grauedinem totius lateris dextri circa co
stas mēdosas fere vsq; ad inguē dextrū.
Et hoc ppter sanguinē egrediēte ab ipso
epate versus istam partē derinando.

Signa in
testmoz.

Rasis:

P Signa
epatis.

¶ Signa q; vultus sit in splene cognoscit
tur per exiū sanguis grossi ⁊ nigerrimi et
per locū vulnerationis: q; est itra costas
mēdosas lateris sinistri. ¶ Vulneratio
nis aut renum signa sumunt ⁊ regione lo
ci ⁊ a sanguine aquoso ⁊ vulnere exēte.
¶ Istoz pterea vulnerū nō penetrantiū
quedā valde piculosa sunt: velut vulnera
cātā prope ymblicū per tres vel quatuor
digitos. Et hoc ppter terminationē ⁊ col
ligantiam magnorū ventris musculorū
quam habent cum ymblico.

P Signa
splenis.Signa re
num.Vulnera
non pene
transia.

¶ Sunt insuper periculosa oia vulnera
cātā in pte posteriori doſi: ⁊ hoc ppter
nuchā ⁊ neruos ab ea ortum hñres. Alia
vō ps toti⁹ vētris in q; vuln⁹ sine penetra
tioe enenit nisi culpa medicorū celsierit:
raro eiq; eger ad salutē nō pueniat. Eo
dēq; mō dico de vulnerib⁹ penetrātibz
quorū quedā plurimū periculosa sunt. si
curilla que sunt causata cum leſione mē
brozū cōtentozū. Iusta est ista hyppoca
tis textio amphiomoz. Inquit viciā in
li iij

Vlt⁹ ym
blici.

cifaz aut cerebri aut vētre aut renes aut aliqđ intestinox: graciliū mortalia sunt: dico p̄m p̄m. ¶ Que hō cū lesiōe mēbroz: p̄dictozū exīstūt magis eoz piculosa sunt q̄ accidit in pte aīriozū s̄m longitudinem q̄ q̄ accidit in lateribz īp̄. Et hoc p̄pter facilitatē quā hñt ītestina extra sūū locū e vulnere exēdi qđ ita non accidit in vulneribus in partibus lateralibus cātis.

¶ Curatio itaqz talis vulneris tribus cōpletur ītentioibz. p̄ima est in ordinatione vite. Scđa in corpis esatione. Tertia ī administratione localis: et in restituratione vulneris p̄ futura et reductionē ī testinox et alioz mēbrozū extra ventrē extēdit ad sūū propriū locū.

¶ Quāto ad p̄mā ītentioē q̄ est vitāz ordiāre. ¶ Si vuln? nō fuerit penetrās aut penetrās sine lesiōe mēbroz: ītentiozū: dico q̄ patiens regēdus est p̄o hac ītentioe regimēte habito in p̄cedēti caplo: quare p̄o tua necessitate illuc recurre. ¶ Tercū si vulnus penetrans fuerit et cū lesiōe mēbrozū p̄dictozū: dico q̄ paties aliter gubernāndus ē. Cibaria em̄ ei? sēp stiptici tatem et cōglutinationē debēt h̄re. Come dat ergo patiens panetellā farrū grue cū succo croniozū h̄tus īsup caude equine s̄m oēm modū admistrādois eius ī isto casu summo v3. Similit̄ virtus sumach rosarū mirtillozū thurstis farcoole croci liq̄: s̄rupi rosati mellis rosati dragaganti. Et demū h̄tus oīm h̄mōi naturā h̄ntium ī istia vulneribus accōmodate concedit ī ferculis. S̄i h̄ dico de potu: simplicia p̄ notata cūz aq̄ ebulliri possunt a p̄ncipio vsqz ad securitatē apatis. ¶ Trāsacto p̄iculo apatis p̄st̄ p̄dicta simplicia aut aliqua p̄s eoz p̄o suo potu vino et aq̄ ebulliri. Et si patiens fuerit debilis valde: vñz et cetera naturā p̄fortiā etā ī p̄mis diebus egrotanti vtiliter conceduntur. ¶ Scđa qđē ītentio eodē mō cōplek. ¶ Si vuln? nō fuerit penetrās: aut si penetrās absqz lesiōe mēbrozū ītriseoz: put̄ dictū fuit ī doctria aīcedētis capli p̄cedē dū est. ¶ Tercū si cū lesiōe fuerit alicuius mēbrozū cōtentoz: dico q̄ ī purgatione pharmaci solutui et nō solutui nō sis audax ī ei? exhibitiōe forte p̄pter lesiōē secutā ī substantia ītestinox aut stomachi aut epatis: aut alioz mēbrozū: fort̄ em̄ medicina p̄ os sumpta a natura p̄o p̄pter mēbi debilitatē vulnerari regulari non pōt. ¶ Sufficit ergo p̄o cōplemento

istius secunde intentionis corpus per flebothomiam etiam ac scarificationes oportunas: nullo contradicente sintomatē. ¶ Santa est igit in isto casu copia esatio administratione clisteri et suppositoziomum que nō valeat ītestinosum vulneribus cōtrariari: sed potius eisdē summo pere vā: ant opitulari. ¶ Ingenium qđēz nostrum īm curatione vulnerū viscerū ex parte enematis ī purgando feces ab ītestinis clisteribus lenitiuis et abstergentibz p̄cedere: qz gratia exempli talis sēp fuit ordinatio nostra. R. bōdiū galinarū vel caponū vel capris castrati de cocti cum modico camomille aneti ordeī fursuris quantum sufficit p̄o solo clisteri olei camomillini aneti añ. ʒ. ii. vitellabuo rum onozū mellis rosati. ʒ. ii. misce et fiat enema. ¶ Sumpto isto clisteri et ipsi? operatione celebrata: immediate ad confortationē viscerū et cōglutinationē eoz vulnerū imponat īnfrascriptū enema. R. oz dei mundi lenitiū rosarū sumach añ paz caude equine et foliozū plantagis ana. ʒ. i. seminis citoniozum. ʒ. i. f. liquiritie ʒ. vi. licij. ʒ. i. thuris farcoole ana. ʒ. iij. bolliarment. ʒ. ii. f. bullat̄ oīa siml cū aq̄ sufficienti vsqz ad cōsummatioē medietatis: deinde ī decoctione cū melle rosato sufficēti et p̄erū succari rubei parūqz croci fiat clister: qz ī cōglutinationē vulnerū viscerū mirabiliter īnasale p̄cepimus. ¶ Tertia deniqz ītentio que est vuln? restitūare et ītestina ceteraqz mēbra ad sūū locū reducere cōplek manuali operatiōe applicationeqz multozū localizū s̄m qđi uerle lesiōes ī diuersis mēbris ī isto vulnere accidere p̄st̄. ¶ In p̄mis ergo cū videris lesiōē ī regione stomachi euenire et vulnus īmō fuerit vsqz ad s̄bam stomachi: fuerit amplū ī loco declinorū suē dū est: oīficiū dimittēdo sufficēz p̄o purgatione vulneris saniositati: pōnēdo su per futurā puluerē cōseruatiū future. ¶ Intus hō vsqz ad p̄fectā digōnem cūz digestino de terebēntina: aut de vitell ouo rum oleo rosato onfancino parūqz croci procedēdūz est. ¶ In eadē īsup digōne cū oleo rosato calido vtiliter p̄cedit vulnere exīte stricto ī circuitu īsup p̄ cōfortatiōē loci et phibitione apatis ponat de feniū et oleo rosato cera alba boloarme nō parūqz sandalozi cōfectū. ¶ Deinde secuta digōne loc? digēdus mundificā dūz et incarnāndus est: put ī supicibus

¶ Nota. Vulnera magis sunt spūiosa.

¶ Cura.

¶ p̄ima intentio. In vlcere nō penetrante. In vlcere penetrante.

¶ Scđa intentio.

¶ Nota. Enema lenitiū.

¶ Enema pro vulnē ruz īcarnatione.

¶ Tertia intentio.

capitis dicti fuit. ¶ Uterū vuln? sdam ſto-
machi penetrare videt. Considerandū est
an leſio fuerit ſupſicialis: an vſq; ad inte-
riorē pte ſtomachi. Nam ſi ſupſicialis eſſe
v? vulnere exire amplo & facta futura ſu-
pradicta: relinquēdo th oſificiū in tra ſto-
machi leſionē intra vulnus cū tinta impo-
naſ infraſcrip? liquor: cuius oſificiū eſt ſub-
tili attractiōe locū cōſortare: nec erpoſiaſ
ab aliqua mūdificatione & incarnatione lo-
ci: cui? talis in iſto vulnere fuit ordinatio
nra. R. olei roſati onſancini. ʒ. ʒ. ʒ. olei de
terebentina. ʒ. ʒ. terebēne clariffime. ʒ. ʒ.
maſticis. ʒ. ʒ. caude equine roſiſmarini
abſintʒi centauree minoris plātaginis ipe
riconis ana. ʒ. ʒ. vermū terreſtriū lotoz
q; vino. ʒ. ʒ. croci. ʒ. ʒ. vini odoriferi clarū.
ʒ. bulliat oīa ſimul vſq; ad cōſummationē vi-
ni deinde colent & vtere: q; mirabilis eſt ope-
rationis. ¶ Unat inſup in eodē tpe cerorū
de minio habitiſ capituſ de fractura cra-
nei. ¶ Eodemq; modo procedendum eſt
in vulnere ſtomachi penetranti vſq; ad
concauitatem iplū. ¶ Uterū in iſto ca-
ſu repercuſiua in circuitu nō conueniunt
ppter debilitatem ſtomachi. ¶ Loco ergo
eorum ponantur conſortatiua ſtomachi:
quorum gratia exempli talis poſeſt eſſe or-
dinatio. R. olei de abſintʒio: olei citoniorum
olei roſati añ. ʒ. ʒ. olei maſticini. ʒ. ʒ. ca-
lamenti mente romane abſintʒi ana pa-
rum omnia cum vino odorifero ſufficienti
bulliant vſq; ad vini conſummationem
Deinde prius colatis cum cera alba ſuffi-
cienti fiat cerotum molle: addendo croci
ʒ. ʒ. coralorum omnium ʒ. ſandalorum ana
ʒ. ʒ. ʒ. quo ſuper ſtomacho viatur morem
platri: quia iplum potentiffime conſor-
tat. ¶ Preterea pronoficatio de periculo
infirmi coram aſtantiſ nō eſt obliuio-
ni mandanda: quia ʒpocratis ſententia
ſuper hoc iuſta eſt amphiſiſmorum dicen-
tis veſſicam incifaſ aut cerebrum aut ven-
trem &c. mortalia ſunt ſecundum pluri-
mum. ¶ Alteri? ſplenis fuerit in ſubſtan-
tia epatis: v? ſplenis et leſio fuerit in parte
ſuperiori epatis: et ſplenis et fuerit ſatis
amplum tunc ſimiliter mortale iudicatur
Et hoc ppter ſanguinis ſtuprum eueniē-
tiſ ab aliqua venarum incifione. ¶ Et ſi
predicta leſio cauſari viderit in extremitate
horum membrorū aut in extremitate
penullarum epatis: tunc dico q; beneficio
medicinali de eius curatione ſpes haberi
potest. ¶ Curantur itaq; vulnera in pre-

nominatiſ membris iſto modo. ¶ In pri-
mis ſi predicta membra extra cōcauitateſ
ad exteriorē partē exierint ſperum epar
quā raro ſplen exire ſolet foras. In pmiſ
lanetur totum vulnus huiusmodi ſplenis
p poſſe & epatis vino decoctionis endinie
plantaginis caude equine roſari mirillo
rum ſumach ʒhuris diagaganti terre ſi-
gillare & parum zuccari rubei. ¶ Illud enim
medicamen ſanguinem ſtringit & vulnus
cōglutinat. ¶ Hoc pacto ſi vulnus nō fue-
rit amplum ampliur & epar ad ſuum lo-
cum reducat. Deinde locus ſuendus et
incarnandus eſt: nec eſſe opus circa cura-
tionem vulnere iſtorum mēbrozum teoc
cupare: ſed ſolum curationi nature relin-
quenda ſunt: quia ſanguis intus extra-
uenatus verſaſ inguen ab ipſa natura
trāſmittitur ibiq; bubonem generat quare
indiget maturatione & apertione: niſi per
inſenſibilem reſolutionem ſanguis ipſe a
natura reſoluatur. ¶ De vulnere aſt inte-
ſtinorū nūc tps eſt mētionē facere. ¶ Cura-
tio itaq; eorum hac completur intentione.
¶ In primis ſi extra ſuum locum in teſtina
exierint: calefactis prius vino rubeo deco-
ctionis camomille melliloti aneti roſarum
abſintʒi maricarie ana parum ad locum
ſuū reducant. ¶ Et q; aliq; tumeſcant tu-
meſactione ventroſa: ita q; neceſſe eſt ad vi-
teriozem carminationem ventroſitatis: pro-
cedere. R. cimini. ʒ. ʒ. coriandrorum anipo-
rum añ. ʒ. ʒ. mellis. ʒ. ʒ. cum vino nigro
ſufficienti bulliant cum ſupradictis ſimpli-
cibus vſq; ad cōſummationē tertie partis
Deinde cum ſpōgia in p̄dicta decoctione
maſefacta locus frequēt adminiſtratiōe
epitimeſ. ¶ Uterū ſi cum hac intentione ad
ſuū locum reduci non poſſunt: vulnus mo-
uacula ampliandū eſt: ita q; ad ſuum pro-
prium locum reduci valeat. ¶ Et ſi p̄dictiſ
loci vulnere fuerit cōleſione in teſtinoſū
& leſio in gracilibus eſſe videtur tunc tale
vulnus oīno mortale iudicandum eſt. Et
hoc multis de cauſis: tum ppter tenuita-
tē ſui corporis q; ſuturā hmoi nō pauiunt
tum ppter paruaſ venarum multitudi-
nem exiſtentium in iplis in teſtinoſū pſer-
tim in in teſtino ieiunorū inſuper ppter p-
pinquitateſ quā habet cū neruorū natura
q; ipſa in teſtina minuta plurimū partici-
pant in neruoſitate: tum deniq; ppter mul-
tam effuſionē cholere: qm in teſtina minuta
pſertim ieiuna magis ſunt p̄pinqua epa-
tis maxime in teſtino ieiunorū & aliis groſ-

Lotione
de vni ad
vulnera
epatis.

Medicatio
vulnera
ſtomachi

ʒpo.

Curatio

Aul.

sa intestina. Inferiora vero ventris vix intestina grossa cum ad eorum substantiam vulnus pervenerit propterea quod sunt de natura carnis (vix inquit Aul.) de medicamine ipsorum cum salute egrotantis suis confides. Cum itaque intestina vulnerari videntur per lora (vix superius dictum fuit) in munda in labijs intestinorum ab omni immunditie cum predicta decoctione suavit intestina filo iterato nois toto pellionis futura. Et deinde modo possunt sua intestina minuta id est de raro contingere tamen solidationem recipiant predicta intestina minora tamen a ratione cura non est medicum debet resistere natura etiam suis oculis et bonis instrumentis solet interdum operari ea quod medico impossibile videntur. Sufficit tamen tu in hoc facere profectionem coram assistentibus de periculo infirmi. Uel sciam enim incisam aut cerebrum aut aliquod in testinorum gracilius (vix tenet Hippocrates amphosimox. vi.) mortale. Nonnulli et iubent vniui labia intestinorum capitibus fornicari: quod de vntio ab antiquis et modernis doctoribus satis reprobari fuit. Celebrata intestinorum futura lauentur intestina decoctione ascripta. Deinde calefactis cum ipsa decoctione ad suum proprium locum reducuntur. Advertendo tamen quod vnum intestinum non superare quaret alterum. Quo facto vulnus in parte interiori ventris suendum est. Et quod quatuor sunt modi suendi ventrem vix mirach vix in antiquis inuenit scripturis: in gratia breuitatis et utilitatis curare de duobus modis ab antiquis et modernis doctoribus visitatis mentionem faciam. Primus est: quod solum capiatur mirach ex vna parte dimittendo sifacem: a sa vero capiendum sifacem mirach: successus sic faciendo: donec totaliter futura compleatur. Iste modus describitur ab Aul. in curatione vulnere viscerum. Secundus autem modus ponit ab Albucasi dicente quod suatur mirach solum dimittendo ex vtraque parte sifacem in secundo vero puncto capiatur mirach sifacem vtraque parte: sic successus procedendum est usque ad totalem futuram. Iste modus futuram a modernis doctoribus visitatis secumores sunt ceteri modus: hoc propter inuiscationem incarnationis quod sequitur inter mirach et sifacem quod sifacem solum solet vix extra ventrem exire: quod facilius corrumpitur. Inquit enim Hippocrates. Cum egreditur vixbus et vulnere necesse est vix putrefiat quod ex egreditur licet extra locum paruo tempore moxetur. Ex hoc accidit velociori tpe quod in intestinis

et epate: quoniam intestina et extremitates epatis si non remaneant extra loco spacio intacta quod multum vehementer infrigidant: cum ventrem ingrediunt: scilicet cito ad propriam naturam reducunt: quod ita non accidit de vixbo: vixbus enim licet extra vulnus pro tempore morietur: tamen necesse est vix quod ex eo aer vel frigus attingit: ad festinam putrefactionem perveniat quod ob hoc periti chirurgi statim properant ad incisionem illius. Et modus autem remotionis vixbi alterati seu corrupti est: vix ligetur vixbus pro posse in loco sano forti ligatio ne. Deinde abscindat totali incisione prope ligaturam per digitum vnum. Deinde cauterizetur in loco incisionis ipsius fere usque ad ligaturam: statim prius calefactus panis calidus calefactione concedenti leniter intus reducatur filum tamen extra vulnus dimittendo: vix in tempore remotionis est extra vix valeat. Vulnus deinde facta futura predicta inter mirach et sifacem: tamen tibus curandum est: ponendo super futuram pulverem future confusum. Et nota quod super isto vulnere vnguentum de miris. c. de fractura cranei ordinatur et terebentina mixta cum pulvere rubeo mirabile habent picrogatiuum. Ventrem insuper totum empiastare cum emplastro de sapa et rerum anodinarum habito caplo de vulnere sifacis mirum in modum tuat. In sedatione doloris in quocumque tempore causati vinctio totius ventris cum oleo camomillino anetino parumque cere albe mirabiliter coheret. Sicut denique circa femora vix sup inguine vulnus causari a re pugnant velut ense telos lancea et similibus. Quia propter per signa de scurrendo. Si vulnus penetras fuerit: considerandum est: an fuerit cum lesione vesice aut colli ipsius: aut cum lesione miris intestinis recti: quod vix inquit Wodin? vesica et marit cum ipso intestino recto maxime habent adherentiam viciniam: non culcitra vocat. Si ergo in ista vesice lesione esse cognoveris: tunc vulnus mortale incutendum est: iuxta sententiam Hippocratis. Uel sciam incisam: et renabili tamen cura maxime lesione parva existere non est recedendum. Observaris itaque canonibus superius ordinatis circa dicta. Wico quod in pre exteriori in vulnere excubitus procedendum est. Sicut modum sifacem curia qua periti chirurgi vixnare faciunt per vix gam bis in die. profectione de infra scripta decoctione in notabili quantitate usque ad concavitatem vesice non frigida sed tepida. Et si decoctione steterit vesica paululum antequam

Curatio vixbi alterati.

Nota.

pro sedatione doloris.

Cura vulnere circa femora.

Wodin?

3po.

3po.

Modus dimirach.

Primus.

Secundus.

3po.

Decoctio
ad vuln^{is}
colli vesti-
ce vulne-
rati.

cnet cū eadē siringa erit valde vilis. Tu-
ius decoctio in hoc casu talis fuit ordi-
natio nra. R. aq. rosate. ʒ. iij. plātagnis li.
ʒ. aq. caude eqne lib. ʒ. ordei mundi len-
tiss rosaz añ. ʒ. ʒ. mirabolant citrini ipod
lidos balaustiaz mirtiloz añ. ʒ. i. sumach
cimarū rubifoliosz oluāfri cōsolide maio-
ris siue aniegi añ. ʒ. ʒ. h. q. ricie mūde. ʒ. r.
zuscari rubet ʒ. ʒ. aloes epatici sanguinis
diaconis boliarmenti terrefigillate añ. ʒ. ʒ.
bulliāt oia simul vsqz ad cōsumationē ter-
tie ptis. Deinde colent. Et vire mō quo
supra dictū est. Et nota q. p. superi⁹ diu
renica nō sunt exhibēda: ne forte materias
ad locū. deriuatū multā. Sufficit ergo si-
rupp rosari⁹ ex infusioe cū aqua caude eq-
nez ordeacea sumere: q. ingrossando mare-
riā confortat membra: ne ad locum lesū
ipām materiam deriuare valeant.

¶ Cura
vulneris
in collo ve-
stic.
¶ Cura.

¶ Cursū si vulneratio p̄dicta sup collo vesti-
ce acciderit: tūc de ei⁹ salute medicinali bñ
ficio fia cōfideas: vt quondiana experientia
ex his q. lapides ex vesica extrahunt demō-
strant: p̄sertim in curia Romana: in qdā
reutonicō Julij pape scđi familiarissimo
qui ex vno (vt ita dixerim) lāsōno vulne-
ratus in sinistro latere supra inguē z ipsi⁹
femur: que vulneratio tendebat versus ve-
sticā. Et qua vulneratione vna tñmōdo
horatim euacuabatur: q. via solita virge
per dies septem in totum clausa remāssit.
Ego aut vidēs vulneratū emittere vniā
p locū vulneratiōis vna cū ceteris medicis
ad hūc casum vocatus de eius salute deso-
lari fuim⁹. Qui oēs a summo Pontifice in
terrorati qd de ei⁹ salute sperabam: eides
pontifici malū fecimus pronostici nō tñ
a rōnabili cura desistēdo. Tandē dei mu-
nere regula superius data vulnerat⁹ li-
ber remāssit: z vna ad p̄stinū locū rediit:
z vsqz in hodiernū cū hūanis viraz ducit.
Et reuera lesio nō fuit in substātia vesice
s; in extremitate colli ipsi⁹: q. aliter non
euassisset: attēta magna p̄culide. Magnū
em frustū panniculi e vulnere circa oca
uā diē egressū est ad instar man⁹ vniū
ppter qd oēs arbitratī fuimus ipsuz fuis-
se de p̄niculo sifac. Quare amice si vul-
nera talis loci fuerint: z incisione sifac:
vniū ipsius cū futura plurimū vacan-
dum est: q. aliter intestina versus bursaz
facilem haberent descensum.

¶ Cura vul-
neris in
marice.

¶ Similiter dico si matric fuerit vulnera-
ta: cuius vulnerationis signū sumit a lo-
co parti: parti a sanguine ab ea emanāte

partim deniqz a dolore grauedinēz loci.
Tunc dico q. lotionē superius annotata
p̄cedendū est. Trāfactis tñ primis dieb⁹
possūt addi simplicia maiorē absterfionē
habentia velut mel et aqua ipsius: etiam
mel rosatum in isto casu conuenientissi-
me administratur. ¶ Super ventres q. ʒ.
iā in lesione vesice q. matricis emplastrū
de sapa cum vnctione superius annota-
ta vniūssimū ē administrare: q. ista auri-
lia dolores torsiones z viscerum ven⁹ oca-
tates mirumimmodum resoluunt: sedāt
et carminant.

¶ Unum restat in mediū adducere: q. si
quis percussus fuerit sagitta vel auri-
cea ab anteriori vsqz ad posteriorem par-
tem. Tunc ante q. peruenias ad extractio-
nem horum instrumentorum consideran-
dum est virtutem patientis: per pulsum:
per aspectū faciei: p̄ anhelitū: p̄ tremorem
cordis: p̄ spasmū z alias dispones. Nā si
eger in istis bñ se habuerit: tūc indica le-
sionē nullū mēbū cōrēz: p̄ tegitū: necēt
renes: q. re mollificatio istio oleo rosa. cali-
do cū dextertate z facilitate extrahendū
est. Deinde rosatus vsqz ad p̄fectā digonē
cū oleo rosato calido z digestum procedē-
dū est. Deinde p̄ eiusmōdificationē incar-
nationē z sigillatiōē agendū est (p̄cur su-
perius dictū fuit). Et q. natura solo san-
guinē extrahenatū hūis inguem trāsmi-
tere: ex quo generatur apā: quare p̄o er⁹
maturatione et apertione nō secus proce-
dendum est q. dictū fuit de curatiōe apā-
tis in guinum: quare p̄o tua necessitate il-
luc recurras. ¶ Et sic deo dante completa
est doctrina p̄sentis capituli: cuius nos
men sit benedictum.

¶ Capim. xij. De vulneribus ancha-
rum et inguinum.

Stari⁹ partū vulnera eadē Anclera
fere curatione curant sicut et anchorū
h̄teroz z spatulaz vulnera. z inguinū.
¶ Ita em loca plurimū partici-
pant de nervositate ligamen-
tis atqz musculorū magnorum multitudi-
nez ita faciunt loca spatularum z hume-
rorum: quāobz ista capitula alternatim
videant: p̄ tua necessitate ad id. c. recurre
¶ In curatiōe tñ vulnerū istaz p̄rū tres
h̄ntur itēndes. p̄ia quarū i vire regimi-
ne cōsistit. Scđa in corpis euatione. Ter-
tia vltima in administratione localiz.

Curavul-
neris ab
ante ad
post.

Curatio.

Liber. iij.

Trac. 1.

Prima et secunda intentio. Circa primam et secundam intentionem procedendum est ut pluries superioribus capitulis tractatum fuit. P. Conclusus vsq; ad apertam securitatem a vino carnis et alijs sanguinem generantibus patiens abstinere debet. P. Flebotomia quodq; oppositi lateris ex corvæ basilica vena in primis diebus convenientissime administratur. P. Ventrem etiam enematè condecit sepe et sepius evacuando. Et hoc totum dico quia talia vulnera parata sunt dolores magnos magnasq; apostemationes gignere. P. De purgatione etiam dico vtilissimè est egrotantem in primis diebus a medico purgari purgatione minoratua velut casta: diacapolicone: electuario: gentiano. P. Eodèq; modo dico corpore existente plectroico vtilissimè esse: celebrata minoratione materiez per aliquos dies sumere digestivum put operanti necessitas videbitur. Deinde facta digestionè pharmaco competenti pro natura humorum peccantium corpus evacuandum est. Tertia deniq; intentio completur administratione localis. P. In primis cū ad curationem istoz vulnerū puenire: considera an vuln^o strictū an amplū an profundum. Nam si strictum: profundum fuerit: convenientissime aliquantulum in superficie itū ampliandum est: dummodo hoc fieri possit absq; lesione venarū et nervoz atq; musculoz. Deinde vuln^o cū oleo rosato calidior digestivo curet. In circuitu vero ponendo defensivum nostrum magis strale. c. de vulnere spatulari ordinatum. P. Et si dolor fuerit intellus: pro eius sedatione latus ponat modici olei magis de pforata superiorib; capitis plerūq; cōmemorati Sitr qd; p sedatione doloris mirūm modū v3 mediū oleo rosato camomillino atq; anetino ebullitiōis vermiū terrestriū parūq; croci imbrogare. Emplm quoq; de medulla panis cū lacte habitū in antidotario nro ad sedationē doloris mirabiliter v3. Ad eadē intentionē sitr v3 ēplastrum de sapa ordinari. c. de vulnere thō racis. P. Secuta digōne p incarnatione vulneris mūdicatio et sigillatio procedendū est: vt alias plerūq; dictū fuit. P. Uerū si ista vulnera ampla videantur cōdecēti futura priūsmōne pnuocare debēs loco decliniori amplū officis dimittere. Deinde p eius digōne mūdicatio et. procedendū est in oibus 2 per oia (put superius dictū fuit.) Et nota q; curatio vulnez istaz priū nō ē negligēda a medi-

co q; si ab eo male tractaret nō esset mirū si eger ad perpetuā claudicationē perueniret quare summa cū diligētia solertiq; ingenio pdicta vulnera a medico curāda sunt. P. Et sic dei munere cōpleta est doctrina seu merito presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. xij. De vulnere testiculorum et virge.

Munera istoz locorū raro nisi medicorū error pūgat quin ad optimū finem nō perueniant.

In curatiōe itaq; istoz vulnez res intellus requirunt. Prima in regimine vites illi. Secunda in purgatione corporis. Tertia in applicatione localis. Et q; amice mīlz ista membra sint mēbra valde sensibilia tū cū eis acciderit vulnera nullis moris immet pculuz. Sed q; sunt necessaria ad gñandem nature hūane. Ideo magna cum diligentia pdicta mēbra custodiēda sunt et eozum vulnera curanda.

Quantū ad primam et secundam intentionem nō secus procedendū est put dictū fuit in adenti ca. quare ad id capm pro tui necessitate recurre. Tertia deniq; intentio completur administratione localis. In primis cū ad hāc curationē puenieris. si vulnus fuerit fm longitudinē: cōdecēti futura labia ipsius vniēda sunt. Deīn medicamini bus domesticis ericacionis. procedendū est facta pū digōne p duos vel tres dies cū digestivo: ex oleo rosato: et vitell^o ouoz cōfecto: in circuitu ponēdo digestivū nostrū magis ordinatū caplo de curatiōe vulnez adiutorij. Cumq; sanies digestivi applicatione gñata fuerit in vulnere: mundificatio de sūppo rosato descriptio nra pcedi d3. Et si op^o fuerit loco decliniori tūta ponere: vt ma³ faciliōri mō purgari possit: hoc facere potes. Deīde celebrata mūdicatio loc^o icarnādus ē. Ad dēdo in hūmōi mūdicatio parū aloes epatici parūq; sarcocole. pro sua mō sigillatione cū vnguetō de minio hūo ca. de fractura cranei pcedere vtilissimū ē. P. Siliq; mō dico eadē curatione esse. procedendū vulnere erit fm latitudinē. P. Uerū si vulnus fuerit a re contussa causatum: cū vltorio 2 longiori digestione est procedendū q; omne cōrsus vulnus necesse est pua-

Vulnera testiculorum.

Cure.

Prima et secunda intentio. Tertia intentio.

Tertia intentio. In vulnere stricto.

In vulnere amplo

Nota.

traheri (vt inquit Gal.) et in sanie cōuerri. In relijs pro mīsdificatione et. (prouit dictum fuit procedat.) Et sic deo dāte cōpleta est doctrina p̄sentis capli cuius no men est benedictum.

¶ Caplm. xiiij. De vulnerib⁹ corax et tibiay: eorūq; p̄nti: et de cura eorū.

¶ Vulnēra corax

¶ Prono sticum.

Adem curatiōe tractant istoz locoz vulnēra qua et vulnēra brachiorū et adiutorū curantur. ¶ In hoc tamen quo ad pronosticum differunt. Quia vulnēra istarum parium p̄pter multitudinē magnoz neruoz nobilissimā magnatūq; venarūq; atq; musculorū et chondarū ligamentorūq; ligantū in iuncturas magis periculosa sunt brachiorū et adiutorū vulneribus. Nam in anteriori parte genu transeuerui valde sensibiles a cerebro descendentes ad quorū vuln⁹ egritudines magne p̄pter communicationē et cōpassionem quā habent cū cerebro solent accidere velut dolor ap̄a spasmus febus incensa p̄mixtioq; prōnis a quibus beneficio medicinali pauci sanant. Et p̄pter hoc Aui. canone curatiōis vlcēū vbi cōnumerat vlcera ḡhantia spasmū. Inter cetera loca ap̄iora et promptiora ad generādam spasmū. Inquit. Sūt vlcera dorsalia qm sunt in regiōe nuchę: et vlcera etiā que accidunt in alioxi p̄te genu: q; lacerni h̄mōi loci sunt plurimū neruosi: et iō res vcz vulneratio eoz lacertorū hominem ad spasmum et festinā mortem plerūq; perducit. Similiter quoq; dico intus q; sunt valde periculosa et extra: q; per coram transeunt vne magne: ex incisione quaz sanguinis emotosa ḡa accidere solet nō parua. Pro curatiōe cuius ad capitulū de curatiōe fluxus sanguis curras: et est difficillime restauratiōis. ¶ Et q; p̄notiata loca sub sternacula et decliniora tori⁹ corpis sunt: ad que a supioribus mēbris defacili trās mittunt materię qbus plerūq; predicta loca apant: et eā ob cāz eoz vulnera sunt periculosa brachiorū vulneribus: q; ita faciliōri mō nō accidit in vulneribus brachiorū et c. iuuat in hac curatiōe summo pere vulneratū membrū erectū et extēsum situare cū quietudine tori⁹ corpis. In hoc em̄ verificat dictū illud p̄verbale dicens lamano aspecto: la gāba al lecto. Ligatura quoq; transacto periculo apostema:

Nota.

tis vulnere exillente a genu infra condēcenti fascia a canicula pedis gradatiz fasciando vsq; ad genu summo pere iuuat. Nā vt inquit Suido de cauliaco. egritudine tibiariū nihil habet p̄p̄is ab alijs egritudinib⁹ totius corporis p̄ter ligaturam videlicet ad prohibendum q; materia antedecens ad predictum locū vneratum transire non valeat. ¶ In curatiōe itaq; istorū vulnerū tot habent intentiones quot in superioribus capitulis descripte fuerunt.

Suido de cauliaco.

Cura.

¶ Quantū ergo ad primā et scđam intentionem: puribide plerūq; dictū fuit pcedendū est: quare pro sua necessitate ad p̄dicta capitula recursum habeamus.

¶ Prima intentio.

¶ Quantū ergo ad tertiā intentionē q; p̄fitur administratiōe localis: dico q; ea q; dicta sunt in doctrina caplorū antecedentū: p̄sertim. c. de vulnere adiutorū colli et brachiorū accommodare p̄nti. c. inferi p̄nti. quare alternatim videant. ¶ Et ergo ad hanc locoz plagā peruenieris et fuerit extra iuncturā. vcz in locis musculosis et carnosiss: et in cora. Tūc si plaga fuerit p̄funda et fm longitudinē facta cōdecēti futura et p̄funda: pur sepe et sepi⁹ dictū fuit labia vulneris adinuicē reducant. Si tr̄ dictū fuerit fm latitudinē mēbris predicta plaga cāta et loco decliniori orificiū dimittendo ap̄ū cū tita oleo rosato calido et digestiuo maderet sup vuln⁹ puluerē future cōseruatiū cū terebēntina incorporatum ponēdo: deinde mū dificeat locus incarnet et sigillet (pur plerūq; supius dictū fuit.)

¶ Tertia intentio.

¶ Eodemq; mō dico esse procedendū in tibiariū vulnerib⁹ extra iūcturas causatis. In circuitu hō vsq; ad ap̄aris securitatē ponēdo defensū nostrū magistrale more emplastri sepe et sepi⁹ superius cōmemoratū. ¶ Et si core incitum fuerit toti tali incisione aut scđm partē: dico q; curā dum est: prout dicitur. c. de fractura ossis core cuz vulnere. ¶ Eodemq; modo dico si ossa duorū focalium ribe fuerint incisa. In eorum curatiōe tractari debent (pur infra dicitur. c. de fractura ribe cum vulnere.) ¶ Vterū si cōtingerit istorū mēbroz iūcturas vulnerari: tūc summa cū diligētia solertiz ingenio duob⁹ vacādis: videlicet sedatiōi doloris et prohibēdi ap̄atis. Nam vni de meliorib⁹ vt inquit Aui. in quibus intendimus in curatiōe vulnerum est vt prohibeamus eoz apostemationē. ¶ p̄missus ergo et obseruans cā.

¶ Vulnēra tibiay

Auicē.

Liber. iij.

nonibus: de flebotomia ventris purgatione et dieta de quibus plenarie locuti sumus super ioribus capitulis: celeberrime prohibet eorum locorum apostematio administratione medicaminis dolore sedant. **Do-**lor est (vt inquit Gale.) in istis vulneribus est sicut yctosa attrahens materiam ad locum quorum gratia exempli in circuitu extravuln⁹ more linimenti talis fuit ordinatio nostra. **℞.** olei camomillini olei rosati an. $\frac{3}{4}$. pinguedinis galline. $\frac{3}{4}$. x. vermiu terrestriu lotorum cum vino. $\frac{3}{4}$. i. f. croci. $\frac{3}{4}$. i. pinguedinis vituli. $\frac{3}{4}$. i. bulliant omnia simul parum deinde addatur cere albe. $\frac{3}{4}$. i. iterum parum bulliant postmodum colentur: in circuitu vulneris vix per totam iuncturam predicto linimento liniant. **℞.** In vulnere vero cum sedatione doloris et aequali attractione materiarum ad exteriorem partem accommodatissimum est ponere sequentem medellaz. **℞.** olei de terebentina olei rosati onfancini an. $\frac{3}{4}$. i. terebentine clarissime. $\frac{3}{4}$. x. pmiu terrestriu. $\frac{3}{4}$. i. f. masticis. $\frac{3}{4}$. i. gummi elimi. $\frac{3}{4}$. i. armoniaci cum vino dulci. $\frac{3}{4}$. i. f. croci. $\frac{3}{4}$. i. f. acris ipiconis. $\frac{3}{4}$. i. z. f. centauree maioris. $\frac{3}{4}$. i. olei de semine lini. $\frac{3}{4}$. i. oia simul bulliant parum: deinde colentur canaphano spisso: et ictu ponant ad solem per mensem. Intus ponendo parum flosis periclonis ipsius de hebdomadam in hebdomadam pmuando. Istud est oleu (vt p³ considerari ingredienus) mira h³ virtutem in omnibus nervorum vulneribus: sicut sunt iuncturarum vulnera cum sedatione doloris attractione domestica et parua epicuratione quibus omnibus indigemus in curatione vulnerrum iuncturarum. **℞.** Ac commodate etiam super vulnere administratione in primis diebus omnia emplastra mitigantia doloris in superioribus capitulis annotata. **℞.** Ualet insuper ad eandem intentionem fere omni tempore more vnguenti supra vulnus infrascriptu cerotum administrari. **℞.** olei camomillini et rosati ana. $\frac{3}{4}$. iij. olei de semine lini. $\frac{3}{4}$. i. f. olei amigdalaru dulciu. $\frac{3}{4}$. i. pinguedinis galline pinguedinis vituli an. $\frac{3}{4}$. i. terebentine clare. $\frac{3}{4}$. iij. masticis. $\frac{3}{4}$. x. pinguedinis castrati. $\frac{3}{4}$. i. f. vermiu terrestriu lotoru cum vino. $\frac{3}{4}$. i. f. croci. $\frac{3}{4}$. i. muscicallagis altee li. f. bulliant oia simul per terebentinam vsq³ ad consummationem muscicallagis: deinde colentur cui colature addatur litargiri aurei et argentei an. $\frac{3}{4}$. i. f. minij. $\frac{3}{4}$. i. x. i. bulliant in pmiis lecto igne baculo agitan-

Trac. i.

do: deinde ipsum fortificando: iteru bulliant donec colore acquiratur nigrum aut simile nigro: deinde addatur terebentina predicta resine pmi. $\frac{3}{4}$. vi. picis naualis. $\frac{3}{4}$. f. diadilonis albi cum gumis. $\frac{3}{4}$. iij. cum cera alba sufficienti bulliat vix parum et fiat cerotum in bona forma: qd³ basilicu magistrale vnguentu nuncupat nervorum vulneru curatum. **℞.** Uterius ea que dicentur de curatione solutionis continuatae nervorum ad vsum presentis capituli in hac curatione accommodare administratione. **℞.** Sic deo dare copiosa est doctrina presentis capituli cuius nomen sit benedictum.

Ceroti p
nervi v
nerana.
Unguentum.

℞. Cap. xv. De solutione continuatae nervorum atq³ chordarum.

Meritorum vulnera vt in antiquis et modernis reperitur scripturis propter vehementiam sensus eorum et comminutionem quam habent cum cerebro: sintho inata mala magnasq³ egritudines generare solent. Et nisi a solerti medico optime curentur per maiori pre patiente expedirent sunt velut spasmus paralisis: dolor vehemens rigores febres intensas apationes: permixtio rationis. vigilie sunt cibique abominatio. Et multotiens apant via deriuatiois multarum materiarum nervorum vulnera: egrotant absq³ dolore magno ad spasmu pro ducendo. s. absq³ antecessione lesiois praeue idest doloris maximi. (vt inquit Aui.) **℞.** Quobrem quedam istorum vulnerum a re contudenti causata sunt: velut baculo lapide maleo et similib⁹ contusione seu attritionem causantibus. Queda vero a re incidenti causant velut ense cullello et similibus instrumentis ap³ ad incidentem. Queda insuper sunt a re pungenti causa velut aculeis: sagitta: telo: clauo et hmoi perforatione canibus. **℞.** Huius autem vulnerum que a re incidenti causantur: quedam sunt fm longitudinem membrorum: quedam fm latitudinem ipsius cum totali incisione nerui: quedam vero tantummodo cum medietate incisionis ipsius. **℞.** Que vero fm longitudinem membrorum accidunt salubrioris curationis sunt euentibus fm latitudinem. **℞.** Uteru que sunt cum incisione nervorum fm parte deteriora sunt q³ que cum incisione nervorum totali eueniunt quonia (vt inquit Aui.) villus sana sine ps nervi sana ledit a vicinitate lesi: caus

Vulnera
neruorum
et chordarum

Aui.

Adversitates.

Aui.

fando dolore vehementē intantē q̄ sepe numero dirigit nocuentū cerebro: paras lūm et p̄sūm plerūq̄ causando et nōnula accidentia p̄superius annotata: quare necessarium est aliquando ad prohibendum aduentum sp̄smi: (vt inquit Aui.) auctoritate Sale. c. de curatione vulnerū nervorum nervum punctum et incisum non tota lineatione ipsum secundum torum incidere vt eius accidentia prona remaneantur. Que autē a cōtusione causant tardioris sunt curationis oib⁹ alijs p̄notatis vulnerib⁹. Et rō est q̄ eorū maturatio digestio vel resolutio nō nisi a lōgo tēpore efficiunt. Qd̄ si nō sit incisio ē p̄ctura q̄ cū epica oib⁹ pcedē dū est. In vulnere em̄ nervorū cū attritione digestiua medicamina necessaria sūt vt nociū separēt a iunatiuorib⁹ q̄ ps nervi cōfusa a sana separēt. Que insup̄ a re p̄gēt causant: deteriora sunt oib⁹ causatis a re incidēt. P̄terū inter cetera vulnera a tā p̄ctura q̄ ab incisio cōtusioneq̄ cāta p̄ctura ceca oib⁹ est deterior. Et hoc attestat Deslue auctoritate Sale. ca. de sp̄smo. Inq̄ p̄ctura nervorū vel chordarū sequit̄ sp̄sm⁹. Et p̄prie cū nō respicit p̄ctura: efficit em̄ venenosum ap̄a in loco et venenosum quidē p̄pter cōtinuitatē: rapit ad cerebrū et facit epilepsiā aut sp̄smū. P̄uridum hō ap̄a aliq̄ in loco p̄cture gnat quapropter vt p̄dicta accidentia nō eneniat p̄fat⁹ vt p̄ctura ip̄am scindit ap̄iri p̄cipit deinde attractiū subtilis sbe et domestice exiccationis administrari: attractiū cū cū ad ei⁹ curā pueniero pleniorē notitiā nbi describā. P̄ cōclusiue dicendum est q̄ omnia vulnera p̄ spaciū quatuor digitorū vicina enenientia ad vnā quāq̄ totius corporis iūcturam sunt valde piculosa et nō sine mortis piculo indicantur. P̄ hoc de em̄ nervose sup̄ iūcturas a carne sunt denudate: quorū p̄ctura vel incisio. s. ipsorū nervorū et chordarū iterdū sp̄smi est gnatia: et nōn q̄ mortis inducitur: testē adducēdo Sal. medicoplucina tertio rechin: q̄ro therapēce. Et q̄ nervus (vt inquit Bui. c. de anatomia nervorū.) est mēbrū simplex et organū p̄ciosissimū a natura p̄creatū mediātē cerebro et nucha ei⁹ vicaria ad tribuēdū sensum et motū cetera piculis toti⁹ corpis. Id̄ cū ad ei⁹ subtilitā siue corpus solutio conuinitatis peruenerit cuiuscūq̄ nature seu conditionis erislet acuto ingenio et magna cum diligētia h̄mōi vulnere vacandū est

Et in curatione ergo istorū vulnerū vt ad propositū n̄m redeam⁹. Dico q̄ quorū in rētes sunt necie. Prima p̄ ordianōe vite et uiu regimīs necia est. Scda in euacuatiōe corpis p̄sistit. Tertia in p̄hibitione et remotione multorū accidentiū imperfectā curationē cāntū. Quarta vltima p̄plet ad ministratiōe diuersorū localis s; q̄ diuersa genera vulneratiōis diuersa accidentia nervis contingere possunt.

Quartū ad primā intēctionē q̄ circa cōmessionē et portū vergit. Dico q̄ vtilissimū est in primis diebus egrotatē dieta tenuissima gubernare. Inquit enim Aui. dieta vulnerū nervorū a principio vltq̄ ad securitatē apostematis debet esse tenuissima: q̄ (vt superius dictum fuit) talia et tota accidentia maiora possunt accidere istis vulneribus que morbum faciunt peracutū. Et ideo talibus vulneribus cōpetit dieta subtilissima que est parū dare vel fere nihil vt habet p̄io regimīs acutior et ampleximorū. p̄io. Satis est ergo tempore predicto egrotantem comedere panatellā aut fariolam q̄ zuccaro amigdalatam. Et pro potu aqua oxideaceam vel aquam simpliciter decoctam bibere cum zuccaro fino vel iuleb violato. Transacto periculo apostematis loco existente idolooso et absq̄ inflammatione ad ampliorē vitam eger trāsire p̄t. Carnes ergo pullorū in eodē tpe vtiliter cōcedunt. In bodio insup̄ earū panatella grueritū et fariolata fercula ad propositum faciunt. Pro potu etiā vinum odoriferū optime limphatur accōmodate concedit: q̄ vita ista eodem tēpore egrotanti concessa facit ad bonam nervorū incarnationē: deinde successiue viā igrossandū pcedere debet vt arbitrio suo viuat. Secūda quidē intentio que est corpus euacuare cōplet ad ministratiōe purgationis scdm̄ corporis necessitatē. Et de hac purgatione plenarie locuti sumus capitulo de cura flegmonis et loquēdo capto proprio de purgatione in libro. ix. quare p̄ nua necessitate illuc potes habere recursum. P̄ cōpletur insup̄ administratiōe flegborum diuersiue nature et erate cōsentiente. Diuersiōes h; p̄ fricationes a tria parte et vtrorsū facie summo opere conferunt: q̄ locū medium tenet flegborum. Similiter etiaz enematē vtrē largū tenere vtilissimū est. Ad eandē intēctionē in primis diebus vulnere existente in p̄io sup̄ioribus. v; ab umbilico sit

P̄ Cura
rio.
Intēdes

P̄ Prima
intentio.

Aui.

Deslue.
Sa.

Nota.

Bui.

P̄ Scda
intentio.

pra submergere tibias in aqua decoctiois
reper ordinaz mirummodu iuuat. Eodẽ
qz modo v3 si vulnus fuerit ab ymbilico
infra brachia eadẽ decoctione calida sub
mergere. De cuius decoctionis cõpositio
ne capto de squinãtia doctrinam tradidi:
quare ad illud recurras. Istud em̃ igeniũ
diuerſit materiam a loco vulneris dome
stica diuerſione.

P Tertia
intentio.
Accidẽta
in vulneri
bus ner
uorum

¶ Tertia p̃terea intentio q̃ cõſiſtit in pro
hibitione accidẽtiũ reorũ remotione ſic cõ
plet. In primis ſciẽduũ eſt q̃ p̃õptiora ac
cidẽtia q̃ p̃ũt & ſolent accidere neruorum
vulner. bus ſunt tria v3 dolor vehemens
ſpaſmus: & p̃im̃itio rõnis: q̃ cũ accidit ma
la alia accidẽtia cõcomitant̃ ea: velut fe
bris valida: ſitis: atqz ep̃icac̃io: lingue: et
nonnulla alia accidẽtia in p̃icipio capitu
li annotata. **¶** Utergo p̃dicta ab iſtis vul
neribus elõgent̃: vulnus a principio medi
caminibus dolorẽ ſedãtibz putrefactio
nẽqz phibẽtibz cũ domeſtica attractiõẽ
medicãdum eſt: put̃ ta quarta intentione
ample dicẽt̃. **¶** Alterius ſi vulnus fuerit
ab ymbilico ſupra: tũc eñcio ex oleo camo
millino anetino & pinguedine galline cõfe
cta in ſubaffiliẽ & p̃ totã colli ceruicem ne
ceſſaria eſt. **¶** Si itqz mō nuchã ſeu totam
ſpinã illinire vna cũ ingumibz vulnerẽ & lo
cis baſiſſimis exiſtente. **¶** Eadẽ p̃ncione
ad futuri ſpaſmi phibitionẽ viſiſſimũ eſt.
¶ In primis etiã diebus cauẽdũ eſt q̃ mē
bũ vulneratũ a frigore nō ledatur: q̃ ner
uis notabilr̃ p̃trariat̃. Inquit em̃ hyppo
crates. Frigidũ mordens curem inducit
dolorem ſine ſanie facit rigores & ſpaſmũ
cauſando.

hyppo.

P Quar
ta intentio

¶ Quarta deniqz intentio q̃ cõplet̃ admi
niſtratione diuerſorũ localũ ſic cõpletur.
¶ In primis ſi vulnus fuerit a re inciden
ti cauſatum & ſecundum lōgitudinem mē
bũ & directionẽ nerui ſtatiũ vacãdum eſt
vt carne cooperiatur: q̃ hoc celeberrime ef
ficatur p̃ futura partũ ſolutariũ. Deinde
medicaminibz ep̃icac̃ibz domeſticẽ ep̃ica
tiõis p̃cedẽduũ eſt. Sup̃ futura q̃qz ponẽ
do puluerẽ future conſeruatũ. In loco
tamẽ declinorũ ſemp̃ oriſciũ dimittendo.
Et fortaſſe in primis diebus in eodẽ oriſci
o viſiſſimũ erit procedere cum tinta di
geſtiua de terebẽthina vitellũ ouorũ pari
qz croci cõfecto illinita. Eodẽqz modo p̃
cedẽduũ eſt cum inſcripto baſilico vn
gẽto magiſtrali. Oleũ etiã magiſtrale in
fra ordinatũ cu3 de localibz tractabitur

**Unguẽti
magiſt.**

poſt diẽ quartũ intus cõtinta poſiti per
oriſcium vulneris ſumme ad propoſitũ
facit. Et nota q̃ illud oleũ p̃õr admi
niſtrari eſt a principio cũ tanta loco digeſtiui
vſqz ad ſecuritariẽ ap̃atis. Deide pro ſua
mũdificationẽ incarnationẽ & ſigilatõẽ
procedẽduũ eſt: put̃ infra patebit. **¶** Si
aut̃ vulnus ſm̃ latitudinẽ fuerit cauſatũ
cũ totali nerui incisione: itaqz futura pro
funda in p̃e rãtũmõ carnoſa vulñ ſuen
dũ eſt p̃funde dico vt ps nerui icũ cũ alte
ra p̃te melius vniatur quã p̃pter & ſi de
hac futura varie reperiant̃ op̃imões ap̃õ
modernos doctores. **¶** Multi em̃ eorũ ze
nent neruũ incisum incisione totali pro
eius reſtauratione eſſe ſuẽdu3. **¶** Multi
vero dicũt q̃ nullo pacto debeat ſui. **¶** Ne
ruarẽ tñ ſp̃eriedõ & in lucẽ producẽdo
dico q̃ falſo & male hi qui iubent neruũ
ſuere textum Auic. intellexerunt: ſup̃ quo
oẽs ſuũ faciũt fundamentũ de hac ſum
ra. Secus tenet. Dinus florentinus vir
magne auctoriſatis in arte cirurga & do
ctor periniſſimus & petrus de arzilata qui
hanc diſputando materiã rõnibus & ar
gumentis efficaciffimis. Dinii op̃inionem
que fuit vt nullo mō neruũ ſuatur: op̃i
me ſubſtituit. Eandẽ etiã op̃iniẽ t3 di.
Ugo de luca vt reſert theodorũ. c. de cu
ratione neruorũ vulnerũ. **¶** Et i3 hincin
de ab vtraqz p̃te multa argumenta mul
teqz efficaces rõnes i medium adduci poſ
ſint: h̃ iras tñ eſt q̃ neruũ nullo mō ſuaũ
¶ Et quãqz iſti tales qui inferunt neruũ
ſuere: ſuum (vt ſuperi⁹ diximus.) funda
mentum faciunt ſup̃ ſniam Aui. tñ h̃mõ
ſnia non eſt eſt intelligenda (vt h̃ba for
nant q̃ quidẽ ſnia nō eſt Aui. ſed eſt raſſo
libro cõſtittẽtis de neruorũ vulnerẽ. Dicit
em̃ p̃ſatus vir. Et ſi neruũ diſrũparũ
ſm̃ latitudinẽ: tũc neceſſariũ eſt ip̃m ſue
re caure tamen ne neruũ pungas: punctu
ra enim nerui ſpaſmũ cauſare poteſt. Et
ſi vulnus nō ſuitur p̃funde pars nerui
cũ altera p̃te bona cõglutinatione nō con
glutinat̃: hec eſt Raſſi: ſnia q̃ oculata fide
demonſtrat neruũ nō eſſe ſuẽduũ. Aui.
tñ eandẽ aſſertũ ſniam i3 aliquãrũ ma
gis obſcuram verba cuius ſunt hec. Et ſi
neru⁹ diſrũpã ſm̃ latitudinẽ: neceſſariũ
eſt ſuere ip̃m. Et ſi nō ſuit: nō cõglutinat̃
Iſti em̃ intellexerũt ip̃m neruũ cũ carne nō
parẽ carnoſam tñ: vt vbera textus Aui.
ſonãt. **¶** Celebrata p̃ũ futura intus ipo
naũ tinta i loco declinorũ vulneratiõis le

**Op̃inio
nes de ſi
tura ner
uorum.**

Aui.

**Din⁹ fu
rentinus
petr⁹ d
arzilata**

**Ugo de
luca.**

Aui.

**Auicẽ.
Raſſo.**

**Raſſo.
Aui.**

Auicẽ.

ulterz supficialis madesacta seu ibibita
cū infrascripto oleo pferuādo futurā par
titiū cū puluere future cōferuatiuo. Desup
ho ponēdo vnguentū magisale basilicū in
ferius descripiēde nra ordmandū: de q̄b⁹
vz oleo z vnguentū cū ad ordinationē lo
caliū puenero ubi pleniorē noticiā dabo.
¶ Et q̄ oleū nō est applicandū in vulne
ribus neruoz nisi apud maximā necessita
tē sedādi dolorē: hoc intelligēdū est dō oleo
simpliciter nō de magisale oleo: q̄ oleū cum
aliquo simplicibus interpositū duobus no
tabiliter seruit. p̄cio q̄ facit medicinas
magis curibiles z magis sedatiuas do
loris. Scōdo q̄ earum morōditatem con
tundit z minuit. ¶ Notandū est tñ circa
administratiōnē medicinarū neruoz
vulnez in p̄mis dieb⁹ q̄ nō sint m̄tuz cō
glutinātes z felinā carnē in vulneribus
producentes: q̄ (v̄rinq̄ Aliabas) nō opz
carnē super neruis inducere vulnerans:
donec ab apate calido eoz tūi fuerimus
huiusmodi quidē opiniois inuenimus
Aui. fuisse canone curationis vulnērum
neruozum dicentem. Et si quidē in ner
uis acciderint vulnera opz vt non prope
res in p̄mis diebus vulnēre incarnatio
nē immo sit tota intētiō tua in sedādo do
lorem et in prohibēdo apationē: hoc ena
potando materiā pannis azoleis calidis. s.
actualiter z cōplexionaliter. velut est oleū
camomillicū anerium rosatum comple
tum: et cum adhibitis iterum: et interdū
etiam cū oleo rosato onfancino: q̄ viger
in eo virtus loci confortatiua. ¶ Et nota
q̄ per istum tērum administratio in p̄i
cipio talis vulneris particularitatis for
tis repercussionis nō sine suspitione vide
tur. Male ergo agunt hī chirurgi qui for
tioribus medicaminibus apocrusticis seu
repercutiuis in circuitu h̄mōi vulneris p
cedūt. Et hoc grātia prohibēdi eius ap
ationē: q̄ ista medicamina repercutiua
fortiora cōueniūt in isto: vulnere sicut in
ceteris vulneribus conuenire vident̄ vbi
dicit. Et hoc ena potando materiā dixi
ser: hoc repercutiūdo. p̄rum infra hu
iusmodi sentētiē ad verificāduz predicta
medicamina repercutiua p̄terq̄ oleū
rosatum onfancinū istis vulneribus non
cōuenire hanc asserit sentētiā. Dicit em̄
illud q̄ magis rectum est in quocūq̄ ner
uoz vulnere zin quocūq̄ tpe est vt desup
applicetur medicamen metizeleni. i. lana
succida: cuius officium nō est materiā ad

locum venientem repellere: sed ipsam va
porare. Sistr enā p doloris sedatione z p
hibitione apatis accomodare in istis vul
neribus administrantur empla resolutiua
cū aliquo mollificatiōe. Et hec cōueniunt
vulnere existēre amplior: in quo n̄metur
de retentione alicuius sanioflitatis. Ideo
dicit Aui. vbi ordinauit emplz de farinis
cū lixio z sirupo acetoso in neruoz pun
ctura. Dixit. Et q̄nq̄ est necessariū admi
nistrare. vz illud medicamē q̄ est leni⁹
eoz: scz medicamē resolutiū cū aliqui
mollificatiōe in manifesta fixura rōnib⁹
antedictis. ¶ In p̄dictura hō cum empla
stis epicātib⁹ resolentibus humiditatem
eritē in profundo pcedendū ē: et
hoc vt rōne dolorē z reumatizatiōis hūidi
tatis extranee super particia neruosa
spasmi minime p̄dicta hūiditas cāre va
leat. Ista em̄ empla cōueniūt ante adue
ntū istoz accidentiū z post aduentū eoz
p̄cio quidē ante aduentū eoz cōueniunt
in manifesta fixura. propterea q̄ humo
res ad exteriorē partē exhalādo enapo
rant: dolorem mitigādo. Similiter quoz
post aduentū eoz cōueniūt: q̄ dolorē mi
tigando materiā sup neruo retēdā ad exi
tum preparāt. ¶ In punctura hō maior
epicatio puenit an aduentū istoz accidē
tiū q̄ post aduentū eoz. In p̄cipio em̄
cōuenit medicina ericacina valde: vt hu
miditates sup punctura nō aggregantur
a q̄bus spasm⁹ solet gñari. P̄ter postq̄
predicta punctura apostemata fuerit: et
dolor fuerit vehemēs: tñc ericacina me
dicina nō est exhibēda: q̄ facit ad retēti
onē sanie: z dolor in isto casu propter retē
tionē ipsius causari v̄. Ideo medicamina
resolutiua cū aliqui mollificatione z do
mestica attractione in isto casu vtilissima
sunt. Mollitiua hō z maturatiua essent
valde notiusa tēdē aduēdo Aui. aucto
ritate Gal. dicētē. Accidit cuidā homini
punctura cū ferro minuti capitis z diru
pra fuit: cutis zpinuata fuit quibusdam
neruis: ipsa punctura manus eius: quā
ob̄re quidā medicus stolid⁹ in principio
posuit medicamē sup ipsam puncturam
q̄ iā expert⁹ erat p̄ incarnationē magno
rum vulnez quare apatus fuit loc⁹: tūc
ruz cecidit in scōm errore applicādo mol
litū medicamē z maturatiū q̄ cōstat
ex farina tritici cū aqua z oleo: quare pu
trefacta fuit manus eius: z intra septimū
vitam cum morte commutauit: q̄ p̄pter

Aui. cōna

Nota.
De p̄dicta
ra neru.

Nota.

Aui.
Galenus

putrefactionem superuenit ei spasmitus: quare si p̄dicta p̄ctura & orificiū ei⁹ aper- tum fuisset: medicina resolutius defleca- tua cū aliquā attractione & subtili sub- stantia administrata fuisset forsan mor- tē euitasset. ¶ Clemēdo de sepe ad ordina- tionē medicinarum istis vulneribus cōue- nientiū vtilissimū est sub breui epologo na- ruras & proprietates eorū commemorare. Medicina etem (vt inq̄r Aui.) vulnēz ner- uosorū est illa q̄ reperitur subtilis parissī equalis caliditatis domesticæ attractiōis & non cū stipicitate oīno: caue a stipico medicamine p̄seri in principio rei: licet aliq̄ stipicitas in medicaminib⁹ neruo- rum possit tolerari: & caliditas vehemēs (vt inquit Aui.) empl⁹ dādo de ere v̄sio trutia i q̄bus vigor absterisio cū stipicitate. Similiter quos iuber inter dū acerum miscere cū medicaminibus neruorum: vt forus medicinarū ad substantiam nerui valeat penetrare. Voluit s̄p̄ p̄fari vir cū medicaminibus vulnēz neruorū necessa- riū cōsimplicia interponere caliditatis in- gētis velut euforbiū & zarsur: vt eorū vir- tus ad p̄funditatē p̄cture valeat descē- dere. Ergo non est incoenienē trāfactis p̄i- mis diebus medicamina istoz vulnerum aliqua stipicitate participare. Et q̄ (vt super⁹ dictū fuit) dolor vehemēs spasm⁹ & ap̄a sunt de accidētib⁹ q̄ solēt neruorū vulnera cōcomitari: hic est q̄ eorū medica- mina debēt habere p̄prietates p̄nomin- atas: vtz proprietatē calefaciendi dome- sticę: & hoc rōne sedationis doloris qui in istis vulneribus accidere solet. Debēt in- isuper esse exiccatina: exiccatione vehemē- ti (non p̄pter hoc dico q̄ sint tante exicca- tionis vt habeāt dolorem causare) et hoc rōne phibitionis putrefactionis nerui et deficcationis humiditatis extraneę super particula neruosa deducte: q̄ nisi exiccare tur z extraherē spasmum possiet causare: nerui enī de facili putrefactionem fusc- piūt: cuq̄ ab humiditate & frigiditate sint creati. Debet q̄q̄ medicina p̄dicta eē sub- tilissima sine liquida vt stat⁹ ei⁹ forus ad nerui lesione penetrare valeat. Debet de- nitq̄ eē attractiva attractione domestica vt materiā intus recentē ad exteriorē partē attrahat dolorē minime causando. Et sic medicina dotata virtutib⁹ & proga- tiuis p̄notariis vna cū alijs ingenijs supe- rioris habitis inferius dicendis erit suf- ficiens neruorū vulnera ab accidētibus

antedictis defendere. ¶ Quāobrem amice mivt quarte intentioni finis imponatur: vtilissimū est ad ordinationē localis descē- dere. ¶ In primis ordinabim⁹ vnguētum Unguētū magistrale basilicū valde vtile oībus neruo- rum vulneribus fere oībus in tēporibus fortē h̄z deficcationē cū calefactione sub- tiliq̄ attractione: dolorē vulnēz neruorū mirabiliter mitigādo. Cuius talis fuit ordinatio nostra. R. olei camomillini olei rosati cōpleti añ. 3. ij. olei mastichini olei de terebēntina olei de semie lini añ. 3. i. f. ere- bēntine clarissime. 3. iij. sepi vituli castrati ircinia añ. 3. ij. f. rosismarini betonice cau- de equine centaureę maioris añ. 2p. i. ver- mis terrestris lotoz cū vino. 3. iij. rubee- timoz cū aliquātrū cōse. 3. x. ipericonis folioz & seminis ei⁹ añ. 2D. i. mastichis gum- mi elimi añ. 3. x. picis naualis resine pini recētis añ. 3. i. f. serapini galbani aroma- tici añ. 3. iij. 3. iij. silystrimis trib⁹ in aceto dis- solutis: deide cū claro vno vini od oriferi aliquātulū cōrundē dīa dīuicē miscan- tur s̄p̄ p̄ diē naturalē p̄mittēdo post mo- dū bulliāt ad ignē vīq̄ ad p̄sumationē vini: deū foriter exp̄imantur canapatio- spisso: cui exp̄ssioi addatur lithargirū au- rei & argentei añ. 3. ij. 2f. min⁹. 3. ij. ritez bulliāt in primis lēto igne baculo agitan- do: ignē deide de vīq̄ ad bulliāt donec ac- quirat colorē nigrū: aut similē nigro: quo facto cum cera nova sufficiēti fiat vnguē- tum in bona forma: q̄ in istis vulneribus mirabilē habet prerogatiuam. ¶ Ad eā- dem intētiōē v3 vnguētum sub ista for- ma ordinari. R. vnguētū antescrīpti. 3. iij. pinguedis galline pinguedis vituli añ. 3. i. aromatici dissoluti i aceto. 3. f. se- rapini. 3. ij. diadoliis albi. 3. ij. f. misce & ad ignē oīa liq̄faciēdo bulliāt parū super. ¶ In vulnere ho (q̄ si ista vnguēta administrent extra vulnus sine desuper) v3 mirabiliter infrascriptū oleū magistrale cū doloris sedatione exiccatione et domestica attra- ctione: vocabitur oleū de perforata. R. Oleū sin- terebēntine clarissime. 3. ij. olei de terebēntia- gularē ad 3. vj. olei rosariorū odiferi completi sine ex- oliuis maturis cōfecti. 3. ij. vermium ter- restriū lotoz cū vino. 3. i. f. rubee timoz. 3. iij. semis ipericidis. 2D. i. rosismarini cen- taureę maioris millefolij ana. 2p. f. omnia adinuicē p̄sententur p̄ter lumbicos: de- inde bulliant cum modico vini odiferi & parū aque ordeaceę vīq̄ ad vini & aque consummationē: deinde colētur & adda-

Nota
Aui. sen-
tentiam.

Euicēna

Proprie-
tates.
dicine vul-
nerū ner-
uorum.

Nota.

Unguētū

Nota.
Oleū sin-
tere bēntine
gularē ad
vulnēz
neruorū

tur parum seminis sue floris ipericonis et per mensem videlicet maij ponatur ad solem pmutando semen de hebdomada in hebdomadam. Istud em oleu in istis vulneribus virtutem h3 mirabilem et inter ceteras virtutes mirabiliter dolorem sedat. Et si dolor fuerit vehemens oleu devitelis ouoru3 accommodatissime adnistratur. Ad eandem intentionem p sedatione doloris ingertis et spasmi. phibitione v3 em plm de medulla panis cu lacte. vaccino co feceru cu oleo rosato camomillino vitellisc3 ouo3 parumq3 croci. Istud em emplm mirabiliter dolorem sedat materia ad exitu3 p parando. Et p. radicu3 altee lib. j. ordei mundi lentum fabaru an. 20. j. oibus decoctis cum lixiuio barbitoris incisis et pilatis crebellatis ad ignem cu oleo camomillino rosato atq3 anetio cera3 alba sufficienti et cum p dicta cribatura fiat forma que fit inter emplm et ceroru3 addendo te rebetne clarissime. 3. ij. croci. 3. ij. Istud em emplm siue ceroru3 mirabiliter dolorem sedat materiam humoralem resoluendo. Digestam3 ad exitum subtili attractione preparando. Et nota. q est mirabile in quacunq3 sedatione doloris tam a punctura q3 incisione causant. Item ad eandem intentione v3 emplm infrascriptum secuta generatione famosiatis in nerui punctura. R. farine fabaru lib. j. furfuris bene trituri. 20. j. manipul. ij. camomille melilioni ana. 20. j. omib3 optime trituras ad ignem cum sapa sufficienti et trituratione p dicta fiat emplm solidu addendo olei camomillini anetini rosati cu ebullitioe vermiu3 terrestriu3 an. 3. j. f. cum cera alba sufficienti fiat mixtura admodu emplm antescrpti q mixtura vna cu predicto emplm in oibus vulneribus neruoru3 p sedatione doloris et oibus in teporibus accommodate administrat. Et emplastrum qd conuenit in principio puncture ab Aui. commemoratum plurimu3 iuuariu3 secuta putrefactione in quocunq3 neruoru3 vulnere: cuius talis est ordinatio. R. farine fabaru farine orobi farine ordei ana lib. f. cum si ruo acetofo et parum lixiu3 fiat emplm solidum. Et in isto casu inuenimus emplm infrascriptum meliorem habere efficaciam cum sedatione doloris ordinatione nostra cuius talis est forma. R. farine ordei farine fabaru farine lentum ana li. f. furfuris bene trituri. 20. j. f. cum sapa sufficienti ad ignem fiat emplastrum

solidum et super membrum more vtaf em plastru3 mirabilis est operatio. Et deniq3 super administrationem oim locatu3 considerandum est consideratione pfecta ne medicina et maxime intravulnus imponenda in calefactione vltra modum excedat vel calefactio necessaria minuat: sicut absterlio et episcatio ipsius. Na si videris medicinam vltra necessitatem calefacere: qd de facili3 caliditatem et rubedinem loci cognoscitur: tunc membrum infrigidandum est infrigidatione domestica donec sapellum caliditatis remaneatur. Et si vulnu3 indigeat lotionem fac et precepta salenus. Et est vinu3 pumis sanies abstersa tur cum corone vel cum panis: deinde cu3 sapa: cauendo semper q intus nec molliu3 nec modicacius: nec putrefactina applicentur. Oportet insuper te sububili intrueri vtrum neruus sit discooperus et vulnus valde amplum aut non. Qd si discooperus fuerit: no paritur medicame vebemens caliditatis sicut est sulfus eusforbium et sitia. Sed potius p dictum vulnus indiger maioru3 sedatione doloris inq3 em Aui. Sicut neruus discooperus est digmoxeteris vt fiat alleviatio in eo. Ita ligamenta q oriunt ab ossib3 sunt figuraru dignio3 vt operet sup ea cu medicamine forti. Sup neruo discooperato conueniunt m3 est ponere infrascriptum linimentum. R. olei rosati onfancini. 3. j. f. olei de rere bentina. 3. ij. succi plantaginis. 3. f. seminis ipericonis aliquantulum corru. 20. f. tutie preparare. 3. ij. caldis decies lore cu3 aqua plantaginis. 3. ij. antinomij. 3. j. sepi ircini sepi vituli ana. 3. v. vermium terrestriu3 doloru3 cum vino. 3. j. f. bulliant ad ignem cumciato vno aque ordeace pater tuciam vsq3 ad consummatione3 aque et vini. Deinde colentur fortiter cum colatire addatur de cera alba qtu3 sufficit et fiat linimentum. Addendo in fine tuciam predictam et croci. 3. f. Et vtere q mirabiliter v3 in oibus vulneribus neruoru3 vbi est intentio sedandi dolorem mundificat enim et suauiter incarnat. Item oleum ad vulnera neruoru3 magna mirabilis opatio nis cum mundificatione et neruoru3 incarnatione. R. gumielimi masticis resinis pini recetis terebentine clarissime an. 3. j. armomiaci bdellij galbani serapini opposonacis an. 3. j. f. vermiu3 terrestriu3 loto3 cu3 vino. 3. ij. antinomij puluerizati. 3. iij. ro3 marini millefolij cetauree maioris et minoris

Nota.

Aliud.

Emplm.

Nota.

Aliud.

Emplm.
Aui.

Aliud.

Sal.

Aui.

Linimen
tum.Linimen
tum.

caudæ equine añ. 20. f. ipericonis. 20. f. olei
rosar. onfancini. 3. f. oia aduicē pistent:
2 ad furnellū arte 2 igne cū cornamusa vi-
trea bñ inlata 2 ioprie labicent. Et q̄ p̄ia
materia q̄ exierit erit i forma aq̄ oleū deide
p̄ciosissimū emanabit: iō vtilissimū erit p̄e-
dictū oleū cū p̄ia aq̄ itē imiscere 2 simul
bulliat pōnēdo inr^o parū grane finissime 2
rubee. tintorū ipericonis cū parūq̄ herba-
rū supius notataz vsq̄ ad p̄sumationē to-
tius aq̄: deinde foziter colent 2 vsut refer-
ua: q̄ mirā h̄z p̄prietatē in isto casu. P̄
fere dici pōt q̄ in isto oleo iacēt oia secreta
oīscz progatue q̄ neruoz medicamīa h̄e
dñt: q̄ (vt p̄r cōsiderāi ingrediētia) h̄mōi
oleū h̄uit h̄z sedatiuū doloris attractiū
desiccatiū cū absterfōe: q̄ oibus in cu-
ratione vulnerū neruoz indigem⁹. Cuius
p̄terea semp ribi sit mēti tenendū q̄ auxi-
lia semp actualiter calida (vt inq̄t Aui.) de-
bent administrari in vulnere 2 ei⁹ circuitu
immo fasciæ 2 vende nō frigide sed calide
esse debēt: q̄ (vt inq̄t p̄fatus vir) nocumen-
tum nerui sumptū a frigiditate earūz q̄
sua frigiditate obuat ipsi neruo nō parūz
esse p̄rimo frigiditas quoz modoin ner-
uis causata: inq̄t esse vñ de nocibilib⁹
eis. De curatiōe aut p̄cture 13 satis di-
ctum sit supra in s̄ia allegata ab optimo
Desue in vt eius curatio magis eluceat
aliqua auxilia necessaria 2 vtilia puto esse
tangēda q̄ in loco p̄llegato cōmemorata
nō fuerūt. P̄ In primis ergo loco p̄cture
aut loco incisiois facie sup p̄ctura (vt su-
perius dixim⁹) quotidie feruētū oleo sam-
bucino cauterizet. Deinde attractiuum
subtilis substāie sup locū administret: cu-
iustalis pōt esse ordiatio 3. fermenti. 3. f.
terebētiue. 3. ū p̄guedia galline olei de se-
mine lintañ. 3. r. olei sambucini. 3. f. farie
fenugrece farie ordie añ. 3. vj. croc. 3. f. vi-
teliū vñ⁹ om̄i misce 2 bulliat vnica ebulli-
tione pōnēdo vitellū oui in fine cocture 2
est medicina magna in isto casu. P̄ Itē ad
eandē intentionē valet istud vnguētū. 3.
diadlōis albi cuz gummis. 3. r. terebētiue
clare gūmi elimi añ. 3. tñ. olei sambucini. 3.
ū. olei de euforbio. 3. f. armoniaci dissoluti
in aceto. 3. f. misce 2 ad ignem bulliant pa-
rū 2 fiat cerotū. P̄ Multa remediā amice
mi superius ordinata fuerūt tam de oleis
q̄ emplastris 2 cerotis que ad hanc cora-
tionem conuenientissime inseri possunt.
Remotio Et p̄o remotiōe itaq̄ spasmū apatis cū
de remotiōe doloris superi⁹ satis dictū fue-

rit nūc aliqd est dicendū. P̄ In p̄mis dico spasmū
q̄ in remotiōe spasmū nulla melior curatio apatis
est q̄ primus neruū lesum candenti ferro
trūcare. Cōsequētē oleo sambucio feruētū
vtilissimū est vulnus vilitare. Deinde co-
cturā vulneris medicaminib⁹ lenitius seu
digestius p̄cura. Et h̄c curationem ipe
nō multoties exp̄t sumus: 2 nobis 2 egro-
tantibus bñ successus fuit. Et de lenitius
p̄ueniētib⁹ in isto casu cerotū siue emplm
de radice altee superius ordinatū summe
inuasse p̄cepimus. Ceterū multa auxi-
lia p̄ remotiōe apatis in libris antiquo-
rum p̄ferim a Gale. 2 sunt ab Aui. cōme-
morata: 2 cōstāt mineralibus que reuera
in tēpestare n̄ra parū a p̄acticantib⁹ sunt
vilitata: 2 q̄ in eis parū inuenimus vtili-
tate: iō breuitatis grā rōmbus p̄allega-
tis ea cōticescam. Curant tñ apata ner-
uoz vulnerum emplm de farinis cum li-
quior sirupo rosato. Et emplm d̄ sapa de
scrip̄ione nostra ordinatū 3 superius quo-
rum descriptionē illic videre potes. De
nig accidit interdum vltra apationē ner-
uum corumpi: quare necessariū est (q̄n p̄
digestiua separari nō possū) putrefactio-
nem p̄dicā candenti f. rro remouere. Ua-
rum multoties separauimus putrefac-
tionem nerui administatione vnguētū egypti-
aci descriptione Aui. confecti. Aut cuz
trocisco nō s̄ro de minio. Aut puluere n̄ro
carnis superflue sine dolore remotiue. De
q̄b⁹ oibus in antidotario nostro tibi ple-
norem dabo notitiam. P̄ hec sunt que ad
memoriā m̄hi reddita sunt p̄o curatione
istorum vulnerum deo dante: cuius nomē
sit benedictum.

Cap. xvj. de spasmō ei⁹ curatione.

Spasmus testate Aui. secti
da terū caplo. p̄prio me-
dicorū principē est egritu
doneruosa qua mouēt f
cerri ad eoz originē inobe-
diētēz s̄itū dilatactione
q̄ nō possunt dilatarī secundūz volunta-
tis imperium nisi remoueat egritudo.
Cuius duplex est species videlicet spasmus
proportionatus ad materiam: 2 non
proportionatus. proportionatus ad mare-
riam potest esse duplex videlicet de inani-
tione et repletionē. Et quamquam aliqui

Oleū p̄e-
ciosissimū

Aui.

Cura p̄-
cture ner-
ui.
Desue.

Anterū

Attracti-
uū aduer-
sus p̄ctu-
rā neruoz

Attracti-
uū nobilis
opandiōis

Remotio

Gal.
Aui.

Curai

Nota.
Aui.

Spasmi

Specie

venient interdū a vulnere contingere pos-
se spasmus non proportionarum ad ma-
teriam cuius causam dicunt esse immedia-
te effectum sicut est virtus siue anima
stimulata interdū a re pater natura; ve-
lut est dolor solutio continui pferri cū pū-
ctura sacra ab instrumēto minuti capitis
aut pūctura vel morsura animalis vene-
nosoz aut nimia frigiditate piculis ner-
uoz; vulnera; eueniēti. Et ppter ea opti-
me dicebat 3° p. v. amphiomoz dicez.
Frigidū mordens curē dolorē rigore aut
spasmū inducit sine materia. Tū in reye-
riate est de raro cōtingēti. Et si illū eue-
nire contigerit satis apūmū vtiq; ppor-
tionatus ad materiam efficiat spasmus de
repletionē vt plurimum. P^o Ergo ad solu-
tionem cōiunctis neruoz accidit spas-

Зпроса.

Galenus

mus de repletionē et hoc rōne doloris vehēmentis: nā dolor (vt inquit Gal.) est si- curvetofo atrahēspatiā ad locū: quā- timbūnt replent neri. Uñ materia i- la interdū trāsmittitur ad cerebrū p ner- uos. Cerebrū sentiēs eā conat tanq̃ e us inimici eā eo ipam expellere materiā. Et quā expulsiō nerui fōbitur materia predicta. Et spasmus leuēsiōis causatur p toti corp̃ qui de repletioē ē. Et ppter eā cū ei⁹ est de repletiōe. P̃teridū q̃s putrefiunt nerui: q̃ putrefactio matē- ria venenosa cleuatur in famū z per ner- uos rapitur ad cerebrū: quāobrē necessa- rio cerebrū fennēs nocum est venenosa materia: q̃ causamotiōē cerebri com- passionis mouet: ad expellendū nocumen- tum venenō: rōne cuius spasmus causari vī a mala venenosa qualitate materiā

20esue.

Galenus

tñō a multitudine ipsius. Et ppterea vī-
 dimus fepenumero hūc spasmū gñari;
 etier neruog puncturā (vt optm⁹) Xdefue-
 restat auouitaret. Sal. de spafmo) dicēs
 puncturā neruog vel chordarū fequitur
 fpafmus. Et ppter cū nō refpirat pñtūra
 ra. Efficiturq interdū fup ipā, pñcturā
 venenofum reuma: venenofum quidem
 ppter cōmunitatē rapit ad cerebri fciā
 epilepfā aut fpafmū. pñtūridz nō apā
 aliaq in loco pñctio gñat. In cū fciā

Salenns

Nota.

necesse p[er]it punctura ap[er]iri. Immo nerui
totali incisione scindi vt eius accidentia
mala quiescentur. Inq[ui]t prefat[us] vir. Et si
spas[m] quasi semp[er] in punctura et solutio[n]e
ne continuitatis neruoru[m] ab humiditate
io spas[m] de repletion[e] causari videtur.

Cura.

¶ Et propterea eius cura est sicut paralitici.

lis: cū euacuationibusz clisterijs acuz ac
balneis aquarū termaz balneo secco in
fine rei artificialiter confecto rerum con
fortantium cerebrūz et nuchāz descen
tium humiditatē facientē spasmū. ¶ Li
nimēta quocūq; ipse bon⁹ Def. assirir de
scripta in cura paralesis aduersus spasmū
mirabiliter valent. ¶ Regimētiūz
et in cura spasmū plurimū inuat. ¶ Bal
neum vero conueniens ad hunc talepōt
esse. ꝑ. camomille mellioni aneni fantici
rute siccardis: mīcarie nepite ouigani ro
rismarini saluie. añ. .xv. ij. herbe. sanc
marie ipericonis abrotani pulegij florum
sambuci añ. .xv. j. radiciū altee z enule ana
lib. ij. quinq; .i. Mellis lib. ij. z asfozei. ꝑ.
j. verumū terrestrium lib. ij. nucis mi
scate cinamomi añ. ꝑ. j. cubebe gariosio
rum aliquatūlū cōtrotūz añ. ꝑ. f. bulliāt
oīa simul cum vulpe viua in aqua z vino
sufficiētir oleo oliuarum dulciuz ꝑꝑ ad
confictiōem duaz partūz tribus.
Ex quo totū corp⁹ suffumigēz z balneē
oīus operatiōz ad finem. mirabiliū ē.

Regimen

Waineuz

¶ Et nota qd si ex radice althezerennu p^o
decoctis & tribellaris cum lib. f. olei antes
dicti & cera alba sufficiat ad igne efficeret
cerotum eet magna medicina qm ad tota
spina mox ceroti applicetur. ¶ Et ad
de intentione v3 infra scriptu linimentu. R.
olei yulpiini olei camomili olei de lilio de
spica ana lib. f. agripe & dialtheze olei de gi
nipro de terebentina de castoreo de ma
stice an. 3. f. f. rosifinarini saluie 3 perico
nis flicados nepite. sanfuci mentali ma
tricarie abfintij romani ana. 20. f. squa
nanti. 20 anipul. f. verumtum. terrestrum
lotop cii vino. 3. ij. incandat & prundatur
herbe bulliat cum oleis. & ciao vno vini
odisferi maluaticis ad pfumatione
vini & paru p^o. Wein colent: cui colature
addantur terebentine clare. 3. ij. refine p^o
ni. 3. f. f. Cere alba ouatso sufficit a fiat li

Ceroditina

**Zinnmer-
kmal.**

nimentis; quousia localia nervosa limant^r Oleum 3
psertiz spina doxi. Cui⁹ offm est loca ner
ousia potissimè pfortare cuz resolutione
repticand⁹ materiei prete in eis. Et pro
pterea ei⁹ opario ē valde pficua ad vul
neruz spasmus. P⁹ Adde proguatū et cuz
maiori repticand⁹ resolutione pdicta h3 in
frascriptiolenz; cui⁹ talis ē descriptio. Re
olei de spica olei camomillini añ. 3. ij. olei
vulpini olei de gimpere. de castoreo lauri
ni. añ. 3. j. olet deterebētima. 3. r. succo
squāi nūi siue rumuri sanfuci rosmari

Oleum 5

spasmodum

ni saluie calamitiz marricarie absinthij
abrotani semis ipericonis. añ. 20. f. ag.
gripe r bialte añ. 3. iij. rute. 3. ij. f. nucis
muscate. Cubebe garosilloz cinamomi. 3.
ij. thuri. 3. iij. resie pini terebentie clare añ.
3. f. f. radicu enule radicii ebuli aliquatu
lu pntaz r tiscay añ. 3. iij. vñmum terre-
stru lotoz cū vino. 3. v. ofidēda punda
tur grosso mō: deinde bullati oia sūt cū lib.
f. f. vini odoriferi vsq ad psummationez
vini: deinde colent r cum eo loca nervosa
actualiter calidoluiant. nā ei^o operatio
aduersus spasmū vulnez neruoz est val
de pficiua: exicādo em r confortādo loca
nervosa mirabiliter: materia facientem
spasmū resoluit. P^o Itē facta illinitio mē
broz stari vñlissimū est patientē pelle ca-
strati nouiter excocti inuoluerē. P^o Aut
loco eius pelle vulpina r erit melius sicuti
cōmoditate reperiri poterit p diē natura
lē pānis calidis pellē calidā deinde qz
in isto casu est multū pficiua. P^o Fortius ē
auctis aurilij: r cū maiori cōfortatione
est oleū bñdictū pferit r yngēdo cū eo: ca-
put r nūcā cū^o ordiatio descripta repit
in antidotario nro de oleis. Et nota q
hoc oleū aduersus spasmū de repletionē
a vulnere neruoz: veniente credē mihi ē
medicina magna. Et ppterā in necessita
te illuc recurre. Camera pteera habita-
tionis laborātis spasmū calidē r sicce: na-
ture esse o3: caliditate tñ tēperata aroma-
tis lignis r herbis munita sicut saluia:
roze marino: timo: lauro: ginipero r curren-
tibuseoz: cursu. P^o Dieta pteera i primis
dieb^o declinat ad calidū r siccū. Si tamē
aliquantulū tenuis. Et eo maxime in te-
tano spasmū. P^o Et propterea in pom aq
mellina cū decoctioe saluie r parū prassij
parung cinamomi in isto caso facit ad p-
positum. P^o Panatella quozq in brodio co-
lūbi siluestris cū ruta r saluia minutissi-
me incissa et desup more spērū imposi-
tis h3 i isto casu maximā virtutē. P^o Qua
sitr cū eisde herbis sumpta etiam vñlitter
cōceduntur. P^o Quis enī odoriferū lipha-
rum cum aqua mellis r eisde herbis sum-
ptum interdū concedi potest: qz facit ad
resolutionē materiei r humiditatis extra
neez qzbus spasmū gñari solet. P^o Licera
q3q decocta cū saluia calamēto: origano
serpillo r ruta r eo3 brodij cū vñlitate cō-
ceduntur. P^o Sup caput plerū^o r nucha
p cōfortatiōe cerebri r nuche ac neruoz
venientū ab eis nōmū vñlissimū est cero

tum imponere eugenij vsq sup coronali r
sagitali cōmiffura r origine neruoz i mu-
che que est sup collo. c. de ceroris r vngue-
tis i antidotario nro descriptū: qz ei^o ope-
ratio in spasmū est valde vñlita. Et qz
semper ad spasmū sequunt accidētia val
de ipetiosa: sicut stricatura anhelit^o qz est
necessarius ad vitā: denegatio vine: ven-
tris: stipricitas quoz curatio sigillarum bi-
cet. P^o Nā si pter fuerit pspat^o: enema-
tib^o emollitib^o r feces: educēb^o pceden-
dū ē: de q3b^o i antidotario nro. c. singulare
faciem^o. P^o Si r q3 si denegatio: vñl: fue-
rit in causa cū pnotantib^o vinam proce-
datur: de qbus. c. ppter in lib. de simplici
medicina in pluribus simplicibus ad hāc
intentionē diuerfas receptas composui.
Itemum si stricatura anhelitus cum spaf-
mo sociata fuerit: vñlissimū est deinere
in ore loc ordinatum in antidotario nro.
c. de strupio: nā eius operatio est valde vi-
lis. p^o Si r ex oleo camomillino: r cino-
amigdalariū dulciū r pinguedine gallina-
cea liniendum est. Et qz hī ista egritudo
spasmi est frigide r humide pptonis. 3o
si spasmus fuerit sine febre prudentissimū
medici est febriculā super spasmū induce-
re: qz sua caliditate interdū curat spasmū
Et propterea 3pocrae dicitur. 2o. de inane
febre in spasmū fieri quā spasmū in febre
superuenire. P^o Quissimū est pteera qz ho-
ra paroxysmi teneat patiens aculū intra
dētes de ligno salicis ne hora: paroxysmi
et motiois lacertoz lingua a dentib^o la-
ceretur. P^o Curatio vero spasmū de inaitio-
nea curatione spasmū de repletionē iam
dicta penitus est aliena: Nam eius cū sic-
citase i humiditatis substituisse consum-
ptiua. Spasmi vero de repletionē (vt su-
perius diximus) est ipsa materia comun-
ca neruum replēs. Et ppterā in isto ca-
su nerui abbreviantur fm longitudinē
r3z latitudinē dilātātur. In spasmū autē
de inanitione fm vñumquemq3 modum
nerui abbreviātur: nec incrementum acci-
piunt. Et propterea dicitur tetanus spaf-
mus quasi totum tenens: qz nec a dextris
nec a sinistris flectuntur nerui immo eq
liter r recte extenduntur.
P^o Curatio itaq spasmū de inanitione effi-
tur cū rebus humectantibus r refrigeran-
tibus. Et ppterā balneū ifrascriptū sū
mope: v3. folioz malua3 r violarum
añ. 20. ij. seminis citenior r psilij añ. 3. j.
seminis malua3 r altee añ. 20. j. radicum

Inuolu-
tio in pel-
le castrati

Oleū bñ-
dictum.

Nota.

Camera.

Dieta.

Potus.

Ceratum
Eugenij.

Acciden-
tia spaf-
mi.

Nota de
febre in
spasmo.

3pocra.

Curatio
spasmū de
inanitione
ne.

Drīa iter
spasmū de
repletiōe
r inanito
ne qz ad
eorz mate-
riā r lōgi-
tudinem
neruoz r
breuitatē

Curatio.
Balneuz
peculiare

altee aliquantulis contritis. lib. i. ordet msi di. 20. iij. pomor. apior. nu. 11. bulliat oia simul in brodio gallinaru vel pulli et parū lactis et capris vituli ac peduz eius vsq; ad cōsummationē tertie pnis. Deinde oibus colatis in pōicta colatura paties balneetur p paululū ipis ipa non multū calida erit. P Balneū quocū cū lacte capris no vel ouino vel vaccino cōfectū in isto casu a doctorib; plurimū laudat. factio balneo vitulūsimū est totā spina oēsque iuncturas illinire infrascripto linimento. R. olei violari. 3. iij. olei amigdalaz dulciū pinz quedis galline medulle cruris vituli a. 3. vi. pinguedinis vituli pinguedis edi a. 3. x. bulliat oia sū cū lib. i. decoctionis balnei an dicit vsq; ad cōsummationē decoctionis: deinde colent et viret. P Regimen quocū p sui cōfessione et potu ad frigidū et humidū dedinare d3. P Pronosticatio de spasmō i nervoz vulnerē a spasmō eueniēti ex vulneribus nervozū raro euadit hō. Quōdrem optime dicit 3ppoc. amporismoz. Spasmus in vulnere mortale. Dicit mortale fm plurimū. Qd aut egritudo ista sū mortalitatis et valde piculosa in vulnerib; probat. Nā spasm; ē egritudo phibens anhelitū q est necessari; in vita et sine quo hō diut; viuere nō pōt: vt pz cōsiderāū vilitatē talis anhelitus demōstrat. c. de anatomia cordis et pulmonis. Sic insup ipam egritudinē epitalē esse qreus lesio nō efficit sine lesione cerebri. Lesio aut facta in cerebro est periculosa propter cōtatē quam h3 cerebrū cum ceteris particulis totius corporis. Ceterum spasmus de inanitione raro vel quasi nūq; curatur. Tamen a cura antedicta et rationabili nō est recedendū: q; interdū natura opatur ea q medico impossibilia vident. P Et sic deo dante cōpleta est doctrina pnis capiti: cuius nomē sit benedictū.

Nota.

Cura paralisis.

Capit. xvij. De paralisi: et eius cura.

Curatio paralisis multas h3 mētiōes quas dñs phisicis dimittimus: q; pro maiori pz cōtingit paulim euenire a cā corporali. 3gnē eī curatio ad eos ptnere videtur: in q; sepe dñro hoc accidens in vulnerib; nervoz et capitis contingere solet. 3deo de eius remotiōe p loca aliq; dicem; 3n ceteris aq; cōple

mento curationis recursum h3e potes ad 2desue q euāgelice de hac materia tractant. Urigit ad actū practici veniam; di co. q; oia sigenia q descripta sunt in aīti capto de cura spasmū huic curatiōi cōueniēissime pnt administrari: quare p tua necessitate doctrinā prenōtiati capiti reuide. P Anū preterea sup hac materia nō eū p terminendū. Et ē q oleū magisale descriptum in antidotario nostro ca. de oleis: et vocat oleū balsami inter cetera remedia pnciparū in isto casu obtinere videt. Cōsilem q; medicinā descriptū bon; 2desue capto pprio cuius hec fuit ordinatio. R. mirrhe electe aloes epaticae spice nardi saguinis drachonis thuris mummie oppoponacis bdelli carpopalsami croci masticas gsmi arabici storacis liq; de storacis rubee a. 3. ij. s. musci. 3. j. terebentine ad pōd; oim misce decōia cuz terebentia addēdo succū herbe palusis: et cum magna diligētia in vase vitreo elambice; mixtura ista et cū elābicata fuerit qd erit referuet in vase vitreo cū cera bñ obturato: et cū pōictō liquore mēbea palenica et origi miche liniant: q; eius opatio mirabilis est. P 3tē decoctio valde vtilis ad vnaquāq; paralysim. R. radicū liq;rice. 3. vi. mētastr. 20. q. s. flois rosiz marini. 20. j. saluie. 20. s. herbe palusis iue muscate squināi aī parū cū aq; sufficiēti absinthij feniculi rosiz marini et saluie bulliat in vase vitreo vsq; ad cōsummationē medietat;: deinde colent cui colature addant mell. 3. iij. sirupi d; dua bus radicib; 3. ij. sirupide lichados. 3. j. et. s. et itez bulliat paz et viret in fero q; itur dormit et in auroa. more sirupi: et laborantib; spasmō hūido opita ē medicina. P Balnea q; in aīti cap. cōmemorata in cura spasmū de reperiēdo huic curatiōi vñ pnt administrari: q; p tua necessitate illuc recurre. P Et sic deo dāte cōpleta est doctrina pnis capiti: cui nomē sit bñdictū.

Desue.

Oleum.

Aliud.

Desue.

Decoctio adpalis.

Balnea.

Cap. xvij. De curatiōe sagittarū spine et aliorum consilium.

Cecidit plerūq; in vnaquāq; corpis picula sagittam: spina frustum ligni et similia retinet. pro quāq; curatiōe abus mētiōibus pcedit prima in ingenio earū extractionis cōsilia. Scōa et vltima intentio est circa curatiōē vulneris ab ipa sagitta cāsan.

Curatio.

i iij

Liber. iij.

Tractatus. i.

prima in
tentio.

Quantū p cōplemēto pme intentionis dico q prudētissimū chirurgiā est p̄i de re locū pbi fixa est sagitta: & naturā ip̄i sagitte. Nā si sagitta fuerit in mēbro carnosō velut i brachiō corā tibia: & si fuerit barbularis sagitta cū hasta seu fustō sic nō incōmodū ēē puto ip̄am penetrare facere ex alia pte ex qua penitus extrahat: q̄ rōne barbulari sagitte ex officio per qd̄ suū habuit ingressum nō posset extrahi sine multē carnis multarūq; venarū & panniculorū laceratiōe & fortasse in sui extractione ferrū intus remaneret. qd̄ esset valde incōueniēs. P̄ Si vero sagitta in tus remāserit: & officii sit adeo strictū: q cū tenaculis fabricatis ad instar rostri gravis aut alijs instrumētis tocularijs extrahi non valeat: sic inciditur locus vsq; ad sagittā. Et eodēq; mō dico esse procedēdū si fuerit fixa in osse. Et nota q incisiō q̄to citius fiat tanto melius & securius a nocūmento apatis. Et cām considerā. Nam quando inciditur vulnus recens sanguinolētum locus nondū est dolore vehēmenti alteratus: nec etiā ab humōribus apatis: q̄ nōdū cūcurrerūt ad locum. Et itū mō. itū dūmō sit absq; neruorum & venarū lesione in eodē tpe facta tutior erit. Et facta loco exīte doloroso & apostemoso. P̄ facta incisiōe p̄o post se. Et aliquo ex p̄nominatis instrumētis sagitta protinus extrahenda est. Deinde locus oleo calido & vitellus ouorum bis in die infundat. Nonnulli medicorū sunt qui in extractione sagitte & spine aut similiū inbent per aliquos dies ipsam oleo rosato calido mollicari: desuper attractiua ponendo: deinde veniunt ad ferramenta et incisionem. Quā de re iudicio q̄ dem meo vt experientia nobis sepe numero demōstrauit male & inordinate agūt: q̄ locus eo tpe semper est dolorosus & plen⁹ humoribus: qd̄ sic non est a principio. In eodem tempore locus alieuiendus est et non alterandus seu exasperandus.

Ad extrahendum spinam
Nota.

Eadē curatio fere d̄ haberi i extractione spine & rei sibi cōsimilis. Cū tñ ubi commemorandū puto: q extraximus spinā iā putrefactione secuta ponēdo tñtā longitūdinis quā possit locū spine attingere illinitaz puluere nostro carnis male remorior sita prius salina madefacta cuius officium est sanā in loco spine gnare et sic interdū in exitum sanioſitatis spina aut frustuz ligni ad officii vulnerariōis

peruenit. P̄ Multi sunt etiā qui ad extractionē predictorū laudāt attractiua pone re. De quz forma vt h̄a d̄vinoz & Theodouico infrascripta recepta plurimū laudatur. R. succi radicis ardisimij. 3. f. dia quilonis gmmati. 3. i. Aristologie longe. 3. ij. fermenti. 3. r. terebentine. 3. vj. galbani armoniaci añ. 3. iij. dissoluius armoniaci et galbano in aceto oīa adinuicē miscantur & fiat ad modū empl̄i: q̄ mirabilis est attractiōis. Et si adderēt cum eo pinguēdinis anatispinguedis galline añ. 3. f. erit magis doloris sedatiuū. Et q̄ se penūmero cōtingit sagittam venenosā esse: qd̄ de facili cognoscitur per tumefactionem loci tendētis ad liuiditatē et nigredinem: quāsp̄um pro eius curatio ne statim vtilissimū erit locum scarificare scarificatione profunda. Aut ipsum locum candenti ferro. Et erit melius ad modū scarificationis cauterizare. Intantū q̄ sagitte venositas penitus videat̄ interfecta. P̄ Etia m̄ si locus ad cācrenositatem puenierit: vt plerūq; vidimus & ab ipsa scarpellatione & cauterizatiōe predicta cācrenatio nō possit remoueri: totā corruptionem candenti ferro ordine antedicto scarificare nōnisi vtilissimū esset. Vt nūc deide vsq; ad remotionē efcare sicut cetera adusta vulnera curandū est. Secūda et vltima inrētiō q̄ circa curatiōē vulneris versatur cōpletur eisdē auxilijs de quibus locū suū in vulneribus a capite vsq; ad pedes. P̄ Itē si sagitta fuerit in capite ad capitiū de vulnere capitis potes h̄re recursū. P̄ Cōsequenter dico de ceteris mēbris vulneratis: put in eorū proprijs capitis cōiunctis dico esse procedendū. P̄ Et sic deo dātē cōpleta est doctrina p̄ntis capiti: cuius nomen sit benedictum.

Attractiua spinae.

Cura sagitte venosae.

Secūda inrētiua.

Cap. xviij. De pforatione vulneris et de regimēte vulneris habētis apā.

Contingit sepe numero in quacūq; pte corporis hominē vulnerari: cuius vulneratiōis officiū plerūq; ineptū remanet ad purganduz sanioſitatem: vcz in superiori pte mēbris: p funditas eius in parte inferiori: quare ne cessariū est ip̄m ampliare vt facili⁹ materia expurgari possit. Sec⁹ aūt faciendo in cauernosuz vlc⁹ & fistulosuz in posterū de facili trāsire pōt. P̄ Vt ergo hūc incōueniē

Nota.

Aui.

ti obuiet: (vt iubet Aui. caplo de pforatio
nevulnez) vulnus incidere sine pforare ne
cessariū est cui⁹ onficiū (vt supradictū fuit)
nō sit aptum ad purgationē sanioſitatis.
Vulnus deinde ampliatum alioz vulnez
curatione curā dūm est: vcz q⁹ si contuſum
fuerit seu ab aere alteratum cōmiſſi vulne
ris curatiōe curat⁹ & sic in eius cura pcedē
dū est: put. c. de vulnere carnoſo dictū fuit
q⁹re neceſſitate vrgēte p cōplemento pñtis
capli ad palleſcatū capli³ recurſū habeaſ
¶ Cōtingit pterea multoties vulnus apo
ſtemari: pro cuius curatiōe recurrendū est
(vt inq⁹t Aui. ad cap. de regimine vulnerū)
hñiſi apoſtema: q⁹ vuln⁹ curari nō pōr: ni
ſi pñs remoneat⁹ apā. Que remotio apā
ſemp eſſe debet q⁹ alieuuatiōe doloris.
¶ Hoc q⁹dem: (vt inquit pſatus vir) cōple
tur. cū eo in quo eſt exicatio & inſrigidatio
in principio & molliſicatio in ſecūdo. Inq⁹t.
Et q⁹ eſt ppium in hoc caſu omni mē
bro a capite vſq⁹ ad pedes cum cōmunita
te ſui iuuamenti eſt vt ſumatur granatuz
dulce & decoquat⁹ cū vino ponitico: deinde
optime piſtato cui⁹ eo locus emplaſtetur.
In hoc amice, conſideranda eſt vera apā
tis eſſentia vcz an heriſpila: an phlegmō:
an vndimia. Atrem curat vndimia l³ ſit
de raro contingitq⁹ in vulneribus gene
reſ vndimia. At curat heriſpila. Et at
phlegmō. Quare ſi cū vulnere cōpiceſt he
riſpila curatione heriſpila curat⁹. Si cui⁹
phlegmone phlegmonis. Si cum vndimia
vndimie curatione procedēdum eſt. Qua
re pro neceſſitate iſtarum diſpoſitionū ad
predicta capitula recurſus habeaſ. Et ſic
deo dante completa eſt doctrina preſentis
capli: cuius nomen ſit benedictum.

¶ Cap. xix. De modo & ſituate ligan
di vulnera & vlcera.

Ligatura
incarnari
ua.Ligatura
expulſiuaLigatura
retentiu

Lanuſt eſt vt inueſtigāſ anti
quoz reperit chirurgicu opus
triplici ligaturarum gñe indi
gere. P¹ Una eſt q⁹ ligatura in
carnatiua d⁹. Que ex duobus
capitib⁹ pñat. Et v³ in vulnerib⁹ & oſſiū fra
cturis. P² In quib⁹ ſitio eſt pñs vñre ſolu
tas. P³ Alia eſt q⁹ expulſiua vocat⁹. Et iſta p
pue adminiſtraſt vlcerib⁹ cauernioſis in q⁹
bus inſectio eſt ſanē verius eorum oſificiū
dirigere. P⁴ Tertia vñima eſt q⁹ medicina
rū retentiu appellat⁹. Et iſta eſt cōia liga
tura interdū vulnerebus vlceribus apoſte

matib⁹ fractur⁹ & diſlocationib⁹. Ligan
ranāſq⁹ incarnatiuaſca dñiſtraſt. Habeaſ
ergo bindā ſeu faſciā ex duob⁹ capitib⁹ in
vno capite ex altera pte cū alio: incipiendo
inferius gradatim ipam dūcedo: vſq⁹ ad
locum vulneratū et parū plus aliquantu
lo ſtringendo. Et nota q⁹ vna pars hñi
binde d³ tēdere deorſum & alia ſurſum ca
piendo de partib⁹ circūſcētib⁹ quātū ex
pedire videbit⁹ ſup locū leſum parū
magis ſtringendo. ¶ In aliſq⁹ partib⁹ circūſ
cētib⁹ nimis tñ ſtricturam euitādo: ne lo
cus apoſtemetur: nimis relaxatiōez bin
de: quia ſynynone ſoluar⁹ bonum nō face
ret officiū. In hoc em̄ mediū tenere
bit⁹ vcz nec nim⁹ ſtricta nec nimis laxa. Ce
lebrata ligatura mō q⁹ ſupra dictū eſt: capi
ra hñi bide ſuañt. Hoc etem̄ igenū fuit
Sal. vi. terapēnie. Ad eādē intētiōē var
ler ingenū nre ſcolature traditū. c. de vul
nere faciei q⁹ cum eo partes ſolue abſq⁹
doloze vñunt. ¶ Ulteri⁹ habem⁹ ſm gen⁹
ligature expulſiue q⁹ vulneribus (vt dictū
fuit) ca uernioſis ſummoppe opitulat⁹. Aliqñ
materiā de pte inferiori ad ſupiorē pducēdo
Et interdum de ſuperiori ad inferiorē par
tez iſtam materiā deriuādo. Et heſicgam
ra efficitur cui⁹ binda ex vno capite mō bin
dara. Incipiendo ligaturaz ab extremi
te membri vlceratū ſatis ſtringendo paula
tim donec ad oſificiū vlcerationis perue
neris. Cumq⁹ vero ad oſificiū peruen
ris ligatura aliquantulu⁹ magis remiſſa
eſſe debet: ad hoc vt materiā faciliōri mō
ex vlcere expurgari poſſit. Quātū iſt⁹ vñi
tatis ſit hñi ligatura in pñominariis vlce
ribus vix ille ſap⁹ & q⁹ nihil ignorat. ¶ Ter
tium & vltimū genus eſt ligature medele
retētiue. Et iſta ligatura valet tantum ad
retinēdum medicinas pñtem omnib⁹ in
partib⁹ in q⁹ nō pōt fieri ſtrictura: nec ali
q⁹ gen⁹ ligationis. Et iſta loca ſunt velut
collū gula venter & in omnibus apatibus
& morbis doloze laborantibus. ¶ Que bin
de ad hanc intētiōē (vt inq⁹t Sale.) ſine
late & longe ſm naturam membrorū: & de
pāno leni vt membra ab eis non exalperē
tur. In hac enim operatione plurimū iu
uat ingenium boni medic⁹ & practicianes
vidiſſe la doctoz. Inuat etiam in hoc vt in
quit Sale. quarto terapēnie habere ſcien
tiam & naturā ſpaſmaticis mēbroz vlce
raroz. Et ſic deo dante cōpleta eſt doctrina
pñtis capli: cuius nomen ſit benedictum.

Nota.

Sal.

Modus
ſecunde.

Nota.

Modus
tertie.

Sale.

Cap. xx. De medicinis incarnantibus vulnera: et gñantibus carnē in eis.

Medicina
carnis: ge-
neratina.

Macet capitulo vniuersali de vulnere carnosio de qualitate incarnantium medicinarum secundum vniuersum corpus et plenitudine naturalē membrorum incederet satis dictus sicut ad ampliorē et lucidiorē doctrinā vsum est mihi capitulum de medicina carnis gñatiua vultu neque cōglutinatiua ipñatiua edere. De diuersa itaque carnis in vulneribus et viceribus gñatiua et vulneris cōglutinatiua est illa testante Aui. capitulo quarto de medicina faciente nasci carnē in vulneribus quod virtutē habet cōglutandi sanguinē sanum in carne. Et hoc faciūt medicine quod hñt virtutē in primo gradu exiccationis aut parū plū vñ in principio sēdi. Nā si exiccatio medicine incarnatiue fuerit vehemēs (vt ipse in quibus) prohiberet sanguinē ad locum declinare: quapropter caro nō haberet materiā. Similiter et si fuerit cū absterfione vehemētī: facit sanguinē curibilibē ipm liquefaciēdo: et it cōsumit materiā pñ gñatione carnis. Medicina ergo carnis gñatiua talis cōplexiōis in vulnere esse debet: cōseruet cōplexionem membrū: nō vt destruat eam. Ideo dicit Sal. tertio de ingenio sanitatis: opz te custodire semp cursum nature dum est. In oppositum vero dum non est ipsū restaurare. Ne autem opationes principia liter sūt operatione nature. Versū complegio multorum membrorum est humida humidum vero non cōseruatur a siccō immo ab ipso destruitur: quod vt habet a Sal. tertio techmī: calidiora corpora calidioribus indiget ad motū: frigidiora frigidioribus: sicciora siccioribus: et humidiora hūidioribus et hoc intelligēdū est quod ad cōplexionē. Sed aut quo ad morbum. Nā sicut passio quārum ad curationē ei⁹ indicat sū cōtra rñ. Ita cōplexio naturalis mēbri indicat sū sile: vt hñt a Sal. v. ierapēitice. Sequitur ergo q in vulneribus hūmidorum mēbri medicamē siccū ne destruat cōplexionē naturāle mēbri nō opz administrare. Immo medicina humida vt cōplexio naturalis mēbri in sua natura ab ea cōseruari valeat ministranda est. Sup hoc tñ intelligēdum est q medicina vulneris incarnatiua minoris esse dicitur exiccationis respectu corporis temperati q respectu corporis vltra tēperamentū excedētis. Et ideo dīgnus in capi-

tulo de vulnere carnosio q corpora et mēbra siccā et robusta et densa p incarnationē eorū vulnere maiori indigebūt exiccationē q sicciora et membra tenella. Pñ tenellis enim corporibus cum in eis acciderint vulnera medicina incarnatiua et carnis generatiua vltra primū gradū transcendere nō debet. Pñ corporibus aut siccis et robustis in principio secundi medicina incarnatiua esse dicitur. Et ppter ea diuersificatur medicina incarnatiua sū mēbri diuersitatem et corporum ac iuxta cōplexionem eorū. Nā sūm q diuersē sunt nature corporū diuersē cōplexiōes membrorum: medicine diuersē ad carnē in vulneribus et viceribus generandam ministrandē sunt. Nā vna medicina in primo gradu in vno corpore siccā est: q in alio corpore humida esse videtur. Expropterea in vno carnem generat: in alio sanie causat: vt expresse ponit Sal. tertio de ingenio sanitatis. Vñ q licet tus sit medicina siccā in primo gradu respectu corporis tēperati: nam in corpore temperato generat carnē: et hoc non aliam ob causam nisi ppter ea: q cōseruat cōplexionē ipsi⁹ mēbri remouendo et exiccando superfluitates et humiditates que carnis generationem prohibent: quod ita non accidit in corpore siccō: quia non carnem sed sanie generat: q respectu ipsius est humidū. Et ppter ea Sal. in palleгато loco connumerao medicinas carnis gñatiuas: pñt medicinas diuersas seu simpliciā in pñsione: velut tus faria ordei farina fabarū orobi: farina irios rucia climia. Aristologia et plāta: oppononacis. Sequitur ergo q medicina carnis gñatiua in vulneribus semper dicitur esse exiccatiua vltra siccitatem naturāle mēbri. Sed q dicitur superius per Sal. q medicina incarnatiua dicitur esse talis siccationis q cōplexionez naturāle mēbri valeat cōseruare: hoc qdē affirmat absolute: sed etiam dicitur habere potentia curandi morbus: nā medicina debet in mēbro talis virtutis et potentie administrari q naturāle mēbri cōplexionē cōseruet: cum potentia morbus destruendi. Et quēā superius dictum fuit q cōseruatio sit p sibi lile. Cum ergo qdā mēbra sū hūmidiora in sua cōplexione cōseruari debēt: nō a siccō sed ab humido. Ad hoc est dōm q pura pñsio nō fit a siccō. Versū in pñsione in q morbi curatio attendit sūa tñmō administrari non debēt. S; administrari debēt medicinae q cōplexionē naturāle cōseruare valeat

Sal.

Sal.

Sal.

Nota.

Sal.

Sal.

Nota.

et morbum destruere. Et sic procedendum: et agendum est in vulneribus. ¶ Cui ergo prohibito generationis carnis in vulneribus sit humiditas. Igitur medicamina debent administrari habentia siccitatem talem: ut tra siccitatem naturalem membrum: ut cum hoc quod conferuet siccitatem naturalem membri humiditatem vulneris etiam exicare valeat. ¶ Conclusiue ergo videtur dicendum esse quod etiam corpore et membro existens humidus: non minus pallegatis medicina carnis in vulneribus generatiua sicce copiosius esse debet.

Nota.

¶ Alterius: circa administrationem amice medicinalis carnatine. Notandum est quod vnu de melioribus cum quibus interduim⁹ incarnatio ne vulnere est manutene re complexionem naturalem membri et naturam corporis: cum ipsa sit artiter: ut hinc a Sal. II. de ingenio sanitatis natura enim est operatrix: medicus vero minister. Omne enim quod a natura non facit nasci siue sit adiutorium medicine siue sit absque ipsius auxilio est contra operationem nature. Quapropter iuuat summopere ad hoc egrotantem comedere cibaria boni chimi generatiua a quibus sanguis laudabilis generari valeat. ¶ Ideo Aut. cap.

Aut.

de vulnere carnosum ad propositum nostrum dicit: postquam tu conseruaueris complexionem membri et sollicitus fueris in hoc ne attrahatur ad membrum nisi sanguis naturalis. In hoc duo sunt intelligenda. Primum quod medicine incarnatiue sint talis complexionis cum natura membri quod non valeant ad membrum nisi sanguinem naturalem attrahere: et hoc tunc in qualitate quam in quantitate prohibet vulneris incarnationes et in eo carnis generationem: ut attestatur Sal. tertio et quarto de ingenio sanitatis. Et secundum quod dicit Auic. Et sollicitus fueris ne attrahatur ad membrum nisi sanguis naturalis etc. hoc fit prohibendo ne materia antecessus corporis transeat dolore causare: locum apostemare: et membrum a sua naturali complexionem mutare. Hoc enim faciendo tunc ad membrum nisi sanguis naturalis attrahitur. Et per consequens medicina in carnatiua in generando carnem et coagulatione vulnera sua seruabit officium. Et hec fuit sententia Aut. ubi prohibere fluxum sanguinis mali et humiditatis extranee ubi dicit in loco pallegato. Et prohibito sanguinitatis et aquositatis etc.

Salenus
Auicenna

Aut.

¶ Notandum est etiam quod ista medicamina

generatiua carnis et conglutinatiua vulnerum et vlcerum non debent intus administrari: nisi precedenti vlcerum mundificatione in vulneribus ubi interitio est digerendi: quoniam (ut inquit Aut. c. de nascencia carnis in vlceribus.) Dixerunt oportet: ut non creetur caro in vlceribus donec mundificetur. vlcus mundificatione optima: aut attrahatur ad ipsum nutrimentum. scilicet sanis benignus: quo natura vna cum medicina incarnatiua caro in vlceribus et vlceribus generari solet. Igitur subiungens dicit. Cum ergo mundificata fuerit. scilicet caro mala et sanies purgata sit, elongetur ab vlcere: ut medicamentum mortificationum: et abstergium cum fortitudine: qualicunque: in quocunque loco sint vulnera. Clarum est ergo quod medicina incarnatiua et carnis generatiua saltem in vulneribus recedibus abster sua virtute cum mortificatione oino vacare debet. ¶ In vlceribus vero propterea quod semper (ut inquit Sal.) sunt duo genera materiarum vna quod subtilis: et altera grossa. Ideo medicamentum incarnatum eorum accommodatissimum est de aliquibus absterfioe principis: et isto modo ratione exicationis medicine sicceabit materiam subtilem: ratione vero ipsius absterfiois virtutem habebit. materiam grossam absterfienti. ¶ Quod denique de medicina incarnatiua et glutinatiua in quo gradu caliditatis esse debeat: videlicet primam diversitatem corporis et complexionem membrorum: vtilissimum esse puto sub forma antidoti in modum adducere receptas aut pilorum incarnatum. quorum tria sunt genera. prima videlicet ordinatio erit debilis incarnationis. Secunda mediocritas. Tertia et vltima fortis incarnationis esse debet. Prima vero in vulneribus corporis tenelli Secunda confert in vulneribus corporis fortis habentis et sicce complexionem. Tertia et vltima ordinatio erit pro omnibus vulneribus et vlceribus ubi interitio est carnem creare super ossa. Et fit notabiliter videtur quod medicina incarnatiua non solum in gradu siccitatis: verum etiam in secundo et

Aut.

Sale.

tertio necessaria esse videtur.

¶ Exemplum enim habemus de iros qui (ut absterit doctores) induit ossa carne: tamen complexio eius est sicca in tertio. ¶ Ut ergo quamprimum finem faciamus ad ordinationem primi ordinis auxiliorum descendam. scilicet. thuris. 3. iij. farine ordei farine fabarum an. drachmas. 4. sarcocole mirrhe ana drachmas. 3. i. sanguis draco-

primus
de incar
natio
auxiliorum

nis. 3. i. media misce et fiat pulvis. P 3te R. thuris mirrhe. an. 3. i. farine ordet. 3. iij. sanguis draconis. 3. ij. lithargirij aurei zargē rei boliar. an. 3. iij. terebentine clare. 3. r. sirupi rosati. 3. f. succi plātagia 3. v. bulliat terebentina cū succo vsq; ad cō summationē medietatis succi deinde oīa adinuicē misceantur: qz mirabilis ē incarnatiōis. P 3te R. olei masticini. 3. media. terebentine. 3. i. resine pini. 3. ij. masticis. 3. ij. olei rosati onfancini. 3. r. succi consolide maioris. 3. i. succi plātaginis. 3. f. bulliat oīa sū vsq; ad cō summationē succi deinde coletur cui colature addant sepi trici mi sepi castrati an. 3. v. cere albe quātū sufficit et fiat vnguentū molle: ad dēdo thuris puluerizati. 3. iij. z. f. ¶ Scōs ordo talis est. R. mirrhe sarcocolle. an. 3. iij. thuris masticis aloes eparici an. 3. ij. z. f. misce et fiat pulvis. 3te R. terebentine. 3. ij. sirupi rosati mellis. rosati an. 3. f. succi plantagininis. 3. vj. bulliat terebentina cū succo parū. dein addantur reliqua cū modico croci. P 3te R. mirrhe thuris sarcocolle an. 3. i. farie volantis. 3. ij. masticis colophoniē gūmi elimi. 3. ij. croci aloes eparici an. 3. i. sanguinis draconis terre sigillate. 3. f. misce et fiat pulvis. ¶ 3te R. resine pini colophoniē. an. 3. vj. gūmi masticis an. 3. ij. terebentine. 3. r. cū cera alba sufficienti fiat vnguentū addēdo thuris masticis mirrhe ana. 3. i. f. misce. ¶ Tertius ordo talis est. R. panceidis. 3. f. Frios. 3. v. mirrhe. 3. iij. cetaure minoris et maioris ana. 3. ij. aristologie. rotūde: tunc: opposonaci: farine orobi: ana. 3. ij. f. et fiat pulvis: qz mirabilis est operatiōis in corporib⁹ robustis et in generādo carnis in ossibus. P Et si vis ex isto pulvere vnguentum cōficere facias sic. R. terebentine. 3. i. mellis rosati 3. f. bulliant parum: addēdo pulueris anedicti. 3. vj. P Item. R. terebentine. 3. ij. resine pini masticis ana. 3. f. cere noe. 3. i. olei masticini: diagma: decem bulliant parum ad ignem addēdo de pulvere anedicto. 3. v. succi irios. 3. ij. quia mirabilis est operatiōis ad anedictam intentionem. P Multa remedia amce mi in carnantia in medium adducere potuissē tamen ea tantum adduximus antescrīpta que cum honore et vtilitate experti sumus.

¶ Capitulum. xvj. De modo et qualitate tentarum et lichiniōz atq; plumaceoloz.

Quz enīdēs sūt in curatiōe vul nerū et vlcēz plerūq; non solū plumaceolarum et lichiniōz gñar: vclis vtilitatem. Nota de
bueni sermone ad ampliore doctrinam vulnēz et vlcēz de eozum qualitate caput lum cōdere. Interdū em in vlcēib⁹ cauer nosis vbi ligatura fieri non possit: vcl in malla inguine subasella et in quacūq; corporis parte a furcula: vsq; ad inguina cū ligatura cōueniētissime administrant plumaceoli: quoz aliqui sunt triāgulati: alij quadrati: alij de stupa: alij de bōba: cerz alij de pecia lineaz: isti ceteris sunt meliores. Interdū em sunt madescentz alij qñ non. Et plerūq; ifundant ex albumine oñi cū oleo rosato cōqualfato. Et hoc efficitur in fracturis in quōs intentio est cōseruare ossa restaurata in suo ppro loco sine dolore et apate. Aliqñ enī aceto et aq rosata sunt madescentz hoc vt non valeant mēbrū calescere. Adonūq; ifundunt vino decoctionis rosarū absintij stichados squinanti nucū cipepsi balauftia rum roisinarini mirtiloz: vt cōfortēt mēbra vltra eoz vtilitatē q est sanie ad ossū cū vlcēis reducere. Sunt aliqñ pluma ceoli de pluma fabricati aut de bōbice sic ci ad cōseruandū calozē naturālē mēbrū. Interdū insup efficiunt de spōgia aut de simpā lini ad modū faldellaz ad imbibēdū sordicē: et sanie vlcērationē. ¶ Tenta sine liciniū eodē mō ad opus chirurgicū in vulneribus et vlcēribus nō solū vtilis esse videt: verūtā pro eoz curatione necessariūssima est. Et hoc in primis ad saniem purgandam. Secunda ad ossificiūz vulneratiōis vlcērationis aperitū detinēdū. Et demū cū vilitate sui inuamētī ad ministratur in oibus vlcērib⁹ et pfundis vbi intētiō est sanie multā purgare: et carnem deinde gñare. Vtiliter etiam ad ministratur in oibus vulneribus cōrulsis et alteratiuis ab aere apostemolles: nouiter in vlcēribus sine vulnerib⁹ ab aliqua exitura causatis. Cōueniētissime insup in oibus vulneribus et vlcēribus vbi intētiō est os remouere. Ista em licinia et rite sumūt diuersitatē ab effectu et sine pō qbus sunt. Quedam certe sunt ad mundificāda vul nera velut sunt licinia carpinata lentet suauis pāni et pferit vteris. Quedā sūt ad tenenda labia apta: et ista efficiunt de stupa aut de pectis aut de bōbice: vt pro

Scōs.

Tertius ordo.

Nota de tincta.

capit. Rasis. Quedā sunt canulares: riste sunt ad purgandā materiā vbi est timor de retentioe alicui materiē. Iste sunt interdum de plūbo: aliqñ de pēna: aut de argento. Nōnunq̃ efficiunt de folijs caulisi aliquidulū exccatis. Et iste tinte mirabilem hñt p̃rogatiā in vlcēib⁹ cauernosis p̃sertim mamillaz. Tinta quoq̃ de diamo exaiato ad hanc intentionē etiā vtiliter administrat. Accomodate etiā vtiliter ad administrat tinta de cucurbita exiccarā ad solē admodū corrigie ⁊ ista est melior ⁊ securior oibus. Sunt etiā aliqñ ad ampliandum osificiū: velut tinte de ditamo de medulla meligaria. Ista sunt genera plumaceolorū ⁊ tentarū q̃bus vtuntur boni chirurgi in suis curatiōibus vulnerū ⁊ vlcēū. Et sic deo dāte cōpleta est doctrina presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. xij. De modo suendi vulnera.

Modi suturarum

Suturari gñā q̃bus in vulneribus boni chirurgici vtuntur varia sunt. Nam vna est sutura q̃ pelipariorū futura vocatur. Et ista in vulneribus intestinorum administratur: de qua in capitulo de vulnere testinorū mentionē facimus. P̃ Alia futura est que efficitur cum acu ⁊ pontarolo ponendo acū de vna ad alteram partem inuoluēdo filum ab vna parte acus ad alteram sicut mulieres et sartores faciunt in custodiendo acus sicut eas in aliqua parte sue vestis. Et ista futura cōuenit in labijs oris ⁊ in oibus partibus corporis vbi timef futura nō posse cōseruari propter teneritatem loci. P̃ Alia insuper futura est que vulneribus ab oibus practicanibus plurimum vertitur in vsu: que p̃ficiuntur figendo acū de vno labio ad alterū p̃funde ⁊ superficialiter sicut naturā vulnerū ⁊ mēbrozū dispōnem. In carnosissimū mēbus vulnere exñte p̃ fundo futura p̃funda dñ fieri. In nervo sū vero locis ne nervus p̃ungat p̃funda futura euitanda est. Deinde stringat vna p̃ fili cū altera ipm filum nodādo. Quo facto incidat filiā prope nodum per digitum. Inter punctū ⁊ punctum per distantiā vnius digiti spaciū relinquēdo. Et sic successiue suēdo procedat donec ad extremitatē vulneris puenit. In decliniorū

loco semper apertum osificiū dimittendo vt liquet ⁊ materiā vulneris p̃ ipm purgari valeat. De ista q̃z tertia ⁊ pelipariorū futura cū ad capitula de vulneribus mēbrozū simplicis ⁊ organicoz puenit tibi pleniorē noticiā dābim⁹. P̃ Adunt dier ea aliq̃ futuraz modū q̃ cū i rēpestare nra nō hñant in vsu p̃ parnā eorū vtilitatē. Illos ergo breuitatis gñā ⁊ bona de cā cōnecscā. P̃ Et sic deo dāte cōpleta ē doctrina p̃ntis capituli: cuius nōmē sit benedictū.

Tractatus. ij. libri. iij. De vulnerebus habens capitula quinque.

Cap. i. De casu ⁊ offensione: ⁊ de eorū cura: ⁊ de cōfusione musculorū ⁊ lacertorum attritione.

Asus vti

q̃ Et offensio vt in annuoz ⁊ modorū decisioem differtentia manifesta adinnicē differit: hoc nō solū hō hñt etiā ⁊ significatio differt. P̃ Cōm

sio nāq̃ cōter habet p̃io solone in carne cāra. P̃ Attritio hō accidit i capitulis lacertorū. Id q̃z accidit lesio in medio lacertorū p̃pterea q̃z p̃m ibi sunt carnosī cōm sio vocat. Qñ hō in extremitate eorū accidit p̃cussio cū vulnere a re cōtundēti tñc attritio notiat. De quorū curatiōe sicut in subsequēti. c. dicit: ad qd̃ neitate vtgete recursū habeas: q̃z ibidē cōfusione musculorū ⁊ attritio lacertorū vñle faciē? s̃mo nē. Hic hō de lesione intrinsecorū mēbrozū agendū est: etiā de cōfusione musculorū ⁊ attritio lacertorū in exterioribus partibus cāra. Et quētiā aliqñ cōtingit fracturam alicui⁹ aut dislocari: onē alicui⁹ iuncture cāri p̃ grum curatiōe ad p̃p̃ia capta in lib. de fractura ⁊ dislocatione osium trāsfire potes: q̃z ibi optimā doctrinā p̃ curatio ne musculorūq̃z ossi: fracti ⁊ dislocati trademus. ¶ Casus ⁊ offensio sunt cū attritione plurimarū partū irra corpus carū solones oculis decerni nō pñt. Sed vt p̃m per signa ⁊ cū bono ⁊ estimato iudicio decernunt. Casus em̃ sumit a cado cadis: q̃z hō p̃terq̃z ab alto cadit: q̃z ex tali casu iteriora mēbra ledunt. Offensio hō si

P Casus

ab offendo offendis: qz cōtingit hoīem se
pe cōsequi pacifice stantē a re plecta ab
aliquo a casu aut dedita opa offensioez
accipere. Et ppter ea casus z offensio vi-
dent differre a cōtusione z attritione quā
tum ex pte intrinseca z extrinseca. Quāobz
casus z offensioyalde timorosa sunt: hoc
ppter occultas solones cōtinuitatis mē-
briū intrinsecorū nobilitū. Que solones so-
lent accidere in visceribz z eoz pāniculis
et in nervosis mēbris z ligamētis intrinse-
cis magnisqz venis z paīs in mēbris nobi-
libz cōtēntz: qre ad lesionē mēbroz p dicro-
rū egritudines magne fortissimi qz dolo-
res intrinsecari solēt qz eger cogit satis
quāprimū more virā cōmutare. ¶ Signa
igit mala in casu z offensioe sunt ista vcz
vomir: sanguis fluxus e naribz: z hoc est
signū qz in capite vena rupta est. Accidit
aliqñ vomitus cū fluxu sanguis: qd alicui
vis vene fracte signū arguit aut in stoma-
cho: aut in epate: aut in splene. Et qñ acci-
dit fluxus vētris z strictura anhelitus ab
scissioz vocis cum extorsioibz vētris. et
lyptomia pculdubio moīs patiēti ap-
propinquari videt. Quare (vt inqz Aui.)
qñ abscondit sermo capite declinato cū su-
do frontis sine portia elevationis capi-
tis: tunc statim moit eger: z maxie sudor-
exante frigidus. Eodēqz mō dico si ex ver-
beribus vel aliq pcellione et calce eq cāta
Et qñqz insup (vt inqz Aui.) accidit vt la-
ceratus cordis aut stomachi disrūpatur: z
in tali accēssu statim moit eger. Si tr enā
accidit ad casus z offensioē vīnā penit-
retineri: enā egestiones violēter seu inuo-
luntarie egrediunt. Ista oia sunt signa ma-
le terminationis in casu et offensioe.

Curatio. ¶ Curatio itaqz casus z offensiois qua-
tuor intentionibz cōplet. Prima in ordina-
tione regimīs cōsistit. Scōa in eōne ma-
teriei aīris z in diuersioe ipsius ne ad lo-
cum fluat. Tertia cōplet administratiōe
diuersorū localū. Quarta z vltima cōsi-
stet in corruptiōe accēssum. ¶ Prima qdē
intentio q cōsistit in ordinatiōe vite regi-
minis cōplet administratiōe diete tenuis
in pmiss diebus. Nā in pīa z scōa die (vt
inqz Aui.) parū egrotanti est cōcedendū.
Immo in pīa die nihil comedere vtilis-
mū ē. Et cōclusiue vīqz ad securitatē a pa-
tis loci vbi secuta ē lesio nullo p dicitē sin-
thomate: vel dōbitate pntz. Vita tenuis
ēē vcz. Vīnū qz z carnes vīqz ad dictū ips
oio sunt euītādē. Eōdat ergo ferculū fa-

riolatiū: aut d anenar: spelta: aut grue: aut
de panatella cū zuccaro z amigdolīs cū
semie cōi cōfectū: si nō fuerit suspensio
fluxu sanguis. Quibz trāsact dieb. vcz
trāsacto septimo ad vberioz z grossioz
diētā panis trāsire pōt. Eodē ē tpe pōt
cōedere cicera z brodiū eorum z ribes ad
hoc vt interiora firmēt. Successiue dein-
de z carnes z vīnū aliqz cibaria bōi nu-
trimētū gñatiua vītr cōcedunt. ¶ Scōa
intentio q est prim materia diuertere: par-
timqz estare sub isto mō cōplet. Vcz p flo-
mā diuersiū: si necesse fuerit: z enā p vē-
tris lenitiōē. Lenit enī vter in pīa: cu-
castia: aut cū eius electuario: aut cū man-
na: aut diacaptolico. Aut cū illa porioē
R. māne electe diacassie diacaptoliconis
aī. 3. 6. aquarū endiuie buglosse acetose.
3. j. misce addēdo sirupi rosati. 3. j. Vel fa-
cias sic. R. diacaptolicoīs māne aī. 3. vj.
reubarbari. 3. j. cū aq endiuie solatri ace-
tose fiat potio breuis: q in isto casu ē val-
de vtilis. Nā Rasis z Mesue ea. de reu-
barbaro dicit ipsam inter cetera medica-
mina pncipatū tenere: sanat em (vt refert
Mesue rupturas intrinsecas. ¶ Tertia in-
tentio q cōsistit in administratiōe loca-
lis sic cōpletur. ¶ In pmiss si fluxus san-
guis intrus fuerit: vtilissimū est sumere ea
q dnt hnt restringēdi sanguinē z mēbi-
li asationem phibendi. Dico a pncipio
vīqz ad septimū diē. Cuius talis pōt esse
ordiatio. R. boliarmoni tre sigillate mi-
mie aī. 3. j. reubarbari rubee tinctoz aī.
3. 4. z dolis ei: est. 3. 6. cū aq plantaginis
solatri z parū granatorū vīni. ¶ Medica-
men valde vtile ad resolvendū z carminā-
dum sanguinē itus coagulatū z hoc trā-
factis pmiss diebz tale est. R. reubarbari
rubee tinctoz colli cētauree sarcocole aī.
3. j. gariofillate canapis renare scabiose
aī. 3. 4. sirupi d duabz radicibz. 3. 4. an-
toz coriādroz croci aī. 3. f. misce fiat ad
modū electuarij: dosis ei: ē cōdeat vñ q
tidie in aurora cū parum vīni odoriferi: z
hoc sumat p decē diesqz mirabit ē opatio-
nis. ¶ Ad eādē intētiōē vīz poculū de gā-
riofillata habitum. c. de vulnere thoracis
et est dnt Mesue vt ibidē demonstrat. ¶ Qi-
tis medicamibz interi: sumēdis mō. vidē-
dum est de medicamibz partū exteriorū.
¶ In pmiss ad curatiōē casus z of-
fensiois puenit: si lesio fuerit in visceribz
aut spiritalibus: tunc statim nulla melior
medicia ē q patiēte illinire a furecula vī-

Secunda
intentio.

Porio.

Alia.

Rasis.
Mesue.

Tertia
intentio.

Medica-
mē pecu-
liare.

Aliud.

Mesue.

¶ Signa
casus et
offensiois.

Aui.

Aui.

Curatio.

¶ Prima in
tentio.

Auicē.

ad inguina: cū oleo rosato et mirrino calido: desup pulueris et modo puluerem rosato mirrilloz. P^o nōdo etiā imediate super vētrē. vcz a furecula vsq ad inguina p^o dicto retro et an pellē vterioza castrati. oia calida quantū fuerit possibile. Hoc em̄ remediū plerūq in isto casu exp^oti sumus cū honore nro et egrotātiū vtilitate. Et q^o cum casu de offēsiōe cōplicant plerūq cōtusionē et in p^o. R. folioz maluarū ab sinthū violarū añ. ʒ. ii. florum rosamarin. ʒ. ii. furfuris bñ tritū. ʒ. ii. fa

Ad cons
tusionem
musculo
rum.

Emplm.

rine fabarū farine ordeī añ. ʒ. iij. oibus in aq decoctis pter farinas ep^osis et pista tis: deinde in decoctioe cuz farinis pnotatis et p^odicta pistatura cum sapa sufficiēti bulliant vsq ad spissitudinēz solidam addēdo in fine cocture olei camomilli rosati mirrini añ. ʒ. i. olei anetini. ʒ. v. ʒ. ii. emplz amice in tali casu est singulare suffragiū mitigatiuum doloris: sanguinem coagulatum dissoluendo: et dissolutū carminando. P^o 3° etiā eandē intētiōem v3 medulla panis cū farina fabaz decocta cuz decoctione maluarū violarū absinthūz paritarie enule furfuris altee sanctucci et hmo: deinde emplō decocto vt in superio

Aliud.

Ad attri
tionez la
ceriorum

ri recepta fuit ordinatuz addatur olei rosati olei camomillini añ. ʒ. ii. croci. ʒ. i. Ad attritionem asit lacertoz mirabilr inuenimus iuuare infra scriptuz emplm in pncipio. R. radicum altee et folioz ei^o

Cerotuz.

ana. ʒ. ii. sigilli salomonis caputū lilij añ. ʒ. ii. oibus decoctis in aqua pistatis et cribellatis: addantur olei camomillini olei rosati olei anetini añ. ʒ. f. cere albe. ʒ. ii. f. croci. ʒ. i. misce et ad ignē fiat cerorum

Aliud.

mirabilis ē opatiōis in isto casu. P^o Aliq medicamē quod iuuat transactis aliquibus diebus. R. radicz altee. ʒ. iij. sigilli salomonis. ʒ. ii. florz rosamarin. ʒ. i. stichados absinthūz squināti añ. ʒ. ii. oia cū vino et aqua decocta pistentur et cribellentur cum cribrature addantur olei camomillini. ʒ. ii. olei liliorum alborum pingue diuis galline pinguedinis anserine añ. ʒ. v. olei anetini olei de spica añ. ʒ. i. olei de terebētina. ʒ. v. cū cera alba sufficiēti et p^odicta cribratura ad ignē fiat cerotuz addendo croci. ʒ. i.

Quarta
intētiō.

Quarta intētiō q^o est accidētia remone resic cōplect. P^o Accidit interdū cōtusionē

musculoz non posse resolui: imo ipsam ad maturatiōēz cācrenosam dispositiōem euenire vidimus. quare pzo curatiōne talis accidentis ad ppria capitula de curatiōe cācrene et maturatiōe phlegmatis potes habere recursū. P^o Solent si militer in isto casu occir duricies musculo rum et lacertoz motiōis difficultas p^osertiz circa iuncturazū terminatiōē. Et hoc ptingit p^opterea q^o aliqñ resoluntur materie subtiles et reliquunt grosse. Et tū p^o curatiōe earū ad capitulū propiuz p^o tua necessitate recursū habeas. Et sic deo dante complera est doctrina p^osentis capituli: cuius nomen sū benedictuz.

Cap. ij. De vulnere p^ouso et alte rato ab aere de vulnere cū attritione lacertorum: et eorum cura.

Icet in p^ocedēti cap^olo incidēter satis dictum fuerit quōz q^o via vulnera confusa et ab aere alterata a medico curanda tractanda sint: tamē ad ampliozem et lucidiorē doctrinam predictorum vulnerum visum est mihi vtilissimum concedēsqz esse de eorum curatiōne capitulū speciale componere. Et in curatiōe ergo p^odictorum vulnerum vt breuiter ad p^opositum nostrum veniamus. dico q^o quatuor intētiōes necessarie sunt. Prima in regimine vite consistit. Secūda in purgatiōe corporis. Tertia in administratiōe localis diuersorum fm q^o diuerse intētiōes curatiue in isto casu necessarie sunt. Quarta et vltima in remotiōe et prohibitionē multorum accidentium consistere videtur.

Cura vul
nerum cō
tutorum.

Intētiōes

Quāz ad p^oma et scōam intētiōem nō se c^o pcedendū est quēadmodū dictum fuit ca. de fractura cranei et de curatiōe vulnerū adiutorz quare necessitate vigeat p^o allegata capitula sunt relegenda.

P^oia et q^o intētiō.

Tertia p^opterea intētiō q^o administratiōne localium cōplect dico q^o in eoz curatiōe omni ingenio in eis digestiōe procurare debes: q^o alr faciendo nō eēmimuz si loc^o ad canceri nōstare pueniret. Nam ad magnas p^ousiones qñ ab iungctis chirurgis male tractent p^ousiones p^odictēz vulnere solent plerūq vt sepis vidim^o cācrenositates euenire. Q^o em̄ vulnus cōtūsum (vt inquir Gale.) necesse est putrefieri et in sanem conuerti. Et p^opterea q^o p^oiam p^ome

Tertiam
tētiō.

intentionis curari nō pnt. **30** hoc vulnē-
ra inter cōposita vulnera cōnumeranda
sunt. q̄ rōne p̄usionis nēcessario vulnus
cōtūm sapit naturā vulneris dolorosi
atq; apostemosi p̄pter solutiōē factam
plurimi numeri. **P**̄ digeratur ergo vuln⁹
contusus pōndēdo intus digestiū de tere-
bēthina cū vitellis ovorū. **D**esup pōnendo
petiū empl̄i infrascripti. Cuius talis est
d̄scriptio. **R**. folioz maluarū z violarū añ.
20. **f**. radicū altee lib. **6**. oibus decoctis cū
brodio carnis nō salite pistatis z cribella-
tis in decoctione eoz cū farina ordeī z tri-
tici sufficēti z p̄dicta cribatura fiat em-
pl̄m solidū addēdo butyri olei cōis añ. **3**.
ij. vitella duoz ouoz croci parum. **I**stud
empl̄m dolore sedat mirabiliter humore
in loco exsistē aptū ad apostemandū p̄es
circūcūctas vulnēri resoluēdo nocuūq;
etiā a iuuatio separando. **E**t propterea
digō in vulneribus p̄stis suo debito tpe
administrata vt antiqui z moderni asse-
runt doctores facit cessare putredinem.
Nā **R**asis libro cōtinēns dicit q̄ vulnus
vltus ad libidōē carnis generationē nō
perueniūt nisi post putrefactionē. i. post
pfectā digōnē. **C**ū rō si p̄dicta vulnera
via andicta ad digōnē pfectā reduci nō
possint. imo de aliqua dubitaueris in vul-
nere corruptionē que de facili cognoscit
per tenebrositatem loci et difficultatem di-
gestionis tūc nō erit excusatio quin itra
vulnus administretur vnguentū egyptia
cum ordinatur. **c. de cura cācrene.** **P**̄ em-
plastrū etiā de farinis cū sapa ibidē ordi-
nari accommodate pcedit in istocasu. **N**ā
auxilia p̄tē sanā p̄seruant putridam mor-
tuāq; carnem remouendo. **P**̄ tūq; vuln⁹
ad sanā bonā pueniri digestina oīno au-
ferant z loco eoz mūdificatiua medicami-
na exhibēda sunt. **Q**ualiter aut p̄ mūdifi-
candi vulnēris contusi z alterati ab aere
incarnatione z sigillatiōe pcedendum sit
c. de solutiōe cōtinuitatis neruozū pleni
sermonē tradidim⁹. **P**̄ eodē modo dico q̄
vna z eadē d̄z esse curatio de vulnere alte-
rato ab aere cū curatione vulnēris contusi
P̄ si vero vulnus esse contingit cum attri-
tione lacertozū vltra cōs intētiōes p̄e-
dictas p̄pterea quēdā lesio sit i parrib⁹ ner-
uosis conuenientissimū est infrascriptum
empl̄m neruozū mitigatiuum administra-
re. **R**. radicū altee lib. **1**. sigilli salomonis
3. **q**. oibus in aqua decoctis incisis p̄sta-
tis et cribellatis cum cera alba sufficiēti

additis infrascriptis ad ignem fiat empl̄a
struz cū p̄dicta cribatura. **R**. olei camomil-
lini anetini rosari añ. **3**. **g**. vermiū terrestris
loroz cum vino. **3**. **f**. **d**ēinde cū parū vini
odoriferi bulliant vsq; ad cōsumationē
vini postmodū colatis oibus cum p̄dicta
cera z cribatura p̄dicta ad ignem (vt dictū
fuit) fiat empl̄m addēdo terebēthine clare. **3**
1. **2**. **f**. croci. **3**. **1**. q̄ mirabilis est operationis
q̄ multotiens ego experius sum cum ho-
nore z vtilitate egrotantis. **Q**uarta z vlti-
ma intentio q̄ est accidēdo corrūgere seu
remouere z eoz aduentū prohibere sic
cōp̄ietur. **I**n p̄mis sciendū est q̄ accidē-
tia que pnt euenire istis vulneribus sunt
tria. vtz dolor ap̄a z corruptio membri.
Ista oīa prohibent cū dicta ventris so-
lutione z sanguinis extractione a contra-
ria parte: cōplem̄s alīsingenis superius
annotatis. **I**n circuitu pōndēdo defensū
cap̄lo de vulnere carnoso ordinari. **P**̄ ue-
rū si contingerit cōtūsiōē ad corruptionē
membri deuenire: i. z superius pro eius res-
motiōe satis dictū fuerit: it̄ nēcessitate ve-
gente pro cōplem̄to curationis p̄dicte
corruptionis ad cap̄m de curatione can-
crene z aschachilos transire potes. q̄ ibi
quā plura auxilia z multi vtilia pro hac
curatiōe descripta sunt. **P**̄ eodēq; mō di-
co q̄ pro remotione doloris z ap̄atiōis ea-
dem rōne et eisdē auxilijs p̄cedendum est
p̄out cap̄lo de cura flegmōis a causa p̄i-
mitia causari dictū fuit. **H**oc totū dico
apostemate exsistente de genere flegmōis
Si si apostema colericum esse videtur va-
candum est curationi ipsius curatione
tradita cap̄ulo de cura herisipile. **I**n
remotione etiam doloris simili modo pro-
cedendū est sicut dictum fuit cap̄lo p̄eal-
legato: quare pro tua necessitate ad illud
recursum habeas. **P**̄ t̄ si deo dāte coin-
pleta est doctrina p̄sentis capituli: cu-
ius nomen sit benedictum.

Quart
tenio.

Nota.

Cap̄. iij. De vulnere facto ab in-
strumento quod dōbarda nuncupa-
tur. Et omnibus instrumentis currē-
tibz eozum cursu.

Clamq; nullū vestigiū cura-
tionis in antiquozū z mo-
dernozū scripturis istius
vulneris reperit. **T**ñ vñs
est m̄biezū que sepe
mero in hoc vulnere exp̄i

Digesti-
uum.
Emplm.

Rasis.

Cōtra co-
ruptionē

Emplm.

Emplm
mitigati-
uum.

sum? cū honore nostro & magna egrotan-
tium vilitate capz spāle cōponere. Sed
antēq̃ ad p̃cipale p̃positū accedam⁹
puto necessarium esse essentia talis vulne-
rationis describere. Quapropter ille (vt

Salenus Sal. pluribus in locis testatur: p̃sertim
libro de ingenio sanitatis: reuera medic⁹
est quidē nondū tractatis tractare scire: et
ab antiquis t̃modernis tractata bene et
canonice operatus fuerit. ¶ Dico igitur
q̃ vulnus a tali instrumēto causari ex tri-
plici genere vulnerationis cōpositum ēē
videtur. Primo ṽz rōne rotunditatis in-
stramenti vulnus ēē cōfus⁹. Scdō rōne
igneitatis ēē igitū seu combustum vul-
nus. Tercio rōne pulueris venenosum ēē:
Et q̃ ista morborū genera adinuicē con-
trariantur p̃pter eorū diuersitatē: idcirco
curatiōē huiusmodi vulneris difficilem
reddunt. Nā cōfusio & combustio indiget
humectatione. Venenositas vero exicca-
tiōe. ¶ Sumēdo ergo curatiōē nostram

Salenus a Sal. lib. de ingenio sanitatis: dico q̃ qñ
duo vel plures morbi adinuicē coniun-
gunt. Intēio medici semper d̃z vacare p̃
posse p̃cipaliorit̃ alterū morbū penitus
nō negligendo. p̃ncipalior itaq̃ istorum
morborū est: quia venenositatē pulueris
causatur. Et p̃p̃terea curatiōē nostrā
fundabimus in cura vulneris venenosi.
Alios tamē morbos non penitus negligē-
do: vt p̃cedim⁹. ¶ Curatio itaq̃ istius
vulneris quattuor compleretur intentioni-
bus. Prima est viue ordinatio. Secunda
corporis euacuatio. Tercia vulneris me-
dicaminibus localibus gubernatio diuer-
sorū modorū scdū q̃ diuersa auxiliorum
genera in eius cura requirūtur. Quartā
vltima accidentium correctio. ¶ In p̃is
cum ad huiusmodi vulneris curatiōem
peruenieris: considerandum est: an tale
vulnus fuerit causatum a paruo instru-
strumēto: an a magno: an a mediocri: qz
(vt diximus) multiplicia sunt instrumen-
ta ista. Ideo multa vulnerationum gene-
ra ab eisdem causari possunt. Considerā-
das est insuper locus percussiones: an in
nervis: an in venis: an in carne: an in ossi-
bus an in iuncturis: an in locis vbi p̃edi-
cta instrumenta possint penetratione cau-
sare: velut in pectore & regione intestinoz
sinu capite. A natura etē istoz locorum
sumitur iudiciū vere curatiōis.

Curatio. ¶ Quantum ergo ad primā & secundā
intentionē vt ad p̃positum nostrum ac-

Nota.

Nota. ¶ Quantum ergo ad primā & secundā
intentionē vt ad p̃positum nostrum ac-

cedamus non secus procedendū est quā-
admodum dictum fuit capto de vulnere
caroso. ¶ Cū est notādū q̃ tale vul-
nus rōne pulueris sapiat naturā veneno-
sitas: it̃ flōmia: in p̃ncipio ne h̃iores
ad locū cōcursum habeāt rōne coloris d̃i
uersina ēē d̃z q̃ venenositas h̃mōi pul-
ueris nō ē sic venenositas antracis & car-
būculi q̃ antracis & carbūculi venenositas
semper niatur cor et interiora petere.

¶ Tercia intentio que cōpletur ad mini-
strationē localium diuersorum modorū
secundum q̃ istud vulnus in sui curatiōe
diuersa habet tēpora sic perficitur. In p̃i-
mis nulla melior curatio est cum ad h̃ac
curatiōem peruenieris vt nobis experie-
tia sepe numero demonstrauit q̃ p̃xim⁹
vulnus candē ferro decoquere. Aut vn-
guentum egyptiacum descriptiōe huius
confectum administrare. Vt loco eorū
feruent oleo s̃abucino cauterizare. Cau-
terizatio enim securat egrotantē a putre-
factione & confusione: venenositatem pul-
ueris interficendo. ¶ Vulnus deinde me-

dicaminibus intus et extra mollientib⁹
p̃curandum est. In circuitu tamen po-
nendo defensionem habitū. c. de vulnere
caroso. Quāobrem si vulnus fuerit non
multum profundū: medicamina mollien-
tia cū tinta intus superficialiter debent
administrari. Extra vero ponēdo magnā
perā mollium interius ordinandi. ¶ Ule-
rum si ab ipso instrumēto vulnus p̃fun-
de causari videtur: dico vulnus istud esse fa-
cta coctura vulneris ex oleo sambucino:
vel cum igne (vt diximus) vel cū dicto vn-
guento egyptiaco. ¶ Intra vulnus buty-
rum liquefactū cum siringa p̃rogere. Et
hoc vsq̃ ad separationem carnis mor-
tue siue escharate. ¶ Et si locus plurimū
neruosus fuerit cū predicto butyro & sine
ipso: prout tibi melius videbitur accōmo-
date ponatur aqua ordacea cū bullinē
vermū terrestris & pariū altee parūq̃ zuc-
cari rubei. ¶ Digestiū q̃ de tereben-
tina cū vitellis ouorū ad eandē intētiōē
mirabiliter ṽz. ¶ Quāt insuper in oī tpe
molliuū infra scriptum cū sedatione do-
lorū sup locū ponere more emplī. R. deco-
ctionis violaz maluz altee lib. iij. deide
cū farina fabaz & ordeī ad ignē fiat em-
plastrum solidum addēdo olei camomili
lini & s̃. butyri olei rosati pinguedinis gal-

line añ. ʒ. i. vitella duorū ouorū. Istud em-
plīm mitigat dolorē mirabiliter & dīge-

est. ¶ Quāt insuper in oī tpe
molliuū infra scriptum cū sedatione do-
lorū sup locū ponere more emplī. R. deco-
ctionis violaz maluz altee lib. iij. deide
cū farina fabaz & ordeī ad ignē fiat em-
plastrum solidum addēdo olei camomili
lini & s̃. butyri olei rosati pinguedinis gal-

line añ. ʒ. i. vitella duorū ouorū. Istud em-
plīm mitigat dolorē mirabiliter & dīge-

Nota.

**Tercia
intentione.**

**Quic
Defensio.**

**Digesti
um.**

**Emplm
mollium.**

tionem vulneris procurat materiam ad exitum preparando. P^{er} h^{oc} vulnus ad digestionem peruenit mundificatio mediana sicut exhibenda: quorum forma grana ex^{er}pi talis pot^{est} esse. R^{ecipe}. mellis rosati. ʒ. ij. terebentine clare. ʒ. iij. bulliat ad igne vnica ebullitione: deinde addant vitellum vnius oui. croci. ʒ. i. farine ritici bñ cr. bellate: farine ordeacee añ. ʒ. v. misce et v3 in carnosius vulneribus. P^{er} 3° locis vero musculosis nervosis et ligamentis plenius absterfunt tale pot^{est} esse. R^{ecipe}. terebentine clare. ʒ. ij. mellis rosati. ʒ. i. succi pl^{ur}is taginis succi ap^{er}ij añ. ʒ. f. bulliant par^{te}. addendo farine lupinorum: farine ordeae: añ. ʒ. iij. sarcocole. ʒ. f. croci. ʒ. i. misce. et vitere quia mirabilis est operatio in m^undificando loca nervosa facta mundificatione locus incarnatus est et sigillandus: prout dicturi sumus in doctrina capitulorum inferius describendorum. Unde occurrente necessitate ea que ibi descripta sunt pro hac intentione videre potes.

Quarta vltima intentio que est prohibere accidens q^{uod} in isto vulnere possunt accidere: causataq^{ue} remouere cōplect^{ur} eiusdem auxilij eadē intentione: quemadmodum dictū fuit. c. de curatione vulneris cōtusi in plemento quarte intētiōis eiusdē vulneris quare ibi recursum habere potes. P^{er} vñ tñ circa p^{ro}nosticū emēti tenendū. s. q^{uod} de isto vulnere indicandū est de morte vel salute secundū: q^{uod} et de ceteris vulnerib^{us} indicandum est iuxta p^{er}iculā vulneratū: put inferius in p^{ro}nostic^o c. libi tertij de vulneribus narrabit. Similiter et si plaga ista fuerit agusta vitra ista dicta cauterizatione ipaz ferro ampliare nullo cōtradicti periculo alicui^{us} lesio nis particule nobilis vñ s^ummum erit vulnus cū suis medellis visitari poterit. P^{er} Et sic deo dante cōpleta est doctrina p^{re}sens capituli: cuius nomē sit benedictum.

Quarta intentio.

P^{ro}nosticum.

Cura Morbus.

Cap. iij. De vulnere causato a morsu animalis quadrupedi: velut equi canis cati et alior^{um} animalis currentis eor^{um} cursu.

Curatio istius vulneris tribus intentionib^{us} cōplect^{ur}. prima in vite ordinatione. Secunda in purgatione corporis. Tertia in loca libus p^{ro}sistit. P^{er} prima q^{uod}de

prima intentio.

intētiō q^{uod} in ordinatione vite cōsistit p^{ro}plect^{ur} (put dictū fuit in libro de ap^{er}atib^{us} cap^{it}lo de curatione carbūculi) q^{uod} istud vulnus sapit naturā alicui^{us} venenositatis: vngues etenim rōdes animāliū (vñ nōnulli asserūt doctores) nunq^{uam} sunt vacui ab aliqua venenositate. C^{on}de purgatiōe s^uit quasi eodē mō p^{re}cedendū ē: purib^{us} dicit^{ur} fuit: quare pro tua necessitate illuc recurras P^{er} vñ tñ nō est p^{re}mittendū s^{ed} memorie mādandū q^{uod} si vuln^{us} a quolibet istoz animalū rabioso causatū fuerit. In primis dieb^{us} minime cōferri v^{er}o flebotomia: q^{uod} (vñ inq^uit Aulic. de morsu canis rabidi) flebotomia in tali casu attrahit sanguinē a circūferētis ad centrū et isto mō esset attrahere sanguinē toxicatū versus cor: q^{uod} natura vniuscuiusq^{ue} venenū s^u est aggredi cor: tanq^{uam} dūc^{er}et cererō mēdiōz humani corporis. T^{er}cia vltima intentio q^{uod} in administratione localis p^{ro}sistit sic cōpletur. P^{er} In primis cū ad hāc curationē p^{ro}uenieris: nulla melior medicina ministrat in quacūq^{ue} aia^{nti} morsura s^{ed} p^{ri}m^o locuz lesuz feruētī oleo sambucio opime caute rizare rhoc vsq^{ue} i diēternū quōdie agēdū ē. Desup^{er} ponendo in p^{er}ianie (secuta cauterizatione) oleū cū viello et albugine simul equassatū cū oleo violator^{um} parū butyri parūq^{ue} croci. 3^{is} tñ auxilij mitigat dolorē: materia exhalatō: osificiūq^{ue} mosure aliquāliter relaxādo. 3° tñ ad eandem intētiōnē v3 vsq^{ue} ad septimū infra scriptū auxilij. R^{ecipe}. folioz maluay et violap^{er} ana. ʒ. iij. adf^{er}ij ʒ. iij. rosap^{er} folioz altee añ. ʒ. f. fursuris bñ triturari. ʒ. iij. bulliat oī a simul cū aqua sufficiēti: deīn oib^{us} pistatis in decoctiōe cū farina fabarum or de iⁿ pistatura p^{re}dicta fiat emplū solidū Addeō olei mirtinici amomillū rosati. añ. ʒ. iij. vitella tris ouoz croci. ʒ. f. cinimi ʒ. f. 3^{is} tñ emplū i isto casu ē mirabil^{is} opatiōis. P^{er} Trāscita septē dieb^{us} admistrat^{ur} infra scriptū auxilij. R^{ecipe}. radicū altee lib. f. scabiose. ʒ. f. ditami. ʒ. ij. oīa decoquāt^{ur} cū aq^{ua} sufficiēti vsq^{ue} ad p^{er}fectā cocturā de inde oib^{us} iⁿscissa pistat^{ur} et cribellat^{ur} cū oleo rosato masticio c^{er}era alba cū p^{re}dicta criatura fiat vnguentū ad modū cerot^{is} addeō tereb. clare. ʒ. iij. sepi. iri. ʒ. f. croci. ʒ. f. ʒ. f. ʒ. f. p^{ro} mūndificatiōe admistrat^{ur} sterfunt d^u r^{ec}ocolla: cui^{us} talis est defect^{us} p^{ro}prio. R^{ecipe}. terebētie clare. ʒ. iij. mellis ros. ʒ. f. f. succi ap^{er}ij. ʒ. vi. bulliat par^{te} addeō farine ordeae cribellate. ʒ. f. sarcocole. ʒ. f. f.

Nota.

Nota de flebotomia.

Tertia intentio.

Cauterizatio.

Emplū

Alio post 7. dies.

Mūndificatium.

Unguētū croci. 3. s. qñd auxiliū est mūdificatiōis cū aliquali scarnatiōe. Et facta mūdificatiōe loci unguētū de minio. c. d. fractura crane. annotariū: accomodate i isto casu admini-
Defensiuum. strat. P. Defensiuū quoq; in supiorib; capi-
Scarifica- tulis habita in pñis dieb; in circuitu vñtr
 tio. administat. P. Et si loc; moiscat; mina-
 tur cācrenositatē: tūc statim loc; scarificā-
 d; est. P. In ceteris p. ei; cura cācrene cura-
 tiōe pcedēdū est: qre p tua necessitate ad
 predictū caplm poies hñe recursum. Et
 deq; mododico pcedēdū esse in curatione
 moisure canis rabidi quādamodū d. cum
 fuit in pñi. c. P. Anū in addēdū est q; sta-
 tim in moisura canis rabidi stat scarifica-
 tiōes et exsiccandōs. Deinde cādē: ferro lo-
 cus cauterizetur. Et in pte supiori mēbz
 fiat ligatura satis stricta: donec celebrata
 fuerit cauterizatio: q; factoligatura solue-
 da ē. P. Et sic deo dātē cōpleta est doctrina
 pñis capituli: cui; nomē sit bñdictum.

**Ca. v. de moisu aspidis et cōsimilib; vene-
 nozorum animalium: et eius cura.**

Loziosus et sublimis deus om-
 nium creator. Et qui hominē
 tanq; eius creaturam specia-
 lem in lucem pduxit et serpē-
 tū; dedit insidias aduersus
 eisdē puiditq; ppter ea de re-
 bus necessarijs ad eorū moisurā adiuuāri-
 bus ad ostendendā sue diuinitatis poten-
 tiam vñtā hoib; ipsi; faciat eorū; ani-
 marū; corporū; vilitatem cognoscere
 Curatio itaq; moisu aspidis et curren-
 tium eius vñtā complet intentiōe. vñ; ad
 ministratiōe. particularium et vñuersa-
 liū; pdicta curatio cōpletur. vñ; exhibitiōe
 pharmacorū; virtutē habētiū; bezoardicā
 et cardiacā. P. Et ppter ea quāpimum me-
 dic; ad hñc moisurā pueniēt nulla meli-
 or medicina est quā. prim; iyuacā; optimaz
 Gal. vel Aliab. ad castanee quātitatē cū;
 modico vini odosiferi exhibere. P. Si ita-
 tim expeditissimū est locū; moisure scarifi-
 care scarificatiōe pfundā; et curbiculāde
 inde sup loco scarificato iponere vñ; sūgis
 venenat; vñ; cū; veneno ad exteriorē; ptem
 renouet. P. Unissimū est etiā; et prudēsiame
 dici statū; locū; cādē; ferro decoqre: aut lo-
 to cauterij actualis seruētū; oleo sambucto
 locū; moisure pfecte et pfunde comburere.

Emplm. P. Hoc ppleto locū; emplastrare cū; cepis de
 coctis in furno cū; modico nitace; parū; bu-
 tiri parū; scabiofed; prami; et gēhane; adi-
 nicē; pñis cū; modico terebēt; ne nō; nū; yn-
 lissimū est. Qñd em emplm virtutē; h; in-
 terficiēdi venenū; cū; attractiōe et aliquali
 digestiōe loci escharati ab igne vñ; o. fer-
 uēt. P. Et q; iuuenes in pperit dānāt; ap-
 plicationē; nitace in pte exteriori sup loco
 moisure et sup corde aliterētes q; vñ; diu-
 est a se venenū; expellere et versus pñtū; in
 fectā; dirigere. Salua eorū; pace vñ; assenti
 Ugo de ciuitate Senaz cōsilio suo. lxxxv. **Ugo So-**
 qd fecit de cura moisu aspidis: vñ; dē; q; i-
 riaca magna sup moisurā; et corde in pte ex-
 teriori applicata duofacit inuamēta. Unū;
 qd interficit venenū;. Alterū; hō; qd per ve-
 nas et arterias virt; nitace hñus cor iussit
 biliter a natura attrahit. Et hec est inten-
 tio sua licet aliquā; mñ; ob; cure loquatur.
 Et q; accidēna pñominat moisure (vt
 refert pñ; vñ; pñ; allegato cōsilio) sunt ad co-
 semora: iracundia et horrenda: q; etiā; medic;
 tāta aspiciēdo terret. Nā; ad eius moisu-
 rā; m; aliquando statim sequitur casus vir-
 turū; vñ; in tēpestate nra vidim; i quodā; de
 ciuitate nostra qui dum morā; traheret in
 ciuitate terra cine; fuit in digito grādo ma-
 nus ab vno aspidē; moiscato delato a quo-
 dam Ceratano in platea dicte ciuitatis:
 volens experiri virtutem seu gratiam bea-
 ti pauli quaz in vñ; beliam fuisse perat a quo-
 dam alio Ceratano: hñc est q; capiēdo
 aspidem predictū; in manibus (vt dixim;) **Nota.**
 fuit in dicto digito moiscat;. Ex qua mo-
 sura infra spaciū; qtuor horarū; ad eius accidē-
 tiū; seuissimis virā; cū; morte ille bon; vir
 cōmutauit: q; accidēna fuerunt hec. In p-
 mis statim amissi vñsum; et loquelā; cū; casu
 palpebrarū;. Pulchritudo faciei in hñduz
 colorē; mutata. Cordis defectio cū; tremore
 et sudore frigido tonus corporis mēbra la-
 xa. Ad q; accidēna matura mors intradi-
 cum spaciū; secuta fuit. Et q; ad hñc
 moisurā; interdū; (vt superius dicim;) fuit
 sequunt talia accidēna q; in curatiōe eorū;
 indicant ips; nō; cōterere circa exhibitiōē
 auxiliorū;. Et ppter ea cū; celeritate soler-
 tiq; ingenio ad locū; moiscatum et ad cō-
 fortationem cordis statim vacandum est
 curatione anedicta. P. Inuagitur sup **Nota.**
 mere infra scriptum puluerem cum modico
 vini odosiferi: cuius talis est forma. R. Puluis
 castorei casie lignee aristologie rotunde
 ana. 3. s. seminis anisi piperis ana. 3. ij. re-
 m q

Nota.

Artis medicatiōis
testante Celso in p. Cel.
hemio septimi libri
sui antiq̃tate ps fa
mosissima multas
habet p̃riculas cura
tiōis morborū put
plurib⁹ in locis in su

perior doctrina auctoritate Joannici de
monstratū fuit: quap̄ altera est vicerū ex-
teriorū curatio: quā in p̄nī doctrina tra-
ctare intēdū: alia vero erit vicerū diffini-
tio via theoricæ. ¶ Quobzē curatio vice-
rum in duobzē cōsistēvī. In cognitiōe v-
cerū. a q̄bz vicerū p̄solidatio impediti solet.
Et in remōdō eorū dē. prima q̄dē erit ser-
mocinatio theoricā p̄mptlā dē eā q̄m
peditū verā cōsolidatiōē vicerū: q̄ quot
sint causē q̄bz vera impedit cōsolidatiōē
sup̄ quō notāz et quō cognoscant hē cau-
sē. Scāvero pars practica erit docēs mo-
dum administrādi tam cōpōsite q̄ singu-
lariū medicamina in viceribus s̄m vnam
quod q̄ p̄s vicerum naturā. his v̄m p̄e-
hēbitis satis cōpōsitā habēv̄ intencōē
ad vtilitatē humanā q̄siaz amicorū satisfā-
ctiōē: q̄ me de hoc sepe quæsierunt. ¶ Sed
antēquā ad aliquā curatiōē veniam: pu-
to nonnisi vtilissimū esse de diffinitōe vice-
rum cap̄m cōponere: ad hoc v̄ p̄ signa
ad verā et realem curatiōē vniuersimq̄
vicerarū puenire possumus. ¶ Et sic deo
dante p̄p̄ta est doctrina p̄nīs cap̄i: cui⁹
nomen sit benedictum.

Lurati

**Capitulum. ij. De diffinitione vlcerum
et eorum cura.**

¶ Finis liber tertius chirurgie de vulnere
bus a capite vsq; ad pedes. Ad laudē dei
opotentis eiusq; gloriose genitricis virgi
nis Marie: quorum nomina. in secula secu
lorum sint benedicta.

Incipit Liber Quartus Chirurgie Ma-
gistri Joannis de Vigo Nante Genuensis
parua Rapalligene de Ulceribus Univer-
saliter et particulariter a Capite vsq ad pe-
des. Ad Laudem Omnipotentis Dei.

Capitolū primū phemiale in quo
pponit intentio huius libide Ulceri
bus et eius diuisione.

Vlcus apud antiqs & mo-
dernos doctores e solurio
cōmunitat cū putrefactio
ne & sanositate: ad differe
ntiā vulneris qđ est sine pu
trefactiōe vcz sanguinolē
tium. ¶ Vlcus etiam testāte Aui. vna cau
sarum trium generat. Primo ex apostema
ribus. Secdo a pustula. Tertio a vulnere
vt plurimum male curato. Et ppter ea dice
bat Gal. vlcus solutionē esse cōmunitatis
in carne: in qua vna vel multae dispositiōes
sunt: qđ rectā solidationē vlcus impedit
a qđ(vt inde Aui.) sanies vel putredo ge

Ulcers:

neratur. Inq̃. Et nō generat pus in vlce-
ribus nisi ppter ea q̃ nutrimentū a natu-
ra trāsmittit ad membrū ppter debilita-
tem mēbri veritur in putrefactionē. Ad-
circo ppter eius debilitatē sp̃ ad locū de-
bile attrahitur supfluitas alioꝝ mem-
broꝝ. Itē vtilissimū ē semper mēbri vl-
ceratū cōfortare. Et vñ de meliorib⁹ p-
ei⁹ pfoatiōe est locū vlceratū ab oib⁹ ipe-
dienb⁹ p̃solidationem vlcerum euacuare.
P̃ Ceter⁹ vlc⁹ sp̃ d̃i egritudo pposita : vul-
nus vō vt in doctrina vulnez dicitū fuit la-
terdū simplex: aliqñ cōpositū inuenit̃. Do-
lor est fames putredo a p̃a o corruptū: ca-
ro mala: sic de alijs q̃ cū vlcere solēt com-
plicari reddūt vlc⁹ morbi esse cōpositū.
Quapropter spēs vlcerū testē adducēdo
Aliab. sermone septimo p̃is p̃m̃ libi de
dispositiōe regali. sumit̃ suas d̃ias a tri-
bus: potissime a q̃bus p̃ficiunt̃ cōponun-
tur. a cāis vcz: a mēbris et accidēb⁹. Et
q̃ d̃rie q̃ sumuntur a mēbris cū idagatio-
nibus cōibus sufficit trāsire. vt in de apo-
stematibus vlnierib⁹ satis patuit. Itē
nō ip̃icādo dispositiōes vt melius icōpe-
redam⁹ dicat Aui. in vlceribus q̃ ceteris
in sciētia vlcerū fuit p̃stātor. Dicam⁹
itaq̃ q̃ spēs vlcerū sunt. vñ a duobus.
A cāis. s. accidētib⁹. P̃ A cāis vō spe-
cies vlcerū samunt̃. Nā qñs dicim⁹ vlc⁹
virlentū: inter dū. cācerosum corrosiuum
putridū et iustulosum: sic de alijs. A Ab
accidētib⁹ quoq̃ sumuntur spēs vlcerum
Aliqñ enī inuenit̃ vlcus discretiū dolo-
rosū ap̃ostemofuz cōfusū alteratū ab
aere cū carne supflua cū duricie cuz ois̃is
corruptiōe. et variatib⁹. Et plerūq̃ inueni-
tur vlcus difficilis cōsolidationis cū pro-
prietate nobis occulta (vt inq̃ Aui.) Si
milit̃ er̃ sunt vlcera cauernosa cauerno-
sitate vna: nōnunq̃ cū duab⁹ vel plurib⁹
cauernositatib⁹ existūt. Et de cauernosis
aliqñ qdam sunt putrida: aliqñ sordida:
nōnunq̃ fistulosa: quoz̃ officiu ē stricū
cū pfunditate āpla: et duricie non pua ea
circundāre. De vlcerib⁹ itē qdā sunt am-
bulatiua: qdā corrosiua: qdā maligna:
qdā vō virulēta. Et de corrosiuis vlceri-
b⁹ qdā sunt ambulatiua: velut sunt vlce-
ra putrefacta cancrofa: et omicofa. Māli-
gna enī vlceraz virulēta paz adinuicem
differūt: q̃ nisi scdm̃ maiorē et minorē ma-
lignitatē illoꝝ differunt. Et odēq̃ mō vlce-
ra putrefacta ab vlcerib⁹ sordid⁹ parūq̃
differre vidēt̃ tā in signis q̃ in eozū cura

tiōe. In vno tm̃ diffarūt: q̃ aliqñ sua putre-
factione ambulatiua: cū istis vlcere
putrefactiua ambulatiua multiplicat febꝝ
q̃ nō separaf ab eo nisi p̃i⁹ eius putrefa-
ctiōe et ambulatiōe remotis. Quāobrem
Sal. hoc gen⁹ vlceratiōis corrosiue formi
cā ambulatiua et ignē pficuz notauit: iō
sub eodē. c. maligna vlcera et virulēta cu-
rabuntur. Et odēq̃ mō etiā vlcera sordi-
da et putrefacta tractabuntur. Et maligno-
rum et virulentoz̃ qdem vlceꝝ (vt inquit
Aui.) cause vt plurimū sunt vulnera ob-
niantia supfluitatib⁹ corporis maligni:
aut vlcera sequētia p̃u. In las malas: cuz
cuz regimine corrupto. Sitr enā cause vl-
ceꝝ sordid⁹ et putridoz̃ vt plurimū sunt
ap̃ostematata et vitia vltra modū mātū-
re rab humozib⁹ grossis causate cū inter-
positiōe humoz̃ calidoꝝ: in quib⁹ ē d̃iua-
tius cū mollitūis p̃cessus fuerit. Vlcerā
et cauernosa plerūq̃ generant̃ a solutiōe
cōtinuitatis recentis male curata: aut ab
ap̃ate magno a seipso disrupto at̃ q̃ in eo
facta fuerit incisio parua. Corrosiuoz̃ at̃
vlcerū cause: vt plurimū sunt humores
acuti sine coherēciā cū adustioe. Et iō inq̃
Aui. tractando q̃uitatez̃ famiei dicit: Et
illō pus qd̃ ē de genere subtilis dicitur vi-
rus. Qd̃ ē vlcerū notatū sordes. Inquit
Et virus quidē id̃ gerit: et cātiōe sordes
vō absterfione. Qñ ē et generatur et bul-
lione humoz̃ calidoꝝ et a aquositate eo-
rum. Sordes vō ex supfluitate humoz̃
frigidoz̃ et grossiue eoz̃ generaf. Et de vl-
cerib⁹ insup qdā sunt spasmofa et doloro-
sa: qdā sunt puata dolore: qdā sunt rotū-
da: qdā plana: qdā pfunda habētia plu-
ra officia: q̃ a Celfo chironica nūcupant̃
qdā ē sunt mollia: qdā dura: qdā obstra-
quosa: qdā variocola: q̃ de vnoquoꝝ isto-
rum vlceꝝ p̃ ei⁹ curatione suū p̃pūz cō-
ponem⁹ capm̃. Vlcerā q̃ sunt ap̃a
ad gñandūz̃ sp̃amū rōne q̃uitatis vlceris
restāre Aui. vñ vlcera putrefacta: corro-
siua: dolorosa: cācerosa: argiromatridēst
vlcera cuiusdā p̃hilosophi q̃ it̃mō cū
rabat vlcera difficillime curantur. Rōne
vero loci sunt oīa vlcera vicinātia neru-
z̃ presertim vlcera doctalia: q̃ sunt in regio-
ne nuche et d̃orū: et sicut sūt vlcera in an-
teriori pre genū: quoniā lacern h̃mōi par-
ticule sunt plurimū nervosū. Et iō vuln⁹
aut vlcus in tali loco causatū est paratū
simum causare spasmū: et multa alia acci-
dētia: vt in doctrina. vulnez vbi de vulne-

m iij

Aliab.

Spēs vl-
cerum.

Aui.

Salenus

Aui.

Aui.

Nota de
sanie gñā
ta a mate-
ria subri-
li et grossa
Nota.

Celfus.

Aui.

Nota.

re genu tractantimus optime ostensum fuit. **P**rius si dicta vulnera fuerint in locis plurimis nervosis: quos esse in antecedenti expositis corporis est: tunc scdm qd eorum materia tripliciter regressus habere poterit morborum genera ab ea generari possunt. Nam si dicta materia hinc cerebrum regressum haberit spasmus aut permixtionem rationis: Si ad inferiora membra: si cum vel egestionem sanguineam aut saniosam: ut in tempestate nostra sepe vidimus immediate causabit si versus partes media corporis regressum habuerit: materia talis vlcis pleuriticum morbum causabit. Et sunt predicta loca in antecedenti extentionis corporis. vtz a membris nutritivis vsqz ad extremitatem membrorum spirituum. Et de signis bonis preterea in vlcibus (vt inquit Aui.) est vt oriuntur pluri qui ante ceciderunt. Similiter quoqz sanies alba lenis equalis e in parua quantitate in vlcibus inuenta arguit bonum signum fessine curationis. Ideo in omnibus vlcibus semper arguas tibi per saniem que est in loco vlcationis. Nam secundum qd appropinquatur bonitati vel prauitati fac iudicium esse ante tar de curationis vlcis nam si bona arguas cure breuitate. Si mala longitudine. Sanies laudabilis est q consecuta est complementum digestionis a calore naturali membrum: ideo necessario illa erit lenis alba et equis. Illa laudabilis vero multiplex est. Alia em est grossa viscosa. Alia tendens ad nigredinem. Alia virulenta. Alia corrosiua ad istar lorure carnis. Et propterea inquit Aui. Et de vlcibus sunt quorum radices sunt acute: idest humores a quibus talia vlcera generantur sunt acuti calidi et mordicantes. Unde a ciuitate sua solent ingentem pruritum generare: qui per longum redditur vlcis difficultis curationis. Sicut sunt quidam vlcera (vt inquit presertim vir) a quibus solet virus citrinum calidum residui. Inquit. Et fortasse est ita calidum qd particulas circuli accites vlcationi comburit et mortificat. Et ista vlcera etiam sunt difficillime curationis. Alteri accidit aliquando vlcibus malis vt associatur color corporis malus sicut albus plibens vel citrinus: quare ista arguit corruptionem: testante Aui. complexionis epatis sanguinis corruptionem ab ipso epate ad locum vlcis transmissi. Et sic em consolidatio difficilis esse videtur. Vlcera insuper melancholica et dura hinc similitudinem nigredinem

Anicena

Nota de qualitate saniei bonae et male.

Anicena

tendentia sunt male curationis. Vlcera etiam nigrum habentia colorem sine sensu sunt pessima propter eorum putrefactionem. Vlcera quoque melancholica siue dura et cum labijs obstruquosis (vt inquit Aui.) non sanantur nisi prius eorum labia carnositates superflue auferantur medicamine acuto. Denique de signis bonis in vlcibus est vt post modificationem vlcis in circuitu labiorum albedo manifestetur: et nascetia carnis ad modum granorum granatorum. Similiter quoque meliores significationes arguentes bona vlcum dispositionem in futurum sunt cum succedetia eorum fuerint cum sane laudabili operatione nature generata. Nota est etiam qd quando vlcus malignitate priua tum fuerit medicina parca causabit dolorem. Et propterea remota vlcis malignitate solent vlcera beneficio medicinali et nature incarnari: signum bonitatis incarnationis habetur per priuationem doloris loci vlcis: etiam tangendo vlcus aliquo medicamine mordicatio in eo parua causat sensationem siue sensum cordarum enim facit medicamen predictum vlcere existens tunc maligno vt longa plerumque nobis demonstrauit experientia. Quapropter male sentiunt chirurgici qui dicunt bonum esse signum quando medicamina aduersa cum aliquo mordicatione in vlcibus administrata dolorem causant non paruum iudicando illud euenire ratione bonitatis carnis quod in effectu euenit ratione malignitatis vlcis: quia caro bona (vt sepe dictum fuit) quando tangitur a mordicatione medicamine parum causat dolorem: et ratio est quia caro maligna magis sentit ledit ab omni medicamine mordicatione qd caro bona et benigna est ista. vtz sensibilitas rei contrarie. que semper cum vlcere maligno reperitur. Cum ergo caro maligna semper sit dolorosa et dolor est sensibilitas rei contrarie. igitur medicamina mordicantia aduersa ratione sensibilitatis carniis a ligno necessario dolore causant vehementem: qd ita non sequitur in vlcere cum bonitate carnis emundo ab omni malignitate. Et ideo dicit Aui. ad iustificandam intentionem nostram capitulo de curatione vlcis inquit. Cane in oibus illis medicaminibus ne dolore facias: plerumque si illic fuerit apostema vel mala complexio et dolor immo oportet te remouere causas prohibentes vlcum sanationem: qd in libro primo sunt enumerata

Nota.

Aui.

De vlceribus In vniuersali. Fo. XCII.

rate. Quasi dicendo q. in omnibus vlceri-
bus vbi est dolor a quacumq. causa causa
tus: medicamina mordicantia non debet
administrari: quia esset addere dolorem
dolori & debilitatem debilitati. Etia qua-
do vlcus est apostemofum: damnat lor. o-
nem factam cum vino: aut cum aqua de
alumine. Et ista epiceana plurimum lau-
dantur ab eo in epiceatione vlcis ad cu-
rem inducendam vlcere existente mundi-
ficato et incarnato complete incarnatio-
nis. Similiter ad verificandum rationes
nostra vidimus quotidie a bonis chirur-
gis practicantibus alumen de rocha com-
bustum super carne bona ponere ad cu-
tem introducens: & tamen parum cat. do-
lorem. Contrarium enim faceret si super
carne mala & maligna ipsum applicares.
Verum si caro in vlcere putrida fuerit:
ita q. sapiat naturam cancrene: tunc pro
pterea quia parum habet sensum medi-
cina mordicantia super ea posita mino-
rem causabit dolorem & sensationem q. si
ipsa ponatur super carne bona.

Nota.

¶ Et nota q. caro maligna est magis sen-
sibilis per accidens q. caro bona. Ideo co-
pora prona curationem vlcum suscipe-
re sunt que paucam habent superfluita-
tem cum bonitate sue complexionis & inue-
nitione sanguinis boni in eis. In corporib.
autem humidis velut sunt corpora pre-
gnatium idropicorum & infantium propter
eorum humiditatem non de facili sanantur
vlcera. Eodemq. modo vlcera generata
ex successione egredindum: vcz per viam
terminationis: vt plurimum cum difficul-
tate sanantur hoc non aliam ob causam
nisi propterea q. natura conatur materia
egrotationis prime ad secundam dietim
transmittere: prout oculara fide quotidie
videmus in vlcibus a morbo gallico ene-
nientib. & sunt genita per viam successio-
nis morbi gallici. Ideo tarde & difficilia
mellunt curationis. Et si isto gallico morbo
in pnti vlcis doctrina prout morbo a do-
crob. rarissime commemorat deo mihi co-
cedente vtilem de ipso libellu facimus.
¶ Alterius de vlcibus enenientib. in locis
neruosis vt inquit Auic. vnu de meliori-
bus est vt in eis sanies manifestet bona
cu aliquali tumefactione partis circumsta-
tis. Inq. Et q. cu his vlcibus apper-
sanies bona & apa. i. tumefactio est signu
bonu cu non quo timef de spasmio nec de p-
mixtione ronis nec his sibi nisi res termi-

Auic.

num pertrasserit: vcz q. talis apatio sine
tumefactio non fuerit in magna quantita-
te & aliq. vlcera contingit esse male codi-
tionata: qre necessarium est sua mala coplo-
nem suo pnti rectificare: q. rectificatio ma-
le coplonis vlcis est causa eoz. curatio-
nis. Et de signis malis in vlcibus nera-
uosis est vt vlc. exerceat absq. ronabili ca-
penitus a saniositate. Et si aliq. fuerit tu-
mefactio in circuitu vlcera nois q. subito
delinuerit & ia absq. ronabili ca tunc ista
sunt mortalia signa: arguit em materiaz
habere raptum: veras partem inuiscera
neruosam: & cosequeter p. neruos plerumq.
ad cerebrum raptur. spasmu & accidentia
mala faciendo. P. pari modo habet capi-
tulo de signis mortis in scdo p. noscicoz.
a Sal. dicente q. si hmoi vlcis: & eoz. Bak.
apartibus destruit ei ratio moris ho. Jo.
scriptum est ab 3ppo. quarta amphoru-
morum pntia q. si tumor in vlcibus &
vulneribus appareat & subito dispareat
absq. ronabili ca. vcz absq. medicina tu-
mefactione ipsa resoluatur: tunc timor erit
de spasmio aut p. mixtione ronis. Et p. de
more plurimum timendum erit: q. spasm.
in vlcere & vulnere mortale. Insup. (vt in-
q. p. fatu vir) eade amphosimoz pntia
la qbus cuq. tumores in vlcibus appent
non valde spasmant nec insaniant his ve-
ro disparentibus repente quibusdam cc.
¶ Vltis superius spibus cim vlcis vcz
fm diuersitate causarum & accidentiu eoz.
Modo vtilissimu est narrare seu commemo-
rare a quibus vlcis sanatio impediti so-
let. P. Sunt itaq. duplices cause vcz ante-
cedentes & conuincere. Conuincere vero sunt
iste vcz dolor: mala complexio apostema os
corruptum labia dura siue obstruquosa.
Caro mala siue superfina labioz. molli-
ries. Mala vlcis discrasia tam in calidi-
tate q. in frigiditate. Figura vlcis roru
da supficialis & figura fistularis: aut figu-
ra ei p. portionata. Adcedentes vero sunt
huiores peccates: aut in quato: aut in qua-
li. P. Dicem itaq. q. ea q. solidationem
pediunt in vlcibus: aut se tenet ex pte
vlcis aut ex pte sibi annexoz. Na si ex pte
vlcis (cu vlcis vt supius scriptu fuit sit
solo cotinuita qua pus siue sanies refu-
dari videt) aut q. hoc impedimentu se tene-
bit ex pte solonis cotinuitatis aut sanies
P. Na si ex pte solonis cotinuitatis. vcz
aut figure vlcis roru da aut fistularis: aut
pntis ei (vt sup. dictu fuit.) P. At si ex pte
m iij

Bak.

3ppo.

Nota de
causis p
hibentib.
sanatio-
nem vlcis.

saniet aut fuerit merito subsistat aut sue qualitatibus. Si merito subsistat aut quia materia subtilis fluida est: aut quia grossa vel viscosa. Si merito sue quantitatibus aut quia acuta est et corrodenda per se essentialiter: aut quia per accidens. Hec sunt quae ratione viceris materiae ipsius recta et vera viceris sanatione impeditur tanquam sub forma materiae commixtae reperte. Impedimenta vero ex parte annexorum: aut sunt ex parte eorum statim sua suis causis ad consolidationem faciendum: aut ex parte eorum quae contraria sunt vicerationi. Vix in eo quod ad deterius naturam quam vlcus habet inquantum vlcus disponit ad deterius lapsum. Si ex parte eorum quae immediate sua sunt vicerationis causae consolidationem adiuvantibus: aut quae contraria sunt propterea quia causa est materialis aut quae est efficiens. Materialis enim causa est sanguis a natura alienus ipsius vlcis et cunctis membris vlcisato per nutrimentum de legatus: qui sanguis alienus dicitur san guini laudabili reddito ipsi vlcis pro materia restituenda de bone carnis: et eo tunc dicitur vlcisatio in eius sanatione: aut quia peccans est in quanto: aut in quali. Si in quanto: aut quia superflua: aut quia diminuta. Si in qualitate hoc quia peccans in complexionem vix calida frigida humida et sicca simpliciter vel composita. cum materia vel sine materia. Si militer etiam causa efficiens quia vlcus vlcisatio sanationi erit mala copio membrum vlcisati quae irritat complexionem naturali periculosa vlcisate tamen causa efficiens: vix aut quia nimis calida siue frigida humida aut sicca: simplex vel composita materialis vel sine materia. Si vero ex parte eorum quae vlcis dicitur sunt in eo quod ad deterius disponem producant vlcus: aut sunt sua vlcis prout sunt accidentia: aut prout egritudines. Si sunt prout accidentis erunt hec dolor et cetera. Si prout egritudines erunt egritudines apae carnis osfractio seu additio carnis caro mollis corrosio: putrefactio et cetera similes egritudines vlcisati superuenientes. Hec sunt quae per annexorum rectam quicquid vlcis sanatione impediunt tamen ratione causa materialis quae efficiens. Propterea sanguis a natura alienus peccans in quanto cognoscitur ob patientis naturam quae carnosa et robusta habitudine est. Uenarum insuper totius corporis plenitudo est et repletio. Et ideo sanies in tali complexionem generata in vlcis sanguinolenta esse videtur. Si vero sanguis diminutus fuerit

ita quod non defluat ad vlcis materia erit quae caro generetur in eo vlcis: tunc ex opposito cognoscitur. Vix in inanitione totius suis corporis: venarum insuper et extenuata patientis habitudine. Et cum hoc etiam sanies ab eo vlcis est cum diminuta refudatione. Si in quali fuerit quia in complexionem calidam tunc illud cognoscitur ex colore corporis et faciei et oculorum tendentem ad citrinum colorem: et habitudo totius sui corporis sicca et extenuata esse videtur. Sanies quoque ex vlcis emanans ut plurimum erit citrini coloris. Si si fuerit peccans in caliditate nimis superflua et cum aliquam adustione praenotata signa saniositatis versus fuscum neminem et nigredinem erunt tendentia. Si vero peccans fuerit in complexionem frigida sicut cognoscitur discoloratione faciei et labiorum vlcisati tunc. Et cum hoc etiam sanies in sui substantia grossa et viscosa reperitur. Si si peccans fuerit in complexionem frigida et humida color membrum vlcisati ad albedinem erit tendens. Sanies quoque subtilis et aquosa erit. Si vero in complexionem sicca peccans fuerit demonstrat ex colore corporis vergente ad nigredinem aut sub nigredinem et habitudo totius corporis sicca est. Sanies insuper nigra cinerulenta atque lutosa reperitur. Habitus signis de natura vniuersae materiae sunt diuersitate complexionis corporis et diuersitate humorum peccantium. Videndum est modo quod casus speciem diuersitatem vlcis consolidationis secundum diuersitatem male complexionis vlcisate periculosa. Nam mala complexio calida loci vlcisati demonstrat per rubedinem loci inflammationem seu caliditatem extraneam et prout loci circumiacentium per refudationem saniositatis fluidae rubeis coloribus siue citrini vel viridis. Si frigida sicut complexio manifestat per membrum vlcisati humiditatem cum subalbedine mollificatione locis: frigiditate quoque ad tactum et patientis sensum. Et sanies grosse viscosa et indigesta seu subtilis cum substantia aquosa et refudatione priuata tamen omni modificatione et incendio. Humida vero discrasie et eruberantia signa sunt tum ex his: quoniam caro in tali vlcis ad humidum superfluum discrasiam tendit ad laritudinem et molliem: unde caro efficitur in vlcis squallida mollis et ab ea multa humiditas saniosa redudat. Si sicca aut complexionem demonstrat loci vlcisati siccitas durities asperitas saniesque subtilitas. Interdum et paucitas membrum labiorum vlcisati gracilitas

Signa calide.

Signa frigide.

Signa humide.

Signa sicce.

De vlceribus In vniuersali. Fo. XCiii.

Nota de putrefactione.

sive accadat a mala cōplone calida ericā te sine primatiōe substantiēe humiditatis arguit ista duo siccitate esse in cā. De putrefactione est dicēdū cū alia sit de primo futura: alia iā facta sit: q̄ facta est alia sit pambulans et pcedēs: alia sit sic in suo esse sās. P Signa iā future putrefactiōis vlceris de primo eliciant p alterationē coloris carnis rēdētis ad colorē malū vcz liuidū viridē siue nigrū p diminutionem aliqualē sensus eius. ¶ Signa vero iāz facie qm̄ color carnis iā factus est malus et priuatus locus vlceratus sensu oīno. Ita q̄ dolor non pcepit: dato q̄ ille locus pungat aut incidatur. P Signa iāz facie et pambulantia denotantur hāc manifesta ratione: qm̄ ad partes circūstantes ipsius putrefactiōis sit dilatare. P Et hec satis dicta sint de signis eorū que cōsolidationē impedist ratione male complexionis vlcerate particule. ¶ Dicendūz est insup in primis q̄ figura fistularis et q̄cunq; alia tali figure proportionata consolidationi resistunt. Et q̄ ex ipsis consequit indebita trāspiratio saniet in vlcere cōgeste que postea in eo vlcere plusq̄ debeat morāz trahens nitro sitatem venenositatē adipsū q̄ ex parietū vlceris contactu in eo maiorem concantitatem generat et membrum debilitat ad qd̄ superfluitates ion⁹ corporis trāsmittunt. ¶ Saniet vero subtilitas consolidationē impedit. quia subtilitas eius fluida membrū vlcerati substantiam contangendo nimis eam hūmectat et remollit: sic putrefactioni disponit. Cū ea que putrefiunt molliora prius reddant et relaxa. ¶ Grosse tates vero siue viscositas potis membrorūz adherens membrum putrefacit et corrumpit qd̄ em̄ a putrido tangit putrefit. P Saniē vero qualitas acuta corrodens: tam p se q̄ per accidens cōsolidationē vlceris retardat cū humiditate membri naturalem deuastando qua mediante sit parium cōtinuatio vt resoluat et consumat extraneū. P Sanguis autem peccans in quanto cōsolidationem impedit. Superfluius vero calorem membri suffocat naturalem. Diminutus ver: defectum ponit nutrimenti vnde frustrat natura pro generanda carne. P At si fuerit peccās in cōplexione siue simplici siue composita siue materiali siue materia impedit consolidationem virtutes naturales membri offendendo diminute ablata siue corrupte. Cū enim mēbi cōplexio ab aliquo offendit: necesse

Figura si fistularis.

Nota.

Nota de sanguine.

est aliquam vel aliquas: et forte omnes virtutes naturales desit aut diminui vel c: et rāpicum ipsa complexio sit harū famula siue ministris. P Mala loci vicerati complexio iam calida q̄ frigida humida siue siccā simpliciter vel pposita materiali vel imateriali p solidatiōi obstat naturalē deficiendo cōplexione qua sicut instrumentū natura viit ad nutrimenti cōuersionem in mēbriū substantiā et rei superflue et nocue expulsiōem. P Si impedientia consolidationem fuerint accidentia superuenientia vlceri de quibus vniū est in persū. fluxus sanguinis: tunc inanitiōe materia carnis restaurande et spiritus necessitas subtrahuntur: vnde consolidatio aufertur. Dolor autem virtutem totius corporis et membrū patientis psternit et humorum deficiū ad locū efficit quare cōsolidatio deficit necessario. P Aposoma etia: quod est egritudo vna ex tribus morborum generibus cōposita vcz mala cōplexiōe mala cōpositiōne et solutione cōiūni multo magis credendum q̄ obuiet consolidationem: cum plures egritudines magis naturam molestant: q̄ vna egritudo. P Carnis obstracatio ē cōsolidationē pphibet: eo q̄ talis obstracatio carnis porositates sunt compacte et constrictē valde: vnde inepte p transitu materie pporionate: carnis generande et cōsolidationis pficiende. P Carnis similiter sup additio curatiōi oppugnat tanq̄ quid in persuum in corpore extra naturam artificio auferendum. P Caro autem mollior et rōssio pputrefactio consolidationem impediant. Cum materia pro carne delegata a carnis molliē alteretur et a corrosiōe putrefactiōe forma substantialis membri corrumptur et destruitur. P Et hec satis sint dicta de diuersis modis et causis impediētibz cōsolidationem vlcerum. ¶ Dicem⁹ pterea sub breui sermone q̄ virtutem habent remouendi singularim p re nominatas causas. P Quāobrem si fuerit in cā figura fistularis: annihilat et destruitur putreficuri sum⁹. c. de cura fistule. Et si non fuerit possibile: tunc sanies in eo vire congesta merito figure ipsius vlceris expulsiōi rebellis anteq̄ nitrositatem addipiscatur aliquo ingenio ad exteriora ipsius vlceris adductur. P Si substantia saniei subtilis fuerit hūmectans et remolliēs membrū substantiam et consequenter eam putrefacitōi idipsoner erit carnis in gradu proportionato que putrefactioni resiste.

Nota.

Nota de apate cōplicato cū vlcere.

De his q̄ remouēt predictas causas.

sunt & humiditate illam extraneam consu-
munt: curetur. ¶ Si vero fuerit substantia
saniei grosse & viscosae ouiscis potozum car-
nis sua viscositate adherens: & mēbu sub-
stantiaz putrefaciēs: medicinis que ipsam
sanielem attenuant & dissolunt: & cōsequen-
ter eius grossitiē & viscositatē destrūit ab-
ouiscis potozum carnis elongetur. ¶ Si au-
tē: qualitas saniei acuta & corrosiōis fuerit
medicinis acuitatem ipsius saniei refran-
gentibus corrigatur: necnō saniei antedi-
te materia ad oppositas ptes distrahatur
¶ Si in causa fuerit sanguis peccās solo
quātō. qz superfluus plenitudo sanguinis
minoretur. Si peccās plerit in quātō: quā-
diminuitur nutrimentum quātūcūqz sit ad
locū vlceraū attrahatur. Si peccās fue-
rit in quali: qm cōplexione: qūcūqz strilla
contrarijs rectificetur. vtz mala discretia
calida rectificetur frigidis & eōtra. Si su-
perfluus sanguinis locus a quo sanguis
fuit reparetz ad oppositas ptes distraha-
tur. ¶ Si dolor mēbitator naturalis ofor-
tet: seu doloris cā abijciat. ¶ Si in cā fue-
rit caro mollis: hūidū ipsi extraneū exi-
ciatur. Si caro superflua amparet. Si ca-
ro ostracata cum eo qd lenit et resoluūt re-
soluatur. Et si resolutiōi repugnat absin-
datur. Si apā fluens materia repellat: &
fluxa resoluat. Et si indigeat resolutioni p-
paretur. ¶ Si in causa fuerit corrosio: ma-
teria antedecens diuertatur & fluxa remo-
ueatur: & similiter loci malicia iam a mate-
ria coniuncta impressa consumeretur. ¶ Si
putrefactio que iam facta est corruptum &
putrefactum membrum absindatur. Si
vero est de primo futura ne omnes grad⁹
ad putrefactionem requisitos acquirat p-
hibeatur. Si autē perambulās fuerit pū-
tridum remoueat. Et subsequenter humi-
dum extraneum in membri substantia im-
pressum: merito cuius iterum perambula-
tio fieret quod tamē nō fuit per puritū ab-
scissionem totaliter remotum dissoluatur.
¶ Si in: ergo hec dicta satis pro documen-
to curationis in genere & sub quadā sum-
ma: qua vnumquodqz eorum accidens in
vleribus consolidacionem impediens re-
moueri habeat. ¶ Et sic deo dātē comple-
ta est doctrina presentis capituli: qui nō
men sit benedictum.

Capitulum iij. De summa & vniuer-
sali curatione vlerum.

In precedenti capitulo
sufficiēti sermone de oibus
vlerz spēs: vñ scz causis
qbus vlerū cōsolidatio so-
let impediri: vñ deniqz
curandē eorū sub breui
& quadā summa curandiōis. In pñti hō ser-
mone vniuersalē vlerū curatiōnem qz bre-
uius potero describē. ¶ Et ut ergo ad pposi-
tum nostrū accedam⁹ dicim⁹ q oia vlcera
testante Aui. p eoz curatiōne indigēt exi-
cationē: quadā exceptis tñ casib⁹ exceptua-
ris. Ideo inquit prefatus vir pter vlcera
facia ex cōtusione. musculorum & attritiōe
eorum. Ita em vlcera nō indigēt exicatio-
ne in eozum cura: immo emolliētib⁹ & dige-
rentibus pcedēdū est. Omne em cōrūsz
vlerz & vuln⁹ vt testat⁹ Gal. necesse est p-
trefieri: & in sanielem conuerri. ¶ Et nota q
Aui. vtiliter dicit q omnia vlcera indigēt
exicatione quadā. Quasi inferendū q di-
uersa vlcera diuersum gradū exicationis
habere debent: vna em exicatio conuenit
in vno vlcere: alia i alio habēda est. ¶ Qua
propter amice circa curatiōnē vlerūz vni-
uersalem plures canones sunt obseruādi
in administratiōe medicinarū exicantiūz
Primo q vulnus nō sit cōsumptum. Secūdo
q non sit alteratum ab aere. Tercio q nō sit
dolori vehementi associatū. Quarto q nō
sit cū apate complicatū. Quinto q nō sit noni-
ter factum ab aliqua exitura pferim cali-
da. Sexto q vlerz nō sit malicia cōplexiona-
tū a materia calida & sicca. In istis etem v-
lerib⁹ (vt piz cōsiderāti) rationem & natu-
rā vlerū nō exicatiuis primo sed emolliē-
tibus & digerentibus medicaminib⁹ pce-
dendū est. (Ideo inqz Rasis. xviij. cōine-
tis) vñ quodqz istorum vlerū ad idoneā
carnis gñationē nō puenit nisi post putre-
dinē id est post perfectā digestionem. Hoc
idē asserit Aui. inqz em opz te pparare in
curatiōe vlerūz: est vt curatio eoz sit ope-
rat o cū medicinis suis vtz in primis q di-
gerētib⁹: deinde cū mūdicantib⁹: posimo-
dū cū incarnantib⁹: oib⁹ suis debitis in par-
tib⁹ administratis. Ultimo loco cū sigillā-
tib⁹ pcedat. ¶ Sunt itaqz quatuor intēdēs
vlerū curatiōe. Prima est vleris digestiō
Secūda mūdicatio. Tercia incarnatio.
Quarta vltima cōsolidatio. Et qz sanies
bona in vlcere gñata fuerit digestiua me-
dicamina oīno sunt auferenda nō em cū
eis amplius pcedēdū est vt solidi chirur-
gi procedūtur vntius cū digerētib⁹ quare

Cura-
Aui.

Gal.
Nota
Aui.

Canones
obseruan-
di in cura
vlerum.

Ras.

Aui.

Intētio-
nes.

Curatio.

interdū reddūtur vlc^o putridū siue sordidū
Et sic plerūq; pphibet z mūdificatioz icar
natio vlc^oū. Curatio itaq; vlc^oū vni
uersali cōplet pmissa vniuersali purga
tione: pmissioq; bono vire regimine. putri
cturi sum^o. c. succedēti a ministratiōe di
uersosū localū putridiuerſa vlcera z diuer
sa eorum rpa sunt. Interdū em̄ vlcera sunt
putrefacta z sordida. Aliqñ corrosiuu viru
lenta atq; maligna. Nōnunq; cauernosa s̄
stulosa dolorosa apōsa munda z immūda
sunt etiā vlcera quoz difficultas est sana
tūdis cum pperitate nobis occulta. Sunt
infus vlcera cū offe corrupto cū mala com
plexiōe itā calida q̄ frigidatā humida q̄
siccacū materiaz sine materia. Sunt infu
s vlcera siccā cū labijs duris z obstru
tis. Sunt etiā quedā vlcera vehemētissime
humiditatis de q̄bus oibus in antecēdēti
c. cū nōnullis alijs vlc^oū spēsbus plenarie
via theonice locuti sum^o: via vero practice
vbi in eodē. c. de causis pphibentib^o cōsol
idatiōē vlc^oūz tracramus. An pro eoz
remotiōe multa bona z necessaria ibidē. cō
memorata sunt: quare pro tua necessitate
illuc recurras. P^o Obseruatis p̄dictis cano
nib^o de digestiōe vlc^oūz testāte Sal. quasi
oibus in r̄pibus medicamina in vlc^oribus
administrata virtutē ericcatiūz simul cūz
absterſione: cum in eis semp generant su
perſuitates due: vna q̄ de mūdubilis z alte
ra grossa) h̄c dñt: vt simul z seme^l medica
mina p̄dicta materiā subilē ericcare pos
sint z grossam abstergere. P^o Dicitū fuit pre
terea in p̄cedenti. c. qñ cū vlcere cōplicant
causē q̄bus cōsolidatio vlc^oz pphibetur
necessariū esse eas remouere anteq̄ ad cu
ratiōē vlc^oūz perueniat: qz (vt dixim^o)
ibidem auctoritate Auic. nisi his remotis
ab vlc^oribus nulla a medico curatio fieri
possit. Quare vt inq̄: p̄fatis vir. In ad
ministratiōe medicinarū tuarū opz vt
audias sermonē cōm. Et est q̄ de illis q̄
sunt necessaria vt sit illud quo curat vlc^o
aut cōueniēs aut incōueniēs. Naz conue
niens si non pferat pro dispositiōe vlc^oris
tñ nō associatur ei nocuentis aliq̄. Et
incōueniēs h̄o: aut est quoniam interdum
ipm est debili^o z significat illū additiō ei^o
q̄ est piranti ei q̄ ex ipso medicamēte ex
peccatur de ericcatiōe aut mūdificatiōe
aut alijs: quare opz vt addatur in virtu
te eius. Nec si videris ipsum medicamen
tū^o ericcare q̄ oporteat necessariū est in
virtute ericcatiōis ipsum corroborare.

Sic ē si videris ipsum calefacere mēbū
vtra q̄ necesse sit q̄ de facili cognoscitur
p adūsiōē extraneae caliditatis super vlc
cerata particulaz: et am per rubedine et
inflāmatiōē loci: quare opz vt de fōritu
dine eius minuatur z de inflāmatiōe ex
tignatur. Sic quoq; si videris membra
administratiōe infigidatūz ad nigredi
nē z obscuritatē declinare: tunc opz vt ad
datur in virtute calefactiōis ei^o cū aliq
li mollificatiōe. Et p̄pterea dicit Aui. si
corūpū aliq̄ q̄ sit in circuitu vlc^oris
a quavis cātalitate corruptu p̄cessit cūz
nigredine vlc^orate particulē z viriditate
ipius: tūc cum scarpellatiōe z sanguinis
extractione. cū v̄tosis z sanguifugaz ap
plicatiōe in circuitu vlc^oris p̄cedendū ē
P^o Reliquū vero curatiōis vlc^oris tractā
dū est p sui curatiōe (p̄out dicitū fuit. c.
de cura cācrene taphachylos:) z p̄out di
cetur. c. de cura vlc^oūz putrefactiōz. P^o Si
vero medicamē tū locū vlc^oratū nimis
mollificare videris tunc virtus ericcati
ua cū sūpticitate cū eo est administrāda. Nota.
Quapropter quedā medicamina quoz
virtus z natura in vno corpore erūt incar
natiua z in altero corrosiua: z vehemētis
absterſionis quare necesse est aliqñ erica
tione z absterſione adiuuare tui medica
minis humiditatē minūdo: aut frangē
do cōmūtiōē ei^o si fuerit foris ericcati
onis absterſiōis. Et hoc addēdo de humi
ditate zc. de hoc etem satis dictū fuit. c.
de medicina incarnatiua. Hunc p̄terea
canonem necesse est obseruare in admini
stratiōe medicaminū generantium car
nē in vlc^orib^o. Inq̄ tēū Aui. c. de vlc^ore vi
rūto. Et nō faciat te errare q̄ddaz idē
illū. Et est vt nō sit medicamē magis ab
sterſiū q̄ opz qz coroderet mēbūz resolu
endo ei^o carnostatē ad hūiditatē currē
tem. Itē interdū medici arbitrant illā hu
miditatē cāri nō a forti absterſione z eric
cationse medicaminis: imo ab vlc^oroz natu
ra quare addūtū virtutē absterſionis et
ericcatiōis: vñ h̄mōi q̄dē medicamen fa
cit vlcus profundius z calidius ac mas
gis cōsimile cū apōso vlcere. Et propter
ea infirmus hora: applicatiōis talis me
dicaminis fortis absterſionis notabilē sen
tit mōrdicationē. P^o Alteri^o de illis que ne
cessaria sunt in administratiōe auxiliorū
(vt inquit Aui. v̄st vt cum tuo medicami
ne procedas tribus diebus ipsum super
membro quoridie mutando: p̄out vlc^oū

Auicēna

Nota.

Nota.

Nota.

Auicēna

Auicēna.

Aui.

natura postulat. Nā si nō fuerit cōgrua operatione operatum illud esse scōuētiū indicādū est: quare ad aliud medicamē trāsire oportebit. Præterea si vlc' fuerit for didū aut purridū pro eius curatione procedendū erit pnt. c. de vlcere purrido z for dido describere intendimus. ¶ Similiter modo si fuerit corrosiū malignū atq; virulentum non secus procedendum est in eorū curatione prout dicitur eorū proprio capitulo. ¶ De vlcere etiā formicoso satis dictum est. c. de forma corrosiua: quare il luc recurre. ¶ Vlcus insuper dolorosum curatur curatione habita. c. de vulnere cum apate. ¶ Unum tamē est notandum quod si vlcus fuerit dolorosus valde tunc nulla melior medicina est q̃ statim emollientibus eius sedationem procurare (vt inquit Aui.) Et de vlcere b' dolorosus et que sunt vehementis doloris opz vt sis occupatus in primis in sedando dolore. Itē quidem doloris sedatio non efficitur ex medicami ne epicarino sed mollitino. Et quāvis medicamina mollitia aliquāculum sint contraria vlcere nihilomin' cum non sedatur dolor nō preparatur nobis vlc' ad aliquā recipiēdam curationem. Igitur non curet vlcus nisi sedetur dolor. ¶ De vlcere b' p terea cauernosis sciēdū est q' p coz curatione forti absterfione z epicatione necessariū est transire quāobrem (inquit Aui.) quā o vlcera magis sunt profunda maiori absterfione z epicatione indigēt. Et ratio q' ad locū eorū vlcerū plures humiditates attrahuntur. Quare necessario pro earū cōsumptione forti indigēt epicanōe. Hoc autem non potest fieri nisi a forti medicamine. ¶ Et q' amice ppter deperditionē multe substantiæ q' in istis vlcere b' plurimū cauernosis contingere solet ad cauernas ipsas medicina carnis generatiua multotiens necessaria ē: quare in administratione medicinarū incarnatiū tā i istis q̃ in alijs vlcere b' generalis Canon est vt ante perfectā mūdificationē vlcerum nullo mō medicamina incarnatiua admittrentur. Hoc nō est mēu s. d. Aui. Inquit. Et de vlcere b' in quibus oritur caro quedā sunt in q̃bus oritur caro malaz superflua: qdaz in q̃bus nō orit illd sup flūū. Vlcera quidē in q̃bus oritur caro superflua rmaia sunt vlcera quoz incarnatio ante pfectā mūdificationē efficit. Alterius subdit Aui. q' vlcera plurimū cauernosa absconditis hñia veloci cōuertū

tur ad fistulas. Quapropter prudētissimi Chirurghi est vt si valde atter' in mō curationis eorū ne ad fistulas cōuertāt. Si militer et vlcera vicināria neruis (vt inqt Aui.) rymis z arterijs sunt apta generare apta in paribus circūiacētibz carno sis vlcera ista sunt loca emōtorūz carne molliē habētia: velut sunt testiculī. Et hoc quidē accidit vt plurimū corpe erūte ple no malā superfuitate: quare necessariū est vt in his partibus sit vehemēs dolor. Et propter hoc vtilissimū est mūdificare corp' sū necessitatē humoz peccānū: deinde venire ad cursū apatis cū mollificationibus rledandis dolore postmodū ad curationem vlcis. Et de vnguentis bonis est vt administret vnguentū basilicum descriptione nra. Cuius recepta in antidotario nro describitur. Ceterū regula generalis sima est in curatione vlcis: mēbz sensibiliū sit alleuiare quāntū possibile est. Contrariū em esset faciendū in vlcere b' in mēbz insensibilibus exstibz. Inqt em Aui. c. de solone p̃trinitatis neruoz sicut neruus discopz est dignior in sui curatione vt fiat alleuiatio in eo ppter ea q' ipse neruus est mēbz valde sensibile: ita ligamē tāq' oriunt ab ossibz q' nullū hñt sensum sunt figurarum dignior: vt operez sup ea cum medicamiē forti. Et ppter ea inquit Aui. caplo de curatione vlcis in generali Opz vt alleuiet in sensibili mēbz nō tolerantiū forte medicamē. In illo vero scz mēbz qd est pui sensus nō abstineat se medicus a necessaria medicatione. Ceterū inquit intrinseca z sublimia preciosa q' et multū amēti mēbz z suscipiētia notmēta velociter sunt oz. c. sensibili iudicio eius. ¶ Eorū vero 2ua sunt de. c. sensibili aur quorū sensus est debilis: quare propter hmoi cām vlcera mēbzoz intrinsecorū medicamina fortis opationis velut est flos eris z eis similia nō tolerant. Et propterea ea que bibuntur cū eis debent associari simplicibus que faciunt glutinatorem solennem: velut dracanzum z gumī ¶ Medicamina vero quibus differantur vlcera istarū p̃mū debent esse medicis epicationis. Præterea quia quolibet oleum z vnguentum nimis vinctuosa nisi apud necessitatem sedandi dolorē et frangendi acuitatem medicinarum ab vlcere b' sunt elonganda: q' vlcera nō humido sed sicco sanant: vt habetur a Sale. medicorū lucerna. Similiter quoq; ea

Auicēna

Auicēna

Aui.

Oleum.

Gale.

Nota.

Aui.

Nota.

Nota.

Aui.

Nota.

Canon.

Auicēna

Auicēna.

De vulneribus. In vniuersali. fo. XCV.

nere debes in oibus tuis medicaminibus ne dolore facias: pro posse: eo maxime si vlc^{us} fuerit cū apate vel mala cōplone vel dolori fuerit associatus. Qualiter autē cū retur vlcus quoriscūq; fuerit cōplicatus cū accidentib^{us} pnotans satis dictū est in aīn capto. et in succedenti dicit. De nigr in curatione quorisdā vlcēri indigemus ligatura incarnatiua. Inerūd tan tūmō medicinarū retentia. Nonnūq; materiez expulsiua. Quapropter non est necessariū vt cū ligatura pueniat ad lesio nem facientē currere materiā ad locū. In tū q ipse aperit. Immo op^{us} vt pdicta li gatura sit (piertiz in ribz et brachijs) ad iuuans in phibēdo apationē descēsumq; materiū ad locū vlcēriū: q nō est possi bile cum apate vlcērationem curare nisi prius (vt pierisq; dictū fuit) remoto apate Et de ista ligatura vna cū ceteris tibi ple nam noticiā tradidimus in libro de vulne ribus capto de ligatura. quare illuc recur re. P Sū istū quedā vlcera velut sunt ca uernosa piz: quoz medella dz esse cursi bilis vt ad pfunditatē eoz penetrare va leat. Et de ista medella in ca. de vlcere ca uernoso sufficiēter tractabit. P Alienus vlcera testante Jppo. qcumq; annua sūt necesse est. vt os emetāt et cicatricem cōca nā pducant. Hoc quidē facias vt plm eue nire in vlcērib^{us} carneriosis ad exituris fridus causans. In ceteris vero vlcērib^{us} vidimus per biennis et triennis spaciū transire absq; aliqua ossis corruptione. Cūm pterea de melioribus in curatio ne oīm vlcēriū est vnaquāq; cām abscin dere facientē morbiū: pculatq; mandātes et locū recipientē pfortare. Et hoc quidē sit cū purgationib^{us} assiduis sūm necessita tem hūoris et tolerantia egrotantis: pcedē te semp bona humorū digōne q; medicā de p se raro pducit sanitatē i hōie nisi di gestius opportunis pcedētib^{us}. Digesta em̄ medicari et mouere nō cruda nisi expe diat et. P Flebotomia q̄ter applicatio sanguisugaz venis emorroidalibus. (Si sanguis fuerit grossus et corruptus) in isto casu vtiliter cōcedunt. Comitis quoq; in terdū piz iuuasse pcepim^{us}. P Et sic deo dā te cōpleta est doctrina pñtis capituli: cuius nomen fit benedictum.

Capitulum. iiii. De vlcēribus vi rulentis corrosiuis atq; malignis et eoz curatione.

Sta vlcera adinuicē nō dif ferunt nisi sūm mai^{or} et mⁱⁿor q; semper a materia calida et adusta gñant. Ideo (in quit Aui.) Cause istoz vlcē riū. s. malignoz et eoz q cur su currūt sunt corporis maligni (vt in p cedenti capto dictū fuit.) supflantibus obuiātia vulnera: aut regimini corrupto aut pustulas malas sequentia. Nam qñ a principio talia vlcera virulentia mittūt virulenta vocantur. Uerum qñ eoz ma litia cum aliquali cor^{poris} sione augeri vide tur corrodoendo et escharā producēdo: tūc corrosiua dicunt. At si ambulat: maioria eozū dem hinc et inde in carne superficiali ter: ambulatiua nuncupātur. Et si inñ pdicta malitia videt^{ur} procedere q cōsu mat membris dicunt^{ur} vlcera de genere mā ducantium. Et ista pierisq; ad lūpū et cā crum transire vident^{ur} vt in doctrina apo steinatum melancolicorū dictum fuit. Cū Curatio itaq; istoz vlcēriū quatuor in tentionibus cōplectur. Prima in corporis purgatiōe. Sēda in regimine vite. Tertia in epicatione virulente materie et abla tione corrosiōnis. Quarta et vltima in am inistratione localiz diuersorū sūm q di uersa tempora habent vlcera pdicta. Prima q dē m intento que vergit circa corpis purgationē sic cōplectur. Ut in pxi mis dirigendo materiā cū sirupo viola to rosato ex infuside de endiuia: et cū aq; buglosse en diuie acetose et boragis. Et si pxi fuerit in sanguine grosso: digeratur materia cū sirupo de fumoterre minor de lupulis et de endiuia cū aquis buglosse su miterre et endiuie. P Digesta materia pur getur corpus cū electuario succi rosarum aut diapurnis solutiuo sūm cū calia: aut cū electuario de psilio cū manna: vel cū reubarbaro: cum diacaptolicōe et electua rio lenitino: aut cū pillulis de fumoterre sūm cū pillulis de reubarbaro. P Ueruz si materia fuerit cholērica adusta: tūc cō sectio amech cū pxiomatib^{us} electuarijs quāitate sufficiēt: vt infra patebit: mul tum vtilissima erit. P At si a sanguie gros so materia pñtica causata fuerit: tūc sic purget. Et casse diacaptoliconis añ. 3. vj. diastimonis 3. ij. cū decoctione florum et fructū cordialium fiat portio breuis: ad dendo sirupi violati 3. j. f. Item purga tio valde vtilis ad purgandum humorē riei cho lerici: cū casse aut loco eius electua^{rio} lerice.

Nota.

Curs.

Prima in tentio.

Purgatiō

Purga

no mate

rio cho

lerice.

Jppo.

Nota.

Purgatio

Sal.

Nota.

**Secunda
intento.**

Tertia.

**Nota
viri
bratē pul
veris viri**

res lenitini. 3. vi. electuarij de psilio electuarij succi ros. añ. 3. j. f. diacapolicōis 3. f. misce 2 cum de coctione cōi fiat porio 3. f. si materia fuerit colericā adusta ita q. sapiat naturam humoris melancholici tunc pro purgatione prenominate materie purget corpus purgatione ista. 3. f. diacapolicōis. 3. f. electuarij de psilio cofectionis amech añ. 3. ij. cū decoctione florū et fructū cordialium capillonū veneris galitrici polirici. folliculorū fenez epinimi fiat porio benenis: addendo sirupi violati. 3. j. Et isto modo faciendo purgationē 3. f. egentiam humorū observatur illud preceptum Sale. tertio regni dicentis. Unā. quāq. cām opz abscondere facientē morbum: anteq. ad rem factā deuenieris. Et ideo nō obliuiscaris canones vniuersales anponi oportere picularibus vt picularia suam operationem perficere possint. ¶ Secunda preterea intentio cōpletur ci baris bonum sanguinem gñantibus. ¶ Sint ergo cibaria ad frigiditatem 3. hu miditatem tendēia: vt humores subtilēs aliquāstūlum ingrossentur: vt etiā frigiditate 3. humiditate sua caliditate 3. acuitate materie mitigare 3. linire valeāt. Inuuant super plurimum se in sex non naturalibus rebus honeste habere. ¶ Tertia deniq. intentio q. in exccatōe virulente materie 3. ablatione corrosiōis cōsistit sic perficitur vcz. ¶ In primis euacuata materia antecedenti more quo supra dictum fuit: etiā si opus fuerit p. fle borhomiam: q. multū inuasse reperimus ¶ Si peccatū malignitatis vlcis fuerit a sanguine malo: tunc ad auferendā malignitatem vlcis dolorosam 3. eius corrosionem ac omnem virulentiam ipsius nullamelior medicā 3. crede mihi in toto corpore medicine inueniri pōt q. applicatio super vlcere pulueris nostri carnis male remonui sine dolore: q. applicatio hmoi pulueris vnāquāq. materiā subnlez virulentaz 3. corrosinā carnē malā manducādo absq. dolore mirabilz digerit 3. grossat predictā materiā ad summā bonitatem reducendo intra diem naturāle. ¶ Intm q. vritā dixim bina aut trina applicatiō talis pulueris vnūq. q. predictorū vlcis ruz integre mundificari solet: ei⁹ operationē andeo dicere esse conformem operationi vnguenti egyptiaci: et us operatio (vt prediximus) sit absq. dolore. Contrarium est facit egyptiacum vnguentum: q.

ipso in talibus vlcibus applicato magnos dolores magnasq. inflāmatōes in partibus vlcis circūacentibus causare solet. Et propterea causando dolorem et inflāmatōe nō parū reddit plerūq. vlcis ineptum ad recipiendum sanationem. 3. deo optime dicit Aui. c. scdo de curatione vlcis in vniuersali. Cautē in oibus illis. f. medicamib⁹ ne dolorē facias presertim si illic fuerit apa mala cōpō et dolor: imo opz te remouere causas vlcis sanationē phibētes: de quib⁹ plenarie in scdo ca. locuti sumus. (3. nqt. prefat⁹ vir) Nā si in curaueris prenotatas causas in primis nō eris vacās ad curationē vlcis id est nō eris deficiens ad curationem eorū sicut oportebit te esse deficientē: nisi prius curaueris predictas causas. Et id dicit pap. infra hmoi finem. Et non curetur vlcis nisi sedetur dolor. 2c. Et rectificatio quoq. male complexiōis plerūq. est causa curationis vlcis.

Aui.

**Quarta
intento.**

¶ Quarta deniq. 3. vltima intentio que cōplerur administratione localū sic perficit. ¶ In primis remora vlcis malignitate corrosione 3. virulētia cū infrascripto medicamine procedendū est. Cuius officij est locum male complexionatum rectificare cum exicatione mundificatione 3. demellica incarnatione. Cuius talis est ordinatio nostra. 3. olei rosati sm receptū vnguenti rosati seu locuti eius vnguenti Sale. añ. 3. ij. f. vnguenti populeonis olei mirtili. añ. 3. j. pinguedis porcine liquefacte non saute: pinguedinis vitulū. añ. 3. ij. foliorum plantaginis 3. solatri cimarum rubi foliorum mirtilorum 3. granatorū eius maris silue caude equine lingue passari ne añ. 20. f. Oia cōrundantur ad mūicē 3. si mul permanēdo p. diē naturāle: deinde ad ignem bulliāt parū. postmodū colentur 3. colature addantur litargiri aurei et argērei añ. 3. j. minij. 3. r. terre sigillate ce ruse añ. 3. vj. scz ad ignē baculo agnādo bulliant donec acquirāt colorem nigrum aut similem nigro: deinde cum cera alba sufficienti fiat cerorum molle: addendo reberentem clare. 3. f. f. tucē preparate. 3. f. camphore grana. 3. f. Item ad eandem vnguenti onem valet infrascriptum vnguentum tam. 3. olei rosati 3. vj. olei violati 3. iij. p. aguedinis viruli. 3. ij. succi plantaginis succi solatri. añ. 3. ij. bulliant omnia simul vsq. ad cōsummatōnē succi: deinde colētur cū colature addantur cere albe. 3.

Vnguentum.

Blindvyn

ꝑ. ceruse. 3. x. litargirij auretꝝ argēti añ. 3. j. tuclij ꝑparate. 3. iij. caphore fm artē triu
 rate. 3. ꝑ. misce ꝛ ducant immortariu plūbi
 ꝛ duas horas. ¶ Item valerij in istis vlceribꝫ
 vnguentum albu campphorati: vnguen
 tum de cerusa decoctuz ꝛ vnguentum tria
 farmacuz. ¶ Et nota amice ꝛ in istis vlc
 eribus: medicina carnis generatua in cali
 ditate eleuata semper est suspecta ꝑpter
 veligium male complexiōis qđ solet fem
 per remanere cū eis. Qu ꝑpter opime di
 cebat Aui. c. ij. de vlcerbꝫ. Digniora ergo
 vlcera vꝛ eorum cōtōtent mēdicamina di
 uersarum cōplexionum sunt vlcera quoz
 difficultas est sanationis. Causatur itaqꝫ
 difficultas sanationis vlcꝛꝫ ꝛ plurimū
 cōplicatione alicuius cause ꝛ causis ꝑhi
 denibꝫ vlcꝛibꝫ sanatiōe vꝛ plerqꝫ de eis
 dictū fuit. Et ideo Aui. loco ꝑꝛæallegato co
 dinauit auxilia que in talibus vlcerbꝫ ha
 bēt cōtrariari accidentibus ꝛ causis a qui
 bus vlcerrum sanatio solet impediri: velut
 sunt mala complexio calida: dolor ꝛ hmoi
 es in talibus vlcerbꝫ solent complicari
 Et propterea vnguentum de minio supe
 rius ordinatum descriptiōe nostra in istis
 vlcerbꝫ habet ꝑꝛogationas intentio
 nes quas Auen. in loco ꝑꝛæallegato com
 memorauit. ¶ Alterius remoti vlcꝛis ma
 lignitate vtiūsum est locum lauare aqꝫ
 allumina: quia mirabilis est opatiōis in
 isto casu. Aut melius agendo. Laeturi v
 lꝛus in frascripta decoctione. ꝛ. aque plant
 aginis aque rose are ana. 3. iij. balausta
 rum rofarum mirtulorum ana parum: mi
 rabolanij citrini. 3. ij. aluminis roche. 3. ij.
 et. ꝑ. terre sigillare. 3. iij. sandaloz oīm añ.
 3. i. aqꝫ endiuie. 3. ij. mellis rosati. 3. i. oia
 sibi bulliat ꝛ qđ ad cōsumationē terrie ꝛ
 terie: deñ colent ꝛ vtter mō qđ 3. qꝛ mirabi
 lis est opatiōis in istis vlcerbꝫ corrosi
 uis virulē ꝛ malignis. ¶ Et ꝑꝛæa dicebat
 Aui. Melior curati o corrosiuoz ꝛ mali
 gnorum vlcꝛibꝫ est ꝛfficacur ꝛ ꝑꝛ admini
 stratiōe in frigidatū ꝛ stipticantiū: sicut
 sunt balaustie rose ꝛ que earū cursu cur
 ruit. Lamina quoz plūbea subtiliter fa
 bricata istis vlcerbꝫ summoꝑe cōfērit
 et si fuerint cū modico argenti vini facta
 nōmū vtilissimū erit. ¶ 3ꝛē emptū ad ꝑ
 dicit vlcera. ꝛ v3 enā i vlcerbꝫ fraudulē
 tis. ꝛ. sterconis canis cōedētis ossa oprie
 trituran ꝛ cribellan. 3. iij. farie lennū. 3.
 ij. farine fabaz. 3. j. terre sigillate bolliar
 mentiañ. 3. i. ꝑ. ceruse litargirij añ. 3. x. cū

lacte caprio vel vaccino sufficiens in q̄ ex
tincta sunt ferramenta ignita ad ignem
fiat emplm solidū ē est mirabile in recit
cando vñāquanq; malignitatē & corrosio
nem vlcetum. ¶ Insuper in applicatione
medicinarū de qbus superius dictū fuit
3terum narrabo modum applicationis
earū quem sepe numero fecimus: de quo
quidē modo mihi & egrotantibus bene
fuc cefsum est. ¶ Dico q in p̄mis applicet
pūis nostris carnis male remoriūis: cui⁹ or
dinationē in anridoratio nostro deo dāte
nūi describā. 3p̄m pūierē subtilissimū
quantū fieri pot p die naturalē sup vlcē
re dimittit. Et sic successue pcedat do
nec cognoscat malignitatē corrosione acvi
rulentia ex toto interfectā atq; remota esse
q̄s de facili cognoscit p mutationē famio
sitas. vcz de mala in bona: et nascentis
bone carnis r̄edationē malignitatis cor
rosionis & doloris. Cognoscitur ē q; tāq;
dolyclera & absterge dō ea pānis non ita
sunt sensibilia remota eoz; malignitate
q; ante malignitatē. Et crede mihi q; loq;
experētia dicit: rhocū pcedēt. c. satis
declaramus quare maligna caro sit fe
sibilior: q; caro bona: ad quod capitulū re
curras in tua necessitate. Desuper quocq;
vtilissimū est vnguētū de minio super
nominatum cū predicto puluere semper
imponere. p̄terea (vbi superius dictum
fuit) remota malignitate p duos dies po
cedendū est cū filis carpinatis in vlcere
positis: desup ponēdo vnguētū de minio
p̄nominatū: deinde lauatur locus cū
aquis superius annotatis. Et sic q̄ndā
lauando procedatur filium vnguētū p
dictum imponēdo donec ad sanitatem p
uenieris. ¶ Modus autē lotionis aque est
q; immediate facta vlcis: lotionē abster
gatur vlcus cū pecia lineae: deide fila car
pinata: vnguētū: desuper imponat. 3s̄ta
em̄ medella multos curauimus egrotan
tes cum honore nostrorū vtilitate egrotan
tium nō parua. Et merito p̄sens capitu
lum potest aureū caplm appellari p̄o
ptervim & p̄prietatē q̄ā habet in istius
ceribus puluis & auxilia superius descri
pta. ¶ Q̄rum si p̄dicta vlcera corrosione
& malignitate sua videntur sup mēbus
ambulare: tunc talis perambulatio curā
dā ē curatioe formice corrosioe cū ambu
latione. ¶ Et si ab eis efchara causari vi
detur: tūc vnguētū egyptiacū descriptioe
aui. admissū ē q; corrodū malā carnē

Notes:

practice

Nota: cili
vilitate.

Notes

End

et bonā cōseruat: deinde percurandus est casus eſchare cum butiro arungia et emplastris emollientibus. ¶ Multa p̄terea amice mi auxilia taz in ſimplici forma q̄ in cōpoſita ab antiquis et modernis doctozibus deſcripta in mediū adducere potuiſſem: q̄ cū in eis nullā aut parnā vtilitatē inueniunt: bona de cōſiſceſcā. ¶ Ad Arz. etiā multa ſimplicia auxilia capitulo de vlcere corroſiuo de mente antiquoz ſunt commemorata velut de gentiana cū licio: auctoritate Rui. caplo de gēniana. Et alia multa auxilia ab eo in eodē. c. commemorata auctoritate Dia. et alioz antiquoz q̄ ſemper me cū egrotantiuz diſpendio deceperunt. ¶ Et ſic deo dante cōpleta eſt doctrina p̄ſentis capli: cuius nomen ſit benedictum.

Capitulum v. De vlcere putrido et ſordido et eorum curatione.

Notandi
ſignificatio
cuius iter
putridi et
ſordidum
vici.

Latū eſt in antiquoz mo-
diorū ſcripturis reperit
vlcus putridū a ſordido non
diſſerre niſi ſcōm magis et mi-
nus. Et p̄terea dū in vlcere
ſanies ſordida et groſſa gñari
v̄t: t̄ vlcus ſordidū nuncupat. Uerū ſi ip-
ſa materia in malitia augeri videat̄: ita qd
caro ſeu p̄ticular vlcera ab ea corūpat̄
amoriſcitur: locum inſup eſcharādo. ¶ U-
ius ſignū eſt: qd ab ipſo vlcere putrefacto
fumofitates putride eleuari vident̄ cum
venenoſitate plerumq̄ et ferore non paruo
tunc putridum vlcus appellatur. Et p̄-
pterea ſua venenoſitate et putrefactione
raro (vt inquit Rui.) ſebis ſeparat̄ ab eo
corpore vlcere putrido laborāti. Uñ i hoc
diſſert vlcus putridū a ſordido: qd ſordidū
vlcus raro ſebit gñat. Si vero eius mali-
cia pambulare videat̄ ſuper mēbz: t̄ vlcus
de genere eſtiomē: dicendū eſt: qd
de hac materia optime dictū fuit. c. de ca-
crena et aſchachilos atq̄ eſtiomē in do-
ctrina ap̄atum: etiā. c. p̄io vbi mētiōē
fecimus de vlceribus et de cauſis phibēti-
bus eozū p̄ſolidationē. Quare pro tua ne-
ceſſitate ad p̄dicta loca recurre: q̄ tā in
theorica q̄ in practica multa neceſſaria
ibidem annotata ad v̄ſuz p̄ſentis capli
reperies. ¶ Cauſe p̄terea iſtorum vlcē-
rum ſunt humores corrupti venenoſi vt
plurimū: et maxime in putrefacto: magis
t̄ groſſi in vlcere ſordido reperiunt̄. Sū

Rui.

Cauſe.

etiā ebullientes et in ſua ebullitione vene-
noſitatem acquirūt. Et p̄pterea ab eis
vlcera mala et difficillime curatiōis gene-
rāt̄. ¶ Curatio aſt iſtoz vlcēz tribus
intentionibus perſicitur. prima eſt vitā
ordinare. Scōa corpus a peccāti materia
euacuare. Tertia et vltima eſt vlcus medi-
caminibus localibus eradicare.

Curat

prima
tentio.

¶ Prima quidē intentio cōpletur admini-
stratione cibarioz. ¶ Cibaria itaq̄ ſunt boni
ſanguinis generatiua (prout dictū fuit in
doctrina frigidiorū ap̄atum.) Et breuiter
vltur carnibus caſtrati vituli gallinarū
aniū in arboribus degentiū: potius aſſa-
tis q̄ elixatis: q̄ minores gñant humidita-
tem. Borago p̄terea petroſilū menta et
calementū in brodio p̄dictarū carniū
vtiliter cōcedunt̄. Panacella quoq̄ in
eodem brodio: aut riſum aut grue: aut
farrū concedi p̄t. Aliuz ſilr in iſto caſu
odoriferū: nullo contradicente ſimiloma-
te medicocriter limphati viliſſimū eſt qd
generat bonum ſanguinē: quo multū in-
digemus in curatione iſtoz vlcēz. ¶ Scru-
lum ſimilr in eodē brodio boraginatum
cum herbis odoriferis decoctum ad pro-
poſitū facit.

¶ Scōa intentio q̄ eſt corp⁹ euacuare ſic
cōpletur. ¶ In primis d generat̄ materia
ſecundū humorū indigentia. Et deinde ip-
ſa digeſta euacuetur catarrico competenti
¶ Et qd amice pro maiori parte (vt dictū
fuit) humores faciētes vlcus ſordidū ſunt
humores groſſi: putridi: quare digerant̄
digeſtio ipm ſanguinē groſſuz hñti putriſci-
care cū aliq̄ ſubtiliatione: cui⁹ ſanis pōt
fieri ordiario ſine recepta. ¶ Si ſirupi d fu-
mor. ſirupi d ſuccoſe d̄mte vel loco ei⁹ de
lupulis ſirupi aceroſi ſimplicis añ. 3. i.
aq̄z ſumiterre: lupulorū edūie añ. 3. i.
¶ Supio ſirup⁹ hebdomadā purget̄ pa-
neſ purgatiōe iſta. R. diacapitalico. 3. vj.
caſſie 3. ſ. diaphaniconis. 3. iij. cum decocto-
ne communi ſirup porio beneis. Uel ſa-
ciae ſic q̄ valer qñ vlcus putridū eſt cum
ambulatione. R. diacapriliconis. 3. vj. cō-
fectionis amech. 3. iij. diaphaniconis. 3. iij. cō-
decoctione flozū et fructū cordialiu
ſiat porio breuis: addendo ſirupi violatū.
3. i. ſ. 3. item inter dū laborantes talib⁹
vlceribus pillulas de fumo terre aut ag-
gregatiuas ſumere poſſunt. Nec ſis con-
tentus vnica purgatione ſed pluribus p̄-
pter materiai⁹ eterogeneam et groſſam
a quibus talia vlcera generantur.

Secūda
intentiō

Digeſti-
uum.

Purga-
uum.

**Tertia
intētio.**

¶ Tertia vltima intētio q̄ sūstinet in ad-
ministratiōe localū sic p̄perur. ¶ In p̄i-
missi vlcus fuerit foetidū: nihil melius q̄
vlcus ab oī sordicie atq; carne squalida
mūdare: quod optime perficit vnguento
egyptiaco mixto cū vnguento aploz aut
ceratio vnguentū: aut simplr vnguentū egypti-
aco administrato. ¶ Si vero vl⁹ sordi-
dū caernofus fuerit lauet cū līxiuio in
quo sit liq̄factum vnguentū egyptiacum
Et si panēs fuerit delicate cōplexiōis et
vlcus in loco plurimū neruoso sitū fuerit
Tunc lauet locus caernofus cū isto col-
lirio cū siringa plecto: cuius talis est ordi-
natio. R. līxiū barbirōsionē. ʒ. iij. pulue-
ris carnis male remorui. ʒ. ij. mell rosati
ʒ. ʒ. misceant oīa adinuicē simul agitan-
do. ʒ stud enī collirio facit fere opationez
vnguentū egyptiacū ad q̄s doloz: qualiter
cōponat seu fabrice puluis sup̄ascrip⁹
in antidotario nro cū de medicinis corro-
siuis tractabim⁹ mētiōē seu ordinationē
faciem⁹ in. c. q̄q; de cura flux⁹ sanguis di-
ctū fuit apd archimīdē sup̄ puluere p̄cipi-
tati appellari. ¶ Vlcus sūp̄ putrefactum
vnguentū egyptiacū mirabilr mūdificat
Et si addat cū eo decoctio lupinor cū lī-
xiuio decoctoz esset valde vtile: q̄ vt inq̄t
Aui. aucte Sal. eradicat vniūq; cā re-
nosus vl⁹. ¶ Et si putrefactio p̄dicta re-
moueri nō possit auxilijs antedictis: tūc
ad caplm de cura cācrene ⁊ aschachilos
trāsire nō nisi vniūq; esse puto. ¶ At si
vlcera p̄dicta vident perambulare sua
putrefactione super mēbrum cum putre-
factione toti⁹ particule vlcerate: tūc p̄ eo-
rum curatiōe ad caplm de cura estio mer-
ni necessariū ē trāsire. ¶ Loco deniq; opti-
me mūdificato exiit q̄s ob bonitatem sa-
nositatis nascētisq; bone carnis cognos-
cit: p̄ aliq̄s dies infrascripto absterfui-
pcedendū ē. cuius talis ē forma. R. mel
lis rosati collati. ʒ. ij. terebentine clare. ʒ. ij.
succū ap̄ij succū plantaginis succū ablin-
thij. añ. ʒ. iij. bulliat oīa sit vsq; ad cōsum-
mationē succoz: deinde colentur cui cola-
ture addant: farinē ordeacee bene cribel-
late. ʒ. vj. farinē lupinor. ʒ. iij. sarcocolle.
ʒ. i. ʒ. ʒ. facta integra mūdificatiōe: si in
isto mūdificatiuo adderentur parū mir-
rhe thuris paucedinis triosq; istoz vlce-
cū optimū ēēt incarnatiū. ¶ ʒ itē ad can-
dem intētiōē p̄ incarnatiōē mirabilr v3
istū collirio. R. aq̄ vite. ʒ. ij. mirrhe aloes
añ. ʒ. ij. thuris. ʒ. i. ʒ. croci. ʒ. i. paucedis

Collirio.

**Preceptum
tatum nō
strū nobi
lissime
opatiōis.
Aucēna:
Salenus**

**¶ Dandū
cū
incarna-
tione.**

**Collirio
in cā icar-
nandi.**

sarcocolle añ. ʒ. i. ʒ. mediā misce vtere in-
tra vl⁹ q̄z crede mihi mirabilis est opera-
tionis. Unguentū vero q̄s desuper oī rpe
in forma pectē applicandū est sit vngue-
tū de mīmo traditū. c. de fractura cranei
¶ Proe⁹ deniq; sigillandē lauetur loc⁹
cū vino decoctionis rosarum alluminis ⁊
mellis rosati: aut cū līxiuio decocto cum
melle rosato ⁊ alumine ponēdo puluere
infrascr: p̄tū sup̄ vlcere statī facta lōnōe
R. aluminis roche cōbusti. ʒ. iij. mirabola-
ni cirtini: balaustiarum añ. ʒ. i. terre sigil-
late. ʒ. i. ʒ. ʒ. misce. ¶ Et hēc puo sibi suffi-
cere pro curatione istoz vlcerū sub beu-
cōpendio posita deo dāt: cuius nomē in
secula seculorū sit benedictum.

¶ Cap. vj. de vlcerib⁹ caernofis ⁊ eoz
cura.

¶ Vlcers caernofa p̄ maio-
ri pte generant⁹ ex apatio
busq; ep̄ituris vltima eoz
ruz maturatiōē sup̄por-
tis ⁊ vt plurimū hoc con-
sistit q̄n apata sunt i mē-
diū profunditate. Querant
tur sūp̄ a vulneribus in locis neruosis e-
nientibus ppter eoz apationē: q̄ apatio
quādoq; sequitur ea. ʒ nterdū enim vlce-
ra p̄dicta sunt genita a materia calida ⁊
aliq̄n a frigida. ¶ Sed quōcūq; sit p̄-
missa tñ vniuersali purgatione p̄missos
bono regimine vite in sui comēstioe ⁊ po-
tu boui sanguinis generatiō: pnt. c. de
vlcere corrosiuo zin. c. añcedēti dictū fuit
ad que pro tui necessitate in hac purgatio-
ne recurras. ʒ intentio curationis istoz vl-
cerum localium administratiōe complet⁹
¶ In primis (vt inq̄t Aui. c. de vlcere pro-
fundo ⁊ caernofso) p̄ curatione istoz vl-
cerum indigem⁹ mūdificatione nō par-
ua cū ericatiōe vehemētī sūt. ʒ indigem⁹
insup̄vbertate cibi (qui sanguinē bonū p̄-
ducit p̄ generatione carnis) ad imple-
das caernas mūdificatione celebrata.
Quapropter cū ad vlcus caernofsum p̄-
uenieris si nō fuerit cū corrupciōe ossis cō-
sidera an mēbrum naturaliter aut artifi-
cialiter possit situari ea figura q̄ ossificūz
vlceratiōis cadat in loco inferiori: p̄p̄m
dicas in loco superiori vel non. Qd si tñ
nulla excusatio est (vt inq̄t Aui.) quin se-
cetur vlcus sectione exquisitissima inatūz
q̄ nulla remaneat caernay vsq; ad ra-
dicem suam. hoc totum faciendū esse dico

**Ulcers ca-
ernofa.**

Cura.

Aucēna

Aucēna

dsimodo absqz venarū arteriarū atqz neruorū incisione fieri possit. Qd si predicta fieri non possint: tūc cū lorionib⁹ intus cū si ringa pectus p eiusuratione necessario transeat. Et ppter ea dicebat optimus Arnal. de villa noua) qvclerat multas habentia caernas nūqz interficiant nisi cū liquoribus acutis intus cū si ringa pro iectis. Et qz aliqñ cū istis vlcibus ali qua accidentia solent cōplicari: velut do lor apā mla pplexio. Iō necessariū ē in primis vt remoueat pdicta accidētia anteqz ad curationē vlcis descēdas: quia intentio curatiua vlcis vt vlcis est. i. qñ non cōplicatur cū aliquo ex p̄nominatis accidentibus est ericatio. Et ppter ea dicit Arnal. qñ cū vlcere cōplicatū ē apā aut dolor zc. tunc nō cōuenit lauare vlc⁹: nec vino: nec litiuo: nec aqua maris z h̄mōi. Quasi dicendo qz nifi curentur accidētia p̄dicta nulla curatio vlcis fieri potest. P̄ vlcibus vt ad propositū nostrū veniamus. Vlcera caernosa mūdicā: loriones facie cū litiuo z melle rosato z alumine roche. Aqua etiā maris in isto casu ab Arnal. laudat. Aqua et aluminosa cū ad ditione mellis rosati cū proprietate sui in uamēti in desiccādo z p̄hibēdo materiā antecēdētē summo p̄p̄. Et si ista non valent p̄ sufficienti mūdificatione eoz: lauare vlcus cū collirio nro ordiato in p̄cedenti caplo. carnis male remotio absqz dolore vtilissimum erit: qz mirabilis ē ope rationis z credē mibi: maxime vlcere existente in loco valde sensibili: cum natura ei⁹ quasi sit vlcus ab oī malignitate tpu treidine absqz dolore mūdicare. P̄ vlcē si via antedicta vlcus mūdicari nō possit: tunc accōmodatissimū est vnguentūz egyptiacū de descriptione nostra confectū in antidotario nro cū litiuo barbitonforis tparū mellis rosati dissolutū cū si ringa intra vlcus imponere: qz mirā bz proprietatē in oībus vlcibus caernosis. P̄ Deniqz vlcere mūdicato qd de facili cognoscit p p̄tiaz bone sanitatis z per lo ci lenitatē: tūc p tres vel quatuor dies post applicatiōē mordicantiū loc⁹ lōdē ista abluendus est. R. aqz ordeace lib. s. mellis rosati. 3. iij. bulliā vt nīqz ebulliat: quo facto p eius incarnatiōē cū medicamine incarnatiuo absqz mordicatione procedē dū est. Et ideo inqz Arnal. c. vj. de nascen t a carnis in vlcibus: obz vt nō creet ca re in vlcē. b⁹ donec mūdicet. Et si ergo

mundificata fuerit sanies caro putrida tunc longē oē medicamē mordicationis absterisū cū fortitudine qualiūcūqz sint vlcera et in quocūqz loco. P̄ pro incarnatiōe itaqz istoz vlcē. talis fuit medici cine incarnatiue ordiatio nra. R. aque. oz deacece li. s. mellis rosati. 3. iij. sarcocolle. 3. ij. mirrhe hūrt. añ. 3. i. vini odoriferi. 3. vj. bulliant oīa sūt vsqz ad cōsumptionem tertie p̄tis. Et nos qdē iā diximus z connumeram⁹ medicinas gñatias z carnis creaturas. c. de vulnere in vlc⁹: z c. de medicinis generantib⁹ carnē quare ad pleniorē doctrinā presentis capli capla p̄no minata reuideas: qz ibidē multa necessaria multa qz vtilia ad vsum presentis capituli sunt descripta qñ intentio stat in generatione carnis z i incarnatione vlcis. Et fortasse hic mētiōē faciem⁹ de equi ualentiorib⁹ cap medicinarū incarnantib⁹ vlcera sub forma cōposita. R. terebenthine clare. 3. ij. mellis rosati. 3. i. sarcocolle. 3. iij. gluninū pisciūz dragāti añ. 3. i. antimoniū adusti plūbi sūt adusti añ. 3. i. s. cērau ree succi. 3. ij. ant loco ei⁹ pulueris. 3. iij. farine ordē bene cribellate. 3. i. s. croci. 3. i. bulliat terebēntina cū melle rosato parū: deinde oīa misceantur adinūc: qz in isto casu mirabilis ē incarnatiō. Et nota qz defensū descriptū. c. de vulnere adiu torū in circuitu istoz vlcē positiū multum ad ppositum facit locū confortādo z materiā antecēdētē p̄hibendo: quare illuc recurras. Et vlcē in quocūqz tempore istoz vlcēz vnguentū de mīno super pecia in forma āpla vtiliter cōceditur: cuius receptā siue ordinationē caplo s fra crura cranei annorata reperies. P̄ pro ei⁹ deniqz sigillatiōe p̄cedendū ē: put in antecēdēti caplo dictū fuit: ligatura qd si vlc⁹ fuerit i brachio vel in ribia pluri mum valet in isto casu. P̄ Quamobrem de modo ligandi z fasciandi vulnera z vlcē: ra optimam tibi doctrinam dedimus: illo bro de vulneribus capitulo de ligaturaz quare pro tua necessitate eodem recurruz habere potes. Et sic deo dante completa est doctrina presentis capituli: cui⁹ no men sit benedictum.

Capitulum. vj. de vlcibus que cum difficultate sanantur. Et de vice re difficilis consolidationis cum pro p̄tate nobis occulta. Et de eozum curatione.

Arnal. d
villa no
ua.

Auicēna

Aui.

Nota col
lir. si
gulare.

Auicēna.

Medicia
incarnat
ua.

Nota.

Nota

Emplm.

Qui.
Vlcera dif-
ficilis sa-
nationis.

Quare dicitur tractatu. iij. de vlceribus. c. x. vlcera quorum difficultas est sanatio sunt preter putrefacta corrosiua et fistulosa: quasi dicendo q. l3 ista vlcera cuz difficultate sanant: sunt etiā alia vlcera difficillime curationis: quoz oim. c. ij. in quo tractauimus de causis phibentibus cōsolidationē vlcum cōmemoratio facta fuit. ¶ Dico igit q. oia vlcera vicinātia nervis apōst. mo- sa male cōplexionata obstruquosa cū osse corruptoz pterum in luncturis et in corpe multarū supfluitatū velut sunt corpora p gnantium et leprosoz. Et bēuiter associata omnia vlcera causis et accidētibz in pal legato capto cōnumeratis merito possunt cōnumerari in numero vlcēz difficultis sanationis. Quapropter (vt supius dictum fuit) sunt aliqua vlcera que non sunt de genere corrodentium putrefactorū et fistularum: tamē sunt difficillime curationis.

Qui. ¶ Dico **Qui.** cognouit esse necessarius vniuersale capitulū ordinare p curatiōe oim vlcēz difficultatē sanabilem. Et ppterea dixit absolute: sunt pter corrosiua et c. ¶ Et q. varie sunt cause variaq. accidētia qbz cōsolidatio vlcum impedit: p hest q. modo recens describi non potest curanonis oim p dīctoz vlcēz sicut in pcedētibz caplis descripsi fuit. Quāobz ad hoc pluri mū inuabit causas reuēdere qbz cōsolidatio in vlcēz retardat in dicto capto secundo vbi tractauim⁹ de diffinitione vlcum et eoz diuisione qre de necessitate vlc⁹ reddunt difficultis sanationis: qz ibidē inuenies multa necessaria ad vsuz pñis capli tā in practica qz in theorica. Et ppterea p t a necessitate ad illud recurras. ¶ Et eoz vt ad ppositum nrm redeamus. Curatio istoz vlcēz. premissa vniuersali purgatione p feborpōntam et vniuersi solutionē fm necessitatē humorum peccantium: pmissioq. bono vite regimine. put cōplexio egrotantis et vlcis natura possidabunt cōpletur ad ministratiōem multoz localium de quib⁹ infra dīcetur. ¶ Quam anteq. ad ordinatiōem localium perueniamus puto non nisi vtilissimum esse commemorare causas et accidētia que cōter qñ cū vlcēzibus reperiunt eoz curatiōem difficultem reddūt. Et l3 pnotatas cās et accidētia in dicto capto plenarie descripsi: tñ ad ampliorē doctrinā presēntis capli p dīctas causas iterū cōmemorabo. ¶ Sunt itaq. velut

dolor: mala cōplexio loci vlcēz: peccatus sanguinis quāto aut in quāta pōstima os corruptum: labia dura siue obstruqsa. Caro mala siue supflua labioz mollinis mala: vlc⁹ p dīctā tā in caliditate qz in frigiditate: figura vlcis rōsida supflua: et figura fistularis: aut figura ei p pōno nata. ¶ His pterea causis enumeratis que vlcum sanationē impediunt. Tps est de inceptis sub bēuī sermone earundē modū remonōis describēdi. ¶ Dico igitur in p mīs q. si cū istis impedimentis in retardatiōe sanationis vlcēz fuerit cōsolidandum est in ei⁹ remōiōe: an dolor sit in rēsus: distinguēdo ipm penes diuersitatē sue cause efficientis. Quapropter non sine vtili rōne a nobis distinguet p dīct⁹ dolor: vtz remissus et clamosus. Remissus quidē est aliqñ cui⁹ acūmē siue malicia iudicis prestat: aut cuius acūmē siue malicia inducias nō concedit. Cā etēz quoz. s. clamosi et remissi doloris in particula vlcēz cōm munitur esse affirmatur mala cōplexio vlcēz: particule aut solutio continui aut vtriusq. simul. ¶ Et l3 dolor plerq. a multis de causis: vrbabz ab **Qui.** c. de dolore soler in vlcēz: gñari. ¶ Tñ in pñiarum tātmō de dolore a mala cōplexiōe calida sicut frigida contingente docemus modum remotionis ipsius. ¶ Dico igitur q. si doloris cā fuerit mala cōplexio calida: cuius acūmē inducias concedit pmissis vti bus: p eius remōiōe mirabilr v3 vnguentum de litargirio cū oleo rosatoz succo plā taginis et alijs de quib⁹ in recepta s. Si militer v3 vnguētū de cerusa alib⁹ cāphoratum vnguentum de minio: vnguētū de plūbo: albumine oui conuassatū cū oleo rosato et succo lactucarum et plantaginis: deinde in mortario plūb. cum litargirio et vnguento populeone ana quārum sufficit. Similiter quoz vnguētū de plūbo. et vnguentum de mīa descriptione nostra ordinatum ad hanc intentionē mirum in modum inuāse pceptum: de quibus oim de ordante tibi ordinationē m faciem⁹. ¶ Si vero mala cōplexio fuerit valde calida et sicca causans dolorem: tunc suffragatio maluarum violarum ordeī pñij et feminis citoniz erit valde vtilis. **Emplm.** etiā de malis violis et pomis cum vnguento rosato et oleo violato in isto casu mirabiliter confert. Et si causatur dolor a materia corrodenti siue maligna aut virulenta: tunc ad auferēdum dolorem malignitatē et corro-

Aut.

Curatio.

Emplm.

flonē vlcera puluis noster carnis male re-
monius presentaneū remedium erit.

PSi vero dolor videt̃ causari aliqua retē
tione materiei tunc sedat̃ dolor: (put dictū
fuit in doctrina vniuersi ab ista cā cāsus.)

PAt si doloris cā fuerit mala cōplexio frigi-
da p eius remotione valet vnguētūz fu-
schē: vnguētūz basilicum: z vnguētūz ci-
trinū. **P**Insuper si vera cā istius doloris
fuerit solutio cōtinuū: cū? doloris acūmē
inducias pcedit semp (vt superius dictum
fuit) pmissis vniuersalibus valent simplis-
cia omnia anodina q̄ dolore in fallenter
sedant z calorez membri naturalē multi-
plicant et cōfortant. Calor enī naturalis
mēbz confortatus repugnat omni rei noci-
ue. **P**Sunt simplicia p̄dicta velut vitella
onorum cum oleo rosato z croco: aut cum
terebentina z croco. Aut oleum de vitellis
onorum. Aut de ipericone. **U**nguentum
quoqz basilicū extra applicatum: mirabi-
liter valet. Oleū etiam rosatum omphaci-
num z camomillinū cū cera alba sufficien-
ti parūz croci ad hanc intentionē mirabi-
liter valet. **E**mpla similiter que in cā seda-
tionis doloris in doctrina apostematū fue-
runt ordinata p hac intentionē vtiliter ad-
ministrant. **U**terū si doloris acūmē indu-
cias nō cōcedit loco doloroso z p̄b? circū
iacentib? narcoticis domosificis applicent̃.
Uelut emplm cōsecum cū folijs papane-
ris albis: cū folijs de insq̄mo inuolu-
tis cū pecia in aqua madefacta et sub pre-
ssu decoctis: deinde omnib? pistatis z cri-
bellatis cūz oleo rosato omphancino z yn-
guento populeo cum predicta cribatura
parumqz cere ad ignem fiat emplastrum.
PItē ad eādem intētiōē. Rē. folioz viola-
rum maluarū insq̄mū an. 2d. ij. omnib? in
aqua decoctis pistatis z cribellatis cū oleo
nenufarino de papauere z cera alba cū di-
cta cribatura fiat mixtura admodū ceroni
addendo filonij perlici. z. vi. **P**Itē recipe
olei de papauere: olei camomillini olei vio-
lati an. 3. j. cere albe. 3. vi. ad ignē fiat lin-
imentum addēdo lactis mulieris. 3. s. op̄ij
3. j. croci. 3. j. vitellum vnius oui z in mor-
tario plumbi omnia simul per hotam du-
cātur. **U**terius si difficultas sanationis
ppter malā complexionem vlcera? p̄tica
le pcedere vñ: considerādū est an mala
complexio p̄dicta calida fuerit: an frigi-
da materialis an immaterialis. **P**Quā si
calida fuerit: localibus quocūqz sit cure-
tur: z auxilijs refrigerantibus vñz vnguē.

Unguētū

Unguētū

Narcoti-

ca.

Emplm

Cerom.

Linimen-
tum.

to de cerusa z alijs superi? annotatis. Col-
lirium quoqz ad eādem intentionem cōse-
ctum cum aqua rosata z plātaginis z sief
albo sine opio mirabiliter vñ. **P**Preterea
contingit sepe numero difficultatē sanatio-
nis vlcem euenire ex p̄cto sanguinis vñz
aut in quāto: aut in quali. Si in quāto: aut
qz superflū? aut qz diminutus. **E**t si in q̄li
aut qz peccās in p̄plexione vñz calida frigi-
da humida z sicca simplici vel composita
cum materia: vel sine materia: vt in palle-
gato. c. dictū fuit vñz. c. ij. de diffinitōe vlcē-
rum. **P**Si igit sanguis peccās fuerit in q̄-
to qz superflūus: cura p̄ficatur cum dieta
tenui et s̄lebothomia minoratiua. **C**ōple?ť
insuper extractione sanguinis peccās in
quāto ex vlere. **E**t in ei? circūitu admini-
strādo sanguis fugas p̄dictis. **P**At si san-
guis peccās fuerit in quāto qz diminutus
procius curatione cōpletur administratio-
ne grosse diete boni z multi chimi genera-
tiue nutrimentum quoqz ad locum vlcera-
tum attrahendo fricationibus z vñctioni-
bus z fomentationibus anodinis. **E**t hoc
cōr: nuādo donec mēbz rubescere z tume-
scere videat̃. **P**Si h? si sanguis peccās fue-
rit in q̄li qz in cōplexione calida materiali
calida materia euacuet̃. **P**Si fuerit subti-
lis cū renbarbaro mirabolans prunis z ma-
rindis pulpa calia aq̄ sine vino duoz
granatorū dulcorate seu taleb bizato: mo-
re q̄ dictū fuit. c. de effere: māna z his cur-
sueorum currentibus. **E**t si necesse fuerit
euacuet̃ materia com electuarijs de succo
rosaz de psillio descriptis q̄p̄sue de seba-
sten. **P**Si vero materia fuerit grossa: per
adn̄sionem purgetur ipsa electuario lini-
tuo amech: diasene: calia vigorata cū sene
pillulis indis pillulis de fumoterre: aqua
lactis: sene z similibus. **E**t nota qz mate-
ria calida subtilis digeratur ante euacu-
ationem cum sirupo rosato de endiuia ace-
toso simplici: orizachara nenufarino vio-
lato cum aqua endiuie violarum aceto-
se ordi epaticę cucurbitę nenufaris: potu
lace solatriet similitum. **S**i enim materia
fuerit grossa per adn̄sionem digeretur
cum sirupo de pomis. de buglosa de lupu-
lis: inleib violato de fumoterre: z similibus
Unum tamen super hoc notandū est
qz semp regimen in cōfectione et potu
et alijs in rebus nō naturalibus sit p̄portio
natum peccato in his z in alijs complexio-
nibus que cum vlere reperiuntur. **P**At si
forte in his affuerit febris tanto magis p-

Nota

Defini-

Nota

Diso-
materi-
grossa-
adusta

Liber.iiij.

ulcerib⁹: quoz sanatio retardat sine manifesta cā. p. olei onfācni olei m. rini añ. 3. ij. p. zedīs porcine liqfacte. 3. ij. succi plā zuginis succi solatri semperuine añ. 3. f. fa. lumaie roche calcioier in aqua extincte elore añ. 3. vj. balaustiarū corticū granatop mirabolani citrini añ. 3. vj. viridis eris. 3. v. scorie ferri. 3. r. sarcocolle. 3. ij. oia adinuicem cōtundant⁹ et misceant⁹ p. diez naturalē simul pmanēdo: postmodū bulliant parū. Deinde fortiter colent⁹ cui colature addantur de cera alba quātū sufficit: fiat vnguentū molle: addendo lithargij aurei zargentei añ. 3. r. ceruse. 3. vj. plumbi vsti scorie ferri añ. 3. v. f. antimonio. 3. f. argēti viui extinchi. 3. f. oia adinuicem misceant⁹ ducendo in mortario marmoreo p. hora cū pistello: ultimo loco addendo cāphore triturate. 3. f. Et nota q. istud vnguentū dessicādo mirabiliter optulatur oibus vlcērib⁹ virulentis malignis corrosiuis z alij⁹ reddūt vlcera: cū difficili sanādo: ideo magis dico ista duo genera vnguentoz in p̄dictis vlcērib⁹ valere: q̄ pri⁹ fuerit administratus puluis carnis male remon⁹. Et ipsum tandū administrabis donec cognoueris vlc⁹ esse itegre mūdicatū d. q̄ notabili puluere deo dāte in audotario nostro mentionez faciemus: viderem ordinatur mod⁹ ip̄s fabricandi. Aqua etiam aluminosa cum decoctiōe rez infrigidanti⁹ et sipticātiū: sicut sunt rose balaustie z hmoi in isto casu mirabil⁹ v̄z: maxime interfecta vlcēz malignitate p. applicationē diei pulueri. Multa p̄terea remedia in medium adducere potuissim⁹: si ea rāsi tibi descripsimus que vtiliosa cum honore et vilitate egrotantia inuenimus. Et sic deo dāte completa est doctrina p̄ntis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. viij. de fistula.

Fistula.

Fistula vt in antiquis et moderis reperitur monumentis habetur p̄vlcere cauernoso parui officium habente et p̄funditatem ampliam cum callositate ipsum circūdante.

Spēs.

¶ Cuius species vt testatur doctores quatuor sunt. prima quartum carnosā fistula dicitur: q. in carne tantum suā h̄z sedē. Secunda vero neruosa q. eius peccatūz

in neruosa parte continetur. Tertia in venis z arterijs suaz h̄z naturatē. Quarta et vltima osuosa vocatur: q. eius aduentus in osse reperitur. ¶ Istarum autē fistularum quedam est in regione ipsiali velut in pectore: quedam in capite cum corruptione ossis et dicitur talpa: quedā autē in mādibula: quedam in ventre: quedam in oculo p̄pe angulum et d. lachrymalia: quedam in ano: z quedam in unguiculis: et iste sunt difficilioris sanationis ceteris testante Guillelmo de saliceto dicte. fistula que vadit ad aliquam ex costis vel spōdilib⁹ vel ad aliquā incurrā: puta manus aut pedis semper suspecta est de mala et longa terminatione. Que vero in carnis membris existit cum multis casibus non est tanti periculi sed cum maxima difficultate sanatur propter eius absconsores. Judicatur isuper q. fistula que est in mēbro nobili vel prope ipsum penetrās ad interiora particulas: velut ad pectus ventrem aut vesicam ceteris est deterioris curationis. ¶ Curatio fistule quatuor intentionibus cōpletur. prima est vitā ordinare. Scōa totū corpus euacuare. Tertia interiora mēbra p̄fortare. Quarta vltima medicaminibus localibus fistula destruiere ip̄amq. destructam seu interfectā ad sanitatem reducere.

Guil. de saliceto.

Curatio fistule.

¶ Prima intentio que vergitur circa vitē ordinacionem sic completur: v̄z egrī cibādo cibis qui in substantia qualitate quantitate contrariantur illis causis que cōsolidacionem fistule inuadunt.

Prima intentio.

¶ Scōa vero intentio q̄ est totum corpus euacuare p̄plet potione seu catartico tot⁹ corporis plenitudinē euacuante v̄z semp̄ materiā digerēdo iuxta h̄mori necessitatem: put in antecedēt. c. plenarie locuti sumus. Qualiter autē materie antecēdes in isto casu debeant euacuari et digeri satis dictum fuit in doctrina ap̄atum. z in antecedēt. c. quare illuc recurre.

Scōa intentio.

¶ Tertia intentio que est membra interiora confortare complet administracione quarūda z potionū: de quibus ample locuti sumus capitulo de vulnere penetranti in pectore: etiam capitulo de casu et offensione: quare pro hac intentione ad loca p̄nominata recursum habere potes. Et nota q. si fistula fuerit cum ossis corruptione: curetur curatione vlcēris habentis corruptum quare ad propriū capitulum recurras.

Tertia intentio.

Nota.

Quarta
intentione.

Quarta denique et ultima intentio que co-
pletur administrando localium consistere vi-
locubus virtute huiusmodi fistule
visq ad profunditate ampliandi. Deinde
loci apertus conuenientissimus est mortifica-
re: tota fistule callositate auferre. post
modum medicina mundificatiua necessaria
est. Ultimo loco locus incarnetur et sigilletur
¶ Quia si ampliare debeat fistule orifi-
cium. Dico q nulla melior via erit quam
tota fistula candenti ferro cauterizare aut
incidere visq ad profunditate eius incidere
¶ Simo hoc fieri possit absq venarum arte-
riarum atq nervorum lesione. ¶ Loco pterea
interdum incisionis et cauterizationis cele-
berrime subueniunt huic intentioni amplia-
do orificium fistule administratione troci sci
nostri de mimo. Aut ynguenti egyptiaci
additione arsenici descriptione nostra fa-
bricari. Aut administrando pulueris car-
nis male remouit absq dolore: qui ptm
vz nobilitate sue operationis fistula in locis
ptimum nervosis est. Aut administra-
tione alicuius liquoris seu lauatorij acuti
de quibus oib deo dante in antidotario no-
stro pro curatione fistule mentione facie-
mus. ¶ Nonnulli insup ad hac intentione
iubent ampliare orificium fistule administra-
do tetrade getiana aut diptamo. aut de
bruna: aut dragocera: aut cu medulla ma-
lignaria: aut cu tincta de spongia dimittit
de eas p medietatem dici. ¶ Alteri loco
est hinc ampliato et mortificato mundificetur
mundificatione ista. R. terebentine lote cuz
aqua vite. 3. ij. mellis rosati colati. 3. j. et
f. aristologie rosate. 3. ij. farine lupinorū.
3. f. succi apij succi lingue cantis an. 3. vj.
bulliat succi terebentine cum melle rosato
vsq ad consummatione medietatis succo-
rum: deinde reliq adiuuicē misceant: qz mi-
rabilis est operatiois pro mundificatione
vniuscuiusq fistule mortificare et sua cal-
lositate remouere. ¶ Et nota q si in p'dicto
absinthio apponere parū mirrhe sarco-
colle. parū paucedinis et parū trinos in
eo optimā habebis intentione pro incarna-
tione huiusmodi fistule: ponendo p'dictū ab-
sintusū sup tincta tantum. ¶ Si rīdē ad
hanc intentione vcz incarnandi fistula cu
notabili defecatione et loci cōfortatione an-
uenimus mirummodū in frasc. pti colli-
ridiuuasse: cur talis fuit ordinario nra. R.
aque vite. 3. ij. vini maluanici. 3. j. mellis
rosati. 3. f. mirrhe paucedis trituri an.
3. ij. sarcocole aloes epatici an. 3. j. et f. mi-

ce: deinde bulliat oia ad ignē vnica ebulli-
tione. Et nota q istud collidū est opatio-
nis nobilissime pro antedicta intentione.
¶ Unguenta vero que in oibus in repositis
bus pti sup pecia administrantur: sunt ve-
teris ynguentū basilici magistrali descriptio-
ne nra. Si rī ynguentū de mīno habito ca-
pto de fractura crani. Discolio etiā ma-
gistrale descriptione nra in antidotario
nro ordinandū mirabilē vcz in isto casu.
¶ Empm quod de lierore capio et fari-
na fabarū cū sapa vino et limbo barbu-
sonis cōfectū pro defecatione fistularum
ptm inuasse pceptum. ¶ Ceterū lotiones
equivalentes in fistulis ad multū anteq
sunt vt infra. R. lixiij barbitonsonis aut
ex ramis viti cōfecti aut sicci sufficere
ti quantitate mellis rosati aluminisqz roche
bullēdo adiuuicē vnica ebullitōe. ¶ 3ie
R. decoctionis supradicte. 3. ij. pulueris
carnis male remouit. 3. f. misce et in fistu-
lā per siringā imponat: qz mirabilē facit
operationē. ¶ Facit em multā materis pur-
gare carnē malā auferēdo qz sine dolore
¶ Et nota q pterius fecimus separare
nervum putridum a parte sana p'sertim
in virga applicatione istius auxilij (more
quo supra dictum fuit) ad ministrari.
¶ Lono quod in fistulis antiquis et pluri-
mum callosis: pro mortificatione earū ra-
lis esse videtur. R. ynguentū egyptiaci. 3.
f. sublimati. 3. f. lixiij. 3. quatuor aque
rosate. 3. ij. arsenici. 3. j. aque plantagi-
nis vncias quatuor bulliat omnia simul
vsq ad consummationem tertie partis et
vtere cū siringa more quo supra: qz bina
aut trina applicatione eius vnamquqz
fistulam interficit. ¶ Trocisci de mīno
superius prenomiatū mirabiliter valet
ad interficiendū vnamquamqz fistulas
eius callositatem auferendo: et crede mi-
hi quod: nū vtilius est in isto casu. R. su-
blumati optime trituri. vncias. f. medul-
le panis non coctis: sed bene fermentate.
vncias quatuor minij. 3. decem misce. et
omnia adiuuicem cum modico aque rosa-
te incorporando et fiant trocisci ad modū
rintarum diversarum: deinde epicectur et
decoquantur in furno super tegula: et re-
seruentur quia (vt diximus) sunt supreme
operationis. ¶ Pro sigillatione deniqz
huiusmodi fistule cum supricis et extecan-
tibus procedendum est: prout pluribus in
locis dictum fuit de hac sigillatione in su-
perioribus doctrinis.

Unguentū

Empm.

Lono ad
fistulam.

Nota.

Nota lo-
tione ad
fistulas
anquasTrocisci
optimus
ad fistulas
auferen-
das.Mundifi-
catium.

Nota.

Colliriū.

Arzilata
Leonar
dus de
bertapa-
lia.

¶ Multa preterea amice mi. p hac curatiōe
auxilia in mediis adducere potuissē. In
simplici q̄ in cōposita forma: de quib⁹
ample nonnulli velut. Arzilata ⁊ Leonar
dus de bertapalia in eoz capitulis in cu
randis morbis frequentissime abundare
solent. Tamē (prout alias diximus) quib⁹
exiguū in eis vilitatē inuenerim⁹. Idcir
co vt plerūq̄ tibi pollicini sumus ea in p̄
ti operet̄ modo scribere curauimus pro
curatiōe morboz: q̄ vera ⁊ cū honore no
stro ⁊ egrotantium vilitate reperimus.
¶ Et sic deo bante cōpleta est doctrina. p̄
fentis capituli: cuius nomen in secula se
culorum sit. benedictum.

¶ Tractatus. i. lib. quarti. De vlcerebus
in particulari. habēs capitula. vi.

¶ Capi. primum de vlcerebus capitis.

Cura vl-
cerum ca-
pituli.

Vlcerum

capitis cura non dif
fert in curatiōe a cō
muni cura alioz vl-
cerum. ¶ Si em̄ sunt
corrosius corrosioz
curatiōe curantur.
¶ Si putrida putri-
dori. ¶ Si canernosa cauernosori. Et sic
de alijs pcedendū est: put in doctrina vl-
cerū in vñ plenarie locuti sumus: vñ pro
tua necessitate illuc recurre. ¶ Si vero os
corruptum fuerit in capite: ⁊ fuerit a topi-
caria vl talpa hec corruptio causata: tūc
pro eius curatiōe recurrendū est ad. c. f.
de apatibus capiz libri particularis: qz ibi
vtilē doctrinā de curatiōe talpe cum
offis corruptione descripsimus. ¶ Et no-
ta q̄ multa simplicia sunt cōmemorata a
Doctoribus absolute. valere oibus capi-
tis vlcerebus: que gratia pue vilitatis eo
rū cōfitear: eo maxime qz in his nullum
bonū inuenimus effectū. Et rō est qz nō est
cōsentaneū vñā medicīnā tam simplicem
quā cōpositā vniuscuiusq̄ membri toni-
corporis oibus morbis posse mederi. Te-
stant enim Celso in p̄hemio dicente.
Egredy vñ minime ignorare opz qd p̄b⁹
egritudinibus non tātum vñā videt sus-
ficere medicina. ¶ Et sic deo dāte comple-
ta est doctrina ⁊c.

Nota.

Selfus.

¶ Cap. 4. de vlcerebus humidis capitis.

¶ Mterdum ratiōe plurime hu-
miditatis capitis vlcera in ca-
pite generantur: adeo humi-
da q̄ cum maxima difficul-
te curantur. ¶ Utilissimus au-
tem canon in eorum curatiōe est: vt sepe
et sepius fm̄ exigentiam materiei caput
purgetur. Deinde de particularibus mul-
tum conuenientioribus pro eoz cura in-
uenimus infrascripta valere. ¶ In p̄mis
mundificauim⁹ locū mundificatiōe optis-
ma cū puluere n̄o carnis male remotio
Postmodū loco mundificato cū abster-
uo de apio. aut de sirupo rosato cum suc-
co plātaginis. Deinde sigillauimus locū
cum aqua aluminosa ⁊ vnguento de mia-
nio. Cuius hec est ordinatio. R. olei mirri
ni: olei rosati onfandini añ. ʒ. iij. sepi trami
vitulini añ. ʒ. i. f. succi plātaginis succi so-
latri ana. ʒ. i. caude equine foliorum mir-
tilorum cimarum rubi foliorum oliuaruz
siluestrium ana. ʒ. iij. balaustiarū galax-
tinzorum ana. ʒ. vi. granatum acetosum
integrum aque plātaginis. lib. f. om̄ib⁹
prius pistatis pistandis adinuicem bul-
liant vsq̄ ad cōsummatiōē succorum et
aque deinde colentur: cui colature addan-
tur liargirū argenti. ʒ. i. m̄nū. ʒ. vi. boli-
armeni. ʒ. f. ⁊ iterum bulliant baculo agi-
tando donec acquirat colorem nigerrimū
deinde cum cera alba sufficiēti fiat ceros-
tum molle: addendo in fine terebēntine cia-
re. ʒ. i. f. masticis. ʒ. iij. ¶ Item aqua alu-
minosa valde cōueniens in isto casu: cui⁹
talis semper fuit ordinatio nostra sic sit.
R. aque plantaginis liquū ramozum vi-
tis ⁊ ficum ana. lib. f. granatorū mirtillo-
ruz balaustiarū añ. ʒ. iij. mirabolani citrini
ipoquistidos lapdani añ. ʒ. iij. aluminis
roche. ʒ. vi. mellis rosati. ʒ. i. f. bulliāt om̄-
nia simul vsq̄ ad cōsummatiōem ter-
tie partis: deinde colentur. ¶ Item ad
eandem intentionem vsq̄ simul cum dicto
vnguento ⁊ aqua lauato loco applicatio
istius pulueris. R. aluminis roche cōbu-
sti bolliarmeni añ. ʒ. iij. mirabolani citrini
balaustiarū. ʒ. i. f. misce ⁊ oia sūt subtilissi-
me puluerizentur. ¶ Ceteri si ista vlcera
mundificatione ⁊ exiccatiōe antedictis vi-
deant nō posse mundificari nec exiccari:
tunc ad vnguentum mixtū vel ad vngue-
tum egyptiacum licitū est transire. ¶ Nō
mireris preterea si p̄termisim⁹ incarnatio-
nem istoz vlcēz: qz maius est detrimentū
inuamentoz eo maxime si ista vlcera via

Ulcera

dent aliqua caliditate participare. Sufficit ergo locum mundificari mōiā dīcro: quē rōne paucē carnolitrans mēbū vlcera non pnt esse plurimū cauernosa. Et p pns eā ob cāmno indiget multa incarnatione iō incarnationē q sequitur ex mundificationē absterfui de apio: qz oē mundificatiū est aliquiditer incarnatiū. In isto casu p incarnationē vī sufficere. Et sic deo datū te completa est doctrina etc.

¶ Cap. iij. de vlceribus fauinis et mellinis in capite nascentib⁹.

Vlcera
mellina et
fauna.

Cura.

In capite plerumq; a nodo mellino post ei⁹ rupturā ori tur vlc⁹ diffidilis curationis. Sicut ab vlcere sicco tineaoso vlc⁹ fauinis: qz ei⁹ materia est ad similitudinē fabe ex coriater semicoctē. Et de ista spē cum de tinea tractauerō mētionē faciā: hic tñ aliqd de mellino vlcere dicē. Cura ergo mellini vlceris est vt mūdificetur vlcus cum trocisco nostro de minio: vel pulnere nostro: vel ynguento egyptiaco ab omni carne mala et chisti mundificatione vltima: qd de facili cognoscitur per remotionē nociui et nascitū bone carnis. Purgetur et sepe et sepius caput cum pillulis de iera cūz aggarico vel cohys vel aggregatiū. P Reliquum demum curationis procedat: curatione habita in c. antecedenti. Et sic deo dātē completa est doctrina etc.

Spēs 16
nec.

¶ Cap. iiii. De tinea capitis et eius cura. In antiquis et modernis doctrinis de chirurgia tractantur repitur diuerse et varie sunt tinea: spēs. Alia ei est q fauna dicit. Alia viscosa. Alia lupinosa: qz ei⁹ materia intrus cōtinē ad similitudinē lupini excoziati et in exteriori parte: cutis eminentiam eleuat ad instar lupini. Alia ē sicca. Alia hūida. Alia vlcerosa. Alia sine vlcere. Tñ denominib⁹ nō est curandū dīmō rectas intentiones curationis hēam. ¶ Cura. n. vni⁹ speciei a curatione alterius: parū differre videt nisi fm maiorē et minorē modicationem localis. ¶ Cause: pterea istaz tinea: sunt humores corrupti grossi vīscosi aliqz origine hūies in vtero matris: vel qz hoc accidit a malo vite regimie maloz humidoz corruptoz gñatio: vcz i suis comestione et potu

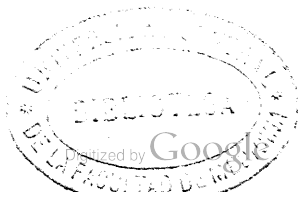
Curatio.

Cause.

vidim⁹ quozq; sicut istas malas dispōnes in capitis pueroz enire pp matrem an cillas qz hīres de pueroz capitis diligentiā puā. De signis autē earum nihil dicā. Signa si eaz eēnia nō sōli chirurgie: verū etiā et pueris est manifesta. ¶ Signis mō dico: Sicut pla curatio istaz tantum mō ad duas spēs reduci pōt: vt facit bonus et optim⁹. Sicut pla. vcz ad hūidā et sicca: hūida semp est vlcerosa sicca furfurea et crustosa aut fanina. ¶ Curatio itaq; istaz tinea: trib⁹ cō. ¶ Curatio. plet intentionib⁹. Prima in ordinatione vite. Secūda in purgatione materie a fcedentis. Tertia et vltima in remotione materie cōiuncte et acchris q solent accidere post applicationē mordicentium consistere videt. Pūa et q. ¶ Propria ergo et scā intentione ad cap. de curatione vndimie et de cura sepiros pores hīe recursum: qz ibidē multa vtilia descripta reperiunt p purgatione et vite ordinatione qz et ad istas intentiones conuenientissime pnt administrari. Tñ hic de purgatione aliqd commemorare decreui. Et primo de pillulis conuenientib⁹ in isto casu sunt velut pillule de fumoterre: pillule cohie: de iera cū aggarico: aggregatiū et qz indifferentē vacat omnes humores in isto casu tolerari pnt: virtute etotate cōsentiente. Tñ qz electuariūz rotati: et cōfectio amech: electuariū de bacilla: et oia cum casse quantitate pportionata ad etatē et cōpletionem dari pnt in isto casu. ¶ Tertia deniq; et vltima in iūctio: cōplet administrationē localis sic. ¶ In pms si fuerit sicca locus humectetur p tres vel quatuor dies lauatoio et liminēto infra scriptis. R. fumiterre lapach acui radicz altee ana 20. ij. furfuris camomille añ. 20. j. seminis lini. 3. j. fabarum. 3. iij. lupinor libi. 5. oia adinuicē decoquāt cū sufficienti qritate lixiū lignozum vitis et sici cōfere: deinde bis aut ter in die eodē calido quātum pati possit lauetur caput. P Successive post lotionem caput vngatur infra scripta vñctione. R. lardi porcini libi. j. fumiterre radicū lapach acui añ. 20. j. foliorū eode re olei laurini. 3. g. trebentine. 3. j. olei mastichis. 3. j. succi caulium nigrozum. 3. iij. oia simul pstantur et permaneant simul p diem naturalem: deinde bulliant vsq; ad cōsumationē succi: quo facto coletur et isto mō vtē. vcz liniat caput facta loride cum oleo cooperiēdo post vñctionem totū caput folijs caulium nigroz deinde siccet. ¶ Transactis dieb⁹ pteritis cū ista medela

Tertia et
ultima in
tentione.

Lotio.

la locusyndiqs fcharificetur. fcharificatio
ne satis profunda vt totus caput a materia
cōiuncta ⁊ sanguine malo euacuetur. Post
modū lotionē antedicta p hebdomadā
pcedēdū est crebra in capitis abrasio vt
do. ¶ Si vero locus tineaos aurilys pdi
ctis mundificari vñ qd de facili cognoscit
per clarificationē cūis remotionēq; furfu
ree ⁊ crustose materiei: tūc locus ter in heb
domada lauetur lauatorio isto: caput quo
tidie linimentocit infra scriptio liniendo: q
rum officum est cutem sordidā mundare
et excoitationēz acylcera sanare. R. olei de
vitellis ouoz. 3. x. olei de semine lini. 3. i. et
mediam olei masticiini olei laurini añ. 3.
f. lardi porcini liquefacti pinguedinis vi
tuli añ. 3. ii. terebenti clare. 3. i. f. folio
rum plantaginis folioz olinaz p siluestri
fumiterre lapacy acur: pomi granati inte
gri acetosicaude equine añ. 20. i. folioz
hedere. 20. f. pistanda pistetur: deinde cū
predicta oleis et pinguedine bulliat vsq;
ad cōsummauonem succi: postmodū fori
ter coientur: cui colature addatur litargi
ri ⁊ aurei ⁊ argentei añ. 3. ii. ceruse 3. x. cal
cis decies lote aluminis roche cōbusti añ.
3. vi. argenti vini extructi cū salina. 3. v. mi
lee ⁊ cum cera alba sufficienti fiat linimen
tum: ⁊ vtire in omni tempore ⁊ omnibus
speciebus tinea q mirabilē pducit effectū
¶ Et nota qvntum de cōuentioribus in
quaciq; specie tinea vbi capilloz radices
sint corrupte (celebrata prius lotionē capis
tis cum vncione humectiuā curis supe
rius ordinata) est vt capillorum radices
corrupte pileo pice confecto extra cutem
euellantur aut loco pilei id fieri pōt quis
tenaculis: deinde cum antedicto linimēto
procedatur donec curis in totum solidetur
et ab oi aspitate crustosa ⁊ fursurea mun
det. ¶ Verū si cōgerit locū non posse mū
dificari regula auxiliorum auctora: tūc ad
grauiora mōdificatiua cum corrosione cō
scendere lz: quoz grā exempli talis sp fuit
ordinatio nostra. R. ellebori albi. 3. mediā
apū nifi. 3. vi. lapacy acur. 3. i. ⁊ mediam
cantaridarum ablatia alia ⁊ capinib⁹. 3. v.
mellis terebē. añ. 3. i. auripigmēt. 3. ii. vi
ridis eris. 3. ii. ⁊ mediā lardi porcini. 3. i. ⁊
mediā butiri. 3. x. aluminis succarini. 3. v.
fermēt. 3. ii. fursuris. 3. vi. ⁊ mediā tritu
rāda triturent trituranone vltima: deinde
oia adinuicē misceant ⁊ applicent mox ē
pli sup loco tineaoso: q locū vesticando cor
rodendo ⁊ escarādo effectum purgationis

multe aquosistatis virulente ⁊ multarum
materierū malaz pducit. Et tōies est ad
ministrādum quorū cognoueris locūm
regre nitidū esse qd cognoscit p remonōnē
nocui⁹ apparenti bone carnis cutis bo
nicoloris ⁊ scias q vesticatōū pdictaz ha
bet virtutem vnaquāq; tinea interficēdi.
¶ Post aut applicationē auctici vesticato
ri ⁊ opationē eius riliissimū est mundare
locū cū butyro vitello oui ⁊ parū terebenti
ne de oibus digestiū cōponendo: quo fa
cto totū caput cum eo liniēdū esset ipsū
deinde totum folijs cauliz nigroz coope
riatur: quia ista medella cū sedatōe do
riescit nocuum a iuuatiuo separari quo
facto ad cutem faciendā cū mundificācie
loci linimēto in quo ingreditur oleū de vi
tellis ouozum superius ordinato vsq; ad
finem pcedēdū est. ¶ Et qz aliqñ ppter ap
plicationem corrodentium solet locus im
flāmari ex qua inflāmatione vlcera valde
dolorosa efficiuntur. 3. dīco p remonōnē
hūmōi inflāmationis ⁊ doloris ordināui
m⁹ infra scriptā vncionē quā sepe numero
experti sumus cum honore et vtilitate no
stra. R. olei rosari ophacini. 3. ii. olei rosa
ti cōpleni olei mirri añ. 3. ii. litargiri au
rei ⁊ argentei añ. 3. i. f. tucie. 3. i. f. ceruse. 3.
x. succi amidi. 3. vi. succi solari succi plana
ragintoe lactuceañ. 3. f. oia ducant in mor
tario plūbi cum pistello nūc guttā de oleis
nūc de succis ponēdo donec ad integrā cō
sumptionem succorum ⁊ oleozū puenieris
et vtire more linimentū: quia est mirabilis
operationis ad dolorem ⁊ loci inflāma
tionem remouendam.

¶ De curatione autē tinea humide fauole Curatio
sen lupinose pauca sunt dicēda cum supe humide.
rius dicta in curatione ista possint conue
niētū me admistrari rā antedicta. Un
guentum tñ. egyptiacum descriptione nra
ordinatū i humida pītrims valeat. Puluis
quoz carū male remouit sine dolore su
per humido vicere cāto a tinea applicat⁹
mirā hz dūit. Silt vnguentum de trinio
cū lotionē aque aluminosae ad cutem faciē
dā mirāimodū iuuat. ¶ Et qz superius
dictū fuit pileū cum pice pfectum ad aue
rendum pilos corruptos plurimum vale
re: vt ergo te de oib⁹ certiorē reddamus or
dināui⁹ modū ⁊ formā applicandis hu
i⁹mōi pilei. Et est vt liqfacta pice capis
tur parua frusta fistanei albi pilosiz sint
ad similitudinem folij lingue canis illis
tantummodocū dimittat ex latere pi

Nota.

Vesticato
riū ad tinea
em diffici
lē eradicā
dam.

Nota d
applicat
ne pilei
pice.

loso dimissa extremitate seu puncta fistulae sine pice: vt postq̃ permanferit sup caput per hebdomada capiatur extremitas pecie seu fistulae manu fūi et celeri extirpetur: q̃ videbis pilos corruptos secum ducere. Et toties debet reiterari p̃dicta pecie donec vndiq̃ pili corrupti toto extirpetur. ¶ Vnde tibi sit menti tenendū q̃ anteq̃ ad curationem hanc peruenias de p̃nositio tediōse: et difficillime curationis astantibus: et consanguineis infirmi sermonem facias: q̃ ista egritudo sit tinea quasi tediōsa seu forititer tenēs: cū diff. culiarte depōnitur. ¶ Et sic deo dante completa est doctrina p̃dictis capitulis: cuius nomen sit benedicentis.

Cap. v. de alopecia et albara.

Alopecia scdm antiquorum et modernorum sciam est capitis depilatio scabie crustosa et vlcerosa vt plurimum causata. Et hec passio equiparatur scabiei canis et vulpium ex qua istorum animalium corpora depilantur. Quemadmodum enī euenit pellibus propter longitudinem temporis: ita enī in capitibus hominum solet huiusmodi passio causari ex superabundantia humorum grossorum in capite corruptorum cui plenitudo totius corporis. ¶ Et ideo q̃ hec passio que in hominibus albaras siue alopecia dicitur: frequenterissime solet p̃dictis animalibus euenire. Ideo a nonnullis doctoribus canina et vulpina ista egritudo vocatur.

Signa. ¶ Signa praterea cognoscuntur per loci depilationem non celeriter: sed paulatim factam: per asperitatem et crepaturas ipsius loci: et interdū per vlcerationes. Cognoscitur etiam egritudo ista maxima in parte et figura ipsius nam signa vt plurimum ad formā rotundā tēdit.

Albaras ¶ Et sicut p̃dicta passio est depilatio capitis cum accidentibus annotatis. Albaras vero barbe depilatio tantum esse videtur quia albaras egritudo est quam plerumq̃ in capite etiam vidimus generari: et differt ab alopecia: quia non est cuius asperitate et accidentibus p̃nominatis in alopecia cum cutis lenitate reperitur.

Curatio ¶ Curatio itaq̃ istarū passionum quatuor cōpletur intentionibus. Prima est vitā ordiare. Secūda materiā antecedentem

evacuare. Tertia coniunctam remouere. Quarta et vltima in loco depilato capillum natiuitatē puocare seu generare. ¶ Prima et Quarta ad primam et secundam intentiones q̃ intentio. ex quo materia vt plurimū est grossa flegmatica: melicholica cū aliquali bauracitate parua: et interdū adustioe accomodatissimum est pcedere: p̃ut dictū fuit. c. de vndimia et de sephiros et apate duro: quare p̃ his duobus intentionibus ad p̃dicta capitula trāsire facias.

¶ Tertia praterea intentio q̃ est materia et Tertia coniuncta remouere cōpletur administratione localium. Que si fuerit cum asperitate habeant autoritatem leniendi cutem. ¶ Si vlcerosa vlcerationem desiccare: si furfurē furfurem mundare. ¶ Si cui crepaturis siue ragadīs ipsas crepaturas et ragadias sanare.

¶ In p̃mis ergo in omni specie alopecie locus per hebdomadā lauandus est cum fricatione et lauatio infrascripto. R. fabarum lupinorum an. ʒ. iij. passularum sicum siccarum an. ʒ. iij. radicis lapach acuti lib. ʒ. f. f. fum. terre folioz ebuli. capillorum veneris ana. ʒ. iiij. p. f. pomoz acetosorum numero. x. furfuris. ʒ. iiij. oz dei mundi. ʒ. iij. radicis liquiricie. ʒ. i. f. bulliant omnia cū lactio barbitonidis sufficienti vsq̃ ad cōsummationem tertie partis addēdo mellis. ʒ. iij. et re: bulliat parumcū quo bis in die lauet caput et cū panno aliquantulum rudi locus alopecie fricetur. ¶ Deinde locus limatur statim

linimento infrascripto quod valet egritudine existente cum crepaturis et asperitate cutis. R. olei de virellis ononum olei de semine lini an. ʒ. x. olei rosati omphacini. ʒ. vi. olei masticini. ʒ. f. succi plātaginis: succi fumiterre succi lapach acuti an. ʒ. viij. sepi ictini sepi vaccini an. ʒ. ʒ. f. bulliant omnia simul vsq̃ ad cōsummationem succorum: deinde forititer colētur cui colature addantur litargiri aurei et argentei an. ʒ. ʒ. f. aluminis roche cōbusti. ʒ. v. aluminis succarini. ʒ. ʒ. cere albe quantū sufficit argēti vini ertici cū salina. ʒ. i. et in mortario plūbi cū pissello ducēdo p̃ horā fiat limētū: et vltiatē addatur argēti vini: q̃ maior pars ipsius remaneret cū pissello. ¶ Istud enī limētū v3 ēt i osb spēs allopecie et tinea: cū intentio fuerit sanādi cutē ab oi asperitate vlceratione ragadiosa. ¶ Si hō fuerit furfurē sic pcedēdū ē. R. curasulardi porcini olei de semine lini an. ʒ. ʒ. olei furea.

Loriodad
alopecia

Linimentum
valde
de vtile
ad alopeciam.

Alind.

de vitellis ouonj. 3. vj. succi lapacti aceti
aceti añ. 3. j. mellis. 3. x. furfuris. 3. xv. bul-
liat oia simul vsq; ad consummationē aceti
et succi. Deinde canapacio spisso fortiter co-
lentur. Quo facto si mel fuerit induratum
ab alijs rebus separetur postmodum cuz
cera alba sufficienti et additione terebenti-
ne clare. 3. j. fiat linimentū addēdo etiā li-
thargij aurei. 3. iij. calcis decies lote. 3. j.
2. f. auripigmenti. 3. j. floris eris. 3. f. 2. vie-
re sup loco. Facta prius loci fricatione bal-
neum administrando mox (quo superius
dictum fuit.) ¶ Si hō fuerit vitcerosa mun-
dificet cū puluere nostro carnis supflue re
motiuo vel cū vnguento egyptiaco. Deinde
p sigillatione loci cū incarnatiōe et do-
metica mundificatione cū liminēto et bal-
neo andlectis pcedendum est. Ultimo loco
cū aqua alumini: sa vnguēto de minio vel
de cerusa decocto pcedatur. Et si fuerit ne-
cesse pro maiori purgatione et euacuatione
materiei continēte in qua cūq; specie al-
lopicie et tinee scarificatio cutis et applica-
tio sanguisugay conuenientissime pfit ad
ministrari. ¶ Demuz allopicia remota: qđ
de facili cognoscitur p bonitatem cutis: p-
sertim in suo naturali colore aut consimili
pilorum generationi deinceps vacandum
est. Et pmo v3 hoc linimentum prius locū
fricando. R. succi apij. 3. ij. succi fenticuli:
succu petrosilijana. 3. j. succu enule. 3. vj. suc-
ci apij rili. 3. ij. olei sambucini terebentine
ana. 3. x. picis naualis. 3. picis grece picis
liquide ana. 3. v. diaquilonis gummati. 3.
j. f. masticarie abrotani aliquantulum cō-
triti roisinarini capillorum veneris subti-
liter ptritoy añ teritū partē. 20. vini odo-
riferi ciatum medium aceti. 3. ij. oia bul-
liant simul vsq; ad consummationē ace-
ti vini et succoy deinde colentur cui colla-
ture addantur cere, noue odorifere quan-
tuz sufficiat etat cerorū addendo croci. 3.
f. rios. 3. j. emedā. ¶ Et nota q; istō cō-
tum v3 mirabiliter ad pilos generanduz
cū fricatione amedicta nō in albara pas-
sione poterit pilos produci. ¶ Et nota
etiā q; si ista passio fuerit recens curatio
eius possibilis est cū aliquali tñ difficulta-
te. Si vero antiqua raro vel nunq; sanaf
¶ Et sic deo dante completa est doctrina
presentis capituli: cuius nomen in secula
seculorum sis benedictum.

¶ Capitulum sextum
De saphati.

Saphati eskde gñe boroz
xparaaz pūstularum na
scēs super fronte colloet
facie: x pferis circa nasū
q; multitudine pūstulay
faciens eminentiā parū
incarnosam in summitate
tamen est cum aliqua asperitate et crusta
ad modum squame piscis. Et hec passio
sepissime manifestatur in lepra. Ideo di-
cunt doctores ipsam esse principium ad le-
pram. Et etiā in morbo gallico passio ista
frequentissime manifestatur.

¶ Cū cāe isti passiois semp sunt humo-
res grossi cū aduſtione corporis plenitudine
¶ Cura istius egritudinis duplex h3 regi-
men. v3 vniuersale et particulare.

¶ Vniuersale autem compleitur per pur-
gationem vniuersalem corporis prout di-
ctum fuit. c. de cancro et p pūne ordinatiōe
quare p tua necessitate illuc recurre. Ap-
plicationē istay sanguisugay venis emor-
roidalibz et sub auribz in isto casu iuuasse
pcepim. ¶ Stomia q3 vene cephalice rāss
lice cōuenientissime ad ministras. Purga-
tio sūt ifrascripta in isto morbo valde pe-
culiaris sic fit. R. polipodij qremit. 3. f. fo-
liculorū sene epulmij añ. 3. j. cōfectionis
amech 3. j. f. diacaptiliconis. 3. iij. anixo-
rū. 3. j. sirupi violati. 3. j. f. misce et capiat
partes i auroa hāc purgationē: qre si mi-
rabilis opationis: materis peccantē v3
flegma et mēlam aduſtā purgādo. Regi-

me aut pculare cōplet administratiōe
localiū. ¶ 3git facta vti purgatione linā-
tur pūstule liminēto infrascripto. R. olei
laurini. 3. ij. piguedis porcine. 3. j. lithar-
gij aurei. 3. vj. auripigmenti alumis ro-
che cōbusti calcis lote añ. 3. j. f. argenti vi-
ui. 3. iij. f. olei rosati onfancini. 3. x. cere al-
be quantū sufficit et fiat linimentū. ¶ Istud
linimentum vnamq; pusculā mirabi-
liter desiccat pterium scabiosam. ¶ 3te ad
eandē intētiōē v3 aqua infrascripta. R.
sublimati. 3. j. salis gēme sal armoniaci.
aluminis zucarini añ. 3. j. f. aq. rosate aq.
plantaginis añ. 3. iij. lixiū barbitonso-
ris. 3. ij. bulliat omnia simul vsq; ad con-
summationē tertie partis: addendo in fi-
ne floris eris absq; bullitione et vsatur cū
bōbace sup pusculis. ¶ 3tem. R. alburnia
duorum ouorū aque rosate. 3. iij. sublima-
ti. 3. f. misce diutius cum spaula cōquas-
fando. ¶ Et nota q; ea que in c. de tinea et
allopicia et gutta rosatiā dicitur hūc cu-
rationi possunt administrari. Ideo si pro

Saphati

Cause.

Cura.
Regimen
vle.

purgari

Regime
Pculare
Linimen-
tum.

Aquā mi-
rabilis.

Nota.

Curayle
rose.

Linimen-
tū ad pilo-
rū natu-
ritatem p-
ducendā.

Nota

Pronosti-
cum.

hac curatione indigueris maior vel minor exicatione ad dictū. c. recurre. Similiter diuersa aduicia repiunt viliā p isto morbo in. c. de cura morbi gallici de quo lib. v. annuē deo viliē sermonē faciem⁹. P. Et hec puto tibi sufficere p curatione pñtis morbi deo dante: cuius nomē sit bñdictū

¶ Tractatus. ij. de viceribus maculis et pannis oculorū z de palpebrarum depilatione z viceratione earum z de lachrymia angulorū. De ardore autē z algarab in doctina apatū sari dictū fuit habēs. c. xrv.

¶ Caplm primū de viceribus maculis z pannis oculorum.

Gordō.
Vlcera
oculorū.

Estante

Gordōio vlcera macule z panni istorum mēbrozū qñ a causa ārecedēti euentū vt plurimum apostemate calido oculorū cōiunctine contingere solēt: quod quidē

dem apā phlegmon contumencie siue obthalmia Gale. vocant. P. Inquit prefatus vir. c. de obthalmia. Obthalmia in sui curatione nō est negligenda: qñ si a medico male tractaret mala ī oculo accidētia relinqueret velur vicerationē papille z corneae maculas z pānos tediose z difficilis curationis. ¶ Curatio itaqz istarū egritudinum duplici regimine pficitur. vcz particulari et vti. ¶ Vt autē regimē sic cōpleat: scz p vte tris solonem: per stomiā: boni z per ordinationē vite sanguinis gñatiue. Jf leborhomia qz si fuerit necessaria debz fieri de cephalica lateris oppositi si tēno fuerit diuerendi aliquam materiā aut eiūsdē lateris si fuerit eluendi. Applicatio siquidē sanguisuguarū sub auribus ad eandē intentionē mirabiliter valet. Scarificatio nē etiā cū applicatione venosaz sup spa tulas fricanonesz ligationes extremitatū et velsationes capinis in parte exteriori ppe collis mirummodū inuasse pcepim⁹ purgatio preterea dz fieri iuxta naturaz hñonis peccātis. ¶ Nā si materia facies vicerationē in loco z alias egritudines pñctas fuerit calide nature qd cognoscit per acuitatē humorū z per caliditatem et rubedinem loci: tunc de conuenientiori

Cura.
Regimē
vte.

Purga-
tio in cali-
da.

bus phar macis ad caput sunt electuariū rosatū diacaptolicon pillule asageret: oil lule minores de fumoterre. Et gra exēpli talis potest esse ordinatio. R. mane electe 3. j. diacaptoliconis electuarij ros. Mafue succi rosarū. añ. 3. ij. cū decoctione ilorū z fructū cordialiu fiat porio breuis addē do sirupi violati. 3. j. Vel facias sic. R. electuarij lintui vel loco elus diaprunis nō solutiū. 3. x. electuarij rosa. Maf. 3. ij. ren barbari in infusione aque endinie. 3. f. cū decoctione cōi fiat porio breuis: addendo sirup. violati. 3. j. f. Jte ad eādem intētiōnem. R. pillularum assageret pillularū de fumoterre minorū: pillularū de reubarbaro boni ponderis añ. 3. j. misce z cum sirupo rosato formentur pillule. iij. z quanto grossiores sunt tanto meliorē opationē faciunt: morā in stomacho longa faciēdo que capiant per duas horas post cenam: P. Si vero materia fuerit grossa z frigida quod cognoscit per grauedinē z humiditatem toti⁹ oculi p maculas z pānos et vicerationis limidi z crassi coloris. Licz iste passiones a quacūqz materia fiat magis rubescunt i cōiunctina qz in cornea atqz pupula in istis pñbus predictae egritudines semp ad aliqz (tñ materia exire grossa) fuscā rubedinē tendūt. Purgatio itaqz isti⁹ materiei isto mō efficit. R. diacaptoliconis. 3. vj. diasticonis electuarij rosati. añ. 3. ij. cū decoctione ilorū z fructū cordialiu fiat porio. Vel facias sic. R. pillularum de fumoterre maiorū: aggregatarum de iera cum agarico añ. 3. j. misce et cū aq feniculi forment pillule. iij. Item R. pillularū cochiaz siue quib⁹ esse nolo añ. 3. f. que forment z capiantur sup supra. ¶ Et q: raro medicina sanitatē in hōie inducit nisi prius precedentī hñori digōne. Ideo pro digōne scdm necessitatē humorum peccātū ac purgationē eorū z bone diete ordinatiōe in tui necessitate ad. c. de cura obthalmie recursum habes. ¶ Particulare autē regimē cōpleat ad ministratiōne localis. P. In pñmissi oculi nō fuerit mltū doloros⁹: materia calida extētic vtilissimum est cū infrascripto collirio pcedere. R. aq rosate aq flor mirulorū aque caude equine añ. 3. iij. zuccari cādde sirupo rosato. 3. ij. Jte albi sine opio: Jte de plābo añ. 3. j. Jte de thure. 3. f. aloes epatici. 3. f. mirabolani citrini. 3. j. f. albumini triti ouorū oia cōquassent aduincem prius terenda terantur: deinde elambicet.

Mafue.

Purga-
tio in fri-
gida.

Regimē
particulare
In mare
riacalida
Colirius.

Liber. iiii.

Tract. ii.

Alud. in vase vitreo bñ tintato. **3to** cñ coliriū sine aqua amice m descriptione nostra ordinatū in oibz oculor vlceribus vnlneribus mirabilis est opationis: mundificat em vnamquāq vlcationē oculoꝝ a materia calida cāsa cū domestica icarnatioe vlcationē sigillādo. **¶** **¶** Si vlcatio fuerit ab hūorib⁹ frigidis cāsa: sic facies sic. **R.** aque rosate. **3. ij.** aq caude equine. **3. j. f.** sief de thure. **3. f.** tucie prepa. **3. ij.** succari candi de sirupo rosato. **3. ij.** aloes epatici. **3. f.** bulliant parū ad ignē oīa preter sief deinde colentur 2 cū sief fm artēz fiat coliriū: addendo vini odoriferi. **3. f.** **3te** sief de thure sanat oculos vñera et vlcera i sine isto mō ordiatū. **R.** sief d thure. **3. j. f.** de plūbo. **3. j. f.** mirabolani citrini. **3. ij.** tucie anrimonij aſi. **3. j. f.** aque plātagis aquerosate aſi. **3. j. f.** mirrhe. **3. f.** sarco cole aloes epatici aſi. **3. j.** triturāda trimentur: deinde in vase vitreo elābicentur et vtere super vlcere oculor: qz mirabilis est opationis: qz mundificādo eorū vlcera ad sanationem perducit. **¶** Et sic deo dante completa est doctrina pñtis capitulo cuius nomen sit benedictum.

¶ Cap. ij. de macula oculi lor. im.

Macula oculor.

Qulorum macula semper a materia catarrali generatur: videlz calida aut frigida preterim in obtalmia vt in antecedenti cap. dictum fuit. Et sit hec egritudo vt plurimū post curationē obtalmie a medico non bene curata: aut accidit ex inobediētia patētis auxilia medicorū repudiātis. **¶** Et nota qz ad maculā semper sequitur vlcatione iuxta quātitatē macule. Nā si parua macula: quam producit vlcationē. Si magna: magnā. **¶** Macula em vt plerūqz vidimus est quedā pustula aliquātulū eleuata in quacunqz pre oculi presertim in cōiunctina 2 cornea. Et insuper in primis dieb⁹ subalbidi coloris maxime maturatione eius nondū facta. Et quāto magis maturationis appropinquatur maius albedinis incrementū sibi est. Cum vero crepuerit 2 quod intus cōtinebatur eperit: solet celeriter maturationē coloris facere. vtz de albo in subrubellū. Et eo tūc nō macula sed pot⁹ vlcatione seu excoiatio scōm maiorē vel minorē pfusionem eius pot⁹ nūcupari. **¶** Curatio

itaqz istius macule canonibus vltimis obseruatis de purgatione vltima ordinata in antecedenti. c. descripta cōpletur ad mīstratione diuersorū localitū. In primis maturantiū 2 liniētiū. Deinde mundiſicantiū 2 maculā. Quomodo loco epicantū et cicatrizantiū. **¶** Et primo ad maculā maturandā 2 liniendā presertim que euenit in obtalmia remediū peculiare tale est. **R.** carnis pomorum decoctoz sup prunis. **3. ij.** lactis mulieris. **3. f.** vitella duorum ouorum etia adinuicem pistent 2 bulliant vnica ebullitione: 2 super oculo more emplastri applicet qz maturat maculā oculorum cū sedandō dolens. **¶** Intus vero ad eadē intentionē vtz ista nobilissima aqua. **R.** ordi mundi. **20. f.** seminis citratorum. **3. j.** fenugreci lori cū aq rosata. **3. f.** passularū. **3. j. f.** melliori. **20. f.** bulliat omnia cū brocho parū puli sine sale pinquedine abiecta vsqz ad cōsummatōnez tertie partis broch: deinde colent cū canapacio spūlor 2 quondie sepe 2 sepius tepida exire parz de ipsa ponat in oculo: qz vñquāqz oculoꝝ maculā lenit 2 maturat. **¶** Cūqz maturatio completa fuerit qd cognoscat per ingentē albedinē superuenientem in summitate ipsi⁹ macule 2 sedationem doloris ac inflammationis loci declinationem: tunc macula mundificet mūdistide ista. **R.** sirupi rosati. **3. j.** aq rosate. **3. ij.** sarcocole. **3. j.** misce 2 oīa fm artē p plābi cum dīstillent: quo facto capiat dicta aq et adde succari candi d sirupo rosato. **3. ij.** erytere sup macula rupta: qz procurat mirabiliter ei⁹ mūdisticationē. **¶** Loco mūdisticato p sufficēti cicatrizationē sic pcedendū est. **R.** aque antedictę. **3. ij.** mirabolani citrini. **3. j.** sief de plūbo. **3. j.** tucie preparate. **3. f.** oib⁹ cū pdicta aq trituratis fiat coliriū fm artē 2 vtere eo more q supra dictū fuit itra oculū: qz i isto casu est magne efficacie. **¶** Et sic deo dāte cōplet⁹ est smp pñtis capituli cuius nomē sit benedictū.

Linientiū

Aqua.

Mundificantiū.

Coliriū.

¶ Cap. iij. De panno 2 oculorū cicatrice.

Pan in ca. antecedenti curatione de oculor macula: nunc de eorū panno et cicatrice videndum est. Pannus vñqz oculo rum cicatrix semper cōcomitantur a p vlcationes 2 maculas 2 eorū apationes cāsas a materia corrodenti vlcerant et apannū oculū. **¶** Curatio itaqz

Pannus oculor.

Curatio.

Nota.

Macula.

Curatio.

pñioculorū z cicatricis vltimam purga
tionē z vite ordinationē de quibus plena
rie locuti sum⁹ in c. de vlcere oculorū cōple
tur administratiōe localis. ¶ Et primo ad

Aqua ad oculorū cicatricem. pannū z cicatricē oculorū oculo nō exīte in
stāmato v3 infra scripta aq. R. aq. plantagi
nis aq. rosate añ. 3. ij. vini albi mediocris
vinostatis odouferi. 3. i. z. 3. 2. bulliat oīa
sī vnica ebullitione: deinde sītam qñ au
fert ab igne addant floriz eria optime tri
rurati. 3. i. tuc. 3. i. 3. succari candi. 3. i. mi
rabolant. citrini. 3. i. misce interdū p duos
dies agitando simul omnia pmaneat do
neccarificet: itra oculū ponat guttayna
aliquāntulūz repida. ¶ Et nota qd istud reme
dium in subtili dōvñūque oculorūz pā
nū recēte z maculā cicatricē ad bonitatez
reducēdo pncipatū obtinet. ¶ Ad eādem
intētiōē. R. aque in c. ascedēti descripte.
3. i. aq. antedictē. 3. x. misce qd erit minoris
mordicationis opationis securioris. ¶ Et
sic deo dāte cōpletus est sermo pñtis capi
tuli: cuius nomē sit benedictum.

Nota.

¶ Cap. iij. De pruritu scabie et asperita
te palpebrarū z de cura earum.

**Scabies
palpebra
rum.**

Scabies palpebrarū sūt ma
cule aliquāntulūz eleuate ad
modū variolaz. Sunt etiā
cū aliqñ vlcatione inter
dū cū pruritu et cum ardo
re totius oculi. ¶ Causant

Cause.

itaq; a materia catarrali cū aliquali adu
sione z bauracitate humorū. Et pro maio
ri parte cōcomitantur obralmia. ¶ Et q
varie sunt spēs: iō varie intētiōes p eaz
curationē diuersaz auxilia administran
da sunt. Nā alia est sicca. Alia humida.
Alia vlcerosa. Alia sine vlcere imo crusto
sa. Que vero sicca exītit a materia calida
adulta eius aduentū esse indicat. Si
militet de crustosa est arbitradū q a ma
teria calida eueniat cū aliquali bauraci
tate materiei flegmatice. Humida vero a
materia flegmatica grossa z salsa oculū ha
bere hūmile est. ¶ Curatio itaq; earū fa
cta vñ purgatione iuxta necessitatem hu
moris peccatis pmissaz bone vite ordina
tione in suis comestione pōtū. ¶ Si sca
bies fuerit hūida cū pruritu vel sine pal
pebra inuersāda est leniter tñz abscis pio
lentia: deinde locū fomentare debes z per
hebdomadā balneare bis in die infra scri

Spēs.

Curatio.

**Si fuerit
humida.**

pta decoctione. R. radicū lap acū acūti frū
miterre ordēi mundi añ. 20. 3. lentium ro
sarum añ. 20. 3. lupinorum. 3. i. oīa sī bñli
ant cū lūcio barbitonforis vsq; ad con
sumationē tertie prius: deñ loc⁹ balneū
z suffumiget super eo per ocrāz partes
hoze. ¶ Quo facto statim colliriet palpe
bra cū plumis collirio infra scripto. R. sief
albi sine opio. 3. i. aque plantaginis aq. ro
sate. 3. i. 3. tucie antimonij añ. 3. i. plumbi
vñ ceruse lithargirij aurei añ. 3. i. calca
decies lore cū aqua plantaginis. 3. x. alu
minis roche. 3. 3. bulliat aqua cū alumi
ne ebullitione vnica. Deñ oīa admiscez
miscant. Et s3 artē fiat colliriū. Cū quo
(vt superius dictū fuit) iuniatur palpebra
post lorionē antedictē decoctiōis ipsa in
uerata exīte. Et remaneat hmoi colliri
um desup tpe affidito. Postmodū lauē
locus cum aq. plantaginis rosata z ordea
cea. Et vt supius dictū fuit. bis in die ista
duo auxilia mō quo supra vnū post aliud
applicent. ¶ Trāsacta hebdomada sum
ior ericatio in cura necessaria fuerit: fri
cetur loc⁹ modico vnguenti egyptiaci sup
bōbice inuoluti descriptione. Desū in for
ma solida cōfecti: vel cū vnguenti egyptiaci
co. Aut. si opus fuerit qd est maioris eric
cationis. Aduertendo qd eoz operatio nō
cadat super oculo immo super scabie tan
tū mōueret. Et mora applicationis ipsius
sit per spaciū vnus pñr. z aliquāntulum
plus. Deinde loc⁹ integre ab ipso egyptia
co mundet aqua ordescea tantūmō. Lac
postmodū mulieris aliquāntulum repidū
super loco imponatur per paulūz tempo
ris vt medicinarū incendū z acuitas ab
eo auferantur. Colliriū deinde supius
ordinatūz super loco applicetur: totiens
istud medicationis ingenū reitera donec
cognoueris scabiem penitus esse remorā.

**Balneūz
perutile.**

Colliriūz

**Lac mu
lieris.**

Colliriū.

Nota.

¶ Cū tamen in hoc nō est obuiōni mā
dandum v3 qd si passio ista cū aliquo ac
cidenti cōplicata fuerit curationēz ad se
trahenti: velut sunt dolor: mala cōplexio
calida oculi: obralmia: z hmoi. Tūc in pñ
mis dolorem cura: obralmia quoz z mā
lam cōplexionē: si extiterit in loco remo
uer: deinde reddē ad curationem passiois
antedictē. ¶ Cūrum si scabies fuerit sicca
cura est in pñmis locum aliquāntulū hu
mectare per hebdomadam cum aliquali
domestica resolutione z absterfione: cui⁹
remediū talis in isto casu semper fuit ordi
natio nostra. Recipe radicū altee: radicū

**Si fuerit
sicca.**

lapacq acuti folioꝝ maluarꝝ ⁊ violarꝝ fo-
liorꝝ plantaginis añ. 20. j. pomorꝝ aceto-
sorum numero. iij. lentium ordeĩ furfuris
añ. 20. j. f. rosarꝝ. 20. f. bulliant oĩa simul
cũ sufficĩti quatitate aque pluuias vsqꝫ
ad cõsummatĩonẽ duarꝝ partũ ex tribꝫ de
inde fomentet ⁊ lauet locus scabiosus: eo
mõ quo superꝫ dictũ fuit. Et hoc p hebdõ
madã bis in die faciendũ est: postmodum
liniã locꝫ colirio habito in cura scabiei hu-
mide. P Transacto tẽpore p̃dicto inuerſa
ta palpebra in die sepiſſime fricetur locus
aqua infraſcripta. R. aque plãtaginis aq
roſate añ. 3. ij. vini albi odoriferi. 3. j. x. tu-
cie antimonij añ. 3. j. z. f. ſlois eris alums
nis roche añ. 3. f. lithargij aurei lich añ.
3. ij. bulliant aq cũ alumine pax. Reliqua
deinde bene triturent ⁊ celeriter intus po-
nant: qñ p̃dicta ebullitio auferẽt ab igne.
C Et ſcias qꝫ poſt lononẽ hĩmõĩ aq ſemper
colliriũ antedictũ ſup loco adminiſtrãdũ
eſt (vt ſupra diximus.) Et ſi maior epica-
tio neceſſaria fuerit: ad primã curationem
eſt recurrẽdũ. C Et qꝫ in extremitate pal-
pebrarũ ſolet plerũqꝫ pruritus ptingere a
materia phlegmatica baurachina cãtus.
Ideo p eius remotiõẽ fricatio loci tantũ
aqua viridi ſupius ordinata cũ vnctiõẽ lar-
dicũ tucia ⁊ aqua roſata pfecta palpebra-
rum pruritus mirifice ſanat ⁊ exoriationes
exites in radice pilorꝝ palpebrarũ tollit.
P Et ſic deo dante cõpletus eſt ſermo ph-
tis capli: cuius nomen ſit benedictum.

Nota.

Aqua ad
uerſũ pu-
rũs pal-
pebrarũ
ſingularis

Angula
oculi.

Angula vt ⁊ antiqui et moder-
ni doctores teſtant eſt quidãz
panniculꝫ p̃ſtictine aliquatũlũ
elevationis. Cuius ortus in p̃-
cipio manifeſtaſt in pre lachry-
malĩ deriuiꝫ plurimum. Aliquando in
ſiniſtro licet raro hoc contingat. Deinde
verſus corneam poſtigitur ita qꝫ aliquã-
do vsqꝫ ad commiſſurã corneæ attingere
videtur. Et qꝫ materia faciẽs hunc p̃ni-
culum interdũ oritur in parte ſuperficiã-
li coniunctine: aliquãdo vero in parte ma-
gis profunda ipſius: nam quando eſt ſu-
perſicialis: tunc ratione venarum: color
eius erit aliquantulum rubei coloris.

Cauſe.

C Cauſa aſt iſtius diſpoſitionis ſunt hu-
mores phlegmatici proſſi a malo regimie
cauſati ⁊ a capite per venas ad coniuncti-
am oculi tranſmiſſi. Si vero magis in p̃-

fundo attigerit: tunc erit coloris porius
tendẽtis ad albedinem qꝫ ad rubedinem
C Curationis iſtius morbi precedẽti vnuer Curati
ſalt purgatione ordinatoꝝ bono vite re-
gimine: prout capitũ de obſthalmia di-
ctum fuit: completur adminiſtratione lo-
calium reſoluentium ⁊ exccantium cum
aliquali mordacitate. P Et p̃pterea mul-
ta auxilia commemorata fuerunt capitu-
lo de cura palpebrarum ſcabiei ⁊ de cura-
tione p̃aniculorum: que valentiſſime huic
curationi accõmodari poſſũt. Immo oĩa
preter egyptiacum vnguentum huic egri-
tudinĩ conuenientiſſime conferunt. Qua-
re pro tua neceſſitate ibidẽ recurre. C Po-
nam tamẽ ad intentionem p̃dictã duo
ſingulariſſima remedia quorũ primũ ſc
ordinatur. R. ſucci praſij: ſucci granato-
rum acetorum. ſucci liquiritie mirabo-
lani curini optime trituri añ. 3. j. lich. 3.
j. f. aloes epatici tucie prepare añ. 3. ij. Colliriũ
aque viridis in pluribus locis deſcripe:
preſertim capitũ de cura ſcabiei palpe-
brarum. 3. vj. ſic de memite: ſic albi ſine
optio ana. 3. f. vini albi odoriferi. 3. j. et de
omnibus fiat colliriũ ſcõm artem quod
ſumme valet in omni ſpecie vngule ſebel-
er oculorum panni. P Item ad eãdem in-
tentionẽ. R. ſucci celidome. 3. v. ſucci gra-
natorum acetorum cum ſua corrice. 3. iij.
ſucci liquiritie: ſucci carui ana. 3. f. cimi-
ni. 3. f. ſirupi roſati mellis roſati añ. 3. iij.
aque roſate. 3. ij. mirabolani emblici ⁊ ci-
trini añ. 3. ij. antimonij ceruſe añ. 3. v. alu-
minis roche. 3. f. f. ſellis bouini ⁊ capõ-
num ⁊ perdicũ añ. 3. ij. garioſilorũ nucis
muſcate añ. 3. f. tucie calceis decies lote cũ
aqua plantaginis ſarcoſie añ. 3. ij. ritu-
randa triturentur ſubtiliſſime: deĩde ad
inuicem miſceantur ⁊ elãbicetur cũ vaſe
vitreo bene inlutaro ⁊ reſeruetur in vaſe
vitreo bene obturato ⁊ vtere intra oculũ
qꝫ eſt ſupreme operationis ad vngulam
et ceteras cõmemoratas paſſiones. Et eĩ
cõſumptiua ſuperflui cũ deſiccatione nõ
parua ⁊ aliquali domeſtica reſolutione.
P Et ſi vis qꝫ dicta aqua ſit magꝫ carnis
ſuperflue cõſumptiua faciã ſic. R. aque
predicte. 3. ij. vini albi odoriferi. 3. j. aque
roſate. 3. j. tucie antimonij añ. 3. j. z. f. ſlois
eris optime trituri. 3. duos caleſcacie
aquis tantum ad ignem parumper ad-
dantur reliqua ſine bullitione et vtere in-
tra oculum vt ſupra de alijs remedijs di-
ctum fuit. C Si vero curatione antedicta

Colliriũ

Aliud.

ungula euell non possit: tunc pyltimo remedio ad mianuale operationē descendere. Et quibz hūmōi curatio non sine maximo oculoꝝ periculo eruptionis corneæ pupillæ: vt nōnulli restant auctores efficiat: in si patiens fuerit valde cupidus hanc vltimam curationem experiri cū p̄stlatione altābusz cōsanguineis patiens faciat: dīco q̄ curatio ista p̄ manuale operationem faciēda p̄ner ad vīrū diutius in arte exercitatū. ¶ Et ideo cōsiliū meum est credere mihi. vt diximus capitulo de cura crepaturæ per manuale operationē q̄ bonus chirurgus hanc curationē ferro antetare oīno nō dīz immo peregrināb^r hinc ideo curatio ista est relinquenda: in vt videat me in hoc oīa indagasse curationē describam q̄ etiā nō multis a curatione doctorū videtur variari. ¶ Et est q̄ subtili ingenio capiat vngula quasi in extremitate cū instrumēto curuo argēteo: nō in radice s̄z in eius terminatione q̄est in cornea: deinde instrumēto aptor incidēti cū p̄stia aliquā tūsi curua a manu leni operātis et firma ac docta: in hoc experta p̄ posse sine dilatione corneæ cōstructione gradatiz incidendo p̄dicto instrumēto vt ad radicem extirpet. Quo facto loc^o aliquā tūsi digerat in^r cū lacte mulieris et zuccaro cādī dī sirupo violator: q̄ hec digestio applicandē iam dicte medelle efficitur cū sedandō doloris. Extra nō applicet emplastrū de pomis habiti. c. de cura opthalmie. Sedato dolore si remanserit aliquid superflui procedat cū aquis et collirijs carnis superflue cōsumptis superi^r descriptis. ¶ Et sic deo dātē cōpletus est sermo p̄ntis capituli: cuius nomē sit benedictum.

Sebel.

¶ Cap. vj. de sebel reius curatione.

Sebel s̄z Jesubali infamē venarū cōiunctine oculi repleto satis superficialis a materia grossa catarrali ad oculos a capite fluenti ubiq̄ reumantizant. Idem asserit Aui. Dicit enī. Sebel est p̄nicul^o eleuat^o super cōiunctinaz cornea ex inflatione venarū cōiunctine a materia grossa phlegmatica causat^o. Et ideo in cōstructione et cornea interdū causat nebulā fumosam. (In q̄ p̄fat^o vir) Et est cū puritū lachrimarū et rubedine totius oculi te ndēre ad crassū colorē: et nōnullū

Aui.

cū scabie palpebrarū zaliquali vlcératione ne sit vīdū vt plurimū offendens.

¶ Cura istius passionis duas habet in^r tiones. Una quarum vergit in administratione vniuersaliū. Alia ordinatione particularium completur.

Cura.

¶ Quantiū ad primā intentionē dico q̄ ea q̄ cōmemorata sunt p̄ hac prima intentionē capitulo de cura opthalmie hūc morbo vtiliter p̄nt accommodari: quare viget ne cessitate illuc recurre. ¶ Scōda intentio q̄ in ordinatione particulariū consistit. Iſto mō efficitur: in primis fiat p̄nificatio. asstibus q̄ ista egritudo q̄ est antiquata et in tunicas oculoꝝ infiltrata raro vel nūq̄ beneſicio medicinali sanatur. Sicut modo si fuerit recēs cum difficultate remouetur.

Prima intentio.

Secūda.

Aui. ponit hanc egritudinem inter passiones hereditarias. nā de vno oculo ad aliū suum solet habere transitus. ¶ Collirium

Aui.

itaq̄ nobilissime opationis descriptione nō ita ordinatū sic sit. R. succi folioꝝ frassī: succi cellidonie añ. 3. iij. cortici ouoz recētium infusoz in aceto p̄ hebdomada dī. numero. iij. mirabolani citrini. 3. i. tude p̄parate antimoni. añ. 3. i. f. a q̄ rosare. 3. vi. sarcocollē. 3. i. oīa trurata adinnicē triturandē vltima bulliat in caciola enea ab oī oleaginitate et modiciāde modiciāti mūdāta vsq̄ ad cōsummationē aquez et dietatis scōꝝ: quo facto iūterū bulliat cū 3. q̄. aq̄ viridis descripte. c. de scabie palpebrarū vsq̄ ad cōsummationē p̄dicte: aq̄ deinde addant siē. de sarcocolla siē albi sine opio añ. 3. i. miscet^r m̄ artem fiat al colfol. i. puluis subtilissim^o: de quo puluere spargat aliq̄ sup sebel. q̄ locū epiceaz cū mundificatione et resolutione. ac domestica modiciatione. ¶ Itē ad eādē intentiōnem. R. aq̄ viridis p̄dicte. 3. i. f. sirupi roſati. 3. q̄. alcolol. supradicti. 3. iij. aloes epatici odore trurari. 3. i. miscet^r m̄ due bn gatine ad modū parui mar sup^r q̄ fillo ligate ponantur in aqua p̄dicta: de qua q̄ tidie tepida exsistente cum digito cōpūmedo bugatinam intra oculum due vel tres gurtē imponantur. Nam istud ingenium medicationis in isto casu vltimū remediū est. Valer insuper scabiet vngule macule palpebrarū puritū panis et oculoꝝum antiquis vlcibus. ¶ Et nota q̄ localia commemorata in curatione vngule ad hāc curationē p̄nt reduci: q̄re p̄ tua necesſitate illuc recurre. ¶ Et sic deo dātē cōpletus est sermo p̄ntis. c. cui^o nomē sit benedictū

Collirium.

Aliud.

Nota.

Liber. iiii.

**Capitulu. vii. de catarata et imaginatio-
nibus q̄ minant cataratam futuram.**

Catarata.

Causa.

Accidens.

Signa catarate.

Curatio.

Materia grossa flegmatica existente in capite ad oculum descendit humiditas in iuxta pupillam dicitur ibi moram facientes ingrossant et condensantur quasi ad instar panis: qui a doctoribus catarata dicitur. **¶** Soler nā qz ista egritudo seu dispositio i oculo cāri p cōitatē a stomacho: interdū p essentia p cōitatē est qz aliquando stomachus repletus est malis humoribus grossis et viscosis: qui viscositate sua evaporant materiam ad caput: cuius humores plerūqz cū aliquā humilitate ad oculū trāstuz facili elābicādo ibiqz manētes in dies magis ingrossantur: donec ad spissitudinem solidā perueniunt. Interdū insup accidit catarata per essentiam: qz aliqñ oculi sūt valde humidi sanguine repleti et humore albigeno. **¶** Ista etem egritudo q̄ ad sui picipia p maiori parte est cū imaginatio nib⁹ in aere hinc inde añ oculos aialuz paruoz volantū ac si aduicē luderēt: sicut sunt parue muscē et hmoi. lumē quoqz sibi bifurcatū videt: et plurimū magnū lumē min⁹ sibi videt qz quāto sibi magis mino rat virtus visus tanto respicienti ostēsa minor videtur: ideo dicitur catarata phibens virtutem visus exire extra pupillam quemadmodum nubes prohibent coloz apparere super terram lunam terrā illuminare. **¶** Signa itaqz pfirmationis catarate pfecte maturationis ei⁹ (videlicet qz sinar se deponi siue remoueri manuali operatione) cognoscuntur p totalem puationem virtutis visus. et per dilatationē pupille et redditū ipsi⁹ sicut se mel statūqñ digito pollice palpebra fricatur. Cognoscunt etiam p colozē albū argenteū. Nigra nō catarata et subnigra: et q̄ fusi viridis sububeiqz color: et sine ei⁹ dilatatiōe qñ fricat more iā dicto ei⁹ curatio impossibilis iudicā. Que nō nondum est pfirmata p manūalem operationē: curationem nō recipit. **¶** Si ei⁹ cōfirmatio pcuranda est: exhibēdo egrotanti cibaria sanguine grossū humorosū et viscosū generantia: sicut sunt lagane carnes grosse castane et hmoi. hoc totum dico si hec dispositio fuerit in vno oculo: et de altero sano non timeatur.

¶ Curatio itaqz catarate nō confirmate

Tract. ii.

quatuor cōplect intētionibus. Prima est vitā ordinare. Secūda materiā antecedentem partim diuertere et partim euacuare. Tertia membrū mādā cōfouare. Quarta et vitā materiā q̄ est sub forma cōfōtatione enapozare cū aliquā cōfōtatione virtutis visus. **¶** Prima qui dē intētiō q̄ in regimine vite p̄stūit sc̄p̄let. **¶** Oia seruata sanguine clarū et benignū generātia velut carnes facillime digonit et boni nutrimenti vcz carnes castrati vituli edi agni anniculi et iussu in arboribus et liberis pratis nemoribusqz degenti. Carnes quoqz gallinarū caponū pullos p̄dici et fastianorum vtiliter cōcedunt. vinū quoqz odoriferū vnositas mediocri et cerasolū in isto casu ad ppositū facit. De oleib⁹ sicut et radicib⁹ maiorana mēta calamētū ferulū pulegiū petrosiliū borago blea alba feniculū mellisa. Ista oia i ferulis vtiliter cōcedunt. Rapa quoqz naponē et radix petrosili cū brodio carniū predictarū summe cōueniūt. In cōtrariū vero oia olea et radices sanguine grossū turbidū acutū et vaporosū gñatū i isto casu valde nocua et cōtēstabilia sunt velut sunt rafani. Allia: cepē: erucha: sinapis: caules: lactuca: et currentes earū curū. Legumina etiā oia pter cicera rubea sunt dimittenda: salumina et nimis acris atqz piperrata etiā euadā sunt panis asē cōfect⁹ ex optimo tritico abiectis ceteris fementibus velut sunt lolū nigella oedeli et hmoi bene fermentatis edocotus. Et si fabi cetur panis cū modica quātitate feniculi nil supra crede mihi: qz feniculū sū oēm modū a dministratione visus testant. De mocrino oculorum morbis opitulatur. **¶** Inquit p̄fatus vir. Animalia si quidem repilia cecata in cauernis terre tempore pie malit: tempore quidē veris extra eorum cauernas exeunt ambulando seu reptando donec inuenerint mandratum siue feniculi quo reperito ipsum manducant fricantqz cum eo oculos quo facto visum statim recuperant.

¶ Secūda p̄terea intētiō que est partim materiam antecedentem euacuare et partim diuertere sic cōpletur. **¶** In primis digeratur materia cū sirupo de duabus radicib⁹ sine aceto: et sirupo de ficados et melle rosato colato cū aquis buglosse capilloſi venis et de fumo terre: vel facias sic. **¶** R. oxy mellis sicuti: sirupi de succo endiuie mel

Prima intentio.

Secunda intentio.

Digestum.

ha rosati ana. 3. f. aquarum feniculi beto
nis fumiterre ana. 3. j. 2. sumat hunc siru
pū p hebdomadā. P^o postea fo hanc pur
gationē p duas horas ante diem 2 in illa
merdie regimen medicinarū solutiarum
obseruetur. R^o. pillularum cochiarum. 3. f.
pillulaz aggregatarū 2 indarū aſ. 3. f.
misce cum aqua feniculi fo ment^o pillule
quinq. Et ista purgatio 3 in tēpore autū
ni 2 hiemali. Invere aut facias sic. P^o In p
m^o digeratur materia cū isto sirupo. R^o.
sirup^o de duabus radicibus mellis rosati:
sirupi de endiuia ana. 3. f. sumpto isto si
rup^o p aliquot dies purgetur paties sic. R^o.
pillularū sine qbus esse nolo nicolai: pillu
larum assageret cū aggarico ana. 3. f. cum
aqua endiuie fo ment^o pillule quinq. Vel
facias sic. R^o. pillulaz de iera cū aggarico
pillularum de mastic 2 sine quibus esse
nolo ana. 3. j. Et fumentur post cenā. per
duas horas q summe valent in isto tem
pore. Et ista vltima purgatio solummodo
precedenti digestionē cū melle rosato sim
pliciter vultur concedi ter in mense. Nā
(vt inquit Mesue capitulo de egritudini
bus oculorum) medicus non debet conten
tarivnica purgationē sed pluribus. Tria
cāctis optimam tempore hiemali in par
ua quantitate sumptam vcz. 3. j. 2. tantum
dem mellis rosati cū. 3. j. aque mellis in
isto casu plurimū inuasē percipimus: 2
ista purgatio d^o sumi stomacho ieiuno p
septem horas. Buccella insuper optime co
dognat^o 2 coriandroz. post cibū ne sumi
cibi ad caput ascendere valeat vult^o daf.
Diuertitur insup materia antecedens a d
ministratione, ventosarū fricationum 2 ex
trematurum ligationū. L^o otio quoq^o 2 sub
mersio tibiaturum in decoctione rerū calida
rum. (put in ophthalmia dictum fuit) cū
vult^o efficitur. Laqueum etiam iuxta
terminationem capilloz super collo factū
materiam potenter ab oculis ad eundem
locum puocando attrahit^o purgat cū no
tabili diuersione. Silt^o etiā pectinatio ca
pilloy. retro caput summe in diuertēdo a
doctoribus laudat^o. Silt^o q^o mō etiā fonta
nella pcedēt^o temp^o vlt^o purgatione sup^o co
ronali cōmissura actuali vel potētiā cau
terio facta vsq^o ad terminū armocharim 2
par^o plus aliquat^o diuertendo purgat ma
teriam cataratam futuram faciemem.

**Tertia in
tentio.**
Saccul^o.

¶ Tertia pterea intentio q est mēbū man
dans confortare sic cōpletur. P^o In primis
fiat sacculus in summitate capitis ad mo

dum parui birreti rex confortantium cere
bri reuma intercipientis: cuius talis sem
per fuit ordinatio nostra. R^o. milt^o torrefa
cti fursur^o exiccati triturati aſ. 20. j. ma
tozane rosati absinthij beronice aſ. 20.
f. stichados squinanti ana parum: femicu
li dulcis calami aromatici thuris masti
cias ana. 3. f. misce 2 omnia subtilissime tri
turent. P^o Vel facias sic. R^o. pulueris supra
scripti. 3. j. 2. ierebētime clarissime. 3. j. 2. f.
masticis. 3. j. olei masticini olei rosati pple
ti odoriferi ana. 3. j. misce cum cera nona
sufficienti ad ignem secundum artem de
omnibus fiat cerorum fasces solidi ad den
do in fine croci. 3. j. P^o Ad eādem intentio
nem lotionem capitis semel in hebdoma
da infrascripto lixiuo in hac dispositione
multum inuasē percipimus: cuius talis
est ordinatio nostra. R^o. rosaz absinthij ro
rismarini saluē aſ. 20. j. stichados squinā
ti assari baccari aſ. 20. f. cum lixiuo ex ci
nere ramorum vitis confectio. ¶ Quarta
deniq^o vltima intentio que est euaporare
materia que fuit forma coniuncta in ocu
loy meatibus existit: complet domestica re
solonez euaporatione hūmōi materiei cum
aliquali confortatioe virtutis vislue. Et s^o s^o
exēpli talis pot^o esse ordinatio. R^o. aque ce
lidonie aque feniculi aque rosate aſ. li. f.
vini albi odoriferi. 3. j. mellis liori camomili
leantos aſ. 20. medijz succari ibi. 3. j. f.
fellis galloy. numero. iij. feniculi recentis
enfragie si inueniri potest aſ. 20. medium
bulliant oīa simul cū tātundem aque plu
ualis vcz ad consummationē terrie p^ois:
deinde colentur addendo croci. 3. f. 2. ite
rum bulliāt parum: 2 itez colent^o sup qua
colatura sa bmergant^o suffumigent oculi
ante p^odiū p tres vel q^ono^o horas. P^o Et
si a^o applicationē suffumigij paties sume
ret. 3. j. post cenā p tres horas ex pillis su
peri^o ordinatis vtilissimū erit. Et iste mo
dus suffumigationis p^odictaz rex in isto ca
su multū placuit. Tadeo 2 Anēsoar Bal
neū etem 2 suffumigij p^odicti (vt p^o cōside
rāti ingredientia) virtutē h^o3 resoluēdi ma
teriā in: vhs oculorum eptem cum nota
bili confortatione virtutis vislue. P^o Ad eā
dem intentionē 3 v^o3 infrascripta diluatio
descriptione nostra ordinata. R^o. epatis 2
cini sani 2 recentis lib. ij. calami aromati
ci mellis ana. 3. f. succirute. 3. iij. aque celi
donie. vncias sex. aque feniculae que be
bene er eufragie ana vncias tres: piperis
longi nucis muscate gariofilorum ana.

Cerotus.

Quarta
tentio.

Balneū.

Aqua no
bilissime
op^o tidis.

1. q. croci. 3. f. flosis rois marini aliquatū
lū contriti: schiare siue bozoni ana. 20. f.
sarcocolle aloes epanici añ. diachmas. iij.
fells autum de rapina viuennium si inue
niri possit vñdam. f. vel loco eoz capiat
de gallis gallinis caponibz et perdicibus
in triplū. vcz de felle gallinaz. 20. oibz pri
trituratis z incisis: deinde triturationi ad
dant zuccari albi. 3. iij. mellis rosati. 3. vj.
miscant oia z cū lābio vitreo fm ariē di
stillētur et vsui reseruet bene obturata: qz
vñā quāqz debilitatem visus confortat et
oculorū caliginē mundat cataratāqz futu
rā pphibet. ¶ Quid si curatione antedicta
imaginationes predictae remoueri non pos
sint quin a cataratā non perueniant tūc
catarata pfirmata exstie nulla melior ope
ratio est in eius cura qā ad manualet
operationem transire. nam tūc temporis
curatio resoluētis nullū hz locū. Et rō qz
materia cataratē siue pann⁹ est in parte
intrinseca oculi in opposito pupille. Adeo
quod medicina extra applicata ppter dē
statem pupille materia extra pupillā exa
lari nō pōtō medicamē applicatū in exte
riori parte qñ egritudo est in interiori paz
aut nullum egorantū pstat iuuamētū. 3d
circo cura localis in isto casu cassa rema
net. Prudentis igitur chirurgici est (vt di
ximus) alias duob⁹ in locis dimittere hāc
curationem hinc inde vagantibus z hanc
artem exercetibus. ¶ Ista enim egritudo
indiget viro diut⁹ in ea exercitator: tñ bre
uiter describam curationes: quam sepe nu
mero vidimus ab expertis exerceri. P⁹ in
primis itaqz ante manualet operationes
p tres vel quatuor dies expediētissimū
est patientem linire cuz casta manna: vel
diacaptolicon: deinde transactis duobus
diebus vñlissimū est purgare caput ne
per operationem manualet humores ad
oculum fluere valeant: sumēdo post cenā
p duas horas purgationē infra scriptam.
R⁹ pupillariū assigaret e sine qb⁹ esse nolo
añ. 3. f. z cū aqua feniculi forment pillule
tres aut quinqs. Die vero operationis in
oculo folie venter patēis enemate euacue
tur. Deinde lauentur cruraz tibie cū aqua
decoctionis rerū calidarū p paululū tem
poris spaciū vt humores a superioribus
ad inferiora trahantur. Deinde, super frō
te z temporibus infra scriptum confortati
uum applicetur: vt materia cum est ap
ta nata ad locū fluere aliquo modo repel
latz prohibeat. Cuius talis est forma. R⁹.

olei rosati omphancini mastice añ. 3. q. cū
cera alba sufficienti fiat cerotūz melle: ad
dēdo farinē fabaz. 3. iij. thuris aloes epa
nici bol iarmeni sandalū albi añ. 3. f. misce z
vtere modo (quo supra dictum fuit:) qui
bus omnibus compleris vltimo loco men
tem prius patientis confortando de bona
sue egritudinis salute verbis z argumen
tis sibi prolati. obmissiqz omnibus pma
tis passionibus die clara ventis priuata
temporeqz veris vel Autumni. In nomi
ne dei omnipotentis a quo omne datum
optimum procedit z omne donum perfe
ctum euenit curatio predicta incipiat. Deposi
t⁹ colloco igitur patiente super scam⁹ rate.
no satis angustio mediocrius altitudinis: rate.
fasciato seu ligato oculo sano: manus ei⁹
sub genna tenendo ne operationem magi
stri turbare valeant. Operator deinde se
deat super eodē scāno coram infirmo ali
quantulum altius ipso infirmoz siet iuxta
validam lucem: deinde operator aperiat
oculū egrū manu sinistra: z cū dextera po
nat acū optime fabricatam in medio con
iunctine intus miriendo donec senserit acū
in cōcauo oculi penetrasse. postmodū acū
ducendo z aliquiditer torquendo versus
corneam donec attigerit ad medietatē pu
pille z parū plus. Quo facto subtili inge
nio z magna cū dexteritate opator capiat
predictū pānū cū summitate acus ipsū
inferi⁹ ducendo seu trāsmittendo ipsū mag
aliquiditer compingendo reponat: ibi sca
taratā teneat per paululū spaciū. P⁹ Et qz
solet catarata immediate ad suū locū re
dire. P⁹ 3o est necesse eā toriens deponere z
in p⁹dicto loco collocare taliter qz firma in
feri⁹ permaneat. ¶ Unum tamen in hoc
notandū est qz operator debet cauere de
dilatione vuez z tactu cristallini humoris
postqz autē catarata collocata z reposita
fuerit: extrahatur acus indolose rehol
uendo: et tunc cum celeritate ostende pa
tientī aliquod signum coram oculo eius
semel tantum capite obumbrato pannovi
ridi: dicendo ei quid est hoc. Et istud fiat
vt exinde bona oriant. salaria z vt intelli
gat te minime frustra laborasse. Deinde in
rus statim ponatur albumen oui conuas
satum cū aq rosata z aq mirtillozū aliquā
tuli repida: ne a frigiditate actuali vuln⁹
factū ab acu ledatur extra ponendo albu
men oui cōquassatum cum eisdem aquis
parū vini granatorum: qz prohibet calidi
apā huius loci cū cōfortatione. P⁹ Ligan

Cura.

purgatio

Nota.

do desup p̄dictam medellam cum fascijs
sen p̄c̄is triplicatis. Ligādo etiā oculum
sanū. Quo facto p̄cedere ponat i lecto cū
dexteritate caput firmiter tenēdo aliquan-
tūlū eleuari. Et cū ista medella motetur
p̄ tres dies tenuē dētā faciendo. Ita q̄ p̄
ma die op̄ationis pap̄ aur n̄b̄l comedat
his diebus trasacus remoneat medella: z
itēz bis aut ter in die cū dicta medella p̄-
cedat sine ap̄ione oculi. Sed solū p̄onen-
do in lachrymalibus guttatim z cū p̄c̄is
balneatis p̄dictis medicamē v̄isq̄ ad deci-
mū diē veloone ad sanitatē reducat. Et
q̄ in hac op̄atione p̄pter p̄c̄turā coniu-
ctine soler accidere turbatio siue ophthal-
mia in oculo: q̄ si hoc euenciat: ad curatio-
nē ophthalmie transire op̄z. ¶ Notandūz
est etiā q̄ sicut in oculo dextero parentis
debeat op̄ator op̄ationē facere manu sinis-
tra: recotra si fuerit catarata i oculo sini-
stro d̄z op̄ator manu dextra catarataz de-
ponere. Et sic deo dātē cōplerusest sermo
p̄ntis cap̄i: cuius nomē sit benedictum.

¶ Cap. viij. de dilatatione pupille.

Dilatatio
pupille.

Dilatatio pupille duplex est.
Una naturalis. Et alia acci-
dentalis. ¶ Naturalis q̄ a
natiuitate p̄cedit: ista sem-
per de sui natura est mala z
malam p̄ducit visionē: cui⁹

curatio impossibilis est. Colliria tamen vi-
sum acuentia z confortantia conferunt in
istō casu de quib⁹ in aṅti cap̄lo satis dictū
fuit. ¶ Accidentalē hō dilatatio pupille
iterū est duplex. Quareq̄ a causa aṅti p̄-
cedit. Altera hō a causa p̄mitiua. Zila
vero q̄ ē a cā aṅti semper a materia catar-
rali a capite ad oculos tunicas descen-
dendo p̄cedit. Pro cuius curatiōe ea q̄ in
aṅti cap̄lo dicta sunt de cura imaginatio-
num minatiū cataratā futurā v̄iliter pos-
sunt administrari: quare p̄ tua necessitate
illuc recurte. Hic sermōnē tñ faciem⁹ d̄ il-
la que a causa p̄mitiua venire dicitur.

Cura.

¶ Cura ergo dilatationis pupille a cā p̄-
mitiua euencitis v̄l purgatione p̄missa
s. p̄ v̄etris solutionē: p̄ flosiam scarificatio-
nes spatulaz si fuerint necessarie. In p̄-
mis dieb⁹ iura oculū ponat aqua rosata
cū albumine oui z pap̄ aq̄ mirtilloz q̄ oia
adinuicē conuassent intus v̄etra super
oculo imponat ista medella: v̄ez v̄s q̄ ad
quartā diē a die p̄c̄sionis: q̄ talis dilata-

tio pupille euenit a p̄c̄sione causata sup
oculo sen in p̄tibus circūiacētib⁹. iō in p̄-
mis dieb⁹ intus z extra medicaminibus
refrigerariis cū cōfortatione loci p̄cedē-
dum est. ¶ Et q̄ ad istā dilatationē pupil-
le contigit sepe numero sanguinē p̄ torum
oculum diffundi. Z deinceps in tali casu sem-
per necessariū fuit ad pupillā reducēdo
sanguinē aliquantūlū carminare. ¶ Trans-
actus igitur quatuor diebus infra scripta
medella super oculo applicanda est. s. fari-
ne fabarū: farine ordelañ. z. iij. aq̄ rosate
aq̄ mirtilloz. añ. z. i. cū sapa sufficiēti ad
ignē fiat emplastrū solidū. q̄ desuper more
emplastri applicetur. q̄ est mirabilis ope-
rationis sanguinem resoluēdo pupillā di-
latatā in suo p̄prio esse p̄ducit. ¶ Z itē ad
eādem intētiōnē. s. feniculi dulcis. z. i. fā-
gulinis columbini. z. i. tucie animonij añ.
z. iij. aq̄ rosate aq̄ mirtilloz añ. z. i. s. mira-
bolani citrini. z. s. miscerē v̄asē vireo f̄m
artē elābicent: q̄ talis aqua intra oculum
posita dilatationē pupille restaurat cū ali-
quali virtutis v̄isue cōfortatione. ¶ Si

Emplm
singulareAqua no
biuissime
operatio-
nis.

Decoctio

militer p̄ sanatiōe integra v̄z infra scripta
decoctio applicata cū spongia tenui supra
oculū: mirā habet virtutē: cuius talis est
n̄ra ordinatio. s. rosarū mirtilloz añ. xij.
i. mellilori ansoz añ. xij. s. nucū cissi nu-
mero. s. vini nigri sp̄lli lib. i. s. aq̄ rosate
aq̄ mirtilloz añ. z. iij. rituratis riturādis
bulliat oia v̄s q̄ ad cōsumationē medie-
tatis vini zaq̄ deinde colentur extere cūz
spongia more supradicto: q̄ i isto casu cre-
de mihi p̄sentaneū remediū ē. Et hec fuit
semper n̄ra curatio ex qua tñ v̄ibz egressā
si bene successuz est. ¶ Et sic deo dātē com-
pleta est doctrina p̄sentis: cap̄uli: cuius
nomen sit benedictum.

Remediū
singulare¶ Cap. ix. de debilitate v̄isus: z eius
curatiōe.

Debilis v̄isus varq̄s est di-
uersis causis causat: aliquan-
do a re in exteriori p̄te oculi si
cur scabie corneę z cōiunctine
sebel v̄engula p̄āno cicatrice z
h̄moi. Qñq̄z euenit a re inrimica veloz
humoribus vaporosis grossis v̄isicosis a
stomacho eleuatis ad caput ascēdentib⁹
aut ab humore cholericō fumoso eleuato
a stomacho ad caput etiam ascendente
postmodū vapores p̄dicti elābicādo ver-
sus oculos meat⁹: videlicet ad nervos

Debili-
tas v̄isus

ophticos iplos descraſſantes a ſua propria natura opilantes turbidū viſum in nebulo ſum pducunt. ¶ Iſta nāq; viſio turbida et caliginofa aliq; cōtingit ppter paucitatem raritatem ſpiritus. Et interdū ppter multitudinē groſſificat ſpiritus. Siq; mō accidit ex dilatione pupille accenſa ex hūore albugineo: q; aut nimis groſſus aut nimis ſubtilis in ſubſtātia exiſtit: aut q; eſt in colore alteratus. Et ad hāc cām ſequitur ſepenumero imaginationesq; minantur cataratā futurā. ¶ Poſſeſt etiā pdicta debilitatio euenire ab humore criſtallino: q; aut nimis groſſus aut nimis ſubtilis efficitur in ſubſtātia alteratus: aut ppter ei⁹ tranſpoſitionē. Siq; quos hoc cōtingit aliq; ab humore vitreo propter eaſdē malas diſpoſitiones. Quāobz vt habetur quarto de accidenſi morbo q; ſi ſpūs fuerint multi et ſubriles a longe vident ſubtilis decernēdo: ſi vero pauci et ſubriles vident a longe et ppe decernit enon a longe. Et ppter ea tales ſpiritus non gaudēt multa claritate nec multa ſubtiliatione medicinarū nec forti agitante ſui corporis. Spūs aut qui ſunt pauci in quantitate rari cauſant viſionē malā. Male em a longe male ppe vident. Et ppter ea iſti tales trahūt lumē et male p hī videre ipm lumē: et claritate et ſole etiā turbati ſolēt: vñ aere temperatoz ferotino letantur. Et in hac vltima diſpoſitione ſemper mala ſequit viſio. Ulterius qñ ſpūs ſunt in quantitate multi et groſſi: tūc magis vident a remotis q; ppe: et iſti gaudēt lucido aere: q; facit ad ſubtiliationē ſpiritus ppter exercitiū et motū in aſpiciedo res longinquas. Quapropter cōcluditur q; bona viſio ē illa q; ſequit ex quantitate debita qualitate et claritate ſpūs. Ideo qñ tales ſpūs eēnt multum clari: eo tūc viderēt noctis tpe: put vidēt bubones cate rymoi iz de die nō ita bene videant ſicut de nocte. Sic in oppoſito ſi ſpūs eſſent multi groſſi nō viderēt de nocte ſed de die. Et rō q; in nocte ſpūs ingroſſant et in die rarificant. ¶ Curatio itaq; cauſarū in exteriori pte oculi venientū et debilitatē viſus facientiū efficit. put ſuo pprio capitulo de oibus plenarie locuti ſum⁹. ¶ Uti ſi cā de bilirate viſus fuerit vngula. curat curaſ vngule etſic de ſingularibz: q; remota cā remouet effect⁹. ¶ Si hō cōtingit viſus debilitatē euenire ppter cauſas intrinſecas etſic eius curatio trib⁹ inſerionibus pplect. ¶ prima in regimine viue coſſiſit. Secunda

in purgatiōe materiei antedictę. Tertia materiā coniunctā medicaminibus locali bus remouet et conforatione mēbz man datis put dictū fui in antecedenti caplo. ¶ prima et ¶ Quātum ergo ad primā et ſecundā intē ſecūda in tione dico q; ea q; dicta ſunt in capitulo de tentic imaginationibusq; minant cataratā futurā ad vſum pntis capli adminiſtrari pnt. Similis mō colliria ad clarificationē vi ſus et cōforationē iplius q; ibidē ſun cōme morata huc accōmodate reduci poſſunt. vnde p tua neceſſitate illuc recurrit. quia iſta duo capla alternari videri poſſunt. ¶ Tñ ad ampliōrē elucidiorē doctrinam pntis. c. et cū aliq; vtilitate duoz antecedenſiū deſcribā aliq; auxilia acutiū viſuz et cōforatiā iplum de quib⁹ in primis tā ¶ Aqua mi lis ſemp fuit ordinatio nra. Aqua mirabi lis opationis viſum caliginofuz clarificās et ſanitatē oculoz cōferuās deſcriptione no ſtra ſic ſit. R. ſucci feniculi ſucci celidonio rute enfragie. añ. ʒ. ij. mellis. ʒ. x. ſarcocolle anrmonij tucie aloes añ. ʒ. ʒ. fellis caponi gallorū gallinarū añ. ʒ. ij. nucis maſcare croci garioſilori añ. ʒ. i. zuccari cādi de ſirupo roſato. ʒ. vi. epatis hircini ſani. ʒ. ij. cf. antos ſchiarę añ. ʒ. ʒ. cōſidenda cōrūdantur ſubtiliſſime: repar fraſtūm incidatur: deinde oīa miſceantur et ponantur in lābicovitre: et m artem bis lābicentur: et ytere intra oculum: q; mirabilis eſt opa ¶ Aqua no tionis. ¶ Tñ ad eādē intentionē. R. fellis bilis ope: aui⁹ de rapina viuentiū: fellis gnis añ. ʒ. rationis añ. ʒ. fellis p dū ſaſſanoz gallorū añ. ʒ. ij. mellis. ʒ. i. ſucci feniculi ſucci enfragie añ. ʒ. i. ʒ. vini granatopāboz añ. ʒ. x. aloes epatis ſarcocolle añ. ʒ. ij. cubebę piperis lōgi et roſū añ. ʒ. i. cinamomi. ʒ. i. cf. nucis maſcate garioſilorum añ. ʒ. i. zuccari. cādi de ſirupo roſato. ʒ. vi. anrmonij tucie añ. ʒ. ij. ʒ. epatis hircini. ʒ. ij. floz roſi marini. ʒ. i. omnia adinuicem turentur et in eidantur et ponantur in vaſe vitreo et ſecū dum artem elabibentur: nam iſta aqua intra oculum poſita ſanitatē oculi con ſeruat et viſum caliginofum et turbidū emē dat. ¶ Item ad eandē intentionē pre cedente ſemper purgatione vniuerſali di co quod ſubmergere oculos in decoctione rerum aperientium et conforantium vi ſum habita in capitulo de cataratā ſum me iuaſſe percepimus. ¶ Laqueū quos ſuper colloſtōrānela in commiſſura coro nali facta modo quod diximus capitulo de cataratā ad hanc diſpoſitionem cōueniē

Curatio.

etissime administrant. P Similiter modo pur
gationes et digestiones humorum: ac lotiones
extremorum et alia ibidem ingenia descri
pta (ut superius dictum fuit) p utilitate p
sentis capiti pnt reduci. Ideo non sunt am
plius retinenda: sed p sua necessitate ad
dicta auxilia recurrendum est. Ulterius
confectio sine tragea conveniens in isto ca
su: et in catarata cuius ordinario fuit ex
cellentissimi Thadei florentini sic fit. R. se
minis feniculi anisi ameo: sileris mora
ni zinziberts gariofilorū cubebe pipis lo
gi nucus mufcate radidis celidome enfra
gie: rute betonice cinamomi feniculi dul
ciset fortis coriandrorū añ equalē portio
nem: et de omnibus fnt artem cum zucca
ro albo fiat tragea: ant ex omnibus, tritu
ratis cū zuccaroz citomozū pasta fz arte
fiat electuarium: erit melior: de quo paties
sumat coctear vinum in auroza qñ non su
mit medicinam: et post cenā per duas ho
ras qñ vadit dormiūz. Istud em electua
riū mirifice iuvat ad confortandū et acue
dum visus et sanitatē oculi conservandā.
Pillule insuper convenientes in isto casu
sunt sicut pillule lucis. Pillule sine quib⁹
eē nolo. Pillule assageret cū aggarico. pil
lule de iera cum aggarico: sicut etiam iera
sal. iera constantini in isto casu summe
valent. Tiriacē quoq; 3. f. cū. 3. q. et f. iere
constantini sumptū ieiunio stomacho per
horas sex ad visum clarificandum sum
me iuvasse percipimus. Electuarium sicut
rosatū cū iera cōstāni sumptum aduer
sus oculos caliginē causatā vicio stoma
chi hūiores cholericos in forma sumi: ad
caput mittentis etiā ad propositum facit
et dōsis electuarij sit. 3. ij. f. et iere predicte
sit. 3. ij. P Et sic deo dātē cōpletus est ser
mo pñtis capiti: cuius ec.

Cap. x. De pilis qui orbiculariter
oriuntur in oculorum palpebris.

Ontingit sepe numero in pal
pebris pilos gñari orbiculari
ter quoz vna pars pñtis par
tem intrinsecā oculos tendit:
quare oculos vehementer tur
bat ipsos pungendo: alia vero pars extra
exit ultra rationem et sic reddit oculū tur
pem. Unde his duabus de causis ista cu
ra non solum utilis verum etiam necessa
ria esse videtur.

Et q; hec passio ut plz solet evenire ab

humore flegmatico baurachino extremi
tatem palpebrarū relaxari et humectanti
palpebras in predicto loco adeo eius cu
ratio est esse membrū mādane cū pilis
lis de iera cū aggarico sumēdo etiā inter
polatis vicibus coctear vinum mellis ro
san ieiunio stomacho. Deinde hoc celebra
to crede mihi nulla melior medicina est
quā pilos versus partē interiōrē oculi re
dentes pincicarolis integre euellere. pñ
th facta fomentatione decoctionis altee:
lapacj acuti: seminis fenugreci pomoz
et sumuerre. Deinde loca frequenter lūne
fricent infra scripta aq. R. vini granatorū
aq. rosa. añ. 3. f. alumis roche. 3. i. lapa
cū acuti cōrini 3. x. lich. 3. f. bulliāt oia si
mul visq ad cōsummatōnē terrie partis
Deinde foriter colent et immediate addan
tur florib⁹ eris. 3. f. tucie antimonij añ. 3. f.
mediā misce: q; deficcat humiditatē q est
in radice piloz illoz foramina stringēdo.
Et sic faciēdo pilū orbiculariter non pñt
oriū habere. P Et q; amice multa localia
cōmemorata fuerūt ab Brj. laudatitate
multo prius quoz in qbus nullū utilitatē
cognovimus. Ideo illa auxilia pretermi
tendo vnicū remediū ad veritatē curatio
nis devenimus. P Et sic deo dātē cōple
tus est sermo pñtis capiti: cuius nomē ec.

Cap. xi. de inflammatione et relaxa
tione palpebrarum.

Materia catarali aliquando
flegmatica grossa et viciosa re
laratur palpebre: quare p ea
rum curatione precedit pur
gatione cū pilis cochys vel
de iera cū aggarico ad localia trāseundū
est. P In primis ergo si ista relaxatio pal
pebrarum fuerit cum dolore et inflatione
loci: tunc emplastrum de pomis ordina
tū ut infra vtilissimū erit administrare:
cuius talis ē ordinatio. R. carnis pomozū
sub piumis decoctozū. 3. ij. farine fabarz
3. ij. aque rosate vini granatorū aque fe
niculi añ quantū sufficit ad ignem cū pre
dicta crebellatura fiat emplastrū: et vtere
q; resoluit vnamquamq; inflationem: et in
flammationē palpebrarum relaxationē
earum ad suum locum reducēdo. vel fa
cias sic. R. medulle panis ifuse in brodia
pulli circiter lib. f. deide expmat et misceat
tur cū. 3. ij. carnis pomoz decoctozū sub
piumis croci paz: et vtere supra oculū mo
o iij

Nota.

Aqua vi
lissima.

Arz.

Inflatio
palpebra
rum.

Cura.

Thadei
florentini
tragea.Electua
rium.

Aliud.

Pili pal
pebrarū.

Cura.

re quo supra dictum est. ¶ Si vero ista relaxatio vñ cāi ad hñore flegmatico relaxanti z ventosanti palpebram tunc facias sic. R. farine fabarum farine lentium añ. 3. i. 2. 6. farine orobi. 3. q. cū sapa sufficiēti fiat emplastrū solidū qd̄ super loco applicet̄ qz vnāquāqz relaxationē palpebrarū reducit z resoluit. Ad eandem intentionē v3 illud apozima. R. vini nigri lixiū barbitōis añ. li. j. vini granator. 3. q. camo mille melliloti coriandroy. añ. pāz nūcū ci pressi numero. iij. rosarū mirtilorum ana parum: aluminis roche. 3. j. mellis. 3. vj. bulliant oīa simul trituras tritrandis vsqz ad consummationem tertie partis de inde collent z in collatura infundant spōgia z expressa ligitur super oculo: qz in isto casu plurimū v3. ¶ Et sic deo dātē zc.

¶ Cap. xij. De moro z verruca.

Moro z
Verruca.

Quis itaqz solet in palpebris intrerdi malignari quare pui dētissimū chirurgica est aduertere circa eorum curationem cū medicaminibus acutis procedendo maxime qz de facili solet ab eis cancerari vñ pleriqz vidimus. ¶ Z deo in eorum cura procedendū est: prout de poli po dictū fuit. ¶ Quidē insuper ibidē eorū si gna qz plurimū iuuabūt ad vsūm pñris capiti: ideo localia q̄ dicta sunt in cura poli cācerossi z non cancerossi in hoc morbo conuenientissime possunt administrari. ¶ Tamē non pretermittā quid sentio pro hac cura. Cum ergo cognoueris per signa iam dicta in preallegato caplo morum nō esse cancerosum nec malignū tunc nulla melior curatio est q̄ proin⁹ ipz morū euellere tenaculis bene incidentibus: aut fossi cibus incidere: aut filo fricte ligare donec ad casum peruenierit: deinde actuali canterio eius radix cauterizetur aut potentia li qd̄ fere valeat vices ignis supplere: sicut est canteris de ca pitello: deinde locus digenerat. Quo facto in ceteris intentionibus vlcus curandū est curatione communi vlcis. Sitr si contingat verrucas z poros oriri: eadē curatiōe procedendū ē put de moro dictū fuit. ¶ Et sic deo dante cōpleta est doctrina presētis capli cuius nomē sit benedictum.

¶ Capitulu. xij. De morpheis.

Morphea est duplex alba z nigra. Qñ est nigra: morphea nigra dī. Qñ autē est alba: albaraspheea appellat̄. ¶ Morpheea itaqz est passio cutanea mutās naturalē colorē cur. Et si in loco piloso orit̄ pilos cadere facit: z interdum morphea nigra: nā ista talis in pñcipio ortus sui curationē recipit lz cū difficultate et in equalitate cutis qz nūq̄ recipit curationem. Albaras autē morphea raro inuenitur cū viceratiōe. Licet magister Lafrācus vir magne autoritatis arte Chirurga contrariam opinionē teneat. ¶ Est ergo albaras mutatio cutis in albo colorē: si ne cutis lesiōe in sua pñia forma z natura. Et lz varie sint opinionēs inter doctores: in de nominibz nō est curandū dūmo do rectas intentionēs curatiuas habeam⁹ Curationi vtiqz istarū duarū passionū cū doctrina pñtia capli subter intendo.

Lafran.

Signa albaras morpheis.

¶ Curatio ergo earū dī tribus intentionibus cōplet̄. Pñia est vñ ordinare. Scda materiā añcedentē purgare. Tertia vltima materiā cōstitā remouere: nutritimēti attrahēdo ad locū si op⁹ fuerit. ¶ Quantū ad pñā intentionē q̄ est vñ ordinare pcedendū est cū dicta hñra. c. de cura vñdimie. ¶ Si hñmō pro scda intentione q̄ est materiā añcedentē purgare. ¶ Si morphea fuerit albaras purget̄ purgatione purgati flegma corruptū: vel digerat̄ materia z purget̄ purgationibus traditis. c. de cura vñdimie z sephiroz. q̄re p tua necessitate illuc recurrit. ¶ Si vero morphea nigra esse videat̄ pro eius curatione etiā tione z digestione eiū dī aurilij: procedendū ē. (put dictū fuit c. de cura cāci) qz oēs purgationes z digestiones ibidē descripte melācoliam potentissime purgat̄ quare il luc recurrit. ¶ Tertia z vltima intentio q̄ est materiā cōiunctā remouere z nutritimēti ad locū attrahere si op⁹ fuerit: (vñ dīrimus) localibus medicaminibz cōpletur ¶ Et pñio sciendū est qz ea auxilia q̄ cōme morata sunt in cura alopie hñc morbo pñt cōuenire. q̄re illuc recurrit. ¶ Ad albaras i pñis remediū singulare. R. succi artemisse succi sgle añ. 3. q. succi lapach acuti. 3. iij. misce fricato pus loco cū pāno rigi do donec locus rubescat: deinde epitimē cum succis p̄dictis. ¶ Et si maior necessi

Curatio.

Pñma intentio.

Secunda.

Tertia.

Uescica
toris ad
abraas

ras exicationis adfuerit attrahendi nu-
trimētū ad locū facias sic. Si albas fue-
rit in loco piloso in p̄mis abraas locū. De
inde frice: postmodū imponat medicamē
infra scriptū. R. succi squile succi ap̄i r̄isi
añ. 3. ij. catariarū. 3. f. acetī fortissimi. 3.
ij. fermenti. 3. ij. misce z oia s̄il pistentur z
more empli sup loco applicet: q̄ vellican-
do nutrimentum attrahat ad locū. P. Uescic
catoloco cū folio caulino z pinguetie ana-
tis z butiro trib⁹ dieb⁹ pcedēdū est. P. De
inde ad pducendū naturalē colorē z ḡna-
tionē piloz in loco: infra scriptū medicamē
applicandū est. R. succi ambrotani⁹ succi
matriarie succi squile añ. 3. ij. capillosum
botapustioz. 3. i. z mediā olei tartari. 3. f.
terebenthine clace resine pini liq̄ de añ. 3. vj.
farine lupinoy farine fenugreci fermenti
añ. 3. ij. mellis. 3. x. armoniaci dissoluti in
aceto. 3. ij. f. bulliant oia s̄il parum z more
empli: super loco applicet: q̄ est mirabilis
opanonis ad puocandā natiuitatem pi-
loz z colorē naturalem cutis inducendū.
P. Ceterū ad morpheā nigram vlcerosam
curationē hāc valere inuenimus. In piis
loco loto z fricato decoctiōe lapacū acuti
fumierte lupinoy omnibus cū lituio de
coctis locus scarificet. Et in circuitu appli-
cet s̄agnifuge: vt tota materia cōficta eua-
cuet. Deinde infra scripto medicamine p-
cedat. R. olei laurini olei de tartaro añ. 3.
f. z. f. terebenthine. 3. ij. fursuris auripigme-
ti añ. 3. ij. subtiliani. 3. f. succi lapacū acuti. 3.
ij. f. lardi porcini liquefacti: saponis galli-
ci añ. drachmas. x. floris eris. 3. v. fuliginis
furni. 3. ij. z. f. carne cōbuste. 3. v. litargirij
aurei z argentei añ. 3. f. argenti. viui extin-
cti cū saluia. 3. x. misce. z m̄ artez in morta-
rio fiat ynguentum. quo vtendum est vsq̄
ad mōdificationē cutis z vlceroz carnis
male remotionem. P. Et si p̄ remotiōe car-
nis male puluerem nostrum necessarium
fuerit adimittit̄are carnis superflue remo-
tium ipsū adimittit̄a more iam dicto
pluribus in locis: deinde locus excicetur z
cicatriget̄ cū ynguento de minto: z aqua
aluminosa vel cum ynguento de litargirio
habito. c. de tinea ad remouendū acui-
tatem incendū ad medicinis cutis cau-
satam. Et sic deo dante completus est ser-
mo p̄ resentiū capituli cuius nomen sit be-
nedicum.

¶ Caplm. xij. De impetigine serpigio
ne derbia z flegmate falso.

Sic egritudines adinuicem
non differūt nisi scōm mai⁹ z
min⁹: oēs em̄ a flegmate gros-
so corrupto z baurachino ge-
nerant. P. Impetigo itaq̄ si impeti-
50.
pia: est scabies sicca supeminēs cū asperi-
papias.
tate z rotūditate figure z mēbrozū decorē
fedat. Ideo impetigo scabiosa passio cura-
nea z sicca esse v̄t: z a nōnullis volatica dī.
In medio tñ circuli aliqñ sine asperitate z
scabie atq̄ vlcere inuenit̄. Et v̄ plurimū
eius ori⁹ accidit in collo: in frōre: in spatū.
Lafran.
lia: in gula z brachijis. P. Lafran⁹ tñ in c.
de impetigine dicit ipsam esse passiōē cu-
taneā sine vlcatione asperitate z muta-
tione coloris naturalis cutis quod in rei
veritate salua pace tanti viri fallit eius
opinio. P. Si r̄ serpigio in eadē asperitate
z scabie sicca demonstrat̄ in ei⁹ ori⁹. Tñ
in figura aliquātulum distat ab impetigi-
ne: q̄ serpigio est longioris figure z aliqñ
do cū dētib⁹: z magis vlcerosa z humidior
huc z illuc serpendo. Ideo qñ amplitudi-
nē habet flegma salsum a vlcgo vulgaris
ter appellari solet. ¶ Curatio itaq̄ istarū
passionū trib⁹ intentionib⁹ efficit̄. Prima
in bona ordinatiōe regiminis vite consistit.
Scōa in digestiōe z euacuatione materiei
antecedētis. Tertia z vltima in admini-
nistratiōe localij p̄ remotione materiei cō-
fictē. ¶ Quantū ad primā intētiōnez q̄ est
vita ordinare bonoz hamoz generatiū
cōpletur sic. P. Comedat ergo panēs olera
z carnes sanguinē subtilē generatiā sicut
sunt borago lactuca: ligua bonis: spinacia
bleta alba: cū pauco mēte z feniculi in bro-
dio gallinarum vel carniū vituli edim ca-
strati vnius anni decocta panatella insu-
per grue risum far z hmoi in eodē brodio
decocta in isto casu vtiliter concedunt̄:
oua sorbilia p̄tereā z vini clarū odoriferū
limphatū ē cū vtilitate pcedunt̄. Oia in
super ferula salsa: legumina s̄il r̄ acuta z
acriter pontica in isto casu sunt dimittēda
q̄ humores salfos generāt: victualia etiā
de pasta interiora z capia aialij carnes
grosse sicut vaccine porcine ceruine z lepo-
rine oēs sunt etiā de vna ciuilib⁹ aqua
cis. ¶ Scōa intētiō sic p̄plet̄. P. In p̄mis
digerat̄ materia cū oximelle sirupore de
fumarie ac violato cū aqua seruēdiū sumi-
terre z buglosse: vel facias sic. R. sirupi de
fumarie añ. 3. f. aquarū endiuie sumit̄erre

Serpigo

Curatio.

Prima
tio.

Secūda

purgatio capillorum veneris ana. 3. f. **P** Sumpto si-
rupo p hebdomada purget sic. 8. diaca
proliconis. 3. vi. confectiois amech. 3. f. f.
diaconis. 3. g. cū decoctione florū z fru-
ctuum cordialis polipodij scolopēdrie ca-
pillorum veneris fiat porio brevis: adden-
do strupi violati. 3. i. Uel purgetur paties
cum pillulis de fumo terre simul cū aggre-
gatis: vel cum pillulis de iera cū aggar-
co. **P** Auxilia etiā descripta. c. de sephiros
de yndimia de cancroz farmaca purgātia
venit ad hanc curationē possunt cū ylli
tate administrari. **C** Tertia deniqz yllia
interio q administratōe localis comple-
scit. c. i. In primis ad impetiginemz der-
biā q parum ad diuicē differū: immovna z
eadē est curatio: fricata derbia z ipetigine
panno rudi vel abrafa rasorio: ipsa prius
salvia linita statim iscripta medella lo-
cus impetiginis z derbie epitimet. Cuia
talise ordinatio. 8. succi lapacij acuti. 3.
f. furfuris. 3. f. aceti quilibet. 3. x. aluminis
roche: flosieris ana. 3. f. f. sublimati. 3. f. sa-
lis gēme. 3. i. misce z bulliāt vsqz ad psum-
mationē tertie ptis succi z aceti: vt tere epi-
timando locum (vt supradictum fuit) qm
linimentū. vnaquāq impetiginē z serpiginem interfi-
cit. **P** Item ad eadē intentionē. 8. sapo-
nis gallici. 3. f. virri optime trurati. 3. vi.
furfuris. 3. iij. stozacis liqdine landani añ.
3. iij. litargirij aurei z argenti ana. 3. v. ar-
genti viui extincti cum salina. 3. f. tereben-
tine clarissime: olei laurini ana. 3. iij. f. mi-
sce simul incorporando fiat linimentuz: qz
in isto casu crede mihi presentaneū reme-
dium est. **P** Ad eandē intentionē v3
oleum de frumento super incude cum fer-
ro ignito fabricatū. Eodem modo v3 oleū
de lupinis eodem modo confectum: vt su-
pra dictum fuit de oleo tritici. **P** 3rē ad ser-
piginem z vnaquāq impetiginē z der-
biam. 8. pinguedinis porcine olei laurini
ana. 3. f. vnguenti rosati. 3. iij. auripigmē-
ti. 3. iij. sublimati litargirij aurei z argen-
teicernse argenti viui extincti cum salina
ana. 3. v. flosieris. 3. f. z. f. misce in morta-
rio marmoreo fiat linimentuz: qz est mira-
bilis operatio. **P** Alteri⁹ ad flegma sal-
sū cū vlcere z ragadys siue fissuris. 8. suc-
ci lapacij acuti succi plātaginis succi solatri
ana. 3. f. pinguedinis porcine liquefacte:
vnguenti populeonis ana. 3. iij. olei rosati
omphacandī olei mirrini ana. 3. f. olei devi-
sellis onorum. 3. x. litargirij aurei z argen-
te ana. 3. f. z. f. tucie. 3. f. plumbij. 3. vi.

ceruse. 3. x. argenti vini. 3. ix. misce z fm ar-
tem fiat linimentum in mortario marmo-
reo. **C** Et scias qd illud vnguentum sum-
me v3 in serpigine z impetigine interfecta-
earum malicia ad curez cicatrizādā z li-
mendā. **C** Et nota quod in istis passio-
nibus presertim in flegmate salso balnei
decoctionis maluarum fumit terre lapacij
acuti ordeī furfuris z duorum granatorū
cum suis cornicibus ante administrationē
vnguentorum a cutorum z etiam post sum-
mopēre v3. **C** Et si in flegmate salso aliq
modificatio pro eius vlcere necessaria fue-
rit pulvis noster carnis male remotus si
ne dolore potest cōuenienter administrari
reduco deinde ad curationēz adiectā.
C Et sic deo dāte cōpleta est doctrina p̄sen-
tis capituli: cuius nomen sit benedictum.

C Capitulum. xv. De pediculis placis q
vulgo dicuntur piaroti nascētibz in pal-
pebis genitaliumqz paribus.

Omnia amara virtutem ha-
bent nedum pediculos in-
terficiendi: verum etiam z
vermes. **P** 3 deo aloes dis-
solatum cum aq rosata si
locus deinde pediculoz
epitima rus fuerit cū eo pe-
diculos poterit interficere. **P** 3ter fricatio
loci vbi sunt pediculi canapario cum quo
aurificos argentum deaurat infallienter
pediculos necat z interficit et eos cadere
facit. **P** Item valet epitimatio facta cū fel-
le caponis: idem facit fel perdicum. **P** 3rē
ad eandē intentionē valet ouum deco-
ctum et incisum secundū longitudinem
abiecto vitello eius et super et pulueriza-
to aloes epatico pediculos fugat et inter-
ficat. **P** Et si ista nō valent piacigarolis
z palpebus enellantur. **P** Et hec p̄nto tibi
sufficere pro doctrinā ap̄sentis capituli: cu-
ius deo dante nomen sit benedictum.

**Unguentū
3 flegma
salsum.**

**remediū
singulare
ad pedicu-
los et pla-
ros palpe-
biarum.**

C Capitulum. xvi. De sironib⁹ que sunt aīa
lia par ua hinc inde super cute serpētia.

Auxilia q in antecedenti capi-
tulo orata sunt hic cōueni-
entissime administrari possunt
qz (vt ibidē dictū fuit) omnia
amara hñc virtutē sirones in-
terficiendi. Et quia animalia predica
sunt serpendo eminentiam plenā aquisi-

tate inter cutēz carnes generare. Jo opere pium est ferro minui capitis et acuti emi nentiam predictā frāgere vt medicamina possint attingere locū: vbi predicta aialia serpēdo existūt. P. Et isto modo auxilia in antecedenti. c. annotata sua amaritudine pñt virtutē habere interficiēdi parua aialia ista. P. Sit oleum de vitriolo scabiem eorum desiccando sirones necat. P. Item argentum viuū extinctum cum salua et cum sapone gallico incorporatū parumq; auripigmentū in isto casu presentaneum remedium est. P. Acetū quoq; squilini cū modico balsamē pisciū salitōrū quod vulgariet dicitur salamozar parū aloes epa nci omnibus simul incorporatis bullitis locū ex eo epinmādo statim sirones interficit. Et sic deo dante completa est doctrina pñtēntis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Oleum.

Medica-
mē bonū.

¶ Ca. xvij. De pustulis paruis faciei
q vulgo corpi siue torii nuncupātur.

Curatio istius egritudinis com-
pletur a ministracione loca-
lium habētium virtutem ma-
turatiuam cum lenitate qua
dam premissa euacuacione p
ventris solationem: que efficitur cum cas-
sia diacapitolice et electuario rosato. De
fuer: ac etiā per feborhomiā vne cefali-
ce si opus fuerit: et ventosaciones spatula
rū cū scarificatione: et applicatione sangui-
fugarum sub auribus et venis emoroidali-
bus: materia existente calida et a sanguine
grosso cāta q de facili cognoscitur per ru-
bedinē loci et inflāmatōem. P. Et q: inter-
dū iste dispositiones a flegmate grosso cū
sanguinis grossi admixtione generari so-
lent: quod cognoscitur per loci albedinē
tunc si opus fuerit purgetur corpus cum
cassia et diastinone possunt etiā isti tales
purgari cum pillulis de iera et aggregati-
uis. P. Localia itaq; equalitē in isto ca-
su in primis debēt habere virtutem matu-
ratiuā et lenitiuā: quorum gratia exēpli ta-
lia potest esse ordinatio. R. capitiū liliōz
alborū aqua decoctōz. 3. ij. carnis po-
moz decoctōz sub pūnis. 3. i. emediā pas-
sulaz. 3. i. pinguedinis anatis recētis ana
3. f. oia pñtēnt fiat emplū vt iatur super
locū donec corpi siue torii ad maturatio-
nem peruenerint: quo facto sagitella ape-
riantur. Deinde abstergatur materia cūz

Desue.

Matura-
tium.Abstergi-
um.

isto vnguento. R. terebentine clare. 3. i. mel-
lis. 3. x. farine lupinorū. 3. vj. sacocolle. 3. ij.
misce vt iere: et abstergit materiā grossā
et cōtētā in eis. P. Deinde p mollitiē zin Cerotum
tegra purgatione materie inuenim⁹ istud magisale.
cerotū summe valere. R. muscillaginis al-
tee fenugreci rñcum lib. f. olei de semine
lini. 3. ij. terebentine clare. 3. i. et mediam
pinguedinis galline pinguedinis anaris
an. 3. x. litargiri anrei. 3. i. f. de oibus ad
ignē cū cera alba sufficienti fiat cerotū ad
modū diastinone albi et iere qd materiā
purgādo colorē pulchrum pducit. Et sic
deo dāte plena ē doctrina pñtēntis capiti.

¶ Cap. xvij. De fistula lachrymali.

Fistula
X apate parua lachryma
redereri iuxta nasum qd
ab An. Algarab nunci. Fistula.
par fistula cū ossis coru An.
prione frequētē gnari so-
let. ¶ Pro cuius curatiōe
premissa vti pūgatione et Cura.

vitē bono regimine (pout plenarie dictū
fuit. c. de obtrahmis. Dico imēdiate ad cu-
rationem dico verā veniēdo q nulla me-
lior curatio est q̄ officii fistule protinus
ampliare. In primis cum pulvere nostro
carnis superflue remouito. Deinde cū ro-
cisio nostro de minio si opus fuerit. P. Ut
timo loco cū spōgia vel tincta de cucurbi-
tāericata ad modū corrigie locū amplia-
re. Deinde ampliato loco candenti ferro
punctuali os cauterizetur per cannā ar-
gentzā cauterium mittendo donec per-
foretur totū os vsq; ad partem intrinse-
cā nāsi et vt labia vlceris ab operatione
ignis minus ledantur. Consequenter ha-
beas cauterizū oliuēle quo tota ossis cor-
ruptio vndiq; cauterizetur. Deinde cau-
terio punctuali quadrato os perforetur.
Canulo tñ argenteo prius intus imposi-
to ne caro sana ex cauterisacione deco-
quat. Et hec fuit practica excellētissimi
Guil. pla. cū q̄ genrez pliam sanauimus
¶ Verū semp aduertēdū est ne cauteriza-
tio copatio ignis attingat lachrymale: q
sequestraret angulū lachrymalis a palpe-
bra qd esset valde turpe et incōueniens
opanti verecundiosuz. Ideo cauti chirur-
gici a tali incōuenienti se tuerunt locū cū
toto oculo argenteo cocleario cooperien-
do. Quo facto vlcus vsq; ad dissepacio-
nē eschare si cui cetera adusta vñerata

Guil. pla.

Nota.

et adue est: v3 cū emollientib⁹ os. Deinde cōbustū curācū est: (put de cura ossis cor-
rupi latius dictū fuit): q̄re eodeꝛ recurre.
¶ Remota deniq; ossis corruptioe aliq̄bus
diebus cūz mūdū carino de strupo rosato
descriptione n̄a: multis in locis ordina-
to pcedēdū est: postmodū incarnet vlcus
incarnatio infra scriptoꝝ: terebēntine cla-
re. 3. f. mirre. f. sarco colle ana. 3. f. thuris. 3.
f. farine fabaz. 3. f. mell rosati. 3. f. aloes
epatici. 3. f. misce: q̄ mirabiliter incarnat: p
sufficiēti aut loci incarnatioe sigillatioe
cum vnguento de minio 2 aq̄ aluminosa 2
pulvere cicatrizatione iā dicto in superiori
doctrina pcedēdū est. ¶ Et sic deo dāte cō-
pletus est sermo presentis capituli: cuius
nomen sit benedictum.

Mundifi-
catium.

Cap. xij. de gutta rosata et eius cura.

Gutta ro-
sata.

Gutta rosata vt in antiquis 2
modernis rep̄t scripturis est
q̄dam rubedo extranea. circa
nasum 2 maxillaz poma vt
plurimū suam habens natui-
tatem. Et insup cū pustulis pro-
fossis ad
modū parue lenticule. Et propterea hec
passio (vt asserunt doctores) est vnum ex si-
gnis coarguentibus principii lepre. ¶ Fit
namq; ista egritudo a sanguie grosso corru-
pto cum aliquali interdum adustione. 3o
ista egritudo connumeratur inter cōtagio-
sas egritudines. Et vt plurimum eius ini-
tium ipe hiemali incipit manifestari pro-
pter coactionem vaporū. ¶ Curatio itaq;
isti⁹ passionis trib⁹ intētiōib⁹ p̄ficiat. p̄ua
in ordinatione vite cōsistit. Scōda in pur-
gatione materie aſcedentis. Tertiā in lo-
calibus. ¶ Prima et secunda intentio persi-
ciunt quēadmodum in caplo de apate cū
ceroso 2 de sephiros in māmilla dictū fuit
quare pro tua necessitate illic recurre.

Cause.

Curatio.

Prima et
scōda intē-
tio.
Tertiā
intētio.

¶ Si t̄erū p̄cōplemēto tertie intētiōis
auxilia q̄ dicta sunt caplo de saphati 2 ca-
pitulo de ferspie 2 ipeſtigne ac morphæa
huic accommodate p̄nt reduci. ¶ Hic tamē
ad ampliorē elucidoē doctrinā h̄mōi ca-
pituli describā aliqua equalēna remedia
¶ Et primo ad guttā rosatā inuenim⁹ au-
xiliū infra scriptū valere. R. radicū lappa
cū acuti: radicūz aphodiloz añ. 3. f. aceti
sclitici. 3. f. auripigmenti. 3. f. sulfuris. 3. r.
oia simul terant: deinde locus crebro epiti-
met. 3. f. tūd em auxiliū vt nobis sepe nume-
ro experientia demonstrauit desiccari nāquā

q̄ pustulā rubedinē extraneā gutte rosæ
ne extinguēdo. ¶ Ad eandē intētiōē va-
let albumē oui cōquassatū cū aqua rosa-
ta epatū succi p̄taginis parūq; succi lapa-
paci acuti paululūq; sublimati. 3. f. au-
xiliū i isto casu ē p̄taneū remediū. ¶ 3. f. t̄e
acerū bullitū cū fursure zaqua rosata vt
a fidedigno accipi delect poterit guttā ro-
satā. ¶ Oleū q̄z de grano 2 de lupinis pu-
stulis ipositi summe iuuasse pcepimus.
¶ Et q̄ ista auxilia sunt aliquatūlū: corro-
sua. 3o q̄n cū illis ipe p̄gruo p̄cesseris p
remotioe mali coloris male cicatrizationis
et ad curā asperitatē limitā 2 remouēdas
crustas: debes pcedere cū infra scripto lini-
mēto. R. succi lapa cū acuti succi p̄taginis
succi aphodiloz añ. 3. f. olei de vitellis
ouozum. 3. r. terebēntine clare. 3. f. succi li-
monum. 3. f. aluminis. 3. f. cōbusti. 3. f.
argenti. viii. extincti. 3. f. olei mirri olei
onſancini añ. 3. v. 2. f. misce oia i mortario
plumbi ducēdo per duas horas preter ar-
gentū viui: q̄ in fricatione p̄stibi remane-
ret cū ipso: vt ipe super loco more limen-
ti: q̄ mirabiliter v3 ad oēs intētiōes p̄no-
minatas. ¶ 3. f. ad eandē intētiōē v3 infra
scriptū colliriū 3. f. olei ep̄tine. 3. f. si
albi sine opio. 3. f. 2. f. succi limonū. 3. f. vi-
ni granatorū aliquatūlū ipsūfati ad ignē
3. f. aggregati aceti rosati añ. 3. f. tucie ceru-
se añ. 3. f. 2. f. litargiri aurei 2 argērei añ.
3. f. misce simul terendo 2 fiat colliriū: cū
quo loc⁹ sepius ep̄tinet. ¶ Et hec p̄no-
tibi sufficere pro curatioe h̄mōi morbi deo
dante: cuius nomen sit benedictum.

Aliud.

Secretū:
expertus
Oleum.

Linimen-
tum.

Colliriū.

Cap. lxx. de vlcibus narium.

Ulcera narium sunt valde timo-
rosa: q̄z plerūq; ad cancerosita-
tē solēt transire. Sūt et: affi-
cillime curatiois: vel q̄ loc⁹ est
inep̄ applicatiōi medicinarū
vel q̄ materie catarrales opationē medici-
narū ipe diuit. ¶ Premissā purgatioe ma-
teriei antius: p̄milioꝝ bono vite regimine
put in supiori doctrina sepius de eis di-
ctū fuit ad localia remedia deſepta cōſe-
dere ip̄s. 2. Quobz curatio nariū vlcēz
paz differt a curatioe cōl sup̄iā dicta li-
bro de vlcēib⁹ in ḡnali. ¶ Cū si ista vlcera
fuerint virulēta curatioe virulētoꝝ vlcē-
rū curāda sunt. Si corrosiua corrosiuoꝝ.
Si putrida puridorūz curatioe tractant
et sic de singulis: put in suis p̄p̄is capi

Ulcera:
narium.

Cura.

tulis p̄nominati lib. plenarie locuti sum^s
 P̄ Tñ hic de aliquibus expertis remedijs
 mentionem faciã. P̄ Et p̄io dico q̄ si vlc̄
 fuerit virulentũ vel corrosiuũ mũdificetur
 locus cũ puluere nostro carnis male remo-
 tuor: vel vnguento apostolorum mixto cũ
 egyptiaco. Deinde loco mũdificato ponatur
 de infrascripto liquore. R. pomor. gra-
 natorum dulciũ ⁊ acetofozũ nũero. ij. liij.
 3. j. mirabolani citrini. 3. ij. aque pl̄tagis
 aq̄ rosate añ. 3. ij. caude eq̄ne cimariũ ru-
 bilingue passarine foliozũ plantagis añ.
 20. f. oia simul contundant: deinde expri-
 mantur: ⁊ ad ignem bulliant vsq; ad sp̄s
 sũdinem mellis ⁊ vt̄re: cũ licito intra-
 nasum: q̄ mũdificat ⁊ incarnat atq; cõso-
 lidat. P̄ Item ad eandẽ int̄tionem vini
 granatorũ mouiter expressum bulliũ vsq;
 ad sp̄situdinem cũ succo plantaginis ⁊
 succo lingue canisparũq; aluminis roche
 vlc̄eribus nariũ potentissimè occurrit de-
 siccando: incarnando ⁊ consolidando.

Medic̄a
peculiar̄Vnguen-
tũ.

Item vnguentũ singulare ad oia vlc̄-
 era nariũ. R. liquoris superius in prima or-
 dinatone descripti. 3. j. olei rosati omphã-
 cini diutius ducti in mortario plũbi vsq;
 ad sp̄situdinem. 3. j. r. f. rucie plũbi vsti an-
 timoniũ añ. 3. ij. ceruse. 3. ij. ⁊ f. litargirij
 aurei ⁊ argentei añ. 3. f. mirabolani citri-
 ni trituriati vltima trituratione. 3. semis.
 succi cimariũ rubi vel loco eius plantagi-
 nis. 3. ij. misce ⁊ iterũ in mortario plumbi
 oia ducant cũ pistello p̄ duas horas. Ita
 effũmedella oibus vlc̄erib; nariũ magno
 pere opitulatur. P̄ Item ad eandẽ int̄tionẽ
 cũ minori exiccacõne. R. vnguenti albi cã-
 phorati olei omphãcini olei de vitellis ouo-
 ri añ. 3. vj. vnguenti rosati. 3. r. v̄ loco eius
 vnguenti Sale. litargirij aurei ⁊ argentei tu-
 cie añ. 3. ij. plumbi vsti antimonij añ. 3. j. ⁊
 f. succi plantaginis: succi quinq; neruie: suc-
 ci solatri ana. 3. j. f. misce ⁊ fm artẽ in mor-
 tario plumbi fiat linimentũ. P̄ Et sic deo-
 dante cõpletus est sermo p̄his capituli:
 cuius nomen sit benedictum.

Capitulu. xxi. de vlc̄eribus faciei
 et partium eius.

Vlc̄era
faciei.

Lcera faciei nihl h̄nt p̄ptiũ
 in eorũ curatione a curatione
 añcedentis ca. Sed q̄ particu-
 la facit ad decorationem natu-
 re hũane. 3o medic̄ plurimũ
 d̄s bonitati ⁊ pulehritudini bone cicatri.

zationis. v̄z q̄ nec concava: nec superemi-
 nena vel multũ ampla propolis nõ rema-
 neat. P̄ Quamobrem vlc̄era istius particu-
 le sanat vnguentũ de minio descriptione
 nostra pluribus in locis ordinatũ bonũ ci-
 caricẽ pducendo. P̄ Et vt in anteceden-
 ti capto dictũ fuit si ista vlc̄era fuerint ma-
 ligna curatione malignorum vlc̄erum de-
 bent curari: sic de alijs: prout in doctri-
 na vlc̄erũ latius fuit demonstratum. P̄ Et
 sic deo dante cõpleta est doctrina p̄his ca-
 pituli: cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. xxij. De vlc̄eribus oris
 et partium eius ac gingiuarum pala-
 ti amigdularũ ⁊ yuule.

Gingiuarum vlc̄era oris ⁊ par-
 tium eius premissa purgatiõe
 et bone vite regimine curantur
 curatione ista. P̄ In primis si
 sunt putrida: putridorũ cura-
 tione curant. Si corrosia: corrosiuorũ vlc̄-
 erũ curatiõe curent. ¶ Tñ aliqua descri-
 bam auxilia p̄o eorũ curatione valde vti-
 lia ⁊ experta. P̄ In primis ad gingiuarũ vlc̄-
 era corrosia ⁊ cãcrenosa: vnguentũ egypti-
 aciũ cum vino granatorũ mixtum sum-
 mopere valet. P̄ Item ad eandẽ intensi-
 tionem valet infrascripta decoctio ad gin-
 giuarũ cancrenam. R. vini granatorũ aq̄
 plantaginis añ. 3. ij. foliozũ oliuarũ ali-
 quantulum contritarum. 20. f. vnguenti
 egyptiaci descriptione. R. 3. r. liij. 3. j. bul-
 liant oia simul: vsq; ad consummationem
 duarũ partium ex tribus: deinde collent
 et vt̄re locũ fricando cũ ea: q̄ vnũquẽq;
 corruptionem cancrenosam ⁊ corrosiõe
 gingiuarũ yuule ⁊ palati sanat. P̄ Item ad
 vlc̄era gingiuarum: ⁊ ad alcolam oris: vlc̄-
 cerationem amigdularũ ⁊ yuule mirabili-
 ter v̄z infrascripta decoctio. R. ordei mon-
 di sumac balaustiarũ foliozũ oliuarum: ci-
 marum rubi foliozũ plantaginis lentium
 añ. 20. f. granatorum ambozũ numero. ij.
 aque rosate: aque plantaginis añ. lib. f. li
 cĩ diamoronis mellis rosati añ. 3. ij. alumi-
 nis roche. 3. r. mirabolani citrini. 3. f. cau-
 de eq̄ne. 20. f. oia sũt p̄sent ⁊ bulliũt vsq;
 ad cõsummatiõe tertie partis: deinde co-
 lẽtur vt̄re more gargari smatis: q̄ omni-
 bus vlc̄erib; oris ⁊ partũ eius p̄taneus
 remediũ est. P̄ Et sic deo dante cc.

Vlc̄era
oris.Decoctio
peculiar̄

Qui.

Decoctio

Ca. xxij. De fixuris labiorũ ⁊ oris.

Figure
labiorum

Abiectionem ragadie et crepaturae sanantur applicatione vnguenti albi camphorati.

Plalet etiam vnguentum de tucia oleum de vitellis ouorum lorio aque ordeaceae est aq plantaginis. Item remedium peculiare ad crepaturas labiorum sanandas sic ordinatur. **R.** olei omphancini olei de vitellis ouorum an. 3. r. ceruse. 3. ff. plumbi vsti 3. vj. litargiri aurei et argentei an. 3. v. an. timonij tucie ana. 3. iij. et mediam sepi vituli sepi vaccini ana. 3. i. succi plantaginis succi solatri ana. 3. r. bulliant succi cum oleis et pinguedinibus vsq ad consummationem succorum: deinde colentur et cera alba sufficienti et reliquo ingrediendū in mortario fiat vnguentum qd valet ad vnam quāq crepaturā et ragadias vniuiscumq corporis particule praesertim oris. **P.** Aqua quocq aluminosa cū aqua plantaginis coacta maxima affert vtilitatem in isto casu lauando particulam ante applicationem dicti vnguenti. **P.** Et sic deo dante copleta est doctrina pientis capituli: cuius nomen in secula seculorū sit benedictū.

Nota re-
mediū pe-
culiare.

**Cap. xxiij. De noli me tangere fa-
ciei et partium eius.**

Noli me
tangere.

N labijs oris et maxillarū po-
nis praesertim circa nasum in
parte exteriori quoddā genus
viceratiōis manducatis inter-
dis euenit et solet: qd a moder-
nis tātmōdo doctoribus noli me tēgere
nūcupatur. Nascitur namq egritudo ista
propterea parte a verruca ampli pedis
rotunde figure in substantia dura et ali-
quantum dolorosa coloris ad aliqualem
linitatē tendentis non multū extra cu-
tem eminenti et in circuitu habent aliquā-
do venas sanguine plenas melan colico.
Et demū quando ad vicerationem perue-
nit est velocissimi incrementi. Et oia acci-
ditia artinētia cācro multiplicant et cōcant
cū isto vlcere. **C**uratio igit talis egritu-
dinis non secus debet fieri et procedi quē
admodū dictum fuit in speciali. c. de cura
canceri. qz aliquando vidimus istud vlcus
suum habuisse principium ab apostemate
melācolico paruo rotunde figure doloroso
et cū alijs accidentibus annotatis in preal-
gato. c. quare pro tua necessitate illuc re-
currere. **P.** Aliqua tamē auxilia peculiariorum

uratio.

ad ampliorē doctrinā pntis. c. cōnumera
bo: quorū hec erit ordinatio prima. **R.** gal-
litrici politrici an. 20. i. betoni rubi qd est
spēs qria solatri an. 20. f. pomoti grana-
torū integrorum acetosorū numero. ff. so-
latri. 20. f. omnia simul plesentur et forti-
ter exprimentur: deinde bulliant cū. 3. ff. f. li-
tij vsq ad spissitudinem mellis: qd intra
vulnus ponatur more mellis rosati cū lici-
nīs desuper ponendo vsq super pecia vnguentum
de tucia descriptione nostra in
antidotario nostro ordinatū. Item tucia
cum antimonio puluerizata et pax. plum-
bi vsti habet in isto casu mirabilē pteroga-
tuam vlcere pū mūdicato et pētus mū-
dificatiōe puluis noster carnis supflue re-
motius inter cetera remedia mordicātia
principatū obtinere. **P.** Succus insuper cu-
iusdāz herbe que vocatur posaria sine ve-
rucaria eradicat vnaquāq materiā cance-
rosam: dūmodo nō sit inossata et multū āri-
quata sine molestia. Et de ista herba li. vj.
litera ppria vtilē sermonē faciem: quare
p tua necessitate illuc recurrere. **P.** Succus
insuper betoni et lingue canis in isto casu
magis praestat vtilitatem: vnguentū etiāz
album camphoratū cum succo planta-
ginis: solatri cum tucia etiam cum vtili-
tate maxima adimistrat. **P.** Multa pter-
ea (vt superius diximus) auxilia descripta
sunt. c. de cācro: qd ad vsum pntis capituli
accommodari possunt. Et hec puro nbi suf-
ficere pro cura pntis morbi deo dante et.

**Cap. lxxv. De vlcerebus gule col-
li et partium eius.**

Ircā collū et gulā frequentissimū
me euenire solent vlcera scro-
phulosa: aliquādo cavernosa
et aliquando plana. Que oia
ab humoib frigidis cāntur.
Curatio
Pro quorum curatione praemissa sufficiē-
ti purgatione peruentis solutionem put-
ca de sephiros dictū fuit et de apostemate
mollī praemissosq dono vite regimine ibidē
ordinato localibus pro eorum curatione
necessariū est transire. Unde si hūmōi vlcē-
ra fuerit scrophulosa. vsq cū carne emine-
rit et superflua: tunc curent curatione tra-
dita. c. de scrophulis vlceratis: quare illuc
in necessitate recurrere: qz vtilē sermonēz au-
piliorū in dicto caplo descriptū esse inne-
ntes. **P.** Similiter si fuerint cavernosa ca-
uernosorum curatione etiam curari pnt.

Ulcera
gule.

Curatio

¶ Tamen ad vtilitatē doctrine pñtis ca-
pituli narrabo solitā nostrā istoz vlcē
curationē. quā cū honore & vtilitate egro-
tantium sepe numero pfectū licet cū diffi-
cultate & temporis longitudine fiat talis
curatio propter continuū descensum mate-
rierū flegmaticarū ad locū concurrentiū: q̄
plerūq; in vlcēribus recidiam faciunt.

¶ In primis eger studeat se abstinere to-
to posse ab humidis reb⁹ pferum frigidis
sicut. c. de vndimia dictū fuit. Deinde ad
moned egri q̄ bis in hebdomada sumere
debeat in auroa cocleariū confectionis
infrascripte p purgatione materiei ante
cedētis: cuius talis est forma. R. sirupi si-
chados mellis rosati añ. 3. vj. si. violari. 3.
iij. turbith pparati. 3. vj. aggarici troscica
ri. 3. r. zinziberis. 3. v. cinamomi. 3. ij. polipo-
dij quercini. 3. i. z. f. anieoz. 3. vj. triace. 3.
ij. succarifi. 3. v. misce p⁹ trituranstri-
turandis subitū sūlime & fiat electuariū qd̄
magnā in isto casu prerogatiuā habet: esse
pūtime cū honore nostro illud experti su-
mus. P⁹ postmodū āte omnia conar⁹ sum
semp materiā cōfictā purgare & locū vl-
ceratū ab oī carne supflua & vinctuosa mū
difficere: aliqñ cū administratiōe egyptia-
ci: interdū vigēte necessitate cū troscicho
nostro de minio. Et in delicatis personis
dolorē pati nolentib⁹ locū mundificauim⁹
cū puluere nostro carnis superflue remoti
no sine dolore. P⁹ ultimo loco pro integra
curatione cum aqua aluminosa locum la-
uē & aliqñ sup fila carpinata mel rosatum.
imposui aut loco ei⁹ abstersiuum de melle
rosato. ¶ Et q̄ ista vlcera sepe indigent
vehementi exiccatione ppter humidita-
tem superfluaū quā semper habēt hñōi
vlcera. Ideo enā rpe cicatrizationis fuit ne-
cessariū imponere sup fila vnguentū cera-
seos vel vnguentū apostolorū corrobora-
tū cū modico vnguenti. Super pecta q̄q;
a principio vsq; ad finē vnguentū infrasc-
riptū applicauim⁹. R. olei liliorū alborū
olei de sese lini añ. 3. iij. olei rosati odorife-
ri: olei mirrini añ. 3. ij. litargiri aurei & ar-
gērei minij añ. 3. i. diadionis albi cū su-
mis. 3. iij. pinguedis hirci pinguedis ca-
strati añ. 3. ij. z. f. picis animalis picis grēce
añ. 3. i. z. f. succi lignē camis. 3. iij. bulliāt
oīa simul donec colorē acquirāt nigrū et
succus sit penitus cōsumptus: deinde deco-
lentur capanatio spisso: postmodū iterum
ad ignē bulliāt donec acquirāt colorem ni-
gerimum: addendo terebentine clare. 3.

ij. oppoponacis. 3. ij. z. f. cere albe quan-
tum sufficit & fiat vnguentum non nimis
solidum. & ponantur terebentina & oppo-
ponax quando auferretur ab igne. Jñd
em vnguentū (vī p⁹z cōsiderātingredien-
tia) virtutē h⁹ purgādi & incarnandi cum
mundificatione domesticā cicatrizatione
herba q̄q; lingue canis pdictis vlcēribus
imposita rigata vilemproductū effectum
Et hec est nostrā curatio quam sepe nume-
ro experti sumus cum honore nostro & vti-
litate egrotantium. P⁹ Et sic deo dāte com-
pleta est doctrina pñtis. c. cuius nomen
sit benedictum.

¶ Tractatus. iij. De vlcēribus tho-
racis spine dorſi costarū brachioz
et de auris dīpositiōibus cōtinens
capitula. xi.

¶ Cap. i. De vlcēribus dorſi.

Vlcera vi in ca-
pitulo de vulneribus
hñōi loci dicti fuit:
summultis de causis
valde piculosa: q̄s q̄-
dem causas ibidez re-
uide. ¶ Curatiōis itaq;
istozum vlcērum non
differt a curatiōe cōmuni alioz vlcērum
tradita in lib. de vlcēribus in vniuersali.
¶ Quāob⁹ si vlcera istozum locozum sunt
putrida curantur vlcērum putridozum
curatiōe: & sic de alijs vlcērib⁹: put in suis
proptis capitulis lib. preallegati optimaz
descripsimus curatiōem. quare pro tua
necessitate illuc recurre. Unum tamen in
istis vlcēribus notandū est q̄ propter ner-
uozum multitudinem & nobilitatem nu-
che medicamina debent esse mitiora quā
do in istis vlcērib⁹ op⁹ administrari acuta
medicamina. ¶ Quapropter in putridis
vlcēribus vnguentum egyptiacum mixtū
cum tantūde vnguenti apostolorū suffi-
cit administrari. ¶ Similiter etiam in soe-
didis sufficit administrare proceozū mūdi-
ficatione partem vnam vnguenti egyptia-
ci cum duabus partibus vnguenti aposto-
lorū. ¶ Abstersiū quoq; de melle rosa-
to cū succo ap̄i sarcocole & succo ap̄hodi-
lorū cū terebentina & farina lupinorū soe-
didis interdū vlcēribus sufficit pro eoz
mūdificatione. ¶ In cauernosis etiam vl-
ceribus cum lotiōibus et medicamini-
bus acutis (ne forte sua acuitate in ner-

Ulcera
dorſi.

Curatiō.

Nota.

Electua-
rium ad
purgāda
materiāz
flegmati-
cam.

Unguentū

uis nuche rigores spasmi causari valeat) non est nisi pcedere. ¶ 3us si incisio fieri pot absq inc lide venar z nervoru hmoi cauerne vsq ad sine eius ista opatio laus dabilior esset qz pcedere acnus medica minibus: pserum qñ orificiū viceratiōis cauernose naturalr permaneret in locosu periori z pfunditas eius in loco inferiori. ¶ Q^uerū si in hmoi viceribus aliqua de cā eminētis incommodi predicta incisio fieri non possit: tūc infra scripta lōiōe pcedē dñ est cuius officium est vnāquāqz vlcera tionem cauernosam a carne mala z purri da mūdare absqz molestia: z hmoi compo sitionis talis est forma. R. luriū confecti ex cinere ramoz vini: z fici z sit equalis for titudinis cū luriū barbitōis. 3. vj. pul ueris nri carnis supflue remoti. 3. ij. sar co colle. 3. i. mellis rosati. 3. i. f. m. misceractua luer tepida cū siringa in^o mittat. Aduer tendo semper q lauatozū hmoi intra cau ernam vlcationis remaneat p diē natu ralē ante qz fiat pmutatio medelle p dicit: qñ eius opatio non efficit nisi intra diem naturalē. Nam predicta medicina manu ducat carnē malam cū vlcis mundifica tione absqz dolore z euacuationē mūlte fa niofatis pducit: samē de mala in bonaz regulando. ¶ Cūqz ad perfectā mūdifica tionez vlcis puenieris: qd de facili cogno scit p bonitatē carnis noue nascentis in vl cere: p pñiam bone saniofatis: tunc ab hmoi medicamine abstine dñ est. z loco ei⁹ dz locus sanari cum aqua ordeacea z mel le rosato tantūmō vel intus ponat abster suum de melle rosato cum terebentina et sarcocolla pluribus in locis ordinatum. ¶ Secuta mūdificatione pro incarnatione et sigillatione eius pcedendū est: pñ de his duabus intentionibus sepissime dictū fuit in libro de vlcibus in vniuersali: quare p tua necessitate illuc recurre. ¶ Simi luer etiam si in cura istozum vlcium in tentio euacuandi corpus affuerit: proce dat vna cūz regimine vite vcz in comestio nibus z potu fm qd humoz natura possu labit: vnde de vnaquāqz materia peccan te purganda. c. ij. de vlcibus satis aper te demonstratū fuit: quare pro tua necessi tate illuc recurre. ¶ Et sic deo dante cōple ta ē doctrina pferentis capituli: cui⁹ nomē sit benedictum.

Lotio.

Et totis vlcē curatio a cura tione cōi alioz vlcē nō dif fert qñ nō sunt penetrāna. Vlcera:

¶ Quare si sūt cauernosa ca uernosorum curatione curē tur. Si putrida z corrosiua v purrida z corrosiua curatione gubernent: et sic de alijs: pñ in doctrina de vlcē bus in vniuersali de omnibus sermonem fecimus. quare pro tua necessitate illuc re curre. ¶ Q^uerū si ista vlcera fuerint cū offis corruptione tñō penetrantia: tūc subnū ingenio magna cum sagacitate tota offis corruptio ferro aut acuto medicamine fz qd melius tibi videbitur vndiqz a carne mala detegatur rraspatioz: deinde infru mēis bene incidentibus carrādo seu ras pādo vsq ad sanitatē offis pcedēdū est. postmodū cādē ferro dñmō hoc sine emi nēti incōmodo fieri possit: totū os suspicia lire cauterizet. ¶ Pro reliqz hō curandis ei⁹ pcedendū ē: put lani⁹ in libro de vlcē bus caplo p^ouo de offis corruptione locu ti sum⁹. ¶ Et si predicta vlcera vident⁹ esse penetrāna: tūc pro eoz curatione paliati ua curatio ē multū necessaria: qz medica mina acuta rōne mēbzozū nobiliū nō pñt substinere. Quāobz auxilia qz cōmemora ta fuerūt i curatione vulnerū pectoris pene trānū ad hāc curationē accōmodari pñt cum vtilitate egrotantis. Et p pñerea ista capla alternatim videant. Multa etiam auxilia tā in forma poculi quā in forma lo tidis ibidē sunt annotata q ad vsuz pñis capli plim, faciūt: are p tua necessitate ad illud recurre. ¶ Et sic deo dante cōpleta est doctrina pñis capli: cuius nomē in te cula seculozum sit benedictum.

¶ Cap. iij. de vlcibus brachiorum.

Brachioz vlcera curant cura tione alioz vlcē vcz. Si viru lenta virulentoz curatione curent. Si corrosiua vi corro sua tractent: sic de singulis.

¶ Unum tamen semper est menti tenendū id est q sicut vlcera tibiarum indigent le ctoria etiam brachiorum vlcera ad tollū suspēdi debent. ¶ Et sic deo dante cōple tus est sermo pferentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Vlcera brachio

Nota.

¶ Capitulum. ij. de vlcibus thea dia seu pectorie.

¶ Capitulum. iiii. de figuris pupil le z mamillarum vlcibus.

Ulcera
māmillarum.

Ulcera māmillarū sunt vt plurimū canernosa ppter raritatē & spōgiositatē earum. Generant pterea vt plurimū ex apertibus calidis ppter lactis coagulationē. Aliqñ etiā ppter humores frigidōs quare nonnisi cū difficultate sanant. Que autē a lactis coagulatione procedunt propter cōtinuū descensum lactis ad māmillam. Similiq; modo dico de his q ab humorib; grossis & frigidis causantur cū difficultate curant: q vt plurimū ab huiusmodi humoribus vlcera efficiunt valde canernosa. Et ideo q locus est inep; ap plicationi ligature hac de cā curā reddunt difficile. Et curatio itaq; istorū vlcerū (pmissa vniuersali purgatione pmissisq; bono viteregimine) est vt mūdificet locus cū puluere nostro carnis supflue remotio absq; dolore. Desuper vnguentū nrm de minio applicādo. Et p totā mīmilla infra scriptū emplm imponat. R. farine fabaz farine lentis farinē ordei an. lib. s. & cū sa pa sufficienti bulliat vsq; ad spissitudinē vtire: quia desiccat resoluū tmitigat lac paulatim ericādo. P. Et si vlcus fuerit cū dolore: medulla panis cū solis maluarū in bzdio gallinarū decocta cū modico butiri par. olei rosati cū vitellis ouorū & paruz croci more emplī sup māmillā iposita: resoluendo dolore mirabiliter sedat. vnum qd; in isto casu nō est ptermittēdū. vcz q rinta nō sit multū longa & sit canulata. i. aut cū diprāmo at cū cucurbita ericāta ad solem ad modū corrigie aut solis caulium nigrosū ad ymbriā aliquātrūlū ericātis pfecta. Debet insuper māmillā in hac curatione ad collū suspendi ne humores ad locū decurrāt. P. Multa pterea docuimēta auxilia. c. de apate māmillarū com memorata fuerunt q ad hanc curationem cōuenientissime possunt reduci. P. Ericātio qd; lactis inuāmetū: sanationi vlcerum māmillaz pstat. Jdeo inter dū sumere pilulām reubarbari ad quāsitatem ciccris cū. J. s. aque plātaginis emēte in ericatio ne lactis plurimū inuasit pcepim. Et ista fuit inuēntio celeberrimi magni Joannis antrhacini maceratēsis. P. Similiq; nō etiā vlcerā causata ab humorib; frigidis grossis curant curatiōe a dicta P. In certis hō inrētionib; vcz p mūdificatione et incarnatione ac sigillatione pcedendū put de his inrētionibus in libro de vlceri

Curatio.

Emplm.

Notatūne
tionē ma
gri Joan
nis mace
ratēsis.

bus in vti plurib; in locis dictū fuit. Et q; pungit se penumero ppter superfluitatē ac acuitatē lactis papillā māmillaz ra gadiari. Jō p eaz curatione infra scriptū. lūmētō pcedendum ē. R. vnguentū rosati olei omphacini an. J. s. s. succi plātaginis J. s. septi viruli. J. s. litargiri auri argēti an. J. s. v. plūbi vili ceruse tucie an. J. s. J. an timonū. J. s. J. thuris. J. s. terrefigillate boli armeni an. J. s. J. mifce in mortario plumbi ducēdo p duas horas cū pistello scōz artem fiat linimentū: vltimo, loco p sigillationē vnguentū de minio in forma solida vel vnguentū de cerusa tucocū cū lorione aq; alūmine reliquū curatiōis pfectissime facit. P. Et sic deo dāte ppleta ē doctrina pntis. c. cuius nomē sit benedictum.

Et ap. v. De vlcerib; in interiori pte auris nācentibus eoz cura.

Ures in pte interiori a materia catarrali frequentissimē apari solent: qre post eruptionē apatis sequit vlcus qd; vt plurimum est difficilis curationis. Et cū est: si q; loc; ē ineptus ap plicationi medicaminū: q; cerebri de facilius superfluitates ad locū vlcerationis trāsmittit: tūz deniq; q; loc; ppter eius nobilitatē medicamina nimie moridicationis q; plerūq; in curatione vlcerū sūt necessaria tolerare nō potest. Quapropter curatio predictorū quanto mitior fieri pōt tanto melior est: q; istis vlceribus presertim de recenti factis dolores vehementes & lesiones magne solent euenire.

Curatio itaq; istorū vlcerū pmissa purgatiōe capitis cū pilulis de aggarico vel de assagereth cū agarico pmissisq; bono viteregimine p cōmestitiōe potu administrationē localū domestice mūdificatiūz efficit. Et primo si vlcerā fuerit recētia & nū perrime facta: tunc mel rosātū cū oleo de vitellis ouorū parūq; sarcocole mixturā faciēdo tepidū in aurib; stillari mūdificādo auris vlcerā eoz sanationē producit. Vinum qd; pomi granati dulcis coctum (vt infra) aurium vlcerib; singulare pfidum ē: mūdificādo em & sanie purgādo effectūz sanationis inducit. P. Modus autē ppositiōis illi talis ē. R. pomūz gral natum vnum dulce cū integrum vinū a. bo. odorifero modicum decoquere facias

Ulcera
aurium

Curatio.

Mūdifi
cātium.

deinde ipsuz pista subtilissime: postmodu
colet respumat forti exsilio: q̄ facto ad-
dant p̄dicte colature mellis rosati colari
finisunt. 3. q̄. s. iteru bulliat ad ignē vsq̄
ad spissitudinē mellis extere intra aurem
per orificiōe vlcis eius. Et si vis q̄ dicta
medella hēat meliorē absterisōe cū attra-
ctiōe addat terebēntine clarissime. 3. s. cūz
3. i. p̄dicti liquoris. Et q̄ cum istis vlcē-
rib⁹ recēter factis solet nōnūq̄ dolor cō-
plicari. 3. ḡtur. in tali casu medella mino-
ris epicarionis indigem⁹. Quāobrē olei
de vitellis ouoz. simplr in mortario plūbi
diuti⁹ deducti. singulare vlcērib⁹ auris
dolosos (vī gloriosus testat auem⁹) p̄-
sidiū est: mūdisticādo em̄ dolorē sedat ma-
teriā vlcēariōis ad extirp̄ p̄parādo. 3. 3. e
vini granatorū dulcium cū succo virgē pa-
storis et succo lingue passarie q̄ centumno-
dia nūcupat cū modico liq̄ bullit vsq̄
ad spissitudinē in aurib⁹ deinde instillatū
vlcera recētia auris p̄fectissime mundifi-
cat sanat. s̄et q̄ de memie cum litorpa-
rum thur⁹ parūq̄ sarcocollē cum melle ro-
sato mixtum aduersus vlcera auris iua-
mēto manifestū p̄fectissime v. mundificat
em̄ cum icarnatiōe vlcēatione loci. Et si
ista vlcera fuerit multum antiq̄ta: rō gñe
putridoz aut sordidoz: tunc vnguentum
egyptiacū vs̄ itra ordinatū putredinē for-
dicie vlcē mirabilr mūdisticat. 3. mellis
3. i. floris eris. 3. iij. alumis roche. 3. s. suc-
ci ap̄q̄ succi ligūe passarie vini granatorū
dulcium racetosoz añ. 3. s. ad ignē colat⁹
pri⁹ succis bulliat lēto igne vsq̄ ad spissi-
tudinē mellis. 3. s̄ em̄ vnguentum putri-
da et sordida vlcera h̄mōi loci mirum imo-
dum mundificat cum pua egrotantis mo-
lestia. 3. Et si p̄ mundificatione istoz vlcē-
rum minor mordicatio fuerit necessaria:
addatur huic vnguentū it̄run dē vnguen-
ti ap̄loz vel vnguentū cerasosoloco mūdisti-
cato scotia ferri cūz vino granatorū ter lo-
sa: demiq̄ deducta cū lino extirrata cum
modico sarcocollē aloes et thuris presen-
tati remediū ē. q̄ loci mundificatum per-
fectissime desiccet sanat. 3. S̄ir Et si vlcē-
ra fuerit virulēta cū aliq̄li corosione et
malignitate vnguentū egyptiacū p̄dictū in
cura eoz magnā potentia ep̄rogatū h̄z
pulsis et n̄ carnis superflue remotius
abf̄q̄ dolore mixtus cū vnguentū albo cā-
phorato in p̄dictis vlcērib⁹ effectū mun-
dificationis p̄ducit. S̄ir quoq̄ in istis vl-
ceribus virulētis corosionis et maligne.

Unguentū
mirabile.

3. Interfecta malignitate et corosione eoz:
vnguentum cāphoratum et tantundē lini
mēti scotie ferri aditēdici multum ad pro-
positū facit. 3. Lōides q̄ materia exite
calida cum stringa intus p̄iectas et conse-
ctas cum decoctioe rosaz lentum ordei
ligue passarine et zuccari in tali casu s̄ime
iuuasse p̄cepim⁹ s. 3. In materia h̄o frigi-
da et grossa lotio decoctiois mellis et vini:
et aq̄ cineris cum sarcocollā in cā mundificā-
di necessaria est. 3. Et q̄ amice p̄pter no-
bilitatem loci (vī superius dictum fuit) ex
applicatiōe sup̄p̄cātium emoridianum
solēt h̄mōi vlcērib⁹ dolores et ap̄ationes
enemire. 3. d̄irco in isto casu prudētissimū
medici ē h̄ari dolorē cū infra scripto fuffu
migio sedare: deū olei de vitellis ouoz
cū butiro ipone. 3. p̄ hac iniectione vtilissi-
mum erit: cuius fuffumigij sēp talis fuit
ordinatio nostra. 3. folioz maluarū et vio-
larū camomille mellis lōi aneri añ. 3. i. lō
bzicoy. 3. i. s. zuccari rubei. 3. i. liquiricie
mūde passularū añ. 3. i. miscer bulliat cūz
aq̄ sufficiētī vī cum brodio gallinarū sine
sa et cōfecto vsq̄ ad p̄sumationē medie-
tatis aq̄ cum qua locus suffumiget. 3. Et
sic deo dante completa est doctrina p̄sen-
tis capituli: cuius nomē sit benedictum.

Capitulum. vi. de veruca nascēti
in aure.

Pro sup̄flua et veruca q̄ in
tra aurē oriri solet ei⁹ audi Ueruca.
tū vñq̄ fr̄q̄ntissime ipedit auris.
curatiōe extirpatina curat⁹
q̄t oē sup̄flūū indiget extir-
patioe. 3. Pro cui⁹ extirpa-
tiōe vtilissimū est p̄cedere
p̄ut de cura polipi nasi nō cācerosū dictū
fuit: q̄re p̄ tua necessitate illuc recurre: et
ista duo capla alternatim videant. 3. Et
sic deo dāte cōpleta est doctrina p̄sentis
capituli cuius nomē sit benedictum.

Capitulum. vii. De tinnitu et yen-
tositate auyrum.

Sta dispō sēp gñat a mare Tinnit⁹
ria grossa viscosa et q̄ ventosi auyrum.
et grossa p̄cedere solet facēs Euro.
tinnitū. 3. Curatio itaq̄ tinn-
tus auris ordinato regime-
nē purgato capite sepe et sepi⁹ cū pillul⁹
et ita cā aggaricoy cū pillul⁹ coctis ad

localia deide vtilissimū est trāsire. **P**ri^mo in
primis maiorana decocta cū aq̄ vino cum
camomilla anetoḡ parūq̄ mellis deide suf
fumigū ex ea factū cū vase oleagineo mi
rabīlī auris tinnitū sedat ponēdo deide i
tra aurē oleū amigdalaz amaraz cum
oleo anetino ⁊ melle rosato. **A**d eadē in
tētiōnē v̄z suffumigū infra scriptū. **R**. folioz
marrubij camomille aneti an. **℞**. i. ma
iorane ougani an. par. cū vino ⁊ aq̄ maris
bulliāt vsq̄ ad p̄sumationē tertie pris ad
dēdo mellis. **℞**. iij. castorei. **℞**. i. iterū bul
liāt vt̄ere more añdicto: ponēdo intra au
rem oleū sambucini tepidū simul cū oleo
amigdalaz amaraz: oleū quoq̄ nardinū
cū modico olei rutacini silem pducit effe
ctū idē ē facit oleū de rāffano ⁊ ab **A**nic.
summe laudat: q̄ vt̄e soliatē auris porēter
tollit. **P**ri^mo ad tinnitū auris vt̄e soliatē car
minādā post suffumigū añdictū oleū ma
gale descriptiōe nra summe iuuasse p̄cepi
m^o cui^o talis est ordinatio. **R**. olei anetini
olei sūbucini olei amigdalaz amaraz añ.
℞. i. j. succi p̄axi succi rāffani añ. **℞**. i. folioz
rute cimini sanfuci cinamomi añ. par. ca
storei grana. **℞**. i. acetū. **℞**. i. bulliāt oīa simul
vsq̄ ad p̄sumationē acetū ⁊ succi: deīn ca
napatio spisso colent^r vt̄ere aliquāstulū te
pidū in aure post suffumigū: q̄ mirabilī
sibi tinnitū vt̄e soliatē grossaz aufferz au
diūm denatātū restaurat. **P**ri^mo ad tinnitū
perunt q̄ fel capnūm vt̄e vitulinū decoctū
cū succo p̄axi ⁊ rāffani ⁊ oleo anetino vsq̄
ad spissitudinē tinnitū auris mirabilī tol
lit. **P**ri^mo sic deo dāte p̄plera sūt doctrina p̄
tis capitulicū nomen sit benedictum.

℞ Capm. viij. De dolore aurium.

Cura in
cā calida.

In Ro sedatiōe doloris aurium a
materia calida causati oleum
rosatum omphacini intra po
mum decoctū cū modico croci
miramini modū dolorē sedat.
Lacet capnūm vt̄e vaccinum s̄vl mulieris
ad eadē intētiōnē v̄z. **O**leum s̄vl violatū
⁊ amigdalaz bulciūm decoctū cum vino
granatoz acerosoz ⁊ par. croci cum porcel
lonib^o p̄nta nūro. **℞**. 30. in. **℞**. i. j. p̄dictoz oleo
rum vsq̄ ad p̄sumationē v̄ni est medici
na expta singularē remediū i isto casu.
Pomū p̄terea sub prunis decoctum pista
tum ⁊ cribellatum cū oleo rosato mixtum

tolco violato par. croci duoz onoz vt̄e
lie: simul deum bulli synica ebullitiōe
more emplī sup aurib^o applicatum aliquā
tulum caudū p̄stat inuamētū sedatiōis
doloris. **S**apa quoq̄ decocta cum farina
ordeacea ⁊ fabaz cum oleo rosato ⁊ camo
millio parumq̄ fursuris trituran ad seda
tiōnē doloris aurium cum aliq̄li resolūde
est optimum remediū. **C** Si hō materia cā frigida
fuerit frigida digerit vt̄eres q̄ oleū ane
tinum cum butiro ⁊ succo affodilez bulli
tum vsq̄ ad p̄sumationē succi: deinde in
aurib^o tepidum s̄llatūm h̄z vt̄e sedā
di dolorē a frigida materia causatū. **O**leū
quoq̄ de vitellis ouz p̄m **A**nezoar. (vt̄e in
p̄ri^mo dixim^o) in sedādo v̄ni. m̄q̄e q̄ dolorē
aurium ceteris aurib^o est p̄stān^o. **P**ri^mo oleū
p̄dictum simul cum oleo amigdalaz dū
cūmz oleo sambucino par. acetū v̄ni gra
natoz ⁊ butiri cum lumbicis terre ⁊ lina
cis. **℞**. i. j. itārum dē de porcelonib^o oīb^o bul
lis cūz. **℞**. i. j. cepe in furno decoctā aliq̄
tulum incise cōtrite cum pauco croci vsq̄
ad cōsumationē v̄ni acetū: deide colent^r
⁊ colatura ista in aurē insillez: q̄ dolorē a
cā frigida causatum sedat. **S**ilr sapa cūz
butiro decoctā ⁊ oleo sambucino cum mo
dico croci cere albe parumq̄ fursuris tri
turiat^r farine fabaz more emplī sup au
rib^o impossitaz aduersus aurium dolorē
summe iuuasse p̄cepi^m. **O**leum s̄vl de se
mine lini cum oleo amigdalaz amaraz
bullūm cū lumbicis terre ad idē v̄z. **E**m
plm quoq̄ de sapa cum fursuris oleo ane
tinor camomillino cum pauco camomille
mellilori decoctum ⁊ aurib^o applicatum
mirā h̄z p̄rogatū. **C** Uteri^o ad sedāduz
dolorē aurium a cā calida causatū infra scri
ptū suffumigū sūme valef̄ repim^o. cui^o ta
lis est ordinatio. **R**. maluar. violaz acmo
mille mellilori aneti añ. **℞**. i. j. palee oderi
cife fursuris orde mundi añ. **℞**. i. j. liquiri
cie passularum añ. **℞**. i. j. bulliāt omnia cūz
aqua sufficienti vsq̄ ad cōsumationē
medietatis aque deinde suffumiget̄ auris
⁊ in cā calida applicent̄ auxilia superi^o de
scripta. **C** Uteri^o si auris dolor a cā frigi
da causat^r: suffumigent̄ infra scripto suffu
miglo. **R**. radicum altee lib. semis camo
mille mellilori aneti foliorum p̄axi añ. **℞**. i. j.
nichados squinani maiorane ana par. cum
aqua ⁊ parum vini odonferi bulliāt
vsq̄ ad cōsumationē medietatis dem
de loc^o suffumiget̄ more quo supra dictū
fuit. postmodum auxilia descripta in cā
p̄ q̄

Cura in
cā frigida
Oleum.
Anezoar

Alind.
Emplm.

A cā cali
da.

Suffum
gū i ma
teria cali
da.

Alind in
materia
frigida.

Liber.iij.

frigida intra aurem infillētur sm doloris
necessitatez. ¶ Et sic deo dāte cōpletus est
sermo prefentis capituli: cuius nomen sit
benedictum.

**Surditas
acutum.**

Capitulum. ix. De surditate auris.

Arsis et ingentibus morbis
natura corporis humani cir
ca actione potentia audi
tina frequentissime vexari
solet quod auditus cum ma
gna pte ad vnaquaque scie
tia acquirenda simul ad
vite ysum ac dulcedine maxima conferat.
Idcirco magna cum diligetia solertius inge
niis in humanis custodiendus est et ei mor
bi curandi sunt. ¶ Sunt itaque egritudines
a quibus auditus deuastari solet: velut dolor
apud ventositas grossa: ylcera caro addita
furditas vermes et grana aliquid seminis
et hmoi de quibus deo dactile sitillatum fusi pro
pium facimus caplm. ¶ Quod ob se cau
sa furditatis auris fuerit: apud p ei remo
tione ad caplm ppius deapate aurium re
cursum habeat: et sic de alijs: put in vno
quocq caplo plenarie dicemus. ¶ Ite p tua ne
cessitate illuc recurras: ¶ Ite tñ vlt dice
mus de cura furditatis auris. ¶ Et in pmijs p
cedere euacuatioe capitis cum pillulis de ie
ra vel aggregatijs vel cochys vel assage
reth cum aggarito vel cum aljs prout tibi vi
debitur iuxta necessitate humoris peccan
tium in coepe. Ordinatio: bono vite regi
mine non multis humectatio. Ideo serpil
lum nepira sanfuo menta petrosilili cala
mentis. organis nup mufcata et cinamomū
in ferulis vtiliter cedunt in isto casu. Vi
nū quocqz odoriferū cum aqz coisidit limpha
tum summodopere alet. Aquā etiā mellinā
eouandrat: et cum modico cinamomi deco
ctā in portū deinde sumptā ad auris furd
itāt plurimū inuasit pcepim. Veniēdo de
iceps ad localia: dico quod auxilia qd como
rata sunt aduersus sinistrit auris huc pos
si sunt reduci. ¶ Et magis quēd laudatis au
xilij apud viros peritos esse videntur. ¶
I. et media olei amigdalari amaraz: fellis
taurini. 3. v. et lebori nigri 2. ptri. 3. castorei
aceti ana. 3. v. bulliātoia simul yfca ad cō
summatione aceti: deinde collent qd vtere in
tra aurē qz mirabiliter furditatem sanat.
¶ Item ad auditū recuperādū. R. fellis le

Kaufe.

Cura ab
apate.

**Remedi-
ad surd-
tatem.**

blind.

Trac.iij.

pois. 3. f. olei de castoreo: olei sambucini
olei nardini ana. 3. vj. vini odoriferi aceti
ana. 3. f. floribus rosarum foliis rute añ.
pax. pinguedinis vulpine pinguedinis an
guille ana. 3. v. ellebori nigri triturati. 3. f.
bulliat oia simul vsqz ad 2sumatione vi
ni 2 aceti: deinde colent 2 vtere: more iam
dicto. P Olei quoz 2 balsamoz 2 castoreo
magna hñt pogratis i hoc. P Sitr et ifra
scripti suffumigis: auditus mirabiliter re
parat. R: camomille melliloti aneti flichas
dos squinat 2 rosarum inani añ. 20. medium.
cepari albari numero. iij. radici affodio
ri. 3. iij. ellebori nigri corint. 3. f. marrubij
sancti ferpilli origani absintij ana. 20. f.
mellis l. f. amigdalaz amararū aliquatū
lū contrarū. 3. iij. fellis taurini. 3. iij. rme
diū bulliat oia simul cum aqz sufficite qz
rum vini 2 aceti vtere more suffumigij.
ad iuriū sordiatū est phtaneū remedium.
P 3te ad idēz: semen iuniperi. 3. f. ellebori
nigri. 3. f. olei casiamini: olei de femine. limi
olei sambucini rutacini ana. 3. mediā. olei
de castoreo vulpini ana. 3. ij. aceti. 3. x. vini
odoriferi. 3. f. bulliat oia simul vsqz ad cō
sumationē vini 2 aceti: deinde colentur 2
vtere intra aurē tepido. ¶ 3te. R: baccarū
lauri feminis iuniperi añ. 3. iij. olei amig
dalarū amararū. 3. p. olei anetini 2 de semie
lini añ. 3. f. olei sambucini olei de castoreo
añ. 3. ij. 2 f. succi potrozū succi ciclamis añ.
3. v. sanfuci rute añ. parū. aceti. 3. ij. fellie
pois. 3. vj. bulliat oia simul vsqz ad 2sum
ationē succoz 2 aceti: deinde colent 2 vte
re more iam dicto. P 3te aliud suffumigij
optimū ad sordiatē. R: folijs sambuci fo
lioz ebuli maricarie añ. 20. f. granorum
iuniperiz lauri añ. 20. f. radicuz ciclamis
radicū affodiloz añ. 20. f. sanfuci absintij
mirrhe añ. 3. f. mellis. 3. iij. vine boniseli. f.
aceti lib. ij. aque quātum sufficit ad dēdo
calamēi betonicę rute isopi flichados cē
tauree spice nardi añ. pax. bulliat vsqz ad
2sumationē tertie pñe vtere more suffu
migij qz et opatio est mirabilis. P 3te olei
sambucini cū anetino 2 radicē affodiloz
bulliat ad furditatē aurium qbradare pñi
dum est. P Et dixerunt qdā qñdaz virilis
albe migre ferētis vini añ. 3. f. absintij. 20.
f. fellis taurini fellis leporis añ. 3. f. pingue
dis vulpine. 3. vj. pinguedis mustelle v l
piscis. 3. f. castorei ellebori nigri priti añ. g.
ij. aceti 2 vini odoriferi añ. 3. iij. olei nardini
3. f. olei laurini. 3. mediā. bulliat simul vsqz
ad 2sumationē vini 2 aceti: deinde colent

©Lentz.

Blind.

Remedii singulare

Suffumig.
gũ.exp:ũ

1. Clean.

et itra aurē imponat medella ista: qz eius operatio ad furdinatē auris est presenta-
nē remediū. ¶ Quat ē in isto casu sum
mope. exercitū facere pferri in locis hāre
nolis: purgatiōes qz capitis assidue sum
me ad ppositū faciunt. Auxilia etiā ante
dicta ante purgatiōē copositis z capitis
nō sunt administrāda. Si it etiā tpe admi-
nistratiōis eorum nō debet esse nec ni-
mis calida: nec nimis frigida.

Nota. ¶ Alteri pndētis Chirurgici est vt ope-
rationes q pueniūt vsqz ad neruū plāta-
tum interius p posse indolose rabsqz le-
sione hmoi nerui perficiant. ¶ Itē semper
sit mēti tenendū q auxilia aurium nō so-
lida sed liquida esse debent vt ad interio-
rem prem meli⁹ penetrare valeāt. ¶ Cre-
bra pterea mutatio medelle v3 de quar-
ta in quartā hōā in isto casu plurimū in-
uatur: maxime si panis iaceat: nō opposito
latere p aliquū spaciū post applicationem
medelle aurē obturando ne aer valeat in
aurē ingredi. ¶ Mod⁹ aut administratio-
nis optim⁹ medele aurium egritudinū est
vt ante ipositionē medelle mundet auri-
es ab extranea re vt opatio nō impediat.
¶ Et sic deo dātē cōpeta est doctrina pre-
sentis capituli: cui⁹ nomē sit benedicti.

¶ Capitulum x. De aqua z lapillo bestio-
la sine verme grano z eiusmodi nature in
gredientibus aurē z de eorum curatione.

Signa

Signa itaqz istoz satis ha-
beri possunt ex relatiōe in-
firmi. De vermibus tñ vnū
est quod semper sentitur
intus morio mordicatio
cum dolore aliquantulum
grauati loci. ¶ Ad eoz
igitur curationē sigillatim veniendo qui-
dam dixerunt qd aqua aurē ingressa po-
tēter extrahitur cum instrumentis quibus
magne pile constantur que sunt ad modū
sringe. ¶ Modus aut ringeris extractio-
nis aq sic perficitur: vt suffumigata aure
cum vino decoctionis calamenti z sansuci
imponatur instrumentū predictū intra
aurē bombace obturando vt instrumē-
tum a pfunditate aqz valeat ad se at-
trahere. Et sic toties facito donec cogno-
ueris aqz penitus esse a suo loco exita-
tam: qd de facili cognoscitur per remota-
nem accidentiū que antea erant in parti-
cula. ¶ Aliqui em laudat pdictam aquaz

Curatio.

extrahi cū ligno de palmayel de sambuco
siccō terit meli⁹ ponendo intra aurē vnū
caput ligni talidū caput in igne z debet
esse longitudo cubitoz tris dicunt qd
ratione ignis lignum attrahit aqz ad se.
¶ Nonnulli similr ad dictā aqz extra-
hendā iubēt facio suffumigio pdicto fre-
quēter salire super pede lateris lesionis:
et simul rsemel vola manus eiusdem la-
teris fortiter crebro aurem percutiendo
quo facto tinta lenis optime spongie ma-
rine intra aurē imponatur. Postmodum
debet patiens dormire super huiusmodi
aure. ¶ Siringa quoqz sūe iargalia qua
boni reperiunt Chirurgici vinā hauriunt
extravescam in aure posita indolose ta-
men: deinde ex alio latere ore aqz soge-
re presentaneum remediū est. ¶ Pauca
pterea simplicia z cōposita in isto casu a do-
ctribus cōnumerata fuerunt qz cognoue-
runt qd pdicta instrumenta essent magis
apta p hmoi extracōe aqz quā simplicia
et cōposita pharmaca: tñ succus cepe intra
aurē piectus p m An. cōfert grauedini
capitis aqz ex aure collēdo. ¶ Arzillata
etiā rpla. dicunt qd succus cepe mixtus
cū adipe asinino z intra aurē immis-
sus ad aquam auris extrahendā plurimum
inuat. ¶ Sternutari o quoqz ex arte puo-
cara ad aquā extrahendā plurimū pdest.
¶ De vermibus aut z bestiolis dicem⁹ qd
(si ad solem speculo instrumento aure am-
pliata picigariolis a manu docta zleni ex-
trahi z capi non possint animalia predi-
cta) iunc a medico.

¶ Curatio ista localibus est incipiēda.
¶ Et primo cōiter concordant Doctores
quod oleū amigdalorum amararū diso-
lutum cum parum aloes epatici parumqz
fellistaurini intra aurē impositū vermes
interficiat. Deinde suffumigat auri balneo
decoctionis rerum anodinarum z linien-
tiū: qz intra paucos dies manifestatur ver-
mes ad oculum agentis: quibus. manife-
statis hi deinde picigariolis fa cilius extra-
huntur. ¶ Lapillus autem granum cui⁹
eisdem ingentis extrahuntur de qbus in
cura extractiōis aque dictū fuit. Unū ta-
men de grano norandum est quod oleum
et suffumigium non est administrandum
nisi necessitate doloris vigente: qz faciunt
eius corpus ampliare. ¶ Subtili ergo in-
genio cū nullo decener fabricato rparuz
curuo extrahatur. ¶ Et qz aliquando est
adeo in aure infixum humiditate plenus
p iij

Ani.
Arzi.

De vermi-
bus.

Curatio.
Balneuz

De lapil-
lis.

quod nullatenus ingenio predictis valet extrahi: dico q in isto casu quidam cōsue-
luerunt medicor qd granum spatamine
vel tenaculis paruis ractus frāgatur vt
faciliori modo possit extrahi. Simili etia
lapillus eisdem ingenio extrahendus est
¶ Et q p̄dicta sepe numero nō possunt ex-
trahi vñ dolore causant ingentē et locum
ad apationem calidā pducunt. Quāob̄
nōnulli voluerūt q incisio lunaris efficia-
tur sub aure vt p̄dicta aurē ingressa p lo-
cum incisionis valeat extrahi. ¶ Consi-
liū tñ meū est in isto casu ppter nobilitate
loci rneruositatē ipsius nūā natura salu-
quod signaculum apationis sub aure de-
monstraret qd incisio nullo mō fieri debeat.
Sed pot⁹ operationi nature remittat⁹ cu-
ratio q natura sagax raro vel nūq̄ desit
cit in suis bonis operationib⁹. ¶ Demon-
strāte ergo natura apationē sub aure vel
supra pituitas adiunāda ē ei⁹ maturatio
maturius attrahētib⁹. Deinde apatio
aperiat⁹ inter maturitatē et ruditatē iuxta
formā nōne lune. Deinde loc⁹ intus et ex-
tra digerat⁹: mundificet⁹: incarnet⁹ et sigillet⁹
put de cura vlcērum aurium capitulo p-
prio dictū fuit. ¶ Et sic deo dātē compie-
ta est doctrina presentis capituli: cui⁹ nō
men sit benedictum.

¶ Finis tractatus tertius de vlcērib⁹. In
capit quartus.

¶ Tractatus Quartus De vlcērib⁹ ven-
tris: ascellarum: inguinum: testiculor⁹ ha-
bens capitula. iij.

¶ Capitulum primū. De vlcērib⁹
ventris reorum cura.

Cura.

Curatio vlcē-
rum ventris non pe-
netrantis nō differt a
curatiōe cōi alior⁹
vlcēriū zaliarum cor-
poris particularum.
¶ Quāob̄ si ista vl-
cera fuerint de gñe
virulentor⁹ curātur
curatiōe eorū dē vlcēz tradita suo p-
prio capto: sic de alijs: put in suo p-
prio capitulo dictū fuit: in libro de vlcērib⁹ vñ: qua-
re tñc p tua necessitate illuc recurre. ¶ Si
vero vlcera h̄mōi loci fuerint penetrantia

filtrulosa: tñc eor⁹ curatio ab oib⁹ santis placet.
et modernis doctrobus difficilis iudicat⁹. Sul-
tis vtinq̄ pla. Sul. natura multoties ē
in casibus desperatis operatur occulte ea
q̄ medico sepe numero ipossibilia vident⁹.
Idcirco prudētissimū chirurgici est cura
rōnabile (p̄missa semper p̄noscatione
de periculo egrotantis) nō p̄mittere. Vñ
in isto casu in oib⁹ pcedendū est put ca-
pitulo de vulnere penetrātī in ventre et pe-
ctore cū sanie optime locum sumus: quare
cū opus fuerit eodē recurre: q̄ multa egre-
gia auxilia ad vsū p̄ntis. c. in p̄dicto ca-
pitulo sunt annotata. ¶ Et sic deo dātē
cōpleta est doctrina presentis capituli: cu-
ius nomen sit benedictum.

¶ Capitulum. ij. De vlcērib⁹ inguinum
ascellarum reorum curatiōe.

Vlcera istaz partiū ppter
raritatē carnis et cōcauita-
tem naturālē earū de faci-
li cauernosa: formicosa: et
obstracosa efficiuntur.

¶ Quāob̄ nē si nihil p-
p̄q̄ habeant in curatiōe eorū ab alijs
vlcērib⁹ quia curantur curatiōe alior⁹
vlcērum: tamen p̄missa purgatiōe cor-
poris iuxta complexiōem eius et qualita-
tem membri p̄missioq̄ bono vite regimine
p̄not sepe numero in superiūrib⁹ doctri-
nis mea fuit ordinatio. Describam breui-
ri quo potero sermone curatiōem illorū
vlcērum quā frequentissimē cum honore
nostro et vtilitate egrotantium perfecim⁹. Lotia.

¶ In primis itaq̄ si vlcera fuerint cauer-
nosa vltra dicta auxilia rigenia cōmō-
rata. c. proprio de vlcere cauernoso cōsue-
ui locum lotiōe infra scripta stringare.
R. lixiū barbitōfolis. ʒ. vi. pulueris no-
stri carnis male remoti. ʒ. iij. mellis rosa-
ti. ʒ. ʒ. et pida (p̄ius aliquantū agitata)
cū stringa intravlcens violenter imponat⁹:
ipsamq̄ statim digito et tinta detinēdo vt
sua operationē p̄plere valeat. Et mora re-
tentionis h̄mōi nō sit minus. xij. horarū
hoc celebrato mundificet vlcus et p̄ duos
dies lauet cū lixiū et zucaro rubeo aur
cū aq̄ ordeacea cū melle rosato et erit me-
lius. Et itē de duob⁹ in duob⁹ dieb⁹ la-
uetur vlcus lotiōe et modo antedictis: do-
nec cognoueris vlcus a carne mala mudi-
ficatum esse. Qd de facili cognoscit⁹ p̄ boni-
tatē sanies ratis et nascentiā bone carnis

que solēt enenire post iniectionē predictē
lonōis carnis male remotiue inde ad tres
dies vt plurimū lauādo tñ semper his die
bus locū caruēnosum cū predicto lūrio
et zuccaro vel aqua ordēacea cū melle ro
sato. Et si officiū fuerit nimis āgustū añ
igenia predicta: aut via incisionis: aut ap
plicationis alicui⁹ medicaminis acuti ve
lut cū caustico de capitulo vel cū oleo de
virriolo vel troscico nostro de minio vel
cū puluere supradicto puluerizatosup: tin
ta ampliare consueui. Deinde ad auxilia

Unguentū vel ingenta ante dicta transiui. P^o postmo
dū incarnauī locū sup rinta ponēdo infra
scriptum vnguentum. R^o. mellis rosati. 3. i.
terebenthine clarissimi. 3. ij. succi ap^h. 3. i.
succī plāragis succi ablinthi añ. 3. ij. bul
liant par simul addendo farine ordēi fa
rine fabarū cribellatē: farine lentis añ. 3.
ij. sarcocollē mirrhē añ. 3. f. thuris 3. i. Et
cū isto vnguento ponebā sup locū magnā
pecā vnguenti siue ceroti infra scripti. Et
tpe incarnationis quondie laui locū sirin
gando cū vino decoctiois mellis rosati et
parū thuris vel cū lūrio predicto et mel
le rosato: cui⁹ ceroti talis est ordinatio no
stra. R^o. olei camomili olei rosati olei de
lilio añ. 3. iij. pinguedis vutuli: pinguedis
vacine pinguedis castrani liquefacti añ.
lib. f. olei de semine lini. 3. iij. muscillagis
psili altee fenugreci seminis lini lib. q. li
targiri auri et argentei añ. 3. f. z. f. minij
3. r. de oibus ad ignē fm artē cū cera alba
insufficiē fiat cerotū molle: qz materiā pur
gat et duriciē mirabilr mollificādo resol
uit. P^o Ultimo loco p sigillationē cū vngue
to de minio et aqua aluminosa cū melle ro
sato cōfecta et rossa in capto de fractura
crane descripio pcessimus. ¶ Si hō vlcē
ra fuerit corrosiua et maligna cū applica
tione pulueris pdicti optime rectificauim⁹
eoz malignitatē corrosiōnem auferendo.
P^o Item ad eandē intentionē: v3 infra scri
ptus puluis quē habui a Magistro Scri
ptione mānuano in Medicina viro singula
ri et experto: cuius talis fuit ordinatio. R^o.
corallorū rub. rosarū rub. psidie dictami
albi zuccari finissimi añ. 3. f. mediā: oia adi
uicem triturent subtilissime et ytere sup vl
cere corrosiuo atqz maligno qm̄ eius opa
tio vt p^ofatusev mibi reulit mirabilis est
postmodū cū vnguento de tucia v^o de mi
nio infra scripto curauimus: cui⁹ talis est
ordinatio. R^o. olei rosati op^hācini. 3. ij. olei

Cerotum solutūz
nobiliss
me opera
tionis.

Nota
pulueres
magi. sc.
pio man.

puleonis añ. 3. r. succi plāraginis 3. ij. z. f.
et tantū dem solatri pinguedinis vutuli li.
f. bulliant oia simul cū modico aceti vsqz
ad cōsumationē succi et accenti: deide co
lentur cui colature addant lizargirū au
rei et argentei añ. 3. r. minij. 3. vj. et iterum
cum cera alba sufficiēti ad ignem fiat ce
rorum molle baculo semp agitādo. Et li
gnum perfecte cocture est qñ acquisierit
colorem nigrum aut similem nigro. ¶ Iud
est vnguentū sufficit pro incarnatione et
mundificatione: valet etiam predictū vn
guentum cum lotionē aque plāraginis in
quo sit parum aluminis onliti: qz habet
virtutem mirabilēz vlcera catarrhādi ma
lā cōplexione humidam reuocādo. ¶ De
nigri hūmōi vlcera fuerit dura obstracosa
idei cū labijs denratis et malignis: dico
qz pro eoz remotionē si applicationē p
dicti pulueris nostri remoueri nō possint
hūmōi labia amputentur forficibus: deide
locus incisionis antedictē ferro candentē
superficialiter decoquatur: aut loco ipsius
catergij vnguentū egyptiacū administret
P^o Si aut patiens egyptium actuale et in
cisionem abhoruerit: sic administratiōe
capitelli nostri de lūrio de quo in antido
tario nostro de medicinis corrosiuis men
tionē faciemus labia integre remoueat.
P^o Remotis labijs vlcus mundificet cum
puluere antedicto aut cū egyptiaco mixto
cū vnguento apostolorum. Reliquum vero
curationis vlcationis curatiōe antedi
cta tractādū est. P^o Et sic deo dātē cōpleta
est doctrina pñis capiti: cuius nomen sit
benedictum.

¶ Capitulum iij. De vlceribus vir
ge et testiculorum.

¶ Vne genus vlcationis in vlcera
virge gñari solet sicut in p
tibus tot⁹ corpis. ¶ Quare
in eartū curatiōe quasi p
cedendū est sicut de alijs vl
cerib⁹ alioz mēbroz dictū
fuit. P^o Curum insup cura
tio nō differt a curatiōe cōi tr adita i libro
de vlcerb⁹ i vl. Quapropt si putrida fue
rint vt putrida curantur. Si corrosiuis vt
corrosiua. Tñ vigēte necessitate ad pro
pria capla libri pallegetur recurre. ¶ Unū
rñ sit menti tenendū ideū qd auxilia rōne
stationis caliditatis membrorum aliquā
p iij

tulum salte interfecta malignitate vlcerū debent esse refrigeratina. Et ante exiccationem istorum vlcerum purgatio corpis anteponeatur ne rōne intentionis materie fluentis materiā predictam ad inguen re pellendo bubo seu apatio in predicto loco generari valeat. P Igitur purgatio in isto casu rōne antedicta necessaria est. P Quā obrem curatio vlcerū virge et testiculorum perfectissime efficitur per mundificationē vlcerationis loci. P Et in mundificatione eorum sem crede mihi nil vtilius puluere nostro: q mundificat cum puo dolore bonam saniem in vlceribus celeriter produca

Nota.

Unguētū

cendo. Unguentum quoq apostolorum corroboratum cū modico egyptiaci in isto casu etiā presentaneum remedium est. Si militer quoq qñ adest parua intentio mū dificationis vnguentum apostolorū simplex aut mundificationum de succo plāra ginis sufficit. P Celebrata mū dificatione q de facili cognoscitur per remotionem no cū et nascentiā bone carnis et presentiam sanioſtatis bonerfic ad incarnatiā leuia trāseunduz est: quā incarnationē optime facit aloes epanicum mixtum cum modico sarcocole et paz aneti combusti et parti zucari. P Facta incarnatione locus cicatrizandus est cū vnguēto de minio descripto in caplo antecedenti vel vnguēto albo camphorato vel vnguēto de tucia.

Lotio.

Lotio etiā vini nigri et aque plantaginis decoctionis rosarum balaustiarum mirtilorum cum modico aluminis confecta cicatricem istorum plurimum adiunat et p curat. Similiter etiam ad cicatrizationē producendam puluis cicatrizationis de bo lo descriptione nostra ordinatus admini strandus est. P De calefactionibus autē virge et excoiationibus eius in libro de apostematibus capitulo de apostemate virge satis ample locuti sumus: quare p tua necessitate illuc recurre. P Et sic deo dante completa est doctrina presentis capituli: cuius nomen in secula feculorum sit benedictum.

¶ Finit tractat⁹ quart⁹. Incipit quintus.

¶ Tractatus Quintus de vlceribus ani et dispositionibus eius habēs ca pitula. ij.

¶ Capitulū. i. De fistula ani.

Fistula ani
fistula
ani.

de facili corrumpit. quare fistulosum vlc⁹ ab hmoi exiura solet in paricula ista generari. Etia ab apate paruo ab egrotati neglecto (vt sepe vidimus) frequentissime fistula oxiri solet. Solet insuper plerumq in predicta paricula fistula cari propter cōitatem loci a dolore emorroidali aut ppter retentionem alicuius materie solite expurgari a natura periodice bis ter vel quater in anno et aliqua vlcatione secuta in venis emorroidalibus aut circa marginem intestini recti. ¶ Ulcera preter ea hmoi loci qdā sunt penetrantia et quedā nō. de penetrantibus aut quedā penetrant vsq ad intestinū infra musculū eius: quedā penetrāt supra musculū intestini. Nā penetrantissimr quedā sunt cavernosa superficialiter hinc de tendētia: quedā vērō cavernosa profunde tendendo: nunc versus vesicā: nūc versus spinam: interdum versus anchas et nonnūq versus peritoneu: quaz spēs oēs in rēpēstate vidimus et earūdem fecimus curationē. ¶ Signa. preterea penetrationis fistulaz hmoi paricule partim habent per longitudinem morbi partim q remedia diuina applicata nō cōmulerint pro fistule sanatione: prius etiā per exitū vētostatis ad officio vlcis cū sanioſtate stercoreina. vcz stercore admixta. Et deniq cognoscūt p imissionē specili argēti in officio fistule ipm ducēdo cū sinistra manu hūs anū: et digito auri culari oleo rosaro illinito man⁹ dextre intra anū mittendō: nā si fuerit penetrans vsq ad marginē intestini pba sine spect lum p dicto digito sentit. ¶ Curatio itaq fistule penetrātis infra musculū intestini pmissa concedenti purgatione corporis bonoq regimine vite prout natura egrotantis et morbi postulabunt: vltra cōes et vniuersales intēdēs habitas caplo proprio de curatiōe fistulaz. Quarū vna est loci angustū ampliari. Scdā loci āplia tū morificare et. vi ibidē recidere potes Unū gen⁹ curatiōis hz sine cui⁹ executio

Spēs

Signa.

Curatio.

ne vana crede mihi curatio remanet.
¶ Sen^o igitur curatio p^odicte est fili mi
 Aluisi vt illinito digito indice oleo rosato
 man^o finistre vel dextere scdm qd meli^o si
 bi videbitur iuxta fistulaz situm intra anu^o
 indolose p^odicte digite mutas simul et in
 eode tpe in istm curuū bene incidēs qd fa-
 lec siue gamaut d^op ossificū fistule versus
 anū ipm cōducere coneris: donec sub digi-
 to aculeū siue punctū p^odicte istri p^oferas
 Quo facto extrahat digito^o. Et fac incisio-
 nem ab vno ossificio ad aliū. Punctū in istri p^o
 anū extrahēdo recte posses locum incidēdo
 ne uene emorroidales ledant. Et ante inci-
 sionē p^odicte fac qd sis p^ocinse clar^o de ve-
 ra penetratio^o (vt super^o dictum fuit) p^o im-
 missionē p^obe argēteae vel acus plumbee si
 fuerit opus. P^o facta incisione loci p^o duos
 vel tres dies digerat loc^o cum digestino de
 cerebēina et vitellis ouoz parumq; croci.
 Vnde si aliqd callositas remāserit cum
 vnguento egyptiaco vel puluere nostro car-
 nis male remotiū remoueas. post hō ad
 ministratiōē acutoz vitillimum est locū
 purificare et incarnandū p^oparare cum mun-
 dificatione de apio: c^o descriptio in anti-
 dicatorio n^o c^o. de medicinis absteruis re-
 perit. P^o mundificato et purificato loco in
 carne si fuerit opus cum sarco collaz aloes
 epatico c^o modico cerebēine clare parūq;
 mellis rosari admixti. Unguentū deniq;
 de minio sup^o pecia in oī tpe in curatiōe h^omoī
 fistule vtiliter administrat. Aqua s^ostr plā-
 raginis decoctionis rosaz mirtilloz mira-
 bolani citrini et pap^o aluminis et mellis ro-
 sati in cā cōglutinādū et cicatricē p^oducēdi
 p^o loriōe loci vtiliter cōcedit. Multa pre-
 terea ingenia curatiōis h^omoī fistule sunt
 a doctorib^o cōnumerata q^o nō sine ingenti
 dolore egrotātis et periculo noue ap^oatiōis
 efficiunt. P^o primū est p^o laqum filii simplici^o
 ista curatio nō placuit celeberrimo petro
 de aryllata. P^o scdm p^o filiū illinituz acuto
 medicamine et forti separatione fistule ab
 ossificio ad aliud faciēbāt. P^o Tertium vlti-
 mum p^o totali separatione cādēti ferro p^ori^o
 filo imisso p^o fistulā cum acu plūbea sup^o
 annorata cauterizatiōe faciēbāt donec fi-
 lū ab vno ad aliū ossificū fistule extrahere
 tur. P^o Quertū est p^o p^oterea i hac curatio-
 ne qd si fistula penetrauerit supra testinū
 p^o tres vel quatuor digitos: ex quo penetra-
 tio ei^o supra musculū adfuerit: tunc ista cu-
 ratio p^o incisionē nō est faciēda: q^o post inci-
 sionē patiens a scellaret absq; potētia vir-

tutis fecit retētiue. Nā i extremitate h^omoī
 musculi testāre Ras. libro ad Almasorē. c. Ras.
 de anarhomia intestinoz viger qdam et u-
 sculus ligās et p^ohibēs exire stercus donec
 desiderū affuerit qd ipm soluat. Sufficit
 ergo in isto casu curatiōe palliatiua expe-
 riri. S^o h^oet dico q^o si fistula versus vesicā
 vel ossa anchaz atq; caudā spine doxi at
 tingerit: qd p^o eius curatiōe biāditina me-
 della p^ocedendum est: vt testat Albuc. q^ovt
 ipse retulit curatiōne h^omoī fistule eradica-
 tiōā attentare est: medicoz dedec^o et egro-
 tantū dispendiū. P^o Et sic deo dante cōple-
 tus est sermo p^ontis capituli: cuius nomen
 in secula seculozum sit benedictum.

**Capitulum. ij. De vlceribus caner-
 nosis et fistulosis am non penetranti-
 bus et eorum cura.**

Lcera hui^o loci non pene-
 trantia ab eisde causis ge-
 nerari vident^o a qbus et fi-
 stulosa penetrantia vlcera
 generant^o: de qbus causis
 in capitulo antecedēti ple-
 narie locuti sum^o. C^o p^oo
 eoz ergo curatiōe p^omissa debita purgatio
 ne corporis iuxta necessitatē materiei pec-
 cātis: ordinatozq; bonovite regimine. Di-
 co q^o curatio cōia vlceroz tradida. c. de vni-
 uersali curatiōe libro de vlcerib^o in vniuer-
 sali hui^o curatiōi p^o accōmodari. Nā si
 corrosiua vt corrosiua tractāda sunt. Si ca-
 uernosa vt canernosa: sic de singulis: p^o ut
 ibide plenarie suis p^oph^oscaphis dictū fuit
 de curatiōe oīm vlceroz quare illic recur-
 re. C^o h^o his nō obstantib^o nostrā curatio-
 nem solitam sub breui sermone describam
 quā c^o honore et egrotantium vtilitate in
 h^omoī vlcerib^o experti sum^o. P^o In curatiōe
 itaq; istoz vlceroz canernoso: q^o vt plu-
 rimū sunt canernosa cōsueui canernositatem
 mundificare cū egyptiaco vnguento
 dissoluto cū lituio stringa in vlcere ipsū
 p^oficiendo. Vel locuens cum misoi dolore
 cōsueui intus puluere n^om immittere cum
 modico lixiū mō antedicto. Et si ossificū
 fuerit strictū ampliaui et eius callositatez
 auferre curam cū immisiōe troscia n^o de
 minio: vel applicatiōe caustici nostri de ca-
 pitello c^o caustica descripta in curatiōe no-
 di carnosii vlcera i lib. j. de ap^oatiōe caplo p^o

Unguentū.

Cura.

**Ulcera pe-
 netrātia.**

**Cura cō-
 muni:**

**Curatio
 p^ocularis**

Nota.

pno de nodo. **P** Et qñ ista via hōerat suffi-
cies peradicandē talēstisile ad incisione
recurrēbam p posse totā cauernositatem
incidēdo deinde locū mūdificabā puluere
nostro velinguento egyptiaco simpliciter
vel mixto cū tātdē apostolorū vnguenti
donec locus ab oī carne mala e tante inte-
gre mundificatus videbatur. **P** Cūmo lo-
co p incarnatione et sigillatione. yleris
auxilijs in aīcedēti caplo ānotatis pcessi-
mus quare occurrēte necessitate ad ulō re-
currē. **P** Et qñ ista loca ppter administra-
tionem acutorū solent de facili exasperari
seu apostemari apostemate valde doloro-
so vnde si hoc euenerit vtilissimū est pio se-
datione doloris e resolutione materiei flu-
re ad particulā yleratā locū suffumigare
repiūmare infra scripta decoctione: cuius
talitē ordinatio nra. **C** R. camomille mel-
liloti fursuris folioz maiuaz folioz altee
tassi barbati añ. 20. i. feminis lini. 3. i. radi-
ci altee. 3. iij. bulliāt oīa simul cum aqua
sufficienti vsq ad psumationē mediera-
tis aque cum qua locus suffumigēz e epit-
metur: qñ dolorē sedat e materiam fluxā re-
soluit. Quod cū factū fuerit ad curationē
yleris reuertendum est. **P** Et sic deo dan-
te: completus est sermo presentis capituli:
cuius nomen sit benedictum.

**Capitulum tertium de ragadijs e
fistulis ani.**

**Ragadie
ani.**

Cura.

**Suffumi-
ga.**

Entingit sepenumero anū
ragadiari a materia bau-
rachina adusta. Et iterdū
ex nimia ventris stipicitate.
Vel aliqñ ab aliquo fluxu
cholérico locū excoīan-
te. Quare pro eārū curatio
ne p mulla ventris purgatione linitua e or-
dinato bono vite regimine ventrē lubricā-
te nulla melior curatio est quā protin. lo-
cum infra scripto balneo suffumigare: bal-
neare cur. talis est ordinatio nra. R. camo-
mille melliloti fursuris ordi maiuaz vio-
larum leniti añ. 20. duos. pomoz dulciū
aliquāntū fractoz numero. r. tassi barba-
ti. 20. iij. semis lini. 3. iij. zuccari. 3. iij. thu-
ris aloes mirrhe añ. 3. v. iij. 3. x. aluminis
roche. 3. ij. z. bulliāt oīa simul cū aq suf-
ficiant vsq ad psumationē tertie pris e
vtere eo anū suffumigādo: qñ ad ynāquāq

ragadiā summe inuat. **P** Deinde int. lini
mētū infra scriptū imponere: qñ aduersus
ragadias magna est medicina. R. olei de
semie lini: olei omphacini añ. 3. f. vini gra-
natorum dulciū pistatoz cū suis cornicib⁹
e deinde foruer expressoz. 3. iij. aluminis
roche. 3. i. sepi hircini sepi viruli añ. 3. iij.
bulliant oīa simul vsq ad cōsumationē
succi e vini: deinde coīent vtere. **P** 3. iij. oleū
de semine lini calidū intus pīctu aduer-
sus ragadias e dolorē pulsantū emoroi-
darum e oēs egritudines ani: vt inqñ 2. De
sue) est medicina magna. Oleū quoq de vi-
telis ouoz ductum in mortario plūbi cum
tantūdem olei de semine lini ad ani raga-
dias e emoroidaz dolorē pīentaneum re-
medium est. **P** 3. iij. ad idē optimū līmen-
tum. R. olei de nucibus de crisomulisi olei
de amigdalīs dulci⁹ e pliscoz añ. 3. ij. olei
de vitellis ouoz: olei de semine lini añ. 3. f.
succivirge: pistoris succi centinodie succi
tassi barbati añ. 3. vi. aloes epatici. 3. iij. suc-
ci plāraginis. 3. i. misce bulliā vsq ad cō-
sumationē luccoz: deinde coīetur e vte-
re medella ista intra anū: qñ ad ragadias
est singularis medicina. **P** 3. iij. ad ani raga-
dias. R. olei de vitellis ouoz olei de semi-
ne lini añ. 3. f. sepi hircini terebēne clarif-
sime añ. 3. iij. thuris mastichis añ. 3. medietā
tassi barbati folioz plāraginis folioz līn-
gue canie: candē equine añ. 20. i. oīa pul-
tur e extrahā succus e bulliāt oīa simul
vsq ad cōsumationē lucca postmodū
coīentur cui collature addantur litargiri
aurei e argentei añ. 3. mediam ceruse. 3. iij.
e mediam plumbi vili tude ana. 3. ij. misce
in mortario plumbi ductur per duas ho-
ras e vtere: qñ in isto casu mirabile auxiliū
est. **P** Et qñ ragadie aliqñ inueniuntur in
parte interiori coplicate cū dolore emoroi-
darū: sic suffumigia e balnea doloris scda-
tina ad propolitiū faciunt. Velut balnei
de tasso barbato superius ordinati. Oleū
quoq de semine lini in mortario plūbi diu-
nus deducitur intus repidum līringa p-
iectum aduersus ynāquāq ragadiā miri-
fice valet cū sedatione doloris. **P** Cūsteri-
zario quoq facta cū decoctione balnei an-
tedicti cum zuccaro rubeo e parum aloes
epatici dissoluti ragadias in: arnat dolorē
sedando e materiam abstergendo.
P Ceterum si contingat antedictis auxi-
lijs ragadias sanari non posse forsan eaz
malignitate repugnante: tunc pīlissimū

Mesue.

Oleum.

est pro posse ragadias vndiq; pulvere nostro implere: q; malignitatem earum materiam regulando bina eius applicatio in terfici: & delet: vt pleriq; experiri sumus: presertim in Reuerendissimo domino meo Marco Sancto Romano ecclesi: Cardinale. Conuincio nuncupato: qui cum diutius laborasset graui & doloroso vlcere ragadioso anni nullo auxilio reperto pro talia vlceris sanatione. Cum bina pulueris nostri applicatione intra duas hebdomadas pristinam sanitatem eidem restituit. Remota igitur malignitate ragadiarum auxilia antedicta pro earum sanatione sufficiunt. Contingit etiam sepe numero vt in tempestate nostra vidimus anum vlcerari vlceratione a causa primitiua causata: quare pro eius curatione in primis diebus vtilissimum est linientibus auxillis pcedere. Balneis igitur maluaris semini: lini furfuris ordei & rassi barbaei ad propositum facti. Post asse balneum conueniens est digestum confectum cum vitellis ononum & oleo rosato omphacino & parti croci ad ministrare. Et sic procedendum est donec vulnus digestum videatur. Celebrata digestionem pro mundificatione & incarnatione eius procedendum est cū oleo de semini lini: & de vitellis onon & cū modico aloes epatici in mortario plumbi deductis cum parum succi plantagininis paululo litargij aurei argentei. Reliqua huius curationis curatione antedicta procedatur. Et sic deo dante complera est doctrina presentis capituli: cuius nomen in secula seculorum sit benedictum.

Capitulum. iij. De emorroidibus et earum cura.

Emorroides.

Extremitate anni quos sunt a natura vene procreare que ab anaromia emorroidales vene dicuntur. Sunt itaq; in eadem particula ordinat in hominibus presertim periclitari vt eorum corpora interdum a sanguine grosso emelancholico purgari valeant: quemadmodum et mulierum corpora singulo mense menstruis purgantur. Et earum etenim debita purgatione periodica vt antiqui & moderni testatur auctores corpora humana a varis diuersis morbis rueantur velut lepra cancerumque modi. Emorroides

itaq; dicuntur ab emos quod est sanguis et rois quod est fluxus: inde emorroides qñ fluxus sanguinis p inferiora venarum am. Emorroidarum preterea diuersæ spēs reperiuntur. Interdum vnales siue vesicales. Aliquando verucales. Sepenumero ficales. Plerumq; morales siue attritus. Nonnulli etiam condilomate. Ultimo loco apostemose & dolorose qñq; inueniunt. Quamobrem earum casus est vt plurimum propter abundantiam sanguinis grossi: interdum melancholici: aliquñ phlegmatici et aliquñ cholericis adusti cū sanguine grosso admixti a natura transmissio ad emendandum locum vel ex assumptione pharmaci acuti vel ex longo vsu pillularum de aloes nō loto. Unde ex nimia repletione huius sanguinis cōringit venas p̄dictas extra naturā tume fieri ipsaq; exiēdi extēsiōne plurimā. Ita q; plerumq; exiēt anum valde tumefactū dolorose & apostemose. Et propterea si sanguis fuerit subtilis valde & acutus: et passio fuerit naturalis & piodica: tunc soler venarū ostia aperire quibus purgatur sanguis melancholicus beneficio nature simul cū purgatio subtilis & acuti p̄ nominati. Si hō sanguis fuerit slegmaticus & aquosus & nō multum grossus: tunc gñantur ab eo emorroides vnales siue ficales & vt plurimum: pauci doloris sunt in colore albo vt subalbido in tactu satis molles & tractabiles. Plerum si sanguis fluēs ad locum fuerit phlegmaticus: grossus: tunc frequentissime generantur ab eo verucales emorroides seu ficales. Et iste in tactu sunt satis duri: & non multum dolorose nisi forte fuerint cum aliquali vlceratione: vel cum aliquo humore calido complicate. Sunt insuper vt plurimum coloris corporis ad aliqualem rubedine limiditatem tendentes. Et si a sanguine melancholico simul cū flatu emorroides generari contigerint: tunc ab eisdem humoribus condilomata semper generantur. Deniq; si a sanguine cholericō grosso admixto cum aliquali melancholia emorroides videntur generari tñc morales. Morales siue attritus est eminētia parua ad similitudinem mori celsi: est valde sensibilis & dolorosus coloris subrubel rententis ad purpureum colorem. Modi earum. Sunt itaq; emorroides secundū duos rum. modos: videlicet interdum naturales: et aliquādo accidentales. Naturales sunt in quibusdam corporibus que singulo men-

Unde di-
cuntur.
Spēs.

Signa
sanguis sub-
tilis.

Signa
slegmatici
& aquosi.

Signa
slegmatici
& grossi.

Signa
melancholice.

Signa
a sanguine
grosso.

Modi ea-
rum.

se vel annuatim ter vel quater sunt solite sanguine melancolicum & grossum beneficio eorum purgare. Non naturales vero sunt passionnes euenientes ab vna ex predictis de causis ex inordinato regimine vite in sui commotione & potu. ¶ Quare acuta falsa nimisq; acris & sanguinem grossum melancolicum generantia sunt euitanda velut le gumenta capita & interiora animalium. Car nes grosse sicut carnes vacarum porcorum caprarum leporum & curretes cursu eaz: in isto casu omnino sunt euitande. Carnes quoq; auium in paludibus degenti sanguine grossum flegmaticum melancolicum et generare solent. ¶ Solent insuper emorroides duobus modis generari. v. g. in trisecce & trisecce. In trisecce aut quado sunt natura les solent sanguinem grossum emittere. Quado vero ad exteriorē prae manifestantur: sanguis fluidus aquosus ad instar loture carnis emicare solet. ¶ Curatio itaq; emorroidarum duplici regimine coplet. v. g. vni uersali & particulari. ¶ Uniuersale aut regimē duas habet intentiones. Prima est vitā ordinare. Scda materiā antecedentē pur gare. Regimē vero particulare administratione localium pplet. ¶ Quātum ad primā intentionē dico qd licet regula generalissi ma sit qd sanguinis fluxus periodicus non restringat. Tñ ipso inordinate fluere dico qd prudentissimi Medici est in isto casu san guine stringere: ne forte panes in idropica passionem incidat: stomachusq; epar nimis debilitado. ¶ Pro cuius restrictione scias qd quinq; auxilia faciēda ad restrictionē menstruorum tam interius q; exterius etiaz faciunt ad restrictionem sanguinis emorroidarum. Similique modo que facit ad prouocationem menstruorum etiaz facit ad prouocationem emorroidarum. ¶ Quāob rem si fluxus fuerit a materia frigida cā tus: purge panes cū diacapthalicone & ca lida ac decoctione mirabolanoz chebulu rum de oibus equali portione pportiona ta ad eratē & virtutē patientis. Si vero ca lida materia fuerit cum diapruno nō solu tio renbarbaro & decoctione mirabolano rū citrinorū. Et ppter ea dicunt doctores qd medicina dē esse enacutiusa cōpimen dorū vestigium & stiplicitatis relinquendo mēbu mādātis & recipientis. ¶ Facta pur gatione supradicta: roibus duobus trans actis balneum rerum restringentium cūz vtilitate administraf. Trifera quoq; ma gna cum sanguine draconis mumia pa

runq; renbarbari confortata vtiliter con ceditur cum vino granatorum acetosorum. Rasis autem ad restringendum sangui nem emorroidarum laudar exhibitione troscicorum de karabe cum sumach super epar vero emplastrum de spica applicare iubet in causa debilitatis eparis ordina tum ab ipso capitulo proprio de debilita te eparis. Sirupus quoq; myrtinus & ro satus maximam tenent prerogatiuam. ¶ Super particula fluente tempore esta tis emplastrum de farina lentium rosati fabarum cum aqua ferrata confectum summe valet in isto casu: qd in restringen do sanguinem est operatio mirabilis. ¶ Item ad eandē inentionē. R. rosaz mir tillosi foliorum plātaginis lingue passa rine añ. 20. s. oibus cum aqua ferrata de coctis pistatis & cribellatis: deinde vino granatoz parū acetū rosati & cū albumi ne oui & predicta cribatura adinuicē con quasentur: & more emplī applicet: extra medela ista: qd sanguine fluente cōpescit. ¶ Si vero fluxus emorroidarū tēpore pie mali impetuoso euenierit: tūc extra anum absinthium romanū cum oleo rosato om phascino simul cū modico saluie parunq; maritarie fricetur in patella & pistetur et calidū super ano more emplī applicetur: qd mirabiliter sanguinis fluxū restringit cum confortatiōe picule. ¶ Intra 40. ponat vnguentum infra scriptū. R. rosaz mirul lorū cētū modie añ. 3. s. h. hūris. 3. s. fan guinis draconis farinē volatilis farinē cisi. 3. q. 2. s. boli armeni terrefigillate añ. 3. iij. s. rucie litargiri aurei & argētei añ. 3. s. succi rasi barbatī: succi caude equine succi plātaginis succi cōsolide maioris añ. 3. iij. albumina duoz ouoz oia con quas sentur adinuicē & intra anū cum lianqz imponatur: qd in restringendo sanguinez presentaneū remediū est. Ligaciones pre terea drachioz & spatularum venosatio nes in duertendo plurimum conferunt. Vtiosa etiam superepare interdum ap plicata ad propoliū facit. Intra insup sumere ante cibum aliquid quod in se si ppritate habeat velut sunt pira decocta sub pumis: similiter poma citonia & eozz miua nespule sorbe & currentia cursu eo rum. Ita similiter rixa coltus immodera tus & exercitium intemperatum in isto ca su sunt euitada. ¶ Et hec puto tibi suffice re p curatiōe fluxus supius sanginis emor

Rat.

Sirupus

Emplm.

Unguentū

Modi ge
nerationis

Curatio.

Prima in
tentio.

Nota.

purgatio

roidarum et de causis earundem et unde dicantur emoroides ac de signis earum. Nunc autem dicendum est de vii curatione dictarum emoroidarum. ¶ Visigitur curatio emoroidarum quatuor complex intentionibus.

Prima in regimine vite consistit. Secunda in purgatione materie ascedentis. Tertia in remotione et resolutione materie communis. Quarta et ultima in correctione accidentium. ¶ Quantus ad primam intentionem que consistit in ordinatione vite talis debet esse que valeat sanguinem bonum generare et malum destruire. ¶ Utatur ergo pateriens carnibus pullos gallinarum perdicti fastanorum et caponum stare tibi possibilitate. Aves quoque omnes in arboribus degentes in isto casu conceduntur. Similiter carnes vituliedie et castrati ad propositum faciunt. Contrarium vero olim piscis gnam: preter tregulas et paruos pisces degentes et faticantes in scopulis oio sunt entisada. Acria si militet et quod superius in pnti ca. dicta sunt sanguinem grossum et melancolicum generantia per hac curationem sunt a medico entisada.

¶ Secunda preterea intentio que est materiam antecedentem eicare. Dico quod euacuatio diacapitolonis cum casta vel diacasia vel mana conuenientissime hac cura vtiliter administratur. Quod obz scamonea et medicamina laboratoria ac labouose soluentia in egrotatione sunt entis repellenda. Sufficit ergo (ut diximus) ventrem crebro cum vino ex tam dictis lenitiuis linire.

¶ Tertia denique intentio que est materiam coniunctam remouere completur administratione diuerforum localium sicut quod diuersa emoroidarum genera sunt. Nam si emoroides fuerit morales dico quod licet sint que emittunt: tamen egrotanti causant dolorum maximum. Et nisi cito succurratur vacando doloris sedationi non esset mirum si apostemum aut fistulosum vlcus in ano superueniret. Unde in tali casu prescribitur Lafrax. vir magne antiquitatis in arte chirurgica in primis diebus flebothomia facere bene basilice eiusdem lateris. Alio vero die sophenā incidere. Deinde inquit presatus vir. Si pateriens fuerit consuetus pati fluxum sanguinis a venis emoroidalibus: tunc puocentur cum ingenis puocariis eandem. Et si non fuerit consuetus prodiere sanguine a venis emoroidalibus habere: tunc sanguis per emoroidas puocari non debet et in hoc sepe errat et irrigitur in principio aduentus emoroidarum sanguisuga et pro-

uocantia sanguine applicata: quibus multotiens loci apauerunt et ad fistulas perducunt. In non consuetis ergo qualia que cum sunt emoroidarum gna vtilissima est resolutione earum et doloris sedatione percurare. ¶ Stante ergo dolore infra scriptis suffragiis seu balneis vtiliter administrat: cuius talis est ordinatio nostra. Et in omnibus fere emoroidarum speciebus conuenire videtur ut experientia nobis sepe penum demonstretur: et maxime in Julio Papa secundo qui diutius morbo isto laborauit. R. foliorum maluarum et violarum paritarie foliorum altee rassi barbati cum radice as. 20. f. semis citoniorum. 3. vj. ordei mudi. 20. f. 2. f. furfuris. 20. li. feminis lini fenugreci integras. 3. li. pomorum apioz vel dulcis al. quantulum cofractoz nifero. xj. lingue passerine virge pallois as. 20. f. oia ad inuicem decoquant cum aqua sufficienti: addendo camomile melliloti aneti as. 20. f. 2. f. Et bulliat vsq. ad consumptionem tertie partis. Et viere more suffragiis et balneis: in sedando dolore emoroidarum et materiam resoluendo est medicina magna. ¶ Sicut etiam ad eandem intentionem vtilissimum est infra scriptum linimentum intus administrare. R. butiri vaccini. 3. x. olei de vitellis ouorum. 3. f. pinguedinis anaris. 3. li. succi plantaginis rassi barbati as. 3. li. misce et in mortario pilibus per medietatem die duodecim fiat linimentum tunc intus digito vel licetis sponat. ¶ Tercio ad eandem intentionem extra post suffragiis infra scriptis emplastrum administrat. R. carnis pomorum sub prunis decoctoz. 3. li. butiri. 3. li. viella duoz onoz et in mortario pilibus per spatium triu horaz ducant cum olei violati olei amigdalaz dulcis pinguedinis galline pinguedinis anaris as. 3. f. lactis mulieris. 3. xj. farine ordei recentis et cribellate farine fabaz as. 3. f. succi radicis rassi barbati folioz eius. 3. x. oia ad ignem bulliat preter oleum et ouorum viella vsq. ad spissitudinem: deinde ponant olea et ouorum vitella: tunc bulliat vnica ebullitione: addendo sine cocture croci. 3. f. super loco more emplastrum applicat: quod tamefactione emoroidarum mollificat et resoluit earum doloris sedando. ¶ Tercio eandem intentionem. R. muscillaginis altee maluarum feminis citoniorum et pilulis feminis fenugreci confecti lib. 5. decant albi pisti et infusi in aqua rosata suffragiis per spatium vnius noctis: farine fabarum. 3. li. olei camomillini olei de femine lini. ana. 3. f. 2. f. butiri in mortario pilibus de-

Balneis.

Linimentum.

Emplastrum.

Alind.

ducti donec accipiat colorem nigrum. 3. x. olei violati pinguedis anatis añ. 3. f. car nas pomoz sub prunis decoctum. 3. ij. f. succi plāraginis succi lingue canis lin gue bouine tassi barbati añ. 3. v. bulliant oia simul vsq ad ipsitudinem foudā ad dendo in fine cocture croci. 3. j. vitella duo rū ouoz et vtatur more emplī. et dolorez emoroidarū mirabilr sedat. ¶ Item dia gārum album infusum in aqua rosata ali quantūlū pñlio musciliaginare. deinde in mortario plūbi p hōā deductū emoroida rum tumorem potenter resoluit dolorem mitigando. ¶ Item scarabones et pocelio nes bulliti cū oleo camomilino but. ro et de semine lini et crisomolez oleo vcz singu gulorum. 3. vj. deinde oibus colatis ducā tur in mortario plūbi per hōam cū vitel lo vnus out et parū croci aduersus emo roidarum dolore pñtācū remedium est. ¶ Item oleū de semine lini cū tantundē but iri recens de ducum in mortario plūbi per hōā et minus cū siringa tepidū proie ctum emoroidarum dolore infallenter mi tigat. Idem facit dictū oleū simpliciter. Et propterea optimus Mesue dicit q oī bus egritudinibus ani d. cū oleū de semi ne lini est medicina magna. Idē facit oleū de vitellis ouorum. Similiter butirū deco ctum in magna rapa concuā et in furno decoctū vel etiā decoctum intra pomū et simul pñatum eandem facit operationē Et si decoquat butirū intra cepā albā in furno idē facit fm Rasim. Malet etiā ad eādem intentionē oleū de crisomolis. 3. vj butiri recentis oleū de semine lini añ. 3. f. se rapini. 3. f. vini granatoruz succi tassi bar bati añ. 3. j. scarabōes numero. vj. omnia simul bulliā vsq ad cōsummationē succi et vim exire intus et extra prius colatis qz in talica su mirabilis est operationis in resoluendo et dolorem sedādo. ¶ Item em plasirū resolutiū tumefactionis emoroi darum cū sedatione doloris. R. camomil le melliloti añ. 20. f. ordeī mūdī folioz mal uarum et violarū marubij añ. 20. f. radi cam altee foliorum cauliū folioz altee añ. 20. f. pomozū dulcium numero. x. ordeī mundi lentium añ. 3. ij. radicū tassi bar bati et foliorum vnus añ. 20. ij. seminis lini 3. j. et f. caput prius castrati et pedes ei⁹ aliquantūlū contractos. ¶ Et modus cō fedendi emplm talis est. in primis bullis peidibus et capite vsq ad cocturā carnis bulliā. deī supradicta in brody tñā qđ

ctoyfcs ad pfectā cocturā. postmodū oib⁹ expñtis pñtāis et tribullis ad ignē cū fa rina fabe p ordeī dicitur et pñtāis eribarura de cib⁹ cū pñtione ad ignē cū sufficiē ti qñrare decoctōis pñtāis. Et eribarura fiat emplm foliū. Ad dēdo out camomil liū autem de semine lini rosātū pñtāi añ. 3. j. pñtāis ganit pinguedis anatis olei violati añ. 3. x. croci. 3. j. vitella mū ouoz postioz qñ arserit ab igne et neq bulliā parū cū eis. ¶ Item ad resoluēduz emoro das tumefaciās cōdēdōmāre et tabozosita tes q solēt curri circa anā a dolore emoroi dū in frascipū et rotū valere pcepim⁹ et cū aliqñ sedationē doloris. R. olei camomil liū anetimo. olei de semine lini añ. 3. ij. olei de crisomolis. olei amigdalaz pñtāi buti ri añ. 3. j. et f. sepi vacce ni sepi vituli añ. 3. ij. pinguedis anatis pinguedinis galline pinguedinis anseris añ. 3. j. musciliagis cō fecre ex semine altee et radicū eius et semie pñliū lini maiūaz et violaz lib. j. et f. litar giri aurei. 3. ij. ad ignē fm artē fiat ceto rū moile. addēdo terebentine clare. 3. ij. f. ¶ Item nota q illud ceterū mollificando re soluit mirabilr vnāquāqz emoroidarum tumefactionē. et maxime post sedationem doloris applicari. qb⁹ administrans p cō plemēto terre intētiōis si videat penitus materia cōiuncta nō posse resolui et mora les fuerint. pñemētū illūz et eas dedicare medicaminib⁹ acut velut cū pulvere nfo carnis male remouētoz aut cū applicatiōe caustici de capitulo cū cautella in semper ne ptes circumiacentes tāgatur ab eo. ¶ Item si ficales seu verucales fuerint. dico q vñtūssimū est eas āputare. deide pedes eaz aliquo acuto medicamine cauterizari ¶ Aliq āst doctores inbēt si ficales seu ve rucales fuerit eas ligari q valde dolorosū est. Nec est tā secūra q opatio antedicta. ¶ At si vnales et vesicales fuerint i corpi bus assuetis sāguinē emoroidaz pñdite hñt. tunc applicatio sanguisugari ad ex trahēdū sāguinē melancolicū. Aut loco eaz flebor homo. pñdictum sāguinē etiare summe a doctorib⁹ laudat. ¶ Si hō emo roides cōdilotāte fuerint et p parte dolo re exñte remoto. sup eas sāguisugas im poner pñtācū remediū ē. Deī p integra mūdificandē resofone eaz pñdictū ceto rū administrā dū ē. ¶ Et q (vi plerūqz vi dim⁹) solēt qdā tñozositas rorūda et lata ad modū castaneā a dolore emoroidaligha ri. non sine magno egrotātis dolore. Dico

Oleum.

Mesue.

Rasim.

Oleum.

Emplm.

Cetorūda

Nota.

Cura ve rucalium

Nota.

Cura v nualium.

Cura cō dilotatū.

Cura tu morosita tūm.

De vlceribus.

q̄ pro eadē curatione oīa auxilia supius
descripta ad p̄positū faciūt. v̄c in resolūō
de r̄dolōrē mitigādo. p̄postero mitigatō
nem dolōrē cerotū antedictum p̄ integra
resolūōne cum honore n̄o administrāui
mus. Deniq̄ si emoruoēs in s̄mgoniacis
passionē trāsire vident: q̄ eas plerūq̄ s̄e
monizari vidim⁹. seu ā pari āpate calido:
tūc p̄ eaz curationē t̄m in resolūōe q̄ in
maturādo p̄cedendū ē: put. c. de cura s̄e
gmonia a cā āncēdē. enenitūis plenarie
dictum fuit: q̄re in isto casu illuc recurre.

Tercius et vltima intentio q̄ est accidētia corrigere complet administratioe diuerforum localium secundum q̄ diuersa accidentia in eis contingere solent. **A**ccidentia itaq̄ que in isto casu contingere solent sunt dolor vehemens ingēs fluxus sanguinis apataz purrefactio loci cārenosus v̄m in pestate nostra multoties vidim⁹. **P**rofectione autē doloris z curatione apatis z restrictione fluxus sanguinis in doctrina presentis capli satis superius dictū fuit.

P Sed q: dolor: aliqui est: clamorosus ⁊ inen-
 sus. Ideo p: remotione opereptici fuit
 aliqui sedationē doloris pcurare. cū medi-
 camine aliquātulum opiato: qd̄ in isto ca-
 fu multotiens experti sumus ex inōtione
 nobiliss Alexr. (quo medicamine multos
 honores reportauim⁹) in thenasmonib⁹ ⁊
 ad omnes dolores ani cuius medicamina
 hec est ordinatio. ꝛ. thuris mirrre licij cro-
 ci aff. partem. i. opij partes. ij. terant ⁊ cofi-

cum vitello totum et multum claque pilule
 osato sufficienter et fiat liminetur: et
 agatur licitum et ponatur intus et extra
 ab illa dolore sedat. **P** **It** **ad** **eadem**
 cum maior securitate infra
 nullis. **R**. foliorum usque ad
 foliorum caulibus nigro et. **W**. **f**. **o**.
 si peccis inuolutis aq. mada factis
 vitello decoctis deis pistent et in mor-
 pibus de ducant cum modico olei
 vitello totum parvis croci et carnis po-
 pennis decoctis. **f**. **g**. **E**t istud au-
 tem emplastrum extra p. dolo-
 rem et applicat. **C** **Contingit** **en** **ia** **al**
 (o) **et** **super** **dictis** **est** **em** **or** **oid** **as**
 mata denigrari siue cancrinari. **E**t
 necessitate curatione cancrene cura-
 mada si hoc contingat ad. c. de cura c.
 recurrendum est. **P** **Et** **sic** **de** **o** **d** **ante**
 meta est doctrina presentis capituli:
 nomen sit benedictum.

Enasmo ē passio intestini
recti cū sūma volūtatē ege
redir conamine nō paruo
Ita qd assellādi voluntas
adeo ingēs ē qd vī magnū
qd emittere: rñ quicqd na
tura facit suo multo cona

mine asua egerendi delectatione ⁊ deſide
riouaſi nihil eſſe uiderur. **M**ihil eſt miſ
materia maſcoſa ad inſtar geli piſcium
cū interpoſitione ſanguiniſ gutte ⁊ māna
re uidetur. ¶ **I**ſta nāq; paſſio ſemper ꝑ
p maiorē pte ſolet cārī a rēgmate groſſo
viſcoſo ⁊ baurachino a dherētē tunice in
teriori inſteſtini recti qđ ſlegma ſua viſco
ſitate pōictū inſteſtini aliqđ relaxat ſua qđ
dem falſedine ⁊ mordicādo naturā ſtimu
lar expulſiua quā de cā ſequit aſcellandi
voluntas (vr ſuperi⁹ dixim⁹). Et iſta ſpēs
ſemp eſt cum aliquali grauedine ⁊ pōde
roſitare loci. Inter qđ etiā ſolet iſta paſſio
gignari ex nimia frigiditate p dū vr ſellio
ſuper lapidibus marmorēis vel hmoi nat
urā habētib⁹ vel ex aſſumptione ſcamo
niani vel elaborati pharmaci. Accidit in
ſuper aliqñ iſta paſſio a ſanguine groſſo
colerico ⁊ adultio cui⁹ ſignū eſt voluntas
egerēdi cū multo ⁊ crebro conamine ⁊ do
loze nō pno ⁊ in aſcellādo ſa nguīſ erit⁹
eſt maior ⁊ in tenaſmone ⁊ ſtate groſſo
euementi. Ulcera qđ etiā ragadioſa p cō
munitatem loci muſculū extremitatis in
teſtini rēgendo ⁊ mordicādo uirtutē expul
ſiua hmoi inſteſtini ſtimulādo puocat ad
aſcellādū aliquid. Et iſto mō plerunq; vi
ceratio predicta tenaſmonē cauſare ſolet.
¶ **C**uratio itaq; tenaſmonis regula infra
ſcripta pēritur. **P**remiſſa igitur ſufficiē
ti purgādo iurta neceſſariē materie pec
canti⁹ vey ſi cā fuerit calida purgē corp⁹
cū electuario lemitiuo cū diacaptolicone
vel caſia ſimul cum mānā. **S**i vero a ma
teria frigida groſſa cauſat paſſio iſta tūc
purgandū eſt corpus cū caſia ⁊ diaſmīcōe
ac diacaptolicone. ¶ **S**uper hoc tñ vnum
eſt notandū anteqđ per oā aliquid ſumat
vey feces inſteſtinorū linire ⁊ mollicicare cō
decenti cliftertorum adminiſtratione pu
decentiſſimi medicieſt. ¶ **C**liſterium itaq; ꝑ
niriūſ faciēſ ad tenaſmonē in materia ca
lida ſicca ſic ſit. R. brody gallinay vel car
nū ſi. li. ij. violay maluarū camomille mel
lilon an. xj. p. feminis lini. ʒ. i. bulliāt. ota
ſimul parum ⁊ deinde cum oleo violato
et oleo camomillino cum vitrellis enon in

**Quarta e
ultima in-
tento.**

**Curado
1019.**

Alexan.

Exilium

Nota:

Cenla:

Notes

Curation

Notes:

**Elisere
aduersus
renasmon
nem in ca
calida.**

z paulatim zuccari rubere fiat distere eute
re q; sedat mirabiliter dolore tenasmonis
a cā calida causatu cū mollificandē fecit
eductiōe. ¶ Tercio si passio p̄dicta ab humo
re grosso frigido causari videt: sic distere
magis cōueniēs tā in educēdo feces mol
lificādo ipsas q̄ in carminādō vētositates
zmateria grossam viscosam salfam dolore
z ponderositate faciente in remouendo sic
fit. R. camomille mellilori aneti añ. ʒ. ii. fo
liorū altee. ʒ. ii. furfuris. ʒ. ii. radicū tas
si barbat. ʒ. ii. feminis lini. ʒ. ii. feniculi
dulcis anixorū añ. ʒ. ii. cimini parū liquiri
cie. ʒ. ii. caput vnius castrati aliquantulū cō
fractū bulliat omnia simul cum aqua inf
licet vsq; ad consummationem medietat
is: deinde colent fortiter expimendor de
colatura capiat lib. i. z. olei camomillini
anetini añ. ʒ. ii. olei rutacini. ʒ. ii. mellis ro
sati. ʒ. ii. virella duoz ouoz z viere q̄ et
opario dolore sedat z materia fecalē z mu
cosam ad exitū p̄parādo z prouocādo eua
cuat. ¶ Et scias q; balneū z suffumigium
cofectū cū h̄mōi decoctione p̄taneū reme
diū est. Itē predicta decoctio cū tārdūm
olei de semine lini z parum zuccari rubei
cū vitello oui mixta z intra anum sepi⁹ keli
neri zata aduersus vnūquēq; dolore tenas
monis crede mihi q; singulare p̄sidū est.
¶ Oleum quoq; de semine lini simplr fric
tū cū radice tassi barbati z folijs eius cū
paucō matricarie z camomille deinde repi
dū distilēzatum p̄sedatione doloris sin
gularē producit effectuz. ¶ Itē suffumiga
tio facta supra anum cū thure z terebēti
tina z parū mirre in causa sedandi dolore
ad propositum facit. ¶ Sessio quoq; sup
rabula pini calida ad propositum facit
¶ Suffumigium etiam z sessio supra deco
ctione antedicta vtiliter vt dixim⁹ admini
strant. ¶ Similiter coliria intra anū ipo
stat: vt Sul. pla. asserit plus alijs auxilijs
inure solēt. ¶ Etia linimentū in forma vn
guentū liquidū redacta in isto casu summe
inuasale p̄ceptum. ¶ Linimentū igit nobi
lis. Al. in añ. recedēt. c. annotatuz intra
anum p̄mōem modū administrationis
ei⁹ mirabilr p̄fert: sedat em̄ dolorem som
nium prouocādo: sōnus em̄ in hac egrotatio
ne semper est vnū de meliorib⁹ p̄ eius cura
tione. ¶ Et itē deo dātē cōplemetis sermo
presens. c. cuius nomē sit benedictum.

¶ Capitulum. vi. De relaxatione in
testini recti.

Contingit sepe numero a Exitus in
multis causis intestinum
rectum mollificari. Ita q; p
tres digitos extra anū exi
re solet. Et hec passio i pne
ris frequentissime euenit: ʒ
in ot alia etate hoc contin
gat. ¶ Et cū h̄mōi passiois sunt velut fleg
ma grossum z viscosum adherens intesti
no recto ipsum mollificans z stimulan⁹ vir
tutē expulsiuam ad aliquid expurgandū
sen assellanduz: in emulsiōe flegmatis hu
iusmodi: quare sequitur immoderāt⁹ pre
mit⁹ z mollificatio an⁹ vñ his duab⁹ cāis
p̄tingit intestinū multo rones extra anū exi
tū facere. hoc ēt euenit ex nimia pedū fri
gideitate p̄serti in pueris. In tenasmonib⁹
etiā plerūq; morib⁹ iste onri solet. ¶ Cura
tio itaq; istius egritudinis p̄missa purga
tione corporis z ordinato bono vite regimine
localiū administrationē cōpletur. ¶ Et in
p̄mis fumentes locis cū resina pini tere
bentina thure z mastice. Deinde sparga
tur sup torū intestini de infra scripto pul
uere. R. rosarū miralloyz balanstarū añ.
ʒ. ii. boliamenti terre. sigillate añ. ʒ. ii. thū
ris. ʒ. ii. f. misce z fiat puluis obus truis
subtilissime. ¶ Itē ad eandē intēsiōē vñ
infra scriptū balneum z suffumigium. R. ro
sarū miralloyz lingue pastiline tassi barba
ti camomille añ. ʒ. ii. vñum absinthij ma
tricarie añ. ʒ. ii. f. lychados squinā folio
rum plātaginis caude equine añ. pax ba
laustiarū nucum apressi gallarū tintorū
ana numero. x. alumis roche. ʒ. ii. ipoqui
stidos acacie añ. ʒ. ii. liti. ʒ. ii. z. f. thuris
mirre aloes añ. ʒ. ii. bulliat oia simul p̄
grosso mō trituras trituras cū sufficie
ti quātitate vini nigri z tantūde aq; plan
tagis vsq; ad cōsummationē tertie p̄is: z
viere more suffumigū z balnei. ¶ Deinde
de puluerizēt sup testino de puluere añ
dicto vel infra scripto z erit meli⁹. R. mira
bolani citrini balauustiarū gallaz tintorū
añ. ʒ. ii. thuris mirbe mastice boliamenti
terre sigillate ipodidos añ. ʒ. ii. z. f. misce
et subtiliter puluerizēt z viere (vt supius
dictū fuit.) ¶ Et nota q; facto suffumigio z
balneo vtilissimū est intestinū intra anum
digito remitti. ¶ Itē oleū rosatum omphā
cium z oleū mirrini equa portione z bul
liat cū modico puluere supradicti z pax
succi plātaginis z matricarie vsq; ad cō
summationē succi. Et cū ipso intestini seu
anū linēdo i isto casu ē medicina magna

Causa.

Curatio

Puluis

Balneū

Alii spon
tis.

Nota.
Oleum

Aliud.

Nota vi
litate bal
nei.

Oleum.

Nota.

Ulcera pillule de bdellio ad ppositum facit. Diacapitalico qz cuz decoctioe mirabolanoz cirtinoz emblicoz interdum cum vilitate coeditur. Cuius ena nigri medicocriter limphati rsum in brodio gallinaru vel carniu castrati decoctum sunt etiam in isto casu pficna. Carnes si militer assate ppter supradate eaz magis puenit qz elipate. P Et sic so date cc.

¶ Tractatus sextus de vlceribus vulue et partium eius velut matricis et colli ipsius habens capitula. iij.

¶ Capitulum. i. de ragadiss vulue et partium eius.

Auxilia au

xilia descripta in capitulo de ragadiss ani in hac curatioe ph tyli ad mstra: ri: quare occurrente necessitate illuc recurre qz ibide multa celeberrima viti

lia qz medicamina descripta sunt et ad vssu presentis capituli plurimu facit. P Nihilominus aliqua peculiariter auxilia ex inuentione nostra hic connumerare decre ui: quoru hec erit ordinatio prima. R. olei onfancini. 3. ij. olei de semine lini. 3. i. sepi ircini sepi vituli an. 3. vi. succi plātaginis succi solatri lingue passarine an. 3. medā bulliāt oia sū vsqz ad cōsummationē succorum: deinde colētur cui colatu re addātur cere albe quantu sufficit: in mortario plumbi ducēdo per duas horas addēdo lithargiri aurei. 3. x. tude. 3. ij. plumbi vsi 3. i. 28. fiat limimentu vttere more limimēti: qz est operationis mirabilis. P Itē ante applicationē vnguenti antedicti suffumi ganoz balneato matricis cū infrascripta decoctione vtilissi mū est remediū. R. rosa rum mirtillosi folioz plantaginis lingue passarine tassi barbati cande equine ana 20. ij. maluarū violarū ordei mundi len 20. ij. an. 20. ij. bulliāt oia sū cum aqua sufficienti vsqz ad cōsummationē tertie partis vttere more antedicto: qz v3 ad vnam quāqz ragadiā. P Itē decoctio pdicta cu3 sirupo rosato siringa intra vulnā piecra summa est medicina oibus ragadiss matricis. P Olei quoqz de yuelliis onorū sū

Limimentum.

Suffumigium.

Oleum.

cū butyra spartuie par siqz plūbi vsi in mortario plūbi deducti p. iij. horas raga diss medet. P Colliris sirup pfecti cū aq Colliris rosata raq plātagis cū sief albo sine opio vili ad mstratur. P Et sic deo date cc.

¶ Cap. ij. de vlceribus matricis vulue.

Ulcera vulue. Lcera ista loci vt pūm sunt vt rula aut male copsonata materia cala aut corrosina: aut putrida aut cancerosa.

Quacūqz in curatione eorum auxilia in capitulo de vlcere virge anno tata a d hāc curationem reduci possunt. Siliqz modo etiā curatio eoz a cōi curatione alioz vlceru partū differt. Vñ si corrosina vlcera fuerint: corrosiuorū curatio ne curant: sic de alijs: pnt de vnoqz vlcere suo pprio capitulo plenarie locuti sumus: qre illuc recurrendū ē in necessitate.

¶ Cū piera circa hāc curationē ē mēti tenendū. i. qz medicamēta istoz vlceru rōne loci debet esse maioris ex icationis qz medicamēta vlceru pūi carnosarū. Et ppter ea Sal. in calce. vi. terapētie dicit qz vlcera et pudēdoz phlegmon nullo ca taplasmate mollitudo egent imo ericanti bus ecicarrizantibz medicaminibz pcedē dum est. Sunt itaqz pdicta loca velat virga: vulua ranus. P De dicamē itaqz huius loci pueniēs in vlceribz male copsonata materia cala sic fit. R. aq plātagis aq rosate an. lib. 3. sief albi sine opio. 3. ij. mirabolani cirtini. 3. i. 8. cāphore. g. ij. misce rfm artē fiat colliris. P Itē ad eādem inuentionē v3 infrascriptū limimentū. R. olei rosati onfancini vnguenti rosati vel loco ei vnguenti Sal. an. 3. ij. sepi vituli liqfa cū. 3. i. medā succi plātagis rfolatri succi lingue passarine an. 3. vi. bulliāt oia sū vsqz ad cōsummationē succi: deñ colentz cū cera alba sufficiēti fiat vnguentū molle: addēdo in fine lithargiri aurei vārgē rei ceruse an. 3. i. tude. 3. ij. an. 20. 3. i. f. plūbi vsi. 3. i. cāphore 3. i. artē rritura te. 3. i. misce in mortario plūbi ducant p hōrā cū pistello vttere. P Itē ad eādz inuentionē v3 limimentū infrascriptum. R. olei rosati ppleti: olei onfancini vnguenti Sal. an. 3. ij. succi plātagis. 3. x. lithargiri aurei vārgēti an. 3. vi. ceruse. 3. i. tude. 3. ij. cāphore. g. ij. misce et i mortario plūbi 3. i. artē fiat limimentū. ¶ Si vero vlcera Cura ma fuerint maligna vel virulenta et corrosina lignoz:

Nota.

Sal.

Colliris materie calide. Limimentum.

Alind.

Cura ma

tūc p int^o zextra nulla ē melior medicina quā puluerē nostrū fm oēm modū admīstratiōis ei⁹ admīstrare: qz malignitatē qū sine dolore interfici⁹ vlcera mūdificandū v^o rēlētā emateria subrilē ingrossādā ad bonā digonē pducēdō: de quo in ātridotario nfo cū de medicinis corrosiuis tractanero mētiōē faciem⁹. Unguētū qz egyptiacū mixtū cū istūdē vnguētū aplozū in putridis virulētis corrosiuis vicerib⁹ hmoi loci cōueniētissimē admīstrat. Aq⁹ silt⁹ plātagis cū pay⁹ aluiā cū cōfecta p dicitis vlcērib⁹ sūmē opitulat⁹. Et nota, qz remota eoz⁹ malignitate corrosio nē: vnguēta elimināta aēdicta in isto casu vtiliter admīstrant⁹. Ulceri⁹ si vlcera fuerint cārenēta scarificatio in pms diebus z sanguisugis applicatio multū ad ppositū faciās: deū locū cū lituio decoctiōis lupinorū lauare vtilissimū est. Egyptiacū cū qz postmodū i ponere in isto casu est vltima medicina qz malā carnē corrodīt z bonā cōseruat. Et si fort⁹ medica mē necessariū fuerit in hac curatiōe candē ferrū admīstrādū ē. Deniqz si contingat matriā vel collū ei⁹ ad vlcera tiōē cācerosam puenire: qd de facili cognoscit⁹ p dolorē loci acutū p punctionē cūz qdām loci grauedine p inflāmationē: p exēditā mali odorū ingēstisqz fetoris rōiuer forū colorū: qz etiā ante vlcera tiōē mulier apate duro matriā diuini⁹ laboqauit male se hñseo tpe in comēstione tporū et inceteris opationib⁹ suis. Tūc p ei⁹ curatiōē auxilia palliatia sunt admīstranda qz (vt iqt⁹ Ugo senec.) curatiōē palliatia in ciuitate Venetiāz: quēdā mulier vixit annis. xx. cum vlcere cāceroso matriā. P Cōsueui itaqz semper sic cācerosum vlcus tractare: v^oz infra scripta lotiōe sepe stēpi⁹ qndie lauādō: deinde post lotiō nē linimentū infra scriptum cū pessario imponēdā: cū pñōis talē forma. R. ordi mūdi lētiū rosaz solatri galitrici politrici soltoz plātagis añ. x. f. aq⁹ plātagis aq⁹ ferrate añ. lib. iij. aq⁹ rosate lib. f. ligue pasfarine virge pastozis añ. x. oia silt⁹ ptundātur grosso mō: z bulliāt vsqz ad psumātionem tercie ptis: deinde colent z colature addātur sirupi rosati. f. iij. silef albi sine opio vel cū opio si dolor fuerit ingēs. z. v. z fiat colliriū de qm⁹ cū stringa crebro pūciat. In uerdū ē lac vaccini loco istū colliū. In uerdū cum modico zuccari albi vñr admīstrat. P Linimentū aēdictū talis ē ordi

natio nostrā. R. draganti pisti infusi cum sufficiēti quantitate aque rosate aque plantaginis z solatri. z. v. oia silt⁹ pmaneat per medietatē diei deinde cum oleo rosato onfancino sufficiēti v^oz eqū portioē p diciturum rerum in mortario plūbi p tres horas ducātur: addēdō lithargiri aurei z argenti ceruse añ. z. v. tucie plumbivisi añ. f. f. cāphore. f. i. silef albi cū opio bene tritūti. f. f. succi plātaginis. z. f. solatri. z. iij. succi iusquiami. z. iij. z. croci. z. f. z. itēz p hōrā in mortario plūbi cum pistello ducātur z cum pessario vtire linimento p dicitur: qz in isto casu credē mihi pñentaneum remediū est. P Et sic deo dātē complia est doctrina presentis capli. cc.

Unguētū

Nota.

Cura cācerosoz

Nota de cācerositate.

Ugo Senec.

Lotio ad uersus cācerum matriā.

Linimentum

Cap. ij. de puritu vulue z matriā.

Materia cholericā adusta cū phlegmate baurachino i genitalibus pñent in vulua z matriā puritis ingēs plētiū qz euenire solet. P Pro cui⁹ remotione vñ purgatiōē pmissa z ordinata vite regimine pñt infra scripta auxilia admīstrari. P Pmo. vnguentum album cāphoratū cum succo plātaginis z succo portulacē cum lithargio aurei z argēti puritis genitaliū dēlet. P Vel. facia silef. R. olei rosati onfancini vnguētū rosati vnguētū populeonis añ. f. f. succi plātaginis añ. f. v. aceti rosati vini granatoz añ. z. f. lithargiri aurei z argēti añ. f. i. ceruse. f. f. tucie. z. iij. misce z m⁹ arzem fiat linimentum: quo locus vbi est puritus vñstet: nā eius opatiō in puritu genitaliū est valde pñcia. P Itē ad eandē intentionem vñ infra scriptū colliriū qd ego septenūmero exptis sum cū honore vñtilitate nostrā. R. aq⁹ plātagis aq⁹ rosate añ. li. f. vini granatoz. succi limonūz añ. f. f. succi semperuine. z. i. silef albi sine opio. z. v. misce z fm arē fiat colliriū vñtore intra vuluā cū pessario qz eius opatiō vñtilissima est. P Et sic deo dātē completa est doctrina pñtis capituli. cc.

Puritus vulue.

Cura.

Linimentum.

Colliriū

Tractus septimus de viceribus ancharum corarum tibiārum earū parium habens capitula. v. ij.

Capitulum primum de viceribus ancharum corarum tibiārum z parium earundem.

Vlcera
ancharū.

Cura.

Ratio

vlcere istoz locorum
parz differt a cura-
tione cōi alioz vlc-
rū aliarūq; particu-
larum. ¶ Curantur
itaq; hmoi vlcera iux-
ta curationem tra-
ditā. c. de vlcere bra-
chiorum et adintortū. habet tñ alqd ppiū
curatio vlcerum tibiāz a curatiōe ceteroz
membroz. vcz in dētē pitulē vlcerate et in
modo ligādi tibiāz vlcēratas. ¶ Univerſa
lib^o ergo canonib^o obſervatiōe pēvris ſcō-
nem et p ſieborhomia iuxta neceſſitatē ma-
terię peccātiſ. dico q; pfecta curatio vlcē-
rum iſharum pīcularum cōplect admini-
ſtratiōe diverſorum localū. ¶ Et q; aliqñ
iſia vlcera ſunt corroſiua curant^r curatiōe
corroſiūoz vlcēz. ¶ Interdū em ſunt mali-
gna et virulētāz iſta malignoz et virulētōz
curatiōe curāda ſunt ſic de ſingulis put
ſuo ppiō capſo de curā oīm in libro de vl-
cerib^o vñ plenarie locuti ſum^o quare p cō-
plemēto tue intētiōis iuxta verā eſſentiā
vlcēris ad doctrinā pñominati libri re-
currēdo eſt. ¶ Duo ſñ villia in pñi ca-
pſo cōmemorāda ſunt. ¶ Primum vcz q;
vle^o cauernoſum in corā rōneſpūſtūdiāz
muſculoz. loſiōneſ. et medicina liqida cū ſi-
ringa pīcta ſunt valde pīcua. Oſficiūz
quoq; vlcēratōis bz eſſe ampli^o et in loco
declināti. et materia de pfunditate vlcē-
ris facilitiōi modo expurgari valeat a me-
dicaminib^o extra applicatiſ. Alter^o ſi cor-
ruptio facta fuerit in oſſe cū vlcere cauer-
noſo iſt^o loci ei^o curatiō. nō ſine difficulta-
te efficit^r lz pīcta corruptio fuerit in oſſe
ſupīcialiſ propter multitudinē magnoz
muſculoz. ¶ Si vero corruptio pfundaue-
rit vſq; ad medellā. tunc eius curatiō vt
inquit Aui. non modo difficult^r. verſūſiāz
pīciliſ eſſe videtur. Et ppter ea dicit ibi
dē pfama vir. Nā ſi corruptio iā pſecuta
eſt vſq; ad medullā. inquit excuſatiōe nō
eſſe qñ totū os auferat^r corruptū cū ei^o me-
dulla. et hoc vt ſuper^o dictū fuīſſi rōne ma-
gnoz muſculoz. magnozum nervozum ma-
gnarūq; venarum miſi cum maxia difficul-
tate efficit^r. ¶ At ſi dicta corruptio accide-
rit in capite corpe et anche et ſpondiliſ doſſi
ab ei^o curatiōe deſiſtendum eſt. iuxta cō-
ſiliū Aui. c. de corruptiōe oſſis corrupti
ppter nūcā. prauarum em egritudinū

Aui.

Aui.

onus curatiōis (vt inquit Sa.) nolite ſuſci-
pere. ne nomē mali medici ſubeatis. ¶ Cor-
ruptio aut^r oſſis in locis pñoiſis eueniens p-
pter colligatiōē multoz muſculoz et cō-
catenatiōē nervoz. eueniētiā a ſpina pōt
a medico in numero malarum egritudinū
connumerari. Et propterea optime dicit
Aui. in loco. pſallegato. fuge ab eius cura-
tione ppter nūcā. et q; curatio corruptio-
nis oſſis eueniens in ſpina non pōt fieri p-
pter nobilitatē nuche. ¶ Sūq; mō etiā nō
pōt fieri curatio oſſis corrupti eueniens in
capite anche ppter magnitudinē muſcu-
lorum corruptoz oſſium. ¶ Idcirco motu-
ri pſbyteriſ ſolis pñoiſis vt inquit 3 pō.
ſunt relinque dī. Aliqua tñ peculiaria au-
gilia in curatiōe vlcērum corarū tibiārū
et pñuz earū dē connumerare decreui. ¶ Et
in pñis vt diximus in curatiōe iſtoz vlcē-
rū tibiārum ligatura q; bz incipi a canicu-
la vſq; ad genu magnā in iſto caſu bz pro-
gatiūā gradatū ſtringēdo donec cū ea ad p-
dictū locū puenieris. ¶ Sūq; mō in vlcēri
b^o corarū ligatura efficit^r a genu vſq; ad in-
guē vt materie a ſupīorib^o mēbris nō trāſ-
mutant^r ad infimas ptes. ¶ Si vero vlcē-
ra pīdicta fuerit i corā cū corruptiōe oſſis
iſc current^r curatiōe tradita. c. de curatiōe
oſſis corrupti. Et eſt vt os corruptum cui^o
incidiſſe vel domeſtica cauſiſi applicatiōe
vel applicatiōe ſpogę a carne mala dem-
det. deinde cū fricatiōe pcedēdum eſt do-
nec ad ptē ſanā oſſis pueniat^r. Quo ſacro
cauterizet^r cādēti ferro. Deinde p cura re-
motionē oſſis cauterizati cum administra-
tione mellis roſati vel applicatiōe vngue-
ti de apio bis in hebdomada os tāgendo
cum oleo de vitriolo. qñ in iſto caſu hñt ma-
gnā progatiūā. facta exoratiōe in oſſe
poſt opatiōē ignis. imponat^r ſup oſſe iſra-
ſcriptū collirium. cum q; multos honores
reportat^r cui cum vtilitate non parua. cuius
talis eſt ordinatio noſtra. R. ſucci pance-
dinia. 3. ſ. ſucci iros. 3. q. mellis roſati. 3. r.
aque vite. 3. q. bulliat omnia ſimul vſq; ad
conſummationem tertie partis leno igne
deinde addantur mirrhe. 3. iij. thuris. 3.
ſ. aloes epatici. 3. ij. miſce et vtere quia
facta mundificatiōe vnamquamq; ſi-
ſtulam et vlcus cauernoſum mirabiliter in-
carnat et os denudatum carne induit.
¶ Super loco autem in vlcēribus caner-
noſis infraſcriptum vnguentum magnā
prerogatiua habere percipimus. cuius
talis eſt ordinatio. R. olei cōis libā. 1. ſepi

3 pō.

Colliriū.

q. q.

Unguētū vaccini lib. mediam picis grece picis nana
lis resine pini añ. 3. f. mastice. 3. mediam
pinguedis porcine liq̄facte. 3. iij. litargirij
aurei & argētei añ. 3. q. 2. medij. mĩnq̄. 3. f.
e medij succi berbene succi apij succi mĩ
silue añ. 3. f. vini odoriferi 3. iij. bulliāt oleū
e pinguedo cū succis & vino vsq̄ ad p̄sum
mationē succorū: deinde colent & iterū cum
litargirio minio ad ignē bulliant baculo
agitādo donec acquirāt colorē nigerrimū
deinde addant terebentine clare. 3. v. 2. f.
diaculonis albi gumati. 3. iij. 2. f. iterum
bulliāt parum & cū cera alba sufficiētī fiat
cerotū in bona forma. 3. iij. em̄ vnguētū
siue cerotū in oibus vlcēib⁹ cauernosis &
vbi intentio sit purgādi materiā cū subtili
atractiōe. crede mihi magna est medella
vnguētū ap̄lorū etiā descriptiōe nra ordi
nati in antidotario nro sup̄ tinta ip̄ositi
in vlcēib⁹ cauernosis cum magna vilitate
admiſtraſt & si parum egyptiaci cum eo
adderet mūdificatiōis maioris efficietur
¶ Unguētū quoz egyptiacū descriptiōe
hui. v. descriptiōe nra habet si. c. de medi
cis corrosiuis in antidotario nro cauerno
saplerapoteē mūdificat. 3. iij. facit troscisci
nrm de minio. 3. iij. in delicatis debilib⁹ cō
plexiōib⁹ ac cholericis vlti sunt pueri mu
lieres & carnē tenellā hñtes dico q̄ in eoz
vlcēib⁹ cauernosis. Puluis noster carnis
sup̄sue remouit sine dolore in pallegato
caplo descripti. sup̄ tinta cū salina ip̄ositi
vel i forma colirij cū vino int⁹ cū stringa p
lect⁹ in hñdō vlcēib⁹ est diuina medicina.

Unguētū Unguētū ē egyptiacū cū lixiuio dissolutū
est cauernosis vlcēib⁹ mūdificatiū p̄s
culiare. ¶ Deniq̄ celebrata vlcēū mundi
ficatiōe locus iterum mūdificādo est p
hebdomadā cū absterſu de apio vel de
melle rosato. ¶ postmodū icarnent vlcera
addēdo absterſu p̄dicto. 3. f. mirrhe thū
ris aloesfarcoſille añ. 3. f. Colirij etiā
superi⁹ descripti de paucedine ad intēti
ōē incarnādi & desiccādi viliiter in istis v
lcēib⁹ adminiſtraſt. p̄terea facta incar
natione & sigillatiōe sup̄ fila imponat vñ
guenti viride descriptiōe nra de alleluia:
q̄ in isto casu maximā habet p̄rogatiuā.
Aqua etiā aluminosa in h̄ ac intētiōē vili
ter admiſtraſt. ¶ Et hec sū mi aliis sp̄s fuit
nostra curatio in vlcēib⁹ corāz & tibiaz ca
uernosis cum ossis corruptiōe & sine ossis
corruptiōe qua mihi & egrotantib⁹ bene
successum est. ¶ Et sic deo dante comple
ta est doctrina p̄sentis capituli: cuiusno

Colirij. men sit benedictum.

men sit benedictum.

¶ Ca. ij. De calefactionib⁹ & excoxia
tionibus sine puritū euenientib⁹ in
tra coras sub inguine: ex itinere: siue
alia de causa & earum cura.

Sta curatio puritū & exco
riationis corarū sic fit. ¶ In
primis lauetur locus cum: vñ
no decoctionis rosarū cum plā
taginis mirtillozū & folioz
oluarū. ¶ Deinde facta lotiōe hñdō li
niatur locus linimento infraſcripto. R. vñ
guenti rosati olei rosati omphacini olei
mirtini añ. 3. f. vnguenti populeonis: 3. x.
litargirij aurei & argētei añ. 3. f. 2. f. ceruse
3. vñ succi plātagis succi sempreni añ. 3.
f. succi limonum. 3. f. aceti rosati. 3. f. 2. f. mi
ſce & in mortario plumbi fiat linimentū &
vtratur q̄ in isto casu est mirabile. 3. iij. aq̄
rosata simul cū aqua plantaginis & modi
co aluminis & aceti & simul parū bullitis
ad p̄possum facit. Desiccat em̄ puritū
auferendo & excoxiatiōē solidādo: qd̄ li
nimentum post lotiōē hñdō aque est ad
miniſtrandū. ¶ Et sic deo dante cōpleta
est doctrina p̄sentis capituli &c.

linimentū.

¶ Capituli. iij. De excoxiatiōe q̄ ac
cidit in calcaneis & pedib⁹ a frigore
causata: que apud Senenē. vocatur
malum mulierū: vñ vero vñ Bononien
ses bugantiam dicunt.

¶ O lent iste excoxiatiōes.
egrotanti dolorē nō parat
cāre. ¶ Et p̄ eius remotiō
ne infraſcripti auxiliū ma
gnā p̄rogatiuā habere
p̄cepimus: cuius talis est
ordinatio nostra. R. carnis pomoz p̄s pu
nis decoctum & rapaz añ. 3. iij. butiri re
cētis & mortario plūbi deducti p̄ duas ho
ras. 3. f. olei rosati omphacini. 3. f. f. p̄sta
tis oib⁹ adinūc mifcant & bulliāt vnica
ebullitiōe: deinde addant vitella duoz
onoz q̄ auferat ab igne & vtere desup̄ mo
re emplij: q̄ vnāq̄q̄ excoxiatiōē & vlcē
rationē causatā a frigore tā i pedib⁹ quā i
manib⁹ dulcorat: mingat & lenit dolorem.
¶ Vel facias sic. R. butiri recētis olei ro
si odoriferi pinguedis galline añ. 3. f. ponā

Emplm.

Allud.

tur ole ſi pinguedo rburry in fouea vni
rape magne decoquat in furno vsq; per
fectam cocturā: deinde pilleſ zin mortario
plūbi oncat p hora zvtat more emplāſtri
¶ **3**te decocto facta cū rapis camomilla
et ſemine citrini pūſo ſpomis partiꝝ ſe-
minis citoniorꝝ dolorē iſtorū vlcēz ſedat.
¶ **3**te linimentū ad fixuram pedum z ma-
num pbari: ad vlcationē rēpōſitorio
nem calcanei. R. bzuyi olei roſan onſanci
nīpinguedinis porcine olei de ſemine lini
ſepi viruli iſſiſacti añ. 3. ſ. cere albe. 3. j. ſ.
thuris. 3. iij. liuhargirꝝ aureiz argētei añ.
3. j. ſ. tucie. 3. j. miſce zin mortario plūbi
ducatur per horam. ¶ **3**tem vnguentū de
mimo vnguentum baſilicum deſcripta
in antidotario nro in iſto caſu plūvalēt.
¶ Et ſic deo dāte cōpletateſt zc.

¶ **Ca. iij. d** pruritꝝ zineēdio doloroſo cau-
ſato ppter frigus in manibꝝ z pedibus.

Lte paſſiōes in tpe hiemali
in manibꝝ z pedibꝝ puero-
rū z iuuenū ſhari ſolent. Pro-
quarū remotioſe balneū deco-
ctionis raparꝝ pomorꝝ grao
natorum pūſorum maluarū
violaz cū modico aceti cōfectū paſſionibꝝ
pdiēis mirabilꝝ opūlat. ¶ **3**te linimēta z
empla ſeu deſcripta in antecedenti. cad
haſ paſſiōes ſumme znuemunt: qre p tua
neceſſitate ad dictum. c. recurrendum eſt.
¶ Et ſic deo dāte completa eſt zc.

¶ **Ca. v. de vlceribꝝ** corāz z tibiaz virulē-
tis malignis corroſiuis foimicoſis z curre-
tibꝝ curſu eorꝝ ſupſicia r tendentibus.

Curatio iſteꝝ vlcēz ordinā-
to regimine vite: pūſſiaq; vē-
tris purgatioe iuxta neceſſita-
tē humoris peccātis localiuꝝ
adminiſtratioe cōplect. ¶ In pu-
mis itaq; mūdiſcent vlcera pdiēta ab eo-
rum malignitate virulētia vel corroſione
cū adminiſtratioe pulueris noſtri carnis
ſuperſine remoruit ſine dolore. ¶ Cūq; q
vlcera mūdiſſicata fuerit: qd de facili co-
gnoscitur per naſcentiā bone carnis z bo-
ne ſanioſitatis oſtenſionē: tūc p tres vel
quorꝝ dies purificet locꝝ vlcēz admini-
ſtratione mūdiſſicatiui noſtri de ſirupo
roſato in antidotario nro ordinari. ¶ **U**lti-
mū ſi iſta vlcera fuerint cū labijs obſtrato

ſis edētaris: tunc ſi hūmōi labia z valnere
pdiēto extripari nō poſſunt: ſic nō eſt excu-
ſatio qn labia ipla remoneant linēdo ea
(cum cautella alicuius vnguenti refrigerā-
tūi poſſint intrayle z in circum labiorū)
cū rupioz noſtro de capitulo. c. de medi-
cinis corroſiuis ordiato. ¶ Reliquū vno cu
rariōis pfectiſſime effici cū ligatura z yn-
guēto d mimio ac licinjs admodū plagel-
le intraylcus impoſitis lotiōe aq; aluminio
ſe cū laminis plūbeis tenuiſſimis: largēto
vino frictis. ¶ Et ſic deo dāte zc.

¶ **Ca. vi. de varicibus z cura eorū.**

Varices ſunt venę magne per-
coras z tūbias aq; a natura
pūctę cū nodolitantibus hic
inde rēdētes. Et p maiori pre-
manifeſtat hec paſſio in hoī-
bus onera portantibus z laboratozibus
fortiter corpus exercez tibus: z in homi-
nibus melācholicis zcum melācholia ſeu
tristiſcia viuētibꝝ. ¶ Sunt itaq; iſte vene
interdum extra naturā tumefacte tume-
factioe magna cum tēſiōe z ſanguine me-
lācholico groſſo plene. Et ppter ea pnt cō-
numerari inter ſpata quęadmodū z her-
nie cōnumerant. Nā ſicut hernia ē mor-
bus in receptaculo oſei ſine burſa teſtica
loſi eodē mō in varicobꝝ avena pōt eſſe egri-
tudo apoſtemoſa vcz i receptaculo ipſius.
¶ Generant pterea iſte vene p viā criſis
in febribꝝ acutis (vt inq; Auicē.) lib. iij. f. iij.
fen. q. tract. iij. c. q. d. criſis intēdiōe. Aliqñ
manifeſtat hec egritudo in mulieribus p
gnātibus poſt partū eaz. ¶ **S**igna autē

Varices.

Bui.

Signa.

earū ſunt manifeſta ex viſu ſtractu q; ali-
quādo ſunt cū duricie tēſiōne z maxime
quando ſunt ſanguine melācholico groſ-
ſo plene. Et color earū aliquādo rēdit ad
aliquale nigredinem: pſertim quādo ſunt
ſupſiciales. Quāobz inter dū pdiēte vene
vlcērant: ita q; etiā cutis vlcērat vlcēratio-
ne maligna z doloroſa multū. Et quo ſe-
penumero ſequit ſanguis emorſoſaſ
nō pua: cuius ſanatio cū difficultate obti-
net. Et ſi curant dūo rēdeſt: zinter dū cū
maiori malignitate. Et hoc ſepenumero
exptus ſum: vnde ſi eā ad ſanitatē pdu-
cere volui ſine egrotantis piculo opepaſſi
fuit mihi purgare materiam p circūſcrip-
ta loca: vcz p fontanellā. Si r q; vltra vlcē-
rationē pdiēta dicte vene tūneſcit valde
et replent cū ſubita deriuatione ſanguine
q iij

Nota.

mico grosso radusto: vñ tali sãgnis sta-
tim coagulatũ seu cõgelatũ: q̃ ibidẽ pcre-
tas paulatim quãdã acq̃rit putrefactionẽ.
Et sic interdũ p̃sus parit superiorẽ eu-
porandũ sua vaporosa fumositatẽ adu-
sionẽ: vt plerũq̃ vidim⁹ multa acutia
mala in cerebro rcoe pducit. Et q̃b⁹ pa-
riẽs septemnumero viis cũ morte ȳmutauit
Sũritas p̃dicta acutia vñ plurimũ pas-
sionũ mlie accidẽtib⁹ interdũ cardiae
passionũ. Et p̃pterea curatio istaz va-
ricũ tã cũ vlcerañõe q̃ sine vlcerañõe p̃-
ferit si sint p̃firmate nõ sine emineti egro-
tãtis periculo efficitur vt antiq̃ emoderni
testant doctores. De vlcerañõe et dico q̃
mã q̃ ad loca vilia decurrere solebat p̃ il-
la loca q̃ndã expurgari: p̃pter curationẽ
varicũ retinet ipa materia q̃re ad subli-
miora rapit mēbia interdũ vñ ad cor: in-
terdũ ad stomachũ interdũ ad cerebrũ
Et p̃pterea: deteriorẽ dispõnẽ gñat. Quia
propter ista et ȳpo. snia aphorismoz. vñ.
emorroides hñti antiq̃ sanare si vna nõ
fuerit apta relicta periculũ est ydropisim
aut p̃b̃thysis æe mania fieri. Vñ in talibus
dispõnib⁹ vñ emorroidib⁹ varicib⁹ me-
li⁹ et nõ curare. i. penus eas nõ restringere
q̃ curare. Nã curari cũ p̃erit nõ cura-
ti. i. palati lōgo tpe vñit. Sitr q̃ iuxta
illũ celeberrimũ Arnal. s. villa noua me-
tus innaturalis q̃ dicit⁹ aliq̃d extra cor-
pus emanare p̃sueuit obturari non p̃õr si
ne timore grauitatis incõmodi nobilioris
p̃ticulẽ: nisi emanatio p̃suetã p̃ primũ lo-
cũ purgeť. Et p̃pterea solent caui et boni
chirurgi in istis dispõnib⁹ fontanellam
facere cũ ruptorio vel igne sub genu p̃ q̃-
tuor digitos in p̃te exteriori. Et hoc aliq̃
faciũt vt materia q̃ solita ẽ a natura pur-
gari p̃ vlcera terminata in circuitu canicu-
laz p̃ eandẽ fontanellã indolozose facili-
tẽ nõ purgeť. Et sub ista forma in istis di-
spõnib⁹ plerũq̃ sanauim⁹ vlcerañõe in
hñmõ locũ a natura pducas: et materiaẽ ea-
rũdẽ p̃endẽ locũ eadẽmq̃ fontanellã eq̃
bene sanauim⁹. Et Curatio itaq̃ varicum
nõ vlcerañõe p̃ incisionẽ nõ sine ingeti: pe-
riculo efficit. Sequit̃ em̃ aliq̃ ad hãc in-
cisionẽ sanguis emorrosus: nõ pua: vñ
qñ natra nõ p̃õr deriuare sanguinẽ ma-
teriã ad locũ solitũ. Et talis sanguis et ma-
terie reñõnẽ de cãcrositate: mltis alijs
malis dispõnib⁹ talis curatio suspecta
est (vt Arnal. testatur.) Cõsueui itaq̃ illis
varicibus tumefactis et sanguine melãcho-

lico repletis: p̃missa purgatiõe corporis
iuxta necessitatẽ humoris peccãtis: p̃mis-
saq̃ sanguis euacuatiõe a venis emoroi-
dalibus p̃ sanguisugaz applicationẽ san-
guinẽ euaporare cũ infra scriptaz decoctio-
ne. R. radicũ altee li. s. p̃assũ camomille
melliori aneti añ. ȳ. i. furfur s. ordẽ mĩ
di. añ. ȳ. i. mellis li. s. oĩa cũ aq̃ sufficiẽ-
ti ad ignẽ bulliẽdo balneũ fecim⁹: cũ q̃
lauimus totã tibĩ et spõgũ et cum ea
madefactis materiã euaporauimus. Et ȳ
radice q̃ altee decoctẽ rebus infra scriptis
cerotũ fecim⁹: et sup̃ illũ applicauimus
Et istis duob⁹ remedijs plerũq̃ sãgni
nẽ ipm euaporauim⁹ p̃fecte resoluimus
cuius ceroti forma talis. R. altee decoctẽ
in asẽ. et ribellatẽ li. s. olei camomillini ane-
tini añ. ȳ. q̃. butyri recẽtis pinguedis gal-
line añ. ȳ. q̃. ȳ. pinguedis asnerinẽ ana-
line añ. ȳ. q̃. ȳ. sepiuituli. ȳ. iij. medulle cro-
riũ vñtũ ȳvacay añ. ȳ. vñ. et oĩb⁹ uacum
p̃dictaz cribatura et cera abla sufficiẽti
fiat cerotũ molle addẽdo croci. ȳ. i. ȳ. iud-
um cerotũ molliũ cãdo resolutũ sanguinẽ
melãcholicũ exstẽt in venã coagulatũ
cum sedatiõe doloris. Et in isto casu istis
duob⁹ remedijs multos honores p̃secu-
tũ. Et fortassis aspire venã flebothomo: su-
pra genu prius mēbo ligato ligatura stri-
cta vt sanguis coagulatus em̃ et corrup⁹
extra expurgari valeat vñssimũ erit.
Et ista em̃ sanguis euacuatiõe: interdũ
accidẽtia seuã superiorẽ p̃nominata acq̃e
sunt. Sup̃ flebothomo deĩde ponatur ea
q̃ sanguinem restringunt velut albumen
oui: cõquassari. cum pulnere restrictio.
Et Curatio et̃ varicolorũ vlcẽz nõ differt
a curatiõe tradita in añci. c. de vlcẽrib⁹ si
biarum et coraz: quare illuc recurre in ne-
cessitate. Et ȳ q̃ hñmõ vlcera p̃ maiorũ
te sunt cum dolore clamoso et malignitate
nõ pua: iõ p̃ sedationẽ doloris et malignita-
tis remotionẽ: aliq̃ peculiaris auxilia de-
scribere parauim⁹. Et in p̃mis ad dolorẽ
sedãdũ vñ suffumigatiõe et balneatio infra
scripta. R. folioz maluãri ȳviolaz folio-
rum plãtagis añ. ȳ. i. ordẽ mĩ di. ȳ. q̃.
semis citonioz aliquantũ cõfracti. ȳ. s.
scabiosẽ. ȳ. i. ȳ. butyri li. s. bulliũ: oĩa sũt
cũ aq̃ sufficiẽti vsq̃ ad p̃sumationẽ tertie
pris: vt tere more suffumigaz et balnei: q̃ do-
lore mirabilĩ sedat. P̃ post hõ balneũ ac-
cipe vitellũ oui recẽtis butyri. ȳ. i. s. deĩ
ambo ducĩ in mortario plũbũ horã et ȳ
sup̃ ponat cũ p̃fectũ. Et si cũ hñmõ an-

Cerorum
nobilissi-
me opera-
tioẽ ex in-
tentione
nostra.

Balneũ
peculiare

ȳpo.

Arnal. de
villa no-
ua.

Curatio.

Arn.

gilio adderent scabiose cōrite. M. f. r. vñ
guenū populoneis. 3. f. nōnisi vñlūmū cēt
Pñterdū pñerea placuimū dolorē r ma
lignitatē istoz vicez vñica aut bina appli
catōe pulueris nñi carnis male r supflue
remouit sine dolore: deinde cū ifra scripto
sparadrapo r lamina plūbea tenuissima
vñcera hñmōi ad sanationē pñuxim⁹. Cū li
gatura semp cōdecēti a cauitatib⁹ ad ge
nu mēbrū ligādo: q̄ iſto casu plm v3: vt
in pñcedētī ca. dictū fuit. Et iſup pñerūq;
totā tibīa laui⁹ cū aq̄ plātagis sine ali
mine dolore in loco exñte. Et cū alumine
pñdicta vñcerib⁹ i doloroſis exñtibus etiā
lauim⁹. Succus ſitr plātagis r lingue ca
nis decoctus cū modico zuccari albi vñq;
ad cōſumationē medietatē r i tra vñcus
ipſitus pñdicens vñceribus valde opulūat
folia q̄3 dictaz herbaz r folia marril
ue ſitr ſup vñceribus loco vñguētī r ſpara
drapi impoſita ſepñdēro ſūme iunāſſe p
cepim⁹. Pñterdū aſit ſparadrapī aſidū
cū ſic ſit. R. ſucci plātagis r ſolatri añ. 3.
ij. ſucci cēſūmōide ſucci ligue canis ſucci
marrilue añ. 3. j. olei roſati onſā cñi olei
roſati cōpleti olei mirrini añ. 3. ij. ſepi vitu
li. 3. iij. pñguēdis porcine ſepi hircini añ.
3. ij. r. ſepi vaccini. 3. iij. vñguētī popu
loneis. 3. j. r. ſ. libargirū aurei r argentei
añ. 3. j. r. f. minij. 3. r. boliameni ſubtiliſſi
me cōrtit terre ſigillatē añ. 3. f. bulliāt pñ
guēdis r olea vñq; ad cōſumationē ſuc
corū: deinde colent r collature addant re
liqua r ad ignē bulliant baculo agitando
donec acquirat colorē nigerrimū: deinde
cū cera alba ſufficiētī fiat ſparadrapū in
bona forma vel cerotū molle addēdōm ſi
ne cocture cāphore ſm artē tritūrate. 3. ij.
tucie. 3. x. r vitere in oñbus vñcerib⁹: qz eius
opario egregia eſt: vñguētū etiā cāpho
ratū qñq; in iſtis vñceribus vñtr admini
ſtrat. Pñterdū ſi ifra ſcriptū pñterdū
tibīa illinītū etiā cū vñlitate adminiſtrat
R. ſucci plātagis ſucci ſolatri vel loco ei⁹
ſucci ſempuue añ. 3. vj. olei roſati odorife
ri vñguētū populoneis añ. 3. iij. libargirū
aurei r argērei añ. 3. ij. aceti roſati. 3. ij. cā
phore. 3. f. de oñbus ſm artē i mortario plū
bi fiat linimētū. Iſtō etiā linimētū cōrundū
acuratē hñorū materiāq; aſcedētē ad cō
tinctā trāſire phibet. Pñterdū etiā ſine li
gatura ma defacta aceto r aqua roſata et
expreſſa interdū ad prohibendū materiāq;
aſcedētē neceſſaria eſt cū refrigeratione
particulē. r ſic deo dante completā eſt do

ctrina presentis capituli: cuius nomen ſit
benedictum.

Capitulum ſepñmum de membro
corrupto r putrefacto r eius curatio
ne per incisionem.

Embru corruptū eſt r putrefactū
tribus modis. put. c. de cancre
na auctoritate Aut. magnifice
dictū fuit. pñmo quidem cor
ruptū occasione rei coram
pñtis r deſtruentis naturalē mēbrū com
plexionē. Et hoc efficit a calidore vel frigido
veneno. Aut corruptū ſcdo pñter prohibi
tionem ſpiritus vitalis r aialium venien
tium ad mēbrū. Aut pñter rē aggregatē
vñrāq; tñtionē: quē admodū accidit a pu
ſtula venenola: r a medicamēto putrefacti
uo i diſcrete r copioſe adminiſtrato velut
eſt arſenici realgar r hñmōi. Et ſcū ita
ſit pñfectio ſepñdēro de medicā hñmōi pu
trefactūa i multis maniſeſtā vidim⁹ ex
perientia pñterim in reuerēdiſſimo dñō. d.
meo domino ſfacio tituli ſanctę Sabine
Cardinale. q̄ dō laboraret herpette eſti
meno in pede dextro defectu caloris natu
ralis r debilitatis membri calore depaue
rati: pñter longā febē quā tñc pñſap
ſus fui: pñter validā hiemē in eodē an
no exñtem. In pñmis itaq; dieb⁹ mēbrū
corruptū curare ſcepim⁹ curatiōe cācre
ne r aſchachylos. Et hoc cū ſcarificationi
bus diuerſis r profundis diuerſoz modo
rū iuxta pñceptum Aut. de cura cācrene
et aſchachylos. Similiq; mō et ā locū la
nādo interdū cū aq̄ b. urachina. Inerdiū
cū decoctione lupinorū in liſiuo decoctoz
Et interdū cū aceto cum ſale mixto. poſt
lotionē vero ſup corruptionē tñi vñguē
tum egyptiacum: deſcriptione Aut. conſe
ctum bis in die adminiſtraui⁹: vñnoci
tūti a iunatuo diuidere: r pñter circūſta
centas ſane a putrefactione phiberent
(vt Aut. aſſerit) connumerando virtutes
hñmōi vñguētī ca. pñlegato. Et q̄ (vt
inquit Celfus vir elegētiſſimus r in arte
chirurgia vñliſſimus) caplo de cura can
crene. Solen: nonnūq; auxilia in hac ſero
ciſſima egrotatione pñp pñcere egrotan
ti ſed nihilominus is cancer ſerpe: inter q̄
auxilia i3 miſerabile videatur: remedium
vñicum tamen eſt: ſciz vt cetera pars cor
poris tuta ſit mēbrū qd corruptū ac vñ
q̄ uñ

Spara
drapū vñ
linimētū.

Linimētū

Aliud.

Curā

Aut.

Auicē.

Celfus.

Bui.

Nota.

Anicē.

Johānes
Maceras
thenēsis.

clatum est integre amputet. Tandē sententia habemus ab Bui. caplo preallegato licet aliquantulis obscure loquat. Dicit em̃ et cū accidit putrefactio in mēbro. nō expellat cum isione et cōsumptiōe medicaminis acuti qm̃ magnificat eius malum. P. Et nota q̃ hunc textuz sic intelligere opz vcz q̃ dicit. Et si accidit putrefactio in mēbro idest qm̃ mēbrum est putrefactū putrefactione integra idest estiomenatum tunc medicus in curatiōe talis putrefactionis nō dz pcedere solummō scarificādo etiam putando carnem putridā et corruptā: nec ipsam auferre medicamine acuto qm̃: qm̃ cum in hac dispositione nō soluz caro musculi ligamēta vene nervi et pāniculi sint corrupti: verū et os adulteratū seu corruptum esse videt. Et ppter ea: optime et sagacissime dixerat Bui. tacite magnificat et eius malum. idest si mēbru in totū nō abscondat. Et tunc incipit curationem estiomēti. Quāobz videns auxilia p̃dicta nō cōuenire: nec posse corruptionē putrefactionē sistere qm̃ indies magis atq; magis versus genu ambularet ego laudat ut vtilissimū esse supra cauculā iter sancti et corruptum tibis amputari: etq; deinde cauterizare put infra patebit. P. Nōnulli tñ Romane Curie medicū egregij optimo nem nostrā rōnibz et auctoritatibz itaz dictis munia: Magistri Johānis Maceras thenēsis medici p̃sentissimū oppugnarunt absq; tñ manifesta rōne et auctoritate. Intm̃ q̃ nūq̃ permiserūt q̃ talis abscessio mēbru efficere. Immo qdām ipsorū pollicitus fuit salutē dicens cum applicatiōe arsenici se velle morbum interficere. P. Et q̃ rōne debilitat mēbru et paucitatis caloris naturalis ipsius arsenici p̃dictum mēbrum corrodēbat et putrefaciebat: nūq̃ a natura visum fuit aliqd̃ vestigij sepiationis nocturni a inuatiuo sicut solet facere arsenici in estiomēto: q̃ facit separare nocturnum a inuatiuo et hoc facit virtute existēte forti et cōplexione corporis robusta: quē nō aderam in p̃fato Cardinali. Et ppter ea ppter paucitatem coloris membri et paucitatem nutritiōis et debilitatē toti⁹ corporis cū fuit q̃ p̃dictuz arsenici vna cū natura opationē a medico optatam minime facere potuerit. Et qd̃ peius fuit se tactabat p̃fatus medicus velle mēbrum corruptū cum sano per spaciū de eum annorum hōie viuente manūtere. Et sic ista curatione p̃fatus Cardina-

lis coactus fuit dei grātia viā morte commutare. Et q̃ talis casus est rarissimus et a paucis descriptus: prout in p̃fato cardinali contigit. Et propterea processuz eius narrare putauit ne in posterū in tali casu medici decipiantur sicut illi decēpti fuere. P. Anno itaq; domini millesimo quingentesimo nono de mense Februarij vcz die prima hora sexta noctis vel circa: sup̃aueit in sinistro pede p̃fati Cardinalis dolor satis intensus cū fornicationibus intus et dicebat ipsum aduri. Tamen quo ad tactum mēbrū vsq; ad genu erat frige factū quasi vt mir. Et tactu istū per sentiebat sensu mēdoso et nō naturali. Nulla preterea quasi vsq; ad septimū facta fuit mutatio mēbru in colore: nulla rubedo nullaq; tumefactio infra dictū tēpus apparuit. In nocte asit per aliqd̃ tepus acium a p̃dicto dolore verabaz et cedebat in die. qm̃ surgebat a lecto videbatur sibi magnam pōdus plūbi in p̃dicto pede de ferre. Qui dolor vsq; ad septimū singula nocte ordine lā dicto p̃uenauit. Septimo vero die mēbrum fuit mortificatū sicut a caucula infra. De qua mortificatiōe vbitauimus prima die. Et certificatū fuim⁹ in septimo mēbrum fuisse mortificatū. Et p̃noticiū nostrū fundauimus sup̃ auctoritate Bui. pla. vtri nō p̃ue auctoritatis in arte medicinali habita caplo de doleibz qui sunt in extremitatibus mēbro rum exteriori a materia frigida causata cuius verba sunt ista. Signa dolorum p̃uenierum ex cā frigida in mēbroz extremitatibus sunt primatio caliditatis et rubedinis: stupor et fuscudo: grauitas et formicatio: q̃ cū aduerint palisim futurū aut p̃p̃ij mēbru mortificationem significant. Et etiā die p̃fatus Cardinalis veratū fuit febre intensissima varijs et diuersis angustijs p̃serrim a sincopi et ab inquietudine toti⁹ corporis. Ita qd̃ oēs medici arbitratī fuerant ipsum moriturum in eodē septimo ppter accidentis leuitatē. Quāobz eodē die vcz in principio diei congregatū fuit collegij medicorū de essentia morbi et de eius curatione. et magna inter eos fuit discordia tam de essentia morbi quā de eius curatiōe. Quidam tñ eorū dicebāt morbi esse gallici. Quidam pedagrum. Quidam membrum stupidum. Quidā vero mēbrū mortificatū seu estio Johānes menatum esse senserunt. Et ego vna cū p̃ Macerasato magistro Johanne Maceras thenēsi thenēsi.

Sui. pla.

viro in arte medicinali nō parue auctoritatis vltimā opinionem approbauimus. Quod cum ita fuerit pfecto prefatis medicis veritatē essentie morbi experientia et rationibus efficacissimis demonstrauit: qz lz membrum non videret corruptum sensui visui nec tumefactione nec in colore nisi quam paululum in limidum colorem mutatum: tamen in eorum presentia scharificaui sup pede. vsq; ad os nullum sibi causando dolorem: sanguis qui ex scharificatione exiuerat grossus spissus: quasi concretus et nigerrimi coloris ad instar fe re attrahenti. Quo facto medici existētes in facto satis quā primum eorum opinione in nostram: sodorum nostrorum mutarunt: licet de curatione morbi contra opinionem nostram et prefatorum sodorum fuerit repugnātes: sed hec hactenus. ¶ Ut ergo ad ppositū nostrum redeamus. Dico qd mēbrū corruptū pfecta cū pcedēti enacuatione corpis aut p enemā aut p vētris resolutionē liniuitur: nulla melior curatio est q̄ protinus incidere ipsum prope sanū ita qd aliquid remaneat corruptū. Et hoc tribus de causis. Prima vt incisio sine dolore efficiatur. Secunda vt fluxus sanguinis euitetur. Tercia vltima vt post remotionem ossis fiat cauterizatio cum panco dolore. ¶ Modus autem incidendi membrum corruptum talis est. ¶ In primis in tus cum decēti pba indagatur: vadiq; vbi et quousq; mortificatio attingere videtur. Quo facto membrū in parte carnosā et musculosa atq; neruosa circulariter vsq; ad os incidendum est. Et in parte superiori membrū caro et armoatum ab osse aliquantulum separētur: deinde caro purrida ab osse detecto infra frustratim incidat. La-
bia quoq; pannis, lineis calidis cooperian-

tur ne ab aere offendantur. Et sursum duabus manibus amplectendo membrum super loco incisionis circulariter caro pro posse reducat: vt deinde os in altiori loco terra dentibus tenuibus deuata os ferretur. ¶ Quo facto candenti ferro locum incisum vsq; ad partem sanam optime cauterizetur. Et in fine cauterizationis aliud cauterium super os faciendū est. Quibus deinde sicut cetera adustavulnēra curandum est. ¶ Et quia in hac curatione nonnulli sunt qui ante incisionem in bent membrum sopiri seu obdormitari applicatione medicaminis opiatī et spongiā opiatā odorari: vt his duobus modis totum corpus sopiatur seu dormentur quo membrum operationem incisionis sentire non valeat. In hoc salua eorū pace. non sine eminenti periculo egrotantis hoc negocium cum opiatīs efficitur: Cum ista egritudo interdum enuiat a medicina opiatā (vrauctores asserunt capitulo proprio de cancrena) Nihilominus potest ante incisionem ligari membrum in parte superiori propter emorosiā sanguinis. ¶ Alterius verba illosc qui laudār applicationem cuiusdam spadrapi pro cōseruatione membrū corrupti cum sano non sunt audienda: qz eius operatio est medicorū dedecus et egrotantis dispendiū. Deniq; remota eschara p curatione vlcēris procedendum est curatione communi tradita capitulo de vlcere in vniuersali. ¶ Et sic deo dante completa est doctrina, presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Cura alia
quorum.

Cura alia
orum.

¶ Finit Liber Quartus Chirurgie Magistri Joannis de vlcēribus. Ad laudem omnipotentis dei.

I 30. de Aigo Benuen. Julij. ij. Pontifi. Max. Lbirurg' Clarissimo. D. 30.
antbracino Adaceratben. Cōpři optio Pbiloso. 7 medico insigni. S. P. D.

Cum ego sã multos annos Adacerata clarissime Com-
pater 7 frater obseruañ. singularem tuam incredibilẽq;
doctrinã miram ingenij peripicaciam: iudiciij tui rectiu-
dinem 7 grauitatem q̃maximã semper esse cognouerim:
Expertusq; etiã sepissime fuerim in multorũ Principum
curationibus vbi sepius vna interfuius: quantũ nõ so-
lum theorico: sed etiã munere practico excelles 7 presfes:
non temere: nec profecto ab re: opus: qđ de Lbirurgia cõ-
posui tibi castigandũ: excolendũq; credidi. Cũ autẽ pre-
terea de quodam nouo genere morbi quẽ multifariam 7 maxime gallicũ mor-
bum vulgus appellat: nouũ ẽr tractatũ ediderim. Vñum est mibi bñc: quoq;
ad te magni iudiciij maximeq; experiẽtiẽ virũ 7 mittere: 7 eũdem tibi pre om-
nibus idcirco dedicare. Quippe qui Padue primũ: deinde Rome tot annos
medicas disciplinas publice ac pulcherrie legeris: fortunatissimeq; exercue-
ris. Nouũ enĩ hoc opusculũ meũ vel ipi' morbi nouitate arduũ: obcurũ tuo
sublimi ingenio: singulari prudẽtia summãq; doctrina dilucidatũ: recogni-
tũ ac optime castigatum: detecta fronte in lucem prodire: doctaq; per homi-
nũ or: a intrepide atq; vt spero feliciter ire poterit: babeuntq; tibi quoq; ali-
quando posterĩ gratias forsitan immortales. Vale felix 7 me ama.

I 30. Antbracino Adaceratben. Ar. 7 Medicine Doctor: optimo cōpři suo
Adagistro 30. de Aigo Benuen. Julij Secundi Pont. Max. Lbirurgico p̃-
stantissimorũ singulari. S. P. D.

Et doctissima epistola tua suauissime Com-pater quãtũ me
iudiciũq; meũ facias: perplane intellexi. Quippe qui op-
quoddã fert: lissimũ 7 admirabile in Lbirurgia cõposu-
ist: castigandũ mibi 7 vbi forer opus: obelisco feriendũ cre-
didisti: adde qđ tractatũ illuz de morbo gallico vtilissimũ
ac ppe diuinũ mibi dedica st: de quo sepissime inter nos 7
nostri tẽporis medicos disceptatũ est: nũc quid bic morbo
ab antiquis 7 presertim: ab Aui. pprio capite signat' fue-
rit: habeo tibi cõpater optime gratias immortales qđ tãtum mibi tribuas 7
concedas: id potius bñantrate tua: qđ meritis meis fieri sentio. Librũ vnuer-
sum accuratissime lectitauit: vñq; in eius prefatione lectorẽ abunde admonuit
Nihil in illo nisi eruditũ: ex cultum: 7 consummatum inuenit: dicere ausim (sed
verbo absit iniuria) quotquot erunt: post hac Lbirurgi lōgemagis oēs hoc
vno opere tuo proficient: lucrabunt: quam si forte reliquos auctores: qui de
bac materia scripserũt: oēs i p̃optu babeãt: memorie p̃mẽdẽt. Eđ summa tĩs-
simũ itaq; miris secretis referussimũ op' hoc tuũ clarissime 30. emẽdatũ 7
ex seipo castigatũ (nisi forte aliqua impressorũ incuria fuerit) ad publicã vtili-
tatẽ: ad tuã: ad patrie tue gloriã: ornamentũ in lucẽ prodire: perq; doctissi-
mas hominũ manus ire tutiss: me: finas atq; (vt a sunt) in vtrãq; aurem plac-
idissime conquesceas. Vale: felix 7 me ama.

De morbo gallico.

fo. cxxv.

Incipit Liber Quintus eiusdem Magistri Jo. de Vigo Senensis. De morbo gallico malo mortuo scabie et iuncturari atque dentium doloribus continens capitula. vi.

Capitulum primum. De cura morbi gallici non confirmati.

ne seruat. **P** Si tunc quocumque interdu cum dictis pustulis vel fiste post earum ortum inde ad mensum cum dimidio vel circa patiens laboro.

ranit doloribus clamorosis interdu circa fiste interdu in spatulis humeris brachijs et alijs in tibus corporis rachijs. **A** quod doloribus alijs multum post ipse post annis et ultra quidam oriebantur schiostates ad istar ossium a quod egrotantes doloribus clamorose rabant perit tpe nocti sedabant in die. pro quibus sedatione anodine medicine a doctoribus memorate sedatione doloris admistrare nulli effectus dolor sedantibus egrotanti prebatur. Cuius doloris finis semper fuit os zarmochatin corripere et videre quod admodum in veterositate spine accidit. plerumque et ab eisdem doloribus membra curia si ne retracta in perpetuum remanserunt. Transacto vero anno cum dimidio vel circa in hac turpitudine stabili et verecundia egritudine quidam tuberositates exituras materia grossa et fistica pluri (ut ita dixerim) radiconata ad modum non pue castane albi coloris substantie dure ad instar corde aut nervi semiputrefacti gnabantur quare maturatio a natura tunc ab auxilio alium medelle plerumque facili efficitur. Quia de re post earum crepaturam seu apertione omne genus vicerum videbatur eis semper diversa corpora cum in solo corpore non esset credendum. In diversis enim corporibus diversa accidentia et egritudines solent pullulare cum hoc morbo. Et ande odice re quod quicunque egritudines a causa aut eventibus de quibus antequam et moderni doctores in arte Chirurgia mentionem fecerunt omnes in diversis corporibus preterfectio in hoc deterabili hereditario morbo connumerari. Perit in primis de apertibus loquendo omne genus calidum apertum in isto morbo gnari vidimus. Unde dimidium super complicationem materiarum frigidam cum eis vix flatibus et melancholicis. Et ppea si cum flegere sanguinis interpositum fuerit sanguine vincit flegma undimides dicitur. Et sic de singulis dicendum est in isto casu: put in lib. de apertibus in vi. c. f. optime dicitur fuit. Sicut quidam et vidimus omne genus apertionum frigidarum et excrecentiarum vix glandularum scrophularum modorum talpe et topinarie cum corruptione ossis capitis sine sepiros cacerosis et non cacerosis perit signa. De genus fistuliformis exiturari maluarum et carbunculo. Cancrenam pterea et herpetem esthiomenum quidam iterdu cum isto morbo complicari de viceribus et nullis generis viceratibus invenit a doctoribus descriptum quod cum isto morbo.

Notat

Tempus morbi.

Anno Millefimo quingentesimo nonagesimo quarto de mense Decembris: quo anno Serenissimus ille Carolus francorum Rex magna comitis de carcerum psumpta parte iter accipit ad regnum Neapolitanum recuperandum.

Diversa nomina.

Apparuitque eodem anno quoddam morbi genus quassip totam Italiam incognite nature: quem varis et diversis nominibus diuerse nationes appellarunt. **P** Gallici quoque morbum neapolitanum nominarunt quod eodem tpe dicitur ipsum morbum et neapoli in galliam in eorum reditu transulisse: neapolitani vero quod dicto anno per totam Italiam hic morbus diffusus et manifestatus fuit. Ita de eodem morbo gallico nunc vulgariter. Senensis. super lo male de le tanelle vulgariter appellatur. Tunc vero lo male de le bulle: lombardi lo male de le brofule. Hispani vero labones dicitur. Si ista nota diuersa huic morbo ad bene placitum syniulcuusque nationis ipsosita sunt. De nomine tamen non est cura dum non rectas iterationes curatiuas habemus. **E** finit pterea adhuc est morbus prefatus contagiosus peritum per coitum siue coniunctionem mulieris fide cum viro reconuerso. **P** Namque origo in pibus genitalibus. vix in vulua in mulieribus: in virga in hominibus semper fere fuit cum pustulis pueris interdu li nidi coloris: alij nigri: nonnulli subbalbidi et callositate eas circumdant. Quosobis nota cito huiusmodi pustule beneficio medicinali intrus recta applicato poterat a medico curari: quoniam semper earum malitia totum corpus ampleceret cum vlcatione prout genitalium diuicillime curatiouis et facili reciditue quod per dicitur pustule deponant etiam atque etiam solent reciditum facere: post earum sanationem satis quamprimum pustule crustose rinterdu cum carnositate eleuata ad modum veruce super fronte caput collum et faciem brachia et ibi asserere per totum corpus diffusae fuerunt: et vix in hodiernis die huiusmodi morbus huc cordi

Morbus contagiosus: Loca morbi. Signa:

bo nō regiaf. Nā si firmiter cōsiderent vl-
cera que oriunt in isto morbo fm̄ diuerfa
corpora (vt fupius dixim⁹) habent aliq̄ in-
terdū cum vlcere corofino: aliq̄ cū putre-
facto: fepissime cum ambulatorio cācerofa
cācrenofo virulēto maligno formicofo do-
lozofo apoflemofo cauernofo fifulofo cuz
offe corrupto ⁊ labijs obftracofis: hñt de
mō p̄dicta vlcera contemētia cum vlceri
b⁹ difficillime curatiōis cum p̄prietate no-
bis occulta. Et p̄pterea vlcera hñmōi mor-
bi cum difficultate fanant de facili recidi-
uāfaciūt. Si r̄ ē in isto morbo oīa doloꝝ
genera p̄nt a medico cōfiderari ⁊z artēti
cū: q̄ p̄tergū vidim⁹ totū corp⁹ ab isto mor-
bo doloꝝ cruciari. Doloꝝ quoq̄ fciatū
podagricū citragricū geniculofumq̄ ē cū
isto morbo frequētiffime repi. Omne ge-
n⁹ in fup fca biei velut eſt malū mortuū ⁊
aſſaphati immo q̄i leprā vidim⁹ cū hñmōi
morbo generari. phlegma falſum p̄pterea
in manib⁹ ⁊ pedib⁹. Tinea. Albaras im-
petigo. ſerpigo. Gutta roſaria ē iſto mor-
bo frequētē apparuerūt. Diuerfos etiam
oculorum morbos ab iſto morbo genitos
multotiens curauim⁹ p̄ſerim ophthalmiā
a materia frigida cum obſcuritate viſus.
Varie etiā ⁊ diuerſe egritudines v. tra ſu-
gerius cōnumeratas cū iſto morbo cōplē-
cant quoz nōia ſigillatim cōnumerare
p̄fecto longa eſſe narratio. Vltimo loco vi-
dim⁹ febriculam oriū que tor p̄neminatis
malis hominē quaſi ad eibicū aut ad vlti-
mum ei⁹ diē conducebat. P̄ Alterius h⁹ (vt
ſuperius dictum fuit) cū iſti⁹ morbi ſemp
fuerit p̄mitina: ⁊z habēdo rē cū muliere
ſeda recōtra: tñ ſua venenoſitate ⁊ vene-
noſitate puſtularumq̄ coſtū enenientium
in pudibūdis: morbi iſte diffundit ⁊ ſpar-
git p̄ totū corp⁹ a ſupma p̄vifq̄ ad extre-
mas totā maſſam ſanguineā adulterādo
zdenaſſa dōeinde puſtulaō ⁊ maculas
ſcabioſas ⁊ cruſſas crebras p̄ducit. Dolo-
res inſuper interdū ſuper fronte aliq̄ in
ſpatulis: nōnunq̄ i tubis corp⁹ ⁊ brachijs
potius extra iuncturas q̄ in iſtūris eue-
nire ſolebāt a q̄bus noctis tpe homines
vepabant ⁊ cedabant i die (vt ſuper⁹ dictū
fuit.) Et ſcias q̄ auxilia reſolūēna ⁊ mīti-
gāna doloꝝ de quib⁹ antiqui ⁊ morderni
Doctores mentionē fecerūt dicentes dicta
auxilia vñſquēq̄ doloꝝem inſallenter ſe-
dare parat nihil huic morbo opitulabā-
tur. Immo in dies magis atq̄ magis cū
p̄dictis auxilijs doloꝝeangebantur. Et

propterea ſicut iſta egritudo ē incognita
enunq̄ a doctozibus viſa p̄nt nunc eſt. Li-
cet de cōſimili morbo inueniatur quoddā
c. a Cornelio Celſo deſcriptū de cura mor-
bi elephātie zab Ugone de ſenis in. 55. cō-
ſilio videatur de vno cōſimili morbo tra-
ctari. Eodemq̄ morbo Celſar laborauit
Auguſtus vt a Suetonio in vita Impera-
torum deſcribit. Nā vt ipſe reſert: graues
diuerſos periculoſoſq̄ morbos toto tem-
pore ſue vite paſſus fuit. Et p̄pterea vbi
de maculis corporis amulais membris
eiſdē narrare incipit dicit corpore traditū
maculoſo diſperſis per pect⁹ atq̄ alium
genitūis notis in modū ordinē ac nume-
rum ſtellarum celeſtis vizer. ¶ Ideo pro
eius curatiōe opere p̄dictū fuit noua au-
xilia zpharmarca indagare. Et in rei veri-
tate i qd ſalutis inuētū fuerit in iſto mor-
bo fuit potius ex nouis experimentis q̄ ex
antiquis auxilijs rōne ⁊ auctoritate mul-
tōtēs i eoz ſcripturis approbatis. P̄ Ad
ducendo exēplum in medijs de doloꝝe: nā
auxilia anodina reſolutina: que vt Gal. ⁊
Aui. reſtant virtutē habēt cū aliquali cer-
titudine remouendi vñumquemq̄ doloꝝē
quippe in ſedando doloꝝem enueniēt in
iſto morbo quicquid agunt nihil eſt. Eo-
dem mō dico de oleis anodinis ⁊ vñctioni-
bus. de balneis ſuffumigjs ſuſis cerous
anodis emplis. Tñ cōtingit ſepenumero
ex ſimplici vñctione cū modico argenti vi-
ni ſoſificata p̄dicta doloꝝes puſtulas
vlceratiōes ⁊ ſquallidā ſcabie itra hebdo-
madam brachia a cubito ⁊ ubias a genu
infra liniendo inſallenter me curaffe.
¶ Utergo ad p̄ncipale p̄poſitū accedam⁹
dico q̄ iſte morbus ex p̄te ipſis ⁊ ex p̄tema-
teriei duas h⁹ curatiōes extra p̄te ipſis
et materiei vſq̄ ad annum vñā habemus
curatiōem. T̄raſacto anno alia indige-
gemus curatiōe hñmōi morbi. ¶ In p̄i-
ma itaq̄ curatiōe tres intentiones req̄-
rūt. Prima eſt viam ordinare ad hoc vt
humor generetur benignus ⁊ malus de-
ſtruatur. Scda eſt materiā antecedentē
digerere ipamq̄ digeſſā euacuare. Tercio
et vltima materiā coniunctam remouere
¶ Prima quidē intentio q̄ eſt viā ordina-
re: dico q̄ in p̄mis diebus oīa virtutē ha-
bentia ſanguinē benignū ⁊ depuratiū ḡna-
re in iſto caſu ſummope cōueniunt. Et p̄i-
mo de carnibus loquēdo. Carnes virtuti
eoz pulloꝝ gallinaz perdicū ⁊ eoz cur-
ſu currentes tam elixate q̄ aſſate vtili-

Cor. Cel.

Ugo de ſe-
nis.
Suetoni⁹

Gal.
Aui. cen.

Intētiōes

Prima in-
tentio.

ter cōcedunt. Aues sūr in pratis arborib⁹
et nemorib⁹ collibusq; degentes et ad pro
positū faciunt. In oppositū hō sunt car
nes vaccae porcō et domesticorū cernorū
leporū et currentes cursu eorū. Sūr oēs
aues aquatice rostrū et collū longū habē
tes sunt oīno dimittende: q; malū grossū
et turbidū sanguinem generant. Legu
mina quoq; oīa et radices et omnia caulū
genera sunt in isto casu dimittenda. Suffi
cit ergo in brodio dicarū carnū boarū
gines lactucas bletas albas spinacia cuz
modico petrosilij mente et mellis decoqre.
Panatella sūr in eodē brodio aut fariola
aut grue: aut panis medulla gratulata
decocta in isto casu ad propositū facit.

¶ Quia quoq; cū modico agreste cū securi
tate cōcedunt. Rīsum etiā aliqñ in eodē
brodio ad ppositū facit. Pisces preterea
omnis generū preter paruos rubei coloris
in pauca tñ qūatitate decoctos super cra
stula sunt dimittēdi. Allia similiter cepe
poriacuta falsa piperata sunt in isto ca
su fugienda: q; sanguinē adurūt. Fruct⁹
oēs similiter q; de facili cōspūnt in isto
macho et q; malos humores generāt sunt
pro posse emittendi: pūna integre ma
tura: atq; persica. Interdū etiā melones
et cerasa aggrēstia in pūatū qūatitate in
isto casu possunt tolerari. Laccimla etiā
et genera caseorū sunt valde nocua. Po
ma tñ granata et vinum eorū cūstulitate
cōcedūt. Passule similiter ad propositū
faciūt. ¶ Secūda qđem intentio qđ est ma
teria a hēdenē digerere ipsamq; digestā
ēsiare sic cōplect. In primis virtute et etate
cōsentientibus preferitū corpore existente
sanguineo in hac detestabili egroratiōe
enemate precedenti vtilissimū est: sangui
ne3 extrahere ex vena cōi vel basilica brā
ehij dextri. ¶ Deinde digeratur materia p
hebdomadā sumendo hūc sirupū. R. si
ruppi de fumoterre minor. 3. i. s succo en
dinie. 3. vj. aquaz endinie capillorū vene
ris fumiterre ana. 3. j. ¶ Sumpto siru
po per hebdomadā purget patiens pur
gatione ista. R. diacaptoliconis electuarij
lenitū ana. 3. vj. reubarbari sm artem in
fusi cum aqua endinie. 3. j. misce. Et cū de
coctiōe floz et fructū cordialū fiat potio
benis. Addendo sirupū violatū. 3. j. et 3. f.

¶ In hac tñ mala dispositione cōsueni in
primis diebus materia digerere cū sirupo
magistrali infra scripto descriptione nra
ordinato. R. fumiterre capillorū veneris

buglosse endinie añ. 20. 3. 2. f. gallitrid pol
lirici añ. 20. f. passulorum febesten ana.
3. j. prunorum damascenorum numero.
xvj. pomorum acetosorum aliquantulum
confractorum numero. vj. vini granatorū
lib. 6. aque endinie aque fumiterre aque
buglosse añ lib. 3. 2. f. omnia secūdam ar
tem bulliāt vsq; consumptionem terrie
paria: deinde colent cū colature addan
tur de succaro quātū sufficit: fiat sirup
pus cū. 3. ij. succi fumiterre et tantūdem suc
ci endinie añ. 3. j. succi capillorū de quo pa
tiens samat in auroz. 3. j. f. cum aquis ca
pillorū veneris endinie et fumiterre.

¶ Digesta materia infra x. vel. xij. dies
post assumptionē talis sirupij purgetur
patiens purgatione ista. R. casle. 3. f. dia
captoliconis. 3. j. electuarij roati. 3. ij. vel
loco electuarij transactis sex mensibus cū
tantūde confectionis amech cū decoctiōe
cōi fiat potio benis. Et cū ista duab⁹ pur
gationibus pri⁹ semper digerendo mate
riā modo añdicto pcessimus vsq; ad an
num et vltra de duob⁹ in duobus mensib⁹
reiterando digestionem et purgationes pre
notatas. ¶ Interdū etiā per interualla die
rum inter purgationes et purgationem ex
hibebam pillulas infra scriptas. R. pillu
larū masticinarum: pillularū de hiera: vi
delicet de octo rebus pillularū de fumoter
re añ. 3. i. et forment pillule quinq; q; in
terdū ante cenam et interdū post cenam
exhibebā iuxta tñ mēbroz necessitatem.

¶ Scarificationes quoq; spatularū natiū
et corarū cū applicatiōe ventosaz pferri
corpe exite plectorico. et cacochimo et mul
tis pustulis plebiosis plenis fieri faciebāz
¶ Tertia deniq; intentio qđ est materiam
conunctā hūmōi morbi removere admi
stratione multorū localū sm q; diuersa tē
pora morbus iste h3 completur. ¶ 3te pri
ma veniendo ad originem morbi. v3 ad
pustulas que solēt accidere in virga dico
q; ex quo iste pustule (vt sup⁹ dictū fuit)
non enemiūt nisi a causa primitiua sine ali
qua temporis intermissione nulla melior
medicina est quā pri⁹ medicamina acu
to malignitate eaz interficere: vt exinde
earūdem malicia per totū corpus non ex
tendat. Secus autem esset faciendū si p
dicte pustule ortū acceperunt a cā antece
denti: q; (nisi facta vlt purgatiōe) localia
auxilia ante corporis purgationem regula
riter operando non essent applicanda.
Quamobrem inter acuta medicamina m3

**Secūda
intentio.**

Sirup⁹

Purgatiō

**Sirup⁹
magistralis**

Purgatiō

Pillule.

**Scarifi
catio.**

intentio.

difficilia cū corollione indolose puluis
nō carnis supflue remoueri pncipatū ob-
tinet qz vnaquqz pustulam: vlcerações
malignas pferim in morbo gallico cuenit
res corrodendo mundificat (vt plerunqz
pluribus in locis dictū fuit.) Et qd meli⁹
est in isto morbo eius exhibitio malignita-
tem vlcis et pustulaz interficiendo loc⁹
vleratus: vel pusulofusad digestionem
materiei benigne et mundificationem loci
cum purgatione multarūz materierū per-
ducit. Loco mundificatio incarnauimus
interdū cū incarnatio de farco colla et mir-
rha habito in antidotario. c. de medicinis
incarnatiuis. Deinde cū vnguento de mi-
nio et lotionē aque aluminose vlcera sigil-
lauit. Et si opus erit reiterare puluerē rei
terabā: qz interdū hē pusule sanabantur
et iterū ad crepaturam veniebāt (vt alias
dictū fuit cū malignitate carnis) vñ opere
precisū fuit sepe numero curationē renoua-
re. Et qz post cicatrizationem vñ in prin-
cipio presens capli dictum fuit pusul-
le scabiose et vlceroze et interdum verruco
seper totum corpus spargebatur: precedē-
ti cūlatione pncipio ordinabā infra.
scriptū balnei. R. sumiterre radicū lapa-
ci acuti et folioz ei⁹ anafasciculū. f. ordei
lentū lupinorū añ. ʒ. ii. radicū enule ra-
dicūz ebulli añ. lib. f. elleborū nigrū triura-
ti. ʒ. ii. mellis lib. f. sulphuris ʒ. ii. bulliat
oia cū aqua sufficienti vsqz ad cōsumma-
tionēz tertie pns: deinde iniret paries bal-
nei stufe ad sudandū: postmodū lauet
cū dicta decoctione: qz vñquanqz scabiē
dessecat et delet etiā cū abstersione qd bal-
neum bis in hebdomada faciendū est.
P post balnei linianf loca scabiosa et pu-
sulosa linimēto infra scripto. R. olei lauri
ni et masticiñ añ. ʒ. i. pinguedis porci bu-
tiri añ. ʒ. ii. decoctionis predictē lib. f. bul-
liant oia simul vsqz ad cōsummationē de-
coctionis deinde addant terebentine cla-
re. ʒ. ii. storacia liquide. ʒ. cere albe. ʒ. v.
f. litargiri⁹ aurei et argētei añ. ʒ. ii. alumi-
nis roche cōbusti. ʒ. f. mirrhē ʒ. ii. thur⁹
ʒ. vi. ceruse. ʒ. x. succi limoni. ʒ. vii. misce et
fiat linimentū. Et ad maiorē exiccationē
si opus fuerit addantur argēti viui extin-
cti cū salina. ʒ. ii. et vtire linimēto pustulas
et scabies bis in die: qz eius operatio tuta
est in isto casu. Et qz aliqñ hmoi morbo
obedientiam auxilij minime prestare so-
let pferim ad dolores auferēdos. Idcir-
co si adhūc curationē iste morbo cū suis

dolorib⁹ et pusillis remoueri nō possunt de
ad vltiora remedia trāsēdū ē pferim
ad vncioēs et cerotaria in quib⁹ ingredit
argenti viui de qbz in succedēti curationē
scda hmoi morbi optimū sermonem facie-
mus. Et sic deo dante cōpleta est ec.

Cap. ij. De morbo gallico cōfirmato cū
vlerationib⁹: dolorib⁹: tuberositatibus. si
ue scirositatibus sup ossib⁹ eueniētib⁹ et
alijs de qbus in ascedēti caplo dictū fuit.

Antecedēti doctrina cu-
rationē morbi gallici non
dum cōfirmari cū accidit
tib⁹ pncipio descriptis
mus. In pñu hō sermone
de cura morbi pfirmati cū
pdictis accēdū tractare

decreui. Et in curationē itaqz vñ istū egri-
tudis dico vñ: qz oibus eius accēdibus po-
tēssime medet pmissa pcedēti purgatio-
bonoqz vite regimē vt in ascedēti doctri-
na dictū fuit. Nulla melior medicia ē cre-
de mihi qz pñu patientē illūne. ifrasri
pro linimēto. Hic loco linimēti cerotū ipo-
nere in brachijs et tib⁹s semel aut bis
in die donec dētes dolere iceperint: et cū
dētes dolere iceperint: tunc cessat ad vñ-
ctionē. Et se calidū teneat: donec flux⁹. sta-
tis cesser per gignas. Et qz iterdū ppter
multa spuramia cāta ab vñctioē solet in
gignis et i pub⁹ circūscētibus vlcera-
tio cū fetore nō puo gñari: id magua cūz dili-
gētia solertiqz igenio vlceraōti pdictē va-
candū est. P in pncipio itaqz hmoi flux⁹
medicamina stipica nō sunt exhibenda
ne stipicitate sua materia qz est in motu
intrus renouaret. Jgit a die fluxus dictaz
materiez vñlissimū est gargarismatib⁹ re-
frigerātib⁹ et linimētib⁹ cū aliqñ abster-
sione pcedere per hebdomadā: de qbus ifra-
mationē faciemus. Et qz forte aliqz dā
nabit opationē auxiliorū pdictoz ppter in-
grediētiā argēti viui. Rñdēt auctoritate
Gal. ix. et x. tera pēntice dicēti egritudo q
nō hz pter vñvñā ad salutē lz sit ardua
et difficilis via cūlibz egrotantib⁹: tñ velit
aut nolit: opz qz illā trāsēat: et i oibus ca-
sibus. P pterea nescio qz rōne medici in
curationē istius ferocissimi morbi: tñ dāna-
rūt linimēta et auxilia in qbus ingreditur
argenti viui cū in curationē multarūz
egritudinū leuissime curationis nulliusqz
pculi repant in antiquoz et modernoz

Balnei.

Linimēti

Gal.

Demorbo gallico.

fo. CXXVIII.

Notes:

Decoctio
in oec te
nenda.

re et ea os sepe lavare donec cerorum re
moreat cuius decoctionis talis est forma.
℞. ordei mudi. ℞. i. z. f. radici lignae boui
ne. ℞. f. feminis citonior. 3. i. z. f. floz. vio
larū passulaz. añ. ℞. f. bulliant oia simul
cū aqua sufficiēti vsq; ad ordei crepaturā
deinde colent et cum iuleb violato more an
tedicto frequētissime vtēre: q; ei^o operatio
est valde vtilis: est em̄ ois refrigeratiua
materiā aliquat^r puocando: z ois ruptu
ram phibēdo. ¶ 3^{ie} in eodem tēpore etiā
vtilissimū est detinere intra dētes canulū
auri vel anulum vt vapores materierum
putridarū extra egredīvaleāt. ¶ Et q; ple
rūq; ois vlcenario in ista curatione ingēs
et impetiosa generari solēt: iō necessarium
est aliq; fluxum materiē si cūctis vlcē
rationes per intervalla ipis detinere. Et
hoc celeberrime fecim⁹: bis in die brachia
et tibias lotionē infra scripta lauando cui⁹
talīs fuit ordinatio nostra. ℞. camomille
absinthij marricarie saluie rosismarini ro
sari añ. ℞. f. slichados squinanti sansu
ci calamenti origani añ. ℞. f. nucū cipsei
aliquatūlū contritaz nūero. x. mellis lib.
f. salis 3. q. aluminis roche. 3. x. bulliāt oia
simul cū lixiuio barbitonsois sufficienti et
parum vini edocferi vsq; ad consumma
tionem tertie portis. Et vtēre quia ei^o ope
ratio duabus de causis est valde proficua
Una quarum est ad retinendum aliquali
ter materiā ascendāt ad supiorem par
tē cū aliquali diuersione. Alia pofacit ad
cōfortationē membrorū: ne in posterū p̄di
cta mēbra materiā antedēntē recipe va
leāt: qd cū factū fuerit ad curā vlcis ois
statim redeatur. Que quidem curatio cū
lotionib⁹ infra scriptis efficitur. ¶ 3ⁱⁿ p̄
mis itaq; consuevit locū sepiissime lanare z
gargarisare gargarismate infra scripto.

Gargaris
ma.

℞. ordei mudi rosaz sumach. añ. ℞. f. aq
ferrete lib. vj. bulliāt oia simul vsq; ad cō
sumationē duaz partū ex tribus: dein
de colentur z addant sirupi rosati. 3. iij.
mellis rosati. 3. q. aluminis roche. 3. x. et
iterum bulliāt par vtēre more antedicto
ter vel quater in die. ¶ 3^{ie} cū eadem me
della gargarizet paries lac caprini vacci
num vel ouini cū iuleb violato: aut loco
ei^o aquā ordeacea decoctam vltima deco
ctione cū eodē iuleb. ¶ Aqua plantaginis
q; violaz rosari cū zuccaro albo aliquā
tulū bullita vtilit^r ad eandē intentionē ad
ministratur. 3^{ie} em̄ vltime lotiones mī
dāt: lauat refrigerāt locū acuitatem ma

Lotio.

Aqua.

terierum contundendo. p̄ima autē aqua
virtutē hz desiccandi et prohibendi corru
ptionē gingiaz carnē corruptā aliquali
ter auferendo. ¶ Et nota q; in isto casu
rāta est aliquādo corruptio et putrefactio
gingiuarū et partū circūiacentū q; neces
sarium fuerit loca p̄dicta cū vnguētō ege
priaco illinire: cuius operatio inter cete
ra remedia principarum obtinet. ¶ Vlti
mo loco sigillatim gingiaz et ceteras
ptes ois vlceras lotionē ista. ℞. aque
plātaginis lib. f. amarū rubifoliz oliua
rū silnestris: caude equine añ. ℞. f. aque
ordei libram. i. z. f. liq; 3. q. mellis rosati
3. iij. aluminis roche. 3. vj. bulliāt oia sūt
vsq; ad p̄sumationē medietatis et vtēre
ad intentionem p̄dictā q; mirabiliter p̄ uam.
dicta vlcera ad cicatricez perducit. ¶ Ce
terum q; vt alias dictum fuit ista egri
do solet per intervalla annorum. z mensū
interdum recidiuam facere: idcirco non
mī vtilissimum est etiā sanitate con
secuta curationibus antedictis purgationem
vniuersalem bis in anno facere vtz in ve
re et aurisno sumēdo infra scriptum digesti
um per hebdomadā descriptiōe nostra
ordinatum cū quo multos honores conse
cut^r fuit: cui⁹ talis ē ordinatio. ℞. mirabo
lanorū emblicoz beliricorū indorum. 3. f.
fioz violarū fioz buglosse boraginis ci
coree añ. ℞. f. succi fumiterre. 3. iij. succi
boraginis succi endiuie añ. 3. q. succi bu
glosse succi pomorū acetosorū añ. 3. iij. f.
passularū iunbaz prunoz damascenoz
sebestē añ. 3. x. liq; ricie mūde aliquantulū
cōtuse. 3. q. polipodij grēci. 3. f. f. feniculi
dulcis. 3. iij. scolopēdrie capillorū veneris
galitrici poliritici añ. ℞. f. folliculospene
et epitimii añ. 3. f. agarici electi. 3. xviij. el
lebori nigri. 3. xij. aque endiuie aque ca
pillorum veneris fumiterre buglosse añ.
lib. iij. vini granatorū li. f. cōstī dēda cōstī
dantur: deinde bulliāt vsq; ad cōsumma
tionē tertie partis: oia bulliēdo fīm arē
deinde colent et colature addat succari
albi quantū sufficit et fiat sirup⁹ in bona
forma addēdo reubarbari finissimi in istu
do aq; endiuie. 3. vj. f. q̄si in fine cocture.
Residū hō reubarbari ponat in pecia li
ni ligata filo ad bulliēdū a p̄ncipio scēbe
et vltime decoctiōis vsq; ad finē eius et
vtēre cū aquis capillorū veneris buglosse
et feniculi et etiam sine: quia: z dōlis eius
est. 3. f. vj. ad. 3. xij. et eius opatio in mor
bo gallico confirmato p̄sertim hiemal

Nota.

Lotio
aque carrija
ua.

Adte
p̄ uam.

Sirup

De morbo gallico.

Jo. Crisostomus.

Canon.
De fec.
Sale.

ipe est diuina digerēdo materiā grossam
phlegmaticā melācholiciā ipsam paula-
tine educēdo. ¶ Et ppter a regulā cano-
generalis est in egritudinib⁹ melācholici
(vt inq̃r Mesue auctoritate Saleni. c. de
milia) vt nō bñno semel s; p interualla fa-
ciamus euacuationē: uia reperit hñt vt
natura regulat euacuationē enō euacua-
tio naturā. ¶ Facia digōne materiā p
hebdomadā eutra inuenim⁹ infra scriptā
purgatiōne summo peyalere. R. diacapta
liconis. ʒ. f. diaphaniconis. ʒ. g. cōfectionis
amech electuarij indi añ. ʒ. i. māne electe
ʒ. f. cū de cocōde floz effructus cordialiss
fiat porio breuis. ¶ Uerū in ipe est iuo si
opus fuerit purgatio. rō digestio annotare
in añ. c. in hac curatione possunt cū vili-
tate admittari. ¶ ʒt sumere interdū co-
clear vñs sirupi andicni sine aquis stoma-
cho ieiuno multū ad ppositū facit. r hoc
p hebdomadā: deinde vñsissimū est sumere

purgatio

Pillule.

ante prādū tiriacā p septē horas ad quā
titatē cassane. ¶ Et quocq; pillularū in
infra scriptis: vcs. ʒ. f. aliq; sumere qz ei⁹
operatio in isto casu est valde pficua. R.
ellebori nigri turbith boni añ. ʒ. f. tiriacē
Sale. ʒ. f. tormētille gentiane bistorte di-
ptami añ. ʒ. f. diagridi. ʒ. f. reubarbari
ʒ. f. f. spēz d ier a cū aggarice. ʒ. g. misce
r cū sirupo de ficados forment pillle ad
modū cicerie: r dōsis eaz est. ʒ. g. vsq; ad
ʒ. i. qñq; capitur vna: qñq; due: qñq; tres
ʒtem sumantur pillule aduersus mor-
bum gallicum tenus accidēna descriptio
ne nostra ordinate: qbus gētez plurimam

Pillle ma-
gistrales.

sānauimus vna cū ceroto caurilijs ante
dicia: quarū talis est forma. R. mirabola
noy emblicoy bellericoy indoz añ. ʒ. f. f
spēz pillularū masliarū. ʒ. f. ficados
folliculoy sene epitimi croci añ. ʒ. f. gētia-
ne anizoy añ. ʒ. f. polipodij qreini ellebo-
ri nigri añ. ʒ. g. turbith fini. ʒ. f. diagredij
ʒ. i. g. ʒinziberia serapini cinamomi nuc
muscate ligni aloes tormētille bistorte di-
ptami cardī benedicti coloqntide añ. ʒ. g
aggarici troscitati reubarbari finissimi
aloes loti añ. ʒ. f. uriaice optime Sale. ʒ.
vi. acum sirupo acetofo forment pillle ad
modū cicerie r dōsis eaz est. ʒ. f. qñq; ca-
piunt qñq; qñq; tres: quādoq; vna. ¶ Et
nota q contra pestem mtrā hñt fructus
¶ Deniq; notandū est q postq; morbus
est confirmatus fuerit tunc curam rarissi-
me recipit nisi curationē palliatuam. De
eius quidē cōfirmatione vt experientia no

Nota.

bis sepe numero demonstrant non habe-
tur determinatū temp⁹ nisi per signa. In
aliquibus enī corporibus confirmat intra
sex menses ʒ de raro cōtingit in aliquib⁹
intra annum. Et in aliquibus intra annū
cū dimidio cōfirmatur ista egritudo. Et
appellamus hunc morbum confirmatum
quando in processu temporis predicti re-
periuntur cū aliquibus de accidentibus
prenominatis. vcs cū tuberosis vābus sci-
rosi. cum vlcera nonibus formicosis: v-
rulentis corrosiuis cum osse corrupto cū
doloribus iuncturarū: vel extra iunctu-
ras circa ossium articulum cum dolore
frontis talis de quibus supra dictū fuit.
¶ ʒta (vt sermoni ptesenti capitulo finē
imponamus) sunt accidentia signa coar-
guentia morbum esse confirmatum. ¶ Et
sic deo dāte cōpleta est doctrina ptesen-
ti capitulo: cui⁹ nomen sit benedictum.

¶ Cap. iij. De malo morbo.

Malum
morbum

Alum morbus vt auctores
moderni resantur est que-
dam squalida scabies ma-
ligna r corrupta. Cuius or-
tus pro maiori parte i bra-
chis: ceteris i ubiq; manife-
statur pferri in ubiq; facies pustulas cru-
stosas cū famositate sabrus ad instar lu-
pini. ¶ Et sumitur hec egritudo p vā con-
tagionis: vt rosa anglicana testat capitu-
lo ppro: aliq; a muliere leprosa. Inter-
dum a timiosa. Nonnunq; a muliere no-
niter mēstruata. Et postq; ista egritudo
fuerit confirmata: (vt inquit pufar⁹ vt)
tunc nō recipit nisi curationē palliatuā.
¶ Et ista egritudo dicit annuata post
lapsū anni cū dimidio vel circa. Et pro-
pterea in ignis r causis ac cura pcurim⁹
cōfert cū curatione morbi gallici. Quā qe-
quid boni inuentum fuit tam de localib⁹
quā vniuersalibus auxilijs pro curatione
hñc morbi gallici eade mibi tāq; expe-
to in tali re a Theodorico capitulo 5 ma Arnal de
lo mortuo r Arnal de villa noua. c. de cu villa no-
ra scabiei accepimus. ¶ Et ppter a ante ua-
hñc morbi curationē libellum de morbo
gallico compilauit: quia que vni istorum
morborum conferunt alteri cōferre vidē-
tur: quare ista duo capitula alternatim
videantur. ¶ Causa pterea istius mor-
bi ab antecedenti causā eueniens vt plu-
r

rimis est regimē corruptū in comestione et potu a quibus superfluitates et humores mali generantur corrupti ghanant. Et ideo vidimus aliqui pustulas p̄dictas malignari tū cā crenositate p̄neri. Tū interdū he pustule sunt aliquantū extra cutē eleuata cū colore emortui cū semimaturū. Et tū scarificādo sup̄ istā egritudine scarificatione profunda vsq; ad os paz aut nihil patiens fencire v̄r. Tū morbus iste plerūq; de cancrena ad aschachilos restituenti transitum facit. Sunt itaq; melascholici grossi cū admittit de sanguinis grossi et corrupti quorū signū habet p̄ pustulaz nigredinē. Et ex ista humorū mixtione p̄dicte egritudines sepe numero generant. Interdū et cū p̄dicta mīa immiseri p̄sūt phlegma grossum et baurreachini. et quibus ghanant pustule seu scabiositates late figure albi coloris cū aliq̄ limiditate et puritu nō paruo.

Nota.

Curatio.

Regimen p̄le.

Sirupus

purgatio

Nota.

Sirupus

purgatio

Curatio itaq; istius egritudinis h̄j duplicatū regimē v̄le v̄z et particulare. ¶ Uniuersale quidē cōplet p̄v̄eris solōne iuxta necessitatē peccantis humoris p̄ flebotomiā: et applicationē sanguisugarū venis emortuālibus. ¶ Digerat itaq; materia si in cā fuerit mīa cū sanguine grosso et corrupto cū infra scripto sirupo. ¶ R. sirupi de fumo terre minoris sirupi de succo endiuie añ. 3. v. oximellis simplicis. 3. q. aquarum fumiterre capillorum veneris endiuie. añ. 3. j. ¶ Sumpto sirupo p̄ hebdomadā postmodū patiens purgatione ista. R. diacaptoliconis. 3. j. cōfectionis amech. 3. q. cū decoctiōe floz et fructū cordialitū addēdo postmodū q̄rcini scolopēdrie capillorū veneris galitrici pollitrici folliculo rū sene repirimi ana paz et fiat potio breuis: addēdo iterum sirupi violati. 3. j. p. ¶ Et nota q̄ ex ista materia est valde terrestris: iō nō est incōueniēs reiterare digonem materiz ipamq; digestaz purgatione antedicta euacuare. Quāobrem p̄ eradicationē materie antedictis h̄mōi morbi nō sit p̄uentus vnica euacuatiōe s̄ pluribus rōne antedicta. ¶ Versi si materia fuerit mīca cū admittit phlegma et baurreachini digerat sic. R. sirupi de fumo terre orizachare oximellis ana. 3. p. aq̄r fumiterre capillorū veneris ana. 3. j. p. misce et sumat paries h̄c sirupū p̄ hebdomadam. ¶ Digesta materia qd cognoscatur per colorem boni v̄rme et aliqualem grossitū ei⁹ multitudinē ipsius cum apparen tia bone sequestrationis: tunc purget cor

pus infra scripta purgatiōe. R. diacaptoliconis diaphnikonis ana. 3. iij. cōfectionis amech. 3. p. cū decoctiōe antescritpi fiat potio breuis: addēdo sirupi violati. 3. j. Itē pulbere fumo terre raggessatiue interdum loco purgationis antedictæ v̄ntr admistrant. ¶ Flebotomia q̄z venē basilice i isto casu ē valde inuatiua: euacuat em̄ s̄a mia. ¶ Tractiōe s̄ist sanguis a venis emortuālibus p̄ applicationē sanguisugarū: et cūcurbitē posire p̄ totū corpus p̄m inuasse p̄cepi mus. ¶ Particulare autē regimē cōpletur Regimen administratione localiz. ¶ Sciendum est particulari in primis q̄ q̄nq; auxilia q̄ valent in curandō scabiei morbi gallici enā in curatio ne h̄mōi morbi possunt accommodare administrari: quare p̄ tua necessitate illuc recurre. ¶ Cōnumerabo tamē aliqua auxilia faciēda post purgationē v̄lēm q̄ sepe numero cū honore et vtilitate nō parua exp̄sum⁹. ¶ In primis itaq; ordinauim⁹ infra scriptum balneū valde cōueniēs. cū quo loca scabiosa bis in die lauāda sunt: cuius talis est forma. R. lapach acuti sumi terre ana. 20. ō. nepite. 20. j. fursuris oxdei lupini ana. 20. j. p. violari maluarū ana. 20. p. ellebori nigri zalbi ana. 3. j. p. mellz. 3. q. bulliāt oīa s̄it cū aq̄ sufficiētē vsq; ad cōsumationē tertie p̄is. ¶ Post lotionē v̄ngūst loca scabiosa v̄ngūto infra scripto. R. olei mastici laurini añ. 3. j. p. buryi recētis pinguedinis porcine liq̄facte añ. 3. q. succi fumiterre succi plātaginis succi lapach acuti v̄z de radice ei⁹ añ. 3. j. ellebori nigri triturati. 3. v̄l. subtilimari. 3. j. bulliāt oīa s̄it vsq; ad p̄sumationē succorū: deinde colent cui colature addant lithargiri⁹ auri⁹ zargētei ana. 3. q. ceruse. 3. j. p. argenti viui extincti cū salina. 3. x. vitellum v̄nius oui recentis succi limonum. 3. q. p. salis triturat. 3. j. te rebētine clare. 3. j. p. storac liq̄di. 3. j. misce et fiat linimentū vttere: q̄ ad malum mortuū v̄naquāq; scabiē crede mihi est op̄ationis mirabilis. ¶ Et si p̄dicta scabies in malo mortuo q̄tingit v̄lcerari v̄r plerūq; vidim⁹: antedicta auxilia nō cōtulerint: tūc nō nisi v̄nillissimū est in curatiōe v̄lceris p̄dicorū v̄ngūst de mīno seu sparadrapū descriptū in antedicti. c. administrare. ¶ Et si v̄lcerā fuerint cū aliquā malignitate d̄z malignitas recitificari cū admistratiōe pulueris nostri carnis sup̄flue: remouet. Et modus applicatiōis ei⁹ est: v̄r. ma.

Pillule.

Flebotomia

Balnea:

Unguenti

De vlceribus.

fo. cxxx.

defacto digito applicari cum salina et in puluere imposito tangat eū eo indolore facit opationē. Remota malignitate vlcis cū p dicto ceroto et aqua aluminosa cum decēti ligatura pcedendum est. Pz in loco hmoi ceroti mirummodum valere inuenimus quācūq; herbā scabā apud Dias. chimenō cui⁹ or⁹ in locis aquarū curretiū: manifestat. Et est longitudo duorū cubitoz ha bens quadratum stipitē ad instar fabaz: et folia eius ad modū folioz arnaglosse: s; aliquātulū amphora et longiora et pinguiora in circuitu dentata ad similitudinē vincte vel ferre minutoz dētiū: cum multiera mis. Inuenit⁹ aut⁹ hec herba in pnb⁹ nris multis in locis pferum apud aquā q̄ est in tra pontem sante Cite loco bisannis vbi vulgariter dicit⁹ aloboeratoz. Et nota q̄ ista herba est medicina magna in omnib⁹ tibiū mylceribus. Folia enī matrisline madefacta vino et tibiū mylceribus imposita mirabiliter opulātur. ¶ Ulterius si contingit cancrēnā in malo mortuo generari: quod sepe numero vidim⁹ in tibijs euenire: tunc pro eius curatione cura cancrene pcedendū est: v; in primis purgatione ventris et flebotomia vene basilicē: et extractione sanguinis vt de omnibus superius dictum fuit in ordinatione prime purgationis. Deinde locus denigratus scarificetur profunde: in circuitu denigrati loci imponat⁹ sanguisuga ad extrahendum sanguinem grossum et corruptum. Ultimo loco lauetur locus scarificatus cum liquore decoctionis lupinoz. Postmodum desuper imponat⁹ vnguentum egyptiacū: descriptione Aui. vel vnguentum egyptiacū cum cum additione arsenici in antidotario nostro ordinatum. c. de corrosiuis medicinis. Desuper imponendo emplm⁹ resolutum: et cicatricis materiez corruptaz quod sicut⁹. R. farine fabaz lētiū orobi an. lib. f. cū sirupo acetoso sufficiētē et paz hētiū et. f. succi absinthij ad ignē fiat emplm⁹ solidū. Et in superiori parte defensiuū imponat⁹ cum aceto aq̄ rosata et bo loarmeno confectum. Reliquū cū curationis curatione cācrene vlcis fraudulētoz siue malignoz curat⁹. Pz si deo dātē cōpleta est doctrina p̄sentis capituli cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulū quartū de scabie et eius curatione.

Ciendū est ante q̄ ad curā particularē vlcis scabie veniat⁹ nūqd̄ iste mort⁹ causetur a cā pmuta a ab antecedenti. ¶ Nā si a cā pmuta v; p cōtagione quia vt oib⁹ est manifestum quēlibet scabies est egritudo contagiosa. Proprieta in pūm s diebus p eius curatione pcedenti solūmō simplici purgatione balneaz. Inimēns ad scabiē facientib⁹ ista egritudo celeberrime auferit. Balnei hō valde conueniēs in curatione hmoi scabie sic sit. R. folioz maluarum et violaz folioz fumiter aē. 20. q. ordē mundi turfuris aē. 20. f. nepite 20. f. elleboi nigri contrui. f. j. et f. radicum enule. lib. f. pomoz aliquātulū contractoz numero. x. limonum minui si me incisoz numero. q. oia cum aqua sufficiēt bulliat⁹ v; q̄ ad consummationē terre parris: deinde lauent⁹ et fricent⁹ loca scabiosa cum p̄dictis rebus. Quo facto pannis ericcent. ¶ Pz inde limant⁹ limumento infra scripto. R. pinguedinis porcine liq̄efacte pinguedinis viruli aē. lib. f. olei masticini olei laurini aē. 3. x. olei rosāi odoriferi. f. ij. terebentine clarissime. f. ij. f. radicum lapach acuti. f. ij. f. elleboi nigri. f. j. celi donie fumiter aē. 20. f. radicum affodiloz. 3. vi. omnia adinuicem conq̄ualantur et dimittantur sūt per hebdomadam si mul marcescere deinde bulliat⁹ p az et colent⁹ cui colature addant⁹ liq̄argēi aurei et argēti aē. f. v. ceruse. f. ij. f. storacis liq̄idi 3. x. argēti viui extrincti cū salina. f. ij. Et si adderent⁹ terre cameli. f. q. esset ad vnam quāq; scabie singularis medicina. Istud em vnguētū sepe numero aduersum vnam quāq; scabiē ep̄m sum⁹ ad mai⁹ mortuū et pustulas desiccādas morbi gallicē: et q̄ multos honores et utilitates cōsecut⁹ fuit. ¶ At si scabies a cā aēni causari v; v; p terminationē alicu⁹ egritudinis sicut multo rē accidit in acutis et venenosis febrib⁹ vldge terminationis. Tūc in ep̄ curatione mit⁹ pcedēdum est. Balnei itaq; cōueniētiē i cura scabie talis est nra ordinatione. R. maluarū violaz ordē turfuris capilloz venerie galitrici polirici fumiter aē. 20. f. et f. radicum enule: radicum lapach acuti aē. 20. f. pomoz acerosorum numero. x. folliculoz fene et epitimi aē. f. j. bulliat⁹ omnia sumul p̄ter epitimiū folliculū se ne cum aqua sufficiētē vlcē ad consummationē terre parris: deinde ponant⁹ reliq̄ et

Scabies a cā pmuta.

Balneaz.

Unguētū

Scabies a cā aēni.

Balneaz.

Nota

Emplm.

Defensiuū

Unguentis

interdū bulliā: partē z lauent in balneo sine
 fusa tepida loca scabiosa: quibus opatio
 mirabilis est. P. Deinde loca pāno lini eric
 cata liniant infrascripto vnguento. R. buri
 r recētis pinguedinis porcine olet violati
 pinguedinis viruli pinguedinis edmi añ.
 3. vi. olei rosati. 3. ij. olei amigdalay dulcis
 pinguedinis galline ana. 3. decoctionis
 anedictae coiate lib. i. f. bulliant oia simul
 vsq; ad cōsummationē decoctiois: deinde
 coient: postmodū lanent ter predicta cola
 tura vna cum aqua endiuie: alia cū aqua
 plantaginis: tertia cū aqua rosata addē
 do litargiū aureū argētū añ. 3. iij. ceruse
 3. ij. cāphore. 3. i. Et si istū fuerit magis
 exiccandi addant pā: cte vncioni calcis
 ter lote cū aqua plantali. 3. i. f. storacis liq
 di. 3. f. z viere qz cū opatio in isto casu est
 diuisa. P. Dbet insup in isto casu enitari ci
 baria q sanguinē grossum aduētū z coleri
 cū generāt sicut carnes grosse z cibaria p
 perata: alliaa sinapifata salsa z curretes
 eoz cursu. Similr ficus sicce humorē cole
 ricū z puriginosū generāt: id sunt eni
 tandē. P. Q. ererū inuat interdū virtutē zeta
 te consentiente sanguinem extrahere a ve
 na basillia. P. Sepissime etiā in tali casu
 operepiciū est venosationes in spānīs
 brachij nautib; z coris administrari pfer
 tim qh scabies est vniuersaliter p totū cor
 pus. Et ppter ea malum placuit Bui. ap
 plicatio ventosarū qz scarificatione sup
 coris. Applicatiōē insup interdū sangui
 fugarū venis emoroidalibus ad extrahē
 dum sanguinē grossū melancolicū adu
 sū plurimum iuuasse pcepim. Pillule ē
 interdū aloes loti in isto casu vñ tantū
 mō singula vice capiēdo ad ppositū fa
 ciunt. Et ppter ea ab Bui summe laudan
 tur. Ego autē consueui administrare pil
 lulas infrascriptas. R. aloes loti. 3. i. pilu
 larū masticinarū. 3. ij. cum succo celido
 nioformē pillule ad instar ciertis. Et do
 ssa earū in conualescentibus sit. 3. f. vsq;
 ad. 3. ij. Itē ad maiorē euacuationē si ad
 dēt interdū. 3. i. pillularū de fumore
 re effertissimū: z hēc semper fuit cura
 tio nostra scabiei enementis a causa pūi
 tina z antecedenti. P. Et sic deo dante com
 plet est sermo ptesentis capituli: cui nō
 men sit benedictum.

Capituli. v. De doloribus iuncturari
 vcz artetico: chiragrico: podagrico: z de ge
 ngra passione.

Ad Reuerēdissimū dñm meū dñm Si
 rum Sacrosante Romane Ecclesie Vice
 cācellariū Tituli Sācti Petri ad vincula

Assio artetica. R. D. (vt i anti
 qzmodernis inuenit scriptu
 ris) est arruū extranea sensibi
 litas causata ppter flegmas
 exhuberātē alioz humorū
 lidoz ad iuncturas currērium. Qua de re
 sciēdū est q sicut iā dicti hñores ad diner
 sas corporis iuncturas fluere solēt: ita di
 uersa noia sortiant. Quare si ad manū zoi
 gitoz iuncturas cūcurrerint: tūc dolorem
 chiragricū causabunt. Si hō ad pedis iū
 cturā podagricū. Si ad genu genugrā. Si
 ad sciā siue āchi iūcturā deuiauerint: spe
 ciē artetice facit: qd ab eisdē doctozib; scia
 tica nūcupat. Cui dolor p cras vsq; ad p
 nū pedis digiti porrigit. In podagra hō
 initū doloris circa digitum grossum mani
 festat. In chiragra autē circa indicē vel pol
 licē digitū dolor suū facit offēsiōē. In vitijs
 qui hac laborāt passioē sunt vitā agētes lu
 xuriosū: z epicurā qz ex abiq; exercitio
 eoz vitā ducēdo. Sunt insup hi q vt pluri
 mum carnib; grossior melancolia legumi
 numq; generib; vunt. Qua de re. 3. po. in
 epidemia narrat qd helenes: qz vhemētē
 comederunt legumina: id pedū debilitas
 eos inuasit. Inuenit insup hec passio in p
 latis: z in his q fuerunt paupes z postmo
 dum ad gradum principalitatis ascende
 runt: vñ pinguedini corporis tātum vacare
 solēt. Et ppter ea eoz iuncture a vitijs z
 diuersis humorib; grossior viscosis ob ma
 iā digestionē frequentissimē vexari solent.
 Exercitiū q moderare sumptuz ad hēc eni
 tādā passionē vtilissimū est. Quis hō ptra
 riū facit exēplū accipiēdo ab instrumentis
 ferreis. Nā sicut instrumenta ferrea pluri
 mo ocio tegunt erugine: deinde deuastant
 ita eodē modo corpora hūana eodē ocio ma
 lior diuersis replent humorib; 3. Immode
 ratū hō exercitiū pferim nimia ambula
 tiōē ad futurā podagrā prouocandam nō
 sine timore indicat: teste Arnal. de villano
 na in quodā suo amphyommo dicēte q ex
 nimia vini potatiōē: ex ingēti ambulatiōē
 ex nimio colū: z ex dimissione purgationis
 solite innumera bile efficiuntur podagri
 zantes. Ita namq; passio est hereditaria
 vt tenet Auc. z plurimum dolorosa ideo
 vt inquit Ras. capitulo proprio dolores iū
 cturarū interdū adeo intensi z intol

Flebotomia.

Ventose.

Bui.

Bui.
 Pillule.

3. po.

Arnal
 villan
 na.

Bui.
 Ras.

terabiles inueniuntur: presertim q̄ a materia calida cāntur vt nonnulli infirmis suis ad desperationē paralisiū appoplexiam asma turbationē sensus: q̄nq; ad morē subitanē dūcti. Quivero a materia grossa frigida & viscosa pcedit: sunt dolores valde remissi tñ diuturne terminationis Et ppter ea (vt inq̄t 3 poc.) aliqñ nonnulli in quadraginta diebus terminantur. Qñ vero a materia calida euenit interdum intra decimsiquartū vel vigesimū diē: vt in Dño dño nostro Julio scō patronoꝝ meo p̄fatos dolores multonēs terminasse vidimus. Nōnūq; infus hūc artemicum morbo adeo a materia grossa viscosa & si p̄ea outū habuisse vidimus q̄ mēbra curua enodata imperpetuū remanserunt. Et ista artemice species testāte Quidio nōnnulli curationē recipit palatiuā dicēte. Solue re nodosam nescit medicūa podagrā. Et non mireris (vt p̄dixim⁹) si dolores validi artemico morbo de materia calida causa: to superuenerint: q̄ Sal. in. x. meamir dicit q̄ materia facit artemicū vel podagri cum chiragrich vel sciaticū dolorē reumatizandum implendo & cōprehēdēdo iuncturā & ligamēta lata deorsum extēdendo fortiter oēs neruosa p̄ticularē necessariū dolores causat vehemētissimos rñō sp̄as m̄i: q̄ q̄dem dolores in hac passione in autūno r̄vere frequētissime fieri solēt: p̄fertim circa pedis r̄man⁹ iūcturas. Et ppter ea Celsus ad p̄positū nostrū inquit in manibus pedibusq; articuloꝝ frequētiora longioraq; vicia sunt q̄ in podagris chiraꝝq; ve eē p̄sueuerūt: etem vicia raro vel castra tota vel pueros ante femine coitus v̄ mulieres q̄bus menstrua suppressa sunt tenēt. Et Ceterū est em̄ vt ad p̄positū nostrū accedamus q̄ a materia rems accidentibus rectus modus morboꝝ curati⁹ sp̄ sumit. 3gūt vt iā diximus qdā est gutta sine artēica frigida qdā calida. Dolores autē a materia calida causati: qdā sunt clamosi: qdā tolerabiles: & hi a materia mixta v̄plm. pcedit. Siñt q̄z dolores artemici a materia frigida pcedetes sp̄ sunt remissi. Lōgioresth ad terminādū (vt super⁹ dixim⁹) Locus ē cum hac materia frigida tumet tumefacitōe tēdēt ad albedinē. Contrariū sequit materia existente calida: q̄ tumet loc⁹ cū aliquali rubedine febricula quoq; in primis diebus manifestat que solet terminari qñ materia dimittit p̄ticularē neruosa ad exteriorē

partē veniēte. Et ppter ea Salinquit q̄ Salinflatio guttarū in passionibus dentis & articuloꝝ in artemico morbo arguit bonū signū: ē em̄ potissimū indicīū tumefactio in istis passionibus q̄ materia relinquit neruum & transit ad p̄ticularē carnosam.

Et ex q̄ merito hec egritudo pot̄ connumerari in numero apatū frigidoꝝ et calidoꝝ intra humorū dependentiā a q̄bus fit. Et ideo eius cāe sunt primitiue artes cōiuncte: quare. c. de a p̄tibus in v̄nī nersali de his sufficiētē mētiōē fecim⁹. P̄mēbra v̄tiq; mādāria materiā grossā & frigidā artemicū morbi facientē sunt velut cerebrū estomach⁹ q̄tam ex rōne cholere & sanguis semper ab epatis vitio morbus iste pcedit. Quia de re Aukē. 3 q̄ cā istorū hūorū est scōe eterie digonis sup̄ fluitas. V̄rū mēbra recipiētia hāc maram sunt iūcture. Tñ cāe iste ab Auenic. distingunt̄ fm̄ tres modos. Primus fuit in naturalib⁹ causis q̄ efficiētes ab ipso dīcunt. Scōs modus in causis insfralibus q̄ sunt v̄le em̄eatus ampliores: q̄bus materia ad p̄ticularē lesam vel debilem cūz facilitate delegat. Tertius autem modus in causis & p̄ticularē patientib⁹ velut sunt iuncture naturaliter aut accidentali ter debilitate. Naturāl̄ aut aut q̄ gutto si vel saltē ad guttam hereditariā parati fuere. Accidentāl̄ vero sunt qui in iuncturis p̄culli fuerunt aut ap̄a: aut p̄cullis nē passi vel qui ēt regimū malicia iam dicta in principio capitiū frequētissime vtuntur. M̄abita iam sufficienti noticiā p̄signa: & cās v̄niuscuiusq; artemice sp̄ci: remp̄s est deinceps ad principale propositum deuenire.

Curatio itaq; artemice passionis trib⁹ intentionibus completur. Prima v̄bi in regimine vite consistit. Secūda in purgatione materie antecedente. Tertia in loca libus & in remotione accidentium.

Pro cōplēmēto ergo prime intentionis materia faciente artemicā frigida & grossa exstē p̄ sui cōmestione r̄potū v̄tilissimum. Prima in est egrorantē comedere & bibere ea q̄ san- tentio. guinem depuratum & benignū q̄hare habeant: velut carnes edi gallināz pullorūz vitulorūz r̄auis oīm in collibus ap̄atis libris degentum. V̄niū quoq; limpharūz & cerarolūū esse d̄z. Et si ante aduentum infirmis aq̄a mellinā loco vini patiens potaret esset maxima cautella ad futuram podagram retardandā. In dieci

natione vero morbi p resolutione & psumptione materie plicite cū cōfortatione neruoz in illo casu accommodatē cōcedit. Quid ē cū aqua mellis limphatū: aut cum aq decoctiois cinamomi. Olera qz oia ra dices rlegumina sanguinē turbidū egros sum gñantia in hac passione detestabilia iudicant. Illud idē sūt qz de carnib⁹ gros sis emlicū sanguinē gñantibus dicēdum est. Inter olera tñ lactuca borago petrosi liū bieta spinachia reoz cursu currentia in brodio p̄dictaz carniū tolerant. Panatela quoqz trisum grue tfercula amigdola ra: tota fercula cū herbis ia dictis in brodio vult cōcedunt. De leguminibus asit brodiū cūqz rubeoz decoctio cū āthos petrosillo maiorana in pua p̄tate sum me tuasse pcepimus. Et p̄pterea Ugo d cūitate Senaz vir nō pue auctōritatem quodā cōsilio in quo mentionē fecit de ar tetic morbo a materia frigida causato or dinat digestiū cū aquis saluē rosifmari ni aromatizatū cū modico cinamomiznu cis muscate: hoc ad cōfortationē neruoz & digonē materie grosse. Piperata pier ea tota salsa acuta veluti alia cepe rafa ni eruce nimis acetosa acia tñmōi nata rā habētia oīno euasda sunt. Sūt qz cau liū traparū gñā. ¶ Uel si materia faciēs arteticā calida ēē vidēret: tñc p̄mō z ma gis limphatū emagis debile in quocūqz tpe admiñstret. Si qz mō etā regimen inoleribus tcarib⁹ ac alijs necessarijs: (vt sanguinē benignū gñare valeat) i ma zeria cala magis subtile esse opz lacuna les rsumuales insuper pisces p̄sertim an guille i isto casu oīno sūt dimittēde. Luc ei tñ rcalpiones ac currentē cursu eozū in terduz in erigua p̄tate p̄st tolerant. Si mulier etiā oia gñā piscū marz p̄ter i sco pulis degentim ardeum habentium co lozē parnoh qz corpuscum cū vilitate cui tantur. ¶ Si a pierca intentio cōpletur a dmiñstratione diuersarū purgationūz ac digonūm put diuersi humores in hac pas sioē pcurrere possint. ¶ Nā si materia fue rit cala p̄sertim a p̄dominio cholericā di gestūū tale habere possit. R. sirupi rosa ti ex infusioē añ. 3. vj. aquarū buglosse lu pulozum endiuie añ. 3. j. ¶ Si vero mate ria fuerit a p̄dominio sanguinea pceden ti sanguis minuitōe de vena basilica. (Si chiragra fuerit brachij oppositi. Si poda gra fiat flebothomia de epatica vel cōmu ni brachij eiusdē lateris. Si sciaticayel

chiragra etiā fuerit flebothomia in prin cipio faciēda est e vena cōi brachij oppo siti. In statu sō p euacuatiōe materie cō tuncere vena sapphena vel sciatica eiusdē lateris incidenda est. ¶ Et nota qz vt inq̄ Celsus. c. de dolorib⁹ articulozum: si initio morbi facta fuerit aut annuā aut p̄pten valitudine p̄sabit.) P pro eiusdigonē vi lier sumit sirupus infrascriptus. R. siru pi de succo endiuie sirupi rosati ex infusio ne sirupi d fumoterre minotiz añ. 3. f. aq rum endiuie lupuloriz fumoterre añ. 3. j. ¶ Uel facias sic. R. sirupi de bisanthiū siru pi de succo endiuie: sirupi rosati ex ifusio ne añ. 3. f. aquarū endiuie buglosse fumi terre añ. 3. j. ¶ Si si materia fuerit mixta vcz cū materia grossa tfrigida: tñc digesti uum tale esse d. R. sirupi de succo endiuie sirupi de duabus radicibus sine aceto si rupi de fumo terre minotiz añ. 3. f. aqua rum endiuie fumiterre femulū añ. 3. j. ¶ Si vero materia faciēs arteticā passio nem fuerit penit⁹ frigida & grossa: tñc con uenientissimū est infrascriptū ordinare di gestūū. R. sirupi de duabus radicib⁹ sine aceto mellis rosati colati: oximellio añ. 3. f. aquarū femulū saluē rosifmarini añ. 3. j. tñc modico cinamomi z nucis muscate etiā tpe hiemali aromatizet. ¶ Celebra ta digonē materie cholericę p sex dies ad minus: tñc ad hanc purgationē transeun dum est. R. māne eleere. 3. j. lectuarū de succo rosaz. 3. f. cū decoctione fiorū z fru ctuum cordiatūz fiat potio breuis vel fa cias sic. R. diaprunis nō solutui. 3. f. ele ctuarū de succo rosati electuarū rosati Mē. añ. 3. j. tñc iam dicta decoctione fiat potio breuis. ¶ Uel facias sic. R. pillarū her modacilroz minor Mē. 3. j. pillaz assa geret. 3. f. cum aqua endiuie foment oī lule. v. rsumantur per horā ante diem per sex horas ad minus ieiunādo. Et in assu ptione earū immediate per dimidiū horē z nō plus: nisi post cōplemētū earū opera tione. post prandij vero si a somno mo lestaret patēs per horā pōt dormire dico tranfacta hora assumptomis prandij. ¶ Si r quoqz si materia fuerit sanguinea ei⁹ pharmachum peculiare h̄mōterit. R. diacaptoliconis casse añ. 3. f. electuarū ro sati Mē. 3. j. cū decoctione cōi fiat potio breuis. ¶ Uel facias sic. R. electuarū rosati Mē. 3. iij. cū succaro fometur bolus qui sumatur ante diē per horā cū cautela taz dicta supius. ¶ Uel si materia fuerit ad

Nota.

Sirupus

purgatio

Pillule.

Medica

Ugo de se nis.

Secunda intentio.

Sirupus

Flebothomia.

Demorbo gallico.

fo. CXXII.

purgatio mixta videlicet calida cum frigida: sic p
earum purgatione medicine mixtas virtu
tem purgandi necessario habere debent
quarum exempli gratia talis potest esse or
dinatio. **R.** diafiniconis casie. **ʒ.** **f.** electua
rū rosati. **ʒ.** **ij.** cum decoctione iam dicta
fiat porio brevis. **Uel** facias sic. **R.** diaca
proliconis diafiniconis añ. vñciam. **f.** ele
ctoary rosati **ʒ.** **f.** **ij.** cum aqua se
niculi buglosse **z** apū fiat porio brevis: ad
dendo sirupi violati. **ʒ.** **ij.** **Uel** facias sic. **R.**
pillularum hermodacilorum maiorū et
minorū añ. **ʒ.** **ij.** mediā aggregari troiscari.
ʒ. **ij.** **z** cū aqua endinie **z** feniculi formetur
pillule. **v.** quas ante diē **p** horā ordine iaz
dicto. sumas paties. **P** Quibus si materia
in hac passione frigida et grossa penitus
esse videtur: tunc purgatio talis esse debet
R. diafiniconis. **ʒ.** **ij.** diacaproliconis. **ʒ.** **f.**
aggarici troiscari. **ʒ.** **f.** cū decoctione pin
norum damascenorum capillorūz veneris
pollinici gallitrici polipodij et storum cor
dialiū fiat porio brevis: addēdo sirupi vio
lati. **ʒ.** **ij.** **Uel** facias sic. **R.** pillularum her
modacilorum maiorum. **ʒ.** **ij.** cū aqua sal
tie **z** rosifmarini formetur pillule. **v.** quibus
viatur paties per horam ante diem more
quo supra. **¶** Tertia deniq; intentio q̄ est
materiā coniunctā remouere **z** accidia
corrigere cōpletur administratione multo
rūz localium administrandorū iuxta tem
porū **z** morbi necessitatem. **P** In principio
ergo ad podagram **z** chiragraz calidā in
uenimus infra scripta valere. **R.** olei rosati
onfancini: olei rosati cōpleti odoriferi añ.
ʒ. **ij.** olei violati. **ʒ.** **ij.** ouozūz, recētū cū suis
albuminib⁹ vitellū numero. **ʒ.** **ij.** succi plā
taginis. **ʒ.** **ij.** lactis mulieris. **ʒ.** **ij.** farine ou
dei subtilissime cribellate. **ʒ.** **ij.** cū silī ad
uicem mīscantur et conqussentur: deinde
bulliant ad ignē vnica ebullitione erytere
sup loco dolenti more emplī: q̄ eius opati
o v3 a duersus vrāquāq; podagram et
chiragram calidam a principio vsq; ad to
tum augmenti ipsā mitigādo dolore cū
domestica resolutione **z** confortatione par
ticule. **P** Uterum si hmoi medicine addere
tur olei camomillini. **ʒ.** **ij.** farinē fabarum
ʒ. **ij.** **f.** camomille mellilori optime rrimra
ti añ. **ʒ.** **ij.** nam in statu q̄ in declinatione
hmoi passionis talis medella vtiliter ad
ministraretur. **P** Item ad eandem intētio
nem v3 medulla panis infusa in lacte vac
cino vel caprino vel in brodio carnis galli
ne vel vituli sine sale: deinde expressa **z** pi

stata cum quatuor vitellis ouorum **z** olei
rosa. odoriferi. **ʒ.** **ij.** olei violati. **ʒ.** **ij.** croci. **ʒ.**
f. et bulliant ad ignem baculo agūdā pa
rum et vtire super loco more iam dicto. **¶**
P Item. **R.** ouorum numero. **ij.** succi plan
taginis succi lactuce succi solatri succi lin
gue. passarine añ. **ʒ.** **ij.** olei rosati onfāci
ni olei rosati cōpleti **z** odoriferi: olei nenu
farini: vel loco eius violati añ. **ʒ.** **ij.** lactis
mulieris. **ʒ.** **ij.** oīa aduincem conqussent
et more linimenti cum: pedia super mem
brum tepidū imponat: q̄ v3 aduersus po
dagre ciragres dolorē damosum. **Uel** sic.
R. carnis: pomorū sub prunīs decoctoz. **ʒ.**
ij. foliorū maluarū violaz. **z** iustāmañ.
ʒ. **ij.** omnibus cum pectis inuolutis: ma
defactus aqua rosata **z** granatorum vino
sub cinere calido prius bene decoctis: de
inde omnia simul pissentur **z** crivellent cū
cribare addatur olei violati. **ʒ.** **ij.** olei ro
sati onfancini olei rosati cōpleti odoriferi
añ. **ʒ.** **ij.** vitella duorum ouorum lactis mu
lieris. **ʒ.** **ij.** croci. **ʒ.** **ij.** vtire more empla
stri super loco: q̄ vnquemq; chiragricū
et podagricum dolorem mirabiliter sedat
materiam aliqualliter resolūdo cum cō
fortatiōe picule dolorose. **P** **Uel** facias sic
R. ouorum numero. **ij.** succi plantaginis
ʒ. **ij.** olei rosati onfancini. **ʒ.** **ij.** olei mirti
ni vñciam. **f.** misce omnia simul conquss
sando et fiat linimentum quo vtendum
est in p̄xia scōa et tertia die q̄ eius opatio
mirabilis est. **P** Valet quoq; in eodem tem
pore et in eadem materia (prius illinira
dolenti iunctura cum oleo rosato onfan
no cum albumine oui et parum succi plan
taginis conqussato) imponere folia ins
quami super patella vel tegula irroza
ta vino granatorum et aliquantulum de
siccata. Simuliter etiam folia lactuca
rum vel atriplicis vel violarum ordine
antedicto admīstrata summe inuasse
cognouimus. **P** Farina insuper faba
rum lentium et ordeī cum vino granato
rum decocta vsq; ad spissitudinem soli
dam: addita deinde sufficiens quantita
te pinguedis galline oleiq; rosati onfan
cini **z** violati parum croci: more deniq; em
platri super loco dolenti imposita aduer
sus vnquemq; dolorem podagricūz ch
iragicū **z** arreticum singularis est medi
cina. **P** Item ad eandem intentionem v3
let infra scriptum cerotum. **R.** olei rosati
onfancini vñcias duas olei mirtini pin
guedinis vituli añ. **ʒ.** **ij.** ynam succi plantae
z **ij**

Emplm.

Emplm.

Alia.

ginia vini granatorum añ. ʒ. ʒ. f. sandalorum
oim añ. ʒ. ʒ. rosarum rubeaz florū amigda-
larū si inueniri possit añ. ʒ. ʒ. olei violati. ʒ.
ʒ. bulliant oia simul vsq; ad cōsummatiō
nē succidei colent cū colature addant
cere albe. ʒ. ʒ. ʒ. et fiat cerotū mollicuius
opatio a principio vsq; ad finē augmētū in
oi podagraz cypragra calida cū medicā
magna: et si adderent hūic ceroto olei ca-
momillini. ʒ. ʒ. ʒ. et anthos. ʒ. ʒ. croci. ʒ.
ʒ. vini odoriferi. lib. ʒ. Et iterū bulliēdo.
vsq; ad cōsummatiōnē vini: et more sū di-
cto cū cera alba sufficiēti cerotū molle fa-
ciēdo oibustipibus vtrū administratur.
ʒ. ʒ. in statu et declinatōe iunat summo
pere suffumigare locū dolorosum cū deco-
ctiōe ifrascripta ipsum locū pāniscalidis
cū eadē decoctiōe epitūmādo. ʒ. rosarū
camomille melliori añ. ʒ. ʒ. absinthij sū-
nanti añ. ʒ. ʒ. radicē enule aliquantulū
cōquassate lib. ʒ. bulliant oia simul cū aq;
sufficienti et ʒ. ʒ. vini odoriferi vsq; ad cō-
summatiōnē tertie prius. ʒ. ʒ. Loco suffumiga-
to particula dolorosa ifrascripto linimē-
mento vngatur. ʒ. ʒ. olei camomillini ane-
tini rosati cōpleti odoriferi añ. ʒ. ʒ. ʒ. anthos
feminis hipiconis rosaz absinthij camo-
mille añ. ʒ. ʒ. parum olei de spica. ʒ. ʒ. bulliant
oia simul cū. ʒ. ʒ. ʒ. vini odoriferi vsq; ad
cōsummatiōnē vini: deinde colent et cū ce-
ra alba sufficienti fiat linimentū molle q;
ante prandij et cenā p̄ horā idoloroz arti-
culi manib; fricent. Vel facias sic. ʒ. ʒ. mu-
cillagin: citionoz et psillij facti in brodio
parui pulli lib. ʒ. vini granator. ʒ. ʒ. olei
rosati omphancini. ʒ. ʒ. vitellij vnius oui
cū albumine: oia adinnicē cōquassent et vte-
re more sū dicto: q; ifallēter vniquēq; do-
lorem sedat. Vel facias sic. ʒ. ʒ. muscilagis
psillij citionoz facti in aqua rosata vini
granatorum lib. ʒ. casse sūtile cribellate. ʒ.
ʒ. misce cum. ʒ. ʒ. ʒ. lactis mulieris et vtere
q; et opatio phianea est. ʒ. ʒ. ʒ. folioz
maluaz et violari añ. ʒ. ʒ. rosaz. ʒ. ʒ. ʒ.
odei mundi. ʒ. ʒ. oibus in aqua decoctis
pissent et cribellent cū cribature addant
olei rosati cōpleti olei omphancini añ. ʒ. ʒ.
olei violati olei nenufarini si inueniri pos-
set añ. ʒ. ʒ. cere albe. ʒ. ʒ. ʒ. et iterū ad ignē
scdm arē fiat mixtura q; sit iter cerotū et
emplm qd v3 ad auferēdū vniquēq; do-
lorem clamosū et est medicā securitaria
q; vni p̄terea nō est p̄mittēdū s̄ loca
libi administratiōe. i. q; nullo vnq; tpe medi-
camēta apocrustica seu repensina fortia

et opiata sunt administrāda. ʒ. ʒ. eorum
vltus materiā multā et malā p̄ducit p̄ticu-
lam nimis debilitādo ipsamq; resolutioni
ineptā reddēdo. Et p̄terea retardat ad
uentū declinatōis morbi. Vñ necessario de-
bilat p̄culā: q̄re membro debilitato ad
ipm: (vt inq; Aui.) s̄ facili attrahunt sup
fluitates alioz mēbroz ei cōiūctiōem.
ʒ. ʒ. Male itaq; agū medici et chirurgi vt re-
fert ant. gaineri. ingenio solertissim. c. p.
p̄cio. q; cū qdā inde? a quodā obili et maci-
lēto a podagra diuini? molestato vocatus
fuisse. p̄m? ip̄e inde? nulla p̄cedēti etiā
tione sup dolēti loco cū p̄cis aqua frigi-
da madefactis p̄cessit p̄ curatione morbi
parietis: q; applicatiōe mediāte fati quā
p̄m? dolor accreuit. Vñ male aduertēs in-
deus itez medicamēta narcotica et apocru-
stica sup loco iponi iussit. Quāob̄e mate-
ria incunata ingrossata et malignata adeo
fuit q; ifra decē horaz spaciū totū mēbrū
canceratū et esthomenatū extitit. ita vti
ter q; ille bon? vt p̄petuo a podagra libe-
rar? remāsit. ʒ. ʒ. Vñ sup? s̄ angilij faciē-
tibz aduersus vnāquāq; artericā passio-
nem de materia calida et eius dolorē sedā-
tibz. ʒ. ʒ. videntū est de remedijs q̄bus
in curatione arthetice frigide sit p̄cedēti
ʒ. ʒ. In principio ergo p̄cedēti debita corpis
etiātiōe p̄ v̄tria solentem et per feborho-
mā si opus fuerit loc? ifrascripto emplō
vilitand? est. ʒ. ʒ. medulle panis furfuris
cei in lacte caprino vel vaccino infusa. lib.
ʒ. ʒ. olei camomillini olei anetini añ. ʒ. ʒ. ʒ.
olei rosati completi. ʒ. ʒ. ʒ. vitella tris ouo-
rum croci. ʒ. ʒ. de oibus ad ignē fm artem
fiat emplm solidū. ʒ. ʒ. ad eadē intentio-
nē v3 remedijs ifrascriptis. ʒ. ʒ. radicē enu-
le lib. ʒ. ʒ. altee li. ʒ. ʒ. oibus decoctis in aqua
pissent et cribellent cū cribature addan-
tur olei camomillini olei de lilio anetini et
amigdalari ducti añ. ʒ. ʒ. ʒ. septi hircini
septi viruli. añ. ʒ. ʒ. ʒ. olei rosati odoriferi. ʒ.
ʒ. ʒ. cere albe. ʒ. ʒ. ʒ. ad ignē fiat cerotum
molle addēdo farine fabaz bñ cribellate
ʒ. ʒ. ermodactillorū. ʒ. ʒ. ʒ. croci. ʒ. ʒ. ʒ. camo-
mille melliori absinthij subtilissimē prius
añ ʒ. ʒ. ʒ. vtere sup loco more ceroti q; et
opatio aduersus vnāquāq; materiā iun-
cturaz frigida p̄clara est medicā. ʒ. ʒ. Vel
facias sic. ʒ. ʒ. olei de spica de absinthio de
mirto añ. ʒ. ʒ. olei rosati completi. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ.
camomille melliori stichas. absinthij añ.
ʒ. ʒ. iue muschate anthos ana parum
sepi hircini. ʒ. ʒ. ʒ. vini odoriferi lib. ʒ. ʒ.

Suffumi-
gium.

Linimētū

Auicē.

Cura a
materia
frigida.

Emplm.

Alind.

Nota.

stant oia simul vsq; ad vini consumptionē
deinde colent. cui colature addant cere al
be quāti sufficit et fiat linimentū: quo arti
culi ante administrationē ceroti antedicti
perfectissime fricent. Aliud cerotū viliſſi
mē operationis. R. radicū enule ebulli añ.
3. iij. radicū altee lib. 5. oibus in aqua deco
ctis pistatis et creberratis: deinde cum cerā
alba sufficienti et infrascripta cōpositione
fiat cerotum molle. R. olei rosati odoriferi
olei camomillini de spica de absinthio añ.
3. iij. olei ipericonis. 3. i. f. olei de lilio. 3. ij.
florū camomille mellilori anthos saune
añ. parum. squinati absinthij iue muscare
añ. 20. f. nucis cipeſſi contritū numero
iſſij. pinguedinis vituli galline anserine añ.
3. x. radicū enule et ebulli añ. 3. ij. f. ranarū
vſitū numero. iſſij. bulliāt oia simul cū
liq. optimi vini odoriferi lēto igne vsq; ad
cōsumptionē vini: deinde fortiter colent
et cū cribatura antedicta fiat cerotū molle
cui⁹ officium est vniūqueq; dolorē arretici
et antiquū delere materiā mirabiliter resoluē
dorpūculāq; debilitatē cōfortādo. Et iſin
quocūq; tpe cum securitate possit admini
strari in statu et declinatōe morbi ma
gis cōferre. Et q; interdū in genu do
lores cōtingere solēt pſertim a materiā mix
ta et plerūq; vidim⁹ tpe autūni aut veris
Iulium Scdm molestari a p̄dictis dolori
b⁹: p quoz sedatiōe vti in eodē subiecto
p̄fati Pontificis aduersus: inuncturaz do
lores pſertim genu in p̄ma sc̄ba tertiaz q̄r
ta die vna cum Sāctitatis sue medicorū cō
silio infrascripta vinctiōe cum securitate fre
quētissime vti ſolū⁹. R. olei rosati omphā
cini olei rosati cōpleti odoriferi añ. 3. ij. olei
camomillini. 3. i. f. p̄mum terreſtris loto
rum cū vino. 3. f. vini granatorū lactis m
lieris añ. 3. ij. croci. 3. i. succi plātagis suc
ci radicū enule añ. 3. i. f. septivuliz medulle
crurū ei⁹ añ. 3. vj. bulliāt oia simul vsq;
ad cōsumptionē vini succorū: deinde co
lent cum q̄b⁹ loc⁹ ter aut quater in die epi
timād⁹ est: de sup peciā p̄dicta vinctiōe ibi
bita suauiter cū decēti ligatura ligādo: qz
in isto casu est p̄ſtanea medicina. P̄ trāſ
acta deniq; quartaviliſſimū est. supra to
tum genu infrascriptū locale ponere: cui⁹
talīs est ordinatio n̄ra. R. farine fabaz et
lētium añ. lib. 5. fursurū tritū. 20. ij. ca
momille mellilori pisti añ. 20. f. absinthij
tritū anthos añ. 20. f. rosarū. 3. i. de
omnibus cum ſapa sufficienti et parum vi
ni granatorum ad ignem fiat emplm soli

dum: addēdo in fine cocture olei rosati cō
pleti anetini añ. 3. i. f. olei mirtini camo
millini añ. 3. ij. pinguedinis anserine v. n
line añ. 3. x. cere albe. 3. i. f. Et nota quod
iſtud emplm mirabiliter v3 in statu declina
tione si cū eo adderent ſtercoris capſini tri
turati. 3. v. vini odoriferi. 3. iij. vtere sup
genu more emplāstri: quā laborantibus
chiragra passiōe vel dolore genu antiquo
mirſſimū modū medef. P̄ emplm quoq; ſu
perius cōmemoratum de medulla panis
cum lacte et nonnullis alijs simplicib⁹. cō
fectū in cā fedatū dolorē hic adminiſtrari
poſſe. ¶ Deniq; ad ſciaticā paſſionem p̄
cedenti vti purgatiōe ſupius narrata ma
teria: exiſtere a p̄dominio frigida et in rei
ſitate frequētius reperi hoc locale valere
inuenim⁹. R. farine ordei lupinorū decerz
fabaz lentium añ. 3. iij. ſtercoris bouis et
capini añ. li. 5. camomille mellilori añ. 20.
f. fursurū bene tritū. 20. ij. ſtichodas
anthos añ. 20. f. marricarie absinthij ro
sarum mirtilorū nepite añ. 20. f. squinati
parū et coriādroſi feniculi bulci añ. 3. vj.
oia p̄ vltimā tritū et tritū rāda ad ignē
bulliāt cū ſapa ſufficienti vsq;
ad ſpilitudinē ſolidā addēdo olei rosati
cōpleti camomillini anetini de spica añ. 3.
i. et olei mirtini laurini petroſilij et terebē
tina de iunipero añ. 3. vj. agripe dialthee
añ. 3. i. cere albe. 3. i. f. miſce et ad ignē liq
facta cera cū oleis adiūctis oia ducantur: et
iſterſi bulliāt vnicā ebullitiōe vtere cū a m
pliori pecia more ceroti ſup loco dolēti: qz
ei⁹ opatio valde p̄ſtana reperi. P̄ ſit ad
eādē intētiōē valet infrascriptū. cerotū p
fecte opatiōis cur⁹ talis eſt forma. R. radi
cum enule decocte in aqua deinde piſtate
et creberrate lib. 5. ſigilli ſalomonis radicū
ebulli añ. 3. iij. olei mirtini camomillini pe
troſilini añ. 3. i. olei de terebētina. 3. i. f. co
loſonie terebētine clare añ. 3. ij. olei vulpi
ni de spica de lilio laurini ſambuci añ.
3. x. cere albe. 3. i. f. et ad ignē fm artē fiat
cerotū molle: addēdo farine fabaz decerz
añ. 3. iij. f. ſtoracis liq̄d. 3. v. thuris. 3. iij.
vtere more iā dicto: qz iſto casu ē magna
medicina. P̄ nonnulli m̄ medicorū laudat
locū fricari ante ceroti applicationē cum
aquavite quod in reuerſitate inrer dū ſum
me iuaſſe cognouimus: qz ſua ingenti pe
netratione virtutem h3 extēcādū et humidi
tate extraneam conſumendū quibus duo
bus in iſta curatione maxime indigemus.
P̄ ſit quoq; qdā loco aque ardēti lau

Nota.

Curac
rice.

Emplm

Cerotū

Cerotū

Unctio
ad podā
grammā

Cerotū

Decoctio

dant loci fomentationem et epistimationem
cui spogia in decoctioe infra scripta infusa
sunt. camomille ablinthi rosmarini saluie
nepite serpilli origani maiorane ana. 20. s.
et f. rosarum mirtillozum stichados (quin-
nana. 20. s. line muscate ipericoidis. 20.
q. radices panceidis diptami aristologie ce-
rauree nallie siue policarie ana. 20. f. mel-
lis lib. f. nucum cipressi contritarum nume-
ro. 11. gariofilorum nucis muscate mirre
ana. 3. v. salis aluminis roche ana. 3. i. et f.
sulfuris contriti. 3. ii. bulliant omnia si-
mul cum sufficienti quantitate liquis bar-
bironis et vini odouferi vsq. ad consum-
mationem tertie partis et vtere more iam di-
cto. ¶ Oleum quoq. ipericonis ad vnum
quodq. dolorem sciaticus et geniculi summe
utilitatis esse respiciat. Folia sili edere aduer-
sus vnaquodq. arteticam passionem et pre-
sertim frigidam super membro dolenti fa-
sciatu inuamentum sedationis doloris pre-
stitisse inuenimus. ¶ Dixim⁹ propterea in
tertia intentione de auribus sedantibus
vnumquemq. dolorē dicendum est nunc q.
bus localibus procedendum sit circa remo-
tionem vnius accidentis quo hies in ar-
teticis morbo parari solent: et est velut me-
brozum et arteticorum durities et nodositas
pro cuius remotione cerotum descriptum
in causa nervorum et iuncturarū duricie.
c. proprio de cerotis in antidotario nostro
ad hanc intentionē accommodate concedi-
tur: vnde pro tua necessitate illuc recurrit.
¶ Similiter interdum preter dolorem no-
dositate duriciem loci iuncture in hac dis-
positione licet sit de raro contingenti apo-
stematē calido et sanioso apostemari solēt
p. cuius quidē muratione digestioe mū-
dificatione et incarnatione procedendū est
iuxta curationem traditam. c. de cura fleg-
monis: vnde de necessitate vrgenti ad illud re-
curras. ¶ Et sic deo dāte cōpleta ē doctrina
presentis capituli: cui⁹ nomē sit bñdictū.

¶ Capitulum. v. De doloribus dentium.

A Materia catarrali nonnunq.
et vitio stomachi diuersis mul-
tisq. passionibus dentes vicia-
ri verariq. solent: qui cum ad
vite decore et comestioisq. vsum
ad congruā loquelā pronuntiādā maxime
cōferat. Idcirco eorum morbi magna. cū se-

dulitate custodiēdi et curandi sunt. Qui ad
Aliab. sermone. ix. c. p. libri sue theorie de
dispositione regali sex morborū species cō-
numeratur. v. q. dolor: corosio: congelatio:
dormitatio: limositas: seu fetiditas: lapa-
no seu cōmotio. Apstematē aut nō patiunt
sed rē cōsimilez apstematē: vt Ali. testat
In vitate tñ nō apstematē vero apstema-
mate ppter eoz duriciē. ingentē: q. in eis p-
hibet fieri augmentū: nec etiā p se sensus
habent: sed sentiunt teste Aliab. sermone
iā dicto rōne nervoz ad radices et eoz sin-
gulas a tertio pari nervoz cerebri venien-
tū. Et hāc opinioē tener Sal. vi. de viti-
tate particularum. Sequit ergo rōnib⁹ p
allegatis q. nō apstematē nec dolorē pa-
tiunt nisi rōne gingivarū et nervoz eis vic-
nātiū. Inq. p. f. Aliab. tamē p se sunt in
sensibiles: cui⁹ rei signū est: nā huiusmōdi eo-
rū modica p. frangit nō ledit hō. Et pro-
pterea subdit dicens. ¶ Accidit aut dētib⁹
dolor ex mala cōplectioe q. accidit nervis:
aut apstematē calido aut frigido quare
interdū dolor putrefacti dētis mitigat q.
dēs radicit⁹ extirpat: eo q. nervus nō di-
stendit qm loc⁹ aliquātmū dilatat⁹ rema-
net: vnde loc⁹ factus est habilis vt apstema-
ta dissoluat. Et cū hoc erit medella faci-
liori mō sua penetratioe dolenti loco obvia-
re pōt. Quāobrem Sal. inq. q. si medicami-
na dētib⁹ p eoz doloris sedatioē nō cōtule-
rint itē ad vltimū remediū opus est trās-
ire. ad eoz radice⁹ extirpationē. ¶ Corro-
sio quoq. pteri molarib⁹ dētib⁹ evenit ob
putredinē ex qua fit hūiditas acuta et ma-
la corrodēz eos et comedēs: quādo ipsa
in eis detinet. Et aut remotio p. fitur cū
trapano: lima: scarpo: aut alio infuso apio
ad dētib⁹ putrefactionē seu corrosioē de-
lēdā: deinde p cōseruatiōē dētis foramen
auri folijs implet⁹. ¶ Sili et cōgelatio so-
let dētib⁹ evenire aut a reb⁹ extrinsecis aut
reb⁹ intrinsecis. a reb⁹ aut extrinsecis acci-
dit q. aliq. acerbū hō comedit. Ab intrin-
secis hō ex acerbis humorib⁹ in stomacho
existētib⁹ illud idē plerumq. evenire con-
tingit. ¶ Limositas insup⁹ dētib⁹ accide-
re solet est corpus croceū adherens dētib⁹
et radicib⁹ eoz sicut calx parientibus cuius
cā sunt vapores grossi a stomacho ascēde-
tes. Unde ei⁹ curatio efficit cū crebra frica-
tione raspatorio et fricatione densificā
ac fricatione infra scripti pulueris. f. alu-
minis roche combusti. 3. ii. sarcocolle ter-
resgillate mirabolani citrini ana. 3. i. et f.

Species morborū dentium

Ali.

Aliab.

Sal.

Aliab.

Dolor.

Corrosio

Congelatio.

Limositas.

pulvis.

De morbo gallico.

fo. Cxxxiii.

misce & fiat pulvis quo fricentur dentes item
 no stomacho. vcz ter in hebdomada: qz mi-
 rabilius eos dealbado & mūdificādo con-
 servat gingivas ēt stringit & confortat &
 malū ois odorē a gingivis pcedētem cor-
 rigit & emēdat. ¶ Nonnūquā ūtr in dētib⁹
 dormitatio qdā oīri cōingit ex assumptio-
 nez detēnde quarūdā rerū in ore nimis fri-
 gidānium velut nimis frigidissimeqz aque
 atqz medelle opiate & similis. Cuius remo-
 tio effiat cū administratiōe medelle infra-
 scripte in ore ipsam tepidā derinēdo. R. vi
 ni odoriferi lib. f. aque vite. 3. j. rōsmari-
 ni salnie camomille añ. xj. f. gariofilorum
 nucis muscate ana. 3. j. sandarace. 3. j. f. bul-
 liat oīa simul vsqz ad cōsummatiōnez
 tertie pū: deinde colent & vtere ordine pre-
 dicto: qz vñāquāqz dētib⁹ dormitatiōne re-
 monet. Hq̄ ē vite cum dōbace dētib⁹ tepi-
 da imposita aduersus dētib⁹ dormitatiōne
 & cōgelatiōne aīcedēti pharmaci effectū
 pducere solet. ¶ Si ūr laxatio seu dētib⁹ cō-
 morio accidit aut ppter gingivarū relaxa-
 tiōne aut ppter enervationē eaz pncula-
 rum ligāmū dētes: que oīay plurimum cō-
 tingere solēt a reumate & hūiditate catar-
 rali a capite ad gingivas & dētib⁹ radices
 deflūēdibus aut vitio stomachi qz interdū
 materiā fumosam & malignā rursus ver-
 sus gingivas ipm stomachum euaporat.
 ¶ Pro cū remotione cū phar macho infra-
 scripto pcedat. R. strupio luto. 3. x. alumi-
 nis roche. 3. ij. aque plātaginis. 3. ij. f. vi-
 ni granatorū. 3. ij. mellis rosati. 3. vj. sarco-
 cole. 3. f. f. aceti squillitici. 3. f. foliop. oliua
 stri aliquātulum corritoz. x. f. bulliant
 oīa simul pter lūcie mel rosatū vsqz ad cō-
 summationē tertie pū: deīn colent & vterz
 cū melle rosato elicio iī dicit bulliat vsqz
 ad cōsummationē duarū pū ex tribus &
 vtere cum eo fricādo gingivas: qz earum
 putrefactionē desiccādo stringit & fortifi-
 cat. Et si in desiccāda gingivarū hūidita-
 te maior episcatio fuerit necessaria ad vñ
 guentū egyptiacū descriptiōe Aui. trans-
 eundū ē: qz pūte hz malam carnē corro-
 dēdo bonā cōseruadi. ¶ Cū igit supius
 de passionibus dētib⁹. causis & curatiōe
 earundē: nūc sub quadā breui doctrina vi-
 dendū est quib⁹ auxilijs eorū morbi remo-
 ueri dnt qz (vt inq̄ Sal.) inter ceteras im-
 mortales passiones a quibus hō magis le-
 ditur dolor dētib⁹ ē molestiss. ¶ Dolor ita
 qz dētib⁹ vltra sex causas superius cōm-
 mēratas pōt causari aut rōne vermiū tā

ratione a satissimis amentosis gingivarū et
 earū dē corruptionis. S3 quocunqz sit vt
 proutinus ad actum practicūm tē reducā.
 ¶ Dico qz si dolor aut a materia cala aut
 frigida in dētib⁹ generat qd cognoscit
 p administratiōne localis qm materia cali-
 da faciēs dolorē dētib⁹ solet auxilijs actua-
 liter rēolēronialr frigidis administrat
 aut saltē frigiditati ppinquis gaudere let
 ecouerso. ¶ Circa igitur vniuscuiusqz dē-
 tium doloris sedatiōne: itres requirunt intē-
 tiones. Prima quārū in bono vite regimi-
 ne cōsistit. Scōa in remotionē materiē in-
 recedēti. Tertia & vltima in localibus.
 ¶ Pro prima itaqz intentione conetur pa-
 tiens euitare in sui cōmestitiōe oīa putrefi-
 bilia fercula velut pisces carnesqz gros-
 sas & salinas. Lactinia & caseorū genera
 ac paste victualia. Acria qz salia & acuta
 cū vtilitate euitant. Oīa igit fercula facil-
 lime digōnis & bonoz humorū gēnatiua ad
 ppositū faciūt. Qm qz sit odoriferū lim-
 phatū mediocri vniolatiis. Vñ ppter
 ea nō est pretermittendū vcz qz post pran-
 dium vtilissimū ē dētes ab oī extranea
 materia. denitricio mandare ne corrup-
 tio generetur in eis. ¶ Scōa similiter in-
 tentio qz est eīare materiā antecedēte
 sic cōpleter. Materia ergo erit calida
 nonnulli (vt Desues) iobent febtoriam
 facere de cephalis aut loco eius vento-
 sas imponere sub spatulis & collo. Scar-
 ificatio quoqz gingivarum vel applicatio
 sanguisugariū in isto casu p sedationē do-
 loris pntaneum est remediū. Purgāt aut
 materiā facientē dolorē. Electuariū rosa-
 ru; Des. electuariū de psilio: castia diaca-
 ptolico pillule de reubarbaro & pillule as-
 sareth. Purgātia vero materiā frigidā et
 grossāz sunt velut diaphinico: pillule de iera-
 cū agarico: pillule sine quibus & cochyne.
 Pillule aut de fumoterre & aggregatiue
 purgant materiā mūtā: idem facit diaca-
 ptolico & castia. ¶ Tertia deniqz vltima
 intentio cōplet administratiōne multoz
 localis aduersus peccātes materias faciē-
 tū. ¶ Prio ad materiā calidā: vini gra-
 natoy cū aqz plātaginis & parū aceti bul-
 liti cum sumach rosis balaustijs & pap li-
 cū dolorē dētib⁹ tollit eātū a calido hūo-
 re. Item ad eandē intentionē collintio fa-
 cta cum infra scripta decoctione mirabilr
 v3. R. radicū talis barbaci habētiis folia
 alba. x. f. rosarū oīdei sumach añ. xj. f.
 tormētilē corritē: seminis iusquiamū corritē

Nota.

Prima tu-
 tennia.

Secūda.

Medic-
 ne mate-
 rie calide
 Purgan-
 tia. mare-
 ria frigida.

Tertia
 intentio.

Decoctio

Dormita-
 no.

Hq̄ vite.

Cōmorio
 dentium.

Decoctio

Aui

ti añ. 3. ij. sandalorum oñum añ. 3. j. lactuce
 20. ij. amaz. rubi folioſi oliuaſtri e mirtillo
 rum añ. 20. j. bulliāt oia ſimul cũ 3. lib. iij.
 aque pluuialis ⁊ par. aceti parumq; vini
 granatoſi vſq; ad conſummationē mediera
 tis vtere: q; in ore retēta dolorē mirabili
 ter ſedat. Vel facias ſic. ſp. folioꝝ planta
 ginis folioꝝ lactuce lingue paſſerine aceto
 ſe ſolari añ. 20. ſ. ſumach. 3. iij. ordeĩ mi
 di. 20. j. bulliāt omnia ſimul vſq; ad ordeĩ
 crepaturā: addendo aceti. 3. ij. ſirupi roſa
 ti ex infuſione diamoroni añ. 3. j. ⁊ ſ. ſpo
 lium vñus ſerpentis: ⁊ iterū bulliāt vſq;
 ad conſummationē medietatis: deinde co
 lenſ vtere: q; in ore retēta quia mirabili
 ter dolorē dentium a cā calida cauſatur
 ſedat. **Aui.** autem dicit q; collutio facta
 cum aceto deſicationis ſpolij ſerpentis ſe
 dationem doloris dentium preſtat. **Deſ.**
 dicit hoc eſt nobile medicamē ⁊ ſedat do
 lorē dentiũ a ppteratē q; in eo eſt. Et ego
 cum eo medicamine experi^o ſum vini gra
 natoꝝum partes. ij. ⁊ mihi bene ſucceſſum
 eſt. Rana quoc; decocta cum aq; ⁊ aceto ⁊
 collutio ois decoctiois ei^o (vt refert **Raf.**)
 dentium dolorē plurimuſ ſedat. **C** Sed
 quia amice interdum in quacuq; mate
 ria iunarenapozare locum vt materia fa
 ciens dolorē ad exteriore partē puoceſ
 partem neruoſā dimitte d ⁊ ſe ad carno
 ſam transferendo. Et ppteratē **Gale.** dicit
 q; inflatio genaz in paſſionibus dentiũ ar
 guit ſignum ſedationis doloris: quia tunc
 materia dimittit neruum ⁊ tranſiit facit
 ⁊ carni. Pro cuius enapozatione talis
 ſemper fuit ordinatio noſtra. ſp. folioꝝum
 lacrucarũ violaz ana. 20. ſ. ordeĩ mundi
 aliquantulum cōriti. 20. j. paſſulaz iuin
 barum numero. xx. radicũ lingue bouine
 munde. 3. ij. radicũ liquiritide. 3. vi. medule
 lepani. 3. j. bulliāt oia ſimul cū ſufficiēti
 q;ritate aque pluuialis vſq; ad conſum
 mationē duar; partiu ex tribus denũ colē
 tur excolare addantur ſirupi violati. 3.
 iij. ex q; fiat crebra collutio ois: q; via an
 tedicta dolorē dentiũ ſepenumero termina
 re facit: vcz aut per viā in flatiois lociāt
 alicui^o materiei ſuppuratiōis. Et ſi huic
 decoctioni addereſſe^o ⁊ radicali hora de
 coctionis ad materiā frigidiā accōmoda
 te cōcedereſ iſta medella p p̄dicta intēti
 o. **P** Ita aduerſus dolorē dentiũ a materia
 calida cauſatū ſemē inſequami cōtritum
 cũ modico ſandarace ⁊ parū coriādrĩ pau
 luloꝝ opij cũ aceto oib; deinde incoſpo

ratio ſm omne^o modū adminiſtrationis
 eius. vcz aut in forma bugatine: aut troci
 ſci: aut linimēti magna eſt medicina.
P Qua de re repudiāda ſunt verba dicen
 tiū aceti eſſe valde denib^o nociuū: inā vt
 h^o quinto meamir a **Sal.** medicamina de
 ſummiſſine ſint repercuſſiua ſine reſoluti
 oia debēt eſſe foris penetratiōis ppter
 eoz duriciē. Et ppteratē ab oib; antiq;
 ⁊ modernis auctorib; eoz medicine for
 ti cōponunt aceto. Et ideo **Aui.** plurib; **Aui.**
 in locis tenet acetum cōem eſſe medicinā
 oib; materij. Nā ei^o infrigidatio a fa
 cili frāq; cā. Eius tñ in caſſio. pfundatio
 remanēt: q;bus duob; indigemus cũ me
 dicamine dentiũ: ppter (vt dixim^o) eoz in
 genrē duritiē. Et ppteratē **Sal.** vñ meamir **Sal.**
 auctozitate **Brchigenis** narrat primā et
 excellētiore eſſe medicinā: ideo aceti cum
 gallis decoctū in materia calida admini
 ſtrari iuſſit. **I**tem medicamē **Raf.** ad mate
 riā mixtā. ſp. ſemis portulace coriādrĩ **Trociſci**
 mach leniti excolicararũ ſandali citrini
 roſaz piretri cāphoze oim añ. ptes equa
 les ⁊ fiat troſci cum ſucco ſolari. Et epi
 ma dentē doloroſum cũ troſciſco vino diſſo
 luto ⁊ aqua roſata. Et hanc medicinā lau
 dat optimus **Deſine**. **C** Viſo ſupius d me
 dicinis facienibus ad materiā calidiā et
 mixtā modo videndū eſt de medicinis ſe
 dantibus dolorē dentium a materia frigi
 da cauſatam. **E**t in primis aqua vite cũ
 infaſſione roſimarini piretri atq; origani
 denib; tepida immiſſa dolori dentium
 a materia frigida cauſato mirum immo
 dum opitulatur. **P** Idem facit aqua vite
 cũ triacha **Sal.** **I**tem armoniacum diſ
 ſolutum cũ aqua vite ⁊ parum ſandarace
 paululoꝝ mirrhe ⁊ denib^o moze linimen
 ti impoſiti dolorē eoz inſallenter tollit. **M**ixtura
P Itē ad eādē itēnōē v3 iſaſcripta mix
 tura itra denib^o radices poſita. ſp. piper
 aſſe ſeide opij mirrhe caſtoꝝe añ. 3. j. oia
 incorporent cũ melle ⁊ parū vini granato
 rum ⁊ vtere more iā dicto: q; eius opatio
 mirabilis eſt. **P** Itē collutio in ore ſciā **Collutio.**
 de coctione iſaſcripta aduerſus vñquēq;
 dolorē dentiũ de materia frigida pducit eſt
 valde iunatiua. ſp. vini odor: ſeri lib. ij. aq
 floꝝ camomille li. j. aq ſaluie ⁊ roſimarini
 añ. li. ſ. mirrhe. 3. ij. armoniaci. 3. ij. ſ. nu
 cle muſchate ſpuriis maſticia gaſiofiloꝝ
 añ. 3. ſ. ſadarae 3. ſ. ſ. iue muſcate ſauine
 roſimarini ſquinati origani ſerpli añ. pa
 rē radicũ liquiritide. 3. vi. paſſulaz. 3. x. mell

Aui.

Raf.
Nota.

Sal.

Collutio.

Sal.

Aui.

Sal.

Trociſci

Deſue.
Bq vite.
Ad mate
dam.

Mixtura

Collutio.

De fractu. et disloca. ossium. fo. Cxxxv.

3. q. acet. 3. f. bulliat oia simul vsq; ad con-
summationē medietat; deinde colent. Et
piter: q; est medicina magna quā ego ple-
rūq; expi^r suz ex inuētiōe nra cū honore
et utilitate. P^r 3te Mesue dicit q; alii con-
triturū et inuola manus ligant; gestarum
dolori dētūz medet. Alex. q; dicit q; alii
decoctum cū vino et olibani 3. f. 2. f. 2. mir-
rhe. 3. f. vsq; ad ipsū longitudinē mell. cito seda-
tione dolori dētūz p̄stare dētē dolorosuz
liniēdo cū eo. P^r 3te ad eandē itētiōē vs
vini odoriferū decoctionis rosaz p̄iretri
roz; marini saluie mellis ipsūz ser p̄eriscū
modico acet. P^r 3te p̄iretri infusum in ace-
to decoctiōis opū et iusqami itra dētes ge-
stari mirū modū dolorē sedat; h̄mes i-
terfici. P^r 3te succ^r ablinūz et abiotanti dē-
tib^r illinit^r eoz; dolorē a h̄mibus cātūz tol-
lit; idē facit triacha cū acet. Et Accit vlti-
mus dolor dētibus pp corrosione et pfo-
rationē eoz; qre itus putredo seu virulen-
tia detinet; vñ ad radices dētūz diffundit;
qre nerui et ligamēta adp̄rentia eis vehē-
mēter ab eadē putredie siue virulētia p-
cōitaret; ledunt. Et p̄p̄ea necessario dētes
magis patiunt^r dolorē. P^r 3to cui^r remor-
tione iterdā subuenim^r cū cauterizatiōe
olei feruēt^r int^rpositū: cū p̄ba fuleira dō
hace: aut cū cauterizatiōe candētis ferri:
aut emissiōe vnguenti egyptiaci descriptio-
ne Hui. Pr Interdū et loco cauterij expi^r: su-
mus granū vñ ruptorū de capitulo in fo-
ramine dētis ipsūz cū modico bōbacis.
Idē facit olei de vitriolo: et medicina se-
curitatis. Et si ista dentis nō valēt tunc
(vt supius dicit^r fuit) ad manūalē opatiō
nē trāfēndū ē. In quoz; dentūz exētiōe vi-
ro exercitatio op^r est. Et p̄p̄ea valētissimi
medici et chirurgici hāc manūalē opatiō-
nē circa dētum exētiōē expi^rta barbūtō
soribus et in publico bācovagabūdis ciar-
latanis relinquēdam eē laudare. P^r 3te
innat summo p̄ hāc manūalē opatiōnem
inertē hēndis dētibus hoies expi^rtos: fre-
quentare eoz; opatiōē videre atq; mēo-
rie mandare. Et sic deo dātē cōpleta est
doctrina p̄tis capli: cuius nomē in secu-
la seculorum sit benedictum.

¶ Finis liber quintus De morbo gallico
et nonnullis morbis eiusdem Magistri
Johannis de Vigo Rapallige
ne ad laudem omni
potentis
dei.

¶ Incipit Liber sextus: chirurgie eiusdē
Magistri Johannis de Vigo de vniuersali
curatione fracturarū et dislocatione iun-
cturarū ossium totū hūani corpis Ad lau-
dem dei et utilitatē humani generis.

¶ Cap. i. De vniuersali curatiōe fra-
cturū ossium.

Fractura

Fractura
ra ossis

ossium: vt in antiq;
et modernis reperitur
scriptur; interitōne
p̄nuitat; a re con-
sistētē faciā commū-
rari pōt. Et p̄pterea
fractura ossū a ca-
su et percussione ac re cō-

trāfēti sepefitio eneuire solet. De fractu-
ra aut ossis capitis et cōfissio ipsius hic nihil
est dicēdū: cū i libro de vulnerib^r in vñ d-
oibus suo p̄prio caplo op̄nne dicit^r fuit.
¶ Fracturarū aut testāte Gal. medicorū
lumie q̄rio terapētie qdā est simplex: et qdā
cōposita. Et Simpliciu^m. Ho qdā est trās-
uersalis seu latitudinalis: quedā figuralis
seu lōgitudinal. De his aut qdā est cōple-
ta vt testat^r Asra. vir magne auctoritat;
i arte Chirurgia. Et est fm latitudinē os
fractū rotūdē et circulariter i totū. Quedā
est fractura in q nō frāgit nisi fm medie-
tatē ossis p latitudinē ipi^r. Fractura aut
q in totū cōpleta esse vt fm rotūditatē os
sis difficillime curatiōis ab oib^r indicat^r
pp difficultatē detinēdi extremitatē ossis
cū altera extremitate ad iunictū cōiunctaz.
Que aut est nō fm totalē fracturā ossis
fm dimidiū ipi^r: et restauratio vñ p̄p̄s de
rari facillima indicat^r. Si hō qd est in
vno mōdo duoz; focillū lz sit in totū
fractū ei^r et restauratio nō ēvalde diffici-
lis. Secus aut dicēdū ēē si ambo focilla
ad circularē et rotūdā fracturā puenissent
Eodēq; mō ossis fracturē q est fm ipsius
lōgitudinē cāta restauratiōe facili effi-
cit. Si hō fractura fm latitudinē facta
fuerit et squirolosa seu frustulosa tūc eius
curatio nō sine emētiōe piculo maleq;
et inepte curatiōis indicat^r pp puncturā
quā solēt cāre squirole et frusta p̄dicta
partibus neruosis musculosis et carnosis
Quāob̄e vidimus sepe numero spasmus
apa rala accidētalia p̄dictā puncturā cō-
sequi pp que multonēs fuit necessariū vt

Spēs fra-
cturarū.

Fracture
simplices.

Mesue.
Alum.
alexader.

Ad dētes
corrosos.

Buk.

Fracture
cōpositæ.

Nota.

Cæ fra-
curarū.

Signa
fracture
integre.

Aut.
Raf.

Lanfran-
Nota.

eger vitam cū morte cōmutaret. Quelibz
ant istarū fracturarū aliqui reperit in vno
foculi ⁊ alij in duobus. Cōposita autē
fractura dicit illa q̄ intrādū cum vulnere
est affocata: alij cum dolore: alij cum
apertate: alij cū insequitatione ⁊ nodatio-
ne male reitauratōis: ⁊ sic de alijs. Et no-
ta q̄ ab h̄mōi differētijs curatine insēio-
nes sumunt. Et autē istarū fractura-
rum in doctrina vulnēz cōnumeratē fue-
runt. Sunt vtiq; oia q̄ apta nata sunt os
frangere seu cōdūdere vti est casus vel peul-
lio (vt sup̄ dictū fuit.) (Ceterius signa
et indicia auctoritate Aliab. sermone. viij.
partis p̄mē dispositione regali sensui pa-
tent. Nā celeberrime cognoscit os fractū
integre autin pre ad. forā socij: q̄ est itē
le cum eo. Cognoscit insup q̄ alij os ad
eo est fractū q̄ si manibus tangat super
fracturam inueniet medicus partes ois
separatas: fractura q̄ est cōpleta fm Aut.
ei Raf. Iniam q̄n manibus palpat in osse
manifesta trepidatio sentitur ⁊ dolor duz
rāgitur sup fracturā. Et est cū impositiōna
subinēdi sup mēbrū. In fractura p̄o lon-
gitudinali nō iuenit nisi grossiciestianu
ralis sup osse fixurao: (vt testat Lanfran-
cus.) Et in fractura cū aliquali dolore et
difficultate mēbrū quo ad vsū. Et nota
q̄ q̄libz fractura q̄ est p̄pe inuncturā estima-
le cōdifficiliē reitauratōis: ⁊ hoc q̄ auri-
lia cōdecēti ligatura ⁊ astellatōe nō p̄nt
a medico administrari. Et alia est ratio q̄
p̄pter p̄pinqritatem musculorū ligatūm
iuncturā cātur multoties dolor vehēmēs
ad hāc fract. rā ⁊ ex cōsequenti plerūq;
ḡnatur apario in loco q̄re necessarie opz
alliniri mēbrū. fractū vñctionibz faciēdo
ad dolē ⁊ apationē remouendā sicut est
vitellum oui cum albumine ⁊ oleo rosato
omphancino: camomillino ⁊ mirrino con-
quassatum. Medium quoq; aboi astella-
tione ⁊ ligatione alienādū est. Sufficit er-
go ipsum firmare cōdecēti situatione in lin-
teamine ad fracturā ordinate: de cui⁹ for-
ma in p̄nti capto mentionē faciem⁹. Qua
de re ad p̄dictā fracturam p̄o maiori p̄-
te sc̄itur moris durus ⁊ difficilis (vt expe-
riētia nobis sepenumero demonstrant)
Et pro remotione difficultatis motus in smi-
dorario nostro. c. de ceteris vtile remediū
descripsimus: quare eodē recurre. P̄ iudi-
catū insup q̄ quibet fractura que cuz do-
lore apate carne musculosa cōfusa ⁊ ossi
fractūis sociata reperitur est male ⁊ diffi-

clis curationis. Et nisi prius correctā ⁊
remota fuerint p̄dicta accidentia nulla
pōt bōa fieri curatio. Et p̄pea remonoi eo-
rum plurimum vacādū est: deinde ad
p̄pūā curationē fracture decurrendū est.
Pro remotione autē eoz cū de quartatinsē-
tione curatus accidensū fracture tracta-
tione sermone faciemus. P̄ fractura sumi-
luer enā cū vulnere existēte nō nisi cū diffi-
cultate sanā: ⁊ rō q̄ nō pōt bene astella-
ri nec cōdecēti ligatura ligari p̄pter ois
ficiū fasciatum q̄d necessario ap̄um est
tenendum ⁊ q̄d penus est: (vt experiētia nō
bis sepenumero demonstrant) debet astel-
le ad h̄mōi fractura ⁊ principio vq; ad se-
curitatem apario ⁊ parū plus penus re-
moueri. (C̄ Inuolgendū est p̄terea: q̄
quanto citius reitauratur os fractum tan-
to melior ⁊ securior est operatio in sedatio-
ne doloris ⁊ aduentus apollematis loci.
Quapropter die ⁊ hora qua accidit fractu-
ra debet medicus reitauratōē facere ra-
tionibus p̄allegatis: nam cum os frac-
tum induratum fuerit ⁊ aliquantulum
p̄o sarcolde alligatur: pro eius reitaura-
tione magna membri extēsiō necessaria
est. Ad magnam quidē extēsiōnem: (vt
medicorum monarcha asserit Auc.) futu-
rus spasmus valde suspectus est. (C̄ Sic-
dum est vltimus (vt inquit p̄fatus vir)
q̄ si fractura crebre mutetur absq; neces-
sitate ingenti ⁊ aqua calida frequentissi-
me embrocetur: fuerit festinatio in mortē
et cum hoc fuerit aliquod frustum ossis
quod a natura manuteneri nō possit: ⁊ ni-
mīa stricctura etiam ⁊ inepta membri re-
positura affuerit in causa: dico q̄ propter
presentium istorū vel aliquo illorū pro-
hibetur ⁊ retardatur reitauratio. Q̄rda
sunt enā Aliab. sermone. ix. partis. g. cc.
(C̄ Aduerendū est similiter (vt Aut. testa-
tur c. de fractura) q̄ reitauratio fractura Ani.
ossis in coierctis corporibus conualecen-
tibus ⁊ senibus minoratur. Et hoc pro-
pter defectum nutrimenti ligantis ossa.
P̄ Signū autē p̄fecte reitauratōis fracture Signa re
cognoscit p̄ cōpositionē mēbrū fracti com stauratio
paratam ad locum: nā si figura ⁊ cōpara in p̄fecte
nō fuerint equales ⁊ cum sedatione dolo-
ris sic arguas fracturā optie esse reitau-
ratam. Si tr enā signū bone reitauratio-
nis in p̄mis di. bus facie cognoscit p̄ remo-
tione doloris ⁊ resolutionē tumefactionis
existētis in loco p̄fictim administratio
ne auxiliorū. cōdecētiū si hoc conti-

Nota.

Aut.

Aliab.
Aut.

Temp^o
restaura
tionis os
sis capi
tis z alio
rum.

Aut.

Cura fra
cturaz.
Sal.
Aut.
Prima in
tensio.

gerit. Alterius quedam sunt ossium fra
cture que in diebus trigintaquingz restau
rationem recipiunt velut oscapinus. Os ve
ro nisi in diebus decem z nouem. Oste in
vigintri octo. Os fureule in vigintriqua
tuor. Os spatule in alijs vigintriquatuor.
Adintorium vero in quadraginta. Bra
chium in trigintaquatuor. Ossa racene ma
nus in vigintri. Ossa coraz in quinquagin
ta. Tibiarum deniqz ossa vt plurimum in
quadraginta restaurantur. In hoc tamē
etatez completio addit z minuit restaura
tionis tempus. Et propterea per Aut. su
perius dictum fuit qz curatio seu restaura
tio sensu morat^r ec. Et Curatio itaqz vniuer
salis ad vna quāqz ossū fracturā ppletur
vniuersalibz interionibz habitis in doctri
na vulnere. Et Sunt igit quatuor interiores
prestauratione fracture magnoz ossū (vt
Sale. vi. terrapētie testat^r Aut. in pmo
z quarto de fractura asserit. (Prima est of
sis fracti equatio. Secda ossis equati cōser
uatio. Tertia cōdecētiez fort^r s pot^r sarcoi
dis ligatio. Quarta z vltia ē accidētis cor
rectio. Et Modus autē restaurādi ossa fra
cta quantum ad primā intētiōne est: vt pri
moparato lecto z lintheamine cōdecēti: p
paratisqz leuibz astellis quinqz vel circa fa
scis vniuersisqz lōgis z sint latitudinis digito
rum quinqz vel circa spatatis etā aceto z
aqua rosata madefactis z optime expres
sis. z choidula que sit inter subtilēz z gros
sam: preparatisqz onorum albuminibus
cum oleo rosato z mirtino conquassatis:
cum oleum mirtinum inter cetera auxilia
ossium fracturā potenter restaurare in isto
casu est valde necessarii. Similiter olei
rosati omphacini cū pecia lini satis leui
et sub^r h in oleo madefacta cū quāritate
quā mēbrum circulariter amplexi valeat
in prima medella ē administrāda in esta
te tepida cū hieme calida. Acus ēr filo
fulcire ad primā curationē vna cū pdictis
osisbus sunt necessarie. Debēt astelle predi
cte esse leues vt superius dictū fuit de li
gno facis vel vaginis spatariū duplica
te vel de scatulisqz sunt meliores magis
phtanec. Et sint inuolute cū stupa z made
facre aqua calida recte reducant. Qua
rū lōgitudo dē ē iuxta mēbri fracti lōgi
tudine z vltra fracturā p digitos quinqz
dūmodo iunctura ab eis nō offēdat. In
latitudine autē per duos digitos vel circa.
Et hec fuit intētiō Aliq. chirurgicorum
paris. Distantia autēz de vna ad aliam

debet esse vniūsdigiti. Que astelle augmē
tentur emineant iuxta magnitudinem
mēbri. Quibus omnibus preparatis h
beant ministri duo in arte satis experti si
haberi possint tēpore equariōis ossis: vn^o
quorum manibus in parte superiori fra
cture membrum amplectatur. alter vero
in parte inferiori eiusdē mēbri capiat. De
inde ambo magna cū dexteritate mēbri
fractū cum rectitudine ipsius extendatur
extensione plurima in dolorosē tamē pro
posse. Et eodē tpe sit femel vn^o trahat sur
sum valter deorsum donec ptes oēs emi
nente extendant mēbri sit eiusdē longi
tudinis cū sano. Quo facto restaurator ca
piat mēbri fractum iuxta fracturā ma
nibz fortiter cōprimēdo ita qz frustra ossū
adinuicē optime cōponant. Et si p hūc
modū fractura ad fusi locum reduci non
possit: sic si fractura fuerit in tibia: inuol
uantur manilia seu fascie sub genu z mi
nister fortiter trahat capita eoz. hūsus vs
proē pte z alter hūsus inferiorē manibz ppe
cavi: nullā ipsioris. Et eodēz mō dico qz si
fractura fuerit in cora ponant pdicta ige
nia in inguine ponēdo fascias duoz capi
tū sub cora vni quoz capiti hūsus pte dex
terā extēdat: alter hūsus sinistrā cruciat^r.
Dimiser hō qz hūmōi capita: cape dē ster a
tergo patiens z sic fortiter tenēdo trahat
donec os ad fusi locū reducat. Et qz aliqz
fractura ossis adeo indurata repitur vel a
poro sarcoide inuiscata qz nullo er duobz
modis restaurari valeat quare ad hāc re
staurationē organū (vt inquit Ipo.) opus
est. Organū hō vt affirmāt oēs practican
tes est infirmū tortulare. Quas opatio est
vt impossitis laqueis manibus z pedibus
vel vbi opus sit mēbri extendere: z maxi
me corpe firmato laqueo ampio posito sub
ascellis firmiter ligaro ad rem immobilē
sicut est colūna z hūmōi z tpe talis extēsi
o nis restaurator: mō antedicto ossa fracta
adinuicē componat. Et hoc celebrato vsqz
facta ossis equatione capiat^r pannus li
ni lenis madefactus oleo rosato ompha
cino calido aut oleo mirtino mixto z erit
intensio. Et sit pānus subtilis iuxta longi
tudine stellarum qz membrum valeat am
plexi fm latitudine z parti plus. Et extē
dāt^r super mēbrum abfz rugis. deinde
ponāt^r supare pronominate madefacte
cum albumine eozum z oleis iam dictis
et extendāt^r super membrum actualiter
calide donec membrum vndiqz tegatur

Ipo.

Secda
intensio.

Albu.

Nota.

Postmodum capiatur fasciæ inuoluat sup fracturâ aliquantulum stringendo. In extre mitatibus vero mēbrū fracti aliquantulum relaxādo. Deinde ponant astelle iuxta lō gitudinem mēbrū mō anedictio. Postmo dum ligent cū spagor sit inter vinculum ⁊ vinculum distātia trium digitorū vel cir ca. Et nota qd vsq ad securitatē aposte matū vincula astellarū ⁊ ligatura fasciarū non debent esse adeo remissa vt os a suo lo co extire pmiat. Et contra: vsq adeo str icta vt dolor causetur in mēbrorū aposteme tur: aut effluenentur. Nulla etenim res est magis dolotia opatiua ⁊ ossium restaura tionis prohibitiua sicut nimis strictura: ⁊ inopia membri repositura preteritū in pri mis diebus causate. Ideo melius est pec care in latitudine quā in strictura. Cete rā facia astellatione habeat sacculus la tus vel locorius pannus linti triplicat⁹ in lōgitudine duorū palmeorū. Deinde in am babuse remittant inuoluat manipulus paleæ: aut loco eius baculus rotundus ad longitudinē lineæ minis: postmodū pona tur membrū restauratū in lineam inez cū ligaminibus foris teile aut loco eorū capiā tur similit̃ pannoꝝ lane p̃dicti lineamē gradatim ligādo ⁊ ip̃m membrū ad heren do donec membrū fracturæ erectū detine ri valeat: in hoc viro exercitato opus est. In sequenti viro de fascia vltima inci denda est: nā si vincula fuerint nimis str icta ita qd dolorē causare videatur debent relaxari: si nimis laxa restringant aliquā tulum. Deinde horatim membrū vndiq oleo rosato ⁊ mirino calido plumis galli naceis: niēdū est. In superiori asit pie mē brū fracta principio vsq ad securitatem apatis imponat infrascriptis defensiuū ⁊ ordinatione nostra cōfectū. R. olei rosati olei mirini añ. ʒ. iij. cere albe. ʒ. i. ʒ. lb. liq. facta cera cū oleis auferant ab igne rad das boli armenti. ʒ. i. sandalorū oim. ʒ. i. fa rine fabarum. ʒ. x. farie ordeī. ʒ. i. ʒ. lb. misce ⁊ desuper ad modū cerosi imponatur. Est em materies ad locū decurrētū p̃hibiti uum cū confortatione loci aquali reso lutione materie coniuncte. Oleum qd ro satum ⁊ camomilini cū ebullitōe vermis terrestris ⁊ cū modico cere liquefactum super genu ⁊ in partibus circumiacentib⁹ nervosis ipsius in omni tempore calidum vtrū admittant: propter dolorē spasmo sum super ungine etiam ⁊ ancha fractu ra exiit in cora eodē mō pcedendum est

Defensiuum.

Et tū hmoi medella vsq ad septimū trāfendū: emissi aliq obstarer cōtradictio velut dolor: apā hmoi. P Trāfactio septi mo cōter boni practicatēs multis de cau sis reuident fracturā primā medellam per mutādo. Una quārū est qd si fractura. ex tra suū locū exierit aliquantulū pōr reshan rator: parua cū exiit one quodāmodo. si ne dolore os ad suū locū remittere. Secus aut eueniret si multi dies trāsirent: cū pri ma medella ante qd a medico reuideretur Et rō est qd circa octauam vel nonā dieꝝ porus sarcoides incipiat natura in ossib⁹ generari: quare in extensione ossium gene rato poro fractioe p parte possunt diuer sa ⁊ mala accidere generari: vt (superius auctoritate Aui. dictū fuit.) Alia rō ē qd Aui. si os fuerit bene equatum medella de recē ti imposita generationem post sarcoidis plurimum adinuabit ad cuius gñationē post octauā insudandū est. Et pro cōple mēto curanonis terre iniectionis (que est os equatū ad suū locū cōseruare) per de biram et forē euident post sarcoidis con glutinationem feuligationem. P Remora igit prima medella cū dextritate mēbrū iteq vultet cū pecia ma dē facta pñctatis oleis ⁊ super fracturam extensa modo an tedicto. Postmodū cum inuolūtis madefa ctis cum aqua ⁊ vino cōdiferō sup mem bro mō iam dicto in prima medella appli catis cum infrascripto medicamine p̃ce dendum est cuius talis est ordinatio nos tra. R. albumina ouorū numero. iij. tere benigne clarissime. ʒ. ij. farine volatilis. ʒ. x. pulueris mirtilorum granatorum ⁊ fo liorū opime cōtritorum farine fabarū añ. ʒ. vi. pulueris rubei. ʒ. i. croci. ʒ. f. mu mier dragāni p̃st añ. ʒ. ij. misce ⁊ vire mo do aūdicto: qd eius operatio in restauran do vñāquāq fracturam mirabilis est. P Et cū hmoi medella ⁊ vñciōibus ante dictis vsq ad dies decem pcedendū est nullo cōtradictōne simhomare. Quibus trāfactis iterum mēbrum vñciādū est predictam medellam auferendo. P Quo facto mēbrum infrascripta lotiōe ep̃tine tur per octauā horē: cuius talis est ordina tio nostra. R. rosarum. mirtilorum: grano rum ⁊ foliorū marresilue millefolij ana. ʒ. i. radicū fraxini ⁊ foliorū eius añ. ʒ. ij. nucum apressi aliquantulū cōtritarū numero. vi. radicū altee aliquantulum cōtritarū m. ʒ. ij. camomille mellidori ab simib⁹ ana. ʒ. f. mellis. ʒ. iij. licij. ʒ. ij. far

Nota.

Tertius intentio.

Emplm.

Lotio.

cocolle mirrhe thuris añ. ʒ. ʒ. bulliāt oīa simul cū aqua sufficienti copioso vino ni gro vsq ad cōsumationē tertie partis emebis epistimē tempore anedictio.

Deinde cū supra dicta medella d albumi nibus onoz epulvere rubeo calis supra nominatis vsq ad alios decem dies pcedendū ē. Quib⁹ transactis vltra si fue rit necesse: qz quāto tardius ad permutā

Ras.

dumptato: (vī inq⁹ Ras) membrū solue re ab ista medella vtilius est: ʒ lōtione anedicta mēbū epistimē: q epistimatio dece tero potest fieri de quarto in quartum. qz plurimū iuuat ad fortificandū membrūz z attrahendū nutrimentū: quo os colliga tur. Eodem etiā tpe remota antedicta me della: liget super mēbū cerotum nobilissi me operationis nostre ordinatū in anti dotario nostro. c. de cerotis vnguēns ac cōmodariis ad vñquāqz fracturā restau rādā p potū sarcoidē. Et cū isto ceroto

Nota.

precedendū est de quarto in quartū mē bium epistimādo lonōe antedicta vsq ad finem cure: qz ad ossium fracturā nōnū la accidentia plerūqz venire solent: velut dolor: apostema: cancrenatio loci priuri tus ʒ hmoi. ¶ ʒ igitur pro quarte intentio nis cōplemento dicimus q si in cā fuerit dolor: sedetur curatione tradita in antido tario nostro. c. de medicinis sedātib⁹ dolo rem. ¶ Si r quoqz si apostema vel cācre nato fuerit in cā curet curatione habita suis proprijs scaplis. ¶ Deniqz si priurius fuerit in cā limatur membrū infra scripto

Quarta intentio.

linimento: cuius operario ad hanc intēio nem est diuina. ʒ. olei mirrini olei rosati omphanchini añ. ʒ. iij. succi plantaginis ʒ. vi. lithargiri aurei z argēti añ. ʒ. j. ʒ. boliarmoni terre sigillate añ. ʒ. j. iucie. ʒ. ij cāphore. ʒ. j. succi amidi. ʒ. v. misce et mor tario plumbi fiat linimentū vt rere super membrū fractū cum ligaturā q nō valeat ipm putrescere z calefcere. ¶ Et si opus fuerit fascia sit madafacta cum aq rosata vīno granato: nā priurius impedit valde operationē nature ʒ medicinas ossium cōglutinatūas: qz exire priuri: i lo co non possunt cōsolidatua medicamina ossiūz a medico administrari: igitur ei⁹ cu rationi ʒ remotiōi plurimū vacādum est.

Linimen tum ad priurius

¶ Et q preceptū est Albuc. qd si fractu ra fuerit in mēbro magno qd a stelle non debent poni vsq ad septimum. Dico q salua pace tanti viri nullo cōtradictē sin thomate a stelle debent poni a prima die

vsq ad perfectam restorationem. ¶ Si vero dolor fuerit vehemens in prima die fracture aut fuerit pnta multarū mate rierū corpore exstēte cacochimo vel reple to vel qz fractura cū magna carnis contu sione facta fuerit cum vulnere eo tunc di co q prudentes medici est restaurare mē bium ordine ʒ extensione predicta: deinde ipsum ligare z in lintheamine z medella antedicta imponere absqz astellatione.

Quare (vī inquit Aui.) oportet q nō fiat festinatio ad auferendas astellas in pro hiciendas eas. quāuis credatur cōadpe rentiā ossium extremitatū perpositum sar coidē esse cōpletam. Tamē q aliquis nō est: vnde necessārio remouendū eas ante ips membrū torquetur. Et ppter ea tū⁹ est qz astelle moerunt supra membrū plus qz sit necesse quam ante tempus ille remo ueatur. ¶ Excluditne sequitur qz fractura cum vulnere non debet astellari sed ligari duabus vel tribus fascijs quāsi perfo ratio cadat super vulnere quotidie mun difcetur vlnus a saniositate. ¶ Et hanc curationem sepe numero fecimus cū vul nere magno absqz astellatione a prima vi sitatione vsq ad vltimā: presertim in Ro mana ʒuria in d. Leonardo de pacis qui equitando per vrbem cecidit ex equo in magnam foueam: ex quo casu fracta fuerunt facillia tibie sinistre cum vulnere magno confuso. Ita q ossium frustra non parua e vulnere egressa sunt. Super loco insuper fuit cholericum apostema z vlnus aliquantulum cancrenatum tamen dei gratia cancrenatio vulneris cū vnguē to egyptiaco remota fuit ʒ apostema cho lerichum resolutum z extinctum cum de coctione maluarum violarum rosarūz la ctuarum ordei z plantaginis. Facta ena potatione: cū pectus madafactis in hmoi decoctione applicauimus linimentum su per totum membrum quod constabat vi tellis eorum cum albuminibus conuas fatis cum oleo rosato omphanchino z vnguēto rosato Mesue. Membrum quoqz strauimus in cunabulo tela z dōbie fa bucaro iuxta tibie longitudinēz videlicet a canicula vsq ad genu subtilissime furo a furore. Habebat quoqz cunabulū bacu lum rotundum ab vtraqz pte iuxta ipsius longitudinem vī. membrum erectum deri neret. Habebat insuper quā plura cingu la panno lini z lana fabuicatar: quibus ad inuicē alligatis cunabulum tibie adhere

Aui.

Curadhi leonardi de pacis

Albu.

bat. Et sic via ista extrahere auxilium antedictorum prefatus vir dei munere sanitati restitutus fuit ab his afflictione et ab his detrimento ac etiam cum erecta figura membri.

Dieta.

Dieta preterea fracturarum a principio vsqz ad securitatem apostematis debet esse tenuis. Ut transacto tempore predicto cibaria sanguine viscosum et grossum generatia ministranda sunt. Et preterea Sal. iubet dari carnes grossas: vtz vaccarum capita et interiora et extremitates animalium vt medium eterogenius quo velociter et foriter os restauratur et colligat dursu et forte generetur. Rsum quoqz aut triticum vehemens decoctum in brodio carniū predictarū grossum viscosus generat nutrimentū. Qua de re castaneæ et oia victualia de pasta confecta: lac recēs casus pisces qz viscosi ad hanc intentionē vtiliter conceduntur. Vnus quoqz grossus in eodem tpe nō subtile esse dicitur.

Sal.

De purgatione preterea aliquid est dicendum: vt Cel. refert auctoritate Erasistrati. c. de dolore articolorum: dicit enim prefatus vir cum euidentis sit os purgatione non tñ superiora membra verum et inferiora exinaniri. Tamen in primis diebus (vt sepe numero experientia nobis demonstrauit) non est tutum soluere ventrem: medicina per os sumpta nec ipsam enemate incitare maxime fractura existente in partibus inferioribus corporis: vt Brazil. c. prophemia de fractura ossium testatur. Hoc totum dico ne forte ratione motionis corporis et agitationis materis dolor in loco augmentetur: et consequenti apostematizatione generetur. Alteri in principio laudati est ab oibus qz vnus de melioribus est quibus intendimus in curatione fracturarum est vt prohibeatur earū apostematizatione: qz prohibitio optime efficitur canonicis superius obseruatis de dieta et auxiliis in principio administratis p sedatione doloris. Prohibet insuper talis aduentus per flebothomia ex parte opposita obtemperata per vnā diametrum. i. si facta fuerit fractura in brachio sinistro: flebothomia debet fieri ex vena cōi vel basilica brachij oppositi: et contra. P Si vero fractura fuerit in cora vel in tibia dextra facta restauratione post duas horas flebothomia faciendā est de vena communi vel basilica brachij eiusdem lateris. quia vel efficeret d brachio opposito sicut Guil. placen. precipit flebothomia fieri esse plus

purgatio

Cel.

De purgatione preterea aliquid est dicendum: vt Cel. refert auctoritate Erasistrati. c. de dolore articolorum: dicit enim prefatus vir cum euidentis sit os purgatione non tñ superiora membra verum et inferiora exinaniri. Tamen in primis diebus (vt sepe numero experientia nobis demonstrauit) non est tutum soluere ventrem: medicina per os sumpta nec ipsam enemate incitare maxime fractura existente in partibus inferioribus corporis: vt Brazil. c. prophemia de fractura ossium testatur. Hoc totum dico ne forte ratione motionis corporis et agitationis materis dolor in loco augmentetur: et consequenti apostematizatione generetur. Alteri in principio laudati est ab oibus qz vnus de melioribus est quibus intendimus in curatione fracturarum est vt prohibeatur earū apostematizatione: qz prohibitio optime efficitur canonicis superius obseruatis de dieta et auxiliis in principio administratis p sedatione doloris. Prohibet insuper talis aduentus per flebothomia ex parte opposita obtemperata per vnā diametrum. i. si facta fuerit fractura in brachio sinistro: flebothomia debet fieri ex vena cōi vel basilica brachij oppositi: et contra. P Si vero fractura fuerit in cora vel in tibia dextra facta restauratione post duas horas flebothomia faciendā est de vena communi vel basilica brachij eiusdem lateris. quia vel efficeret d brachio opposito sicut Guil. placen. precipit flebothomia fieri esse plus

Brazil.

De purgatione preterea aliquid est dicendum: vt Cel. refert auctoritate Erasistrati. c. de dolore articolorum: dicit enim prefatus vir cum euidentis sit os purgatione non tñ superiora membra verum et inferiora exinaniri. Tamen in primis diebus (vt sepe numero experientia nobis demonstrauit) non est tutum soluere ventrem: medicina per os sumpta nec ipsam enemate incitare maxime fractura existente in partibus inferioribus corporis: vt Brazil. c. prophemia de fractura ossium testatur. Hoc totum dico ne forte ratione motionis corporis et agitationis materis dolor in loco augmentetur: et consequenti apostematizatione generetur. Alteri in principio laudati est ab oibus qz vnus de melioribus est quibus intendimus in curatione fracturarum est vt prohibeatur earū apostematizatione: qz prohibitio optime efficitur canonicis superius obseruatis de dieta et auxiliis in principio administratis p sedatione doloris. Prohibet insuper talis aduentus per flebothomia ex parte opposita obtemperata per vnā diametrum. i. si facta fuerit fractura in brachio sinistro: flebothomia debet fieri ex vena cōi vel basilica brachij oppositi: et contra. P Si vero fractura fuerit in cora vel in tibia dextra facta restauratione post duas horas flebothomia faciendā est de vena communi vel basilica brachij eiusdem lateris. quia vel efficeret d brachio opposito sicut Guil. placen. precipit flebothomia fieri esse plus

**Prohibi
t. opaparis**

De purgatione preterea aliquid est dicendum: vt Cel. refert auctoritate Erasistrati. c. de dolore articolorum: dicit enim prefatus vir cum euidentis sit os purgatione non tñ superiora membra verum et inferiora exinaniri. Tamen in primis diebus (vt sepe numero experientia nobis demonstrauit) non est tutum soluere ventrem: medicina per os sumpta nec ipsam enemate incitare maxime fractura existente in partibus inferioribus corporis: vt Brazil. c. prophemia de fractura ossium testatur. Hoc totum dico ne forte ratione motionis corporis et agitationis materis dolor in loco augmentetur: et consequenti apostematizatione generetur. Alteri in principio laudati est ab oibus qz vnus de melioribus est quibus intendimus in curatione fracturarum est vt prohibeatur earū apostematizatione: qz prohibitio optime efficitur canonicis superius obseruatis de dieta et auxiliis in principio administratis p sedatione doloris. Prohibet insuper talis aduentus per flebothomia ex parte opposita obtemperata per vnā diametrum. i. si facta fuerit fractura in brachio sinistro: flebothomia debet fieri ex vena cōi vel basilica brachij oppositi: et contra. P Si vero fractura fuerit in cora vel in tibia dextra facta restauratione post duas horas flebothomia faciendā est de vena communi vel basilica brachij eiusdem lateris. quia vel efficeret d brachio opposito sicut Guil. placen. precipit flebothomia fieri esse plus

Guil. pla.

De purgatione preterea aliquid est dicendum: vt Cel. refert auctoritate Erasistrati. c. de dolore articolorum: dicit enim prefatus vir cum euidentis sit os purgatione non tñ superiora membra verum et inferiora exinaniri. Tamen in primis diebus (vt sepe numero experientia nobis demonstrauit) non est tutum soluere ventrem: medicina per os sumpta nec ipsam enemate incitare maxime fractura existente in partibus inferioribus corporis: vt Brazil. c. prophemia de fractura ossium testatur. Hoc totum dico ne forte ratione motionis corporis et agitationis materis dolor in loco augmentetur: et consequenti apostematizatione generetur. Alteri in principio laudati est ab oibus qz vnus de melioribus est quibus intendimus in curatione fracturarum est vt prohibeatur earū apostematizatione: qz prohibitio optime efficitur canonicis superius obseruatis de dieta et auxiliis in principio administratis p sedatione doloris. Prohibet insuper talis aduentus per flebothomia ex parte opposita obtemperata per vnā diametrum. i. si facta fuerit fractura in brachio sinistro: flebothomia debet fieri ex vena cōi vel basilica brachij oppositi: et contra. P Si vero fractura fuerit in cora vel in tibia dextra facta restauratione post duas horas flebothomia faciendā est de vena communi vel basilica brachij eiusdem lateris. quia vel efficeret d brachio opposito sicut Guil. placen. precipit flebothomia fieri esse plus

vnā diametro quod esset contra mentem. Qui Denig iuuat summo preterea hora meditationis chordula supra lectum per pediculariter pendentem et solario alligatam habere vt manibus per ipsam hora asclanosis imedicationis aliquantulum melius alecro se suspendere valeat. P Et sic deo date completus est sermo presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. De medicinis restan
rantiū fracturam et dislocationem
ossium.

Medicine qz facilius ad restan
tationem oim fracturarū
ossium dislocationū et torso
num sunt ille in qbus viri
exiccata cōglutinatina et
cū parua caliditate persistit

sicut est ignis mirrhæ aloes et hmoi. P Et
Sal. asserit membrū fractū seu dislo
catum ad suum propriū locum per me
dicā non possit concedenti restauratione
restaurari nisi a principio fracturam et
dislocationē medicamina solidatina ap
plicent: tñ in reueritate ex quo membrū
in primis dieb⁹ semp min⁹ egrotat: do
lorem et apationē ac loci inflammationē: tñ
prudētis medicī est vsqz ad securitatem
aparis predictis medicaminib⁹ desistere
Immo in eodem tpe non mō vtile verum
etiā necessarium fore membrū refrigerare
et materiā de loco ad locum attrahere. Vt
bñ vii p refrigerat cū albumine oui oleo
rosato et mirrino conqassato. Sicut mō
etiā materia diuersi p flebothomia frica
tiones et ventofationes ad partes contra
rias administratas. Quomodo diuinus
et optimus Ipo. ad propositū nrm fili mi
Aluiss iubet medicinas solidatiuas super
fracturas et dislocationem minime
ponere vsqz ad septimus diem vel quous
qz membrū a nocumēto aparis securetur.
Ita est cōis practica oim bonorū practi
cantū vsqz ad dictum tps medicaminib⁹
refrigerantib⁹ pcedere. P Itē medicamen
bonū in principio fracture dislocationis et
torsois sic cōponit. R. albumina tria ouo
rū: olei rosati omphacini olei rosati pplei
a. 3. x. olei mirrini. 3. i. ff. farine volatilis
farine ordeaceæ a. 3. ff. boliarum subti
lissime trituriati sanguis dracōis. a. 3. i. ff.
miscet et adinuicē cōqassando et incorpo
rando fiat empur: et eius opatio in primis
dieb⁹ mirabilis est. P Item trāfacta nona

Sal.

Nota.

Ipo.

**Remediū
ad fractu
rā in pū
cipio.**

De fractu. et dislo. ossium.

fo. cxxxviij.

aur decima die nullo contradicere sintbo
mate sicut est dolor apostemaz purit: sic
sup fracturaz dislocatione vtilissimū est in
fracturā medellā imponere. ff. albumina
quatuor onoz olei mirrini olei rosati añ. 3. q.
ij. terebēline clare. 3. i. 2 f. i. thuris. 3. iij. ma
sticis. 3. i. 2 f. mirr. hē aloes añ. 3. ij. sanguis
draconis boliarmeni añ. 3. f. boliar volati
lis. 3. iij. misce ytere super fracturaz dislo
catione qz in restaurādo eas est singularis
medicina. P. Itē aliud medicamē faciēs ad
tortionē neruoz et ligamentoz iuncturaz
ff. sigilli salomonis. 3. iij. radicū altee. 3.
viij. folioz pīlaginis. 20. ij. oibz adinnicē
bullitis: deinde pistatis cribellatis ad ignē
qz cera alba sufficiens fiat cerotū molle ad
dēdo olei rosati mirrini añ. 3. q. terebēline
clare. 3. i. 2 f. agripez dialtee añ. 3. f. boliar
meni. 3. vj. sanguis draconis. 3. iij. thuris. 3. i.
fandalo z oim. 3. q. Et nota qz istud cero
tum valet post septimū diē. Ante septimū
vero diē cū antedicta medela de albumi
bus onoz vtilissimū est pcedere. P. Itē p
restaurādo huius fracturaz dislocationis
notabile cerotū descriptū in antidorario
nostro capto de ceroto. 2 multa alia reme
dia in antecedeni capto descripta sunt q
ad vsum pntis capti accōmodari possunt
2 multa quoz auxilia capto ppro de tor
sione sunt pmemorata est qd occurrēte ne
cessitate recurrēdum est. P. Et sic deo dāte
cōplata est doctrina pntis capti: cui nōmē
in secula seculorum sit benedictum.

Capit. iij. De fractura ossis nasi.

Fractura
ossis nasi.

Lersū a casu et percussione os
nasi frangi ptingit. Cuius si
gna satis ad oculū manifestā
tur. Et ppterca illa in pntia
rūz nō dēscribā. Cōtingit itaqz

interdum cum vulnere: interdum sine vul
nere dictum os frangi. Qñ aut sit fractura
cum vulnere difficultioris curatiōis indicat
Curatio itaqz huius fracturaz isto efficit
mō. P. D. restauratōr digitūz auricularēz
aut i dēdē in naso ipōnere: et os de pntis su
peri⁹ elenādo simul. 2 semel et eodē tpe cūz
digitis alteri⁹ manus adinnicē ppmēdo
ossis fracturā cōponere. P. Et si digitus nō
fuerit sufficiens os depressum ad partē su
periozem eleuare: tunc loco digiti habeat
baculus de ligno salicis lenit cum ipso os
elenare conet mō iā dicto. P. facta equa

cura.

tiōe ossis in pte exteriori ponant pedicē cūz
albuminaz aut madesactē cōquassato cum
oleo rosatoz mirrino: addēdo farine volati
lis farine ordeī sanguis draconis boliarme
ni añ. pag. Et inus ponatur cūte illinēte
cum albumie oui cōquassato cūz oleo mir
rino tñ. Et aby nolatere si op⁹ fuerit pro
pter anhelitū ponat tñta canulata de ar
gēto aut plūbo pfecta et pānis in eodē me
dicamine inuoluta. P. Trāfactis octo dieb⁹
qz medela descripta in antecedeni capto
ossium p solidariua vtilissimū est trāfire:
vel cum ceroto ad fracturā ossium faciēte
in antidorario nō dēscripto. Et si fuerit cū
vulnere p posse vuln⁹ dimittatur spmz vt
quotidie oportuno medicamēti visitari pos
sit. P. pro cui⁹ curatiōe signū⁹ fuerit pū
sum curet curatiōe contriti: esse de alijs: p
nt in doctrina vulnērum de ossibus dictum
fuit. P. Cōter aut hec restauratio efficit
imra. xx. diez. De dieta autē purgatiōe Dieta.
c. f. de vniuersali curatiōe fracturaz plena
rie locum sum⁹: quare pro tñā necessitate il
luc recurre. De ligatura aut huius fracturaz Ligatura
re i3 multa multa dixerunt: qz locus est
ineptus applicatiōi ligature melius est
(vt experientia nobis sepe nūmero demon
strauit) predictam fracturam solidamodo
cum pnomminatis medellis visitare. Et ra
tio: qz si fuerit nimis stricta ligatura posset
mōdum ex illa strictura in figuraz ineptā
reducī. Si vero nimis laxa parum aut ni
hil iuuaret fracturā. Ideo cōbus istis de
causis dico qz fractura nō est ligāda pter
tim qz in naso nō potest administrari li
gatura sub certa regula ligandi quemad
modū in alijs mēbris. P. Et sic deo dāte
completus est sermo pntis capiti cui
ius nomen sit benedictum.

Capit. iij. De fractura mādibularum.

Contingit aliquando fran
gi mandibulaz ppter ca
sum et percussionem. Cui⁹
signum de facili cognoscit
perferim per dentium in
equalitatem et mandibule
depressionem in vna parte
et releuationē in alia. P. pro cuius itaqz re
stauratiōe cōter antiq⁹ moderni docto
res iubent digitū pollicem imponi int⁹ sup
parte ossis mandibule vt in alium elenē.
Et cū altera manu sub mēto elenādo ossis

Fractura
mandib
ularum.

Cura.

extremities adinuicē confignant. Cui⁹ re
 stauratiōis signū cognoscit p dentū equa
 tionē figurā naturā loci. Et si de casu
 dentū dubitē necessitate vigētē ligent cū
 filo auri aut filo incerto prout melius tibi
 videbit. P facta oīis equatione locum
 placitū p sepiē dies cū albumine oui con
 quassato cū oleo rosato ⁊ mirrino parū
 farine volatilis. Unde p dēcētū ligatura
 liget. Et si fuerit cū vulnere in pte exte
 ri⁹ prout in antedēti. c. dictū fuit pcedēduz
 est. Si vero intus fuerit vulnus cū melle
 rosato ⁊ sirupo rosato pcedēdz q̄b⁹ dieb⁹
 trāsfactis p reliquo curatiōis hmoi fractu
 re pcedendū est administratiōe auxiliorū
 in antedēti caplo descriptio. P De dieta
 sūt purgandē ⁊ flebotomia si op⁹ fuerit
 ad vniuersale. c. de fractura recursum ha
 beas: q̄ de p dicitis oībus ibidē vñlē sermo
 nem descriptim⁹. P Et sic deo dante cōple
 tus est sermo presentis capituli: cuius no
 men in secula seculorum sit benedictum.

Capitulum v. De fractura furcule.

Fractura
 furcule.

Cura.

Urcula pectoris frangitur
 plerūq; ad partē interiōrē
 declinādo. Interdū ad pte
 exteriōrem os eleuādo. Tu
 tus essentia de facili cogno
 scitur p digitorum tactum.
 Fractura istius ossis re
 staurat: si interi⁹ os declinatū fuerit ipsuz
 digitis ad exteriōrē partē eleuādo ⁊ alterā
 partē ossis eleuatā intus deprimēdo. Et si
 fractura isto modo restaurari nō possit ne
 cessario ad vteriōra remedia trāsendum
 est. Sed ea: igitur infirm⁹ sup sedē duob⁹
 assidentib⁹ ministris: quopālier furcule fra
 cte teneat ad adiutorū ipm simul cū spatula
 ad exteriōrē pte trahēdo. Alter autē mini
 ster simul ⁊ eodē tpe ceruicē ⁊ humerū euz
 quāritate extēdat: deinde conē restaura
 tor fracturā restaurare partē eleuatā digi
 tis impellēdo ⁊ de pressam subleuādo. Si
 vero p restauratiōe talis fracture plurima
 indigueris extensioe: nō nisi vtilissimum est
 sub ritalico pilā magnā pilis ⁊ pectis fabri
 catā iponere: deinde inclinēt cutib⁹ donec
 costis approximef: q̄ ista opatio ad restau
 rādā fracturā plurimū facit. P Et q̄ sepe
 numero cōtingit furculā frāgi ad interiōra
 tū: ⁊ ad ipsam pte valde declinare. Dico

q̄ tūc necessariū est infirmū resupināri gib
 bosuz puluinar sub humero situādo. Ip̄m
 q̄ humerū inferi⁹ manib⁹ potēter submer
 gendo: donec pars furcule interi⁹ depressa
 eleuet: quo facto adequef fractura cū digi
 tis os foriter stringēdo. P Et q̄ plerūq; ad
 hāc fracturā sequit⁹ os squiolari. Ita
 q̄ perpetuū puncturā dolorosam egrotāti
 causare solet: vñ necessariū est (vt eger p̄di
 cta passione p̄uēt) locū incidere: incisioe
 qua possit medicus eundē locuz ab osse
 pūgētū: quitolato mundare: q̄ tñ incisio
 cū cautela faciēda est ne p̄uicū pecto
 ris dīfrūpat. P Et si furcula fracta fuerit
 in extremitate versus partē adiutorū fili
 mi ⁊ adiutorū cū ipsa furcula videat decli
 nare versus partē intrinsecā tunc eleuetur
 adiutorū cū pila ⁊ fascijs lotis versus cer
 uicem. P Uerū si frustū furcule ab adiuto
 rio ad partē supiorē eleuatū fuerit: q̄d est
 de raro cōtingēt: tunc nullo modo adiuto
 riū est suspendendū. P Pronosticatio. scīē
 dum est q̄ restauratio ist⁹ fracture diffici
 lis a doctorib⁹ indicat. Et p̄pterea indiget
 viro ingenioso ⁊ experto. P De dieta p̄ter
 ea in primis diebus ⁊ in ceteris temporib⁹
 nō secus pcedendū est quē ad modū dictū
 fuit capitulo de vniuersali fractura. P De
 purgatione autē ⁊ flebotomia purget⁹ corp⁹
 iuxta etatē ⁊ complexionem ipsius: prout
 locus postulat: vñ cū casta mannā diaca
 ptoliconē cū decoctione florū fructū cor
 dialiū. Flebotomia sūt debet fieri de ve
 na capitis prius opposita partis lese. P fa
 cta deniq; ossis furcule restauratiōe p ma
 nuālē operationē emplastrer locū eum
 supatis prius infusus in aqua ⁊ vino: ex
 pressis cum emplastro de aluminib⁹ ouo
 rum ⁊ farina volatili cum oleo rosato mir
 rino conquassato: cū quo vsq; ad septimū
 procedendum est: de duobus in duob⁹ die
 bus hmoi permutando medellam. P Pro
 reliquo vero curatiōis p generatione po
 ri sarcoidis eidem auxilijs procedendū est
 de quibus in antedēto. c. dictū fuit. P Et
 si in isto casu ascella tenuis fuerit necessa
 ria aut loco eius frustū corū desuper li
 gamentis concedentibus ligetur vsq; ad
 perfectam ossis restauratiōem in doloro
 se: tamen ne materia trahatur ad locum.
 P Et sic deo dāte cōpletus est sermo p̄tis
 capli: cuius nomen sit benedictum.

Pronostic
 cum.

Dieta.

De purgatio

Capitulum vi. De fractura spatule.

Fracture
spatule.

Raro cōtingit os spatule frāgi sepissime tñ accidit fractura ei⁹ margimb⁹ atq; ipsi⁹ lateribus. pro cui⁹ restauratiōe procedēdū ē vt infra. ¶ Cu ratio itaq; hñdī fracture est subtili ingenio magna cū diligentia manib⁹ os ad suū ppiū locū reducere. ¶ Restaurat⁹ go isto mō. Cōprimas medic⁹ manū super locū emittēte: altera manu caput humeri capiēdo fm lōgitudinē inferi⁹ fortiter trahat. per hūc modū ps eleuata vel de pressa. ad suū ppiū reducū locū. Et si op⁹ fuerit ponat in actu restauratiōis pi la magna stupe madefacta vino sub ascella cubit⁹ inferi⁹ hūc costas fortiter trahat. Et si fuerit necesse hēat restaurator alt⁹q; ministr⁹ adiuvātē eūmaxime si p se restauratiōē facere nō possit facta ois restauratiōe emplastrē locū cū stupis madefactis vino ⁊ aqua deide emplastris emplastro de farina votatili habita. c. de vñ fractura. Desuper ponendo assellas lenes ligni tractabiles: vel loco eorum plagellas corū. postmodū cōdecēti fasciatura oia firmiter ligent: p aliquot dies dictā pilam stupe sub ascella relinquēdo. Reliqui vero curatiōis rēgēte necessitate capiatur. c. de fractura nec remutet medella nisi de sexto in tertius. ¶ Nōnulli tñ sunt q in prima visitatiōe istūmodo pcesserunt cū albumine oui cōquassato cū oleo rosato tūrtino. deinde transactis hīdiebus ad iā dictā medellā trāsibant. Et mihi semper placuit ista curatio quā plerūq; expet sumus cū honore ⁊ utilitate egrotantium. Ultimo loco cum embrocia et ceroto nro habito. c. de cerotis locum sigillauimus ⁊ fornicauimus cuius ossi restauratio cōiter in diebus. xxiij. completur. ¶ Et sic deo dāte completus est sermo p̄sentis capituli cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulu. viij. De attritione ⁊ fractura ossium colli.

Ant.

Albu.

Anus vt refert Ant. dicit os colli interdū posse fracturam accipere. Cōtrariā tñ opinio nēm⁹ ⁊ Albu. Et quāquā rō cōditandus ossi colli raro accidit fractura tñhilominus attritio i eis sepissime cōtingit. Ad quā quidē fracturā ⁊ attritionē pp nobilitatem nuchę ⁊ p̄sentiam p̄nūclorū ennuorū eius interdum

sequunt⁹ lesiōes valde magne sicut dolor vehemēs difficūitas anhelus distensio neruorū ⁊ ceterorū intrinsecorū rāpāno ac paraliēbachiorū p̄sentī fractura exiē in spōdilibus colli. Si vero fractura fuerit in spōdilibus ⁊ partibus inferiōribus vt in capitulo p̄p̄io de anatomia neruorum nuchę ⁊ distributione musculorū fuit demonstratū: corāq; tibiariū ⁊ pedū sequetur paraliēsis interdū mors. ¶ Pronosii cum. catio de fractura spōdiliū ⁊ attritione eorum est q si patiens iaceat super spōdiliū ⁊ regredit⁹ egestio vna ⁊ veneficias. sicula morē attēstatur fauorā. ¶ Curatio. ratio itaq; attritionis ⁊ fracture spōdiliū colli ⁊ doli si fuerit sine vulnere subin genio tractāda est. Si vero p̄dicta attritio vt fractura fuerit cum vulnere considerari an in vulnere fuerit aliquod frustūq; ossis quod a natura inuolūtare manutene ri nō possit tunc eo casu pinus in prima visitatiōe illud os ingenuose ⁊ cū cautela extra vulnus euellatur. Deinde procura statim doloris sedatiōē ponendo in vulnere oleum rosatum mastichinum ⁊ camomilinum cum ebullitione vermium terre strum quibus deinde parum terebinthe clarissime addēdo nonnisi vtilissimū erit. ¶ Confortare nucham preterea a ceruice vsq; ad spinā ipsam vñctione iam dicta linendo in isto casu summo opere iuuasse Ant. percepimus. ¶ Ant. tamē in oibus lesiōibus capitis ⁊ nuchę laudat pinguedine gallinaceam oleum camomilinum ⁊ anethinum. Et si cum eis terrestres vermes decoquerentur ad propositum facerent. ¶ Restaurato deniq; ossi spōdiliū fractura existente sine cutis lesione super col lum emplastrum in primis diebus de farina volanti in superiōri doctrina habitus convenientissime administrat⁹ cum eiusdem ligamentis ⁊ assellis necessariis put restauratori videbitur expedire. ¶ Unum preterea nō est pretermittendū vñq; oī die eger habeat ventris beneficium aut enemate mediāre: aut alio ingenio. ¶ Si ebthomia quoq; in primis diebus vene cephalice manus contrarie lese par

Nota.

Sul. pla. vt cen.

¶ Cap. viij. De fractura ossis caudę.

s. 19

Fractura ossis caude.
Cura.

Dextera ptingit os caude frā
si pteritum ad casum cui fra
ctura sentit ip̄o satis manife
statur. ¶ Restauratio itaq̄
h̄mōi fracture sic p̄ficat. Cōi
ter vitis practicanes os ad
fusi p̄p̄itum locū reducere conant̄ dextra
manu caudā p̄p̄imēdo s̄k. Et eodē tpe di
giti pollicē v̄l indicē sinistre man⁹ intra
nūc immittēdo of̄s dep̄ressūz fortī elena
tione ad fusi p̄p̄itū locū subleuādo. ¶ Se
lebrata ossis fracti reductiōe sup̄ loco po
nat̄ emplm̄ de saria volatili aut v̄nuz ex
emplis iā dictis. c. de fractura. ¶ Et ligē
basup̄ medella cū ingemosa ligatura: po
natur astelle stupā inuoluta lōgitudinis
medij palmi. ¶ Pro reliquo vero curatio
nis si necessitas adfuerit ad. c. iā dicti de
vniuersali fractura recurrēduz est. ¶ Et
sic deo dāte completa est doctrina presen
tis capituli: cuius nomē sit benedictum.

¶ Cap. ix. de fractura adiutorij.

Fractura
adiutorij.

Aet. c. j. de vniuersali fractu
ra ossis pleniorē sibi dederi
mus doctrinā circa cognitio
nem vniuersaliūq̄ ossium fra
cture. In p̄h̄m̄ doctrina de
signis coarguentib⁹ ossis adiutorij cōple
taz esse fracturā describere putauim⁹. ¶ Cū
q̄ ergo testāte An̄i. frāgitur adiutorium:
fractura ad exteriorē partē v̄l plurimum
declinare videtur v̄nū v̄cz caput inferius
declinādo zalterū elenādo. ¶ Et hec fra
ctura facillime cognoscit̄: q̄ si medic⁹ ma
nu ip̄am p̄p̄imeret sentiret os trepidare
atq̄ stridere. ¶ Cuius restauratio (v̄l infra
p̄plet.) p̄paratis necessarijs ad magno
rum ossium fracturā restaurādam: adsit
restaurator cū duobus ministris. Quorū
v̄n⁹ brachij egrotātib⁹ p̄pe manu ei⁹ ma
nib⁹ capiat. Alter autē caput adiutorij ma
nib⁹ amplectat. Deinde vnus eorū brachij
egrotantis ad se fortiter trahat. Alius h̄o
adiutorium ip̄m extēdat extēsiōne p̄lima
postmodū restaurator ambab⁹ sup̄ fra
ctura p̄p̄imēdo conē os fractū ad fusi p̄
p̄itū locū cōponere p̄positiōe naturali p̄o
posse. ¶ Quo facto ponat̄ restaurator sup̄ fra
ctura peciam lini oleo mirtino zrosato
omphācino m̄a defactā. Deinde ponatur
stupā et albumine oui p̄quassato z ante
dictis oleis at farina volatili desup̄ oīa li
gando p̄decē ligatura. ¶ Postmodū ligē

tur astelle et sine membr̄is iuxta formam
traditā in. c. p̄notato. ¶ Sequēti autē die
āe statī restaurata fractura fiebor̄homet
paties t̄ v̄ea cō vel basilica enemat̄ p̄ce
dētī brachij oppositi. ¶ In primis dieb⁹
s̄k̄r̄ aū quartā leniend⁹ ē v̄eter cum casta
māna diacapalicōe rh̄mōi. ¶ Sirup⁹ q̄z
infrascript⁹ a prima die fracture v̄lq̄ ad
securitatē ap̄atis in auroza v̄nūter fumit
materiā ingrossando cū aliquali confortā
tiōe z retētiōe materiēz. R̄. sirapi rosati
ex infusioe violati aū. 3. v̄l aquaz violaz
buglosse lupulorū aū. 3. j. ¶ Pro diēta autē
a mutatiōe auxiliorū nō s̄c̄ p̄cedendū ē
quēdamodū. c. j. de vniuersali fractura di
ctū fuit: quare illuc recursus habeat i. ne
cessitate. Ista em̄ restauratio sp̄acio .xl.
diez efficit̄ cōfirmatur. ¶ Et sic deo dan
te cōpletus est sermo p̄his capituli: cuius
nomen sit benedictum.

¶ Cap. x. de fractura brachij.

Amerdum An̄i. testāte me
dicorū p̄cipe duo brachij
focilia frāguntur aliquā
do v̄ni t̄m̄ euenit ip̄a fra
ctura. ¶ Si autē minori fo
cili acciderit fractura: sic
ei⁹ restauratio facilis in
dicat̄. ¶ Si vero maiori focili enenerit cū
maiori difficultate efficitur restauratio ip
sius. Et rō q̄t maius focile totius brachij
est subsc̄ntaculi z multū d̄ carne depau
peratū: cur⁹ q̄dē extremitas inferior ē: que
parū z auricularē seq̄tur digiti. Alteri⁹
autē facili⁹ extremitas ē: q̄ cum pollice digi
to p̄tinuat̄. Et de his duob⁹ focilib⁹ .c.
p̄p̄itō anatomia ossis plenarie locuti su
mus. ¶ Præterea aliq̄ v̄l inq̄t Sūil. pla
vir auctoritatē nō p̄ue in arte chirurgiā
dicta focilia p̄ticationē accipere solēt. p̄ster
tiz hoc accidit nō terere p̄ucta i3 p̄m̄ te
nella. ¶ Curatio itaq̄ fracture p̄plicat̄ p̄
nis istorū fociliū nō differt a curatiōe dic̄a
in aūcedēti. c. ¶ Cū ḡ ad hāc fracturā per
uenier⁹ cōsidera an fractura in maiori an
minori an ambob⁹ focilib⁹ p̄rigerit. Nā si
in maiori v̄l ābōb⁹ focilib⁹ fractura extē
rit: t̄c̄ i tpe eq̄tūōis ossis magna extēsiō
est necessaria. Si h̄o in minori focili fuerit
fractura: t̄c̄ p̄ ei⁹ restauratiōe p̄ua suffi
cit extēsiō. ¶ Si habeas igit̄ duos m̄stros
(v̄l in p̄cedēti. c. dictū fuit.) Quorū al
nib⁹ ius manū fracti brachij capiat: alter

Flebotō
mia.

Sirupus

Dieta

Fractura
brachij.

Sūil. pla
cen.

Curatio

cubiti amplectēdo manib⁹ ad se brachiū
trahat extēsiōne eqū. Quo facto restaura
tor conet fracturā totū pressura manibus
amplectēdo ossa fracta ad sūū ppuū locū
reducere. Deinde pparet mēbrū pōnēdo de
suppeccā oleatūa defactā cū stupans me
dicamē astellis fascijs et ligamib⁹ i pce
dēt. c. descipri. Et sūt astellaz qnqz vñ sex
ad min⁹. Et vna quaz ceteris magis gros
sa ponat iuxta fracturā. Et fortitudo li
gationis sp sūt cū ligamib⁹ i medio fractu
re. In extremis autē pō astellaz semp liga
tura et ligamētōz ligatio o3 esse aliquātū
lū lara: ne sua fortitudie materia ad locū
strahat. Et ex pñi locū apert. Ad nimiaz
q3 structura sequit ierdū mēbrū stupefa
ctio vñ sacrenano ipius. Si sū a pñ vñqz
ad securitatē apatis ligatura magnoz of
fium fractioz i ter vñqz sp seruatiua re
stauratiōis: vñqz nec nimis stricta: nec ni
mis lara. Restaurata deniqz fractura isto
rū fociliū mō i dīcto sūet brachij supia
lectū situatiōe eqū manū iñ aliquātūlam
elevatā tenēdo ne hūctoz ad declinorē p
tē declinare valeat. P In pñis pñea die
b⁹ nisi necessitate vgeni fracturaz vñqz ad
octauā diē nō est vñsūda. Tñ qñdie sup
aduroz ponat pecia iūstia oleo rosato
odorifero cū albumenou cōquassato et pa
rū succū plātāgis pñ⁹ aduulcē agitant: et
hoc totū efficit ne hūctoz ad lesaz pñ irā
sūtū faciāt. ¶ Alteri⁹ regla gñalissima est
in isto et pñi casu vñ de decem in decē re
mētē medela sup fractura lauā domēbz
cū decoctiōe hīta. c. de vñ fractura. P Si i
q3 mō ē pceptū antiqū et modernoz do
ctoz est vñ nō auferant astelle vñqz ad q
dragira dīes: qz (vñ iñqz Aut. i mel⁹ ē pec
care i isto casu i tpe q3 i sniayz melius est
q3 p dīctē astelle pmaneat sup mēbrū pl⁹
debito q3 min⁹ debito. P Iuuat ē sūmope
in isto casu q3 panēs se custodiat a motu
laborioso et lepta mēbrū repositura. P De
dicta q3 purgatiōe et stomia sano dictum
fuit. c. de vñ fractura: vñ eo recurrit dū est
iñ necessitate. P Et sic deo dātē cōpleta est
doctrina pñi3 capl⁹ cui⁹ nomē sit bñdictū

¶ Cap. xj. De fractura rascere man⁹

fractu
rā rascere
te man⁹.
Cura.

Bro ptingit ossa rascere man⁹
et digitoz ei⁹ fracturā accipe
Tñ si hoc ptingit: sic p ei⁹ re
stauratiōe o3 panēs sedere re
nēdo manū sup planā tabulā

et lenē stupā aliquāzūm i uolūmā. Deinde
habeat mīstrū q3 pollicē ceterozq3 digitos
extēdat extēsiōne cōdecēti. Restaurator
postmodū conet ppuū digiti ossa digi
torū fractaz rascere ad ppuū locū reduci
re. P Si vero fuerit fractura i vno digito
iñ puta in pollice: tūc liget (posita pñus
medela de farina volatū plurius supius
iā dicta) cū fascia stricta tōnabuz astellis
ad quantitatē mēbrū pportōnatis q3bus me
diāzū digitus in sui naturali forma pfer
uarivaleat. P Si iñ pñiā fractura di
gito pollicis acciderit: tūc secus ei⁹ restau
ratione liget mō añdico cū digito ppuū
et vola man⁹. P Et sic succellūz oīe añ
dicto pcedat: i liget man⁹ cū fascia sup
tabulā i dētiā cubitoz vñqz ad extremitatē
digitoz parte et igitū fabricata tñō remu
terur vñqz ad septimū diē. P In ceterz autē
tractanda est hec fractura p eius restau
ratione quādamodūz. c. j. de vñ fractura
dictum fuit. P Et sic deo dātē cōpletus
est sermo pñentis capituli: cuius nomen
sit benedictum.

¶ Cap. xij. De fractura costarū et earū cura

Primus i sermōe de anatomia
costas in hūano corpore situa
tas esse. xij. quaz qnqz inferio
res medole dicuntur: et ista ra
rissime fractura cōtingit ppter
earū cartilaginosam naturā. Alie autē
prē cōplete vocant: q3 vñqz pp earū du
ritiē pñtūq3 vñ pñuisionis siue contusio
nis a re cōtundenti facit fractura cōtinge
re solet. ¶ Et i quāq3 circa earū restauratiō
nē sub noīe alicui⁹ discordie multi multa
et varia locuti fuere. Tñ excellentissimū
pla. opinione sequar. Inquiri (pfatus vñ)
q3 si costas contingit frangi i vno locoy
duobus de facili cognoscitur: q3 dū compri
mitur super locū fracture manibus eger
sentit i loco fracture lesionem notabilem
et anhelitus difficultatem patitur: et son⁹
i loco fracture ipepsilure a medico scēf.
Cūq3 igit hūmōi i dīctia in ista fractura ad
fuerint: tūc arguas costas ēē nimis plica
tas: aut i eodē loco fractas. Ad quā qdē
plicationē et costarum fracturā inter dū cō
sequit morb⁹ pleuretic⁹: rursus i pñtūq3 san
guis: ac valida febrix. Et hec fractura tā
ab antiq3q3 a modernis doctozib⁹ nō sine
eminēti piculo iudicat. Et ppea fractura
costaz i causis: sūgnis: i dīctis: oīes tñō sūt

Fractura
rā costarū

Soil. pla
Signa.

Cura. curantionis plurimū cōuenit cum cura fracturæ ossium pectoris et surculæ. ¶ Cū ergo ad hanc perueneris fracturā subtili ingenu magna cum diligentia coneris os depressum ad superiorem prem manibus eleuare et os leuati intus impellere. ¶ Modus autē restauracionis huius fracture est: vt posita sinistra manu super prem ossis fracti eleuata; prepararetur manus dextera illimita aliquo tenaci ceroto, vt medelle plurime tenacitatis per spaciū vnus mittere aut paululum plus manum dexterā super predicta predeuēdo: quo facto statim fac qd eger fortiter iussit: et simul et semel sinistra manu pre eleuata ossis fracti intus cōpitendo: et in eodem tpe altera manu ingenio illinita pre depressam eleuet. Cuius tenacitatis medele talis est ordinatio. R. albumē vnus oui farinē volatilis. 3. p. dragani pisti spuris añ. 3. j. visci finissimi. 3. vj. mucilaginis cōfecte cū aqua rosata et picis glutie. 3. j. p. miscere iere more tā dicto: vj. vola manus predicto medicamine illinita. ¶ Vel facias sic. pone de predicto medicamine peciā triplicatā super pre depressā et in medio reliquas frustum peciē ad modū manice quo tpe equationis ossis ericcatā medela super fracturā posita os depressum manu dextera sursum eleuare et sinistra eleuati depimere faciendo vt eodē tpe infirmum magno conamine iussit. ¶ Facta deniq; toto posse restauratiōe huius fracture emplastretur locus in primis diebus vsq; ad septimum de duobus in diebus medellam permittēdo infra scripto auxilio. R. albumina trisi

Gluten. **Alusmo** **cus.** cuoz olei rosati omphacini mirini añ. 3. j. farinē volatilis. 3. j. semis mucilaginis altee. 3. j. semis farinē fabarum farinē ordeĩ añ. 3. vj. sanguinis draconis trise si gillate boliarmenti añ. 3. f. thuris 3. j. ¶ Transacta septima accommodare et vili ter administratur ceroti infra scriptum. R. radicū altee lib. j. pedum viruli numero 7 oia in aqua et vino odorifero decocta pistentur et cribellentur radices tantū cui cribature addant olei mirini omphacini añ. 3. ij. olei massici. 3. j. p. rebedenti ne clarissime. x. croci subtilissime tritura ti. 3. f. sanguis draconis terre si gillate. 3. f. thuris. 3. j. farinē fabarū rectē. 3. j. p. misce et cū cere alba sufficiei ad ignem in arte fiat: ceroti mollit et vtire sup fracturā ampliori peciā: qz eius operatio mirabilis est in sedando dolores ventosos a quibus ple-

Emplm. **Ceroti.** runq; in isto casu egrotantes verantur: et cum resolucione etiam sanguinis et humorum periculum est lesam circūiacentē cōfortando et os ossis forte pducendo. ¶ De dieta astit flebotomia et purgatione. c. de fractura adiutorij l3 dictū fuerit. Flebotomia tñ d3 fieri in prima vel scōa die de venā brachij oppositi pūs lese. ¶ Dieta aut vsq; ad securitatem apostematis satis tenet esse d3 pro cuius inrennone in necessitate ad c. vniuersale de fractura. recurrēdum est. ¶ Vñ tñ nō est pretermittēdū. id est qd in isto casu transacta quartavelse prima brodiū ciceri scdū modum modū administrationis cum vtilitate egrotanti cōceditur gratia carminandi vtiostate. ¶ Procure in super vt quotidie aut enamate aut aliquo igenio qd eger habeat benecessium ventris. ¶ Et hec tibi sufficiant pro doctrina pñtis capituli deo dante: cuius nomen sit benedictum.

Dieta. **Nota.**

¶ Cap. xij. De fractura ossis coxe.

¶ Cet magna musculorū co- fractura pia et spissitudo adstet in co- ossis coxe rati tñ ossis fractura. sen sui nō occultatur pñteritū propter eius singularitatē quapropter cū maxima facilitate cognoscit qñ ei fractura ad prem interiorē aut exteriorē conuertitur qm os ipius latus ē. Nā si fractura ossis coxe ad prem exteriorē declinaverit tunc ad eādem prem palam manifestatur gibbositās. et contra. ¶ Restauratio itaq; fracture ossis coxe nō differt a curatione habita. c. de curatione fracture ossis adiutorij. vnde eodem recurrēdū est si fuerit necessitas. ¶ Vñ tñ nō pretermittam: vj. qd in restauratiōe talis fracture maiori indigemus extensione qd in ceteris ossibus. Similq; mō etiam astelle quibz mēbris in sua figura rectū detinet opz ē qd sint aliquantulū et lōgiores qd cetera astelle alior ossū. Et pñterea dicit aul. raro hō ex hac fractura euadit a claudicatione. De cūa bula astit siue capriota vel lintamie et alijs ingenijs atq; medelis quibus vtiunt cirurg. cū fracturis ossūz cruoris et tibiē apz lucidiorū semōe in. c. de fractura vñ tibi pleniorē noticiā dedim⁹. firmat astit hec fractura in. 50 diebus: citius tñ et tardius cōplet hec restauratio iuxta etatē et corporis cōplexionē. Et pro

Curatio. **Nota.** **Aul.**

De fractu. et dislo. ossium.

Jo. Cris.

pterea dicitur Aut. q. restauratio cholericorū
et sensu ac cōnascētis minorat. Et sic deo
dante, completus est sermo presentis capli
cuius nomen sit benedictum.

Capituli. xiii. De fractura ossis tibiae siue cruris.

Fractura
tibiae.

Fractura tibiae ut. c. rix. de distributio
ne ossis libri de anatomia fuit
demonstratū duo repiunt focu
lia. Alteri quorū qd maius est
a nōnullis cruc nūcupat. Alte
rum hō. min⁹ facile ab eis dē facile dē. P⁹ tū
asit fractura minori focili prigerit eius re
stauratio ab oib⁹ satis facillima iudicat.
P⁹ Qñ hō ambob⁹ vel maiori eorū enenerit
fractura: tūceor. restauratio nō nisi cū dif
ficultate obtinet. P⁹ Uerū si fractura aboz
fociliū cū vulnere repiat tunc oib⁹ p⁹dictis
difficilioris erit restauratio. P⁹ Signū yri
q. fractiōis maioris ossis est q. os fractuz
ad partē exteriorē inclinare videtur. Mino
ris aut focilis fractura ad partē interiorē
exire solet. P⁹ Restauratio itaq. fracture of
fili crurienō: offert a cura habita. c. de fra
ctura ossis brachij. vñ eodē i tua necessita
te recurte. P⁹ Preparatio igit oibus necessa
rijs ad hanc fracturā restauranda: de qui
bus plenarie dictū fuit. c. j. de vniuersali cu
ratione fracture ossium vtilissimū est vt re
staurato: tpe equatiois ossis duos habeat
ministros: quorū alter extendat crus genu
manib⁹ amplectēdo. P⁹ Alter aut pedes su
p cauculū capiat tibiā fortiter extēdēdo
que extenso simul t eodem tpe ab viroq.
fieri debet. Quo facto capiat restaurator
fracturā manibus cōprimēdo r eleuando
pout videbit expedire. Et sic compimen
do agat suam operationem donec restau
rator ipse ossa fracta ad suum propriuz lo
cum composita esse presenserit. P⁹ Celebra
ta restauratione istius fracture pro eū me
dicamine procedendum est cum pecia ma
defacta oleis r stupatis ac emplastro d al
bumine oī r farina volatili r alijs iam di
ctis ingentis capitulo de curatione fractu
re brachij r adiutorij: quare gratia breuita
tis ea pretermittam: q. alternatum inspi
ci possunt. P⁹ Et sic deo dāte completus est
sermo presentis capituli: cuius nomen sit
benedictum.

Capitulum. xiv. de fractura rotule genu.

Rotule vt antiqui moderni do
ctores attestant pringit os ro
tule genu fractura accipere: n
cōmorio vt p⁹im ei cōtingere so
let. C⁹ueniet ergo casu fra
cturionis seu dislocatiōis hmoi ossis: tūc sub
tili ingenio r toto conamine d3 os fractuz
seu dislocatū ad p⁹piū locū manib⁹ collo
cat. De idē loc⁹ emplastre f cū stupatis illi
nris empto de farina volatili pfecto r alijs
ingentis. c. vniuer sali annotatis desup li
garis cū plagella corū iuxta rectitudinē ro
tule. P⁹ Et hec medela de qnto i qntū diē p
mutāda est. P⁹ Et sic deo dāte pleta ē r c.

Cap. xvi. De fractura rasete pedis r of fis calcanei r digitorum eius.

Fractura ossis rasete pedis r of
fitor ei⁹ ac calcanei ē de raro
pringenti. Et qñ accidit p⁹dicta
fractura: nō sine igit talib⁹
restaurat. P⁹ p⁹pterea talib⁹
stauratio indiget probō r exercitatio viro.
Nā p⁹pter multitudinē neruorū dolores ve
hemētes r apatidēs enenire vidim⁹. Et p
pterea q. ossa hmoi: membri nō p⁹nt frāgi
abscq. notabili a: tritidē neruorū r lacerto
rum. C⁹3 deo p⁹ssiliū meū est q. facta restau
ratione ossis vtrq. ad seprimū medicamini
bus liniētib⁹ r doloz sedātib⁹ pedem
dum sit. Quorū exēpli gfa prima ordina
tio vtrq. ad seprimū talis semp fuit nostra.

Cura.
Emplm.
R. oī ei mirtini olei rosati omphacini an. 3.
q. albumina tris ouorū lanciole siue qnq.
neruie minutissime scise r pistare. M. ij. fa
rine volatilis farie ordacee cribellare fa
rine fabaz an. 3. vi. oīa adinuicē misceant
r cū stupis ma defactis aqua r vino grana
torū emplastre locus facta ossis equantē
Et nō remutetur nisi de tercio in tertium.
P⁹ Trāfactis his septe diebus: cū ceroso d
radice atee r alijs rebus ordinato in. c. de
fractura ossium pectoris pcedat. C⁹ Mo
dusaū restaurādi hmoi fracturā talib⁹
ponat pariespedē sep firmā tabulā p⁹pel
tro soleat: deinde mīster euz magna so
leria r diligētia pedē egrotantis manibus
cōprimat ossaq. p⁹firmā meliori mō quo po
terit ad suū p⁹piū locū colloce: P⁹ Et facta
restoratione fracture modo iā dicto mini
ster sequat curationē modo iā dicto. P⁹ Et
sic deo dāte completus est sermo p⁹ntis ca
pituli: cuius nomen sit benedictum.

Fractura
rasete et
calcanei.

Signum

Mod⁹ re
staurādi.

¶ Tractat. De dislocatiōe ossū iſcturaz

¶ Capi. j. De vti curatione luxatorz ossū.

Aliab.
dislocatio

Ossis enulſio ſi
ue diſlo-
cacio: vt hñ ab Aliab.
ſermōe. ix. ſue practi-
ce. c. ppio de diſloca-
tiōe in vñ eſt egreſſio
augmētis ossis iunctu-
re a ſua ppria ſede.
In q̄ cōcauitas repiſit
in vna extremitate: z

in altera eminētia. Et ſi diſlocatio fuerit p
na ita q̄ bucella ossis extra p̄cauitatem in
totū nō erit itū diſlocatio nō p̄pleta dñ:
ſ; ſepatio diſgregatiōis. Et iſta diſlocatio
nis ſpēs a nōnullis teſtātē Ali. iorſio nūcu
paſ. tertia aſt ſpēs diſlocatiōis eſt q̄ ab eo
dē elōgatio ligamētōz dñ. ¶ Oſſa p̄terea
iuxta Aliē. ſunt q̄tuor modis adiuicē
cōiungūtur. p̄im⁹ eſt iorſitilis vt in p̄miſſi-
ſis capiti. c. p̄po dñ anathomia ſunt demon-
ſtrat. Scdō mod⁹ ſunt p̄viſi ſigioniē a nā
ordiat⁹: vt i dēñi ſiōidevideri p̄i. Terti⁹
mod⁹ ſunt ordiat⁹ p̄viſi appodiatiōis: vt in
oſſib⁹ pectoris māſteſe p̄z. Quart⁹ hō vñ
tim⁹ mod⁹ ſunt ordinat⁹ p̄viſi ligatiōis: vt

Lanfran. in p̄p̄io de vñbo ap̄e cognōſcit. Ad q̄ lo-
cat eis p̄viſi (vt Lāfrā. teſtat. ſeq̄t hñ diſ-

Cauſe. locatio. In alijs hō iñb⁹ modis ap̄io ſiue
motio noiāt. ¶ Cāuſe aſt diſlocatiōis iſ-
cturaz. Aliē ſunt extrinſecē: velut caſus p
cuſſiozmēbroz p̄exreſſio iordinate. Aliē ſunt
intrinſecē: vt humores groſſi muſclaginoſi
z v̄tōſitas groſſa circū dātes iſcturaz.

Aliā cā ſunt dñeſtu nature: q̄vt Ali. refert
c. ppio dñ diſlocatiōe in vñ. In q̄buſdā hōi-
b⁹ ordinat⁹ iſcturaz cū debilitate ligamē-
toz: p̄cauitateſ iſcturaz n̄ mltū p̄fūdas
Et p̄terea inq̄ p̄ſar⁹ vir loco p̄allegato.
Et dñ hōib⁹ ē q̄dā q̄ p̄par⁹ eſt diſlocatiō in
iſcturaz ſuis qm̄ cōcauitateſ ossū iſcturaz
ſuaz nō ſunt p̄fūde: bucellē q̄ iſgre diuñſ
eaſnō ſunt irateſ. Sñr quoz inq̄. L ga-
mētū qd̄ ordiat⁹ ite ea dñ nō ē firmū imo
dñile i creatiōe ſua minūtū aut hūidū ſu-
ſcipiēſ extēſionē z dñm⁹ ſñr diſlocatiō
nē i magnis iſcturaz poſſe p̄ſigere rōe v̄tō
ſitaz groſſez hūioz muſclaginoſi. hñc ſi
eſt meſ: ſ; dñi Ali. tertia qm̄. c. dñ ap̄arev̄
toſo: vbi dñ. Et ſi ſiſſe v̄tōſitaſ iñflama-
tiōe nō reſoluit ſpacia imo ſubtiliat mēbra
cōiſceta z reſoluit earz gñat in eis qd̄ faci-

necceſariū diſſipere ea. I. diſlocare iunctu-
ras: v̄tōſitaſ remaneat. ¶ Et dñ diſloca-
tiōib⁹ alia eſt ſimplex: alia cōpoſita: qd̄az
iſup ecū dolore: qd̄a aſſociata ap̄an: qd̄a cū
duricie: qd̄a cū vulnere ossis fractura p̄poſi-
ta eſſe vñ. ¶ Et nota q̄ ab oib⁹ iſſis diſſerē-
tijs indicatio curatiua vñ mltiſq̄ diſlo-
catiōis interdū ſumit. ¶ Iuncturaz p̄ter
ea qd̄a eſt ſac. illime diſlocatiōis ſicut iun-
ctura man⁹: qd̄am hō difficillime diſloca-
tiōis ſicut iunctura cubiti. ¶ Signa vñ q̄
diſlocatiōis magnaz iſcturaz: z etiā pua-
rū habent p̄eminētiā in vna p̄re cōcauita-
tē in altera. Cognōſcunt ēi p̄ difficultateſ
motiōis iſcturaz: inequalitate cū ſuo ſocio
¶ Ceterū iſcturaz. cōſigū diſlocari ſim vñ
quatuor: vñ vñz ad p̄ē interiorē: exteriorē
re anteriorē: z poſteriorē. ¶ Circa p̄noſti-
cū diſlocatiōis reſtaurādē ſciēdū eſt q̄ iuxta
p̄ncipijs opinioē q̄ q̄libz diſlocatio q̄ cū
dolore aut ap̄ate aut fractura aut vulnere
aſſociata fuerit periculosa eſt: nō ſine la-
bore ingēti z eminēti periculo ei⁹ eſſiat re-
ſtauratio. Et p̄p̄o rea (vt Sal. iij. c. erapen-
tice teſtat) ad iſtā diſlocatiōē poſſitā ple-
rūq̄ ſequit difficultaſ motiōis iſcturaz in
ſui extēſionē z curatiōe. In ſim⁹ q̄ p̄p̄ena cur-
natio i ſctura remanere ſolet. Sñq̄z mō
iudiciū eſt ſaciēdū de diſlocatiōe antiq̄m
durata. Qua de re reſtauratio diſlocatiō-
nis ſp̄to an⁹ eſſiat melior z ſecurior eſt.

¶ Z dñcō hēm⁹ ab Ipo. amphoſi. vñ. q̄ q̄
cunq̄ a ſciatica moieſtaſ reſtauraf z rur-
ſ⁹ reſlit: hñ muſclagines ſunt iſctura z
tabeſcūt z claudicat nū vñz. ¶ Modus
aſt ad ſuſtiōis cū in ſiſto circulari ab Aliu.
demonſtrat. ¶ Alijs iſt generalis q̄ curatio
vñ mltiſq̄ diſlocatiōis p̄miſſis q̄buſ-
dā canonib⁹ z regulis habita. c. de vñ fra-
ctura q̄tuor intētiōib⁹ cōpleť. Prima eſt
iuncture diſlocatiōe ad ſuum p̄p̄riū locū re-
ductio. Secunda iuncture collocatio. cōſer-
uatio. Tertia iñ p̄hibitiōe cōſeruare p̄nci-
le ab ap̄ate dolore v̄turo cōſiſti. Quarta
vñ iñ app̄leť cū accideñſi remotiōe. ¶ P̄ia
qd̄e intētiō cōpleť admiñiſtratiōe extēſiōis
z i pulſiōis eminētiē z replendiōis cōcauita-
tis. ¶ Scdā intētiō cōpleť cū admiñiſtra-
tione localiſi diuerſoz modoz ſ; q̄ diuer-
ſa auxilia in reſtauratiōe diſlocatiōis in
diuerſis temporib⁹ ſunt neceſſaria. Iun-
ctura vñq̄ reſtaurata illimať loc⁹ reſtau-
rate iſcture cū oleo roſato z mirrto calid⁹ i
hieme z in eſſare repidiſ. De iñde ponaf pe-
na eiſdē oleis iñbua z exp̄ia ſup iunctura

Nota.

Signadif
locatiōis.

Pronoſti-
cum.

Sal.

Ipo.

Aliu.

Curatio.

Primā in-
tētiō.

Secūda.

De fractu. et dislo. ossium.

Jo. cylis.

tate amplitudis q tota istura amplecti valeat. Deinde superas q plimispri vino granator. et aqua madafactis et expilis cā albumine ouiz alga tā dictis farina vola nū illinitis p̄dicta istura optime coopiat p̄ostmodū p̄decēti ligatura firmiter liget iuxta necessitatē mēbroz. vt infra suis pro p̄p̄s. c. dicef. ¶ Tertia p̄ierea intentio p̄ficiat p v̄tris solutōne z p flebohomiā ex latere opposito in p̄mis dieb⁹ obīēpera tā per vna diametrū virtute et etate cōsentientibus. ¶ Op̄let insup administratiōe bone vite regiminis in sui comestioe z poru: p̄dictū fuit. c. i. de v̄li fractura ossiū: quare illuc recurre. ¶ Pro p̄lemēto ist⁹ tertie intētiōis. Trāfacto septio cū medella añ dicta vtilissimū est ad v̄teriora trāsire auxilia de quarto in q̄rtū diē angustū renouādo quoz prima ordinatio n̄a talis est. R.

Tertia intentio.

Emplm.

olei mirritū olei rosati p̄p̄ri añ. 3. q. albu- mina q̄tuor onoz succi q̄nq̄neruie: succi cōsolide minoris añ. 3. i. farine polatilis: fa- rine ordeace añ. 3. r. pulueris rubei. 3. i. f. terre sigillate boliarmoni pulueris rosaz z mirritoz añ. 3. f. cerebētime clare mellis rosati colati añ. 3. v. misce z vtēre moze em- plū: q̄ ei⁹ op̄ario ad p̄mā mādā isturasefē diuinas singularis. ¶ Ad eādē intētiōnez v3 cerotū n̄z in cā ossiū fractoz ordinat⁹ in antidotario n̄o. c. de cerotiz. vñ si op̄ fuerit ad illud recurrat. ¶ Quarta deniq̄ intentio q̄ vergit circa accidentium remo- tionē sic p̄p̄let. v3 si dolor vel afa fuerit in cā prudētissimi medici est Auicē. testante vt prius remoueantur q̄ ad restauratiō- nem p̄ueniatur: ne forte ratiōe extēsiōis spasm⁹ et alia multa accidētia mala pu- cent. ¶ Sed s̄ v̄r̄q̄z dolorē z afa p̄dictum oēs embrocaciōes anodine cū aq̄ ep̄ari vi ni odoriferi p̄fecte. Oia s̄r olea anodina velut camomillini rosati z anetini cum ebullitiōe vermū ter resfrictelana succida in isto casu vñr p̄cedunt. Emplm q̄z de medulla panisq̄ lacte vaccinovel caprio p̄fecti cū oleo rosato camomillino z parū croci tribusq̄ vitellis onozū adinmicē icō- potatis ad hāc intētiōne p̄stare mōi reme- dium est. ¶ Sedato dolore z tremore ap̄ate ad restauratiōne isturē cā secu ritate p̄uenit. Et q̄ cōtingit sepe numero disloca- tiōne cū cū vulnere: quare pri⁹ necessa- riū ē dislocatiōne restaurari: deñ ad curā vulneris conuerti vulnus suū de z ligadō ip̄m q̄ ap̄siuerinēdo quēdamodū. c. d̄ fra- cture ossiū cū vulnere lat⁹ dictū fuit. ¶ Si

hō p̄dicta dislocatio fuerit fracture asso- ciata: sic solerti ingenio magnāq̄ sagaci- tate ambag restauratio simul reodē m- pore a medico tractāda est quibus restan- ratis tū assellis zligamētaz tā dictis me- dellis ad sūi locū p̄ posse custodiantur. ¶ Et sic deo dāte p̄lerus est sermo p̄his capituli: cuius nomen sit benedictum.

Caplm. q. De dislocatione z molifica- tiōne mandibule.

Pro p̄ringit mādibulā dislo- cari. ¶ Cui⁹ tñ dislocatio ad anteriore aut posterioze p̄ez euenire pōt. ¶ Signa añ dis- locationis secute in antero- ri p̄e sunt q̄ os remanet ap̄ert⁹: dentesq̄ inferioris mandibule a s̄cedunt dentes an- teriores supioris mandibule. Signa vero dislocationis posterioris sunt os clausu- ra. Ita q̄ a patiente nullo conamine ap̄it Et p̄pterea cibum manducare nēq̄z n̄si cūz difficultate deglutit: z sermo (vt testat⁹ Bru.) in totū amittit. Et ista dislocatione dētes inferioris mādibule subintrā den- tes supioris mādibule z palato inherere vident⁹ z in p̄e exteriori manifestat aliqd̄ emittēne cōtra solitū. ¶ Quibz itaq̄ dis- locationis notitia tā añriozis q̄ posterioris p̄is: tūc sine aliquo t̄pis intervallo (vt re- fert Aliab. c. p̄p̄o) expedientiāsimū est re- stauratoz pollices digitos intra os infra- mi ponere: eosq̄ sup molares dētes mādī- bole inferioris vñr̄t inferius sp̄mure ea dē hora alqs digitis ambarū manuū sub- mento applicatis p̄es añriozes mādibule sursum fortiter hincinde subleuando. Et hāc restauratiōne mō tā dicto sepefero manib⁹ n̄ia p̄fecim⁹ mādibula exite dis- locata ad añriore p̄te m̄. ¶ Vñr̄t si vis añ- dicta restauratio fieri nō possit: tūc locodi- gitoz ponant⁹ duo cunei ligno lenti cōfecti in ore iuxta dētes molares fortiter deten- ti p̄ restauratoz. Deinde ponat⁹ fascia sub- mēto ex duobus capitib⁹ p̄feca sursum a latere dextro z sinistro capiti⁹ hora restau- rationis: vñr̄t misit sursum trahat sine ex- tēdat capita h̄mōi fascie extēsiōe vehemē- ti a p̄e posteriori tenendo genua sup hūe- ros patientis z restauratoz cōprimat īferi⁹ īgeniōse mādibulas cuneis a s̄idictis nam isto ingenio vñāquāq̄ mādibule disloca- tiōne collocauimus. Cūq̄ hēc restauratiō

Disloca- tio mādī- bule. Signa.

Bru.

Cura.

Aliab.

Cura.

Quarta intentio.

Bui.

Aliab.

retardatur nō sine eminenti piculo egro-
tantis ab antiquis modernis doctoribus
talis dislocatio indicat. Aliab. em̄ sermōe.
ix. sue practice. c. iā dicto. dicit q̄ nisi satis
quāpamū restauraret: mala exinde insur-
gerent accidentia velut valida et diuturna
febris dolor capitis fluxus ventris: chole-
ricusq; vomitus. A spāsmo s̄tr̄ particule
circūiacentes in posterū cruciant. Et istū q̄
bus similia accidentia supueniūt tertia vel
decima die a vitali vinculo dissoluantur.
P̄ Consecuta deniq; icture p̄dicte restau-
ratione locus cum emp̄o sepius descripto
in supiorib⁹ doctrinis de fractura ossū et
dislocatione emplastrē. Et liget de duob⁹
in duobus diebus medellā sup̄ loco reno-
uādo. Et sic vsq; ad decimū p̄cedēdū est.
P̄ Et in eodē tpe ordinandū est vt patiens
p̄ posse nisi solubilia ferā comedat: ne for-
te in comestione rerū cōdensatay agitatē
tur mādibule. Et p̄ p̄ter rursus ad p̄stinā
redigerent egritudinē. Vniū p̄terea si pa-
tiēs febre vacauerit limphatū esse d̄z cero-
pōli in colore. Si vero cū febre fuerit loco
vini accommodatē aqua mellis conceditur.
P̄ Et sic deo dante cōpleta est doctrina. p̄
tis capiti: cuius nomen sit benedictum.

Capitulum. iij. de dislocatione colli
et spondilium.

Aliab.
Disloca-
tio. colli.

Stante Aliab. ix. sue practi-
ce capitulo primo in disloca-
tione spine completa infal-
lenter morte repentina pa-
tiens moritur. Et hoc non
quia ob cām contingit nisi
propterea quia ad talē dislocationē sequi-
tur nuchezneruoz inest ossis cōquassatio
et laceratio. Et p̄pterea s̄inthomariha le-
sionis nuche necessario: vt alias a Gal. di-
ctum fuit sunt similia s̄inthomarihib⁹ ce-
rebrī. Quare si acciderit dislocatio spōdili
bus colli mor̄ a morbo squāmatico paties
suffocat: q̄ ex h̄mōi dislocatione sequitur
phibitio anhelitus in totum vñ improui-
sa et subitanea morte sepius mero deficit
hō. Ad dislocationem s̄tr̄ pectoris soon-
diliū p̄pter impedimentum qd cōicat
musculis lacertisq; pectoris ipm̄ pectus
mouentibus pulmo naturaliter s̄tr̄ a mo-
tu proprio desinit: ex quo anhelit⁹ frēq̄s
ac paruusatq; mors matura cōsequunt

Nota de
factore.

Species. alia est que ad interiorē partem declinat:

cuius restauratio: (vt Aliab. retulit) pro
impossibili h̄r̄: nonnulli tñ) vt p̄fāt vir alle-
ri) iubet iuxta locū dislocationis magnay
ventosam cū prouocationē fortis sternuta-
tōis hora exētionis et equatōis iponere
qd in rei vritate ab Ipo. dānat. Alia ē
q̄ ad exteriorē partē euenit: cuius restau-
ratio efficiē illo mō vñ cōlocato patiente
sup̄ lecto hora fortis exētionis cū fasciis
duab⁹ extremitatibus corpis applicatis
vñ sub mēro s̄sus cernit fascias pducē
do si dislocatio fuerit in collo: et pedibus
iuxta cauculam fascie magnificē colliga-
re sint manib⁹ inferi⁹ dislocationē fortiter
cōprimendo restaurator cōnef̄ dislocataz
spōdili ad suū p̄p̄riū locū magna cū dex-
teritate cōducere. P̄ Si vero p̄dicta dislo-
catio acciderit infra colli spōdiliū ordinem
tūc meli⁹ ē vt fascie sub ascelis fortiter et
crucialiter ligētur vñ dextera ad sinistram
et sinistram ad dextrā la⁹ porrigēdo. Et de
inde more iā dicto ad suū locū spina dislo-
cata ipellat. P̄ Altera q̄z spie sequit̄ dislo-
catio q̄ ab Aliab. loco p̄dicto arcuatio spi-
ne d̄r. Et ista ad dextrā aut sinistram prem-
inclinat. Et eius quidē restauratio cū an-
dicta extēsiōne et manibus ad p̄p̄riā sedē
collocatur. ¶ Alteri sciendū est q̄ in qua-
cunq; minima spondiliū motione vel a cā
punitiua vel antecedenti cāra presertim
in etate renella de futura gibbositate p̄m-
timendū est. p̄o cuius curatione fiet ser-
mo in vltimo libro chirurgie n̄re de addi-
tionibus. ¶ Signa male p̄noscationis:
vt h̄r̄ ab Aliab. ibidē sunt vine denegatio
in totū: et egestio ab ipsa hora: et extremoz
frigiditas: et p̄ter velle interdum egestio
rūp̄t p̄pter lāguorē q̄ neruis accidit por-
rectis ad ani lacertos. Interdū insup̄ sed̄
tur ossis caude dislocatio. Cuius signum
(vt retulit Ali.) per difficultatē p̄uacatio-
nis genu ac difficultatem cōductionis et
attractionis calcanei versus caude dislo-
cationē cognoscitur: necnō p̄ tristissimā lo-
ci sensationem ac difformitatem eius.
¶ In cuius restorationē illo mō p̄cedit
vñ situato patiente sup̄ lecto restaurator
ponat digitū pollicē vel mediū i anū pri⁹
oleo rosato illinit: deinde fortileuatio-
ne conetur os sursum ad suū locū dūce-
re. Altera manu ad exteriorē partē os cū
osse adinuicem componendo. P̄ facia de-
niq; restoratione dislocationis vniūcu-
iusq; spondilium particularūz predictay
statim locus per quatuor dies emplastrē

Aliab.

3po.

Nota.
Aliab.

Quicun.
Signum
disloca-
tionis:
caude.
Cura.

Emp̄m.

De fractu. et disloca. ossium. Fo. cxlii.

cum empl'o de farina volatili & albumini
bus onoz oleo rosato & mirrino cōfecto.
¶ Consequenter vsq; ad finē restauratio-
nis ponat sup locū empl'm nostrū magis
le de farina volatili albumine oui: succo
plantaginis & cōsolide ac multis alijs re-
bus habitis capto de dislocatione in vtrū-
quā ad illud si opus fuerit recurrendū
est: q̄ eius operatiōi oī dislocatione con-
firmanda mirabilis est. De super ligando
astellā lignt tractabilis: aut corij plagellā
longitudinis duoz palmoz aut plus: aut
minus prout tibi videbit pro loci neces-
sitate. ¶ Et sic deo dante cōpletus est sermo
p̄ntis cap̄tuli: cuius nomen in secula seculo-
rum sit benedictum.

¶ Cap. iij. de dislocatione humeri si
ue capitis: adiutorij.

Disloca-
tio hume-
ri. Ab.
Bucen.

Pro caput adiutorij ab hume-
ro preterq; ad inferiorē partē
(vt aliab. & Auiēn. restantur)
contingit dislocari. Ad supio-
rem etē p̄tē (vt p̄fati vtrū asse-
runt) nūq; ppter ipsū lūdinē musculorū
et optimū coopimētū spatule sequit̄ dislo-
catio. Nec etiā eueniunt; dislocari ad po-
steriorē (vt inq̄t Aui. qm spatula phibet
ipsam. Nec etiā ad p̄tē: q̄ lacertus qui
duobus cōstat capitibus vna prohibibi-
tione capitis humeri nō permittit caput
adiutorij ad eundē locū declinare. Ad la-
tus vero sinistre interdū sequitur: (vt in-
quit Aui.) dislocatio & separatur iūctura in
dictis partibus: sepatione parua. Abuc.
tamē t̄ caput adiutorij ad vnaquāq; p̄-
tē posse dislocari: qd̄ in reueritate cū eius
opinione quā paucissimi & antiquoz mo-
dernoꝝ repiunt auctores. ¶ Cognita ita
q̄ dislocatione hūmōi iūcture qd̄ de faci-
li cōprehenditur qd̄ ad inferiorē p̄tē exiit
per eminentiā in subascella appēntē ac ēt
per vacuitatē in supioꝝ p̄tē humeri conse-
cra. Cognoscat q̄ per cōpationē humeri
ad humerū: qd̄ dislocatus humerus semp
remanet difformis cū aliquali gracilitate
a suo socio: cuius restauratiōi statim va-
candū est. ¶ Cumq; ergo dislocatio p̄di-
cta in corporib; tenelle etatis supuenerit
tūc eius restauratiō cū digito pollice sub
ascella imposito os superi⁹ fortiter impel-
lendo & brachiū altera manu inferius tra-
hendo restaurator perficit. ¶ Si vero hec
restauratiō predicto ordine acquiri nō pōt

Aui.

Aui.

Abuc.

Signa.

Cura

tunc loco digiti necessarium est pugillum
sub absella situare & modo antedicto os
ad suum locū impellere. ¶ At si in etate p-
uerctā cōtingerit: tunc expeditissimum est
iuncturā istā ad sedē ppriā ducere altero
istoz modoz: vtz aut cū calcaneo: aut cū
cuneo: aut cū capite humeri alicuius mini-
stri alioꝝ stature q̄ sit statura iſſimi aut
barra lignea rotūda aut cum schalis aut
cū fascia suspēsa & ligata in trabe solatij.
¶ Et in primis a calcaneo incipimus. Restan-
ratio cū
calcaneo
faccra.
Situatoq; itaq; patiēte sup bācho vel le-
cto vt melius restauratori videbit restan-
rator: ponat suū calcaneum sub ascella os
sursum fortiter impellēdo: & manibus bra-
chium egrotantis iſterius velociter in eadē
hora & viriliter deorsus trahat eo conamine
aq̄si vellet adiutorij & brachiū ab hūero
euellere. ¶ Aut ponat cuneū sub ascella
longitudinis octo digitorū & latitudinis
quatuor: extremitate rotūda & sex in alte-
ra in extremitate. Cui⁹ extremitas sit ali-
quantulū longa ad lūtinū oī & pānis
deinde duplicatis cum modico stupe sub
ascella situetur: cuneus aduertēdo q̄ ro-
tunditas cunei sit sub ascella. Quotiesq;
patiēns sup scāno primus situt vna cū
restauratorē in opposito tū restaurator
iaceat vt hora restauratiōis pede dex-
tero vel sinistro sup altera p̄tē cunei appli-
cato sursum fortiter impellendo manibus
suis magna vi ingentē & conamie brachiū
patiēntis ad se trahat: q̄ ista via est se-
rior ceteris & raro fallat: quā restauratiō
nistā ex inuentione nostra sepe numero
expti sumus cū honore & utilitate nō pua.
¶ Alia s̄t repit vt q̄ cū barra siue s̄ā
ga opatur sub hac forma. Capiat barra
seu s̄āga rotundā a duobus ministris.
In cuius medietate adsit rotunditas ad
outē similitudinē cum pānis & stupa fabri-
cata et desup ligata ipsamq; barrā per ex-
tremitates suspēsam i humeris suis forti-
ter teneat: stentq; in aliquo eminenti loco
vt eger cum in barra suspendederet sitū
do ascellā in rotunditate terram pedibus
attingere nō valeat. Quod cū factum fue-
rit vnus ministrorum brachium patiēntis
inferius trahat: & alter pedes dicti patien-
tis leuiter ad terram distendat. Tertius
aut minister adsit qui humerum proprijs
manibus inferius compumat. ¶ Alia Restan-
ratio cū
barrā.
ratio cū
barrā.
quoq; via est qua per gradum schalarū
ista restauratiō reducitur vtz vt suspēso gradu
patientē super scalarū gradu prius pan scalarū.

Restauratio
ratio cur
fascia.

Restauratio
ratio cur
balista
lignea.

Restauratio
ratio cur
spatula.

nis et stupa opte incollato cū aliquanti em-
nentia ad modū omī et per restauratiōem
brachii inferius fortiter trahat aduertē
do q gradus schalaz hora restauratiōis
cadat sub ascella ne forte i focli adintorū
seu capite causetur fractura. P Alium in
sup habemus modū qui solū manibus p-
ficiat. i. q fortificata fascia tele foris du-
plicata et trahi solarij alligata ppēdcula
riter descendēte ad modū chorule situet
patientis ascella sup predicta fascia: ponē
do super prius sub ascella magnā pillam
stupa aut pannis cōfectā: deinde ordine
iam dicto in reductione schalaz pcedat.
P Eodemq mō sepe numero reduximus
adintorū ad pprium locū cū ligno curuo
ad modū baliste cuius sua chorda in am-
babus extremitatibus clauis fortificata
a trabe solarij ppēdiculariter descenden-
te p insim trocleā vulgariē la taglia nū
cupatū. C Si uero itaq hmoi in infro cur
sua pila mō ad dicto sub ascella habeat
restaurator duos vl tres miltros q paritē
tē a terra per tres cubitos cū dicto infro
leuiter suspendat: et plus vel minus iuxta
paritēis stature necessitatē: quoq ministro
rū vnus patientis brachii inferius fortiter
trahat in eodē tpe. Si iter alius eadē ho-
ra manib⁹ suis patientis pedes amplecta-
tur leuiter th deorūm trahendor: aliq
ipm suspendēdo iuxta necessitatē ponde-
ris lateris oppositū. Et isto mō: cū celeritate
regrotatis brachij tutella dislocatuz
adintorū multotiens ad sūi ppriuz locū
conduximus. P Sunt deniq nonnulli q in
bē patientis ascellā sup spatulā alicuius
hois altioris stature statura patientis si-
nuare brachij egrotatis manibus p suis
inferiorē ptem fortiter extēdēdo et magno
conamine. sursum reliquis corpis pdicta
spatula sublenādo: q quidē modus et a nō
nullis sit comprobat: in rei vitate ego
hmoi modū nūq approbau: q eiusopa-
tio magna ex pte mendax repitur. C Alie-
rius plerūq cōtingit iuncturā istā a loco
suo luxatā multis diebus pmanere in sim
q sepe numero ad duriciē cōuertit: vnde
an eius restauratiōem viliissimū est locū
mollicicare cū decoctionibus mollicicati-
bus aut cū emplis vel cerotis hmoi virtu-
tem habentibus: de quibus oibus in an-
dotario nostro suis pprijs capis vtilē fa-
ciemus sermonem. C Cum ergo locū mol-
lificatum esse cognoueris: tunc ad vñ ex
iam dictis modis restaurandū recurrendum

est. C Eius aut cōfirmatio vt multi cōstitē tēpus
restant intra vigessimū cōpletur diem. restaura-
C De dislocatione aut ē humeri et capitis tionis.
furcule hic cessabit sermo cū rarissime (vt
Aulcen. tener) predicta ossa nequaquā dislo-
cationē suscipiant: cū tñ caput spatule et
furcule ac pectoris ossa separationē patiānt
dislocationem aut minime. Qua de re cō-
secuta partium vntione manibus restaura-
tōis constrictiuis medicaminibus pro ea-
dem curatione procedat. P Et sic deo dā-
te completus est sermo presentis capituli
cuius nomen sit benedictum.

C Cap. v. De dislocatione cubiti.

Ultis de causis dislocatio cu-
biti et eius restauratio p dicitur Dislocatio cubiti
his indicat: tum ppter ligamē-
toz fortitudinē ipsuz cōtinen-
tium: tum ppter eoz breuita-
tem: tum ppter cōtrarietatem sue conca-
uitatis. Et qz ista iunctura vt nonnulli
asserunt ad vñquāq ptem possit disloca-
ri: tñ q preterq ad interiorē et posteriorē
ptem ipsam dislocationem suscipiat est de
raro contingenti. Ceteris vero deterior est
illa q propter inobedientiā et carnis pau-
citatem ad paritē posteriorē inclinatur.
C Signa autē talis dislocationis de faci-
li habent: per cōcauitatē vnus ptis et gib-
bositatem alterius ptis. Et cū hoc enā in
firmis brachium: versus pectus nullo pa-
cto complicare: nec versus spatulā suble-
uare potest. Cognoscitur insup istius iun-
cture curatio ad cōpationem luxati mēbrū
cū socio suo: q dislocatione cōsecuta plas-
matio in longitudine et pulchritudine cur
suo socio longe difformis esse videt. Et p
prerea necessario inter sanū luxati cubi-
tum semper magna apparet inaequalitas
C Tum ergo ad hāc veneris dislocationē Cura.
statim sine aliqua tpe ihermissio si ad in-
teriorē fuerit ptem ad sim duo ministri.
Quoz vnus patientis adintorū manib⁹
capiat. Alter aut manus eiusdē fortiter
mēbrū extēdat extēsiōe vehemēti. Si re-
stantor eodē tpe manib⁹ oleo rosa. illinq
conet iuncturā ad propiā sedem colloca-
re ipsam pollicibus suis aut palma man⁹
fortiter impellendo. Vterq si ad posteriorē
ptem cubitus dislocare cōgerit: itic neces-
sariū est vt a duob⁹ miltis brachij forti-
ter extēdat ordie iā dicto: forti extēsiōe
dehī restaurator mād⁹ suis cubitū cingē

Capitulum
restauratio
nis.

do os ad ppiā sedē ipellat. P hoc ppleto iunctura emplō restrictio emplāstrefecō decenti ligatura liget. Brachijūq; ad collū suspēdij detineat. Et nō pmittet talis me dela vsq; ad quartā diē. Itēq; asit restauratio cōter in .xv. dieb; celebrat. P Et q; contingit sepe numero in fine cure iuncturam cū aliquatū duricie remanere: p cui; mollificatione recurre ad anul dotariū nīm cap. de medicinis mollificantib; necessitate v; genti. Sitr etiā dictis .xv. dieb; transactis cerotū nīm in cā fractoz ossiū ordinatum in .c. de cerotīs accommodatē p aliquod dies super totā iuncturā deferri debet. P Et sic deo dante completus est sermo presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulum. vi. De dislocatione iuncture manus et digitorum eius.

Dislocatio
manus.

Uncture manus et digitorum de facili dislocationem suscipere solent. De facili. sicut dum recētes fuerint restaurant: quārum dislocatio l; ad vnaquāq; partē vt oēs cōmuniter te

Signa.

Cura.

Emplm.

nent practicanes contingere possit tamē ad interiorēq; posteriorē partē vt plurimum dislocari solent. ¶ Signa vtiq; dislocationis istaz iuncturaz nō differunt ab alijs signis superi; s; scriptis. ¶ Restauratio itaq; dislocationis iuncture manus et digitorum eius perficitur optima extensio ne facta a duobus ministris hinc inde restitutor iuncturas mouendo: eminentiamq; loci manibus comprimendo tota. Iter se exerceat donec ossa ad suā propriā sedē cōponātur. P facta restauratio locus emplāstref cū emplō de farina volatili albulmine onoz ac oleo rosato mirri nō cōfecto. Cū quo vsq; ad septimū pcedē est ipm de tribus in tribus diebus pmittādo: manū brachijū super tabula stupā xpānis imoluta situādo. P Septima deinde trāfacta cū infra scripto auxilio vtiliter proceditur. R. albulmina duoz onoz olei mirrini olei rosati añ. 3. f. olei masticini. 3. f. terebentine clarissime. 3. r. pulueris rubi. 3. f. succi plataginis. 3. vj. farine ordei q; fabaz añ. 3. v. misce et more emplī super iūctura administrat: nā eius opatio in ot dislocationē crede mihi vtilissima est. P Et q; sepe numero cōtingit istā iūcturā cū diuturno dolore et difficultate

motionis et cum debilitate plurima totius iuncture remanere: vñ pro sedatione doloris et cōfortatione particule reismollificatione infra scriptū cerotū magistrale super pē dicta iunctura iponere necessariū ē cuius talis est ordinatio nostra. R. radiciū altee decocte et cribellate radiciū sigilli salomonis sifr decocte añ. li. f. olei rosati omphancini olei mirrini añ. 3. f. f. aggripe et dialtee añ. 3. vj. terebentine clare olei camomillini añ. 3. f. floriz rois marini: squinati absinthij añ parū lumbicorum loiozum cū vini nō. 3. f. f. vini odouiseri li. j. bulliāt oīa sifr pter cribaturā vsq; ad vini cōsumptionē deinde colentur et cū cera alba sufficienti et dicta cribatura fiat cerotū molle: addēdo croci. 3. q. ¶ Cōfirmat asit talis iunctura cōter vt nōnulli testātur preferim Jamerius in .xij. dieb;. P Et sic deo dante completus est sermo presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Cerotum
magistrale.

¶ Capitulum. viij. De dislocatione scie et coxe.

¶ Ictet vt cōter oēs tenēt antea pes preter Albul. caput coxe ad vnaquāq; pte; possit ut dislocari: tamen luxationem in coxa vt plm aut exteriorē aut posteriorē partem euenire contingit. ¶ Significatio itaq; dislocationis coxe ad exteriorē partem secure est quando pes a suo focio in longitudine abbreviatur. Et cum hoc etiā in inguine profunditas manifestatur: et in opposita parte eminentia ostenditur et genu ad interiorē partem aliquantulum declinare videtur. P Signa autem dislocationis ad posteriorē partem consecute habentur per difficultates plicādi genu et pedis abbreviationem cum mollificatione in inguine et coxe rotunditas apud nates manifestat eminentiam causare solet: quādo autē; licet sit de raro cōtingenti ad interiorē partem femur dislocatio istaz eius signa sunt hec. videlicet quando iungitur pes infirmus cū pede sano inuenitur longioris stature stature sanitatis etiam genu altero remanet eminentius et patiens versus inguen pedem conducere nequit: et caput etiam coxe versus inguē deriuare solet. Et propterea ad ipsum locū semper aliqua manifestat ut ad premefactō. P Signa itaq; dislocationis ad an

Dislocatio
scie et
coxe.
Albul.

Signa
dislocatio
nis.

Signa
dislocatio
nis ad
posteriorē
rē prem.

Signa
dislocatio
nis ad
anteriorē

teriore parē secute cognoscuntur p dener-
gationē yanez inter dū preteritionem ege-
shonū z inguinis tumefactionēz p difficul-
tare ambulādi: q eger aliter q sup calca-
neo ambulare nequit. z cū hoc etiam crus
nullo pacto a patiente duplicari pōt. Se-
nu sūt cū hac dislocatione dolore minime
vacare videtur. ¶ Cū ergo coxe iuncturā
per signa ista dicta luxata esse cognoveris
tunc velociter in eius reductione laboran-
dum est qm nisi recēter a sua propria sede
luxata restaurare ei? reductio in posterū
(vt indit Aliab.) cū difficultate efficeretur.
Eandē sententiam refert Aui. medicorūz
pnceps dicens q si nō reduceretur velo-
citer ad suum propriū locū fortasse effun-
derentur ad eam humiditates z putrefie-
rent z producerent ad corruptionē totius
mēbris. ¶ Quia de re est circa hūc modū
restaurādi iuncturā varie apud auctores
reperiātur opiniones. Th omnes cōiter
practicātes moderni docēt hūmōi iuncture
facere restauratiōē altero duoz modoz.

primus
modus re-
staurādi.

¶ Quorum primus est Albu. chirurgico-
rum patris: z est oibus luxationib? iunctu-
re anche reductio vniuersalis: p̄sertim om-
nibus his modis quorum propria ignora-
tur dislocatio. Ligatur itaq? cū fascia seu
mātili pariete sub ascellis z inguinib? fir-
miter ad colūm aut ad aliud infirm. cōsi-
milis fortitudinis: ab alia pre ligetur. cū
mantili genu deorūm descendendo versus
cauiculā ibiq? insup firmādo mantile: quo
facto in eodem tpe vice vna fortiter talis
ab omni parte efficiat extensio q? patiens
fere a terra suspēdi videat. z sic restaura-
tor tpe hūmōi extēsiōis manib? totā iunctu-
ram amplectēdo hincinde eā cōmoueat.
donec ad p̄p̄iā sedē locatā esse cognoue-
rit: qd de facili cognoscit p lōgitudinē fo-
cū sane equalē z sedationē doloris. Et iste
mod?z vt p̄diximus oibus sit cōis: th est
magis pueniēs ad dislocationē interi? z ex-
terius secutā: nā vt dictū est per extēsiōē
dictā patiens extendat: eminetia q est apd
inguen cū calcaneo intus ad sūū impellat
locū: corā p genu ad intermedium ducendo.

Secūdo
dus.

¶ Scōterem modus reductiōis istius iſi-
cure est vt firmato patiente super mensā
lōgiori patientis statura: ruz qualibet ex-
tremitate firmetur colūna: deinde cū mā-
tili ab inguine ad dorsum sursum ascēdē-
ti crucialiter super ventrē liget ad colū-
nam. z cū alio mātili liget enā corā super
genu crucialiter volūēdo donec sub calca-

neo est eodē mantili ad aliā liget colūnaz
z cū canulis positis inter mātillez colūnaz
torquēdo ab oī pte sic trahat parietis do-
nec restaurator manib? insit iuncturā ad
sūū locū cōponere valeat. ¶ Alio ingenio
reductiōis ē: vt firmator ligato: patiente
sub ascellis cū mātili ad colūnaz corā cum
mātili ligata ad torcular infirm ānectat
cū p̄dicto mātili ligatione firma: q? p hūc
modū vnaqueq? difficultas coxe luxatiō ad
sūū p̄p̄iū locū reducit: dūmō recēs fue-
rit. Quis qdem infirmatio auxiliā ista dictā
superi? c. f. de vniuersali fractura z disloca-
tione cōpletur. ¶ Vt si hūmōi dislocatio
a cā antecederi causari videatur: sic post
eius reductionē ad humiditatem supflūaz
desiccādā actuale cauteriū ab antiq? sum-
me laudat. ¶ Cōsecuta deniq? istius iun-
cture reductiōe yllissimū ē est astellā p ali-
quot dies pānis? supā inuolūtā in pre-
teriori coxe vsq? ad cauiculā ligatā deinde
re: prius th ligata medella cōdecēti ligatu-
ra ipsa crucialiter hincinde tendenti: z nō
remouetur medella nisi de sexto in septu-
z. ¶ Quis cōfirmatio cōiter in .xxx. diebus
cōpletur. ¶ Et sic deo dāre completus est
sermo p̄stis cap̄tū eius nomē lū b̄ndictū.

¶ Cap̄tū. viij. De dislocatiōe genu
et eius rotule.

Genu teste Aliab. ad
vnā quāq? p̄ter q? ad anterio Aliab.
rem parē dislocari pōt. Dicit Disloca-
tō ad anterioz nō est euelli: no genu.
qm geniculū sine rotula fieri
prohibet. ¶ Cuius quēdē reductio quēad-
modum sepenumero in alijs capitalis di-
gitum fuit cum debita. mēbū extēsiōe et
manibus quoq? restauratis os ad suūz
locū cum decenti pressura componenti
magnifice cōpletur. ¶ At si tantum ro-
tulam dislocari contigerit: tunc in eius re-
ductione ponatur patiens super scannuz
ad sedendum super terram pedem suū
situando. Deinde restaurator conetur ma-
nibus suis fortiter comprimendo rotulā
ad suū locū collocare. postmodum lo-
cus cum stupis et emplastro de farina vo-
latili emplastretur. Et deinde ligetur.
Et in curatura ponatur pann? z alia in-
genia genu plicationē prohibentia. ¶ Ulti-
mo vero loco pro cōfirmatione iuncture
genu z rotule procedendum est auxiliā z
curatione tradita in supioribus capitulis

Alio mo-
do resan-
dandi.

Cura.

hemiodicimus) sine artifice cōsequi non pōt sua idonea atq; pportio ara infra hñ ti. Ita 7 pharmaca diuersoꝝ simpliciuꝝ a chirurgo ad egrorātū vilitatē idonee ordinari non pnt nisi talis chirurgus hñmōi simpliciū pleniorē noticiā habuerit. P Si q̄s igitur in arte chirurgica pharmaca sibi cōponere seu ordinare voluerit absq; hā 7 pfecta cognitione naturae simpliciū ingredientium: pfecto is eq̄parari pōt ceco in ligno operanti. Nā sepiissime ptingit cecū scindētē lignū plus 7 minus de ligno accipere q̄ sit necesse. Et ppter ea frequētissime errorē pmittit. Siliq; mō accidit chīrurgo sepe numero errare in cōponenda vnguenta empla 7 linimēta ad vsum chirurgie naturā simpliciū ignorādo. P Qua de re vt facilius gradus simpliciū replan tur ipsa sub ordine alphabeti describam. Et 13 inter doctores graduū varietas simpliciū replatur: n̄ aliqñ illud a diuersitate regionū causari p̄t. Ego em̄ in hoc modo flores ab antiquoꝝ monumentis re collectos: 7 p̄sertim Dial. Serap. Gale. Pauli. Aut. 7 aliorum. In primis a litera A. incipiendo.

Emplm.

Acetum.

Acetum. est frigidū in primo 7 siccū in tertio cōpositas n̄ hēt virtutes cuꝝ maxima penetratione optio nes philosoꝝ conueniunt in siccitate sp̄s 7 discrepant in cal. 7 frī. Nam q̄daz dixerunt q̄ frigidum est q̄ cholera m̄i gat. Et alij dixerunt q̄ est calidū eo q̄ in per terram sp̄rsum bullit 7 frangit petrā Mellus q̄ de eo dicitur q̄ sit calidū postea frigidum acetum. Et propterea sacri ex vino autem potenti calide complexiōis indicatur.

Aloes.

Aloes epatici calidū est 7 sic. In secūdo gradu. Pudendoꝝ viceribꝝ p̄sertim h̄ge 7 matricis cū aneto cōbulo vlt̄r admi stratur. Vlnera q̄ recentia potentissime in carnat. Oculorꝝ caligine clarificat eorūq; lachrymas cū aqua rosata 7 mirtilloꝝum ipsius vire impo sita: potēter stringit. Agaricus est cal. in secūdo 7 sic. In tertio pulne rizans 7 admi strus cū melle litar giro te rebentina 7 lupinoꝝ farina: necnon parus salis atq; tartari vnaquāq; morpheā p̄s aliquatūlū scarificatā valentissime sanat. Ossa q̄ corrupta cū paucedino 7 aqua vi te impo situs mirabiliter extrahit 7 m̄idificat. Siliq; mō aduersus fistulam cuꝝ ra

Agaric.

dice dragontee 7 puluere nostro carnis su perslue remorioso: parūq; tartari salis s̄z oēm modū admi strationis eius infra si stulā impo situs summoꝝpere valet.

Assara. Assara siue baccara latine s̄m Gal. vij

phar. herba est cal. 7 sic. cōponis i tertio. Cuius bonitas in radice t̄m eius cōsistere videtur. Ideo radiꝝ eius decocta in lauatorio capitis p̄ conforatione ipsius summe v̄satur. Item laurio capitis.

Argentum. Argentū vini auctoritate puuli est calidū 7 sic. In quarto. ex effectu em̄ cognovimus. scitur: q̄ ex sua caliditate dissoluendo inci dit 7 penetrat. Quidam dixerunt ip̄m esse frigidum in quarto.

Alumē. Alumēca. 7 sic. in quarto est phibitū materiez phlegmaticae ad locū venenosiū. Et si mixturā 7 bullitum fuerit cum aqua plantaginis sanat vlcera difficillime curantia.

Amigda. Amigdale amare ca. 7 sic. in sc̄do sunt. Et oleum eīam eaz. eīsdem est nature. Dulces h̄o calide sunt 7 humide in p̄mo: 7 oleum eaz 7 oleum amaraz faciunt ad furditatem aurium. Oleum vero dulciꝝ confert dolorē eaz a materia m̄ytra causa to. Amare insup amigdale p̄trite cū sapa prius ad ignem inspissata admodū cero ti addito aloē caballinolumbricos mira biliter interficiunt 7 necant super vmbilicō impo site.

Anisum. Anisum est ca. 7 sic. i tertio. virtutem h̄z carminandi ventositatem.

Antimonium. Antimonū est frī. 7 sic. in tertio. Et cum albumine oui 7 lingua passerina farinaꝝ fabaz parūq; thuris 7 pills leporis minu tissime inctis sanguis auris fluxu a qua cūq; cā fluente p̄fectissime stringit ip̄sum inter aurē ad modū pessarij impo sitū. Et in collirijs oculorꝝ vlt̄r admirat. Ideo te stante Alma. sanitate oculi p̄ternat. Car nez insup in viceribꝝ sup̄fusiā p̄sumit abiq; mordicatione ēt maligna vlcera elcori ossa a mundificand in carnat.

Arsenicum. Arsenicum 7 auripigmentū sunt cal. in tertio sic. In sc̄do virtutē h̄z mortificandi et putrefaciendi membris: n̄ auripigmentū est minoris operationis.

Abstinū. Abstinū est ca. in primo sic. In secūdo cuius virtus rōne amaritudinis siue ēst ip̄ica. Ideo sumi sibi virtutes adinuicem p̄trarie in opatione. Abstinū igit p̄ruruz 7 sup̄ tegla calefacti vino odorifero tritoꝝ a p̄cussibꝝ p̄rusionū p̄fectissime optulāt

De natura simplicium. Fo. cclvij

Decoctum sup euz fursure camomilla mel
tiore malua euz sapa 2 aq sufficiet et euz
oleis anodinis: pura oleo rosato mirrino
atq camomillino sup pmsidibus et attri
tionibus lacertoz miraculose v3.

Altea.

Altea de culc pcentiavarij sunt opinioes
aliq em et colapsus medicor tenet spaz
ee ca. et hu. calitate tpa. Alij ho ca. et
sic iudicant. Ideo Sera. c. de altea dicit
q eius viri est stipicare: Sal. ho. vi. sim
plici. phar. c. eulscus dicit ipsam virtutem
hre abstergendis relaxandi seu digerendi
doloribz mitigadi. Jo apata cu q difficul
tate maturat maturat si cum farina triti
ci in brodio gallinaz et cum butyro fm
artem decocta et in forma emplastrj redu
cta fuerit. Humores quoqz crudos 2 gros
sos in apatibus frigidis pfectissime et ce
lerriter maturat et digerit. Ites ad fractu
ra ossiuz cum medicinis valerbz vtiliter
ponit. Viscositate em sua ossa fracta con
glutinat. Et ppter ea qbusda dea est al
tea qz se in altum eleuat erysiscus quia co
glutinat.

Acorus.

Acetosa.

Acorus est ca. et sic. in scdo. Et viri in
us et extravitis splenis medetur.
Acetosa est fri. in prio sic in scdo eius
viri est euz lactuca pusa et lingua passe
rina et albumine oui qquassato euz oleo
rosato onfancino apostematata cholericis q
transseunt de membro ad membz pluri
mum sanare.

Agrimo
nia.

Agrimonia est ca. et sic. in scdo. et succ
et euz ceroris vulniz capitis viri admini
strat. Et sirupus euz ea pfectus vt inferi
spasmodis epilepticis et paralictis medet
Cuius forma tal est. R. Agrimonie ma
tricarite pipinelle prunaleveris athos an.
20. j. salute nepite metastri an. 20. f. semi
nis peonie et radcis ei an. 3. ij. sanfucci
feniculi an. 20. f. cinamomi nucis musca
te cubeban. 3. j. f. aggarici troiscati. 3.
ij. oia punda adinuicet: et euz aq fenicu
li salutez bulliat v3 ad psumatoez ter
tie pris: deinde colent et euz zuccaro mel
le sufficiet sirupizet postmoduz euz pilis
aggregariuz et pilis terdis purget co
ponat pdictus sirupuz aq ablinthy et
salute sumptus vnumqueqz dolori sciatu
cum et spasmodum dispositionem mēba
confortado resolut et mitiga.

Allium.

Allium est ca. et sic. circa qrtuz. Et deco
ctuz sub prunis euz cepis et pistatur euz fi
cubz et pinguedie porcina apata frigida

difficillime maturatōis maturat. Silr et
decoctum et pistatum cum nucē et ficubz
ac triaca oibz venenofoz aializ moru
ris in per extra administratur magna est
medicina. Et propterea dicit rusticornum
tirica.

Albus est ca. in prio et sic. in scdo. et suc
et euz cerebērina et farina frumēt et
melle rosato paruncz sago colle igne et ar
te absterfuuz faciedo vlcera carbūculosa
pfectissime mūdificat et carnat. Decoctū
isup apluz euz folijs cauitaz et melliloro
deinde i decocto euz farina fabaz et fur
fure et oleo camomillino anetino et rofa
to apata mammillaz ppter retentionem
lactis causata potenter resolut. Lac pris
exiccado: et prim purgando.

Bristologia est ca. et sic. in scdo. Virtus
rez h3 incarnadi vlcera euz mūdificatōe.

Anthera est illud qd est in medio rose
rendens ad citrinuz colorē. Cuius virtus
est fri. et sic in primo cum stipicrate.

Alchechingi siue solarz mōranu ē fri.
et sic. p pstone. et ptere difficultatē. Et
mūdificat rene3 sumēdo tps3 forma siru
pi. R. alchechingsi. 3. j. f. passulaz pineaz
mūdaz an. 3. vi. iriū seminu minor an.
3. ij. radicu perosiliū feniculi apamī bru
sci atq aph an. 20. f. liqritie. 3. x. prunoz
damascenoz sebesti iuuibaz an. nūero.
xij. floz violaz gitzof an. 20. j. salifragie.
20. f. bulliat aliqtrū tritūrata cū aq en
diute buglosser feniculi: pax vint granato
rū v3 ad psumatoez terrie pris: deide for
tis colēt: zcu zuccaro albo sufficiet fiat si
rupz h3 artē cū. 3. f. f. optimi reubarbari
Iste em sirup m3z in modū mūdificat re
nes a lapillo fursure et pilis: stomachum
pfortat ei3 digestionē aliquaz corrobora
doventositēz elus et v3qz carminada
et resoluendo.

Amesosemē ē cal. et sic. i tertio. et aurt
lūsviret: puocariuz viri admistrat. Amesos.

Anetū ē cal. et sic. p pstonis in scdo. Et cō
numerat inter simplicia anodina. Et est Anetum.
resolutiuū et carminatiuū v3 resolutatuz. Et
obustu h3 Sal. li. simplici. phar. vlceribz vir
ge viri medet. et in sedando auris dolo
rē et medicina magna. Anetū isup est re
solutium cum maturatione. Ideo fi cum
resolutis m3ceat augmentuz resolutio
nis pstat. Si cum maturatiuz etiā cito
maturat. Ites olei et admixtū cum oleo
amigdolaz amaz pēositatē aurium et ti

Splum.

Ad apa
ta māmīl
iaz.

Aristolo
gia.

Anthera.

Alchechi

Si.

Sirupus

Cal.

nitrū sedat: cū oleo ē de vitrellis ouoz mix-
tū rburro zoleo violato dolor auris acu-
tū a materia calida causatū mirabilr mi-
tigar: maxime in oleis bullitū cū porce-
llis: pax croci et vino granatoz. vñs
ad sūmationē vini. Itud eñ auxiliū cre-
de mīhri sedādo dolorē auris mirabilē ē.

Artemisia est cal. z sic plexionis circa
principiū. iij. Cūus posse est loca nervosa
pfortare. Et bullia cū vino z rebz anodinis
in forma epitime administrata cū spōgia
vel lotionē facta in el^o decoctio de vñ supra lo-
ca nervosa potētissime pfortat cū aliqua-
li resolutioe. Cūalet ē mirabilr in tenasmo-
ne a frigiditate causato isto mō faciendo.

Accipe colofoniā puluerizatā cū nuce ci-
pessil zaltquātūli thuris. Deinde pōe pul-
uerē sup pūnis ignitis z recipe fumum.
postmodū habeas artemisiā i debira qūi-
tate recētē z calefactā sup regulā pūis ir-
roratavino simplici sup quam sedeat pa-
tiens: qz mirabiliter tenasmonē sedat rest
medicina experta.

Agrestis est frig. pplexiōis in secūdo sic.
in tertio. Virutē hz repercutiendū calidi-
tatem humorum.

Acacia est frig. z sic pplexionis vltra se-
cundum gradum. Et fortis stiprictaris.

Aqua est frig. z sic pplexionis vltra se-
cundum gradum. Et fortis stiprictaris.
Aqua vt hñ primo simpliciū phar. est
frigide z humide pplexionis in primo. Et
pprerea virtutem hz inspissandiet conge-
landi igitur repercutissimum est apostema-
tis colerici.

Aquaalu- minosa est virtutis et cicatrice
minosa. Itō mūdificat vlcera. Et est phibitua ma-
teriez flegmaticaz ad locū venientium.

Acedula. Acedula est frig. z sic pplexionis circa
secūm gradū. Virutē hz repercutiendū cō-
fortandi particulam.

Ambrota- num. Ambrosia est cal. in pmo sic. in scdo
mōdificat vlcera cū pfortatiōe pculē le-
se. z succus eius mixt^o cū melle acetozaleo
caballino z sup vmbilico moze emplastrū
positus vermes potētē interficit.

Armonia- cum. Armoniacū est calidum in tertio sic. in
primo. Virutem hz resoluendū potenter
cum mollificatione.

Assaferi- da. Assaferida est cal. z sic in scdo. Virutē
hz abstergēdi cū attractione vehemēti.

Assodil^o. Assodiloz radices sunt cal. z sic nature
i tertio hñtē hñt abstergēdi cū corrosio-
ne. Et succ^o eaz admixt^o cū melle zoleo de
tartaro fm plateariū potētissime in alba
ras natūritatē pilloz iductū decoctio quoz

affodilloy facta cū lypino z lupinaylceri-
bus putridis ē ambulatorius z cāceno-
sis optime medetur.

Asailla est frig. pplexiōis in primo sic. Asailla
in scdo. virtutē hñs repercutissimam.

Aspaltum vt hñ. x. j. simpli. phar. est ca. Aspaltū
z sic pplexiōis in scdo. Ideo virtutem hz
ericcadi z glutinādū vulnera recētē. Et
est spuma idurata z repa i muri mortuo

Astramēti mineralia cal. z sic pplexiōis
sunt in tertio. Virutem hñtē corrodedi cū
stipricitate nō parua.

Auricula muris siue anagallus herba
est duaz species vñ masculus z femina:
vna quaz florē pducit facinri coloris vel
subrubei. Alia vñ florē celestinū pducit.
Semina vñ eaz in forma z magnitudine
colādrī cal. est sic. hec herba ē est calidi
ratis tēperate z desiccā fm Gal. fortiter
abstergēdo cū attractione. Quidā vulga-
res dicūt esse oculum xpī cum sic non sit.

Bolus armenus est frig. et sic. com-
plexionis in scdo. Restricti-
uus: z materierum calidarū phibitiuus.

Bacca lauri semē est cal. z sic. pple-
xiōis. Et fortioris caliditatis caliditate fo-
lloz. Et virū decoquant in balneo solā
el^o cū salua roze marino absterhio z pax-
salis ad pfortandas pedum ficituras. Et
oleū el^o vñguētis casbei virū admistrā

Borago est cal. z hu. in pmo. Et virtus
el^o ē sanguinē bonū gñare. Et virū vulne-
ratis pcedit in ferculis cū petrosilīo z mē-
ta pferit in brodato gallinaz decocta.
Borago est cal. z hu. z cordialis. Et ge-
nerat bonū sanguinē hñs similē bo-
raginis. Et el^o radis sup pūnis decocta
cū peccis madesactis pistata cū tartūdem
carnis pomoz ē sub pūnis decoctoz et
modico butiri potētissime panaritū dolo-
rē mitigar. Et oēs forficulos maturat. Et
in ore simply deretā pū in aq z vino grana-
toz infusa attritātē lingue feblicitātē z
siccitatē pūis mirabiliter lenit z extinguit
Et infirmo delectationem prestat.

Betonica est cal. z sic. in primo. autorita-
te Pāde. virū el^o est mūdificaret icarna-
revulnera nervoz. z iter ceteras herbas
pferētes ad vlcera capitā obtrinet pncipa-
tum. z folia el^o fronti posita oculoz dolo-
res mitigant materia retinendo.

Berberis est frig. et sic. Virutē hz pfoli-
dādū vulnera sine mōdificatiōe restāre gal-
lij. phar. Itō el^o virū virū administratur

Auricu-
maris.

Bolus
armenus.

Bacca
lauri.

Borago

Buglosi

Betonie

Berberis

In cerotis vulnibus capitis et nervorum.

Brancha **visina.** **Brancha** visina est ca. et hu. virtutē huius maturandi et liniendi apata difficilissime maturationis cum altea pistata et decocta cum oleo amigdalarum dulcium et pinguedine gallinacea et pap. cere oib⁹ ad formā ceroti redactis duritie et siccitate nervorum mollificat et lenit: et si huius compositioni addiderint. 3. ij. diaphanis gummati albi. et 3. j. p. sopi cerotum. Sale. parūque siccus esset medicina optima ad oia apata dura resoluenda.

Bleta. **Bleta** est fri. et hu. coplontis virtutes huius abstergendi in frigidam et humectandi. 3o decocta i brodio cū modico mercurielle et boraginis et pap. succarū vtrūq⁹ soluit. 2i Gra. 5o stipitricare sua pruritiū facit: q⁹ est aliquantū stiprica.

Bursapa **stolis.** **Bursapa** pastoris siue sanguinaria est fri. et sic. coplontis. 3deo stipitricā huius virtutem.

Berberi. **Berberi** est fri. et sic. in scdo siue stris huius est in tertio cum stipitricare non parua.

Basilicon **Basilicon** siue ojimū ca. in pmo sic. i scdo et virtus eius est pforare mūdificare et dissolvere in comestione sumptū caliginē oculorum facit. 3n collirijs huius administratum oculorum caliginem emendat.

Brionia. **Brionia** est ca. et sic. coplontis in scdo virtutē huius abstergendi cum maturatoe et succo eius cum succo apij mixtū cum farina lētiū et terebēntina cum melle rosato vlceribus fraudulētis vtrūq⁹ medet. et gra. exēpli talis p⁹ eē ordinatio. R. succi brionie succi apij depurati. an. 3. j. terebentine. 3. ij. mellis rosati. 3. x. bulliāt sūt pap. deinde addant farie lētiū. 3. x. farie ordel. 3. j. mellez vtrūq⁹ vtr. 3.

Bauria. **Bauria** cal. et hu. est coplontis: iō maturat apata difficilis maturationis.

Bdelituz. **Bdelituz** est ca. in fine pmt et parū plus 3o lenit et mollificādo resolut apata sepi rotica vt hī in sexto phar macoz.

Balsamū **Balsamū** siue oleū balsami virtutē huius at trahēdi abstergendi et pforandi: et cicatrici vlcēz attenuādi. iō ca. ē. et sic. i scdo.

Balaustia **Balaustia** est fri. et sic. coplontis in secūdo vel quasi percussina: iōdo vehemēter sit pricat.

Buryz. **Buryz** est ca. et hu. caliditate temperata: maturat et lenit cum sedatione: et deductum in morario plumbi cum oleis de vitellis ouoz dolorem aurium clamorūq⁹ mitigando sedat.

Boras. **Boras** est ca. et sic. coplontis caliditate temperata virtutem huius consolidandi et cōglutinandi vulnera.

Caulis **Caulis** fm Aulic. lib. ij. c. de caulis. Caulis est ca. in pmo et sic. in scdo et posse eius fm diascoride est casum rectificare capillorum et testiculorum atq⁹ genitalium morbis cum emptia vtrūq⁹ administratur. **Cucumer** **Cucumer** est fri. et hu. coplontis. 3o p⁹ Cucumer eius est in frigidare et humectare in scdo. fm Serap. quare succus eius admittit⁹ cum succo plantaginis albumineq⁹ ouorum et oleo rosato atq⁹ cholero oibus apatib⁹ sū guttulis atq⁹ cholericis in primis dieb⁹ vtrūq⁹ liter medetur.

Citronium **Citronium** acetosum fm Sal. frigide est Citronium nature. 3deo virtus eius est in principio apata calida repugnare virtutē huius insup incarnandi et pglutinandi vulnera. Sicutq⁹ mō dicit q⁹ dulce huius substantia teporata. 3deo ē minoris in frigidationis et stipitricatis. Et emplm de pomis sub prunis decoctis fm Serap. auctoritate diascoridis pntib⁹ apata calida i māmills summope optulaf. Et ego dico q⁹ v3 in oibus apatibus testiculorum et ani ac emoroidibus et modis cōficiendi huius emplm optime descriptū fuit c. de curatione opthalmietz capitulo de cura emoroidarum.

Calx **Calx** viua cala est et sicca in tertio. **Lo.** **Calx** viua ta vino fm artē ca. est et sic. in pmo. Ad mixta cum oleo rosato et succo lactucarū replā taginis: deinde oib⁹ in mortario plumbi deductis vlceribus ab igne euēntib⁹ optime optulaf. Scabiē et pruritiū tibiāz et sanat fluxum humorū pphidēdo decurrere ad locū. **Uina.** 3o calx si cū cera oleo terebēntine flozeq⁹ eris admixta fuerit oia putrida vlcra ab oī putrefactione mundat.

Corallus **Corallus** albus et ruber sunt frigide et sic. coplontis in scdo et confortatiui et restitutiui. 3o si cū succo lingue passerine sūguine dracontis et sercore asinino aliquantū assato et albumine oui 2o quassato admixti fuerint f. urum sanguis narium potenter restringunt. Suspensū insup ad collum stomachum tāgendo et digestione pforat: et a fulgure tuent hoiem ipsos hñem etiaz et domos. Carnē q3 supflūā in vulnerib⁹ vlceribus teste Aul. capto ppro sine dolore psumit: vñ si corallo rub. adderet aluminis roche combusti mirabolanti citrat terre sigillate balaustiaz singulorum. 3. ij. pulueris nostri carnis superflue remotiui coralli psciti ana para vna vehemētoris esset opationis ista medella.

Colloquintida **Colloquintida** est calida in tertio sic. in tida.

scboz decoctio eius facta cū aceto ⁊ melle ⁊ paz sandarace doloze dētū potētissime remouet a materia frigida ⁊ sicca causatū Et si admisceat. 3. j. cū. 3. j. mellis decocti vsq; ad spissitudinē solidā. ⁊. 3. iij. z media aloes cabalini ⁊ tantū de lupinoy faria ⁊ aceto moze ceroti sup vmbilico imposita pueroy libzicos pfectissime interficeret.

Cassia.

¶ Cassia fm Aut. li. ij. caplo de cassia eq; lis est in caliditate frigiditate ⁊ dicit ipaz esse resolutiū ⁊ lenitiū ⁊ apatib⁹ calidis pferim viscer ⁊ gutturis cū aqua solatri gargazata valde pferit. Lenit isup apata dura ⁊ ipsa potēter resoluūt. Podagricis p terea ⁊ alijs doloribus a materia calida causatis singulare p̄sidium p̄stat vtrū ēt administratur aduersus dolores p̄noiatos cum emptis ad podagram facientib⁹. Sā gulnem q̄z vi p̄stat vtrū refert mūdificat ⁊ phlegma grossum euacuat.

Cinamomum.

¶ Cinamomū calidū in scbo sicci itertio. Et cum vtilitate ponit in collitijs contra oculoy caliginē seudebilitatē vīsus ⁊ imaginationes q̄ minūtur catarratā futuraz.

Crocus.

¶ Crocus auctoritate Sa. viij. simplicius pharmacoy calidus est in scbo ⁊ sicus in primo. et est maturatius digestiū ⁊ do loz sedatiū. Iḡtur accommodare in digestiū vulner ⁊ in emptis apatū calido rum administrat. Et vtrū ēt impositū in aurilijs valētibus ad neruoy vulnera.

¶ Et in oleis ad dolorem auris calidus p fertim bullitus cum oleo rosato violato ⁊ oleo de vitellis ouoy vnumquēq; doloz aurium sedat.

Calamus aromaticus.

¶ Calamus aromaticus calidus est ⁊ sic. in scbo. Gale. auctoritate. viij. simplicium pharma. c. calami dicentis q̄ qdā dixerūt radicē eius cum bulbis potētissimā vtu tem h̄re euellendi spīnā ⁊ ossiū frustuz sed q̄ mūnq; expius est ipse vt resulit. et coiter eius adusus ⁊ cum melle et aceto admix tus ⁊ sup alopecta capitis cataplastmatus m̄striceam sanar. Oculoy q̄z caliginem aqua eius elābicata vt infra celeberrime emendat. R. calami aromatici mellis añ. 3. f. succi rute 3. iij. aque celidonte. 3. vj. aq feniculi aque berbene. añ. 3. iij. pipaloni gūci nux muscate garofiloy. añ. 3. f. croci. 3. f. floz rosmarini altquantulum cōtri toz sarcocolle aloes. añ. 3. i. ⁊. f. fell auluz de rapina viuētium si inueniri possint. 3. vj. vt loco eaz caplar de gallis gallinis caponibus ⁊ perdicibus in tripluz vs de

fellibus gallinarum ⁊c. omnia adinmiscem tritūrata immiscant ⁊ cūz elābico vitreo fm artē distillēt et vsut referat. Ista aqua bene obturata vnamquamq; debilitatem vīsus et oculorum caliginem mirabiliter conforat.

Cernua.

¶ Cernua frigida ⁊ sicca est in scbo. et vtrū ter administratur aduersus vlcera calida et infiemata. et virtus eius est vlcera maligna corrosiua abstergere absterfione domestica cum epicatione et extenuatione aliquall.

Cappari.

¶ Capparis ca. est i pmo sic. in scbo. Cui⁹ virtus est appetitum p̄stare stomachuz frige factum calefacere. et vīnū decoctiōis ipsius aduersus vīta splenis et epatis et eoz durities mirabil⁹ vs. Succus insuper eius in forma sirupi confectus vt infra ad oēm sciaticā ⁊ arteticā antiquatā vs mīrū immodū. R. succi capparis et cicoree. añ. 3. iij. succi ebulli. 3. i. ⁊ mediam semini cōmunium. 3. ij. scolopendrie galitrici polistrici anthos ana. 20. f. iue m̄strice abstin thij stichados salute. ana. 20. medius vīolaz. 20. f. i. ⁊. f. iulubaz pūnoy passularuz ana. 3. f. i. liquitrici munde ⁊ contrite. 3. x. s̄a fuci matricarie. ana. 20. f. aque buglosse endiuie feniculi. ana. lib. ij. polipodij quer cini. 3. vj. bulliant lento igne vsq; ad p̄sum mationem tertie partis deinde colent fortiter ⁊ cum iuccaro sufficenti et duab⁹ 3. optimi reubarbari possit fm artē in infusione predicte decoctionis fiat sirup⁹ in bona forma: qd̄ ego sepe numero exp⁹ suz in dolore sciatico ⁊ artetico antiquo ⁊ pre fertim contra morbum gallicū summe valere. Iste enim sirupus amice potētissime digerit vñquāq; materiā grossā ⁊ mixtā vīrtutem stomachi digestiū p̄stare ⁊ oēs oppilationes splenis ⁊ epatis mirabilr remouendo cerebrū q̄z ⁊ renes ab eadem materia mūdificando et vīnā etiā altqualiter puocando.

Castanea.

¶ Castanea vt Iero. de m̄fredis dicit est ca. et sic. p̄ponit in pmo restringēs corp⁹ vberimū p̄stans nutrimentū ipsius angus ventū facit ⁊ appetitū. Pandera. auctoritate Serapionis graduat ipam frigidā frigiditate paucā ⁊ circa primum gradū caliditatis ipam existere dicit.

¶ Cubeba ca. ⁊ sic. est cōplons tēperate. Virtutem h̄is p̄stare tūā: iō conforat digestionem stomachi. Et vsq; contra sincipin cū aqua boraginis exhibita. Valet etiam

cardiacis et epilepticis.

Carui. Carui est ca. et sic. in tertio. Virtutē h̄z diureticā sed vnum decoctionis eius vni nam mirabiliter prouocat.

Cāphora Cāphora vt cōter oēs auctores testā tur est fri. et sic. cōplexionis in tertio. Jov̄i lictor interponit in vnguētis vlcercum ca lefactorum.

Cinoglosa. Cinoglosa. i. lingua canis est fri. et sic. p̄plexiōis. et succus ei⁹ cū succo plantagi nis vno granatorū et pap. līrū ad ignem cū p̄dictis aliquatūlis inspissatus vlcereb⁹ oris et nariū gingivaz et genitalium v3. Valer quocq̄ admir⁹ cū melle rosato ⁊ re rebēris vlcerebus ab humoib⁹ frigidis causatis. J̄sif vt expientia nobis demon strauit aduersus morbi gallici vlcera an tīq̄ potētissime facit. eaq̄ ab omni trūbo si tate grossa. ⁊ (vt ita dixerim) radiconata ad modū fortis ligamenti cum facilitate mollificat purgat atq̄ mūdāt: eo maxie si p̄dictus succus inspissat⁹ fuerit ad ignē aliquantūlis cū sirupo rosato. vel opime le squillitico sive vt fortiorē habear po tentiā. Item folia p̄dicte herbē vlcereb⁹ frigidis siue scrophulosis imposita a pro pteritate medentur.

Camomilla. Camomilla est ca. et sic. in p̄rio. Virtus eius est resoluerē sine attractione cūz alio quali mollificatōe et loci confortatione. J̄o eius olenū b̄ndictum noiatum resol uit sine attractione. et decoctio eius cūz ex tremitate absinthij et radice liquiritice fe niculi ⁊ petrosilij sparagi ⁊ cūz grūoz frigi doz semib⁹ cū iunib⁹z febestē i vino gra natorū et aq̄ endiuie et zuccaro dulcorata et seiuino stōacho sumpta ad medietatem clari vīnā potētissime puocat lapillū expellit splenis dolorē epatis illorū curas et mīstīgāt ac etiam ictericiam sanat.

Cameptreos. Cameptreos cal. et sic. i scōo. Virtutem h̄z diureticā dī mīdificandī et resoluē dī sō succus eius cū farina fenugreci et farina feminis lini cū altea decocta et cri bellata et p̄nguedie anatis et galline mo re emplastrū sup mammillis ipositus du rictē māmīllaz resoluūt. sīr⁹ succus eius inspissatus cū terebēntina et oleo ipericōis vulnera magna ad sanitatem p̄duct.

Capillus veneris. Capillus veneris ē frīg. et sic. ipate natu re h̄z h̄z diureticā ⁊ v3 spleneticā ⁊ epa ticiā: succ⁹ ei⁹ cū succo ambrotani ⁊ altee et mucltaginis naturcū scrophulas re soluit. et in alopiā capillos prouocat.

Cepe. cal. sunt in quarto cū h̄uiditate su Cepe. p̄flua decoctē cū oleis et capib⁹ illorū al boz cū butyro et farina tritici de oib⁹ s̄m artē faciēdo emplm āpara frigidā q̄ sunt difficillime maturatiōis maturā: et alba cepa et in furno cū tritica ⁊ sirupo de ace tostate citri et pap. dīpiami. et iocmētille decocta deinde rositer exp̄ssa. ex qua ex pressio sumēdo ad q̄ritatem. J̄. lū. i. leu no stomachoz sex horas a cibo ⁊ poru ab stinēdo h̄ntib⁹ pestilentia valde optulaz. Et addendo electuarij indiet electuarij rosati añ. 3. i. olasin leonte. 3. ij. māne. 3. p. nīlyrilius in pestilentia materiaz q̄ sol uit materiam peccantem cum bezardica virtute. Item aqua ex p̄dictis cepiā etiam bicata potētissime vīnam denegatam prouocat quando ex ea sumitur ad quau ritatem trium vnciarum cum modico zuc cari in auroza.

Coriadrū. Coriadrū qdā dicit ipm esse frigidum et sic. qdā p̄o calm. Ab effectu em̄ cogno scit calm esse: qz v̄rositate et scrophulas resoluūt: ex alio em̄ latere ostēdūt eē fri. et sic. qz sūptū post cibū cibivapores p̄pescit et vapores ad caput ascēdētēs p̄hibet et vetat. J̄deo decoctio ei⁹ cū farina fabaz oleo rosato et mirrido ad ignem de oib⁹ faciēdo emplm solidū āpara resticulorū ca lida potētissime resoluūt dolorē mīstīgādo Et succ⁹ ei⁹ cū succo lactuce ⁊ plātaginis et albumine ont et oleo rosato onfancino oib⁹ simul p̄quassatis āparibus calidis et herisilipatis vehemēter opitularur.

Cuscuta. Cuscuta est ca. in p̄mo sic. circa p̄inci Cuscuta. p̄sū scōi. Virtutē h̄z mūdificandiet pur gādī melācholiā et phlegma. J̄o eius ele ctuarium ordinariū vt infra ad āpara du ra et cācerosa optimum est phararmacum. R. cū cure. 3. j. capilloz veneris folliculorū sene epithimi añ. 3. ij. polipodij. 3. r. agga ridi troscisci. 3. i. 6. anisol. 3. vi. mīsc. ⁊ cū melle rosato et sirupo violato fiat a dmo dum electuarij. Et dosis eius est. a. 3. ser vīs ad 3. i.

Cetti Jōia. Cetti Jōia est cal. et sic. i terio et valde oculorū iunaria. J̄deo eius vīr in colla rīs acuentibus vīsum perutiliter impo nit. Et etius succus intra dentes impo nit eos intra spaciū temporis facit cade re (vt quidā asserunt). Et radix eius est minoris exiccationis h̄ntē h̄is attrahē dit resoluēdī. J̄o dolori dētis a frigida cā cāro p̄dicta radix aliquatūlum cōtrita et

a ceto irrozata rsub dentes detenta opti-
me medetur.

Cataputia. Cataputia est cali. in tertio hu. in scdo:
hntur h3 pncipalr purgadi phlegma me-
la colla rcolera. Jgit ei decocto cu mercu-
riali herba polipodioscutura boragie pal-
sulin et damascenoz punis r capillo vene-
ris cu modico cinamomi i brodio gallina-
ru pfecta oem phore crudifisofus3 phleg-
maticu melalcolicu optie digerendo pur-
gat r maxime stochao teiuuo sumpra cuz
sirupoz melle rosato. Ulteri pulvis cata-
putie cu modico cinamomi ouo forbilivt
i brodio gallinaru supi phlegma grossum
potentissime r sine molestia purgat. iofus
ei pferit ad sanitatē corporis pfermandaz.

Canap. Canap est cal. r sic. i scdo. Et semē ei⁹ ē
maioris epilecarois. Jō hntur h3 resoluē-
di inflatiōes r ventositatem carminandi

Cuposa. Cuperosa est cal. r sic. pplexiōis in quar-
to Jdeo eius potentia corrodit.

Cōsolida. Cōsolida est cal. r sic. cu caliditate tēpe-
rata r cu humiditate viscosa. Jō cōsolida
maior siccitatē ois lntendo auferit masti-
cara. Et oēs pfolidey3 maior r minor vir-
tutē hnt pglutinadi vulnēra recētia. Aliq-
etia dicit pntia pfolida inter duos lapī-
des diuino miraculo curare r interficere
antracem sunt tñ ambe eiusdē virtutis.

Cantarides. Cantarides sunt aialia puuolātia viri-
dis coloris ad modum musce lōgioris tñ
corporis: r sunt cal. r sic. pplexiōis in iij.
virtutem hnt adurendi et vessicandi.

Castorei. Castorei est cal. r sic. pplexiōis in scdo.
Virtutem h3 pfortandi neruosa loca. Jō
oleū eius spāsim est inuatiuum.

Capitellū. Capitellū sine lictuū qd vocat la magi-
stra q pñcti sapo cal. r sic. pplexiōis. Jdeo
adustitium et cauterizatiuum est quasi vt
ignis. Jtē capitellū i caciola enea ad ignē
i forma salis ipsilatur3 cu modico vitrioli
romantynqōq3 apā cauterizādo rūpit.

Cinis. Cinis est cal. r sic. pplexiōis maioris r tñ
minoris fin naturā lignoz qbus efficitur
Virtutē h3 ericēadi rabsurgendi.

Casens. Casens recens virtutem h3 pfolidandi
Antiquos hō ppararunt vt. r. simpli. phar-
ma. Sale. testatur.

Crasula. Crasula est fri pplexiōis in tertio hu.
in scdo. Jdeo est extinctiua inflāmationū.
Et potter repcuti. Et succus ei⁹ cu succo
lacrue oleo rosato r albamine ont oib⁹
mul pquassatis persiliple opitulat. Sent
tallumq3 calefactiōibus medet. Et ignis

cocture potenter occurrit.

Cressonus herba cal. r sic. pplexiōis Cresson⁹.
in scdo est aphtina. r diafozerica. r comesta
cum oleo et acetoylinā potenter puocat.
r gustu vehementer quozundam placet.

Ciminuz. Ciminuz est cal. pplexiōis in tertio sic.
in scdo. Virtutē h3 resoluēdi r carminandi
vetositates grossas. Et cōrtitū r mixtum
cuz cera et oleo camomillino mtrinoz pa-
rū succi r asani domestici paululq3 succi
abstint h3 sanguinē mortui sub cute in cō-
tusionibus resoluūt et carminat. Jō nigri-
ciem palpebrarū liuorem sanat et maxie
qñ sunt a cā primitiua.

Cardus. Cardus bñdicit⁹ h3. Dicit. h3 virtutes re-
frigerātes r stiplicātes. folia ei⁹ cu flori-
bus r vino decoct a dulci r sapa inflatiōes
testiculoz potter resoluēdo spargūt. Et
ei⁹ viri⁹ oibus vlcēribus animedē. Inu-
guētis quoz aduersus vulnēra succus ei⁹
vlti r iponit. Sal. ast. vi. simpli. phar. di-
cit. c. de cardo bñdico ipm hnt virtutē in
flatuam r medio criter diafozericat.

Ditamus. Ditamus est cal. r sic. in tertio vir-
tus eius h3 oem modū
administrationis morfuris venenosis ve-
hementer pperit Jō (vt inqt Ulr. in. xij.)
aialia agitis venenosis pusta naturā r
qrēdo vadūt donec inueniāt ditamū quo
inuēto eoz vulnēra cā fricat r ipm mādū
cāt santras acqrūt. Decoctio hō i fracti
ptaz in potu sumpra mtrā h3 virtutē ptra-
oia vulnēra penetrātia i pectore r fistulas
sanādas. R. radicem ditami sanamundi
mficarie auricule muris garlofilate cau-
lium rubeoz r trifoliū cum vino granatorū
oia decoquēdo r cum sirupudo de diabus
radicibus dufcorata mtrā h3 pprogiatuz
in vulneribus vlcēribus p predictis.

Daucus. Daucus est cal. r sic. in tertio vir-
tus eius h3 oem modū
administrationis morfuris venenosis ve-
hementer pperit Jō (vt inqt Ulr. in. xij.)
aialia agitis venenosis pusta naturā r
qrēdo vadūt donec inueniāt ditamū quo
inuēto eoz vulnēra cā fricat r ipm mādū
cāt santras acqrūt. Decoctio hō i fracti
ptaz in potu sumpra mtrā h3 virtutē ptra-
oia vulnēra penetrātia i pectore r fistulas
sanādas. R. radicem ditami sanamundi
mficarie auricule muris garlofilate cau-
lium rubeoz r trifoliū cum vino granatorū
oia decoquēdo r cum sirupudo de diabus
radicibus dufcorata mtrā h3 pprogiatuz
in vulneribus vlcēribus p predictis.

Eleborus. Eleborus albus est cal. et sic. in ter-
tio hntur h3 purgandi
phlegma. Nigri hō melalcoliam. r me-
dicā r iquit vtebāt eis in medicis et pur-
gatiōib⁹ sicut nūc modernū vtunt loco eo-
rū scamonea: q tñ r tps corpa erāt robu-
stiora. Jō robustiora medicāia sustine-
re poterāt. Nūc qz corpa nra lōge magis
sunt debilliora mistus in purgādo agēduz
est: qre hodiernis r pibus ppter etatez in
dies magis atq3 magis declinantem non
sine eminet pliculo egrotantium medica

mina eleborata egrotantibus administrat.
Qua de re si quis suo laboranti medicamine
miti mederi pōt. In vanū atq; dolose me-
dicamina grauitosa q̄rit ille. Itē succ⁹ elebo-
ri cū pinguedine porcina et oleo masticino
atq; laurino et modico argēti pulu⁹ extincti
parūq; līrargirū ad formā linimēti oibus
incorporatis vnāquāq; antiq̄ scabie dis-
ficillime curatōis potēter eradica⁹ p̄sertiz
balneo rezi linimēti pcedēte. sicut ē balnei
aq̄ decoctōis maluarū violarū ordēi fufu-
ris sumit terre et pomoz. Itē linimētus p̄-
dicuz cū melle et terebēntina simul mixtū
aduersus vnāquāq; morieam et tinea⁹ v3
CEnula est cal. et sic. scdo. Radix ei⁹ de
cocta cūz altea et si sillo salomonis et paz
absinthij cū aq̄ deinde pistatis oib⁹ et cri-
bellariis et cū sapa et ariā fabaz fursure
et mellilloz trisuratis ad ignē fiat empl⁹
solidū addēdo olei rosati camomillini et
mirrini añ. 3. ij. oēs musculoz p̄uisiones et
atritōes occertoz dolorē mitigādo mira-
bilr resoluūt et sanat. similit⁹ mō neruoz
tosioib⁹ trāfaci⁹ p̄mis dieb⁹ oprie medef
podagrie et artericis et sciatica laborā-
tib⁹ cū vilitate nō pua admiſtra⁹. Iteruz
frus ei⁹ p̄z oēm modū administratōis car-
diacis stomac⁹ inuamētū p̄stat. et ppter
ea d⁹ enula cāpaua reddit p̄cordia sana.
CEnula est cal. et sic. in tertio. Cūsus vir-
tus est purgare melācolia et phlegma. et
et lac verrucas et porros potētissime euēl-
lit eoz radices ericicans.

Enula.

Enula.

Epatica.

Ebulus.

Edra.

Cepatica est frigida et sic. in pmo. et ei⁹
folia p̄rit et cū farina ordēi iūno grana-
toz decoctaz paz sandali albi cū oleo ro-
fato omphacino epatis calidū apostema
reputiēdo spargūt resoluūt. et decoctio
ei⁹ scā cūdiēntia domestica et siluestri. et
paz capilloz veneris parūq; cicorez cum
aq̄ et zucharo p̄fecta cū modico granato-
rū vino laborātib⁹ epatis discrasia calida
oprie medef. et p̄pterea d⁹ epatica q̄egit
tudinibus epatis vnde opitula⁹.
CEbulus est cal. et sic. pplexionis. virtus
ei⁹ est resoluerē resolutōis rēperata. et p-
pterea est domesticā exiccatōis et icarna-
tiōis vlcēz et vulnez. et p̄z oēm modū ad-
ministratōis ipsius inuaguentis empla-
stris et linimētis aduersus iuncturaz
doloze vilitē impōntur.
CEdra terrestris est frigida et sic. cōplexio-
nis. virtute h3 mūdificandī ericadī et in
carnādī vulnera sanguis hirci ex ea dū

tius nutriti calculosis potenter medetur:
et cum lardone et eleboro contusa ad vnā
quāq; capitis tinea plurimum facit.
CEmodactilus est cal. et sic cōplexiōis. Ermoda-
virtutem h3 absterſiua cum aliquall cor-
rosiōe et fm xpeſue podagricis medetur. Es.
CEs effos eius est cal. et sic pplexiōis in
tertio cū potētia corrodendi et escharā fa-
ciendi tarde remotionis et hoc pp ipsius
magnam stipicitatem.
CEpirimū est cal. et sic pplexiōis in scdo
fm panderā Sale. th. vi. simp. phar. c. de
epitimo dicit ipm calefactum et exica-
rium esse in tertio. et eius virtus est me-
lancholiam et phlegma purgare.
CEuforbū est cal. et sic. pplexiōis in. liij. Euforbū
Bullitū cū oleo sambucino et sulfure ac
p̄mib⁹ terrestrib⁹ multū v3 ad neruoz pū-
cturā. v3 ilup ei⁹ v̄ri cerotis et linimētis i
cā morbi gallici i descriptōe nra ordinat⁹.
CEmblici mirabolā sunt et decoctio eo-
rū cū citrinis et aq̄ plātaginis et rosata. et
paz aluminis roche et mellis rosati vlcē-
bus difficilis sanatiōis sanatoz celeriter
p̄stat. Citrini hō mirabolant in collitris
obstinate calide non sine magna vilitate
impōntur.
CEndiua est frig. et sic. in pmo. et aqua
ei⁹ cū aq̄ plātaginis et rosata cū sief albo
sine op̄to de oib⁹ fm artēz faciēdo collitri
vlcera discrasia a materia calida emē-
dat p̄sertim vlcera mēbroz genitalū. s̄it
et aq̄ eius cū succo radicis altee et oleo ro-
fato camomillino croco et farina ordēi et
virellis ouoz de oibus fm artem ad ignēz
faciēdo empl⁹ in podagricis et citagricis
presentaneum remedium est.
CEupatoriū est cal. et sic. pplexiōis in se-
cundo. et succus ei⁹ cū succo lapach acuo-
ti v̄litr admiſtra⁹ aduersus vnāquāq; sca-
bie alopicā albarā et tinea⁹ cū xpeſigla-
ralis pōt esse ordinatio. p̄. succi eupatorij
succi lapach acuti añ. 3. vj. elebori nigri cō-
triti succi sumit terre añ. 3. f. butiri pingue-
dis porcine añ. 3. ij. bulliāt oia simul paz
deinde collent et collaturē addāt līrargi-
rū aurei. 3. x. argenti v̄linterinci cū sa-
lūa. 3. vj. olei masticini olei laurini añ. 3.
v. succi limonū. 3. ij. f. terebentine ciare. 3.
i. f. sulimati liq̄facti cū aq̄ rosata. 3. ij. f.
ceruse. 3. vj. miscerēz arēfiat linimētum.
Ficus virtutem h3 calefacti in p̄-
mo et ericadī in p̄cipio scdi Ficus.
Itō est maturatū et lenitū. et in gar-

Ermoda-
cilus.

Es.

Epirimū.

Emblid.

Endiua.

Eupato-
rium.

Ficus.

Faba.

garlismatib⁹ maturatib⁹ quinq⁹ annis vixit
admirat et prita cū limacis fermēto
pinguedineq⁹ porcina ad fūmitatē apatis
fanle pducit curē celeriter fubtilifando.

Fenugrecū.
cum.

¶ Faba ē fri. et sic. ppteriois frigiditate
dōestica. Refoluēs carminādo hūiores vē
rosos calidosz vixit adimittit i apati
b⁹ resticuloz et māmilla: flos ei⁹ facit ad
obfcuritatē vifus. Et ē absterline p⁹utis.

¶ Fenugrecū ē cal. z sic. ppteriois in p⁹io
ei⁹ vixit ē pglutinare maturare z refolue
re cū mollificatōe. Et est maturatiū apa
rū frigidoz z mirtū habētū naturā. Apa
rib⁹ nō calidis nō v⁹ pferre p⁹terea q⁹ vt
inq⁹ Guld. feruētēs flegmōnes epacerō
bat. Et ei⁹ decoctio cū pillo z semine cito
nroz z pax melliori cū aq⁹ rosata etendi
ule fm artē pfecta doloris obthalmie cali
de sedationē pstat aliquat⁹ resoluendo.

Suido.

¶ Suidū ē calidū nō v⁹ pferre p⁹terea q⁹ vt
inq⁹ Guld. feruētēs flegmōnes epacerō
bat. Et ei⁹ decoctio cū pillo z semine cito
nroz z pax melliori cū aq⁹ rosata etendi
ule fm artē pfecta doloris obthalmie cali
de sedationē pstat aliquat⁹ resoluendo.

Fum⁹ ter
re.

¶ Fumus terre est cal. et sic. ppteriois in
scō. et succus ei⁹ in p⁹io cū succo lapa
cū acuti et modico orimellis vnamquāq⁹
morfēa fricādo locū mūdat. Itē decoctio
fumitēre malua p⁹tolaz et lapaci acuti
cū fursure ordeo et nepitaynāquāq⁹ sca
blem potentissime purgat et mundificat.

Fenicul⁹.

¶ Feniculus est cal. z sic. in scō. z lentos
tatūq⁹ carminatiū. Et p⁹terea v⁹ v⁹ v⁹.
Ideo d⁹. Is duo dat marat⁹ febres pur
gat atq⁹ venenū. Et purgat stomachū lu
men quoq⁹ reddit acutum.

Fragaria

¶ Fragaria est fri. ppteriois. z succus ei⁹
cū vino granatoz z pax aq⁹ rosate apatib⁹
calidis in p⁹io z augmēto opitulatur.

Ferrum.

¶ Ferrū est fri. z sic. in scō. et scorla ei⁹ est
maioris siccitatis q⁹ ferrū. Itē plurimū si
p⁹ricat et desiccatur. z scorla ferri diu⁹ dedū
cta in mortario plumbi cū oleo de vitellis
ouoz aurium indolozia vlcera potentif
sime mundificat et desiccatur addito sibi pa
rum mellis rosati z scarocolle.

Fraxinus

¶ Fraxinus frig. et sic. in scō. z vixit ei⁹
est pglutinare vulnere carnosa. Itē folia
ei⁹ bullita cum terebēntina z oleo iperico
nis z pax mastice cū lumbicis terre z pa
rum vini odorifert et succo millefolij z pa
rum confolide minoris et paululuz rubee
rimoz v⁹ ad p⁹fusionem vini neruos
infectos mirabiliter pglutinat. Sitr quoq⁹
succus eius cum succo maluaulsi z succo
p⁹folide in aloriz z oleo mirtio albumineq⁹
ouoz et farina volatilis z sanguine dracōis
oib⁹ adinice p⁹quassatis et sup⁹ fractura
ossū more emplastrū mtraculose (vt ita di

xerim) ossum fracturam conglutinat. Flo
lia etiam madefacta in aqua rosata et vi
no granatoz et sup⁹ frontem imposita hu
mores ad oculos fluentes cōspicendo p⁹
hibent v⁹ ego plerūq⁹ in obthalmia exper
tus sum.

¶ Frumentum est calidū z humidū cum frumētū
temperamēto zetus farina cū brodio gal
linarum decocta cum butiro vitellis ono
rum oleo violato parūq⁹ croci apostema
ta calida mnturatur cum doloris sedatio
ne. Mastitatum insuper cum passulis ad
uersus pausitium et ordiolium optime
valer.

¶ Furfur est calide z sicce complexionis in
p⁹io. Ideo contritum cum camomilla
melliloto et farina fabarum et cum sapa
simul decoctum v⁹ ad spissitudinē foli
dā parūq⁹ croci. addendo in fine cocu
re olei camomillini rosati añ. 3. ij. vnum.
quēq⁹ dolorēq⁹ sedat p⁹sertim ventris et
luncuratum.

¶ Fex olei siue amurpha est. calidior oleo fex olei.
et habet virtutem resoluendū cum molli
acatione.

¶ Fex cere est cali. cum absterfioe z molli fex cere.
ficatione.

¶ Farina volatilis molendini ē frigide et
sicce ppterionis. Ideo facit ad restrictioēz
furus sanguinis. et mixta cum terebēnti
na melle rosato et vitellis ouoz exiruraz
vlcera potentissime mundificat.

¶ Flamula est cal. z sic. in p⁹io. Ideo est
vehementer adustiva.

¶ Fuligo est calide. z sicce. complexionis. Fuligo.
Ideo potenter exiccando sanguinem re
stringit.

¶ Felle folia et radices h⁹ calide nature Felix.
in scō cum absterfione et resolutione.

¶ Fermentum est calide complexionis et fermētū
nature nitrose z bullientis. Ideo sua cali
ditate vehemēter attrahit sua humidita
te ei nitrositate et ebullitionem facit sup⁹
membrum z p⁹pter ea admixtum cum
emplastris maturatiulis subtrahendo celeri
ter maturatiōē procurat. Item fermen
tum cū terebēntina dissolutū et galbano et
opponace et diaquillone albo more ce
rori administratum sup⁹ neruoz punctu
ra est singularis medicina.

¶ Filix añ p⁹rem fm pandetū est qdaz
herba cū⁹ stipites ramulos p⁹ plurimos
germināramuli nō successores semp⁹ sū
longiores sūa antecessorib⁹. Idcirco p⁹re

filli an
patrem.

dicta herba filius ante patrem nūcupat. Et apud nōnullos oculus p̄i d̄r. Aliq̄ tñ dicunt ipsam esse garosifilum. Et flos eius assimilatur croco orizalano. Et decoctio ei⁹ auctoritate Aul. viperaz mortuis potētissime medetur quando super mortuā ra imponitur.

deinde fortiter colent⁹ cui colature addantur flores ⁊ semis spericonis. añ. ʒ. i. gras ne finissime triturate ⁊ rubee tintoz⁹ s̄r triturate. añ. ʒ. v. olei omphacini. ʒ. iij. m̄t sce ⁊ s̄l bulliant vnica ebullitiōe deinde in vase vitreo optime obturato ponat⁹ ad solem p. xv. dies circa fines ʒ. mai. Istud enim oleū amice sanat vulnera magna dolorē vulnēz nervoz potēter mitigādo nervos ēt incisos sanat paulatine desiccādo et in carnādo cū attractione domestica q̄bus oibus opationib⁹ indigem⁹ in medicamine vulnēz nervoz⁹ testant⁹ Aul. c. de medicinis vulnēz nervoz⁹. Inq̄t medicamē vulnēz nervoz⁹ est illud q̄ est calidū ⁊ siccū subtiliū partiū equalis caliditatis cū attractione et non cū s̄plicitate oīno ⁊ sub iungens dicit caue a s̄picio medicamine presertim in principio cure.

Garosifila Cal. ⁊ sic. cōplexio nis est virtutem h̄z consumendi dissolventi ⁊ confortandi. ʒo vinum decoctionis eius cum rubea tiorz ⁊ alijs descriptis a Mes. in distinctione. xi. p̄scula. Et recepta de mixtura. Ad vulnēz rāz fistulas pectoris sananda mirabiliter confert. Item succus eius cum flore eris mixtus fistulas difficillime curationis ad sanitatem perducit.

Sentiana. Sentiana est ca. ⁊ sic. in scdo. Et i⁹ h̄r est attrahendi s̄sumēdi ⁊ resolventi et fortis ap̄itionis. Et succus ei⁹ vel puluis admixtus cū modico strace alib. a paz ditami paululūz tormentille sumptus oib⁹ vene nosis mortuis optime op̄ulatur.

Standes Standes fr̄. et sic. sunt cōplexionis i. ij. Virtutem habent desiccandi ⁊ conglutinādi vulnera.

Salitricū Salitricū est ca. ⁊ sic. tēperata caliditate. Virtutem h̄z purgandi matricem.

Sinestra. Sinestra est ca. et sic. cōplexionis in scdo ⁊ parip̄ius. Et succus ei⁹ cū oleo ⁊ aloe ad mixtus pediculis infallenter interficit.

Gramen. Gramē est fr̄. ⁊ sic. in principio. i. decoctio ei⁹ cū semie porulace ⁊ acetose cū vino granatoz in potu data laboratib⁹ ymb⁹ potēter auxilias ipos penit⁹ interficiēdo.

Galla. Galla tintoz est fr̄. cōplexionis in scdo cū virtute desiccandi ⁊ s̄p̄icandi.

Gluren. Glurē est ca. et sic. in primo. Virtutes h̄z conglutinatūam et s̄r colla.

Grana. Grana tintoz qua p̄ant rubei tingunt⁹ est ca. et sic. caliditate t̄para. Ideo desiccatur nervoz vulnera absq̄ mordicatione cōglutinat. Et p̄pterea ex invētiōe n̄ra expt̄ sumus oleū de grana cū bonoz n̄ro t̄vili tate non pua cū talis fuit ordinatio n̄ra.

olei omphacini olei rosati p̄let zodo r̄feri terebēntine clarissime. añ. li. f. v. m̄tuz terrestris lotoz cūz vino. ʒ. i. z. f. vini. odoriferi clatū vnum amoz m̄tēsolū t̄pico nis cētauree maioris et minoris beronice: q̄nq̄ nerule rubee tintoz. añ. ʒ. x. f. caude equine paz. li. q̄ricie m̄tē al. q̄atūluz cōrtre. ʒ. vi. mastice. ʒ. x. oia ad invicē misceatur ⁊ bulliat vsq̄ ad s̄sumationem vini:

Garosifil⁹ Garosifil⁹ est cal. ⁊ sic. in tercio. Guls quidam teneant ipsam esse in scdo. Virtutem h̄z nervoz confortatūam. ʒs̄t vtiliter imponitur in linitmentis et olei ⁊ decoctionibus ad dolorē nervozum frigidos. In collirijs etiam ad oculoꝝ caligines ⁊ debilitatē visus ⁊ ad catarratam futuram vtiliter administratur. Habet insu per virtutem consumendi dissolventi cum aromatizitate.

Salanga Salanga ca. est. ⁊ sic. in scdo. Cū i⁹ h̄r est dissolventi ⁊ consumere cum aromatizitate ⁊ confortatione.

Sumiara Sumi arabicum ca. est ⁊ hu. lenis molificando ⁊ confert. sua inuiscatione fluxum sanguinis.

Singiber Singiber est cal. in tercio hu. in primo. Ideo calefacit calefactione vehemēti (vt ait panderarius auctoritate Pauli. c. de singibere) Idem dicit Gale. in. vi. simpli. pharma. c. de singibere.

Zusquam⁹ Est frigide ⁊ sicce cōplexionis i tercio. Et non cōnum erat⁹ inter stupefaciua medicamina. Cū folia ei⁹ involuta pe c̄ijs madefactis cum aqua et sub prunis decocta et cum butiro p̄stara vniq̄uemq̄ dolorē a materia calida causatum potēter delent. Et vtiliter etiam administrantur eius folia in emplastris ad apostemata mammillaz ⁊ testiculoz calida. Quicq̄ aut de zusquiamo capto p̄p̄io dicit q̄ ap̄a ra dura testiculoz resoluūt hoc facit p̄ antiparissim. Semenq̄ eius p̄ritū cū modo dico sandalace et mirrhe parūq̄ pirat̄i ⁊

sub dente in forma parui marsupij deten-
tum mire dentium dolorem sedat.

Iulube.

Iulube est bellicum auctoritate Serap. e ca-
li. et hu. pponis caliditate temperata rafa-
lis hys gutturis eaz decocto cum passulis
ficibus et zuccaro vtrius administratur.

Iosopus.

Iosopus est ca. et sic. in tertio. Et ei deco-
cto cu reb^{us} infra scriptis p^{er}ectoz. Tuf-
ficetib^{us} et et laboratib^{us} astatem multus vz.
R. Iosopi scabiose fursure. an. 20. j. ficu^m sic
cap. da ctilloz. an. nifero. vj. passulaz. 3. j.
iulubaz. nifero. 11. sebest^e nifero. v. liquiri-
cie mude. 3. r. radicum enule. 3. j. mellisse.
20. f. radicu lingue bouine. 3. vj. bulliant
oia s^u v^{is} q^u ad p^{er}umatione terre parris
deide cu melle calo et zuccaro et penidija:
fiat ad modu sirupi logi de quo sumat pa-
tiens q^u est mirabilis opationis.

Irios.

Irios est ca. et sic. coplonis i sine. iij. Vir-
tute h^{ab}z dissoluedi rapiendi. Et p^{er}pterea
vtrius administrat^{ur} cu cerotis ad duricies sple-
ni et epatis in pua t^u p^{er}itate. Et succus
trios admixtus cu diacone albo gumaro
et oleo de semine i lini et pinguidine anaris
apata dura poterit mollificat.

Iua mus.

Iua muscata ca. et sic. nature est: vz mi-
nissimodu aduerfus iucturaz dolores an-
tiquos. Vtrius insup iponit in lauatozib^{us} li-
nimetis et p^{er}illulis in ca morbi gallici ordi-
natis. An ei decocto cu melle erat^{ur} hos pa-
r^uq^u matricarie r paululu feniculi dulcis
sumpta in auroza ad p^{er}itatem. 3. vj. p^{er}sa-
tis doloribus mirifice occurrit.

Ipodistidos.

Ipodistidos est fr. et sic. coplonis i scdo
Virtute h^{ab}z exticadi cu stipicitate no pua
Et ad fluxu sanguis cu bollo armeno rter-
ra sigillata sanguie dracois et p^{er}lo lepoz
thure singuloz. 3. ij. magna h^{ab}z p^{ro}gatiua.

Iuniper.

Iuniperus et grana ei^{us} sunt ca. et sic. co-
plexionis in scdo. Virtute h^{ab}z p^{ro}gatiua i
vulnera cum p^{ro}fortatione. Et oleum ei^{us} co-
fortat loca neruosa resolviendo. Et aduer-
sus arterica podagra dragra sciaticaq^{ue}
frigida ca plurimum vz.

Ipericon.

Iperico est ca. et sic. coplonis in. iij. scdo
paulu. Gal. t^u v^{is} j. simp. phar. dicit ipaz
herba h^{ab}z h^{ab}retum desiccadi calefaciendi
cum subtilitate p^{ro}u quas h^{ab}z. Et p^{ro}pterea
dial. dicit ipam h^{ab}z p^{ro}gatiua in vulneri-
bus neruoz desiccatus em^{it} sine mori-
catioe. Ad plagas insup magnas fm o^{mn}z
modu administrat^{ur} succ^{us} ei^{us} caraplasma-
tus vtrius et neruu sine moridcatoe mudifi-
cador icarnado ogiurinar: oleu ei^{us} c^{on}se-

ctum vt infrap^{er}cerib^{us} et neruoz vulnerib^{us}
cum magna vilitate adhibet: cui^{us} talis sp
fuit ordinatio n^{ost}ra. R. olei oppandini. 3. vj.
olei mastici. 3. ij. olei de terebina. 3. vj.
olei rosati p^{er}pleti tereb^{et}ine clarissime afi.
3. ij. mastici thuris. afi. 3. ij. mirrhe aloes
epatici. an. 3. ij. gummi elmi colofonie. an.
3. ij. f. succi p^{er}iconis succi centauree succi
piaraginis succi caude eqne. an. 3. j. mille
folij. 3. ij. radicu tormetille diptami cardii
bndicti. an. 3. j. rube tintoz grane finissi-
me. an. 3. ij. et. f. croci. 3. f. p^{er}miu terrestriz
lotoz cum vino. 3. ij. folloz fraxini et radi-
cis ei^{us}. an. 20. f. vini odoriferi li. ij. p^{ro}de
da p^{ro}undant: deinde bulliat vsq^{ue} ad p^{er}um
marion^{is} vini et succi: postmodu fortiter co-
lent canapatio spisso et i vase vitro repo-
nant cu semie et floze ipicoidis: et paz floz
roisimarini de mese 20 au p. r. dies ad so-
le bis remurado p^{er}dictos flores: et tadem
habebis oleu p^{er}iosissimu et singulare ad
oia vulnera sana^{da} p^{er} vulnera p^{ro}usiois
r alterata ab aere cum sedatione doloris
Uz insup ad dolores antiquos iuncturaz
p^{er}ferri morbi gallici et ad neruos duri
mortis. Valet et viceribus et vulneribus
tremulentis et spasmosis.

Iarus sine aro. i. dragontea minor vir-
tutem h^{ab}z calefaciendi calefactione dome-
stica. et decocto cu radice sua maluis vo-
lis et safi barbato et semine lini cum po-
mis et aqua ad neruos emoroidarum tu-
mores plurimum vz.

Iosopus humidus est sudor siue sordides
lane ouine ca est nature caliditate tempe-
rata ad vn^{am}q^{uam}q^{ue} duriciem vz mollifican-
do cum sedatione.

Lactuca est fr. et hu. coplonis. Vir-
tutem h^{ab}z extinguendi inte-
rius et exteri^{us} vn^{am}q^{uam}q^{ue} malam com-
plexionem calida. Ideo herispile multus
optulatur. et v^{er}inquit Aut. lactuca inter
cetera olera meliozem sanguinem g^{er}at ta-
men eius nimis comestio visum reddit ca
liginosum.

Lapacium acutum est ca. et sic. in tertio
Culus vtrius vtriusq^{ue} ingreditur in balneis
et vnguentis appropariis ad lepra^m sca-
blem serpiginem imperiginem morbu gal-
licum et malum mortuum.

Lupulus est calidus et sic. in primo de-
clinas ad frigiditatem. et h^{ab}z virtutes do-
loris inflammari sedatiuam liniendo: et
mundificando sanguinem r choleram.

Iarus.

**Iosop^{us} hu-
midus.**

Lactuca.

Lapaciu

Lupulus

- Leuisticus** C Leuisticus est cal. et sic. in scdo. Virtutē h3 diuersā est tñ caliditatis tēperate. sō pfortat nernos sua aromatizitate. Et balneū decoctiois ei3 cū salua roremario maritricaria calamento camomilla mellilloto stichados squinato oibus cū vino decocti laborantibus ipasino de repletionē et parauiluehementer opitulat.
- Lanciosa** C Lanciosa cal. est et sic. pplexiōis in. iij. eius virtus est flegma et colera purgare. et cum succo ablinthij frangit nocumētum qd reperitur in ea.
- Lac.** C Lac est cal. pplexiōis caliditate tēperata. et ppterea serapi. dicit. q lac est ppositū ex trib3 substaris. v33 caseata butirosa et aquosa. Cōtū em lac cū his tribus substaris resolutū est cū atquali mollificatiōe sedatiōe. Acerosus v3 cū folijs plāragis ablinthij neruariola siue ānqueneria cū oleo rosato et mirtino et tartina et deacea et fabaz et ouis torridiōibus ligamētaz et inuncturaz et attritiōibus lacerorū singularis ē medela i eoz pncipio. Et cū additiōe modici olei camomillini bspica et mastice pnominalis morbis in fine oprie medet cū pfortatiōe loci. Item lac cū siruppo rosato et pax vini granato tñ dolori equinārie et ois medet. Et lac quoq in oculis ipositu dolorē eoz sedat.
- Litium.** C Litū est virtus ericacine ex diuersis substaris ppositū. Quaz vna est cuz subtilitate prium. sō diaforesis virtutem h3. Altera vō est substāria terrestris frigida cum stipicitate rāmen.
- Lentes.** C Lentes sunt tēpate nature ericacēs cū refrenatiōe et stipicitate. Et ppterea valentylkeribus saladenicis i. māducātib3 erpiceribus fraudulentis.
- Lignum aloes.** C Lignū aloes ē cal. et sic. pplexiōis in scdo (v3 refert Cassi. Felix. c. d. ligno aloes Cui3 virtus est sua aromatizitate cerebrum discretariū a frigida cā pfortare. ei3 vō decocto cuz rubea tintoz pfecto ordeo et zū charo oib3 vulnerib3 et vicecib3 intestinoz suamē sanatiōis pstat. Pulsus quoq ei3 cū gartofalis et offe d3 cor de cerui cū oleo et adinulce incorporatis. Et ea postea pfectio caput galli linito nō cessabit galli dō necre3 cā tūz emittere. et ppterea fumus ei3 narib3 recepi3 cerebr3 porēter confortat frige factū (v3 inq3 Pandetarius).
- Lumace.** C Lumace caro ē cal. et humi. pplexiōis Cōferit stricture pectoris dolorē sedādo Et i furno decocte et cuz suis corticib3 pstate ericacē virtutē hāt fortem absterisua. Crude vō pistate sine corticib3 cuz fer mēto et radicib3 aridinis frustū ossile et lignū extrahunt. Caro isup lumacaz paruaq in arborib3 negētiuz i furno decocta. et deina de trituratione sicut alchopool oculoz vicerib3 pānis et maculis s3 oēm modum adinistratiōis ei3 oprie medet. Idē facit caro lumacaz maris eodē mō pfecta tñ cuz maiori absterisioe et ericacitōe suā facit operatiōez propter suā saliditatem.
- Liquiritia.** C Liquiritia cal. est humi. caliditate tēperata. Et oib3 vicerib3 et excoriatiōib3 vesice in decocto paifulaz caude equine ordet et alchingi cuz maris vtilitate ei3 decoctio siringando imponitur.
- Lapinus** C Lapin3 cal. est in prio sic. in scdo. Ideo Gal. in. vi. simpli. pharma. dicit. q viri3 ei3 delicat secundarie abstergit sine mordicacitōe. Et decocto lupinoz cācrenā eradica. Et comesti cuz fabis et amigdis et cuz eis manib3 et facie fricatis lenet et pulcherrimā cutez faciunt pānum abstergēdo. et i auxilij ad morpheā facientib3 vtiliter administrantur.
- Litargiruz fri.** et sic. pplexiōis est. et in linimentis calidoz vicez vtili ponitur.
- Laudanuz** est cal. et humi. in scdo. sū. quosdā Gul tñ graduat ipm in prio tñ. Virtus ei3 est iuuatiua catarrī frigidū ip3 moderādo. et pessariuz et eo scē et marri ei3 ipositu iuuat ad pceptōez matricē confortādo et cum mastice puluerizatus et licio incorporatus dentes relaxatos firmat et corroborat.
- Liliū albū** radices h3 qū ad modū cepeet sunt cal. et humi. i scdo. Et marurāt apostemā cū maxima sedatione doloris.
- Lapis lazuli** est frig. et humi. pplexiōis Cūsus v3 os oim passionū a melacholia. generatarum est iuuatiua.
- Mercurialis** herba testāte aue. ro. i libro colligeris. Mercurialis. est cal. et sic. in prio. Et extrahit cū brodio gallinaz et cuz iucharo sumptu vtrē stipicū potenter mollit et euacuat. Et ppterea Diasco. c. de capōe. Capō decocti cū mercuriali herba. deide ei3 oroditū os assuptū vtrē mollitōe humore cruduz et cholera nigrā purgat. et artericis s3 oēm modū adinistratiōis ei3 vtili administrat. Sitr i clistere arterica et spasmū humido laborantib3 est singulare remediū. Cūstere. Quoz clisterioz pfectio seu ordinatio ta

lis est. & folioz mercurialis folioz altee
a.ñ. 20. i. folioz biere caulū a.ñ. 20. f. an-
rhus nepite camomille polipodij foliculo
rū sene repithimi a.ñ. pazradicū bilonie.
3. r. radicū irios. 3. f. capurynlus castrati
aliquatū ferro ictū r. p. m. 3. bulliāt oia
simul vsq; ad psumationē medietatis: de-
inde foriter colēt post modū capfas lib. j.
2. f. docetōis p. d. olei camomillini olei
anetini olei liliaci a.ñ. 3. j. f. mellis rosati.
3. j. b. d. f. d. e. simplicis 3. f. vitella duorū
ouorū salis paz. r. fiat enema: qz i isto casu
pntanē remediū ē euacuando cū pforta-
rōe itelinoz. ¶ MARCHASITA ē cal. p. p. l. ex-
nis in scōo sic i. tertio. Virtutē h3 p. solidā
diuulnera fluxūq; sanguis restringēdi.
¶ MELLISA est cal. z. sic. in scōo. Virtutē h3
absterge d. i. p. m. d. i. et p. l. u. i. n. d. i. v. l. c. e. r. a.
r. y. n. a. decoctōis mellis r. coarcti citri pa-
rū cinamōi r. p. l. u. e. r. o. f. a. z. r. b. u. g. l. o. s. s. e. c. u. z.
a. q. b. u. g. l. o. s. e. r. y. n. o. g. r. a. n. a. t. o. z. p. f. e. c. t. i. c. o. l. a. t. i.
e. c. u. z. u. c. h. a. r. o. d. u. k. o. r. a. t. i. m. i. r. u. z. i. m. o. d. u. c. a. r.
¶ MELLILORO d. i. a. c. i. s. z. i. n. c. o. p. h. a. t. i. b. i. u. u. a. m. e. r. u. m. p. s. t. a. t.
¶ MELLILORU est cal. z. sic. p. l. e. x. t. i. o. i. s. i. p. m. o.
q. s. i. d. e. n. a. t. u. r. a. c. a. m. o. m. i. l. l. e. Virtutē h3 re-
soluēdū cū mitigatiōe doloris apatū calī
diz. Quinera sup recētia pglutinare fa-
ci. ¶ S. i. u. c. c. m. i. r. i. c. u. s. i. u. c. c. o. m. i. l. l. e. f. o. l. i. z. t. e. r. e.
bētia clara cū oleo spēcicōis r. bulliāt cū fuf-
ficiētī p. t. i. t. a. t. e. h. m. i. u. t. r. e. s. t. r. i. n. g. i. t. z. v. s. q. a. d. cō-
sumatōēz succi ad vlcera magna. neruoz
z. m. u. s. c. u. l. o. z. m. i. r. a. b. i. l. i. s. ē. o. p. a. t. i. o. i. s. c. r. e. d. e. m. i.
h3 dolorē sedādo z. h3 uozes soluēdo sine
attractōe mūdificat mūdificatiōe dōestica
¶ MALUA est fr. i. p. r. i. o. h. u. h. o. i. s. c. o. o. z. d. e.
e. o. c. t. a. i. b. r. o. d. i. o. g. a. l. l. i. n. a. z. p. u. l. l. i. cū faria o.
deaceayfz ad spissitudinē solidā: deinde
pistata cū duoz ouoz vitellis r. olei violari
i. p. t. i. t. a. t. e. f. u. s. s. i. c. i. e. n. t. i. z. p. a. z. c. r. o. c. i. oia simul m.
scēdo apatibz colericis r. valde calidis o.
p. t. i. m. e. d. e. f. t. a. i. r. e. s. o. l. u. e. d. o. z. h. i. m. a. t. u. r. a. d. o.
si natura maturatōez tentare voluerit.
¶ MENTA est cal. z. sic. i. s. c. o. o. e. t. e. l. i. v. i. r. z. d. i. s.
soluere z. p. f. o. r. t. a. t. e. m. e. b. z. s. u. a. a. r. o. m. a. t. i. c. i. t. a.
re. Virtutē ē h3 p. f. o. r. t. a. t. i. s. t. o. a. c. h. u. s. i. l. i. e. l. u. s.
appetit a materia frigida z. h3 uida grossa
depaupat fuerit. hoc mō faciēdo. & mē
te sperlit petrosiliū a.ñ. 20. f. pipis cinamo-
mi galagae cubebe croci ana paz. vini gra-
natoz. 3. r. agrestis medulle pātis aliq. tūli
torrefacta ad ignē 3. j. f. semini cōlum. 3.
vj. amigdaloz excoctaraz passulaz a.ñ. 3.
v. z. u. c. h. a. r. a. t. i. b. i. p. a. z. oia in mortario mar-
moreo pistent subtilissime z. fiat balsamen-
ū: q. v. n. u. q. u. e. q. s. a. p. p. e. t. i. t. u. m. m. e. d. o. s. u. z. r. e. c. t. i. f. i.

cat: Itē linimētū ex ea scēm: q. v. n. g. a. t. s. t. o.
macpūs ad p. f. o. r. t. a. t. i. o. e. z. e. l. u. s. z. a. p. p. e. t. i. t. u. m.
inducendum sicut. & mēte recentia folio
rūz maricarie abstinēz rute a.ñ. 20. f. c. i. o.
namomi galagae nuctis muscace garofilli
a.ñ. 3. i. z. f. calami aromatici sententi dula-
cis a.ñ. 3. j. olei de abstinēz. olei mastici
a.ñ. 3. j. bulliāt oia sūt cum paz. vini odorī
feri vsq; ad psumationem vini.
¶ MUMIA ē caro mortui balsamati cal.
z. sic. p. l. e. x. t. i. o. i. s. i. s. c. o. o. z. o. v. i. r. t. u. t. ē h3 i. n. c. a. r.
nādiuulnera z. restringēdi sanguinem. Mumia
¶ Quare ad casuz rōssionēz cū reubea tū
toz reubarbaro r. terra sigillata simul cū
a. q. rosata z. a. q. plātaginis vult admi-
strat. Et cū ista medela intrinsece ruptu-
re sanant sanguinem restringendo.
¶ MUMIUM est fr. z. sic. p. l. e. x. t. i. o. i. s. i. s. c. o. o. z. o. v. i. r. t. u. t. ē h3 i. n. c. a. r.
p. h. a. r. m. a. c. o. z. r. e. v. i. t. i. l. i. n. g. r. e. d. i. t. i. n. c. e. r. o. r. i. s.
v. n. g. u. e. t. i. s. a. d. u. e. r. s. u. s. v. l. c. e. r. a. m. a. l. i. g. n. a. z. o. i. s. s. i. c. i. l. i. m. e. c. u. r. a. t. i. o. i. s.
¶ MURDASENGU est fr. z. sic. p. l. e. x. t. i. o. i. s. i. s. c. o. o. z. o. v. i. r. t. u. t. ē h3 i. n. c. a. r.
p. r. i. c. a. z. p. s. o. l. i. d. a. t. u. m. v. i. r. t. u. t. e. m. h. a. b. e. t.
¶ MULLIFOLIUM ē nature ericacitue. v. i. s. a. l. MURDA-
v. j. p. h. a. r. m. a. r. e. f. e. r. t. c. m. i. l. l. i. f. o. l. i. u. m. Et p. p. r. e. r.
ea dicit q. h. u. t. e. m. h3 p. g. l. u. t. i. n. a. d. i. u. l. n. e. r. a.
d. i. a. s. i. l. r. c. m. i. o. p. h. i. o. s. i. s. d. i. c. i. t. i. s. p. u. l. n. e. r. a. c. o. n.
glutinare sine tūore custodire pres cū cūsa
cēres vulner. i. n. s. u. p. cū modico butiri m. i. x.
tū r. d. i. t. i. b. i. p. a. p. p. l. i. c. a. t. i. u. e. o. z. d. o. l. o. r. ē. m. i. r. a. b. i. l. i. r.
tollit succ. et ei cū modico aceti porat. d. i. s.
ficulitate vrie soluit. r. ego dico idē facere cū
matorī securitate sicut vīo granatoz aceto
foz misceat. Calculosis i. n. s. u. p. v. z. e. l. i. u. c. c. u. s.
cāsa porat. z. cū matorī vitilitare. ¶ MALO-
rana. cal. z. sic. est i. t. e. r. t. i. o. v. i. r. t. u. t. ē h3 p. f. o. r. t. a. t. i. u. m. a. l. o. r. a.
uā sua aromaticitate resolutiua psumpti-
na. uā r. e. x. t. e. c. a. t. i. n. a. cū igēti calefactiōe. Et pro
t. e. r. e. a. e. p. l. i. e. t. i. c. et spasmoficis naribz odo-
ra tūmū gaudij z. i. u. a. m. e. r. u. m. p. s. t. a. t. e. t. e. l. i. v. o. e.
c. o. c. t. i. o. n. a. r. i. b. z. a. t. t. r. a. c. t. a. p. f. o. r. t. a. t. e. r. e. b. z. i. p. m.
ab humoribz frigidis purgādo z. i. f. r. a. s. c. r. i.
p. t. i. u. m. o. d. u. z. p. f. e. c. t. a. & m. a. l. o. r. a. ē. b. i. e. t. e. a. l. b. e.
a.ñ. 20. j. r. o. z. i. m. a. r. i. n. i. m. i. c. a. r. i. e. a.ñ. p. a. z. l. i. q.
r. i. t. e. m. u. d. e. 3. v. j. m. e. l. l. 3. r. 3. i. s. i. b. e. r. i. s. p. i. r. a. t.
a.ñ. 3. j. p. a. s. s. u. l. a. z. 3. v. c. u. m. a. q. f. u. s. s. i. c. i. e. n. t. i. s. i. l.
oia bullēdo vsq; ad psumatōēz medietatē
a. q. deinde foriter expimāt. v. t. e. r. e. m. o. r. e.
a. n. d. i. c. t. o. ¶ MARRUBIUM siue passifl. est ca. z.
sic. i. t. e. r. t. i. o. z. s. u. a. a. m. a. r. i. t. u. d. i. n. e. ē. v. a. l. d. e. d. i. u. r. e.
c. u. z. e. t. a. b. s. t. e. r. i. t. u. n. a. h. i. s. p. o. r. t. a. t. i. z. d. i. s. s. o. l.
uēdi. et vini decoctōis ei v. i. f. r. a. o. d. i. g. i. t. u. z.
i. r. a. g. u. r. i. a. a. p. i. t. e. t. c. o. l. l. a. s. o. l. u. i. t. & r. f. o. l. i. o. z.
p. r. a. s. i. l. i. o. z. r. o. z. i. m. a. r. i. n. i. a.ñ. 20. j. f. e. l. i. c. i. l. i. b. u. l. c.

Marcha-
ura.

Mellisa.

Melliloro

Malua.

Menta

Salfamē
tūz pforta-
tūm sto-
mach.

Mumia

Mimum

Murda-
fengi.
Mullifoli-
um.

Malora-

Marrub-
um.

radicis petrosilij. añ. ʒ. iii. liq̄ricie munde
3. r. passulaz. prunoz. iulubaz. añ. ʒ. i. semi
nam cōsum. 3. v. sirup de duab⁹ radicibus
ʒ. iij. cū aqua ⁊ pax vini granatoz bulliāt
vsq; ad plūmationē medietatis: deinde
colent ⁊ dulcorent cū zuccaro sufficienti ⁊
sumat pariens ad q̄stitez medij ciati: qz
mirabilis est operatiois.

Mora cel
si.

Țpora celsi dulcia sunt cal. ⁊ hu. nature
pōtica vō fri. ⁊ hu. cōplōnis sunt. Succus
eoz q̄ sunt domestica ⁊ seminata cū vī
no granatoz bullitus ⁊ aliquantulum aq̄
rosate aduersus squinantiam ⁊ casuz vū
le faucū amigdalorūq; apāra in pncipio
psentaneum remedium est. Eodēq; mō dī
co de moris siluestribus nomie morabaci.
Et ppter ea diamorxon in squinantia et in
oibus apostematibus partium gutturis
vtilis est medicina.

Țmādragora est fri. ⁊ hu. cōplōnis. Qui
dam vō dicunt esse fri. ⁊ hu. in tertio. Qui
dam insup tenet ipsam eē fri. ⁊ hu. in scōo.
Tñ optimus Me. c. de p̄lito p̄ra Rustum
auctoritate Țpo. dicit q̄ humiditas iūcta
frigiditas nontrāscendit vltra scōz gra
stū. Et eius h̄r est mēbra stupefacere sen
sum p̄tūare. Qñ qñ volumus mēbrū apu
tare absq; egrotantis dolore p̄ aliq̄ t̄pis
spaciū mēbrū cataplasma cū decoctione
el⁹ vel oleo bullitionis ipsi illi inf q̄ non
sine emnētē egrotantis piculo practica ista
efficitur quare si tibi libet hoc fac: qz mibi
non placet nec vnq; placuit.

Medulla

Țmedulla est ca. ⁊ hu. cōplōnis l̄nitua
⁊ sedatua cum maturatione.

Med.

Țmel est ca. ⁊ sic. cōplōnis in scōo. Virru
tem h̄z assergendū cum mundificatione et
maturatione.

Memitte

Simon

Senueñ.

Țmemitte est fri. ⁊ sic. cōplōnis in p̄mo.
Et est herba q̄ assimilat papauero cornu
ro (vīnquit Simon Senueñ. auctoritate
Dias.) Et ex succo el⁹ efficit si est in morbis
oculorū ⁊ obtrahitis vehementer laudatū.
p̄l. insup. c. de celsidonia minori dicit ipaz
esse memitē. Ideo dicit h̄re similitudinē cū
papauero cornuto. Idē ait Serap. de celi
donia minorinā celsidonia minor est me
mitte: ⁊ dicit ēt ipsam herbā h̄re similitudinē
cū papauero cornuto: qz qdā aīr sit ambi
guū est nam doctores. c. de mente graduat
ipm fri. ⁊ sic. cōplōnis Gal. tñ. vlij. simpli.
phar. c. de celsidonia dicit hanc herbā cale
factā eē in quarto gradu: tñ eius h̄r
ad oculorū caliginē ⁊ obcurritatē eoz p̄o

Nota.

garina h̄z. Et ppter ea ad hoc significandū
(vī nōnulli asserūt) Irudines qñ h̄nt pul
los cecos deferūt in ore ipsam herbā seu se
mē ⁊ folia dicte plāte ⁊ tant eis ad mādū
candum ⁊ statim vīsum recuperant.

Țmala sine poma in vulgari in natura
stiprice sunt nature. Ideo fri. ⁊ sic. sunt. Et
in comestione sunt neruis valde nocina.
Matura vō sub p̄nnis deducta dolores
oculorū ⁊ anil̄lendo mirabil sedat mo
re emplastri administrata cū modico la
ctis ⁊ unoꝝ viciellis omnibus parūper de
coctis in vase terreo.

Mala

Țmatrisilus cal. ⁊ sic. cōplōnis est incisi
na ⁊ subtilissima (vī refert ga. vlij. phar.
⁊ dico qz vītrū administrat in vnguentis tibia
rū ⁊ folia eius vlcera t̄blaz sanant.

Matrisil
ua.

Țmargarite sunt ple quaz h̄r est qz si im
misceat eaz puluis cū zuccaro rosato sum
me tuat ad cardiacam passionem.

Manna.

Țmāna cal. et hu. est tēperate cōplōnis.
Virtutē h̄z mūdicādi sanguinē cholericū
cū ⁊ feruorē cholere extinguedi s̄m pade.

Milium.

Țmilij granū fri. in p̄mo sic. in scōo. Vir
tutis est qz applicet in exteriori in ter
ro desiccet ⁊ in frigidat in p̄mo. Et im
pōnat in faculla vbi intērio est desiccādi. Et
ppter ea si accipiat aliquantū ⁊ desiccet
in patella cū fursure prius p̄tūit ⁊ siccū
ris applicet eaz dolorē sedat. Et si cū eo
friceat caput capillis incisis reuma capiti
potenter interceptit addito sibi modico ca
lami aromati ⁊ pax sandarace.

Medulla

Med.

Memitte

Simon

Senueñ.

Țmastix ca. ⁊ sic. est cōplōnis i scōo. Cui⁹
virtus est neruosa mēbra p̄fortare cū in
carnatione ⁊ stipricitate. Et si masticeur
mastix cū modico stasisagrie humiditates
a cerebro ad os potenter pronocat.

Mastix

Țmirra ca. ⁊ sic. est cōplōnis i scōo. Et
virtus est p̄fortare ⁊ putrefactionē phibe
re p̄tēq; soluras adinuicē vnire. Ideo vni
nera recētia magnopere glutinat et viceri
bus putridis vītrū administratur.

Mirra.

Țnucēs et auellane sunt cal. ⁊ sic. na.
tūre mali nutrimenti ⁊ diffilli
me digestionis et dolorē capitis inducunt
(vī Auer. restat quare nucēs cum melle
p̄tūte sicut sale ⁊ pax t̄rlace morisuram
hoīs cantis reptilūz simililarē egresie ad
sanitātē pducūt. auellane ēt auctoritate
Aul. c. de auellantis augmētāt cerebrum.
Țnux muscata cū aromāticate confor
tanda dissoluit. Interdū el⁹ h̄r ad oculorū
caliginē et debilitatem eoz necessaria est.

Nuces.

Nux mu-

- Nux. clp.** **C**Nux. clp. cal. z sic. est cōplexionis cum temperamento confortando desiccatur cum siccitate notabili.
- Nasturcium.** **C**Nasturcium est cal. z sic. cōplexionis in tertio. Et virtus eius est maturare aputa frigida. Et semen eius decoctū cū aceto z piritum scrophulas dissoluit.
- Nigella.** **C**Nigella est cal. z sic. cōplexionis in tertio z contrita cū melle z felle taurino aloes cabalino more empli z sup. ymbilico ipolita subricos puerorū interficit.
- Nen. usar.** **C**Nen. usar est fri. z hu. cōplexionis in secundo. flos eius bullitus eq. oleo violato et oleo omphacino z modico vini granatorū vsq. ad sūmmationē vini perspicillā extinguit.
- Nespula.** **C**Nespula est fri. z sic. cōplexionis in tertio. Ideo potenter p̄str̄ngit immatura rament magis cōstringit q̄ matura.
- Oleū cōe.** **O**leum. **E**x oluis masculis confectū est cal. z hu. caliditate r̄para. Et vt habet in tertio p̄par. h̄z virtute recipiendi in se oim simplicia p̄ntes. Confectum h̄o ex oluis immaturis est fri. z sic. cōplexionis. Ideo est siccitate nature z vocat oleū omphacini. Et p̄fectū h̄z artē cum rosīs vnāquāq. materiam calidā cōpescit mēbr̄ cōpōne m̄trabit confortando.
- Oua.** **C**Oua gallinaz sunt r̄para. Quoz vitella sūt cal. z hu. cōplexionis caliditate t̄n̄z humilitate r̄para z eoz oleū in sedado dolores auris tēstare. Auēzoar est cereris medicaminibus p̄stantius. Albumen vero frig. z hu. complexionis iudicatur.
- Organi.** **C**Organi est cal. z sic. cōplexionis in tertio. Virtus h̄z dissolūdi z p̄sumēdi cū attractione. Mictū h̄o cū camomila mellifloro aneto e matricaria z in sacculo reposuim dolores vētris ex frigida cā causatū m̄trigar z sedat p̄serti p̄t̄ calefactū sup. tegula z vino r̄roratū. Organi ēt p̄uiz z cūz rosīs z calamo aromatico z absinthio m̄trū z caieactū anoz applicatū extitū intesti n̄ recti a frigida cā causatū cōpescit z ad locum p̄prium reducit.
- Oppoponacum.** **C**Oppoponacis gūmma est cal. z sic. complexionis cuius virtus est resolūere cum mollificatione non parua.
- Optum.** **C**Optum est fri. z sic. cōplexionis in tertio. Ideo sensum membri potenter stupefacit.
- Os sepie.** **C**Os sepie est fri. z sic. cōplexionis cū mūdificatione domestica.
- Ordeum.** **C**Ordeum est fri. z sic. cōplexionis est in secundo. Et eius virtus in principio ap̄tis admixta cū reperculsū repugnat ap̄ata cala. Neq. duz
- intētio fuerit resolūdi si cū resolūtiū ad miscet ap̄ata cala resolūti. Et si in decoctione makuaz decoquat cū folijs z vitellis ouoz oleo violato z p̄az butiri ad ignē fm artē de oibz emplm faciendo ap̄ata choherica z sanguinea cū sedatione dolorū p̄fectissime maturat adlita in fine p̄az croci.
- Orobuz.** **O**robuz est cal. cōplexionis in p̄mo sic. i. secundo. Et masticat cū amigdalīs stomacho letuno z sup. serpigie imperigine z morphea impositū oibz p̄noiaris morbis suauemur p̄stat. Et si cū eo fricent manus z facies eaz cuticlarificat mūdatur. Ulcera q̄z fordidā z putrida abstergit z purgat si cū farina lupinez melle rosato z terebēstina miscet. Idēq. facit in vulneribz neruoz transactio p̄culo ap̄atis. Farina et orobi in empliis imposita vulneribus neruosis eozq. ap̄atibz est p̄ficua.
- Oliue.** **O**liue. **C**Oliue immature sunt fri. z sic. cōplexionis. Et poteres eaz oleū siccū est. Mature h̄o cale sunt caliditate r̄para cum humilitate manifesta immature ēt oliue z cū sale p̄dite z aqua z fensculo in pua p̄stite sumpte os stomachi z appetitū confortat. Mature vero oliue sunt difficillime digeritōis z mali nutrimenti.
- Oleū muscellinum.** **C**Oleū muscellinum cal. est h̄z virtutē h̄is resolutiū. Sūt. de cautilaco ancozitate a liab. Oliū muscellinum Sūt. de cautilaco. z p̄modū in fuis syonimis dicit q̄ dicit oleū extrahit p̄ syonimis cūfudā grani quēadmodū extrahit oleum de been.
- Pirorū.** **P**irata sunt genera quozum substantia aquosa z terrea. Piraz. est. Ipsorū aut aliqua sunt dulcia: aliq. pontica: aliqua acetosa. Dulcia minoris sunt in frigidationis acetosis oia tñ cū aliqua li siccitate repliunt. Decocia tñ sunt minoris siccitatis q̄ cruda. Et propterea Diac. dicit q̄ absindit fluxū humorū calidū. Et ego dico q̄ piraz poma sub p̄uins decocia in p̄uins oleb in empliis ap̄atum calidū vitit imponunt. Et fm q̄sdā eoz succus vulnez z vlez incarnationem z p̄glutinationē p̄stat. Dico insup q̄ mellis securus faceret si cū. 3. i. h̄mōl succi p̄nerent. 3. i. sirupi rosati. 3. i. terebentine ciare. 3. i. thursaci. 3. i. farine fabarum oibz p̄sper bullitis p̄ter farinā z th̄: reliqua deinde incorporantur z vt re more vnguenti q̄ m̄trabitentur vulnera carnosā ad sanitatem p̄ducit.
- Porus.** **P**orus est radix cal. z sic. ultra tertium gradū. Quare si aqua ei⁹ bibit cum mellis

crato laboratibus venenosis; morisuris pñ
taneum remediū est (vt testat Dīas.) Et
si decoquat sub pñnis et cū eo fiat emplm
cū modico rīface et parz tēbēline paulu
lūq; olei rutacnī mōlicatū vñlus ad sa
nitatē pducit. Item si succus porri decocti
sub pñnis admisceat cū modico olībaniz
cū oleo rosato parūq; lactis mulieris; mo
dico olei de vitellis onoz hūtem hz dolo
rem aurīū potēssimē auferēdī pñerrim a
frigiditate causatū et tñtū eoz delendi.

Pir naualis. Cū pir naualis ca. est et sic. Virtutem hz cō
sumendi et dissoluendi. Et pir liqda et na
uallis in vnguentis vlcey frigidoy cū vi
litate imponuntur.

Portulaca. Cū portulaca auctoritate Sa. vñ. phar. est
frī. cōplontis in tertio et hu. in scdo. Cuius
virtus est infrigidare in tertio et humecta
re in scdo. Et auctoritate Anī. c. de portu
laca. succus eius hūte hz extirpādi veru
cas a pñletate sua qñ fricant cū ea. Dic
it ēt eius succum vñquēq; fluxū calidoy
humoy phibere. Dicit sīr q; virtus eius
in emplis iposita apāribus calidis phleg
moniis et herisipiliis in qbus timet pu
trefactio mīrabīlī confert densū qz supo
rem sanat.

Pinguedo anatis. Cū pinguedo anatis est ca. nature doloris
vehemēter sedatiua. Et iter ceteras anū
pinguedines in sedūo dolore cū mollī
ficatione ceteris pñantior est.

Piper. Cū piper ca. est in qtro sic. in scdo dissoluen
do notabiliter attrahit et consumit sua ex
siccatione.

Pruina. Cū pruina frī. et hu. sunt cōplontis. Et eoz
caro in brodio decocta sīl cū pomo citonio
vel appiano vel buyro apāribus ca. aniz
hgemirabilz pñert. Et addit saria ordea
cea pñletis rebz sīl cū vitellis onozum
parūq; crocī nīl supra inīsto casu.

Poma granator. Cū pomoy granatoy qdā acetosa et qdā
dulciareplunt. Acetosa parū fm Anī. vir
tus est infrigidādi et exiccādi in scdo. Dul
cia hūte hz infrigidādi et humectandi
in primo. Et succus aboy pñator cū cor
ticibus suis et bullis cū tātūde mellis ro
sati et solis oliuay siluestris alīquātulum
crusis vñq; ad spissitudinē solidā vlceribz
narū et oris pñectissime medet. Insup eoz
succus pñat cū succo nulla ablecta in
terfori pellicula pñentissime pcedit ad
uersus effere. (vt Anī. c. pñto testat.) Et
granatoy grana qñtate moderata supā
stomachū pñortant. Immoderata vero

qñtate sumpta pñlū facit. Qua de re vñ
nū granatoy et eoz grana post cibū mode
rate sumpta corruptionē cū in stomacho
phibēt (vt testat Auer. et in eo colligit) Al
terius decocta in aceto cū suis corticibz et
pñtata ad modū emplī cū cōitate sui luna
menti oibus apāribus ca. a capite vñq; ad
pedes in primis diebz singulare pñidū est
(vt Anī. refert. c. de curatione vñlney ha
uentium apā cum dolore.)

Populus. Cū populus est frī. et sic. pñontis. Virtutē hz re
percussendi et inducēdi somnū naribz rē
bus et frontis illinitus. Et eius qz vñguen
tū cum albumine oui oleo violato vñde pa
pauere vñge calefactiones cōpēcit et extī
guit dolorem sedādo.

Papauer. Cū papauer est frī. et sic. pñontis in secūdo.
Ideo domesticē est stupefactione.

Psilium. Cū psilium est frī. et hu. pñontis in scdo hūte
hz refrenādi apāta cholericā. Ideo ipñ
ciplo et in augmēto est eoz optimū repcus
siuū in forma musciliaginis admistratum
Itē quassata musciliago psilij cum oleo
rosato omphacino vñgnento rosato et la
crucay succo more emplī vel linimēti ap
pñcata cū vñlitate nō qua herisipile mede
tur. Pars hō interior hūis femis est cali.
et sic. cōplontis in tertio hūte hz adurēdi
et exiccādi. Exterior hō ps est plurimū li
nitua et refrigeratiua.

Papirus. Cū papirus est frī. et sic. pñontis hūtem hz
exiccādi cū repcussione domestica. Itē in tri
būz ad phibēdi fluxū humoy aliqñatū
lum maderacta aceto et aqua rosata rīp
eis imposita mīrūm modum sanat.

Psidia. Cū psidia est frī. in scdo sic. in tertio. Virtutē
hz exiccādi dicarī hādīz potēter refrigerādi
Cū polium montanum est ca. in scdo sic. in
tertio. Virtutē hz refoluendi consumendi.
Et est valde diureticum.

Petrolū. Cū petrolū oleū est ca. et sic. cōplontis in ter
tio vñtra. Bullitū cū oleo phlosophoy et
terebētina et vñscerbz terre siue libūcis cū
succo ebulli aduerz dolores sciatitos an
tiquos et artericos mīrabīlī vs.

Pinguedo. Cū pinguedo est ca. et hu. cōplontis plus tñ
vel mīn fm naturā aialū. Virtutē hz ma
turādi mollificādi. Et ēt sedatiua dolorz.

Palma. Cū palma est frī. et sic. cōplontis in scdo.
Cū pētapyllo grece latine quinq; folium. Palma.
Virtutē hz exiccātūā vehemēter. Cū ca. pētapyl
lū dītarē manifestā non videtur pñcipare. Ion.
Cū pineoli grana sunt ca. et hu. cōplontis et pineoli.
cortices eozum frī. et sic. indicantur. Ideo

- plūbūm.** C plūbū est frī. z hu. p̄p̄ōnis in sc̄bo. Et aduersus vlcera maligna et c̄ceroſa mirabilēz p̄rogatūz duriciēz z eoz labia potenter reſoluēdo vtutē eius incognita. Lamina etiam plūbi ſup nodis impoſita z ligata ligatiōne fortē inſiſſimū modū eos ad reſolutionem perducit.
- perſica.** C perſica ſm Aui. ſunt frī. p̄p̄ōnis i fine ſc̄bi et huī. in primo. Et ſm Diaſ. perſica ſunt euſtomacha. Et Serap. lib. aggre. di eſt q̄ folia eoz ſua amaritudie vtutē h̄nt abſtergendi reſoluendi et ſȳmes interficiē di. ſunt et p̄lica dure digōnis. Et ſi in p̄ncipio cōſtitionis comederēt eoz vtus eſt ante digōnem extra ſtomachū exire alijs rebus viā p̄ſtando poſt cibū vero ſumpta ſeu māducarat ſimul cum cibo a facili cā corrumpunt. Et p̄pterea p̄lica poma pira ſtomacho ſunt valde nōcua. Et ſi comedātur cum bono vino rectifiātur.
- pellis. srietis.** C pellis arietina vel caſtrati ſm Sal. de recētē excoziata vt̄tris viſcey z muſculoz p̄cuſſionibus ſeu p̄uſionibus ad caſum et offentionē euenientiſbus poſetiſſime medef Et intra diem naturalē interdū patiētē ad ſanitatez p̄ducti ſanguiney extrauena cum reſoluendo z carminādo.
- piratru.** C piratru eſt ca. z ſic. cōp̄ōnis in tertio. Virtutē bz attrahēdi calefactionē nō modica. Et p̄pterea dētenti ſub dolēti dēte cū aceto prius molliſicati doloze dentuz ſedat a materia frigida caſatum.
- peonia.** C peonia eſt ca. et ſic. cōp̄ōnis in ſc̄bo. Et ſemen eius ſi cū radice ad collū geſtatum pueros ab epilepſia cuſtodit: z ſi ſaluia pulueriſet roſemarinū et maiorana cum aqua mellis in potu exhibiti: epilepſia curat aut potenter mitiſgat ipām.
- Petroſiliūm.** C Petroſiliū eſt cal. z ſic. cōp̄ōnis in ſc̄bo diuretiche nature. Et ſi cū feniculo naſturtio aquatlico mellis menta ruta in pua ſcitare floze roſimarinū diſpinella borage z lactuca immiſceat de oibus equali portione cū oleo dulci aceto: z pax efficit ſalutina q̄ appetitū vehemētē incitat z i pua ſcitare ſtomacho non nocet (vt p̄z cōſiderāti ingredientia.)
- paritaria eius.** C paritaria ca. eſt z ſic. in tertioy folia ſemen. Semen nō frig. z hu. cōp̄ōnis exiſtit (vt reſultē p̄dētariy Diaſ. nō dicit ſemen paritarie eſt frī. et ſtiprice cōp̄ōnis. Ga. ſi. vij. ſimpli. phar. c. eliximē. dicit ſemen eius virtutem habere expurgādi leuiter cum aliquā ſtipricitate cum frigidi tate et humiditate ſociata. Paritaria inſup in parcella calefacta cum modico viniy pax petroſiliū folioy vna cum creſcenti⁹ ad ſp̄ſſitudinem ſolidā poſtmodum more emplaſtri admiſtrariſ oibus lacertum attritionibus z muſculoz contuſioni bus optime opitulantur.
- Raſina** p̄m̄i z fere oēs raſine vtutēz Raſina. h̄nt calefaciendi. Ideo om̄is raſine mundificant z diſſoluunt. Et in vnguentis admiſtrare vlcera frigida cale faciunt et deſiccant carnem in vullnib⁹ z vlceribus corporum ruſticoy procedēdo.
- Roſa** frī. eſt in primo ſic. in ſc̄bo. In me⁹ Roſa. dicinis eſt multū appropriata cum viſſita te non pua: ſp̄ertiz in conſiciendis ſimplicis roſatis melle roſato ſuccaro roſato aqua roſata oleo roſato cc.
- Roſmarinus** eſt ca. z ſic. cōp̄ōnis in ter⁹ Roſmari. elio (vt reſert p̄ade. auroſitate 2de.) ſloſus. eius vtutē bz acnendi viſum. 3o ad caligine oculoz z debilitatē viſus viſit iponitur. Item vtutē bz reſoluendi z mūdificandi cum confortatione.
- Ruta.** C Ruta eſt ca. z ſic. cōp̄ōnis in tertio. Virtus eius ē vt̄roſitate carminare. Et ei⁹ ſuccus z aqua in collitris ad oculoz caliginē z debilitatē viſus viſit imponitur.
- Raſſanus** eſt ca. et ſic. cōp̄ōnis in. ij. Et Raſſan⁹. eius cortex in parua ſcitare ſump⁹ facit ad digeſtionem cibi. Et ſuccus ei⁹ inſpiſſatus cum oleo anetino z pax cere z cimini palpebray nigredinem a p̄cuſſione cauſata celeriter tollit.
- Rubea tintoz** eſt ca. z ſic. in ſc̄bo (vt nō nulli aſſerūt doc.) ſm Auer. colliget. c. de totum.
- Rubea tintoz.** z ſm Serap. vtutē bz facit diſtingere groſſam vinā. 3o facit ad diſſicultatē vine naturalr groſſe euententis Et ſua poſſicitate p̄fortat z ſua amaritudi ne fortis eſt diuretica. In caſu inſup z offeſione z in vullnib⁹ p̄toris gr̄a purgandi cum confortatione ſummpere v3.
- Rapa.** ca. eſt in ſc̄bo hu. in prioer in brodio comesta ſm Aui. vtutē bz acnēdi viſū ſperma augmentat et appetitum incitat.

Risum. **Risum** auctoritate Sal. viij. simp. phar. ma. c. 203. h3 in se simpliciter q̄ manife- ste vñrē retinet. 3o Seta. il. aggres. c. 23 est ca. 2 sic. p̄plonis in primo Armanfor. m. c. 23 graduatū ipm caliditate tēperata quasi dicēdo ipm esse inter calidū et frigidū. Qua de re risum in brodio gallinarū decoctū sine fale vsq̄ ad spissitudinē soli- dā māmillas tumētes spargit et resoluit eaz duriciē mollificādo. In eodē insuper brodio cum cauda eq̄na decoctum 2 ligno aloes in modica q̄ritate cum zuccaro ru- beo intestinoꝝ vulneribꝝ potēter medef si in p̄mestioe ipm liq̄duz sumeret. Sitr de coctū cū extremis itibꝝ interioribꝝ vituli 2 castrati zin comestioe sup̄ū por. sarcol- dem in ossū fracturis fortem gnat.

Realgar. **Realgar** est ca. 2 mortificatū: iō ē for- tis nature. Et cōnumeraf ab Aut. inter medicinas purrefactinas et putrefacien- do in mēbro escharā inductū ad modū ca- dauēris et est tōmenate carnis.

Rubus. **Rubus** est fr. et sic. p̄plexionis cū stipt- citate et solidatiōe vulnerēꝝ vlcēꝝ. Et de- coctio cimaz rubi solloꝝ olinafrit et rosa- rum cum paz aluminis et licij gingua- rum vlcera et oris acprium eius poten- ter sanat.

Solatrius **Solatrium** est fr. et sic. in sc̄oz iō vñrē h3 stipticādi Aut. m. dicit ipm h̄v virtutem resoluendi apata in rinfeca calida. Et succus eiꝝ cū alijs rebus vñ infra dicef p̄uritū fractu- raz medef. Quāquāq̄ sit malaz p̄plexio- nem calidā in vlcēꝝ inducit remittēdo vlcerate p̄cūle magnope opitniat. Cale- factionibꝝ q̄s gentralis et subuenit. R. suc- ci solatri succi plātaginis af. 3. vi. vini gra- natoꝝ. 3. f. olei onfancini olei rosati p̄ple- ti af. 3. ij. vnguētū populoneis vnguētū ro- sati af. 3. ij. litargiri aurei et argēti af. 3. ij. tucle. 3. ij. ceruse calcis lote af. 3. vi. misce zin moztario plūbifiat līnimentum sub ista forma. In primis ponātur in mo- ztario plumbi oia mineralia deinde mō ponatur gutta olei mō gutta vna de suc- cis: sic succus eius semp cum pistello plum- beo agitando donec p̄dicta olea sint plūm- pra: deinde addant reliq̄. Ultimo loco ad- dra cāphore fin arē tritūrate. 3. f. 3. iud vnguētū est medicina magna oibus egri- tudinibus p̄nominaris.

Spicanard. **Spicanard** est ca. p̄plexionis in pmo sic. in secundo. Et virtus eius facit ad ca-

sum capilloꝝ et palpebrarū et piloz. 3o p̄pter eius stipticitatem et aromatisa- tes radices capilloꝝ p̄fortat. Et si naribꝝ odorat. cerebꝝ frige factum et debilita- tū potēter p̄fortat. Spica insup admix- ta cū incia garosilio aloeparico aqua fe- nicali aq̄ eufragie 2 paz aq̄ rosate vñica ebullitiōe simul bulliēdo: deinde colata egritudinibꝝ oculoz 2 debilitati vñis mi- rabilis est medicina.

Stichados arabicū auctoritate Mes. ē **Stichados.** ca. cōplonis in p̄rio sic. in sc̄bo. Et p̄ribus āt terreis p̄plexionē h3 modice stipticita- tis. Et p̄ribꝝ h3 igneis subtilibꝝ a q̄b ma- ritudoꝝ acutitas sumif acuitas: est maioꝝ amaritudie. Amaritudo h3 ē maioꝝ stipti- citate eiꝝ. Virtutes h3 subtilitanti resoluē- di p̄fortādi cū aliquali stipticitate (vi p̄di- ximus) vñ decoctio eius cū aqua et vino simul cū camomilla matricaria buglossa salvia roremarino origano neptha arq̄ ser- pillonucibꝝ q̄s cū sititimo pollicaria malo- ri et minoꝝ q̄ vulgariter d̄: nascā: et cum melie oibus decoctis vsq̄ ad p̄summario- nem terrie p̄ris aduersus ribiaz vñditiā mirabiliter de sicādo et resoluēdo innat Suffumigii quoq̄ et balneatio ribiarū cū p̄dicta decoctione mēbra de fatigata labore corroboret p̄fortat: velut plerūq̄ accidit iūneratibꝝ: nā h̄mōi decoctio mo- re balnei administrata pedum iunctu- ras fortificat.

Squilla **Squilla** marina est ca. 2 sic. p̄plonis in tercio vñrē h3 subtilitādi aduredi mūdi- ficādi: 2 p̄fert vlcera putrida et incidēdi mām grossaz īpsamq̄ resoluēdi: 2 succus squille decocte sub p̄mitis cū succo lapacū acuti parūq̄ orimeli q̄stifci cūz eleboro nigro p̄rito parūq̄ sulfuris oibus vñica ebullitiōe bullitis vñāquāq̄ morpheā al- bā vñgrā tinea alopicā serpiginē 2 iper- gine locū frequētissime epistimādo et līniē do potēter curat. Acetū q̄s quillitici cū li- cio dētes corroboret 2 ginguarū putredī- nes (vt asserūt Aut. 2 Serap.) p̄sumit.

Sempulna **Sempulna** est fr. in tercio. sic in pmo. Sempul- na. Et succus eius cū succo lactuce toleo re- sarco onfancino erytolato cū albumine oui 2 quassato apā cholericum potēter extin- guat cū aliquali conforatione. **Sarritio** **Sarritio** est ca. 2 hū p̄plexionis i p̄rio Et p̄pter suā inflationem libidinē puo- cat. 3o vñum decoctionis eius vel radix in gallinarum brodio decocta libidinē

plurimū icitat. Et ppter ea dīas. dicit. c. oz
chys q il vir comederit maiore pte fatirio
nis: masculū gñat: si minore: gñat feminā

Sparag. ¶ Sparagus est cal. rlic. pplexionis cali
ditate satis temperata. Virtutē hz abster
gēdi. Et trīnā puocādī fm Serap. et pan
derā. Platearius tñ dicit sparagum eē ca
li. rlic. in tertio.

Salix. ¶ Salix est arbor fr. rlic. pplexionis. vir
tutē hz stipricandi et calefactiōibus orīez
viceribus calidis est valde proficua.

Sumach. ¶ Sumach est frīg. in scdo sic. in tertio cū
stipricitare. Et ppter ea v3 aparibus cali
dis orīs. Et in principio eius decoctio cuz
ordeo r vino granator cū lītio et pap. dia
moris eisdem valde est vtilis.

Sambucus. ¶ Sambucus auctoritate mēf. est cali.
sic. pplexionis in pncipio. lū. Sal. ho. vj.
simpli. phar. c. de lessemīno dicit ipm eē
calefactiū rericatiū in tertio satis intē
se. Et ppter ea virtutē hz fortiter resoluē
diericādī r zaplendi ppter subtilitatē p
tū ei. 3o vt inq̄ pstatus vir virtutē hz pa
laz diaforetica. Et ob hāc cām plurimū
laudat ei oleū. ppter eius vehemetēz pe
netrationē rericatiōez in punctura ner
uoz. Folia quoz eius p̄rita cū eleboro et
ortimelle squillitico sup serpigine et iperigi
nē ac morieā iposita sanat eas. 3e vñū
insulsiōis corticis radici ipi. subtilissime
abrasiz ad vomitum puocādūz et ventrē
enacuādū a malis humoribus. Id hoc fa
cit qñ simul steret p noctē. Et hoc habui
ab homine fide digno.

Sauina. ¶ Sauina est cal. rlic. in tertio. Decoctio
ei cū lītiū facta camomilla aneto pari
taria fursure origano et maricaria simul
cū folijs alree et sapa: vñūquēz dolorē vē
tris toriōes et illiacos dolores et i restinoz
vētositates carminat resoluē et sedat: nisi
fuerit a materia cholericā rīmō pducti
Et mod. administratiōis ipi. est cū ipon
gia vel mastia filī crudi. Vñū sūr deco
ctiōis eius v3 sauina cū vino decocta et se
mine aneti simul cū paritaria et folijs al
ree: deinde cataplasmatum sup pectine
strāguriā et diffuriā sanat. vñūā puocan
do et vesice dolores sedando.

**Scrophu
laria.** ¶ Scrophularia est cal. e sicce pplexionis
virtutem hz resoluēdi.
Stercus. ¶ Stercus est cal. e sicce pplexiōis plus
rmit. fm animalū naturā. Stercus em
caprini pulueris hz: deide cū melle et sapa
decoctū vlcera fistulosa p̄secuta eoz mū

ōificatiōe desiccant et sanant. 3e decoctū cū
farina sabaz fursure triturato et pap. ca
momille cū puscharisapayisq ad spissitudi
nē solidā additis i fine cocture oleo camo
millinoz anetinoz oleo genu antiquū in
fationē ei. vētōfāz mīrū imodū sanat. Et
ppter ea inq̄ pāde. q. sepenumero exp̄
fuit p̄similē medicīnā sup genu ad reimo
uēdū dolorē antiquū et infationē: et mīrā
fuit q̄io et cū ḡra celeritate parientes sa
nati fuere. et ego multoties exp̄. fuz hāc
medelā i tali casu et mibi et egrotātibz bñ
successuz fuit. Stercus insuper canis ossa
comederis trituratū decoctū cū farina lē
tissimā lacte caprioz foz ad spissitudinē solidā
maligīez corrosiōis ac fraudulētis vlcē
ribz op̄ie. medet si moze ēplāstri iponaf.
¶ Sepum. ¶ Sepū est calide et p̄p̄te nature: reso
lutū: et maturatiūz cū sedatione dolo
ris. et eius caliditas est plus vel min. iux
ta animalium naturam.

¶ Sarcocolla guma est cal. pplexionis in Sarcoco
llo sic. in p̄rio. virtutē hz incarnādū vulne
raz vlcera: et collisūz vñū ingredit p̄fer
tim ad obralmā o. dīnatis in statu ipi.
¶ Sanguis draconis auctoritate Cōstan. Sanguis
draconis virtutē hz frigidādī et ericādī in tertio.
3deo potēter fluxū sanguinis sua stiprici
tate frigiditate r̄p̄sōficate restrigit. Sal.
tñ dicit q ipse et ei. plāta virtutē hz infri
gidādī et r̄p̄sōficate domestic. Insup p̄ri
tā cuz sanguine ei. vulnera recētia p̄gūti
nat. 3de facit terebētiā cum sanguie dra
conis et thure et pap. olei ipericonis.

¶ Sapo ē cal. et sic. pplexiōis cū adustioe Sapo.
Et gallic. sapo mīrū cū pulvere elebori
nigri litargirio argenti floze eris parisq
argētiuiui r paululū vitri tritratū: oibz
deinde ad focū svnguēti deductus vnam
quāqz morfeam nigra serpiginem et impe
tigliem perfectissime curat.

¶ Spuma maris est ca. pplexionis in p̄ri Spuma
maris. in tertio virtutē hz absterfuiā cum maris.
ericatione non parua.

¶ Spōgia maris est cali. in p̄rio sic: in Spongi
scdo virtutē hz resolutiū et ericatiū: et
aliquātulū arsa et sup carne supflua ipō
sita psumit eā abfz mordicatioe. Et p̄rio
p̄p̄te secure ponit sup dura matre ḡra
p̄sumēdi carne supflua: mundificat em cū
aliquali corrosione abfz dolore.

¶ Stasisagria est cal. rlic. pplexiōis i ter Stasisa
tio virtutē hz attractiū. Et ppter ea masti
cata cū mastice reuma ca p̄i potēter pur

Sat et mixta et confusa cum oleo pediculos necat.

Scabiosa Scabiosa est ca. et sic. cōplonis in ij. virtute h̄s asterisina succē⁹ mir⁹ cū succo lapach acuti et fumiterre cū oleo laurino et malicino. Deinde cū terebentina bullitus in iitargirio aureo parūq; argēti vini exticti cū salina cū additione pap. succi āborani et adicū affodiloz parūq; elebori nigri tritarati vnāquāq; alopicra tinea morpheā serpigine et iperigine curat. Preterea q̄si oibus egritudinib; pectoris prostatica h̄s magna: vñ d̄r vrbannus p se nescit virtutem scabiosae: nā purgat peci⁹ q̄ copimit egra senec⁹. Lenit pulmonē purgatz larey re gione: apa fragit li locū bibita tāgit. Tribus vnita foris anracem liberat hōis.

Uragi Et aq̄ decoctionis eius cū liq̄ridia passulis ficub; yfolis fugibis farsara et pūnis damascenis sū cū sebestē cū pap. penidia rū parūq; mellis pfecta asmaricis et tussie tibus porēter medef et dosis ei⁹ sit ad q̄ritatē medietatis clari spām capiēdo in aurora vel qñ itur dormitū: et fuit secretū m̄ h̄s cessum in etate iuuentili p stricturea pectoris siue asmate a magfo Joāne rubeo in arte medica excellentissimū medicō nre cluitatis: in mēsm exprius lūz cū maria vilitate et in multis alijs aduersus asma et pectoris strictureā ac ipetuosam tussiz: ex quo m̄hi et egoranti bñ successum est.

Sisamys Sisamū grani est ca. et hu. cōplonis in primo. Vtrutem h̄s mollificandi et matu randi apara calida.

Sulfur Sulfur sic. et ca. cōplonis est in q̄rto et bul liti cū oleo sambucino et h̄mib; terre et pap. aceti vsq; ad p̄sumationē aceti ad neruo rum p̄icturā vtilissima est medelia. Bullitum insup cū oleo rosato et laurino parūq; aceti vnāquāq; scabiem magnopere con sumit et desiccāt.

Sal. Sal ca. est et sic. et vlt̄r imponitur in la narozis vlcēz putridoz.

Sandal Sandal⁹ arbor est fri. et sic. cōplonis in scdo cū notābili aromatiztare cū tres sūt spe cies: vñ alb⁹ citrin⁹ et rubē⁹ et vlt̄r iponūt in rep̄cussibus apati calidoz et vulnerē.

Semen Semē lini est cal. et sic. cōplonis in pmo cū humiditate et est maturatiū pprie fri gidoz apati et oleū (vt in d̄r de). oibus egritudinibus an̄ est medicina magna: et aduersus vulnerē spasmi magna h̄s effica ciam: spmā et sicutram cū colinendo.

Storax Storax calamita et liq̄da storax ca. sunt

cōplonis in pmo et sic. in scdo et eaz virtus est cerebri frige factū calefacere: et cū lau dano et cera noua odorifera inspissare ad modū pomū cerebri mirabilr p̄fortat ipm pomū frequētissime odorando: et gestatuz intra manus incisos potēter p̄for tant. L̄ q̄da aut cū vtilitate imponit in li nimentis ad scabiē valētib; et ad morbz gallicū et ad tinea capitis desiccandā red dit quoq; vnguenta et linimenta boni odo ris boneq; suauitatis.

Spodiu Spodium est frig. et sic. cōplonis (vt dicit pan. caplo de spodio) cū aqua piataginis an̄timonio mirabolantib; citrinis: et parū sumach et aluminis roche parūq; lich ali quāculū bullitū vlcētib; ois p̄ccrissime medef: et cū tucia admittit ex an̄timonio plūb oq; vlt̄o cācrosis vlcētib; opitulari Sanguinē q̄ intra nares cū an̄timonio et thure sufflarum potenter stringit.

Terebentina terebentina est ca. et sic. cōplonis terpeate caliditas: vulneribus neruoz et musculoz ami ca. Et insup pueroz et mulierū plagis ce teris simplicibus p̄stantior est. Suffumigā sū q̄ eius ad anū aduersus trāsmōnem magna est medicina. Supra insup p oye infra dicit dolores intestinoz infallenter sedat. R. terebentine clarissime ter lore cū aqua feniculi. 3. j. sirupi de duabus radi cibus sine aceto. 3. r. stercoz aline lactan cū de mēse maij ad vmbra epiceati et sub tilissime puluerizati. 3. j. et. 6. croci. g. q. fe niculi dulcis. 3. j. misce et capiat patiens ieiuno stomacho: quia intestinoz dolo res curat.

Tartarus Tartarus est ca. et sic. cōplonis in tertio. Et ei⁹ h̄s cū vnguetis m̄strat vlt̄r ad scabiē. Et si puluis eius insufflanti q̄ritate cū modico malicis in brodio gallina r̄ exhibitus vel cū uicaro rosato h̄trem h̄s facidē ascellare p quatuor vel q̄q; vi ces. Et p̄pterea. Ipsa multū vntur in genio isto ascellandi. Et est nauigantibus medicina satis familiaris.

Turtia Turtia est fri. et sic. cōplonis: et i vlcētib; h̄s vlcētib; cācrosis malignis et corrosiuis vlt̄r admittit. Et p̄ccado en̄ vlcera incarnat: et vlcētib; q̄z oculorū summe opitulat. Et si admisceat cū succo feniculi et eius aqua et an̄timonio oculorū sanitatem custodit. In collitiz insup oculorū vlt̄r admittit.

Tamariscus Tamariscus ca. et sic. cōplonis est h̄tuscus.

h3 diuretic3. J3 vññ decoctionis eius splenericis et epaticis mirabilr pferriaz vine apeirendo. J3 dñ co distillur z strāgu rie opitularur.

Tamaric
l. 2

¶ Tamarindus fññ fñ. z sic. pñonis i tercio fm Bul. z terap. opñionē. pau. rñ pñt eos in scdo. Decoctio eoz cum ordeoz pal-
falis apatib3 calidis gutturis in principio z augmento medef. Et rñgnit em acutraz tem humoz aliquatr lñniendo et addēdo sibi parum vññ granatorum nil vññus in isto casu est.

Tarus.

¶ Tarus barbarus est herba ca. et sic. com-
plexiōis. J3 valde est sedatina et decocto-
eius pfectayt inferius oibus egritudinib3
ant summe puenire videtur. R. tass. bar-
bari. 20. ij. folioz maluar z violaz folloz
altre ordeī mundi furfuris. añ. 20. i. semi-
nis lini. lib. 8. pomoz aliquātulū contra-
ctoz numero. x. bulliāt cum aq̃ sufficienti
vsq3 ad psumationē tertie pris: et vtire
more suffumigij qz mirabilis est opatiōis.

Tormen-
tilla.

¶ Tormētilla vel bistorta fñ. z sic. cōpñ-
nis est i tercio. vt reuult pñderari caplo
de bistorta. Jññ h3 pñgnit ad vñnera.
Et pñra pestem si daf cas3 cepa in furno de
cocta cum modico strace Alab. z sirupo
de acetositate clñr pariq3 vññ granatorū
ad bibendum more poculū ad quatratem
3. iij. ditina (vt tra dñrñm) h3 potentiam
Suld. rñ de caulaco graduat dictaz her-
bam ca. z sic. cōpñnis esse.

Suld.
caulaco.

Thus

¶ Thus est ca. cōpñnis in scdo sic. in pri-
mo. Et hñt h3 gñandi carnē in vulnēri
bus corpoz tenellā cōpñonem hññiuz. Et
cum hoc ēr sua siccitate consolidat.

Terra si-
gillara.

¶ Terra sigillara est fñ. z sic. cōpñnis.
Altus eius est infrigidare cum stipticita-
re non parua. J3 gñat in cōpññonibus et
pulueribus ad fluxum sanguinis valenti-
bus vññr administratur.

Veruca-
ria.

¶ Verucaria siue scorpiorū ca. z sic.
cōpñnis indicat et dñ
scorpiorū: qz flores et fññ silēs caudis scor-
pionū. Et succus eoz cum vñño bibr3 scib3
scorpionū occurrit. Jdem facit sup pñctu-
ra cataplasma. Et dñ: hñcaria: qz verucar
vñcus cācrosum genitum ab ea potēter cñ
certitudine sanar: et ab ei3 effectu ca. et sic.
cōpñnis indicat cum aliqñ domestica cor-
rosione. Et ego exptus sum dictā herbam
inlcere cācrosoz ppe palpebrā cñ labijs
obstracolis z virulentia non pua: act3
pcessit ab vñna veruca extirpata a quodaz

ceratano: et predictum vñc pfectissime la-
nauius solummodo applicacione succi
hñmōi herbe et administracione vñguenti
de tucia in ātidoratio nostro descripti. Et
argumentum qz fuerit cācrosum vñc est
nā illud qd de carnositate supflua z labijs
obstracolis deponebatur ab vñguētis cor-
rosiuis in vñna die. In sequenti aut tantū
dem carnositatis pñcte oriebat inlcere
Quod qdem malum signum iudicatur. In
omni materia melācholica et phlegmatica.
hec herba tempore hiemali epicatur
sup terra. Et folia eius folijs oñmī assimi-
lātur. Aliquātulum trā asperiora z nigrio-
ra sunt. h3 quoq3 hastā cum vñna radice cñ
ramulis quinq3 vñ fer que hastā est rōti-
da et non multum frāgibilis. Et dñas: vo-
car dñca herbā elitropij vt pñdetarius
asserit caplo de litropio.

¶ Umbilic3 veneris est fñ. z hu. cōpñnis Umbilic3
in tercio fm Suld. de caulaco rñ 20. cō-
tra Ruffum. c. de pñlio q̃ tenet pñlius esse
fñ. et hu. cōpñnis in tercio. rñ pñatus vñr
fñ. 20. elue dñit auctoritate J3o. i. epidimia
qz humiditaz iuncta frigiditaz nō trāscē
dit vñtra scdm gradum. Et Sal. vij. simp.
pharma. caplo collidō dñit qz est mixte
tutis. f. humiditaz cum frigiditate z sti-
pticitate parua. z fm dñas. h3 virtutē hu-
meccandi cum infrigidacione et stiptici-
tate quadā quare virtus eius apatib3 co-
lericis opitulat. Phlegmonticis h3 apati-
bus herisipilatis cum farina ordescea et
aqua et oleo rosato in principio et augmē-
to oññr administratur.

Uermes
terrestres:

¶ Uermes terrestres sūt ca. cōpñnis. Et
subtilitati. Et vulnēra neruoz poterit
pñgnitā. Oleum itaq3 de hñmbus vññis
linum ad vulnēra pñdicta sic fñ. R. hñmī
terrestrium lozoz cum vino. 3. iij. olei om-
phancini. 3. iij. olei rofati cōlerti z odorī
feri. 3. ij. olei mastichini. 3. i. olei de cereben-
rina. 3. f. olei de vñrellis ouoz. 3. r. seminis
ipericonis. 20. f. millefolij anthos consoli-
de maioris z minoris. añ. 20. f. succi plan-
taginis. 3. vñ. cētaurea maioris z minoris
añ. 20. vñz rubee rññoz grane finissime croci
añ. 3. i. absteris siue terebentine clarissime
3. iij. z. f. bulliant oīa simul pññis oib3 ad
inlcem contritus pñter vermes cum clato
vññ albi odoriferi vsq3 ad consummatio-
nem vññ: deinde fortiter colentur cul
colature addatur parum seminis Iperico-
nis cum suo flore ipsuz de hebdomada in

hebdomadam pmutando ad solem: de mē se Mañ & Iulij exponendo. Et mutatio di cti seminis sit ter tñ. Et istud oleū pōt di et oleum dictum descriptione nra ordina- tum: sanans vulnera nernoz cum mundi ficatione rincarnatione domestica dolorē eozum clamofum & spasmofum mirabili- ter mitigando.

Uzifur. Uzifur ideo est zinapitum est cal. et sic cō- plexiōis in secundo. Et pstat ex argento vino et sulfure. Jō plurimum ericeat cur stipricitate. Et bullitū cum acetoz sulfure impetiginem et ferpiginem emendat gut tangz rosaciā infallenter curat. Et ad ri- neū plurimū facit et atopicie et morphee optulaf. Item suffumigatio eius cū mo- dico rburis a collo ista sub cooprio li- neo ad modum paulifioni aduersus mor- bum gallicum pñtaneum remediū est. Et modus suffumigationis est: vt predicta ponantur sub pñtis accensis et suffumi- get ordine antedicto.

Suffumi- gatio pro morbo. gallico.

Urina. Urina est cal. & sic. pplexionis cū aliqua li aduisione: prefertim febricitantium fe- brie acuta.

Uernix. Uernix est cal. et sic. pplexionis in secū- do virtutem hz astergendz et congrutinau di vulnera.

Uinea. Uinea arborz pñertim quercina cal. & sic est pplexionis cum temperamento.

Uitrum. Uitrum est cal. pplexionis in primo sic. in seco. et trituratione vñlter ingreditur in vnguētis ad scabiēt ferpiginem.

Uinum. Uinum est cal. & sic. pplexiōis magis tñ et minus fm naturā vinoz. dulce hō tre- cens est humidum: ideo maturat.

Urtica. Urtica est cal. et sic. pplexionis in tertio fm Serap. Et est valde subtilifatus ideo qñ obuat pñcule corporis sua subtilifatio ne et caliditate cutem vehementer mordit cat ipsam pustulando ad modum effere. Cōtrita hō suam amittit mordicationē. Sal. aut libz de cibis caplo de urtica di- cit ipfaz virtutem difozetizā hñe. Et semē eius cum sapa bibulum libidinem prono- cat. Idem asse- it. vi. simpli. pharma. capi- tulo achallier.

Uiola. Uiola est fri. et hñ. pplexionis in primo. Apoftemata valde calida fernoze et ca- liditatem cholere extinguendo maturat. Et ppterea herifipile nō vlcerate fm oēm modoz administrationis eius est optima medicina.

Viride es Viride es fm Dias. calidam & stipt. hz

virtutem et corrosiuā. Jdeo carnem sup- finā potenter minus si misceat cū cera & oleo. Cum acetovero et alumine roche et melle decoctum vñs ad spissitudinem tolli dā de oibus equali pōtice cārenosis pu- rridis corrosiuis virulētis sordidis caner- nolis atqz sūtilolosis vlceribus vñlter me- det. Singulaz insuplicera purrida et cā- renosa maligna et corrosiua cū additiōe licij et paz acetī squillitici paululifis aque plātiginis ad sanitatem pducit. Et ipm multum operat cum vñlitate in collisys oculoz et palpebray p morbis plonga- tis a materia trisida rpfocia genitis ocu- loz caliginem remouendo. Et cicatricez eoz reparando. Et vngulam mirabiliter tenuādo. Et multas als egritudines ocu- loz et palpebray curādo: vt in doctrina de egritudinibus oculoz lib. iij. de viceri- bus latius dictum fuit.

Uitriolum ca. est et sic. in qrtio. Jō erio Uitrioli. cādo et corrodendo vehementer pstringit fluxum sanguinis. Et propterea in furro aduultū sanguinis emorofogiz stringit. Uirga pastoris est fri. et sic. pplexionis Uirga pa- sunt due spēs: vñ masculus et femina: fo- itozis. Uirga masculi in pñcipio sui ortus assimila- tur folijs lactuce: qñ hō maturatiōi ap- propinquat sunt valde spinosa. Stiptez duoz cabitoz pducēdo. In cuius summi- rate oriunt cardidibus pñt carzāt. Alia hō spēs q femina d: lingua passerina se- ne cētū nodia ad Dias. nuncupat: virtutē hz infrigidād et ericandū in secundo et parum plus: ervz pñra herifipilā de mem- brojad membz ambulātey: et eius succus cū vñlitate nō parua iponit in medicis fluxum sanguinis restringentibus pñertis nariuz masculus aīr in vlceribus callis in sui operatione est fortior femina.

Uiscus. Uiscus qñ cinus virtutē hz calefactiuz Uiscus. cū acti actiōe. Jō maturat apata sub ra- dice aurum venētia et mixtus cum alioz rebus ad apoftemata dura faciētibz vigo- rat eaz virtutē in resoluendo et mollificā do (vt inquit Pandetarius.)

zucharum est cal. et hñ. cōplexio- nis cum temperamēto et cum abstersiuo vñlnez et vlcēz vñlter imponitur.

Uitriolus Uitriolus septim? chirurgie magistri Joānis de Uigo Benuenis. De natura simplicium. Ad laudem oipotētis dei.

Incipit Liber Octau⁹ Chirurgie eius-
dem Magistri Joannis de Vigo Genneſi.
Antidotariū nūcupatus: qđ pſtarvnguen-
tis emplatriſ cerofis: alijs ad vñm Chi-
rurgie multum neceſſarijs. In quo archa
Chirurgicoꝝ nauigarij ordinat cū oib⁹
ſuis medicinis: rāz ſimplicibus q̄ compo-
ſitis ad eoz vñm neceſſarijs: ſit in eius p-
pria ordinatione videtur.

Tractatus primus. De medicinis rep-
cuſſiſ ſimplicibus: r compoſitis.

Capitulum primum. De medicinis rep-
percuffiſ ſimplicibus: r compoſitis ma-
terierum calidarum.

Am ad op⁹ chi-
rurgiuꝝ
reſtante Gal. lib. v.
de ſimplici medicina
Medicina repcuſſi-
ua in curatione mor-
boꝝ nō mōvtilis ve-
rūerit neceſſaria eē
videat. Et ea eſt lo-

cū pfortādo ſtipitādo: inter dūq; opilādo
vñs augumentū apoſtematum pphibet.
Sicr quoz invulnerib⁹ r oſſū fracturis i
ſupior pre mēbi medicina repcuſſiua ap-
plicata (vt in doctrina vulnerū latius ſuit
memoratu) ſupū materiē ad particu-
lā leſam nō pmiſſit trāſſire. Ideo tractatū
de medicina repcuſſiua opilare decreuit.

Medici-
na repcuſ-
ſiua.

Medicina itaq; repcuſſiua vt in antiq;
na repcuſſiua modernis reperit ſcripturis ē illa q̄ frigi-
ditate r ſtipicitate ſua vñm hys pfortandi
pntē mēbi retētūā: humores alterādo
r vñs opilādo eoſq; a particula leſa repel-
lādo: cū aliquali ſpirituū retentio: quoz
grā ex pñ in pñtis de ſimplicib⁹ materiē
calide repcuſſiſ loqmur. C Simplicita
repcuſſiua materiē calidā ſūt Arnoglo-
ſa Sempulna Uirga paſtoris maiorz mi-
nor: roſa qñq; neruia vermicularis Lactu-
cu Cucurbita Cucumer patea Mucilla
goſſilij. r emiſ citionioꝝ. Folia fraxini et
cortex et viola malua Nenufarz oēs ſpēs
ſolatri poſtu lace ſādal miri Barba hīr-
cina acetoſa Alleinja pomū granatū ace-
toſuz cū ſuo cortice pñſum. Poma aceto-
ſa Piraz poma citionia. Acetū vel liphari
vel erymo medicorū vinoſitatis pfectuz.
Cauda eqna fragaria Rubi pputia ſiue

vineaz capita fruct⁹ imaturū rubi r mo-
ri celli. Nelpula Sorbula pruna ſilueſtria
Ipoſſidos Accaria folia ppñ Salices
Aggreſſū aq̄ roſata aq̄ plātagis aq̄ plu-
uialis aq̄ ſolatri r aqua extracta a rebz
ſupradictis repcuſſiue eſt nature. Bolus
armenus Terra ſigillata Sandali San-
guis dracois plidia ceruſa tucia cāphora
litargiriū antimonij plibūyſſū r nō adu-
ſtū Argētū vñū mirabolant oēs Chimo-
lea farina volatilis farina ordet farina ſa-
baz farina lentū albumē out Corallū al-
bum rubeū Galla tintoz Balauſia Su-
mach Umbilicus veneris. C Cōpoſita hō
repcuſſiua materiē calidā ſunt: velut.
Oleū roſatū oleū violatū oleū nenufarini
oleū mirini Unguentū roſatū vnguentū
galeni. vnguentū albi cāphoratū vnguentū
ſandalinū vnguentū de tucia. vnguentū de
litargiriū in mortario plibi pfectuz. C U
ſo ſufficiēt ſermonē antecederis capituli
de medicinis repcuſſiſ ſimplicib⁹ r po-
ſitis materiē calidā: videndū eſt dein-
ceps de medicinis ſimplicib⁹ repcuſſiſ
materiē frigidā. C Simplicita repcuſ-
ſiua materiē frigidā ſunt. Squināuz
Blacta biſanta abſinthij ſichados ma-
iorana Lux cipeſſi aloē epaticū mirra
Thus alumen roche Lux muſcata Sa-
roſilus cinamomū Sal ſaluta Ciparus
Roſmarin⁹ Laudanū ſanſuc⁹ lauz ſerpil-
lum calamētū. Oiganū Menta Nepita.
C Uſis itaq; ſupñs q̄ ſimplicita faciū ad
materiā calidā repcuſſendā. Uſis inſup
nōnullis oleis r vnguentis ad eādeꝝ inten-
tōes. Uſo dentq; de ſimplicibus materiē-
rum frigidā ad ordinatōes auxiliorū re-
percurentium ad vñrāq; materiam valen-
tium pcedere neceſſarium eſt.

Cap. ij. De medicinis repcuſſiſ cō-
poſitis.

Icemus iſſi medicinā reper-
cuſſiua reſtate Aut. lib. i. ſen-
ſiſ. c. de medicaminib⁹ aparū
duplice eſſe. P Una quaz ad
uerſus apara calida r acuta
puenit q̄ frigidēz ſicce pplexionis eſſe dze
lut plātago roſa ſolatz et alia ſimpliciaz
ppolita ſuperius deſcripta. P Alia hō re-
percuffiua medicina eſt que calide r ſicce
plexiois cum interpoſitione infrigidan-
tū eſſe dꝝ. P Et ppter ea inq; pñus vir

Diffinitio
repercuffi-
uarum.

ibide: q si apostema fuerit frigidus, p ei⁹ repucissio opz q repucissua medicamina frigida risticata sunt allici ad mstra in q vire calida et sicca pstat cu3 reteritoe ve lut squinaria blacta blantia. ablinthius

Linimētū qmōi. Quoz gra exempl p materia frigida hec sp fuit ordinatio nra. P. R. olei rosati pletit olei mirritini añ. 3. j. olei de spica. 3. ij. ablinthij squinaria anthos nucuz ci pressi aliquatulu3 pstritaz ligni aloes mastice thuris añ. 3. f. mirtilloz folioz zgra noz rosaz añ. 20. f. bulliat oia simul cu vino odorifero et parz aceti vsqz ad psum. maridēs vintz accit deinde colent cui colature addat cere albe qstuz sufficit fiat linimētuz addendo et croci et sandali rubel zalbi añ. 3. j. f. qstuz em linimētuz est medicina magna vndimie et ad phibendum fluxuz materiez frigidaz ad pculā lesaz venientuz cu3 pfortatōe pculē. P. Jte ad eadēz intentiōes. R. rosaz mirtilloz ablinthij squinaria stichados añ. 20. f. sansu ci anthos, añ. parz nucuz cipissi aliquatulu3 pstritaz numero. r. alumis roche salis añ. 3. ij. cinamomi. 3. j. croci. 3. f. bulliat oia simul cū vino sufficit rātūde litiuz barbi rōsoris rparz aceti vsqz ad psumatōes terite ppls: deinde colentz ex colatura cu3 farina lentuz fabaz rordei ad ignez fiat emplz soliduz addendo olei rosati pletit olei camomillini olei d spica añ. 3. ij. istud em emplz amice i repucitōdo materiā frigidā cū pfortatōe pculē est medicina magna. Et ppter ea vndimie rparitib⁹ ventosis p elevatiōem singulare pfidum pstat.

Emplm.

Repucissio uuz valde pueniens neruozum vulnerib⁹ Jde facit decoctio lā dca. ¶ Desinceps de medicis repucissuis ppositis materiez cauidaz videndum est. P. De qb⁹ ad vulnera herisipilata repucissui pculare est rca pstat albumina duoz onoz cu3 oleo rosato odoriferoz parz succi plātagis paruncz mucilagis seminis citronoz et pslit pfecti adinuicez pquassata rmore linimentū sup loco iponāt. P. Et in isto casu et vnguentuz rosaruz Mes. ldes opat. P. Jte repucissuiuz singulare ad oia vulnera in pre supior vulneris p spaciuz qstuz digitoz iposituz est medicina magna. R. olei rosati omphacini olei rosati pletit añ. 3. j. olei camomillini. 3. ij. vniuz terrestriz lotoz cu3 vino. 3. j. f. succi plātagis succi solatri añ. 3. j. aceti rosati. 3. x. bulliat ad ignem vsqz ad psumatōes succi r aceti: deinde colent et cum cera alba fiat cerotum molle. ad

dendo in fine cocture farine fabaz recentis rcribellate. 3. j. r. f. farine ordeel bñ cribellate. 3. vi. bollarment. 3. x. lādaloz oim 3. ij. miscerere in loco pldeto moze cerotū: q nūbū est vulnerib⁹ vili⁹ isto. Prohibet em fluxuz materiez ad locuz cū aliq li domestica resolutiōe rneruoz pfortatio ne nō pua qd ego sepe numero ex psum ex inuentioe nra cū honorento et vllitate Repucissio egrotatuz. P. Jte ad apara calida p eoz uuz p apa repucissioe in pms dieb⁹ bolus armen⁹ olit te sanguis soluz cū oleo rosato omphacino plurimuz neo.

ad doctorib⁹ laudat eoz augmentum phibendo. P. Jde facit pomū granatuz aceto suz cū suo cortice decoctū cū aceto r pstatuz cu3 oleo rosato addito parz farine ordeace: deinde ad ignē parz bulliendū fiat emplm soliduz. P. Ad eadēz intentiōes vñ fraseriptuz auxilium. R. olei rosati pletit olei mirritini olei omphacini añ. 3. j. lādaloz oim añ. 3. j. bollarment. 3. ij. cere albe qstuz sufficit r fiat linimētū. P. Jte. R. folioz plātagis rosaz solatri lactucar. Attriplicis añ. 20. j. oib⁹ decoctis in aqz parz aceti deinde pstatis rcribellatis rindecoctiōe cum farina ordeacea r fabaz simul cu3 supradicta cribatura ad ignē fiat emplm solidum. addendo olei rosati. 3. vi. Jstud em emplm phlegmoni et herisipile est medicina magna in pncipio et augmento cum repucissione r aliquāli resolutiōe. P. Jte ad eadēz iten: tōes (rest medicina se curitatis) vñ fraseriptū auxilium. R. vitella triuz onoz cū suis albuminib⁹ olei rosati pletit odoriferi olei omphacini añ. 3. ij. succi plātagis. 3. f. oia adinuicez pquassentz rmore linimētū sup locotepidū iponatur nā ei⁹ opatio mirabilis ē: sed et em doctōe cū repucissioe r aliqli refrigeratione. ¶ Auxilia vñ ad apostema colerica fac ad epara colerica. ciētia p eoz repucissioe r resolutiōe nūc si gillatib⁹ describit. P. Et prio dico q albumina onoz pquassata cum oleo rosato omphacino rviolato succo plātagis lactucaruz et solatri aparit⁹ colericis pntaneum remedium est i pncipio r augmento. P. Ad eadēz itentiōes vñ albumē ouī pquassatuz cū oleo rosato et succo lactucar. P. Jde facit albumē ouī pquassatū cū oleo violato et succo plātagis. P. Jde facit cuzvnguentoz rosato albumen ouī pquassatuz cū modico succi solatri. P. Jte vnguentū rosaruz simplr admistratuz in quocunqz tpe herisipile est medicina magna. P. Oleuz quozq

Linimētū

Auxilia
ad epara
colerica.

Emplm
ad idem.

violatum cum omphandno aduersus he-
rissipiliā in pncipioz in augmento est egre-
gia medicina. P. Exyrellis insup ouoz cū
suls albuminibus cōquassatis cum oleo
rosato odorifero parūq; ynguenti rosati z
modico lactis mulieris z cū farina ordeae
ea zāq; ordeā ad ignem s; arē fiat emplz
solidum: z vtē tpe augmenti presertim
qm̄ in isto casu est medicina singularis.
P. Ex folijs quoq; maluarū violaz cuz la-
cruca ordeo zenticulis rosīs z arnoglosse
seisja in aq; decoctis: deinde p̄statis z cri-
bellatis cuz oleo rosato z cera alba sufficē
ti ad ignē fiat mixtura q; sit inter emplm
z cerorū qd̄ i quocūq; tpe herissipile singu-
lare remediū est. P. Itē aliud remediū al-
deuile. R. foliorū maluarū violaz ana.
20. j. liq; passine siue cētū nocte lactu-
ce folioz arnoglosse ana. 20. s. ordeā mun-
di. 20. y. seminis citonoz. 3. y. pomoz nu-
mero. x. lentil. 3. y. oibz in aq; decoctis
p̄statis z cribellatis in decoctioe cū farina
ordeā z p̄dicta cribatura ad ignē fiat em-
plm solidum: addendo olei violati rosati
ynguenti rosati añ. 3. j. s. vtēre sup herissi-
pia moze emplz: q; tinguēdo feruorē co-
lere aliquatū ipsam colerā resoluūt resolu-
tioe domestica cum p̄prietate oculis rōe
maluarū: q; vt testat Lafrā. tractatu de
repcussiois dicit malū hē virtutem re-
solutiua oculis et p̄sternū humoz coleri-
coz. P. Et q; inuenit interdū herissipila cū
viceratioe applicata. Ideo supiora auxilia
rōne sue humiditatis nō vident conueni-
re. P. Et propterea herissipilā viceratā lini-
mentum infra scripsum summe iuuasse p-
ceptimus. R. olei rosati omphandni. 3. y.
ynguenti rosati. 3. j. z. s. succi plantaginis
succū centūno die succi caude equine in lo-
co eius climaz rubi añ. 3. iij. bulliat oia si-
mil p̄tius colatis succis viq; ad osumatio-
nem succorum. deinde cum cera alba suffi-
cienti fiat linimentum molle: cui addātur
litargrij aurei z argenti cerasē añ. 3. j. ru-
de. 3. j. s. cap̄pore. 8. iij. z itē in mortario
plumbi ducatur cum pistello p duas ho-
ras. P. Notandum est insup z menti tenen-
dum sili mi. Nulli circa administratioes
repercutientilū resoluētū ac auxiliorū ma-
turatiūz est vt habeamus certā cogni-
tione corporis z morboz nature a cetam
medicinaz verā intentionem et naturā
earundem vt p̄stā possumus auxilijs p̄dictā
intentionem p posse adiunātibz. Et

scire insup opz illud medicamē qd̄ con-
fert vni semp nō p̄fert alteri. Quāobrem si
p̄tūla infrigidare volueris in secundo z
inuenieris pharvacū tuum virtutem ha-
bere infrigidādi in p̄lmo: tunc ad aliud
genus medicamēti qd̄ in secundo mem-
brum infrigidet opus trāsire. Et p̄pterea
q; vñū genus medicatiois infrigidet mem-
brum in vno corpe in p̄mo gradu: et illud
met in alio corpore infrigidet in scdo. Hoc
quidem non accidit nisi ratione comple-
xionis corporum diuerse. Nam medica-
men repercutiūum in p̄mo gradu in cor-
pore z morbo colerico erit sufficiens p ei
repercutiōe: q; illud met in eodem morbo
corpe existēte phlegmatico non habebit
vñū repercutiendū materis. Et hoc rōne
sue humiditatis corporis quare vt in tali
corpore medicina tua repercutiua offm̄
repercutiōis et retentionis materierū
facere valeat pueniens est vt dicta medici-
na virtutem habeat repercutiendū in se-
cundo. Et de hoc gratia p̄similis exempli
plenarie demonstratūz fuit. c. de medicinis
incarnātibz vulnera. C. Ulceris in ad-
ministratioe p̄dictoꝝ vñū nō est p̄ter
mittendum valet q; melius est semp pec-
care in paucitate et debilitate repercutiōis
q; in multitudine z longitudine ipsius nā
sicut ex debili repercutiōe sequit vraposte-
ma interdum augmentē z ad sanolita-
tes pueniat. Et indebita tñ lōga z fortis re-
percutiōe sequit vebemētia doloris ma-
teriā intus incarcerationē membrumq; ad
crancrenositatē interdum pducendo vt
Aut. testat terria quarti c. de curatione
phlegmonis. Aut.

Linimentū

Aut.

Nota.

Cap. iij. De medicina resolutiua rarā
catua z diatoretica.

Medicia
resoluti-
ua.

Medicina resolutiua testante
Aut. est illa q̄ caliditate sua
p̄tutē h̄z subtilitadi materiā
grossam ⁊ sepanā ip̄az r̄ape-
riendi porositates ip̄am ena-
porando p̄re post partēz assil-
ditate sue op̄ationis donec tota materia
extrahat ⁊ euacuet p̄ mēbri porositates.
Et p̄pter ea op̄z q̄ sit cū caliditate satiatē
perata subtilium p̄tū subtilisq̄z substatie
Medicine aūr resolutiue alie sunt simpli-
ces alie p̄o cōpositre. Simplicēs p̄o sunt: ve-
lut camomilla malua paritaria mellilo-
rū altea et eius folia fursur caules anetuz
mēta trichados calamētuz organū fum⁹
terre marricaria absinthium vitica enula
cāpana sambucus ebulus valeriana vo-
lubilis prasilum squinantium apium. Et
alia simplicita currentia cursu antecedentis
simplicium cū caliditate tēperata ad
hanc intensionē reduct p̄nt. De herbis re-
solutiuis hacrenus. De seminib⁹ aūr nūc
dicendum est que sunt sicut semen fenicu-
li semē anisi semē coriādroz semen fenu-
greci semē lini semē maluarū semen altee
semē caulis semē p̄tosili. Et sic oīa semi-
na diuretica cū caliditate tēperata puenien-
tissime ad vsum p̄ntis capli colligari p̄nt
f̄artine p̄o resolutiue sunt vtr f̄artina triti-
ci farina ordel farina fabaz f̄artia orobi ⁊
lupinoz f̄artia lētis medulla panis fursu-
racel. De radicib⁹ aūr resolutiuis cū molli-
ficatione sunt vt rapa altea ligua boutina
capita illioz baucia bāca vīna. Et oīs
Resoluti- radices currentes cursu eaz. Et supra
ua mate- dictis em simplicib⁹ p̄nt varia et diuersa
rie coleri- gna pharmacoz a medio cōponi iuxta ne-
ce. cessitate suā. Istoz em simpliciu qd̄ sunt
q̄ resoluūt paulatine cū refrigeratione: et
Resoluti- hāc q̄de op̄ationē faciūt in materia coleri-
ua mate- ca sicut sunt folia maluarū violaz altee fa-
rie sangui- rina ordel fabaz et h̄mōi. Alia sunt q̄ re-
nee. solūtū materiā calidā sanguineā. Velut ca-
momilla q̄ inter cetera resoluētia simpli-
cia (vt restāt auctores) p̄ncipatuz obtinet.
Dicunt em ip̄am resolvere lineattractōe.
Sunt et alia resoluētia velut mellilorum
anetū caules biere folia altee volubilis.
Et q̄ currunt cursu earū sicut f̄artia tritici
farina ordel farina fabaz medulla panis
in brodio carnis decocta. Alia dēntq̄ sunt
q̄ resoluūt materiā calidā mixtā cum tri-
gida sicut radices altee capita illioz radi-
ces baucie farina tritici farina fenugreci:

farina lupinoz fursur medulla panis fur-
furacet et h̄mōi currētia cursu eoz simpli-
cium. P̄ Sitr q̄z qd̄a sunt simplicita qd̄tutē
h̄nt penit⁹ materiā frigidā ⁊ grossā resol-
uendi sicut sunt camomilla melliloro ane-
tuz absinthiū fenugreci semē lini radices
altee capita illioz cū farina tritici et fursu-
re triturato adinulit cum oleis ⁊ p̄gure
dinibus anodinis ex q̄b⁹ fm̄ artē ad hāc
intentionē vcz in materia grossa ⁊ frigida
pharmaca diuersa a medico ordiari p̄nt.
P̄ De p̄guedinib⁹ insup resoluētibus sunt
p̄guedines gallinarū caporum anferis
gruis anatis ⁊ h̄mōi. Medulle q̄z resoluēt
res cūz mollificatione sunt velut medulle
boutine vituline castrati ceruina ⁊ curren-
tes cursu eaz. Sep̄ sitr h̄rcinuz castrati
vituli et vacce cūz mollificatione resoluūt
Et gumaz sp̄b⁹ et cū tēpamēto resolu-
ētib⁹ sunt velut terebēntina laudans⁹ soz-
dices balnei isop⁹ humida cera ⁊ alueoz
sordides. Resoluētia et magis q̄z anedi-
cta sunt velut armoniacum galbanuz fe-
rapinum oppoponacum mirrha th⁹ bde-
llum colofonta. Et oīa currētia cursu eoz
p̄nt ad hanc intensionē reduct. Cūso ius-
ficienti sermone in antecedēti. c. de medicti-
nis simplicitibus resolutiuis penes vnam
quāq̄ intensionē accōmodatis iuxta neces-
sitate materiē vidēda sunt deinceps auxi-
lia cōposita ad vnaquāq̄ intensionē ⁊ cō-
modata vcz simplicita resoluētia debilitat
materiā calidā cum refrigeratiōe et q̄ ma-
gis resoluūt. Et Sitr h̄rc de cōpositis re-
solutiuis dicendū est: P̄ Et sic deo dāre cō-
pletus est sermo p̄ntis capli ⁊c.

Resoluti-
ua mate-
rie grosse.

Capit. liij. De medicinis resoluti-
uis compositis.

Item in primis q̄ olei rosati cō-
pletum odorifer plurimuz v̄z in
soluendo materiā calidā coleri-
cā: q̄z membra calefacta refrige-
rata frigeſcā calefacta (vt inq̄t gal. P̄ Olei
q̄z violarum cum modico p̄noari olei plu-
rimum iuuat. P̄ Unguentum etiā rosatum
Mesue cum oleo rosato vel camomillino
materiā colericā resoluēdo membra p̄fecta
P̄ Decoctio q̄z maluarū violaz altee mellis
loti ordel seminis citonioz parz camomil-
le materiam colericā cum lentitate ⁊ re-
frigeratione resolut. P̄ Albumina quoq̄
ouoz cum suis ptellis conuassata cum

Sal.

oleo rosato cōpleto et parū camomillini: parūq; succi plantaginis et solatri apara theris pilula eringuēdo seu refrigerādo resoluit. Idē facit faria ordeacea decocta in decoctione maluarū rosarū ordeī et parū camomille cū oleo camomillino rosato et violato de omnibus emplm faciendo.

¶ Resoluentia et materia calida sanguinea sunt velut. Oleū rosatū cōpleti camomillini anetini de lilio cū cera alba et croco ad ignē faciendo linimētū. ¶ Itē ad eādē intētiōnē. R. olei rosati cōpleti olei camomillini aneti. añ. ʒ. i. pinguedinis anaris galline olei amigdalay dulciū. añ. ʒ. ʒ. cū cera alba sufficiēti fiat linimētū et vte re sup mēbrū cū lana succida. ¶ Et de emplastris sūt valētib; ad hāc intētiōnē sunt empla infrascripta. R. medulle panis istu se in brodio carnis vel gallinay li. i. deinde cū oleo camomillino rosato et parū croci ad ignē fiat emplm solidū et vtere sup flegmone q; mirabiliter resoluitispm. ¶ Item R. medulle panis furfuracet li. i. ʒ. deinde cū decoctione camomille mellilori partiarie caulū ad ignē fiat emplm solidū addendo olei rosati camomillini. añ. ʒ. ij. olei violati pinguedinis galline olei amigdalay dulciū. añ. ʒ. ʒ. croci. ʒ. i. et vtere q; mirabilis est opatiōis in resoluēdo. ¶ Itē aliud nobilissime opatiōis. R. radicū altee. li. ʒ. capitiū lillorū alborū. ʒ. ij. ordeī mūdī. ʒ. ij. oibus prius decoctis cū aqua pistatis et cribellatis: deinde cū oleo rosato et piguedine gallinacea parūq; butiri et paululū croci cum cera alba sufficiēti et cribatura fiat cerotū molle q; sepenumero expe^osum in apatibus maseclay et ginginay in exteriori prepositum pferim in dño meo iōāne vincle pposito. ¶ Itē ad eādē intētiōnē. R. farine ordeī farine fabay. añ. li. ʒ. farine tritici furfuris trituratū. añ. ʒ. iij. camomille mellilori pistū. añ. ʒ. ij. oia cū brodio carnis v; gallinay et sapa sufficiēti bul. sūt vsq; ad spissitudinē solidā addendo in fine olei camomillini rosati et anetini. añ. ʒ. ij. et vtere more empl^o: q; i resoluēdo flegmonem pferim cū admixtiōe materie grosse diutina est medicina. ¶ Ad eādē intētiōnē cū maloxi mollificatione v; infrascriptū auxiliū. R. radices altee decoctez cribellate li. ʒ. capitiū lillorū alborū eodē mō decoctoꝝ li. ʒ. olei rosati. ʒ. ij. olei camomillini anetini. añ. ʒ. i. olei amigdalay dulciū olei violati butiri pinguedinis anaris galline et anse

ris. añ. ʒ. vi. piguedinis vituli liqfacte. ʒ. ij. ʒ. ad ignē cum cera alba sufficiēti fiat cerotum molle addendo croci. ʒ. ʒ. Et hec q̄tum de medicinis cōpositis resoluentib; Cerotum materiā sanguineam et cholericam resolutione temperata.

¶ De medicinis poad materiā mixtā facientibus v; calidā et frigidā mō dīcēdū est. ¶ Et primo dicemus de oleis. ¶ Olei sūbucinū de lilio cū pinguedina gallinacea plurimum v; ʒ. Oleum q; nardinum de lilio anetinum et camomillini idē faciunt. ¶ Pinguedo sūt anaris gallinay et anse cum oleo camomillino anetino nardino et sambucinū et de lilio cum cera alba sufficiēti oia ad formā linimenti ad ignē deducta cum lana succida sup mēbro imposta mixtā materiā resolunt. ¶ Emplm q; de mellilori cum tārdem altee decocte et cribellate cum additione olei camomillini anetini et de lilio cum cera alba sufficiēti de oibus faciendo emplm ad eādē intētiōnē plurimum v; ʒ. Itē ad eādē intētiōnē v; infrascriptum auxilium. R. diallonis albi sine gūmis. li. ʒ. altee decocte et cribellate. ʒ. iij. olei camomillini anetini de lilio. añ. ʒ. ij. olei de semine lini butiri. añ. ʒ. ʒ. x. terebentine clare. ʒ. vi. litargiri aurei. ʒ. ʒ. maseclay agis femis altee maluarū et violay femis citoniorū et pistij. li. i. septi vituli vaccini. añ. ʒ. iij. ad ignē pter cribaturā altee decoquant baculo agitant do lētoꝝ igne vsq; ad psumationē mūscillaginis: deinde cum cera alba sufficiēti et p dca cribatura fiat cerotū molle: cui^o offm est vnāquāq; materiā mixtā resolue re cum mollificatione. ¶ Itē ad pdictam materiā resoluendā v; emplm infrascriptū. R. radicū altee radicū enule. añ. li. ʒ. oib; in aq decoctis pistatis et cribellatis. deinde in decoctiōe cum tñ de sapa faria fabay tritici furfure triturato camomilla et mellilori pisto de oib; equali portione ad ignem cum pdicta cribatura fiat emplm solidum addendo olei rosati anetini camomillini et de lilio. ana. ʒ. duas. Itud enim emplastrum sūt mī Alusi in resoluendō materiam mixtam est medicina magna.

¶ Medicamina in sup resoluētia materiā grossam tñ sunt ista. ¶ Et primo oleū sūbucinū et de lilio cum agrippa dialtee et lana succida materiam frigidam resolunt. ¶ Diaquilon album sūt cū gūmis bullitū

Emplm.

Resoluentia maresia mixta

Emplm

Emplm

Resoluentia maresia grossa

cum. 3. j. olei de lilio et rāfidē olei sambu-
cini succi srios. 3. r. pinguedis anati. 3. j. f.
cū additione cere albe q̄rū sufficit et fiat
cerotū molle: q̄ in resoluēdo materiā sri-
gidā est singulare p̄sidiū. P̄ Ad hāc ēt in-
seriēdēz p̄m diāclon magnū a doctoribz
laudat. P̄ Sifr ad eādē intentionē v3 in-
frascriptū auriliū. R. radicū altee li. f. ca-
pitū liliorz alboz radicū srios añ. 3. ij. de
coctis in aq̄ p̄statis et cribellatis addāz
olei camomillini anetini de lilio añ. 3. j. r.
f. diāclōis albi gūmari. 3. ij. yfopi ceroti
Sale. 3. ij. r. f. serapini galbani bdelliū op-
poponacis añ. 3. f. pinguedis anatis. 3. r.
dissolutis gummis cum aceto et de oibz
cum supradicta cribatura ad ignē cūz ce-
ra noua sufficienti fiat cerotūz molle: q̄d
in isto vltimum remediū est.

¶ Ca. v. de medicis carminātibz ventosi-
tatem et sanguinem mortuum sub cute.

Extrilla seu simplicia carminātia
ventositatem et sanguinez mor-
tuum sunt hec. et primo anetuz
ruta camomilla mellilorum fe-
niculū anisum petrosillū cimini carui an-
thos stichados bacca lauri et currentia
curū oez. Cōposita hō sunt. Oleum ane-
tinum oleum rutacūz oleum laurinum
oleūz de carui oleū camomillinum oleum
sambucini oleū lilicūz oleūz de spica.

¶ Et hīs em̄ simplicibz cōpositis variis au-
rilla a medico fieri p̄r ventositatem car-
minātia quoz grā exēpli p̄ia p̄t eē talis
ordīnatio. P̄ R. vini nigri lixiūz barbiton
foris añ. li. f. camomille mellilori aneti co-
riādroz añ. 20. j. cimini feniculi dulcis
ozigani neptre p̄assū añ. 20. j. f. mellis. 3.
ij. salis. 3. j. bulliāt omnia simul vsq̄ ad
p̄sumationē tertie p̄ris: deinde colentur z
vtere cū spōgia: q̄ vnāquāq̄ ventositates
carminat et resolut et aduersus vndimā
mirabilis efficacie est. P̄ Item ad eādē
intentionē cum fortiori carminatione. R.
mellilori camomille aneti fursuris ana.
20. ij. radicū petrosillū radicū enule radi-
ci cimini radicū busi añ. 20. j. semis sice-
leos coriādroz anisoz ameos cimini añ.
3. f. sanfuci origani calamei añ. 20. f. pa-
ritardie. 20. j. f. mellis mliij añ. 3. ij. bacca-
rum lauri saponis gallici añ. 3. r. bulliāt
oia simul cum sufficienti q̄titate lixiūz
barbitonforis p̄paz vini odoriferi vsq̄ ad

p̄sumatiōem tertie p̄ris vtere ad v̄tosi-
tatē carminādā morte aūdicto: q̄ et op̄a-
tio mirabilis est. P̄ Itē ad v̄tositatē carmi-
nādā. R. olei anetini de lilio añ. 3. ij. olei
rutacini laurini añ. 3. j. mlii cerz cū cera al-
ba sufficēti ad ignē fiat v̄gnēuz molle.
¶ Emp̄m et infra scriptum ad ventosita-
tez carminādā. R. mliij aliquātūz torre-
facti li. f. farine fabaz li. j. fursuris trim-
rati. 3. vij. camomille mellilori anetip̄stī
tritūz añ. 20. j. coriādroz cimini añ.
3. vj. de oibz cū sapa sufficēti fiat emp̄z
solidū: addēdo olei camomillini olei ane-
ti añ. 3. ij. olei laurini rutacini añ. 3. vj.
mlice vtere q̄ et op̄atio in resoluēdo et
carminādō vnāquāq̄ v̄tositatē crede mi-
hi q̄d egregia est medicina. P̄ Itē ad v̄tosi-
tatē carminādā. R. farine fabaz fursu-
ris tritūz añ. li. f. stercois capini. 3.
vij. camomille mellilori aneti añ. 20. f. ci-
mini p̄paz de oibz cū sapa sufficēti et pa-
rū lixiūz barbitonforis ad ignē fiat emp̄z
solidū: addēdo olei camomillini olei ane-
tini de absinthio añ. 3. ij. Itud em̄ emp̄z
resoluit carminādō vnāquāq̄ v̄tositatēz
p̄sertim apostēma v̄tosis in genu. P̄ Itē
ad resoluēdū carminādū sanguinēz lū-
rem eius. R. olei anetini. 3. j. olei de absin-
thio mtrini succi rāsani añ. 3. ij. cimini
p̄stī. 3. j. vini odoriferi. 3. j. bulliāt oia sū
vsq̄ ad p̄sumatiōem v̄tini et succi deinde co-
lent et cū cera alba sufficēti fiat cerotūz
vtere ad intentionē p̄nominatā. q̄ plu-
rimū v3 de carminatūis auriliū sufficit.
Nūc ad maturatiā trāsennā est. P̄ Et sic
deo dāte plerūq̄ est sermo p̄ris capius
si cuius nomen sit benedicim.

¶ Ca. vi. De medicinis maturatiūis apo-
stematū.

Quoniam plerūq̄ applicatiōe
repucientius in p̄ncipio resolu-
tūz cū repucissio in augmēto
p̄vā resolutiōis terminari nō
posse. Quare necessariū est ad ingenium
maturatiōis puenire. Et in p̄mis scien-
dū est q̄ medicina maturatiua seu suppo-
ratiua materiei calide est q̄ sua caliditate
domesticavna cū calore naturali membra
z dā inuiscariōe medīne v̄tutes h3 sua
viscositatez v̄tuitate op̄landi poros
materiāz grossā t̄nē et subtilē retinēdi do-
nec paulatine digerēdo ipsā materiā ad

Emp̄m.

Emp̄m
ad genu
ventosita-
tez carmi-
nādā.

Emp̄z v̄t
tolitarum
carminā-
tiuum.

Medicis
maturati-
ua.

supporationē pducatur. P^o Inuenit pretereā
medicia maturatrina frīg. et hu. p^oplexiōis
eē necessaria p^o maturatiōe apatis cholēri
ei (vt inuit nobilis Aul. i calce capli de cu
ra phlegmōis.) Dicit enī ibidē. et de apā
tib^o calidis egētib^o saniofilitate ē vt empla
stret caput eoz p^olilo. et ista maturatio ef
ficat p^o accidēs. v^o extigūdo calorē extra
neū apatis in^o vntēdo calorē nālē mēbri
eī sic materia supporat^o q^o calor mēbri vntē
r^o medicina frīg. 2° hu. actiua sup mēbro
vna cū calore mēbri fortificatio agūt offm
medicīne hē maturatiue vt i loco pallega
to Aul. diffuse demonstrat. Sūq^o mō ē
iterū in maturādo ope p^ociū ē trāsire p^o
mū xpm gradū caliditatis medicine matura
tiue. Et hoc vel q^o mā penitus sit groffa
frigiditas caliditas maturatiōi rebellis vel q^o
calor mēbri sit valde depaupatis vel q^o de
bilis: q^o b^o iā dictis de causis necessariis ē ce
pā ciclamis radicē 2° alii sub prunis deco
ctū cū maturatiuo m^o dicamine interpō
nere. Sūt itaq^o medicine maturatiue sine
suporatiue q^o infra p^onumerat^o velut. Capi
ta lilior^o albor^o Radix maluaufici et folia
ei^o Brancha vrsina Radix brionie malua
baucia ficus sicce. farina ordei passule
dactili^o poma sub prunis decocta fenugre
cū semē līni medulla panis farina tritici
farina fabaz radix lingue bouine 2° folia
ei^o roia alia simplicia eoz cursu currentia
ad necessitatē p^oris capli puenētissime re
duci p^ont. ex q^o b^o tria emplastroz g^ona ifra
ordinat^o. P^o p^oimū erit debilis maturatio
nōz facit ad materiā catidā maturandā
P^o Scōm erit et mediocris maturatiōis 2°
facit ad materiā mixtā maturandā. P^o Ter
tiūz vltimū erit maturatiūz fort^o matura
tiōis. C^o p^oimū exēpli g^ona tale pōt. eē. R.
folioz malua 2° violaz añ. 20. j. radicz
lingue bouine tenelle. 3. iij. oib^o in aqua
bullitis pistatis et cribellatis in decoctōe
cū farina ordei p^odicta cribatura ad ignē
fiat emplm solidū: addēdo olei violat^o. 3.
iij. butiri. 3. j. vitella tritū ouozum misce.
P^o 3° ad eādē interdiōes R. folioz malua
rūz violaz añ. 20. j. f. folioz lactucarum.
20. j. semis citonior^o. 3. ij. ordei mudi. 20.
ij. bullat oia fil cū brodio gallinarū sine
sale v^o carnū vsq^o ad ordei crepaturā: de
inde pistet^o cribellet^o cui cribature addat
farine ordei q^ontū sufficit et fil cū p^odicta co
latura ad ignē fiat emplm solidū: addēdo
olei violat^o. 3. iij. olei cōis dulcis butiri

recentis añ. 3. j. vitella duoz ouoz. P^o Ad
eādē itē diōes v^o auxilliū ifra scriptū. R. car
nis pomoz sub prunis decoctoz folioz
malua 2° violaz añ. 20. ij. farine ordei me
dule panis albi ifuse i brodio puluvel gal
linaz vel vituli li. f. Et mod^o p^odictū hoc
emplm talis est: v^o decoquant^o folia mal
ue 2° violaz inuoluta pecijs balnearis in
aq^o sub cinere calido. deinde pistent^o oia si
mul cū iā dictis rebus: et butiro et oleo
violato ad ignē fiat emplm solidū: addē
do vitella ouoz nūero. iij. in fine cocturē
C^o Aurilla maturatrina scōi ordinis sūt ista
R. ra dicti altee capiti lilioz albor^o ana.
li. f. folioz malua 2° violaz añ. 20. j. oib^o
in brodio carnū decoctis pistatis 2° cribel
latis cū farina tritici et p^odicta cribatura
fiat emplm solidū: addēdo butiri. 3. ij. pin
guedis porcine. 3. iij. vitella duoz ouoz.
Istud enī emplm maturat^o sedationē
doloris apata mixta. P^o 3° R. capiti lilio
cū albor^o radici altee añ. 3. vij. ficuz sic
caz pinguis nūero. x. oia decoquant^o cū aq^o
sufficiēti: deinde cū farina tritici semis li
ni et fenugreci cū residuo rez ingreditū
pistato ad ignē fiat emplm solidū addē
do pinguedis porcine sine sale li. f. butiri
3. ij. vitella duoz ouoz misce q^o ad inten
tionē maturādi p^odicta est vltima medici
na. Et si vis ei^o virtutē vigorare cū subri
liatiōe et attractiōe: addat^o in p^odicto em
plo fermētū recētis. 3. iij. limacaz p^orita
rū cū corticib^o. 3. j. f. 2° vtēre q^o mirabilis
est opatiōis. C^o Aurilla dentiq^o tertij ordi
nis maturatrina sūt ifra scripta. R. radice
altee radice lilij branche vrsine singuloz
p^oternā: radice ciclaminis: radice baude
radice rape si ineniri p^ont sin uloz prem
medis ficuz siccaz nūero. xij. oib^o in aqua
sufficiēti decoctis et pistatis: deinde in de
coctōe cū farina tritici fenugreci seminis
lini fiat emplm solidū: addēdo pinguedi
nis porcine li. f. butiri. 3. iij. P^o 3° R. cepa
rūz alioz capiti decoctoz i furno nume
ro. iij. deinde pistet^o et cū farina fenugreci
efemine lini et cū decoctōe altee fiat em
plm solidū: addēdo pinguedinis porcine
li. f. P^o Et si vis q^o emplm p^odictū hēat ma
iorem lenitatem 2° mollificatiōes: addat^o
radici altee. 3. vij. P^o Si hōvis q^o habeat
maiorē attractiōē et maturatiōē cum
subriliatione addantur ficum siccaz nu
mero. vij. fermētū. 3. ij. limacaz numero
x. et sic habebis maturatiūz vltimūz tertij

Emplm.

Matura
tiuz ma
terie mix
te.

Emplm.

Nota.

Matura
tiuz p^omi
ordinis.

ordinis apatum frigidor. P Et sic deo dā
re completa est doctrina presentis capitu
li cuius nomen ec.

¶ Cap. vij. De embrocis ad apo
stemata maturanda.

In primis ad apata calida. P R
decoctionis maluarum violarū
ordei semis citonior lingue bo
uine li. iij. farine ordei. 3. j. et. 5.
olei violari. 3. iij. butiri 3. j. 2. 5. bulliat oīa
simul et fiat succus ad similitudinem bro
dij gallinar addendo in fine cocture ouo
ru3 vitella numero. iij. P Et modus appli
cationis huius embroce est vt cum peccis
actualr caldis synam post aliā sup aposte
ma fiat crebra muratio. 3. stud ereni inge
ntum embrocatis pīm pfert et resolutio
ni apatum calidor et maturationi eorum
sedādo dolorem materiā pīm cutes pno
cando. Deinde ponat emplm maturati
um in primo ordine ordinatum ad mate
riam calidā maturandā. P 3re embroca
tio ad materiā mīrā maturādā. R. radi
cum altee capitū illor. añ. li. i. sicū succa
rum numero. x. maluar violar. añ. 20. j.
fenu greci integri seminis lini. añ. 3. j. oī
bus in aqua sufficēti decoct. In decoctio
ne deinde cum pax farine tritici et butiro
ac oleo amigdalaz dulciū ad ignē bulli
do fiat succus siue decoctio liqūidissime qua
cū peccis more antedicto sup opatay:eris
cū vno ex emplis ad hāc cām supi ordia
tis. 3sta em embrocatio pīm inuar ad ma
turandā materiā mīrā et grossā. P Et sic
deo dante cōpletus est sermo pñtis capli
cuius nomen sit benedictum.

¶ Cap. viij. De medicinis mollificātib3
vnāquāq3 nervor duriciē et apostemata
dura et fracturam ossium ac iuncturā ma
le restauratam.

Quāquā de medicinis mollificāti
bus duriciē satis et ample locu
ti sumus. c. de apate schiliticor
c. de mammillaz duricie: rñ ad
ampliorē doctrinā antidotarū chirurgie
nosret pñtis. c. de medicina mollificatina
teq3 sermonem facere decreui.

¶ Multis igitur de causis medicina mol
litas ad vsu chirurgie hñatur. P Qua
rum prima est duriciē q3 sepe numero solet

in apatibus remanere post resolutionem
resolūtiū mollificare. P Scda est tūcū
q3 stererit dislocata p aliquos dies a sua p
pria sede post mollificationē eius bñficio
idonei et experti restauratoris reducere.

¶ Tertia est dislocationē male restauratā
et ossium fracturā optime mollificare vt ex
inde beneficio manualis opatiōis ad su3
pprium locū reduci possint. P Quarta et
ria est mollificare nervor duriciē et tūcū
motum durum relaxare q3 duricies p
pter solutionem prinitatis in locis et mē
bris pñoiatis frequentissime ptingere so
let. P Balneum mollificans vnāquāq3 dñ
riciem de pñoiatis sic fit. R. caput vni
castrati aliquantulus incisum et pedes ei3
radicum altee lib. ij. camomille melliori
aneti añ. 20. ij. fenugreci integri et seminis
lini añ. lib. 5. omnia bulliat simul cu3 aq
sufficienti vsq3 ad ossis et carne separatio
nem: deinde remoris ossibus a carne mē
brum induratum balneetur et suffumige
tur et cum residuo rez lauādo membrum
fricetur. P Postmodū emplm infrascriptū
per hebdomadā sup duriciē imponat cui3
hec est ordiatio nostra. R. farine fenugre
ci seminis lini añ. li. 5. farine tritici. 3. iij.
in decoctione supradicta cum radice altee
pistata et cribellata ad ignem fiat emplm
solidum addendo butiri et pinguedis por
cine liquetacae añ. 3. iij. pinguedinis gal
line anatis anserine añ. 3. j. 2. 5. mīscē mol
lificata iunctura et ossium fractura opus
est vt restaurator: suam perficiat operatio
nem ad suum pprium locum os et iuncturā
male restauratā reducendo. P 3tem ceto
rum mirabilis opatiōis nervor duriciē
et iuncturam induratā mollificans sic fit.
R. radicum altee lib. 5. gñli salomons et
capitum illior albor. añ. 3. iij. radicum
fros. 3. j. decoctis omnibus in aqua pistā
tis et cribellatis ad ignem cum infrascr
ptis rebus fiat cerotū. R. olei anetini olei
de lillo olei de semine lini añ. 3. j. 2. 5. pigue
dinis galline anserine anatis añ. 3. ij. olei
vulpini. 3. vj. pinguedinis tart: pinguedinis
visine medulle crurum vacarū agrippe
dyltee añ. 3. j. diacuilonis albi gumati
septi castrati añ. 3. iij. 5. oīa adinuicē in ca
ciola bulliat baculo agstādo p horā: deñ
de cum supradicta cribatura et cera noua
odorifera sufficienti fiat cerotū: molle ad
dendo in fine cocture terebentine clarissi
me slospi ceroti. Sale. ana. 3. ij. et iterum

Cerotum

bulliant parum. Istud enim cerotum cre-
de mihi in mollificando ceteris auxilijs e-
prestantius. Et propterea in nervorum duri-
cie et immutatarum motu difficill magna
est medicina.

Cap. ix. de medicinis mundificatiuis et
abstergentibus sanientem.

Medicia
mundifica-
tiua.

Medicia mundificatiua siue ab-
sterguatur in oib⁹ vulne-
rib⁹ et in alteratis ab ae-
re exulcerib⁹ et a partib⁹ noue-
ter incisib⁹ post eorum digone vt
sanie caliditate et dulcoratoe
sua a carne sepet et attractione qua h³ ad
exteriores priuilegis expurget. Et propterea
dicimus post digone medicinam mundificati-
uam ad misstradam esse: quia vt inquit Ros. lib. sui
p⁹ tinentis: vulnus et vicus ad idoneam car-
nis gnationem non puenit nisi post eorum
perfectam digestionem.

Rasis.

Sunt itaq³ simplicia mundificatiua infra-
scripta: mel rosati succus mel sirupus
rosatum ambrosianus stichados farina or-
dei. Farina lertu farina volatilis farina fa-
bae absinthij. Semē vtriusque farina lupino-
rum. Terebētia Sarcocolla trios radicea
apij et succus folioz eius et prassij. Et q³
max multa g³ et q³ multa coposita au-
rilla mundificatiua s³ necessitatē vicer⁹ p⁹
cōponit vt in forma debili fortis et magis for-
tis. Et in primis incipiem⁹ ab ordinatoe
debiliū mundificatiū auxiliōz. P⁹ p⁹ia or-
dinatio talis est. R⁹. terebētie clare. 3. ij.
sirupi rosati colati. 3. i. succi plātaginis. 3.
ij. bulliat oia si lyntica ebullitione: deinde
addat vitellū vni⁹ q³ aufer⁹ ab igne
farine orde. 3. vi. croci. 3. i. P⁹tem ad eā
dem int⁹tionem R⁹. mellis rosati. 3. p. siru-
pi rosati. 3. i. vitellum vnius oui farine fa-
bae farine orde farine volatilis. añ. 3. ij.
tereberētie clarissime. 3. ij. croci. 3. p. et de
oibus ad ignē moze quo dictū fuit in añi
recepta fiat vnguentum. Et item mundifi-
catiuū scōi ordiis tale est. R⁹. mell⁹ rosati cola-
ti. 3. ij. terebētie clare. 3. succi apij. 3. vna
bulliat simul pax. deinde addantur far-
ine tritici farine orde. añ. 3. vi. sarcolle. 3.
ij. misce et vtere in omnib⁹ vicerib⁹ vul-
neribus et apostemariis pustulis car-
bunculosis: quia etus mundificatio infra-
bilis est et satis fortis. P⁹tem ad eandem
intentionem. R⁹. mellis rosati colati. 3. i. et

f. terebētie clare. 3. ij. succi apij succi prae-
lij. añ. 3. p. succi absinthij. 3. ij. bulliant oia
simul parum addendo in fine farine or-
dei farine fabarū. añ. 3. vi. farine lupinoz
farine ozobol. añ. ij. sarcocole mirrhe ana
3. i. et p. misce et secundum artem fiat v⁹

Unguentū.

Tertius ordo mundificationis auxilio-
rum sequitur vt infra. R⁹. mellis desump-
ti. 3. ij. mellis rosati colati. 3. i. terebētie
clare. 3. vi. succi trios. 3. ij. succi apij succi
cinarum vtricarum succi absinthij añ. 3.
ij. p. bulliant omnia simul parum deinde
addatur farine lupinoz farine ozobol⁹ far-
ine volatilis. añ. 3. vi. sarcocole mirrhe. añ.
3. p. misce et vtere quia materiā grossam po-
tenter abstergit. P⁹tem ad eādem inten-
tionē. R⁹. tereberētie clare. 3. ij. mell⁹ rosa-
ti colati. 3. ij. succi apij succi fumiterre si in-
ueniri pōt. añ. 3. p. succi trios. 3. ij. bulliat
parum et cum farina lupinozū sufficere
et parum farine volatilis: et paululū sar-
cocolle et fiat vnguentum.

P⁹tem decoctio mundificatiua vicerū sic
conficitur. R⁹. lituij barbilicoforis li. vna
mellis rosati. 3. ij. sarcocole. 3. ij. folioz
apij folioz prassij. añ. 20. p. bulliat simul
parum deinde coletur et vtere: quia mi-
rabiliter mundificat vnam quāq³ vicerum
cauerositatem. Et hec s³rum de medici-
nis mundificatiuis. Et sic deo dante com-
pletus est sermo presentis capituli: cuius no-
men sit benedictum.

Capitulum decimum de medi-
cinis incarnatiuis et glutinatiuis
vulnēz et vicerum.

Ualis vtiq³ ut incarnatiua medi-
cina et in quo gradu caliditas eē
debeat apto lucidoq³ sermone in
libro de vulneribus. capitulo de
medicinis incarnantib⁹ vulnera sibi egre-
gie ostensum fuit. Et quāq³ ibidē etias
nonnullas receptas descripsimus. Tamē
hinc ad lucidiorē doctrinā antidota-
riū nostri aliqua peculiaris auxilia vulne-
ra incarnantia et conglutinantia nō pre-
termittam. Et in primis sciendū est: quia
quecunq³ absterfus in antecedenti capi-
tulo annotata si cum eis admixtus fuerit
thus mirrha aloes pro curatione vicerū
et saniozū vulnerum conuenientissime
possunt administrari: et maxime eorum

Medici-
na. incarnat

Unguentū

Mundifi-
catium.

Unguentū

digestione celebrata. P Unguentū etiaꝝ ad vulnera incarnāda sic fit. R. terebētie clare olei masticini rosati omphancini. añ. ʒ. ij. sepi hircini: sepi castrati: sepi vaccini. añ. ʒ. ʒ. cetauree pfolide maioris et minoris millefolij cimay rosmarini: plātaginis lingue passerine. añ. ʒ. ʒ. pistent oia et extrahat succus: deinde addant mirre sarcocolle: thuris: aloes. añ. ʒ. ʒ. masticis. ʒ. iij. rasine pint. ʒ. ij. ʒ. bulliat oia simul lēto igne vsqꝫ ad psummatōnē succi: deinde colent et cū cera alba sufficiēt fiat vnguentū molle: et vtēre p incarnatōne vulnēz vlycep qꝫ mirabilis est eius opatio. ¶ Item ad eandē intētionē. R. terebētie clare. lib. ʒ. thuris. ʒ. ʒ. masticis. ʒ. i. sepi hircini ʒ. x. succi betonice: succi cetauree: succi millefolij. añ. ʒ. ʒ. bulliat oia sūt vsqꝫ ad psummatōnē succi: addēdo olei masticini. ʒ. ʒ. olei rosati omphancini odoriferi. ʒ. ij. Et cū cera alba sufficiēt fiat cerotū molle: deinde cū succis p̄dictayz herbayz malayez: postmodū cū lacee vaccino. Et vtēre in olibus vulneribus et vlcētibz vbi intētio sit incarnandi cū attractōne domesticā: qā magna est mēdicina. P Itē vnguentū incarnatiū vulnēz neruosoꝝ. R. terebentine clare. li. ʒ. masticis rasine pint. añ. ʒ. ʒ. olei rosati cōpleti. ʒ. ij. sepi hircini. ʒ. iij. cetauree pipinelle betonice millefolij rosmarini. añ. ʒ. ʒ. rubeculinoꝝ. ʒ. vi. grane finissimi. ʒ. ij. prius incisis oibꝫ herbis et pistatis bulliant oia cū ʒ. ij. vermium terre stritū loroz cum vino et clato vino odoriferi vsqꝫ ad psummatōnē vini: deinde fortiter colentur et cū cera alba sufficiēt fiat vnguentū molle. Et vtēre ad incarnāda neruozum vulnera que est cū attractōe subtili. P Item vnguentū incarnatiū in corporibus colericis et vlcētibz malignis corrosiuis et male cōplexionatis seu discrasiatia a materia calida cuius talis est forma. R. olei rosati odoriferi. ʒ. ij. pinguedinis vituli liq̄facte. ʒ. ij. alei mirrini. olei rosati omphancini. añ. ʒ. ʒ. succi plātaginis succi lingue passerine. añ. ʒ. ʒ. bulliat oia simul vsqꝫ ad psummatōnē succoz deinde colentur cū colature addat litargirij aurei et argentei. añ. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. minij tuncle. ana. ʒ. ij. ceruse. ʒ. x. et iterum bulliat in caciola enea vsqꝫ ad colorem nigrum addendo in fine cocture terebentine clare. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. cere albe quantum sufficit et fiat vnguentum molle.

Cerotum

Incarnatiū vulnēz neruozum.

Et qm̄ lotiones et pulueres incarnātes sepe numero ad commoditatem vlnērum et vlcērum curandozū necessarie sunt. 3da circo concedens est ordinatiōem eozum describere. P Puluis itaqꝫ vulnēz et vlcēz incarnatiū et conglutinatiū sic fit. R. ʒ. ʒ. thuris farine volatilis. añ. ʒ. ʒ. ʒ. sanguinis dracois terre sigillare. añ. ʒ. ij. ʒ. tuncle litargirij dragati. añ. ʒ. ʒ. ʒ. melle et vte re qꝫ mirabilis incarnat. Et si cū ʒ. ʒ. litiis pulueris adderentur ʒ. vi. pilis leporis minutissime incisi et albumen vniū ouis adinutē cum p̄dictis rebus oprime conuasatum ad restringendū sanguinis fluxum recētem mēdicina esset singularis. P Itēz lotio vulnēz et vlcēz cauēnoꝝ incarnatiua sic fit. R. vini albi odoriferi. ʒ. vi. aq̄ vite finissime. ʒ. iij. mirre aloes epatici sarcocolle. añ. ʒ. ij. thuris. ʒ. tres seminis p̄riconis cetauree maioris et minoris millefolij berbēne lingue passerine p̄solide maioris et minoris ana pap̄ tritū raris oibus prius aliquantulum bulliant oia sūt vsqꝫ ad psummatōnēz tertie partis: deinde colentur et vtēre in vulneribus recentibꝫ cū aloē desuper puluerizato simul cum mirrha et thure et vno ex vnguentis p̄nomiatis incarnatiuis: qꝫ vulnera magna recētia ad festinā et securā incarnationem pducit. P Itē lotio ad vulnera incarnāda sic fit. R. vini albi odoriferi. ʒ. vi. aq̄ plātagis. ʒ. vi. aq̄ vite. ʒ. ij. thuris mirre aloes. añ. ʒ. ʒ. ʒ. sarcocolle. ʒ. iij. mellis rosati. ʒ. x. farine lupinoꝝ farine orobi. añ. ʒ. ʒ. ʒ. succi cetauree maioris et minoris: vel loco eius capitaf herbe. añ. ʒ. ʒ. ʒ. de succis. ʒ. v. bulliat oia sūt vsqꝫ ad psummatōnē tertie pris et vtēre p incarnatōne vlcēū facta mūndificatione eozum qꝫ eius opatio crede mihi egregia est.

Cap. xj. de medicinis cicatrizantiū et sigillatiuis seu conglutinatiuis.

Edicta vt omnes testantur auctores conglutinatiū et cicatrizatiū est illa que calida et are sua sicut est alumen combustum cum eius stipicitate et frigiditate functa cum sit p̄p̄ticate virtute hūmiditatem superfluam carnis exiccare in superficie donec curem nouam in vlcere inducat.

¶ Simplicia vltis in vcleribus cutē inducētia sunt infra scripta vcz albumē obustū Calydecies lora. Balaustia Litargirium Cernua plūbū vltis 3poctidos vitrus Terra sigillata. Solus armen. Rosa plātago Tucia vitrabolant Galla tinctorum Corallus. ¶ De cōpositis aut sūt. Unguētū albū caphorati. Unguētū de mīnfo. Unguētū de cerusa coctū vnguētū pōrtifillcos. Aqua alumiosa aqua mirtilloz aqua plātaginis aqua rosata. Cūsi sipticū decoctionis rosay balaustiaz mirtilloz et aluminis. Ista oia simplr et cōposite admistrata in vulneribus et vcleribz cutē pducunt. ¶ Puluis mirabilis cicatrizationis sic fit. R. aluminis roche cōbusti coralli rubet. añ. 3. f. terre sigillate bollarment. añ. 3. ij. balaustiaz mirabolant cetrini. añ. 3. ij. et f. turie. 3. j. misce et vtire qz in cicatrizatione magna est medice. ¶ Itē. R. calcis lora aluminis roche cōbusti. añ. 3. ij. mirabolant cetrini terre sigillate. ana. 3. j. misce et fiat puluis vtire in vulneribz et vcleribz: qz mirabilr cicatrizatione pcurat. ¶ Et sic deo dāte cōplems est sermo pñtis capiti culus nomen sit benedictum.

¶ Caplm. xij. De medicinis sedātibz dolozem.

Medicia dolois.

¶ Ictet de medicinis dolozem sedantibus satis ample locuti sumus libro de vcleribz capto primo: et libro de apatibus capto tertio de cura flegmonis a cā ancedēti euenientis in qnta intēione. Tñ hic. c. vlt de medicinis sedātibz doloze sinuare voluit. ¶ Dicitur mus itaqz qd doloze vt in antiqz repit scriptur. sedat triplici mō. Pñio vcz cū anōdinis resolutionis q infallēter doloze sedāt materiā facientē doloze vaporādo et calorem naturālē mēbz pōrtādo ac excessiua caliditate extraneā remittēdo quāta sunt velut camomilla anerū mellilotū althea semē lint. Pinguēdo anatis pinguēdo galinaz pinguēdo anferis. Oleū camomillū nuz oleū anetini et de vitellis ouoz. Et de his oibz vel et maior pte eoz cū medulla panis rouoz vitellis et croco ad ignē cum aqua pñt fieri emplā q sūt resolutionis molitina et dolois sedatiua: materiā a cēro ad cū cūferētiā attrahēdo: et p porositates ipam exalare faciūt (vt Sal. testat. ij.

Sal.

pharmacoz.) Illud idz et Aut. fen. scōballi bñ pñt. c. de cās sedātibz doloze. ¶ Scōo sedat doloze alterādo malā cōplōne cū suo hīlo. ¶ Tertio sedat doloze mēbz calozē naturalē mortificādo: sensibz mēbz tollēdo q hoc fit cū opiaris medicamētibz. ¶ Quare de re sciendū est qd doloze vt inqñt Aut. est sensibilitas rei pprarie. Et 3 res pprarie: ferius doloze (vt inqñt Sal.) trāsmutandō naturā sit a caliditate et frigiditate ac vltēria illicite: et ab oibz alijs q apta nata sunt frāgere corrodere icidere et pēdere: tñ a qñtaribz pprarijs sit p se: a solutōe cōtinuitatis p accidēs. Et ppter ea medicia dolois sedatiua cū certitudine est illa testante gal. v. phar. q suo iēperamēto assimilat calozē naturālē mēbz: et aliquāntū plus excedēs. Intm q calozē mēbz naturalē angmētare possit et hīozes preparare digestiōe vt a natura cū facilitate pmuēt: manifestū est igit q sicut doloze est sensibilitas rei pprarie: ita sedatio dolois sūt delicte p oppositū rei pueniētiā vel re pueniēte et pprarie nature non sentire (testat Sal. liij. de egritudine et sinthomare.)

¶ Doloze pprae ipēs sunt. xv. (vt aut. testat. li. j. fen. ij. c. xij. de cās cuiuslibet dolois vcz doloze puritius asperatū pūngitū cōpressū extēsiū pūssū frāgitū laratū pīoratū actualis supēfactiū pulsatiū grauatiū gēcticatiū farigatiū et mordicatiū. ¶ Et cā vñtūsculqz istoz doloze dicē: nā (vt asserit ibidē pfar. vtr) ¶ Si doloze puritū est causā ab humore acuto acri et baurachino. ¶ Si asperatū cā est humor asp dolois qdē pūgnū cā sūt humores acuti pāniculū et mēbz neruoz pūngētes: velut diastagma plēnra et hīol exēdētes in latitudine. ¶ Et extēsiū insup dolois cā est ventositas: humor q neruū aut musculū extēdūt vltra naturā. ¶ Dolois sūt cōpressū cā est materiā aut vclotitas mēbz et locū coangustās ac si de sup cōpinere si mēbz strigere. ¶ Cā do pressū dolois est materiā q iter suū musculū et pāniculū resoluūt pāniculū extēdēdo et pūnitatē soluēdo q inter pāniculū et mēbz existit. ¶ Dolois farigatiū cā possit sime est materiā auro vclotitas q icludūt inter pāniculū et os. et talis pāniculū est olmo charia regēs ossa. Aut cā est frig. fortiter strigēs talē pāniculū. ¶ Dolois qz laratū cā est materiā musculoz carnē extēdēs et nō cordā ipoz. Et iste doloze nō aliā

Sal. Spēs dolois. Aut.

ob cāz vocat laxatius nisi ppter ea qz ca
ra musculosa nervo rāpāculo laxior est.
P perforatū āt doloris cā ē materia aut
vētositas grossa qz retinet iterunicas mē
bris duriz grossi sicut itestini colō qz cessant
ter ipm penetrādo rumpit r pfortat ac it
terebello pfortat. P Qz actualis doloris
cā est ipsa materia qz in hmoi membro re
tenta est: sed est retenta hora qua rūpit.
P Stupefactū etiā doloris cā est aut for
tis frigiditatis ppletio aut poroz penetratio
nis spūs sensiblis qz ad membrum venit
clausura cū ligatura aut receptaculoz re
pletio. P Causa itaqz doloris pulsatiū ca
lūduz apostema esse vī r non frigiduz. Frig
idūz em apostema quocūqz modo fue
rit dolorē non generat siue sit durum si
ue molle nisi in calidum conuertat: nec ef
fite dolor pulsatiū in apertibus calidis ef
ficat nisi forte ab eoz inflāmatōe sensibili
tate membris venaz pulsatiū multitu
dine pcesserit: nam cum membris sanis ex
titerit motus arteriaz ppter eaz pūndi
tate non tenet. Qñ vero apostemat r itir
mat membz solet eaz pulsatio dolorē
causare. P Doloris qdēz grauatiū cā est
apostema in membro non sensibili sicut
pulmōe rene r splene. P Fatigatiū quoqz
doloris cā est aut fatigatio laboriosa aut
humor ex tendens membz extēsiōe plu
rima. P Venisqz mordicatiū doloris cā est
humor qualitate acuram r mordicari
uam habens. C Alterius sciendum est qz
auxilia qz dicta sunt superius capto de me
dicinis resolutiū cum qdaz certitudine
sedandi dolorē adysum doctrine pñis
capli puenientissime reduci possunt.

C Veniendo subsequenter ad auxilia cō
posita doloris sedatiua. Dico qz medula
panis infusa in brodio galinarū nō salito
in quo sint decocta camomilla mellisiorū
anetum fursur semen lini et dēz granum
oibus adinūcē pistatis r tribellatis. dein
de cū vitellis ouoz r oleo rosato camomil
linoz violato ad ignē itez bulliēdo parū
fiat empl: nqz itallenter doloris sedatio
nem prestat. P Item medula panis i lacte
vaccino infusa: deinde expressa cum oleo
camomilino rosato pinguedine galline et
anatis r modico croci de oibz ad ignē fiat
emplastrum: qz mirabiliter ipm dolorē
sedat et preferim dolorē podagricum.

Balneuz.

Balneum quoqz oleorum anodinoz
vnumquēqz dolorē sedat: P Idē factū bal

neum olai decoctionis vermilis terrestris
P Lana quoqz succida scōz oēm modū ad
ministratōis etus vcz embrocis oleis cū li
nimentis cū effectu pñstatis admittat.
P Item. R. folioz maluarū violaz radiciū
aiter folioz eius añ. 20. i. camomille mel
lisior anetina. 20. i. r. radiciū lignis bo
uie. 3. iij. vmblicis veneris pitarie añ. 20.
ij. oia decoquantur in aqua rscqz ad perfe
ctam cocturam: deinde oibus pistatis r tri
bellatis i decoctōe cū medula panis r pre
dicta cribatura ad ignē fiat emplm soli
duz. addendo olei camomilini olei rosati
olei anetini añ. 3. ij. piguedis anatis pin
guedis galline piguedis anetina añ. 3.
ij. et. f. croci. 3. ij. vitella quattuor ouoz ni
scez iterum ad ignem yntica ebullitōe bul
liendo. istud em emplastrū materiā mira
biliter resoluendo dolorē sedat. P Item
farina ordeacea simul cum fursure tritu
rato r fabarum farina singulorum parte
vna decocta cū decoctōe anēdicta vsqz ad
spūssitudinē solidam additis deinde oleis
pinguedinibus r croco anēdictis mirrhe de
lore sedat. P Itē farina ordeae r farina faba
rum cū fursure r camomilla de oibus eqil
portione cū sapa sufficiēti ad ignē fiat em
plastrū solidum addendo olei rosati camo
milini anetini añ. 3. ij. piguedis anatis
3. ij. r. f. croci. 3. ij. vitellatū ouoz in fine
cocture. Istud em emplastrum sedatū
quemqz dolorē preferri a materia com
posita causatum. P Item ad sedatōes do
loris compositi vcz a materia mixta causa
ti. R. olei camomilini anetini 3. liliio despi
ca añ. 3. ij. olei rosati olei sambuci asri
pediatree pinguedis galline pinguedinis
anetina pinguedinis anatis añ. 3. r. an
thos camomille mellisior añ. 20. anapau
luz. i. iue mūcate calamenti r maricarie
salute sitigados squinanti añ. parum. li
gni aloes. 3. ij. radicum enule: radiciū ebū
li aliquātulum contui añ. 3. i. r. f. pigue
dis vituli pinguedis vaccina añ. 3. iij. r.
mum terrestrum loroz cū vino. 3. ij. r. f.
oia cū li. j. vini odoriferi bulliat vsqz ad cō
summatōē vini: deinde colent r cum cera
alba sufficiēti fiat linimētū. addēdo storā
et liqdi. 3. vi. vt vter qz vniquēqz antiquū
dolorē mirabilr sedat pñstati dolorē poda
grici arctici atqz dorsali. P Itē decoctio
maluarū violaz pilū: semis citoniorum
vmblicis veneris cū farina ordeae r oleo ro
sato violato pfecta dolorē inflāmatum

Emplm.

Emplm.

Nota.

sedat malā pplexione calidam alterando
Idē facit embrocatio facta cum hmoi de
coctione. P. Idē facit oleū rosarū odorife-
rū quassatū cū albumine oui & succo plan-
taginis. P. Ceterū si dolo fuerit aventosita-
te grossa causatus: tunc anetum camomil-
la ciminū coriādz feniculū carui ameos
siccleos petrosiliū: oia in decoctiōe cū em-
plastris & oleis & fm oēm modū admini-
strationis eorum pro eius sedatione mi-
rabiliter pferunt. P. Et sic deo dante com-
pletus est sermo presentis capituli: cuius
nomen sit benedictum.

¶ Cap. xij. De medicinis corrosiuis & pu-
trefactiuis carnē cutēq; sanā rūpētibus.

medicia
corrosiua.

Corrosiua putrefactiua & can-
stificatiua medicamina sic ad-
inueniunt se habent quemad-
modum de cancrena ascha-
chillos atq; estioniemo dictūz
fuit. Naz licet isti morbi ade-
inueniunt non differunt nisi secundum ma-
gis & minus. Ita eodem modo corrosiua
putrefactiua & canstifica medicamina adin-
ueniunt non videntur differre nisi fm malo-
rem & minorem eorum operationem. Oia
enim vtriusque hnt mordicationem. Et
propterea contingit sepe numero qd vna
facit operationem alterius: accidit ratio-
ne pplexionis membrorum. Interdum ratio-
ne quantitatatis medicinē. Non nunq; hoc
accidit rōne longitudinis morē hmoi me-
dicinē retente super membro. ¶ Dicimus
itaq; q ista corrosiua medicamina erunt
ordinū triū. P. Primi ordinis medicamina
erūt debilia. Secūdi fortiora. Tertiūz vlti-
mi ordinis fortissima iudicant. Nam de-
bilia in causis morbis ac delicatis & debi-
libus corporibus cōueniūt. Fortia aut in
morbis fortibus administrari debēt. For-
tissima hō medicamina in fortioribz in-
tēperantibus morbis administrā. Et p-
pterea hñ dicit diuinus ꝑpocidens. Ad
vltimas egritudines vltie curatiōes sunt
necessarie ad pfectionē cure. Et a Cel. et
eādē habemus iniaz dicitē intēperantem
morbi qritatē vehemētē mediocre autem
mediocri curare debemꝰ auxilio. Similitꝰ
mō ē: vt inquit Gale. fortē egritudinē
eius curatiōe fortis medicina necessaria
est. Ad debile vero debili medicamine p-
cura ipsius sufficit trāsire. Fortissima aut

Cel.

Gale.

egritudo fortissimo auxilio idiget: vt Cel. Cel.
et. c. de cura cācrene ostēdit: dicens. Solēt
nōnunq; in hac ferocissima egratōe pa-
rum auxilia pficere egrotantē. Sed nisi
lominus hīs cancer serpere: inter que scz
auxilia h miserabile remediū silyntē tñ
est. Et est vt cetera p corpis tuta sit mē-
brū qd corruptū & vitiatū est integre am-
putet. P. Sequit igit q hōs iste medicī-
ne sint calide & quodāmodo terrefrētis na-
ture tñ corrosiue minoris sunt operatiōis
q putrefactiue: putrefactiue hō sunt ma-
ioris opatiōis q corrosiue & minoris ope-
rationis q caustice & rupoie medicinē.
P. Et ppterea medicinē corrosiue suā ope-
ratōēz faciliū satis supficiales. et in carne
mollī. P. Putrefactiue hō suā faciūt ope-
rationēz in carne dura vehemētē pfundan-
do. P. Caustice autē medicinē potentia hnt
rūpendi cutem & carnē durā & mollē pfun-
de cauterisando. Quia de re medicina cor-
rosiua quāto est minoris mordicationis
tanto melioris est operatiōis. qz dolores
nō causat vehemētē. Et hoc dco dūmodo
pdicta medicina faciat operatiōēz tue ne-
cessitatis. ¶ Ceterū medicamina corrosi-
ua pdicta ab auctoribꝰ multis de causis
p morboꝝ curatiōe inuenta fuerunt. Nā
inter dū in apostematibꝰ & vlcētibꝰz mul-
tis alijs morbis ptingit carnem supflūā
q hnt velut verrucā: ficus mor: & hmoi na-
turā habentes: q quidem superfluitates
hñficio corrodentiū & causticantiū auxilio
rū extirpant. Alia fuit cā propter quam.
Chirurgici frequētissime medicaminibꝰ
corrosiuis vtunt: rest qz aliq; egrī adeo
sunt pusillanimes q pilus volūt mori q
ferp pati. Et qz operatio q fit ab instru-
mento ferreo ppter festinā opatiōē eius
impressionem factam ab eodem cito eua-
nescat: tñ loco incisionis ratione pallega-
ta medicina extirpariua seu corrosiua iue-
ta fuit. Repta est insup pdicta medicina
q sunt loca in qd cū morbi supius pno-
minati orti viderint. qz ferreo sine egro-
antis seu piculo extirpari seu remoueri non
pūt pur Aut. optie nobis demonstrauit de
curatiōe nodi & arisla. Et hac de cā medi-
cina corrosiua seu caustificatiua p eorū ex-
tirpatione qd inuenta fuerit non solū vti-
lis sed necessaria fuit. Extirpatio enim a
medicamine acuto facta locum mundifi-
cat aut saltē ad aliquale mundificationē
ipsūz pparat: qd ita nō sequit de incisiōe

Aut.

facta ferro infuso. Ut ergo ad principale possum accedamus receptas multoꝝ corrodentium ordinare incipiamus.

¶ Primo a corrodentibus simplicibꝝ incipendum: est que sunt velut Albumen roche cōbustū ⁊ nō cōbustum. Spongia maris aliquatūlū arsa. Ermodactilus Calymedioscriter lota Corallus rubeꝝ puluis noster carnis supline renoriūꝝ qꝛ vocat ꝑ cipratum apud archimistas. ꝑ Cōposite vero medicine corrosive sunt velut ynguentum apostolorum vnguentū ceraceoꝝ vnguentum egyptiacum Mesue quoz opatio satis est debilis. Insup vnguentū egyptiacum. Autē qd constat melle alumine flore eris ⁊ aceto vꝝ singuloz ꝑte vna: et istud vnguentum egyptiacum aduerum cancerē a schachillos mirabilr vꝝ (vt auct. testatur caplo de cura cācrene. ꝑ Item vnguentum egyptiacum descriptione nostra ad eādem intentionem cum maiori in efficacia. ꝑ. floꝝ eris aluminis mellis ⁊ cꝛ. añ. ʒ. ij. arsenici puluerizati. ʒ. ij. sulma. ti. ʒ. j. bulliant oīa sꝛ pꝛima puluerizādis puluerizatis usqꝫ ad spissitudinem: ⁊ vt ere qꝫ elius opatio vna qꝫ qꝫ cācrenam a schachillos efficit atqꝫ sꝛtūla intersect. ꝑ Item vnguentum egyptiacum ex inuentioe nostra qd summe vꝝ propter carnis maligna corrosiua virulentis cauernosis sordidiss ⁊ putrefactis ⁊ oībus viceribus qꝫ cūz disculitate sanātur. ꝑ. aque plātaginis vini granatoꝝ mellis lici. añ. ʒ. ij. floꝝ eris aluminis roche. añ. ʒ. x. oīa sꝛ bulliāꝝ vsqꝫ ad spissitudinem solidā ⁊ vt ere qꝫ mirabilis est opatio. ꝑ Item ad eandem intentionem cum minori in mordicatione valz infrascriptum vnguentum. ꝑ. olei rosati pinguedinis vituli. añ. lib. mediam succi plātaginis succi alleiute siue aceroselle vꝝ ni granatoꝝ. añ. ʒ. ij. misce ⁊ bulliant vsqꝫ ad consummationem focozꝝ deinde colētur ⁊ cum cera alba sufficienti fiat ynguentum molle addendo floꝝ eris subtilissime puluerizati. ʒ. x. misce ⁊ vt ere qꝫ mirabiliter carnem suplinam minuit ⁊ vlcera sordida mundificat. ꝑ Item. ꝑ. aqꝫ plātaginis mellis. añ. ʒ. liij. floꝝ eris. ʒ. ij. aluminis roche. ʒ. ij. ⁊ mediā bulliāꝝ oīa vsqꝫ ad spissitudinem solidā. ꝑ Item ynguentū egyptiacum fortis operationis ⁊ vꝝ cōtra carbūculum ⁊ antracem ⁊ berpetez effluuiūꝝ. ꝑ. floꝝ eris aluminis mellis acet. añ. ʒ. ij. arsenici puluerizati. ʒ. j. sulma

ti. ʒ. ij. bulliāꝝ oīa simuly vsqꝫ ad spissitudinem ⁊ vt ere qꝫ est mirabile remedium ⁊ sꝛtūlaz potenter interficit.

¶ Item vnguentum apostolorꝝ descriptio ne nostra ꝑ. olei rosati. ʒ. vi. terebentine clarē. ʒ. iij. calcis lēte liargirij tarte. ana. ʒ. ij. mirre thuris sarcocolle. añ. ʒ. ij. ⁊ medīa floꝝ eris. ʒ. x. aluminis roche cōbustū ʒ. ʒ. i. ⁊ b. succi prasi. ʒ. j. bulliāꝝ olei terebentine ⁊ succus simul vsqꝫ ad ꝑsummationem succi: deinde colētur ⁊ cū cera alba sufficienti fiat ynguentū molle: addēdo reliqua subtilissime puluerizata. Item egyptiacum mundificat purredinem carnem malā ⁊ vꝝ omnibus viceribus vbi fuerit inestio mundificandi ⁊ difficillime ꝑsolidariōnis. ꝑ Item puluis ex inuentione nra nobilissime opationis remotius malignitatis vlcis ⁊ carnis male supline abiqꝫ dolore. ꝑ. aque cum qua anzab argento diuidit qꝫ sicut. ꝑ. vitrioli romani aluminis roche. añ. lib. j. salis ntri. lib. j. s. ⁊ in vase vitreo elābiceñt quāto fortior quāto melior. li. j. ⁊. s. argenti viul. li. s. ponatur aqua in bociā vitrea bene inurata: deinde ponatur ad furnellum cum capello ⁊ recipienti oībus simul inuratis ne aer valeat exire ⁊ elambicetur in primis lento igne: deinde cūz incipit elabicare ignis fortificet vsqꝫ ad rubedinem recipientis bocie deinde successue ignis aliquatulum augmetet donec aqua in totum sit elābicata: postmodum trange bociā ⁊ extrahē argentū vltimū calcinatum qd apud archimistā ꝑcipitarum nūcupat: ⁊ trituretur sup lapide marmoreo: deinde itez ponatur in bociā mō quo supradictuz em fuit inurata ⁊ itez cū suo recipienti (vt dictum fuit) elābiceatur donec tota aqua sit elābicata quo facto frāge bociā itez ⁊ extrahē qd intrus est ⁊ super lapide marmoreo cum alio lapide puluerizetur quo facto ponatur puluis in caciola enea ad ignem satis fortem temp baculo agitād p horam cum dimidia: quāto isto mō melioratur puluis ⁊ ad ꝑfectionēz rednditur. Et signum ꝑfectionis est qd cognoueris ipsum colorem minꝫ aut aliquatulum clariorē acqꝫsiuissē. Et ʒ. iij. puluis possit inter medicina corrosiua domesticē corrosionis numerari: nꝫ quādo ad effectum inter fortiora corrosiua pmi ordinis connumerari pōt ⁊ ande obdicere qd huiusmodi puluis inter medicamina corrodentia carnem malam mereꝫ ferre co-

Unguentū apostolorꝝ ex inuentione nra fortioris operationis.

Puluis nobilissimū me opationis ex inuentione nra repertus.

Mesue.

Aut.

Unguentū

ronā. P. Et ppter ea dico qd est secreti secre
toz corrodentium medicamentoz cū quo
in tēpēstare nra multas lucratus sum pe
cunias et honores non paruos psecut. mū
dificat em vnaquāqz vlcationē virulē
malignā et corroluā invlceribz dico mae
riam subrilē ingrossandā. et ad bonā dige
stionē pducēdo. Et ppter ea sua indoloz
sa mūdificatione vnaquāqz fere vlt ad in
carnationē et cicatrizationē festinā ppar.

Troscif
ex minio
de nra in
uentione.

P. Itē troscif de minio descriptio nra iū
tus vnaquāqz carnē malā et callosaz mun
dificas vtz mirabilr et sūtilā et vlcera car
nosa: cuius talis est forma. R. medulle pa
ntis crudi bñ frumentari. 3. liij. sublimati
electi et fortissimi. 3. i. minij. 3. f. oia ad in
uiscē pstant cūz modico aq rosate: deinde
siant troscifi ad modū grani pīneoli et ali
quantulū longiores: postmodū extēdātur
sup tabula et ponātur in furno nō multuz
calido et referuentur in scatula et vtēre: qz
mirabilia sunt opationis crede mīhi et si
vis qd corrobentur in vtute corroluā ad
datur vtus sublimati. Et si vis qd sit mīo
ris corrolonis minue dosim sublimatiz ad
de aliquantulū de medulla panis predicta.

Troscif
affodilloz

P. Item troscifus affodilloz. Descriptio no
stra ad sūtilā occidendā et cācrū et mēbri
estomenatur. R. sublimati fortissimi et
electi. 3. f. arsenici puluerizati. 3. i. et ceru
se succi amidi. añ. 3. liij. f. succi affodilloz. 3.
p. aceti. 3. v. bulliāt oia simul vsqz ad con
sumationē succi et aceti: deinde pstantur
subtilissime et incorporēt cū 3. ij. medul
le panis crudi addendo aurī pigmētī cal
cinati. 3. liij. f. et de oibus cū modico aque
rosate siant troscifi more añdicto in rece

Mod^o cal
cināti au
rū pigmē
ti racqrit
colore ru
bini.

pra troscif de minio. Modus autē calci
nandi auz pigmētū talis est. R. aurī pig
mētī bñ laminosū et puluerizati. 3. ij. et po
natur in āpula vitrea postmodū pone di
ctā ampulā sup carbonibz signels ipaz sic
dimittēdo donec auz pigmētū in torū ad
hereat āpule cū colore declināti ad colorē
rubini quo facto frangat āpula et colligat
auz pigmētū calcinātū: deinde puluerize
tur et vraz: qz mirabilr mūdificat cūz pno
doloze vnaquāqz carnē malā et supflūā cor
rodendā. Et vj in vlceribz frandulētis et
corroluū formicosis cācerosis et malignis
P. Itē alius vntus descriptio nra inuēt
aduersus sūtilā cancrū et vlcera putrefa
cta. R. ceruse succi amidi. añ. 3. r. arsenici
albi. 3. vj. succi plantaginis succi celidōie

succi corticii. añ. 3. f. tucie. 3. ij. cāphore. 3.
i. lapidis amariaci bene puluerizati. añ. 3.
i. f. bulliant oia ad inuiscē pter cāphoram
vsqz ad psumationem succor: deinde pul
uerizēt cum cāphora in arē trituratū et
pseruēt in vase qz est opatio mirabilis est
in oibus vlceribus cauernosis et fistulosis
Et vbi intēro sit carnē supflūā corrodēdi
P. Item ad eādem intentionem valēt troc
isci andrarronis et ponunt ab Aulc. quoz
talis est descriptio. R. cortici granatoruz
3. r. gallaz. 3. viij. mirre aristologie ro. añ.
3. liij. dragāti aluminis lamenti. añ. 3. ij. vi
trioli romani 3. liij. puluerizēt: et cū vino
dulci pstant et siant troscifi. Ad idē valēt
troscifi calidi cū ordinatione. Sal. quoz
talis est forma. R. calcis vine pte vna au
ri pigmētī rub. et citrini realgar et accacie.
añ. prem medllā puluerisēt et pstant cū
capitello et siant troscifi. P. Itē troscifi ad
restringēdū fluxū sanguis cū putrefactioe
descriptio nra ordinari. R. vitrioli cōbu
stī. 3. r. pulueris nri carnis male remotiū
sine dolore supius ordiati. 3. i. f. succi ami
di gispi. añ. 3. ij. calcis vine medioterit
te. 3. v. mirre aloes epatici pisti. añ. 3. ij. f.
troscifi nri de minio supius ordinari. 3. i.
oia triturent ad inuiscē: et cū medulla pa
ntis crudi. 3. ij. pstant et incorporent cū mo
dico succi ligue passerine. Itē em troscif
in restringēdo fluxū sūguis cū putrefactio
ne et fantositare pñaneū remediū ē. f. facit
em escharā non multum dolore causandū
et locū mūdificat a carne mala et alius
vestigūz incarnationis in remoriōe escha
re relinqr. P. Item oleum de vitriolo est fa
tis domestice corrolonis cū corrosioe car
nis male et supflue. P. Item aqua cū qua
diutū auz ab argēto carnē supflūā et ve
rucas malas euellit et aboiōz praticanti
bus in ista duobz casibz frequētissime ad
mistrat. P. Item aqua ex descriptioe nra
ordinata ad carnem supflūam corrodēdā
dam cum paucō dolore P. R. sublimati. 3. sua nre i
vi. salis gēme salis nitrilatumis roche. nēticus
añ. 3. f. floriz eris. 3. i. aq rosate aq plā: a
gins. añ. 3. viij. bulliant oia sū pter floze
eris vsqz ad psumationem terrie parīs
deinde ponat flos eris qñ auferat ab igne
et vtēre. qz mirabilis est opationis et ma
xime contra verucam et carnem supflūam
a morbo gallico euēntem. Et hec pñuz
de medicinis corroluū primi ordinis pu
to tibi sufficere.

Aul.

Troscif
flux^o san
guis re
strictus
ex nra in
uentione

Medicia cupāſ. P. Sūt at medicāia putrefactua
putrefacti ſm Aut illa q virtutē hnt corrūpētī pple
rione mēbz iducēdo i carne h̄mōt mēbz
humiditatē fetidā corruptā z eſcharoſaz
ad iſtar carnis cadaveris z eſthominate
carnis velut arſenici: ſuſmatū: realgar z
oē pharmacū ab eis pfectū. cut⁹ igredien
tia putrefactua z auxilia ſimplicia ſūt in
cētia. Sūt at medicāia ferociſſima fe
bre z anguſtiā ſepenumero iducētia. er pp
ea niſi i corporib⁹ robuſtiſſaz fortib⁹ eſtrin
diti⁹ nō ſunt adminiſtrāda. Debēt in ſup
ppariari eoz portētia aliquātulū linſaz
z retrāgat pparat añ realgar z arſenici
cū ebullitōe ſucci plātagiā z ſolani z ſemp
vine bullitōe vſqz ad pſumatiōē ſuccoz
deide pulvis p̄dic⁹ miſceat⁹ z vtere i forti
b⁹ morib⁹ vel ut in carbūculo antracē her
pe: eſthomēno z fiſtula qz et⁹ opatio forſiſ
ſima ē. 30 potēter v3 aduerſus morboſ for
tiſſimos. P. 3re ad eadē itētiōē. R. arſen
ci realgar añ. 3. ij. aur⁹ p̄mēti. 3. i. f. lixiū
barbitō ſolis. 3. vj. aqz roſate. 3. liij. bulliāt
oia ſimul vſqz ad pſumatiōē aqz lixiū
deinde tritūreſ vltia tritūratōe: addēdo
lapidis amariſis. 3. ij. f. z vtere ſup antra
cē qz iſpaz mirabiliter itētiſci. P. 3re ad eadē
itētiōē 37 pulvis affodiſſoz deſcrip⁹ a

Gull. pla. Gull. pla. c. d cura fiſtule lachrymalis z ſic
ſit. R. ſucci radicū affodiſſoz li. i. auri pig
mēti rubet z tritūratū. 3. ij. calc⁹ viue nō ex
tincte z puluerizate. 3. ij. bulliāt ſucc⁹ ad
ignē vſqz ad pſumatiōē medietat⁹: deinde
ponat ſup tabula: z itēp dimittat⁹ ad ſolē
dōcēti dūreſcāt. Et nota qz hūc recepte
33 eſidē gull. ſi addereſ. 3. j. realgar optie
puluerizatū. ſic pulvis p̄dic⁹ efficit⁹ fortio
riſ opatiōis. Et ppter ea dicit⁹ qz cū hac ad
ditōē nō h3 locū in morificatiōe fiſtulaz
niſi in aſoliz corpib⁹ robuſtiſ: ſine ad
ditōē h̄mōt realgar et⁹ opatio tolerabilis
eſt. Et hec ſufficiāt p ſcōo ordinē medicā
nar corolluaz z putrefactuarum.

Nota. Deinceps de medicinis causticis tertij
ordis qz ruptoria dicit⁹ dōcēdū ē. Et i3 eaz
opatio forſiſſima ſic: n̄ qz ſapiūt naturā z
ignis etus actio a ſaciliſ cad remouet qñ ni
ſi ſup ſine opatiōe dē: qd ita nō ſeqt de
medicis putrefactiſ: qz poſtqz iceperit

ſuā opatiōē facere a medicamib⁹ dulco
raſtib⁹ eaz actio remoueri nō p̄t. er ppter
ea niſi in caſib⁹ p̄noiariēzin corpib⁹ robu
ſtiſ adminiſtrari nō dñt. Quāobz i3 v3 ſu
peri⁹ dcm ſuit: ruptoria ſint i vitio forſitu
diniſ: potētie p̄burēdi mēbz tñ ſunt ſecu
ra medicamib⁹ eoz portētia ſolūm lo
tōe vini aut aqz in vno in omēto auferat⁹
deleat⁹. Sūt itaqz v3 ſra parebit i ſuis re
ceptis. P. 3 prior ruptoriū nobiliſſime opa
tōis rūpēs vñā quāqz eriturā p breue t̄pis p̄tōiū nō
ſpacū ſic ſit. R. lixiū cū qz efficit⁹ ſapo li. billiſſime
3. z vocat⁹ capiteſtū ſine la magiſtra. Et ſi
fuerit dēra magiſta recollecta ex p̄mis gar
tis ruptoriū p̄fectū er eo erit melioris opa
tōis. Et ſignū qz ipa magiſta ſit: idonea eſt
(qñ ouū natat ſup ipſa) vltioli romani. 3.
i. f. opij. 3. j. bulliāt oia ſimul p̄ter opium
vſqz ad ſpiffitudinē: deide ponat opū qñ
anter⁹ ab igne dēuū referuatur in vāle
eneo v3 vitreo cū cera bñ obmurato z vtere
i oib⁹ caſib⁹ vbi itētiſ ſit carne ſupplūā re
moueret apata frāgere cutē qz ſanā rūpe
re: v3 plerūqz op̄eſt ad fontanellā ſcāda.
3. P. 3re ad eadē itētiōē. R. ſucci cicla
mis. 3. i. f. lixiū p̄dic⁹. 3. liij. vltioli ro
mani. 3. ij. aqz cū qz diuidit⁹ aux az argē
to. 3. j. ſalis n̄tri. 3. ij. f. opij. 3. j. tota bulliāt
ad ignē more qñ in anecdēti recepta dēuū
ſuit. P. 3re ad eadē itētiōē v3 ruptoriū a
Guld. de cauliaco p̄memorat⁹: p̄fectū cū
lixiūo cineris ramoz fabaz. 3c. Tñ p̄
ma recepta apud me ſemp ſuit magis di
lecta ppter nobilitatem ſue opatiōis.

Nota. Nota dū eſt et qz in adminiſtratiōe cau
ſticę medicinę z ruptorie loca circūſcētia
dñt: tueri z muniti ex aliqz vnguento reſtri
gerat⁹ v3 velut vnguentū de ceruſa decocto
z h̄mōt vnguentis: itav p̄dic⁹ ruptoriū
nō diſſindat⁹ niſi vbi poſtulat reſp̄orādo
pectā p̄noiari vnguentū medio iuxta q̄rit
tatē p̄foratiōis quā medic⁹ facere itēndū
Deinde applicata pectā p̄noiari vnguentū
ſup locovbi medic⁹ elegerit ap̄tōēz face
re factat qz porta ſine p̄foratio h̄mōt pectē
cadat i loco maturiori ſi fuerit ap̄a: aut i
loco magis neceſſario ad tuā p̄ſequēdā itē
tione z eodē t̄pe. Si ſitqz nō medicia re
frigeratiua p̄tib⁹ circūſcētib⁹ cū ſupa
tis aqz z aceto madefactis p̄cedendū eſt:
qz dolorē mēbroz vñitōe minuiſt er p̄bi
bent materiā ne ad locū p̄curat⁹ exē
pli grā ſic p̄t eē ordinatio. R. alei roſari
odoſitert p̄p̄ti olei omphacini ana. 3. j.

f. albumina trisi onoz succi lactuce succi
placagis an. 3. f. oia adinuice aquassent
cū stuparis ⁊ i circuitu medela ista appli
cet. P. Et nota q. el^o opario remanet pple
ta qñ loc^o medela mediate denigrat^o ap
paret: q. opario vrpñ in intra dimidiā hore
pñcit: sup mēbz tñ dimittat plus vel mi
nus 3z medici iudiciūz pñ necessitas po
stulabit celebrata oparioe pñret casus
eschare cū butiro ⁊ pinguedie porcina cū
folio caulū desup aur cū emplō d. maluis
⁊ violis maturatino plurib⁹ in locis descri
pto. P. Et sic deo dāte pplet^o est sermo ⁊c.

Cap. xlij. De medicinis vesicantib⁹ cutē.

Siplicia
vesicantia.

Implicia cutem vesicantia sunt
velut Apis. Rlinz. Cātarides
Ciclamē. Cepa. Aliū caninū
sive forte. Xpel ana cardinum
Alris albe siue viarbose semē
reccā. Et ex istis simplicib⁹
multa pposita vesicatoria pñt vt in
fra patebit. P. Onoz vnū optimū sic fit
R. cātaridaz. 3. li. medulle panis crudi.
3. ij. aceti squillitici. 3. liij. trituratū cātar
idibus prius alis et pedib⁹ capitibusq³ ab
latis: oia adinuice pñsent et fiat pasta ad
modū succiacole q. sup mēbz applicet vbi
vesicatio fieri d3 ipsam dimittēdo p. dimi
diū diei vel si opus fuerit par. plus. Dein
de vesicato loco pluribus in locis cū for
ficibus incidat vesica ⁊ cū butiro linat:
cū applicatōe desup folioz caulū nigroz
vñq³ ad pñctā purgatiōez vesice. P. Et ad
eādē intentionem terit fortioris virtutis.
R. radici ap³ risi: radici ciclamitis an.
3. i. seminis viarbole cantaridarum ana.
3. ij. piperis trituratū. 3. i. mellis ana car
dini. 3. v. medulle panis crudi. 3. x. oia pistē
tur simul pñ capitibus ⁊ alis cātaridaz
remotis: emore quo supra dictum fuit ap
plicet medela ista. P. Et sic puro hec tibi
sufficere pro doctrina pñctis capli: culus
nomen sit benedictum.

Cap. xv. De cauteriis.

Cauteris

Cauteris vñt antiq³ ⁊ moder
nis scripturis describit⁹ est
medicina valde nobiliss⁹ ⁊ ad
vsum chyrurgie necessaria
p liberatione multaz egro
tationū. P. Cauterium itaq³

duplici modo efficit⁹: vñ potētiā tactua
li. P. Acuale qdē (vt Albuc. 208. antiqui
⁊ moderni testant⁹ auctores) est nobilioris
⁊ securioris opationis operatione potē
tialis cauteris. P. Et ppterea inquit pñ
ta vñt. c. de cauterie facto: cū igne. Scito
filiā clarissime q. actio curatiōis p. caute
ris cū igne ex bonitate eius sup cauterio
potentia siue medicina pñtente. Est: qz
ignis est simplex cuius actio nō pñt ni
si ad memb⁹ sup quo facta est cauteriza
tio. Necem nocet pñtibus ⁊ membris circū
iacentibus nisi paululo nocimento. Qd
nō sequit⁹ de medicinis corrodentib⁹ pñ
trefacientibus ⁊ causticantibus membra.
Nā eaz actio vt ipse asserit pñt ad il
lud qd elongat ex mēbris rpiculis. Quā
obrem iteq³ inquit idem vir. et fortasse fa
ci accidere in membro egritudine diffi
cilis ⁊ deofecuratiōis: rñbūdit. et fortas
se interficit. vñ medicina caustica siue po
tentia cauteris. 3gnis aut pñt elus boni
tate et simplicitate siue pñtione: substā
tie eius nō facit hoc nisi supflue et imode
rate def. Et ppterea cauterium actuale
(vt inquit Aut.) moderate rphibitum est
medicamē valde nobile. ne corruptio sup
membro vltimis pñdat: et facit ad con
fortationē mēbi cuius pñtione volum
mus rectificare. Facit insup ad resolutio
nem ⁊ remotiōem materiel corrupte et in
mēbro pñtente: ⁊ ad fluxū sanguinis restrin
gendum. Quapropter dicit⁹ q. cauteriza
tio sibi canere d3 ne fortitudo siue cauteri
zationis ad nervos cordas vel ligamēta
ligaria luncturas pñtiant ne inde vñt inq³
Cel. caplo de his q. p se intumescunt mem
brum inspasmetur et debilitetur.

Et scias q. hīc vñt est mēti tenendum. Nota.
vñ de memb⁹ pñtatione rectificatione
pñtione el^o. Planū itaq³ mēbz male cō
plexionatū a materia frigida hūida cor
rupta venenosa potētiissime posse pñtari
⁊ pñtione extranata ractificari a cau
terio actuali. et ppterea doctores in aper
tione extruraz raptū frigidoz magis lau
dare vident cauteriū actuale q. potentia
le. Similliq³ mō materia existēte corrupta
⁊ venenosa sicut in carbūculo: erpete esto
meno ab eiusdem fūme laudatūz vñtariū
fuit actuale potētiāle cauteriū. P. Vñ si
mēbz male pñtioneatū ē vñ a materia
calida et siccā tūc p confortatiōe mēbi ⁊
in rectificando malain pñtiones ipsius

nec actuale nec potentiale cauterij habebit locū. qz esset addere siccū siccū calidū
 Nota er- calido. Et ppter ea in extirpatis calidissimis
 rore caute clis et phlegmonicis a partibus quibus alio
 rizationis. clat herilipila ferro frigido et non calido in
 cliso facienda ē. Male itaqz agūt hi medici
 et chirurgici qd indifferēter vnaquāqz exitu
 rā pforant et pburunt actuali cauterio.

Canon.

¶ Canon pterea et regula gñalissima est qz
 purgatio vltis corporis semper debet anteponi p-
 ticularibus operationibus ordine recte opa-
 tionis opando. P Sunt enim utilitates mul-
 te in quibus actuali cauterio vimur. P Pri-
 ma (vt superius dictum fuit) p Auicē. ad
 confortandum membrum frigiditatem.

Utilitate
cauterij.
Auicē.

¶ Secunda ad rectificandā malā pplexionē ip-
 sius. P Tertia ad phibedum ne corruptio
 sup membrum spargat. P Quarta ad re-
 soluendas et ericandas materias corru-
 ptas. P Quinta ad interficiendam veneno-
 sitatem vt plerūqz facimus cauterizando
 carbūculum et antracem. P Sexta quā se-
 penūero exprimur: vtz actuale cauterium
 ad separandū noctū a iuuatino. Et hoc
 in cauterizando cācrenam aschachillos et
 estio. menū vsqz ad prem sanā inclusiue et
 in cauterizando ossa corrupta: qz cauteriza-
 tio facit separe os puritū a sano. P Se-
 ptima et octaua pmemorant a Celso. c. de
 his q p se innumescūt. Dicit em nā si locus
 sine neruis est cādentis ferramento apert-
 ri pōt: cuius hec utilitas est qz plaga ab
 igne facta diutius pus ad inuocādum p-
 octaua: qz pna deinde cicatrix fit vt ipse
 retulit. Et ppter ea in dī ibidē. nā fere his
 locus sine cicatrice esse pōt qz nunqz ferrū
 expris est. 3gīt mulieres nostre cīntatis
 clamant qñ volumus extirpā ferro frigi-
 do aperire. qz dicunt qz ferrū malaz relin-
 quit cicatricem. P Nonā utilitas cauterij
 actualis est ad restringendū fluxū sangui-
 nis foremz pfundam escharam faciēdo.

Arnald. de
villanousa
desue.

¶ Decima utilitas ponit ab Arnald. de vil-
 lanousa la noua roptimo desue. c. de catarro ad
 desue. enacuādum et diuertendum fluxū inuetera-
 tū oculorū et totius corporis: ad euacuā-
 dum materiā catarralem faciēdo caute-
 rium sup coronall commissurā. et hoc ē
 restat bonus Lanfran. et Albuc. c. de caute-
 rio actuali. P Undecima utilitas est ad
 ampliandum aliqñ vlcus: puta caneros-
 sum et fistulosum cum stricto orificio vt in
 persultrates eius facilliori modo possint
 expurgari. P Duodecima est et ad redu-

cendū formā vlcēis rotundam ad longā
 ad hoc vt facilius curationem suscipere
 leat. P Tertiadecima utilitas est ad extir-
 pādum vnunquodqz superfluum glādu-
 las scrophulas carnem additam et curren-
 tes eoz cursu P Quartadecima utilitas ē
 ad intercipiēdū oculorū reuma cum caute-
 rizatione venaz temporū et cum cauterio
 post collum facto et laqueo. P Quintade-
 cima utilitas est ad diuertendum mate-
 riam vel ipsam deriuādā ad propinquas
 pres plicule vicerate. Et hoc faciendum
 est in deductione purgatiōis antiqz alicu-
 tus materiel de loco ad locū sicut dicitur
 fuit capto bevaricibus. qz aligñ fecimus
 fontanellā sub genu ad euacuādā mate-
 riā quediuus solita fuerat purgari ab
 vlcere facto in caicula. Et hoc totūz effi-
 cit ad maiorez corporis pmoditatē (vt p-
 sideranti naturam loqz). Et ppter ea
 optime dixit celeberrimus Arnald. de vil-
 la noua ad ppositum nostrum in quodā
 suo amphorismo. cuius vba sunt hec. Ma-
 narlo que diuertit nequit ad exitum natu-
 ralem supple habimurum vicinis caute-
 rijs educitur competenter.

Arnald. de
villa no-
ua.

¶ Sunt pterea varia et diuersa inuamen-
 ta picularia q ad cauterium actuale se-
 quunt. de quibus oibus inter ceteros aucto-
 res longe melius magisqz ample Jlle no-
stet chirurgicorū p Albū. locutus est. L3
 Altab. inter antiquos. Et Sult. Arzil.
 Bin. Sult. plac. iter modernos. ac Roge.
 Lanfrā. et Henricus de pdicto cauterio
 satis locuti fuerint. Quāobz vt doctrina
 pñtis capiti magis eluceat inuamēta p-
 ticularia pdictaz commemerare curabo.
 ¶ Et in primis sciendum est qz cauterij
 factū sup pmissura coronall tuuat ad euā-
 porandū materiā cerebri catarralē et ad
 diuertēdū materias q ad presubiectas
 circūuicinas reumatizāt. Iuuat insup ad
 curādā epilepsiā et ad oculorū fluxū interci-
 piēdū dolorē quorū antiquū capitis euā-
 porat et delet. et demūz ad oē reuma euā-
 cuādū catarractē sūp sumope pdest. Qui
 dā vō istorū medicorū iubēt fieri cauteriza-
 tionem vsqz ad os: qdā aut os excoziari. et
 hoc magis pfundando cum cauterio sup
 osse. quā operationem reprobaunt Albū et
 hoc ppter panniculū nobilem q cum pdi-
 cta pmissura aliqñ gatus existit. Locus vō
 pdictē coronallis pmissurē cognoscitur p
 mensurā digiti maioris mensurando ma-

Nota.

Nota co-
mitiones
comissure
coronallē

num in radice cū leporis nassipis extēde
doverfus coronalem pmissura capitis: qz
vbi dicit. pater terminat ibi vter pmissu
ra. 3o ibide fontanella faciēda est. La
queu pō ad diuerredum materiā oculorū
sup collovt terminat capilli faciēdū est
Et nota qz cauteria qd' efficit fontanella.
pāta: cū igne debet ee oliuaria: pāctam
rū cauterizādoz fecim' aliqñ cū cauterio
sine ruproio de capitulo descripto. c. de
medicis corosiuus. Itē cauteriū sub duo
tpa v3 ad lachrimas oculorū pstringēdas
z ad catarras phibēdū. Itē cū sit in fon
tanella scie summope facit ad dolorē scia
ticū antiquū. Itā sunt loca in qd' hucusqz
a pacticatibus cauteria explunt bñficio
curatiōis multaz egroratiōis. p dūlle
insup vilitates efficiūt a cauterio actua
li q plurib' in locis capitis suplus explica
te fuerūt. De cauterizādoz aut multaz p
ticulaz. de qd' Bui. Lanfrā. Henri. Ro
ge. Guido de causis p m se extēderunt
nihil dicit. Cū in tēpestare nra penit' cau
terizatio pāctaz pticulaz sit derelicta z
oblitiōni mandata. Et sic deo dāte cō
pieta est doctrina pientis capituli. cuius
nomen sit benedictum.

Cap. xvi. De vnguētis z cerotis ad vsū
chirurgie pertinentibus.

Itet in antecedentibus doctri
nis singulorū capitorū am
ple et sufficienter dixerimus
de cerotis z vnguētis p cura
tione morborū de qbus men
tione fecimus: nā ad amplitu
rē doctrinā antidotarū nri xvi oia vnguē
ta z cerotaria ad vsū chirurgie necessaria
facili' inueniri possint de oib' cū doctrina
pntis capli mentioz facere decreuimus.
Ita p mīs ergo ab auxiliis z cerotis: pro
vulnerib' capitis incipēdo ordinabimus
cerotū capitale nobilissime opatiōis ex in
uētōe nra pfectū sub hac forma. p. Be
to nīe matris silue ipericonis millefolij plio
sele rosmarini salute cētrauree maioris z
minoris plimpnelle berbene herbe sancte
marie añ. 2. f. solide maioris. 2. j. 2. f. re
bedēne clare li. iiij. olei rosati odoriferi z
olius maturis li. i. z. f. mastice. 3. liij. rasi
ne pini recētis gummi elimi añ. 3. liij. Mo
d' āt pāctā tale cerotū talis ē. In p mīs
faciēdā herbe subtilissime z pstant: deim

de reliqz ad ignē liquefactis adinnicē ba
culo optie oia incorporent addēdo vini
odoriferi lib. iij. z bulliāt ad ignem vnica
ebullitōe postmodū ponant in caciola ad
solē p hebdomadā quoridie paz baculo
agitādo: quo facto itez ponant ad ignē
in dicra caciola bullitōe vsqz ad psumma
tōēz vini: deinde fortiter colant cū stami
nia sine canapatio spisso. Et itez cūz cera
alba sufficiēt ad ignē fiat cerotū i bōa for
ma: quo facto malayē cerotū in p mīs cū
lacte caprino vel vaccino z succo pāctaz
herbarū vltimo loco cū aqua vite. p. Et no
ta qz si in medietate ceroti iponerēt de
cis herbis subtilissime incisis z pistatis
esset cerotū in superlatiuo. Et hoc mō ha
bebis duoz cerotōz gñā vñ: v3 cū p
biaz altud sine herbis. Itē aliud cerotū
capitale d mīno qd sic ordinat. R. olei ro
sati odoriferi li. i. olei mastice li. 3. ij. pigue
dis castrati pinguedis vituli añ. li. i. f. li.
targitū aurei z argētei añ. 3. liij. mīnū 3.
ij. vini odoriferi li. i. bulliāt oia simul ba
culo agitādo i p mīs lēto igne: z sine ignē
augmētādo donec acquirat colorē nigrū
aut silem nigro addēdo i fine cocture re
bedēne clare li. f. mastice. 3. ij. gummi eli
mi. 3. j. 2. f. cere albe qzū sufficit: itez si
mul vnica ebullitōe bulliāt ex vtore mō
quo supra. p. Et nota qz in tēpestare nra
hoc vltia recepta p m v3: z de istis duob'
cerotis optimā doctrinā z formā t. c. de fra
ctura cranei descriptim'. Itē aliud cero
tū capitale valde vtile ordinādoe nra in
frascriptū. R. gummi elimi 3. liij. mastice. 3.
ij. rasi ne pini recētis. 3. i. colofonte mūde.
3. x. terebēntine clarissime. 3. liij. olei rosati
odoriferi. 3. v. succi betōice z matris silue
añ. li. f. bulliāt oia simul vsqz ad psumatio
nē succi: deinde colē z colature addat cere
albe qzū sufficit z fiat cerotū in bōa for
ma postmodū malayē cū vino odorifero.
Itē aliud cerotū ad capitis vulnera vsqz
ad terminū almocharim tendētia z sanar
plētiōz oia vulnera capitis abqz sanio
tare. dūmō vuln' in priuissitudoē cū albu
mine ouī z sine tincta fuerit medicatū quā
sanatōēz sepe numero fecim' cū pecta vna
rū h mōi cerotū ad ministrata: cū talis fem
p fuit ordinatiō nra. R. olei rosati. omphā
cini olei rosati pletit et odoriferi añ. 3. ij.
olei mastice olei mīrri añ. 3. i. succi mille
folij. 3. liij. succi betōice. 3. i. pinguedis bīr
ci. 3. j. 2. f. bulliāt oia simul vsqz ad psumma

Cerotum
de mīno.

Nota.

Cerotum

Cerotum
ad caput
vulnera.

De auxi
lis z ceto
tis vulne
rū z vicez
capitis.

mationem succorū: deinde colent & colatu
re addatur masti cis. 3. r. gummi elimi. 3. vi.
terebentine clare. 3. ij. 2. f. cere albe q̄rum
sufficit. Itēz ad ignē bulliēdo pap̄ fiat ce
rorū in bona forma. Quo facto malaxet
cum lacte: deinde cū modico aq̄ vite: iterū
malaxet & reseruet q̄z v3 ad oia vulnera
ēd ad vulnera capitis cum fractura cranē
Ualer insup oibus vlceribus quoz mare
ria non multū calida esse videt. ¶ Itē ce
rorū de gummi elimi cōmemoratū ap̄iliato
re Petro de ebano qd̄ dicit curare vnāquā
q̄ fracturā cranē absq̄ eleuatione & dete
ctione ossis cranē: qd̄ inret p̄itate vt i tē
pestate n̄ra vidim⁹? sepe numero practicā
tes id cerorū absq̄ decoctione ossis fracti
decepti fuerūt. Qua de re ego credere illō
cerorū cū alijs p̄noiatīs lōge melius p̄fe
cisse facta exp̄iatiōe ossis cū maiori secu
ritate vite egrotātis q̄ si illudmet et alia
cerota capitalia experieris & applicares
absq̄ decoctiōe alicuius ossis vt de hoc de
mōstratū fuit. c. de fractura cranē cui⁹ ce
rotisalis fuit p̄fari vtri ordinatio. R. Gu
m̄i elimi. 3. ij. rasine p̄ini purissime cere ar
moniaci. añ. 3. ij. terebentine. 3. ij. 2. f. olei
rosati. 3. ij. 2. f. bulliāt s̄l oia p̄ter armo
niacū cū claro vnoz dimidio vini maluari
ci vsq̄ ad p̄summatiōē vini. Ultimo loco
addat armoniacū dissolutū cū aceto & ma
laxet cū vino aut aqua vite & erit melius.

Unguētū
basilicūz.

¶ Unguētū basilicūz descriptiōe n̄ra ordia
tū & v3 quasi vulneribus & vlcerib⁹ cui⁹ sa
lis est forma. R. pinguedinis porcine pin
guedinis vituli pinguedinis castrati. añ.
li. f. septi h̄rcini lāb: lozoz cū vino p̄i
cis naualis rasine p̄ini. añ. 3. ij. olei rosati
odoriferi. 3. viij. succi plātagis. 3. liij. succi
millesio. ij. succi m̄tis silue. añ. 3. ij. semis
spericōis & folioz el⁹. añ. 3. ij. bulliāt oia
s̄l vsq̄ ad p̄summatiōē succoz: deinde co
lētur cū colature addant m̄nū terre sigil
late subtilissime triturate. ana. 3. i. 2. f. li.
targi. ij. aurei & argētē. añ. 3. ij. 2. f. iterū
bulliāt baculo agitādo donec acq̄rat colo
rem nigrū: deinde addant terebentine cla
rissime. 3. vi. masti cis. 3. r. cere albe q̄rum
sufficit: & itēz bulliāt & fiat vnguentū in bo
na forma v3 iter liq̄dū & dūz. Istud em
vnguentū est mirabilis op̄ationis in digerē
do maturando & dolore sedādo cū subtili
& domestica attractione. Et p̄pterea valz
vulneribus neruoz.

Spa
drapū va
lēs ad vl
cera.

¶ Itē cerorū sparadrappū valēs ad vlcera

tribiaz & brachioz p̄fertis vlcera maligna
virulenta & corrosiua difficilis sanationis
cuius talis est ordinatio n̄ra. R. ordē m̄i
trini olei rosati omphacini. añ. 3. ij. vngue
ti populeōis. 3. ij. 2. f. p̄iguedis vituli pin
guedis vacine. añ. li. f. p̄iguedis porcine
liq̄facte. 3. v. folioz plātagis & solatri: fo
lioz matris silue. añ. 3. ij. vini granatoz
3. viij. oia adinuicē p̄sistent & p̄quassentur
s̄l p̄ diem. naturalem: p̄manendo: deinde
bulliāt vsq̄ ad p̄summatiōē vini post
modū colent cū colature addant litargi
ij aurei & argētē. añ. 3. ij. m̄nū. 3. r. boli
armeni terre sigillate bñ triturate. ana. 3.
vi. 2. itēz bulliāt baculo agitādo: & cum
cera alba sufficiens fiat sparadrappū nigrū
addendo in fine cocture caphorē fm̄ arēz
triturate. 3. ij. terebentine clarissime. 3. liij.
2. f. 2. vtere q̄z in oibus p̄dictis vlcerib⁹ est
medicina magna.

¶ Ad eadē intētiōē v3 vnguentū de ce
rūsa decoctū ordinatiōe n̄ra: cuius talis est de cerusa
forma. R. p̄iguedis porcine liq̄facte. 3. liij. decoctum
vini granatoz. 3. viij. ceruse triturate. 3.
liij. bulliāt oia s̄l silentio ignē vsq̄ ad p̄su
matiōē vini deinde ignē fortificādo: itēz
bulliāt p̄ horā sp̄ baculo agitādo: postmo
dū cū cera alba sufficiens fiat vnguentū s̄l
solidū addēdo in fine cocture terebentine cla
re. 3. ij. 2. f. 2. vtere q̄z mirabile ē i oib⁹ vlce
rib⁹ a materia cala & corrosiua causatis.

¶ Itē vnguentū de tucia siue diap̄hilicos Unguētū
descriptiōe n̄ra valens vlcerib⁹ male mori de tucia.
Geratis cācerosis fraudulentis corrosiuis
cuius talis est forma. R. olei rosati odorif
feri olei omphacini. añ. li. f. olei mirrini. gal.
vnguenti populeōis. añ. 3. ij. folioz plāta
ginis & solatri. añ. 3. ij. incilis herbis tri
turatis oia adinuicē m̄lceant p̄ hebdo
madā s̄l p̄manendo: deinde bulliāt pap̄
quo facto colent cū colature addat cere
albe q̄rū sufficit & fiat vnguentum molle:
postmodum auferat ab igne sen. p̄ baculo
agitādo donec tepidū fuerit. Ultimo loco
addant litargiū aurei & argētē bñ tri
turati. añ. 3. ij. tucie. 3. i. 2. f. ceruse 3. x. plū
bi vtri. 3. vi. camphorē fm̄ arēz triturate.
3. i. m̄lce. & oia incozpoentur in mortario
plūbi ducendo p̄ horam & vtere q̄z mirabi
lis est op̄ationis.

¶ Itē ad eadē intētiōē v3 vnguentū albu cā Unguētū
phozarū sub hac forma ordināti. R. olei ro albu cam
fati odoriferi li. f. p̄iguedis vituli liq̄facte
3. liij. ad ignem cui⁹ cera alba sufficiens fiat

vinguentuz molle quo scō auferat ab igne semp baculo agitando donec tepidū fuerit: demum addatur duoz duoz albumia cō quassata cum. 3. i. aq̄ rosate cāphore. 3. i. itez ducatur cum baculo p duas horas et vtere q̄ est mirabile remedium refrigera tium z materlex calidaz extinctiuuz ēt cum doloris sedatione.

Unguētū de minio. Item vnguentum de minio valēs oib⁹ vlcēribus virulentis corrosiuis malignis z vulneribus recētib⁹ vtrūq̄ administrat sub hac forma p̄fectam. R. olei rosati odoriferi. li. 8. pinguedinis vituli: pinguedinis vacce. an. 3. viij. olei mirritini. 3. liij. pigne dints porcine liq̄facte. 3. ij. folioz plāragi nis folioz marrisilue millefolij arnoglos se buglossē: rarascon id est cicerbole: conso lide minoris. an. 20. i. oia adinuicē iriturē tur z misceatur simul p dies tres: deinde bulliat parump postmodum colentur et colature addatur litargirij aurei z argē rei. an. 3. ij. minij ceruse terre sigillate boli armeni bene triturati. an. 3. ij. ter ebentine clarissime. 3. v. masticis. 3. i. itez bulliat donec acquirant calores nigerrimū postmodum cum cera alba sufficienti fiat vnguentum in bona forma.

Unguētū rosatum. 2de Use. 3te vnguentum rosati 2de Use mirabi lis opationis aduersus herisipillā ignez p siccū z vnāquāq̄z inflāmatōnem. Et in cūti rate nostra non sit in vsu. Tñ in vrbē Ro mana a medicis z practicatibus plurimū administrat: cuius talis est forma. R. pin guedinis porcine recentis liq̄facte. lib. liij. lote decies in p̄mis cum aqua calā: deinde cum frigida: postmodū accipe tñ de rosa rubea odorifera minutissime incisa: z oia adinuicē incozpozent s̄ p septem dies per manendo: postmodum bulliat vnica ebullitione z fortiter colent: itez renouent ro se q̄spirare supradicta z s̄ p maneāt: iterū p alios septem dies: deinde ponantur ad ad ignem cum li. i. succi rosaz z olei amig dalaz dulcius. 3. ij. itez lento igne bulliat vsq̄ ad summationem succi: postmo dūz colent addendo itez. 3. ij. succi rosaz z bulliat vsq̄ ad summationē succi z fiat vnguentū z si lauares ter cuz aqua rosata nil vitilus. Et ista recepta siue cōpositiōe vunt aromatarij Romane curie: 3te rece ptā amigdalaz ducium esse descripta.

Unguētū rosati no stre deseri 3te aliud vnguentū rosati descriptiōe p̄ntis. nēp̄ valēs ad exinguendā vnāquāq̄z ma

lā cōp̄onem calidā herisipille z ēt ignis p̄si co est medicina singularissima: cuius talis est ordinatio. R. olei violati olei nenufari niy loco ei⁹ olei rosati odoriferi. an. 3. liij. olei amigdalaz dulciū. 3. ij. pinguedinis vitu li li. i. pinguedinis eduli. lib. 8. pinguedinis por cine liq̄facte q̄ sit de masculo duoz annoz lib. liij. cuius cōpositio vnguentū talis est. In primis lauent oia decies p̄us liq̄factis et colatis oibus cū aqua calida decoctionis ordē rosaz floz violaz z lactucaz deide itez toridē lauent vtrūq̄ aqua frigida oz deacea: postmodū accipiatur tñ de rosas aliquārtulum p̄us q̄ sit pōdus oim et oia s̄ p hebdomadā pmaneāt: postmodū bulliat lento igne parūper. Et itez adda tur succi rosaz alba lib. 8. rosaz rubearz aliquārtulum p̄ritaz lib. i. 8. itez baculo oia misceatur s̄ p z dimittatur p decē dies postmodū itez bulliat lento igne vsq̄ ad p̄sumationem succi: itez colent z cola ture addatur cere albe. 3. ij. itez bulliat vnica ebullitione. Ultimo loco lauent bis cum aqua violaz z tantūdem cū aqua ro sata. 3^{itū} em vnguentū in refrigerando z vnāquāq̄z calefactionē remittēdo cū con fortatione p̄cule lese: iter cetera vnguentā p̄ncipatū ordinet. Et p̄pres i circuitu vlcēz optima est medicina in repentiōe: q̄ repentiū abq̄s vlcēz atep̄ticle nocumēto: q̄ ita nō faciūt medicie apocritice z rep̄ cussine: in q̄b⁹ ingredit̄ acetū bolus arme nus z succus herbaz frigidalaz z silis.

Unguētū rosati sic fit. R. olei rosati omphā cini li. 8. cere albe. 3. ij. oib⁹ ad ignē liq̄fac tis lauent pluries cū aq̄ calā: deinde cuz frigida rosaz z violaz postmodū cū aceto rosato lauent: istud vnguentū sub ista forma p̄fectū vnāquāq̄z calefactionē extinguit he risipillā delet z vulnerib⁹ est optima medi cina rep̄cussiva cum securitate.

Unguētū triarfaraci sic fit. R. olei ariq̄ li. i. litargirij aurei z argērei subtilissi metriturati aceti albi. an. 3. liij. bulliant oia s̄ p baculo agitando lento igne vsq̄ ad sp̄situdinem. Et vtere q̄ incarnat vulne ra z vlcera cicatrizat.

Unguētū cerotū 3te vnguentū siue cerotū pfortas stoma chū z eius digestionem corroborans sub hac forma p̄fectum. R. olei rosati odorife ri. 3. ij. olei mastickini. 3. i. 2°. succi abissi thij. 3. vi. succi pomoz citronoz. 3. 8. mēte neptre floz rozsmarini maricarie squi

Unguen tū frigida tium. Sal.

Unguētū triarfaraci cum.

Cerorum stomaticū.

Diaquilon
magnum

nanti rosarū añ. 20. f. spice inde. 3. ij. vini
odoriferi li. j. croci. 3. f. bulliāt oia simul
vsq; ad psumationē vini ⁊ succoz; deinde
colēf postmodū cēra alba sufficiēti fiat
vnguētū molle: addēdo speciez rriū fan-
daloz. 3. j. vtēre q; ei⁹ opatio mirabilis
ē. Diaquilon descriptiōe nra pfectū resolu-
it vnāquāq; duriciē mollicicādo cū secu-
ritate zelus opatio vī ēē diuina: cuius ta-
lis ē ordinatio. R. mucilaginis vt infra cō-
fecte li. j. f. vcs. R. radicū altee li. j. f. semi-
nis lini fenugreci añ. 3. j. seminis violarij
maluaz altee z citronioz añ. 3. f. p. li. 3. ij.
radicū rros. 3. ij. olei camomillini aneti-
ni de illio de semini lini trini añ. 3. ij. pin-
guedinis galline pinguedis anserine pin-
guedis anatis añ. 3. ij. olei amigdalarij
dulci li. j. bulliāt oia simul baculo agitā
dovisq; ad psumatōes mucilagis. deinde cū
cera alba sufficiēti fiat cerotū molle: ad-
dēdo armoniaci dissoluti i aceto. 3. v. f. era
pini opponacis bdeli galbani añ. 3. ij.
oia i eodē aceto liquefacta misce z incorpo-
rando facies cerotū vtēre in oi materia
dura z schloricā in oibus morbis vbi in
terio sit resoluēdi cū mollicicādo q; eius
opatio non h3 medicīa sibi parem.

Diaquilon
magnum
le.

Diaquilon parū descriptiōe nra ordi-
natiū resoluēs apostemata calida in fine
cū mollicicādo. R. olei rosari odoriferi li
rargirij aurei optime tritūratī añ. 3. v. ij.
camomillini 3. li. ij. olei violari olei amig-
dalaz dulci. 3. j. pinguedinis vituli pigue-
dinis galline pinguedis anatis añ. 3. ij.
terebēthine clare. 3. r. mucilaginis radicū
altee radicū lingue bouine añ. 3. ij. passu-
laz. 3. ij. r. f. seminis altee seminis maluaz
rū añ. 3. v. f. seminis citronioz seminis vlos-
larū añ. 3. ij. p. li. 3. ij. de oibus cū aq; suf-
ficiēti fm artē fiat mucilago: deinde oia
cū quātitate mucilaginis supradicte ad
ignē bulliāt baculo agitādo donec mucil-
ago sit psumpra: deinde cū cera alba vel
citrina sufficiēti fiat diaquilon molle: qz
miram habet virtutem.

Cerorum
ysopti
leni.

Ysopti cerotū Gal. valet ad duriciē z no-
dationē mēbroz duriciē epatis ⁊ splenis
z dolores eoz doloresq; matricis ad duri-
ciē funtūzq; enernoz cū mollicicādo
offis. R. cere citrine. 3. ij. olei camomilli-
ni olei trini añ. 3. v. mastics. 3. j. spice. 3.

ij. croci. 3. f. f. terebēthine. 3. j. isopi hūide. 3.
viij. rasine pint. 3. f. de oibus cū cera al-
ba sufficiēti fm artē fiat cerotū molle.

Ysopti cerotū descriptiōe nra va-
lens ad vnāquāq; corporis duriciē pre-
sertim adnerius neruos z chordas ⁊ cras-
z ruborositates ⁊ duricies schloricas a
morbo gallico euenientes mirabiliter re-
soluendo dēlet: cuius talis est ordinatio.
R. olei camomillini olei anetini olei rosa-
ri olei liliroz alboz añ. 3. ij. olei trini 3. j.
olei masticioli de spica añ. 3. v. pigue-
dinis gallinēzana: isolei amigdalaz dul-
ci añ. 3. r. medulle crurij vituli ⁊ vacca-
burij recentis ana. 3. v. storacis liquidi.
3. r. sepi vituli 3. ij. f. ysopti humide. 3. ij.
bulliāt oia simul preter ysoptū ⁊ storacem
cū mucillagine infra scripta vsq; ad psum-
ationē mucillaginis: deinde colēf cū
colature addant terebēthine clare. 3. ij. et
f. croci. 3. ij. cere citrine z odorez quantū
sufficiat fiat cerotū molle. Cuius mucilla-
ginis descriptio talis est. R. radicū altee:
radicū enule ana. 3. ij. storacis rros. 3. v.
passulaz. 3. r. spice. 3. j. f. aromoniaci bdeli
lij serapini ana. 3. ij. bulliāt oia simul cū
sufficiēti quantitate aque ⁊ modico aceti
vsq; ad consuminationē medietatis. dein-
de colēf ⁊ psp bulliant itez simul moze
quo supra dictum est.

Cerotū de melliloto hīs intētiōes an-
tecedētis ceroti: cuius talis est ordinatio melliloto.
nra. R. melliloti tritūratī vltia tritūratio
ne lib. j. camomille abstrinij aneti sili rri-
turati ana. 3. ij. fursuris tritūratiz ⁊ tēcea-
ri in furno. 3. v. ij. radicis altee decocte et
cribellate lib. j. radicis rros eodē mō de
coctez cribellate. 3. ij. passulaz decoctaz ⁊
cribellataz. 3. ij. oia decoquāt cū sapa
sufficiēti vsq; ad spissitudinē solidā: deinde
addāfolei camomillini anetini de illio ro-
sari ⁊ pleti z odorez ana. 3. ij. piguedis
gallinēzanse rri burij añ. 3. r. terebēthi-
ne clare. 3. ij. f. storacis liqde. 3. v. ysopti hu-
mide. 3. j. ⁊ f. croci. 3. j. sepi vituli. 3. v. cere
nouo odorifere qstā sufficiat: liquefacta ce-
ra cū oleis fm artē de oibus fiat cerotū
in bona forma: cuius offiū est vltia virtutes
antedictas in antecedenti ceroto auferre
vnumquemq; neruozum dolorē. Et pp
eaz attritionibus lacertoz ⁊ conuulsi-
bus musculozum. Valet insup adnerius
vulnera cassalia ⁊ ventris moze emplī ap-
plicatum ampliori pēda: mitigat etiā do-

Cerorum
ysopti nra
descriptio
nis.

lore ventosum q̄ in talibus vulnerib⁹ acci-
dere solet aliquāter carminādo resoluē-
do sanguinē intrus coagulatū. facit ēr ad
dolorē lateris v̄tētrīs: anhelitū facilitādo
Et nota q̄ in isto casu est magna medicū-
nar cū ipso multos honores v̄tētrīs cō-
secutus sum.

Cerorum
eugenij.

¶ Cerorū eugenij valens p̄tra catarrum
frigidū ēr mirabilis operationis: cuius
salis ē ordinario. R. maiorane pulegij. s̄i
cipados squinari añ. 3. ij. herbe sc̄e marie
siue persicarie neptie ana. 3. i. f. sandarace
rharis añ. 3. ij. mastice. 3. f. nucis musca-
te cinamomi anisoy añ. 3. ij. ligni aloes ca-
lami aromatici añ. 3. ij. f. tritūrada tritu-
rē subtilissime exticcatis p̄t̄ exticcandis:
deinde cū sufficenti q̄ritate olei masticeini
z cū cera noua s̄m artē fiat cerorū solidū
erēdat sup̄ coctoz applicet p̄missurē coctoz
nalloco p̄ims abaso: q̄ cerebz p̄foran-
do fluxum catarr̄i frigidū intercipit.

Cerorum
nra inuen-
tōe ordia-
rū ad ossū
fracturas

¶ Cerorū nobilissime operationis ex inuen-
tione nra valet ad restauratiōē fracturaz
ossū: porū sarcoidē fortificādo dorze ei⁹ ap-
plicatiōe nō timef̄ attractio materiez (v̄t
p̄ p̄ideritū ingredit̄ia nec) timef̄ puri-
fici q̄b⁹ duob⁹ v̄t plurimū ossa fractura
verari solet applicatiōe illius: v̄t ita dīce-
rim) diaboli cerorū ossi coroz q̄ p̄o p̄e
sunt aliqua ingredit̄ia q̄ virtutē habent
attrahendi materiā ad locū cūz molifica-
tiōe nō parua velut sunt armontacūz gal-
banū. Alia s̄o ingredit̄ia oia sunt: calide
nature cū attractiōe p̄dicta. puritū dolo-
rosūz sup̄ membr̄z inducēdo. Quāobrem
sepe numero cogit medic⁹ ad refrigerari
na trāsire līnīmētā: z ligamētā ac acatillas
auferre. q̄ oia restauratiōē ossū p̄trariāt
¶ Ergo in cōueniētiā h̄m̄s̄i materiez eui-
fec⁹ Alitū cerorū mītiōis z mēlloris ef-
fec⁹ infra ordinem: cui⁹ talis est forma.
R. olei mirritini olei rosati omphacini añ.
ii. f. succi radicū altee li. ij. radicū fraxinēz
folioz ei⁹ radicū p̄solide mioris z folioz
ipsi⁹ mirtilloz z folioz ei⁹ folioz salicis:
bulliat oia p̄t̄ aliquantulū p̄usa cū vino
nigroz tātūde aq̄ v̄s ad p̄sumatiōē me-
dicariis cū 3. f. mirrhetranūde thuris de
inde fortiter colēf̄ cui colature addat se-
p̄i h̄rcini liq̄facti lib. f. rerebēstine clarissi-
me. 3. ij. mastice. 3. i. itez cū p̄dictis oleis
bulliat v̄s ad p̄sumatōē p̄dictē decoctio-
nis postmodū colēf̄ addēdo līstargirū au-
retrargēt añ. 3. ij. bollarmeni subtiliter

triturat̄ terre sigillare añ. 3. ij. minij. 3. r.
itez ad ignē semp baculo agitādo lento
igne cū cera noua sufficiēt fiat cerorū ad
modū sparadrapī: cuius v̄tētrīs singularis
p̄ restauratiōē fracture ossū (v̄t p̄ p̄iderē-
rati ingredit̄ia) z ei⁹ opatiōē cū securi-
tate. Sedat em̄ dolorē in mēbz cū cōfor-
tatione mēbra facta fortiter ligādo. P̄t̄
nota q̄ solū olei mirritini (v̄t inq̄t Aut. c.
xij. de rebus p̄ferētib⁹ ad fracturā ossū
h̄z virtutē restaurādi ynāqnāq̄z fracturā
ossū. Idēz dicit de maluanico. c. de me-
dicinis fracturarum ossū.

¶ Unguentū de calce descriptū nra facies Unguentū
ab p̄bustione ignis ad puritū ad herisipi-
lā viceraraz ad velicatosz excoctatōes a nra deseri-
cū calida euentens. Valet insup̄ ad oia p̄ionis.
v̄lcera discrasia: a calida z male p̄plexiona-
ta z difficilis sanatiōis: cui⁹ vnguentū talis
ē descriptio. R. calcis nouis lote subtilis
sime puluerisate. 3. ij. līstargirū auretrar-
gēt. añ. 3. ij. cerusē. 3. ij. f. nucē. 3. ij. olei
rosati omphacini. 3. vj. olei rosati cōplēt
odoriferi lib. i. f. sepi v̄tūli liq̄facti. 3. viij.
succī p̄lāragis succi solari succi lactuce
ana. 3. iij. P̄t̄ modū p̄hēdi vnguentū p̄-
dictū talis est. In p̄mis bulliat p̄guedo
siue sepi lēto igne cū oleis effuccis v̄s ad
p̄sumatōēz succoz: deinde colent̄ z cola-
ture addent̄ cere aibe quantū sufficit cūz
additōe vnguenti rosati. 3. ij. f. itez bul-
liat vnica ebullitōe postm̄: odū auferatur
ab igne baculo agitādo cū mioralib⁹ p̄dic-
ti⁹ p̄us optie puluerisate retrargēt v̄s.

¶ Itē vnguentū siue līnīmētū valet ad pu-
ritū z ad oēs irētiōes p̄noias. cui⁹ tal est
ordinatio. R. olei rosati odoriferi lib. f. v̄n-
guētū populeonis vnguentū rosati v̄nguentū
sal. añ. 3. ij. succi p̄lāragis succi sempitue
añ. 3. i. vini granatoz. 3. f. aceti rosati. 3.
ij. līstargirū auretrargēt añ. 3. ij. nucē.
3. ij. f. cerusē. 3. r. d̄oib⁹ miorario plūbi v̄s
artē fiat līnīmētū. P̄t̄ modū p̄hēdi v̄n-
guētū talis est positis mineralib⁹ in mior-
tario plūbi deide gutta succoz z sic facien-
do cū pistello plūbeo agitādo d̄oec oia in-
gredit̄ia. valet ēr summo p̄e in inf̄m̄atiōi-
bus tibiāz z eaz v̄lcibus discrasiat̄is.
¶ Unguentū de calcato valet ad antiqua-
ta vlcera p̄ieris difficilis sanatiōis q̄z pau-
lartue mundificādo carnē malā incarnat-
z solidat. Cuius talis est ordinatio nra.
R. p̄nguedinis porcine p̄nguedinis v̄tū-
li p̄guedinis vacine ana. li. f. celidontē al-

Līnīmētū
ad p̄uri-
tum.

lelute plātaginis matris silue ligue cantis
añ. 20. j. calcis extirce ter cū aqua li. f. cal
cātī puluerizati. 3. j. florīs eris. 3. r. oia ad
inuicē equalitē 2 silō dimittant marcesce
re p hebdomadā postmodū addant aqua
plātaginis vini granatorū. añ. 3. liij. deinde
bulliāt lento igne vsq ad summationem
aque evint postmodū colent 2 exprimant
canapario spisso cui colature addant litargi
riū auri 2 argētē. añ. 3. liij. bollarment
terre sigillate minij. añ. 3. j. terebēthine cla
rissime. 3. liij. itez bulliāt cū cera alba inf
siccitē fiat cerorū nigri 2 molle. Cui⁹ vir
tus v3 ad vnāquāq vicationē difficillimē
curatiōnis 2 ē viceribus humidis 2 vl
ceribus morbi gallici sibi optulatur.

Unguētū ad flegma salū 2 ad scabiē
de calcāo curandā. R. vnguentū populeonis olei ma
sificat. añ. 3. f. olei de virescētis ouorū. 3. liij.
olei de semē līni. 3. viij. pinguedinis vituli.
3. liij. elebori nigri. 3. viij. radicum. lapacū
acuri. 3. ij. foliorū plātaginis. 20. j. oia p
sistent subtilissime 2 incorporez 2 pmitat
marcescere p quatuor dies deinde bulliēt
cū clato vno aq fumiterre vsq ad psuma
tionem aq deinde colent 2 colature addā
tur litargiriū auri 2 argētē. añ. 3. v. ceru
se terre camelli. añ. 3. r. cere albe qritū suffi
cit 2 fiat vnguentū molle. P Et nota q v
nguentū supradictū v3 in isto casu ad pūri
tū 2 marime qñ flegma falsum est cum in
flāmmatione 2 dolore loci. Et si huc recepte
adderent. 3. ij. argēti vini cū salina extin
cti esset maioris efficacie 2 v3 ē ad vnam
quāq scabiē desiccandaz 2 malo mortuo
sibi est pseraneum remedium.

Unguētū
ad fleg
ma falsū
scabiē va
lens.

Unguētū Item aliud vnguentū pbarissimū ptra
gira serpi
serpiginē 2 impetiginē. R. saponis gallici
ginē 2 ipe olei amigdalarū amararū olei laurini olei
siginem. masificat. añ. 3. j. terebēthine clare. 3. ij. cer
re camelli sulfuris triturat argēti vini ex
tincti cū salina. añ. 3. ij. f. virri triturat li
targiriū auri 2 argēti. añ. 3. j. r. f. aceti sō
liti. 3. ij. elebori nigri triturat vltima cri
turatione. 3. f. sepi vacat. 3. vi. oia sibi m
isceant. Et fiat vnguentum qñ in isto casu
virtutem h3 celebrissimam

Unguētū Cūguētū ceras eos magnū valēs ad an
cerateos
tigua vulnera mūdificāda rectificat vlc
ra difficillime p solidariōis. Et ei⁹ opatio
est ppinquavngēto aploz. Cui⁹ forma ta
lis ē. R. armoniaci. 3. j. bdelij olibani ma
scullini aristolagie sarcocolle. añ. 3. v. m
re galbani. añ. 3. liij. litargiriū. 3. xv. aloes

opponacis. añ. 3. ij. 2. f. florīs eris. 3. r. rasi
ne pini. 3. xliij. prerant bdeliū oppopona
cū galbanū 2 armoniacū 2 in aceto infun
dant vel in aliqua parte illius olei 2 rasi
na 2 liqfiant ad ignē 2 colent 2 alia subli
issime puluerizent 2 cribellent vltima cri
bellatione qbus pactis coquat litargiriū
cū oleo parūper baculo agitādo 2 cū incit
pit corpus accipe ponant cera 2 rasi
na 2 ligas pietre cocture est qñ imponitur
gutta vnguenti sup fery vel lapidē statim
coaglet tunc deponatur ab igne oia ad
inuicem incorporent ponendo in vltio flo
rē eris baculo semper agitādo donec te
pidum fuerit 2 vsui referuat tanq rem ma
gne virtutis.

Unguētū aureū qd icarnat 2 pglutinat
vlcera recētia cuius talis est ordinario no
aureum.
stra. R. cere citrine. 3. vi. olei rosati odor
feri. li. j. terebēthine clare. 3. liij. rasine coloso
nie. ana. 3. j. masificis. 3. vi. thuris sarcocol
le. mirrhe. ana. 3. ij. f. sepi castrari 2 vituli
ana. li. f. millefolij. 20. ij. florīs rozmarini
aut cimarij et cū auree minoris. ana.
20. f. oia adinuicē pistent pter cerā 2 rasi
nam cū herbis deinde oia incorporentur
simul dimittendo marcescere p tres dies
postmodū cū clato vno vini odoriferi bul
liant vsq ad summationem vini deinde
colent 2 fortiter exprimant 2 iterum ad
ignē cū cera 2 rasina fiat vnguentū: quod
lauetur cū lacte ter vel quater mā lotio la
cis reddit ipm minoris calefactionis et
magis pulcherrimū magisq doloris seda
tiuum. C Decursu filij mī. Aliū vnguen
ta 2 ceroraria q diutius cū honore 2 vtili
tate experti sumus: 2 que vera 2 aūteriti
ca reperimus ad intētiōnes de qbus i eo
rum rubrica fit mentio P Porulites in me
diū adducere varias 2 diuersas recepras
vnguentoz 2 cerotoz in antiquoz et mo
dernoz scripturis descriptas tñ eas rātrū
quas longa experientia pbanimus et vti
liores esse reprimus p morboz sanatione
seriatim descriptissimū. P Et sic deo dante
cōpletus est sermo p̄sentis capli: cuius no
men sit benedictum.

Cap. De tabula medicinaz simplicius
2 compozitaz qbus vtunt chirurgi nauti
gantes 2 in castellis 2 oppidis cōmorātes
sine aromataris p curatione morboz: 2
qñ in eoz archa secum debent portare ad
vsū 2 necessitatem chirurgie.

Et in primis a simplicibus incipiendus est que sunt velut Camomilla: mellilotus anetum: abfinthius: coriandrum: anisum: farsur: milium: fenugrecum: semen lini et eius farina: farina fabarum: farina ordei: farina orobi: farina tritici: mel: zucarum: bolus armenus: terra sigillata: aloes epaticus: mirra: rhus: gipsus: sarcocolla: crocus: iadalis rubens: z citrinus: caphora: turia: cernia: plumbi visum. Litargirum aureum et argenteum: lamina plumbi: vitrioli combustum et non combustus. **P** Ad fluxum sanguinis pulvis restrictivus: pilus leporis: calx: lota: alumē roche: flos eris. Pulvis noster carnis superflue remotivus: terribentina: mastix: gummi elmi: rasina: pin: colofonia: pis: navalis: pinguedo porcinā: pinguedo anatis: pinguedo galline: pinguedo anserina: butrum: sanguis draconis: munita: mirus: radices liquorice: capsa litorum: alborum: ordei: mundi: radicea malvaus: semen malve: semen comune: psillum: semen citoniorum: passule ficus sicce: dactili: iulube: sebestē prunada mascena: sumach: balauiste: nuxes cypresii: squinantum: stichados: arsenicū: aurum pigmentum: fulmatum: mīnium: dragaturum: psittuz: cera alba: cera rubes.

Ita sunt simplicia ex quibus bonus chirurgicus potest componere multa auxilia ad vitium chirurgie et eas frequentissime descripta reperiuntur in libris et antiquiorum et modernorum per curatione diversarum egritudinum et sufficit istorum omnium secū quam quantitate deferre sanguisuga etiam secum deferre vitiosissimum est.

Uiso in superiori scriptura de medicis simplicibus videndum est deinceps de medicinis compositis et earum virtutibus et quas medicinas compositas debent chirurgi nominari in eorum archa deferre. In primis enumerabuntur electuaria videlicet Electuarium de succo rosarum: mel dialysin: cō: confectio amech: diacaprotico: diacassia: diapruntis solutivum et non solutivum: triaca: bñdicta: sera simplex: Gall. cassia reubarbarum.

De pillulis sint velut.

Pillule de iera cum aggarico: pillule hermodactilorum: maior et minorum: pillule sine quibus esse nolo: pillule mastice: pillule bechichte: pillule aggregative: pillule de reubarbaro.

De pinguedinibus.

Pinguedo porcina. Pinguedo gallinacea. Pinguedo visina: pinguedo anserina: pinguedo auaris: butrum vaccinum.

De sirups sunt velut.

Sirupus rosatus. Sirupus de succo endive. Sirupus acerosus simplex. Sirupus de radicibus cum aceto et sine. Mel rosatum: mel violatum. Oximel simplex: sirupus violatus: sirupus de acerositate citri. Sirupus de fumo terre minor et maior: sirupus de epitimo.

De vnguentis et cerotis sunt velut.

Unguentum album camphoratum. Unguentum basilicum magistrale descriptione nostra. Unguentum de mīno descriptione nostra. Cerorum capitale descriptione nostra. Diaquilon magistrale descriptione nostra. Cerorum isopti descriptione nostra. Cerotum ad fracturam ossium descriptione nostra. Unguentum egyptiacū descriptione nostra. Rupporum de capitulo. Troiscus de mīno. Agripa: Diatrea. Sief album. Sief de thure. **E**t ista sufficiunt cuiaquis infrascripta per necessitate p̄dictorum chirurgicorum.

De aquis.

Aqua rosata. Aqua feniculi. Aqua fumiterre. Aqua plantaginis. Aqua capillorum veneris. Aqua endive. Aqua bugiosse. Aqua solatri. Aqua violarum. Aqua melisse. Aqua vite.

De oleis.

Oleum rosatum omphandicum. Oleum roarum completum. Oleum masticeum. Oleum camomillinum.

Oleum violatum.
 Oleum spericonis.
 Oleum de lilio.
 Oleum de enorbio.
 Oleum sambucinum.

Et ut rectius auxilia predicta ad utilitatem egorantium vna cum nonnullis alijs inferius descriptis possint a p̄dictis chyrgicis administrari p̄prietates earūdem singularim describā. Et primo a sirupo acetoso incipiemus.

Sirupus acetosus.

Sirupus acetosus simplex est, satis vltis et singularis vt in antiq̄ et modernis medicor̄ reperitur scripturis ad oēm materiā Et p̄pterea medici frequenter eorum tantum remedia peculiari (vt nonnulli asserunt) ad digerendā cholera phlegma et melancholia. Quapropter vlt̄r dat tertianarijs: nā rōne aceri grossos humores attenuat viscosos icid̄s duos et inceptos euellit: penetrationē p̄stat: opilationes aperit et vniū p̄notat: putredinē et humorū maliciā corrigit: vñ peccatissimib⁹ febrib⁹ optime opulnat. Rōne aut̄ fuerimisse frigiditatis subtilis humorū p̄tes aliquat̄ inspissat ingrossat et sequat̄ et refrigerat cholera sitim sedat vtrāq̄ materiā digerēdo.

Sirupus acetosus cum radicib⁹.

Sirupus acetosus cum radicib⁹ cōposit⁹: h̄tutē h̄z satis tēperatā p̄pterate sua cholera cassam difficiē et inēptā digestiōi digerit: putredinē resistit: malas humorū q̄tates corrigendo et opilationes potētissime apiendo phlegmaticā materiā incidit et exstringit. Urinā et sudorē pronocat. Medici aut̄ eo frequētissime vtrūq̄ in principio tertiane depēdētis a cholera admixta cū phlegmate grosso cū melle rosato et cum aq̄s endiute sumit̄ terre buglosse acetose feniūli et currentis easq̄ cursu.

Oxymel simplex.

Oxymel simplex h̄tutē h̄z malos h̄iores diuersosq̄ generē digerere eosq̄ attenuando incidere et maxime in humorib⁹ in q̄b⁹ phlegma videt̄ dñiūz h̄re: facit Et p̄m ad digerendū humores q̄ sunt in stomacho in lucturis et epate. Et p̄pterea febrib⁹ diurnis a phlegmate grosso causatis admixtum cum aqua feniūli potenter v̄z.

Oxymel cōposit⁹.

Oxymel cōposit⁹ est valde digestiūz et peculiare ad malos humores grossos et viscosos phlegmaticos et melancholicos digerendos ex̄ntes in febrib⁹ cronicis eos attenuando et incidendo q̄ sudores et vniūz potenter purgat. Et p̄pterea vlt̄r dat feb̄z horantibus quarana febre et cronicis et

oibus febrib⁹ inordinate vagantib⁹ in earum declinatione. Ad eandē intentionem v̄z sirupus de quinq̄s radicibus cuius h̄r est maioris temperamentū.

Sirupus de biantijs ad febres cōposit⁹. Sirupus de ras lōgas et difficilis terminations p̄m biantijs facit quaz materiā est cholericā et admixta cū phlegmate grosso illā digerēdo opilationes apit. Et p̄pterea ictericiā delet. Et insup in febrib⁹ cholericis q̄ plēgatur. conuenientissime post decimum diem cum aqua endiute abstinēti et capilloz p̄neris administratur.

Sirupus de endiua simplex h̄tutem h̄z Sirupus de digerēdi cholericā subtilē et acutā. Et p̄o endiua. p̄pterea ipsius feruorē refrigerat et acuitatem lenit et erundit. Aperit insup oppilationē epatis maliciā eius rectificādo. Sirupus de endiua cōposit⁹ eandē h̄z p̄rogatiuam cū sirupo simplici.

Sirupus violatus ad digerēdū humorē subtilē cholericū plurimū facit feruorem cholere extinguendo et refrigerando: sitim et exstringit pectus leniendo mirabiliter. Sirupus ad tussim siccam leniendā et p̄ctoils stricturam valet.

Sirupus de iulubis facit ad rauēdū vortis clarificandā sitim mitigat: spūm tenue inspissat ip̄m ad ex̄itū facilitando et tussim in pleurētico morbo mitigat ac, febrib⁹ ardentibus opitulatur.

Sirupus de liq̄ricia est satis in caliditate tēperatus cuius offm̄ est vniūquamq̄ liquitricā tussim auferre pectus pulmōē leniēdo et ip̄m abstergit ab oī phlegmatica materia grossa cā p̄spuramina educendo.

Sirupus de isopo est aliquatū elenatus in caliditate et est ap̄tinē curat tussim difficilem et diuturnā et digerit materias phlegmaticas grossas q̄ op̄llat vias anhelit⁹ spūsi et materiā catarralē ad ex̄itū p̄parādo seu facilitādo. Et p̄pterea asma tics medet̄ dolorib⁹ laterū et capitis a frigida cā cū v̄tositate mirifice opitulatur.

Sirupus de praffio facit ad vitiā pulmo nis et pectoris digerit humores phlegmaticos grossos et viscosos. Et expurgare facit materiā catarralē ex̄ntem in pectore et pulmone. Et p̄pterea v̄z aduerfus tussim antiquā.

Sirupus de granatis p̄didit acuitatem subtilis cholere ip̄am digerēdo. Corrigit insup et refrigerat putidā cholera. Sanguinem mundificat. Sitim emendat. Et

propterea cholericis febribus vixit pcedit.
Sirup^{us} de acerositate citri febribus
 acerositas acutis et incensius et pestilentialibus optimus
 refugius est. Cuiusmodi cholere et materiei
 venenose pcedit. Sitim extinguit. Et hu-
 mor putredini mirabiliter resistit et propterea
 medicum quam libentissime in pestilencia te-
 pore estivo frequenter videntur eo propterno
 biliteratem sue operationis.

Sirup^{us} de papauere
 diu somnum in his qui non possunt dormire sistit
 vnuquodque catarrhalis fluxu subtili et mate-
 riam aliquam inspissando. Et exhibet etiam
 vixit aduersus tussim sicca hoiem infesta-
 te: et per oem modum admistrationis eius vix
 pra pcedit tussim et mirabiliter sanar tussis
 res quae sunt parati cadere in periculum.

Sirup^{us} de succo.
 Cuiusmodi de succo acetose vix aduersus
 febrem pestiferam veram pestem extinguit. Ca-
 lore et sitim mitigat huiusmodi a putrefactio-
 ne conseruat. Et feruore cholere remittit et
 sanguinem mullificat grossosque humores in-
 cidit: cor confortat lincolpium remouendo.

Sirup^{us} de mirro.
 Cuiusmodi de mirro stipriscat potestissime
 et propterea facit ad fluxum ventris et ad fluxum
 mēstruorum dissilantes acutas barachias
 quae a capite fluxu fecunda descendunt sistit.
 Cuiusmodi citionis sua stipriscitate magnifi-
 ce facit ad fluxum ventris. Facit insup ad su-
 scitandū appetitū stomachi pfortat. Et
 propterea vomitum statim reparat demum
 virtutem digestiuam stomachi pfortat. U-
 scera quae debilitata forrificant.

Sirup^{us} de menta.
 Cuiusmodi de menta est temperate calidita-
 tis et par calefacit. Ideo vixit stomachi
 digestiuam et calorem eius naturalē pfortat:
 et debilitatē stomachi et languorē eius repa-
 rat. Et propterea vix. Nunquam fuit lenta sto-
 machi succurrere menta.

Sirup^{us} de abinthio
 Cuiusmodi de abinthio ad pfortationem
 stomachi et epatis plurimum vix. Appetitū deua-
 statum et corruptum restaurat. Cōfert et
 ad dolores stomachi viscerum et epatis.

Sirup^{us} de fumore.
 Cuiusmodi de fumore est satis digestio
 vix ad vnuquodque materiam grossam falsam
 a iustā et corruptā. Et propterea facit ad sca-
 bitem: malū mortuū serpigine impetigine
 phlegma salum lepra cācrū herpetē et aduer-
 sas morbi gallicum est medicina magna
 put intractam et curatione morbi gallici
 optime dictum fuit.

Sirup^{us} de epithimo.
 Cuiusmodi de epithimo vix aduersus mor-
 bum gallici lepra cācrū malum mortuum
 epithimo. phlegma falsum: scabitem antiquū sephiros a

materia melacholica causatur. Et insup
 aduersus gutta rosacea pustulas factas
 de huiusmodi salso baurachino et adustor facit
 ad puocationē vix. Aliud quod mollificat.
Sirup^{us} de stichados
 Cuiusmodi de stichados aduersus nerno
 rū egritudines vixit dat pferit frigiditas.
 Valet propterea pra paratim spasmū epi-
 lepsiā et nervorum debilitatem. Valet etiam
 sensibus catarralaborantibus.

Decoctio
 Cuiusmodi cois magis refrigeratiua sic
 ordinat. Et quatuor seminū cōmū tritū se-
 minū minorum. an. par ordet mudi passula
 rū. an. 3. i. liqre. 3. i. aniloz. 3. i. iulubarū
 prunoz damascenoz. an. numero. x. sebes-
 ste numero. vi. bulliat oia sic et ad ēdū
 buglosse et aqua pluuiāl edes portionibus
 visq ad psummationē tertie ptis: et vix in
 medicinis aduersus febres acutas et cho-
 lericas et est medicamē valde pectorale.

Decoctio
 Cuiusmodi pectoralis pra tussim et asma
 valde peculiaris et pbat. Et farfare sca-
 biosae capilloz veneris flosi passū. an. 20
 i. floz violaz boragis et buglosse. an. 20. f
 radicū lingue bouine. 3. i. prunoz dama-
 scenoz iulubarū. an. 3. i. 2. f. sebesten ordet
 dactiloz caricaz. an. 3. i. liqre. 3. i. peni-
 diaz 3. i. f. feniculi 3. i. iij. mellis optimi.
 li. f. oia decoquant cū aqua sufficiēt visq
 ad psummationem medietatis: deinde co-
 lent p stamineam et vtere qz eius operatio
 ad predicta mirabilis est.

Loc.
 Cuiusmodi loc ad tussis facilitandā et ad stricture
 pectoris. Et zuccari cādū violari. 3. i. peni-
 diaz 3. i. f. sirup violari. 3. i. diadragan-
 ti. 3. i. iij. succi liqre. 3. i. vj. seminū cōmū mū-
 daroz pīneoz. an. 3. i. melle et cū modico
 aq scabiose fiat loc. Ita enim mixtura le-
 nit humecrat et abstergit pecrus.

Diamor.
 Cuiusmodi diamoron et dianuci valent aduersus
 squinantiam in principio visq ad augmen-
 tum. Tumoribus insup intrinsecis gulez
 vuule relaxationi optime medetur: et ab-
 scindit fluxum catarris phlegma grossum
 abstergendo si cum vino granatoz et aq
 plantaginis gargarijzetur.

De electuarijs lenitius et solutius.

In primis
 Cuiusmodi diamanna facit ad purgatio-
 nem subtilis cholere mixte lenit ventrem
 cum facilitate. Et propterea eius morbis
 opulatur.

Diacatolicon
 Cuiusmodi diacatolicon est medicina satis vix. Diacatol-
 purgat eū indifferenter vnuquodque mate con-

ritā aliquatū digerēdo. Et eius solutio est sine molestia. Et ad gustum satis amica- bilis. Et laborātibz febre acuta. Epatis- cis etiam et spleneticis pceditur.

Diapysus

Diapysus nō solutiū cū lenitate vē- trem soluit sine molestia. Et est suavis et boni gustus: sitim sedādo. calorē febrilem eringuit. Et ppter ea febribz acutis si- mo che. Caufoni z incensibus vtrūq; medet. In testina q̄q; lenit r̄p̄orat. Et si est cū addi- tiōe diagrīdī tūc est valde solutiū. Et iō vnāquāq; choerā poterit euacuat.

Diacaſſia

Diacaſſia est lenitiua et valde peculia- ris. Et vtz febribz cholericis incensibus r̄cu- ris. Et ppter ea purgat cholera subtilē sanguinē mūdificādo ventrēq; sine mole- stia leniēdo purgat. Uiscera quoq; lenit r̄dolcorat. Et quidā addūt in singula li- h̄mōi confectionis diagrīdī. 3. ij. q̄ tūc est fortioris solutiōis.

Electua-
riū de p̄-
ſilio.

Electuariū de p̄ſilio optime opationis: aduersus em febres cholericas potēter vtz. Et ppter ea humores cholericos educit z ictericis insup repatis opilationibz vtili- ter medet. Calores deniq; incensibus re- frigerat: laborātibz quoq; malignis co- rosionibz vtrūq; vlcibz vtrūq; tribuitur.

Electua-
riū de ſuc-
co roſaz.

Electuariū succi roſaz est solutiū val- de vtile ad vnāquāq; cholera purgandaz z ēt ad vnāquāq; tertianā r̄dolorem iun- cturaz a materia calā causatū. Et uacuat pterea oēs malos humores calos r̄furio- sos. 3o in furiosa heripilaz maligna car- biculo pruna igni p̄ſico antraci herpere est mōno cū diacatoliconē vtrūq; pceditur ad purgādū reliquias humaz in quales- censibus est calcar allaz medicinarum.

Diasinico

Diasinico est medicina securitatis fa- cillime solōtis. Purgat cholera grossa z p̄hlegma. Et ppter ea vtrūq; dā in sine fe- b̄lū cholericaz q̄ sunt cū admixtōe p̄hleg- matis grossi. Sanat dolores vētris et in- testinorū euenientes a materia p̄hlegma- tica grossa. Et propterea aduersus cholā cam ventosam vtiliter conceditur.

Electua-
riū indus.

Electuariū indus est optima medicina ad euacuādū hūores p̄hlegmaticos grossos exi- stētes i sitacho z tūcturis admixtos cum chola. z ppter ea podagrī claz laborātibz iuncturaz doloribus a frigida cā causa- tis magnifice medetur. 3o p̄hla grossum in q̄cūq; corpis pte cū cholera p̄stitutum euacuat et educit. Uz insup ad auferēduz vnūquēq; dolorē a materia ventosa causa-

tum: quare doloribus euenientibz in mor- bo gallico m̄ſrice occurrit.

Confectio amech est medicina purgās Cōfectio vnūquēq; humorē cholericū salūz z adu- amech. Insus. 3o circo laborātibz ex morbo gallico vlcibz fornicosis: vtrūq; z malignis vtiliter pceditur. Facit insup ad scabiem flegma salūm cācrum lepram malū mor- tuum imperisimem z serpiginem.

Indicta supra posci clisteribz admini Indicta. strata aduersus oēs iuncturaz dolores a materia frigida causatos est optia medi- cina: aduersus ēt oēs egritudines r̄n̄r̄ vesice ab h̄mōi cā causatas. Insup sumpra in clisteribz valet 3 dolores morbi gallici.

Cōfectio de turbibz vtz ad purgās Cōfectio hūores flegmaticos grossos. Et ppter ea ad scrophulas botiū glāndulas nodos et humores frigidos p̄ſim facit. Et p̄ ēt ſent b̄ mulleribus et pueris flegmaticis deli- caris et oculos pcedi. cuius talis est ordi- natio n̄ra. R. turbibz p̄parati agarici tro- ciscati elebori nigri an. 3. i. z. 3. j. j. n̄r̄beris polipodij mirridati an. 3. ij. diagrīdī. 3. j. cinamomi garosiloz an. 3. ij. galage p̄- p̄teris lōgi nūc m̄ſicare mac. cubebe an. 3. 5. zuccari albi li. ij. sp̄ce. 3. j. m̄ſice r̄ſcōz artē cū sirupo rosato fiat mixtura solida: q̄ eius opatio m̄ſi in modū valet ad p̄no- minatas egritudines sanādas. et ad mor- bum gallicum p̄ſaneum remediū est, et dōsis eius sit ad 3ritatem castanee.

Solutiū idropico- rum. Solutiū idropicoz facti ad herniam aquosaz: cut⁹ talis est ordinatio. R. solda nelle. 3. j. succi līros. 3. r. succi r̄assati. 3. vi. sirupi de q̄nq; radicibz li. j. bulliāt cū suffi- cienti 3ritate aque endiuie et feniculi et scōz artē fiat sirupus longus: z dōsis eius sit. 3. ij. vsq; ad. 3. ij. potentissime educit aquā c̄lirnam z sanat idropicos.

Tartarū cū terebentina lota z vtrūq; Tartarū seorsum. I. tartari. 3. ij. terebentine. 3. vi. se- plus ventrem educit. Et corrigitur cum melle rosato et modico mastice.

Oleū cōe. 3re oleū cōe paratū sit cū modico succi ābzorāt parūq; limonū succi vētrē educē- do h̄mes iterficiat. z dōsis ē singulorū. 3. ij. 3erapigra gal. vtz ad omnes egritudi- nes capitis de materia frigida sicurverti gra- ginez epilepsia spasmū. r̄debilitare z oculo r̄ū. z lum̄i post cenā p̄ quas horas coctear vnū. z in clisteribus posita idem facit.

3era insup p̄ſtatū vtz ad eādem inten 3era p̄ſta- tiōē. est tñ ad gustū magis amica bilis e r̄ini.

inter ceteras progatius plurimuz facit
aduersus oculoꝝ obscuritatem.

Micleta. ¶ Micleta v3 mirabilr aduerfus ynluquẽ
q3 fluxu ṽtr̃is p̃ter epaticũ: 7 Demorolda
rũ fluxu imoderatũ: stomachũ p̃forãdo 7
ear tãq̃ mēbz mādã retinēdo. p̃for
tar stomachũ 7 p̃turẽ digestiũ corrobora

Electra. ¶ **Electuarium** mirtimum h3. prolatius a
riū. mirti- intentiones p^oformes milderare antedice.
num. ¶ **Euchazar** rosati p^ofortat stomachu3 cor.
zuchari. viscera debilitata corrobora3: et refrigerat
rosatum. totū corp⁹ cum aq̄ in estate potatumz bo-
 num generat nutrimentū p^otilis remo-
 uetio3a p^ontaneū remediū est.

zucharus. Cluchaz violatuz pñdñt feruorē colere
violatum. sñm deponit: calorē febilē extinguit: pe
ct⁹ z vētrē lenit: ruffitib⁹ optulaf z pleu
reticis a principio vñlter conceditur.

zucharus **E**zuchary buglossatum plurimuz facit a
vicia stomachi cordis et epatis. et propterea
b.uglossa remouet incosimpies corrodit tremorem
tum. et mouet spiritum calorem extrinsecum

Dyactonum. Citoniorum pasta siue diactonisi facit a
nium. fluxu petris. raduomisi restringēdi: zm

Mixtura 2° ascendendum sumitur post cibum.
 Mixtura q³ manus christi d³ sic fit. R.
 zuchari albi lib. 1. aque rosare quantum
 sufficit ad ignem scdm artem fiat mixtu-
 ra in mortellis. Et si addant margariti-
 rum. 3. f. erit cordialisima.

Diarradō ¶ Diarradon abbas siue pfectio stomaci
abbatis. chū debilitati pfortat virtutem digestum
magnifice corroborat appetitum denas-
tū emendat ⁊ restitaurat. Et ppter ea in fi-
ne febrium acutaz vtiliter dat cum modo-
co vino odoriferi psumptos ⁊ extenuato-
restitaurat et itericos sanat.

Trisū san-
dolorum. Confectorio trisū fandaloz facit ad egrit-
tūdines epatis. Iō valet ꝑ opplationem
eius rīstomachum discrasiatum a cā cal-
da pfortat: appetitum incitat: clbuz dec-
quere facit: calorem febrilem extinguit:
est gustu valde amiscibilis.

Aromati **C**romatici rosati est pfectiovalde su
cu rosati. ut gustusotillis multu ad multas corph
passioes. Na et viri est stomachu et epa
debilitatu pfortare: appetitui denas
renare: pfectioes corphozare. Et r

pterea (vt inq̃t x̃p̃fue) abstergit humor

fitates⁹. Quobzē sua bōitate excellen-
tia ē pfortādo corcerebz ceteris pfectio-
nib⁹ pponenda est. Claros insup spūs in
eis gignit: vtutesqz omnes naturales vt
tales fortificat et corrobōrat. Et qualescū-
qz oibz sint incoipitanti bz cum modis
co vini odoriferi ptiliter conceditur.

Diastimnū stomachū infrigidatū cale
facit carminādo venterositate. Et dolores ab
ea pcedētes mirabiliter sedat. Adiuuat isu
p digestiōem stomachi frigidū t humidū.
Et laboratibz nuss frigidā ootulatur.

Diāthos siue electuarium de flore roſe
marini ſiutez h̄z p̄forādi. 30 oib⁹ paſſioi
bus caridiacis viſi medef. facit iſup ad
triſticiā z melācholiā. ꝓualēſc̄it ꝓ opium
laſe iſupno ſiāa choſiſiōri cū modico vini.

Confectio pravermes sic fit. R. coralline. **C**onfectio
ne. 3. ij. femis macedonici alexadrini. semi. 2. vermes
nis. porrace an. 3. ij. centonici siue granel
le vel seminis sancti. 3. ij. f. bitami. cony
cerni adusti an. 3. i. reubarbari. 3. liij. ga
riosilij. 3. i. croci. 2. f. suchari lib. i. zcyvino
granator. fiat 2fectio solida: rdet ad. mo
dum castane quia eius opatio est diuina
ad vermes interduendos.

Cōfectio enfragie valēs aduersus oculos Cōfectio
 u loz caliginē eoz sanitates pseruat vīsum enfragie
 i clarificādo et spīritū acuēdo: cui⁹ talis ē de

scriptio. R. eufragie. ʒ. ij. cinamomi cube
bene mac. ꝑ pipereis logi garofilioꝝ. añ. ʒ. i. f.
feniculi. ʒ. ij. mellis spumati li. f. ʒ. f. succi
feniculi depurati. ʒ. i. succi rure succi be
bene añ. ʒ. ij. succi calidie. ʒ. f. decoquã
succu cũ melle vísꝑ ad psumationẽ succoꝝ
deinde colent ʒ colature addant reliq et
fiar pfectio. Et doſis eſt ad q̃ritatez ca
ſtane in ſero añ vadit deſinitum.

Coſectio de feniculo p̄ra debilitateꝝ vi
ſus. Coſectur eſt viſuꝝ acutis oculis caſi
ginoforad ſanitateꝝ reſiſtētiꝝ: cuiꝝ talis eſt
ordinato. ꝛ. feniculi ſilleris mōranti añ. 3.
i. euſfragie camedreos radicꝝ celidonte ſe
mintis apꝝ añ. 3. ꝑ. ſemintis anethꝝ petroſilli
pulegij iſopi fioꝝ boraginis granorꝝ ſunt
peris ſaxifragie añ. 3. i. oia miſceant cum
mel le roſato. Et doſis eueſt añ. 3. ꝑ. et ꝑ. diſ
ſoluta cum aqua rutilent feniculi.

A. Electuarium nauigatiu apitius opplatio
 nū: pferat ad facie pallida z ad icteritiz z *Nota.*
 tumorē ei: ita q in pſtina ſanitate redu
 cit. Sanat i ſup lōgas febres diuturnas z
 p hlegmaticas: vñ aduerſus diſſolūz cu
 p talis eſt ordinatio. R. garioſilae pipis

Diacimis
num:

Diáchos.

**Confectio
vermes**

**Cōfectio
in eufragie.**

bi Cōfectio
de fenicu
lo.

2. Nota.

anisi cimini fenugreci cardamomi rose semini melonis citruli cucumeris cucurbitae. añ. 3. ij. cinamomi seminis ap. ij. añ. 3. f. f. d. aloz albox rubroz citrinor. gisibertis. añ. 3. j. fene epitimi squarti galage mactis. añ. 3. ij. spice croci. añ. 3. j. fiat electuarium cum melle rosato. Et sic coplerus est &c.

Cap. xlvij. De medicinis opiatis.

medicie opiate.

Medicine opiate sedant dolorem sedationem medaci: quoniam non sunt administrande nisi apud maximam dolorem sedandi necessitate. Et si admistrant debent administrari cum cautela vix facta vix purgatione quoniam earum operatio interdum producit membrum corruptio nem: coplerionem naturalem membris destruet do sensumque ipsius mortificando et spiritum vitalem et aialem ad ipsum transire prohibendo Et si occultant dolores propter ipsius spatium: tamen satis est primum cum maiori vehementia re distresolent. Per et caue ne per dicitur opiate medicine applicentur: nec et medicine fortis re percussione hunc exire debili debili disto totius corporis et membris egrotatis. Nam calior naturalis membris debilitati in corpore debili a facili medicina opiate et percussione corrupta et destruit. Quoniam admodum vltimus per applicationem doli armentet acceti super genu quodam Cardinali Sancte Sabine quod a debilitate totius corporis et membris egrotantis per longam egritudinem laborant in tibia est timentica disponere ita quod totum genu crenatum fuit. Et in quodam et Junene super naso quod post longam febrem per vltima rationis in. xlvij. die sue egritudinis gignina ppe cantu dente cancrena fuit: et applicato super naso percussio statim locum et exteriore pre et in fine nati ppe labii cancrena fuit. Et propterea non debet administrari per dicitur medicamina nisi prius fuerint correcta cum croco castoreo et alijs phar macis. quod habent malitiam operum corrigere.

medica = medicine opiate sedant dolorem in exterioribus partibus tale esse potest. R. medulle panis infuse in brodo carniui li. j. olei camomillini agerint. añ. 3. ij. vitella duorum ouorum croci. 3. ij. operum. 3. j. Item medicamentum alexand. commemoratum. c. de emoroidibus aduersus vnuquemque dolorem ant mirabiliter v3.

Alexan.

Trifera opiate.

Trifera opiate sedat vnuquemque dolorem intrinsecum. Idem facit trifera romana

perfica somnum inducendo. Et inuicta est pilica ad retinendum sanguinem mēstruo rum et emoroidaz et fluxum ventris et vomitum et spiritum sanguinis: um: plerumque sibi batur cum succo plaraginis et ad fluxum mēstruorum si miratur in vulua et ad fluxum sanguinis et excoitatione interitum si clisterhe tur et solidat omnes venas et vlcera eorum.

De clisteribus suppositorijs et pessarijs.

Clistere (vt inquit Abocali medicorum princeps) est medicamen valde nobile ad expellendas supfluitantes intestinum et totius corporis. Et vt Gal. testatur in introductione medicorum eius indagatio siue inuictio fuit a Ciconia quod diuenteria doloribus laborasset visa fuit se rostro aqua baurachina in ano imponere. Et propterea se penumero facit omnem medicinam debilius sine aliqua lesione: quod non transit per os nec per membra nobilia Et est propter intestinum eua cuatius renus et vesice. Qua de re multa sunt genera clisterum: quidam sunt enterica: quidam carminativa ventositarum: quidam restrictiva: quidam confortatiua sua clisterare membra per nosos. Et hec plurimum faciunt ad spatium de repletionem.

Clistere per eundem spatium sic ordinatur Clistere 3. R. camomille lue muficare melliflori aneri spasmum añ. 20. ij. radicū enule. 20. ij. radicū ebuli 3. ij. sanctuelpraffu salute neptre marricarie rure. añ. 20. f. anisoy cimini. añ. 3. ij. castorei tiriace. añ. 3. ij. mellis lib. j. pignednis vulpine. 3. x. olei camomillini angrini delillo. añ. 3. liij. olei vulpini laurini de te rebentina de castoreo. añ. 3. vj. caput vni castrari altiquantum prufum bullant oia sicut cum sufficiens quantitate aqua vltor ad consumptiones medietatis: deinde fortiter colent cui colature addat vini odoriferi ad quantitatem tertie partis decoctionis hmoi: et itez parz bullant et admittitref per clisteri quod eius opatio in isto casu crede mihi mirabilis est. Et quantitas decoctionis hmoi: per clisteri ordinado sit lib. j. f. cū. 3. j. f. olei camomillini et rarside oleoy p dicitio ri. 2. 3. j. f. sirupide stichados. Item aliud clistere linitum sic fit. R. decoctionis maluarum ordet fursuris violaz in subaz passu lax altee lib. ij. mellis violati. 3. ij. vitella duorum ouorum salis parum.

Clistere linitum et alteratiu clisteris Clistere sic fit. R. brodi pulli decocti cum oleo. li. q. vitium.

olei violati. $\mathfrak{z}$. iij. vitella duoz ouoz zucca
ri rubei. $\mathfrak{z}$. ij. misce & fiat clistere.

**Clistere
restringe-
rium.**

Clistere restringitium. $\mathfrak{z}$. de-
coctiois ordel facte cū aqua ferrarioz. li.
ij. olei rosati omphacini olei mirrini. añ. $\mathfrak{z}$
i. f. minne citionoz. $\mathfrak{z}$. ij. f. vitellum vitis
oui zuccari rubei. $\mathfrak{z}$. i. z. v3 contra fluxum
emozoidaz & intestinoz.

**Clistere
carminas-
tium.**

Clistere carminastium. v3. $\mathfrak{z}$. de-
coctionis camomille aneti milliloti
anisoz caulis feniculi coriandroz cimini.
añ. $\mathfrak{z}$. i. olei rutacini anetini. añ. $\mathfrak{z}$. i. dia-
niconis. $\mathfrak{z}$. r. mellis rosati. $\mathfrak{z}$. ij. salis paruz
misce & fiat clistere: qz ad carminadū v3
statē & intestinoz pntaneū remediū est. Et
si vis qd habeat miorē calitatē fiat cū deco-
ctione camomille melliloti aneti cū supra-
dictis oleis obmittendocimino & alia sim-
plicia in caliditate elenata.

De suppositorijs.

**Supposi-
torium.**

Suppositoriorum. qdā sunt lenta: qdā for-
tiora & qdam mediocria. Lenta v3 efficiū-
tur cum lardone porcino aut cū costis cau-
lium capillis mulieris inuolutis & lardo-
ne ac butyro vinctis.

Suppositoria mediocria efficiunt cum
melle vsq ad spissitudinē solita bullito v3
addere modicū salis gēme ēēt fortioris
opationis. Itē ad eandē intētionē v3 sup-
positoriū factū cū sapone rubeo gallico.
Itē suppositoriū scū cū radicērtios recēti
qd eadē intētionē mirabilr v3. Supposi-
toriū qz zuccarini quo medici vunt. Be-
nueñ. ad instar pille magne sic fit. $\mathfrak{z}$. ag-
rici. $\mathfrak{z}$. i. z. f. ellebori nigri. $\mathfrak{z}$. f. salis gēme.
z. r. trios. $\mathfrak{z}$. i. bulliat ola sic cū li. iij. aq plu-
uialis vsq ad psumationē medietatis: de
inde cū zuccaro sufficiētēz pdicta decoctio
ne colata ad ignē fm artē cū coriādris fa-
bzcent ad modūz pille de q3 ponant. v.
intra anum qz sunt mirabilis opationis.

Suppositoriū magis forte sic fit. $\mathfrak{z}$. mel-
lis ad ignē bulliti in caciola vsq ad formā
solidā. $\mathfrak{z}$. iij. bñdicte. $\mathfrak{z}$. vi. salis gēme felis
tauri. añ. $\mathfrak{z}$. ij. misce & oia incorporando ad
laucēz fiant suppositoria.

De pessarijs suppositorijs.

Pessarij.

Suppositoria pessaria sic pponunt & va-
lent ad puocandū mēstrua in vulua iposi-
ta. $\mathfrak{z}$. matricarie faulne ambrosani calen-

dule. añ. $\mathfrak{z}$. m. i. z. f. croci. $\mathfrak{z}$. f. mell. $\mathfrak{z}$. ij. bulo-
liar oia sic cū sufficiētēz pntare aq vsq ad
psumationē tertie ptis: deinde colēt & in co-
latura fiat suppositoriū cū pecūz mittat
in matrice. Itē ad eadēv3 infrascriptū pes-
sariū. $\mathfrak{z}$. mell. decocti vsq ad spissitudinēz
solidā. $\mathfrak{z}$. iij. nigelle triturate matricarie
puluerisate. añ. $\mathfrak{z}$. f. croci. $\mathfrak{z}$. i. misce & inco-
porēt & fiat pessariū q inuoluto pecūz illō
in vulua mittat: qz ad mēstrua puocāda
est remediū optimū & mirabile.

Cap. xix. de oleis in quo describunt ali-
qua olea necessaria ad vsum chyrurgie q
magistralla dñr. Et de eis ordinant rece-
pte & modus conficiendū ea.

Olea de qbus optim⁹ Mes.

zelus sequaces tractarūt.
de eoz vntibus & quibus
morbis cōueniāt dicemus.
De magistrallib⁹ quidē ipi
mum est vt infra.

Oleū bñdicū v3 ad mul

tas corporis passionē v3 ptra spasmus d. cum.

de repletionē contra paralitū ptra lūcu-
raz dolores a materia mixta causatos fa-
cta vlt purgationē: v3 ēēt contra discrasia
cerebri factam a materia frigida. Et p
pterea cerebri frige factū confortat. Ualēz
qz ptra morbū caducū: vngendo parum
supra coronali cōmissura. Ualet sitr cōtra
fistulas desiccandas facta plus mūdifica-
tione cū medicamine fortī. Ualet insup ad
magnas plagas recētes sanādas. Carat-
rū ēēt frigidū & oēm cerebri humiditatē ex-
traneā destruit & spūs cerebri pforat apit
vnas oppillatas cā humoz frigidoz. Et
si in auctz bōbice imponatur gutta vna:
audium deuasatur emendat: psertim
qn a cā frigida causat. Itē pānu rosatum
madel actū cum dicto oleoz applicatū tē
poitibus doloze emigraneum & vnginofuz
tollit & schorhomia & vene oppillationēz
cerebri plurimum luanat. Et si bibatur de di-
cto oleo. $\mathfrak{z}$. f. cum modico vini odoriferi
auroza p tres dies aiam cor pulmonem re-
nouando mirabiliter pforat. Item aduer-
sus quartanarios si sumat cū modico vi-
ni odoriferi mirūlū modūz v3: & sit ad pti-
tatem coctearij: & hīc ordop quatuor ter-
minos seruandus est sumendo quoridie p
dictum oleū p horam ante dies in diebus
in quibus nō expectatur paroxysm⁹. Itēz

sumptum p. xxx. dies cū modico vini rpa-
rum peconie ad sp̄ritatem tam dictā mor-
bum caducum sanat. Item aduersus vna
quāq; aialium mortuā venenosam mira-
biliter vj. deniq; ad oēm debilitatem ner-
uorū crede mihi magna est medicina. Ul-
terius aduersus dolores morbi gallici est
p̄ntaneum remedium. Et illud oleum est
sicut balsamum et tante virtutis et potētie
sup̄ iā dictas egritudines q̄ nec auro nec
argento emi posset: cuius talis est forma.
R. olei onfancini li. ij. storac. calamite lau-
dani croci olivani gūmi arabici rubee tin-
torū gūmi edere aloes succo rrim mastitis
gariofilī galange cinamomi nucis musca-
te cubebe añ. ʒ. ij. gūmi elimi li. ij. mirrhe
bdellij añ. ʒ. i. f. salbani ʒ. vi. sp̄ice. ligni
aloes añ. ʒ. i. cera pini armoniaci oppo-
ponac. añ. ʒ. x. oia puluerizāda puluerizē
rur r̄pmisceat cū dco oleo: deinde ponant
in lābico cū suo capello r̄recipienti r̄arte
r̄igine elambicef zōia sūrbū inlutata rob-
urata luto sapiātie. In principio p̄ horas
xij. panēdo elābicum ad ignem lentum: et
ipm mellorando a sex in sex horas donec
elambicatum fuerit. quo facto statim re-
siduum sp̄erū itēz puluerizet: et cū p̄dicto
oleo elābicato iter oēdie aūdictor tres
vices reiterādo elābicef. Et tādē habebis
oleum qd̄ r̄eest sicut balsamū. Stat
entim ad oēm balsam probationem.

Oleū bal-
sami.

Oleum balsami artificiale magnū no-
bile secretū p̄seruatione sanitatis vīq;
ad summā periodū. R. cinamomi gariofil-
lorū nucis muscate ziziberts zedoarie pipis
lōginigrī granorū iunipi corticū citri cor-
ticū arāgeorū baccarū lauri foliorū saluie
basillicōis rosmarini mēte rotunde pule-
gij gēttane calamētī floz sambuci foliorū
anthis spicendardi ligni aloes cubebarū
siluestriū cardamomi calami aromatici
stichados campitheos camedreos mir-
re mastice olivani aloes eparici semis r̄fo-
lorū aneti semis artemise añ. ʒ. i. sicū sic
caz pingu lū vīaz passulaz pulparū da-
ciliorū amigdalaz dulciūz p̄ntorū añ. ʒ. x.
mellis albi ʒ. vi. zuccari albi r̄oprimt tā-
tundē: p̄stent oīaz d̄silientē reiterādo cū
fecibus ter ad mīnus. R̄est elixir vite cu-
ratiuum passionum capitis: illud h̄z pro-
prietatem olei antedicti r̄v̄z p̄sertim r̄ra-
spasum et paralysim.

Oleū de
balsamo.

Oleū de balsamo ex inuēctione n̄ra ad
curandas passiones de quibus in antece-

dentibus receptis dicūm fuit magnavul-
nera r̄recentia et sanat. R. terebēthine cla-
rissime lib. ij. olei onfanci lib. f. gummi eli-
mi ʒ. vi. r̄aline pini r̄ecētis colofonte añ.
ʒ. iij. mirrhe aloes eparici thuris sarcola
colle mastitis armoniaci dissoluti cū vino
añ. ʒ. i. f. gariofilorū nucis muscate cubebe
cinamomi ana ʒ. iij. semis ipericōis rubee
tintorū grane finissime cū q̄ tinguūt scar-
late ana ʒ. x. r̄m̄is terrestrium lotorū cūz
vino ʒ. viij. oia ad mūicē misceant pulue-
rizatis puluerizandis: addendo vini odo-
riferi malnaticū li. i. et f. z elambicent in
vase vitreo ordine descripto in prima re-
cepra rubricē magistratio. oleis. Et no-
ta q̄ aq̄ q̄ erit ab hac p̄positione expta
est cum vtilitate nō pua p̄ sanatione ma-
gnorū vulnēz capitis et cum iracura cra-
nel sine aliq̄ offis decoctiōe administrata
cum cerotis et puluere capitalibus descri-
pti in caplo de fractura cranel. Itud oleū
est sicut balsamum: et sua aromaticitate
et attractione confortatione subtili attra-
ctione et domestica exicatione ad vulne-
ra neruorū est v̄nica et singularissima me-
della. h̄z em̄ oēs illas progasitas q̄s h̄re-
bz medicamen vulnēz neruorū: ut p̄z p̄si-
derant ingredientia n̄ra medicamen vul-
nēz neruorū (vt inq̄t Aui.) est illud qd̄ est
calm et sicum subtilium p̄tium: equalis
caliditatis ita vt non mordiceat.

Oleūz de vitrellis onorū v̄z mirabilis et af-
peritatē cutis: et r̄ra iperisigine et serpigē-
virellis nē. Et ragadiūz optie medef. viceri. Et onorum.
dolorosis et frige factis i neruosis locis can-
satis magna est medella. Caler et ad vice-
ra aurium antiq̄: cuius talis est p̄positio.
R. vitella onorū. r̄. cūz suis corticibus de-
coctoz in aq̄: deinde p̄stent optie in mo-
rario et ponant vitella tm̄ in casciola enea
baculo agitādo donec videant aliquātm
luz cūz spuma elenari fundo casciole post
modūz ponāt vitella tm̄ in canapatio spisso aq̄ ali-
quātuluz madescto et exp̄so: deinde cūz
lūso. to. culari fortiter exprimāt: et vtere
q̄ eius opario in passionibus antedictis
est p̄sentaneum remedium.

Oleū magistrale descriptiōe n̄ra qd̄ fū-
me inuasit p̄cepim̄ aduersus oēs passio-
nes neruorū et tūcuraz frigidās: q̄ cale-
facit calefactiōe dōestica desiccate et resol-
uit humiditates extraneas neruorū et tū-
curaz. Et p̄pterea spasmi humidum et
paralysim curat. Item verriginosa epi-

Oleū ma-
gistrale.

lenticis et laborantibus apoplexiis vngedo
cui eo supra coronali pmsura magnifice
opulatur et sic fit. R. olei nardini costinyl
pini masticeini hirsini lilliacini an. 3. ij. olei
rosati odoriferi li. ij. latex recentiu li. ij.
deinde igniti infundant in pdictis oleis
postmodu pistent et trituret. et cu oib⁹ reb⁹
ppter olea elambent in lambico vitreo.

Oleum
ricon.

¶ Oleum Ipericois nobilissime opartio vir
tute habes ericacadi et incarnati cu dolo
ris sedatioe. Et ppter ea sanat mirab⁹ r
neruoz vulnera. r. h. als multas pragati
uas aduersus morbi gallici dolores anti
quos. de q⁹ in libro de simplici medicina
locuti sum⁹. q⁹ eodē recurre cū ordinat
tio talis est. R. olei omphacini. 3. vi. olei
masticini. 3. i. olei de terebentina. 3. vi. olei
rosati ppter terebentine clarissime ana. 3.
q. mastic⁹ thuris an. 3. ij. mirre aloes epa
stiana. 3. ij. gummi elimi colofonia an. 3. ij.
f. succi Ipericois succi cetauree succi plāta
gis succi caude eqne an. 3. i. millefolii. 3.
q. radici tormētillē dextrami cardū badiaci
an. 3. i. rubee tintoz grane finissime ana.
3. ij. r. f. croci. 3. f. h. m. i. terrestris lotoz
cū vino. 3. ij. folioz fragrantē radices et⁹ an.
xv. f. vini odoriferi li. ij. p. undenda p. un
dant: deinde bulliāt oia vsq⁹ ad p. sumatio
nē vini et succozum postmodu canapatio
spisso fortiter colent: ponant in vase vi
treo cu semine r. flore Ipericonis r. p. p. flo
ris rosarū marini de mense x. d. p. dies. xv.
ad solē dimittendo p. dictos flores bis in
hebdomada remu: dō: et tandē habebis
oleū p. d. o. s. i. m. i. u. r. i. n. g. u. l. a. r. e. ad oia vulne
ra sananda cū sedatioe doloris ppter vul
nera p. m. s. a. l. t. e. r. a. t. a. ab aere. Valet insup
ad dolores lunctuz antiquos et ad ner
uos durī morus et debilitatos. Vniuerso
quos r. l. c. e. r. b. i. r. e. m. u. l. t. i. t. a. t. a. p. a. s. m. o. s. i. s. v. i. l.
lissimi est remediū. ¶ Oleū balsami arti
ficialiter pfectū hīs maximas intētiōes
piertim ad vulnera neruoz r. egritudines
frigidās videt⁹ spasmū paraliūm epiles
tiā vngedo cui eo caput sup coronali sic
ordinat. R. terebentine lib. i. thuris albi
landani an. 3. ij. masticis galange garo
sali cinamomi zedoarie nucis muscate cy
bede ligni aloes an. 3. ij. gummi elimi. 3. vi.
olei rosati omphacini li. f. olei masticini.
3. q. r. f. h. m. i. terrestris lotoz cū vino. 3.

Oleum
fami.

¶ Oleū amigdalaz amaraz facit ad do
lore auris de materia frigida exantit enis
materia vītozam in auribus incarcerationā
Et sibi illo eoz potēte medet. Et sūrditas
si perit. Et insup ad maculas faciei dēlen
das plurimū valet duriciē et neruoz po
tētiissime mollit: r. sua amaritudine h. mes
interfici. Idem habetur de oleo plicoz.
¶ Oleū de semine lini mītrā h. 3. mītrā ad
uersus vñquāq⁹ passionē antiq⁹ dicit bo
n⁹ Des. q. ē medicina magna oib⁹ egritu
dinib⁹ anit⁹ ch. aurilīs facietib⁹ ad spasmū
vīlīter administrat. Irē ad asperitatē ner
uoz r. thicturaz dolores peculariē ē medi
cina. ¶ Oleū laurinum facit ad dolores
collicos a materia frigida causatos sua rinum.
¶ Oleū laurinum facit ad dolores
aromaticitate neruos frigidatos r. debi
litos confortat spasmū de repletioe op
tulat: et deniq⁹ oib⁹ egritudinibus frigi
dis neruosis medetur.
¶ Oleū rosatū ppletum vez de rosis r. oli
uis pfecte maturis v. 3. aduersus mēbra de
bilīata calore naturālē mēbri pfortando
digestiūā ipsius auget. Calore insup acci
dentale mēbri refrigeratū eptinguit mē
bri quoz frige factum sua pfortatione all
quāt calefacit. Et ppter ea dicit Sal. me
dicoz monarcha q. mēbra calefacta refri
gerat et frige facta calefacit. Repellit insup
p malos humores decurrentes ad aposte
mādum locum qñ in pncipio administrat
in apostematibus calidis.
¶ Oleum rosatum omphacini est malo
ris stipticitatis et pfortatiōis oleo rosato phacinu.
p. p. l. o. v. h. ppter suā stipticitatem et con
fortationē doctores iubēt ponere spūz in
pncipio fracture cranel sup pannculo
cerebri. Et est optima medicina in pnci
pio apostematum calidoz.
¶ Oleum violatūz lenit summe asperita
tē pectoris et p. r. a. h. e. r. i. s. i. p. l. a. m. magna est iatūm.
medicina r. p. r. a. s. p. a. s. i. u. m. de inanitione et
plurimum valet.
¶ Oleum camomili lūni est oleū b. d. i. c. t. u. z. Oleum ea
aduersus vñquāq⁹ neruoz passiōez est momili
medicia magna: q. r. e. s. o. l. u. t. i. s. i. n. e. attractio
num.
ne cū aliquālī pfortatiōe mēbri Et ppter
ea sūstī aliquid humores fluentes et
mīstgat vñquemq⁹ dolorem cum securi
tate pncule leset est domesticum carnis

Oleum
amigda
lar ama
rarum.

Oleū lini

Oleū lau
rinum.

Oleū ro
satum.

Oleū om
phacinu.

Oleū vio
latum.

¶ Oleū amig.
dalarū vitreo more iā dō in suplozibus receptis.
dulcium. ¶ Oleū amigdalaz dulcis lenit asperita

narium ventositatum.

Oleū aneti. Oleum anetini q̄s eadē h̄z progarinaz sicut oleū camomillini tñ ad ventositatē carminandam est efficacioris virtutis.

Oleū de papauere. Oleū de papauere extinguit inflāma- tiones colere in apostematibus calidis. Cū quassatum cum albumine oufer parum succi lactuce aduersus herisipillā in p̄ci- pio et in augmento et inflāmatiōem vir- se p̄sentaneum remediū.

Oleū nen- farini. Oleum nenfarini eadē h̄z virtutē sicut oleū de papauere rad oēs passiōes predi- cras v̄z si cū p̄dictis reb⁹ quassati fuerit.

Oleū lillo- rū alboz. Oleū lilloz alboz et oleū hirtiū habet qualesdē virtutē siue equalē tñ maior re- perit resolutio in hirtiū q̄s lillacino apo- p̄tema frigida resolutū aliquid linte- do et mollificando. Item valens ad dolorē dorsi a causa frigida causatum p̄ferri lillacinum oleum.

Oleū mir- tinum. Oleū mirtini facit aduers⁹ torfides ner- uoz et rursus dōes et attractiōem lacertoz. Et h̄z huius restaurat fracturā ossiū sanguinez quoz q̄ sub cute erisit resoluti neruos et sua p̄fortatiōe et aromaticitate p̄fortat.

Oleū ru- racinum. Oleū ruracini h̄z virtutē calefaciendi et resoluendi sua apertione et est ventosita- tis carminatum.

Oleū ma- sticinum. Oleū masticiū virtutem h̄z p̄fortandi loca neruosa cū sitipicitate. Et p̄pterea stomachum debilitatum p̄fortat virtutes digestiua corroborendo.

Oleū nar- dinum. Oleū nardinū eadē quasi naturā h̄z cū oleo masticino. Et propterea loca neruo- sa debilitata potenter p̄fortat. Et ad spas- mū de repletionē optima est medicina et luncuras debiles fortificat: stomachum quoq̄ relaxat⁹ corroboret et eius digestio- nem fortificando.

Oleū co- stinum. Oleum costini est valde p̄ficiū contra oēm frigidiatē malos humores resolu- do calefacit: et aperitiū op̄ilatiōis ner- uis s̄r infirmis lacertis et stomacho ve- hementer op̄ilatur.

Oleū de euforbio. Oleum de euforbio est valde calefacti- uum v̄z ad neruoz puncturā et aduersus spasnum humidum et paralisiū singula- ris est medicina.

Oleū vul- pinum. Oleū vulpini p̄ra oēs frigidas passio- nes neruoz et spasmi de repletionē op̄i- mū est remediū: passioibus quoq̄ tuncu- ruz est remediū.

Oleū de scorpiōi- bus. Oleū de scorpiōibus magnifice medet: et in dolori- bus dorsi v̄siter administratur.

Oleū de scorpiōibus facit ad passiones

vesice frigidas. Idcirco illinitū sup̄ fero- re et sub p̄tione v̄nāz lapilli puocat et p̄lectū invirgā cū siringa v̄nā et lapilli cum maiori celeritate educit.

Oleū de iunipero. Oleū de iunipero aduersus oēs passio- nes frigidas luncuraz et neruoz multuz iunipero- facit. Item ad vlcera frigida tibiaz pluri- mum iunat: terpiginem quoq̄ et ip̄tiginē magnifice delet.

Oleū de terebēntina. Oleū de terebēntina v̄z ad egritudines neruoz frigidas et ad oēs passiones lunc- tūz terebēntia. curaz et ad vulnera recentia sananda.

Oleū ipericonis. Oleū ipericonis est calidū et sicciū p̄oli- dat vulnera incisor neruoz. Sed ad dolorē spasmoz qd sic p̄fici. Et s̄r et seminis ipericonis. Et iij. marcerent p̄ tres dies in vino sufficere: deinde bulliā in vase eneo v̄s ad p̄sumptionē vini: deinde exprimā tur et in colatura ponat tantūdem ipericonis recentis et p̄sistit et iij. p̄ tres dies dimittat postea addantur terebentine. Et iij. olei veteris. Et viij. croci. Et i. masticiā. Et vi. mirre thuris añ. Et iij. et p̄ postmodū in colatura imponant p̄ mensem floris et seminis ipericonis. Et p̄. Rubee tintoz tri- turate grane finissime qua tinguunt carla- te añ. Et iij. succi millefolij. Et iij. deinde bul- liant v̄s ad p̄sumationē succi cū. Et iij. ver- miū terrestrium m̄loz cum vino r̄paz v̄- ni odoriferi: qd vini referua.

Cap. xx. De pillulis.

Pillule aggregatiue indifferēter p̄llte as- purgant omnes malos humo- gregatiue res phlegmaticos grossos melā choilicos et cholericos. Et p̄pterea concedunt inegritudinibus ab eisdem humoribus causatis et aduersus longas febres plurimum faciunt sanguinem spi- rituz etiensis clarificādo. Et iō medicū ro- mane curie p̄sertim Magister Scipio de lancelotis cluis Romanus in arte medi- cæ nostre repositatis excellens: et apud non nullos Pontifices et primates auctorita- tis non parue existens frequentissime eis v̄nuntur cum manifesta v̄sitate.

Pillule alexandrine. Pillule alexandrine h̄z sunt debiles solu- tionis et arde p̄ritui tñ sunt inuamento nam aliqua ex p̄te virtutē h̄nt soluēdi hu- mores phlegmaticos grossos et purridos eorundē augmentū p̄hibēdo stomachū etiam mundificant mundificatione leni. Caput zorgana sensu et eoz digestiua

Magister Scipio manus.

Pillule alexandrine

confortado corroborat et propterea sunt saluberrime. Et q̄ elayunt sanitatem cōferuant et amissam recuperant.

Pillule de iera.

¶ Pillule de iera q̄ octo rebus virtutē habet purgādi stomachū. Et sine molestia purgāt et caput. epar. renes. matricem et iūcturas resoluēdo malos hūiores phlegmaticos eoz egritudines remouēdo abstergūt. humoresq̄ grossos domestica absterfōe attenuādo et incidendo calefaciūt cū exticcatōe et aperitiōe. spiritus quoq̄ sūccos reddūt ferius aciendo.

Pillule de iera pposita.

¶ Pillule de iera pposita sunt velocioris operationis aſſiditis ppterea caput et organa sensui mundificant: materia grossam phlegmaticam educendo.

Pillule pmutas.

¶ Pillule cōes ptra pestē mirabiliter valent humores corruptos purgāt et bonos a putrefactiōe pseruant. Ideo longam cōseruāt sanitatē: et eaz solutio sit debilis et sine molestia humores educant. que sub hac forma pſciūt. R. aloes loti. 3. vi. mirrhe. 3. liij. croci masticis añ. 3. ij. to: mentile boliarmeni ter loti cū aceto añ. 3. f. et fiant pillule ad q̄ritatem cicoris. et dosis earum est. 3. j.

Pillule de turbith.

¶ Pillule de turbith valent ptra hūiores phlegmaticos. 30 educūt phlegma a capite et vitēs eis a morbis phlegmaticis pseruat. Quāobrem vtiliter cedunt laborantibz glandulis phlegmaticis scrophulis atq̄ sephitro: q̄ sic fiūt. R. turbith. 3. j. agarici trociscari. 3. x. polipodij q̄rcini. 3. vi. singiberis rosaz añ. 3. ij. anisoz. 3. liij. aloes epatici. 3. ij. miscer forment cū aq̄ ablinthij ad modū ciceriser dosis eaz est. 3. j.

Pillule de reubarbaro.

¶ Pillule de reubarbaro euacuāt malos humores mixtos simplices pseruāt viscosos corruptos cū stomachi pfortatōe epaticis opilationes auferēdo. Et ppterea vtiliter cedūt cacetico morbo laborantibus q̄ sic ordinant. R. sp̄rum deiera de octo rebus. 3. j. trociscor diarodonis abbat. 3. liij. reubarbari. 3. ij. r. f. mirabolanoz citrinor. 3. j. f. masticis. 3. j. croci. 3. j. agarici trociscari aloes epatici loti añ. 3. x. f. suc ablinthij succi liquiritie ana. 3. j. f. f. f. forment pillule cū aqua ablinthij q̄ in febrilibz longis summe valent.

Pillule coque.

¶ Pillule cocte materiā frigidā pphlegmaticā euacuāt a capite nervoz originā mundificant. Et ppterea in oibus egritudinibus capitis a materiā frigida cātis sū ryalde pſicue raduerfus catarratā ma

gnā hnt p̄rogatiua: q̄ sic pſciunt. R. sp̄rum sere simplicis. 3. vi. turbith stichados añ. 3. liij. trociscor coloquintide. 3. ij. f. diagridi añ. 3. ij. agrici trociscari. 3. v. cū succo ablinthij forment pillule ad modū ciceris et dosis earum est. 3. j.

Pillule catarru.

¶ Pillule q̄b' vtiū senes catarrofi et laborantes oculoꝝ caligine purgāt oēs malos humores. acutū vifuz reparāt auditū rell quosq̄ sensus corroborāt. Cerebr. potenter mundificāt: et vitibus eis pplexionem pſiāt inueniēte quaz talis ē ordinatio. R. aloes loti. 3. j. r. medij. diagridi. 3. j. medij mirabolanoz oium reubarbari masticis sene ablinthij cuscute ana. 3. j. f. agarici trociscari sp̄rum de iera simplicis sp̄rum diarodonis abbat. añ. 3. liij. et cū succo feniculi forment pillule admodū cicertis: et dosis earum est. 3. j.

Pillule cholera.

¶ Pillule anree hnt virtutē purgādi humores cholericos existētes in stōacho et ce rebro purgant morbos cholericos et cōtra ventositatem vtiliter concedantur.

Pillule cis.

¶ Pillule lucis summe valēt ad egritudines oculoꝝ frigidar malos humores caliginosos educūt. Resolūt insup vapores existētes in cerebro vifuz offuscātes. spiritus corroborāt virtutē viliū a cōcedo a sanitatem oculoꝝ pseruat q̄ sic ordinant. R. eufragie. 3. vi. agarici sene añ. 3. v. mirabolanoz oim añ. 3. f. rosaz violaz trociscor coloquintide turbith cubebe calami aromorici musc muschate spice epitimi carpo bali ami xilobalsami sileris montani rute squināsi assari masticis garosili cinamomi anisi feniculi apij casie lignee croci masticis añ. 3. ij. aloes. 3. ij. et fiat pasta cū aq̄ feniculi. et dosis eius est. 3. j. et f.

Pillule fumore.

¶ Pillule de fumoterre adynāquāq̄ scabie malū mortuū cācz lepra morbū gallicū cācrenā magnifice faciūt. Et edē purgāt oēs malos humores cholericos aduſtos et mordicantes phlegma saluz rpruritum et scabiem facientes:

Pillule morbu.

¶ Pillule ptra morbum gallicū supreme operationis deferitiōe nostrā valēt pseruāt in corporibus robustis tpe estiuo et morbo existente pſirmato. roſum earuz est phlegma salum cholera aduſtum humores ventrosos a iuncturis et locis remotis purgat. Ideo malaz scabie mirabiliter curant roibus cutis infectionibus vlcery doloribus optime medent: quaz talis est ordinatio. R. mirabolanoz oim añ. 3. liij.

trosciloz coloquintide masticeis diagridi
an. 3. ij. p. nigelle origani cimini. an. 3. iij. el
lebo. i. nigri. 3. ij. spice euforbij cornu cerui
adusti salis gēme. an. 3. f. capilloz veneris
folliculoz sene polistrici galitrici arthos sco
lopendrile epitimi. an. 3. f. 2. f. corlandroz
anisorum polipodij quercini. an. 3. p. stria
ce optime. 3. vi. aggarici troscicari aloes
lori. an. 3. x. specierum lere de octo reb^o spe
cierum diaradonis abbatris. an. 3. viij. cu3
succo fumiterre z melle rosato fiat pasta
pillularum z dosis etus est. 3. i.

Pillule inde eandem virtutem habet si
cur habent antescrite.

Pillule in **C** Pillule feride habent virtutem purgan
de. di a longinqs partibus z iuncturis humo
res corruptos grossos viscosos crudos et
phlegmaticos z humores cholericos se
cum educunt. Et ppter ea vistr concedun
tur laborantib⁹ podagra sciatice z arteti
ca de materia frigida scabiosis quoqz et
cutis infectionibus z scrophulosis et me
dentur. Eandem etiam virtutem habent
pillule de euforbio.

Pillule her **C** Pillule hermodactiloz minores vistr
modacti- dantur laborantibus podagra calida.
lorum.

Pillule de **C** Malozes vero aduerlus podagra scia
liquiritia. lent asperitatem gutturis z laborantibus
impetuosa z calida tussi peculiariter me
dentur z pectus linendo spurnz facilitat.

**Capitulum. xxi. De aquis. Et p
mode magistralibus.**

**Aqua m^o
balsami.**

Aqua que mater balsami nū
cupatur sic cōponitur. R. terebentine lib. ij. thuris. 3. ij. p. nigelle origani cimini. an. 3. iij. el
lebo. i. nigri. 3. ij. spice euforbij cornu cerui
adusti salis gēme. an. 3. f. capilloz veneris
folliculoz sene polistrici galitrici arthos sco
lopendrile epitimi. an. 3. f. 2. f. corlandroz
anisorum polipodij quercini. an. 3. p. stria
ce optime. 3. vi. aggarici troscicari aloes
lori. an. 3. x. specierum lere de octo reb^o spe
cierum diaradonis abbatris. an. 3. viij. cu3
succo fumiterre z melle rosato fiat pasta
pillularum z dosis etus est. 3. i.

mabiles quoniam est omnium medicina
rum mater z domina cuius mirabiles et
vniuersales effectus contra omnes f. igit
das passiones z etiam calidas virtutem z
potentiam habent que quidem aqua h^o
tutes aque sequentis.

Aqua singularis que dicitur aqua bal^o Aqua bal
sami z oleum balsami mirabiles opera^o sami.
tioness habet.

Aqua singularis componitur infra scri
pto modo. R. terebentine lib. iij. thuris. Aqua sin
masticeis. an. 3. ij. aloes eparid laudanti ca
stozel ossifos dactilozum radicū dtrami
consolide minoris. an. 3. i. oia distillentur
in lābio vitreolento igne. p^oima aq^o erit
clara sicut aqua fontis. Secunda erit cro
cea que supnatabit. Altera erit sicut cro
cum clarum. Et cum incipit magis rubi
ficari z inspissari sicut mel tunc incipit ter
tia aqua. p^oima d^o aqua balsami. Sc^oa
oleum balsami. Tertia vocatur balsamū
artificiale: si aliqui dicunt q^o vocat vistrz
balsami q^o balsamo est validior: facit
omnes probas sicut facit verum balsamū
p^oima enim ardet sicut candela. Secun
da coagulat lac. Tertia si de ea posueris
ynam guttam in cuspidē gladij in vno si
pho aque frigide pleno: descendet in fun
do siphiz non dissoluetur. Sed postq^o ste
terit per horam ascendet super aquā sine
dissolutione sicut verum balsamum facit
p^oima bona. Secūda melior. Tertia opti
ma z habet omnes infra scriptas p^ontes.
Si terea lauabis faciem tuam ter in die: z
specially nares curat reuma. Cōfortat
cerebrum z visum clarificat. Et si cum ea
linteris posteriorem partem capitis: p^ofor
tat memoriam z omnes virtutes anime.
Item si in ea posueris herbas odosiferas
intra ampulam bene clausaz z dimiseris
per sex horas attrahet ad se virtutem illa
rum herbarum vnde potes dare in mēsa
tua vinum sublimatum z garioflatum si
de aqua ista posueris tresvel quatuor gut
tas in vno siphio pleno vino erit vinum il
lius coloris odoris et saporis sicut virtus
herbarum et specierum ibi positarum.
Item carnes z pisces in ipsa aqua positi
non putrefiunt: z si sint putrefacti quicqd
est putrefactū corrodit z sanuz custodit in
ducti appetitum confortat stomachū: et si

de ea fumpferis de mane et sero phlegma in oestomachi consumis. Angheltrum feri dum cū aliquali spiritate vini curat. Item si in panno de ea malefactor serpentem vel buffonem posueris statim morietur quia non tangat illos et sic facit ad oē venenum sicut finissimū balsamū: et in oibus opatio tionibus tertia affimilari potest: psumit oia spata vlcera tumores et oēs alias supfluitates. Et est res magis repulsiva desiccantia et psumptiva contra humores frigidos et alia medicina mundi. Et si cum ea laubis radices dēti bis vel ter curabit stringet et fortificabit ipsoa ac dealbabit. Et sanat oēm fistulā et oia vulnera quācūq; p̄funda sunt. Item si cū ea laubis vulnas capitulis dūmō pia mater non sit lesa: oēm fistulā noli me tangere morbosq; vngulū et oia apata corrodentia curabit. Et si cū ea laubis oē genus guttarū ex frigida cā liberabit. Sanat et punctiones si cū pāno linteo emplastraueris et ex casu in aliquo pre corpore locū dolorosum curat p̄iecte. Et morositas et anū egredientē stringit paralysim et oēm mēbroꝝ debilitatem fortificat et rectificat. Et scias qd est res calida sup oē genus qd fieri possit vel inueniri. Et tāte penetrationis est et calitatis qd si vngaria repida ponat in manu tua statim penetrabit manū sine lesione. Item si senties aliquē tumorem pedū vel tibiarū et dolorē iuncrurā: si cū ea laubis et cum pāno linteo emplastraueris oēm egritudinem ex frigida cā puenientē et ex sanguie putrefacto corrupto curabit. Item si nervus contractus esset aut indignatus si balneatur ista aqua tribus vel quatuor vicib⁹ cito liberabit. Tertia aqua q̄ h̄z colorē sanguinis siue citrinū est tante virtutis qd si quis leprosus vtiatur ea. xv. diebus p̄ dimidiū coclearis singulo die liberabit. Item facit huius iuvenescere si sumat pondus vnius granī frumenti cū vno cocleari floꝝ. bora gins. Et bene nota qd vix est et vsq; ad tēdentes ad eppremum vite.

Aqua celestis.

Aqua celestis duplex est et quelibet p̄ se mirabilium opationum (vt in p̄nti capto p̄t) et si cum ea immiscebis tantū dē aque matris balsamū denuo distillaueris i boia vitrea habebis thesaurū oim medicinarum. Et si exinde volueris poteris quatuor elementa separare p̄ se vniū ab alio. Et primo de virtutibus earum dicemus.

¶ The sunt virtutes istarū duarū aquarū celestia prime et scōe. Aqua p̄ma est tāte et talis virtutis qd si de ea ponat sup vulnerē centi nō erit opus alio medicamēte qd infra spaciū. Item horarū vlnū sanatū remanēbit dūmō non sit vulnus mortale. Et si uulnus antiquatū fuerit siue cācrū siue fistula siue lupa siue noli me tangere si cū predicta aqua lauet infra. xv. dieꝝ spaciū sanabunt: et lotio d̄z fieri de tribus in tribus diebus semel: et si ponat gutta h̄mōi aque sup carbūculo infra paucū spaciū carbūculū interficiet: et si in ocuto iponat de dicta aqua vniūq; ipsius morbū curat: dūmō oculus ex toto nō sit deuastat⁹. Iola gutta inr⁹ iponēdo in termio trīs dieꝝ sanitates recipiet aur: ad tardius in spaciū octo die rum. Item si te vepare ab infirmitate qd male de perra in renibus vel in vesica vel in virga et biberit gutta h̄mōi aq cū modico vini optimi infra spaciū horarū duarū rumpe lapis et p̄ vrinam frustrat⁹ et absq; dolore p̄iciet ipm. Si si neruū eēt attractus siue induratus et ipm neruū ex dicta aqua ter vel quater balneaueris: et durities statim molificabitur. Multas de mum proprietates et virtutes in p̄ia aq̄ reperuntur quas breuitatis gratia p̄tercā que virtutes in p̄essu temporis omnes in firmitates in corpore humano euenientes curant: et hoc in tempestate nostra p̄terit experti sumus.

¶ Secunda aqua mirabilis.

¶ Scōa aut aqua vt infer⁹ demonstrabit est coloris sanguis q̄ est p̄ciosissima ita qd eius virtus a supis p̄cessa videt. Ista aqua corpora ab oī infirmitate p̄seruat mēbra debilitata p̄fortat et fortificat p̄sertis antiqua. Passiones et cholericas curat humores viscosos et insectos corrodit et expellit cerebrū et memoriā debilitatā fortificat et p̄fortat intellectū augmētat ad indagandum res difficiles: laborē phibet cor p̄fortat sanguinem purificat pulmōē consollat putridū angheltrum curat: plenem in suo statu p̄seruat siue aliqua lesioe et labore ipm ab oī turpitudine et corruptioe p̄seruādo. Guttā et qd cadere d̄z mirabit phibet. Sanat ille oēs h̄iores frios m̄licos et corruptos: et si ponat i aurib⁹ cū dōbice in fuso cū dicta aq̄ duritatē tollit. Remouet et rume facit oēs dolores et passiones corporis.

ra humana agrauātes stomachū pfortat
purgare facit bonā digestiōē. febriē quoq;
tertianā q̄rtanā & quouis diāā tollit & flu-
rū ventris fringit interiora oia corpis hu-
mani pferuat. Curat sup̄ infra spaciū duo-
rū mensiuz leproſos paraliticos p̄ſicos
idropicos & guttos. Demū si senes vterē-
tur ista aq̄ ipsi in iuueniles etatē redirent
Dē ē q̄ ista aq̄ est tante virtutis et poten-
tie q̄ si q̄s laboraret in extremis et ponat
in ore ei⁹ & erit due hmoi aq̄. ita q̄ illas
igintiat in puo tpls spacio vires recupera-
bit et viuet dūmō de⁹ vltimū terminuz vi-
te sue nō statuerit. Cōseruat corpa in sta-
tu optio et abſq; infirmitate. Dē ergo vti
hmoi aq̄ q̄ ea sumere voluerit a mense no-
uembris vsq; ad dimidiū mensis Aprilis
in q̄rtate mediū colearis singula vice su-
mendo ipsaz in auroa. et sufficiat vna vice
in singula hebdomada. Surdos etia; ad
bonū sensū pducit. Modus at̄ pfectiōis
hmoi aq̄ talis est. R. aq̄ vite ex bono vino
pfecte et ponat in bota lōgitudinis vni-
cubiti bñ obturata. quoscō cooperiat bo-
cia i stercoze eqno aut in vniatū aut ster-
coze columbi recentis dūmō nō sit nimis
humidum & aquosū. nec nimis calidū ne
frāgat bota dimittendo collum bote ex-
tra ad aere; ex caliditate stercozis bulliet
bota fortiter: ita q̄ aq̄ ascendet supra col-
lū ei⁹ q̄ statū declinabit inferius pp̄ frigi-
ditate; aeris: et sic faciēdo pueniet ad p̄fe-
ctiōē infra spaciū. xxx. diez. q̄b⁹ elapsis
extrahat bota et ponat in dcā aq̄ res in-
frascripte postea obture; optie ne respi-
ret et sic dimittat p dies octo: vltimate po-
nat bota in balneo marie cū harena po-
nendo capellū cū recipiēti bñ obturato et
facias ignē suauē: collige aquā p̄mā do-
nec claravideat exte. Cū at̄ videris ipsaz
aq̄nā i ruberū colore; mutat: statū muta
recipiente; bñ obturatū q̄ hec est scōa aq̄
quā referuabis inuase vitreo optie obtu-
rato. Spēs hō q̄ ingreditur in ista aqua
sunt vrisa. R. cinamomi fini garosiloz
nucis muscate zinziberis zeduarū galan-
ge piperis longi et rotundi corticis citri
corticis citraguli spice nardi ligni aloes
cubebe cardamomi calami aromatici ca-
medreos camepitheos maci thuris albi
tormentillerotide hermodactiloz medul-
le ebullit albi semis iuniperi bacce lauri se-
mis et floz maricarie semis apij semis
feniculi anisi folloz salute et floz basilici

torismarini maiorane mēte pnlegij. sica
dos floz sabbuci rosaz rubearz rosaz ale-
bax rure scabiose lunarie micis agrimo-
nie cētanree fumiterree pimpinelie crispi
ni siue tarafecō eustragie capillivener: ca-
pit⁹ mōachi vlt̄ endiuie semis de acerosa
sandaloz citrinor aloes epatici añ. 3. li.
ambresine reubarbari añ. 3. q̄. sicū sic
carvne passe dactiloz sine ossib⁹. amigda-
laz dulciū granor plini añ. 3. .i. aq̄ vite ex
optio vno pfecta ad q̄rtate; oim. zucha-
ri q̄druplt̄ dictaz rez videlz pyra libra
ponat de zucharo li. liij. mellis albi lib. ij.
postmodū addat infrascripta. Et pmo
radicū gentiane anthos. i. floz rozisma-
rini nigelle q̄ nascit i frumentis brione ra-
dic⁹ pāis porcini semis absinthij oim añ.
3. .v. Et ista aq̄ pfecta mō que supra dictū
fuit vcz cūz drogarijs siue spēsus herbis
zalijs p̄dictis vocat aq̄ celestis: et ante q̄
dcā aq̄ ad distillādū ponatur in dcā aq̄
pluries lanima aurea cādens extinguat
deinde ponat in ea minure ple orientā-
les et distillabis ipsā et aduerte ne perle
sole remaneat vcz sine aq̄ cum ponunt ad
ignem q̄ in colore dēuastantur. Et ista
aq̄ sic cū auro pfecta et cum perlis valet
contra omnes infirmitates scādictas.

De virtutibus diuersarū aquarum.

Aque buglosse et citronelle siue mellisse
et flos boragis letificat corz animā hois.

Aqua floz sabbuci v3 ad duriciem sple-
nis aperit vias vrinales et abstergit faciē.

Aqua floz sabbucarū. puocat vrinā are-
nulas expellendo.

Aqua rozismarini v3 ad omnes passio-
nes nervorū frigidās.

Aqua plāraginis valet ad fluxum san-
guinis cūz refrigeratiōē et stipicitate.

Aqua pentastichis valet spāliter ad pro-
uocādū vrinā et materiā arenosam.

Aqua scabiose valet passioib⁹ pectoris
sicut tussis catarrali et dolori arteriali cū est
q̄ inuat ad expellendū illā materiā.

Aque radicū bursci sparagi feniculi pe-
troliij apij graminis oēs simul valent ad
passiōes lapidis. sunt etiā aperitiue vena-
ruz et puocatiue vrinę: s3 aq̄ graminis p
se valet ad lumbicos inserficiendos ape-
rit optilationes et vrinā pronocat.

Aqua solatri et herbe moelle v3 epari
calido. et est valde refrigeratiua.

Aqua rubea tinctoz valet plurimuz ad aperiendas venas matricis.

Aqua floz camomille doloros intrinse cos mirabiliter mitigar.

Aqua mente pfortat stomachi frigidu

Aqua betonice valet ad apiedas venas matricis in passionibus eius.

Aqua faritragie valet ad fragendū lapidem in renibus et vesica et ad expellendam materiā arenosam.

Finit liber octau^o eiusdē Magistri Joannis de Uigo genuensis. De auxilijs ad vsu Chirurgie q Antidotarium dicit.

Incipit Liber Nonus de Additiōibus Magistri Joānis de Uigo Genuensis.

Cap. j. de regimie sanitatis ad liberos.

As cibus ^{Moderata}

tusq somnus et per^o exercitiū temperatum ad sanitates conseruadā et morboz gñā multa euadenda maxime pferat vt in antiquoz moderno rum monumentis reperit. Idcirco fili mi Aluili de puentiorib^o p comessioe poru exercitio ralijs iā dictis ad sanitatē tuaz euozqz frat^o pseruadā vrillez regulā scribere putant. Nā (vt testat^o Jpoc. medicoz princeps) pseruatiōez sanitatis pssistere a multa nimiaqz repletionē elongādo se ab ingēti et supfluo labore māifestum est. Respice igit qñter Jpoc. et in his duobus sanitatem corporis humani maximā in pre vige. P Abstineas ergo te fili mi Aluili a supflua et nimia repletionē. Est et a talī excessu et intemperātia exercitiū atqz laboris q cibus corrūpere et digestiōez veram impedire valeat. Qua de re si qd tū comedat aut bibat et supflue saturet necessario stōachi imoderata sequit^o extensio: vñ de necessitate ad vnāquāqz membrū extensioez intēperatā ipsius ordinatatis solutio sequit^o: et deinde virt^o ei^o valde debilitat. Et ppter ea qñ stōachus in tali dispositiōe reduct^o oēs hūiles ei^o necessario debilitat: ita q ab eo nulla vnqz bona celebra tur digestio. Un plerūqz causat ei ingens dolor et debilitas et morus ipsi^o: et maxime

qñ post repletiōez potat multa aqua: qre dissimile est qñ eidem stomacho vna et in frascriptis rebus accidat vñ qz taliter cor rumpat in eo digestio qz ide ad testinā mortem hō pueniat. At si corruptio digestiōnis in stōacho fuerit remissio: iā dicta cor ruptiōe: tūc hō efficeretur infirmus tūcū bono et sufficiētī regimine liberabit^o mala insup reuiguit pte esse digestio: ita q patiens sustentabitur absqz eo qz icidat in lapsuz alicui^o egoratiōis. Sed hoc nō fit sine aliquo corporis labore. Un mala et corrupta digestio distinguit^o s3 tres modos aut s3 diuersitatē cibi aut s3 diuersitatē pplexionū et tēporū aut s3 pparatiōem mēbroz ad egritudines suscipiēdas: disti guit pmo s3 diuersitates cibūqñ ali^o est facilit^o me digestiōis. ali^o vñ modū medicorū ali^o vñqz difficillime digestiōis iudicat. Et ppter ea diuersa cibaria in vna mēsa ab exp to medico dānant^o. nā vno cibo digestio al ter digeri incipit: risto mō fere est ponere indigestū sup digestū quo nil deterius est ad sanitatē corporis custodiēdā (vt oēs te statur auctores). Et iō dñs Ugo de senis Ugo de vit peritissimus in medicina multis in lo cīs pceptū nō sumere scōm: cibū dum in sto macho sentiat^o pimus. Quāobres si qd vult se sanū pseruare: vt antiq et moderni te nent scribētes) studeat in reperiatis hōis diet cibū sumere ea qritate et natura vt stomachus ingēti grauamine nō extēdat^o et sint ea cibaria que sine nature in torū non repugnāt. P Sicut insup talia q mollia et nature salubria existāt. Et hoc regimē p pos se seruādū est p sanitate manu tenenda: qre pōtānus latine lingue vit piritissimus ingenioz pclarus interrogatus qua rōne ducebatur q vno tñ cibo pteraretur. Rñ dicit: ne nimis indigerem medico. Ergove rissime cognoscit q si mala et corrupta di gestio in stomacho facta fuerit: impossibile vt q possit in epate ac alijs membris bona et sana fieri digestio. Qua de re guberna tores equoz ad plū atqz brauiū decur rētū similitudināl^o loquendū docent nos modū quo sanitatem pseruare debemus. P Unde fili mi carissime Aluili in veritate tibi dico q si hōies reserēt^o p sui come ssiōe porū et exercitio eo mō ea q mensura qbus regunt equū fusi: multis ad diuersa egritudinib^o enaderēt pculdubio. nō em qd qz reperit q nō ppinet suis eqs cibū mē surā pportioatam semp et in oibus hō

Nota.

Senis.

pōtānus

ris cibandileos in tali portione q̄ possit sci
re eos ferre cōpetenter z sine difficultate z
labore digerere nā manifestū est q̄ si luxu
riose z immoderate cibarent z inordinatis
tibus fastigarent. Nī q̄dem infirmarent
q̄ q̄dē hoies i seipſis regēdis minime ob
seruare solēt. P̄ Sit q̄s q̄libet sagax z sedu
lus in suis exercēdis negocijs ac morib⁹
p̄ficiendis nā mor⁹ non laboriosus est ra
dix z p̄ncipiū ad sanitatē p̄seruandā z regri
tudines expellēdas. Nī diuinus ꝑpoc. ad
hoc ꝑpositiū dicit. Si q̄s sanitatē suā p̄ser
uare velle reo exercitio vti debeat quo sua
nō lāguascāt mēbra. Nec isꝑ notabile su
perfluū z intēsum grauitatē p̄cipiāt. Qua
re sciēdū est nihil in mūdo existere q̄ mo
tū z exercitio equaleat p̄ sanitatē hūani
corpis p̄seruandā qm̄ mor⁹ tēperat⁹ excitat
et corroborat calorem naturālē i oib⁹ mēbz.
Quo q̄dez calore supfluitates in humano
corpore ḡnate ericant⁹ et nocumētum ex
malo regimine factū expellit. Et p̄pterea
sicut hūana corpa ꝑ decenti exercitio a ma
lis z diuersis humoribus defendunt eodē
q̄mō artificum insita q̄n exercitant tēpe
rato exercitio longo seruant tpe ne a rubi
gine deuassent. P̄ Distinguunt q̄s fm̄ di
uerſitatē cōplexionū corporū z anni tēporē.
Nam alia portione z ciboz qualitate cor
poratū cholericā. Alia sanguinea. Alia
phlegmatica. Alia q̄dez melancholica. Si
milliq̄ mō ēt alia portione z q̄litate ciboz
in tpe estatis. Alia hiemali tpe vti debent
Tempore q̄dem estiuo cibaria facillioris
debent esse digestiōis z pauciora q̄stia
tis. Et non altam ob cām nisi p̄pterea q̄a
calor naturalis eo tpe ad exteriora spargi
tur z extenditur vltra debitum. Nī virtus
digestiua stomachi et epatis necessario de
bilitatur. Neq̄ hiemali tpe q̄ calor natu
ralis fortificatur p̄pter constrictionē pozo
rum z coadunationem dicti caloris ad in
teriora. Ideo tunc tpe pōt et in qualitate
et quantitate maior cibis sumi.

Tertia di
stinctio.

C Tercio deniq̄ mō distinguūt fm̄ diuersi
tatem mēbroz ꝑparatorū ad egreditines
insciendās. Nā impossibile est (vt p̄dicti
mus) stomacho exite diffusiata assua na
turali qualitate z cōplexione vt aliqua bo
na et idonea p̄sequatur digestio. Est etiā
epate exite diffusiata verisimile est q̄ in
stomacho et in ceteris membris longa et
adulterata efficiat digestio. Quare vt ad
bonam et idoneam digestiōem fili mi Al

uſi puenire possis semp̄ vtilissimus eris. P̄
dictorum membrorum sanitatem custodi
re z eorum morbos medicinali beneficio
delere. P̄ Aliud insuper remedium ad san
tatem conseruandam est exercitium tem
peratum post expulsiōem prime et secun
de digestiōis et supfluitatum et sterco
ris et vrine celebratam et q̄ pro posse etiā in
stomacho facta sit completa digestio. Ex
ercitium ergo dī esse temperatum necesse
rīd z tempore magni estus nec magni fri
goris. nam sicut Sal. testatur quemadmo
dum exercitium p̄ regimine sanitatis est
conueniens ieiunio stomacho ita z contra
post cibū summop̄e est nocuum. C Sit p̄
pterea potius nūm vnum alium odoriferū
aut ceratolū aqua fontis vel cisterne vel
optimi fluminis bene limphatum. Nec ꝑ
posse est facienda comestio nec potio nisi
concedēs appetitus ꝑcesserit qm̄ sepe nu
mero hoies tamē sitimq̄ mendosam pa
rtant q̄ famēs z sitis ab humoribus melā
cholicis os stomachi mordicantibus eueni
re p̄tingit. Igitur nisi notabilr sitiat z estu
riat homo minime comedere z bibere dī.
P̄ Somnus quoq̄ in die naturali sit ꝑ spa
cium septē vel octo horaz tpe noctis z nō
diei. Iuxta illud dcm̄. Si vis vivere sanus
fuge somnū meridianū. Et p̄pterea (vt in
quit Virgilius) turpe est totam somno cōs
umere noctē. P̄ Reliquū est (vt inq̄ Cel.)
q̄ si tu bene vales z tue spontis es nullis
te legibus comestitiōis obligare debes mo
deratā tūm (vt iam dixim⁹) quantitates ci
boz sumēdo q̄a stomacho bene ꝑcod dige
riq̄ valeat z p̄pterea fercula tua sint bo
ni nutritimē facillimeq̄ digestiōis. Car
nes itaq̄ sint annualis agni castrati edipi
tuli pulloz gallinaz et autum in arbori
bus colinis et liberis pratis degētū. Pa
nis sit ex optimo tritico et oi alia mixtura
ꝑuatus et bñ fermētatus ac optime deco
ctus duoz vel triū diez ad plus. Nec cō
edatur actualr calidus: q̄ sua caliditate
actuali stomachē vtiat virtutē digestiūz
corrumpendo. P̄ De oleibus aut ꝑuenitio
ra et magis saluifera sunt velut borago
lactuca bleta alba spinacha melissa aceto
sa petrosilū mēta et buglossa q̄ oia in bo
dio p̄dictaz carnis sigillatim et mixtiz de
cocta ad gustū sunt delectabiliā et ad sa
nitatē p̄seruandā vtilia. Aliū creū iubei
cam disponunt et ab eisdē benigni ḡnant
humores. P̄ Legumina omnia insup ꝑre

ter ciera lates et cietulas sunt dimittē
da. De radicib⁹ q̄ meliores sunt naponiz
rape in brodio carnis decocte ⁊ cū fenicu
lo et pax croci parūq; pipis aromatizate
Bauca q̄ sine pastinaca hortulana h̄ sit
dure dignis tñ sub cinere aut in aqua de
cocta: deinde cū aceto et oleo dulci ac sale
conmententi parūq; pipis cōposita loco sal
amenti siue insalarine tpe hiemali rolera
tur. Radix silr cicoree decocta ⁊ folia eius
ordine p̄dicto p̄dita vtrūq; ceduntur. Cap
pares insup et lupuli atq; sparagis fm oēs
modū administratiōis in principio prādū ⁊
cene ab cibis cedunt. Interduz silr grā
inducendi appetitū comedere pax infra
scripte insalarine et pax rassant non erit
multū alienum. R. folioz renelle lactuce
tarascontis siue lizerbule p̄p̄nelle mellis
se herbe veris et herbe leporis ⁊ alia q̄ d̄
oregina. añ. m. f. florib⁹ boraginis si inue
niri possint et rosismarini vel cimaz et p̄
tafilonis mēte romane petrosiliij rure. añ.
pax: oibus lotis cū aqua. deinde cū aceto
⁊ oleo dulci ⁊ pax salis fiat salamciū. Cā
pestris vero bauca in aqua h̄ decocta: et
deinde cū oleo fricta prius farina ⁊ parūz
zuccari inuoluta vtrūq; cedif loco pisciuz.
Silr et cūcūbita ericacea et ordine iā di
cto decocta est ad gustū delectabilis et sa
nitari nō est nocua et in brodio carnis de
cocta: cū pipe parūq; caset et croci p̄para
ta et est delectabilis. Recēs h̄o tpe estatis
cū brodio carnis feniculo ⁊ aggreste vtrūq;
decoquit. Feniculi em̄ nocuentū siue v̄
tositatis tollit. Ilus frequens eius est: vt
oēs tenent doctores) gñare cholica. Ideo
cū feniculo ordine iam dicto decocta com
edi d̄z in moderata q̄ritate. Calū oim
gñat p̄ posse vitanda sunt: q̄ malos et
melancholicos gñant humores ⁊ visuz de
sui natura caliginosum reddūt Vñ si com
edant sint de raro ⁊ in qua q̄ritate cū mē
ta et petrosillo decocti. Feniculus q̄z h̄ sit
dure digestiōis tñ cū brodio carnis deco
ctus aut cū aqua aut oleo ⁊ pipe accōmo
date p̄ceditur: q̄ etiam virtutē h̄z conser
uandi virtutem vīnam. P. Pastilla densiq;
a vīcūalla pasterarissime sunt comedē
da ⁊ eoꝝ bezaar est pip cum ruta. P. Silr
etiam oia fungoꝝ gñā sunt oino enūtrāda
Si tñ comedant sunt in parua quantitate
et rar: et ante eoꝝ cocturam cum oleo (vt
tenent sapientes veteres) decoquant cūz
aqua ⁊ poris. Et bezaar est alluz origa

num ⁊ piper. P. Omnia silr gñā pisciū pre
ter pisces de libero mari et s̄q̄mosos sunt
auferenda ppter eoꝝ maliciam quā h̄nt
in gñando phlegmaticos ⁊ viscosos h̄uo
res. P. Fructus et oēs q̄ de facili corūp
tur in stomacho in parua quantitate com
medant meliores eoꝝ etem sunt (vt Aul.
testat) v̄ue ficus pruna damascena oprie
natura: plica: pira: poma: odorifera. Silr
melones ⁊ aggreste cerasa ⁊ amorena. Re
liquum vero fructuum p̄posse est penit
eulandum. P. Et hec puro fili m̄ Aluiss
suauissime p̄ tua sanitate custodiēda deo
dante tibi sufficere cuius nomen sit bene
dictum.

Capitū de flebothomia et inuamētia
acnocomētis ipsius. Et de venis q̄ cōter
flebothomari solēt p̄ p̄seruatione sanita
tis ⁊ egritudine remotione. Ac de v̄eto
sis cum sanguinis extractione.

Flebothomia (v̄oēs antiq̄ flebothe
t̄ luniores tenent sapientes) mia.
est humor v̄lis euacuatio.
Et est securio: euacuatiōe
pharmacij p̄ os sumpti. Nā
in medicū arbitrio est eua
cuare p̄flebothomiam san
guinem bonū et malū relinq̄re venaz loco
⁊ tpe restringēdo. Et insup potentissima
morboꝝ curatio ex supabundanti sangui
euententiū in q̄bus nō est digestio expecta
humores aut malū q̄ cum ipso mixti sunt
sponte secū euacuat. Qui h̄o extra venas
vt capto p̄p̄lo de purgatione dicit: phar
maco cōpetenti cōmodius habita eorū d̄
digestione euacuant. Et q̄z flebothomia
inclso vene euacuans sanguinē ⁊ humores
decurrentes cum ipso ita testatus est Br
naldus de villa noua in libro de ope parti
culari. Vñ regula gñalissima semp est fm
Alabatē. c. p̄p̄lo de flebothomia: vt ene
mate ante flebothomiam venter a fecib⁹
malis humoribus p̄ posse euacuetur: ne
vene inanite post fiolam malis vaporib⁹
a fecibus eleuatis et molle humorib⁹ im
pier valeant. P. Extractio sanguis esse d̄z
inter vtrūq; v̄z inter copiosam ⁊ diminu
tam fiolam. Nā si minus extraheretur de
sanguine q̄ morbi nature necessitas postu
lat illa euacuatio p̄fecto morbo pax opti
mlaretur. Silr et si plus sanguinis extra
heretur q̄ res desiderat, absq; dubio san

Arnal. de
villanova

- Aul.** geret qñq morbus et debilitaret viri. Ca
ue igit (vt inqñt Aul.) ne ad vnā duarū infir
mitatū egrū pducas: vñ aut ad humoz
cholericorū ebullitionē aut frigidorū crudi
tatē. ¶ Conclufiue ergo feqñ q mell⁹ et tui⁹
femp est in faciendū flōiam peccare i pau
citate extractions sanguinis qñ in qñtra
te. ¶ Ideo inqñt pñatus vir) melior est multi
plicatio numeri q multiplicatio qñtratis
¶ Raf. aut quāto almanforis dicit ipfam
flōiam multum pficiam esse ad fanitate
pñernandam et ad egritudines remouen
das: eo marime hoc facit qñ ipa tpe cō
gruo efficit. 3git scōa et tertia morbi dies
flōie apte vident. ¶ Tñ securus est reuera
re flōiam quā si multū sanguinis vnica vi
ce mitteret: pñeuit em natura sanguine
bonū sibi tñ accōmodatū detinere. p pos
se pñuare: qñ ipso sanguine bono huma
na vita pñstet: hñ insup malū sanguine a
se ipōte repellere. Et p pterea Sal. vi. am
phorismoz particula in cōmento illi⁹ am
phorismi. Quibuscūq flōia aut pharma
cia pñert et dicit circa principium cōmen
ti. flebothomia est euacuatio vñs oibus
passionibus de plenitudine malos humo
res euacuando. ¶ Ideo vt Ant. guineri⁹ re
stat. c. de febre pestilentiali et peste. q si
ipsa efficiatur copiosa virtute tñ et etate
consentientibus p nullo pñadēte sintho
mate materia faciens febrem pestilentia
lem et pestem ab ipsa flōia adeo exonerat
q pñerūq viteri⁹ minime pcedere valeat.
¶ Quāobrem sicut flōia tpe opportuno fa
cta est cā multoz turamentoz (vt tam di
ximus) Ita et qñ sit flōia et non dñ fieri dī
co q multotiens est cā debilitatis virtu
tis et hydropsis interdum et multaz dispo
sitionū multaz. ¶ Ideo in glaciali hieme et
feruida estate nulli necessitate magis ari gen
te non sit faciendā flebothomia. ¶ Caute
ergo et consulte pcedatur in extractōe sñ
guinis temporibus lñs si opus fuerit vt
fiat flebothomia sanguis tantūmō ma
lus euacuandus est. sincerus aut in quo
vita nostra consistit accuratissime conser
uatur. ¶ Vñ si p eradicatione morbi flebo
thomia et pharmaclia necessaria esse vidē
tur equali necessitate flōia talis q oēs
humores indifferenter euacuare valeat.
Et in sequēti die lenitium solutionis fa
cillime egrorantē pñhibendum est. ¶ Mul
te deniq sunt vilitates quibus mediant
bus et antiqui et moderni auctores venā
- aperiri landarunt. Primays ad humores
euacuandū vñs. Scōa ad materiā de lo
co ad locū diuertendum Tertia ad attra
hendum. Quarta ad alterandum. Quinta
ad pñeruandū corpus ne cadat in lapsum
egritudinis. Sexta et vltima ad alienan
dum. De hac sexta vilitate merione facit
Sal. xi. terrapen. c. xv. dicens. 3git hñture
etateq consentientibus certe optimus est
venam incidere: non mō in sinchoijs febrī
bus: sed in oibus alijs q de humoz putre
dine causant et c. ¶ De qñta sñr loquit ga.
in cōmento illius amphorismi. Quibuscū
q flebothomia confert q flōia multos pa
ratos incidere in lapsum egritudinis pñe
seruat ne cadant in eundem lapsum. De
quarta quoq pñatus vir mentionem facit
ix. terrapē. et in cōmento. xxiij. amphorismo
rum prime particule. In his q egeruntur
non multitudinem pñiderare opz dicens q
flōia vsq ad lipothomiam refrigerationē
torius habitus confestim operatur et exim
gust febrem ac si occidisset eam.
¶ De tertia tangit 3po. qñta pñcula am
phorismoz. Et gal. in libelo quem fecit de
flōia. Dicit em 3po. loco pñlegato mille
ri sanguine voment supuenientibus men
struis solutio fit. Et p pterea dicit Sal. in
pñoiato libello q si volumus menstrua p
uocare venas interiores vsq saphenas tē
pore aduenas mēstruoz incidere iussim⁹
ventosas etiam cum scarificatione i coris
imponimus. ¶ De scōa sñr mentionem fa
cit 3po. particula qñta amphorismoz. il
lius amphorismi. Posteriora capitis do
lentia venam frontis aperire summo opere
iuvat Et Sal. v. terrapē. demonstrat quā
tam flōia teneat auctoritatem aduersus
emorofagiam sanguinis narum restrin
gendaz. Dicit enim ibidem pñatus vir. Si
sanguis a sinistra parte nasi fuerit grāta
diuertendi et restringendi sanguinis em
orofagi pñenam cephalicam manus oppo
site flebothomiam⁹. ¶ De prima sñr vñ
litate et plenarie locur⁹ est. Sal. in loco pñ
allegato de flebothomia vbi pulcherrime
rephendit merbolicos dicens q non solū
efficitur flōia grāta euacuandā multitu
dinē humoz peccātiuz (vt merbolicī arbi
trati sunt) Sed ppter passionis fortitudi
nē seu multitudinē incipēte phlegmoni
cō apate vel ipō spectāte ppter pñusionē
factā in aliqua corporis pñcula vel ppter
ingētē dolorē (vt Cel. c. de dolorib⁹ articu

loꝝ testat' dicit em ibidē vbi sentire cepe-
runt. i. doloꝝ articuloꝝ sanguis statim
mittendus est id em inter initia factū sepe
annuā aut nōnunq̃ ppetuā valitudinem
p̃tat. P̃ Sequitur igitur q̃ flōia nō solū re-
p̃let hūmoz multitudinē verū etiā fortis-
tudinem (vt p̃diximus) ppter passiois in
reperantia. P̃ Passiois aut fortitudinē vo-
cat Sal. triphr. p̃mo rōne principalita-
tis particule offēse. Secundo ratione mor-
bi magnitudinis. Tercio rōne male mori-
gerationis morbi.

¶ Alio sup̃ius de iuuamentis q̃ p̃nt eueni-
re p̃ flōiam z vtilitatibus vills dentis nō
nullis intētōnibus ppter quas medici z
chirurgici frequēssime p̃ sanitate corpo-
ris p̃seruadā z morboꝝ eius remotiōē vtili-
tur flōia. Vt dēdū ē modo q̃ sint vene a me-
dids cōiter incidende: z q̃ p̃nt flōiam tole-
rare z q̃ fleborhōmandi sunt. P̃ Qui autē
p̃nt flōiam substinere sunt. Alii (vt Sal. re-
statut) libello pluries allegato q̃ fortē ha-
bent virtutē z robustas venas z āplas ha-
bitudinē non macilētā calozē nō album z
carnē nō mollē. Inq̃t in p̃raria aſt dispo-
siti salubriter minime eā possit substinere
ppter paucitatē sanguinis q̃nietis repitit
z ppter raritatem carnis: z ista de cā pue-
ri ante quatuordecim annū non sunt fle-
borhōmandi. Nec senes vira annos. Ite-
nisi maxima vigenē necessitate: Buē-

Auēzoar. zoar fleborhōmauerit cōsum suū trīs an-
ne que noꝝ. ¶ Uene dentis q̃ flōtur fleborhōman-
flōmanf. tur ad āplures remouēdas passioēs sunt
vt infra. P̃ In primis vena frontis: q̃a v3
(vt oēs fere auctozes tenent) aduers' oculoz

loꝝ, ophthalmiā z p̃tra migranāz z dolo-
res capitis ingentes: frenelini q̃z et mēris
aſſenationē z leprā nouā emendat: due ve-
ne q̃ in collo replunt interdū incidunt p̃-
pter hūiores capitis z reuma. P̃ Uena q̃ est
iuxta nares q̃ incidit facit ad auditum
amissum recuperandū caput repletū pur-
gādo. P̃ Si ṽene due q̃ in faucib' oris exi-
sunt q̃ fleborhōmanf p̃ferūt aduers' sca-
biē capitis z pustulas q̃ in affasati fieri di-
cunt necnō p̃tra dentis z mādibulaz dolo-
res. Grauedinē q̃z capitis gurturis orisq̃
vicia magnope emedāt: vena ē labioꝝ
oris inclsa a partibus gurturis z glinguaz
opitulat. P̃ Uena insup̃ q̃ est i summitate
naſi q̃ fleborhōmanf capitis grauedine et
flurn oculoz laborātib' pulcherrime me-
det. P̃ Uene p̃terea due sub lingua exites

p̃ferūt laborātib' passioib' gurturis: p̃-
sertim s̄nātia q̃n tps adest euacuādī ma-
terā p̃iunctā. P̃ Uena cephalica in manu
flōata v3 aduersus capitis oculoꝝq̃ pas-
siones in principio ipsa facta de p̃te oppo-
sita. In statu ṽo ex eadē p̃te fieri d3 flōiat
materia p̃iuncta euacuet. P̃ Uena aut q̃ est
inter annularē z auricularē digitū q̃n fle-
borhōmanf splenericis magnope occurrit.
P̃ Uena cardiaca siue mediana cōiter q̃
incidit laborātibus cardiaca passioē seu
passione cordis p̃m p̃fer. P̃ Uena q̃z basi-
lica seu epatica ap̃tur sepe numero p̃ epa-
tis passione z laborantibus sanguinea fe-
bre. P̃ Uena q̃z saphena z est in collo pe-
dis z supra cauitulā z sub ipsa q̃z fleborhō-
manf v3 aduersus doloꝝ anchaz z contra
inflāmationē z āpata testiculoz z marri-
dis z ad mēstrua puocāda. P̃ Uena q̃z scia-
tica q̃ est in ilueſtri cauitula pedis poten-
ter (si ap̃tur) doloꝝ sciatich sedat. P̃ Ue-
ne etiā post aures exites q̃n incidunt aut
apiunt applicatiōē sanguisugaz āpartib'
z doloribus oculoz p̃ferūt memoriā recti-
ficādo ēt z postulas faciet z maculas oēs
mūdicat. P̃ Uene insup̃ tēpoz faciunt ad
magnos oculoꝝ dolozes et ipetuosam
ophthalmiā q̃n incidunt z ligent. P̃ Uene
sitr emorroidales ap̃re ipositioē sanguisū
gaz a varijs passioib' corpus p̃seruant
velut lepra cācro scabie malo mortuo ṽri-
gine z mīlia z p̃terea inq̃t 3po. emorroi-
des innate mīlia sanāt. P̃ Sunt p̃terea q̃z 3po.

¶ Et q̃z interdū ṽetose tenent locum flōie
maxime erate z virtute nō p̃sententibus
non tolerantib' flōiam. Ideo dicim' de
iuuamentis earū dē: z de locis in q̃bus sunt
admiſtrande. P̃ Uetose itaq̃ sup̃ remibus
applicare valēt p̃tra āpata coray z ad p̃-
uocandū mēstrua scabie podogz ṽetosi-
tatē vesiceq̃ z pleureticū morib' emedāt
P̃ Applicatio et ṽetozay sup̃ ipatulis do-
loꝝb' oculoꝝ z capitis summope opitulat
P̃ Et si imponant sup̃ nates dolorib' cōſta-
rū z ipine medent. P̃ Uetosa et sup̃ epate
imposita facit summope ad fluxū sanguis
P̃ Et si sub mēto applicet ṽetosa facit ad
s̄nāntiā z ipius materiā hōiem frangu-
gulāt ad p̃te exteriorez renouādō restante
Cel. c. de angina. P̃ 3dē facit si ponat sup̃
collo ab Aliabate fermone. it. scē p̃ris li Cel.
bz cōpleti de dispōne regail. c. xxxij. cōnu Aliab.

3po.

Dentostis

merant duodecim vene exites i brachijs
due vcz mediane: due cephalice due basi-
lice due asellares due cubitales. P In ca-
pite aut vene. xij. due q sunt post aures:
due tempor: due in oculor: angulis. due
organice zyna verticis: venas frons ve-
na nali. Et due vene q sut sub lingua. In
pedib: quoz octo vene reperiunt: due in
genib: due saphene: due clavic: z due
pectinis pedis. P Et hec puto tibi suffice-
re de fleborhomia z vctosis deo date: cui
nomen sit benedictum.

Cap. de purgatione.

Purgatio

Sal.

Lanum est (vt oēs tenent aucto-
res) q sicut humorz repletio est
q morbi: ita euacuatio sanita-
tis. Qua de re l3 Sal. multis in
locis pferim in tertio regni z p mēro. liij.
amphorismoz: illi amphorismi. Qualia
opz zc. meminit de varijs zolueris purgā-
di modis vcz p pharmaciā vetris soluti-
uam p fidiam: p sudores: p fluxū sangui-
nis nariū p vomitus: p enema: p spuramē-
ta: p vrinā: p mēstruā: p emorroidas: p
balnea fricationes: exercitiūz. Tamē in
pñri doctrina de ventris purgatione pos-
sumenda tñ pirarare intendimus. De
fidia quides in añri captozilem fecimus
sermonem. De enemate aut sili in antido-
tario nro capitulo proprio annuente deo
diximus quo erit recurrendum.

Euacuatio.

Mesue.

3po.

Euacuatio itaqz corpis p pharmaciāz
ne aliqd manifesti nocumēti eidē corpori
causare valeat infra scripti canones a me-
dico obseruadi sunt. P Caveat igit medi-
cus ne circa exhbisioz purgatiois in ma-
nifestū cadat erroz: qz (vt inqt optim⁹ Me-
sue) semel peressit nulla deinde suffragia
psunt. Quāobz circa corpis euacuatioz
p assumptionē pharmaci valde pñdē-
da est humorz peccatū repletionū z cor-
porz natura. Nā frigidū hūoz (vt 3po.
testat medicorū dur) fortibus pharmaciis
euacuant. Calidi vero humores tempera-
tis euacuationibus sunt euacuadi. Sili
et robusta corpora labori assueta pñt
viroz carnosoz zque medicinā solutiaz
sumere sūt pñt fortiora pharmaca pa-
ri possunt. Corpora autem macilentā se-
num pueror: et corpora debilia et imbeci-
lia que non sunt cōsueta sumere pharma-
cum sed ipsum abhorreere: necnon mulie-

rum pñnantium facillioribus purgatio-
bus vti debent. Et propterea considera ar-
tem seu exercitiū pñtionem repletiones
corporis pñnerudinem vel inconsuerudinē
assumptionis pharmaci etate annis ipsa
corporis atqz loci regionē. Nam vt inquit
Cel. in pñcipio sui pñemij. Alia medicia
vñnt medicis in vñbe Romana alia in eg-
pto. Alia in Gallia zc. Similiter et alia
medicina vñntur in pueris. Alia in eta-
te pñecta. Alia in senibus. Alia in mulie-
ribus. Et alia in fortibus z rusticis corpo-
ribus. Et pñterea dādū est aliqd (vt in-
quunt sapiētes) pñnerudine: regio: tēpo-
zerati. P Vñat summo pñte ante ordinatio-
nem pharmaci interrogare patientēz an
lubice an stiprice nature sit venter eius
an facillime an difficillime a medicina to-
lurua soluat: qz isto mō pñt rectius me-
dicina solutua egrotantēz pñberi qñ per
rectitatem naturam patientis cognoueris.
P Considerandum insuper an egritudo p
proprietatem an p comitantiam an per
compassionem eueniat. P Etates quoqz z
consuetudines et tempora morbi an in pñ-
cipio an in augmento an in declinatione
morbus existat considerare plurimū lu-
uat. P Qua de re quasi oia pñdicta conu-
merata fuerunt ab 3po. in illo amphoriz-
mo pñcule prime. Contem plari autem o3
z tempora z regiones etates pñnerudines
egritudines in quibus opz fieri aut non.
P Similiter etiam dietabis egrotantem
fm rectam considerationem pñdicorūz
Dieta etenim tenatis interdum conuenit.
z alquando nō: vñde in tenuibus dietis
magis peccant egrotantes. Et iō magis le-
duntur. Omne enim malum quodcunqz
sit magis sit magnū in tenuibus dietis
quam in grossioribus zc. Et ideo contem-
plari debet si a statum egritudinis suffi-
cat egrotantem dietare zc. (vt 3po. in pñ-
ficula pallegato refert.) Interdū tñ cor-
pora pñdicta euacuātur etiam q in eis nul-
la existat repletio. Et hoc proptere vehē-
tiam egritudinis. vt habetur tertio de in-
genio sanitatis: et secundo de regimine
acutorum in commento supra illā pñm.
Acutas egritudines fleborhomiam. P In
morbi autem causa: a qualitatibus: z
non a materia auctores p eoz remotio-
ne aurilijs alteratiuis z nō euacuatiuis
pcedūt. Et hoc placuit diuino Mesue et
d. Hul. quarta pñm caplo in qbus eua-

3po.

3po.

cuare opz r prima tertij capitulo de soda materia nisi forsan aliter humoris malitia repulsi nō possent in sanguine altera ro ad furore floboripoma vrinur: unde si debiam q̄ritare nō excedat: ob quātra- tis dimittit q̄z mala remittit qualitas in sanguine: qz malitias nō ita vigoratur P̄ humorē hō peccare solo quāto vt sino- cha inflatua illico medici euacuare solēt r nō alterare. ¶ U: ergo ad ppositū nrm accedam: dico vñssimū eē canones de in- cepz p̄numerare: q̄ in pharmacoz exhibi- tione cōstet ab oibz idoneis practicantibz p̄siderari solēt. p̄feretm ab illo excellen- tissimo Gulier. de varigiana capitulo p- prio de purgatio: q̄ pulcherrime tractan- do modū diuersaz purgationū infra scri- ptos canones descripsit. ¶ Primus de di- gestione tractat (Inq̄ p̄far. vñ) digesta me- dicar opz: ita q̄ regulr operādo an dige- stione nihil euacuemus. s̄z digeramus sub- tilē materiā ingrossando. z grossam subti- liādo crudāq̄ decoquēdo cū rebz appo- priatis: vt h̄ p̄ prima particula amphoriz- mox in illo amphorizmo: Digesta medica- ri r mōuere nō cruda rē. Et hanc regulaz docet nos Aui. p̄ia q̄riti capitulo de cura putridaz in gñall. P̄ Urget tñ aliquando necessitas ante materiez digestionē vt ca- pitulo de carbiculis r pestedigitm materiā euacuare z maxime materia existēte mul- ta velut in paraliis apoplexiā vel consimili- bus morbis: ex q̄b̄ intra q̄rtā diem timef- suffocatio nature videlz aut qz materia sit venenosa r pestilētialis aut p̄similis vel sit materia p̄p̄inqua mēbro p̄ncipali vel no- bili aut in eo morbo existat: aut multuz in- festans sit materia aut multum dolorosa sit egritudo vel sit multum subtilis mate- ria videlz de loco ad locū mobilis vel apta nata sit quā cito mēbroz p̄plexione vicia- re r corū perevit in cācra a fchachylos z estimo iū illō frequētissime euenire solet.

¶ Scōdus Canon s̄r est vt vniuersalis pur- gatio p̄cedat p̄ticularē medicīnā fm rpe- sue. Et ideo nō obliuiscaris vniuersalia sēp̄ antepōni oportere p̄ticularibus: vt in p̄ticularia valeant operari sup̄ mate- riā p̄m̄cta. Illa aut vniuersalis est pur- gatio que materiā euacuat peccantē ab il- lo mēbro cui accidit a p̄munitate totius multiplicationis: aut a cōitate pluriū mē- broz aut sanioz aut eoz que sunt ma- nera illi materiē sicut chylis felis cho-

lere stomachus phlegmatis: r splē melan- choller epar sanguinis.

¶ Tertius Canon est vt p̄ticularis pur- gatio p̄cedat vniuersalem purgationem fm rpe. Et hoc si materia sit pauca non exuberās: vel qz sufficit illā educti p̄ emon- toria illius mēbro: vel qz mēbz mādās nō est forte in dādo nec recipiēs in sufficien- do r corpus r mēbz nō sunt posita sub do- minio materiel facientis egritudinem in illo mēbro. Particularis s̄r purgatio (vt testat rpe) est illa q̄ euacuat materiā ab vna p̄ticulari in qua exuberat sicut per- nares et palatum materie purgantur a cerebro.

¶ Quartus Canon purgatiōis est: vt fiat purgatio p̄ illā p̄m̄ ad quā materia in- clinat iuxta illud 3p̄o. xci. ampho. p̄ticularē p̄medicētis. Unde cūq̄ natura rept in de p̄uenientiora loca ducere opz. 3s̄t si materia est in stomacho faciēs nauseam tūc purges materiā ipsaz p̄vomitu p̄uo- cādo. Si hō fuerit in intestinis p̄ secessuz p̄uenientissime enematisbus educitur.

¶ Quintus Canon est attendere humorē peccantē: vt (qualia opz purgari purgant: p̄fert r bene fuerit) prima amphorizmoz particula colligit in fcoo et penultio am- phorizmo. Nā p̄ se ad tāle euacuationē se- quis quies r tranquillitas: p̄ accidens hō pōt sequi nocumētum puta si crudus hu- mor euacuet: qz multum de iuuatua cum eo euacuat: r multus spiritus resoluitur. Et si humor sit difficilis educationis de se vel qz sit in locis remoris a vñz ductum vel qz corpus sit male dispositū sicut in ca- lldis r scicis corporibz inflāmatioi para- tis q̄ de facili in eimēz trāsēū: vt h̄ ab 3p̄o. primo r quarto amphorizmo.

¶ Sextus p̄terea Canon est vt summo pe- re aduertatur ne p̄mitat foris purgatio fleboripomie: qz inde maxima sequent nocumēta. Quamobrem si contingat mor- bum euenire p̄pter humorem incurda- tionem digerat diligenter materiā ip- sam subtiliādo et decoquendo cum dige- stiuis appropriatis ad materiā grossā z crudam. Si vero ebullitione cholere vel humorum calidorum morbus proce- dere videat: tunc seriātm digestiuis fa- cientibus ad materiā calidā z subtilem p̄ cedendum est p̄o eozum digestionē et se- datione humorum ebullitionis: de qui- bus omnibus tam in materia calida quā

Gulier. d
varig.

Primus.
Canon.

Aui.

q. Canon.

Purgatio
vñs.

In frigida in antidotario nostro capto de
simplis fermonem fecimus quare necessi-
tate urgente illuc recurrere. Si vero in aliq
egritudine flōia z purgatio necessarie vide-
rentur: tunc hic ordo coīter a practicanib⁹
obseruatur. i. q. leuis purgatio p̄mittatur
flōie. flōia aut p̄mittitur portione fortī. Et
sic circa minoratione an eradicatione subi-
ta an diuisione opus est inchoetur a mi-
noratiua debili velut cassia māna z h̄mōi
Sikr ē si humores sint mixti cum sangui-
ne aut a natura sanguinis non multū alle-
ni: tunc in isto casu flōia p̄mittatur. Et hec
fuit intentio Sensilis. vt Sulier. de vari-
guana testatur capitulo p̄p̄io.

Sulier. de
varig.

vii. canon

Aul.

viij. canō.

3po.

Gal.

3po.

¶ Septimus itidē Canon est q. tps apti⁹
ad vomēdū est in estate: z yter vtili⁹ ena-
cuar in hieme p̄cessum. cū purgatio-
bus vel clisterib⁹. Et p̄pterea dicit Aul. c.
p̄p̄io clistere est medicamē valde nobile
z apud me p̄m dilectū zc. Materia autē
furiose. vt. c. p̄p̄io de flōia diximus: z pro-
p̄ie si fuerit admixta cum sanguine taz in
estate q. in hieme p̄tinuus flōia enacuet.
Vex si ipamet materia extrayenas adue-
rit: tunc catartico competenti nulla p̄cedē-
t: digestione ipsam statim euacuare (vt su-
perius diximus) necessarium est.

¶ Octauus s̄ikr Canon h̄gitur circa pur-
gationē corporis p̄seruatiua ne cadat in
lapsum alicuius future egrotatiōis. Quā-
obz sciendū est q. duplex est p̄seruatio p̄
p̄sua z cōis. Illa etem d̄: cōis q. p̄seruat
corpus a morbis repletionib⁹. Et ad hāc
purgationē faciendā in de oēs p̄ti practi-
cantes vniū remedijs de q̄bus 3po. locu-
tus est in illo amph. p̄ticule. p. q̄buscūq;
sanguine auferre puenit hos in vere fiebo
thomari opz zc. z in. vi. p̄ticula illi⁹ ap̄ho.
Et iquit q̄buscūq; pharmacia aut flōia cō-
uenit hos in vere pharmacari aut fiebo
thomari opz: q. in de fit magna humorū il-
quesfactio vñ repletio futurā p̄tingere solet
bonus s̄ikr. Vnde auctoritate 3po. p. hac
intentione vñ p̄seruatione sanitatis in-
bet. vt in vere vel autūno z non in alijs tē-
poribus pharmaca dent. In estate vero et
glaciali tpe neq̄aq; iuxta Gal. sniam. p.
iā dicta intēione corpus purge. nā in cō-
moda sunt tpa. p̄mo ex frigore. Scō ex
calore ingenti. Et p̄pterea sub cane et aī
canē moleste sunt pharmace (vt 3po. re-
statut) p̄p̄ia aut corporis p̄seruatio est
ad determinato morbo. p̄seruat enim vt

puta a podagra vt alio morbo futuro. Et
hoc fieri p̄t alio tpe q. in vere vel autūno
novi si aliquis esset ap̄ius incurere poda-
gram tpe autūni z veris in isto casu tēpo-
re estimo vtiatur p̄seruatiua medicina.

¶ Nonus aut canon h̄sat circa curationē
morbi. Et est qd vera curatio in oi tpe effi-
citur q. morbus oi tpe solet patiente mo-
lestare. Et ideo medicina p̄ remotione ei⁹
in quocūq; tpe necessaria est. Si h̄o hoc
congrat vñ in hieme valida aut in estate
euenire egritudinem: tunc opz q. loca sunt
ap̄iora vñ calida in hieme z frigida in esta-
te. Unde boni practicanes teste Sulier. de
varig. in tempore estimo at. diem. In hie-
me vero in die solent egrotanti medicina
exhibere.

ix. canon

Sulier. de
varig.

x. canon.

¶ Decimus quoq; canon mentionem fa-
cit de aptiori tempore morbi in quo sit pa-
tienti exhibenda medicina. Temp⁹ itaq;
ap̄us assumptionis medicine est p̄ncipiū
vñ egritudinis digesta existente materia
z declinatio vñ: nam ista tempora ap̄io-
ra videntur ad exhibendum pharmaca.
Alia vero tempora sunt inepiora p̄pter
accidentium infestationem. In statu vero
z augmento vñ genti necessitate lenitiū
t̄mmodo canonice vtuntur. Sikr in p̄nci-
pio ante digestionē materiei in necessitate
vtimur lenitiū p̄sertim qñ volum⁹ ma-
teriam minoare. Et in hoc clisteria inter-
dū seruant offm minorationis: vt habet
prima quart. z ab 3po. in illo amph. q. 3po.
te p̄ticule. Inchoantib⁹ morbis. Si qd vñ
detur mouendum moue. In statu d̄o silen-
tium habere non nisi vtilissimum est.

¶ Undecimus canon est q. corpora q. ap̄a
ta in intestinis vel mēbris cordi p̄p̄inq;
patiuntur potenti pharmaco non purge-
tur: q. medicamina scamoneata non p̄nt
ita corrigi a medicinis b̄ndictis (vt inquit
Auer.) quin semper habeant mēbris p̄in-
cipalibus notabilr nocere. Et p̄pterea gē-
til. in scientia medicinali vñicus inter p̄a
citantres lenibus lenitiū in isto casu d̄-
cit esse p̄cedendum. Et maxime si cū ap̄a
te venitis fuerit stiplicitas constricta: vel
etiaz materia fuerit penitus indigesta zc.
Similiter si materia esset multum furiosa
z multatex qua timor insurgeret: h̄nōnal
li laudent fortioribus pharmacis p̄ceden-
dum esse: tñ Aul. medicorū p̄nceps dicit
q. in talibus apostemari⁹ forti pharmacis
co. vñ non debemus videlicet aut q. ma-

tertia est difficilis reductionis rōne sui aut rōne loci. Et ppter ea ad ppositū nostrum nonnulli asserunt qd febre exīte foris et īnterīa non secuta ēt digestionē dūmō materia no sit venenosa qd nullū pharacū forte exhibeat ne sua calitate et inflāmatione moribz augmētare valeat vt colligitur in pmo cōmēto et quarto amphonismoz qd et inflāmat et cōmouet tale apostema 7c.

xiij. canon ¶ Duodecimus canon est vt corpora purgandoz añ assumptionē pharacī fluxa fieri debent sūm 3poc sniam enemartibz le

3po. nientibus sumendo cibos humectantes et quiere īlentes naturā patēis vraf: vñ si frigidis humores euacuare intēdimus ci bent carnibus pinguis decoctis cuz perosillo et feniculo recentī et eoz cursu curantibus. Calidos vero humores habētia mercuriale bletam attripiscē et carnes pīn gues comedāt qz aliquanulū vērē mollicare añ exhibitionē pharacī regula generalissima est. Vez si furus adesset i cā corpora supra facere dererius esset imo in tali casu vomitium aīqō admistretur.

xiij. canon ¶ Decimus tertius Canon est qd si qd medicinam abhorret loco eius debet egrotantē leues pillule exhiberi dando cū eis apostima humoi peccati appropiatum. Itēz si intēdas cholera euacuare sit pfectus ex finnoterter enditia lupulē acetosa et currentibus eaz cursu. Si phlegma fuerit in casu cum rebus decoctio sit pfecta facietibus ad phlegma euacuandū: et sic de alijs humoribus pū necessitas euacuandū quēqz humorē postulat agendū est: et hoc asserit Aul. ex intentione quorūdam.

Aul.
xiij. canō. ¶ Decimus quartus Canon est qd patiens medicīnā bibat stomacho seluio et añ assumptionē medicine p pesse vraf in cibis eius pauco sale. Et si patēis calide fuerit cōpionis aut pariat stomachū debilitates tunc añ exhibitionē medicine vtilissimum

Suller. de est. (vt Suller. de varig. testat) aliqd sumere velut aquā orideacea vel vñū granatorum vel aliud nariens subtile et lenē et añ assumptionē medicine si stomachus et pedes fuerint frigidifaci pānis calidis calefiant. Unū medicina est debilis sup ea pax est dormiendū: si vñ fortis pōt patēis p hōrā dormire sup ea possē et assumptionem.

27. canon ¶ Decimus quintus Canon est qd habētes stomachos frigidos remoto corde vel ab hominatione medicine si mouentur parū per bonum est vt colligitur quarto apho

rismo. illo ampho. Cū quis elleboz biberit: et primo ampho. Cum volueris magis ducere elleboz moue corpus 7c. et inter pōlitis hōis paululū aque tepide sumat Sed nec morus nec potus rātus sit. quod oparto medicine destruat hīs tñ moderatē practīcantes (vt Suller. de varig. asserit) raro vñuntur.

¶ Decimus sextus Canon est qd sumēs pharacū macum differat cibari donec oparto medicine compleatur mala nutrimenta euitando īmmo regula generalis est vt celebrata operatione eius qd patiens māducet paucum de vno tantum cibo.

¶ Decimus septimus Canon. Itēz est qd medicina operante non d3 patiens dormire nisi voluntas aduerit qd eius operatio restringatur. Nam somnus oēs fortēs euacuaciones potissimē phibet: vt habetur scōa pīmi. c. de eo qd puenit ex somno et vigilijs.)

¶ Decimus octauus Canon est qd si stomachus habnerit multā cholera et lōgaz, faciliū tolerauerit ita qd existimet ipz euacuationem cōplētā non posse tolerare tūc sup medicina dē aliquatū panis infusi in vino anteqz venter a medicina soluatqz inuabit operationem medicine. Et si ea debilitas adesset et pharacō operante patiens cibet. Et itēz in vfu apud practīcates exptos qd sampto pharacō lenitūo putat. 3. 1. 2. 3. castile vel hūmēl hūris naturam vt eger statim cōplere cibetur: nā p cibum virtus lenitūi visgetur: et ppter ea meliorem facit operationem.

¶ Decimus nonus Canon est qd regulatiter operando vt non in vna die purgatio purgationi multiplicet: pferim si purgatio fuerit eradicatione in practīcates cū cīsteribz laudat operationē medicine adiunare. Et brute exīte si ipsa medicina eradicatione non opanti brodiū caponis cum 3. 4. māne vñr def: et nequaqz pharacū forte sup fortī medicina exhibeat: qz operationes duaz medicīnaz vñr solutū rātilissime regulā a natura. Et ppter ea due notabiles euacuatiōes sūm Aul. opinione ī vna die egrotātī nō sunt ppināde: coactē tñ et irregulariter interdū practīcates opando vñr dantes duas eradicationes medicīnas pura si pma nō fecerit operationē aliā refecūdat. Et hoc facit cā quo magis timor adesset si euacuatio ppleta nō efficeret vt cōpetit in peste ppter eius sero

Suller. de varig. xvi. canō.

xvij. canō.

xviii.

xix. Canō.

clatē: qz nifi statiz euacuet mater lavene-
nosa cito quos rapit deuorat. In isto ē ca-
su nō min⁹ plz mibi sap. forti solutiuo leni-
tius exhibere medicinā quā rursus soluti-
uū phar macū reterare: n̄ v̄gēti necessi-
tate fac qd tibi mell⁹ v̄sū fuerit. qz ad v̄si-
mas egritudines v̄lrie curationes sunt
necessarie ad p̄fectiōē cure. Ceterz si me-
dicinā vltra modū soluerit puta si indure
rit sup̄ dāi medicinā p̄stipatua velut
reubarbaz v̄ltum sirupus mirtinus rosa-
tus citronium z hmōi.

xx. canon.

¶ Uigellimus Canō est qz hora assūptiōis
medicīne si timeat de vomitu vel nausea
statiz eis cū pane assato calo in aceto infu-
so znarib⁹ applicato succurre p̄ mastica-
do aliqd acerosi et extremis ligadōz ven-
tosam sup̄ vmbilico iponēdo: vt h̄i in com-
mento scde p̄ticle amphozimoz. Cēpa
qz cū aceto odorata nauēā z vomitū in
istō cāu potēter euenire p̄hibet. Idē facit
odorifera garofilū cāphoram z mentam.

xxi. canō.

¶ Uigellimus p̄m⁹ Canō est vt celebrata
opartione phar maci solutiuū ministretur
egrotāti brodiū puli cū zuccaro v̄t ali-
qd medicīne remāterit i s̄dacho ab eo ab-
stergat in sero. Sequēti h̄o die clistere le-
nitūū est administrādū de cuius ordina-
tiōe in caplo p̄p̄lo sufficiēter dictū fuit.

xxij. canō.

¶ Uigellimus cūc⁹ Canō est vt exhibens
phar macū p̄serti solutiuū artēdat infra-
scripta v̄z reuolutōez lune tēporaz an̄z
cursus egritudinis zētus z frigora qz (vt
in alio canone dictū fuit) alia medicīna in
estate alia i h̄leme p̄cedit qre nō aiaduē-
tēdo p̄dictas varias malas dispōnes et
ipressiōes malaqz accēta iducere pores
iprudētia tua aut infamīa popularem.

xxij. canō

¶ Uigellimus tertius Canō deniqz est qz dige-
stio z euacuatio sint cū appropriatis et cū
illis qz h̄nt m̄tā naturā euacuatiōis differ-
re ad membra a qd⁹ intendis euacuare.
s̄it̄ et sint m̄tēz p̄fortiōes mēbra. S̄intqz
phar maca correpta et electa seu p̄parata
esint euacuātia nō erd̄sire nisi magna vr-
geret necessitas: nā potēter euacuādo qd
nocet sepe numero multū capiti de iuuati
uoz ide h̄iana corpa ad effimeras febres
p̄parāt salē pp calitatē p̄ter naturā acq-
sita et p̄uatiue infrigidat. Insup pp igētē
euacuatiōez noctui simul cū iuuatiuo in-
frigidant corpa. qz p̄uantiū calore natura-
li. z requisita etenim euacuatio: vt h̄i scda
p̄limi. c. de causis infrigidantibus corpus

infrigidat.

¶ Quatuor v̄lrie s̄m Aul. sniaz sunt mo-
di phar maci laxatiui. Unus quoqz p̄p̄rie
tate h̄z soluedi cū attractiōe velut scamonea
et turbidū. Scds mod⁹ est h̄ns p̄tute. Scds
z p̄p̄ietates p̄p̄ressiū velut sunt mirabo-
lant. Tertius modus est vt rutes h̄ns leni-
tius velut sunt casiamāna electuaria nō
solutiua: sicut diacasia diaprunis sine sca-
monea tamarindi z hmōi.

¶ Quartus erytinus modus h̄z p̄tutem
lubricatiua vt muscillago p̄siliū. Et q̄ p̄sili-
glatiz de oibus exēplū in mediū adduce-
re posses h̄ūc sermonem nimis amplius.
Ideo ip̄loz modoz exquisitam p̄tracta-
tionem p̄siliis relinquemus.

¶ Sciendū s̄m est iuxta s̄iam Mesue: (vt
ḡra familiaritatis p ope chirurgico ali-
qd dicem⁹) qz medicīne simplices cholere
euacuatue sunt velut scamonea in fortib⁹
corporib⁹ reubarbaz et mirabolani citri-
ni in oi p̄p̄one pueniūt. Et i3 doliis scam-
onee sit a. g. v. v̄lgs ad. viij. t̄ p̄siliū bonoz v̄l
roz ē qz si poterit purgare egrotātes cum
alijs medicis scamonaritis q̄o simplr cū
scamonea mell⁹ er securi p̄ē vt ap̄arto illa.
qz repētine euacuatiōes sepe numero ma-
la et irparabilia accēta fortitū. Et p̄-
pterea op̄rie p̄tissim⁹ Arnal. de villa nō
ua in quodāmo ap̄p̄orūmo dicit: si q̄s v̄m villanoua

co suo laborāti medicamine m̄ti mederi
poterit frustri atqz dolore medicamina
grauiora q̄rit ille doliis s̄it̄ reubarbari est
an̄. 3. ij. vel circa. mirabolāi h̄o citrini an̄.
3. ij. v̄lgs ad. 3. i. v̄z si cū p̄dicta doli reu-
barbari adderet māne. 3. vi. nō nisi v̄lissim⁹
mū erit minuēdo paz d̄ doli mirabolano
rū et reubarbari si op⁹ m̄erit. Medicīe s̄it̄
p̄p̄osite ad hāc itētiōez purgādi cholera
s̄it̄ vt infra. R. casie nouit̄ extracte. 3. i.
electuarij rosati v̄lgs. 3. ij. m̄ice et cū d̄co-
ctōe floz z r̄tucmū cordialiū fiat porio bre-
uis: addēdo. 3. i. sirupij violari. Itē. R. mā-
ne electe. 3. i. electuarij de p̄silio electuarij
rosati v̄lgs. an̄. 3. ij. et cū decoctōe et ordie
iā dicit̄ fiat porio breuis. Vel facias sic.
R. electuarij lenitiui i loco et diaprunis
nō solutiui: vel diāmāne vel diacasse. 3. i.
reubarbari electi itasū s̄m artē cū aq̄ endi-
uicem modico p̄tice electuarij rosati. mesue
v̄l loco ei⁹ diaprunis solutiui. 3. ij. de oib⁹
cū decoctōe more iā d̄co fiat porio curat. Digesti-
¶ Digestiua similiter materie cholerte na mare
s̄it̄ vt infra. R. sirupij violari sirupij acerosi rie c̄p̄lico

simplicis ana. 3. vi. aquaz. violaz. acetose
lupulor. añ. 3. i. vel sic. R. siruppi acetosi
simplicis siruppi de succo endiuie añ. 3. vi.
2 cū aq̃a tā dictis fiat siruppus: vel sic. R.
siruppi nenusarii siruppi rosati ex infusio
ne siruppi de succo acetose añ. 3. h. aquaz.
endiuie lupulor. 2 acetose añ. 3. i. Ista oia
siruppor. gñavalet in pñcipio augumēto
febris tertianaz. eueniēti a subtili chole
ra. ¶ Uter qñ cholera fuerit admixta cū
phlegmate grosso (vt plerunq. accidit in
tertiana nō purā) accomodate iustascri
pta digestina administrā. quoz. pñs oī
dinatio talis ē. R. siruppi de succo endi
uie mellis rosati colari siruppi acetosi sim
plicis ana. 3. h. aquaz. endiuie lupulor. su
misterre añ. 3. i. vel sic. R. siruppi de bisan
tijs siruppi de duab⁹ radicibus cū aceto si
ruppi de succo endiuie añ. 3. h. aquaz. su
misterre feniculi absinthij añ. 3. i. Ista duo
digestina ē valēt in statu 2 declinatōe ter
tianaꝝ in q̃b⁹ materia grossa est exhuber
tās. P. Euacuātes sūt materia mītra vcz
cholericā phlegmaticā in tertianis febz
bus sunt vt infra. R. casie diacaptolicōis
añ. 3. iij. diascinticōis. 3. ij. electuarij rosati
2 desue. 3. i. h. cū decoctōe floꝝ et fructuz
fiat porio breuis: addēdo siruppi violari.
3. i. vel facias sic. R. diascinticōis 3. ij. casie
3. vi. reubarbari electi in infusio scōm artē
electuarij rosati 2 desue vel loco et 2 diapru
nis solutulan. 3. i. cū decoctōe 2 siruppo
antedicti fiat porio breuis. Iste nāq. due
poriōes euacuātyrāz materia. vcz gros
saz subtilē naturā paz. simulādo. iō sūt
fatis secure medicīne. ¶ Simplicēs pter
ea q̃virtutē hñt euacuādī phlegma sunt
velut turbitij agaric⁹. carram⁹. colocyn
tida. mirabolani. chebuli. Composita 2
sunt sicut electuarij pillule cochle 2 bñdi
cra terra pigra Gal. 2 diacartan⁹ pillule ē
de agarico descriptiōe 2 desue virtutē hñt
purgādī phlegma. 2 electuarij quoz. ma
gistrāle descriptū in cā scrophularum ac
comodare hñc intētiōi pcedit. ¶ Medici
ne sūt simplices purgātes melāchoīam
sūt sim⁹ septim⁹ 2 folia sene culcitra. mira
bolani indi polipodij volubilis lupulus
lapis lazuli. ¶ Cōposita 2 sunt sicut dia
sene tera rufini: tera lodigō catarticus
impiale. 2 alia descripta igenta. c. de cāro
¶ Medici ne quoz. euacuātes humorem
aquoīas sunt velut iridos faldonella suce
cucumeris aluini tartarus 2 panis latti

cinor. de cul⁹ recepta meminit circa istās.
Nōnulli p hac intentione dant rasuram
hñt panis cū vino ad q̃ritatē 3. h. 2 ma
gnifice opat mirabilia faciendo.

¶ Alteri medicīne euacuātes idifferēter
vnāquāq. materiā sūt vt infra. R. diascin
ticōis diacaptolicōis añ. 3. iij. casie. 3. iij. h.
electuarij de pillulo. 3. i. cū decoctiōe floꝝ 2
fructuz cordialij 2 capillor. pñtis polia
trici scolopēdrie galitrici polipodij. folicu
lor. senezeptimi fiat porio breuis: addē
do siruppi violari. 3. i. vel facias sic. R. dia
mane diacaptolicōis añ. 3. vi. diascinticōis.
3. ij. electuarij indi electuarij rosati 2 des.
añ. 3. i. cū decoctiōe tā dē 2 additōe pñ
tis mirabolanoꝝ chebulor. fiat porio bre
uis: addēdo siruppi violari. 3. i. deniq. vt
finē iponam⁹ pñti. c. de siruppiis facit b⁹
ad vnāquāq. materiā digerē dārde electu
arij 2 pfectiōib⁹ 2 pillulis ē ad purgatiōē
materiez pdictaz. 2 q̃b⁹ aq̃s vtunt cū iaz
dictis sirupis: in antidotario nro sigilla
tim suis p pñis capitulis vñlē fermōnē fe
cim⁹ quare in tua necessitate ad ipsa capi
tula recurras. Et sic deo dante 2 pleum⁹
fermōnē pñis capituli i oppido Brachia
ni. cuius nomen sit benedictum.

¶ Tractus. De febrīb⁹ q̃bus nauigātes
laborare solent. Et eaz. curatione.

Nauigantū febres p malor
ri pnt sunt aut de sñe pesti De febr
lialū aut de sñe inordi bus nau
nat evagatiū aut de sñe ganium
tertianaꝝ. Et qñ ita sit p
fecto ipsoꝝ vita exercitum
manifeste nobis demōstrā: nā p eoz. co
mestitōe nihil aut paz. māducār pter car
nes grossas saltras pñtīm porcinas et
vaccinas. Sūt piscib⁹ recētib⁹ et saltris
hñt oēm modū comestitiōis frequētissime
vtunt. Legumīnū quoz. oīm gñā in eozū
ferculis ē et semp soliti sunt comedere: pa
nis ē eoz. aut 2 mib⁹ denasat⁹ aut saltz
corruptiōi pñt inq̃uē exsistit. Poi⁹ sūt ipsoꝝ
rū est acetū aq̃ putrefacta līmpħatū aut
saltē putrefactiōi vñcina. Eoz. deniq. exer
citiū nō vētiā nō frigorib⁹ nō calorib⁹ solis
nō plurijs nō deniq. lune noctis pñt: que
oia vt p 3 pñderātī naturā eoz. pparant
corpa ad gñarionem prauozum humoz
a quibus ē et necessario pessime 2 diuersaz
materierum febres oriuntur.

Digesti
ua nō pu
re choler.

Euacuan
tia mate
ria mītra

Medici
ne phleg
matis.

Medici
ne melācho
lie.

Medici
ne aquoīas
tis.

Signa cō **Signa** itaq; cōla febris pestilentialis sunt: vix in quibus dieb⁹ sine ingenti exteriori calore. Interi⁹ hō et in p̄cordijs cum nō pua caliditate paties affligit. nā calor pp magnā cordis lesione ad intra attrahit. Et p̄pterea iteri⁹ cōtūmō adurif hō. Quade re infirmorū aliq̄ medicis et aīatī b̄olcere solēt se tū caliditatē ad itra senstire vt ardere videat. Quē ob eā (vt refert Aul. c. pp̄to) est q̄ta exteri⁹ et cor turbans iterius. Urina quoq; i p̄ia sc̄da et tercia die a sua naturalī dispositōe raro mutat.

Aul.

Sz iterdū aquosa lūida et melancholica manifestat. Vt vt plurimū in fine tertie et q̄rtē diei rubescit vna et flauescit. Post modū satis quāprimū turbida efficiunt et mingit q̄līlīs aīmoz vīne: q̄re insaniēz futurā mortē testat. Et si q̄nq; ad tales dispositiones et mutatiōes vīna in tali febre puenierit: tū nō semp cert⁹ nūc⁹ existit.

Aul.

Et p̄pterea (vt inq̄t Aul.) multotiens paties nō aliterat multū ex hac febre caliditate: nec alterat pulsus multū in ea alterationē vehemēt. tū patietē velociter perimit hui⁹ de pulcherrime d̄clarat p̄cillator d̄ia. xcy. nā (vt ipse refert) pp̄iū nature mater venenosa est vt corā inhereat: sp̄s curiose aggressio. Quade re cū natura ab hac materiā venenosa corāgraua tūc p̄senserit tūc ipsa imediate perierit nō audeit sp̄s venenosam materiā inuadere imo corpus velut in sanitate regere gubernare conat. Et p̄pterea sepenumero vīna apperbona et bon⁹ pulsus ac constās. tū (vt d̄cū est) morif infirm⁹. pulsus p̄terea in hac febre debilis velox atq; sp̄s frequētissime repit vñ s̄tsoles maloz d̄iastole existit. In nocte tñ vna cū febre cōtinue crescit. Et p̄pterea patiens magno p̄et frequēter respirat. q̄re p̄ nimia pectoris angustia et p̄t̄tatiōe difficulter anhelat suspirādo. Pect⁹ s̄līr pp̄respirādī anhelādīq; difficultatē vehemētē subleuat et p̄mitit. S̄stis quoq; in hac ferocissima febre semp validissima est: vñ cāna pulmons lingua faucesq; ad asp̄tate arescūt. Lingua insup flaua vel alba i sup̄ficie. In fundo rōradice nigrescit cū aliq̄ lūmefactiōe. Ita q; in ei⁹ locutōe vt patientē lingua h̄re balburiēt. Corporis et vīres naturales virtutes totiusq; corporis mēbra debilitant. Gustus s̄līr penitus deuastat. Et p̄pterea p̄pter paucitatē assumptiōis cibi et retentionis ipsius frequē

tissime laborātes hac febre i petuosis vomitus inuadit: et angues et manet efflūatur: ex quo facillime in sincope in incidit. Tū moituri de hac pestilentiali febre nau seā indelideratū patiēdo magno cū conamine euomūt. Istoz aut q̄ febre laborant pestilentiali aliq̄ tacitis aliq̄ hō clamorosis q̄rimonijs p̄que: ut ac si morsu canū lace raret. Ultra accidētia p̄nomīnata sepenumero in tali casu alla et multa i petuosa accidētia sequūt velut in copis extremorum: frigiditas in dorso frigid⁹ p̄mittit rōis sp̄s m⁹ iustitia vigilat p̄funditasq; somni et nōnunq; v̄ter et illa insant ac si patiens idropica passiōez pateret et aliq̄ fluxu v̄teris marie v̄er et plerūq; manifestant bubones et carbūculi q̄ si s̄m p̄ vīa termīnatiōis ad crīsum rāme vt capō de p̄fex carbūculo bubonibusq; pestiferis ostēdūz fuit auctoritate Sal. mortē attestat futura. Ois etem crīsis (vt p̄iatu v̄r asserit) plus attinet anīatī q̄ m oīz p̄ter q̄ in febre pestilentiali. **Signa** deniq; a q̄b⁹ huius morib⁹ febris pestilentialis suā d̄pēdētīā cognoscunt vt infra imediate d̄cetur. P̄ d̄ā si cū h̄mōi febre insit iustitia vigilat facies ac oculos citrinis nigredineq; lingue cū salledine vel oris amaritudine ac s̄līr in tenia affuerint hec febris a cholera simul cum phlegmate salso ortū h̄re vt. P̄terus si phlegma cū cholera admixtum fuerit ipso phlegmate plurimū cholera vincens: tunc necessariū p̄nomīnata accidētia remissiora videbunt et ecōtra. P̄ Ar si infirmo supuenierit iuxta p̄cordia vt aliquat suffocet: in ore aliq̄ duicedinis p̄senserit et circa facies voculorū regiōes rubedine manifestauerit in sup̄ cor⁹ facies quasi madidā: sudore plēnā inuenerit: nec est illi magn⁹ ad fuerit rubor ceterisq; signis cōib⁹ apparētib⁹ p̄tū sanguinē a p̄dominio in eā esse indicat. P̄ Ceterz si a melē cholis talis febris ortū habuerit. s̄m p̄ infirmus tristior appēbit: et de ei⁹ salute minus erit p̄dēns: C̄p̄is itaq; habitis circa p̄noit cū tuū in p̄mitis i signa bōa replant et in hac febre nō est p̄dēndū. q̄ vt in p̄p̄s d̄cū fuit) eger in pulsz vīna ac febrili calore ceterisq; opatiōib⁹ naturalib⁹ h̄i se h̄zīt morif velociter. Quapropter Genlīis p̄ia quartī narrat q̄ vidit in tēp̄stare sua: quēdā laborātē febre pestilentiali adeo leuiter et cōtūa q̄ cibū s̄nta capiebat prout tpe sanitatis faciebat hōzq; con-

Cura.

Prima in
tentio.

fuera surgēs sua silt negotia vt antea ex-
pediebat: tñ qñ die circa caput r fronte
fudo: frigidus cū nōnullis signis pestē ar-
guētib⁹ manifestatus fuit. ¶ Curatio itaq⁹
pestilentialis febrib⁹ trib⁹ pplet interiōibus
prima in debira ad ministratiōe ser rerū
nō naturalia pñitit. Scōa in purgatione
materie peccātis. Tertia hō in pfortatiōe
cordis ⁊ manutēda hūre. ¶ Quārt⁹ at
ad primā interiōne regimē ser rex nō na-
turaliū describā. P In pñtis itaq⁹ estuo
tpe aer ad frigiditatem siccat⁹ dōz esse de-
clinās. Et ppter aer rectificet aer cū aqua
rosata zaceto. Tpe hō pñemall cū aceto
vino odorifero. Et tñ foliorum salicis cāne
mirtilloz reop cursu currentiū coplā ha-
bueris: rectificet qñdie cū eis aer camere
Silt quoc⁹ lunat rectificare aerē habita-
tōis pñemall hñemall tpe ⁊ Autūn cū igne
lignoz lupiperi vel alteri⁹ ligni odoriferi
acero irrorato. Nā sicut nature pñuente nu-
biū vapoz humidoz ⁊ malozū est corru-
pere aerē pñā mixtiōis ipsamque mixti-
ōne dñponere ad putrefactionē febrē pesti-
lentialē. Ita znature ignis est resoluerē et
extinguere oēs in malos vapores ⁊ superflui-
tates mixtas cū aere: q aerē ificiendo cor-
pora ad putrefactōez dñponit. Et ppter
ea p posse vtilissimū ē habitare in came-
ra cui⁹ fenestra ab australi ⁊ meridionali
veto sit puata. Nā auster ⁊ meridionalis
vēr⁹ pestilentiā generat ⁊ firmat. Vetus hō
septentrionalis pestilentiā emēdat. Jō salu-
bris ē camera cui⁹ fenestra hñsus septentrō-
ne aspicit. P Somn⁹ pñere ⁊ vyligillē cū hac
dñpositiōe i pria die egrotatiōis paz aut
nihil sit: tñ in auroza data opportunitate
dormiendū ⁊ qñscēdi aliquid vyligillimū
est dormire. Lōsus etenim sōn⁹ in pñtis die
b⁹ reuocādī materiā venenosam ad mem-
bra pñcipitalia pñemall ad cor suspitione
nō caret. Inuar igit sūmope parietez veri
nerevigilātē rōe lā deā. Sufficit ergo pa-
ri⁹ dormire: et ē naturalē. P Procura isup
hñbis amēntis parientē sine terroze manu-
tenere salutē oimodā ei pñmittendo. Et si
qñs ei mer⁹ meriti de ei⁹ salutē. Itat⁹ pbabi-
li sermōe eum linte pudētis medicū est.
P De cibo hōzporu infirmū aliquid restat p
tractare: nā spūrit⁹ in tali febre pñveneno-
sitate materiei stat⁹ pñternat. Jō pri-
ma virtutis restauratio necessaria est.
Aut. Quāobez in isto casu: vt Aut. in pria qñ-
ti refert. Illi qñ vult agūt in comeden

do absolutus ⁊ vult. Illud idē vñ sentire
Raf. x. Alimāoris caplo pñrio dicēs. Hāc
pñerea laborātes passioē sunt cogēdi ad
aliquid comedendū. Et s⁹ tenorē pñtis ta-
les infirmi sunt dietādī. Virtute itaq⁹ exi-
stere fori ⁊ pñtati subtiliori dieta a medi-
co cū vtilitate regūf. Medulo igit panis
bis cū aqua frigida lora: deinde decocta
cū brodio parui pulli. Alterato cū ordeo la-
crua scariola: portulaca ⁊ paz agreui vel
limonum succi autyni granatoz vtiliter
pcedit. Cucurbita quoc⁹ in eodē brodio
cū agreto decocta ⁊ paz croci in isto casu
a doctoribus landat. Silt etiā far ⁊ grue
amidū medulla panis granypata cū bro-
dio dicitur dicitur acerosi. Ita oia decocta p
eoz ferculis vtilissima sunt. Lac quoc⁹
amigdalaz ⁊ vñmū cōlum additū elidit
ferculis deletabile ⁊ vtilissimū est. Vez
si patientez debilitē esse pñtigit ⁊ cū accidē-
tib⁹ virtutes pñternit⁹: sic cū pñtis
ferculis prūsi pulli valde necessarii ē: pul-
lus quoc⁹ assat⁹ ⁊ aues in arborib⁹ pñtis
q⁹ liberis debentes cū agreto vel succo li-
moni pñtē in isto casu pcedunt. Vñum
quoc⁹ albi odoriferi vel cera poli medio
cris vino sitat⁹ ⁊ aq decocta limphatu ē
maxime pñtē ⁊ ab oib⁹ medicis comēda-
tur pñtem virtute existente debili. Vñū
silt granatoz sūm oēm modū administrati-
ōis ei⁹. Vez in potu ⁊ comestioe vtiliter
pcedit. Lactuca ē cruda ⁊ decocta ⁊ cum
acero pñta ad pñpositū facit. Scariola et
radix cicoree sūm oēm modū comestitionis
accommodatissime sunt. In brodio insup
pulli ⁊ carniū vituli redi pñtē lactuca bo-
rago lingua bouis scariola ⁊ blera alba.
¶ Scōa pñtea interiō ē silt materiā pec-
cātez purgare pplet pñebotomiā venēba
sillece vel cōis et pñentris solones. P Jced
virtute ⁊ etate pñtētib⁹ enemate pñcedē-
ti si sanguis fuerit in eā vincens fleboro-
mia multiplicati nūeri necessariā est
melius est em⁹ multiplicatio numeri q⁹ mul-
tiplicatio pñtatis. Tñ a quoc⁹ humore
sanguine admixto febrib⁹ ista pñcessit fle-
boromia aiose faciēda est minozem san-
guinis pñtatem extrahendo q⁹ in pñcedē-
ti eā sanguine dem fuit. Scarificatio quo-
q⁹ sparulaz ⁊ enatū ac coraz interdū vir-
tute existente debili ⁊ etate deficiente locuz
⁊ semis fleboromiae. In fleboromia etem
rara vulgares tenent opinionem vt flebo-
romati credant se ab hac febre libero.

Secunda
intentio.

euadere. P^o C^o supius de flosa & scarifica-
tionibus facienda videndum est modo de so-
lutione venteris. Et quibus ista febris (vt su-
perius dixim⁹) possit a quocumque humore in-
differenter gnari tñ non tñ materie peccā-
ti & humori non est attendendum qñ etiam
extinctioni caloris extranei & venenosita-
tari materiel cor insup⁹ portandū qñ talis
materie digestio est venenosissima corre-
ctio. P^o Et p^opterea moderni & antiq⁹ practi-
cantes in hoc ferocissimo morbo iubēt nul-
la humor⁹ pcedēti digestione materia mi-
norare cū cassia tamarindis reubarbaro
diacaprolcone & hñmōi. ¶ Aliq⁹ sñt eo⁹ in-
bens et ante digestionē materia peccāti
euacuari pharmino eradicatorio habenti
vñs humores euacuandi intentionem (vt
Auer. in suo colligit dicit) q⁹ laborantes
febris pestilentiali non debent purgari pur-
gatione euacuandi humores sed indiffe-
reter oēs humores debent euacuari. P^o Cū
ergo cognoueris hanc febrē a materia ca-
lida a p^odominio dependentiam hñe tunc
nulla pcedēti digestionē paties euacuad⁹
est inscra scripto pharmino. R^o diacaprolis
conis. 3. vi. electuarij rosati. Velue electua-
rij de p^ossilo. añ. 3. i. 2. f. diaphniconis. 3. i. cū
decoctione flos⁹ & fructu cordialiu vel de
coctione cōt fiat portio brevis addēdo dista-
mi bene tritum tormentille cardi bñdicti
radicis runci. añ. 3. i. tiriace Sal. 3. f. siru-
pi de succo acetose. 3. i. 2. f. v^olloo ei⁹ sirupi
de acetositate citri. 3. i. P^o Si hñ febris p^odi-
cta ortū a materia grossa a p^odominio hñe
videre⁹ tunc euacuet materia purgatiōe
ista. R^o diaphniconis. 3. iij. diacaprolconis
3. f. electuarij rosati. De. 3. iij. cū decoctio-
ne cōt reb⁹ iā dictis bezardicis fiat portio
P^o R^o si pestilentialē febrē cognoueris egro-
tanti iducias posse p^ostare in digerēdo ma-
teriā ordinari. R^o sirupi de acetositate ci-
tri sirupi de succo acetose sirupi rosati ex-
infusione. añ. 3. f. aquaz buglosse acetose
mellis. añ. 3. i. m^olce. vel facias sic. R^o siru-
pi de ribes de acetositate citri. añ. 3. f. siru-
pi de succo endiuie. 3. vi. aquaz ediuie bu-
glosse acetose. ana. 3. i. P^o Digesta materia
purget corp⁹ cū vñe ex purgationib⁹ iā di-
ctis tradita iuxta p^octm materiez. ¶ Pro
tertia bensq⁹ intēcio tua sit semp in cōfor-
tatione cordis intus & extra. i. cū ep^ostimas
tibus & cerotis p^ofortatulis: quoz gratia

exēpt talis pōt eē ordinatio. R^o aquarum
acetose buglosse mellis. añ. l. b. f. vini gra-
natoy. 3. iij. aq⁹ rosare. 3. iij. sirupi rosati
ex infusione. 3. v. sirupi de succo acetose vel de
ribes vel acetositate citri vel de limonib⁹
3. iij. sandali albi. 3. iij. f. caphore. g. iij. cū
zuccaro albo sufficere ad ignē fiat sirup⁹
longus de quo crebre sumat paties coele-
ria duo: q⁹ calorē & incēdiuz extingue⁹ cor
mirabil⁹ p^ofortat vērōsitari materiel p^ora-
riando. Conserua q⁹ rosaz boraginis: bu-
glosse cū puluere cordiall & sandalis parū
q⁹ sirupi de succo acetose vel rosati ad hñc
intēcionē mirabil⁹ v^olloo. P^o Extra asit p^o cor-
dis p^ofortatione optima in forma ceroti or-
dinati. c. de carbūculis & bubonibus cor
comitantiū verā pestē p^o cordis p^oforta-
tiōe sup⁹ ipm cor pōt administrari: vñ p^o ma-
necessitate ad dcm. c. recursum habeas.
P^o Quat⁹ aut⁹ vltus manu sit tenenda in p^o
ma intentione optime dicitur fuit. P^o Et sic
deo dante cōpleta est doctrina p^ohis cap^oi
cuius nomen sit benedictum.

¶ Caplm. De febre tertiane pure.

Ignis febris tertiane ex hñs
re cholertico causare sūt hec
videlicet Dolor capitis ma-
gnus: instantia vigiliarum.
Sudor copiosus. De tertio
in tertium afflictio. Urine ci-
trine vel citragularis aut ignee. Sitis ma-
gna. Delectio appetitus: lingue ariditas
et siccitas inquietudo situs. Feces squiba-
lose seu dure. Pulsus frequens & velox.

¶ De cura pure tertiane.

Cum primum sñt mi Aluis ad infirmū
veneris ordinato bono vite regimine put
capitulu de cura heripile magnifice locu-
ti sumus. Ab eodem petro nunquid ha-
buerit beneficium ventris. Et si habuerit
ab operatione desistas. Sinaut se consti-
patum esse dixeris hñmōi clistere admini-
stra. R^o mercurialis marum violari bñ-
tis ozdel mundi. ana. 20. i. 2. fiat decoctio
de qua sumat li. i. 2. f. virella duoz onoz
salis parūz zuccari rubet mellis violari. 3.
x. olet violari. 3. iij. f. cassie extracte. 3. v. mi-
sce & fiat clistere.

¶ De digestis.

Tertia in
tertio.

C Premisso enemate tale digestum ppina re debes. R. sirupi acetosi simplicis. ʒ. i. si rupide endivia. ʒ. f. aquaz bugiosse endi uie. ana. ʒ. i. f. Uel facias sic. R. sirupi de duabus radicib⁹ sine aceto oxizaccare. añ. ʒ. vi. aquaz edintie lupuloz nenufaris. añ. ʒ. i. misce z fiat sirup⁹. Uel sic. R. sirupi ne nufaris vel loco eius sirupi violati sirupi de endivia sirupi acetosi simplicis. añ. ʒ. f. aquaz violaz endintie bugiosse. ana. ʒ. i. misce z fiat sirup⁹. P. Cū vñ ex digestiuis iā dictis p. quatuor dies exhibueris hanc successiue medicinā ad mīstra. R. reubar bari electri. ʒ. i. spicz. ʒ. iij. z fiat infusio cū aqua endintie p. sex horas: deinde sacra forti exp̄ssione addas electuarij lenitui vel mā ne. ʒ. vi. electuarij de succo rosaz. ʒ. ij. dissoluant oia cū decoctione floz z fructuuz cordialiu z fiat portio curra addēdo sirupi violati. ʒ. i. Uel facias sic. R. cassie nouiter extracte. ʒ. vi. electuarij de succo rosaz. ʒ. iij. dissoluant cū decoctione floz z fructuū z cū ordie iā dēo in p̄ma recepta fiat portio P. Uez corpb⁹ rufficis exhibebis istaz. R. cassie nouiter extracte diacatolicōis. añ. ʒ. f. diaprunis solutui electuarij d succo ro faz. añ. ʒ. ij. dissolua oia cū decoctōe floz z fructuū cordialiu z fiat portio breuis ad dēdo sirupi violati. ʒ. i. P. De digōne pter ea vniuersuluz materiel z purgatione in calce cap̄i de purgatione plenarie locuti sumus: quare p. tua necessitate eodem re turrere non nīlī vīllissimū erit.

De soda.

C Et q. inter dū cū hac febre dolor capitis soler patientē vehemēter molestare. Ideo nonnulla peculiaria remedia p. sedatiōe ipsius describere intēdo. Quoz p̄ma talis semp fuit ordinatio nostra. R. olei ro sari. ʒ. iij. aceti rosati. ʒ. iij. croci. ʒ. i. misce z fiat oxirudinū. vel sic. R. albumina duo rum ouoz olei rosati aq. rosate. añ. ʒ. i. f. vini granatop. aceti rosati. añ. ʒ. iij. et fiat oxirudinū. vñ sic. R. olei rosati. ʒ. ij. sanda loz rubroz. ʒ. f. aceti rosati. ʒ. vi. croci. ʒ. f. misce z fiat oxirudinū. P. Uez si ipse dolor auriluz p̄noiaris sedari non possideat tūc vīllissimū erit v̄erosas cū scarificatione z sine scarificatione sup spatulis iponere. f. ricationes q. extremis ruz z ligationes eaz. añ. p̄ādiū z cenā p. hōz p. lode seda tione summe iunasse p̄cepim⁹. E. adē vīllis tate ēt inuenim⁹ in lotionē extremitatū cū decoctione rep. anodina. Sanguisuge si

militer impositae ventis emorroidalib⁹ do lore capitis mirabiliter sedant.

De dolore renum.

C Ulteri⁹ p̄tingit sepe numero a dolorib⁹ z calefactionibus renes verari. Pro quoz sedatiōe vīllissimū erit cū infra scriptis au riluz p. cedere. Quoz p̄mū sic fit. R. iſri gidāz gal. ʒ. vi. vngueti rosati. ʒ. i. z. f. mī sce z fiat vncio renib⁹. vel sic. R. vngueti populeonis. ʒ. i. vngēt. ga. ʒ. vi. misce z vn sant renes. Uel sic. R. albumina duoz ouoz succi plātaginis. ʒ. i. olei violati olei nenufarini vngueti rosati. añ. ʒ. vi. misce z fiat vncio renib⁹. vel sic. R. aquaz endi uie violaz acetose z solati. añ. ʒ. viij. san daloz oim. añ. ʒ. i. rosaz violaz nenufar. añ. ʒ. 20. f. bulliat hec oia p. 2 cū findone vñ cū pāno linreo locus doloris fōmē dēf q. mīre dolorem z renum calefactionē se dat fomentario predicta.

De siti.

C Sitr ēstis maxime cū hac febre cōp̄s cari solet. vñ corpe exīte robusto egrotan ti poteris dare portū aq. fontis ad libitū dūmō non passus sit ap̄a in stomacho z do lores vīscer colicos: nec ēt malā dīcrasīā z epatīz splenis habuerit. Et hoc dīco ēē faciendum tpe estiuo. Sinaut accidentia predicta te impediuerint: talis pp̄inetur portus. R. aquaz violaruz acetose endintie nenufaris. añ. lib. f. vini granatop. ʒ. iij. zuccari fini. ʒ. viij. sirupi rosati ex infusioe sirupi violati. añ. ʒ. ij. misce z fiat tūleb lō gum fm artem: de quo sepius bibat pa tiens q. mirabiliter vnamquāq. sitim ex tinguat. vel destineat in ore frustum. Pare ce vel cucumeris vel os pruni vel ordeum decoctū vel radicē lingie bōntie aliquid ruiū decoctū in aqua ordeī vel muscillagi nē p̄litū z semen citonoz. Granata q. ace tosa ad hanc inentionē plurimū faciunt. Uel sic. R. aquaz violaz lib. j. endintie lib. i. z. f. acetose bugiosse. añ. ʒ. vi. zuccari fini ʒ. viij. vini granatop. ʒ. ij. z fiat tūleb lō gum fm artem: de quo capiat patiens cū aqua ordeacea vel fontis aut cisterne. vel sic. R. tamarindoz. ʒ. i. f. zuccari fini. ʒ. f. tūleb. violati vnciam vnam: sirupi rosati ex infusione sirupi acetosi simplicis. añ. ʒ. ij. misce z fiat electuarium quod sepe pa tiens teneat in ore.

De somno.

C Soler ēt insātia vigiliaz in hac febre. patientem vehemēter affligere. Quare si

partes non possent dormire cum infrascripta
vinctioe p[er]p[er]ant. R. vnguenti populeo
nis. ʒ. i. f. olei de papauer olei nenufari-
ni ana. ʒ. f. m[isc]e r[ati]o[n]e p[er]p[er]ant. Vel
sic. R. folior[um] sativis lacuicaz corticuz pa-
paueris albi floz nenufaris camomille
floz violaz an. ʒ. f. m[isc]e r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e decoctio
cum aqua violaz solari r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e. Et fiant
temporibus cum spongijs embrocationes.

¶ Cap. De signis tertiane non pure et de
breui eius curatione.

¶ Signa v[er]is feb[ris] tertiane non
pure s[un]t ista. v[er]z pulsus non
multu velox nec multum fre-
quens nec multu spissus yrina
e[st] citrina vel palearis: feces
non multu squibaloze: nec mul-
tu aduste. Sitis q[ui]z cum hac febre non mul-
tu itesa e[st] solet. Sitr e[st] partes magnop[er]
dolore capitis grauatur v[er]z solet. Ap-
petit[us] insup[er] non multu deuastari p[er]ingit.
Alterius somnus linguez siccat[ur] r[ati]o[n]e ydoz
sol[et] non multu in hac febre spertuosi esse: ʒ
fudor alq[ui] e[st] possit copiosus p[ro]pter mare-
rieru multitudinez. Frigus t[ame]n in p[ri]ncipio
paroxysmoz non paruus esse v[er]z.

¶ De cura tertiane non pure.

¶ Curatio tertiane non pure tribus inten-
tionibus p[ro]p[er]at. Prima in regimine vite co-
nsistit. Sec[un]da in digestione materiei peccan-
tis in purgatione materiei digeste. Terti-
a vltima in correctione accidentium.

¶ Pro p[ri]ma igit[ur] intentione sic p[re]cedend[um]
est. Dietay[us]q[ue] partietis tertiana non puraz
d[icitu]r esse in p[ri]mis dieb[us] satis tenuis: t[ame]n non sit
adeo subtilis sicut in tertiana pura. Co-
medat igit[ur] partes panatella in p[ri]mis die-
b[us]: aut farz amigdalatu. Lactuca quoq[ue]
mediocriter decocta r[ati]o[n]e citroze cum ace-
to debili r[ati]o[n]e pap[er]is olei v[er]z p[re]cedunt. Sitr e[st]
r[ati]o[n]e septima brodium pul[ver]is carnes ip-
sius evin[er]u limphatu mediocriter vino stratis
r[ati]o[n]e odoriferz accommodate p[re]cedunt cum
suis ferculis. Semina quoq[ue] cola p[er]usa i
declinat[i]o[n]e pure non pure tertiane in p[ri]-
ncipio mese e[st] modico brodij pulli v[er]z illi-
ma sunt. ¶ Sec[un]da intentio q[ue] est materia di-
gerere ipsas digesta euacuare sic p[ro]p[er]at.
¶ In p[ri]mis p[er] digestio sumat partes h[uius]
digestiu. R. siruppi de succo endiuie. ʒ. i.
acetosi simplic[is]. ʒ. f. aquaz endiuie bora-
ginis r[ati]o[n]e an. ʒ. i. m[isc]e. Vel sic. R. si-

ruppi acetosi simplic[is] mellis rosati sirup-
pi de endiuia an. ʒ. f. aquaz endiuie lu-
puloz boragis an. ʒ. i. m[isc]e. Vel facias
sic. R. siruppi violati siruppi de succo endi-
uie mellis rosati. ʒ. f. aquaz lupuloz endi-
uie acetose an. ʒ. i. m[isc]e: captari i auroza
calidu. ¶ Digesta materia purget partes
que admodu dicitu fuit. c. de purgatione in
vlt[er]iore p[er] tua necessitate illuc recurre: vel
purget sic. R. casie diacapoliconis an. ʒ. i.
v. electuarij succi rosaz. ʒ. i. cum decoctio[n]e
coi fiat portio breuis: add[en]do siruppi viola-
ti. ʒ. i. vel sic. R. diaprunis non solutiu vel
loco ei[us] electuarij lenitui vel mane electe.
ʒ. i. caste. ʒ. f. electuarij de succo rosaz. ʒ. i.
f. cu[m] la decoctio[n]e p[re]cedentis recepte fiat
pocio breuis. Vel facias sic. R. casie noni-
ter extracte diacapoliconis an. ʒ. f. diaph-
nicolis electuarij rosati an. ʒ. i. f. reubarba-
ri infusi cu[m] aq[ua] endiuie: r[ati]o[n]e ipice. ʒ. i. m[isc]
r[ati]o[n]e art[em]is cu[m] decoctio[n]e coi fiat portio ad-
de[n]do siruppi violati. ʒ. i. Vel sic r[ati]o[n]e for-
tioris opatiolis. R. casie diaphnicolis ana.
ʒ. iij. diaprunis solutiu electuarij de succo
rosaz ana. ʒ. i. m[isc]e r[ati]o[n]e decoctio[n]e coi fiat
portio: add[en]do siruppi violati. ʒ. i. f. l. Et q[ui]
febris tertiana non pura iterdu digonib[us] r[ati]o[n]e
purgationib[us] antedictis obediens minime
p[er]sistere solet. ¶ Idcirco sepe numero p[er] ei[us]
radicatione ad vicerioza angustia p[er]scende-
re necessariu[m] est. Et in p[ri]mis digerat ma-
teria digestio[n]e ista. R. siruppi acetosi de
duab[us] radicib[us] siruppi de bisantij sirup-
pi de succo endiuie an. ʒ. f. aquaz buglos
se endiuie absumit ana. ʒ. i. m[isc]e. Vel sic.
R. siruppi violati siruppi de dinari mellis
rosati an. ʒ. f. aquaz capilloz veneris ab-
sumit[ur] fumi terre an. ʒ. i. m[isc]e. ¶ C[on]secu-
ta digone purget partes purgatio[n]e ista.
R. casie. ʒ. f. diaphnicolis. ʒ. iij. electuarij ro-
sati xpi reubarbari electi infusi r[ati]o[n]e p[er]p[er]ant
art[em]is an. ʒ. i. cu[m] decoctio[n]e floz r[ati]o[n]e fructu cor-
dialium fiat portio breuis: add[en]do siruppi
violati. ʒ. i. Vel facias sic. R. diacapolico-
nis. ʒ. iij. diaphnicolis. ʒ. iij. electuarij idi ma-
loris diaprunis solutiu vel loco ei[us] electua-
rij de psillio an. ʒ. i. cu[m] decoctio[n]e coi fiat po-
tio breuis: add[en]do siruppi violati. ʒ. i. Et
ista vltima purgatio p[er] pauperibus q[ui]
est minoris exp[er]te. ¶ Tertia deniq[ue] inten-
tio q[ue] est accidentia corrigere p[ro]p[er]at sic. ¶ In
terdu ad hac febre solet dolor st[om]achi non
paru[us] p[er]sed[er]e: v[er]z p[er] ipsi[us] remotio[n]e succurrit
cum infrascripta vinctio[n]e. R. olei de ab-

¶ Prima in
tentio.

¶ Sec[un]da in
tentio.

¶ Tertia in
tentio.

Anthio olei rosari omphacini olei de citonij an. 3. j. olei mastici. 3. f. cinamomi nucis muscate garosiloz croci an. 3. j. ablinthij mete romane ana pap. sp. trum sandalo sp. diarodontis abba. cora loz oim an. 3. j. f. bulliat oia simul cū royno vini odoriferisqz ad psumationez vini: deinde colēf. quo stomachus vnguat. Et qm sit febris nonunqz solent prolo garisqz ad quartū mēsezyltra. Ideo ad vltiore di. sitionē z purgationē necessariū est trāsire de quoz digestiōe loquēdo gratia exēplariis pōt ēē ordinario. R. sirrupi de succo endiuie mellis rosari cola ri sirrupi de duabz radicibz cū aceto ana. 3. f. aquaz capilloz veneris ablinthij an. 3. j. f. misce. vel sic. R. sirrupi de succo endiuie de bssantijs de ablinthio an. 3. f. aqz acetoze capilloz veneris feniculi an. 3. j. misce. Vel factas sic. R. mellis rosari sirrupi de qnqz radicibz sirrupi de cocoea an. 3. f. aquaz endiuie ablinthij capilloz veneris an. 3. j. misce. Ista digestiua ac cōmodate pcedunt qz inordinate vagantiū. Purgationes equalentes p iam dicta intēdōe materia existēte digesta in forma pillulaz sunt infra. R. pillulaz aggregatiuaz pillulaz de serra cū aggarico an. 3. f. pillulaz de reubarbaro. 3. j. cum aqua ablinthij forment pillule. v. z dent reubarbaro pillulaz aggregatiuaz pillulaz masticiuaz an. 3. j. z cū melle rosato forment pillule. v. vel sic. R. pillularū aggregatiuaz reubarbari electi an. 3. j. cū aqua ablinthij forment pillule. v. me dici in Ro curte v. r. c. p. p. de pillulis in antidotario dixim. frequētiſtime i istis febribz tū pillulis aggregatiuis vtunt quā rū doſis est. 3. i. pillule quozqz masticine semel in hebdomada sumopz valēt in isto casu. Pillule ē de reubarbaro simplices cū vilitate pcedūt paulatine em euacuā do stomachi digestiōem cōſortēt.

De stomachi debilitate.

Ceterz solet stomachus ab hac febre aliquā rūs debilitari. 3o e p debilitari sic est succurrēdū. R. sp. rū triū sandalo sp. rū aromatici an. 3. j. sp. rū diarodontis abba. is: sp. rū dāmusci an. 3. f. cū sucharo al de sufficiēt. raqz mellis fiat rotule et sumā

tur ieluno stomacho cū modico vini odoriferi qz maxime stomachū pfortat. Aromati cum quoz rosatumz diagalange ad hāc intētiōē vtrū cōcedunt. Clisteria deniqz ventrē lubricātia z fricationes in isto cāu valde pueniūt. qre capitulo p. p. de clisteribz in tua necessitate videre poteris. z sic deo bāre ppletus est sermo pntis capis tulli: cuius nomen sit benedictum.

De febre sanguinea.

Signa nāqz febris sanguinee sūt velut color rubicūsus circa facie et oculos z in qzqz corporis pte: venaz plenitudo z gta uitas. A dolore capitis quozqz somno patēs verari solet. Sitis sūt nō intēta. Et feces nō multū tincte neciunt et squirolose ppter humiditatis exhuberātiā. Pulsus iup magnz plenitudo atqz velozdiuersus esse solet. Urine ē sanguinee sunt z vt plurimū grosse. Regimē repletum temp in hac febre pcessit. z pperet hī qz hac febre laborāt nauseatiū repletioez nariū pntitū dolorē dorsi granatiū. oris dulcedine: febre pntia sine rigore ludoz iterposita: i fine alqz pntiū iterdū pfūditiatē somni z difficultatē sermōis patiuntur.

De cura febris sanguinee.

Cūso supius de signis febris sanguinee deinceps vidēdū est de breui ei9 curatione qz tribz intētiōibz pifici. Prima in vite regimine cōsistit. Scōa in digōne materiei peccātis z purgatiōe p. Tertia z vltima in remotiōe quorūdā accidētū qz hac febre aplicari ptingūt. Pro prima igit intētiōe qē vitā ordinare nō secus pcedat quē admodū dictū iuit. c. antecedenti z. c. p. p. de cura phlegmonis. quare in necessitate illic recurre. Scōa perea intētiō qest materiā digerere peccatē p. famqz digestā euacuare sic pplet. In pntis ergo velina existēte grossa z rubea nullo p. radicē resinthomate erate p. ruz qz cō sentitibus: statiz nulla melior medicia ē pcedēt enemate: v. r. c. p. p. de flebothomia auctoritate gal. dcin fuit pvenā mediana aut basilicā icidere sanguis qz ita tē extrahēdo sufficiēt. P. Deinde digerat materia digestiōe i frascis p. R. sirrupi de succo endiuie sirrupi violari sirrupi de lupulis ana. 3. f. aquaz endiuie lupulorum.

Prima intētiō.

Scōa intētiō.

buglosse. añ. 3. j. misce. vñ sic. R. sirup. ace-
tosi simplicis sirup. de succo endiule. ana.
vj. aquaz buglosse endiule acetose. añ. 3.
j. vel sic. R. sirup. de succo endiule: sirup.
violati sirup. de buglosse. añ. 3. j. aquar.
violaz buglosse endiule. añ. 3. j. misce z fi-
at sirupus. ¶ Celeberrata digestione purge-
tur paries purgatioe infra scripta. R. cas-
sie nouiter extracte diacaproliconis. añ. 3.
f. electuar. rosati. Mel. electuar. de suc-
co rosaz. añ. 3. j. f. misce z cū decoctioe cōi-
fiat portio breuis addēdo sirup. violati. 3.
j. vel sic. R. manne electe. 3. vj. cassie. 3. f.
reubarbari electi z fm artē infusi electua-
ri. de pillo. añ. 3. j. misce cū decoctioe floz
z fructu. cordialli fiat portio breuis addē-
do sirup. violati. 3. j. vel sic. R. electuari. le-
nitui. 3. vj. diaphiniconis electuar. rosati.
Mde. añ. 3. j. cū decoctioe iaz dē cā fiat portio
breuis addēdo sirup. violati. 3. j. vñ sic. R.
diaprunis nō solutui cassie. añ. 3. f. dia-
phiniconis electuar. de pillo. añ. 3. j. f. misce
cū p̄dicta decoctioe fiat portio breuis addē-
do sirup. violati. 3. j. ¶ Tertia dentis in-
tētio q̄ est accēta corrigere p̄ficatē si dē auri-
lijs sup̄ior. c. anotar. vñ p̄ dolore capitis
z stomachi debilitate vñ tñ cōmēoz arevo-
lo q̄ añ p̄aditū fricatioes p̄ capitis dolorē
sedatioes sunt p̄m̄ iuuatue. ¶ Tose q̄ sup̄
sp̄ariis z narib⁹ cū scarificatioe z sine sca-
rificatione ad hāc intentionē sūmope valent:
tenēt enī q̄si loci si dē p̄serti corpb⁹ delli-
cat. Idē facit saguifuge ventis emorroi-
dalib⁹ applicatv̄trēs dentis enematib⁹
lenitiuis lubrici tenere ab auctoritatib⁹
m̄rū cōmēdat q̄re p̄ tua necē ad capz p̄
p̄tū decurras. ¶ Et hec p̄u. o ribi sufficere
dei m̄ere p̄ breui curatioe febris saguine

frequētissime molestare solent. Puls⁹ s̄r-
est in principio parvus atq̄ submersus et
in fine frequens. Urina aut in primis ole-
bus subtilis z alba p̄pter ingentē oppila-
tionē q̄ hanc febē p̄sequit. Et p̄pterea a
doloribus laterū paries verari solet. Et p̄
p̄ns color faciei z totius corporis ad limi-
ditatē z albedinē inaturalē tēdit. Et hec
de signis febris phlegmatice sufficiunt.

De cura febris phlegmatice.

¶ Cura febris phlegmatice tres h̄z inten-
tiones. Prima est vitā ordinare vel humoz
gnetur benignus z malus destruat. Scda
materiā accēdētē digerere z digēstā ena-
cuare. Tertia z vitima est accēdētib⁹ sub-
uenire. ¶ Prima igit in tētio q̄ est vitā ordi-
nare p̄plet pur dīrim⁹. c. de apate molli: q̄
re i necessitate ad illud decurras. ¶ Scda
intētio cōplet admistrando infra scriptū
digestiū. R. sirup. de duab⁹ radicib⁹ cū
aceto mell rosati colari sirup. violati. añ.
3. j. f. aquaz endiule buglosse acetose. ana.
3. j. misce z stat primū digestiū qd vs i p̄n-
cipio. Vel sic. R. sirup. de trib⁹ radicib⁹ si-
rup. buglosati sirup. acetosi simplicis añ.
3. j. aquaz endiule buglosse feniculi. ana.
3. j. Vel sic. R. sirup. de bisanctis sirup. de
duab⁹ radicibus cū aceto mellis rosati co-
lari. añ. 3. j. f. aquaz buglosse absinthij en-
diule. añ. 3. j. misce fiat sirupus. Itaduo
digestina valēt in statu huius febris. Vel
sic. R. sirup. de tribus radicib⁹ oximellis
simplicis sirup. de bisanctis. añ. 3. f. aq̄r
capilloz veneris absinthij feniculi. añ. 3.
j. misce z vs in declinatione hui⁹ febris.

Prima in
tētio.
Scda in-
tētio.

¶ Digestina materiā in principio talis d̄ esse
purgatio. R. diacaproliconis cassie. añ. 3.
f. diaphiniconis. 3. f. f. cū decoctioe cōi-
fiat portio breuis addēdo sirup. de duab⁹ radi-
cibus sine aceto vel loco sirup. mellis rosa-
ti. 3. j. f. Vel sic. R. diacaproliconis. 3. vj. dia-
phiniconis electuar. idē maioris. añ. 3. j. cū
decoctione z ordie iā dēo fiat portio breuis
z iste due purgatioes valēt in primis dieb⁹
febris phlegmatice. ¶ Transactis multis
diebus p̄cura digestione materierum p̄
assumptionem digestiui secundi vel terti
ordinis talis egrotant p̄p̄inetur purga-
tio. R. diaphiniconis electuar. indimalo-
ris. añ. 3. j. f. diacaproliconis. 3. f. f. aggar-
ci troscati. 3. j. cū decoctioe floz et fru-
ctu cordialli capilloz veneris gallicis po-
litrici polipodi q̄rcini p̄fecta cū q̄dūne
capilloz veneris buglosse z scabiose z fiat.

Cap. De febre phlegmatica.

Signa febris phlegmatice cōiter
(vt oēs testantur auctores)
sunt vt infra vñ frigus cū
frigore circa febris initium
paulatine incipies: z succet
sine augmentando p̄cedit:
adeo q̄ totum corpus sicut nix frigeat (vt
Ant. testat suo p̄rio. c.) Et p̄pterea eius
paroxysmus. xvij. horis vt p̄urimū dura
resolet. Idē nō calēfuit s̄tūm cū difficulta-
te. Grauitas q̄ capitis somnūs p̄fundi-
tas necnō sincopis p̄pter hūoz euapora-
tionē z ois stomachi debilitatē parietem

Tertia in
tētio.

Ant.

portio brevis addēdo mellis rosati colati.
 3. i. vel loco medicine dēt pille ifraſcripte
 R. pillulaz aggregatūaz. 3. ij. pillulaz
 de reubarbaro. 3. i. cū aq abſinthij formē
 tur pillule. v. Uel facias ſic. R. pillularū
 aleſ anginaꝝ pillulaz de reubarbaro pil
 lulaz aggregatūaz. añ. 3. i. cū ordine ſa
 deo forment pille. Uel facias ſic. R. pillu
 laz de ſera cū aggarlico pillulaz aggre
 gatūaz. añ. 3. f. cū melle roſato colato for
 ment pille. v. q̄s paties ſumat in auroꝝa.
 Interdū ēr medicis practicaſes in romana
 curia tñmō trāſactis multis diebꝝ labora
 ribus phſtica febre. 3. i. pillulaz aggre
 gatūaz dari pcedit interpollādo pillula
 rū maſticiaz pillulaz de reubarbaro. añ.
 3. f. Conſert q̄s ſummoꝝe vērē patientis
 enematiꝝ mūdare ab hūoribꝝ phlegma
 ticis groſſis ⁊ viſcoſis: quoz ḡra exēplira
 lis eſt ordinato. R. folioꝝ bileꝝ mercuria
 lis ſurfuris folioꝝ altee camomille. ana.
 20. i. ſemis ſemicultꝝ dulcis coriādroꝝ. añ.
 3. vi. polipodij. 3. x. caput vniꝝ caſtrari ali
 quātulū p̄uſū bulliāt oia ſil cū aq ſufficiē
 tiꝝqꝝ ad cūmationē duaz p̄uſū er tribꝝ.
 deinde colent ⁊ in ſufficiēti q̄ſitate colatu
 re addātur mellꝝ roſati. 3. ij. ſirupꝝ de dua
 bus radicibꝝ ſine aceto. 3. i. olei camomil
 lini. 3. ij. butiri. 3. i. f. vitella duoz onoz
 ſalis paz ⁊ fiat cūſtere. Uel facias ſic. R.
 decoctionis p̄dicte ſil. i. z. f. mellis roſati
 3. iij. olei anetini camomillini. añ. 3. i. z. f.
 bñdite ſimplicis terepigre. Gal. añ. 3. f.
 vitella duoz onoz ſalis paz ⁊ fiat enēma
 culuſ offm eſt vñquāqꝝ materia phſica
 cā groſſam euacuare cū v̄ſoſtatis carmi
 natione. Tertia deniqꝝ intēſio q̄ eſt acci
 dētia corrigere p̄ſerrim ſtomachꝝ debilita
 tem q̄ ſolet accidere in iſto caſu cōpleſ ſic.
 P̄r p̄ſmo ad debilitatē ſtomachꝝ ſum
 moꝝe inſraſcripta p̄ſerit. R. ſpēꝝ diarodo
 nis abbatris ſpēꝝ diagaſſe ſpēꝝ zuce
 cari roſati. añ. 3. ij. cū zuccaro albo ſufficiē
 ti ⁊ aq abſinthij ⁊ mēte ſiāt rotule. Uel fa
 cias ſic. R. ſpēꝝ diagaſſe ſpēꝝ diarodo
 nis abbatris. añ. 3. ij. cum aqua abſinthij ⁊
 zuccaro ſufficiēti ſiāt rotule. Ab eꝝra ſit
 vñr admiſtra p̄ vñcio ſupius ordinata
 caplo de tertiana quare ad illud recurre i
 tua neceſſitate. Et iſta curatio pueniēt iſſi
 me ex p̄ſibꝝ laboratibꝝ quartana febre: ⁊ fe
 bꝝ deo dante ſili mī Aluiſi curationē p̄di
 catꝝ febrili breuiorꝝ quo ponit ſermone p

viſſitate nauigantium deſcripſimus.

Capitulum de hijs q̄ augmētant ſperma et
 delectationem preſtant in coitu.

Um ſperma delectatio co
 tus (v̄r oēs antiqꝝ et moder
 ni aſſerūt doctores) ad hu
 manū gñis p̄creationē ma
 xime p̄ſerāt. Idēcē in
 p̄nti caplo de hijs q̄ delecta
 tionē p̄ſtant in coitu: ⁊ que
 ſperma multiplicāt. Uico igit in p̄mitis
 q̄ rape naponēs hanc ſabe ⁊ cicera ſcōm
 oēm modū comēſtois eoz ſpma in coitu
 porēt iſſime augē: ⁊ maxime ſi cū eis al
 quid pipis cinamomi ⁊ ziziberis comedat
 Amigdale q̄s auellane pineoliſiſti cum
 zuccaro p̄ſerit ad augmētationē ſpmatis
 ſummoꝝe faciūt: ⁊ p̄p̄rera olei de amig
 dalis teſtate. Uel ſpma multiplicat. Aut.
 At caplo de auellanis dicit q̄ auellane cū
 melle comēſte coituſ vigorāt. Eruca ſit in
 pua q̄ſitate ſumpta coituſ incitat. Multa
 aut comēſtio eiꝝ libidineſt deſtruit (v̄r nōn ul
 li aſſerūt) Diaſcorides inqꝝ p̄ ſi aliquid
 dies ſumantꝝ. vñ. pulueris folioꝝ maris
 ſilue cū vino vel brodio mellinoꝝ ſperma in
 hoie nutritur: ego hūc puluerē ex p̄ſum
 cū vino aut brodio p̄dicto et mihi et egro
 tanti bñ ſuccēſſit. Lingua auis q̄s i. ſemen
 fragrantꝝ mixta cū nuce muſcata p̄p̄rerateꝝ
 hꝝ (v̄r Serapio teſtat) ſpma ⁊ libidineſt au
 gendū. Dicit et p̄ſerit vir q̄ caro gallināſi
 auget ſpma ⁊ caro p̄dicū auget coituſ. Idē
 facit radix aſſari p̄dita cū melle vel zucca
 ro. Idē facit granū bōbiciꝝ (v̄r reſerit Ar
 chiſgenus) Raphanus q̄s p̄ſerit ſilueſtris
 ſim Serapionis op̄inione coituſ incitat ſp
 ma ⁊ deſideriū coeūdi augēdo. Cepa ſit
 decocta ⁊ cū oleo amigdaliſi recētꝝ ⁊ paz
 pipis ⁊ ſape māducata ſpma porēt iſſime
 auger ⁊ libidineſt incitat. Caro et anſeris ⁊
 galline albeꝝ cepis decocta ⁊ māducata
 ſil cū ceptis ⁊ brodio eiꝝ coituſ corroboret ſp
 ma augēdo. Qua q̄s ſorbilla ſūpra cū mo
 dico vini dulcis ⁊ paz pipis cinamomi et
 zuccari ſdem potenter incitat. P̄r cōſe
 ctio valde vñſa ad coituſ amiſſum recupe
 randū. R. pulpe caponū decocte. 3. iij. pul
 pe p̄dicū pulpe pulli colibini ſilueſtrꝝ. añ.
 3. ij. radicis ſatritonis. 3. i. z. f. radicū enu
 le. 3. vi. pipis. 3. j. cinamomi nucis muſca
 te. ana. 3. j. f. zinziberis: galange: cubebe

Aut.

Tertia in
 genſio.

Sal.

assari. an. 3. li. amigdalarum dulcis pineo
lor. an. 3. li. 2. p. sillicore. 3. li. passulaz. 3.
v. oia decoquantur in cū succaro sufficien-
tī m arre fiat pfectio solida vel mollis. put
mell⁹ parientī videbitur de qua sumat ad
quantitatem nucis vel parī plus. Cū cū
deniqz decocta cum brodio carnis z cū la-
cre māducata ad coitum puocādum plu-
rimū tuuant sperma multiplicādo. Et p-
prerea Sal. in libro de elementis dicit qd
cū cū ex cū voluntatem ad libidines.
Et hoc faciunt qz multū sunt gnatina fleg-
matis. Idcirco stallonibus z equis conce-
duntur p eoz comestione vt pōptiores z
potēiores fiant ad coitū. Cū illis itaqz re-
bus facienribus ad coitū et ad spm aug-
mentandū videndū est nunc de his qz dele-
cationem pstant in coitu cum plurimum
ipsa decoctio faciat ad naturam huma-
nam pceptendam: ad qd nos intendim⁹ qz
aliter agendo vtz si ad altum effectum de-
scriberet materia ista res ista eēt luxurio-
sa. Igst ea qz cōter in coitu delectationem
pstant mō describemus. P Dico in pmis
qz salua in ore cui⁹ hūus cubebe sit detēta
si pōra coitus hūa cū ea illinat plurimaz
in coitu delectationez pstant. P Silr mel
cum modico pipis masticatis z cū eo illini-
ta hūa indueret delectationē plurimam
in coitu. P Fel qz plicisaurare fm qz chī-
ramque refert sic eo vngerent genitalia
non parū delectationem pstant in coitu.
P Idem facit fm spm adeps plicis salpe si
cum ea illinatur virga. P Fel qz apri fm
Gull. de varig. si cū eo vngatur hūa mari-
mā in coitu delectationem pstant: quam
et opionē tener fidells z dixit eādez p-
gariūm hūe fel verris. P Et sic deo dante
complemus istū sermo presentis capli cuius
nomen sit benedictum.

Gull. de
varig.

¶ Cap. de his que faciunt ad erectio-
nem virge z ad coitum inctrandum.

¶ Cū in iunibus et in eta-
te pueca valde indecens z
vituperabile est hoīem cū
muliere cū ampliandū nati-
ram humanā coire nō posse
nonnisi vtilissimū est de his
que faciunt ad erectionem virge ptracta-
re. P Et dco qz porri fm oēm modū com-
estionis pstant cū melle z cinamomo vir-
ge erectionem potenter pstant. Salanga qz

comesta z detenta in ore erectionem hūge
potentissimē pstant. Silr ad idem facit in-
frascripta confectio. R. seminis eru. 3. li. z
mediam seminis rape. 3. li. z mediam cū
momi cubebe 3inziberts galange pipris
an. 3. li. cū mīnī 3. li. oia conficiantur cū mel-
le z zuccaro z sumat pariens in mane z se-
ro cociear vniū qz optima z delectabilis R. as.
medicina. Decoctio et cū cū z seminis ban-
cle cū additione pap mellis paululum qz
pipris z cinamomi virge erectionem po-
tenter inducit. Oleum silr sambucini fm
R. as. in quo sint decocte fornice alas habē-
tes z ad solem p multos dies permānūz R. as.
virgam illinendo erectionem plurimam
pstant. Item oleū pdictum cū modico mu-
sci plurimū tuuat si cum eo femora z par-
tes genitales vngantur ad erectionē vir-
ge. P Multa deniqz auxilia in antedicti
caplo descripta sunt qz hūic caplo accōmo-
dari possunt. Ideo alternatim videantur
et ad illa recurratur.

¶ Capitulū de vomitu.

¶ Vomitus varijs diuersisqz
morbis tam in pseruādo
corpus ab eis qz in curatio-
ne eoz antiqz z pstantes
auctores dicunt plerūqz cō-
uenire. P Aut. em dicit qz v. Aut.
laborantibus podagra scia-
tic apassionibusqz renū z vesice lepra qz
tana z omnibus egritudinibus cronicis.
Est em fm Sa. sniam sanitatis conferua. Sal.
tūus vt habetur ab eo. v. de vrilisare pti-
cularum. P Est asr vomitus actio princi-
paliter purgatiua. phlegmatis stomachi
aliorū humorū cum purgatione etiaz
z diuersione aliarū particularū. P Fie-
nāqz puocatio vomitus multimode: nam
cōter pstantes iubent aquam potari
calidam cum sirupo acetofo: deinde satis
quāprimū digitis impositis in ore aquaz
predictam sit cum humoribus exhiū⁹ in
stomacho foras ad vomendum puocant
Et iste est modus satis lenis z ab oibz vtilis
tatus. Aliqui dēem sunt vt Sal. testat lo-
co pallegaro qz sumpto prandio diuersoz
ciboz semel in mense cum tā dicto igenio
vomitus puocant z hoc pro sanitate con-
seruanda. Alij etiam sunt qz forti vomitu
uo puta vomituo. Nicolai iubēt vomitūz
facere: qd in rei veritate fieri non debz nisi

Sal.

maxima urgente necessitate: q̄ vomit^o v̄lo
lenter ⁊ frequē. puocatus stomachū po-
tēssimū debilitat ⁊ vires corporis ⁊ oculo-
rum v̄sum debilitat. Un̄ si vomitus fuerit
impetuosus cui⁹ cā fuerit h̄ stomachi re-
tine debilitatio: tūc et accōmodare suc-
curat cū mīna cironioz ⁊ cironijs sirupo
mīstino ⁊ succarō sirupoq; rosato: ⁊ cū oi-
bus que in cā fluxus intestinorum a practi-
cantibus descripta fuerunt si res posint atq;
v̄ restringatur. P̄ Et sic deo dante comple-
tus est ꝛc.

¶ Capitulū. De maleficiatis.

Uia ista mala ⁊ diabólica dispo-
sitis videtur esse contra legē di-
uinā ⁊ hoīm charitatē subtra-
hendo naturālē amorē quē dē
inter vīz ⁊ vxorem p̄petuum a die vinculi
matrimonij vsq; ad vltimūz vite. Idcirco
veteres ⁊ moderni auctores sup̄ hoc accu-
ratissime scripserunt. Un̄ antiq; t̄m dicunt
hoc maleficiū posse fieri in viro. Et fa-
cit talis diabólica dispositio q̄ vir non po-
test habere rem cum vxore q̄ valde inde-
cens ⁊ verēcūdosum est. P̄ Pro cuius ita-
q; remotione antiq; multa scripserunt. In
primis Dīscor. dicit q̄ corallus in domo
detentus maleficiū tollit. Quidāz dicūt
q̄ si corallus gestetur ad collum v̄ntem
h̄z solvendi maleficiū. Itē artemisia su-
spensa sup̄ limen porte s̄m optinōē quo-
rūdam antiquoz facit q̄ maleficia seu in-
cātationes non habeāt nocere hoīb⁹ illi⁹
domus. Idē asserit de squilla ordine iam
dicto suspēsa (v̄ Dīscor. testat^r). P̄leus q̄z
anis assata vel elatrata si comedat v̄ntēz
h̄z solvendi maleficiatos (v̄ Arzī. refert
auctoritate fideli). Dixerunt ēt q̄ si aliq̄s
maleficiatus sit p̄stritus ad amandū ali-
quā vel aliq̄ accipiat stercus illi⁹ quem
diligit ⁊ ponat i calceo dextro amātis cre-
matis seu cōbustū q̄ p̄primū fetorē sen-
sit maleficiū soluet. Et q̄dā asserit hoc ex-
pertū fuisse esse v̄ssimū. Dixerunt ēt ve-
terēs q̄ si cū san- uie canis nigrī parietes
domus s̄līnerent auferret maleficiūz q̄d
est in hoīb⁹ illi⁹ domus. Itē fet coruini
mīstū cū sisamelos ⁊ cū eo corpus insitūz
maleficiatos sanat. Et sic ꝛc.

**¶ Cap. De extractione fetus mor-
tui in matrice.**

Onīngit pleriq; q̄ fet⁹ nō
pōt extra matrices bñficio
medicinali ⁊ adiutorio ob-
stetricis exire. Et hoc acci-
dit q̄n fet⁹ est mortu⁹ in vte-
ro matris. Cū v̄signa co-
gnoscat primo ob imobilitate
pueri q̄ an mouebat p̄ infrigidationē
v̄tris p̄ albedinē ⁊ labioz oris mulieris
p̄canitatē oculoz eius. Cognoscit insup̄ p̄
fetorē anhelit^r p̄ lōgitudinē ⁊ difficultatēz
prius ⁊ p̄ q̄ solent lunari ad p̄tū facilitādū
⁊ non innauerint. Cū Cognitio itaq; q̄ fet⁹
sit mortuus p̄ signa narrata nonnisi expe-
dientissimū est ad manualē opationē pue-
ntre prius t̄m ingenio infrascripto admini-
strato. Et est v̄suffumigist mulier euz eu-
forbio ⁊ castoreo. Deinde ponant i o: e plu-
me gallinacee cū oleo ⁊ aceto s̄līnste v̄lo
lēti ipositōe vt sit ⁊ semel nausea v̄ vomī-
tus cū sternutatioē incitet. Per hoc em̄ in
geniū v̄dīmus mortuū fetū mulierem ma-
gno conamine pepisse. Si v̄o via ista nō p̄-
derit: tūc prius suffumigata matrice cum
decoctioe rez mollificatū: puta maluarū
violaz fenugreci camomille ⁊ maluaū sc̄i
man⁹ dextera s̄līnstat oleo rosato ⁊ in ma-
trice immittat ⁊ caput fet⁹ p̄ posse versus
vulvā dirigat. Et si op⁹ fuerit (v̄ Cor-
Cel. p̄sult^r euacuet caput ad osib⁹ ⁊ medu-
la vt exinde extra vulvā exire valeat. Et si
mille opationē alis fecim⁹ in quadā serua
Simonis de mari cinis Genuei. ⁊ m̄hi et
ferue bñ successit. Nonnulli p̄erea sunt q̄ i
istō negotio admistrāt multa ferrāmetoz
ḡna sicut incini tenacula infirmī speculū q̄
nonnisi mariav̄gēte necessitate ppter eoz
maliciā nō sunt a famosō chirurgo admi-
strāda. T̄m si magna fuerit necessitas ad-
mistrēt cū cautela ne matris ⁊ vulvā la-
cerent. P̄ Et sic deo dāte cōpletus est ꝛc.

¶ Cap. De deingrandis capillis.

Uāq; nonnullis de causis decre-
uerā capilloz sciam decorandi
p̄termittere: tū ppter dispēdiūz
seu derimētiūz q̄d solet accidere
cerebro debīl^r ⁊ nerulz ppter fortes medi-
cinas q̄bus p capilloz denigratiōe et la-
natoris capitis ⁊ s̄līnēdis capillis medi-
ci frequēter vtant^r: tū q̄ de hac materia p̄-
tractare nō sine aliquo onere p̄cie iudica-
tur t̄m ad lucidiorē doctrinā p̄his op̄ledī

Dīscor.

Arzī.

Cornel.
Cel.

cem^o de his q̄ capillos denigrāt. serap. ita
q̄ dicit q̄ folia sumach cū lixiu decocta
capillos ad nigredinē pducit cū caput la
uat illi^o decoctiōe. P^o Liciū quoz dissolu
tū cū lixiu decoctiōis cūmaz rubi factū
ad capillos denigrādos. P^o 3° decoctio fici
i. lixiu rez. stipiciatū pura mirtilloz su
mach rubi saluēnucci cūssī mirabolant
q̄ citrinifacbuli ad nigrādos capillos
ē^o optmū capitis lauatozū. P^o 3° si acci
piat. 3. j. lixiū cū quo efficit sapoz vocat
ia magis cū rārdē decoctiōis suprascri
ptē rē eolūntā capilli caute tñ ne cutis
tangat pñs capite lauto cū bono lixiu
poistmodū ericcatiss capillis nigri efficit
ad eādē intētionē v. lauatozū infra scriptū
R. saluē filuestris folioz mirtilloz gra
noz cūmaz rubi añ. 2. j. lpoquiffidos li
cū añ. 3. vi. copuraz glādū nuū cūssī cō
eritaz añ. 3. j. r. mīlii suē Indici. 3. p. o. i
a decoquaz cū lixiu barbfotoz p. p. lo
to capite cū lixiu simplici: deinde itez la
uet cū ista decoctiō q̄ ad capillos nigra
dos medicia ē singlaris casuz eoz rectifi
cādo. P^o Aliud medicamē famosū ad deni
grādos capillos sic fit. R. mirabolant
nigri gallaz rictoz nuū cūssī copuraz glā
dū balaustiaz. seminis mirri añ. 3. j. alu
mis roche. 3. f. salis gēme añ. 3. j. oib^o r
turatis bulliāt cū lixiu decoctiōis dacti
loz paffuliaz vsq̄ ad psumatōz tertie p
sis: deinde lauto capite cū lixiu simplici
caput lauet cū decoctiōe pōlica. P^o 3° dem
aliud igeniū valde singlarē ad hāc intē
tōz. R. mirabolā emblic. 3. j. accatē gal
laz rinctoz copuraz glādū semis mirtil
loz semis sumach añ. 3. p. arcadiē. 3. li.
olei omphactini olei amigdalaz dulcium
añ. 3. r. laudā. 3. li. oia misceāt ad finices
q̄m^o p^o vñ puruerizatis. et sū pmaneat
q̄m^o dieb^o deide cū modico aceti bulliāt
vsq̄ ad psumatōz aceti q̄ fco expriman
t fortē expōsio: reum isto oleo illūinant^o ca
pillis b. i. hebdomada caput lauādo cū
optimo lixiu qm̄ ad capillos denigran
dos singlarē remediū ē. P^o Multa deniq̄
auxilia in mediu a doctozi^o descrypta
ad ducere potuiffes: sed q̄ i ets parū in
vniūm vtilitatem: iō ea p^omissimus.
P^o si deo dante completus est fermoz c.

**¶ Cap. De his q̄ faciunt ad capillos de al-
bados. et ad pulchritudinē ac ad mundi-
ficationem eorum.**

Certe nonnulli asserunt q̄ deco-
cto facta cū fenugreco et liri-
uio capillos limpidos & pulch-
rinos reddit. P̄ Ras. quosq̄ dicit
oleoz coctinus si cum eo lliniāz capilli
flos limpidos pulcherrimoz facit. P̄ Jde
Bartholomeus de varignana dicit q̄ cinis
coriici anellanaz mixt⁹ cū oleoz vino si cū
eo capilli lliniāz efficit fortes & pulch-
rinos. P̄ Lirintu⁹ ē fm q̄ dicit fidelis p̄e-
ctū cū cinere lignoz hedere & marie bulli-
tuz cum modico fenugreci h̄z virtutes fa-
ciēdi capillos flauos pulchros & fortes.
P̄ Jde facit flos & si barbaill & flos iper-
ionis cū litiuio decoct⁹. P̄ A. ind remediū
ad idē. R. floz cassi barbaill cineris vitis
& lignoz hedere añ 20. j. semis fenugreci
3. ij. bullat oīa simul cūz lib. x. aq̄ pluuia
de vīs ad p̄sumariōez medietatis deide
co. en̄ zeolature addāz saponis gaetani
gratū p̄tes li. iij. & demēse Naq̄ ponāz ad
olē p̄ dies. xx. quoridie baculo agitādo de
inde cūz lib. fricent capilli puellaz p̄ue-
roz ad solē interdūz p̄morārium: q̄ capil-
los flauos albosz limpidos reddit. P̄ Et
de deo dante completusest &c.

**¶ Cap. De his que faciunt ad rubifican-
dos capillos.**

Conservari et diversi sunt horum
appetit: quia unus optat hunc ca-
pillis albos: alius nigros: rali-
rubeos. Sed de oib⁹ modis colo-
radi capillos facitribus est sermo. Pro
eor⁹ itaq⁹ rubificatione deservunt nonnulli
qui aquavitis albe cum licio siadimulce mis-
ceant facit capillos rubicundos et maxime
facta per floride capitis cum bono lissino
Propter serapio dicitur quod si servini veteris adu-
sta misceat cum oleo maximo et rasina pini
et cetera linitur capilli ita die naturaliter eos
ad colore ruberi perducit. Propter idem facit sim-
Dias. servini veteris mixta cum oleo de cucu-
mere asolino. Propter Alcanas quosq⁹ Archigese Diasco.
nisi dissoluta cum aquaphani marinis duntaxat
hinc rubificandi capillos. Propter hec sunt ma-
gis experta et secuta per capillos rubifica-
tione. multa in libris fuerunt descripta in
causa ista que non descriptam quia in eis parvam
aut nullam invenimus utilitatem. Propter sic
deo dante completus est sermo presentis
capituli: cuius nomen sit benedictum.

¶ Cap. De his que faciunt capillos au-
reser albos.

¶ Quidam quorundā antiquorū
est q̄ decoctio facta cū li-
tulo decoctis floristrassib̄ bar-
basi stichadoserature bru-
sci cū celsidōia sicū ea lauef
caput capillos auratos et
albos ducit. ¶ Pro quoq̄
dissoluit cū litrino pfecto de cinere ramorū
vitis capillos colorat aureo colore tēdēt
ad albedinē. Decoctio quoq̄ facta cum li-
tulo decoctis lupinorū pulegiū si caput
cū ea lauef pulcherrimos facit. ¶ Pro-
ra quoq̄ cū sapone gaerono et aliis iā di-
ctis auxilijs. c. de his q̄ dealbāt capillos
huc intentio ad ministrari pnt. ¶ Et sic
deo dāre plemis est sermo pntis capituli
cuius nomen sit benedictum.

¶ Cap. de prolongatione capilloz rde p
hibitione casus et scissuris eorum.

¶ Quidam inuenies et mulieres pfer-
tim puellas res est verecūdisosa
capilloz casu laborare : put. e.
phemias de anatomia dictum
fuit inter alias pmoditates saltez pncipi
fuerunt a natura vt hoīem et mulierē de-
coraret. ¶ Igit̄ vrilissimum est mentiones fa-
cere de auxilijs q̄ virtutem hnt pphibendi
eorū casum. ¶ Decoctio itaq̄ capilloz ve-
neris cū mirabolans emblicis facta cū li-
tulo lent radices capilloz cōforat et mul-
tiplicat eos. ¶ Itaq̄ quoq̄ dicit q̄ decoctio
sisami sicū ea lauef caput piongat capil-
los fursurem mundificādo. ¶ Itē litrini
factū cū cinere stercozis capini et daini
radicū vlini capillos multiplicat si cū
eolauef caput et casum eorū phibet lacer-
ta quoq̄ viridis decocta cū oleo amigdā-
larū dulciū et pax landani partūq̄ olei mir-
rini cū aq̄ mirtilloz vīs ad psummatiōez
aque sicū ea caput vngat capillos corro-
borat pulcherrimos facit. ¶ Itē ad eandē
intentionē et ptra capilloz scissuras. R.
folioz mirri folioz salicis ana. 3. ij. olei
mirrini. 3. liij. landāt puluerizati. 3. vi. mi-
rabolant emplici puluerizati. 3. ij. viui. 3.
ij. bullāt oia simul lento ignevs ad con-
sumationē tertie ptis vini. deinde cū eo li-
nant radices extremitates capilloz qz
eopario mirabilis est. ¶ Itē ad phiben-

dū casum capilloz. ¶ Utinam nigrum deo
coctōis mirtilloz sumach rosarum spice-
nardi folliculoz sene qñ cū eolauef capil-
li prius bñ capite lauto cū litrino casum
capilloz infallenter firmat.

¶ Cap. De cura flagellati.

¶ Uratio flagellati nō differt a cu-
rari de tradita. c. de casu et offen-
sioe igit̄ intentiones ibidem com-
memorare p hac intentione vide-
ri pnt. ¶ Itaq̄ ergo a principio fiebotho-
mia pnt et erat pntentiō aur fiat scha-
rificationes cū applicatiōe vērōlap. ¶ Def-
sūt reubarbari v. 3. i. rubee tinctoz 3. i.
3. i. beris an. 3. i. misce et cū aq̄ calida sca-
blose fiat porto. ¶ Itud em̄ poculi purgat
sanguinē coagulati et sanat rupturas itrin
secas. ¶ Itē vrilissimū ē q̄ partes i auroza p
aliquot dies sumat. 3. i. itrascripti pulue-
ris cū aq̄ lupul. R. terre sigillare. 3. liij. reu-
barbari. 3. i. mumie rubee tinctoz an. 3.
ij. 3. i. 3. i. beris. 3. f. Die ta pteca in primis
diebus sit sale tenuis. put in tā disco. c.
c. ordinari fuit. ¶ Veniēdo deinde ad lo-
calia dico q̄ nulla melior medicina est q̄
prius inuoluerē partes in pelle arcti-
na aut castrati recēter excozari desup ala-
pergēdo puluerē mirtilloz v. 3. granorū
et folioz. Sequēt̄ hō die lauef totū corpus
cū vino decoctōis rosarū ablinthij mirtil-
loz camomille melliori et aneri : deinde
sup locū flagellatū itrascriptū cerorū ap-
picef. R. olei rosari odoriferi olei mirrini
an. li. f. olei de ablinthio olei camomilli
ni an. 3. ij. cū cera alba sufficēt fiat cēro-
tū molle : addēdo farine fabaz recētis et
bñ cribellare. 3. ij. f. rosarū. 3. i. pulueri mir-
tilloz granorū et folioz ei. an. 3. x. misce et
vtere ordie tā deo : qz i isto casu pntanez
remediū est. Multa quoq̄ auxilia descri-
pta fuerūt. c. de pntiōe et attritiōe lacer-
toz q̄ ad hāc intentionē plurimū pferunt
vñ in tua necessitate illuc recurre : q̄ duo
capitula alternatim videantur.

¶ Cap. de pediculis.

¶ Uratio pediculorum tribus in
terionibus pplef. Pria in pur-
gatiōe. Secūda in regimine vi-
te. Tertia in localibus pntre
vñ. Quātum ad prima intētio

nē q̄ est materiā euacuare ex qua pediculī
gñant: dico q̄ corp⁹ purgari cū pillulis
de aggarico aur cū ierapīstra Sa. aut dia-
capto: conest⁹ diaphanico vel cū his q̄ hñt
materiā corruptam euacuare: q̄ pediculī
nōnū de materia corrupta gñant. Regi-
mē q̄z sue comestitiōis sit q̄ nō hēat mate-
riā purridā z corruptā gñare eūctādo ca-
staneas sic⁹ siccas z virtutalia de pasta cau-
les z alta cibaria q̄ humorē corruptū z pu-
tridū hēant multiplicare. Veniēdo igit ad
localiā: dīperit nōnulli q̄ iute⁹ gñestre cū
succo absinthij dīcoct⁹ z oleo mirrio si cū eo
vngat caput pediculos isailēter iterficiūt.
Oleū q̄z dissolutū cū aloē pediculos necar-
si caput cū eo sūmies. Itē decocto gummi
edere bletē albe z nigre z folioloz cū ene cū
absinthioz mīllifolio pfecta cū līxulo pe-
diculos interimit sibi z hebdomada cūz
ea caput lauabis. Et nota q̄ oīa q̄ valent
pediculis valēt et lēdntibus. Ad plactos
itaz pediculos q̄ replūt i genitalib⁹ z sub
ascellis sūmope vñ fricare locū cum cana-
parto aurifabry iustificato seu ibibito argē-
to vīuo: q̄ iterfici eos z cadere facit. Idē
facit in supellicij. Uez qñ p̄dicta aīalia re-
periunt in palpebris tūc p̄ eoz remotiōe
securoz remediū pcedēdū est. Caplatigi-
tur fellis gallipe. 3. ā. aq̄ absinthij aq̄ rosa-
te. ā. 3. ij. aloes epariet mīscē. ā. 3. i. z cūz
eo eptimēc palpebre vel facias sic. bu-
tiri ter lori cū aq̄ rosata 3. ij. aloes epariet
ci. 3. i. mīscē z fiat linimētū cum quovngan-
tur palpebre in sero qñ vadit dormitum.
P̄ Et sic deo dante zc.

Cap. De ferore nasi z oris.

Fetor nasi

Fetoris vel nasi multis de
causis causari pōt (vr q̄to d
accidēt. ga. testat⁹) Interdū
enī causat⁹ aheūt⁹ purrid⁹ a
sanioitate purrida elenata
ab hñozib⁹ corruptis exñtib⁹
in stomacho z hoc plerūq̄ accidit hoīb⁹ bi-
bulis z crapulosis luxuriosisq̄ viciatibus:
quoz digestio por⁹ z cibi raro celebrat⁹ in
stomacho qm̄ añ digōnē vīnū vīno cibūq̄
cibo addere solēt. Aliqñ ē causat⁹ feror in
ore ppter corruptionē dīctū z eoz gignū-
rū. Silt⁹ feror nasi qñq̄ causat⁹ ex vīcera-
purrida nōnūq̄ a materia catarrali corru-
pta a cerebro enuētiūt. Causat⁹ insup ppter
opoliatiōē colatorij nasi: z ista spēs cōfī-
scillime curatōis imo (vr nōnulli asserūt)

incurabiliis ēē indicat. Curaio ist⁹ ma-
le dīpositiōis trib⁹ itētiōib⁹ pplet. Prima
in ordiatōe comestitiōis pñst. Scda i pur-
gatiōe materiē corrupte. Tertia z vltia i
admiratōe localiū cōplect. P̄ Pro prima
itaz itētiōe dico q̄ paties dī euitare oīa
cibaria ex quib⁹ hñozes purridi corrupti
grossi z idigēsti z vapozosi gñant velut car-
nes grossas z pilces pñsti nō sūmofos ces-
pa aīlū caules lehumia z fere oīa victua-
lia de pasta. In p̄raritū hoc carne virtutē ca-
strat edī argz agni z aīis i nemorib⁹ colū-
nis z liberts pratis desētiū ad hāc itētiō-
nē pñst pcedūt: q̄ ista oīa benignū gñant
hñozē. panis līt⁹ aīm⁹ z fruct⁹: q̄ de facili
corrūpūt i stomacho p posse euitē. Gra-
nataz q̄z p̄hibet corruptionē fieri cibi in
stomacho exñtis ad p̄positū faciunt. Silt⁹
ēz fruct⁹ sūpticiue: ut sorbulaneipula z cīa-
tonio poma post cibūz i hac dispōne ab oī-
bus pcedunt. Vīnūz p̄reca nō dī ēē dulce
nō purz nō grossūz nō turbidūz nec nimis
potēs: q̄ difficilis est digōnis. Silt⁹ igit cla-
rum odorifex z mediocris vīnositas: aq̄
fontis vel distillat⁹ vel optimū flumis lipha-
tum. P̄fercalis q̄z ex oleib⁹ quētiōib⁹
sunt sicut borago lactuca apijz sanicūpe
trosciluz mēra pulegium serpilum saluis
mellissa acerosa rosmarinus. Cōfīdūm
q̄z feniculuz dulce z cinamomus post cibū
accāmodate pcedunt. Scda p̄reca itē-
tiō q̄ est materiā corruptā euacuare cōplect
sic. In p̄mis purget⁹ corp⁹ cūz diacaptoli-
cone cassia z amaridīs q̄ hñt materiā cor-
ruptā euacuare. Deinde pille mastice vel
pille de octo reb⁹ vel de aloē sorbis i heb-
domada añcā p tres horas qñ p̄mū est
in stomacho. Tur post cenā p duas horas
qñ ē i cerebro i isto casu vilt⁹ pcedūt. Mel
q̄z rosatus aromatizatus cūz modico cīna-
momi z nucis muscate ad q̄rtatē. 3. j. sū-
ptum stomacho ieluno p̄m iuuasiecepti-
mus. Radix ēz i giberis cūz melle aut zuc-
caro pfecta ieluno stomacho cūcta stoma-
chi digōnē pfortat et bonū reddit oris odo-
rē. Idē facit correx christi pfecta ordie iā dī-
cto. Cōfectio q̄z triuz sandaloz argmariei
q̄z rosari ieluno stomacho cūz modico vlti
subtiliz odorifero i lito cāu iterdū pcedūt.
Tertia deniq̄ itētiō q̄ i admīstratōe lo-
caliū pñst sic cōplect. P̄ In p̄mis si cā ferro-
ri oris fuerit dēa purrida auferas ip̄z. P̄ Si
hoc cā et⁹ fuerit corruptio gingiuarū: tunc
tracent gingiue cum mīxtura infra scripta
z ij

Cura.

Prima in
tentio.Scda in
tentio.Tertia in
tentio.

℞. aq acetose vini granatorum an. ʒ. j. alulis roche. ʒ. ij. z. f. lici. ʒ. vi. bulliat oia sicut vltis ad pummatione aq et vini. deinde fricent gingiue qz ipas rectificar coruptas rodo rem malum eapemedar. Et si opus fuerit ad vteriora remedia trāsire addant huius mirture vnguētū egyptiacū. ʒ. vi. P. Silr. Et dico qz si fetor nali causet ab vlcera tōe putrida locus vlcera tōis mundificet cum applicatiōe auxilij pnotati aut cū vnguēto aploz mixto cū vnguēto egyptiaco. Inuat et summope attrahere p nares decoctione iusta scripta. ℞. aq rosate aq plātāgis an. ʒ. iij. vini granator. ʒ. ij. lici. meliss. rosati an. ʒ. j. z. f. farco colle. ʒ. j. aluminis. ʒ. j. f. mirtre. ʒ. f. bulliat oia sicut paruz et cu eo sepe abluant nares. Collutio silr facta cū aqua rosata z vino granator et pap vini odoriferi in qbus bullire sint rose mirtus calamus aromaticus cipar* et pap aluminis parūqz mellis rosati oris fetorem emendat: post cibum ēt comestio sorbe z neipulaz ac pomoz acetosoz maluz oris fetore occultat. ʒcē facit cinamomuz in ore detēti vel nux muscata vel fenticulū dulce. P. Et si cōpleta est doctria pñs capli in arce Brachijū i quo loco runc pñs est stebā ad pñuāz curationē Reuerēdissimū dñi mei Cardinalis Sācti Petri ad viciū la Juij papes cōi neportis: tūc laboratū vlcere cauernofo in digito grosso pedes sinistrī causato a podagricā passidē ppter fluxū materiez ad iūcturā pedis cū rēctis potasse ob ingressum balnei aluminosi.

¶ Ca. de rancedine vocis z cura eius.

Voce clarificadā pcedēri pdeceri purgatione cū pilulis de lera cū aggarico vel cū cassia diaca ptolecone. Sumo pēz sumere in sero duar dormitū moze iurpi iusta scripta actuali calidā decoctionem. ℞. aque scabiose aq fenticulū aq buglosse an. li. j. iustabaz caricaz pinguim passilaz dactiloz an. ʒ. j. liqricie iude. ʒ. j. sirupi de duabus radicibus sine aceto. ʒ. iij. mellis. ʒ. ij. penidiarū succari cū ad de sirupo violato: bulliat oia in vase vitreo vsqz ad psummationē tertie pris z vtere ordie tā dco. Assa qz vt inqz Dias. sumpra cū aq mellis voce rancā cito rectificat. ʒcē sum de Assa dicit

Dias.

Bar. o va Bar. de varignana. ʒcē sumo pēz post cerignana. nā p duas hōas sumere. ʒ. j. sitaz pilaz

℞. succelliqricie aloes epaticdragant pñs asse. an. ʒ. i. cubebe mirtre an. ʒ. ij. storacis liqde terebērine clarissime an. ʒ. j. z. f. coriādroz fenticulū dulcis an. ʒ. ij. cartami ʒ. f. oia misceat addnuice z cū melle formetur pilule ad modū ciceris. Pilule qz bechychie siue de liqrica sub ligua detēre labēdo ad cānā pulmōis voce clarificat: porz et cū oleo decoctū z cū melle coctū ad rancedinē mirtifice facit (vt Aut. restat) Et si adderet pap cubebe nōn sū vtilissimū ēd. Decoctio qz cūz melle z aq z sinapi pfecta in isto casu pñm nāqz laudat ab antiquis. Altab. ēt ad voce clarificadā cicer coctio nē sūme laudat. Quidā tñ laudauerūt cū eis porz decoqre. ʒcē decoctio scā cum semine citonioz z liqricia z radice lingue bouline z sirupo violato aspiratē cāne pulmonis lenit voce clarificadā. P. Et sic deo dāre compleris est sermo pñs capli.

¶ Capitulū de apostemate qd euenire solet ppter fiebothomiam.

Uia interdū ptingit ppter iprudentiam sic matris vt ncrū pūna gar: aut qz siōla stricta exns est cā qz retineat sanguis man: s in circuitu siōle: vñ necessario ex quantis cā de duabz pdictis mēbrū apatur p maiorē parte apare cholericū aut sanguineū.

¶ Pro cuius curatione necessitate vigente recurre ad capla pñs capli. Quare si tūneris inuantes multa necessaria ad vsum et necessitatē pñs capli. Quare si tūneris punctura secuta sit in neruo ad capm de punctura neruozum recurim hēepotes. Unum tñ hīc cōmemorandū est: vcz qd si dubitaueris de adueniū apatis statiz pone desup in ampliori pecia cerotuz infra scriptum. ℞. olei rosati odoriferi olei violati an. ʒ. j. z. f. septi vitulū. ʒ. ij. cere albe. ʒ. j. z. f. muscillaginis seminis altree citoniorum maluz violaz ordei clari vñs bulliat oia sicut pñs cerā lēto igne vsqz ad cōsummationē muscillaginis. Ultimo loco addatur cerā z stat. cerōiū molle z vtere eo sup loco ordie tā dco: qz resolutū cū sedatione vel facias sic. ℞. radicis altree decoctio z cribeillare. ʒ. iij. olei rosati olei camomillini an. ʒ. j. pinguedis galline olei violati. an. ʒ. vi. pigneudis vitulū. ʒ. ij. f. bulliat oia sicut pap: deinde addat cere albe. ʒ. x. farie ordei cribeillare. ʒ. j. croci. ʒ. j. vtere sup loco moze antist recepte ordinato. P. Et sic deo dante ppletus est sermo zc.

Diminutio cura. De cura diminutionis odoratus.

Multis varijsq; causis virtus odoratus in hominibus plerumque corrumpitur. Interdum enim propter oppilationem meatuum duarum caruncularum a maiore grossa vel uiciorum cecarum rali carat. Aliquando corruptum propter corruptionem purrefactionem dicitur carum cuiusque organa. Et curatio itaque venterculi anterioris cerebri demonstratum fuit. Virtus odoratus proficit. Et ipse caruncule odoratus sunt organa. Et curatio itaque diminutionis odoratus tribus intentionibus proficit. Vix regimine vite purgatione materiei peccatis et administratione localium. Pro prima itaque et secunda intentione non secus procedendum est quod deum fuit in cura de fetore nasi. Quia illa sunt in forma decoctionis quod ibidem de scripta sunt huius curatio accimodari potest nonnullis antiquorum dixerunt quod decoctionem gelle rure serapiis salicis rosamarinum cum vino aqua melle pectra odoratus diminutionem emendat quoniam ea caput purgum efficit. Rura sunt odorata simul cum menta et sanctuco ad hanc dispositionem plurimum facit. China quoque cerui masculis salicis opuntia naribus instillata inuadit ad recuperandum odoratum amissum. Fel et autem de rapina uiuentium naribus instillatum oppilationem caruncularum de let odoratum amissum restaurat. Tres facit fel galli vel galline. Et sic de ore.

Ca. De gibbositate et eius cura.

Gibbositas.

Gibbositas interdum canit ab humilitate dilatari et relaxant et ligamenta et nervos quod alligantur spondiles vix huius relaxatis spondiles suo proprio loco necessaria erant et emittuntur ad exteriora prout spinae producit. Interdum prout passiones eueniunt et eventus rati grosse percutiuntur spondilium ligamenta et dilatantur ea. Tuissit sunt et asina sunt de causis generatis. Aliquando gibbositas vix propter amplexum opuntia dicitur quoniam gibbositas autem inuenitur et rursus vel asina re percutit. Alia causa gibbositatis quoniam canit ab apate musculorum docti. Cuius signa sunt dolor cum alioque superaltesione et quod eius materia est frigida et grossa. Quod dolores sunt remissiles calefactio loco est paucis. Quod dolores non putantur de loco ad locum sicut facit ventositas immo sunt in loco manent. Quoniam autem gibbositas est a causa primitiva

tunc propter dissolutionem spondilium prout aliquando hanc passiones in dorsis carum de cuius reductione suo proprio. Cuiusmodi faciemus huiusmodi de gibbositate eueniunt ab humilitate grossa relaxant ligamenta dorsum et ventositate grossa percutiunt ea loquimur. Curatio itaque gibbositatis tribus intentionibus. Prima in regimine vite dicitur secunda purgatione materiei acciderit. Tertia vix in administratione localium proficit. Prima quod intentione propter spondilium regimine ordinatum. De hoc loquere illuc est recurrendum si oportuerit. Secunda intentione est manentem acciderit et euacuat et sic propter. Propter materiam in rati causa maiore grossa et viscosa digeratur digestum in infusum. R. sirupi de duabus radicibus lineaceis sirupi de stichado an. 3. vj. aquarum salule rosamarinum tenuissimum an. 3. i. Propter sirupum hebdomadam purgetur patiens purgatio ista. R. pillularum de sera cum agarico. R. q. pillularum ermodactilorum maiorem. R. i. misce et cum aqua tenuissimum formet pillule. v. et si fuerit fortis virilis et etatis pueri uere pilule cochleae et de ermodactilum maiore interdum rati causa illi in infuso casu vix ter procedit. In delicatis vero pueri uitate pillule de sera et assagereth cum agarico semel in hebdomada cum vixilare procedunt. Propter inuadit post purgationem interdum hanc diuretica decoctionem per aliquot dies sumere. R. capillorum veneris an. 3. vj. x. i. seminum coius. 3. i. radicum liquiricie. 3. x. prunorum damascenorum iulubarum an. numero. x. sirupi de duabus radicibus lineaceis. 3. vj. mel lis. 3. i. f. succari albi. 3. i. cinamomi tenuissimum dulcis an. 3. q. bulliat omnia sunt cum aqua iussu cietis vase vitreo vix per plurimas tertie partes vix ista decoctione aurore et vespere an. cenam per duas horas more sirupi quod eius oparto erit pueri uis. digerit enim mas grossas et viscosas et nervosas piculas pforat et vix non puocat. In causa vix mirabiliter vix. Tertia denique intentio ad administrationem localium propter proficit administratione vix cerorum infusum. R. olei camomili olei de lilio agrippe dialtee an. 3. i. f. olei de spica olei de lunipio olei de berbena olei vulpini an. 3. f. storacis liq. de. 3. x. rosamarinum stichado aduansati salicis lue muschate saue serpili. nificarie absinthii an. 3. vj. f. x. i. m. cum clarelli triturat. numero. vj. cinamomi nucis muscate an. 3. i. calamit arcametic. 3. q. vini odoriferi libras duas bulliant

Prima intentio.
Secunda intentio.

Tertia intentio.

Signa.

oia simul vsq; ad psumationē vini: deinde colē: r. cū p dāc vinctōe lo. ois i dleyn gāt q. (v. p. p. d. i. n. g. r. e. d. i. e. r. i. t. a. m. i. r. a. h. y. v. i. r. t. u. s. i. n. p. r. o. s. t. i. t. u. d. o. l. o. c. a. n. e. r. u. o. s. a. c. ū. r. e. l. o. u. i. t. i. o. n. e. n. ō. p. u. a. P. Deinde factayncōe sup loco iponat cerotū infrascriptū. R. olei magis lūi sup. o. d. i. a. r. i. l. i. f. r. e. r. e. b. e. r. i. t. i. n. e. c. l. a. r. i. s. s. i. m. e. 3. r. r. a. d. i. c. i. l. l. e. n. u. l. e. d. e. c. o. c. t. e. c. ū. a. q. v. i. n. o. p. i. s. t. a. r. e. z. e. r. b. e. l. l. a. r. e. 3. i. l. y. e. r. e. n. o. u. e. q. ū. t. ū. s. u. f. f. i. c. i. t. ū. r. f. i. a. t. c. e. r. o. t. ū. m. o. i. l. e. c. u. i. a. d. d. a. t. c. r. o. c. i. 3. f. 3. i. e. l. u. a. t. s. u. m. m. o. p. e. l. o. c. ū. e. u. a. p. o. z. a. r. e. c. ū. s. p. ō. g. i. a. i. d. e. c. o. c. t. i. d. e. i. n. f. r. a. s. c. r. i. p. t. a. i. t. u. s. a. R. c. a. m. o. m. i. l. l. e. m. e. l. l. i. s. o. r. i. a. n. e. t. i. s. f. a. n. t. i. c. ū. s. i. c. h. a. d. o. s. i. q. u. i. n. a. s. t. a. b. s. i. n. t. ū. a. n. 2. f. n. u. c. i. c. i. p. s. i. r. i. t. u. r. a. t. a. p. n. ū. e. r. o. c. ū. d. a. r. d. o. z. c. i. m. i. s. t. c. a. l. a. m. i. a. r. o. m. a. t. i. c. i. a. n. 3. q. m. e. i. l. 3. i. f. b. u. l. l. ū. r. o. s. a. s. i. l. c. ū. a. q. v. i. n. o. o. d. o. l. i. f. e. r. o. s. u. f. f. i. c. i. e. r. i. v. q. a. d. p. s. u. m. m. a. t. i. o. e. z. m. e. a. t. e. r. a. t. i. s. d. e. i. d. e. c. ū. s. p. ō. g. i. a. l. o. c. ū. i. t. e. r. d. ū. e. p. i. s. t. i. m. e. f. a. c. t. a. v. n. c. t. i. o. e. p. o. n. a. t. t. e. r. s. u. p. c. e. r. o. t. ū. c. ū. p. l. u. m. a. c. i. o. l. i. s. d. e. r. a. i. a. p. f. e. c. t. i. s. 3. d. e. c. e. r. i. l. i. g. a. r. u. r. a. l. i. g. e. f. 3. r. i. s. i. a. c. u. r. a. t. i. o. ē. r. v. i. n. i. g. i. b. b. o. s. i. t. a. t. e. a. v. e. r. s. i. t. a. t. e. c. ā. t. a. q. u. i. s. s. i. t. d. e. r. a. r. o. p. t. i. n. g. ē. t. i. q. a. v. e. r. s. i. t. a. t. e. g. e. n. e. r. e. t. u. r. g. i. b. b. u. s. P. 3. i. c. d. e. o. d. a. n. t. e. r. c.

Cap. De nimia pinguedine corporis et ingrossatione ipsius.

Nimia grossities

EX fortitudine virtutis assimilatio ne et fortitudine attractiue virtutis ex plenitudine corporis vt h. scō. de accide. et mo. bo. corp. iter dū adeo piguescit ingrossat q. nec ambulationes facere possit nec expirare nisi cū difficultate vt pmanet absq; exercitior ne cessat: lo. icidit i lapsus alicui prauē egrotatiōis. velut apoplexie paralisis suffocatiōis et feb. m. ale. Ut ergo ista euictur vitiosissimi est pmemorare ea q. virtutē h. it. attenuat i corpus v. b. brevis curatiōis.

Curatio.

Curatio itaq; grossitatiōis corporis duab; itatiōib; pplef. p. a. i. d. i. m. i. n. u. t. i. o. d. e. s. a. n. g. u. i. s. S. c. a. i. m. a. t. e. r. i. a. p. l. i. c. i. t. e. r. e. s. o. l. u. t. i. o. n. e. d. i. u. i. n. u. p. r. i. a. i. n. t. e. r. i. o. d. e. h. s. a. t. C. p. r. i. a. q. d. e. i. n. s. e. r. t. i. o. p. p. l. e. f. c. h. a. d. m. i. s. t. r. a. t. i. o. n. e. s. u. b. t. i. l. i. s. i. n. e. d. i. e. t. e. r. z. c. v. i. n. a. s. t. e. s. u. d. o. r. e. p. u. o. d. a. t. i. s. v. e. l. u. t. f. e. n. i. c. u. l. u. m. p. e. r. o. s. i. l. l. ū. r. u. t. a. r. e. i. s. g. r. a. n. a. s. p. a. r. a. g. i. p. o. l. l. ū. z. h. m. o. l. S. o. l. u. t. i. o. n. a. q. u. o. q. p. u. r. g. a. t. i. a. f. l. e. g. m. a. v. i. l. l. a. s. u. n. t. (v. r. i. l. l. a. b. r. e. s. t. a. t. f. e. r. m. o. e. i. s. u. e. t. h. e. o. r. i. c. e.) E. x. e. r. c. i. t. i. ū. s. i. l. r. z. m. u. l. t. a. i. e. i. u. n. i. a. v. t. h. f. a. S. a. l. i. l. b. o. d. e. s. u. b. t. i. l. i. s. a. d. v. i. d. e. r. a. s. u. n. t. d. e. c. ū. f. e. r. e. n. t. i. s. b. u. i. c. i. n. s. e. r. t. i. o. i. s. A. c. e. r. t. i. ē. r. s. i. s. o. ē. m. m. o. d. ū. a. d. m. i. s. t. r. a. t. i. o. n. i. s. (v. r. R. a. s. t. e. s. t. a. t. f. e. s. t. a. l. d. e. i. n. u. a. r. i. u. s. C. S. c. a. d. e. n. t. i. q. i. n. t. e. r. i. o. c. ū.

p. r. i. a. i. n. t. e. r. i. o. d. e. h. s. a. t.

Al. l. a. b. S. a. l.

R. a. s. t.

plef p administratiōe cibī pauci nutrime ti r. purgatiōis appropriati ad hāc inten. S. c. d. a. i. n. t. i. o. n. e. c. i. b. a. r. i. a. i. t. a. q. v. t. h. f. a. b. A. u. l. t. e. r. i. a. p. r. i. t. e. r. i. o. m. i. d. o. c. t. r. i. n. a. i. l. y. c. v. i. l. i. m. o. d. e. b. e. t. e. s. s. e. r. a. l. i. s. A. u. l. n. a. t. u. r. e. q. v. e. l. o. c. i. t. e. r. a. s. t. ū. a. c. h. o. a. d. i. n. t. e. s. t. i. n. a. d. e. f. e. c. d. a. r. n. e. a. t. t. r. a. c. t. i. o. m. e. f. e. r. a. i. c. a. z. i. n. i. p. s. o. c. i. b. o. p. p. l. e. a. f. B. a. l. n. e. u. m. q. u. o. q. a. r. t. i. f. i. c. i. a. l. e. a. d. o. c. t. o. r. i. b. u. s. v. a. l. d. e. l. a. u. d. a. t. v. e. l. u. t. b. a. l. n. e. u. m. p. f. e. c. t. ū. c. ū. f. o. l. y. s. c. ā. n. e. m. i. r. r. i. f. a. l. i. c. i. s. s. u. m. a. c. h. r. o. s. e. c. ū. m. o. d. i. c. o. a. c. e. r. i. z. a. l. i. s. p. o. s. t. b. a. l. n. e. u. m. l. a. u. d. a. r. ū. t. q. d. a. m. e. d. i. c. o. z. i. l. l. i. n. i. r. i. t. o. t. ū. c. o. r. p. c. ū. o. l. e. o. d. e. c. u. c. u. m. e. r. e. a. l. i. n. i. n. o. v. e. l. h. n. ū. i. d. e. b. e. t. i. l. r. p. a. z. d. o. r. m. i. t. e. z. m. u. l. t. ū. v. i. g. i. l. l. a. r. e. l. a. b. o. r. a. t. e. s. h. a. c. p. a. s. s. i. d. e. v. t. o. e. s. t. e. s. t. a. n. t. a. u. c. t. o. r. e. s. De e. l. e. c. t. u. a. r. i. s. p. r. e. f. e. r. a. c. a. p. i. t. a. l. i. q. ū. p. a. r. t. i. c. i. s. m. o. d. i. c. ū. t. i. r. a. c. e. z. a. l. i. q. ū. d. e. t. r. i. f. e. r. a. m. i. n. o. r. i. E. l. e. c. t. u. a. r. i. ū. q. u. o. q. d. e. l. a. c. h. a. e. s. t. d. e. m. a. g. i. s. p. r. e. f. e. r. e. n. t. i. s. b. u. s. h. u. i. c. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. i. s. P. 3. i. c. h. e. c. p. u. r. o. t. i. b. i. s. u. f. f. i. c. i. e. r. e. p. d. o. c. t. r. i. n. a. p. s. e. n. t. i. s. c. a. p. l. i. d. e. o. d. a. n. t. e. c. u. l. u. s. r. c.

Cap. De membro et corpore extenuato.

Sicut fortitudo attractiue mēbri nimia. r. assimilatiue ipse est cā (v. r. i. a. n. i. m. a. c. i. e. s. c. e. d. e. r. i. c. d. e. m. f. u. i. t. i. n. g. r. o. s. s. a. t. i. o. s. i. z. p. i. n. g. u. e. d. i. n. i. s. m. e. b. r. i. e. t. i. n. n. e. r. a. d. u. z. t. o. r. i. u. s. c. o. r. p. o. r. i. s. i. t. a. e. t. c. ū. r. a. d. d. e. f. e. c. t. u. z. i. n. d. i. o. g. e. t. i. a. v. i. r. t. u. s. a. t. t. r. a. c. t. i. u. e. e. t. a. s. s. i. m. i. l. a. t. i. u. e. e. l. y. e. x. t. e. n. u. a. t. z. i. m. a. c. r. e. c. i. t. e. x. t. e. n. u. a. t. i. o. d. e. v. e. h. e. m. ē. t. i. (v. r. S. a. l. m. a. n. i. f. e. s. t. e. t. e. s. t. a. t. v. i. d. e. r. e. g. e. m. i. e. s. a. n. i. t. a. r. i. s.) C. i. b. a. r. i. a. q. u. o. q. s. u. b. r. i. l. l. a. t. i. n. a. e. t. i. m. o. d. e. r. a. t. a. q. u. e. s. n. o. c. e. t. v. t. A. u. l. t. e. s. t. a. t. u. r. i. n. A. u. l. q. r. t. o. r. s. c. d. a. p. m. i. n. a. d. i. m. i. s. s. i. d. e. e. x. e. r. c. i. t. v. i. r. t. u. s. a. t. t. r. a. c. t. i. u. a. s. o. p. i. t. v. i. s. s. e. p. e. n. s. i. f. e. r. o. h. o. i. e. s. e. t. h. i. c. a. i. n. c. u. r. r. ū. t. A. l. t. r. i. u. s. s. i. l. r. a. t. t. r. a. c. t. i. u. a. d. e. s. t. r. u. i. t. z. s. o. p. i. t. v. i. g. i. l. i. s. t. r. a. f. a. m. e. r. d. u. r. a. l. e. c. t. i. d. o. r. m. i. t. i. d. e. A. l. i. e. q. u. o. q. a. c. c. i. t. a. s. u. n. t. v. a. l. d. e. d. e. e. r. e. c. a. r. i. b. z. e. x. t. e. n. u. a. t. i. b. c. o. r. p. a. (v. r. S. a. l. S. a. l. t. e. r. t. i. o. r. e. g. n. i. t. e. s. t. a. t. f. o. p. p. i. l. a. t. i. o. s. i. l. r. p. o. r. o. s. i. t. a. t. u. z. a. c. a. l. i. d. i. t. a. t. i. g. e. t. i. v. e. l. f. r. i. g. o. r. e. v. e. l. s. e. c. i. t. a. t. e. i. d. u. c. t. a. e. i. t. e. r. d. u. c. t. i. v. a. e. t. c. a. n. s. i. s. i. t. r. o. d. u. c. t. i. b. c. a. l. i. b. z. a. r. t. i. d. a. t. e. e. t. m. e. b. r. o. z. m. a. c. r. e. d. i. n. e. t. o. t. i. c. o. r. p. i. s. e. x. t. e. n. u. a. t. i. o. n. e. s. (t. e. s. t. a. t. e. A. u. l. i. n. t. r. a. c. t. u. q. r. e. d. e. c. o. r. a. t. ū. d. e. v. e. l. u. t. d. o. l. o. r. e. t. i. n. u. c. r. u. a. z. p. a. s. s. i. o. v. t. c. i. p. e. d. e. p. o. d. a. g. r. a. d. i. s. t. u. r. n. a. d. i. c. e. b. a. t. U. l. c. e. r. a. t. i. o. q. u. o. q. p. u. n. d. a. r. i. i. ū. c. u. r. i. s. c. ā. r. a. z. a. m. e. d. i. c. o. m. a. l. e. t. r. a. c. t. a. r. a. a. l. i. q. ū. e. s. t. c. ā. m. e. b. r. i. p. p. z. i. e. x. t. e. n. u. a. t. i. o. n. e. e. t. s. i. d. i. u. t. r. e. t. a. r. d. a. u. e. r. i. t. a. d. s. a. n. ā. d. u. z. t. o. t. ū. z. c. o. r. p. i. s. e. x. t. e. n. u. a. t. i. o. n. e. s. r. e. s. t. a. u. r. a. t. i. o. n. e. e. s. s. i. c. ū. n. i. s. p. r. e. r. e. m. o. r. a. c. ā. q. v. l. e. y. l. e. r. a. t. i. o. n. e. s. s. a. n. a. r. e. (p. r. o. n. o. s. t. i. c. a. t. i. o. e. x. t. e. n. u. a. t. i. o. m. e. b. r. o. z. e. t. c. o. r. p. i. s. a. r. e. f. a. c. t. i. o. l. ā. g. a. (v. r. S. a. l. v. y. t. e. r. r. a. p. e. S. a. l.

Ipo.

ter: testat^r est) p^r insaniabili h^r. Sr Ipo. amphiostimox scōo testat^r hoc dicens. que multo tpe extenuantur corpa tarde refici p^rauerunt: q^o in paucis paucis. Relinquit^r demum: vt s^r i^r sup^rius d^r est) q^o extenuari longa in mēbro vel corpe habilita ta p^r solutionē p^rimitatis male curatam non recipit curatōes et cā sup^rius fuit assig^rata. C^r Cura at^r huius egritudinis duas h^r interōnes. Prima est multitudinē sanguinis boni g^rare vt virtus attractiua membris de ipso de sanguine ad ipm membr^r attrahere possit. Secunda dēntes intēcio p^rficitur in fornicando virtutem membris retentiua: sanguis transmissus et attractus ad ipsum destinatur in membro ne amplius evanescat ab ipso. C^r Prima q^o dēz intēcio q^o estybertatem sanguis boni g^rare: p^rpletur administratio dēre generatiue boni sanguinis p^rstariue et qualitatiue et p^rpterea Sal. xliij. terrapentice dicit. Qn^r enim remutare volueris attenuatas p^rculas d^rab^r vinum grossum et rubrum et cibaria purissimi et grossi nutrimenti et exercitia corporis imoderata evitantur. Quāobrem huius curatiōis cōsumptio^ris rēp^ricō dēra accōmodate p^rcedit

Cura.

Prima intentio.

Pr Sec^rda intentio p^rficat^r administratōe mēbris extenuati fricationē balnei ac cerotū. Frictionē itaq^o d^rnt fieri i^r extenuatis mēbris manib^r nec multus molibus nec multū asperis aut mārilib^r (vt Sal. vi. de regimēte santraris testat^r) usq^o ad mēbroz rubedine: deinde balneū repidum igreat nō nisi vltimū e^r d^rxit. Olea quoq^o p^rcerotaria attractiua sup^r membris iposita ad attrahendūz nutrimentūz vltimū sunt. Balneū interdum post assumptiōem cibi p^rcedit huius curatiōis (vt Sal. xliij. testat^r.) Et q^o ex assumptōe p^rdicor^r solet in epate et ei^r ventis opp^rulatio euenire. It^r p^rocelus remotiōe laudar^r Sal. aperitiua ad ministrari. sicut sunt capares citorea spazag^r lupini cicera rubea et h^rmodi Vinum s^rit grossūz dulce nō eē d^r s^rate op^rulatioe p^rdicta: imo d^rdeclinare ad subtilitatez donec opp^rulatio p^rdicta remota fuerit. ori mel quoq^o cum aqua diureticis vltimū p^rceditur in isto casu. P^r Et de cerotis cōne mērisoib^r ad attrahendūz nutrimentūz ad membris extenuati sunt cerotaria p^ricea oleis et gumis calefacientib^r cōfecta: quoz g^ra exēplū talis p^r eē ordinatio. R.

Sec^rda intentio.

Bale.

olei vulpini. olei de lilio pinguetis galii.

Bale.

Bale.

ne pinguedinis anatis et asnerine añ. 3. 1. 2. 3. picis naualis. 3. iij. picis grece: rasi ne plant. rebetine añ. 3. 3. olei de euforbio 3. 3. olei sambuctini. 3. i. saluie. rosamarinī añ. 20. i. buliāt oia s^rit par: deinde oib^r coctis cū cera noua sufficēti fiat cerotū salis solidū: cū q^o mēbroz extenuatum sup^r corio extēmo coopertat^r assig^ret. P^r Et nota q^o fricatio cū mārilib^r semp^r d^r fieri a^r i^rng^ret sup^r balnei et applicat^r e^r ceroti. Iunat p^rterea interdūz attractio nutrimento ad locūz mēbroz epitima e^r cum decoctiōe rep^roratiū vt materia nutrimenti ad mēbroz extenuatū attracta nō euaporetur: cū talis semp^r fuit ordinatio n^ra. R. rosaz. ad s^rintūz trachados nepite sancti sc^riquinā añ. 20. 3. rosamarinī saluie añ. par. camomille. 20. i. buliāt oia simul cū vino nigro sufficēti usq^o ad p^rsumatōes tenē p^ris et cūz ista decoctiōe interdūz loc^rz ep^ristimetur qm^r sua actuali et natural caliditate nutrimentū attrahit ad locūz sua q^o dē stipicitate odēstia p^rntē mēbris recitiam forficado nutrimentū attractus in mēbroz redere facit. Pr Alterius (vt Aut. testat^r capitulo de ap^rum medicamētib^r) huius s^rimope ad attrahendūz nutrimentū ad locūz extenuatum p^riculā extenuatā exercitare aliq^o d^r pōdero cūz eo deferēdo mēbroz quoq^o fauuz fricte fasciā d^rnt nutrimentū aliquo mō p^rhibeat venire ad ipm imo ad extenuatū transire habeat. P^r Et sic deo dante completur.

Nota.

Aut.

C^r Cap. De remotione Cicatricis ex percussione causate et de cutis asperitate et liuore eius.

Remouentia cicatrici.

Ontingit sepe numero facit^r man^r vulnerari et p^rcuti et ille p^ricula sentit et vltimū p^rperio remanēt patētes i^r cicatricib^r reparatē d^r decoratē et aliq^o d^r scribere putat. Pr And^r nullū d^rerit sapiētes q^o ad malā faciei et man^r cicatrice vnguentūz clariss^r nicolamagna h^r p^rrogatiua attenuat^r ipsūz pulcherriam fatiē d^r o^ris q^o d^rderit illis uno rō d^rnt i^r mortario plūbi deductūz asperitatē faciei et man^r lenit et cicatrices vulnerūz et variolaz attenuat^r d^r e^r t. P^r S^r vnguentūz de tucianā descriptione habuit in antidotario n^ro malā cicatricē emendar^r P^r Idē faciūz vnguentum de cerufa coctum

z balsamū quocq; cīcarrie delect. **P** Sepa-
radaphi ēē descriptioe nra ordinariū cum
cāphora rutila rubedine rouricē cīcatri
cū auferri. **P** Oleū liliū sambucini cū cera
noua liqueracū ēē pap olei ablinthū cūz
modico succi rāssanti ēē cīminū pap farie
fabaz more ceroti oibz corporis z bullis
liuorē ēē sanguinē moxū faciei ēē palpe
bray z pūsiōibz z pcūsiōibz carminat z re
soluit. **P** Itē aduersū vnaquāq; aipitatez
manuū faciei valēt amigdale maliscate
cū modico lupinoy aut fabaz farie qñ p
dēt pīcule cū eis fricē. **P** Semē ēē līfami
maliscatū cū nucibz z passulibz z fricatū re
mouet liuorē sāguinē pcerū sub cure i p
cūsiōibz. Oleū qñ līfami ad eādē itē tōez
inrabidūz. **P** Itē radix cucumerz alintū
cū melle pītra teste Desue subtrīat cīca
ricē sedā z aufert ventigia nīgra q ad pcū
siōez sequit. **P** Itē deūq; ad aspiratē car
līnēdā illūtre pīculā līnīmēto īfrascrī
pro cū eo fricādō fricatōe vehemēti. **R**.
olei amigdalay dulcē. olei rosari an. 3. vi.
medulle cruriū vituli 3. f. sepiyituli sept
edini an. 3. f. oia ad iulcē līqfacta ponāt i
rapa sauzara ad coquēdū i furno sūt i
pomo deide ad iulcē oibz pīstaz loca aspi
rate īfecta cū pīdēt rapa pmo fricē qz
ad pīdēt itē tōez credē mīpī pītraueū re
medū ēē īfayalēt ēē ad creparuras ma
nuū pedū a frigore cāras sanādas. **P** Et
sic deo dāre ppletus est sermo pntis capli
cūmz.

¶ Ca. Desuperfluo sudore.

Contra su
perfluum
sudorem.

S Olet iterdū corpis vires sudore
supfluo adeo debilitari q necel
sariū ēē īpī paulatīne moderare
z refrigerare. **P** Laudauerūt g au
crotes qñ sudor ē feridū p aliqū dies apīe
nūz rōina puocātibz rebz parietēz vīde
īnde paulatīe a 3 restī īngēta sudorē trāsi
re: decoctio diuerica sudoris fēlīdī puo
cātua hecē. **R**. anīfoz. 3. f. radīcū īpara
gī z bullī radīcū fēnticūlī an. 20. f. radīcūz
līqricē mūde 20. f. semīnū cōiūz alīquā
tūlū pīrtioz 3. h. pāstūlay 3. f. h. pūnoy
damācenoy nūero. x. caplīez pvenētis cī
coze an. 20. f. z f. trīū semīnū mīez an. 3.
h. semīs apū. 3. f. bullīat oia sūt cū aq suffi
cīet īsp ad psumatōez terrie pris. deinde
colēt cū colature addāt sūpt de duabz
radīcībuz sīne aceto. 3. vīq. ofīnellīs sīm

pliet. 3. līq. zuccarī alī lī. f. itēz ad īgnez
clarīfīcēt hz artē cīat sūpt dōg de q pa
tīes vīat i auroza p hebdomadā vītra acī
tē vno: qñ p vīnāz pōsītatēz māz facīē
tē sudore copiosīz feridū ītrabīlī eandē:
q fēd: ad rēcētīa paulatī trāscā. **P** Utīnū
īgīt odorīfēz medīoerīs vīno sīat sūpt hārū
cū aq floz z cīmāz mīrtīlloz pīecta i lābī
co mūā qz pīogartīa ī rēstīgēdo sudorē
sūptū. **P** Decoctio qñ mīrtīlloz sūmach
cītonioz qñ possīnt īuenīrī rēscāz cū aq z
vīo pīecta pntaneū remēdū ēē cū aq an pīā
dīscīcēnā p duās horas tepīda totū corp
lanēt. **P** Deide īfrascrīpto līnīmēto vīllīssī
mū ēē corpū līllīnt: e. **R**. olei rosari cūphācīnī
3. līq. mīrtī olei d cītonīz an. 3. h. olei mo
līcī 3. f. sādāloz alboz 3. vi. aq rosate aq
plātāgīs an. 3. līq. mīrabolā cīrtīnī 3. h.
bullīat oia sūt vīq ad psumatōez aquay
deinde colēt cū colature addāt cere albe
qñ suffīcīt cīat līnīmēto. Qno ordīne sād
deō manēsero manībz vncīas trīū frīcē
corpus. **P** Et hec puto tībī suffīcere p hac
cūratione deo dante. cūlus nomē sūt zc.

¶ Cap. De fetore ascellarum.

Uta feror ascellarum pedū z gūmī Fetor a
valde īdecēs ē. 3o dē corrīgībz scellaz.

ferozes pīculay earūdez vīllīssī
mū ēē desīcībēre. **P** Dīxīt ītrāz
nōmīnū sapiētēs q lōio cīvīno decoctōis
rosay mīrtīllozū ablinthū rōissmarīnī
sqūnārī sīchados fēnticūlī dulcē cōlādrt
cū alumīe pīecta ferorē a sādīcī pīculīs
mīz īmodū tollīt sī cū eacāīda bīs īoleīa
uēt. **P** Itē ad eādē itē tōez decoctio īfrā
scrīpta. **R**. salūe ablinthū rōissmarī an.
20. f. sādūclī nēpīe mīcīarie rosay mīrtīl
loz an. 20. f. sqūārī sīchados an. pap nū
cū cīpīssī rīrturay nū ero. x. cōlādroz fē
nīcūlī dūcīt an. 3. f. sālīe mīcīare calāmī
aromatīcī an. 3. x. mēlī lī. f. alumīnīs rō
che. 3. līq. sāl. 3. h. bullīat oia cū aq suffīcīē
tī vīno odorīfēroz pap acētī vīq ad psum
atōez terrie pīz. deide colēt z vītere more
qī alīa recepīa dēmī fūt: qz ī īsso cū pītra
nēū remēdū ē. **P** Itē tūnar post balnē lō
ca pnoīata īfrascrīpto līnīmēto līllīnt.
R. olei rosari cūphācīnī olei mīrtīnī an.
3. h. olei maliscīnī. 3. f. sīozacīlīq. 3. h. lī
targīrī auret z argēcī an. 3. x. sārcole. 3.
līq. alumīnīs roche z bullī. 3. vi. sandālī al
bī. 3. f. calāmī aromatīcī. 3. f. z. f. mīscētū

cera alba sufficēti fiat linimētū vt̄ere oz
die tā dco: q̄rel opatio mīstabilis est. P. Et
hec puto tibi sufficere deo dāte cuius &c.

¶ Cap. De retentione vr̄ine et de
eius prouocatione.

Retentio
vr̄ine.

Rina i hoīb⁹ et mulierib⁹ nōnul
lis de causis i totū denegari sol
let cui nisi accuratissime succur
ratur tū⁹ et extra cum diureticis
in curacione ei⁹ mala et p̄ua accidentia
gñaret velut ap̄a sp̄asini et mortē futurā
Oppilatio vr̄is alīqñ et denegatio vr̄ine
a nimia frigiditate pedū et genit̄alū p̄tū
oziri solent: interdū a v̄tositate grossa op
pilāte vias vr̄ine. Sepent̄ero ēt causā p̄
dicta denegatio ab h̄oīb⁹ ph̄aric⁹ gros
sis et viscosis oppilātib⁹ collū vesice. Sōlet
sīk⁹ vr̄ia restrigi (vt̄ Aut. fen. xix. libi ter
tij. c. p̄p̄io testat⁹) ex alīq⁹ viceratōe collive
sice aut hūca aut sāguis coagulatōe. Cui
denegationi eueniēti a iā dco viceratōe et
hūca ac sāguis coagulatione balnea et
olea rez. puocātiū et humectantiū for
tasse p̄derit et forte non. Et rō est q̄ collo
vesice ex̄ite viceratōna p̄s cū altera i ex
tremitate ei⁹ ad p̄erido icarnat⁹ p̄pter cāz
alīcū⁹ frumefactionis secute in collo vesice
v̄l p̄p̄ cām doloris i viceratōis p̄dco. Cā
inīp̄ q̄terdū i hac sp̄e denegationis vr̄ie
p̄tigit curatiōne aīdīctā p̄esse et nō p̄e
se est: q̄ alīqñ icarnatio p̄dca vlcēris hū
ca siue caro addita est recēs et p̄ua tūc cu
ratio (vt̄ inq̄ Aut.) fortasse p̄derit qñ aīd
h̄mōi icarnatio vlcēris fuerit magnāzan
tiq̄ta tūc p̄far⁹ Aut. ibidē refert p̄dca cu
ratio fortasse non p̄derit vñ necessariū est
ad manualē opationē trāsire: de q̄ i sequē
ti. c. de arte mīgēdi cū inīstis sufficēter dī
cem⁹. Ego aīdī dico aut. inīam aīdīctā sic
esse ītelligēdā i s gentilis i alīq⁹ p̄tissimū ex
posiores aīdī reneāt obīdionē. Exponunt
em̄ viceratiōis illā esse i subīari vesice et
non i collo q̄ in rei h̄it̄te oculata fide con
trariū inueniunt⁹ i actu p̄actico i manua
li opatōe vr̄inā extrahendo p̄missiōnē ar
galie p̄ h̄gā rēdēris v̄is ad vacuū vr̄ine.
nā qñ inīstū artigī extrematē collū vesice
ei⁹ denegatiōis vr̄ie a dco viceratōe causa
ta nobil⁹ sp̄ fensier p̄cep̄i h̄oza penetratio
nis argalle i vacuū vesice norabilē et ma
nistēstā separationem p̄tūm icarnatāz vlc
ceris et p̄tūm exīrūm. x. guttaz vr̄ine vel cir

ca: mox p̄az sāguis cui⁹ vr̄ia emanare so
let q̄ sāguis p̄cedit ex solutiōne p̄tūm
tis secuta tpe penetratiōis argalle ad va
cūz vesice p̄ h̄gā īmisse. Denegat⁹ q̄ vr̄ia
alīqñ defectū lapidis v̄l lapilli in collo vesice
ex̄it̄is. ¶ Curatiō itaq̄ retentiōis vr̄ine
embrocationis p̄fici et balneis vnctiōis
bus i ēplis lenitiūis i aprūis (vt̄ Ras. li
bro ad Alīmāforem. c. p̄p̄io testatur) sup
h̄gāz p̄ectine ac p̄itōneo applica⁹. P̄ per
fici inīp̄ admīstratione diureticor⁹ p̄ os
sumptor⁹ (vt̄ Sa. dicit tertio ph̄armacop.) Sal.
quoz talis p̄t̄ esse ordinariū. R. aq̄ feni
culi aque iparagi et brusci aq̄ ap̄ū aī. 3. ac
tose aī. 3. iij. vñ granatoz acetofoz. 3.
ij. sirup̄ de duabus radicibus. 3. iij. radī
cum liquiritie p̄t̄ itaz. 3. iij. fenīcū cōlūm
p̄ritoz. 3. ij. zuccari albi. 3. ij. z. s. bulliāt
oia simul in vase vitreo v̄is ad p̄sum ma
tionem tertie p̄tis: deinde colent⁹ et in iau
roza et aī cenā per duas horas umat⁹ pas
tiens de ista decoctione clatum vñum: q̄
domestice ap̄iendo ad naturalem exīrūm
vr̄inā puocat. ¶ Item ad eādē intentionē
v̄l īnfra scripta: decoctio i est cum maior
ap̄tione i puocatiōe. R. aque trīngi. 3. vi.
aq̄ endīcie aq̄ acetofoz aq̄ ap̄ū aī. 3. viij. aq̄
iparagi et brusci aī. 3. ij. aq̄ capillor⁹ vene
ris. 3. iij. semīnū cōlūm trīum femīnū
mīnoz aī. 3. vi. radīcum liquiritie mīda
taz. 3. x. semīnis alchachīngi. 3. i. passula
rum mundatāz. 3. i. c. s. p̄mūo damasce
noz iustubazana. 3. ij. fenīculi dulcis. 3. v.
zuccari albi. sirup̄ de duabus radicibus si
ne aceto aī. 3. viij. bulliāt oia simul v̄is ad
p̄sum mationem tertie partis: deinde colē
tur i vr̄ere ordine tam dicto: q̄ ad vñam
puocandāz cum securitate est singularis
medicīna. Sa. aīr loco p̄allegato i nōnul
li modernī p̄acticantes sicut Gull. pla. et
eius sequaces laudant cum diureticis in
terdum cātartides īponere q̄ in reīst̄itate
alīqñ nōn efficitur line īngenti p̄culo deri
uatiōis multāz materiez a renib⁹ ad ve
sicā quare fac illud tibi libet q̄ ego non
faciem nisi cum p̄nostico i maximā v̄gē
ti necessitate P̄ idem iudicium faciendūz
est de lapide iudāico (vt̄ ex p̄tētia sepe
mero nobis demonstrant⁹ p̄serim semel
in nobil⁹ quodā Senecū. q̄ cū p̄. xx. dies hu
iustmōdi laborasset passiōe suoz medicor⁹
cum consilio acceptū lapidem iudāicū q̄
a renibus ad vesicam magnam materiez
q̄ritatem iusto deriuauit ex qua magna

Cura.

Ras.

Sal.

Aut.

Aut.

Aut.

Aut.

Sal.

Gull. pla.

et dolorosa indignatio loci statim orta est: vñ ope p̄ciuz fuit vinā et vefica cū argalla bis et rer in die emolui liq̄s antea p̄dicto ingenio vnica euacuatione vrine p̄terabāt De localibus aut̄ simplicibus laudaurunt auctores pellē et p̄singuedinē cunctulū iponere sup̄ pect̄iner p̄itoneo. Silt̄ peritaria cū folijs raphani et nigroz caulū et creffonibus fr̄sis in panatella cū butiro et oleo sambucino et pax̄ cūmint miram h̄z vr̄utes ad v̄inam puocandā. Item pediculus v̄i cūmint (impolitus in foramine v̄irge (vt Sicut do restatur) v̄inam ad ex̄itū puocant v̄ir̄tutem expulsiua stimuladō. Olens silt̄ de scorpiōnibus et petrolūm p̄lectis in v̄irga peritoneoz et pectine cū eo illinitis ab oībus fere auctoribz multū laudat̄ ad v̄inā puocandā. folia c̄p̄rotop̄ episcata et cūz v̄ino albo paritaria et pax̄ mellis bullitaz pectini more cataplasmaris applicata v̄inā potenter puocant. Item emplm̄ infra scriptū sup̄ pectine applicatū ad v̄inaz puocandā mirā h̄z vr̄utē culus ralis est ordinarlo n̄ra. R. radiciū at̄ee. ʒ. iij. radiciū raffani. li. f. folioz caulū paritarie. ana. ʒ. i. feniculi marini seu bacille herbes nationis siue creffoni. aī. ʒ. i. f. oibz in aq̄ suffic̄ier de coctis: deinde p̄fissaris et in decoctione cum farina cicez et fenugreci ad ignē fiat emplm̄ foliū addendo oīes an̄t̄ cū canomillini p̄nguedine cunctulū. ana. ʒ. ij. butiri. ʒ. iij. m̄isce et v̄tere sup̄ pect̄e oīdine tā dicio. Balneū q̄s infra scriptū in puocatione vrine m̄tr̄simmodū v̄inasse p̄cipit̄us cū r̄alis est forma. R. radiciū al̄ee radiciū raffani. aī. li. i. radiciū burfi petrosili et sparagi. aī. ʒ. f. cūmint feniculi dulcis ameo. aī. ʒ. i. mell li. f. f. femis l̄int semis fenugreci. ana. ʒ. iij. canomillie mellilori. an̄t̄ marubei. aī. ʒ. i. paritarie caulūz nigroz aī. ʒ. i. f. bulliat oīa silt̄ cū aq̄ sufficienti et pax̄ v̄ini odofiferi v̄fōz ad p̄sumationē terrie p̄tis: et cū ista decoctioe p̄ctē et p̄itoneū balneaur̄ suffumigent̄ et sp̄o ḡsa crebra ep̄simēt. Q̄nterū cūstere coct̄is cū decoctione et oleis et butyro iam dictis cū pax̄ salis et duobus onoz vit̄ellis mellisq̄ rosati. ʒ. ij. in istoz caup̄m̄ v̄aler. Suppositoria q̄s in q̄b̄t̄ gēma ingredit̄ vrine puocationē iuuat. Et hec puto tibi sufficere p̄ doct̄rina p̄ntis cap̄i deo dāte culmine nomen l̄i benedictum.

¶ Cap. de arte mingendi cum instris.

Item modus mingendi bene-
gata vrinā cū infirmitate veteri-
bus et modernis practican-
tibus nobis assignat' sit p'sertim
ab Aut. Raf. Albuc. et Aliab.
¶ Th. Celius vir facidissimus Aut.
li. vij. c. p'prio de vrine reddēde difficulta-
te lucidiori q'dē z ap'ro sermone cū infirmit-
nos celeberrime docuit vrinā suppressam
seu detenta z vesica haurire dices. Resve
ro. f. vrinā detenta in vesicā inter dum cogit
manu vrinā emolliri. f. vrinā canulato et
curruo infuso eneo vel argēteo a vesica p'
h'gā euacuare. Et hāc opationē iubet fieri
qñ illa non reddat' aut q' senectute iter
vrine colapsum seu deuastatū sit aut q' cal-
culus vel p'cretū seu p'gelatū aliq'de f' san-
guine int' se opposuerit. Parua q's et me-
diocritas ap'atio sanguinis a loci p'dicti sepi-
sime vrinā naturalr reddi p'hibet (v'p'e-
met testat') Et hoc q'dē non mō in v'ris ve-
rū etia in mulierib' interdu enentire solet.
¶ G'git infusa v'ripe reutilit varia ac diuer. Infusa.
sa ēē op'z p'ut diuersis corporib' z diuersa
etatis p'ringere possit talis morib' Ad vi-
ros tria. Ad feminas duo infusa h'nda sūt
In hoibus v'ris decē z q'nq's digitoz mari
mū ēē dz mediocre duodecim z minimum
nouē. In mulierib' aut' maius infusim in
longitudine nouē digitoz sufficit minus
sex vsq' ad octo q' infusa in hoib' debet esse
curua: minus tñ in mulierib' p'pter pauci-
tate z breuitatē ductus vrine. ¶ Situato
igitur patiens sup' gradū lecti erecta situa-
tione capiat mīster manu dextera argallā
siue stringā oleo rosato illinitā v'riam z
argatē: z p' foramen h'ge p'ducit decē arti-
gerit ad extremitatem coili vesice. Cū aut'
ad p'dictum puenerit locū faciat vt patēs
caput'ius genu inclinet: et eodē tpe mīn-
ster p'fatus conet in vacuum vesice irrigas
cōpingere. q' tunc videbit p' extremitate z
stringe vrinā emanare qua euacuata solū-
ti sum' vesicā lauare et malis grossis q' hu-
morib' mundificare p' allā stringā positaz
extremitate h'mōi argallē cū decoctione
inf' ascripta. R. ordei mundi. xx. j. passula-
ri mundi. az. 3. j. liq' recte munde siue al-
chachigi semini cōlum triū semini mior'
aliquo s'uluz p'tractor. añ. 3. liq. carlicaz. 3.
liq' sirupi de duab' radiceb' z 3. liq. succari
fini. 3. j. f. bulliā: oia sufficēti q'stitate aq'
pluuiatis donec reducant' ad lib. f. deinde
coletur omnia et cum colaturatepida ter-

200dus.

qñ extrahit vrina lauet vesicca ordine tā dicto: quo facto extrahat argalla extra virgā. Et sic pcedēdū est donec vrina ad naturalē exitum puenierit. et nos ingento sicut in ciuitate nostra ad pūstulā sanitatē reduxim⁹ quēdā nobilē ancelinū saluāgū nūcupatū. Et alii quēdā xpozel cigala dictū: cū honore nostro et vtilitate nō parua. Et sic deo dāte pplet⁹ est sermo pñtis capiti: cuius nomen sit benedictum.

loc⁹ sigillādus est. P. Et sic deo dāte rc.

¶ Cap. De bocio colli et gulle.

Ocū (vt oēs antiq⁹ et modernitēner practicanes) est tūctum. mēfactio magna gule et colli ab humoral materia cāta et ad materiā durā et inēptā resolutioni puerfa.

¶ Cap. De pūstulē vngulū mede sanguine et humiditate ab vnguib⁹ extrahenda.

¶ Circa vngues digitorū interdū accidit pūstio q̄ aliqui ppter sanguinē extraneam ad vngues fluentem facit cadere vngues dolores nō paruum causando: maxime qñ sanguis sub vngue pcretus ad putrefactionem puenit.

¶ Curatio ergo hui⁹ pūstionis est vt statim linte⁹ locus pūstiois cū peci⁹ madefactis cū albumine ouis oleo rosato et modico succo plāraginis quāssato torū digiti amplectēdo. In sequenti aut die si sanguis exstēs sub vngue fuerit nimie q̄ritas: ita qd de e⁹ putrefactioe dubitaueris: tūc statim vnguis apertā cū rasorio: aut p̄ore⁹ cū aliquo infuso apto ad p̄orādū vt p̄orātione sanguis extra exte valeat caute tñ ne caro vna sub vngue exstēs leda⁹ infuso. ¶ Quo facto locus cū oleo omphacino calido crebre visitet⁹: Desup infra scriptā ponēdo medellā. R. olei rosati omphacini olei mirri an. ʒ. i. cere noue ʒ. r. vini odoriferi. ʒ. ii. terebēthine clare. ʒ. iiij. foliorū ablinthij aliquatūli pūsoy. ʒ. ʒ. cimini pūsi. ʒ. i. bulliāt oia simul p̄ter cerā vsq⁹ ad p̄sumationē vini: deinde colētur et colature addat⁹ cera p̄dicta. et itē bulliat par addendo dū repidū fuerit farine sabaz optime cribellate et vtere ordine iay dicto: qd resoluēdo et carminado sanguinis decursus vngulū pūsiay phibet eas firmādo. et qd aliqui sanguis sub vngue cōcre⁹ resolu⁹ nō pōt nec carminari: imo ad putrefactioē qñs puerit tūc cū auxilijs pcuratibus casum earū dē pcedendū est. Et qualia sunt digerētia molifficāte emplā. Cōfecuta vngulū remotioē cū vnguēto de minor lotioē vini cum ebullitioē rosay mirtilloy et parū aluminis

¶ Cuius testante Albuc chirurgicoz parēte due sunt spēs. vcz naturalis et accidētaris. Naturalis quidem in etate p̄fecta curationē cū localib⁹ nō recipit. Accidētaris aut vicia resoluētū exiccatū xpurgatōe materiei peccantis vsq⁹ ad x̄lij. an

nū (vt Arnal. de villa noua. c. p̄p̄io restatur) interdū recipit curationem. P̄ ista nā qd passio vt plurimum est hereditaria tre glonalis. Et p̄pterea p̄fatus Arnal. dicit hāc passionem euenire ex quib⁹dam contratis forasse et ex natura aeris vel malay aquay in qbus oēs quasi erypi et mulieres sunt bozuti. et p̄pterea est qdā p̄trata q̄ in comitatu ciuitatis Lucenuenis gar signana appellata in qua fere oēs hoies et mulieres vel maior ps eoz hmoi morbo laborāt. P̄ Cōtingit et hāc passionem generari in hoibus mulierib⁹ quosdāz locoz exstentū in p̄mitatu marchionis Seue: forte p̄pter cām antedictam qd in p̄nominatis locis multi efficiū gauazari. P̄ Qua de re philuz Arnal. in curatione eoz ē regidēz et aquā mutare: vñ p̄pterea meminisse volo (vt oēs antiq⁹ modernicō suluerūt auctores) qd bocio exstēte anti quatoz venis neruis arterijs atq⁹ ligamētis vehemēter anero. nullo mō p̄sumas vls incisioēz et cauterizatiōis t̄pm eradica re qd vt plurimū est medicoz dedec⁹ nō pua egrorātis factura: qd t̄pm ad festinaz mortē pduceres ob p̄asū futurū et sanguinis emorofagicā ipetuosam q̄ huc curationi p̄tingere solet. Relinquit ergo qd boc ū antiquatū naturale nō recipit curationē p̄terit (vt iā diximus) in etate p̄fecta.

¶ Curatio itaq⁹ boc⁹ trib⁹ intentionibus cōple⁹. Prima in regimine vite. Scdā in purgatione materie antecedentis. Tertia in remotione materiei p̄iūcte. ¶ Pro pia igit intentioē que in regimie bite p̄stir: dico vtilissimū ēē patietēs euirare oēs cūbi sanguinē grossū vñ doliuz turbidū x̄p̄isolum generatū velut sunt car-

Docum.

Arnal. de villanova

Cōtusio vngulū.

Cura.

Cura. pia inae tio.

nes bouine porcine bubaline cernine caprioline leporine reay cursu currentes. Hues sistr aquarice zcolum longum. Hues bētes: sunt de his q̄ viscosus amela choli- cum generat humore. Et p̄pterea vtiliter auferre sūt i lito casu. Legumia: quocq̄ oia z caules ip̄sces p̄ter quā i libero mari z i scopulis degētes pul corpis rubeis coloris zin erigua p̄strare oio euitrēt. Pa- stilia ēt seu vicinalia pasta p̄fecta oia sunt dimittēda. Sistr porri naponēs rapeallia cepe q̄ i lito casu sūt valde nocua. Coir? insup mīrū imodū rectā curatōez ipedit. Zsitr volētes curari ab isto morbo necessa- rio dñt cauēri a colitu saltē imoderatoyt- līter ḡ hac passioe laboratibz p̄cedant p̄ eoz comestioe xportu ea q̄ sanguinē veni- gnū gñare valeāt: velut cānes castrari vi- nuli z autū in p̄tatis libetis colitis degen- ritū sūt assare q̄ elitrare. Oua insup s̄z oēm modū admistrata cū vilitate p̄cedūt p̄fer- tim cū petrosilio nepita z modico cinamo- mī parūz succari i serculo p̄fecta. Bora- go: lactuca: petrosiliū . bleta alba: nepita menta lingna bouina: i brodio scō de car- nibz iā dictis vtiliter p̄cedūt. Vinū p̄trea esse d̄z odorifex coloris albi vel ceraxoluz medlocriter limphari cū aq̄ leuis ponde- rō hūc sirupū. R. sirupide duabz radicibz cū aceto orimellī simplici añ. 3. iij. sirupī d̄ eptimo. 3. vj aquaz feniculi buglosse sca- blose añ. 3. j. misce. P̄ Sirupo sirupo purge- tur paties purgatōe ista. R. diacaptolico- nis. 3. j. diaphanicois. 3. iij. electuarij idi. 3. ij. zcū decoctōe col fiat porto breuis q̄ su- mas i auroza: z curatōe ista morbi n̄ sis- vnica purgatōe p̄tenti p̄libz. z p̄pterea mīz imodū p̄fectio de turbibz i antido- zario nro ordiata. c. de electuarijs p̄fectōi- bz quā ēt p̄ maloz p̄moditate hic d̄scribā. R. turbibz p̄parat assaricū trociscat el- lebori nigri añ. 3. j. j. sibi p̄pollodū mī- trida: i añ. 3. iij. diagride. 3. j. cināomi ga- rrisiloz añ. 3. ij. galēge pipis lōgi nuctis mūcate maq̄ cubebe añ. 3. f. zuccari albi. li. ij. spice. 3. j. misce. R. z artē cū sirupo rosa- to fiat mixtura solida q̄ vj mirabilr p̄ sa- narē d̄mōt egritudia. rad morbi galicē p̄taneū remediū ē dosi eī d̄z eē ad p̄ri- tatē castanee. P̄ Zunar iterdū sūmope le- āuno s̄toacho sumere coclearia duo mell-

rosati aromatizati cū modico nuc̄ musca- re gariofilatiz cinamomi parūz aq̄ vitēz dico ēt q̄ istud mel rosati d̄z paties cape- re in illis diebz q̄n nō sumis solutiū cōfe- ctōis p̄dicte. Et dosi talis p̄fectōis est co- clear vñū sūptū añ diē p̄ duas horas vel p̄ vel min⁹ sumat iuxta lubricitatē ven- tris patietior s̄ntis cī: z capiat ordie iā d̄co hāc p̄fectionē bis vel ter in hebdoma- da tñ. P̄ Arnal. devilla noua auctoritate Arnal. de- sūt magis puluere iñfrascriptū mīrū imo villanova dū laudar: cū quo refert multas curasse p̄gines z luenēs annoz vigintiquinq̄ et nō vitra iñ erate p̄necta. cui talis est ordi- siatio. R. spōge marine palae marie ossis sepie pipetis lōgi z nigri. sinziberis cina- momi salis gēme p̄iretri dōi gallaz sp̄ne rose añ. 3. ij. hecioa p̄herizē i recepta spō- gia marina z palea q̄ dñt p̄buri. z cinis ca- rufactns cū p̄dictis rebz d̄z admisceri et oia cribellari. z cū hoc puluere iñbetz diez nocte destinare i ore. P̄ Laudat insup d̄ge- s̄tōe celebrata q̄ sumat puluis hora qua paties expergicif a somno añ diē. et cre- do q̄ si capet esset p̄uenitior z gustui ma- gis amicabile. Et demū inq̄ p̄par⁹ vir q̄d- iste puluis vj s̄z oēm modū admistratōis eius q̄re laudar q̄r quodidē vtaē eo iñp cū- barijs. Et ne viri pulueris euascat d̄z reponi iñ scabula lignea. Zunar ēt iñter- dū p̄ internailla tēpoz sumere. 3. vnā p̄klu- laz coctiaz. q̄z mirabiliter cerebz mō- dūficat a materia grossa z viscosa. Et ista curatio s̄m Arnal. iñ am d̄z incipit iñ viti- ma die Iouis magis p̄p̄nqua resolutiōi lune p̄cedēdo ordine iā d̄co vīq̄ ad finez alterius lune v̄tūre. ereo tpe laudar p̄fa- tus vir flebothomā venaz lingue ad ma- terias botū p̄unctas minuendas. Tertia iñ- tentio. Tertia deniq̄ iñtēto q̄ est materia p̄tū- crā remouere admistratōe localū com- plet. P̄ Et quā q̄variū auctores varia auri- lia resolutiua scripserūt q̄bus possiciti sūt materia botū resoluere: iñ iñ resoluendo paucos p̄ducūt effe cī. P̄ Uj ēt ad hāc iñ- tensiōne resoluēdi tēplēm iñfrascriptum. R. radicū lapaci rassani cucubite agre- stis satifragie radicū altee añ. 3. iij. deco- quāz oia cū vino z lictiūo mōre empli de- sup iponant. C̄xpulsa em remedia reso- lutiua. c. de scrophulis z sephiros descri- pta sunt: q̄ hūc. c. p̄nt accōmodari: q̄re il- luc recurre iñtēstrare. C̄ Et q̄ aliq̄ vī- dimus bodū ad maturatiōne p̄uenire. iā

Scda in-
tentio.

Tertia in-
tentio.

si cognoueris ipm tēdere in vias maturationis tūc maturat maturatione iradita e. de apertibus frigidis maturatione secuta incidat locus iuxta lōgitudinē gule caute tūc ne vene r nervi incidat. Pro reliquo vero curatōisve q̄rū ad digestionē mūdifificationem incarnationē r sigillationē pcedendū est curatio sepe narrata spatuz in particulari. P̄ Et sic deo dāte completa est doctrina presentis capituli cuius nomē sit benedictum.

Capitulum. De digito supfluo in manibus enientem: r de eius remotiōe r de cura manus incise in hominibus ppter eoz mala facinora.

A Materia erubuerant r supflua q̄nq; in hoib⁹ sextū digitū gnari p̄git. P̄ Pro cui⁹ remotiōe vt in fra pcedēdū est. In primis iuxta luncuram digiti cum rasorio incidatur r discarnet circa luncurā et penitus remoueat digitus quo facto feruent oleo fābucino vel rosato optime cauterizet. Ita nāq; cauterizatio duobus manifeste proficiat videtur. Primo ad sanguinis emoragias futurā refringēdā r dolorē r spasmus futurū phibēdū. Et hec fuit intentio. **B**ui. capto. pp̄lo quā int̄tione se penitus fecit sum⁹ r mihi et quotatū bñ successū est. P̄ Facta cauterizatiōe loc⁹ statim cum albumine r vitello oui p̄quassatis cū oleo rosato ophancino et buryo emplastre r liget qz doloris sedationē mirabilr p̄stāt et charā ab oleo feruētī causatā aliquatū digerēdo qbus duob⁹ indigem⁹ in curatiōe ista post loci cauterizatiōē. P̄ Uex si morosagias sanguis fuerit in loco qd̄ est de raro p̄tingēti si bñ locus cauterizet: tūc cum puluere rubeo et albumine oui sanguis restringat deide cū digestio de vitellis ouo r rē terebrina clara remotiōē et chare p̄ cura: postmodū mūdificalocū cū mūdificaltuo d̄sruo rosato r de apio vel de sar cocolla in cā vulnere ordinato: de q̄b̄ et in antidotario nostro capto de medicis mūdificaltuis annuēt deo optimā fecim⁹ mētionē. In reliq̄s ho cū vnguentis de mīnolovnguentis basilico n̄fo magrall et alijs opportunis ingenijs pcedat sicut capto vlt de curay vlnēz dcm fuit vñ non p̄termittā. I. q. a die remotiōis digiti ponat super brachii i forma ceroti magna pectā de se flul ordinari capto de solutione continui-

tatis nernoz. et sic pcedēdū est vsq; ad se curitatē apatis doloris remotiōē. Sicut in eodem tpe tota manus illinitatur quo tidie cū oleo camomillino r rosato in q̄b⁹ bulliat p̄az ip̄conis r croci cum verminz terrestriū. 7. i. lotoz cū vino. P̄ Eadem curatione eis d̄cgautilijs tractāda est man⁹ penitus incisa r pes. Et nullo mō de cauterizatio ignis sup ista incisione recēti: vt nonnulli Romane curie imperit chīrurgici faciunt: qz ad hanc cocturam. Ignis malā accidentia interdum (vt Cel. c. de his q per se intumescūt testat⁹) oriit solent. P̄ Et sic deo dante completus est sermo p̄sentis capituli: cuius nomem in secula seculozū sit benedictum.

Capitulum. De custodia r p̄seruatiōe corporis mortui ne putrescat.

Mortuoz corpora sūm Ras. p. ali qd̄ t̄pis spaciū sic p̄seruatur. Uic cū ab hoc seculo decesserit hō statim mortuū corpus cūstrib⁹ acutis enacuet velut sunt cūstrib⁹ vino aceto et aq baurachina p̄fecta i q̄b⁹ mirba colloqn̄tā sal r alumē sint bullita: deinde corpe p̄dētī v̄ter fortiter manib⁹ cōp̄rmas vt fecerz cūstrib⁹ decocto foras extirvaleat hāc decoctionē toties debes reiterare dō nec cognoueris intestina a fecib⁹ eē mūdata. P̄ Quo scō de i f̄rascripto cūstrib⁹ in magna q̄stare in vlcētib⁹ ponat cui⁹ ordiatio sūm Ras. talis est. R. aloes mirre acca Ras. cle galie muscate nucis cūssilī sandaloz li gni aloes cūmīni aluminis roche cū aceto r aqua rosata oia adinuicē misceat subtilis sine puluerizata r in r̄ imm̄tranf. P̄ Post modū liget optime cū fasciis r plumaceolis ne liquor p̄d̄er extra annū exire possit. P̄ Quo celebrato intra aures nares r os p̄ciat vñū aromatizati. P̄ Deinde pice nigra totū corp⁹ illinat r cū i f̄rascripto spara drapo lūnuat. R. p̄cis nigre rasine p̄ni colophonte thuris mastice storac⁹ gumī arabici dragatī oib⁹ ad ignē liq̄factis cū p̄dicto puluere in recepta vltmī cūstrib⁹ fiat sparadrappi cū quo tibi cura brachia r totū corp⁹ inuoluant r ligēt. Et iste modus p̄seruatiōis corporoz v3 corporib⁹ extenuatis r maciatis. P̄ P̄tingibus ho r multiā carnē h̄stibus i f̄rascript⁹ mod⁹ conuenire videtur id est quod incidat venter sūm longitudinē a pomo granato vsq;

ad os pectinis. Deinde extrahatur sterio
ra oia tā nutritiua q̄ spūalia. Quo facto
lauetur locus optime cuz aceto baurachi
no: deinde cum aqua vite postmodum oēs
partes fricentur fricatione forti cuz pulue
re infra scripto. R. salis triturai alumis
ana partes tres garofiloz nuctis muscae
te cinamoni: sandaloz oim thuris mirre
zerre sigillate. añ. partem vnā nepite fere
alli rosmarini coriādrī abstinthysosaruz
mirtilloz. añ. 20. f. oibus adinuicē tritu
ratis ordine iā dicto corpus vndiq̄ intus
et extra fricet: deinde cū cimarura pānorū
grane vel alterius gñis ventrem vacuum
impleat ponendo gradum vnū cimaturatione
et tātidem de puluere p̄dicto. P. Cūq̄ erit
in isto vacuum spūalium et nutritium
membroz repletū fuerit: tunc vter inuen
dus est furura qua peliparq̄ vrunf. deinde
sparadrapo totū corpus induat mō iā dī
cto: postmodū situetur in caplia ligni odo
riferi si inueniri possit fururā ipam stupaz
pice optime claudet. 3. Inus et ponendo
rosmarini folia lauri nepite rose abstin
thū et mirrī. Et isti modi valent in trāsferē
do corpora a mortua de loco ad locum et de
regione in regionem. P. Et sic deo dāre cō
pleta est doctrina pñtis capli cuius nomē
sit beneficium.

¶ Cap. De coctura ab igne zaqua
feruenti aut oleo causata.

Coctura
ignis.

Cura.

Ignis coctura interdū est le
uis sup̄ficie cutis tñ vesice
cando et aliqñ est fortis et cu
tem et carnē musculosam p
funde ledēdo mēbrū escha
rar. ¶ Curatio ergo ignis vlt
aq̄ vel olei cocture non differt nisi fñ mas
toze et minorē adustione. P. 3. Igit si fuerit le
uis coctura statim sufficit administratio
albuminis oui conuassati cū oleo rosato
omphancino pax succi plātaginis solatri
sempulue. et chimolea fabroz ferrea istra
rotātinz hora adustionis crebre imposita
ad intētionē sedandī dolorē et ad futuram
vesicationēz phibendam pñtanēz reme
dium est. Idem facit vñs granatoz addi
ta sibi parua aq̄ rosate et plātaginis quāt
tate. Sedaro dolore p̄ pre vel in totū velle
cationes forficibus incedātur: deinde mem
brū totū vesicatum infra scripto linimento
liniat cuti: talis est ordinatio nra. R. olei

rosati p̄pleti olei rosati ophācint. añ. 3. ij.
vnguētī populēdis 3. i. 2. f. succi plātaginis
succī sempulue succi solatri. añ. 3. f. litar
giri aurei et argēti. añ. 3. i. cerue. 3. vj. tu
cle alexandrie plūbi vñi. añ. 3. ij. f. calcis
seruicib⁹ lorei. 3. x. misce et fñ arte in morta
rio plūbi fiat linimētū et vtere: qz et opatio
in sup̄ficiali ignis coctura et aq̄ et olei opia
est medicia: delicatē suauiter curā p̄du
cēdo vel factas sic. R. stercoris albi gallie
3. i. f. calcis lorei 3. 3. ij. f. corticū ramoz
sambuci. 3. i. alumis roche 3. i. olei rosae
et p̄pleti li. f. vnguētī populēdis 3. ij. succi
plātaginis. 3. ij. bulliat oia sū vsq̄ ad cōsu
mationē succi deinde col: et celature addā
tur cere albe 3. x. et itez bulliat vñica ebul
liscē: deinde ducat p̄ duas horas et morta
rio plūbi cū pistello vtere sup̄ coctura mo
re linimētū: qz ad festinā sanationē vlcera
tā p̄culam pducit. P. Si igit ignis coctura
adeo penetrauerit in mēbro q̄ ipz ad escha
rā pduxerit: tūc duob⁹ vlt⁹ trib⁹ trāsact⁹ ole
bus cū pñtis duob⁹ lādictis auriliis cum
digerētib⁹ et remouētib⁹ escharā pcedēdū
est. Et p̄pterea butyr cū decocto emale
decoctū: deinde in mortario plūbi diut⁹ de
ductū ad hāc intētionē more linimētū super
mēbrū impositū cū cautilis solis igne aliqua
tulū delicatē vsq̄q̄ ligat⁹ mirā h̄z h̄z
tē: sedat dolorē escharā ad extū purādo
3. Idē facit digestiū cū oleo rosato et viola
to cū vitellis ouoz p̄fectū. Idē facit digesti
ū de terebētia cū vitellis ouoz 13 sic cum
aliqñ moridicatioe. Exempla q̄ de tartina et
maluis ordiata. c. de cura flegmōis et cā se
dādi dolorē et maturādī apā cala hūic itē
rīōi sūme puenit. Remota eschara cū vn
guēto de litar giri et p̄ia ordiatioe deferri
pro aliqb⁹ dieb⁹ pcedēdū est deinde cum vn
guēto de mīno vlt de tucia vlt spadrapo
nro et sūls optie carpiaris reliquū curatio
nis efficit. Et si op⁹ fuerit aliqñ mūdificatioe
sup̄ulcere mūdificatiū nrm de sirupo ro
sato et succo plātaginis et terebētia cū farina
ordeacea p̄fectū accōmodate administrabz.
Aq̄ sūl plātaginis fortificat cū modico alu
minis et cā clarizādiuina cū vnguētis p̄di
ctis est p̄lm p̄ficua. P. Puita deniq̄ igitia
a doctozib⁹ descripta in medijs adducere
potuissē: in q̄b⁹ cū puāvilitate in eis in
uenerim ita p̄termitt. Et ea q̄ vitila et pñ
tanea eē repim. ad ignis curationē tñ an
notare volum⁹. P. Et sic deo dāre cōpleta
est doctrina pñtis capli cuius et.

Cap. De ventositate spine.

Vērositas
spine.

Aul.

Curatio.

A Materia iterdū corrupta et venenosa deficiat. Cruritur is affluat in occalide debilitatis mediorū gñatur iter os et armocha. In dolor int. fissimus cuius fissus est os vitare et corrumpere. Et eius incessus. (vt Aul. restatur). Et incessu doloris lucturaz. Et dolor vērositatis spine sit in osse et dolor iucuraz sit in carne. Et quāq; ista mala dispositio in quacūq; parte corporis reperit posse euenire: et si plerūq; cruritur et brachioz ossibus cōtingere solet. Et hūc morbum etiam frequenterissime ossibz p̄nominatur cum laz dicto dolore euenisse vidim⁹ in morbo gallico. Et ossis corruptio et vlcibus redole curatio. **C** Curatio ergo ventositatis spine est prin⁹ euacuare corpus euacuatoe educenti materiam peccatam cuius g̃sa exempli talis est ordiatio. R. diacapsolicis. 3. vi. electuarij rosari. Mesue diastnicōis. añ. 3. misce et cum decoctioe cōfiat portio brevis quam sumat pati ēs in auroza precedēti in scripta digestioe per hebdomadam. R. si rupti de duabus radicibz cum sceto sirupido et mōterre mioris. añ. vi. aquarū sumis et ēdine et lupulorum ana. 3. j. **P** Cōresora vētris solutione ad localia resoluētia transiēdum est cum aliquantū percussione in ipsa quoz prima talis potest ēē ordiatio. R. ordet mundi lēritum rosari tā. añ. 20. f. pomorum granatorū cūz. et in. lous numero. q. bulliat omnia simul cum aqua dulci vīs ad ordet crepaturaz deinde p̄sentur cui crebature addantur olei mirrini rosari ophancini anetini atq; camomillini. añ. 3. q. cere albe. 3. ij. et iterum bulliant omnia parum: deinde deponantur ab igne baculo agitando donec tepida fuerit et vltimo loco addatur croci. 3. j. et vtēre super loco dolenti more empti: q. mirū in modū p̄fortando locum mate-

riam conlunctam desiccat et resolut. **P** Et hō locus videretur insigere matu: atide tunc emplm infra scriptum administrandum est. R. radicum altee caprum lilioz alborū añ. 3. vi. decoctis oibz in brodio capitis cantrati et incilis p̄statis et cribellatis ad ignem cum farina tritici et brodio s̄a dicto sufficienti et cribatura p̄dicta fiat emplastrum solidum addendo in fine cocture oleicōis olei violati. añ. 3. ij. vitella duo rum ouoz et vtēre sup loco: q. aut statim maturat locum ventositatis spine aut resolut aiquā partem eius. **P** facia deniq; maturatione q. p̄ maior parte sequitur in membro absq; multa eleuatione curis et mutatione in colore: locus incidat supra membrū longitudinem. Et deinde aliq̄b diebus p̄cedatur cum digerenti. 3. et mundificanti: et postmodum si os fuerit corruptum auferatur curatio tradita. c. de corruptione ossis quare necessitate vigen te ad p̄scrum. c. recurre. **P** Et q. in ventositate spine dolorem adeo intensissimū ēē compertimus q. p̄pter eius ventositatem et multitudinem materie sepenuero locuz ante maturationē perfectam aperire coacti fuimus aliter magna in osse secuta ēēt corruptio quare multotiens magnā partem facillis brachioz et tibiaz raspatōis et ferro cadenti opus fuit remouere vt ad sanitatem infirmum perduceremus. **P** Et sic deo dante complera ēēt doctrina p̄fectoris capituli cuius nomen sit benedictum.

C Complentimus et sigillauimus finem: q. rori operi Chirurgie nostre annuente deo Rome Imposuimus sub anno dñi mille simo quingentesimo decimo tertio die vero prima Januarij Sedente Julio Secido anno decimo sui Pontificatus quo etiā tempore ad Chirurgicum munus exercēdūz Sāctitati sue assistebamus. Laus sit deo et gloriosissime v̄rgini Marie quoz nomina sint benedicta.

Tabula

Rubrica seu tabula tra-
ctatum et capuloꝝ totius operis.

Liber primus.

De anathomia cantinens capla. xvij.
Ca. i. De vll anathomia. char. 3.
Ca. ii. De mebris copositis. char. 4.
Ca. iij. De anathomia capitis. char. 4.
Ca. iij. De anathomia gutturalis. ch. 6.
Ca. v. De mādibulis et dentib⁹. char. 6.
Ca. vj. De lingua et auribus. char. 6.
Ca. vij. De anathomia spodilii. cha. 7.
Ca. viij. De anothomia oculorū. char. 7.
Ca. ix. De anathomia thoracis. char. 7.
Ca. x. De anathomia ventris. char. 8.
Ca. xi. De siphac ventris et duobus di-
dimis. char. 10.
Cap. xij. De figura virge vesice et matri-
cis. char. 10.
Ca. xij. De distributione et numero ossiū
musculorūq; totius corporis. char. 10.
Ca. xij. De ossibus brachioꝝ manuū co-
raz tibiaz et pedum. char. 11.
Ca. xv. De musculis toti⁹ corporis. char. 11.
Ca. xvi. De neruis. char. 12.
Ca. xvij. De distributione neruorum ce-
rebrī. char. 12.

Liber secundus.

De apatibus in vniuersali et particula-
ri continens tractatus. vij. char. 13.
Tractatus primus continet ca-
pitula. 22.

Ca. i. De phlegmone. char. 13.
Ca. ij. De curatione phlegmonis a cā p-
misiua euenientis. char. 14.
Ca. iij. De cura phlegmonis a cā anteceden-
ti genitū. char. 15.
Ca. iij. De herisippla. char. 17.
Ca. v. De cura herisipple. char. 17.
Ca. vi. De formica. char. 18.
Ca. vij. De cura formice. char. 18.
Ca. viij. De formica miliarī. char. 19.
Ca. ix. De cura formice miliaris. char. 19.
Ca. x. De igne plico et pruna. char. 20.
Ca. xi. De cura ignis plicis et prunae. char. 20.
Ca. xij. De vesicis et inflationibus. char. 21.
Ca. xij. De curatione vesicarum et inflatio-
num. char. 21.
Ca. xij. De effere. char. 21.
Ca. xv. De cura effere. char. 21.
Ca. xvj. De acarena et dīa q̄ est inter cancre-
nam aschachillos et estiomēti. char. 22.

ca. xvij. De cura cancrene aschachillos et
estiomēti. char. 22.
ca. xvij. De carbūculo et antraxe. char. 23.
ca. xix. De cura carbūculi et artoi. char. 24.
ca. xx. De curatiōe carbūculi. bubonifq; pe-
stiferi et artoiū q̄ comitant febre pestile-
ntialem et de cura vere pestis. char. 26.
ca. xxi. De significatiōe perfecte maturatio-
nis exituraz et de eaz incisiōe penes viā
antiquorū. put euenire possint a capite
vsq; ad pedes et de breui curatione ca-
rum. char. 27.
capl. xxi. De forunculo et eius curatione.
char. 27.

Tractatus scōs scōli libri de apo-
stematibus continens

capitula. 13.
Ca. i. De apatibus frigidis. char. 28.
Ca. ij. De vndimīa. char. 28.
Ca. iij. De cura vndimīe. char. 28.
Ca. iij. De nodis. char. 29.
Ca. v. De cura nodi. char. 30.
Ca. vj. Ue in quo breuiter et disticte tracta-
bitur de vera cognitiōe oīm excrese-
ntiaz phlegmaticarum. char. 31.
Ca. vij. De curatione scrophularū glādula-
rum et oīm currentiū cursueaz. char. 31.
cap. viij. De apate schliroscico q̄ sephiros
nuncupatur. char. 32.
Ca. ix. De cura apatis schliroscici. char. 33.
Ca. x. De cancro. char. 34.
Ca. xi. De curatione cancri. char. 34.
Ca. xij. De apatibus ventosis. char. 36.
Ca. xij. De cura apatis ventosi q̄ infla-
tionem. char. 36.

Tractatus tertius scōdū libi de
apatibus frigidis et ca-
lidis in pīculari a capite vsq; ad pedes
continens capla. 18.

Ca. i. In quo pīnetur curatio pustulaz
et oīm apatonum in capite euenientū
pīertiz de tarpa topinaria et aqua i capl-
tibus puerorum. char. 37.
Ca. ij. De apatibus oculorū calidis et fri-
gidis et eoz curatione. char. 39.
Ca. iij. De sanie retēta et gñata inter cor-
neam et conjunctiuam. char. 42.
Ca. iij. De ardore et pruritu qui euenire
solent in oculorum angulis et de eozum
curatione. char. 42.
Capl. v. De apate anguloꝝ oculi qd̄ ab
Aut. algarab nuncupat. char. 42.
Ca. vi. De apatib⁹ calidis et pustula car-
bunculosa euenientibus in supclijis et

Operis.

oculorum palpebris. char. 43.
 ca. viij. de ordeolo rei⁹ cura. char. 43.
 capit. viij. De nodo palpebrarum et eius cura. char. 43.
 ca. ix. de polipo euenienti in naso. char. 43.
 ca. x. de ardore incedio ac rubedine exte-
 mtratis nasi pp aduentic apatis. c. 44.
 ca. xi. de apate frigido et calido fantoso z
 non fantoso intra aurem euenienti z de
 eius cura. char. 44.
 cap. xij. De dolore cato in aure. char. 45.
 ca. xij. De apatibus calidis vel frigidis
 emōctoziozū aurium. char. 45.
 ca. xij. de apate calido palati z gingiua-
 rum et eius cura. char. 46.
 ca. xv. de casu uulue et de corruptione et in-
 flāmatione eius. char. 46.
 cap. xvi. de apatibus faucium et duarum
 amigdalaz et de cura eoz. char. 47.
 ca. xvij. de apate gutturi sine de squina-
 tia et eius cura. char. 47.
 ca. xvij. De apatibus colli gulle et prius
 earum. char. 49.

Tractatus quartus de apatibus
 māmillarū prius ca-
 pitula. liij.

Ca. i. de apate māmillarum. char. 49.
 Cap. ij. De apostemate frigido māmil-
 larum. char. 50.
 Ca. iij. de apate duro māmillarum
 canceroso. char. 50.
 Ca. iij. de duricie māmillarū non can-
 cerosa. char. 51.

Tractatus quintus de apatibus
 pectoris costarum spi-
 ne dorzi z ventris priusq earum prius
 capitula nouem.

Ca. i. De apatib⁹ pectoris et costaz la-
 diafragmate supra. char. 52.
 Cap. ij. De apate dorzi sine spine calido
 et frigido. char. 52.
 Ca. ij. De dolore spine. char. 53.
 Ca. iij. De apatibus ventris et pitum
 eius. char. 53.
 Ca. v. De apatibus inguinū. char. 53.
 Cap. vi. De apate inguinū sine extrin-
 euenienti in febul⁹ longis p viaz termi-
 nationis. char. 54.
 Ca. vi. De apate virge. char. 54.
 Ca. viij. de pustula carti sculosa q oziri
 solet iter pellē z pncū virge. char. 54.
 Ca. ix. de calefactioe z carolis q solent
 euenire inuenibus inter pellē z pncū
 virge. char. 55.

Tractatus sextus de apatibus te-
 sticuloz prius. c. 8.

Cap. i. de apate callo testiculoz osei li-
 ue durie eozum vocatur hernia humo-
 ralis. char. 55.
 Ca. ij. de apate frigido testiculoz. c. 55.
 Cap. iij. de duricie que solet accidere
 oseo testiculozum. char. 56.
 Cap. iij. de hernia ventosa. char. 56.
 Ca. v. de hernia aquosa. char. 56.
 Ca. vi. de hernia carnosā. char. 56.
 Ca. viij. de crepatura. char. 57.
 Cap. viij. de apate ani. char. 57.

Tractatus septimus de apatib⁹
 spaulaz prius ad ma-
 nus z prius earum prius. capla. v.

Ca. i. de apatibus frigidis z calidis sa-
 ntiosis ernō saniosis spatulaz. char. 58.
 Ca. ij. de adiutorij et brachiozū apo-
 stemate. char. 58.
 Cap. iij. de apostematibus calidis ma-
 num et digitorum. char. 59.
 Ca. iij. de apatibus scitroticis digito-
 rum manuum et pedum. char. 59.
 Ca. v. de apate digitoz qd panaricium
 nuncupatur. char. 60.

Tractatus octauus de apatibus
 anchaz coraz ribla-
 rū et prius earūdem et de apate epa-
 ris siomachi et scrophullis et fugi ascel-
 laz prius. capla. viij.

Cap. i. de apatibus anchaz calidis et
 frigidis saniosis ernō saniosis. char. 60.
 Ca. ij. de apatib⁹ calidis et frigidis co-
 rarum genium et riblarum. char. 60.
 Cap. iij. de dolore genu. char. 60.
 Ca. iij. de apatibus pedū calidis et fri-
 gidis et de auxilijs facitib⁹ cadere vni-
 sues corruptos et de carne supflua na-
 scentī in pre dextera et sinistra vnguis
 ac de incisione capitū vnguis corrupto-
 rum. char. 61.
 Ca. v. de apate caliozrio in exteriori et
 interiori pre siomachi ptingenti. char. 61.
 Ca. vi. de apate calido z frigido epatis
 et de duricie ipsius. char. 62.
 Cap. viij. de scrophullis venietibus sub
 ascellis inguinibus z eleaz fugile. c. 62.

Liber tertius

De vulneribus.

Tractatus primus libri de vul-
 neribus a capite vsq
 ad pedes hñs capitula. xij.

Tabula.

- ¶ Ca. i. de vulnere carnoso et de cōi dispu-
tatione vulnerrum in generali et eorum
cura. char. 62.
¶ Cap. ij. de fluxu sanguinis et de eius cu-
ra. char. 64.
¶ Capl. iij. de vulnere capitis et ab inci-
sione quā a contusione causato vsq; ad
terminū almonacum. char. 65.
¶ Cap. iij. de fractura cranet et eius cu-
ra. char. 66.
¶ Ca. v. de p̄mōtōe cerebri a casu cātar
curatiōe eius et de cura p̄mōtōis facie
in capitis puerorū cū ossis depressiōe
absq; lesione cutis. char. 69.
¶ Cap. vi. de vulnerib⁹ faciei et partium
eius. char. 70.
¶ Ca. vij. de vulneribus colli et gule et
de eorum cura. char. 71.
¶ Ca. viij. de vulnere cāto i sparula et hu-
meris et eius cura. char. 72.
¶ Ca. ix. de vulnerib⁹ odintorij et brachij
et eorū iuncturis vulneratis. char. 72.
¶ Ca. x. de vulneribus thoracis et eorū
cura. char. 74.
¶ Ca. xi. de vulneribus ventris et p̄tium
eius cum penetratiōe. char. 76.
¶ Ca. xij. de vulneribus anchar et ingui-
num. char. 78.
¶ Capl. xij. de vulnere testiculorum et
virge. char. 78.
¶ Ca. xij. de vulnerib⁹ coraz et ibiaz ea
rūg p̄tū et de cura eorū. char. 79.
¶ Ca. xv. de solutiōe p̄tinitatis nernorū
atq; thordarum. char. 79.
¶ Ca. xvi. de spasmo et cura. char. 82.
¶ Ca. xvij. de paralia et cura. char. 84.
¶ Ca. xvij. de extractiōe sagittaz spine
et aliorū consummum. char. 84.
¶ Cap. xvij. de p̄foratiōe vulnerrum et de
regiminē vulnerrū h̄stū apha. char. 84.
¶ Capl. xix. de modo et qualitate ligandi
vulnera et vlcera. char. 85.
¶ Cap. xx. de medicinis incarnatib⁹ vul-
nera et generatib⁹ carnē in eis. char. 85.
¶ Ca. xxi. de mō et q̄litate tentaz et lich-
torū atq; plumaceolorū. char. 86.
¶ Ca. xxij. de mō suēdi vulnera. char. 87.
¶ Tractatus secundus libri tertij de
vulneribus continens
capitula. v.

- acere et devulnere cum attritione et eorū
cura. char. 88.
¶ Cap. iij. de vulnere facto ab insitō qd
bombarda n̄cupat et oib⁹ insitib⁹ cur-
renib⁹ eorum cursu. char. 88.
¶ Ca. iij. de vulnere cāto a morzu aialū
q̄drupedū velut eq̄ canis catiet alioz
aialū currētiū eorū cursu. char. 89.
¶ Ca. v. de morzu aspidis et similib⁹ vene-
nosorū aialū et eius cura. char. 90.

Liber quartus.

- De vlceribus in tri p̄tinent capitula. vij.
et tractatus vij.
¶ Ca. i. phemiale in quo p̄ponit̄ intēsiō
hulus libri de vlceribus et eius diuisiō
ne. char. 90.
¶ Ca. ij. de diffinitione vlcerum et eorū
cura. char. 90.
¶ Ca. iij. de summa in vniversali curatio-
ne vlcerum. char. 93.
¶ Ca. iij. de v̄lcerib⁹ v̄lulētis corrosiuis
atq; malignis eorū curatiōe. char. 95.
¶ Ca. v. de vlcere putrido et sordido et eo-
rum curatiōe. char. 96.
¶ Cap. vi. de vlcerib⁹ cauernosis et eorū
cura. char. 97.
¶ Ca. vij. de vlcerib⁹ q̄ cū difficultate sa-
nant et de vlcere difficilis et solidatiōis
cum proprietate nobis occulta et de eo-
rum curatiōe. char. 98.
¶ Ca. viij. de fistula. char. 99.

Tractatus prim⁹ libri quarti de vlcerib⁹ in p̄culari

- continens capitula. vi.
¶ Ca. i. de vlceribus capitis. char. 100.
¶ Ca. ij. de vlcerib⁹ h̄stis capitis. char. 100.
¶ Ca. iij. de vlcerib⁹ fauinis et mellinis in
capite nascentibus. char. 101.
¶ Cap. iij. de lineaz et cura. char. 101.
¶ Ca. v. de allopistia et albara. char. 102.
¶ Ca. vi. de saphari. char. 102.

Tractatus secundus de vlceribus ma- culis et pannis oculo- rum et de palpebrarū depilatiōe et vlceriōe earū et de lachrymis angulorū de ardo- re et de algarab in doctrina apanum sa- tis dictum fuit continens capitula. xvj.

- ¶ Ca. i. de vlceribus maculis et pannis
oculorum. char. 103.
¶ Ca. ij. de macula oculorū. char. 103.
¶ Ca. iij. de p̄ano oculorū et clarice. char. 103.
¶ Ca. iij. de puritu scabiez asperitate pal-
pebrarū et de curaciarum. char. 104.

Operis.

- Ca. v.** de oculoꝝ vngula & cura. char. 104.
Ca. vi. de febel & el' curatioe. char. 105.
Ca. vii. de catarrata & imagnatibꝫ q̄
 minantur catarrataꝝ futura. char. 105.
Ca. viii. de dilatatioe pupille. char. 107.
Cap. ix. de debilitate viuis et eius cu-
 ra. char. 107.
Ca. x. de pilis q̄ orbiculariter oculis in
 oculis palpebris. char. 108.
Ca. xi. de inflatione & relaxatione palpe-
 brarum. char. 108.
Ca. xii. de moroꝝ verruca. char. 108.
Ca. xiii. de morphea. char. 108.
Ca. xiiii. de iperigine & pigine & verbiat
 pplegmate falso. char. 109.
Ca. xv. de pediculis & factis q̄ vulgo dic-
 unt p'atoni nascentibꝫ in palpebris ge-
 nitalibꝫ partibus. char. 109.
Ca. xvi. de sironibꝫ q̄ sunt aialia parua
 hinc inde sup cūte serpentina. char. 109.
Ca. xvii. de pustulis & pus faciei q̄ vul-
 go cori siue toili nuncupantur. char. 110.
Ca. xviii. de fistula lachrymali. c. 110.
Capit. xix. de gustu & sassa et eius cu-
 ra. char. 110.
Ca. xx. de vlcibus narium. char. 110.
Cap. xxi. de vlcibus faciei & partium
 eius. char. 111.
Ca. xxii. de vlcibꝫ oris & p'itū eiꝫ ac gine-
 guaz palati amigdolaꝝ & vule. c. 111.
Ca. xxiii. de fixur labioꝝ oris. char. 111.
Ca. xxiiii. de noli me tangere faciei et p-
 tium eius. char. 111.
Ca. xxv. de vlcibus gule colli & p'itum
 eius. char. 111.
Tractatus tertius de vlcibus
 thoracis spine docti co-
 staz brachioꝝ & de auris dispositionibꝫ
 continens. capitula. 10.
Ca. i. de vlcibus docti. char. 112.
Ca. ii. de vlcibus thoracis seu pecto-
 ris. char. 112.
Ca. iii. de vlcibus brachioꝝ. char. 112.
Ca. iiii. de fixuris pupillæ & amillarū
 vlcibus. char. 113.
Ca. v. de vlcibꝫ in interfori p're auris
 nascentibus & eoꝝ cura. char. 113.
Ca. vi. de verruca nascēti i aure. c. 113.
Capit. vii. de timitu et ventositate au-
 rium. char. 113.
Ca. viii. de dolore aurium. char. 114.
Ca. ix. de surditate aurium. char. 114.
Ca. x. de aq̄ & lapillo & fistola siue p'me-
 granozelusmodi nature & grediētibꝫ au-

- rem et de eoꝝ curatione. char. 115.
Tractatus quartus de vlcibus
 venaris ascellariꝫ in-
 guinum & testiculoꝝ continens capla. 3.
Cap. i. de vlcibus venaris et eorum
 cura. char. 115.
Ca. ii. de vlcibus inguinum ascellariꝫ
 & eorum curacione. char. 115.
Capit. iij. de vlcibus virge et testicu-
 lorum. char. 116.
Tractatus quintus de vlcibus
 anis & de dispositioni-
 bus eius continens capla. vi.
Ca. i. de fistula ani. char. 116.
Ca. ii. de vlcibꝫ canuensis & fistulosi
 ani nō penetratibꝫ & eoꝝ cura. char. 117.
Ca. iij. de ragadibꝫ & fissuris ani. c. 117.
Cap. iij. de emorroidibus & earum cu-
 ra. char. 118.
Ca. v. de resnasmoe & eiꝫ cura. char. 120.
Capitulum. vi. de relaxatione intestini
 recti. char. 120.
Tractatus sextus de vlcibꝫ vul-
 ue & partium eiꝫ velut
 matricis et colli ipsius p'ines cap. 3.
Capit. i. de ragadibꝫ vulue et partium
 eius. char. 121.
Capitulum. ii. de vlcibus matricis
 vulue. char. 121.
Ca. iij. de pruritū vulue & m'icis. c. 121.
Tractatus septimus de vlcibꝫ
 coraz tibiaꝝ & earum
 partium continens capla. 7.
Ca. i. de vlcibus anchaz coraz tibiaꝝ
 & partium earūdem. char. 122.
Ca. ii. de calefactionibus et excorsatio-
 nibꝫ sine pruritu & inuentibus itra co-
 ras sub ingulne et in fratre siue aia de cā
 et earum cura. char. 122.
Ca. iij. de excorsatioe q̄ accidit i calcaneis
 & pedibꝫ a frigore causata q̄ apud Gre-
 nesi vocat malū mule. Alij dō vt Bo-
 nonesi. bugatā dicunt. char. 122.
Ca. iij. de pruritu & icedio doloroso cau-
 sato pp frigiditatem & pedibꝫ. char. 123.
Ca. v. de vlcibꝫ coraz et tibiaꝝ vniū
 tis malignis & corrosiuis & formicos
 rentibus cursu eoꝝ superficialiter ter-
 dentibus. char. 123.
Ca. vi. de vlcibꝫ cura eaz. char. 123.
Ca. vii. de medio corrupto et putrefa-
 cto & eiꝫ curacione p incisionē. char. 124.

Liber quintus.

Tabula.

De morbo gallico malo mortuo scabie et
luneturarum atq; dentium doloribus
continens capitula. vii.

¶ Ca. i. De ohemiale. char. 126.

¶ Ca. ii. De morbo gallico pfirmato cū
ceratib; dolorib; ruborosis et strabus siue
scitosis; sup ossib; enentib; et alijs
de qib; in anti capto dēn fuit. char. 127

¶ Cap. iij. De malo mortuo. char. 129.

¶ Ca. iij. De scabie et e' curatiōe. c. 130.

¶ Ca. v. De dolorib; luneturar; vcz arteri-
co chira grico podagrigo vde Genugra-
passione. char. 130.

¶ Ca. vi. De doloribus dentium et eorum
cura. char. 133.

Liber sextus

De fractura et ossium dislocatione et
capitula. xvi.

¶ Ca. i. De vniuersali curatiōe fracturaz
ossium. char. 135.

¶ Ca. ii. De medicis restauratib; fractu-
ram et dislocationē ossium. char. 137.

cap. iij. De fractura ossis nasi. char. 138.

ca. iij. De fractura mādibular; char. 138.

ca. v. De fractura furcule. char. 138.

ca. vi. De fractura spatule. char. 139.

cap. vii. De astritione et fractura ossium
collis. char. 139.

ca. viij. De fractura ossis cande. char. 139.

ca. ix. De fractura adiutorij. char. 139.

ca. x. De fractura brachij. char. 139.

cap. xi. De fractura rasee man'. c. 140.

capit. xij. De fractura costarum et earum
cura. char. 140.

ca. xij. De fractura ossis core. char. 140.

cap. xij. De fractura ossis tibie siue cru-
ris. char. 141.

ca. xv. De fractura rotule genu. char. 141.

cap. xvi. De fractura rascere pedis et ossis
calcanel et digitor; eius. char. 141.

¶ Tractatus de dislocatione ossis
luneturarum continēs
capitula. ix.

¶ Ca. i. De vniuersali curatiōe luxatoruz
ossium. char. 141.

¶ Ca. ii. De dislocatione et mollificatione
mandibule. char. 142.

capit. iij. De dislocatione collis et spondi-
lium. char. 142.

ca. iij. De dislocatione humeri siue cap-
tis adiutorij. char. 143.

ca. v. De dislocatione cubiti. char. 143.

ca. vi. De dislocatione iuncture manus et

digitorum eius. char. 144.

ca. vii. De dislocatione scie et cosse. c. 144.

ca. viij. De dislocatione genu et eius ro-
tule. char. 144.

ca. ix. De dislocatione calcanei et digitor;
pedis. char. 145.

Liber septimus

Magfī Joānis de Vigo genuē. Kapalli
gene. de natura simplicis valde viliis ad
vsum practiciatū in arte Chirurga put
in succedenti prohemtoparet.

Liber octauus

Antidotiariū nūcupar' qd pstarvnguētis
emplis et cerotis et alijs ad vsum Chirurgie
multū necessarijs. In q Archia chirurgico
rū nauigariū ordinat' cū oib; suis medicis
nls tā simplicib; q ppositis ad eoz vsum ne-
cessarijs et i et p ppta ordinat' est p tunc
tractatū vni. a char. 156. vsq; ad cha. 158.

¶ Tractatus De medicinis repcus-
suis simplicibus et cō-
positis materierum calidar; continens
capitula. xxi.

¶ Ca. i. De medicinis repcusinis simpli-
b; et ppositis materiez calar; char. 156.

¶ Cap. ii. De medicinis repercusinis cō-
positis. char. 156.

ca. iij. De medicina resolutiua rarificati-
ua et astringentia. char. 157.

ca. iij. De medicinis resolutiuis et compo-
sitis. char. 158.

ca. v. De medicinis carminatib; et cōstita-
te sanguine mortuis sub cute. char. 159.

cap. vi. De medicinis maturatilis apo-
stematum. char. 159.

ca. vii. De embrocis ad apostemata ma-
turanda. char. 160.

ca. viij. De medicinis mollificatib; vnam
quāq; neruoz duricie et apata duraz fra-
cturam; ossium ac iuncturā male restau-
ratam. char. 160.

ca. ix. De medicinis mūdificatib; et ab-
stergentibus sanient. char. 160.

ca. x. De medicinis incarnatilis et pgluti-
narijs vulnuerum et ylcerrum. char. 160.

ca. xi. De medicinis cicarrizarijs et sigilla-
tarijs seu pglutinatilis. char. 161.

capit. xij. De medicinis sedantibus dolo-
rem. char. 161.

ca. xij. De medicinis corrosiuis et putrefa-
ctiuis carnē cutēq; sanā rūpētib; c. 162

cap. xlij. De medicinis vesicantibus cu-

Operis.

- tem. char. 164.
¶ Ca. xv. de cantherijs. char. 164.
¶ Capitu. xvi. De vnguentis et cerotis ad
 vsum chirurgie pertinentibus. char. 165
¶ Ca. xvij. de tabula medicinarum simplicium
 et compositarum quibus vniuersum chirurgie nau-
 gantes et in castellis et oppidis morantes
 sine aromatarijs per curatione morborum
 et quoniam eorum archa seculi debet portare ad
 vsum et necessitate chirurgie. char. 168.
¶ Ca. xviij. de medicis opiatiss. char. 171.
¶ Ca. xix. de oleis in quod describunt ali-
 qua necessaria ad vsum chirurgie quod ma-
 gistralia dñi et de eis ordinant recepter
 modus conficiendi ea. char. 171.
¶ Ca. xx. de pilulis. char. 173
¶ Ca. xxi. de aquis et primo de magistra-
 libus. char. 174

Liber nonus.

- ¶** De additiōib⁹ pferitum de decorariōe et
 febribus nauigantiū pñens capla. 3.
¶ Capitu. j. De regimine sanitatis ad li-
 beros. char. 175.
¶ Ca. ij. de fidiā et lunamentis ac nocumē-
 tis ipsius et de venis quod cōter flebotho-
 miam solent per seruatione sanitatis et
 egritudinis remotione ac de vñtosis cum
 sanguinis extractione. char. 176.
¶ Ca. iij. de purgatione. char. 178.
Tractatus de febrisibus quibus nau-
 gantes solent laborare
 et nonnullis alijs morbis per opus cōple-
 mento continens capla. 34.

- ¶** Ca. j. de febrisibus quibus solent laborare
 nauigantes et eorum curatione. char. 180.
¶ Ca. ij. de febre tertiane pure et eius cura
 char. 182.
¶ Ca. iij. de signis tertiane non pure et de
 breui eius curatione. char. 183
¶ Ca. iij. de febre phlegmatica et eius cu-
 ra. char. 184
¶ Ca. v. De his quod augmētāt sperma et de
 lectationem pñant in coitu. char. 184
¶ Ca. vi. de his quod faciunt ad erectionē vir-
 gis et ad coitū inclinādum. char. 185.
¶ Ca. vii. de vomitu. char. 185.
¶ Ca. viij. de maleficiatiss. char. 185.
¶ Capl. ix. de extractione fetus mortui in
 matrice. char. 185.
¶ Ca. x. de denigrādis capillis. char. 185.
¶ Ca. xi. de his quod faciunt ad capillos dea-
 bādos et ad pulchritudinē ac ad mundi-
 ficationem eorum. char. 186.

- ¶** Ca. xij. de his quod faciunt ad rubificādos
 capillos. char. 186.
¶ Ca. xij. de his quod faciūt capillos aureos
 et albos. char. 186.
¶ Ca. xij. de plonagatione capillorum et per
 hñbitiōe casus et scissuris eorum. char. 186
¶ Ca. xv. de cura flagellari. char. 186
¶ Ca. xvi. de pediculis. char. 186.
¶ Ca. xvij. de fetore nasi et oris. char. 186.
¶ Capl. xviij. De raucedine vocis et eius
 cura. char. 187.
¶ Ca. xix. de apate quod euenire solet propter
 flebotomiam. char. 187.
¶ Capl. xx. De cura diminitionis odorati-
 tus. char. 188.
¶ Ca. xxi. de gibbositate et eius cura. ch. 188
¶ Ca. xxij. de nimia pinguedine corporis
 et ipsius ingrossatione. char. 188
¶ Ca. xxij. de mēbro et corpore extenuato
 char. 188.
¶ Ca. xxij. de remotiōe cicatricis. ch. 189
¶ Ca. xxv. de sudore superno. char. 189.
¶ Ca. xxvi. de fetore ascellarum. char. 189.
¶ Ca. xxvij. de retentione vrine et de eius
 prouocatione. char. 190
¶ Ca. xxvij. de arte mingendi cum infirmitate
 mentis. char. 190
¶ Ca. xxix. de contusione vnguis et de san-
 guine et humiditate ab vnguib⁹ extra-
 henda. char. 191
¶ Ca. xxx. de bocio colli et gulle. char. 191.
¶ Ca. xxxi. de digito superno i manibus ene-
 nsi et de eius remotiōe de cura manū et
 se in hoib⁹ propter eorum mala faciora. ch. 192
¶ Ca. xxxij. de custodia et pñernatiōe corpo-
 ris mortui ne putrescat. char. 192.
¶ Ca. xxxij. de coctura ab igne et aqua fer-
 menti aut oleo caustata. char. 192.
¶ Ca. xxxij. de vñtositatē spīne. char. 193.

¶ Laus deo.

Registrum operis.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o.
 p. q. r. s. t. v. x. y. z. 2.

¶ Presens opus impressus fuit Lugduni
 in edibus Jacobi myr. calchographi.
 Sumptibus honesti viri Vincētij de portor-
 narijs de tridino de monte ferrato. Anno
 a virginis partu. m. d. v. de uigesimo die
 vero quarta mensis Junij.